

هو المعين

ترجمهٔ صاحب پند الشیخ فرید الدین محمد بن
ابراهیم العطار قدس سره بقلم اسعد الفقیر

اول تعطیر ساز کام اتقان وانوار انداز بزم عرفان حضرتلرینك جوهر
وجودی اعمال نیشابوردن کدکن نام کندده بشیوز اون اوچ سنهٔ
هجریه سی شعبانند‌ه زیور صدر فحهٔ عالم شهود اولمشدر وعلی قول
همدانیدر * فاتحهٔ حالنده پدرینك روشی اوزره عطار وخواجهٔ
بازار یسار ایکن توفیق باری یاری اولوب ناگاه صورتده دیوانه
بلکه طریق تجردده فرزانه برمرد آگاه پیشگاه دکانه کلوب
اشك ریزان وتلهف کنان صفحه صفحه نظر وآه جانکاه ایله ذات
عطاری دیدهٔ تصرفه مظهر ایدر حضرت عطار اول دیوانهٔ
هشیار کردارك حالنی کوردکده ای درویش بو نظر تحسرك سببی ندر
صاوش کیت وبزی کار وکسبمزه ترك ایت دیدکده اول آگاه
ارشاد پناه ای خواجه بن انجق مالك یك خرقه وپازار برمرد
سبکبارم شمدی بو بازاردن کیدرم لکن سن بو قدر احمال واثقال
ومال وملال ایله هنکام ارتحالده نه کونه تدبیر ایدرسك دوشك طاشك
همان قالدرمیه باق دوشکده‌کی طاشك دیدکده حضرت شیخ اول
مجذوب آگاهینك بو سخن جانگدازندن پردرد ومتأثر والتهاب عشق
وسوز تنور دلنده پیدا وظاهر اوله رق اشبو قصهٔ پرحصه بادیٔ
کسب عرفانی وبوی فنا رسیدهٔ دماغ جانی اولدقده * بوی ازهار
فنا قیلدی دماغم یغما * کتدی سرمایهٔ عطار امان نولسون بو *
دیه‌رك رأس المال دکانی برباد دادهٔ یغما وترك کار وکسب ماسوی
ایدوب اول عصرده محقق عارفان ومنور چشم روشندلان اولان
رکن الدین اکاف حضرتلرینك صومعهٔ ارشادلرینه رومال ودست
کرامت پیوستلرندن اخذ انابته ایله صافی البال اولوب چند سال دردانهٔ
وجودین تسلیك سبحهٔ لابرار درویشان پیر وفانوس دل خلوص
مأنوسلرین اشعال فتیلهٔ توجهله تنویر ایدوب بعده زیارت بیت
الله الحرامه شد رحال وسفر وحضرده خیلی کاملین صحبتیله
اکتساب کمال ایتدکدنصکره یکرمی طقوز سنه نیشابورده
وسکسان

وسکسان اش یل شهرشاد باخده درگاه آرای جمع خاطر عاطر
وموقد شمع عرفان لمع نوادر وآخر عمرنده صدر عزلتنده نشسته
ودر صحبتی روی غیردن بسته اولوب هزاران نکار اسرار حجله کاه
حافظه سنده خلوتساز وشبستان عرفاننده عروسان حقایق
ودقایق محرم راز اولدیغی حالده تألیف وعبادته مشغول ونفحات
قدسیه ایله مشمول ایکن آخر فتنهٔ جنکیزیه ظهوری خلالی طوطیٔ
روح مبارکی قفس تنده ملول وشکرستان وصال آرزوسی بال صفا
اشتمالنه لذتبخش حلول اولوب دست غدر مغول ایله التیوز اون
طقوز ویا یکرمی یدی یا خود اوتوز ایکی وعلی قول یکرمی طقوز جمادی
الاخره سنك اوننده شوکیفیتله شهید یعنی حضرت شیخ برتاتار
غداره اسیر ورقبهٔ رضاسی بند زنجیر قضای رب قدیر اولمغله هرچند
اول بدر فلك ولایتی هالهٔ قید اسردن بیك التون ایله تخلیصه مشتری
بولنمش ایسه ده بن بوندن زیاده بها ذکر بر پیر معتبرم صاتمه
دیوب اوخلالده برشخص آخر بو پیری بر طوبره صمانه بکا صات دیمسك
دیو خریدار اولدقده اشته بهامی بولدم همان ال صات دیجك اول
مغول غضبناك وفی الحال شمشیر جور سمیریله خون ناحق اغشتهٔ خاك
وبعض محبانی یدیله نعش رحمت نقشی خارج شهر شادباخده
بازارکان نام محلده واقع مرقد انوار مرصده رسید اولمشدر * بعد زمان
صدر شعرا وعرفا ووزیر حسین بیقرار میر علیشیر نوایی تربهٔ حضرت
شیخی تعمیر ومجددا عمارت احیاسیله فقراسنی دلسیر ایتدیکی بعض
تواریخده مسطوردر * مترجم مشارالیه صبت سجال التقدیسات علیه
بحر زخار شریعت وعمان بیکران طریقت مرتبهٔ عرفانی والا ومنهل
العذب مشربی صفا آرا نطق وکفتاری واردات غیبی اوله رق
تازیانهٔ اهل سلوك وتجرید ومؤلفات عالی طبقاتی نمایندهٔ ره توحیددر
مثنویات شریفه سندن بشقه قرق بیك بیتی مشتمل دیوان شعری
اولوب ازانجمله اون ایکی بیك رباعی سویلمش وکتب طریقتدن
تذکرهٔ اولیا تألیف ایلمشدر اخوان الصفا وغیریلری کبی بعض
رسائل قلم تصنیفلرینه منسوب ومثنویاتندن * اسرارنامه *
الهینامه * مصیبتنامه * جواهرنامه * وصیتنامه * مختارنامه

منطق الطیر * بلبل نامه * کل وهرمز * شتر نامه * واشبو پند
منظومه لری مشهور مأخذ اهل قلوبدر * نظما قرق عدد کتاب
کشیده کلك مستطابلری اولمش ایسه ده ذکر اولنانلردن
ماعداسی ضیاعکردهٔ دست روزکار اولدیغی منقولدر
* خاتمهٔ حالنده ترك اشعار واشبو ایکی رباعی ایله طی طومار
کفتار ایتمشدر * رباعی * هر چیز که آن برای ماخواهد بود *
ان چیز همه بلای ماخواهد بود * چون تفرقه در بقای ماخواهد
بود * جمعیت ما فنای ماخواهد بود * دیکر * مرغی
بودم پریده از عالم راز * تا بو که برم زشیب صیدی
بفراز * چون هیچ کسی نیافتم محرم راز *
زان درکه درامدم برون
رفتم باز

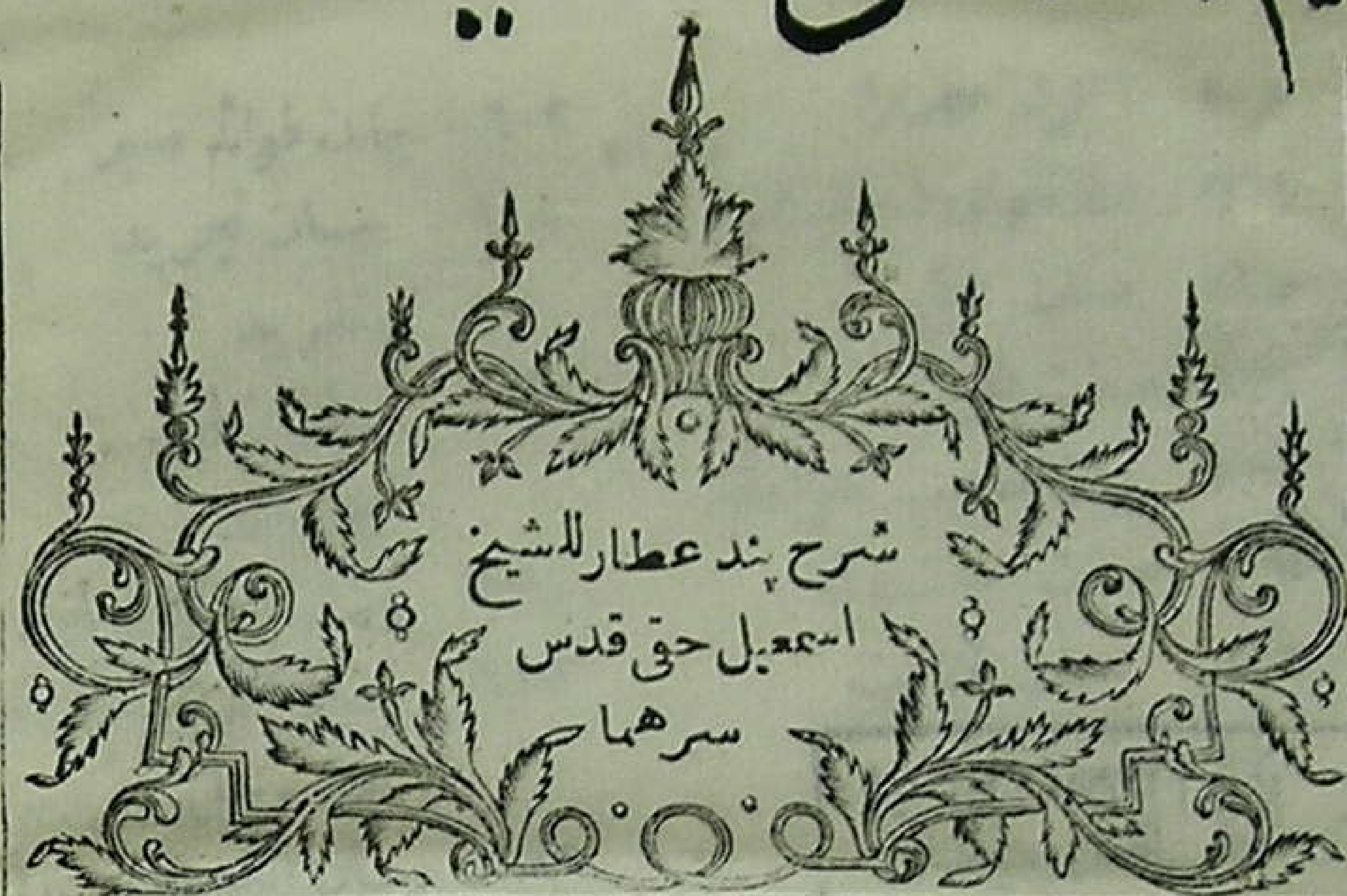
ترجمهٔ شیخ اسمعیل حقی قدس سره
نیر بکلك شکسته زبان اسعد الفقیر

اول ذو الجناحین علوم ظاهره وباطنه ومجمع النهرین معارف بارزه
وکامنه حضرتلرینك پدر خیر مظهرلری استانبولده کائن اقسرای
محله سی سکانندن مصطفی نام برمرد صلاح ارتسام اولوب حریق
کبیر وقوعندن ناشی اثاثیله خانه سی سوزان وکاخ انتظامی اساسندن
ویران اولمغله فیض حق طلب وجست وجوی قسمت رب داعیه سیله
متوجه جهت هجرت واجلهٔ رجال جلوتیه دن آت بازاری دیمکله
معروف السید الشیخ فضلی الهی عثمان افندی قدس سره
حضرتلرینك اول هنکامده جای ارشادلری اولان روم ایلی
قصباتندن ایدوسده منزل ارای اقامت اولمشیدی * حضرت حقینك
وجود بدری الشهودی سنین هجریه علی صاحبها افضل الصلاة
والتحیه دن بیك التمش اوج سنه سی ذی القعده سی اوائلنده
بر روز فیروز یکشنبه قصبهٔ مرقومه ده طالع وپرتو مهدی ایله
افق میلادی انوار لامع اولوب کودك سه ساله ایکن با دلالت پدر
اول شمس سماء عرفانك نظر اکسیر اثرلرینه مظهر واقتباس نور
توجهلریله

توجهلریله قرص مه استعدادی ضیا کستر وسنلری رسیدهٔ
اسعشرات وعشرایات حسنات اولدقده مرشد مشار الیهك
اقدم خلفا واکرم اقرباسندن عبد الباقی افندینك محمیهٔ ادرنه ده
کائن زاویهٔ تربیه لرنده ارسال مجاسنه قدر تعلم قرأن کریم وکتابت
وبعض مقدمات علوم عربیه یی قرائت ایتدکدنصکره اول عصرده
مدینهٔ قلبه دن استانبوله هجرت وآت بازاری سمتنده واقع جامعی
تدریس ومشیختلریله همرنك جنت ایدن مرشد مشار الیه حضرتلرینك
درکاه ارشاد پناهلرینه مالیده روی استرشاد واخذ انابتله داخل
سلسلهٔ مریدان پاك نهاد اولوب درس ودورینه حاضر واکتساب
مقامات ونوادر ایدرك چوق کچمدن * یکرمی یاشندن متجاوز ایکن
استعداد خدا داد ایله مأذون بالارشاد وامر شیخ ایله محروسهٔ
بروسه ده سجاده نشین نشر طریقت وعلوم شتاده تألیفات رایقه
وتصنیفات فائقه یه بالفیض الالهی وضع قلم کتابت ایدوب بعده
اون سنه قدر مدینهٔ اسکوبده تربیهٔ قلوب وپیر شیخ اکبرننفیرینی
منفاسی اولان ماغوسه ده زیارت واخذ انواع فیوضات وبرکتدنصکره
ینه محروسهٔ مزبوره یه عودتله افادهٔ معنویه ولفظیه یه مداومت
بعده ایکی دفعه اجرای فریضهٔ غزا وایکی کره زیارت بیت خدا
ایتدکدنصکره باشارت معنویه بیکیوز اوتوز سنه سی اهل و
اولادیله دمشق الشامی عزیمت واوچ سنه قدر مکث واقامت ایدوب
بعده ذامدینهٔ اسکداره کلوب براز مدت کوشه نشین انزوا وخلوت
اولدقدنصکره باسوق معنوی ینه محروسهٔ بروسه جانبنه سائق
مطیهٔ نقل وحرکت ودائرهٔ قدیمه لرنده مرکز نشین ارشاد وعبادت
اولوب بیکیوز اوتوز بشده باتنبیه معنوی خیر الوری جامع
محمدی ایله مسمی وحالا مطاف قدسیان وجای اجابت
دعای زائران ومسافران اولان معبد لطیف وخانقاه منیفی بنا
ودرون نور نمونده خاك اکسیر سا ینه جبهه سا اولان مرده دلانی
همت مرشدانه لریله احیا ایدوب تألیف الیف وتصنیف لطیفه له
کذارندهٔ ایام ایکن بیك یوز اوتوز یدی سالی عزم عالم وصال
ایدوب جامع مذکورك محرابی طرفنده واقع خطیره سنده دفین

خاك پاك تربت اولمشلردر * موالئ دوريه دن بروسه لی هادی
مرحومك ارتحاللرينـه يازدقلری * حق حق ديوب عزم ايلدی
حق افنـدی جنته * تاريخ متبنی سنك مزار باهر الانوارينـه نقش
اولنمشدر عزيز سالف التحرير على روحه تقديسات الملك القدير
كلام صفتنـه مظهر وحق بوكيم نظما ونثرا تحريراتی همرنك درر
جامئ روم وجامع شتات علومدر سلسلۀ جلوتيه سنده رشته بند
تحرير اولدقلری اوزره يوزدن متجاوز مؤلفاته موفق وكتابۀ دخی
تجديد نسخ ومجامع تحريريله مظهر لطف حق اولوب (ازجمله اوج
مجلد كبير) روح البيـان نام تفسير) (و بيضاويتك جزء نباء تفسيرينـه
حاشيه سی) (وشرح حديث اربعين) (واصول حديثـدن نخبة الفكر
(وكتاب الخطاب) (وكتاب النجاة) (وكتاب كبير) (ونقد الحال) (وكتاب
الحق الصريح والكشف الصحيح) (وكتاب النتيجه) (وشرح المحمديه
(وشرح المثنوی) (وواردات كبری) (وشرح الكبائر) (وپند عطار اوزره
اشبو شرح لطيف) (وتحفۀ خاصكيه) (وتحفۀ رجبيه) (وتحفۀ خليليه
وتحفۀ اسمعيليه) (وشرح تفسير الفاتحه) (وتمام الفيض) (وكتاب الذكر
والشرف) ووسـيلة المرام) (وطاشكبری زاده مرحومك فن آداب
مناظره دن رساله سی اوزره شرح) وسائرلری كبی كه معـلوم انام
اولديغی اوزره كيمی لسـان عربی ايله تحرير وكيمی زبان تركی ايله
تقرير بيورمشلردر معانئ دقيقۀ اهل حال ورموزات رقيقۀ ارباب
بالی حاوی نعوت والهيات وسائر اشعار تجليات آياتی اون بيكدن
ازيد اولديغی مشهود ومشهور وجابجـا تحرير بيورمش اولدقلری
مكتوبات عربيـه وتركيه سی حقا كه استادانه اولديغی مسلم جمهوردر
كندندن صكره نجل نجيللری شيخ بهاء الدين افنـدی بالاستحقـاق
جانشين ارشادلری اولوب لكن چوق چكمه دن وفات يعنی بيكيوز
اوتوزسكز سنه سی عزم جنات عاليـات ايدوب والدخالد التحامدلری
جنبنه دفن اولنمشدر انلردخی نسبت وفيوضات استيناس
سخنساز وسخنشناس ايدی قدس الله تعالى
سرهم وافاض
علينا برهم

* فهرست پند *

بسم الله الرحمن الرحیم

* حمدبی حد آن خدای پاک را * بی لفظی ادات نفیدر که جامده داخل اولور بی هنر کبی نتکم نالفظی مشتقه داخل اولور نابینا کبی که کور میجی یعنی اعمادر (و بی حد محذوف اولان که رابطه سیله حمده صفتدر حمد که بی حداست دیمکدر لسان عربده آندن الحمد الغیر المتناهی ایله تعبیر اولنور یوخسه حمدک اضافت بیانیه سی دکلدر که اندن لسان مذکورده الحمد الذی هو غیر متناه ایله تعبیر اولنور نتکم اصطلاح فرسدن بی خبر اولنلر توهم ایدرلر (زیرا بولسانده مرد جومرد دیرلر مرد که جومرد ست دیمکدر ولکن رابطه اولان که لفظی تخفیفا حذف اولنور (نتکم زید قائم اصلنده زید هو قائم ایدی که هو نسبت حکمیه نک رابطه سیدر صکره لفظدن حذف اولنوب قائم تحتنده مستتر قلندی و که رابطه سنک حذفی فارسیده بسیاردر (حتی کتاب بوستان اولنده (بنام خداوند جان افرین) نظمنده جان آفرین دخی خداونده وجه مذکور اوزره صفتدر یوخسه اضافت بیانیه دکلدر (ان او دیمکدر که هو کبی ضمیر غائب مفرددر آنان جمع اولوب آنلر دیمک اولدیغی کبی (واین اسم اشارتدر که بو وشو دیمکدر اینان جمعدر که بونلر وشونلر معناسنه در

ولکن

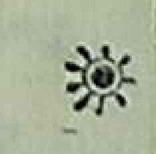

ولکن لغات فرسده مسامحه ایدوب آن اول معناسنه اسم اشارتدر دیدکلری وجیه دکلدر زیرا لغت عربیه ده هو ایله ذانک فرق اولدیغی کبی فارسیده دخی آن ایله این میاننده فرق ظاهردر (خدای یا ئله ویاسز همای وهما وامثالی کبی واجب الوجودک علم خاصیدر اصلی خود آینده در وجودی کندی ذاتندن معناسنه که غیریدن مستفاد دکلدر (وجود ممکن کبی زیرا وجود ممکنک مرجعی وجود واجبدر انکیچون ممکنه هالک و باطل وحقه حی و باقی دنلدی (پس حقدن غیریه خدا دنلمز مکر که معنای لغویسی جهتیله اولا که کندی کلیجی دیمکدر ولکن مرجوحدر زیرا اعتبار عرفه در ولی یه نبی اطلاق ایتمک کبی که حقدن خبر ویریجی معناسنه در (فاما عرفده نبی وساطت ملک ایله صاحب الوحیه دیرلر ولی ده ایسه بو معنی مفقوددر (و ترک تنکری دیدوکنه عرب الله واهل فرس خدا وروم اثنیا وارمنی اصفاح وافرنج کریطور وحبش واق دیرکه بو الفاظ مختلفه ده مقصود معنای واحددر عنب وانکور واوزم کبی (چونکه خدا علم خاصدر بو جهتدن آن لفظنک مرجع ومشار الیهی متعین اولور هو الله ده (هو کبی ومابعدنده اولان اوصاف دخی نی کل تمییز ایله تمییز ایلر (ازجمله پاک لفظیدر که عرب اندن طاهر وترک آری ومصمل ایله تعبیر ایدر (وحقک طهارتی عیب ونقصاندن مبرا ووهم وخیال وعقله کنجایشدن معرا اولدیغیدر نتکم سبوح وقدوس لفظلری مذکوره دالدر ولکن حق تعالی بی اوصاف امکانیه دن تبرئه ایتمک وهم خلقدن ناشیدر والا حق تعالی قدس ذاتی ایله مقدسدر نتکم کلمهٔ توحیدده اولان نفی واثبات دخی بویله در والا فی نفس الامر شریک حق ممتنعدر (پس نفی واثبات اعتباریدر که متوهمک توهمنه دائردر (وخدای لفظی پاکه مضاف دکلدر بلکه بو دخی ماقبلی کبیدر (یعنی پاک خدایه که رابطه سیله صفتدر وآخرنده اولان را ادات تخصیصدر نتکیم دیرلر این شعر فلان راست یعنی بو شعر فلان کسیه مخصوصدر وکاهیجه ادات مفعول دخی اولور وفاکن مارا کبی (معنای مصراع دیمک اولور که بی حد وغایه حمد وثنا اول عیب وآفت ونقصان ووهم و خیال وعقل انساندن بری اولان خدایه مخصوصدر یعنی محمود انجق اودر وغیریسی بالکلیه حامددر نتکیم قرآنده کلور (وان من شیء الا یسبح

بحمده) و بو مقامده ایکی سؤال واردر (اولکیسی بودرکه حمدینی حد ایمك
مقدور بشر دکلدر زیرا منشا حیدن غیر متناهی اولان حمد متصور
اولماز (جواب بودر که مقصود حق تعالی بی حد حمده مستحقدر
دیمکدر کرك قدرت بشر اکا وفا ایتسون و کرك ایتمسون (و بردخی
وجود تجدد ایتدکجه حمد دخی مستمردر و وجودك اطوار مختلفه‌ده ظهورنه
نهایت یوقدر زیرا دنیاده و برزخده مخلد دکل ایسه ده جنتده ابدی در
و هر حالك آخری حمددر نتکم قرآنده کلور (وآخر دعواهم ان الحمد لله
رب العالمین) (و بردخی جمیع السنه حسبیله حمدینی حسابدر (و بردخی
اکامل ناسه کوره در یعنی هر کسك حمدی اخلاصنه کوره قوت بولوب
بعضیلرینك برکره حمدی نیجه یوز بیکه بدل اولور نتکم تنزیلده کلور
(انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) و مرویدر که حضرت
داوددن علیه السلام بهر یوم عمل اهل ارض قدر عمل مرفوع اولوردی
(وایکنجی سؤال بودر که حمدك حقه اختصاصی نوجهله در که خلق دخی
محمود و مشکوردر نتکم حدیثده کلور (من لم یشکر الناس لم یشکر الله)
(جواب بودر که خلقك محمود اولدیغی واسطهٔ نعمت اولمق جهتیله در
(پس منعم حق اولیجق فی الحقیقه حمد اکا راجع اولور کرك
بالواسطه و کرك بلا واسطه و لکن حکمتده واسطه‌یی محافظه لازم
اولمغله ترتیب اسبابه نظر اولندی چونکه نعمت بلا واسطه اوله
بو صورتده اسباب مفقود اولور و حمدك بالذات الٰهه رجوعی ظهور
بولور فاعرفه * آن که ایمان داد مشتی خاك را * آن خدا که تقدیرنده در
(ایمان تصدیقدر یعنی مخبرك حکمنی اذعان وقبول ایدوب کرچکدر
دیمکدر (پس ایمان دعوت انبیایه ناظر وتوحید اعمدر و ایمان اجمالی
شهادتك مفهومی و ایمان تفصیلی آمنت بالله الی آخره مضمونی در
یعنی کتابدن آلتی عدد مؤمن بهی تصدیقدر که سائر مبدأ و معاده متعلق
اولان جزئیات آنده داخلدر و اعطاء ایمان وصفنی تقدیم ایلدی زیرا ایمان
اسباب سعاداتك اعظمی در نتکم معرفة الله باعث درجات عالیه در
و ایمان فیض ازلی اولمغله آندن داد ایله تعبیر ایتدیکی دادن ویرمکدر
مقصود استعداد ایمان مجعول اولمیوب افاضهٔ الٰهیه صورت پذیر اولدیغن
اندرا کرچه فی الحقیقه امر غامضدر (مشتی ده یا وحدت ایچوندر مشت

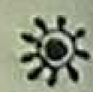

یومرق و آوج معنالرینه کلور مشت سنك ال قیاسی دیمکدر نتکم لغت
حلیمی ده مصرحدر (خاك طپراقدر که عناصر اربعه‌نك بحسب
الصوره اعظمیدر انکیچون (خلقکم من تراب) وارد اولدی اکرچه آب
بحسب المعنی عنصر اعظمدر که سبب حیاتدر (وکلمهٔ را بوراده علامت
مفعولدر (معنای مصراع) بودر که اول خدایه حمد بیشمار اولسونکه
عزرائیلك وجه ارضدن قبض ایتدیکی بر آوج طپراغه بعد التخمیر
ونفخ الروح ایمان واسلام احسان ایلدی مع هذا ترابله انسان و ایمان
میاننده مناسبت یوقدر انکیچون دیمشلردر که (ما للتراب ورب الارباب
(بعد ذا بوراده بر آوج طپراق دیدیکی بزه نسبتله تمثیل وشاننی تقلیل
وتحقیر طریقیله در و لا فی نفس الامر قبضهٔ عزرائیل قیاسدن خارجدر
انکیچون زمینك جملهٔ اجزاسندن اخذ ایدوب الوان ترابده تفاوت
واختلاف اولمغله الوان بنی آدم دخی بو اسلوب اوزرنه ظهور ایلدی که
کیمی سفید و کیمی سیاه و کیمی زرد و کیمی سرخدر و کذلك چمنزاردن
اخذ اولنانلر ملتحی و شوره زاردن مأخوذ اولنلر کوسج اولدیلر و نیچه‌لر

دخی طبیعت ارضیه کوره میانه بولندیلر سبحان الله * آن که در آدم
دمید او روح را * بونك دخی تقدیری سابق کبی درز یرا خدانك وصف
آخری در و نفخ روح وصف اولدن مقدم ایکن سرتا خیر بالاده بلندی در
ظرفیت افاده ایدرعربیده فی کبی وظروفده توسع اولمغله عاملی اولان
دمید اوزرنه تقدیم اولندی مع هذا ضرورت وزن دخی معتبردر (آدم
اسم اعجمیدر فالغ تالخ آزر هاجر وامثالی کبی آدمدن التمش بیك سنه مقدم
مخلوق اولان قوم جان دنلدیکی کبی که انلر بلا دخان اولان لهب ناردن
صورت بولمشلردر ترابدن مخلوق اولان صورت بدیعه‌یه دخی ابتدادن آدم
و بشر و انسان دیو اسما وضع اولندی و بعض علماء انده اشتقاق اعتبار
ایدوب ادیم ارضدن و یا ادمه‌دن و یا غیریدن اخذ ایلدی ادیم وجه ارضدر
زیر تراب آدم وجه ارضدن مأخوذدر ادمه کندم کوندر که عرب سمرت
دخی دیرلر و حلیهٔ نبویه‌ده اسمر اللون دنلدیکی اوصاف ممدوحه‌دندر که
بیاضی نوع سیاهه مائل دیمکدرتا که آیینهٔ الٰهی اوله فافهم (ولکن کاه اولور
که اشتقاق اعتبار اولنمسه دخی ایکی لغتده توافق بولنور (ادریس ده کثرت
درس بولندیغی کبی و ابرهیم اصلنده اباراهام در که اب رحیم دیمکدر وعلی

هذا (دميد فعل ماضيدر كه دميدن اوفورمكدر عرب اندن نفخله تعبير
ايدر نتكم قرأنده كلور (ونفخت فيه من روحى) ونفخ حق تمثيل طريقيله در
مقصود ماهيته وجودك مقارنتى ونفس معنوىٔ رحمانى نك موجود ده
اثرينك ظهوريدر كه قدرتك مقدوره تعلق ايلهدر اكرچه كه كيفيت
تعلق هيچ برفرد بلممشدر و بو نفخ بالذاتدر ومريمه رضى الله عنها نفخ
وساطت جبريل ايله وبطن امده اولان جنينه نفخ غيرى ملك وساطتيله در
كه جمله سندن مقصود صورتده اولان روحى اظهاردر يوخسه
خارجدن القاء روح دكلدر (و بوراسى غوامض اموردندر كه بطريق
الكشف آسان بلنور (او اصلنده اوى در كه ضمير غائب منفصلدر عربيده
هو كبى خداى دن وامثالدن ياء حذف اولنديغى اوى دن ونظائرندن
دخى تخفيفا حذف اولنمق قاعدهٔ فرسدر (بوراده اودميدك تحتنده
مستتر اولان فاعلى تأكيد ايچوندر كه فاعلى خدادر (وروح راده
اولان را علامت مفعولدر زيرا روح دميدك مفعوليدر (پس بوندن اخذ
اولندى كه نافخ الله تعالى ومنفوخ روح ومنفوخ فيه آدمدر و بوراده روحدن
مراد روح انسانى دركه محل تعينى دماغ در اكرچه فى الحقيقه تحيز دكلدر
بلكه بدنه تدبير وتصرف طريقيله تعلق ايتمشدر انكچون وصفنده لا
داخل ولا خارج ديرلر و بو روح منفوخك براثرى واردر كه اكا روح حيوانى
ديرلر كه مبدأ حس وحركتدر وانك مقر ومحل تعينى قلب و كبدر يعنى يورك
وجكردر (زيرا دم دركه عروق وساطتيله جميع اجزاء بدنه ساريدر اكر
بودمك بخارى اولمسه بدنده اثر حيات ظاهر اولمازدى ومفلوج اولنلر
بو بخارك انقطاعيله مفلوج اولورلر وسست قالورلر انكچون بو روح
اولكى روحله جسد اراسنده واسطه در نظيرى غضروف ديدكلريدر
كه بعض عظام اوزرنده لحم ملايم كبى نسنه در وافاقده وسائط حق دخى
بويله در انبيا واوليا كبى اشته روح حيوانى روح انسانى يه تابعدر و بو ايكيدن
ماعدا نفس ناطقهٔ جزئيه دخى واردر كه نفس كلدن مستفاددر كه
علم وعقل وادراك بونده در و بونكله ارواح انسانيه اوچ اولور
(معناى مصراع) بودر كه حددن افزون حمد وثنا اول خدايه
ولسونكه ابو البشر آدمه واولاد آدمه الى قيام الساعة نفخ روح الهى ايدرب
انكله زنده ومتحرك قيلدى و بو معناى شريف مقابله سنده حمد كثيره

سزاوار اولدى زيرا سر خلافت بو روحك افاضه سنه منوط وظهور
حقائق اسما بو نفس نفيسه مربوطدر نتكم تنكير روح عظم شاننه دلالت
ايدر اكرچه فى الحقيقه مراد روح معهوردر كه روح يائى در يعنى من روحى
كلمه سنده ذات الهيه يه مضاف اولان روحدر واكا روح ديمك بدنك
انكله حياتنه نسبتله در والا حق تعالى ده روح اولماز (پس بونك مآلى

حيات حق اولور * داد از طوفان نجات اونوح را * اوكلمه سى كالاول
فاعل فعلى تأكيد در (از من جاره معناسنه در متعلق نجاتدر زيرا تقدير
كلام داد نوح را نجات از طوفان ديمكدر كه نوح مفعول اول ونجات
مفعول ثانى در وثانى يى اوله اوزرنه تقديم ضرورت وزن ايچوندر و بر دخى
طوفاندن نجات بولمق كلامده عمده كبى اولمغله بيانى مسارعته دائردر
و بوندن معلوم اولديكه دادلسان عربيده اعطا كلمه سى كبيدر كه ايكى
مفعوله تعديه ايدر (طوفان اصلنده طوفدندر كه برنسنه نك چوره سنده
دوراتمكدر طواف كعبه كبى وطائف ديدكلرى شهر كه مكهٔ مكرمه نك
ماوراسنده اوچ مرحله موضعده وضع اولنمشدر اصلنده قراى شامدن
ايدى صكره دعاء ابرهيم ايله عليه السلام اوردان ارض حجازه نقل
اولندقده مكه يه مرورنده كعبه يى طواف ايتمكله طائف دنلدى (ومطر
غالبه طوفان ديرلر زيرا كثرتده متناهى اولمغله محيط جميع اشيا اولور
وقوم نوحه واقع اولان حادثه ماء اولمغله آنده متعارف اولدى (وطوفان
نوح هبوط آدمدن ايكى بيك ايكى يوز سنه دن زياده مرورنده واقع
اولمشدر (ونوح آدم ثانى ونجاتى امر عظيم اولمغله افراد بالذكر ايدوب
آدمه مقارن اوصافده ادخال ايلدى (نجات خلاص معناسنه در
(نوح اسم اعجميدر كه انصرافى خفتندن اوتوريدر و (نوحك
اصلنده اسمى عبد الغفاردر كه كثرت نوح يعنى رفع صوتله زياده بكاسندن
نوح دنلدى (ونوحك ولادتى هبوط آدمدن بيك التيوز قرق ايكى
سنه سنده در وعمرى بيك سنه دن زياده در طقوز يوز اللى سنه ديدكلرى
نبوتى اعتباريله در نتكم قرأنده كلور (فلبث فيهم الف سنة الا خمسين
عاما) يعنى بعد النبوه قومى اراسنده بو قدر مكث ايدوب بعده طوفان
واقع اولدى ونبوتى قرق سالندن صكره اولوب بعد الطوفان دخى
نيجه مدت حياتده اولديلر (معناى مصراع) بودر كه اول خداى

حضرت شارحك ابراهيم
اسمن رسم عثمانى اوزره رادن
صكره الفسز يازمق يلتزم ميدركه
خط دستيله اولان سائر آثارنده
دخى كورلمشدر تبركا رسمه
تغيير اولنمدى
لالطابع الفقير
اسعد

قادر که نوح پیغمبره علیه السلام اوچ اولادیله وسائر مؤمن اولان قومیله
که سکسان نفره انجق بالغ اولورلر حادثهٔ طوفاندن نجات ویردی
وسفینه سوار اولمغله تخلیص ایلدی وکنعان اوغلنی وسائر بی حساب
وجه ارضده اولان کفرهٔ بی اغراق ایلدی زیرا طوفان باران جبال
شاهقه نک قرق ذراع فوقنه چقمش ایدی بوسببدن هیچ برفرد وسیلهٔ
خلاص اولاجق برنسنه بولمدیلر واوغلی کنعان زجاجدن برظرف
ایچنه کیروب آخر کندی بوانه غرق اولدی دیمشلر (وکنعان مذکور
نوحک صلبی اوغلی اولمدیغنه ابن کثیرک (ونادی نوح ابنه) قرأتی دلالت
ایدوب یعنی ابنه‌نی هانک فتحیله قرأت ایتمشدر که اصلنده
ابنهادر که ضمیر تأنیث نوحک خاتوننه راجعدر صکره اکتفاء بالفتحه
الف حذف اولنمشدر * آن که فرمان کرد قهرش بادرا * تاسزایی
دادقوم عاد را * فرمان امر و بویرق معناسنه فرمودندن اخذ
اولنمشدر که بیور مقدر فرمودهٔ خدا فرائض اعماله دیرلر که آنی حق
بیورمش وامر ایلمشدر (کرد کاف عربینک فتحیله فعل ماضیدر کردندن
کردن ایلک واشلمکدر حق تعالی‌یه کاف عربینک کسره سیله کرد کار
دیدکلری فعال معناسنه‌در (قهرش‌ده اولان ضمیر متصل که شین‌در
خدایه راجعدر قهر غلبه وتذلیلدر انکیچون مقابلهٔ لطفده مستعملدر
زیرالطفده اعزاز واردر (بوراده قهر کردک فاعلیدر وفرمانا یلین
فی الحقیقه خدای قاهردر ولکن قهره سبب فرمان اولمغله قهر امرایتمکی اکا
نسبت قیلدی (وباد رافرمان کردک مفعولیدر زیرا فرمان کردک مجموعی
ماضی اولان امر معناسنه‌در که لسان عربیده اندن امر قهره الریح دیمکله
تعبیر اولنور (پس باد ریحدر یعنی اصلنده مطلقا یلدر بوراده مراد ریح
عقیم دیدکلریدر که عاد قومی اوزرنه یدی کیجه وسکز کون اسوب انلری
اهلاک ایلمسدر تا بوراده ادات تعلیل در لام جاره معناسنه آمدم تا ترا بینم سنی
کورمکدن اوتوری کلدم دیمکدر سزا لایق وجزا معناسنه وآخرنده یاء
اولی اصل کلمه‌دندر که سزای در خدای وهمای کبی ویاء ثانیه تنکیر
افاده ایدر تنوین کبی قوم رجاله مخصوص اسمدر زیرا (الرجال قوامون
علی النساء) موجبنجه امور نسائه قائملردر وقوم عاد وقوم فرعون
وامثالنده ذکور واناثه شمولی اناثک انده دخولی طریقیله دکلدر

بلکه

بلکه رجاله تابع اولدقلری جهتیله در احکام الهیه‌ده تابع اولدقلری
کبی (عاد هود علیه السلام قومی در که عاد بن عوص بن ارم
بن سام بن نوح علیه السلام اولادیدر که بابالرینک اسمیله تسمیه
اولنمشلردر (نتکم بنو هاشمه هاشم وبنو تمیمه تمیم دیدیلر (پس
عاد شول قبیله‌نک اسمیدر که عاده منتسبه اوله وانلرک اوائلنه
عاد الاولی واواخرنه عاد اخیره دیرلر وقومنک منازلی احقاف
دیدکلری یرده ایدی که یمن سمتنده در وانلر عظم جثه اوزرنه مخلوق
اولوب قامتلری التمشر ویوزر ذراع کلوردی وهر برینک باشلری برقبه
کبی ایدی که کوزلرنده وبورنلرینک دلکلرنده سباع حیوانات یوا
یاپوب یاوریلردی حضرت هودی تکذیب اوزرنه مصر اولدقلرنده
حق تعالی ریح صرصر ارسال ایدوب انلری اهلاک ایلدی (وهبوط
آدمدن اوچ بیک قرق سنه‌دن صکره عاد اولی طوفان ریحله احقافده
هلاک اولدیلر وحضرت هود انلرک استیصالندن صکره یتمش سنه‌دن
زیاده دخی معمر اولوب سال عمری دورتیوز التمش درت سنه‌یه بلوغده
دار دنیادن دار آخرته انتقال وارتحال ایلدی (معنای بیت) بودر که
اول خدای قهار که قهری باده امر ایتدی عاد قومنک لایق وعملرنه
موافق اولان جزالرنی ویرمک ایچون یعنی باد دخی مأمور اولدیغی
اوزره حددن زیاده وجهله برهفته قدر هبوب ایدوب زیر زمینده تستر
ایدنلری بله زور ایله اخراج وهوایه صاوردی وجمله‌سی قهار ذی الجلالک
ید قهر وقدرتنده مقهور ومدمر اولدیلر وعظم جثه وقوت
بدنیه‌لری مفید اولمدی وبوندن ریحک فی نفس الامرنه مرتبه‌ده شدید
اولدیغی فهم اولندی وحدیثده کلور که (نصرت بالصبا واهلکت
عاد بالدبور) صبا مشرقدن ودبور انک مقابلندن اسن یله دیرلر که
مغرب طرفندن وزان اولان باددر وحدیث مذکوردن فهم اولندی که
غزوهٔ احزابده کفار قریش وغیریلر اوزرنه هبوب ایدن ریح صبا
ایدی نتکم قرأنده کلور (فارسلنا علیهم ریحا) * آن که لطف
خویش را اظهار کرد * باخلیلش ناررا کلزار کرد * لطف تحفه
وهدیه در که انکله موده توصل اولنور وشول نفعی ایصال ایتمکه
دیرلر که انده دقت واردر انکیچون حق تعالی‌یه لطف دنلدی زیرا

دقائق اموری بیلور وحاسه ایله ادراك اولنماز وعبادی هدایتده
رفقله معامله ایدر (خویش خاء معجمه‌نك کسری وواو رسمیله کندی
معناسنه خود کبی (واظهار اخفانك مقابلیدر یعنی بصر وبصیرته
بارز اولان نسنه‌یه ظاهر وانی ابرازه اظهار دیدیلر اصلنده ظهور
طهر ارضده اولوب خفی اولمقدر نتکیم بطون بطن ارضده اولوب
بارز اولمیان نسنه‌نك حالیدر (باالف ایله بوراده ب معناسنه بلا الف که
مجرد تعلق ایچوندر یعنی خلیلی کرد فعلنه متعلق قلمق ایچوندر (کر
رسند دستم بوصلت) کلامنده وصل ایله رسد کبی وا کا باء تعدیه دخی
دیرلر فعلی مفعولنه ایصال معناسنه یوخسه فعل لازمی متعدی قلمق
معناسنه دکل الحاصل کرد ماضیدر که فعل معناسنه‌در فعل ایسه
بائله تعدیه ایدر فعل به کذا کبی (خلیلدن مراد حضرت ابرهیمدر
علیه السلام زیرا خلت ضمله اتك وصفیدر که محبتك جمیع اجزاء
وجوده سرایتیدر زلیخا ویوسف ومجنون ولیلی حاللری کبی انکچون
زلیخا ومجنون اقتصاد ایتدکارنده دملرندن وجه ارضده یوسف ولیلی
منتقش اولدی (آخرنده‌ش ضمیر متصل غائبدر که خدایه راجعدر
وبوشین اسمده مضاف الیه معناسنه اولور وفعلده وادوات آخرنده
مفعولیت افاده ایدر وشین مذکورك ماقبلنی بعضیلر فتحله وبعضیلر
کسرله تلفظ ایدرلر وکاه اولور که ضرورت وزن ایچون اسکان دخی
اولنور (نار آتشدر که عناصر اربعه‌نك بریسیدر کرك محسوس وکرك
غیر محسوس اولسون اکرچه محسوس جزئی وغیر محسوس کلیدر
آخرنده را علامت مفعولدر (کلزار کللكدر بنفشه زار بنفشه‌لك
دیمك اولدیغی کبی زیرا زار اسم جامد اولیجق لك معناسن افاده ایدر
ووضع ترکیبی‌دن صکره کللکه علم خاص اولمغله کل زاره متصل
یازلمق قاعدهٔ املادر وبعض مواضعده که زار مشتق اولور مرغ
زار کبی که زاریلق ایدیجی قوش معناسنه‌در بوراده زار مرغه صفتدر که
وضع ترکیبی‌سی اوزرنه قالمش علم خاص اولمامشدر بوجهتدن بری
رندن منفصل یازیلور (وکل معروف قرمزی چیچکدر وهر چیچکه دخی
اطلاق اولنور ولکن اضافتله متعین اولور مثلا زنبق وبادام وشفتالو
چیچکلرنه کل زنبق وکل بادام وکل شفتالو دیرلر نتکیم لسان عربی‌ده

ورد لفظی فتحله هر چیچکه اطلاق اولنور ولکن غلبهٔ استعمالله
حوجم یعنی قزل کلده شایعدر وتخصیص مراد اولسه ورد ابیض
وورد اصفر وورد فلان دیرلر (وکلزار لفظندن مفهومدر که کل دیدکاری
چیچك قبل النبوه دخی بو عالمده وار ایدی اکرچه لیلهٔ معراجده
جناب نبوت صلی الله علیه وسلم تجلیٔ الهیدن عرق ریز اولدقده
درلرندن دخی کل بتدیکی معروفدر وکل حقنده وارد اولان حدیثه
موضوعدر دیدکاری لفظی حسبیله‌در والا کمالات نبویه اندن اوفردر
(معنای بیت) بودر که اول خدای لطیفه حمد بسیار اولسونکه
کندی لطفنی اظهار ایلیوب ابرهیم خلیله علیه السلام نار نمرودی
کلزار ایلدی وآتش سوزانی برد وسلام ایدوب یرنه کل بتوردی
وبلبل دخی اول حالده ابرهیمه موافقت ایتمکله بیك بر اسمله داستان
سرالق احسان اولنوب خلیلك سائر انبیادن تمیزی کبی بلبل دخی
ممتاز اولدی زیرا ابرهیمك جناب مصطفادن ماعداسی اوزرنه
مفضل اولدیغی متفق علیه‌در ومذهب سنی بودر که آتش بالذات
محرق دکلدر حکیم زعم ایتدیکی کبی (پس نار قدرت الهیه ایله برودت
وحرارتدن هر برنه قابلدر یعنی جمره ایله قائم اولان نارك ناریتی زائل
اولیجق برد اولوب وشب اسراده جناب رسالتك کرهٔ هوا وکرهٔ
اثیردن مروری دخی وجه مذکور اوزره‌دو اکرچه جسم نبوی‌ده
منافیٔ آخر عارض اولمق دخی محتملدر فاما ابرهیمه محتمل دکلدر
نتکیم (یا نار کونی بردا وسلاما علی ابرهیم) خطابندن مفهومدر که
منافیٔ احتراق طرف نارده در طرف ابرهیمده دکل (ودیمشلردر که
هبوط آدمدن اوچ بیك اوچیوز یکرمی سنه دن زیاده مرور ایتدکده
حضرت ابرهیم شهر بابلده دنیایه قدوم ایدوب اوچ بیك اوچیوز
التمش اوچ سنه سنده قرای بابلدن کوثی دیدکاری قریه‌ده که طوبی
وزنی اوزره در قصهٔ نار واقع اولدی پس عرفه که غرفه وزننده‌در
نار نمرود اوراده واقع اولدی وحالا آثار منجنیق باقیدر دیدکاری
قول جمهوره مخالفدر وبو وقعه دن صکره حضرت ابرهیم ارض
عراقده اوتوز سنه‌دن زیاده مکث ایدوب بعده قدس شریف طرفنده
ارض فلسطینه هجرت ایدوب خلیل الرحمن نام موضع که الی الان

شارح حضرتلری ابراهیم
اسمنی رسم عثمنی اوزره رادن
صکره ابرهیم صورتنده یازدق
ملتزمی اولدیغی خط دستیله
کوردیکمز سائر آثارنده دخی
مفیددر
للطابع

آنلره منسوبدر وآسوده اولدقاری قبه دخی اوراده درکه بابی
مطبق اولوب بالادن قنادیل ایقاد و آویخته اولنور *آن خداوندی
که هنکام سحر * کرد قوم لوط را زیر و زبر * خداوندی ده یاء
وحدت ایچوندر خداوند مالك و بزرکوار در اصلی خود آینده در
خدای کبی واو یادن بدلدر (پس اصلی ایکی کلمه در که بعض
حروفی حذف اولنوب کلمهٔ مفرده حکمنده قلندی و بحسب
الترکیب معناسی کندی کلیجیدر که واجب الوجود در نتکم
خداده مرور ایتدی وملو که خداوند اطلاق اولندیغی معنای
وضعی حسبیله در که مالك و بزرکوار در و بردخی واجب الوجود کبی
وحدت وجودی واردر اکرچه بحسب الاصل ممکندر و وحدتی
شولقدر درکه منازعهٔ مملکت ایدن نصله مقتولدر (هنکام وقت معین
ومحدود در وقت بهار وامثالی کبی انکیچون وقت معینده اولان جمعیته
هنکامه دیرلر که آخرنده هاء اختصاص افاده ایدر (سحر فتحتین
ایله سدس آخردر یعنی فجر صادق وفجر کاذب میاننده اولان وقتدر
سحر کسرله اندن مأخوذدر زیرا مابین الفجرین ظلمت لیل ونور نهار
مختلط اولدیغی کبی مسحور اولان کمسیه دخی برنسنه نك وجود وعدمی
مخیل ومشتبه دربوراده سحردن مراد وقت صباحدر زیرا سحرك
صباحه اتصالی واردر وقرآنده کلور (ان موعدهم الصبح) وینه
کلور (فاخذتهم الصیحة مشرقین) یعنی ابتدأء حلول عذاب وقت
صباحده وتمامی وقت اشراقده اولدی (لوط حضرت ابرهیمك
برادرزاده سیدر که هاران اوغلیدر وابرهیم سکسان یاشنده ایکن
لوط اللی اوچنده ایدی وواقعهٔ نمرود دن صکره ابرهیم ارض عراقده
فلسطینه نزول وهجرت ایتدیکی وقتده لوط دخی شام ناحیه لرندن اردن
دیدکاری طرفه نازل اولوب الله تعالی انی اهل سذومه ارسال ایتدی
ذال معجمه ایله وآنلر خبائث اهلی ایدی رسالت لوطی قبول ایتمیوب مصر
اولیجق هبوط آدمدن اوچ بیك دریوز یکری ایکی تاریخنده جبرئیل
علیه السلام انلرك شهرلرینی ارضلریله بله قلع ایدوب سمایه رفع
و بعده سرنکون قیلوب صیحهٔ عظیمه ایله صیحه ایتدی واوزرلرنه طاش
یاغوب یرلرندن قاره صولر چقدی که الی الآن آثار باقیه سی واردر (زیروز بر

معدوم دال ایله لغت ایسه ده
صوابی ذال ایله در
للطابع

زبر کسرله آلتدر تحت کبی آشغه دود آغه لب زیرین دیرلر آغزك آلتنده
اولدیغندن اوتوری زبر فتحه له اوستدر کوجلو کشی یه زبردست دیرلر ایللردن
الی اوستون اولدیغندن اوتوری یوقارودود اغه اغزك اوستنده اولدیغیچون
لب زبرین دیدیلر ایکسنده بله یعنی زیرین وزبرین ده اولان یالر نسبت ونونلر
تأکید ایچوندر (ولغت قره حصاری ده کلور که زبر اصلنده ز بردر یعنی زای
مکسوره درز برا حرف جردر ز براوزرندن دیمکدر بعد الترکیب علم اولمغله
حرکتی تغییر اولندی نتکم لغت فارسیه ده نظائری چوقدر (معنای بیت)
بودر که اول خداوند یعنی الله عظیم ومتعالی که سحر وصباح وقتنده قوم
لوطی آلت واوست یعنی باشی اشاغه ایلدی واهلاك قیلدی و بو فعل
کرچه جبریلك مباشرتیله یدرلکن فرمان حقك اولمغله حقه نسبت اولندی
وقرآنده نظائری چوقدر (الله یتوفی الانفس) (قل یتوفاکم ملك الموت)
وامثالی کبی * سوی اوخصمی که تیر انداخته * پشهٔ کارش کفایت
ساخته * سوی یا ئله ویاسز جهت معناسنه در که ترك آندن یکا ایله تعبیر ایدر
(پس این سو بو یکا وآن سو او یکا وسوی او انك جانبنه دیمکدر (که ضمیر
منفصل خداونده راجعدر وجائزدر که سوی او وکیسوی دلبر وامثالنده
یالر اضافت ایچون اوله زیرا بو مقوله مده لرده کلمه مابعدینه ایصال
واضافت متعذر اولمغله یائله توسل ایدرلر زیرا حرف علتدر که کاه حذف
وکاه اثباتله تصرف اولنور (خصمی ده اولان یاء وحدت ویا تنکیر
ایچوندر که تحقیره محمولدر (خصم فتحه له مخاصم معناسنه در وخصومت
منازعه دیمکدر خصم اصلنده ضمه له در که جانب معناسنه در ایکی خصم
ومنازع بری برینك خصم وجانبنه تعلق ایدوب دست وکریبان اولمغله
احدهما اخری جذب ایتمکله حاللرنه مخاصمه دیدیلر (تیر اوقدر ندن اولورسه
کرك قامشدن وکرك اغاجدن انداخته ماضی دن قسمدر که آتمش دیمکدر واکا
ماضیٔ مقیددیرقرلر یعنی بله مقیدر که ماضی بی حاله تقریب ایچون آخری
مفتوح اولوب فتحه یی بیان ایچون هاء رسمی الحاق اولنور الحاصل انداخته
اصلنده انداختندر که تاء ساکنه ایله ماضیدر ومصدری انداختن درکه
اخرندن نون حذف اولنمغله ماضی اولمشدر صکره قرب مذکوره اشارت
ایچون تا مفتوح اولوب حرکتنی بیان وحفظ ایچون هاء الحاق اولندی زیرا
هانك وجودیله تا ساکن اولمق متعذردر والا هالغو اولور و بو مقوله ماضی نك

آخرنه ضمائر دخی لاحق اولور ولكن همزه سی ساقط اولماز انداخته
اندوكرده اندوكرده اش كبی كه آتمشلر وایتمشلر وانی ایتمش معنالرنه زیرا
هاء غیر ملفوظه نك توسطی واتصالی واسقاط همزه یی منافی ومانعدر
(پشه ء باء عجمینك فتحیله سوری سكك در پشه خانه سوری سكك
چوق اولان یرلرده چادر كبی قوردقلری نسنه پشه اصلنده پشه ای در كه
یاء وحدت ایچوندر حذف اولنوب عین بتراء آكا علامت وضع اولندی
زیرا هاء غیر ملفوظه دن صكره یاء مفرده یازلمز (كارش ضمیر متصل
خصمه راجعدر (كار كاف عربیله ایش در كافرمای ایش بیوریجی
وكاردان ایش بیلیجی در (كفایت عربی در سد ضرورت وقیام بالامر
معناسنه كه اندن حسب و بسنده ایله دخی تعبیر اولنور (ساخته دخی ماضی
مفید در كه دوزمش دیمكدر مضارعنده خازایه قلب اولنور مثلا سازد
وسازنده وسازند دیرلر انداخته نكده مستقبلنده خایی زایه قلب ایدوب
اندازد واندازنده دیرلر زیرا قواعد فرسدن در كه تانك ماقبلی خاء معجمه
اولسه اول خایی زایه قلب ایدرلر تایی داله قلب ایتدكاری كبی مثلا
آموختن كلمه سنك مضارعنده آموزد دیرلر كه زاخادن بدلدر (پس اصل
اولان اموزدی آموختن دن اخذ ایتمكدر اكرچه بعضیلری فرعه نظر
ایدوب آموزیدن دن مشتق طوترلر فاما صحیح اولان اولكی در و بومعنی
عربیده اشتقاق كبیر واكبر كبی در مثلا كبیرده ترتیبه نظر اولنمایوب
جبذ جذبدندر دیرلر واكبرده مجرد مخرجده تناسب ایله نعق نهق دندر
دیرلر (معنای بیت) بودر كه برعدو كه اول خداوند عظیم طرفنه اوق اتدی
وسوری سككی انك ایشنه كفایت دوزدی و برمخلوق ضعیف یوزندن
انك كارن بتوردی ومقهور ومدمر قلدی بعده اعدودن مراد نمرود بن
كنعاندر فرعون كبی دعوای ربوبیت ایتمش وبتون دنیایه مالك
اولمش ایدی نتكم مجاهددن منقولدر كه دیمشدر درت كمسه مشارق
ومغارب ارضه مالك اولمشدر كه ایكسی مؤمنلردر كه (بری سلیمان
بن داود علیهما السلام (وبری دخی اسكندر یونانی در كه ذوالقرنین
تعبیر اولنور (و ایكسی دخی كافرلردر كه بری نمرود وبری بخت نصردر
و بعضیلر شداد بن عاد دیمشلر ومذكور نمرود عدو ابرهیم اولوب
ابرهیمی منجنیق ایله طرح آتش ایتدكدن صكره بابل ولایتنده برقصر

مطلب

عالی

عالی بنا اتدی كه طولی بش بیك ذراع وعرضی ایكی فرسخ یرایدی تا كه
انك اوزرنه چیقوب اهل سماایله مقاتله ایده واله ابرهیمه مطلع اوله
وبعض روایتده برصندوقه غریبه دوزب وانی كركس قوشلرینك
قنادلرنه بند ایدوب وایچنه كیروب یاننده برمصاحبی ایله هوایه بران
اولدیلر وسحابه دك صعود ایدوب طرف سمایه اوق اتدیلر حق تعالی
حكمتیله اول اوق بحر مسجورده كه بین السماء والارض مكفوفدر
بر بالغه اصابت ایتدی كه یونس بالغیدر وقزل قانله ملطخ
اولوب انلره عودت ایتدكده سماده اولنلری قتل زعمیله ینه زمینه نزول
ایلدیلر و بر ریح شدید هبوب ایدوب قصر مذكورك كله سی دریایه
وماعداسی وجه ارضه خرور ایدوب تحتنده اولان قومی هلاك اولدیلر
(وبعض روایات اوزره نمرود بدكار ابرهیمه چق سنكله جنك ایده لم دیو
صحرایه جذب ایدیجك اشته بنم عسكرم قنی سنك لشكرك دیدكده ابرهیم
شمدی كلور دیو جواب ویروب اول اثناده خداوند قهار عسكر بعوض
یعنی بی حساب سوری سكك كوندرب هر برینك برونلرنه دخول ایدوب
هلاك اولدیلر و پشه نمرود دماغنده قالوب درتیوز سنه قدر دنیاده
انكله معذب اولدقدن صكره بالاخره تسلیم جان خبیث ایتدی
وطوغری دوزخه كتدی (نتكم ناظم منطق الطیر نام كتابنده دیمشدر كه
(بنم پشه برسر دشمن كماشت) (در سر او چار صد سالش بداشت) اشته
ظهور برهاندن صكره عناد و مخالفتك نتیجه سی بویله اولور (و بوندن
مفهوم اولدی كه خصمدن مراد فی الحقیقه خصم ابرهیمدر ولكن ابرهیمه
مخالفت ودعوای ربوبیت ایتدیكی جهتدن حق تعالی یه دخی خصم
اولدی كه جانب آسمانه اوق آتدی (زیرا سوی اوید وكندن كرچه
بحسب الظاهر حقه اثبات جهت لازم كلور (فاما مقصود طرف
علوی در كه اوراده آثار قدرت عظیم وجسیم و بسیاردر و بردخی ابرهیم
آله السماء دیو وصف ایتدوكندن نمرود بحسب الزعم سماده قرارنه ذاهب
اولدی وناظم دخی انك اعتقادنه كوره تعبیر ایتدی و بویله مكان
ایهام ایدر آیات وآثار چوقدر (وعجلت الیك رب لترضی) (ولقدر آه نزلة
اخری عند سدرة المنتهی) (الرحمن علی العرش استوی) ورفع اعمالده

خرور خاك ورانك ضمیله
سقوط كبی دوشمك معناسنه در
للطابع

حتی الی السماء التی فیها الله) وامثالی کبی ولکن جمله سی مؤلدر و بر دخی
فوقیتدن جهت لازم کلمز (وهو القاهر فوق عباده) کبی فافهم جدا
(وبو مقامده دخی تفصیل عریض واردر ولکن اطناب و تطویلدن
حذراترك اولندی و بیت مذکورك تقدیری بودر که (خصمی که انداخته
تیر بسوی او ساخته پشه کفایت کارش یعنی خصمی مبتدا و تیر انداخته نك
مفعول صریحی و بسوی او غیر صریحی اولوب بعد الجمله مبتدایه
صفتدر که لفظی بین الموصوف والصفة رابطه در و پشه ساخته نك
مفعول اولی و کفایت کار مفعول ثانی سی اولوب بعد الجمله خبر مبتدا
اولور وجملهٔ اولاده فاعل انداخته ضمیر خصم وجملهٔ ثانیه ده فاعل
ساخته خداوند در (و کارش ده اولان ضمیر متصل جملتین میانتی
رابط در فاعرف * آن که اعدا را بدریا در کشید * اعدا عدونك
جمعیدر دشمن معناسنه عدو اصلنده تجاوز ومنافات التیام دیمکدر که
بو معنی اکر قلبله اولورسه عداوت ومعادات و اکر مشیله اولورسه
(عدو وصحو وزنی اوزرنه و اکر بغیر علم اخلال عدالت ایله اولورسه
عدوان دیرلر وعدو مقام جمعده دخی مستعملدر نتکم رجل عدو وقوم
عدو دیرلر و جمعی اعداء کلدکی کبی عدی دخی کلور الی وزنی اوزره
وقاموسده عدی اسم جمعدر دیمشدر بوراده اعدادن مراد فرعون
وانك قومی اولان قبطدر نتکم مابعدی قرینه در وآنلر حضرت
موسی‌یی علیه السلام ومعجزاتنی تکذیب ایتملریله مصره اوچ مرحله
اولان قلزم دریاسنده غریق اولمشلردر (پس دریا ایله مراد بحر قلزمدر
یوخسه نهر نیل دکلدر زیرا نهر نیل نهر جنتدر وقلزم وسائر بحار
(واذا البحار سجرت) وفحجه آب صورتنده آتشدر بو جهتدن اعدایه
مناسب اولان آتش غضبدر یوخسه آب رحمت دکلدر و قرآنده
(النار یعرضون علیها غدوا وعشیا) آیتی دخی اکا دالدر (بدریا ده
اولان باالی معناسنه در که اعدادر که کشیدك مفعول صریحی و بدر
یا غیر صریحیدر که ایکسی دخی ضرورت نظم ایچون عامل اوزرنه
تقدیم اولنمشلردر اکرچه ظروف حدیث بحردندر که آنلره وانلره ملحق
اولنلرده توسع واردر ودریا قاره مقابلیدر که عرب بحر وبر وترك دکز
وقاره وعجم دریا وخشك وخاك دیر ودریا یدی در که بحر روم وبحر

صقالبه و بحر جرجان و بحر قلزم و بحر فارس و بحر صین و بحر هنددر و بو
مجموعك ماده سی بحر محیط دیدکلریدر که بتون ارضی احاطه ایلمشدر واسانی
یونانی ده انك اسمی اوقیانوسدر فتحله (در کشید در لفظی مصادر وافعال
اوزرنه داخل تحسین ومفاجاه وظرفیت وایچرو معنالرن افاده ایدر بوراده
معنای اخیر مراددر نتکم هدایایه در آمد دیرلر ایچرو کلدی معناسنه ودر آوردن
دیرلر ایچرو کتورمك ادخال معناسنه ودر رسیدن ایچرو کیرمك دخول معناسنه
وکشید فعل ماضی در کشیدندن که چکمك معناسنه در آب کش صو چکیجی
وبارکش یوك چکیجی در (معنای مصراع) بودر که اول خداوند که اعداسی
اولان فرعونی وجنودنی قلزم دریاسی ایچروسنه چکدی واغراق ایلدی یعنی
حضرت موسی علیه السلام انلری مدت طویله توحید وتصدیقه دعوت
ایدوب قبول ایتمدکلرنده موسی دخی اذن حقله انلرك اللرنده ایکیوز سنه دن
زیاده اسیر اولان بنی اسرائیلی بر کیجه مصردن چقاروب بحر قلزم طرفنه
متوجه اولیجق فرعون بو معنادن اکاه اولوب جنود کثیره ایله رو براه
ساحل قلزمه ایردکده موسی ضرب عصا ایله قلزمی شق ایدوب بنی اسرائیل
ایله مرور ایتمش بولنیجق انلر دخی من الاول الی الاخر داخل دریا اولدقده
(فغشیهم من الیم ما غشیهم) موجبنجه موج هائل سردن آشوب بالکلیه
غریق اولدیلر و بو واقعه هبوط آدمدن اوچ بیك سکز یوز یکرمی
سکز تاریخنده واقع اولدی * ناقه را از سنك خارا بر کشید * ناقه
عربیدر که دیشی دوه در مقصود ثمود قومنه مبعوث اولان حضرت صالحك
علیه السلام معجزه سی اولان ناقة الله در که زیاده تشریفدن جلالیه
مضاف اولمشدر بیت الله وامثالی کبی (ازمن جاره معناسنه در که ابتدای
غایت ایچون وغیر معانی ایچون دخی کلور بوراده ابتداء غایت مراددر کاه
اولور که همزه سن حذف ایدوب زایی کسرله تحریك ایدرلر و کاه اولور که
مجموعی محذوف اولور نتکم دست بدست دیرلر از دست بدست معناسنه که
الدن اله دیمکدر (سنك طاش وخارا قتی طاشدر پس تجرید طریقیله
سنکه صفت اولور که سنك سخت دیمکدر (و بوندن معلوم اولور که
طاشك طبعنده تفاوت واردر (بو جهتدن غایتده برك اولان طاشه خارا
وخاره دیرلر وانکله وصف اولنور و بونده ناقه بر کشیدك مفعول صریحی
وجار و مجرور غیر صریحیدر که برای قافیه عامل اوزرنه تقدیم

اولنمشلردر (بر برقاچ معنایه کلور بوراده استعلا ایچوندر عربیده علی
کبی که یوقاریلق معناسنه افاده ایدر (معنای مصراع) بودر که قوم
فرعونی صونك ایچروسنده چکدیکی کبی قوم صالح که ثمود دیرلر
مطلوبلری اولان ناقه‌یی قاتی طاش ایچندن یوقاری وطشره چکدی
وخلق ایدوب اورادن چقاردی واظهار قدرت ایلدی تا که صالحه معجزه
وقومنه وسیلهٔ ایمان اوله وتفاسیرده کلور که قوم ثمود که عاد اولادندن
برقبیله در حجرده کسرله ساکن اولورلردی که حجازله شام اراسنده محل
معروفدر که حجاج شام ذهابا وایابا اورایه مرور ایدرلر برکون عیدلرنده
مجتمع اولمشلرکن حضرت صالح بونلری ایمانه دعوت ایدیجك صالحدن
صدقنه معجزه طلب ایتدیلر صالح دخی نه مقوله آیت استرسکز دیدکده
سیدلری اولان جندع بن عمرو اوراده بر صخرهٔ منفرده‌یه که کاثبه دیرلردی
اشارت ایلیوب شو طاشدن بزه بر واسعة الجوف کثیر الوبر اون آیلق
بوکلو بردوه چقاردیوجك حضرت صالح دخی نماز ودعادن صکره
اول طاش یوکلو خاتون کبی اکلیوب ومنشق اولوب اورادن مطلوبلری
اولان ناقه وصف مذکور اوزره بیرون اولدی وبو آیت هائله‌یی
مشاهده ایتدکده جندع مزبور قومندن برقاچ نفر کسه ایله کمربند ایمان
اولوب باقیلر امتناع ایتدیلر وبرقاچ زماندن صکره بزم حیواناتمز بو ناقه‌دن
متضرردر دیو قدار نامنده برکسه برکون اول ناقه‌یی عقر واهلاك ایلدی وآخر
جمله سنك صورتلری متغیر اولدقدن صکره صیحهٔ جبریل ایله استیصال
اولندیلر نتکم قرآنده وتفاسیرده مشروحدر وبو واقعه هبوط آدمدن
اوچ بیك یوز یکرمی دن زیاده سنه مرورنده واقع اولدی (پس بونلرك
هلاکلری قوم عاددن صکره درکه هر بری قدرت قاهرهٔ الهیه‌یه دلالت
ایدر ولکن ناظم قدس سره مطلقا آثار قدرت وحکمتی بیان ونتائج
غضب ورحمتی عیان صددنده اولمغله بعض مواضعده مراعات
ترتیب ایتمدی * چون عنایت قادر وقیوم کرد * در کف داود آهن موم
کرد * (چون بلا اشباع الواو حرف تعلیلدر چونکه معناسنه وشرط
ایچون دخی کلور چون نمی دانی مکو کبی یعنی اکر بلمزسك سویلمه
بوراده مراد اولکیدر (عنایت قصددر وحق تعالی دن ارادت
مخصوصه در که عبدی مطلوبی اولان نسنه‌نك اسبابنه توفیق ایتمکدر

انکچون

انکچون اهل عنایت قلیلدر زیرا هر کس هر یوزدن موفق دکلدر
بلکه توفیقك کلیاتی خواصده وجزئیاتی عوامده در وعنایت کردك
مفعولیدر چون قادر وقیوم کرد عنایت تقدیرنده در (وقدرت صفت
الهیه در که عجزك مقابلیدر (قیوم قائمك مبالغه سیدر قیام
کبی تشدیدله هر نسنه اوزرنه قائم وقوامی انکله اولان نسنه‌یی معطی
معناسنه بو ایسه صفت الهیه در زیرا هر شیئه اولا روح ویرمش
وثانیا اسباب بقاسنه موفق قلمشدر بو جهتدن دیرلر که هر شی حقله
قائمدر وانك نوری هر نسنه ده دائمدر که انك سببیله فنا بولماز وبولسه
دخی وجوددن طور آخره انتقال ایدر فافهم (کف عربیدر اصلنده
تشدیدله در بوراده ضرورت وزن ایچون تخفیف اولنمشدر قاموسده
یدایله تفسیر اولنمشدر فاما مشهور اولان الآیه سیدر (داود بن ایشی انبیاء
بنی اسرائیلدندر که قاتل جالوتدر هبوط آدمدن درت بیك اوچیوز
اوتوز سنه‌دن زیاده مرور ایتدکده تشریف عرصهٔ وجود ایتمشدر عمرلری
یتمش سنه در وکتاب زبور که حکم ومواعظی مشتملدر داوده منزلدر
وانك صوت حزینی مشهور واحوال عجیبه سی معروفدر (آهن دموردر
واهنکر دمورجیدر وآهنکار دمور الوب صاتاندر (وموم ضمله عربیدر
شمع معناسنه کما فی القاموس (وشمعده ملایمت اولمغله بوراده موم ملایم
معناسنه اخذ اولندی ویاخود بطریق التشبیه در واهن کردك مفعول
اولی وموم ثانیسی وظرف دخی اکا متعلق در (معنای بیت) بودر که
چونکه قادر وقیوم اولان خداوند بزرك عنایت ایلدی وارادت
خاصه سی ایله صنع عجیبنی کوسترمك مراد ایتدی (حضرت داود علیه
السلام النده وایه سنده دموری موم قلدی ویاخود شمع کبی نرم قلدی
تا که داود اندن زره دیدکلری درعی عمل ایلدی واتشده دموری
تلیین اتمدن طریق قدرتدن آنی حلقه حلقه ایلدی تا که مؤمنلر اول
قمیص آهنین ایله جنك وحربده آفتدن توقی وتحصن ایده‌لر
وانك خصوص اوزرنه تلبس اتدوکی درع (جناب رسالتپناه
صلی الله علیه وسلم) انتقال ایتمش ایدی صکره نابدید اولدی
* باسلیمان دادملك وسروری * شد مطیع خاتمش دیو وپری *
بوراده دخی (بایوقروده باخلیلش ده اولان با کبی تعلق وتعدیه ایچوندر

اصـلی بـ در که مفرددر والـکن سلاست وزن ایچون اشباع اولندی
وانك متعلق داد کلمه سیدر عربیده اعطی لسلیمـان دیمـك کبیدر
اکرچه اعطی بلاحرف دخی تعدیه ایدر (سلیمـان حضرت داودك
اوغلیدر کـه اون اوچ یاشـنده سریر ملکه جلوس ایتمشـدر
ولادتی هبوط آدمدن درت بیـك او چیوز طقسـاندن صکره در
والدماجدی داود کبی علیهما السلام ملك ونبوتی جمع ایتمشدر (ملك
ضمله سلطنت یعنی پادشاهلقدر که بر نسنه تحت یدونصرفنده اولمقدر
کرك استیـلا و تسلط ایله وکرك غـیری و جهله بومقوله ملـکك
صاحبنه مالك وملك وملیـك دیرلر (ملك ایسه کسرله بو یله دکلدر
بلکه اخصدر که شری و یاهبه و یاارث طریقیله تحت الیه والتصرف
اولمقدر استیلا وغلبه ایله دکل وانك صـاحبنه مالك دیرلر فقط (ملك
دادك مفعول صریحی در (سروری یامصـدریه در سرور مرکبدر
سرایله وردن که سر اصلنده باشدر ولکن بو یله یرلرده غلبهٔ استعماالله
ریاست ومتبوعیت معناسنه در (ورلسان عربیده ذو کبی صـاحب
معناسنه در پس سرور صاحب ریاست معناسنـه اولور (شدماضی در
اولدی معنـاسنه مصدری شدن کلور مضمونی انتقـاله دائردر عربیده
صار کبی (مطیع اطـا عتندر که امر وفرمان اوزرنه مترتب اولان
انقیاددر عبادتده ایسه بو معنی معتبر دکلدر ولکن عبـادت حقدن
غیریه جائز اولماز اطاعت ایسه أعمدر یعنی مخلوقه اطـاعت اولور
نتکم قرأده کلور (لاتعبدوا الا ایاه) وینه کلور (اطیعوا الله واطیعوا
الرسول واولی الامر منکم) مطیع شدك مفعولی واشغه ده دیو و پری
فاعلیـدر تقدیری شد دیو و پری مطیع خاتمش دیمکدر (مطیع مفعولنه
مضافدر (شین ضمـیری سلیمـانه راجعدر واطـاعت کرچه فی نفس
الامر سلیمـانه در ولکن تسخیره سبب خاتم اولمغله سبینه اسناد اولندی
(خاتم تانك فتح وکسریله پرمغه طاقدقلری زینتدر که انکله نسـنه
مهرلنور خاتم النبیین انبیاءانك مجیئی ایله ختم وتتمیم اولندی معناسنه در
(کشف الاسرارده کلور که ملك سلیمـان خاتمنـده ایدی یعنی اکا
منوط ایدی وانك نکینی یعنی قاشی کـبریت احمر ایدی که نایاب
نسنه در انك سطر اولی (بسم الرحمن الرحیم) وسطر ثانیسی (لا اله الا الله)

وسطر

وسطر ثالثی (محمد رسول الله) ایدی واول خاتم آدم علیه السلام
جنتـده ایکن اصبعنده ایدی صکره زله واقـع اولدقده ارکان
عرشدن برکنده وضع اولنوب زمان سلیمـان اولدقده (جـبریل
علیه السلام فرمان الهی ایله اورادن انی آلوب سلیمـانه کتوردی
و پرمغنه کچوردی وانك نورانیت وهیبتندن سلیمـان اعـین ناسدن
غائب اولدی اوراده یانبی الله مطالعهٔ جمـالکله مشرف اولمق استرز
دیدکلرنده سلیمـان علیـه السلام بیوردی که (اذ کروا الله) یعنی
الله تعـالی یی ذکر ایدیکوز انلر دخی ذکر ایدیجك سلیمـانی مشاهده
ایتدیلر (دیو شیطان علیه ما یستحق (پری جنی و بو عطفدن دیو و پری
بری برلرنه مغایر اولمـق فهم اولنور نتکم محبوبی پری یه تشبیه ایدرلر
زیرا پرینك ملك کبی حسن رائق وجمـال فائق واردر انکچون چشم
آدمی یه ظاهر اولمزلر زیرا مشاهده سنه تحمل اولنماز دیو ایسه غایت زشت
هیکل وقبیح صورتدر یعنی شیطان آدمه سجده ایله مأمور اولمزدن
مقدم تعظیما اسمنه عزازیل دیرلر ایدی وحسن تعبدنه بناء زیاده صورت
حسنه ده ایدیکی ملائکه دن متمیز اولمزدی صکره اباواستکبار ایتمکله
اسم وجسمی تغیر و مسخ اولنـدی حتی جاحظ دیدکلری متکلم
اولقـدر قبیح المنظر ایدیکه اکر شیطـان بر کره دخی مسخ اولسه
جاحظ قدر اولهمزدی دیو لطیفه ایدرلردی (اشته بورادن فهم اولندیکه
پری دخی کرچـه اصلنده جان قومندندر ولـکن انلرك متمردلرنه
شیاطین دیرلر که شکل اصلیلری اوزرنه قبیح قالمشلردر وانلرك مؤمنلرنه
جن اطـلاق اولنور که ایمانلری سببیـله نورانیت صوریه دخی
بولمشلردر و بونلرله ازدواج قابل اولمغـله بلقیس سلیمـانك والده سی
انسیه و پدری جنی ایدی دیمشلر در نتکم محلنده مبیندر (معنـای
بیت) بودر که خداوند قادر وقیوم حضرت سلیمـان بن داوده علیهما
السلام سلطنت وریاست عامه ویردی شویله که یدنده اولان خاتم
رحمانی سببیله انسان وشیاطین وجنیان اکا مطیع اولدی واکا منطق
الطیری تعلیم ایلدی وریحی وسائر مخلوقاتی اکا مسخر قیلدی ومن
المشرق الی المغرب حکم ایتدی وتسخیر مذکور سببیله قدسده مسجد
اقصایی طرز بدیع اوزره بنا ایتدی که هجرتدن بیك سکز یوز سنه

مقـدم ایدی وآخر عمری اللی ایکی سـاله بلوغده وداع عالم فانی
قیلوب باد رفع اتدیکی سر یری برباد اولـدی * ازتن صابر بکر مان
قوت داد * تن کوده در باش وال اباق انك مسمـاسندن خارجدر
عربی ده کی بدن کبی زیرا بدن من المنکب الی الالیه در بوسـببدن
(امام ابو حنیفه رحمه الله (فالیوم ننجیك بابدانك) قرباءت ایلدی
وکشاف صیغهٔ جمـعی توجیه ایدوب بیدنك کله وافیـا باجزائه
دیدی تا که اطراف دخی بدنده داخـل اوله وبرنسنه تمـام طونلق
اولسه تنه والایتم تنه دیرلر که بـله دك اوله آخرنده کی ها اختصاص
ایچوندر (صبربانك سکونیـله نفسی کراهت اتدوکی نسنه اوزرنه
حبس ایتمـکه دیرلر که جزعك نقیضی در انکچون صبر دیدیلر کسر
بائله شول آجی اغاجك عصارهسنه که عطارلر صتارلر (صابردن مراد
ایوب پیغمبردر علیه السلام که نسبی حضرت اسحاقه علیه السلام
منتهی اولور صبری بودر که قوردلر بدنتی اکل ایدوب همان لسان
وقلبی قالمش ایکن جزع ایتمدی انکچون حق تعالی انی مدح ایلیوب (نعم
العبد) بیوردی ولسانی محفوظ اولدیغی بودر که لسان مصدر ذکر ومورد
توحیددر وقلبی مصون اولدیغی بودر که موضع معرفت ومعدن نبوت
وولایتدر وانك (رب انی مسنی الضر) دیدوکی حقه شکایت طریقیله در
خلـقه دکل بوایسه عند العـارفین ممدوحدر واکر بومعنی حضرت
ابرهیمك علیه السلام (حسبی من سؤالی علمه بحالی) مقاله سیله مقـابله
اولنورسه (جواب بودر که دعاء ایوب عـلیه السلام انتهـاء بلاده
داعیهٔ قویه ایله در که اذن الهی در بنـاء علی هذا بومقام کلام مقامیدر
سکوت وقتی دکل (بکرمان کرمك جمعیدر کاف عربی نك کسریله
قورد معنـاسنه دوده کبی آخرنده الف ونون ادات جمعدر که انسانده
وحیوانده ونباتده استعمال اولنور مرد مان وکاوان ودرختان درلر
زیرا درخت کسلمزدن اول جسم نامی اولمقده انسان وحیوانله مشترکدر
کسلدکدن صکره درختها دیرلر زیرا الف ایله ها دخی ادات جمعدر
وانسانك قاشلرنه ابروان دیرلر زیرا نامی اولدیغندن ماعدا ذی روحك
اجزاسندندر وکرمانك سر جمعیتی بودر که حضرت ایوبك بدننه
مسلط اولان اون ایکی بیـك قورد ایدی که عدد تامدر وبودرد ایله

اشهر روایات اوزره اون سکز سـنه مبتلی اولدی صـکره دود
بدنندن تنـاثر ایلیوب صحبت بدن ایوب سببیـله (الله تعـالی اول
ذلیلی عزیز ایدوب اندن شجره صعود ایدن دود القز یعنی ایپـك
قوردی وصویه دوشن سولك دیدکلری اولدی کـه خلق بونلرله
انتفاع ایدرلر (و بعضیلر بال آروسی دخی بونلردندر دیمشلر (اشتد
اکامل ناسه مضـاف اولان نسـنه لرده بویله خاصه لر واردر زیرا
برکت روح مطهر بدنه وبرکت بدن نظیف دخی لبـاسه وسائر
مضافاته ساریدر زیرا حـکم جوار واردر (قوت عربیدر مایقوم به
بدن الانسان معنـاسنه یعنی انسانك بدنی انکله قوام بولاجق قدر
غدا انکچون مشهوردر که قوت لایموت دیرلر بوراده مطلق غـدا
معنـاسنه در وبومصراعك تقدیری داد قوت ازتن صابر بکرمان
دیمکدر که دادك فاعلی خداوند تعالی در وقوت مفعول صریحی ومابعدی
غیر صریحی در (واز ابتدای غایت (وب تعلق وتعدیه ایچون اولمغله
ایکسنك برفعله تعلقی صحیح اولدی (معنای مصرع) بودر که خداوند
تعالی ایوبك بدنندن قوردلره غدا ونفقه ویردی یعنی لساننددن و برمدی
زیرا لسان سردندر وسر تنده داخل دکلدر تنکم مرورایتدی وقلبندن
دخی ویرمدی زیرا قلب مورد لساندر که لسان انك ترجمانیدر پس فرع
محفوظ اولیجق اصل بطریق الاولی مصون اولور * هم زیونس
لقمهٔ باحوت دادا * هم داد لقمهٔ زیونس باحوت تقدیرنده در که لقمه
دادك مفعول صریحی ومابعدی غیر صریحی در (وزازدن مخفف اولوب
انك وبانك فعله تعلقی مصراع اولده اولنلر کبیدر ولکن بوراده زمن
تجرید به معناسنه اولور کویا لقمه اولان یونسك کندی دکلدر بلکه اندن
تجرید اولنمش برنسنه در که ینه یونسدر که لقمهٔ واحده کبیدر (هم
موافقت ایچون کلور بله معناسنه تنکم همراه دیرلر بوراده مشترك اولانه که
اخرله کندی اراسـنده طریقده جهت اتحاد واردر وبرمعنایه دخی
کلور که ترکیده اندن ده ایله تعبیر اولنور مثلا عجم اوهم نیامد دیر ترك
اوده کلمدی دیر تنکم ابن کمالك دقائقنده مسطوردر ولکن بو فقیره ظاهر
اولان بودر که ده لفظی دخی دن مرخمدر (پس هم دخی معناسنه
مجمولدر کلام ناظمـده ده هم بومعنـایه در (یونس بنونی فتح میم

وتشدید تائله که یونسك بعض روایاتده والده سی اسمیدر بوصورتده
عیسی علیه السلام کبی والده سنه اضافتله مشهوردر و یونس عجمه
وتعریفندن اوتوری غیر منصرف در (و یونس علیه السلام اولاد
هروندندر که موصلده نینوی دیدکاری قریه اهلنه مبعوث ایدی که هبوط
آدمدن درت بیك بشیوز طقساندن زیاده سال مرور ایتمشدی قومی انی
تکذیبه مصر اولیجق نزول عذابله تخویف ایلدی (فاما انلر امارات عذابی
حس ایتدکده توبه تضرع ونیاز ایدیجك اوزرلرندن عذاب منکشف
اولوب یونس بو حالی مشاهده ایتدکده سوزمده یلانچی قندم ظنیله اندفاع
عذابدن غضب ایدوب اذن الهی اولمدن بحر رومه طوغری چقوب
کتدی واوراده بر سفینه یه سوار اولوب وسط دریایه ایریجك سفینه
حرکتدن قالدی اوراده ملاحلر بونده بر عاصی ویا بر عبد آبق واردر دیو
عادتلری اوزره اوچ قرعه ایلدیلر اوچنده دخی حضرت یونس اوزرینه
کلیجك یونس دخی کندنی دریایه طرح ایتدی واوراده بر عظیم بالق کلوب
یونسی ابتلاع ایدوب قعر دریایه طالدی (و یونس انك بطننده تسبیح
ایدوب (لا اله الا انت سبحانك انی کنت من الظالمین) دیردی که بعض
احادیثده بودعانك اسم اعظمی اولمسی مرویدر ودرت ساعت ویا اوچ
کون و یدی کون ویا قرق کون بحار رقاصیه بی ذور ومنتهای ارض سابعه یه
وصولدن صکره اذن حق اولوب یونسی ساحله قذف ایتدی و یونسك
وفاتی هبوط آدمدن درت بیك التیوز سکسان اوجده در (لقمهٔ همزه که
عین بتراء شکلنده یازیلور سابقا مذکور اولدیغی اوزره یاء ملفوظه
بدلدر که فی الحقیقه هاء مرسومدن صکره یاء مفرده یازلمق قاعده
فرس اولمامغله یاء حذف اولنوب همزه ابقا اولندی که همزه یایه توسل
ایچوندر و بوراده یاء وحدت ایچوندر وهمزه یه دخی بدلیت وعلامتیچون
همزهٔ وحدت دینلور والا وحدت ایچون اولان یادر همزه دکل (لقمه
ضمله ابتلاعه مهیا اولان نسنه در یعنی بریودم صویه جرعه دیدکاری کبی
برچینم طعامه دخی لقمه دیرلر ولقمه بلادر ومده معروفدر کویا هر بری
بریودم اولمق ملاحظه سیله وضع اولنمشدر (حوت بالقدر نون کبی
ولکن محل تعریضده حوت ایله تعبیر اولندی نتکم قرآنده کلور (ولا تکن
کصاحب الحوت) وموضع تشریفده نون دینلدی نتکم تنزیلده کلور

(وذا النون اذ ذهب مغاضبا) (معنای مصراع) بودر که دخی یونس
پیغمبرك علیه السلام جسدندن بحر ومده بر سمك عظیمه برلقمه
وبردی یعنی لقمه کبی اغزینه اتدی وسمك دخی انی یوتدی (پس سمکك
ابتلاع ایتدوکی جسد یونس در که بر لقمه مثالدر ولکن بطریق المبالغه
یونسدن بر لقمه ویردی دیو تجرید اعتبار ایلدی وجائزدر که حرف
جر تبیین جنس ایچون اولوب یونس لقمهٔ بیان اوله (فاجتنبوا الرجس
من الاوثان) نظمنده اولان رجسی بیان اولدیغی کبی * بندهٔ را ره
برسر می نهد * (بونك تقدیری (می نهد خداوند تعالی اره برسر بندهٔ
رادر که (اره می نهدك مفعول صریحی و برسر غیر صریحیدر (بنده
قوللدر مرد وزن وکودك وخانه زاد (اولانه یعنی مولاسنك اونده طوغمش
اولانه شاملدر آخرنده همزه یادن بدل وحدت ایچوندر نتکم مرور ایتدی (اره
همزه نك فتحی وراءنك تشدیدله و تخفیفیله لغتدر بچقی معناسنه که عرب
منشار وترك دستره دیر که اصلنده دست اره در ال بچقیسی معناسنه بر حرفدر
علی معناسنه یعنی استعلاء ایچوندر که مثلا بر کاغد نوشتم دیمك کاغد اوزرینه
یازدم دیمکدر (سر باش در سار کلد اولدیغی کبی یعنی سارسردن بعضدر می
نهد معلوم اولا که مضارع فارسی مضارع عربی کبی بین الحال والاستقبال
مشترکدر بو جهتدن اولنه باء موحده داخل اولسه ومی داخل اولسه
حاله ویا تقریب حاله تخصیص ایدر بورادندر که دیمشلردر اکر بر شاهد
(کواهی میدهم دیرسه شهادتی مقبوله درزیرا حال حاضرده بالفعل شهادت
ایتمش اولور واکر کواهی دهم دیرسه مقبول اولماز زیرا شهادت ایتمکه
وعددر بوراده می نهد مضارع حالی دکلدر بلکه تقریبی در (نهادن
قومقدر وضع معناسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد و نهنده دیرلر
قورو قویجی معناسنه که اسم فاعلدر بعده بوراده بنده دن مراد حضرت
زکریادر علیه السلام که پیغمبر عالیشان ومهتر احبار بیت المقدس وصاحب
قربان ایدی که روایت امام فخر الدین رازی اوزره اولاد هروندندر که
لاوی بن یعقوب بن اسحاقه منتهی اولور وکاشفی روایتی اوزره حضرت
(سلیمان اوغلی رحبعیم اولادندر که سبط یهوذا بن یعقوبدن در واندن بنده
ایله تعبیر قرآنه موافقت ایچون نتکم کلور (کهیعص ذکر رحمة ربك عبده
ذکریا (وخواص ناسك عبودیتی ماسوی الله دن حر و آزاد اولمق

معناسنه در كه حق تعالى يه اجلالا تعبد ايدرلر يوخسه غرض ايچوندكل
وحضرت زكريا اوغلى حضرت يحيى عليهما السلام ازميل نام برفاحشه نك
تحريكى ايله والى قدس اولان هر دوس نام يهودى اليده استشهاد
اولدقدن صكره حضرت زكريا دخى فرار ايدوب براغاجه تحصن
ايتدكده طائفهٔ يهود واقف اولوب كاوب انى اغاج ايچنده اغاج ايله بله
بچديلر (و بو واقعهٔ هائله هبوط آدمدن بش بيك بشيوز سكساندن
زياده سال مرور ايتدكده واقع اولدى كه اول وقتده زكريانك عمرلرى
يوزساله قريب ايدى (معناى مصراع) بودر كه خداوند تعالى حكمتيله
بر بنده سنك باشى اوزره بچق قور وانى ايكى بچر ولكن بوندن دوست
ذليل ودشمن عزيز اولمق لازم كلمز بلكه خواص ناسه واقع اولان ابتلالر
رفع درجات ايچوندر نتكم حضرت يحيادن اصلا كناه وهم كناه صادر
وواقع اولمامشيكن الله تعالى اكا زياده محبتندن شهادت نصيب ايلدى
و پدرى زكريانك دونيم اولمسى دخى بو بابدندر (وزكريانك شجره
تحصنى حضرت لوطك (اوآوى الى ركن شديد) ديمسى كبيدر كه اسباب
ظاهره يه استناددر اذن آلهى ومظاهرده ظاهرى مشاهده دن ناشى
اولمجق مفيددر * وان دكررا تاج درسر مى نهد * واو عاطفه در (آن دكررا
يرنه بعض نسخه ده ديكرى رادوشمشدر كه آخرنده يا وحدت ايچوندر
وديكر يا ايله ودكر ياسز بردخى ديمكدر كه اصلده بر ديمك تركيبدن
خارجدر فاما مقامدن تراش اولنور تكرار اولان نسنه نك ايكنجى سندن
ديكر ايله تعبير ايدرلر مثلا كندى نمازنه نماز ديكر ديرلر بردخى نماز معناسنه
زيرا معراجدن نزولدن صكره ابتدا جماعتله حرم كعبه ده صلاة ظهر
يعنى اويله نمازى قلنوب اكندى اكا بردخى يعنى انك غيرى نماز اولدى كه
ايكنجى نماز در يوم احد و يوم اثنين كبى (آن دكررا اول برغيرينك
ديمكدر كه حضرت يوسفه وسليمانه عليهما السلام وسائر تاجدار
اولنلره شاملدر و بو مصراعك) تقديرى (ومى نهد تاج درسر ان
دكررا ديمكدر كه تاج نهدك مفعول صريحى ومابعدى غير صريحى در
(تاج عربيدر اكليل ديدكلرى نسنه دركه جواهرله تزيين ايدوب
پادشاهلر باشلرنه كيرلر (وتاج فلك آفتابدر كه فلكك باشنده تاج كبيدر
وتشبيهاهدهده تاج پوش وسلطان وبيك بوركى ديدكلرى چيچكه

تاج خروس ديرلر وحديثده كاور كه (العمائم تيجان العرب) يعنى عربك
دستارى عجمك تاجى يرنه در وصدر اسلامده قلنسوه كيرلردى صكره
مهجور اولدى بعد زمان علماء عرب حالا رومده ملبوس اولان كبى قاوق
تلبس ايتديلر والى الآن مستعمل اولوب قالدى (در ظرفيت افاده ايدر
عربى ده فى كبى (ونهادن كه وضع معناسنه در وضع فى ايله استعمال
اولنديغى كبى نهادن دخى بويله در يعنى موضوع فيهه كوره والا موضوعه
بلا حرف تعديه ايدر نتكم ديرلر وضعه فى محله تاجك دخى محلى سر اولمغله
تاج درسر ديدى و بونكله قافيه ده تكرار لازم كلمز (معناى مصراع)
بودر كه واول برغيرك باشنه تاج قور هركيم اولورسه يعنى كيمنك باشى
اوزرنه اره قويوب قهرله معامله ايتدوكى كبى كيمنك دخى باشنه تاج شاهى
قويوب لطفله معامله ايدر كه هر برنده حكمت بديعه سى واردر واهل
ايمان اراسنده بو مقوله معامله لرده تفاوت اولديغى كبى سائرلرارالرنده
دخى واردر ملوك كافره ورعيت فاجره كبى ولكن ناظمك روى كلامى
اهل ايمانه در خواص ناس ذكرى قرينه سيله فاعلم ذلك * اوست
سلطان هرچه خواهد آن كند * اوست ايكى كلمه در تقديرى او است
دركه او ضمير منفصلدر عربى ده هو كبى مرجعى خداوند در است
ادات خبردر كه اكا رابطه دخى ديرلر قاعده سى بودر كه ماقبلنده اولان
كلمه نك آخرى ساكن ايسه استك الفى لفظا وكتابة وجوبا حذف اولنور
(بو مقامده اولديغى كبى ولكن مده اوليان يرلرده متصل يازيلور
من است نه منست كبى واكر ماقبلنده اولان كلمه نك آخرنده هاء رسمى
وار ايسه الف وجوبا اثبات اولنور آمده است كبى زيرا هاء دالك
فتحه سنى محافظه ايچوندر كه حذفى ممكن دكلدر (پس فاصله واريكن
استى ماقبلنه ايصال ايتمك قابل اولمديغندن الف ثابت اولور
و بو مقوله نك غيريده يعنى هاء اصليه اولديغى كلمه ده هاء حذف
اولنوب استك الفى يايه قلب اولنور چيست نيست كبى كه اصللرى چه است
نه است در فافهم (سلطان غلبه واستيلا معناسنه در بو معنى پادشاهلرده
غالب اولمغله بطريق المبالغه مصدر له تعبير اولندى (خليفه ايله
سلطانك فرقى بودر كه خليفه اولدر كه انك طريقت وحكومتى
طريقت وحكومت نبويه اوزرنه اوله كه آنده اصلا شائبهٔ ظلم يوقدر

مثلا اثنی عشر کبی سلطان ایسه ائمه‌در وسلاطیندن خلافته قریب
اولنلر اقل قلیلدر ملوك شامیه‌دن نورالدین الشهید زنکی وملك صالح
کبی که بونلر زمانلرنده اولیادن عد اولنورلر دی بوراده سلطان
اطلاقه محمولدر زیرا مراد الله تعالی‌در که سلطان السلاطین در
زواوست مقدم خبر وسلطان مؤخر مبتدادر که سلطان مطلق
اودر دیمکدر وما بعدی انی بیاندر نتکم قرآنده کلور (له ملك السموات
والارض یخلق مایشاء یهب لمن یشاء اناثا) الی آخر الآیة (هرچه
هر تعمیم ایچوندر که کل افرادی معناسنه‌در هربار هر کره وهرچند
هرنه مقدار اولورسه وهرکز زمانلردن هیچ برزمانده وهرکس
هر برفرد وامثالی کبی (وچه جیم عجمینك کسریله نه معناسنه‌در نه دیه یم
دیه جك یرده عجم چه کویم در وهرچه مبتدادر که مابعدنده خواهد که
رابطه سیله اکا صفتدر خبری آن کند جمله سیدر (خواهد فعل
مضارعدر خواستن دن دیلمك معناسنه ارادت کبی مضارعنده سین
هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دینلور واو رسمی والف ثابتدایله
وواوك اصلی بودر که خاستن بلا واو اباغ اوزرنه طورمق معناسنه‌در
پس خواستن واوله رسم اولندیغی معنای ارادته تخصیص ایچوندر
وبعضیلر خواهدی خواهیدندن اخذ ایدرلر ظاهر قلب اعتباریله
ولکن قاعدهٔ فرسه مخالفدر (وخواستن لغت فرسه حصاریده وخواهیدن
لغت نعمة الله‌ده ضمه‌ده یازلمشدر وبوندن فهم اولنور که مضارعده
دخی خانك حرکتنی ضمیه اماله ایدرلر (آن کند آن بالاده ذکر
اولندی مابعدنده فعله مفعول اولور کند کاف عربینك ضمیله
مضارعدر کردندن که اشلمك وایلمك معناسنه مضارعنده رایه
نون کتوروب کند وکننده دیرلر (معنای مصراع) بودر که سلطان
مطلق اول خداونددر انکیچون هرنه دلرسه آنی اشلر ومرادی ارادتندن
تخلف ایتمز والا عجز لازم کلور تعالی الله عن ذلك وبوندن ملکنده
شریکی اولمغه رمز واردر زیرا بالفرض شریکی اولسه (ولعلا بعضهم
علی بعض) وفقنجه غالب اولانك مرادی حاصل اولوب مغلوب عاجز
اولمق لازم کلور پس صانع عالم فرد واحددر که کمسه‌نك اکا ملکنده
مزاحمه سی یوقدر که (فعال لما یرید) اودر انکیچون عالم نظام واحد

اوزرنه‌در وبر منازعك نزاعیله تغیر واختلال قبول ایتمامشدر ومنازعه

ایدنلر بالاخره مقهور اولمشلر شداد ونمرود وفرعون وسائر طغاة جبابره
کبی * عالمی را دردمی ویران کند * عامی‌ده اولان یا تنکیر ویا وحدت
ایچوندر ولکن سوق کلامه مناسب اولان اولکیدر که مراد فی الحقیقة
بو عالمدر که عالم کون وفساددر وانك اولی سماء سابعه‌نك مقعری
وآخری ثرادر (وعالم مایعلم به الصانع معناسنه‌در اصلنده علم‌در که
ما وضع لشیء بعینه‌در جمیع اشیا دخی حق تعالی‌نك اسم علمیدر که
اسم مسمایه دلالت ایتدوکی کبی مصنوعات دخی صانعه دالدر انکیچون
عند العارفین اسماء لفظیه اسماء مجازیه واشیاء موجوده اسماء
حقیقیه‌در وبو مصراعك تقدیری (کند عالمی را ویران دردمی) در که
عالم کندنك مفعول اولی وویران مفعول ثانیسی وظرف اکا متعلق‌در
(دمی‌ده اولان یاء وحدت ایچوندر دم فتحله نفس معناسنه‌در فتح فائله
ودمور جیلرك آتش ایقاد ایتدکلری کور که دم دیدکلری نفسندن
یعنی آندن خارج اولان یلدن اوتوری در ویران خرابدر (معنای
مصراع) بودر که عالمی بر نفسده ویران وخراب ایدر زیرا انك
امری لمحی‌در که لمحة البصرده وجود بولور مقصود بودر که کرچه
بو عالمی طریق تأنی وتدریجی تعلیم ونیجه حقائقه رمز ایچون آلتی
کونده خلق ایتمشدر (فاما مراد ایدسه برآنده ایجاد وبرنفسده اعدام
ایدر نتکم نفخهٔ اولاده جمیع اشیا صورت اصلیه سندن چقوب هلاك
اولسه‌لر کرکدر * هست سلطانی مسلم مر ورا * هست وار نیست یوق
وهستی وارلق ونیستی یوقلق‌در که یاری مصدریه‌در وهستك اصلی
هاست‌در که هانك واستك الفلری حذف اولنمشدر ودیمشلردر که

هانك اصلی دخی هاء‌در وار معناسنه که است ادات خبردر که در
دیمکدر بو صورتده محذوف اوچ اولور (بوراده هست است مقامنده
مستعملدر تقدیر کلام سلطانی مسلم است مر ورا دیمکدر که سلطانی
مبتداء مسلم است خبر ومر ورا مسلمك مفعولیدر (سلطانی‌ده اولان یاء
مصدریه‌در که سلطانلق دیمکدر یعنی صاحب الملك والسلطنه
اولمق (مسلم تسلیمدن اسم مفعولدر تسلیم بوراده تفویض معناسنه‌در
سلام وبرمك وسالم قلمق معنالرنه دخی کلور معافی ومسلم‌ده کی تسلیم

كبى كه سلامتندر معافى عافيتدن اولديغى كبى اكرچه عوام ياسنى
طى ايدوب معاف ومسلم ديرلر فاحفظ فانه غلط فيه بعض المشاهير
(مرورا ميمك وواوك فتحه لريله اصلنده مراورادر كه مر علامت
مفعول اولان رايى تأكيد ايچوندر يعنى راكه فعلى مفعوله ايصال ايچوندر
مر دخى بويله در ورا تخصيص ايچون اولديغى كبى مر دخى لام جاره
معناسنه كلور كه مرفلان ديمك فلانه وفلانك ديمكدر (واو اصلنده
اوى در كه ضمير غائب منفصلدر عربيده هو كبى كاه اولور كه الفنى حذف
ايدوب واو اوزرنه ضمه ثقيل اولمغله فتحه حركت ويروب وى ديرلر
وكاه اولور كه اويك اولندن الفى وآخرندن يايى حذف ايدوب واو
ساكن قالوب ساكنله ابتدا متعذر اولمغله اخف حركاتدن اولان
فتحه يى ويروب ورا ديرلر مكر كه ماقبلنده كلمهٔ اخرى اوله بوصورتده
سكونله استعمال اولنور كوكى كه اصلنده كه او درها والف حذف
وكافى واوه ايصالله كو دينلور (معناى مصراع) بودر كه سلطانلق
وپادشاهلق اول خداونده مسلم ومفوضدر وهر كس انك سلطنتنه
مطيع ومنقاد اولمشلردر كرك شاه وكرك كدا نتكم قرآنده كلور
(ان كل من فى السموات والارض الا آتى الرحمن عبدا) زيرا خواص
بشر اولان انبيا واوليا وخواص ملائكه اولان ملائكهٔ اربعه وسائر
ملائكه عبيد اولدقلرى صورتده غيريلر بطريق الاولى در كرك
جن وكرك ماعداسى * نيست كس را زهرهٔ چون وچرا * نيست
اصلنده نى است در كه كسرله نفى وسلب ايچوندر كه معناسى يوقدر
واست ادات خبردر الف حذف اولنوب متصل قلنمشدر ونى ده نون
مكسور اولديغى صورتده يائله يازيلور واكر مفتوح اولورسه هائله
يازيلور كه نه دينلور واكر نون مذكوره كلمهٔ اخرى يه متصل اولسه
ياوهادن هيچ بريسى يازلمز نياموخت كبى زيرا نياموخت ده اولان
ياآموختنك همزه سندن منقلبدر يوخسه نى ده اولان يادكلدر (كس
كشى وكسه ديمكدر كسان ادميلردر آخرنده را لام جاره معناسنه در
(زهره فتحله اود ديدكلرى نسنه دركه زياده اجيدر انسانده وحيوانده
اولور دوه قوشندن ودوه دن ماعدا عرب اندن مراره ايله تعبير ايدر
جكره متصل برنسنه درزهر كه آغو ديدكلرنده اعلام غالبه دن اولمشدر

اوده زهره ديدكلرى اكا نسبتله در (آخرنده ها تخصيص ايچوندر
يعنى خصوص اوزرنه اود مراد اولديغنه علامتدر زهره سى چاك
اولدى ديرلر منشق اولدى ديمكدر كه انك انشقاقى يعنى چاتلبوب
اوزلمه سى سبب هلاكدر پس قوت انسان زهره سنده اولمغله زهرهٔ نفى
ايتمك قوت وقدرتى نفى در (زهره اخرنده اولان همزه وسيلهٔ اضافت
ايچوندر نغمهٔ زيد وزخمهٔ طنبور كبى (چون بوراده جيم عجمينك ضمى
وواوك اشباعيله در كه لسان فارسيده استفسار ايچون درلسان عربيده
كيف كبى ترك نيجه سن وعجم چونى وعرب كيف حالك دير كنهنه
اطلاع اولميوب حقيقتندن استغسار جائز اولديغندن اوتورى (حق تعالى
حضرتنى بيچون ايله توصيف ايدوب ايزد بيچون ديرلر (چرا جيم
عجمينك فتح وكسريله لكن كسره افصحدر زيرا اصلنده مركبدر كه
برجزئى چه درنه معناسنه وبرجزئى رادر كه تركيده ايچون معناسن
افاده ايدر (مثلا الله ايچون ديه جك يرده خدارا ديرلر (پس چرا
نه ايچون ديمك اولور عربيده لم كبى لامك كسرى وميمك فتحيله كه حرف
استفهام در لم ذهبت نه ايچون كتدك سبب وعلتى ندر ديمكدر (بعدذا
بومصراعك لسان عربى اوزره ترجمه سى ليس لاحد قدرة السؤال عن
كنهه تعالى ولا الاعتراض له فى افعاله ديمكدر پس زهره بحسب المعنى
نفيك فاعلى وكس را مفعولى اولور وچون مضاف اليه وچرا انك
اوزرنه معطوفدر ومصراع اولك مضموننه مناسب اولان چرايى تقديم
ايدى ولكن وزن ايچون تأخير اولندى فافهم (معناى مصراع) بودركه
كمسه ايچون خداوند متعال حقنده چون وچرا قدرتى يوقدر يعنى
نه انك كنهندن سؤال ايده بلور (زيرا كنهنه اطلاع محالدر انكيچون
اعرف الخلق دن (ماعرفناك حق معرفتك) صادر اولمشدر ونه خود
نيچون ديو اعتراض ايتمك ممكندر (زيرا (بيورر كه لايسأل عما يفعل)
حتى بغدادده تاتار استيلاسنده درت بشيوز قدر اوليا استشهاد
اولندقلرنده بقية السيف اولنلردن برى مناجاتنده يارب بونى نيچون
بويله ايتدك ديدكده خطاب غيب وارد اولوب سكوت ايله والا لسانكى
قطع ايدرم ديو عتاب اولندى * آن يكى را كنج ونعمت مى دهد * يك بر
ويكى برى ديمكدر (يعنى يك مبدأ عدد اولان واحدر كه بردر (يكى

شول معدوددر که معنای یك ایله موصوفدر آ دیکی را میدهدك
مفعول اولی و کنج ونعمت ثانیسی در (کنج کاف عجمینك فتحیله کنز
وخزینه کنجینه کبی (یعنی اموال نفیسه که مجموع ومحرز ومدفون اوله
بو راده مراد مال کثیر در مطلقا (نعمت طبعه ملایم اولان امور
لذیذه در تنعم نعموت ولین ایله موصوف اولان مأکولات وملبوساتی
استعمالدر و نازله تعیش در (می دهد مضارع حالیدر زیرا ب
مضارع اولنه داخل اولوب استقباله تخصیص اتدوکی
کبی می داخل اولدقده حاله تخصیص ایدر دهد مضارعدر
دادن دن که ویرمك معناسنه در اعطا کبی مضارعنده الف هایه
قلب اولنوب دهد ودهنده دیرلر (معنای مصراع) بودر که خداوند
غنی اول برینه هر کیم اولورسه خزینه ونعمت لذیذه وحالت طیبه
ویروب مالدار ومتنعم ایلر نتکم حضرت یوسفه وداود وسلیمانه
وامثالنه علیهم السلام انعام ایتدی ونمرود وشداد وفرعون وقارون
ونظائرنه دخی بطریق الاستدراج نلرویردی وامت ورعیت اولنلری
دخی تفاوت اوزره قیلوب نیجه لرن ابناء جنسندن سر افراز ونعم الهیه ایله
ممتاز ایلدی (پس بو معنی فاعل مختارك کاریدر که حکمتنه دائر وسلطان

اعظمك حکمی در که قدرتنه ناظردر * دیکری را رنج ومحنت می دهد *
دیکری راده یاوحدت ایچوندر و را ادات مفعولدر برغیریه دیمکدر که
مصراع اولده اولا نك غیری ومقابلیدر تقدیری میدهد دیکری را رنج
و محنت دیمکدرکه دیکری فعلك مفعول اولی ورنج ومحنت ثانیسی
(دررنج امك وزحتدر که کدیمین وعرق جبین ایله تحصیل مالدر
بونکله ایسه خزینه اله کیرمز بلکه قوت لایموت وفی الجمله مال حاصل
اولور (محنت امتحاندن اسمدرکه امتحان ومحن اختبار وتجربه در
ومحنت انسان اوزرنه شاق اولان امور درکه (الله تعالی انکله عبادی
مبتلی قیلور تاکه بری برلرنه حقیقت حال ظاهر اوله (پس محنت امور
شاقه درکه انسان انکله متألم ومتنغص اولور بوخسه متلذذ ومتنعم
اولماز پس بو معنی ایله مصراع اوله مقابله درست اولور (معنای مصراع
بودرکه خداوند حکیم برغیریه دخی کنج مقابله سنده رنج ونعمت
مقابله سنده محنت ویروب قهر ایله مبتلی ایلر اولکی بی لطفیله منعم علیه

قلدیغی کبی (پس بو ایکی نك حاللری بری برینه مغایر اولور وغالب
ومغلوب وخادم ومخدوم سری بو مقوله معامله ایله ظهور بولور
نتکم بنی اسرائیله تیه ده ایکن عالم قدرتدن من وسلوی نزول ایدردی
صکره عالم حکمتك اسبابیله مبتلی اولوب اول حال الی الآن اکثرناسه

میراث کبی قالدی * آن یکی برتخت باصد عز وناز * تخت خاء معجمه ایله
غلبهٔ استعماله سریر سلطانه اعلام غالبه دن اولمشدر شویله که
اطلاق اوزرنه ذکر اولنسه مراد سریر مذکوردر اصلده مطلق
سریردر حتی تعریب ایدوب سریر میته یعنی تنشیره تخت دیمشلردر
نتکم فصل جنائزده مصحح در عریضا بولنمش اغاجه تخته دیدکلری
اغاجدن دوز یلان تخته انتسابی اعتباریله درکه آخرنده ها نسبت ایچوندر
(با بوراده معیت ومصاحبت ایچوندر (صد یوزدر مائه معناسنه اصلده
صاد سین در وسینله دخی استعمال اولنور بوراده صد کثرتدن کنایه در
نتکم قرق اباق دیدکارینه صدپا وبرنوع کلدکل صدبرك دیرلر که صد ایله
تعبیر اولندیغی کثرته دائردر (عز عزیدر که ذلتك مقابلیدر یعنی عزت غالب
وقاهر اولمق وذلت مغلوب ومقهور اولمقدر که خوار اولمغی مستلزمدر
(ناز معروفدر که نیازك مقابلیدر نازیدن نازلنمقدر (بو مصراعده آن یکی
مبتدا وبرتخت خبریدر تقدیری برتخت است دیمکدر (ولکن مقامدن معلوم
اولمغله حذف اولنمشدر لسان فارسیده نظائری چوقدر و باصد عز وناز
مبتدادن حالدر (معنای مصراع) بودر که اول بری تخت اوزرنده در نیجه
عزت وناز وفخره مصاحب اولدیغی حالدن ملوك حالی کبی بوراده تخت
اوزرنده اولمق جالسك اهل عز وناز اولدیغی مستلزمدر ولکن واقعی بیان
ایچون تصریح ایتدی نتکم بالاده خصوص اوزرنه سلطنت سلیمانی
وعموم اوزرنه تاجدار اولنلری بیاندن صکره اوراده تاجی ذکر ایتدوکی
کبی بوراده دخی تختی ذکر ایدوب اهل تاج وتخت اولنلرك عزت ونازنه
اشارت ایلدی (پس او وصافده تغایر اولیجق کلامده تکرار لازم کلمز

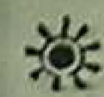
* دیکری کرده دهان از فاقه باز * دیکری بیانی مرور ایتدی (کرده
ماضیدن برنوعدر که اکا ماضیٔ مقید بالقرب دیرلر که نظیری یوقارده
شرح اولندی کرده ایلمش دیمکدر (دهان آغزدر الفنی حذف ایدوب
دهن دخی دیرلر دهن بند عورتلر یاشمغنه دیرلر که انکله اغزلرن بغلرلر

دهانه اغزلق دیدکلریدر که جاهللر اصطلاحنده ندر احرنده هادهانی اول
معنانی تخصیص ایچوندر (ازفاقه بوراده ازمن اجلیه معناسنه درکه
تعلیل ایچوندر فاقه عربیدر فقر واحتیاج معناسنه نتکم فقر وفاقه دیرلر
مشهوردر (باز آچق دیمکدر کشاده کبی بونده دیکری مبتداء ودهان
فعلک مفعول اولی و باز ثانیسی وازفاقه فعلی تعلیلدر و فعل بعدالجمله
مبتدایه خبردر (معنای مصراع) بودرکه برغیریسی آغزنی آچق
ایلمش فقر و فاقه اوجندن یعنی آچلقدن آغزنی اچمش قالمشدر
(پس بومقوله نعمتدن دور وعزت ونازدن مهجور اولان کمسه سریر
سلطنتده اونور رب اهل ذوق وصفا اوانلرایله نیجه برابر اولور هیهات
(وبو معنی حکمت الهیه یه و تصرف سلطان ازله دائردرکه اندن
سؤال اولنمز * آن یکی پوشیده سنجاب وسمور * آن یکی مبتدأ
ومابعدی خبردر زیرا پوشیده ماضیدن قسمدرکه تحتنده فاعل ضمیری
مبتدایه راجعدر سنجاب پوشیدهنك مفعولیدر و بعدالجمله خبردر
(پوشیده اورتمش وکیمش دیمکدر مصدری پوشیدن درکه اورتمك
وکیمکدر (سنجاب فنجان وزننده وسمور تشدیدله تنور وزننده که بوراده
ضرورت ایچون تخفیف اولنمشدر ارض ظلماتده ایکی نوع حیواندر که
پوستلرندن کورك اتخاذ اولنور سمور سنجابدن قیمتلودر و بوندن فهم
اولنور که کلام ناظمده سنجاب وسمور باکلی جزء اوزرنه اطلاق
طریقیله در ویا حذف مضافله درکه تقدیری پست سنجاب وسمور در
(معنای مصراع) بودرکه اول بری آغرءالی سنجاب وسمور کورکی
کیمش وتلبس ایتمشدر که انلر ملوك وسائر اغنیادر یعنی لباسلرك ادنی
واوسطی دکل بلکه کال اقتدارلرندن اعلی مرتبه سیله تزین و بین الناس
زیاده غبطه اولنان نسنه ایله تجمل ایلمشدر * دیکری خفته برهنه
درتنور * خفته پوشیده کبی ماضیء مقیددرکه شرحی بالاده کذرایتمشدر
معناسی یاتمش واویومش درکه مصدری خفتن در یاتمق واویومق
معناسنه (برهنه باء موحدهنك کسریله عریاندرکه ترك اکا چپلاق
ویالنجق دیر (تنور بودخی سمور کبی اصلنده مشدددرکه وزن ایچون
تخفیف اولنمشدر وامام قرطبی دیمشدرکه تنور اسم اعجمی در صکره
تعریب زیرا اصل بناسی تنزدر کلام عربده ایسه رادن اول نون اولور مطلب

کلمه

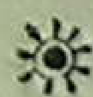
کلمه یوقدر تنور حطب قلت اوزرنه اولان دیارده بر ایچنده ایتدکلری
اوجاقدر که انده نان پشوررلر بو جهتندر که تنوره یل ایدهجك یلپیرهیه
تنور تاب دیرلر واتش قارشدردقلری کوسکی یه تنور آشوب دیرلر زیرا
تنور معهود بوایکی نسنهیه دخی محتاجدر و بعض اهل تفسیر (وفار التنور)
آیتنده دیمشدر که بوراده تنوردن مراد طاشدن منقور شول اوجاقدر که
حضرت حوا رضی الله عنها انده نان پشوردی صکره توارث ایله
حضرت نوح علیه السلامه انتقال ایلدی که اول طاشك ایچندن
فوران آب علامت طوفان اولمغله سفینه سوار اولدیلر (وتنوره که
آخرنده هاء رسمی واردر ستر پوش در عریانلر ودر ویشلر بیللرنه
طوترلر ظاهر بودرکه تنور خدمتنده مباشر اولنلر بیللرنه پیشتمال کبی
نسنه قوشانمق حسبیله آخرنه هاء اختصاص کتوروب تنوره دیدیلر
صکره تشبیها درویشلر وعریانلر کیدکلری معهود نسنهیه دخی
اطلاق اولندی اول تستر ایچون کیرلردی صکره تجمل طریقیله تلبس
ایتدیلر پالهنك وامثالی کبی والله الحفیظ الحسیب در (بعدذا دیکری
مبتدا وخفته جملهسی خبر و برهنه خفته تحتنده اولان فاعلدن حال
ودر تنور فعلك ظرفیدر (معنای مصراع) بودرکه برغیریسی دخی
عریان اولدیغی حالده تنور ایچنده یاتمش واویومش وتنورله تستر
ایتمشدر که فقرا وضعفا حالیدر زیرا کیجك واورتنجك نسنه بولمدقلرندن
تنوره دخول ایدرلر وبقدر الامکان انکله دفع ضرورت ایلرلر نتکم
فقراء مهاجریندن رضی الله عنهم بعضیلری رحل یعنی قومی اشوب
بلنهدك انکله تستر ایدرلردی واویس القرنینك رحمه الله ازارنی
همشیرهسی غسل ایتدوکی وقتده کندی تستر ایچون برصندوقه ایچنه
کیرردی زیرا دیکر لباسی یوغیدی و بوتقریردن مفهوم اولدی که
تنور کلخانك غیریدر زیرا کلخان حمام اودنی یاندیغی یردر * آن یکی
بر پستری کمخا ونخ * پستر باء عجمینك کسریله دوشك در آخرنده یا
وحدت و یا نوعیت ایچوندر (کمخا رابطه تقدیریله اکا صفتدر تقدیری
آن یکی خفته ونشسته است بر پستری که کمخا است دیمکدر و بونده
برلفظی استعلا ایچوندر متعلق معلوم اولدی و بعض نسخهده یا یوقدر
بلکه پستر کمخایه اضافتله در واکا اضافة العام الی الخاص دیرلر

بلد بغداد کبی زیرا بلدك بغداده وعربیه سمولی کبی پسترك دخی کخادن
ونخدن وغیریدن عمومی واردر (کخا کسرله معروف قاشدرکه غلیظ
اولور سائر قاشلردن سندسدن استبرق کبی درترکیده کافك فتحه سیله
استعمال اولنورکمانی نعمة الله (نخ فتحله قالیچه، که ایکی یوزلواوله زیلوئی
رومی دخی دیرلر وحریر وایجه ابرشیم معنـالرنه ده کلور بوراده کخا
ونخدن مراد عموم اوزرنه قیمتلو دوشکلر و بساطلردر (معنای مصراع)
بودرکه اول بری دخی کخا ونخ اوزرنه یاتمش وقیمتلو بسـاطلر اوزرنه
اوتورمشدرکه اکابر ناسدر زیرا دوشك یالکز ترك دلنده معهود اولان
نسـنه دکلدر بلکه اوتوراجق بسـاطه دخی شاملدرکه مبسوط

ومفروشدر پس عمومه محمول اولمق اولادر * دیکری برخاك خواری
بسته یخ * خواری خا مفتوح وواو رسمی والف ثابتـدر دار وجار
وزنـنـده (و یامصدریه در خوار ذلیلدرکه عزیزك ضدیدر (خواری
ذلتدرکه ضدعزتدروخاك خواری خلقك ذات ذیدکلری کبیدر مقـابلی
سریرعزتدر (پس خاك خواری ده اضـافت تحقیر وسریرعزتده
تشریف ایچوندر زیرا خاك اوزره اولمق نشان ذلت وسریر اوزره اولمق
علامت عزتدر پس بو اضافت حقیقته محمولدر تا که ماقبلنه موافق اوله
فافهم (بسته باء عربینك فتحیله ماضی مقیددر بغلمش معناسنه مصدری
بستن درکه بغلمقدر مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد و بندنده
دیرلر (یخ یاء مثناة تحتانیه نك فتحیـله وخاء معجمه ایله بوزدرکه عرب
جمد دیرتتکم یخجه طلودرکه عرب برد دیر فتحتین ایله پس یخجه آخرنده
اولان هاء رسمی اختصاص ایچوندرکه طواو بوزك برنوعیـدر زیرا
سمادن قوت زمهریرله منجمد نزول ایدر بوز ایسه زمینـده اولور
وطولونك بروقته اختصاصی یوقدر بلکه ایام صیفـده دخی اولور (یخ
بسته نك مفعولیدر و بسته مجموعی یادیکریدن حالدرکه تقدیری خفته
ونشسته است برخاك خواری درحالی که بسته یخ (و بومعنانك مصراع
اوله مناسبت تامه سی واردر ولکن بحسب الحقیقـه انسب اولان
بسته یخ که رابطه سی تقدیریله خاکه صفت اولمقدر (اولکی یه کوره
معنی دیمك اولورکه بری دخی یاتمش واویومش درحقارتنه دلالت ایدن
طپراق اوزرنده بوز باغلمش اولدیغی حالده یعنی دوشنه جکی او لمامغله

مطلـــــ

قورو طپراق اوزرنده قالوب برودت هوادن بوز بغلمش وطوکشدر
(ایلکنجی یه کوره دیمك اولورکه برغیری دخی بوز طوتمش خاك
بارد اوزرنده قالمش و بی بساط وفراش حالی خراب اولمش در (پس
بوندن عدم بساطه وفقدان فراشه دلالت اولدیغندن ماعدا ابلغیته
دخی اشارت واردر زیرا یالکز خاك اوزره اولمقدن بوز باغلمش
خاك اوزرنده اولمق ابلغـدر وعلی کل تقدیر مقصود کخا و ابرشیم
قالیچه دکل بلکه ادنی مرتبه برکهنه کلیم و یا برپوست پاره بولمدیغن

افاده در * آن یکی را زر دوصد همیان دهد * تقدیری دهد خداوند
تعالی آن یکی را دوصد همیان زر دیمکدرکه معناده زرهمیانك مضاف
الیهی در بلد بغـداد اضافتی کبی نتکم مرورایلدی بوصورتده دهدك
مفعول ثانیسی دوصد اولور ویاخود آن یکی دهدك مفعول اولی وزر
مفعول ثانیسی اولوب دوصد همیان زردن حال اولور (زر التوندرکه
رانك تشدیدی وتخفیفی جائزدر یالدز التوننـه زرطلا دیرلر زرسیمه
شاملدر دین خطا ایتدی (دو ایکیدر اثنین کبی اصح بودرکه واو تلفظ
اولنمیه کاه اولورکه ضرورت وزن ایچون تلفظ اولنور اما آخرنه یاء
مصدری لاحق اولسه دوبی کبی که اثنینیت معناسنه واو البته سلب
وتلیین اولنور دوصد ایکیوز دیمکدر فاما استعمال عجم اوزرنه کثرتدن
عبارتدر عرب سبعه وار بعین وسبعین ایله کثرت مراد ایتدیکی کبی (همیان
هانك فتحیله طغرجق معناسنه بوراده زرقرینه سیله کیسه مراد اولور
زیرا اقچه والتونی طغرجغه قومزلر بلکه انك ایچون مهیا ومخصوص
اولان کیسه یه وضع ایدرلر شوقدر واردرکه مال کثیر طغرجق اسلوبنده
سختیان ومیشین کیسه لره قونیلور (معنـای مصراع) بودرکه اول
برنه دخی ایکیوز کیسـه وطغرجق التون ویرر و یاخود التون ویرر
ایکیوز همیان اولدیغی حالده یعنی اسم غنی ایله تجلی ومعامله ایلیوب
مال کثیر احسان ایدرکه انکله مرادی اوزره هر یوزدن تنعم
ایدر نتکم اغنیاده مشاهده اولنور اکرچه ناظم کبی عاشق ومجذوب حق
اولان کمسه مان ومنالنی یغما ایتدرر وعیش وعشرتنی آخرته آلیقور

* دیکری در حسرت نان جان دهد * حسرت عربیدرکه حسر
اصلنده کشف معناسنه در یوم قیامته یوم الحسره دنلدی زیرا دنیـاده

غافل اولان كسه اوراده نولايدى حقيقة الامر بكا دنياده منكشف
اولمش اولايدى ديو تمنى ايتسه كركدر وياخود ايتدوكنه نادم اولوب
غم وغصه يه دوشسه كركدر زيرا دنياده جاهل اولديغى منحسر
ومنكشف اولور الحاصل حسرت اودركه قلب انسان غم وهم وحزنده
نهايته بالغ اوله (بو مقامده حسرت ايله مراد آرزودر نتكيم نعمة الله حسرتى
آرزو وفرقت ايله تفسير ايتمشدر زيرا آرزو اهلى حسرتدن خالى دكلدر
(نان اتمكدركه عرب خبز دير (نان چين تنور ايچنده اتمك چقاراجق
آلتدركه عرب اكا ملقط دير (نان خورش واورسميله اتمك قاتغنه ديرلر
نان خداه وناخداه اتمكجى باشيدر اصلى خداى ناندر ثانيده ناندن نون ثانى
حذف اولنمشدر (جان بوراده روح روان معناسنه در زيرا موت روح
روانك بدندن مفارقتيله حاصل اولوركه روح حيوانى اكاتابعدر (دهد
تقديرى ديكرى دهد جان در حسرت نان ديمكدركه دهدك فاعلى تحتنده
اولان ضميردركه مبتدا اولان ديكرى يه راجعدر جان دهدك مفعوليدر
وفعل بعد الجمله خبر مبتدادر (معناى مصراع) بودركه برغيريسى دخى
نان حسرت وآرزوسنده جان ويرب هلاك اولور يعنى ايكيوز كيسه
التونه مالك اولمق دكل بلكه نان پاره يه محتاج اولور وآخر جوع مفرطدن
فنا بولور نتكيم مرويدركه مكۀ مكرمه ده بين الصفا والمروه اوچيوز قدر
انبيا عليهم السلام آچلقدن هلاك اولديلر * طرفة العينى جهان
برهم زند * كس نمى ياردكه انجا دم زند * بعض نسخده طرفة العين
اين جهان دوشمشدر طرفة العينى نسخه سنده كوره ياء وحدت
ايچون اولوب طرفه نك تاسنى تأكيده محمول اولور زيرا طرفه ده
تا مره ايچوندر (طرف ضرب بابندندر (طرفة العين بركره كوز قپاغن
آچوب قپامقدركه آنى در يعنى آن غير منقسمده اولور برنسنه نك زياده
سرعتدن طرفة العين ولمح البصر له تعبير ايدرلر وترك دخى كوز آچوب
يومنجه كلدى كچدى دير عمر ودولت وامثالى كبى الحاصل طرفه بركره
كوز قپاغن تحريكدر ايكى دكل (وعين جارحه در يعنى كوز ديدكارى
عضودر وصو كوزنه دخى تشبيها عين ديرلر زيرا هيئتده وسيلان آبده
كوزه بكزر وجاسوسه عين ديرلر زيرا تجسس عينله اولور نتكيم مركوبه
ظهر ديرلر فتحله زيرا مقصود اولان ارقه سيدر والتونه عين ديدكارى

مطلب

بطريق

بطريق التشبيه در زيرا عين افضل الجوارح اولديغى كبى التون دخى
افضل الجواهردر وبوراده نركه افاضل قوم اعيان ديرلر (اين قريب
ايچون اولان اسم اشارتدر عربى ده هذا كبى كاه اولوركه آخرينه تصغير
ايچون كاف عربى كتورب اينك ديرلر بوبجغز معناسنه (جهان دنيادركه
ابتداء حدى سماء سابعه نك مقعرندن تحت الثرايه دكدركه بوجمله سى
عالم كون وفساددندر فاما عرف ناسده دنيا مشرق ومغرب اراسيدر
انكچون پادشاهلره جهاندار ديرلر جهانى ضبط وحفظ ايدجى معناسنه زيرا
ملوك انجق زمينه مالك اولورلر سمايه مداخله ايده مزلر (برهم براستعلا (هم
شركت ومعيت وجمع معناسن افاده ايدر انكچون يولداشه همراه معناسنه
ايچوندر وقوكشى يه همسايه ديرلر نظائرى اسياردر (زند مضارعدر اورر
يضرب كبى مصدرى زدن در اورمق معناسنه ضرب كبى مستقبلا تنده
نون زياده ايدوب زند وزننده ديرلر زيرا قواعد فرسده كلوركه مصدر
دالى نك ماقبلى حرف صحيح متحرك اولمق درت كلمه ده كلمسدر انجق كه
انلرك مضارعلرى سماعى در آمدن آيد وزدن زند وتمزدن تمزند وشدن
شود كبى (نمى يارد فعل مضارع منفى در زيرا نون نافيه ومى لفظى
مستقبلى حاله تقريب ايچون در نمى يارد قادر اولماز ديمكدر مصدرى
ياريدن در ياء مثناة تحتانيه ياردم ايتمك معناسنه ولكن معاونتك قدرت
نوازمندن اولمغله اكر كندى واكر فعلى توسعا مطلق قدرنده دخى
استعمال اولندى (كه بوراده كلامك مابعدنى ماقبلنه ربط ايچوندر
(آنجا آن اساء فارسيده اسم اشارتدر بعيد ايچون عربيده ذلك كبى
كما فى الدقائق (جا اصلنده جاى در خداى هماى كبيلرده يا حذف
اولنديغى كبى اندن دخى حذف اولنمشدر جاى يردر مكان معناسنه
جايكاه اوتوراجق يردر آنجا اصلده مكان حقيقى حسى ده مستعملدر
عربيده حيث وثمه كبى فتح تاء مثلثه ايله ولكن بوراده مجازا مكان
اعتبارى ده استعمال اولنمشدر بعض مواضعده حيث وثمه استعمال
اولنديغى كبى پس آنجا مصراع اولك مضمونه اشارتدر نتكيم تصوير
معناده كلور (دم نفسدر (معناى بيت) بودركه خداوند تعالى كوز آچوب
يومنجه اولان زمان قليل وسريعده جهانى برى برينه اورر يعنى دنيايى
شيشه كبى منكسر وپريشان وبرباد ايلر بويله ايتديكى يرده كسه

مطلب

قادر اولماز که دم اوره ونیچون بونی بویله ایدرسن دیمکه اقتدار بوله زیرا فعال لما یریددر وفعلی قدرت ذاتیه سنه مستنددر پس بویله قاهر وقادره معارضه اولماز و بو بیتك اعراب جهتندن تقدیری برهم زند جهانرا درطرفة العین وهیچ کس نمی یارد که دم زند انجا دیمکدر که جهانرا زندك مفعولی وظرف دخی اکا متعلقدر انجا ایکنجی زنده متعلق اولدیغی کبی زیرا اودخی درانجا تقدیرنده در (وکس مبتدا وما بعدی بعد الجمله خبردر زند که رابطه سیله نمی یارده مفعولدر وکس بوراده نکرهٔ عامه در تمرة خیر من جرادة کبی بو سببدن ابتدائیته صالح اولمشدر انکیچون هیچ کس ایله تقدیر وتصویر اولندی فاعلم ذلك * آنکه بامرغ هواء ماهی دهد * بندکانرا دولت شاهی دهد * آن که آن خدا که تقدیرنده درکه خداوند ماقبلنه کوره مشار الیه ومابعدنه نسبتله موصوفدر زیرا مابعدی که رابطه سیله اکا صفتدر تقدیر کلام آن خداوندی که دهد ماهی بامرغ هوادر وماهی دهدك مفعول صریحی و بامرغ غیر صریح اولوب بعد الجمله خداونده صفت وآن خداونده مبتدا اولوب خبری مصراع ثانی جمله سی اولور (بامرغده اولان اصلنده بـ اولوب تعلق مجرد ایچوندر که اکا حرف تعدیه دخی دیرلر مرغ قوشدر مطلقا (هواء مدله جسم لطیف سیالدر که جهات ستة سریع الحرکه درهواء معنای خلوه دلالت ایتمکله مابین السماء والارضه هواء دیدیلر نتکم قرآنده کلور (وافئدتهم هواء (یعنی کافرلرك قلبلری کمال حیرت ودهشتدن عقل وفهمدن خالی در وهوی قصرله نفسك شرعا مذموم اولان نسنه طرفنه میل وانحرافنه دیرلر بوراده مراد اولکیدر که ممدوددر (ماهی بالقدر مطلقا ماهی خور بالقچیل قوشیدر (بند کان بنده نك جمعیدر قول معناسنه مطلقا بوراده حر الاصله دخی شاملدر زیرا عبد حقدر آخرنده اولان کانده ایکی اعتبار واردر اولکیسی بودرکه کان کاف فارسی ایله ادات جمعدر بوصورتده بنده وکننده وخواجه وفرشته وامثالی جمع قلندقده آخرنده اولان یاز ثابت اولوب بنده کان وکننده کان وخواجه کان دینلور ایکنجی اعتبار بودرکه کانده ادات جمع الف ونوندر انجق که آندر وکاف عجمی مثلا بنده آخرندن هاء غیر ملفوظه حذف اولنوب اکا

بدل

بدل وضع بولنمشدر بوصورتده حال جمعده هاء رسمی طی اولنوب بندکان دینلور زیرا بدل ومبدل منه مجتمع اولماز و بو اعتبار اولکیدن اقوادر زیرا کرچه ادات جمع مرکبدر فاما ادات اولدیغی جهتندن حرف مفرد حکمنده در هاء رسمیدن صکره ایسه حرف مفرد وانك حکمنده نسنه یازلمق قاعدهٔ فرسه مخالف وفی نفس الامر دخی قبیحدر وقرآنده اکا نظیر واردر (واذا کالوهم او وزنوهم) کبی زیرا اکر هم ضمیری مفعولیت ایله منتصب اولورسه واوجمعدن صکره الف یازلمز نصرواكده اولدیغی کبی زیرا ضمیر مفعول ماقبلندن جزء کبیدر اجزاء کلمه اراسنه ایسه اجنبی حرف دخول ایتمز واکر ضمیر منفصل فاعلك تحتنده اولان فاعلی تأکیده محمول اولورسه بوصورتده مؤکد ماقبلندن جزء کبی اولمغله واوجمعدن صکره الف یازیلور بوخود معلومدرکه ادات جمع کلمه یه متصلدر بوصورتده کانك مجموعی ادات جمع اولدیغی تقدیری اوزره دخی هاء رسمی فاصل یازلممق لازم کلور مع هذا یازدیلر فاعرف (دولت برالدن براله انتقال وبرقومدن برقومه تحول ایلین ملك ومالدر زیرا تداول مناوبه ایله بری بریندن اخذ ایتمکدر وملك ومال دنیانك بریرنده قراری اولمایوب الدن اله دور ایتمکله بومقوله نسنه یه دولت دیدیلر (شاهی ده اولان یا مصدریه در ویا وحدت ویا تنکیر ایچوندر (هر نسنه نك ایریسنه والوسنه شاه دیرلر مثلا اولو یوله شاهراه وایری دانه یه شاه دانه دیرلر اما بحسب العرف اطلاق اوزرنه استعمال اولنسه شاهدن مراد سلطان اولور (بعدذا مصراع ثانی نك تقدیری دهد بندکانرا دولت شاهی دیمکدر که بندکانرا دهدك مفعول اولی ودولت مفعول ثانیسیدر وفعل بعد الجمله مصراع اولده مبتدایه خبردر (معنای بیت) بودرکه اول خداوند تعالی که هواده اوچان قوشه بالقچیل وماردین وغراب وامثالی کبی بطریق الرزق دریاده بالق ویرر بنده لرنه شاهلق ویا برشاه ویاشاه دولتن احسان ایدر یعنی برعبد مملوکك الن آلوب سریر سلطنته اجلاس ایدر چراکسهٔ مصر وامثالی کبی ویا برحر الاصل قولنی بنده وار ایکن شاه ایلر اصحمهٔ نجاشی کبی ویاخود ملك ودولت وغناده پادشاه کبی ایلر بعض اعیان کبی پس بو معنی انك قدرت تامه ومزید فضل وکرمنه

دلالت ایدر (ومصراع اول ایله ثانی بی جهده مناسبت بودر که صورت
ظاهرهده ایکیسی دخی مستبعددر زیرا ماهی ایله مرغك مناسبتی
اولمدیغی کبی شاه ایله کدانك دخی مناسبتی یوقدر * بی پدر فرزند پیدا
اوکند * بومصراعك تقـدیری اوکند فرزند پیدا بی پدر دیمکدر که
(او مبتدادر بوراده خبری اولان فعل اوزرنه تقدیمی قصر ایچوندر
هو یفعل کبی فرزند کندك مفعول اولی و پیدا ثانیسی و بی پدر فرزنددن
حالدر وجائزدر که فرزند بی پدر تقدیرنده اولوب فرزنده صفت اوله
زیرا اکرچه صورتده صفت موصوف اوزرینه تقدم ایتمز ولکن معنی
حسبیله تقدم ایدر که تأخری تقدیرله ظاهر اولور نتکیم تصویر اولندی
(بی ادات سلبدر که جامده داخل اولور مثلا بی وفادیرلر وفاسز ووفاسی
یوق معناسنه (پدر باء عجمیله اتا معناسنه که عجم بابا دخی دیر نتکیم
ترکیده دخی مشهوردر (فرزند اصلنده اوغله وقزه شاملدر عربیده
مطلب
ولد کبی (وحلیمیده کلور که اکثر بودر که اوغل مراد اوله انتهی اوغل
معناسنه مخصوص اولان پوردر باء عجمبنك ضمیله (پیدا لغتلرده آشکاره
معناسنه درکه ظاهردر ولکن ابن کمال دیمشـدر که پیدا غیرك فعلیله
اولان ظهوردر یعنی اظهاریله اولان ظهوردر پیدا مظهر دیمك
اولور مکرم وزنی اوزرنه ظاهر دیمك اولماز که بواندن اعمدر ولکن
بعض مواضعده آشکاره ظاهر معناسنهده استعمال اولنور که مقابلی
نهان وخفی در بوراده پیدا اظهار معناسنهدر (معنای مصراع) بودر که
باباسز اوغلی انجق خداوند تعالی پیدا ایلر یعنی خلق ایدوب وجوده
وظهوره کتورر غیریسی بومعنایه قادر دکلدر بوندن مراد حضرت
عیسی علیه السلام که جبریلك نفخیله حاصل اولمشدر واول نفخه ماء
متوهم دیرلر که مریمك رضی الله عنها ماء محققی ایله مجتمع اولوب رحمنده
عیسی متکون اولدی زیرا نفخ بولنمدقجه جان بولنماز نطفهٔ مرد اولمدقجه
یالکز منی زندن ولد اولمدیغی کبی نتکیم عالم حکمتـك حکمی بودر
* طفل را درمهد کویا اوکند * بونك تقدیری اوکند طفل را کویا
درمهد دیمکدر که طفل کندك مفعول اولی وکویا ثانیسی (ودرمهد
انك ظرفیـدر ویاخود طفله صفتدر که بومعنی اظهردر بوصورتده
درمهد کویادن مقدمدر (طفل کسرله عربیدر که بطن مادردن

سقوط وقتندن بلوغ زمانهدك صبی یه اطلاق اولنور ودیمشلردر که
حد طفل ابتدای ولادتدن التی سنه انقضاسنهدکدر اصلی طفلدندر
حرکت ایله طفل صباح وقتنده واخشامده سمادن نزول ایدن ضعیف
قطرهلردر که رش و وبل دیدکلرندن اضعفـدر پس ضعف بنیه
وبشریتندن اوتوری صبی ناعمه طفل دیدیلر (مهد دخی فتحله عربیدر
اوشاقلر ایچون تمهید وتهیئه اولنان بشك دیدکلری نسنهدر که عجم
مطلب
کهواره دیر (کویا صفت مشبههدر سویلکن معناسنه اصلی کوی در که
بونك دخی اصلی کوینده در ترخیم اولنوب کوی قالمشدر صکره آخرنه
مبالغهٔ اتصاف ایچون الف ساکنه زیاده قلنوب کویا دنلدی رخشان
وکریان وامثالنده معنای مذکور ایچون الف ونون زیاده قلندیغی کبی که
معنالری یلدراغن واغلاغن دیمکدر که بودخی صفت مشبههنك برنوعیدر
او ضمیر منفصلدر هو کبی (معنای مصراع) بودر که انجق خداوند تعالی
طفلی سویلکن ایلر بشکده ویابشکده اولان طفلی زیاده سویلدر
غیرینك حدی دکلدر که بو انطاقه قادر اوله نتکیم قرآنده کلور (انطقنا الله
الذی انطق کل شیء) بعدذا مصراع اولدن مراد حضرت عیسی اولمغه
مخصوصدر زیرا کرچه آدم علیه السلام دخی بی پدر درولکن کمسهنك
فرزندی دکلدر عیسی ایسـه مریمك فرزندیدر نتکیم عیسی بن مریم
دینلور ولکن مصراع ثانیده اولان طفلك عیسی یه اختصاصی یوقدر
بلکه اندن اعمدر زیرا حد طفلیتده کویا اولنلر برقاچ واردر رسول الله
صلی الله علیه وسلم ونوح وابرهیم وموسی وعیسی ویحیی وشاهد یوسف
وطفل ذی الاخدود ومبارك الیمامه حج وداعده نبوت مصطفایه شهادت
ایدن طفلدر وصاحب جریج الراهب وامثالی کبی نتکیم تفسیر مزروح
البیانده مفصلدر ومهد دیدوکی مهده سزا معناسنهدر پس بالفعل
مهدده اولمق لازم کلمز نتکیم وصف عیسیده کلور (کیف نکلم من کان
فی المهد صبیا) یعنی عیسی علیه السلام تکلم ایتدوکی وقتده والدهسی
مریمك حضانهسنده ایدی یوخسـه بشکده دکل ایدی * مردهٔ صد
ساله راحی میکند * مرده ضمله میندر که مردن اولمکدر آخرنده همزه
یاء محذوفهدن بدل اولوب یا وحدته ویا تنکیره محمولدر تقدیر مصراع
میکند مردهٔ را که صد ساله است حی دیمکدر که مرده میکندك مفعول

اولی وحی مفعول ثانیسی وراعلامت مفعول (وصد ساله محذوف اولان
که رابطه سیله مرده یه صفتدر وصد ساله تکثیره محمولدر (وساله
آخرنده اولان هاء رسمی مقدار زمانی ایچوندر که ترکیده آندن لق
ولك ایله تعبیر اولنور مثلا یکساله بریللق ویك روزه برکونلك در
وشاهدی لغتده کداده ساله اولدقده دیدوکی بوفقیر اون ییللق یعنی
اون یاشنده اولدیغی وقتده دیمکدر (پس صد ساله یوز ییللق دیمك
اولور (حی عربیدر که میتك ضدیدر انسانك حیاتی نفخ روح اثریدر
نتکم روح حیوانی دخی ذکراولنان روح منفوخ الهی نك اثریدر (میکند
فعل مضارعدر که اولنده اولان می ادات حال ویامستقبلی حاله تقریب
ایچوندر بویله یرلرده استمرار ایچون اولمق اولادر عربی ده مضارع کبی
یعنی بوحالده وجمیع احوالده علی الاستمرار ایلرو ایتمکه قادردر معناسنه
(معنای مصراع) بودر که خداوند قادر یوز ییللق اولی یی زنده ایلر
یعنی مدت طویله دن بری هلاك اولان ذی روحه افاضهٔ حیات ایتمکله
کالاول زنده قلمغه قادردر نتکم نیجه لرنی واسطه یوزندن احیا ایلدی
مثلا حضرت عیسی علیه السلام باذن الله تعالی نفخ نفس ایتمکله
درت بیك سنه دن زیاده دن وفات ایدن سام بن نوحی احیا ایلدی
ونیجه لرنی دخی بلاواسطه احیا ایتدی حضرت عزیر علیه السلام
کبی که حق تعالی انی اماته ایدوب یوز سنه دن صکره احیا قیلدی نتکم
قرآنده مصرحدر وجملهٔ ذی روحی دخی نفخهٔ ثانیه ده احیا ایتسه
کرکدر پس صد ساله عمومنده عزیر وامثالی داخل اولدی * این بجز حق
دیگری کی میکند * تقدیری این را که میکند دیگری بجز حق دیمکدر
(دیگری فعلك فاعلی واین را مفعول مقدمی ویاخودکی میکند این را
دیمك اولور که مفعول فاعل اوزرنه تقدیم اولنور شاننه اعتنادن اوتوری
(وبجز حق دیگریدن حال اولور استثنادر بوصورتده کی ده نفی تقدیر
اولنور (من ذا الذی یشفع عنده الا باذنه) آیتنده اولدیغی کبی ویاخود
حال اولور اول دیگر حق تعالی یی مجاوز اولدیغی حالده دیمکدر قرآنده
(ویعبدون من دون الله) کبیدر که تقدیری ویعبدون الاله حال کونهم
مجاوزین الله ای عبادة الله دیمکدر (این مصراع اولك مضموننه
اشارتدر وماقبلنده اولان افعال الهیه نك مجموعنه اشارت اولمق دخی

صحیحدر بو مذکور اولان افعال معناسنه بجز ده بازایده در تحسین
ایچون (جز غیر معناسنه در قواعد فرسده جز کلمه سنی حروف استثنادن
عد ایتمشلر در مثلا مردمان آمدند جز زید دیمك عربیده جاء القوم
الا زیدا کبیدر وگاه اولور که مستثنی منه دن متأخر اولور اگرچه صورتا
متقدمدر (حق اسماء ذاتیهٔ الهیه در ثابت وقائم معناسنه (کی زمان
سنوالدن چن ونه وقت معناسنه بوراده استفهام انکاریدر ای لایفعله
فی وقت من الاوقات (معنای مصراع) بودر که صد ساله مرده یی
حقدن غیریسی چن احیا ایلر یعنی احیا ایلمز الا واحیا ایدر فقط ویاخود
اول دیگر حق تعالی یی مجاوز اولدیغی حالده چن ونه وقتده احیا
ایده بیلور یعنی ابدی احیا ایده میوب عاجز قالور الحاصل احیاسی
واقع دکل ومنکردر * صانعی کز طین سلاطین میکند * صانع
صنعتدندر اجادة الفعل دیمکدر یعنی برایشی جودت صفتی اوزرنه اشلمك
وکما ینبغی اکا صورت ویرمکدر انکیچون هر فعل صنع اولماز زیرا بلکه
انده قصور اوله فاما هر صنع فعل اولور پس فعل اعمدر وقرآنده کاور
(صنع الله الذی اتقن کل شیء) یعنی الله تعالی کندی فعلندن صنعله تعبیر
ایلدی زیرا اتقان واحکام اوزرنه درکه صفت کمالدر پس صانعی ده یا
وحدت ایچون وصانع حق تعالی درکه عالمی وصف کمال ایله ایجاد
ایلمشدر نتکم بیورر (ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت) کز فتحله اصلنده
که ازدر همزه نك حرکتی کافه نقل اولنوب هاء رسمی وهمزه نك مجموعی
لفظا وکتابة تخفیف ایچون حذف اولنوب کز دنلمشدر نظیری کت درکه
اصلنده که ات در بو مصراعك تقدیری خداوند تعالی صانعیست که
میکند سلاطین از طین دیمکدر که صانعی ادات خبر تقدیریله مبتداء
محذوفه خبردر وسلاطین میکندك مفعول صریحی واز طین غیر صریحی
وبعد الجمله که رابطه سیله صانعه صفتدر (طین آبله مختلط اولان
توابدر که ترکیده بالحق دینلور (سلاطین سلطانك جمعیدر که پادشاه
دیمکدر نتکم مرور ایتدی (میکند بوراده ایجاد وخلق ایلر دیمکدر که
فعل مقیددر (معنای مصراع) بودر که خداوند تعالی بر صانع اکبر
وعظیم وقادردر که بالحقدن پادشاهلر خلق ایلر زیرا ابو البشر اولان
آدم علیه السلام طیندن تصویر اولندیغی وقتده انبیا ومرسلین

وملوك وسلاطين وسائر اغنيا ومساكين انك ضمننده ايدى پس فى الحقيقه
اعلى وادنى طيندن مخلوق اولمش اولديلر نتكيم كلور (خلقكم من طين)
اكرچه صورتا توالد وتناسل ازدواج طريقيله نطفه دن حاصل اولدى
نتكيم كلور (الم يك نطفة من منى يمنى) الحاصل ناظم ديمك استركه
سلاطين كه جواهرله مرصع تاجلر ولباسلر كيوب كنديلرينك ولباسلرينك
بر وجهله طينله مناسبتلرى ظاهر دكل ايكن حق تعالى دمدن مسك
خلق ايدوب مسكى دم اوزرنه ترجيح ايتدوكى كبى طينه دخى بو صورت
بديعه يى ويردى (فتبارك الله احسن الخالقين) بونلر خود سلاطين
صوريه در پس ملوك معنويه اولان انبياء واوليانك شانلرى دخى عاليدر
زيرا صورتده احسن تقويم اوزرنه اولدقلرندن ماعدا معناده دخى
صفات كماليه ايله هيئت الهيه اوزرنه كلمشلردر نتكيم حديثده كلور
(ان الله خلق آدم على صورته) اى على صورة الحقيقية اذ ليس لله تعالى
صورة وهيئة فاعلم ذلك واسلك خير المسالك * نجم را رجم شياطين
ميكند * نجم ميكندك مفعول اولى ورجم ثانيسى در (نجم كوكب
طالعدر يعنى طلوع ايدن يلدزدر زيرا نجمده ظهور معناسى واردر
نتكيم يردن اوت چقوب ظاهر اولسه نجم النبات ديرلر (رجم طاشلمقدر
زيرا رجام طاشدر پس طاش ايله اورمغه رجم ديرلر نتكيم زناسى ثابت
اولوب متأهل اولنلرى رجم ايدرلر وحديثده كلور (لا ترجوا قبرى)
قبرم اوزرنه رجام وطاش وضع ايتمكوز تاكه نصارايه تشبه لازم كلميه
(ولكن سووه بالارض) ولكن حالا قبر شريف نبوى صلى الله عليه
وعلى روضته وسلم تسليما كثيرا مسنمدر زيرا ملوك مصريه دن اشرف
قايتباى زماننده حريق واقع اولدقده حرم نبوى عمارتنه موكل اولان
كمسه حنفى المذهب اولمغله حصباء مغسول ومطهر ايله تسنيم ايلمشدر
تاكه متعين ومتميز اوله (ورجم طرد معناسنه ده كلور نتكيم ابليسه شيطان
رجيم دينلدى زيرا خيراتدن ومنازل ملائكه دن مطرود در وكلام
ناظمده رجم مارجم به اى مارمى به معناسنه در كركسه طاشله اولمسون
(شياطين شيطانك جمعيدر كه جان قومنك متمردلرنه شياطين ومؤمنلرنه
جن اطلاق اولنور اكرچه ملائكه يه وشياطينه دخى اعين ناسدن مستتر
اولدقلرى يچون جن دينلور شيطان الله تعالىنك رحمتندن بعيد ديمكدر

ولكن رحمت اميدنده اولديغندن رحمن اسمنك الفنى سرقه ايدوب
كندى اسمنه ضم ايتمشدر كما وقع فى بعض الاحاديث (معناى مصراع)
بودركه اول صانع اكبر يلدزى رجم شياطين ايلر يعنى يلدزدن وكرهٔ
اثيردن حاصل اولان شعلهٔ نارى رمى ايدوب انلرى سمواته عروج
واستراق سمع ايتمكدن طرد ومنع ايدر شويله كه اول آتش پاره ايله كيمى
محترق وكيمك اعضاسى فاسد ومختل ومشوش اولوب وجه ارضه
ساقط اولورلر وقرآنده كلور (وجعلناها رجوما للشياطين) بعدذا
مصراعينده تقريب وتبعيد مناسبتى اولمغله سلاطين وشياطينى بيت
واحده جمع ايلدى مع هذا سلاطين وشياطين ميانده التزام ما لا يلزم
صنعتى دخى واردر نتكيم علم بيانده مبيندر * از زمين خشك رويا ند كياه *
زمين يردر ارض معناسنه مقابلى آسماندر كوك معناسنه كه عرب سماء دير
يروكوك ديجك يرده عجم زمين وآسمان دير (زم صوقلغه ديرلر طپراغه
طبيعتى بارد اولديغندن اوتورى زمين ديمشلردر زمى زمه منسوبدركه
يا نسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر زيرا نسبتى تأكيد مراد ايتسلر
حرف يادن صكره برنون زياده ايدرلر مشكين وعنبرين وامثالى كبى
(خشك قورى در مقابلى تردركه ياشدر خشك زمينك صفتيدر واز زمين
رويا ندك مفعول غير صريحى وكياه مفعول صريحيدر وزمينى خشك ايله
وصف ايتديكى احتراز ايچون دكلدر بلكه واقعى بيان وايضاح ايچوندر
اكرچه زمين بعض عوارض ايله تر اولور ولكن صفت ذاتيه سى يبوستدر
(رويا ند فعل متعدى در بتورر معناسنه رويد بتر ديمكدركه لازمدر قاعدهٔ
فرس اوزره اصل مصدرى رستن در ضمله بتمكلك معناسنه مضارعنده
سين واوه قلب اولنوب وبريا دخى زياده قلنوب رويد ور ويند ديرلر
بتر وبتيجى معناسنه وبو مقوله دن امر اخذ اولنمق لازم كلسه روى دينلور
وقاعدهٔ تعديه بودركه امرك آخرنه الف ونيد لفظى ضم اولنوب ماضى ده
رويانيد دينلور بتوردى ومضارعنده رويا ند دينلور بتورر معناسنه
الحاصل رست ضمله بتدى ورويد بتر ورويا ند بتورر ديمك اولور وتعديه
دخى يا مطلق مفعوله ويا مفعول ثانىيه تعديه در مثلا زاد طوغدى وزايانيد
طوغردى وطوغرتدى ديمكدر (كياه كاف عجمينك كسريله اوتدركه
يردن بتر وكاه اولور كه ترخيم اولنوب آخرندن ها حذف اولنور وكيا دينلور

پادشاهده پادشاد بنلدوكى كبى بورادندر كه اوتى چوق اولان يره كيارا ديرلر
بعدذا بومصراع ماقبلى ومابعدى كه صنع الهى بى پيسان طريقيله
استينافدر (معناى مصراع) بودركه صانع حكيم وقادر حكمت وقدرتيله
قورى يردن تازه اوت بتورر يعنى طبع ارضله طبع نباتك مناسبتى يوغيكن كه
برى يبوست وبرى رطوبتله متصفدر ينه نباتى ارضدن اخراج ايلر زيرا
ارضده قوت منبته ايداع ايلمشدر كه ادنى رطوبتله نباته حامل قيلور نتكم
قرآنده مواضع متعدده ده مذكوردر وخارج اولان نباتك نفعى حيوانه
وثمراتك فائده سى انسانه در نتكم قرآنده كلور (كلوا وارعوا انعامكم)

* آسمانها راهم اودارد نگاه * آسمانهاده اولان ها ادات جمعدر كه جماده
داخل اولور آسمانها زمينها كوكلر ويرلر ديمكدر آسمان مركبدر آس ايله
ماندن مان اسم فاعلدر مانستن دن بكزيجى معناسنه آس دكرمندر
صودكرمنه آسياب ديرلر اصلى آس آب در دفع ثقلت ايچون همزه يايه
قلب اولنمشدر آسمانك معناى تركيبى سى دكرمنه بكزر در يعنى حركت مطلب
ودورده دكرمن كبيدر (هم بالاده مرور ايتدى (اوصانعه راجعدر همو
دخى يازيلور حذف الف وايصاله بومصراعك تقديرى هم اودارد
آسمانهارا نگاه ديمكدر هم اومبتدا وآسمانها داردك مفعول اولى ونگاه
ثانيسى وبعد الجمله خبردر دارد مضارعدر داشتن طوتمق معناسنه
زيرا قاعده لرى اوزره مضارعنده شين معجمه رايه قلب اولنوب دارد
ودارنده دينلور وداشتن صقلمق وحفظ ايلمك معناسنه ده كلور خاطرده
محفوظ) اولان نسنه يه ياد داشت ديرلر (نگاه كسرله وكاف عجميله باقق
وحفظ معنالرنه كلور بوراده دارد قرينه سيله محفوظ ديمك اولور نتكم
قرآنده كلور (وحفظناها من كل شيطان رجيم) وينه كلور (وجعلنا السماء
سقفا محفوظا) (معناى مصراع) بودركه هم اول صانع اكبر كوكلرى
محفوظ طوتر يعنى تغير وتبدلدن وساٸر آفاتدن انكچون مرور دهور له
كهنه لك كلمز وارضده اولنلراندن امن اوزره ساكن اولوب بى پروا تعيش
ايدرلر زيرا فى الحقيقه انشقاق واختلال واقع اولايدى تحتنده اولنلر
بيحضور اولورلردى كهنه خانه لرده بيحضور اولدقلرى كبى ولكن
قيامته دك محفوظ طوتر تا كه خلقك بناسيله خالقك بناسى متميز اولوب
اهل بصيرت اولنلر وجه نظر واستدلال اوله وهركس سلامت بوله

فاما اهل اعتبار قليل اولمغله قرانده نوبيخات كثيره وارد اولمشدر

* هيچ كس درملك اوانبازنى * هيچ نسنه دكل معناسنه نتكيم نعمة الله ده
مصرحدر ولكن هركز عموم زمان ايچون كلديكى كبى هيچ كس دخى
بويله مواضعده عموم افراد معناسنه اولمق كوسترر كس كشى وكمسه
ديمكدر ملك ضميله سلطنتدر كه ذوى العقولده وغيريده تصرفدر
انباز فتحله وآخرنده زاء هوز ايله اورتاق معناسنه در عربيده شريك كبى
نى كسرله يوق معناسنه دركه عربيده لا كبى حرف نفيدر مثلا برنسنه دن مطلب
وارمى ديو سؤال اولنسه عجم نى دير عرب لا دير ونى اصلنده نادركه
دكل معناسين افاده ايدر الفى حذف ايدوب يرينه هاء غير ملفوظه
كتورب نه دخى ديرلر وهادن بدل ياكتوروب نى دخى ديرلر كسرله
زيرا ياماقبلنك كسرن اقتضا ايدر وهم كسره ده دفع التباس واردر
الحاصل نه وناونى وبى باء موحده ايله جمله سى ادوات سلب وحروف
نفيدر (معناى مصراع) بودركه افراددن هيچ برفرد آنك ملك
وسلطنتنده اورتاق دكلدر والوهيت وربوبيتنده شريك ونظيرى
يوقدر والا ارض وسما واوسنتده واچنده اولنلره اختلال وفساد
عارض اولوردى نتكم كلور (له ملك السموات والارض) وينه كلور
(لوكان فيهما آلهة الا الله لفسدتا) پس ملكنده شريكى اولمايجق
عبادى اوخلق ايتدوكى كبى افعالنى دخى اوخلق ايدر والا خلق
ايتمكده خلق خالقه شريك اولمق لازم كلور تعالى الله عن ذلك قال
تعالى (افمن يخلق كمن لا يخلق) وبونده دعواى ربوبيت وملك ادعا
ايدنلرى فرعون ونمرود وامثالى كبى رد وابطال واردر وريا وسمعه دن

تحذيرى دخى مشتملدر فافهم * قول اورا لحن نى وسازنى * قول
اصلنده نطقدن بارز اولان حروف مركبدر حق تعالى نك قولى كلام
ديدكلريدركه عالم غيبدن برنسنه يى شهادته ابرازدركه كن كلمه سى
اعتباريله اول نسنه يه كلمه واول تجلىٔ غيبى يه كلام ديرلر قول وكلام
اعمدر نطق انسانه مخصوصدر انكچون قال الله وكلم الله دينلور
نطق الله دنلمز زيرا نطق معالجهٔ لسانله اولور كه الله تعالى اندن منزهدر
بوراده قول مبتدادر كه اورايه مضافدر (را ادات تخصيصدر انك
قولى ديمكدر مابعدى لحن نيست تقديرنده دركه مبتدايه خبردر (لحن

عربیدر سوزی سر بسته سویلمك وكلامی صوب صوابدن اماله ایلمك
رحط الایك معنالرنه كلور بورادە مراد معنای اخیردر مخطیء اولان
كمسیه لاحن دیرلر (ونی دن صكره اولان واو مضموم اوقنور زیرا
معطوف علیه آخری حركته محتمل دكلدر پاوسر وآینده وروندە كبی
زیرا واو اصلده معطوف علیه آخرنده اولان ضمه یه دلالت ایچوندر
بنـاء علی هذا حرف متحرك اولان یرده مرسوم اولور ولكن تلفظ
اولنماز جان ودل كبی ولا ضمه ایله تلفظ اولنور زیرا ضمه یه نشـاندر
اوائل تركیده واودن ضمه و یادن كسره ایله اكتفا ایدرلردی نتكم محمدیه
كتابنده نظائری چوقدر غلط ایتمك كركدر صكره كلنلر واو و یاء املا
ایلدیلر خطا وایهـامدن مصون اولمق ایچون مثلا ملك ومال دیرلر
واوله تا كه مالك معطوف اولدیغی اظهر اوله وكلدی وكندی دیرلر
یائله واعتبار متقدمین اوزرنه درکه بروسه ده آسوده اولان شیخ افتاده
قدس سره تربه سنده (كوچد افتـاده بورسه نك قطبی) دیو تاریخ
یازلمشدر یعنی كوچد لفظی بلایادر (بعض نسخده لحن نی آوازنی واقع
اولمشدر كه تعداد صورتنده كلمشدر پس واو تكلفنه حاجت قالمز (آواز
اون درت صوت معناسنه ساز دوزن در كارساز ونغمه سازایش ونغمه
دوزیجی در وغیری معناره دخی كلور (معنـای مصراع) بودركه
حق تعـالی نك كلامنك خطاسی یوقدر زیرا خطا ونسیان بشرده
ومخلوقده اولور پس هرنه بیوردی ایسه حقـدر وصوابدر وانك قول
وكلامنك صوتی وكلام مخـلوق كبی تركیب وتألیف ودوزنی یوقدر
بلكه كلامی آنی دركه صوت ولفظدن بری وترتیب حروف وكلمات ایله
اولمقدن عریدر اكرچه لسان عربی مرتبه سنه نزولده كسوهٔ عربیه ایله
مكتسی اولمشـدر فاما بوكسوه بحسب الموطن در یوخسه كلام نفسی
اولدیغی جهتدن بحسب الحقیقه دكلدر انكیچون قرآنه مخلوقدر دین
كافر اولور زیرا ذات واجب وقدیمه مضـاف اولان صفت ممكن
وحادث اولماز و بوندن تكثیر قدماء لازم كلمز نتكم محلنده مبیندر وناظم
قدس سره نعت باری یی كلامله ختم ایتدوكنده اصابت ایلدی زیرا
كلام صفات كمالیه نك آخریدر كه ایجاد عوالم اكا منوطدر فاعلم ذلك

*** درنعت سید المرسلین صلی الله تعالی علیه وسلم ***

* سید الكونین ختم المرسلین * آخر آمد بود فخر الاولین * سـید
سیادتدندر كه مهتر یعنی اولورق دیمكدر واولغی ایله غیره غالب اولمقدر
انكیچون حدیثده كلور (انا سید الناس یوم القیمة) زیرا مقصود جمله نك
انك شفاعتنه احتیاجی بیاندرتا كه غیری بابه كتموب طوغری اورایه كلەلر
سید اصلنده سواده یعنی جماعت كثیره یه متولی وضابط اولانه دیرلر
وسید القوم دیرلر سید الثوب دیمزلر چونكه متولیء جماعت اوله نك
شرطندندر كه مهذب النفس اوله لاجرم فی نفسه فاضل اولانه سید
دیدیلر والا وصف مجرد اولوب جبانه اسد وحبشی یه كافور دیمـك
اولور و بین الخلق سید مطلق رسول الله در صلی الله علیه وسلم ولكن
رؤساء قبائل انت سیدنا ومولانا دیو خطاب ایتدكلرندن حدیثده كلدیكه
(السید هو الله) یعنی سیادت مطلقه یه سزا وار اولان الله تعالی دركه
خالق العبید ومتصرف الاموردر انكیچون جناب نبوت كندینی سیادتله
وصفدن صكره (ولافخر) بیوردی تا كه وصف مذكور تعریف مقام
قبیلندن اولوب بطریق الافتخار اولمدیغی معلوم اوله و بو اخباردن
نهی لازم كلمز بنـاء علی هذا تصلیه ده اللهم صل علی سیدنا محمد دیمك
اولادر ومولانا لفظی دخی بویله در زیرا عظم شانی مشعردر و بونده
سید الكونین مبتدا ومصراع ثانی مضمونی خبردر ولكن كونین معرف
باللام اولیجق قاعدهٔ عربیه اوزرنه مرفوع والا مكسـور اوقنور جان پدر
وشاه جهان كبی (كونین كونك تثنیه سی در كون امر وجودی دركه
باطلك خلافیدر زیرا باطل مطلق عدم اصلیسی اوزرنه قلاندر بوراده
كون مكون معناسنه در اسم مفعول صیغه سی اوزره پس كونین دنیا
وآخرتدر كه ایكیسی دخی حالا موجودلردر) و بونده حذف مضاف
واردر كه سید اهل كونین دیمكدر و بواضافتـدن انس وجن وملك
اوزرنه فضل ورجحانی لازم كلور ونسخـه لرده كونین اولنده حرف
تعریف یوقدر ولكن اولدیغی اولادر زیرا محمد عربی نك وصفیدر
وكثرت حروفده دخی مزید ثواب واردر سلام علیكم السلام علیكم كبی
ختم المرسلین بوراده واو عاطفه تقدیر اولنور واعرابی ماقبلی كبی اولور
ختم آخر دیمكدر خاتمه كبی زیرا بر نسنه یی ختم ایتمـك آخرنه وصولدر
ختم قرآن كبی و بوراده تقدیر ختم الانبیاء والمرسلین در زیرا ختم رسل

احصدر انکیچون قرآنده اعمه اضافت اولنوب وخاتم النبیین دنلدی
تا که خاتم الانبیاء والمرسلین اولدیغی ظاهر اوله الحاصل نبوت ولایتدن
ورسالت دخی نبوتدن خصوص مرتبه‌در ومشهوردر که سلب اخصدن
سلب اعم لازم کلمز انسان وحیوان کبی پس بوندن فهم اوانديکه جناب
نبوتدن صکره نه نبی متابع ونه رسول مشرع یوقدر و بعض اولیانك
نبوتنی ادعا ایتمك خرق اجماع قبیلندندر زیرا لغتده موافق ایسه‌ده
عرفده مخالفدر ورسول تبلیغ احکام ایچون مبعوث اولان بشردر
وملکده دخی مستعملدر نتکم قرآنده کلور (الله یصطفی من الملائکة
رسلا ومن الناس) وکتب الهیه یوز درت وعدد رسل اوچیوز اون
اوچدر پس رسل صاحب الکتاب اولاندر دین زولده تکرره ذاهب
اولمش اولور آخر اولك مقابلیدر (آمد ماضیدر کلدی معناسنه
مصدری آمدندر که کلمك کلك دیمکدر (بود وجود معناسنه اسم مصدر
و بودن لفظندن صیغهٔ ماضیدر که حکایت حال ماضی یه محمولدر
واکثر بودر که ایدی معناسنه رابطه اولور آینده بود کبی و بود نابود
اولدی اولمدی ایدی ودکل ایدی معنالرنه در بوراده ظاهر اولان بود
ماضیدر اکرچه ایدی معناسن ویررلر زیرا ایدی معناسنه رابطه
اولسه قاعدهٔ فرسه مخالف کلور شول جهتدنکه رابطه فعل ضمیر
بارزدن مجرد اولدیغی یرده اولور مثال مذکور کبی بوراده ایسه فعل
مجرد یوقدر بلکه کان معناسنه بود واردر فافهم فخر بعض خصائل
وفضائل ایله تمدح ایتمکدر (اولین اولك جمعیدر که آخرك مقابلیدر
(معنای بیت) بودر که اهل دنیا وآخرتك اولوسی وجمیع انبیا ومرسلینك
ختمی صلی الله علیه وسلم حضرتلریکه کرچه جملهٔ انبیادن صکره
وآخر زمانده کلدی ولکن اول کلنلرك مابه الافتخاری ایدی زیرا
اول ما خلق الله روحی موجبنجه ابو الارواح ایدی (وکنت نبیا وآدم
بین الماء والطین) فحواسی اوزره عالم ارواحده بالفعل نبی اولوب جملهٔ
ارواح انبیایه مبعوث ایدی وعامهٔ انبیا انك وجودی وختمیتی ایله
مبشرلردی وعهد الهی شول وجهله مأخوذ ایدیکه بالفرض قنغی
نبینك وقتنده کلورسه اول نبی اکا اتباعله مأمور ایدی حتی حدیثده
کلور که (لوکان اخی موسی حیا لما وسعه الا اتباعی) پس انك آخریتی

افضلیتنی منافی اولمدی وجمع اولین وآخرین انکله فخر ایلدی ولکن
ناظم قدس سره ضرورت ایچون اولین اوزرنه اقتصار ایلدی و بر دخی
فخر الاخرین اولدیغی ظاهردر زیرا آخرین‌دن مراد بو امت
مرحومه‌در واثرده کلور که (آدم ومن دونه تحت لوائی یوم القیمة)
مقصود اولین وآخرینك تحت اللواده اولدیغن بیاندر و بو مقامك
تفاصیلی چوقدر ولکن بو شرحك اکا تحملی یوقدر * آن که آمد
نه فلك معراج او * آن سید الکونین که دیمکدر مقصود وصف آخره
انتقالدر نه فلك آمدك فاعلی ومعراج او مفعولیدر (نه نونك ضمی وهاء
ملفوظه ایله طقوز در (فلك فتحتین ایله اصلنده هر مستدیر اولان
نسنه‌در فلكة المغزل اندن مأخوذدر که آغرشق دیدکلریدر بوراده
فلك مجری الکواکبدر یعنی یلدزلر انك اوزرنده جریان ودوران
ایلدیکی جسم کریدر که فلك ضمله یعنی سفینه‌یه تشبیها فلك دیمشلردر
وفلك سمواتك غیریدر زیرا سموات یرنده ثابته‌در فلك ایسه قارّ دکلدر
بلکه دائم حرکنده‌در نه فلکدن مراد سبع طباق وکرسی وعرشدر
زیرا لسان شرعده عرشه سما دیمزلر بلکه عرش وفلك اطلس دیرلر
پس سموات یدی طبقه‌در که مجموعی عالم کون وفسادندر عرش
وکرسی ایسه عالم ارواحه ملحقدر انکیچون فوق العرش عالم ارواحدر
یوخسه حکما دیدکلری کبی لاخلا ولاملاء عالمی دکلدر (معراج کسرله
آلت عروج وارتقادر که نردبان وانك امثالی مصاعددر بوراده نه فلکی
نردبانه تشبیه واردر وجائزدر که معراج عروج یعنی محل عروج معناسنه
نتکم تصویر معناده کلور بوراده ناظم قدس سره اول امردن معراج
وصفنه انتقال ایلدی زیرا بدایع اوصافندندر نتکم قرآنده وتفاسیرده
خصوصا تفسیر مزروح البیانده مفصل ومشروحدر (معنای مصراع)
بودر که اول سید الکونین که نه فلك اکا نردبان کبی یعنی طقوز پایه‌لو
آلت کبی کلدیکه اورادن علی اعلایه حرکت ایتدی اکرچه جناب
حق تعالی تحیز وجهتده اولمقدن منزهدر ولکن مخلوق ایچون تعین
اولمقدن اکا تعین لازم کلمز نتکم فلان اغاج التنده آیی کوردم دیرلر
مع هذا آی اوراده دکلدر بلکه کورن اوراده‌در و یاخود معنی بودر که
وجه ارضدن نه فلکه عروج ایلدی تا که حقك آیات کبراسنی مشاهده

ایلیه و بلکه جمالنی سیر ایده زیرا مستوای عرشه دك جسمله عروج
ایدوب اورادن سیر بسیط ایله عالم غیبه سیر وسفر ایلدی یعنی سرله
حرکت قیلدی زیرا بجان وجسد مخلوق اولمغله انکله خالقه وصول
میسر اولماز و بو مقامك اسراری حددن بیرون ودرون اهل دلده
مخزوندر * انبیا واولیا محتاج او * انبیا نبینك جمعیدر حقدن خبر
ویریجی معناسنه (بو راده انبیا مبتدا ومحتاج خبریدر (اولیا ولی نك
جمعیدر نبی وزنی اوزرنه اصلی ولیدر واوك ولامك سکونیله که قرب
دیمکدر ولی عرفی ایسه خرق حجابله مشاهدهٔ حقه قریبدر زیرا ذات
وصفات وافعال سالکه حجابدر چونکه بو اوچ نسنه دن فنا بوله
هر یوزدن باب حق مفتوح اولور نتکم اهلنه معلومدر (احتیاج نیازمند
یعنی فقیر وضرورتلو اولمق (معنای مصراع) بودرکه انبیا واولیا
اکر روحانیتده واکر جسمانیتده واکر کمالاتده سید الکونینه محتاجلردر
زیرا (انا من الله والمؤمنون من فیض نوری) موجبنجه ارواح انبیا
واولیا روح نبوی یه تابع وانك اوزرنه متفرعدر بو جهتدن اولاد
وجودده وجود والده محتاج اولدیغی کبی ارواح دخی روح نبوی یه
محتاج اولدی وجسمانیتلرنده احتیاج بودرکه جناب نبوت علت غائیهٔ
عالمدر پس علمده متقدم ووجودده متأخردر ومتأخرك وجودی
متقدمك وجودنه موقوفدر بناء علی هذا متأخردن اونوری متقدمك
وجودی لازم کلدی فافهم جدا وکمالاتده احتیاج بودرکه جناب
رسالت صلی الله علیه وسلم مظهر اسم رحمندر بو سببدن نقدر
رحمت الهیه وار ایسه انواع اوزرنه عوالمه اول رحمت مطلقه دن
بخش اولنمشدر کرك کتب سماویه وکرك بلاواسطه اولان فیوض
رحمانیه ومعنویه یعنی کرك ملك وساطتیله وکرك اولمسون زیرا جمله سی
باب رحمتدن صله وشفاعت نبویه ایله هبه در پس جناب نبوت مقدم
الکلدر مطلقا * شد وجودش رحمة للعالمین * ماقبلنی بیاندر
وجودشدك فاعلی ورحمةً للعالمین مفعولیدرکه نظم قرآن اوزرنه وارد
اولمشدر پس لسان عربی ایله تقدیری کان وجوده رحمة للعالمین دیمك
اولور (شد فعل ماضیدر شدندن اولمق معناسنه اصلنده صیرورت
وانتقال ایچوندر کان فقیر اصار غنیا کبی بوراده کان معناسنده مستعملدرکه

تحقق وجود افاده ایدر (وجود بر نسنه نك ذاتنده وعیننده ظهوریدر
یعنی ذات اطلاقی ظهوردن قطع نظر ووجود اطلاقی ظهور
عتباریله در (ش ضمیر غائب متصلدر مثلا رویش دیدم انك یوزنی
کوردم دیمکدر (رحمت غضبك ضدیدر یعنی ایصال خیر ودفع شری
اراده در بو صورتده صفت ذاتیه در ویاخود خیری ایصال وشری
دفعدر بو صورتده صفت فعلیه اولور (عالمین عالمك جمعیدر مایعلم به
الصانع معناسنه یعنی انکله صانعك وجودنه ووحدتنه وکمالاتنه
استدلال وانتقال اولنور اشیانك جمله سنه عالم دیرلرکه عوالم بعضیلر
قولی اوزره اون سکز بیکدرکه بو دنیا انك بریدر اصلنده علمدر ماوضع
لشیءٍ بعینه معناسنه صکره الف اشباعله عالم دنلدی زیرا جمیع اشیا
حقك علمی واکا دالدر واکا اسماء حقیقیه دیرلر ملفوظ اولنلره اسماء
لفظیه دیدکلری کبی (معنای مصراع) بودرکه سید الکونینك وجودی
اکر روحا واکر جسما عالمره رحمت اولدی زیرا الله تعالی انك سببیله
عالمره رحمت ایدوب خلعت وجود الباس ایلدی وخلائقی عدمدن
صحراء شهوده اخراج قیلدی انکچون حدیث قدسیده کلور (لولاك
لماخلقت الافلاك) یعنی یا محمد اکرسنك وجودك علت غائیه اولمیایدی
افلاکی یعنی معظم اجرام اولان سمواتی وسائرلره مضاف وغیرمضاف
اولنلری خلق ایتمزدم بو جهتدن سنی اسم رحمانه مظهر قیلدم دیمك
اولور و بوندن انبیا واولیانك شاننی تحقیر لازم کلمز زیرا خواص
اولدقلری جهتدن لولاك خطابنك اشارتنده داخللردر فافهم جدا
سؤال اولنور سه که شیطان وسائر اسم مضل تحتنده داخل اولنلره
رحمت مذکوره دن نصیب وارمیدر جواب بودرکه وجود خارجی
جهتندن واردر سائر سعادات یوزندن یوقدر زیرا رحمتی قبول ایتمینه
رحمت اولماز پس هرکاله قابلیت لازمدر نظر ایله که صفراوی المزاج
اولان کمسه عسلی قبول ایتمز بو سببدن سوز عسلده دکل بلکه انك
مزاجنده در و بو امتك متمردلری عذاب استیصالدن مصون اولدقلری
رحمت نبویه دندر یعنی بالفعل وجودلری بو امت ایچنده اولدیغندندر
نتکم قرآنده (وما کان الله لیعذبهم وانت فیهم) امم سالفه ده اولان
مسخ واستیصال ایسه وجود روحانی ایله وجود جسمانی بی فرق

ایچوندر * مسجد اوشد همه روی زمین * مسجـد اوشدك مفعولی
وهمه روی زمین فاعلیدر (مسجد سجده ایده جك ونماز قلاجق یردر
(همه دوكلی معناسنه جمله یی ویردی دیجك یرده عجم همه راداد دیر
هرنه اولورسه بلنه همه‌دان دیرلر آخرنده ها معنای عامدن معنای
خاص علمی یه نقل علامتیدر (روی یوزدر كه قفا وارقه مقابلیدر كاه
اولور كه یاسن حذف ایدوب رو دیرلر رو باز ودید كاری بوندندر كه
یوز یوزه دیمكدر چهره خصوص اوزرنه بكزدر جانب ظاهره ده
مجـازا روی دیرلر مثلا ارضك سطح ظاهرنه عجم روی زمین وعرب
وجه ارض وترك یریوزی دیرزمـین بالاده شرح اولنمشـدر
(معنـای مصراع) بودركه جمله یریوزی سید الكونینه (وجعلت
لی الارض مسجدا وطهورا) موجبنجه سجده كاه قلندیكه امت اجابت
هرنه پاك موضعده نماز قلسه‌لر قبوله قرین اولور یوخسه امم سالفه كبی
قبولی معبـد مخصوصه مخصوص اولماز زیرا انده حرج واردر
حرج ایسـه بو امتدن مرفوعدر بونده استغراق مشاهده‌یه ترغیب
واردر زیرا صلوة مناجات ومشاهده ایچوندر واهل مسجـد جلیس
حقدر پس هرموضعده بوحضوره ایرمك كركدر قال الله تعالی (فاینما
تولوا فثمه وجه الله * آن رسول حق كه خیر الناس بود * عم پاكش حمزه
وعباس بود * رسول مرسل معناسنه‌دركه مبالغه افاده ایدر زیرا فعول
مفعلك مبالغه‌سیدر آن رسول مبتدا وخیر الناس كه رابطه‌سیله‌ا كا صفات
وعم پاكش مبتداء ثانی وحمزه وعباس خبردر (حق اسم ذاتدر ثابت
وقائم معناسنه (خیرمرغوب فیه اولان نسنه‌دركه شرك ضدیدر (ناس
انسانك اسم جمعیدركه خلاف جن‌در یاظهورنه ویاانسنه ویانسیانه
بنـاء تسمیه اولنمشدر قاموسده النـاس یكون من الانس ومن الجن
دیدوكی مشهوره مخالفدر بوراده ناسله مراد فضلاء ناسدركه انلرده
معنای انسانیت بالفعل موجوددر والا من لاخیرفیه مقوله‌سنه اضافتده
فائده یوقدر بلكه تحقـیر لازم كلور (عم بابا قرنداشـیدر كثیر اولمق
ملاحظه‌سیله عم دنلدی زیرا عموم شمول دیمكدر نتكم عامهٔ ناس دیرلر
زیرا شهرده كثرتلری وعمومل‌ری واردر وشمول اعتبـاریله دستاره عمامه
دیدیلر وحدیثـده كلور (عم الرجل صنوابیه) كویاجد بركوك اغاج

كبیـدر كه ایكی شاخی واردر بری پدر وبری دخی انك برادریدر
بو معنادن عم دیدكلری پدر برینه‌در عمه بابا همشیره سی انا برینه اولدیغی
كبی وخاله انا همشـیره سی دخی بویله‌در ولكن خالی یعنی دایسی پدر
برینه وضع اولنمامشدر بلـكه انك پایه سی عم‌دن ادنادر (حمزه وعباس
عبد المطلب اوغللریدر واعمام نبی اون ایكیدركه بری صغرنده وفات
ایتمش وزمان بعثته ایریشنلردن حمزه وعباسدن ماعداسی جاهلیت
اوزرنه كتمشدر انكیچون تخصیص بالذكر اولنـدی، وعماتی التیدر كه
صفیه كه ام الزبیردر اسلامی متفق علیه وعاتكه نك مختلف فیه در
ماعداسی جاهلیت اوزرنه كذرایتمشـلردر حمزه احد غزاسنده شهید
اولوب یتمش تكبیرله نمازی قلنمشدر قبرلری دامن جبلده‌دركه زیارتكاه
عالیدر ومقبرهٔ بقیعده قبهٔ عباس دخی مشهوردركه امام حسن دخی
تحت القبـه‌در واصح روایات اوزرنه حضرت فاطمهٔ زهرانك دخی
قبرلری اول قبه نك جدارنه متصلدر رضی الله تعالی عنها وعنهم حمزه
وعباس عربی اسملردركه ایكیسی دخی اسد دیمكدر زیرا اسدده شدت
وعبوس صفتـلری واردر وحمزه نك اسد الله اولدیغی حدیثـده
مصرحدر (معنای بیت) بودركه اول رسول حق كه انبیا واولیا وسائر
افاضل ناسك خیرلوسی وافضلی ایدی انك عم پاكی حمزه وعباس ایدی
یعنی بو ایكسی خصوص اوزره عمی ایدیكه جاهلیتدن پاك اولدقلری كبی
عرضه شین ویرن نسنه لردن دخی طاهر ایدیلر انكیچون آل رسول
واهل بیت رسولدن معدود اولدیلر وقدر وشرفده درجهٔ علیا بولدیلر
قال الله تعالی (لیذهب عنكم الرجس اهل البیت ویطهركم تطهیرا)
* آن كه شد یارش ابو بكر وعمر * آن رسول حق كه تقـدیرنده دركه
موصوف محذوفدر ابو بكر وعمر شدك فاعلی ویارش مفعولیدر وعكس
دخی جائزدر (یار دوست ومصـاحب انكیچون اصحاب صفایه یاران دیرلر یارك
معین معناسنه كلدیكی مجازدر زیرا دوستلغه وصحبته اعانت لازمدر ابو بكرك
اسمی عبد الله‌در ابو بكر له تكنیه اولندیغی عادت عرب اوزرنه تفوءل
طریقیله والا بكر له مسمی ولدی یوقدر بعضیلر دیمشلر دركه ابو بكرله
مكنی اولدیغی خصال حمیـده‌یه ابتكار ومسارعتندن اوتوریدر
انكیچون ایرلردن ابتدا كمربند اسـلام اولان ابو بكردر عمر قرنجی در

عمرله تسمیه دخی بطریق التفوٴل درکه طول عمر وبقا مراد در حاصلی
عمر عمار تدندر که بدنك حیاتله معمور اولماسیدر وعربك حجر وجندل
وصخر وجبل وامثالی اسما وضع ایتدكلری دخی ثبات ومتانت
ملاحظه سیدر (معنای مصراع) بودر که اول رسول حق که ابو بكر
وعمر انك یار ومصاحبی ایدی زیرا وجه ارضده ایكی وزیر ایدی
وزیردن ایسه صاحب ایله تعبیر اولنور نتكم میكائیل وجبرائیل كوكده
ایكی وزیر ایدی که ابو بكر میكائیل وعمر جبرائیل مقابله سنده ندر شول
معنادن که میكائیل امین رزق اولدیغی كبی ابو بكر دخی مالنی رسول حقه
صرف ایتدی وجبریل سیفله نزول ایلدیكی كبی حضرت عمرده
صاحب السیف ایدی انكچون فاروق دینلدی که حق وباطل میاننی
فصل وفرق ایتدی بعده بوراده ناظم قدس سره حمزه وعباسی تقدیمده
اصابت ایلدی اگرچه بعض نسخه ده انلرك ذكرلری تأخیر اولنمشدر
ولكن مرجوحدر زیرا حمزه وعباس نسب جهتندن اقرب وسن یوزندن
دخی اكبردر نتكم ابو بكر وعمر مقدم خلفادر ولسان نبوی ده اكثریا
ذكر اولنلان دخی بو ایكیسی در فاعرفه * از سر انكشت او شق شد قمر *
عمر لفظی مناسبتیله برای قافیه بطریق التزام مالایلزم قمره انتقال
ایلدی که انشقاق قمر اشهر معجزاتندر که نقل مستفیض ایله منقولدر
حتی (اقتربت الساعة وانشق القمر) آیتنده مفسرین انشقاق قمردن مراد
بطریق المعجزه اولاندر یوخسه قرب قیامتده (اذا السماء انشقت) افاده
ایتدیكی انشقاق دكلدر دیو ذاهب اولمشلردر (سر باش در بوراده اوج
مراددر طرف معناسنه انكشت فتح همزه وضم كاف بجمیله پارمق در
سر انكشت پارمق اوجیدر بونك تقدیری شد قمر شق از سر انكشت
اودیمكدر که قمر شدك فاعلی وشق مفعولی وجار ومجرور اكا متعلقدر
مقصود سر انكشت ایله اشارتدر که مراد شهادت پارمغی اوجیدر
(شق فتحله عربیدر منشق معناسنه که بر نسنه یاریلوب ایكی حصه
اولمقدر زیرا بعض مواضعده مصدر مفعول معناسنه اولور ضرب
ومضروب وحل ومحل كبی (قمر ماهدر که فلك اولك نیری در معلوم
اولا که نیر اصغر شمسدن اون ایكی درجه مفارقت ایتدكده هلال
واوچنجی كیجه قمر وعند الامتلاء بدر دیرلر قمردندر ضمله كه كورتله

مختلط اولان لونه دیرلر (معنای مصراع) بودر که اول رسول حقك
پرمغی اوجنك اشارتیله آی یاریلوب ایكی نصف اولدی معلوم اولا که
نبوتك طقوزنجی سنه سی اولدقده اهل مكه متمردلری رسول الله دن
صلی الله علیه وسلم انشقاق قمر آیتن طلب ایتدكلرنده اولدخی لیلهٴ
بدرده جبل ابی قبیسه چقوب اصبع شهادت ایله قمره اشارت ایدیجك
قمر باذن الله تعالی ایكی پاره اولدی نتكم تفصیلی تفاسیرده در (وبو حال
هائلی مشاهده دن صكره ایماندن امتناع ایدوب واقع اولان معجزه یی
سحره نسبت ایتدیلر وبوندن بعض مواضعده شهادت پرمغی رفع ایتمك
جائز وبلكه مشروع اولدیغی فهم اولندی (نتكم اصحابدن بری ایكی
پرمغن رفع ایدوب شهادت كتورردی جناب نبوت آنی اول هیئتده
كوردكده احد یوردیلر وحد معناسنه یعنی اشارت توحید ایتدكده
انجق سبابه یی رفع ایله كه اكا حالا شهادت پرمغی دیرلر وعرب مسبحه دیر
زیرا بو پرمق سائر پرمقلردن اعتدالده زیاده در انك ایچون تلقین ایمانده
توحیده اشارته انی تخصیص ایتمشلردر واعتدال مزید حیاتی مشعردر
پس شهادت پرمغی مظهر صفت حیات اولمش اولدی كافر ایسه میت
ومؤمن ایسه حی در بو معنادن اوتوری حیات معنویه اشارتنه مناسب
اولان صفت حیاته مظهر اولان اصبعدر وعند الشافعی صلوتده
اشهد ان لا اله الا الله دیدوكی وقتده دخی رفع ابهام ایدرلر یعنی نفیده
لا اله رفع واثباتده الا الله وضع ایدرلر تا كه نفی واثبات كبی اوله * آن یكی اورا
رفیق غار بود * را بوراده تخصیص ایچوندر آنك معناسنه رفیق یولداش
دیمكدر زیرا مرافق یعنی همراه اولنلر بری برلرنه رفق ونزله معامله ایدرلر
وایشی سهولتله طوترلر (غار طاغده مغاره دیدكلریدر كه طاش ایچنده
منقور اولمش كوچرك موضعدر اگر بیت كبی واسع اولورسه اكا كهف
دیرلر غور چقور یردر بوراده غاردن مراد مكهٴ مكرمه قربنده جبل ثور
مشتمل اولدیغی مغاره در كه رسول الله صلی الله علیه وسلم هجرتده
ابو بكر صدیقله رضی الله عنه اوچ كیجه اوراده پنهان اولمشدر نتكم
قرآنده وتفاسیرده مسطور ومشروحدر واكا جبل ثور دیدكلری
یا كندی ویاخود ذروه سنده اولان مغارهٴ مذكوره ثور هیئتنده
اولمغله در واول مغارهنك یره برابر بر منفذ صغیری وار در ابتدا اورادن

دخول ایدوب وقت خروجده جبرائیل علیه السلام اونه طرفنی ضرب
جناحله قپو آچلوب چقمشلردر حالا اثر جناح باقیدر که بو فقیره ایکی کره
زیارتی میسر اولمشدر والحمد لله تعالی (معنای مصراع) بودر که
اول بری یعنی ابو بکر حضرتلری انك یعنی رسول حقك (اذ هما فی الغار)
وجهنجه مغارهٔ جبل ثورده یولداشی ایدی که اوچنجیلری الله تعالی
یدی نتکم (لا تحزن ان الله معنا) ومغارهٔ مذکوره ده رفیق نبوی اولمق
ابو بکرك خاصهٔ فضائلندن اولمغله تخصیص بالذکر ایلدی زیرا هر کس
اویله حرکت مهلکه ده انسانه یار اولماز واویله محل ضیقده یانده بله بولنماز
بلکه اکله یار وفادار کرکدر که اول زهری نوش ایلیه نتکم ابو بکر
اوراده زهر ماره مبتلی اولمش ایکن ینه حلاوت محبت دماغندن کتمیوب
بزم الفته تفرقه ویرمدی وبو مصراعك تقدیری آن یکی بود اورا رفیق
غار دیمکدر که آن یکی مبتدا واورا بود متعلقدر لام تخصیص معناسنه
ورفیق بودك مفعولیدر که بعد الجمله خبر اولور وبو مصراعك عربی ایله
ترجمه‌سی الواحد منهما کان له رفیق الغار دیمکدر یعنی رفیق غار اولمق

ابو بکره مخصوص ایدی که فضیلت عظمادر * وآن دکر لشکر کش
ابرار بود * بونك تقدیری وآن دکر لشکر کش ابرار درکه واو عاطفه وآن
دکر مبتدادر ولکن واو آنه وزن ایچون وصل اولنوب همزه مقصور اولور
دکر ویائله دیکر دخی وآرق معناسنه بار دکر بر دخی ودکر کون بردورلو
دخی دیمکدر وآن دکرله اشارت حضرت عمره‌در زیرا ابو بکرك غیریدر
ولشکر کش بودك مفعولی اولوب بود بعد الجمله خبر اولور لشکر عسکر
معناسنه درکه ترك چری دیر (لشکر کش وصف ترکیبی درکه اصلنده
کشندهٔ لشکردر لشکر چکیجی وسر عسکر معناسنه نتکم آب کش
وبار کش دیرلر کاف عربی ایله صو چکیجی ویوك چکیجی معناسنه زیرا
کشیدن چکمکدر ووصف ترکیبی‌ده قاعده بودر که ایکی جزءك بری
مشتق اولور کشنده کبی که اسم فاعلدر صکره نده لفظی حذف اولنوب
اسم جامد مثلا بوراده لشکر مشتق اوزرنه تقدیم اولنوب لشکر کش
دینلور جمیع نظائری بو اسلوب اوزرنه در (ابرار برك جمعیدر فتحله رب
وارباب کبی ویا بارك جمعیدر شاهد واشهاد کبی بر خالقه مطیع وخیر
واحسانده توسع اوزرنه اولان کسه در وتوسع اودر که انواع برك

مطلب

جمله سنی وجوده کتوره پس خصوص اوزرنه آبا وامهات واولاده ایلوك
ایتمك دخی بونده داخل اولور بوراده ابراردن مراد صحابهٔ کزین در
رضی الله عنهم زیرا انلر عموم اوزرنه ابراردر اکرچه ارالرنده خصوص
اوزرنه مقربین دخی واردر پس بر کسرله مرتبهٔ جامعه در صلاح کبی فافهم
معنای مصراع بودر که) واول بری دخی یعنی حضرت عمر رضی الله عنه
ابرار واصحابك سر عسکری ایدی که غزالرده انلره مقدم اولور وچکر
کوتوردی خصوصا که ایام خلافتنده واوقات استقلالنده زیرا
صاحب السیف وزیاده جسور ایدی شویله که شیاطین الانس والجن
آندن خوف وفرار ایدرلردی وانك اسلامیله دین قوت بولدی واهل
ایمان شر اعدادن سالم اولدی * صاحبش بودند عثمان وعلی * بهر آن

کشتند در عالم ولی * صاحبش بودندك مفعولی وعثمان وعلی فاعلیدر که
ادات جمله فاعل مظهرك اجتماعی استعمال عجمه کوره ضرر ویرمز
ویاخود عثمان وعلی مبتدا اولوب بودند ضمیری انلره راجع اولور زیرا
لغت فارسیه‌ده صیغهٔ تثنیه وجمع بردر نتکم کنند دیرلر ایلرلر معناسنه
ایکی اولسون اوچ اولسون بهر آن کشتندی تعلیلدر کشتندك فاعلی
عثمان وعلی ومفعولی ولیدر ودر عالم انك ظرفیدر (صاحب مصاحب
دیمکدر اصلنده کثرت ملازمتی اولانه اطلاق اولنور ولکن شرف صحبت
نبویه‌دن اوتوری جملهٔ صحابیه اطلاق اولندی کرك ملازمتی چوق
اولسون وکرك از اولسون بودند بودك تثنیه‌سی وجمعیدر ایدیلر معناسنه
وعلامت تثنیه وجمع ند لفظی درکه ایکسی دخی ساکندر انکچون
نونك ماقبلنی مفتوح قیلورلر تاکه اوچ ساکن مجتمع اولمیه عثمان عثمدندر که
بر عظم یعنی استخوان مکسور اولوب صکره منجبر اولدقده استواء
اوزرنه اولمایوب اوراده فی الجمله ارتفاع قالمغه دیرلر وعثمان اندن
مشتق دردیو امام بیهقی ازاهیر نام کتابده تصریح ایتمشدر وامام
مطرزی دیمشدر که عثمانیه دیدکلری مسائل جد امیر المؤمنین حضرت
عثمانه رضی الله عنه منسوبدر وعثمان ولد الحیه درکه حضرت عمر
کوفه‌یه تولیه ایتدیکی عثمان بن حنیف آنکله مسمادر انتهی بالمعنی ولکن
حضرت عثمانك تسمیه‌سنه مناسب اولان وجه اولدر زیرا عادت عربدر که
ادنی مناسبتله تسمیه ایدرلر اسماء اناثدن خدیجه کبی بوراده عثمانك نونی

مضموم اوقنور مابعدنده اولان واو اول ضمه نك علامتیدر نتکم نظیری
مرور ایتدی تعالی علو وارتفاعدندر حین ولادتده پدری ابوطالب حاضر
اولمدیغندن والده سی فاطمهٔ اسدیه انك نامنی اسد وضع ایتمشیدی صکره
پدری کلدکده علی یه تبدیل ایلدی و بو نظمی سویلدی سمیته بعلی
کی یدوم له) (عز العلوم وخیر العز ادومه) بهر تعلیل ایچوندر
برای کبی اندن اوتوری وانك ایچون دیه جك یرده بهر آن و برای آن دیرلر
اولنه از زیاده قیلوب از بهر آن دخی دیرلر عرب لاجل ذلك ومن اجل
ذلك دیدیکی کبی بهره بوندن مأخوذدر که کسه ایچون قونیلان پای در
آخرنده کی ها اختصاص ایچوندر بهران صاحب اولدقلری ایچون دیمکدر
آن صاحبش بوندنك مضمونی اولان صحبته اشارتدر (کشتند کاف
عجمینك فتحیله کشت لفظنك تثنیه سی و جمعیدر کشتن اولمقدر که
صیرورت معناسن افاده ایدر ولی بوراده ولایت عرفیه مراد در نتکم
مرور ایتدی و بوندن اخذ اولندی که ختم الانبیادن صکره نبوت یوق
بلکه ولایت وار در پس ولی یه نبی دیمك خرق اجماع قیلنمشدر
معنای بیت) بودر که عثمان و علی رضی الله عنهما اول رسولك
صاحبلری ومجلسنه ملازملری ایدیلر بو سببدن عالمده ولی و بلکه برنه
خلیفه اولدیلر زیرا خلافت مطلق ولایتدن اخصدر یعنی بوراده
خلافت ظاهر و باطنه شاملدر که خلفاء اربعه هم قطب ظاهر وهم
قطب باطن اولمشلردر هر ولی وقطب باطن ایسه قطب ظاهر اولماز
الحاصل خواصله صحبتك نتیجهٔ حمیده سی واردر هرنه یوزدن اولورسه
وقتی کلدکده اثری ظهور ایدر و بونده ولی لفظنك علی یه مزید تعلقی
واردر زیرا ولایتله مشتهر اولان اودر * آن یکی کان حیا وحلم بود *
آن یکی عثمانه اشارتدر ومبتدادر خبری بود جمله سیدر کان بوده
مفعولدر تقدیری آن یکی بود کان حیا وحلم دیمکدر (کان کاف عربیله
معدن ومنبت الجواهردر یعنی لعل و یاقوت وامثالی قیمتلو نسنه لر حاصل
اولدیغی یره عجم کان وعرب معدن یر کسر دال ایله (حیا مدله نفسك
بر نسنه یی اشلمکدن منقبض اولماسیدر عار و یا عقابندن حذر ایچون
و کرمانی ده کلور که حیانك اشتقاقی حیاتدندر زیرا احیا اهلنك حیاتی
خوف مذمت سببیله نقصان اوزرنه در و بو فقیره لائح اولان بودر که حیا

مقصورا وممدودا مطردر که آنکله ارض حیات بولور حیاء انسانی
دخی بویله درکه آنکله نیجه امور دنیویه واخرویه حیات بولور زیرا
اهل حیا فاعل معروف وتارك منکر اوله کلمشدر انکیچون حق تعالی
حیله موصوف اولدی زیرا اهل دعایی صفر الید رد ایتمز وحق اولان
نسنه یی اشلر که بر مانع انی منع ایلمز (حلم خلقند کوره شدت وغضب
وغلیان وقتنده سکون وطمانینت اوزرنه اولمقدر اکرچه انتقامه
قادر در بو صورتده حلم کیفیت نفسانیه اولور وحق تعالی یه کوره عبدی
جریمه ایله مؤاخذه ایتمیوب بر زمان حالی اوزرنه ترك ایتمکدر که ماننده
عفو غالبدر صبر ایسه بویله دکلدر یعنی صبرده مؤاخذه غالبدر
بعد ذا بونده حیا وحلمی قیمت واعتبارده جواهره تشبیه واردر که
حیانك محلی عین وحلمك قلبدر و بو مقوله صفات الهیه یه جواهر
معنویه دیرلر که عبد کامل انلرك کانی ومظهریدر (معنای مصراع)
بودر که اول بری یعنی حضرت عثمان رضی الله عنه جواهر نفیسه کبی
اولان حیا وحلم صفتلرینك کانی ومحلی ایدی حتی برکون جناب نبوت
صلی الله علیه وسلم حضرت ابو بکر وعمر رضی الله عنهما یانلرنده قدم
مبارکه لرندن بطریق الانبساط مد ایتمشلر ایدی ناکاه حضرت عثمان
اومحله کلیجك حضرت رسالت قدملرن چکدیلر سری سؤال اولندقده
ملائکه استحیا ایتدیکی کسه دن نیچه حیا ایتمیه یم دیو بیوردیلر وحیاسی
غالب اولان غالبا حلیم اولور زیرا کمال حیاسندن مجرمی حالی اوزرنه
ترك ایدر و بلکه عفو ایلر و بلکه مسیء اولانه محسن اولور نتکم عادات
حسنهٔ انبیا واولیادندر * وآن دکر باب مدینهٔ علم بود * بونك دخی

اعرابی اولکی کبیدر (باب مدخل الشیء معناسنه در صکره انکله مقصوده
توصل اولنور نسنه معناسنه اطلاق اولندیکه باب معنویدر (مدینه
شهردر که انده اقامت اولنور یعنی مدن بالمکان اقام معناسنه اولمغله
مدینه اندن اخذ اولنمشدر بو معنایه میم اصلیه اولور (علم جهلك
مقابلیدر که اعلاسی علم الهیدر یعنی ذات وصفات وافعال حقه متعلق
اولان علمدر که خواص ناسك معظم علومی بودر بوراده مدینه علمه
مضافدر همزهٔ توسل ایله ولکن سلاست وزن ایچون کسره سی اختلاس
اولنور و بونده حضرت علی بی بابه وجناب نبوتی مدینهیه تشبیه واردر

نتکم حدیثده کلور (انا مدینة العلم وعلی بابها) ومدینه‌نك علمه اضافتی تخصیص ایچوندر (معنای مصراع) بودرکه واول بری دخی یعنی حضرت علی کرم الله وجهه شهر علمك قپوسی ایدیکه شهر علمه دخوله انکله توسل اولنور و باب بیتدن ومدینه‌دن معدود اولدیغی کبی اوادخی مدینهٔ علمدن عد اولندی نتکم تکبیر افتتاح صلوتدن قلندی معلوم اوله که جناب نبوتك صلی الله علیه وسلم وجود شریفلری جمیع اوصافی حاوی و جملهٔ کمالاتی محتوی ایدی بو جهتدن اول آفتاب کمالك صدقی پرتوی حضرت صدیقه وعدلی پرتوی حضرت فاروقه وحیاسی پرتوی حضرت ذی النورینه وعلمی پرتوی حضرت مرتضایه رضی الله عنهم عکس ایدوب هر بری صفت غالبه ایله ظهور ایلدیلر بو معنادندرکه امام علی شرایع وحقایق تبیین وحتی علم کیمیا وجفری تعیین ایلیوب علوم غریبه‌دن اشارت ایتمدك نسنه قومادی انکچون جمیع نوادر اکا مضافدر اکرچه جملهٔ خلفاء اکمل الاکملین واعرف العارفین در فاعلم ذلك جدا * هر دم ازما صد درود وصد سلام * بر رسول وآل واصحابش تمام * بو بیتك تقدیری صد درود وصد سلام هر دم ازما بر رسول، الخ دیمکدرکه صد درود مبتدا وصد سلام انك اوزرنه معطوفدر هردم مبتدانك ظرفی وازما مبتدادن حالدر بر رسول وآل واصحاب خبردر تمام رسول وآل واصحابی تأکید در عربیده اجمعین کبی (هردم عموم زمان افاده ایدرکه هر بر نفسده دیمکدر (ما بز دیمکدرکه ضمیر متکلم مع الغیردر نحن کبی من بن دیمکدر ضمیر متکلم وحده‌در انا کبی پس نحن انا لفظنك جمعی اولدیغی کبی ما دخی من کلمه‌سنك جمعیدر مارا بزه دیمکدر بوراده ما عربیده نون نعبد کبیدرکه عامهٔ مؤمنینی صلوة وسلامده تشریکدر تا که قبوله بهانه اوله عبادتده تشریك واقع اولدیغی کبی وجائزدرکه لسان وجنانك مجموعنه مصروف اوله عبادت لطیفهٔ انسانیه‌نك جملهٔ اجزاسنه شامل اولدیغی کبی فافهم (صد بویله مواضعده تکثیره محمولدر نتکم مرور ایتدی (درود ضمله اسنلك سلام معناسنه دیو تفسیر اولنمشدر بوراده ظاهر اولان صلوة معناسنه محمول اولمقدر تاکه تکرار لازم کلمیه زیرا سلام تحیتدر وتحیت تصلیه‌یه دخی شاملدر تصلیه حق تعالیدن رحمت مخصوصه طلب

ایتمکدر

ایتمکدرکه شان حبیبه صلی الله علیه وسلم لایق اوله سلام تسلیمدرکه اله مؤمنلردن اکا راجعدر الحاصل صلاة وسلام دیمك الصلوة والسلام علیك یارسول الله دیمکدر یعنی سکا صلوة ایلسون و بزدخی سکا سلام ایدرز پس بو سلام کرچه تحیت معناسنه محمولدر فاما فی الحقیقه جناب نبوتی تکذیبدن سالم قلمغه دائر ا بر رسول باد بر رسول دیمکدرکه حرف استعلانك متعلقی باددرکه اولسون معناسنه دعادر (رسول مرسل معناسنه اولدیغی کذر ایتدی (آل رسول اللهك دین وملتی اوزرنه اولانه دیرلر کرك نسبب اولسون هاشمی کبی وکرك اولمسون غیریلر کبی زیرا حدیثده کلورکه (آلی کل تقی) یعنی هر متقی اولانك بکا اختصاصی واردر هر کسك اهلنك کندنه اختصاصی اولدیغی کبی نتکم آلیده اولان اضافت تخصیصیه‌نك مؤداسی بودر پس ابولهب وابوجهل کبیلر انك آل واهلندن دکللردر الحاصل آل اولدندر فتحله رجوع معناسنه وآل الرجل رجلك خاصه سیدرکه انلرك امری اول رجله آئل وراجع اوله یاقرابت ویاصحبت ویادینده موافقتدن اوتوری وعرف تحقیقده آل اودرکه میراث علوم ومقام حال اکا انتقال ایلیه‌که فی الحقیقه قریب بودر کرکسه هاشمی اولمسون پس نقدر اولیا واریسه انلر اقارب رسول وآل رسولدر (اصحاب صاحبك جمعیدر صحب کبی نتکم قاموسده مصرحدر صحبته ملازمت کثیره لازم اولدیغی کبی بالاده ذکر اولندی وتقریر سابقدن مفهوم اولدیکه اصحاب آلده داخلدر ولکن برای تعظیم خاص عام اوزرنه معطوف اوله کلمشدر (تنزل الملائکة والروح) کبی زیرا بر نسنه خاصهٔ زائده ایله جنسندن خارج کبی اولور دم ومسك کبی صحبت رسولده اولان فضلیت عظمی ایسه ظاهردر زیرا عالم جسده واقع اولدی انبیایه ایسه عالم مثالده درمکرکه ادریس وعیسی وخضر اوله علیهم السلام فافهم جدا ا اصحابش ده اولان شین ضمیر متصل غائبدرکه رسوله راجعدر (تمام نقصانك ضدیدر یعنی بر نسنه برحده منتهی اولمقدرکه بردخی شیٔ آخره محتاج اولمیه نتکم عشره‌یه عدد تمام دیرلر زیرا عشره اولمقده غیرك انضمامنه محتاج دکلدر وتمام که بر نسنه تام اولمقدر تام معناسنده‌ده کلور بوراده اجمعین معناسنه‌در تا که صلوة وسلام جملهٔ افراده شامل اوله وتعمیم صلوة

وسلام كرك انبيايه وكرك آل رسوله حديثله معلوم اولمشدر نتكم ديرلر اللهم صل على سيدنا محمد وعلى آل محمد وسلم وعلى جميع الانبياء والمرسلين وجهى بودركه انبيانك عليهم السلام جمله سى مبعوث اولمقده مشترك اولمغله اصالةً تصليه يه مستحق اولورلر اوليا دخى بالتبعيه ذكر اولنورلر زيرا ورثهٔ انبيادر فاعرفه (معناى بيت) بودركه هردمده وهرنفسده چوق صلوة وچوق سلام اولسون رسول الله صلى الله عليه وسلم وانك آل واصحابى اوزرينه جميعا سؤال اولنورسه كه هرنفسده لاينقطع صلوة وسلام متعذردر پس نوجهله تعميم ازمان صحيح اولور جواب برقاچ وجهله در اولكسى استحقاقه دائردر يعنى هر زمانده على الاستمرار صلوة وسلامه مستحقلردر ديمكدركه بواعتراف دخى بالفعل صلوة وسلامدن معدوددر ايكنجسى بودركه زبان قال ساكت اولسه بيله زبان حال ناطقدر ومؤمن بطريق الاعتقاد دائما مصليدر نتكم جنتده خلودى اعتقاد نه راجعدر اوچنجسى بودركه اهل ايماندن هر نفسده صلوة متواصلدر زيرا مشارق ومغارب ارض هردمده مصليدن خالى دكلدر وجملهٔ اهل ايمان نفس واحده حكمنده اولمغله جمله سندن استمرار همان برندن استمرار كبيدر نتكم ازما ديو تعميمندن مفهومدر دردنجى بودركه مؤمن بنفسه تصليه دن عاجز اولمغله حق توكيل ايتمشدر حق ايسه على الدوام حبيبى اوزرينه تصليه ايدر بشنجى بودركه انسان نسخهٔ عالمدر وخصوص اوزرينه ملائكه وخواص كائنات اندن جزءدر اجزاء عالمك ايسه جناب نبوته اتصال وتوجهى دائمدر فاعلم ذلك واحمد الله تعالى وتحرير بومقامه بالغ اولدقده بروجه دخى لائح اولديكه مقصود بالذات اولان انسان كاملك صلوة وسلاميدر زيرا خليفة الله در انسان كامل ايسه خوابده اولسه دخى يقظهٔ دائمه اوزرينه درانكچون مدت معلومه يه دك جهات ستى حفظ ايچون تعيين اولنمشدر بناء على هذا امر صلوة مستمردر وناظم قدس سره دخى اكامل ناسدندر حتى امثل المؤلفين وافضل المصنفين سيد شريف جرجانى رحمه الله تعالى ديمشدركه ٧ شيخ علاء الدين عطاره ملاقى اولمدقجه حق اكلامدم فاعتبر من ذلك وبوندن فهم اولنديكه ناظم قدس سره شروط ظاهره وباطنه سيله اهل

٧ ناظم بند شيخ فريد الدين محمد بن ابراهيم عطار همدانى اولوب استيلاى جنكيزده دست جور مغول ايله نيسابورده التيوز اون طقوز وعلى رواية دخى صكره جه لرى شهيد اولديغى وسيد شريفك ملاقاتيله تشرف ايتديكى خواجه محمد علاء الدين عطار بخارى ايسه شاه نقشبند حضرتلرينك دامادى ومستخلفى اولوب انتقالى سكز يوز ايكيده وقوع بولديغى كتب تواريخ ونفحات ورشحات وسائر طبقاتده مصرح ايكن بو مقامده تحرك دست بشريتله قلم ناسخدن ظاهر اولان سكته نك اول الناس اول الناسى معذره سنجه عظماى مؤلفيندن ظهورى بعيد اولمديغى محمديه صاحبى كبى ذات عالى كعبك حسين رضى الله تعالى عنهما افنديلريمزك مرثيه سى بحثنده بويله بر سهو بنى شارح حضرتلرينك تصحيح ايلدكلرندن مستبان‌در

للطابع الفقير اسعد

سنتندر زيرا جميع خلفا وجمله آل واصحابى مدح وثنا وصلوة وسلامده درج ايلدى وفرق ضاله كبى بعضنك ذكرنى طى ايتمدى وسيد مذكور انك تعليمندن مستفيد وجلال الدين مولانا قدس سره الاعلى انك اسرارنامه سندن مستفيض اولوب شريعت وطريقتده عدم قصورى متبين وبلكه درت مرتبه ده كمالى متعين اولدى زيرا ارباب ارادت آراسنده انحراف والحاد اهلى بسيار ومدعى واهل شطح بيشماردر حفظنا الله واياكم من كل ذلك واسلكنا واياكم خير المسالك

⁂ مناقب ائمهٔ دين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ⁂

معلوم اوله كه ناظمك قدس سره كمال معرفتى وتمام انصافى اولديغى دخى ائمهٔ دينك جمله سنى سلك بيان وثنايه نظمندن ظاهر اولور زيرا مذاهب اربعه اهلنك اكثرى برى برينه تعصب اوزرنه اولوب حتى نيجه لر صاحب المذهبلرينك مدحى حقنده احاديث وضع ايتمشلر وآخر اوزرنه ترجيح وتفضيلده طريق افراطه كيتمشلردر والعياذ بالله تعالى حتى بومعناده بغداده حنفى وشافعى ميانده محاربه دخى واقع اولوب مخاصمه لرى شهر رمضانه مصادفه ايتمكله حربه تقوى ايچون افطار ايدوب نهار رمضانك حرمتنى موجب شرعى يوغيكن هتك ايلمشلردر

* آن امامانى كه كردند اجتهاد * رحمت حق بر روان جمله باد * بونك تقديرى آن امامانى كه كردند اجتهاد رحمت حق باد بر روان جمله ديمكدركه آن امامان مبتدا وكردند اجتهاد بعد الجمله كه رابطه سيله اكا صفتدر ورحمت حق مبتداء ثانى وباد جمله سى خبر ثانى واولدرو جمله لفظى خبر جمله سندن مبتداء اوله عائد ضمير برينه در عربيده رحمة الله عليهم ديمكدر (آن امامان بعدنه اشارتدر امامان قاعدهٔ فرس اوزره امامك جمعيدر يوخسه قاعدهٔ عرب اوزره امامك تثنيه سى دكلدر امام مقتدا ديمكدر انسان اولسون كتاب اولسون ولكن انسانك قول وفعلنه وكتابك مضمونى اولان احكامنه اقتدا اولنور نمازده قرآنه اقتدا ايتمك كبى وامام محق ومبطله شاملدركه تعيينى مقامدن مستفاددر مثلا (يوم ندعوا كل اناس بامامهم) نظمنده امام محق ومبطله عامدر (انى جاعلك للناس اماما) نظمنده امام محقدر (فقاتلوا ائمة الكفر ده) مراد امام مبطلدر واصحاب مذاهبه امام ديمك اجتهاد ايتدكلرى مسائل شرعا

مولانا حضرتلرى حضرت فريد الدين عطارك قدس سرهما نيسابورده صحبتنه ايرشدكلرى وشيخ اسرارنامه سن اكا ويردكلرى وحضرت مولانانك ارتحالى هجرتك التيوز يتمش ايكيسنده وقوعبولديغى نفحاتده مسطوردر

للطابع

معمول به اولمغله در و بو مقوله‌ره امام ظاهر دیرلر که سلطان وامام
محراب دخی بونده داخلدر زیرا ظاهر دینه خدمت ایدرلر که احکامدر
وامام باطن قطب وانك تحت اللواسنده اولان ارباب ارشاددر که
باطن دینه خدمت ایدرلر حکم وحقائقدر بوراده امامانی‌ده اولان یا
تنکیر ایچوندر که تعظیمه محمولدر (کردند ایلدیلر دیمکدر که تحتنده اولان
ضمیر جمیع امامانه راجعدر مصدری کردندر اجتهاد مفعولیدر (اجتهاد
جهدندر فتحله وضمله طاقت ومشقت معناسنه لغتده بر امرده بذل
مقدور ایتمکدر واصطلاحده فقیه استفراغ طاقت ایلیوب ادلهٔ
شرعیه دن استخراج احکام ایتمکدر یعنی هر مسئله‌ده حکم معین
واردر که حکم الهیدر ولکن تصریح بولنمدیغندن قبل الاجتهاد معلوم
دکلدر پس فقیه اولان چالشور که اول حکمه اصابت ایده یعنی ظن
تحصیل ایلیه زیرا حقیقتی الله تعالی یه معلومدر انکچون اجتهادیاتی
انکارله کفر لازم کلمز زیرا کفر قطعیاتی انکارله اولور (رحمت حق مرور
ایتدی (روان روح انساندر جان روح حیوانی اولدیغی کبی الحاصل
روح حیوانی هر ذی روحده اولور فاما روان که نفس ناطقه دیدکلریدر
انسانه مخصوصدر که مستحق رحمت اولان بودر زیرا هیاکل طبیعیه یه
مجاورتله آلایش قبول ایدوب مستحق غضب اولور بو جهتدن رحمتله
دعا اولنور (باد معلوم اوله که امر غائب برقاچ صورتده کلور فاما دعاده مطلب
قبل الدال الف زیاده ایدرلر یعنی مضارعی الفله تکسیر اولنوب مثلا
کندده کناد دیرلر ایلسون معناسنه رحمت کناد کبی اما باد اصلنده
بوددر که واو الفه قلب اولنوب بو سیبدن دخی ضمه فتحه یه مبدل
اولوب باد دینلور اولسون معناسنه و بعض مواضعده تفخیم ایچون
آخرنه الف اطلاق کتوروب بادا دیرلر فاحفظه (معنای بیت)
بودر که اول معظم ومحترم امامار که دینده اجتهاد ایلدیلر وعلت
متحده ایله فرعی اصله قیاس ایتدیلر ومشکلات انامی منحل قلدیلر
جمله سنك روح روانلرنه حق تعالی نك رحمتی اولسون یعنی دعا
ایدرز که الله تعالی انلره اجتهاد واستنباطلری مقابله سنده خیر له
مجازات ایلیه ورجات رفع ایده زیرا اجتهادلری یوزندن ممنونلری
یوزکه تشکرا اوزریمزه دعاء امور واجبه دندر انکچون جناب

نبوته تصلیه اولنور زیرا واسطهٔ حقدر * بو حنیفه بود امام باصفا *
آن سراج امتان مصطفی * بوا بودن مخففدر که عجم اکا ترخیم دیر زیرا
قاعدهٔ فرس اوزره ترخیم اول کلمه‌ده ووسطده وآخرنده اولور لسان
عربی‌ده کی کبی آخره مخصوص اولمازحتی افتاده فتاد واز من‌ده زمن
وامثالی ترخیم بابندندر وابو حنیفه نعمان بن ثابت الکوفی نك کنیه‌سیدر
زیرا اب ویا ام ایله مصدر اولانه کنیه دیرلر مدح وذمه متعلق اولانه لقب
دیدکلری کبی وکنیه‌ده اصل اولان اول اولادنه اضافتدر نتکم رسول الله
صلی الله علیه وسلم ابو القاسم دینلدی وامامك دخی ابتدا حنیفه نام
قزی اولمغله اکا اضافت اولندی وحنیف جمیع ادیاندن دین اسلامه
مائل دیمکدر که صفت حضرت ابراهیمدر علیه السلام وناظمك قدس
سره ابو حنیفه ایله بدء ایتدیکی دلالت ایدر که حنفی المذهبدر نتکم
شافعی المذهب اولنلر شافعی ایله ابتدا ایدرلر انکچون احیاء العلوم
وتهذیب نووی وامثالنده شافعی تقدیم اولنمشدر ابو حنیفه مبتدا وبود
بعد الجمله خبردر آن سراج با آن که تقدیری ایله ابو حنیفه‌یه صفتدر
ویاخود بلا تقدیر آندن بدلدر بود ایدی معناسنه فعل ماضیدر و بعض
نسخه‌ده بدو شمشدر بانك ضمیله بلا واو بودخی بود معناسنه‌در زیرا
اصلی بوددر که واو ترخیم اولنوب بد قالمشدر امام کسرله باصفانك
موصوفیدر تقدیری امام که مقارن ومصاحب است باصفا دیمکدر
وبامعیت ایچوندر وصفا غش وکدورتدن خالی وآری دیمکدر که بوراده
قلبك صفتیدر کویا امامك ارباب حقائقدن اولدیغنه رمزدر زیرا
حقائقه تصفیهٔ قلب اهلی نائل اولور واتفاق عرفانك اوزرنه‌درکه ائمهٔ
اربعه خلفاء اربعه کبیدر که مراتب اربعه‌ده یعنی شریعت وطریقت
ومعرفت وحقیقتده کاملردر و بعض مغلو بلرك انلری جرح ایتدکلری
ظاهر حاله بناءدر زیرا اجتهادده اشتغال الله عشقدن بحث ایتمامشلر
وحقائقدن دم اورمشلردر مکر که قلت اوزرنه اوله وامام ابو حنیفه نك
فارسی الاصل اولدیغی کمالنی منافی دکلدر زیرا رجال اللهك نیجه‌لری
مجوس ونیجه‌لری نصاری و بلکه نیجه انبیا عبدهٔ اصنام صلبندن
کلدوکی معلوم علما وعالمیاندر (سراج عربیدر چراغ معناسنه که فتیل
ودهن ایله شعله دار اولان نسنه‌در مصباح کبی دهن حبوباتدن وسمن

حیواناتدن اولان اغدر وعجم مطلق یاغه ندن اولورسه ر وغن دیر
فاحفظه (امتان امتك جمعیدر امت شول جماعتدر که انلره رسول
ارسال اولنه ام فتح وتشدیدله قصد معناسنه در صکره جماعته امت
دیدیلر زیرا متفرق اولنلر جماعتی قصد وانلره اقتدا ایدرلر نتکم علیکم
بالسواد الاعظم کاد الدر پس امت مقصود معناسنه اولور ویاخود
رسول ودین وطریقت مأموم ومقصود در بو صورتده قصد ایدن
جماعتدر وامتی جمع ایراد ایلدیکی اصناف اعتباریله در که عرب وعجم
وهند وروم وامثالی کبی ویاخود هر فردی کالده جماعت مقامنه قائم
اولمغله در نتکم قرآنده کلور (ان ابرهیم کان امة) ای قائما مقام جماعة
فی عبادة الله تعالی وحدیثده کلور (یحشر زید بن عمرو بن نفیل امة
وحده) ای یقوم مقام الجماعة بوراده امتدن مراد امت اجابتدر زیرا
امت اجابت حی وبصیردر وسراجله منتفع اولمق حیات وبصره
موقوفدر امت دعوت ایسه بویله دکلدر انکچون قرآنده (وذکر
فان الذکری تنفع المؤمنین) بوراده سراج کسرله امتانه وامتان دخی
کسرله مصطفایه مضافدر مصطفی اصلنده رسول اللهك صلی الله
علیه وسلم اوصاف شریفه سندندر که الله تعالی انی بنی هاشمدن وبنی
هاشمی دخی قریشدن وقریشی دخی کنانه دن وکنانه یی ولد اسمعیلدن
علیه السلام اصطفا ایتمشدر یعنی صفوت وزبده سنی اخذ ایتمشدر
وکذلك ناسدن رسلی ورسلدن دخی مختار ومصطفاسی اودر صکره احمد
ومحمد کبی علم مجراسنه اجرا اولنوب جناب مصطفی جناب احمد ومحمد دیمك
کبی اولدی (معنای بیت) بودر که ائمۀ مجتهدیندن ازجمله امام ابو حنیفه
اول سراج امتان مصطفی امام باصفا ایدی ویاخود اویله ابو حنیفه که
مصطفی امتلرینك سراجی وچراغی ایدی که امت مرحومه انك علم
واجتهادی نورندن مستضی اولدیلر شویله که آفاقده شمس وهاج
اولدیغی کبی اولدخی وجه ارضده سراج الامه اولدی وسراجك فتیلی
دهندن استمداد ایتدکجه ضیاسی منقطع اولمدیغی کبی انك دخی فیضی
منقطع اولمیوب الی قیام الساعه اثری باقی قالدی حتی امام شافعی
بیوردی که الناس عیال ابی حنیفة فی الفقه یعنی ناس ابو حنیفه نك فقهده
عیالی کبیدر که انك علمیله منتفع اولورلر (بعد ذا بو تقریردن مفهوم

اولدی که

اولدی که ابو حنیفه یه سراج دیمك علمی حسبیله در زیرا هدایتده علم
نور کبیدر بو جهتدندر که سراج الدین دیو تسمیه ایدرلر ور وضة
الاخبارده کلور که قال ابن عباس رضی الله عنه یکون بعد النبی صلی الله
علیه وسلم نور یکنی بابی حنیفة انتهی یعنی جناب نبوتدن صکره بر نوره
کلور که انك کنیه سی ابو حنیفه در وبو معنی امور مستقبله دن اخبار
متعلق اولمغله بومقوله مواضعده کلام صحابی حدیث مرفوع حکمنده
اولوب اجتهاده مجال اولدیغی اصول حدیثده مصرحدر وبعض
روایاتده نور یکنی بابی حنیفه دیدکدن صکره هو سراج هذا الامه لفظی
واقع اولمشدر وبورادن اخذ اولنوب عین العلم نام کتابده ورد ابو حنیفة
سراج امتی یعنی حدیثده بو وجهله وارد اولدی دیمکدر نتکم اضافت
امتدن مأخوذدر ولکن بعض اهل حدیث انی موضوعاتده درج ایتمشدر
فامابزم مبلغ علممز بودر که نظمی جهتندن صحتی بوغیسه دخی معناسی
جهتندن صحی اولمغله نتکم کلام ابن عباس انی تأیید ایدر صورت حدیثده
افراغ اولندی هدایه دال اولان کلامی ایسه اطلاقدن منع اولنمدیغی
امام راغبك کتاب الذریعه سنده مسطوردر مع هذا شیخ الشافعی وکیع
بن الجراح دیمشدر که احادیث شریفه خلقك ضبط وحفظ ایتدیکی
مرتبه دن اکثردر انکچون ظاهر شرعی مصادمه ایتمین حدیثه

بو موضوعدر ویا باطلدر دیمك کرکدر * باد فضل حق قرین جان او
شاذ باد ارواح شاکردان او * بادبیت سابقده شرح اولندی فضل حق
بادك فاعلی وقرین جان او مفعولیدر ایکنجی بادك فاعلی ارواح ومفعولی
شاذدر وبو مقوله لرك جمله سی دعائیه اولور عربیده غفر الله له ورحمه الله
وامثالی کبی فضل زیاده در بویله یرلرده سائر اوزرنه زائد اولان لطف
وعطادر الحاصل زیاده عطاء الهی دیمك اولور قرین مقارن معناسنه در
جلیس ومجالس وامثالی کبی (جان بوراده روح انسانی دریوخسه مطلق
جان حیوانی دکلدر نتکم بالاده مرور ایتدی (شاذ فرحناك وشن درکه
اصلی شادان درکه صفت مشبهه نك برنوعیدر قاعدهٔ فرس بودرکه
ماقبلی حرف صحیح ساکن اولان دال مهمله والا یعنی اکر وای حرفلرندن
بری اولورسه ذالدر بو جهتدن شاذی معجمه ده درج ایتمشلردر وشولکه
شاذ روان دیرلر بو شاذ عربیدرکه خلاف قیاس اوزرنه اولانه دیرلر صوده

ایسه قیاس اسفله جریاندر پس اعلایه روان اولدیغی خلاف وضع
اوزرنه در (ارواح روحك جمعیدر که بونده دخی روح انسانی مراد در
اکرچه حیوانی وانسانی اوزرنه اطلاق اولنور وتخصیص مراد اولسه
روح انسان وروح روان دیرلر جان ایسه انجق روح حیوانی یه اطلاق
اولنور غیریه اطلاقی مجازدر زیرا روح انسانی روح حیوانی یی مستلزمدر
شول معنادن که هیکل ایله روح انسانی میاننده واسطه در (شاکردان
کاف عجمیله شاکردك جمعیدر که استاذدن ایش اوکرنیجی در بوراده
صناعت علمیه ده شاکرد معناسنه در (معنای بیت) بودر که فضل حق
ومزید لطف الهی اول امام ابو حنیفه نك روح روانته قرین اوله یعنی
اجتهادی مقابله سنده اجور زایده وترقیات عالیه بوله وانك شاکردلرینك
ارواحی دخی شاد اوله زیرا انلر دخی استاذلری کبی نیجه مسائل فرعیه
استنباط ایلمشلر واوقاتی علوم نافعیه صرف قلمشلردر اکر بو مقوله
اجتهاد کالی اولمسه ایدی عبادات ومعاملاتده اهل ایمانك حالی مضطرب
اولوردی و بعض علما دیمشلردر که فی الجمله اجتهاد باقیدر ولکن مسائل
مجهوله ده (فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون) موجبنجه ممالك
اسلامیه ده اهل ذکر وقرآنه سؤال ایدوب جواب بولنمدیغی صورتده
اجتهاد کرکدر یوخسه هر مفتی اجتهاد وقیاس ایله عمل ایده مز* صاحبش
بو یوسف قاضی شده * شاکردلرنی اطلاق اوزرنه ذکر ودعادن صکره
مشهور اولنلری بیانه شروعدر (صاحبش ده شین متصل ضمیر درکه
ابو حنیفه یه راجعدر بو یوسف ابو یوسفدن تخفیف وترخیم اولنمشدر
ابو یوسف ابو حنیفه کبی کنیه در اسمی یعقوب ابن ابرهیم بن حبیب
الامام الکوفی در و یوسفك سینی تثلیث اولنور دیو قاموسده مصرحدر
اسفدن اخذ اولنمشدر که اشد حزن معناسنه در واسیف عبددر ولطائف
اتفاقیه دندر که ایکسی دخی حضرت یوسف علیه السلامده مجتمع اولمشدر
(قاضی قضادندر حکم وفصل الامر معناسنه واکا الزام الامر علی الغیر
لازم کلور که اندن اول لازم دکل ایدی انکچون ایکی خصم قاضی
حضوردن رضائله چقمزلر زیرا حکم برینك علیهنه در (معلوم اولا که مطلب
امام ابو یوسف بغدادده ساکن اولوردی خلفاء عباسیه دن موسی الهادی
اکا قضاء بغدادی تقلید ایدوب بعده هارون الرشید خلافتنده دخی

مقرر قلندی واسلامده ابتدا قاضی القضاة اکا اطلاق ایتمشلردر وابتدا
لباس علمایی تغییر ایدن ومذهب ابی حنیفه اوزرنه اصول فقه وضع ایدن
ابو یوسفدر ودیمشلردر که اکر ابو یوسف اولمیایدی ابو حنیفه یاد
اولنمزدی زیرا هرکسك صورتی آینه دن ظاهر اولور انکچون صورت
ومعنی سلسله یه محتاجدر (شده ماضیدن برقسمدر که اکا ماضی مقید
دیرلر نتکم مرور ایتدی شدن اولمقدر انتقال وصیرورت معناسنه نتکم
بودن کینونت معناسنه اولور وکاه اولور که بری برینك مقامنه قائم اولورلر
شده اولمش دیمکدر بوراده شده نك فاعلی ابو یوسف ومفعولی
صاحبشدر وقاضی ابو یوسفه صفتدر وجائزدر که صاحبش مبتدا
اولوب جمله اکا خبر اوله (معنای مصراع) بودر که انك یعنی ابو حنیفه نك
صاحبی ومجلسنك ملازمی قاضی بغداد اولان ابو یوسف اولمش یعنی
ابو یوسف انك صاحبی وتحصیل فقه ایچون دائره سنك مترددی ایدی
تا که کثرت ملازمتله علم امامی نقد ایلدی واولدخی مستقل مجتهد اولدی
وامام کندی قضا قبول ایتمیوب انك اوزرنه محبوسا دنیادن انتقال ایلدی
ولکن قضا بالحق افضل اعمالدن اولوب خصومات ناسی فصل ایدر
رفقیبهه احتیاج ضروری اولمغله اصلاح ناس ملاحظه سیله ابو یوسف
قبول ایلدی وقضا وفتوی وامثالی خلع الهیه مقوله سندندر که تدنس
ایتمیجك اهل ظاهره تقلدی لا بأسدر لان اهل الباطن لا یقبلون ماهو
من قبیل المناصب فافهم جدا* وز محمد ذو المنن راضی شده* وز لفظی
وازدن ترخیم اولنمشدر که واو عاطفه واز من جاره معناسنه درکه راضی یه
متعلقدر راضی دخی شده نك مفعولی وذو المنن فاعلیدر که بولسانده
فاعلك فعل اوزرنه تقدمی عربیده کی کبی ممنوع دکلدر ویاخود تقدیر
وذو المنن شده راضی از محمد دیمك اوله بو صورتده ذو المنن مبتدا وما بعدی
خبر اولوب محذور قالماز (محمددن مراد امام محمد بن الحسن الشیبانی درکه
واسط نام شهرده ولادت ایدوب کوفه ده نشو ونما بولمغله امام ابو حنیفه یه
شاکرد اولدی وقرآنی برهفته ده حفظ ایدوب صحبت امامه لیاقت بولدی
وتحصیل کمالات ایدوب آخر اولدخی رتبهٔ اجتهاده ایردی وانك فضائل
جمه سی واردرکه تحریرله تمام اولماز ورشحات نام کتابده کلورکه امام
ابو حنیفه ایله امام محمدك قرابت قریبه سی واردرکه ایکسی دخی ملك

بغداد اولان هرمزين نام پادشاهه منتهى اولورلر كه امير المؤمنين
حضرت عمر رضى الله عنه ايام خلافتنده ايدى كه عمرك دائرهٔ اطاعتنه
داخل اولمشيدى وملاجامى نك نسبى دخى امام محمده بالغدر محمدك
معناسى اقوال وافعالنده مرة بعد اخرى محمود ديمكدر ذو المنن ده
ذو صاحب معناسنه در اهل فرس آندن ور لفظى ايله تعبير ايدرلر
سرورده كى كبى سرصاحبى يعنى متبوع ديمكدر منن كسر ميمله منتك
جمعيدر منت اصلده شول نعمت ثقيله يه ديرلر كه معطى اولان كسه
معطى له دن اجر وعوض طلب ايتميه نتكم اوصاف الهيه ده منان
كلديكى الله تعالى من غير طلب العوض ابتداء معطى در صكره
امتنان يعنى عد نعمت معناسنه استعمال اولندى وبوندن فهم اولندى كه
فعل ايله اولان منت مستحسن در نتكم وصف الهى ده كلور (لقد
من الله على المؤمنين) وينه كلور (بل الله يمن عليكم ان هداكم
للايمان) زيرا بعث رسول وهدايت ايمان منت فعليه در واكر قول ايله
اولورسه فيما بين الناس مستقبحدر انكچون وارد اولدى كه المنة
تهدم الصنيعة مكركه كفران نعمتده مستحسن اوله نتكم ديمشلردر كه
اذا كفرت النعمة حسنت المنة پس جاهل اولانه على وجه التعليم
تقرير نعمت ايتمكه منت تنبيهيه ديرلر كه مذموم دكلدر سائر من واذادن
حذر كركدر كه اكا منت توبيخيه ديرلر منت تنبيهيه نك مثالى بودر كه
بركسه آخره جميع مؤناتنه كفايت ايده جك قدر مال ويرمش ايكن
بروقتده اول آخرى مثلا ثوبه محتاج كورسه بزسزه محتاج اولديغكز
نسنه لرك جمله سنه وفا ايده جك مال اعطا ايتمش ايدك ديو تقرير نعمت
ايلمك جائزدر ولسان عامه ده شايعدر كه سكا منتم واردر ديرلر معناسى
بودر كه سندن مطلوبم واردر اكر حصوله كتورر سك اولقدر احسان
وانعام ايتمش اولورسونكه مقابله سنده بكا امتنان ايدسك وجهى واردر
ديمكدر بوراده ذو المنن دن مراد الله تعالى در كه عباده نعم ظاهره وباطنه
احسان ايتمشدر نتكم (انعمت عليهم) تفسيرنده مشروحدر (راضى
رضادندر كه غضبك ضديدر يعنى حقك عبددن رضاسى اودر كه
طاعتنى قبول ايليه واكا انعام واحسان ايدوب هيچ بروجهله معاملهٔ
غضب ايتميه نتكم عبدك حقدن رضاسى بودر كه ويرديكى نعم دينيه

ودنيويه يه حسن تلقى ايده وشكر ايليه وجريان ايدن قضاده قلبنه
كراهت كلميه (معناى مصراع) بودر كه وانواع منن ونعم صاحبى
اولان الله تعالى امام ابو حنيفه شاكردى اولان امام محمددن خشنود
اوله وهيچ بروجهله غضب يوزنى كوسترميه كه انك اهل جنت وقربت
اولمسى نشانيدر زيرا رضا نهاية الصفادر كه اهل جنت جميع
نعمدن صكره انكله مبشر اولسه لر كركدر ولكن مقربينه اولان رضا ابراره
اولان رضانك فوقنده اولمغله لاجرم درجاتده دخى تفاوت واقع اولدى
فافهم جدا وجنت محل رضا اولمغله خزنهٔ جنتك كبيرنه رضوان دنلدى
وبو مقامده ذو المنن وصفنى ايرادده وجه رضايه اشارت واردر پس
ديمك اولور كه اى واهب العطايا چونكه امام محمدى دنياده كندى
صفت جليله لك اولان علمله موصوف وبين الناس اجتهادله معروف
قيلدك لاجرم بو خاصهٔ زائده سببيله اندن راضى اول ودرجات عاليه يه
واصل قيل تا كه دنياده درجات معنويه نك ذروه سنده اولديغى كبى
آخرتده دخى درجات حسيه ومعنويه نك اعلاسنده اولا كه رضاء
مطلق علامتيدر * شافعى ادريس ومالك بازفر * شافعى دن مراد
محمد بن ادريس الشافعى الامام در كه نسبى جد نبوى اولان عبد المطلب
بن هاشمك عمى اولان مطلب بن عبد منافه منتهى در انكچون اكا
امام مطلبى ديرلر (وشافع امام مذكورك اجدادندن برينك اسميدر كه
اكا نسبت اولنمشدر كندنه شافعى دنلدوكى كبى مذهبى اوزرنه اولانه
دخى شافعى ديرلر تخفيف ايچون فافهم بوراده شافعى محمد يرنه وضع
اولنمشدر تقديرى شافعى ابن ادريس ويا محمد بن ادريس ديمكدر كه
استعمال عجم اوزرنه ابن كلمه سى حذف اولنمشدر ابرهيم آزر وابرهيم ادهم
وابو على سينا وحسين بيقرا وسيف ذى يزن وامثالى كبى زيرا بونلرك
تقديرلرى ابرهيم بن آزر وابرهيم بن ادهم وابو على بن سينا وحسين
بن بيقرا وسيف بن ذى يزن ديمكدر شافع شفعدندر كه كندندن اعلى
اولان كسه يى حصول مرادى ايچون رجاده جفت قلمقدر كه اكا شفاعت
ديرلر (ادريس غير منصرفدر عجمه وعلميتندن اوتورى پس ادريسدن
مشتق اولمق ممنوعدر شوقدر واردر كه لغت سريانيه ده معناى ادريس
معناى درسه قريب ايسه ادريسه عليه السلام كثرت دراستندن

اوتوری ادریس دنلدی دیمك جائز اولور زیرا حضرت ادریسه
اوتوز صحیفه تنزیل اولندیغی تفاسیرده مصرحدر و بونك نظیری
ابرهیم درکه لسان سریانیده معناسی اب رحیم دیمکدر سریانی ایله عربی
اراسنده ایسه اتفاق و یالفظده تقارب واقع اولمق کثیردر (مالك امام
دارالهجره اولان مالك بن انس درکه فضائلی حصردن خارجدر
اصحابدن اولان انس بن مالك ایله قرابتلری یوقدر اگرچه بعضیلر
توهم ایتدیلر مالك شری ویاهبه ویاارثله برنسنه یه متصرف اولانه
دیرلر بوصورتده ملکدن اولور کسرله ومالك قوی وشدید معناسنه دخی
کلور بوصورتده ملکدن اولور فتح میم وسکون لامله که قوت وشدت
دیمکدر انکچون خازن ناره مالك دنلدی زیرا برالیله نیجه بیك کافری
دفعة ناره طرح ایدر وامام مالك ده دخی اولقدر شدت دین وارایدیکه
ضابط مدینه نك هواسنه موافق فتوی ویرمدکیچون مضروب اولدی
وصبر ایلیوب کتدکجه عزتی زیاده اولدی وحدیثده کتاب موطائی
امام مالك تألیف ایلمشلردر که حدیثده ابتدا تألیف بودر (بازفر با
مصاحبت ایچوندر (زفر صرد وزنی اوزرنه اسد وشجاع وبحر معنالرنه
کلور مقصود زفر بن هذیل الکوفی الامام درکه پدری هذیل والیٔ
بصره ایدی وکندی دخی قاضیٔ بصره اولدی اصحاب ابی حنیفه نك
اشهرلرندن ایدی بودخی امام ابو یوسف ومحمد کبی فقهده فائق اولوب
آخردرجهٔ اجتهادده ایردی نتکم مذهب امام اعظم اوزرنه اقوالیله
فتوی ویررلر و بوراده شافعی مبتدا وادریس محذوف اولان ابنك
مضاف الیهی وابن شافعی یه صفتدر ومالك شافعی اوزرنه معطوف
وزفر ماقبلندن حالدر و بومصراعك معناسی مابعدنه مرهوندر زیرا
خبر مصراع ثانیده در نتکم کلور * یافت زیشان دین احمد زیب وفر * ☼
یافت بولدی دیمکدر که ماضیدر مصدری یافتن در که بولمقدر
مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد ویابنده دینلور (زیشان
ازایشاندن مخففدر ایشان ضمیر منفصل اولان اونك جمعیدر شان ایسه
متصل اولان شینك جمعیدر که کلمه آخرنه لاحق اولور جانش کبی (دین
کسرله وضع الهیدر که جمیع متعبدبه اولنلرك اسمیدر اطاعت اولندیغی
جهتدن دین وکتابت اولندیغی جهتدن ملت دیرلر و یوم قیامته

یوم دین دیرلر بوراده دین جزا معناسنه در خیرا وشرا مجازات ایسه
یوم قیامتده اولور قال الله تعالی (مالك یوم الدین) احمد رسول الله نك
صلی الله علیه وسلم اسم روحانیسیدرکه بمعنی الفاعل اولوب ارجحدر
و بومعنادندر که کثرت حمد نه بناءً یدنه لواء الحمد ویرلدی نتکم محمد اسم
جسمانیلریدر که مبالغه ایله محمود عالمیان وممدوح اهل ملك وملکوتدر
(زیب کسرله فارسیدر بزك وزینت معناسنه زیبا زینتلو و پراشقلو
دیمکدر (فر تشدیدله بودخی فارسیدر بوراده تخفیف اولندیغی
وزن ایچوندر معناسی قوت ورونق وطراوت وفروغ دیمکدر (معنای بیت
بودرکه امام شافعی وامام مالك وامام زفر بونلرله بله اولدیغی حالده
بوامامردن دین احمد وملت محمد وشرع مصطفی علیه الصلوة
والسلام زینت وجمال وقوت ورونق وضیا بولدی زیرا سمانك زینتی
کواکب ایله اولدیغی کبی ارضك دخی زینتی علمائله در وخلق نجوم له
مطلقا مهتدی اولدیغی قرآنده منصوص در که کلور (و بالنجم هم یهتدون
وحدیثده کلور (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم) یعنی نجوم حسیه
ایله مقصده ونجوم معنویه ایله مقصوده وصول حاصل اولور وهر زمانك
رکن قویسی علما در خصوصا اهل اجتهاد اقوی الارکاندر
وحق تعالی نك هر رأس مائه ده تجدید دین ایتدیکی حدیثده واقعدر
و بوتقریردن فهم اولندیکه دین احمد یافتك فاعلی وزیب وفر مفعولی
وجمله سی مبتدایه خبردر وجمله ده ضمیر ایشاندر و بونك لسان عربی ایله
تقدیری الامام الشافعی والامام مالك والامام زفر وجد الدین الاحمدی
منهم ومن اجتهادهم زینة وقوة دیمکدر ودخی حقیقتی وجد الدین
الاحمدی من الائمة الثلثة زینة وقوة دیمکدر بعدذا بوراده ائمهٔ اربعه دن
اوچنی ذکر ایتدیکه ابو حنیفه وشافعی ومالکدر امام احمدی ذکر
ایتمدی گویا احمد ذکریله بطریق الرمز اکتفا ایلدی وشافعی ایله
احمدك میانده فرق انجق اوچ درت مسئله اولمغله ایکیسن برعد
ایلدی ولکن اولی اولان ذکر ایدی زیرا امام احمد بن محمد بن حنبل
فقه وحدیثده امام اولوب اجتهاد رتبه سنه واصل ایدی وانك زهد
وتقوی وورعی شویله ایدیکه موتی کونی نیجه بیك نصاری ویهود
ومجوس ایمانه کلدیلر وامام احمد خضر علیه السلام شهادتیله

صديقلردن وحضرت عمر رضي الله عنه مشربي اوزرنه كلن اقطابدن
ايدي امام شافعي اوتاد ار بعه‌دن اولديغي كبي وحنبلي ديدكلري
جدنه نسبتله در نتكم حسين بن المنصور الحلاج پدري اسميله مشتهر
اولمشدر بعد ذا ائمه نك اكثري معاصرلردر و جمله نك مقدمي
ابو حنيفه دركه هجرتك سكساننده دنيايه كلوب يوز اللیده انتقال
ايلمشلردر كه قبري بغدادده زيارتكاه‌در وامام شافعي ابو حنيفه نك
ارتحالي سنه‌سنده غزه‌ده طوغوب ايكيوز تاريخنده مصرده مدفون
اولمشدر قبري مزدحم الزواردر وامام مالك خلفاء بني اميه‌دن سليمان
بن عبدالملك خلافتنده رحم مادرده اوچ سنه قراردن صكره وجوده
كلوب يوز يتمش طقوز تاريخنده خلافت رشيدده وداع عالم فاني
ايدوب مدينۀ منوره‌ده بقيع‌ده آسوده در وامام احمد بغدادده قدوم
دنيا ايدوب يتمش ايكي ياشنده ايكن ايكيوز قرق بر تاريخنده عزم عالم بقا
ايدوب ينه بغدادده متواري خاك اولدي وامام ابو يوسف يوز اون
اوچ تاريخنده تشريف عالم وجود ايدوب يوز سكسان ايكيده
بغدادده دفين خاك اولمشدر وامام محمد اللي سكز ياشنده ايكن
يوز سكسان طقوز تاريخنده هرون رشيد ايله خراسان طرفنه چقمش
ايدي ري ديدكلري شهره وصولده شراب موت نوش ايدوب اوراده
مقبور اولدي وامام زفر يوز اون تاريخنده جلوه‌كر ساحۀ ظهور اولوب
قرق سكز ياشنده ايكن يوز اللي سكز تاريخنده بصره‌ده جرعه نوش
اجل اولوب ترابه دوشمشدر سقى الله ثراهم واعطى في مقام العندية
قراهم * روحشان درصدر جنت شاذ باد * بالاده ذكر اولندیكه
شان ضمير متصل اولان شينك جمعيدر مثلا روحش انك روحي وروحشان
انلرك روحلري ديمكدر زيرا جمعه اضافتله مفرد عام اولور بو جهتدن
رسمي متصل كركدر روح وشاذ باد شرح اولنمشدر (صدر هر نسنه نك
مقدمنك اعلاسيدر (جنت شول بستانه ديرلر كه انده اشجار مثمره اوله
دار الثوابه جنت ديدكلري اشجارله اجتنان واستتارندن اوتوريدر
ومادۀ جيم ونون قنغي كلمه‌ده بولنورسه ستر معناسني متضمن اولور
جنين ومجنون وجن وجنه كبي بعده ذا بو مصراعك تقديري باد روحشان
شاذ درصدر جنت ديمكدر كه روحشان بادك فاعلي وشاذ مفعولي

ودرصدرا كا ظرفدر (معناى مصراع) ديمك اولور كه ائمۀ مذكوره نك
روحلري شاذ وخندان اولسون جنتك اعلى طبقه سنده كه جنت عدن
وفردوسدر و بو طبقه‌ده انبيا وكمل اوليا ساكن اولورلر كه انلر مقربيندر
مكر كه بعض ابرار بطريق الالحاق مناسبت قرابت ايله انلره منضم
اولالر * قصردين ازعلمشان آباد باد * بونك تقديري قصردين آباد باد
ازعلمشان ديمكدر كه قصردين بادك فاعلي آباد مفعوليدر وقصردين
مبتدا اولوب فعل بعد الجمله خبر اولمق دخي وجهدر (قصردين مدينة
العلم كبي مشبه بهك مشبهه اضافتي قبيلندندر لجين الماء كبي قصر بناء
عاليدركه لسان فارسيده كوشك ديرلر قصر برنسنه نك بعضني بعضنه
ضم ايتمكه ديرلر قصر معهود دخي بوندندر ديو امام راغبك مفرداتنده
مصرحدر زيرا سراى عالينك بعض اجزاسي بعضنه ضم ورفع
اولنمشدر كه سائر بنالره قياس اولنمز وياخود قصر مقصور ومحصن
يردر كه سائر بقاعدن افراز اولنمش واصحابي ايچون تخصيص قلنمشدر
جوامعده ملوك ايچون ايتدكلري مقصوره‌لر كبي (آباذ وآباذان مدله
وذال معجمه ايله معمور وشن يردر (معناى مصراع) بودر كه سراى عالى
وقصر منيف كبي اولان دين رفيع القدر وشرع على الشان اول ائمه نك
علمندن معمور وآبادان اولسون يعني قيامته دك معمول به اولوب معمور
بنالر كبي خراب اولمسون قالسون واصول وفروعي استعمال اولنوب
كهنه لنمسون ودائم تر وتازه اولسون وخانه سي شنلكله طولسون پس
بوندن مفهوم اولديكه دين بر بناء عالي كبيدر كه انك عمارتي علم علمائله در
نتكم واعظه ناصح ديديلر زيرا خلقك دينده منخرق اولان يرلرني نصح
يعني ديكوب ملتئم قيلور وعلمي ايله اول يرتلان يرلري تعمير واصلاح ايدر

* ⁑ درمناجات قاضي الحاجات ⁑ *

* پادشاها جرم مارا دركذار * ما كنهكاريم وتو آمرزكار * معلوم
اوله كه ناظم قدس سره مقصوده شروعدن مقدم ترتيبه رعايت ايليوب
اولا نعت باري ايله بدء ايلدي و بعده اوصاف نبويه وفضائل آل واصحاب
سويلدي ودعاء ائمۀ دين ايله تثليث قلوب اندن مناجاته شروع ايتدي تا كه
مقصوده آغاز ايلمك آسان اوله وقلم طريق تحريرده حسن وصحت اصابته
توفيق بوله والله المستعان وعليه التكلان پادشاها آخرنده الف ندا ايچوندر

ای پادشاه دیمکدر مراد حق تعالی در مابعدی قرینه سیله واکا پادشاه دیمك
بحسب العرفدر زیرا عرفده سلطان معناسنه در حق تعالی ایسه سلطان
السلاطین در یعنی غالب وقاهر مطلقدر و پاد باء عجمیله ابن کمال تحریر
ایتدیکی اوزره دفع ضرر واصلاح فساد ایدن نسنه‌یه دیرلر بورادندر که
زهرك مضرتن دفع ایدن طاشه پاد زهر دیرلر وشاه اولودر که سلطان
مراددر وزراء مدبر ومشیر ومصلح سلطان اولمغله فصحاء فرس انشالرنده
وزرایه پادشاه اطلاق ایدرلردی صکره سلطان معناسنه عرف اولدی
وشاه اولو معناسنه کلدیکی کبی ویل ونفرین معناسنه دخی کلور ویل
یعنی حلول شر وهلاك ونفرین یعنی ایلنج و بیزاری و یکرنمك اثار
ظلمدن اولمغله رافع ظلم ومصلح فساد عالم معناسنه بحسب الترکیب سلطانه
دخی پادشاه دیمك وجهدر (جرم ضمله ذنب معناسنه در جریمه کبی یعنی
شول کسب مکروهدر که کاسبنك حق تعالی دن قطیعه سنه دلالت ایدر
زیرا جرم فتحله اصلنده قطع وکسب معناسنه در (مارا ما من لفظنك
جمعیدر که من انا ومانحن یعنی بن وبز دیمکدر (ورا تخصیص ایچوندر
مارا بزم دیمکدر (در کذار در بوراده تحسین لفظ ایچوندر (کذار کاف
عجمینك ضمی وذال معجمه ایله امردر کذاشتن دن واز کلمك و بریردن بریره
کچمك معناسنه بوراده مراد اولکیدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب
(کذارد وکذارنده دیرلر و بومه مراعك تقدیری پادشاها در کذار
جرم مارا دیمکدر که اکر کذاره معنای عفو تضمین اولنورسه جرم مفعول
صریحی واکر تجاوز معناسنه اخذ اولنورسه غیر صریح اولور زیرا
حرف جر محذوف اولوب تقدیری از جرم مارا دیمك اولور (ما کنهکاریم
ماسبق ایتدی (کنه کناهدن تخفیف اولنمشدر زیرا قاعدهٔ فرس اوزره
وسط کلمه‌ده واقع اولان الف حذف اولنور شاه وشه وماه ومه وکیاه وکیه
وامثالی کبی (کناه معروفدر که تعریب ایدوب جناح دیرلر اثم معناسنه (عجم
کناه دیدیکی کبی بزه دخی دیرلر باء موحده نك فتحیله بزه کار کنهکار در
کار کاف عربیله ایش معناسنه کار فرما ایش بیوریجی در پس کنهکار
دیمك ایشی کناه دیمك اولور و بومقوله یه صفت مشبهه دیرلر لسان
فرسده صفت مشبهه‌ده ایکی جزءك ایکیسی بله جامد اولور کمان ابرو
کبی که جزء ثانی جزء اولك فاعلیدر عربیده حسن الوجه کبی که

اصلی

اصلی حسن وجهه تنکیرله پس عربیده جناح فعله وقوس حاجبه
نیجه ایسه فارسیلری دخی اویله در تنکم معنالرندن واضحدر (وکار کاف
فارسی ایله براداتدر که معنای مبالغه افاده ایدر مثلا ماضی آخرنه لاحق
اولوب پروردکار دیرلر رب معناسنه وآفریده کار دیرلر خلاق معناسنه
مطلب
وامر آخرنه کلور آمرزکار کبی غفور وغفار معناسنه وآموزکار کبی
کثیر التعلم والتعلیم معناسنه و بعض اسما آخرنه کلور یادکار کبی آکدریجی
معناسنه وخداوندکار کبی صاحب ومالك اولمقده مبالغه معناسنه پس
بو اسلوب اوزرنه کنهکار کناهجی وایشی دائم کناه معناسنه اولور
وکناهکار لفظنی تصحیحده نیجه‌لر خطا ایدوب کنهکار اولمشلردر حق
وصواب بودر که ذکر اولندی وکنهکاریم آخرنده اولان ایم کسرله ضمیر
فاعل متصلدر که نفس متکلم مع الغیر ایچوندر الف لفظا وکتابة تخفیف
ایچون محذوفدر مفردی ام لفظیدر که نفس متکلم وحده ایچون وضع
اولنمشدر (تو ضم تا ایله سن دیمکدر انت معناسنه فصیح بودر که ضرورت
قویه اولمدیجه واو تلفظ اولنماز بوراده خطاب الله تعالی یه در زیرا
الله تعالی نك وحدتنه اعتقادی تصحیح ایچون افرادله خطاب اولنوب
سن دینلور سز دنلمز ولکن الله تعالی کندی نفسندن افراد وجمعك
هر بریله اخبار ایدر جعلت وجعلنا وامثالی کبی ایکسنك دخی مآلی بردر
زیرا نون جمع سنن کبریا اوزرنه جریان ایچوندر وجائزدر که افراد مجرد
ذات وجمع ذات وصفاتك مجموعی اعتباریله اوله (آمرزکار غفور معناسنه
اولدیغی کذار ایتدی زیرا آمرزیدن یارلغمق وآمرزکار یارلغیجی در
ولکن یارلغمق کناهدن کچمك معناسنه اولورسه تنکم ماقبلی قرینه در
عفو ومغفرتك هر برینه احتمالی اولور زیرا عفو عن اصل ذنبی محودر
مغفرت ایسه ستردر وستر سیئاتی حسناته تبدیل ایله اولور پس هر عفو
مغفرت اولماز و بلکه میانلرنده مباینت اولور بعده بو مصراعده ما مبتدا
وکنهکاریم خبردر که جمله‌سی تعلیلیه در وتو ایله آمرزکار دخی بویله در
و بعد الجمله ماقبلنه معطوف اولور (معنای بیت) دیمك اولور که
ای سلطان عظیم ومولای کریم بزم جرم وکناهمزی عفو ایله ویا اندن
وانك مؤاخذه سندن کچ زیرا بزم ایشمز دائم کناه وسن یارلغیجی سن
تنکم قرآنده کلور (ان الله لا یغفر ان یشرك به و یغفر ما دون ذلك لمن یشاء)

واعتراف ذنب ایتمك رجوع وندامتدندر پس بی توبه اولان کرچه
تحت مشیتده در ولکن تائبه موعوددر (ان الله لایخلف المیعاد) قال
شریح القاضی (یارب لیس فی صحیفتی شرك وقدوعدت ان تغفر
مادونه) وکناهده ذنب وجود دخی داخلدر وانك دخی ذنب
شریعت کبی حالنه مناسب اولان مغفرت واردر نتکم اهلنه معلومدر
*تونکوکاری ومابد کرده ایم * جرم بی اندازه بی حد کرده ایم *نکو
نونك کسریله اصلنده نیکوی در ضرورت حالنده یار حذف اولنوب
نیکو ونکو دیرلر اضافت حالنده یاء ثانیه اظهار اولنوب روی نیکویش
دینلور موی هند ویش کبی نیکو کوکجکدر مقابلی زشتدر که چرکندر
ونیکوی ده واو ویا نسبت لازمه یی افاده ایچوندر که خلق در مثلا برکسه
هندی الاصل اولسه اکا هندو دیرلر کوکجك اکده کسبی اولمسه اکا نیکو
دیرلر کذا فی دقائق ابن الکمال وبعضیلر نیکویش وهندویشده اولان
یالری ابروی توده وامثالنده اولان یالر کبی یاء توسل اعتبار ایدوب
زائد عد ایلرلر یعنی بر اسمك آخری حرف مددن الف ویا واو اولسه
حال اضافتده آخرنه یاء مکسوره کتورلر پروای او ابروی تو کبی
مفتوح الاخر اولدیغی تقدیرده همزه کتوردکلری کبی پروانهٔ شمع
کبی اکرچه بو همزه دخی یادن قصر اولنمشدر که اصلی پروانه ی
شمعدر ولکن بو مقوله مواضعده یاء مفرده یازلمق قاعده لرنه مخالف
اولمغله عین بترایی اکا بدل وضع ایتمشلردر نتکم بالاده مرور ایتدی
وظاهر اولان بودر که توجیه مذکور ابن کمالك توجیهندن اصوبدر
یعنی معنای نسبتی افاده ایدن یالکز واودر که آخر کلمه یه لاحق اولمشدر
ترکیده لی واودیرلر عزتلو ومروتلو کبی (نکوکاری آخرنده اولان یا
خطاب ایچوندر که تو بی تأکید ایدر نیکوکار ایکی کاف عربیله ایو
ایشلو لطف اسی معناسنه پس نکوکار دخی کنهکار کبی صفت مشبهه در
بد نیك مقابلیدر که یرامز دیمکدر نیك ایو دیمك اولدیغی کبی بوراده
نیکو مقابلیدر (کرده ماضیدن قسم اولدیغی بالاده مذکوردر کرده
ونکوکار دلالت ایدر که کنهکارده اولان کار کاف عربیله در فاحفظه
(بی اندازه بعض نسخده جرم بی پایان وبی حد دوشمشدر مآل بردر
اندازه بر مشهور اغاجدر که درزیلر وبازرکانلر قماشی انکله اولچرلر

پس بی اندازه دیمك اولچیسز وقیاسسز دیمکدر تعریب ایدوب
هنداز دیرلر کسریله ومهندس دخی بوندندر که زای سینه مقلوبدر
(پایان آخر وحد وسینوردر که ایکی نسنه اراسنده حاجزدر که انتها
معناسن مستلزمدر بو بیتده تو مبتدا ونکوکار خبر وما دخی مبتدا
وبد کرده ایم ده بد کرده ایم مفعولی اولوب بعد الجمله خبر وعطف الاسمیه
علی الاسمیه اولور جرم بی اندازه ایکنجی کرده ایم مفعولیدر بی حد
بی اندازه دن بدلدر (معنای بیت) بودر که ایو وکوکجك ایشلو ولطف
اسی پادشاه سن وبز بدکار یعنی یرامز ایشلو یوز که دائم یرامز ایش
طوترز جرممز دخی بری بکزر دکل بلکه بی قیاس وبی حد اشلمش ایز
بوندن مراد مبالغه در زیرا مجرمك جرمنه نهایت وار در ولکن
حق تعالی نك دریای عفو وغفرانته غایت یوقدر ودوام اوزرنه
مرتکب اولمق طاعتده اولان تقصیره کوره در والا اوقات معصیت
اولدیغی کبی اوقات طاعت دخی واردر ومعنای لفظدن ومقامدن
مفهومدر فافهم وما بعدنده اولان ابیات دخی قرینه در * سالها
در فسق وعصیان کشته ایم * آخر از کرده پشیمان کشته ایم * سال یل
سنه معناسنه آخرنده ها ادات جمعدر الف ونونله جمع اولسه بریا
زیاده سیله سالیان دیرلر سالان دیمزلر سالیانه دیدکلری اندن
مأخوذدر که آخرنده هاء غیر ملفوظه اختصاص ایچوندر (فسق
طاعتدن خروجدر فسقیه دیدکلری بوندندر که خلاف عادت خروجی
واردر وفاره یه فویسقه دیرلر زیرا دلوکندن خروج ایدوب افساددن
خالی اولماز (عصیان خلاف طاعتدر که امره مخالفتدر (کشته کاف
عجمیله کشتن دن ماضی مفیددر اولمش واولمق معناسنه شده وشدن کبی
(آخر اولك مقابلیدر که بوراده آخر کار دیمکدر (کرده کاف عربیله
اسم مفعولدر ایلنمش معناسنه اسم مفعولك معنای مضی یه ده دلالتده
ماضی یه مناسبتی اولمغله ماضیدن مشتق اولمشدر یعنی کرد که ماضیدر
ایلدی معناسنه آخری مفتوح اولوب فتحه یه علامت ایچون آخرنه هاء
غیر ملفوظه الحاق اولنمشدر بسته کبی که بغلنمش دیمکدر (پشیمان نادم
معناسنه (معنای بیت) بودر که چوق یللر ونیچه سنه لر نتکم کثرت
مقامدن مأخوذدر فسق وعصیان ایچنده اولمشوز وفسق وعصیان

بزم هرجانبزی احاطه ایتمش وبز انده مستقر اولمشوز ظرف مظروفی
احاطه ایدرب مظروف انده قرار ایتدیکی کبی آخرکار ایشلدیکمز
ایشلردن پشیمان ونادم اولمشوز ناظم قدس سره بونده کندی جوانلغی
زماننده اولان حالندن حکایت ایلرزیرا مشهوراولدیغی اوزره عطار
دکاننده اوتوروب چوق ماله ونیجه بندهلره مالك ایدی آخردرویش
اسلوبنده رجال اللهدن برکسنه نك ارشاد واشارتیله قلبنده وجد
وجذبه واقع اولوب قوللرن آزاد ومالن یغما ایدروب طریق تجرده
سالك اولدی ویالکز معاصیدن توبه دکل بلکه جمیع ماسوایه تعلقدن
منقطع اولوب نه دولت بولدیسه اندن صکره بولدی * روز وشب
اندر معاصی بوده ایم * غافل از یؤخذ نواصی بوده ایم * روز کوندزکه
شمسك طلوعندن وشب کیجهدرکه انك غروبندن حاصل اولور
ومجموعی یکرمی درت ساعتدرکه شمس وقمرك خلقندن اول اکا یوم
دیرلردی صکره شمس وقمر مخلوق اولوب یکرمی درت ساعتی تقسیم
ایدیجك روز وشب دنلدیکه عرب لیل ونهاردیر (اندر ظرفیت ایچوندر
آخرنه واو نسبت ونون تأکید کتوروب اندرون دیرلر سلطانك ایچ
اغالرنه اندرون اغالری دیدکلری کبی وکاه اولورکه اولندن الف ونونی
حذف ایدوب درون دیرلر وواو ونونی دخی حذف ایدوب در دیرلر
وبوجاهده ظرفیت معناسی ملحوظدر (معاصی معصیتك جمعیدرکه
خلاف طاعتدر عصیان کبی (بوده ایم بودندن مشتقدر اولمق معناسنه
پس اصلی بود ومضارعی بوددر فتحیله ماضیدن قسم اولمق اوزره
دال ساکنه یه فتحه ویریلوب وفتحهیه علامت اولمق اوزره آخرنه
هاء رسمی وضع اولنوب بوده دنلدی اولمش معناسنه شده کبی وجائزدرکه
بوراده بود سود وزنی اوزره وجود وبوده موجود معناسنه اسم مفعول
اولوب تقریره مجمول اوله بعض مواضعده کان کلمهسی کبی تتکم تصویر
معناده کلور بوراده روز وشب بوده نك ظرف زمان حقیقیسی
واندر معاصی ظرف مکان مجازیسیدر وایکی جار معنیین مختلفین فعل
واحده تعلق ایتمك لابأسدر (غافل غفلتدندرکه مهم اولان نسنه نك
خاطردن غائب اولمسی وحقیقة الامری عدم تذکردر وبومعنی غیره
شغلك اثریدر یعنی مطلوبه شغل ایتمك یقظه وغیره شغل ایتمك

مطلوبدن غفلتدرزیرا ایکی شغل بریرده اولماز (یؤخذ نواصی (یعرف
المجرمون بسیماهم فیؤخذ بالنواصی والاقدام) آیتندن اقتباس اولنمشدر
ولکن ضرورت وزن ایچون یؤخذ اولندن فا وبالنواصیدن با والف
ونون محذوفدر (نواصی ناصیه نك جمعیدرکه مقدم الرأسدر بوراده
مراد اول محلده نابت اولان ساچدر شعر کبی بوراده جار ومجرور یعنی
بالنواصی یؤخذ فعلنك قائم مقام فاعلیدر ویؤخذ بالنواصی جملهسنك
مضمونی مراد اولمغله اوزرنه از لفظی ادخال اولنمشدر وبونك تقدیری
بوده ایم غافل از مضمون فیؤخذ بالنواصی دیمکدرکه غافل بوده نك
مفعولی وایم فاعلی وجار ومجرور غافله متعلقدر (معنای بیت) دیمکدرکه
کوندز وکیجه یعنی جمیع اوقاتده دورلو معصیتلر ایچنده اولمشوز تتکم
صیغهٔ جمعدن مستفاددر ویاخود معاصی ایچنده یوز شویله که اهل
معصیت اولدیغمز متقرر ومتحققدر زیرا (فیؤخذ بالنواصی والاقدام)
مضموننده غافل وغائب ونا آکاه ایز اکر غافل اولمسق وحضور دائمده
بولنسق بومعصیتلردن امتناع ایدر وطریق طاعته کیدردك پس
مصراع ثانی جملهٔ تعلیلیه اولور ومعنای آیت کریمه بودرکه
روز قیامتده مجرملر سیمالریله بلنورلر یعنی سواد وجوه وآثار حزن
وزرقت عیونله سوء حاللری معلوم اولور وصالحلر بونلرك خلافنه
کوزل سیمالله معلوم اولدقلری کبی زیرا (کل اناء یترشح بمافیه) موجبنجه
هرکسك حال باطنی ظاهره عکس ایدوب صفت غالبه سیله تمثل ایدر
پس ملائکهٔ عذاب انلرك آنلری ساچلرندن واایاقلرندن طوتوب جهنمه
قذف ایدرلر ویاخود برکره ساچلرندن طوتوب یوزلری اوزرنه

وبردفعه دخی ایاقلرندن اخذ ایدوب سوررلر اعاذنا الله وایاکم * دائما
دربند عصیان بوده ایم * هم قرین نفس وشیطان بوده ایم * دائم
دوامدندرکه برنسنه نك اوزرنه ممتد اولمقدر انکچون دمشلردرکه دوام
اصلده سکون معناسنهدر زیرا سکون ذاتی وباقی وحرکت عارض
وزائلدر تتکم دمشلردر غایة کل متحرك سکون ونهایة کل متکون
ان لایکون (بند باء عربیله باغ وبوقغو ودوکم وقید معناسنه (هم
اصلنده موافقت معناسن افاده ایدر تتکم بالاده ذکر اولندی بویله
یرلرده دخی معناسنه اخذ اولنور واو عاطفه کبی تتکم معنادن ظاهردر

(نفس مراد نفس اماره‌در که مأوی الشرور ومنبع الاخلاق الذمیمه‌در که
طبیعت بدنیـه یه میل ایلر والذات وشهوات حسیه ایله امر ایلر وقلبی
جهت سفلیه یه چکر و بو نفس فی الحقیقه نفس حیوانیه دیدکلریدر که
بریوزی طبیعتده و بریوزی دخی روح الهی یه در زیرا روح الهینك
اثریدر انکیچون فنا بولماز واناك تنفسی سببیله اولمغله نفس دنلدی سائر
نفوس حیوانات ایسه عناصردن اولمغله فنا بولور و بو مقامك تفاصیل
بدیعه‌سی واردر که بوراسی موضعی دکلدر (شیطان ابلیس در علیـه
ما یستحق وهر کسك قرینی اولان وسواسه دخی شاملدر که بو قرین
انك اعوانندر ابلیس دائم انسانه مقارن دکلدر قرین ایسه مقارندر
بو سببدن اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ده شیطان جنس اولوب
جمله‌سندن حقه استعاذه اولنور بلکه انسك متمردلری دخی داخلدر
نتکم قرآنده کلور (شیاطین الانس والجن) وشیطان شطوندن
مأخوذدر که بعد معناسنه‌در و بو بیتده دائما فی کل زمان معناسنه
ومابعدی بوده یه ظرفدر قرین ایکنجی بوده یه مفعولدر (معنای بیت)
بودر که بر جمیع زمانده عصیان بندنده وقیدنده اولمشوز که اول قیددن
خلاص اولدیغمز یوقدر ودخی نفس اماره وشیطان رجیمه قرین
یعنی مقارن اولمشوز ویاخود بویله اولدیغمز متقرر ومتحققدر کویا
استقصار عمل ایتدیکندن طاعتی حسابه قومایوب جمیع اوقاتنی معاصی یه
صرف ایتمش کبی قیلدی و بو معنایی تحقیق ایلدی و بوراده کندنی
نفس وشیطانه قرین قیلدی مع هذا قرین اولان انلردر زیرا انسان
انلره موافقت ایتمدکجه انلر انساندن دور کیدرکرکسه قرین اولسون
ونفس اضلال وازلالده اصلدر زیرا شیطان دخی نفسـه اویماغله
ملعون ومطرود اولدی ونفس وشیطان شهوت بطن وشهوت فرج
کبیدر که ایکیسی دخی اصعب اموردندر وشهوت بطن شیطان وشهوت
فرج نفس مقابله سنده‌در یعنی صعوبت یوزندن فاعرف * بی کنه
نکذشته برما ساعتی * باحضور دل نکرده طاعتی * نکذشته فعل
ماضی منفی در اصلی نه کذشته‌در که نون مفتوحـه نفی ایچوندر نی ونا
وبی کبی آخرنده هاء رسمی فتحه‌یی بیان ایچوندر اشته منفصل اولدیغی
زمان رسمی بودر اکر کلمهٔ اخرایه متصل اولورسه بو محلده اولدیغی کبی

هاء رسمی حذف ونون مفرده فعله وصل اولنور وکذشته ماضیدن
قسمدر که مصدری کذشتن در کچمك معناسنه مرورکبی و بوراده
نکذشته سلاست وزنیچون کاف عجمینك ضمه‌سی اختلاسله اوقنور
(ساعتی ده یا وحدت ساعتـدن مراد ساعت نجومیه وغیری ساعت
عرفیه دکلدر یوم جمعـه‌ده ساعت اولی وساعت ثانیـه کبی بلکه
اقصر وقتدر زیرا قلت مدتده مثل اولمشدر و بلکه بطریق المبالغه
ساعت آنیهٔ غیر منقسمه مراد در نتکم مقام اعتراف واعتـذارانی
مستلزمدر ساعتی نکذشته نك فاعلی و برمامفعول غیره صریحی و بی کنه
ساعتـدن حالدر (حضور غیبتك ضدیدر که حقدن غایب اولمامق
وحقله حاضر اولمقدر (دل یورك وکوکل ایله تفسیر اولنمشـدر یورك
دیدیکی مضغهٔ صنوبریه وکوکل اول مضغه نك یعنی لحم پاره نك حاوی
اولدیغی قوتدر که روح الهی النده‌در نفس قالب النـده اولدیغی کبی
انکیچون روحك مرآتی ومحل کمالاتی درکه قطب باطنـدر زیرا اعلی
واسفلده تصرفی جاریدر وانسان اهل دل اولمدقجه کامل اولماز
(نکرده نکذشـته کبی در نفیده وفعلیت مخصوصه ده تقـدیری
نکرده ایم در ولکن ضرورت وزنیچون ضمیر جمع متصل حذف اولنمندر
(طاعت امره مقـارن اولان انقیاددر نتکم مرور ایتدی و بونك دخی
آخرنده اولان یا وحدت ایچوندر ولکن بحسب المقام عموم مستفاددر
هیچ بر طاعت وهیچ بر ساعت دیمکدر طاعتی نکرده نك مفعولی
وباحضور دل دخی اکا متعلقدر (معنای بیت) بودر که بزم اوزریمزه
هیچ بر ساعت مرور ایتمامشدر که اول ساعت کناهدن خالی اولدیغی
حالده یعنی هر آنده کناهدن خالی دکلوز نه طریقله اولورسه زیرا
کناهك مواردی چوقدر وحضور دل ایله هیچ بر طاعت اشلمامش ایزدر
بلکه جملهٔ طاعاتمز غفلت وحجابه مقارندر وحضور دلدن مراد
وقت ذکر وعبادت وطاعتده حقله ومشاهده ومراقبه سیله اولمقدر که
سبب قبول وباعث اجر جزیلدر وصیغهٔ جمعده اشارت واردر که لطیفهٔ
انسانیه نك هر برجزئندن بر عبادت مخصوصه مقصوددر انکیچون
نون جمعله ایاك نعبـد دنلدی اکرچه غیری تشریك دخی وجهدر
نتکم قرآنده کلور (کلا لما یقض ما امره) یعنی جنس انسان مأمور اولدیغی

خدمتك كما ينبغى عهده سندن كلمدى مكر كه انبيا وكمل اوليا اوله زيرا
بونلر مستثنالردر نتكم اهالنه معلومدر * بردر آمد بندهٔ بكر يخته *
آب روى خود بعصيان ريخته * برزايددركه تحسين لفظ وتأكيد
ايچون كلمشدر دردوا وفرا كبى (در آمد قپويه كلدى ديمكدر بدر آمد
كبيدر باء موحده ايله (بكريخته ب مفرده مصادر اولنه داخل اولان
باكبيدركه اكا باء فصاحت دخى ديرلر و بو با مكسوردر مكركه ماضينك مطلب
اولى مضموم ويا با ويا ميم اوله بو صورتلرده ضمه يه وحرف شفوى يه
تبعيت ايله مضموم اولور بخوردو بپرورد و بمچيد كبى بوراده با مكسوردر
زيرا كريختن كاف عجمينك كسريله قاچمقدر فرار كبى وكريخته ماضئ
مقيد ديدكلرى يدر بوراده بندهٔ همزهٔ وحدت ايله آمدك فاعلى و بكريخته
محذوف اولان كه رابطه سيله بنده يه صفتدر تقديرى بندهٔ كه بكريخته
است ديمكدر (آب روى يوزصو يى كه حرمتدن كنايه در زيرا محترم اولان
آدم يوزى صولى وتر وتازه ورونقلو اولور بى حرمت اولان شخصك
يوزى قوريوب قالوب بى نور وفر اولديغى كبى (خود كندى ديمكدر كه
واو رسم اولنور ولكن تلفظ اولنماز جنك كونلرنده كيدكلرى دمرتقبه
معناسنه اولديغى يرلرده ضمه اشباع وواو تلفظ اولنور (بعصيانده اولان
باسببيه در عصيان مرور ايتدى (ريخته دخى ماضيدن قسمدر دوكمش
معناسنه صب كبى مصدرى ريختن دركه دوكمكدر مستقبلنده خايى زايه
قلب ايدوب ريزد وريزنده ديرلر كريختنده كريزد وكريزنده ديدكلرى
كبى زيرا مصدر تائى ده تانك ماقبلى حروف اربعه نك برى اولسه
خ س ش ف كبى اول تا داله قلب اولنوب ماقبلى دخى زايه تبديل اولنور
آموختن كبيكه مضارعنده آموزد ديرلر فاحفظه (بعدذا روى ريخته نك
مفعول صريحى و بعصيان غير صريحيدر (معناى بيت) بودركه
حق تعالى نك عفو ومغفرت وعطاسى قپوسنه كلدى بر عبد آبق يعنى
نفس وشيطانه اويوب افنديسى خدمتندن فرار ايدن قول كه كندى
آب رويني عصيان ومخالفتى سببيله دوكمش وسوء حالندن كندنه
حرمت قومامشدر زيرا اباق ايدن بنده هرنقدر رجوع ايدوب معفو
اولسه دخى فضاحت وخجالتدن خالى اولماز نتكم شيخ شبلى قدس سره
عرفاتدن صودتده واسوأتاه وان عفوت ديوب كريان اولدى * مغفرت

دارد اميد ازلطف تو * زانكه خود فرمودهٔ لاتقنطوا * بونك تقديرى
دارد اميد مغفرت ازلطف تو ديمكدر كه داردك فاعلى ذكر اولنان
بنده ومفعولى اميد ومغفرت وجار ومجرورا كا متعلقدر (مغفرت
ستر ذنوبدر زيرا غفر ستر معناسنه در وبالاده مذكوردركه مغفرت
مقام تبديلدندر كه عفودن اعلادر انكيچون قرآنده (واعف عنا
واغفرلنا) ديو مغفرتى تأخير ايلدى زيرا عفو عام ومغفرت خاص در
(دارد مضارعدر داشتن دنكه طوتمق معناسنه در مضارعنده شين
رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر زيرا لغتده داريدن بوقدر
بلكه بو اعتبار بعد القلب اولان حاله نظر ايله در (اميد رجا (لطف
رفقله معامله وهديه وانعام (تو سن ديمكدر انت معناسنه ولكن
بالاده مرور ايتديكه واو بلاضرورة تلفظ اولنماز بوراده قافيه
ضرورتيچون ضمه اشباع اولنوب واو اوقنور (زانكه اصلنده زانك
كسريله زانكه در ولكن همزهٔ مفتوحه يه وصل حسبيله مفتوح قلنمشدر
و بويله ديمك دخى اولور كه اصلنده ازانكه در همزه ايله صكره همزه
حذف اولنوب زاى ساكنه يه فتحه ويريلوب وصل اولندى ازانكه زان
سبب كه ديمكدركه ماقبلنه تعليلدر (خود مرور ايتدى خود مبتدا
وفرموده جمله سى خبر ولاتقنطوا فرموده نك مفعوليدر زيرا تقديرانت
قلت هذا اللفظ ديمكدر (فرمودهٔ ده همزه خطاب ايچوندر كه يادن
بدلدر فرموده ماضيدن قسمدر مصدرى فرمودندر بيورمق معناسنه
فرمان بيورق فرمان ده بيوريجى فرمان بردار بيورق طوتيجى يعنى مطيع
مضارعنده واو يرينه الف وياخود ياكلوب فرمايد وفرماينده ديرلر
(لاتقنطوا قنوطدن نهيدركه قنوط خيردن مأيوس اولمقدر قرآندن
اقتباسدركه كلور (لاتقنطوا من رحمة الله (معناى بيت) بودركه اول
بندهٔ بكريخته سنك لطف واحسانكدن رجاء مغفرت طوترا اول سببدنكه
قرآنده (لاتقنطوا من رحمة الله) بيورمش سن اول دخى لطف واحسان
ووعدكه اعتماد ايدوب معاصيدن تائب ومستغفر اولديغى حسبيله
مغفرت اميدنده در زيرا قنوط ورحمتدن نااميد اولمق اكبر كبائردندركه
كفردر امن كبى يعنى الله تعالى نك غضبندن امين اوزره اولمق حق
عجزه نسبت ايتمكدركه حاشا او بكا برنسنه ايتمكه قادر دكلدر ديمك

اولور قنوط دخی لئیم اولنلردن اولور یعنی برکسه لئیم اولسه لؤمی
جهتیله انك خیرندن نا امید اولورلر حق تعالی ایسه کریمدر لئیم دکلدر
پس بو اعتقادده اولمق کفردر * بحر الطاف تو بی پایان بود * نا امید
از رحمت شیطان بود * بو بیتك تقدیری بود بحر الطاف تو بی پایان
بود نا امید از رحمت شیطان دیمکدر که بحر کسرله بودك فاعلیدر زیرا
استعمال فرسده مضافك آخری مکسور اولور بی پایان مفعولیدر
نا امید ایکنجی بودك فاعلی وجار ومجرور امیده متعلق وشیطان مفعولدر
(بحر دریادر یعنی شول مکان واسعدر که ماء کثیری جمع ایتمشدر وسعتنه
بناءً علماده توسعی اولنلره متبحر فی العلم دیرلر و بحر اصلنده عذب ایدی
صکره عفونت هوایی دفع ایچون ملح اولوب یدی قسمه تقسیم اولندیکه
هفت دریا دیرلر نتکم شرح اولندی (الطاف لطفك جمعیدر بحرده
توسع اولمق حسبیله جمعه اضافتی مناسب دوشمشدر پس بونده الطافی
بحره تشبیه واردر که مشبه بهك مشبهه اضافتی دیرلر ذهب الاصیل کبی
(نا حرف نفیدر که اسمه داخل اولور مشتق اولسون وغیری اولسون
نادان کبی که بلمیجی دکل جاهل معناسنه ونامرد کبی که کشی وآدم دکل
معناسنه (نا امید دیمك امید سز معناسنه در که اصلنده حروف نفیدن
اولان بی معناسیدر ونا کلمه سنك الفی حذف اولنسه آخرنه هاء غیر ملفوظه
کتوروب نه دیرلر یوق معناسنه وکاه اولور که ها یرینه یا کتورب
کسر نونله نی دیرلر ویاخود بعد حذف الالف نون مفرده قالیجق کسره
ویروب اندن یا تولد ایدر (رحمتده ایکنجی تا خطاب ایچوندر اصلی
ات درکه بوراده الفی اتصال ایچون حذف اولنمشدر مفردات باقیه
محلنده مشروحه در (معنای بیت) دیمکدر که یارب سنك دریا کبی اولان
الطافلرك بی پایان اولور یعنی انك آخری یوقدر بلکه دریا ئله تمثیل ایتمك
فی الجمله تفهیم ایچوندر والا دریا کثرت الطاف یاننده برقطره کبیدر
وممکناتدن اولمق حسبیله منتهیدر الطاف ایسه غیر منتهیدر زیرا
واجب الوجوده مضافدر ویارب سنك رحمتکدن نا امید ومأیوس
اولان شیطان صفتنده اولور زیرا شیطان مقطوع الکفر ومذموم
العاقبه اولمق سببیله ظاهرده نا امیددر اکرچه بحسب الزعم رحمت
واسعه یه نظر ایدوب بندخی رحمتنده داخلم دیمشدر ورحمت امیدیله اسم

رحمانك الفنی شیطان سرقه ایتمشدر دیو بعض آثارده وارد اولمشدر
فاما الف مبدأ اوله دلالت ایدر ومبدأ اوله اتصالدن رحمت مطلقه
لازم کلور کلام ایسه رحمت مقیده ده در فافهم جدا * نفس وشیطان
زد کریما راه من * رحمتت باشد شفاعت خواه من * بو بیتك تقدیری
کریما زد نفس وشیطان راه من باشد رحمتت شفاعتخواه من دیمکدر که
نفس وشیطان زدك فاعلی وراه من مفعولیدر نتکم رحمتت باشدك فاعلی
وشفاعتخواه مفعولیدر (زد ماضیدر اوردی معناسنه مصدری
زدن درکه اورمقدر ضرب کبی مستقبلاتنده نون زیاده ایدوب زند
وزننده دیرلر بوراده زد مفرد ایراد اولندیغی ضرورتله در والا زدند
کرکدر وجائزدر که نفس وشیطانك هر بری اعتبار یله اوله راهزن
عربك قاطع الطریق دیدوکیدر زیرا طریقدن مرور ایدنلرك کندیلرن
ضرب ومالارن نهب وغصب ایتمك ناسك اورادن انقطاعنه باعثدر
(کریما الف ندا ایچوندر استعمال عجم اوزرنه کریم لئیمك ضدیدر وکرم
بعد السؤال اولان عطادر که انده عوض ونفع ملاحظه سی اولمیه
ومحلنه دفع اولنه مثلا قاطع الطریقه سیف ویرمك کرم باندن دکلدر
(راه یول راهر ویولجی راهبر مرشد همراه یولداشدر (من انا معناسنه در
جمعی مادر نحن کبی (باشد مضارعدر مصدری باشیدندر باء عربیله
اولمق معناسنه (شفاعت خواه وصف ترکیبیدر شفاعت دلیجی معناسنه
اصلی خواهنده شفاعتدر صکره تخفیفا اسم فاعلك نده سی حذف
ومفعول تقدیم وترکیب اولنمشدر شفاعت کنندندن اعلایی حصول
مقصودی ایچون کندنه شفع وضم ایتمکدر (معنای بیت) بودر که ای
کریم الله نفس وشیطاندن هر بری بنم یولمی اوردی وطریق آخرتده
متاع خیر اعمالمی یغما وافساد ایلدی وبنی مفلس قیلدی الحاصل
بو یولده انك سببیله بویله ضال وبدحال اولدم سنك رحمت واسعه ك
بنم شفاعتخواه ومعذرت جویم اوله کویا ناظم قدس سره حصول
مرادی ایچون اسم رحمانه التجا ایلدیکه انك مظهر تامی رسول الله در
صلی الله علیه وسلم ومرویدر که جمیع شفعادن صکره اسم رحمن دخی
خصوص اوزرنه شفاعت ایتسه کرکدر که بو شفاعت صفتدن ذاته در
بو خسه مخلوقدن خالقه دکلدر * چشم دارم کز کنه پاکم کنی * پیش

ازان که اندر جهان خاکم کنی * چشم اصلنده کوزدر عین معناسنه بوراده امید معناسنده مستعملدر زیرا کسه دن امیدی اولان کوشهٔ چشمله انك طرفنه التفات ایدر (دارم مضارع متکلمدر داشتن دن که طوتمقدر اصلی دارام در که ام فتح همزه ایله متکلم وحده ضمیریدر اتصال‌له تخفیفا همزه حذف اولنمشدر (کز فتحله اصلنده که ازدر کسر راء و همزه ایله صکره هاء رسمی و همزه حذف اولنوب کافك کسرهسی فتحه یه تبدیل قلنمشدر پاکم بونك دخی اصلی پاك‌ام در که بوراده اسمه متصل اولغله مضاف الیه دوشمشدر پاکم کنی کلمه سنه مفعول مقدمدر تقدیری دارم چشم که کنی پاکم از کناه دیمکدر که چشم دارمك مفعولی ومابعدی بعد الجمله که رابطه سیله صفتدر از کناه پاکم لفظنه متعلقدر زیرا پاك طاهر معناسنه در (کنی امر حاضردر مصدری کردندر مضارعنده را یرینه نون کتوروب کندو کننده دیرلر یالکز کن لفظی ایله سن وکنی ایلرسن دیمك اولور که امر آخرنه حرف خطاب لاحق اولسه معنای مذکوری افاده ایلر (پیش باء عجمیله اوکدر مقابلی پس درکه آردر پس ایکیسی دخی جهات ستدندر آخرنه هاء اختصاص کتوروب صنعته پیشه دیرلر زیرا صنعتی اولان کسه ایشی اوکنه الوب ایشلر پیشه در و پیشه کر استاذ وماهر اولان صنعت اهلی پیش ازان اندن اوك واول دیمکدر (که اندر اصلنده اندر فتح همزه ایله در که ظرفیت افاده ایدر بورده وزن ایچون همزه درج وکاف رابطه مفتوح قلنمشدر وکافك فتحه وهمزه نك درجی تلفظه کوره در پس رسم ها وهمزه باقیدر (جهان وخاك مرور ایتدی وخا که متصل اولان میم متکلم پاکم میمی کبیدر وبونك تقدیری کنی پاکم از کناه پیش ازانکه کنی خاکم اندر جهان دیمکدر که پیش ازان اولکی کنی یه ظرفدر عربیده قبل کبی وخاکم ایکنجی کنی یه مفعول و بعد الجمله ما قبلنه صفت اولور (معنای بیت) دیمکدر که امید طوترم یعنی امید ورجاء و ثقم واردر که بنی کناهدن پاك وطاهر ایلیه سن ووجودمی آب مغفرتله یویه سن اندن مقدم که بنی جهانده وقبرده خاك ایلرسن یعنی موتدن و بودم کلمزدن مقدم حالمی تدارك ایله والا اکر بو جهاندن آلایش معاصی ایله کیدرسم حال موتده وبرزخده و بعثده وحشرده کارم مشکل اولور سؤال

اولنورسه که مغفرت یوم قیامتله مقیددر نتکم قرآنده کلور (والذی اطمع ان یغفرلی خطیئتی یوم الدین) وینه کلور (ربنا اغفرلی ولوالدی وللمؤمنین یوم یقوم الحساب) پس دنیاده نوجهله مغفرت طلب اولنور جواب ایکی وجهله در اولکیسی بودر که مغفرت دنیاده مطلوبدر تا که یوم دینده آثار معاصی ظهور ایتمیه پس یوم دینله قید اولندیغی جزاء اعماله کوره در یعنی دنیاده مغفور ایله وآخرتده آثار اعمال سیئه یی کوسترمه دیمکدر ایکنجیسی بودر که حقیقتده خلاص اولمق آخر الایام اولان قیامتده در زیرا دنیاده اولدیغی اعمال بد مقابله سنده تکفیر ایچون بعض مجازات واقع اولور حتی ایاغی سورچمك ودکن باتمق وامثالی مکافات قبیلندندر که انکله تخفیف بار حاصل اولور فاعرفه * اندر آن دم کز بدن جانم بری * از جهان بانور ایمانم بری * بونك تقدیری اندران دم که بری جانم از بدن بانور ایمان از جهان دیمکدر که اندران فی الحقیقه ایکنجی بری نك ظرفیدر جانم اولکی بری نك مفعول صریحی واز بدن غیر صریحی در (با حرف مصاحبتدر که بری یه متعلقدر (از جهان دخی بویله در (دم نفسدر بوراده مراد آخر نفسدر که (انما العبرة بالخواتیم موجبنجه اعتبار اکادر (بدن بالاده ذکر اولندیغی اوزره منکبدن الیه یه دکدر که اطراف یعنی ال وایاق وباش وبیون آنده داخل دکلدر جانم بوراده نفس ناطقه در که حال موتده بدندن مفارقت ایدر جانم فتح نونله در که اصلنده جان ام در همزه نك فتحیله صکره اتصال‌له ساقط اولوب جان میمه مضاف اولمشدر جان من معناسنه شکم نانم نان من دیمکدر (بری امر حاضردر ایلدرسن معناسنه مصدری بردن در ضم بائله که ایلتمکدر مضارعنده بانك ضمه سی فتحه یه تبدیل اولنوب برد وبرنده دیرلر وبری ده اولان یا کنیده اولان کبی خطاب ایچوندر اصلی بردایلت معناسنه طریق اشتقاق اوزره مضارعك دالی حذف وماقبلی اسکان اولنور مکر که آخرنه یا لاحق اوله بو صورتده مکسور اولور بو مقامده اولدیغی کبی وامرك اولنه تأکید طلب ایچون باء موحدهٔ مکسوره کتورمك دخی قاعده در مثلا ببر دیرلر ولکن بانك مابعدی حرف شفوی اولیجق مضموم اوقنور مابعدی مضموم اولدیغی کبی ایمان بکن کبی (بانور ایمان باء مصاحبت ایچوندر ایمان مرور ایتدی

ايمانه نور اضافت ايلدى زيرا كفر ومعاصى نك ظلمتى اولديغى كبى ايمان
وطاعاتك دخى نورى اولور نتكيم قرآنده كلور (نورهم يسعى بين ايديهم
وبايمانهم) حتى ديمشلردر كه مؤمن مطيعك دفتر عملى بله آق ونور ايدر
غيرينك سياه وظلمانى اولديغى كبى نور ظلمتك مقابليدر نور شمس ونور برق
ونور قمر ونور سراج وامثالى كبى كه بونلره انوار حسيه ديرلر ونور ايمان
ونور ايقان و نور احسان ونور اعمال كه بومقوله لره انوار معنويه ديرلر
ولكن روز قيامتده آثار حسيه سى ظاهر اولسه كركدر ونور فى الحقيقه
مايدرك به ولايدرك ديمكدر (معناى بيت) بودركه اول نفس اخيرده كه
جانمى بدنمدن ايلدرسن يعنى اخذ ايدرسن وعلاقه سنى قطع ايلرسن
جهاندن بنى نور ايمانله كوچور وشيطان شرندن كه فتنة المحيادر محفوظ
ايله بوراده دنيادن نقلى حقه نسبت ايتدى مع هذا ملك الموت قبضيله
اولور زيرا فرمان وتأثير حقكدر شويله كه اكر تأثير الهى اولمسه جان
بدندن هيچ بروجهله مفارقت ايتمزدى انكيچون قرآنده كلور (بيده ملكوت
كل شئ) يعنى هر نسنه نك روحى حق تعالى النده دركه فى الحقيقه
قابض الارواح ومتوفى النفوس اودر نتكيم قرآنده كلور (الله يتوفى الانفس
پس بومعنى (قل يتوفاكم ملك الموت) مضمونه مخالف اولماززيرا ملك الموت
مظهر قدرتدر ومعالجهٔ قبضى دخى اذن حقله در فاعلم ذلك ناظم قدس
سره بومقامده حسن اختتام ايله ختم ايلدى زيرا نعت بارى دن بو محله
كلنجه كشيدهٔ سطور اولان معانى مقصده شروعك مقدمه سى ايدى
پس باء موحده ايله بدء ايلدى كه باء بسمله در وآخر حروف اولان ياء
مثناتله ختم ايليوب صورتى محافظه قيلديغى كبى معنى طرفنى دخى
مراعات ايلدى كه حسن خاتمه ايله دركاه وآلاى كبريايه دعا ونياز در
بعده پند ونصيحه آغاز ايلدى زيرا بو محله دك اولان كلام بر واديدن
وشمدن صكره ترتيب اولنه جق وادئ آخردندر كه مفهوملرى برى برينه
مغاير اولمغله كويا ايكى كتاب حكمنده اولدى كه هر برى بر كونه خاتمه يه
سزا اولدى والله الاول والاخر ومنه العون فى الباطن والظاهر

*** در نكوهش نفس اماره مى كويد ***

عاقل آن باشد كه او شاكر بود) عقل لغتده حبس در شول قوت روحانيدركه
انسان آنكله كسب علوم ايلر اكا عقل ديدكلرى انسانى قبائحدن حبس

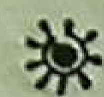

ومنع ايتديكى ايچوندر وانك مقرى دماغدر روحك محل تعيينى قلب
اولديغى كبى ناظم قدس سره عقل ايله بدء ايتديكنده اصابت ايلدى
زيرا اول مخلوق عقلدركه اكا قلم وروح محمدى دخى ديرلر وابو البشر
آدم عليه السلام عقل وايمان وحيا مياننده مخير اولنجق آدم دخى
بالهام الله تعالى عقلى قبول ايدوب ايمان وحيا اكا تابع اولديلر مقصود
اولان عقل قدسيدركه اكا عقل معاد ديرلر وبو عقلله درجات عاليه
حاصل اولور يوخسه عقل معاشله دكل وحديثده كلور كه (اكثر اهل الجنة
البله والعقلاء فى عليين) وبو مقامك تفاصيلى مالا نهايه دركه قيد
وضبطدن خارجدر شكر قلب ايله نعمتى تصور ولسانله منعمه ثنا
وجوارحله مكافاتدر مقابلى كفراندر كه نسيان نعمتدر ناظم قدس سره
شكرله بدء ايتدوكنده دخى اصابت ايلدى زيرا ابتداى موجود كه عقلدر
مقابله سنده شكر لازمدر انكيچون مقام روحانيتده جناب نبوته صلى الله
عليه وسلم احمد تسميه اولنوب انك كثرت حمدندن لواء الحمد خلق اولندى
پس فيض وجود وسائر نعم تابعيه شكر ايتمك واجبدر تا كه حق منعمى
مراعات حاصل اوله بوراده تقدير عاقل آن باشد كه او بود شاكر
ديمكدر كه عاقل مبتدا وآن باشد آنست ديمكدر كه خبردر واو مبتدا
وبود شاكر بعد الجمله ماقبلنه صفت اولور (معناى مصراع) بودركه
عاقل اول اولور يعنى اولدر كه او وجود وعلم وسائر نعم الهيه يه شكر ايديجى
اولور والا اكا عاقل ديمزلر بلكه احمق ديرلر وحضرت عيسى عليه السلام
بيورمشدر كه هر دورلو مرضه معالجه ايتدم فاما احمق بنى بى تاب ايتدى
پس علم اولمديغى يرده بارى عقل كركدر وعقلك مادونى شهوت
وحمقدر كه برايشه يرامز بومعنادندر علما وعقلا ايله مشاوره ايدرلر ارباب
شهوت وهوى وحمق وسفاهت ايله دكل * وانكهى بر نفس خود قادر بود
انكهى وانكاهى وانكاه وانكه كاف عجميله اصلنده اول وقت ديمكدر كه
انكهى وانكاهى نك يالرى زائده در اندن صكره معناسنده دخى استعمال
اولندى پس بعده معناسنه بود فعلنه ظرف اولور قادر بودك مفعولى
وبر نفس خود قادره متعلقدر وانكهى واو عاطفه يى وصلله در قدرت
عجزك ضديدر يعنى بر صفتدر كه حى اولان انك سببيله بر نسنه نك فعل
وتركنه متمكن اولور پس قدرت حيات صفتنى مستلزمدر يعنى ميت

قدرتله متصف دكلدر وقدرت ارادته تابعدر يعنى اول حيات صكره
ارادت صكره قدرتدر (معناى مصراع) بودر كه واندن صكره يعنى
عاقل شاكر اولدقدن صكره كندى نفس اماره سى اوزرنه دخى قادر اوله
يعنى هواسنه غالب اوله وانك النده عاجز اولوب قالميه زيرا نفس خانهٔ
وجود ده زن كبيدر پس مرد اولان عاقل زنه زبون اولماز و هوى
وشهوت يولن قويوب هدى وعفت جانبنه ميل ايدر زيرا فلاح تزكيهٔ
نفسده در * هر كه خشم خود فروخورد اى جوان * باشد او از رستكاران
جهان * هر تعميم ايچوندر كل افرادى معناسنه هر كه هر كسى كه
تقديرنده در وكه رابطه سيله مابعدى كسى يه صفتدر خشم فتحله
اصحدر اكرچه كسرله مشهوردر قاقيمق معناسنه اسم مصدر در (خشم
آلود غضبله قاقشمش و پراولمش معناسنه (فروآشغه (وخورد ماضيدر
اكل ايتدى معناسنه (فروخورد يودقندى فرو برد يوتدى ديمكدر فرو
رفت باتدى معناسنده اولديغى كبى (اى كسرله حرف ندادر عربيده فتحله
اولديغى كبى (جوان يكت كه مقابلى پير در قوجه معناسنه (رستكاران
رستكارك جمعيدر قورتلمش خلاص اولمش معناسنه آخرنده الف ونون
ادات جمعدر اصلى رستن در قورتلمق معناسنه مضارعنده سين هايه قلب
اولنوب رهد ورهنده ديرلر خلاص اولور وخلاص اوليجى معناسنه
(رسته ماضيدن قسمدر آخرنه افادهٔ مبالغه ايچون كار لفظى الحاق
اولنمشدر كاف عجميله تنكم نظيرى مرور ايتدى (بعد ذا بيتك تقديرى
اى جوان هر كسى كه فروخورد خشم خود باشد او ديمكدر كه هر كسى
مبتدا وخشم خود فرو خوردك مفعولى و بعد الجمله كسى يه صفتدر
او باشدك فاعلى و ياخود تحتنده اولان ضمير فاعلى تأكيد و بعد الجمله
خبر مبتدا اولور (معناى بيت) ديمكدر كه اى جوان هر كسه كه كندى
غضبنى يودقندى واظهار ايتمدى اول كمسه جهانك اهل نجاتندن اولور
وايكى عالمك بلا وعذابندن قورتلور وحديثده كلور كه كشتى كير يعنى
كورشيجى اودكلدر كه آخرى يره اوره بلكه پهلوان اودر كه غضب حالنده
نفسنه مالك اوله وغضبك حكمنى ويرميه والا ارسلان اولسه دخى
دلكو قدر حالى يوقدر و بونده جوانى ندا وخطابه تخصيص ايتدى زيرا
صفات ذميمه ده جوانك حالى پيردن اشددر انكچون حق تعالى عند

الملئكه

الملائكه جوان عفيف ايله مباهات ايلر و بردخى انسان پير اولسه ده
بنه تعلم مرتبه سنده جوان كبى اولمق كركدر (تنكم مشهوردر كه سو يلنور
تعلم يافتى فالجهل عار * آن بود ابله ترين مردمان * كز پى نفس وهوى
باشد دوان * آن مبتدا ومحذوف كسه اشارتدر كه مصراع ثانى مضمونى
انى تبيين ايدر بعض نسخه ده هست آن ابله ترين دوشمشدر هستك
معناسى واردر بورادە است كبى در ابله ترين مردمان بودك مفعوليدر كه
بعد الجمله خبردر از پى دوانه متعلق ودوان باشدك مفعولى و بعد الجمله
مصراع اوله مبتدايه صفتدر تقديرى آن كس بود ابله ترين مردمان كه
دوان باشد از پى نفس وهوى ديمكدر ابله بى تميز اولان احمقده شايعدر
اكرچه اوغوز معناسنده ده مستعملدر (تنكم حديثده كلور اكثر اهل الجنة
البله يعنى اكثر اهل جنت اوغوز وسليم الصدر وشر وشوردن غافل
اولنلردر (تنكم تاج المصادرده كلور الابله الذى غلب عليه سلامة الصدر
بوراده مراد معناى اولدر وابله بين البلاهه ديمكدر كه علم بابندن نعتدر
ترين ترادات تفضيلدر كه مدخولنك مدلولنده مزيت وترقى افاده ايدر
يا نسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر بهترين وامثالى كبى مردمان مردمك
جمعيدر ميمك فتحى ودالك ضميله آدم اوغلانى وكوز ببكى (تنكم انسان
لفظى لسان عربده بو ايكى معناده مستعملدر (كز اصلنده كه از در كسره
وقطعله تنكم مرور ايتدى (پى باء عجمينك فتحه سيله ايز معناسنه كه عرب
اثر دير (نفس نفس اماره در هوى قصرله انك صفتيدر قال الله تعالى (واتبع
هواه يعنى ميل نفس اوزرنه مبنى اولان مرادنه اتباع ايتدى كه اوراده برهان
سماوى ودليل عقلى يوقدر پس شرعا مذموم اولان نسنه يه ميل ايتمك
هوادر دوان فتحله صفت مشبهه در يله كن معناسنه مصدرى دويدن در كه
بلمكدر مضارعى دود واسم فاعلى دونده كلور (معناى بيت) بودر كه
اول كمسه اولور آدم اوغلاننك زياده ابله واحمقى كه نفس وهوى
آردندن وايزندن يله كن اوله يعنى نفسك مرادنه تابع اوله وتحصيلنه سعى
ايليه شول بر كشى كبى كه آخرك ايزنه دوشوب آردنجه كيدر واكا ايريشم
ديو يلر و بو مقوله يى ابله تعد ايتمه يكنك وجهى بودر كه نفس
اعدى الاعدادر وهواسى وجود بولدقجه اولدخى قوت بولور وانسان كه
كندى دشمنك بسليه ومراد نجه اوله اندن احمق اولماز زيرا كندى

قاتلنه سلاحله امداد ایتمش کبی اولور* وانکهی پندار دان تاریك رای*
خواهد امرزیدنش آخر خدای* وانکهی بیت اولده شرح اولنمشدر
پندارد باء عجمینك کسریله مضارعدر صانور معناسنه ظن ایلر کبی
مصدری پنداشتن درکه صانمقدر مستقبلنده شین رایه قلب اولنوب
پندارد وپندارنده دیرلر آن تاریك پنداردك فاعلیدر تاریك رای صفت
مشبهه در وصف ترکیبی دکل (نتکم قاعده سی بالاده شرح اولنمشدی
تار قارامش معناسنه تاریك قره کو در شب تاریك قره کو کیجه در اصلی تاردر
آخرنده یا و کاف معنای تاره برنوع انتسابی اولدیغندن اوتوریدر رای
عربیدر که اصلنده همزه ایله در بوراده قافیه ایچون الفه قلب اولنمشدر
رأی لغتده اعتقاددر صکره نظر واجتهاددن مکتسب اولان اعتقادده
استعمال اولندی کرك متفق علیه وکرك مختلف فیه اولسون اشته رأی
فکرك مؤداسیدر دیدکلری بودر بو یله یرلرده مطلق اعتقاد وفکر
معناسنه اطلاق اولنور خواهد مرور ایتدی آمرزیدن مصدردر
یارلغمق واسرکمك معناسنه شین متصلدر ضمیر غائبدر که تاریك رایه
ویاتابع نفس وهوایه ویا ابلهه که مآل بردر (آخر اکر آخر کار دیمك
اولورسه اولك ضدی اولور ونعمة الله دیمشدر که آخر فارسی صحیحدر که
تعریض مقامنده مستعملدر (نتکم شیخ سعدی بیورر (عشق بازی
نه من آخر بجهان آوردم) یعنی عشق بازی جهانه بن کتورمدم بونی
دخی بیلورسن شو یله دیر (بو مصراعك) تقدیری خواهد آمرزیدن
خدایش آخر دیمکدر که آمرزیدن خواهدك مفعولی آمرزیدن دخی
فاعلنه مضاف وشین مفعولیدر ضرب زید عمرا کبی وخواهد جمله سی
پندارد جمله سندن بدلدر (معنای بیت) بودر که وبوندن صکره اول
ظلمانی اعتقادلی وفکرلی ظن ایلر یعنی قوری صانور یه دوشمشدر که آخر
حق انی مغفرت ایلیه یعنی مغفور اولدیغن استر مع هذا اخلاق ذمیمه
اهلی ونفس وهوی اسیری وکاه اوزرنه مصر و تزکیه طرفندن
معرضدر پس کرچه حق تعالی شرکدن ماعداسن یارلغار فاما بو مقوله
امنیهٔ مجرده یه دوشنده دیملودر و بونده اعتقادی ظلمتله وصف ایتدیکی
ذکر ولنان امنیهٔ مجرده دن اوتوریدر پس اکر ایمان وعمل صالح بابندن
دخول ایتمش اولایدی خانهٔ قلبی منور اولوردی وظلمتدن قورتلوردی

* کرچه درویشی بود سخت ای پسر* هم زدرویشی نباشد خوبتر*
کرکاف عجمینك فتحیله حرف شرطدر اصلی اکر درچه اصلنده
حرف استفهامدر بوراده حرف شرطه انضمامله معناسندن منسلخدر
کرچه مآل اعتباریله رائحهٔ استفهام واردر (درویشی مبتدا سخت بودك
مفعولی وضمیر مستتر فاعلیدر و بعد الجمله فعل شرطدر جزاء شرط
مصراع ثانیدر درویشی ده اولان یا مصدریه در درویش فقیردر که
ترك یوخسول دیرلر درویشی فقیرلقدر (سخت قاتی پسر باء عجمینك
کسریله اوغلان ابن معناسنه صقللو اولسون امرد اولسون ولکن
شعرا امرد معناسنه استعمال ایدرلر (هم) موافقت ایچوندر که بونکله بله
دیمکدر (خوبترده ترادات تفضیلدر که خوبرك دیمکدر خوب کوزلدر
حسن معناسنه خوبتر نباشدك مفعولی زدرویشی خوبتره متعلقدر
معنای بیت) بودر که ای اوغل اکرچه درویشلك ویخسوللق قاتی
ومحنتلو نسنه اولور یعنی اندن شدتلو نسنه وارمیدر بوقدر ولکن
بو یله ایکن ینه اهل آخرت یاننده فقیرلقدن زیاده سوکلو وکوزل نسنه
یوقدر زیرا فقیرك حسابی یسیر وغنینك حسابی عسیردر و بردخی فقر
اکرچه دنیاده خوار ومؤخردر ولکن آخرتده معزز ومقدمدر که
اغنیادن بشیوز سنه مقدم دق باب جنت ایدرلر ودنیاده دخی حاللری
هر یوزدن خفت اوزرنه اولوب کید اعداء ومکر حساددن امن اوزره
اولورلر ومصراع ثانیده درویش حقیقی یه دخی رمز واردر که مفتقر
الی الله معناسنه در که کندی وجودندن فنا بولمش ونقد تعلقاتی یغما
ایتدروب حقیقت اوزرنه مفلس اولمشدر* هرکه اورا نفس شوم رام شد
از خردمندان نیکونام شد* هرکه هرکسی که تقدیرنده در که موصوف
محذوفدر (را ادات مفعولدر تقدیری هرکسی که شد اورا نفس شوم رام
دیمکدر که هرکسی مبتدا نفس شوم شدك فاعلی اورا مفعول اول ورام
ثانیدر و بعد الجمله کسی یه صفتدر ومصراع ثانی خبردر تقدیری شد از
خردمندان نیکونامدر شوم نفسك صفتیدر اصلی شؤم در همزه ایله
ولکن ماقبلی مضموم اولمغله تخفیفا واوه قلب اولنور موضده کبی شوم
یمینك ضدیدر که نامبارك وبی میمنت دیمکدر (رام مطیع معناسنه
خردمندان خردمندك جمعیدر خرد کسرله خاله عقلدر (مند ادات

نسبتدر که لی معناسن افاده ایدر خرد مند عقللی در (نیکو نام نیکو
کوچک در نتکم مرور ایتدی نام آددر نامه هاء اختصاصله مکتوبدر
ایچنده نام یازلدیغیچون نامه دیدیلر نیکونام صفت مشبهه در وصف
ترکیبی دکل نیکونام خرد مندانك صفتیدر (معنای بیت) بودر که
هرکسه که اکا نفس شکوی مطیع اولدی اول کسه کوچك ادلو اولان
عاقللردن اولدی یعنی دنیا وآخرتده ایلو کله نامی یاد اولدی زیرا تزکیهٔ
نفس ایدن کسنه نك خلق عالم شرندن امن اوزره اولوب خیرله یاد ایدرلر
وروز قیامتده دخی خیرله اکلور وعقلادن اولمغله درجات عالیه بولور
وهر کیمك که نفسی سرکش اولوب مشؤم قالدی انك حالی بونك خلافنه
اولدی که دنیا وآخرتده احمقلردن و بدنامردن اولدی پس هرنه مدحت
ومذمت کلورسه انسانه نفسندن کلور ونفس اکا مطیع اولمق تزکیه
حسبیله در زیرا رعونت نفس زائل اولدقده نفس قلبه و قلب روحه
وروح سره تابع اولوب یکجهت اولور واوراده خلاف ونزاع قالماز
وبعض نسخه ده نفس توسن دوشمشدر تانك ضمی وسینك فتحیله سرکش
وکوره معناسنه که حرون دخی دیرلر ولسان عامه ده توسن دیدکلری اندن
غلطدر * در ریاضت نفس بدرا کوش مال * تانیند ازدتراندر وبال *
ریاضت صعب الانقیاد اولان نسنه یی تذلیل ایتمکه دیرلر ریاضت نفس
اودر که انی امور شرعیه ده استعمال ایده ومجاهدات شاقه ایله اخلاقنی
تهذیب ایلیه (نتکم الله تعالی نفسی ابتدا خلق ایتدکده ربوبیت حقه
اعتراف ایتمیجك انی درت بیك ییل جوعله مبتلی ایلدی تا که انت ربی
دیو اقراره کلدی بورادندر که مجاهد فی سبیل الله اولنلر تقلیل غدا
وتحملاری قدر صوم وصال ایدرلر (بدیرامزدر مقابلی نیك در که ایودر
(کوش قولاق مال امر در مالیدن دن که اصلنده اومقدر که عرب دلك
وفرك دیر کوش مال تأدیب قولاق بورمقدر بوراده کوش مال وصف ترکیبی
قبیلندن دکلدر زیرا وصف ترکیبی اسم فاعل ایله اولور امرله اولماز
(پس کوش مفعول مقدم اولور مال لفظنه انکیچون منفصل یازیلور
بونك تقدیری بمال کوش نفس بدرادر ریاضت دیمکدر که کوش نفسه
مضافدر وبونده نفسك ریاضتنی مؤدبلرك تأدیبنه تشبیه واردر تا بوراده
تعلیل ایچوندر لام جاره معناسنه (مثلا آمدم تا ترا ببنم دیرلر کلدم سنی

کورمك ایچون معناسنه یعنی غایت غرض سنی کورمکدر (نبندازد
اصلنده نه اندازدر که تخفیف ایچون همزه یایه قلب اولنوب نون نافیه
متصل قلنمشدر اندازد مضارعدر مصدری انداختن در اتمق معناسنه
عربیده طرح ورمی کبی مستقبلنده خای زایه قلب ایدوب اندازد واندازنده
دیرلر (ترا رادات مفعولدر اصلی تورادر که توسن دیمکدر انت معناسنه
واو رسمی ایله صکره حذف وایصال اولندی (وبال شدت وثقلت
معناسنه در ومراعات ثقل ایچون ضررندن خوف اولنورنسنه یه وبال
دینلدی قال الله تعالی (فذاقوا وبال امرهم) (معنای بیت) بودر که
ریاضت ایچنده یرامز نفسك قولاغنی بور وانی تأدیب ایله تا که سنی وباله
آتمیه ودوشورمیه یعنی اکر نفسی کندی حالنه قومایوب هواسنی قمع
وسرکشلکنی مجاهدات ومعاملات صعبه ایله دفع ایدرسك ضرر وزیان
وعذابدن نجات بولورسن والا بالاخره شدت وثقلتی چکرسن وناره داخل
اولورسن واسب سرکش وحرون راکبنی دوشورب هلاك صوریسنه
سبب اولدیغی کبی نفس بد دخی صاحبنی حد شرعدن اخراج ایدوب
هلاك معنویسنه باعث اولور بعض نسخده اندر ضلال دوشمشدر که
اهتدانك ضدیدر * هرکه خواهد تاسلامت ماند او * از جمیع خلق
روکرداند او * بونك تقدیری هرکسی که (خواهد تاماندا وسلامت
کرداند اور واز جمیع خلق دیمکدر که هرکسی مبتدا ومابعدی صفت
ومصراع ثانی جمله سی خبردر واو ماندك فاعلی وسلامت مفعولیدر
وایکنجی (او کرداندك فاعلی ور و مفعولیدر تا بوراده حتی معناسنه در
سلامت مصدر بمعنی الفاعل در که سالم دیمکدر که آفتدن معافات
بولمشدر معناسنه مقابلی مبتلادر (ماند مضارعدر مصدری ماندندر
قالمق معناسنه مضارعنده نونه فتحه حرکت ویریلوب ماند ومانده دیرلر
جمیع جمله دیمکدر که مجموع معناسنه در مقابلی متفرقدر (خلق مصدر
بمعنی المفعور یعنی مخلوق معناسنه در که انس وجن وسائره شاملدر
(روی یوز درکه قفا مقابلیدر آخرندن یا ضرورة حذف اولنمشدر
(کرداند کاف عجمینك فتحیله مضارعدر مصدری کردانیدندر برحالدن
برحاله دوندرمك صیرورت معناسنه لازمی کردیدن در دونمك معناسنه
جمیع ماصدقلرنده استعمال اولنور مثلا بریاندن بریانه دونمك و برحالدن

برحاله دونمك و يولده كيدركن دونمك عودت معناسنه وكردان دونكن ديمكدركه فلك كردان ديرلر دوندكيچون و بومعنادن اوتوری فلكه وقكلی عربه سنه كردون ديرلر فتحله (معنای بيت) بودركه هركسه كه دليه تا كه جملهٔ آفاتدن سالم قاله و بربلائه مبتلی اولميه اول كسه جميع خلقدن يوزنی دوندررو چويرر يعنی اكرجمله دن اعراض ايدرسه دارينده آفاتدن سلامت بولور والاچوق دورلو بلائه مبتلی اولور ناظمك قدس سره مرادی كرچه السلامة فی الوحده ناسدن عزلته ترغيبدركه ناسله اختلاطده آفات كثيره واردر بوصورتده خلق انسانه تخصيص اولنور وعموم دخی فی الجمله اولور ولكن كندی سالك اولديغی جهتدن جميع مخلوقاتدن قطع علاقه يه تحريض ايلرزيرا علاقهٔ ماسوی كرك انسان وكرك غيری باعث آفتدركه حقدن بعد و قطيعتدر بناء علی هذا عاقله كركدركه مطلقا علاقاتدن منقطع اوله تا كه ظاهرا و باطنا سلامت بوله * مردمانراسر بسردرخواب دان * كشت بيدارانكه او رفت ازجهان * بونك تقديری (دان مردمانراسر بسر درخواب ديمكدر كه مردمانرا اوانك مفعولی وسر بسر مردمانی تأكيددرانكه كشتك فاعلی وبيدار مفعولی (واورفت ازجهان بعدالجمله موصوف محذوفه صفتدر تقديری آن كسی كه ديمكدر نتكم ننذائری مرورايتدی سر بسرازسر تابسر ديمكدركه سراوچدرطرف معناسنه تا انتهای غايت ايچوندر براوجدن براوجه ديرلر مقصود احاطه در بوجهتدن سر بسر مردمانك جمعيتنی وشمولنی تأكيد ايدرتاكه بعض افرادك عدم دخولی وهم اولنميه خواب واورسمی ايله اويخو نوم معناسنه و واقعه يعنی دوش زيرا واقعه منامده كورنمكله واقعه دن دخی خوابله تعبير اولندی (دان امردركه مستقبلدن مأخوذدر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب داند ودانده ديرلر وامرده قاعده بودركه اولنه تأكيد طلب ايچون ياكتوررلر مثلا دان ده بدان ديرلر ولكن ضرورت وزنيچون ناظم قدس سره اكثر مواقعنده ترك وطی ايدر كشت كاف عجمينك فتحيله ماضيدر اولدی معناسنه شدكبی (بيدار بانك كسريله اويانق (رفت ماضيدر مصدری رفتن دز يوريمك وكيتمك معناسنه مضارعنده فایی واوه وتايی داله قلب ايدوب رود ورونده ديرلر بوراده

جهاندن كيتمك موتدن كنايه در (معنای بيت) بودركه آدم اوغلانلك جمله سی خوابده يل اويانق اول كسه اولدی كه بو جهاندن كيتدی يعنی موت طبيعی ايله ارتحال ايلدی الحاصل اولمدقجه اويانمدی نتكم اثرده كلور الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا و تيقظوا يعنی خلق خواب غفلتده درلر وانلرك اويانمسی موته موقوفدر زيرا موت هر پرده يی كشف ايدر نتكم كلور فكشفنا عنك غطائك فبصرك اليوم حديد) بوندن مقصود انسانك غفلتی خواب حالنه تشبيه دركه خوابده اولان كسه بيدار اولمدقجه امور حسيه يه مطلع اولمديغی كبی غفلتده اولان كسه دخی بوعالمدن انتقال ايتمدكچه حقيقت حاله واقف اولمازمكر كه موتوا قبل ان تموتوا وفقنجه موت اضطراری ايله موتدن مقدم موت اختياری ارادی ايله مرده اوله پس بوصورتده اطلاع تامه موت طبيعی لازم كلمز وقرآنده كلور (ومن آياته منامكم بالليل والنهار) و بوندن بطريق الاشاره مراد بودركه سز كوندز بيدار اولسكوزده كيجه خوابده اولديغكز كبی ينه غفلتده سكوز الحاصل كيجه كوز و كوندزيكوز غفلتده كچر مكر كه بصيرتكز آچله بوصورتده خوابده اولسكوز دخی بيدارسكز * انكه رنجاندتراعذرش پذير * نايابی مغفرت بروی مكير (بعض نسخده وانكه رنجاند تراعذرش تايابی مغفرت مكير بروی دوشمشدر بونك تقديری آنكس كه رنجاندترا پذيرعذرش تايابی مغفرت مكير بروی ديمكدركه (انكس مبتدا وترا رنجانده مفعول و بعدالجمله مبتدايه صفتدر وعذر پذيرك مفعولی اولوب بعدالجمله مبتدايه خبردر مغفرت يابی نك مفعولی اولوب بعدالجمله خبرجمله سنه تعليدر وياخود مابعدنه تعليل اولوب مكير بروی جمله سی پذير عذرش دن بدل وياخود جملهٔ استينافيه اولور رنجاند مضارعدر مصدری رنجانيدن در انجتمك معناسنه لازمی رنجيدن دركه انجتمك ديمكدر ايكی نونله ومتعدی نك قاعده سی بودركه امرك آخرنه الف وبعده ماضی سنده نيد لفظی الحاق اولنور ومضارعنده يا حذف اولنور رنج ورنجانيد ورنجاند كبی ترا مرور ايتدی عذر عربيدر انسان ايتديكی كناهی محو ايده جك نسنه تحری ايتمكه عذر ديرلر كه اوچ وجهله در بری ايشلمدم ديوانكاردر و بری ايشلدم اما فلان معنادن اوتوری ايشلدم ديو ذنبی ذنب اولمقدن اخراج ايدر نسنه ذكر ايتمكدر و بری ايشلدم اما بردخی ايشلميه يم ديمكدر و بواوچنجی يه

توبه دیرلر پس هر توبه عذرا ولور فاما هر عذر توبه اولماز پذیر باء عجمی
ایله وذال معجمه ایله امر حاضر در قبول ایله معناسنه مصدری پذیرفتن در که
قبول ایتمکدر مضارعنده پذیرد و پذیرنده دیرلر که فاداله قلب اولنور
تا تعلیل ایچوندر بیابی اولنده باء مکسوره و آخرنده یاء خطاب ایله
تاسن بولاسن یعنی بولمقدن اوتوری دیمکدر مصدری یافتن در بولمق
معناسنه مضارعنده فاباء موحده یه قلب اولنوب یابد و یابنده دیرلر زیرا
باءله فانك ایکسی دخی حرف شفوی اولمغله ارالرنده مباد له واقع اولور
زبان وزفان کبی ومضارع اولنده استقباله تخصیص ایچون بادا خل اولور
حاله تخصیص ایچون می داخل اولدیغی کبی مغفرت تحت قدرتنده اولان
کسه دن صادر اولان قبیحی ستر ایتمکدر پس قول افندیسنك
عقابندن خوفا عیبنی ستر ایلسه اکا مغفرت دیمزلر بروی بر استعلا
ایچوندر علی معناسنه (وی اصلنده اویدر ضمیر غائب منفصلدر
عربیده هو کبی کاه اولورکه الفن حذف ایدوب واو اوزرنه ضمه ثقیل
اولمغله فتحه حرکت ویروب وی دیرلر وکاه اولور که اولندن الفی وآخرندن
یایی حذف ایدوب بالکز واو قالیجق ساکنله ابتدا متعذر اولمغین اخف
حرکات اولان فتحه ایله ورا دیرلر اکا معناسنه مکر که اولنده کلمهٔ اخری
اوله بو صورتده تحریکه حاجت قالمیوب سکونله استعمال اولنور مثلا
کودیرلر که اصلی که اودر کذا فی دقایق ابن الکمال (مکیر میم نافیه وکیر
کاف عجمی ایله امر در طوت معناسنه مصدری کرفتن در طوتمق
معناسنه فصیح بودر که مضارعنده یا زیاده ایدوب کیرد و کیرنده دیرلر
بروی مکیرانك اوزرنه صوچ طوتمه ومؤاخذه قلمه دیمکدر (معنای بیت)
بودر که اول کسه که سنی انجیدر وسکا اذیت ایدوب الم ویرر سن انك
عذرنی قبول ایله اکر اعتذار ایدرسه تا که سن انی عفو ایتمکله سن دخی
حقدن مغفرت بولاسن زیرا قرآنده کلور (الا تحبون ان یغفر الله لکم)
و یاخود مغفرت بولمغیچون انی مؤاخذه ایتمه زیرا سن غیرك جرمن عفو
ایدیجك حق تعالی دخی سکا سنك غیره ایتدکك معامله کبی معامله ایدر
واکر استقصای حق ایدرسك اکا کوره حق دخی سندن حقنی استقصا
ایلر وتشدید اوزره اولان دخی اکا کوره بولور ومدیونه مهلت
ویرمك و یاحقنك برمقدارنی و یاکلنی هبه دخی بویله در * حق ندارد

دوست خلق آزاررا * نیست این خصلت یکی دیندار را * تقدیری
ندارد حق خلق آزاررا دوست این خصلت نیست یکی دیندار را
دیمکدر که حق مبتدا وخلق آزارندارک مفعول اولی ودوست مفعول
ثانیسی و بعد الجمله خبر مبتدادر این خصلت مبتدا و نیست خبری
ویکی دیندار نیستنك بحسب المعنی مفعولیدر زیرا لسان عربی ایله تقدیری
لاتناسب احدا من اهل الدین ولا تصح له دیمکدر وجائزدر که نهی غائب
معناسنه اوله که اولمسون دیمکدر (حق اسم ذاتدر ثابت وقائم معناسنه
(ندارد اصلنده نه دارددر که نه نفی ایچوندر فعله وصلله هاء غیر ملفوظه
ساقط اولمشدر (دوست دشمن مقابلیدر (خلق آزار وصف ترکیبیدر
اصلنده آزارندهٔ خلق درکه (ازارنده اسم فاعل وخلق انك مفعولیدر
صکره نده حذف ومفعول تقدیم اولنوب خلق ازار اولدی خلق انجدیجی
معناسنه مصدری آزردن وآزار دندر انجتمك معناسنه مستقبلاتنده
زائله را اراسنده بر الف زیاده ایدوب آزارد وآزارنده دیرلر (نیست
اصلنده نه است درکه نون مکسور اولیجق یا تولد ایدوب ها وهمزه نك
حذفندن صکره ماقبلی مابعدنه وصل اولندی معناسنه یوقدر دیمکدر
(این اسم اشارتدر هذا کبی مابعدنه اشارتدر (خصلت عربیدر که
فضیلتده ورذیلتده مستعملدر اکرچه فضیلتده غالبدر بوراده مراد
رذیلتدر یعنی صفت قبیحه در که خلق آزار اولمقدر (یکی آخرنده یا
زائده در زیرا یك بردر یکی بریدر بوراده ایسه مناسب اولان اولکیدر
ومقامدن عموم مستفاد اولمغله هیچ بك دین دار دیمك اولور دیندار
وصف ترکیبیدر که اصلی دارندهٔ دیندر نتکم نظائری مرور ایتدی
مصدری داشتن درکه طوتمق وصقلق ومراعات ایتمکدر مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر پادشاهلره اهل جهانی
حمایت ورعایت ایتدکلری یچون جهاندار دیرلر دینی محافظه ایدوب
متدین اولان کسه یه دخی دیندار دیرلر (معنای بیت) بودر که حق تعالی
خلق آزار یعنی خلق رنجیده قلیجی کسه یی دوست طوتمز بلکه بو صفتده
اولان آدم حقك دشمنی ومبغوض ومغضوبیدر زیرا خلقی انجتمك
خاطر یقمه در کوکل ایسه کعبه دن اشرفدر زیرا بناء حقدر کعبه ایسه
بناء خلقدر که بناء حضرت ابرهیمدر علیه السلام بو خصلت هیچ

بردينداره بوقدر يعنى دل آزارلق مؤمن متدين اولانه مناسب ولايق بلكه بروجهله صحيح دكلدر زيرا صفات ذميمه نك اقبحى در وياخود بوخصلت ذميمه هيچ برمؤمن متدين ايچون اولمسون يعنى حق تعالى مؤمن متدينى بومقوله بد صفتدن صقلسون والا متدين اولماز زيرا دينك كمالى فضائل ايله در يوخسه رذائل ايله دكل بلكه رذائل سبب نقصان ديندر ودينك شرحى بالاده در* ازستم هركودلى راريش كرد *آن جراحت بروجود خويش كرد* تقديرى هركه اوكردلى راريش ازستم كردان جراحت بروجود خويش ديمكدركه (هركه مبتدا واو مبتداء ثانى دلى را كردك مفعولى وريش ثانيسى وبعد الجمله خبر اودر اودخى ماقبلنه صفتدر آن جراحت ايكنجى كردك مفعوليدر وبعد الجمله هركه يه خبردر (ستم كوچ جور معناسنه ستمكار ظالم يعنى كوچ ايديجى (هركو اصلنده هركسى كه اودرهاء غيرملفوظه والف حذف وكافك كسره سى ضمه يه تبديل وواوه وصل اولنوب كو دنلدى نتكم بالاده شرح اولنمشدر (دلى ده يا وحدت ايچوندر دل كوكلدر نتكم مرور ايتدى (ريش رانك كسره سنى فتحه جانبنه اماله ايله كه اكا كسرهٔ مجهوله ديرلر يعنى كسره يه بكزر ولكن كسره دكلدر جراحت معناسنه واماله سز يعنى كسرهٔ صريحه ايله صقلدر لحيه كبى نتكم شيركه قلب ريشدر كسرهٔ مجهوله ايله اسد وصريحه ايله لبندر (جراحت كسرجيله ياره درقرح كبى (وجود ذات انساندر ظهور اعتباريله (خويش خاء معجمه نك كسرى وواو رسميله وكذلك خويشتن كندى ديمكدر (معناى بيت) بودركه هراول كمسه كه ستم وجورى اوجندن بركوكلى مجروح ايلدى اول جراحتى كندى وجودى اوزرنه ايلدى زيرا بنى آدم برى برينك اعضاسى كبيدر وجميع نفوس نفس واحده حكمنده در وكذلك اول ستمك وبالى كندى نفسى اوزرنه در نتكم قرآنده كلور (ومن اساء فعليها) پس اول قباحتك بالاخره ثقلتنى كندى چكيجك فى الحقيقه كندى كندنه ايتمش اولور نتكم مشهوردركه ديرلر (هرچه كند بخود كند *آنكه دربند دل ازارى بود* درعقوبت كاراوزارى بود* بعض نسخه ده هركه دوشمشدر ايكبسنده دخى موصوف محذوفدر انكسى كه وهركسى كه ديمكدر نتكم امثالى مرور

ايتدى وبوندن معلوم اولديكه انكسى مبتدا (وكه لفظى صفت وموصوف ميانده رابطه دركه مابعدى بعد الجمله اكا صفت ومصراع ثانى جمله سى خبردر (وتقدير كلام ديمكدركه انكسى كه بود دربند دل آزارى بود كاراوزارى درعقوبت بند قيد ديمكدر (دل آزار وصف تركيبيدركه مرور ايتدى آخرنده يا مصدريه در (عقوبت عمل قبيحك جزا وعذابيدركه عذاب عملك عقبنده وآخرنده اولمغله عقوبت وعقاب دنلدى زيرا عقب كتف وزنى اوزره مؤخر الرجل دركه تركيده اكا اوكجه ديرلر وحديثده كلور (ويل للاعقاب من النار (كار كاف عربيله ايش معناسنه (زاريده يا مصدريه در زارايكليجى نالان معناسنه زارى ايكلدى ناله معناسنه زاريدن ايكلمك ناليدن معناسنه (معناى بيت) بودركه اول كمسه كه دل آزارلق وخاطر انجتمك وكوكل يقمق قيدنده اوله وقول وفعلى ايله كنديني اكا بغليوب ايش ايدينه انك كارى عقوبت وعذاب ايچنده زاريلق اولور يعنى عاقبت جزاسنى بولوب نالان وكريان اولور وايتديكى يانه قالماز نتكم ديرلر (عمل بد كشى نك قفاداريدر وبونده اشارت واردركه دل آزارلغك عقوبتى سائر معاصى نك عقوبتندن بتردر* اى پسر قصد دل آزارى مكن *ازخداى خويش بيزارى مكن* تقديرى مكن اى پسر قصد دل آزارى مكن بيزارى ازخداى خويش ديمكدركه (قصد مكن لفظنك مفعولى بيزارى ايكنجى يه مفعول اولديغى كبى (اى نعمة الله ده فتحه ده وكسره ده يازلمشدركه حرف ندادر ولكن قواعد فرسه مناسب اولان كسره ايله اولمقدر عربيده فتحه ايله كى وزنى اوزره نداء قريب ايچون اولديغى قاموسده مصرحدر پس عربيده كسره ايله اولمق مجوز دكلدر (پسر باء عجميه نك كسريله اوغلان يعنى ابن معناسنه اولديغى مرور ايتدى كرك ملتحى وكرك امرد اوله ايكبسنده ده شاملدر اهل هوى تخصيص ايدوب صبيح الوجه وياللك يوزلوده استعمال ايدرلر (قصد معروفدركه فارسيده آهنك كردن ايله تفسير اولنور (مكن نهى حاضردر زيرا ميم نافيه در مصدرى كردن درايشلمك وايلمك معناسنه مضارعنده كند دينلور رايى نونه قلبله وامر مضارعدن مشتقدر دالنى حذف ايله نتكم مرور ايتدى (بيزارى برى اولمق وقورتلمق معناسنه (معناى بيت)

بودركه اى اوغل دل آزارلق قصدنى ايلمه واكا آهنك ايتمه كندى
خداكدن بيزارلق ايلمه يعنى اكر دل آزارلق قصدن ايدرسك سن
حقدن وحق سندن برى اولوب بردخى آراده ارتباط قالماز نتكم قرأنده
كلور (براءة من الله ورسوله) مقصود انقطاع عصمت وعدم بقاء
علاقه‌در (براءت و بيزارى اصلنده مجاورتى مكروه اولان نسنه‌دن
خلاص اولمقدر مثلا ديرلركه برص زحمتندن برء حاصل اولدى وفلان
كسه‌دن برى اولدم يعنى اول كسه وانك صحبتى مبغوضى اولمغله براءت
كوستردى وخلقدن برى اولمق حقه اتصالدر نتكم كلور (قل الله
ثم ذرهم) فاما حقدن براءت كفردر وحقك عبددن براءتى دخى عبدك
كفر وامثالى معاصيدن عدم امتناعنك نشانيدر پس بونده رمز
واردركه دل آزارلق صفتى شركه برابردركه سبب براءت حقدر والعياذ
بالله تعالى من ذلك * خاطر كس را مرنجان اى پسر * ورنه خوردى
زخم برجان اى پسر * بونده مصراع اولك تقديرى مرنجان اى پسر
خاطر كس را ديمكدركه خاطر كس مرنجانك مفعوليدر زخم خورديك
مفعولى اولديغى كبى برجان زخمه متعلقدر (خاطر عربيدركه خطوردندر
كوكله فكر وانديشه كلمك وقلبده برنسنه حركت ايتمك معناسنه پس
خاطر قلبه وارد اولیجى وقلبده تحرك ايديجى نسنه معناسنه‌در كرربانى
وكرك غيرى ولكن اكر قلبده اقامت ايتميوب تيز كلوب كچرسه خاطر
وهاجس اكر اقامت ايدرسه حديث نفس ديرلر وكاه اولوركه ذكر حال
واراده محل طريقيله نفس قلب مراد اولور بومقامده‌كى كبى (مرنجان
نهى حاضردركه متعديدر انجتمه معناسنه تفصيلى بالاده‌در (ورنه
يوخسه معناسنده مستعملدر اصلى واكرنه دركه واو عاطفه واكر
حرف شرطدر تخفيف اولنوب ورقالمشدر آخرنده نه لفظى نفى ايچوندر
يوق معناسنه وبونفى فى الحقيقه ميم نافيه يه راجعدر نفى نفى ايسه
اثباتدر پس مآلى واكر رنجانيدى ديمكدر (خوردى ماضى مخاطبدر
زيرا خطاب ضميريدركنى ده كبى (خوردن يمكدر اكل كبى بوراده مجازدر
(زخم خاء معجمه ايله ياره ويرتق وبره معناسنه (معناى بيت) بودركه
اى پسر هيچ بركسه نك خاطرنى وقلبنى انجتمه وبى حضور اولاجق
وضع ايتمه واكر انجتمامك ايتميوب بلكه انجيدرسك كندى جانك اوزرنه

زخم ايرسن يعنى والاكندى قلبكى وجانكى زخمناك ايتمش اولورسن
نتكم سرى مرورايتدى ناظم قدس سره جانى خاطر يرينه قودى زيرا
روحك محل تعينى قلبدر پس اذيتدن جان وكوكل انجنور ومتكدر
وبى حضور اولور وبوندن فهم اولنوركه جان كرچه عالم لطافتدن
اولمغله كدورات خارجيه‌دن اكا برنسنه مس ايتميه ولكن جسمه مجاورتله
مس ايدر ومشهوردركه عالم جسمانيده عذاب جسمانى وعالم روحانيده
عذاب روحانى ديرلركه عذاب حسرت وندامت ديدكلريدر پس
جان متأذى اولمق جائز اولیجق بعض روائح كريهه‌دن ملائكه دخى
متأذى اولمق جائزدر نتكم صوغان وصرمساق رائحه سندن ملائكه
متأذى اولور ديو حديثده وارد اولمشدر يعنى برمصلى ثوم وبصل
اكل ايدوب مسجده داخل اولسه اوراده مجتمع اولان ملائكه يه وبنى
آدمه اذيت ايتمش اولور پس اذيت ملائكه يى تأويله حاجت قالمز
نتكم بعضيلر تكلف ايتمشلردر زيرا جاده‌دن خروجدر * كرهمى خواهى
كه كردى معتبر * نام مردم جز بنيكويى مبر * بوبيت نصيحت آميزده
معتبر كرديك مفعولى اولوب بعد الجمله كه رابطه سيله خواهى يه
مفعول اولور ومصراع ثانينك تقديرى مبر نام مردم جز بنيكويى ديمكدر
كه نام مبرك مفعولى وجز بنيكويى استثنا وجمله سى شرطك جزاسى
اولوركه كرهمى خواهيدر (كرحرف شرطدركه اكر لفظندن مخففدر
(همى خواهى بونده خواهى مضارع مخاطبدرمى مضارعى حاله
تخصيص ايچون وهاء مفتوحه معناى حالى تأكيد ايچوندر همى
خواهد اوطلب ايدوب طورر وهمى خواهى سن استيوب طوررسن
ديمكدر وهمى تقرير ايچون كلور بويله مى معناسنه يعنى مقررميدر
ديه جك يرده همى ديرلر ولكن عرب بعض كلماتك اولى ايله اكتفا
ايتديكى كبى بودخى اوقبيلدندر مثلا همى بود بويله مى ايدى ديمكدر
يعنى بويله اولديغى مقررميدر صكره فعل حذف اولنوب بحسب
المقام مراد معلوم اولمغله همى دنلدى (كردى كاف عجميله فعل
مخاطبدر كرديدن صيرورت معناسنه‌دركه برحالدن برحاله تحولدر
كشتن كبى مضارعنده شين رايه قلب اولنوب كردى دينلور وياخود
كردندن تخفيف اولنور (معتبر اسم مفعولدر اعتباردن كه اصلنده برامره

نظردرتا که انك جنسندن شیء آخر معلوم اوله صكره بو مقوله مواضعده
نظر والتفاتده استعمال اولندی پس معتبر نظر قبول وتحسین ایله
منظور وملتفت دیمکدر (جز حرف استثنادر غیر ومگر ولکن کبی
و بو استثنایه مفرغ دیرلر که علی حسب العامل معربدر زیرا غیر موجب
ومستثنی منه محذوفدر تقدیری نام مردم مبر بچیزی ازچیزها الا بنیکویی
(بنیکویی ده اولان ب معیت ومقارنت ایچوندر که اکا باء مصاحبت
دیرلر نیکوی کوبکدر ایکنجی یا مصدریه در کوکجکلك دیمکدر (مبرنهی
حاضردر زیرا میم نافیه در اصلی بردن در بانك ضمیله ایلتمك معناسنه
مضارعنده ضمه فتحه یه ابدال اولنوب برد و برنده دیرلر ایلدر ایلدیجی
معناسنه تا که قطع معناسنه کلن برید نك مضارعی برده التباس لازم
کلمیه زیرا بو برد بانك ضمیله در (معنای بیت) بودر که اکر دلرسك که
عند الله وعند الناس معتبر ونظر قبولله منظور والتفات تحسینله
ملتفت اولاسن آدم اوغلانك نامنی بریردن بریره ایلتمکدن خیری وجهله
ایلتمه یعنی لسانه کتورمه الا ایلکله کتور کلکله دکل زیرا ایلی ایلکله
یاد ایده نی ایلکله وکلکله یاد ایده نی دخی کلکله یاد ایدرلر که عملنه کوره
جزاء وفاقدر مع هذا (انتم شهداء الله فی الارض) ء وجنبجه آخر شهادت
شر تأثیر ایدوب عند الله اهل شر اولمق لازم کلور بورادندر که میت
اوزرنه حاضر اولان جماعته حسن شهادت ایندررلر تا که شهادتلری
شفاعت اوله پس خلقك عیبنی ستر ایتملودر فکیف که عیب اولمیان
نسنه یی عیب صورتنده قویوب افترا ایده کی وزر عظیم اهلی اولمش
اولور نتکم اهالئ زمان مبتلادر خصوصا که ارباب انکاردن اهل
غلو اولنلر اولیایی بلا بیوجه علنا سب وشتم ایدرلر* قوت نیکی نداری

بد مکن* بروجود خود ستم بی حد مکن* تقدیری نداری قوت نیکی
مکن بد مکن ستم بی حد بروجود خود دیمکدر قوت نداری یه مفعولدر
بد اولکی مکن وستم ایکنجینك مفعولی اولدیغی کبی (قوت ضعفك
مقابلیدر (نیك ایودر آخرنده یا مصدریه در نیکی ایلکدر نیك مقابلی
بددر که یرامزدر بودخی یاء مصدریه ایله بدی کرك ایدی تا که مقابله
تام اوله فاما ضرورت وزن ایچون ترك ایتدی مع هذا یاسزدخی معناسی
درستدر (نداری فعل مضارع مخاطب منفیدر مصدری داشتن در

طوتمق دیمکدر مضارعنده شین رایه قلب اولنور نتکم مرور ایتدی
باقی مفردات دخی بالاده شرح اولنمشدر (معنای بیت) چونکه ایلك
قوتن طوتمزسن یعنی کمسه یه ایلك ایتمکه طاقتك یوقدر باری بدایش
اشلمه و بدلك ایتمه تا که (یضر ولا ینفع) قبیلندن اولمیه سن و کندی
نفسك اوزرنه بی حد ستم وجور وظلم ایلمه یعنی اکر بدلك طرفنده
اولورسك کندی وجودکه ظلم ایدرسن زیرا آتدیغك اوق ینه سکا دونر
پس ینفع ولا یضر کروهندن اوله کور تا که حسن جزاءله مجازات
اولنه سن و بونده ستمی بی حد اولمغله وصف ایلدیکی بدلك خوی
طبیعی اولمغه ناظردر یعنی برکسه نك خویی علی الاستمرار بدلك اولسه
جزاسی دخی اکا کوره بی حد ولا ینقطع اولور زیرا هر بر بدلك ایچون

برجزاء مخصوص ترتیب اولنور* روز بان ازغیبت مردم ببند* تا نبینی
دست و پای خود به بند* بونك تقدیری رو ببندزبان ازغیبت مردم در
مصراع ثانی حالی اوزرنه در (رو ببند ایکی جمله در که ثانی اولی بیاندر
مصراع ثانی مضمونی ماقبلنه تعلیلدر دست نبینی یه مفعول وبه بند
اکا ظرفدر رو امر حاضردر مصدری رفتن در یوریمك وکیتمك معناسنه
مضارعنده فایی واوه قلب ایدوب وتایی دال قیلوب رود ورونده دیرلر
مصدری رو یدندر دیمك اصلدن عدول وقواعد فرسه مخالفدر
(زبان زانك فتحه وضمه سیله لساندر (غیبت کسرله غایبی بر وجهله
ذکر ایتمکدرکه اکر مسموعی اولسه محزون اولور پس اکر ذکر ایتدیکی
نسنه اول کمسه ده وار ایسه اکا غیبت والا بهتان دیرلر وغیبت نصله
حرامدر ودیمشلردر که غیبت کسرله اغتیابدن اسمدر و فتح غین غلطدر
زیرا فتحله غیبوبت معناسنه مصدردر (ببند بند امر حاضر در بغله
معناسنه مصدری بندیدن درکه بغلمقدر اولنده باء مضمومه معنای
طلبی تأکید ایچوندر که طلب استقبال اوزرنه مبنیدر زیرا امر استقبال
ایچوندر انکچون با تأکید مذکور ایچوندر یوخسه حال ایچون دکل
وسبب ضمه بنده اولان بانك شفوی اولدیغیدر زیرا قاعدهٔ فرس
اوزره بانك مدخولی حرف شفوی ویا مضموم اولسه اتباع ایدرلر (تا
بوراده تعلیل ایچوندر لام جاره معناسنه (نبینی فعل مضارع مخاطب
منفیدر غایی یبند واسمی بیننده کلور و بورادندر که خود بین دیرلر

کندینی کوریجی معجب بنفسه معناسنه و بونلرك مصدری خلاف قیاس
اوزره دیدندر که کورمکدر (دست و پای ال وایاقدر واو عاطفه ضم
تانك نشانیدر زیرا بولسانده ضمه واو عاطفه برینه‌در انکچون بویله
مواضعده کلام قدماده واو یوقدر صکره متأخرین رسم ایتدیلر واصابت
ایلدیلر زیرا واوك رسمنده بعض مواقعه کوره التباسی رفع واردر
(به بند بورادہ با ظرفیت ایچوندر بند اسمدر قید معناسنه انکچون
اولنده یا مضموم اولمازو مطوع یازیلور زیرا ضمه واتصالی افعاله کوره‌در
(معنای بیت) بودرکه یوری وار دلکی بنی آدم غیبت ومساویسندن
بند ایله واول مقوله کلماتله آغز اچه تا که کندی الکی وایاغکی بند وقید
ایچنده کورمیه سن یعنی اکر سن اول صدده اولورسك عاقبت
کندیکی بویله قید ده کوررسن زیرا جزاء عملك در شول جهتدنکه
اغزکی مهر لمك وسکوتله مقید قلمق ال وایاغك اطلاقنه وعکس
ایتمك قیدنه باعثدر الحاصل اطلاق کلی حق تعالی نکدرکه نه دلرسه
سویلر وایشلر عبد ایسه شرعله مقیددرکه حدنی تجاوز ایتمك
حرامدر و بوراده لسانك تجاوزی کلام حرامه رخصت واطلاقدر
و بومعنادندرکه دنیاده حقدن خائف اولنلره عقباده لا تخافوا دیرلر
والا خوفه دوشمکدن خوف واردر پس بوراده بی قید اولانه دخی
قید واردر وقید الده وایاقده و بیونده معروفدر ومهر اغزده‌در قال
الله تعالی (الیوم نختم علی افواههم) اشته بومعنی مراد قیدحسی اولدیغی
صورتده‌در وجائزدرکه قید دست و یا مطلق قیددن عبارت اوله یعنی
بوراده لسانی اطلاق اوزره اولان کشی آخر برقیده دوشر هرنه اولورسه
* هرکه ازغیبت زبانش بسته نیست * آنچنان کس ازعقو بت رسته
نیست * تقدیری هرکسی که زبانش بسته نیست ازغیبت آنچنان کس
رسته نیست ازعقوبت دیمکدرکه هرکسی مبتدا وانك خبری مصراع
ثانی جمله سیدر وزبانش مبتدا و بسته نیست خبر اولوب جمله سی
هرکسی یه صفت اولور آنچنان کس مبتدا ورسته نیست خبریدر (بسته
اسم مفعولدر بغلنمش معناسنه ماضیدن مشتقدرکه بست درطریق
بودرکه ماضینك آخری مفتوح وآخرنه بیان فتحه ایچون هازیاده قلنور
واسم مفعول قربله مقید اولان ماضی ایله لفظده مشترکدر ولکن قرائن

حالیه ویا مقالیه معناده فرق اولنورلر وماضیٔ مقیدکه ماضیدن قسم
دیدکلریدر بالاده امثلهٔ کثیره‌سی مرور ایتمشدر و بوراده رسته دخی اول
قبیلدندرکه قورتلمش دیمکدر رستن فتحله خلاص ونجات بولمقدر
مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهدورهنده دیرلر (آنچنان انجلین
وشویله دیمکدرکه آن بعیده اشارتدر عربیده ذلك کبی وچنان ادات
تشبیهدرکه اصلی چون آن در زیرا چون تشبیه ایچون وتعلیل ایچون
کلور وچون آن دن بعد الترکیب واو حذف اولنوب اسم اشارت
معناسندن منسلخ اولوب مجرد تشبیهه محمول اولمغله اولنه اسم اشارت
ادخال ایتدیلر آنچنین دخی بویله در یعنی تشبیه ایچوندرکه بونجلین
دیمکدر اصلی چون این در بوراده ادات تشبیه تحقیرده مبالغه ایچوندر
یوخسه حقیقة تشبیه ایچون د کلدر وتحقیر اسم اشارتدن مأخوذدر
وانجلاین کس دیمك اول خوار کشی که صفت مذکوره ایله متصفدر
دیمکدر وجائزدرکه تشبیهدن مراد بطریق الکنایه کندی اوله
معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك دلی غیبت ومساویدن بغلود کلدر
اومقوله کسه حقك عقوبتندن قورتلمش د کلدر زیرا ارتکاب منهی
ایتمکله غضب الهی یه مستحق اولور اثر غضب ایسه عقوبت وعذابدر
انکچون دیدیلرکه رضای حق اودرکه حق بنده‌سن امر ایتدیکی یرده کوره
وغضب اودرکه نهی ایتدیکی محلده کوره الحاصل برکسه بومقوله ذنبی
ارتکاب ایدوب قبل التوبه وفات ایتسه استحقاقی جهتیله بحسب الغالب
معذب ومعاقب اولور نتکم وعید قرآنی اکادالدر اکرچه ایمانی جهتیله
مشیت الهیه‌ده زیرا الله تعالی اوزرنه برنسنه واجب د کلدر و وعیدده
خلف ایتمك کرمدندر نتکم بعض اکابر علما ذاهب اولمشلردر مکرکه حق
عبد اوله غیبت وامثالی کبی بوصورتده هم استغفار وهم استحلال
لازمدر و برکسه ابن عباسی رضی الله عنهما غیبت ایدوب صکره کلوب
استحلال ایتدکده ابن عباس دخی بن حقك حرام ایتدیکی نسنه‌یی
حلال ایده‌مم ولکن سنك ایچون استغفار ایده‌یم دیدی فافهم جدا

*** در فوائد خاموشی میکوید ***

* ای برادر کر توهستیٔ حق طلب * جز بفرمان خدا مکشای لب *
بونك تقدیری ای برادر اکرمیطلبی توهستیٔ حق مکشای لب جز بفرمان

خدادر که هستیٔ حق میطلبی نك مفعولی و بعد الجمله فعل شرط ولب
مکشانك مفعولی و بعد الجمله جزاء شرط درجز بفرمان خدا استثنادر
نتکم نظیری مرور ایتدی (برادر کسر بائله ارقرنداش در (هستی ده
یامصدریه در که هست وار هستی وارلقدر آخرنده همزهٔ اضافت توسل
ایچوندر که اصلی یادر وکسره سی اختلاس اولنور یعنی سلاست وزن
ایچون بعض حرکت ایله اکتفا اولنور وهستی وارلقدن غیری معناره
دخی کلور وجه وذات کبی نتکم حلبی ده مصرحدر بوراده مراد بودر که
رضا معناسنه مجمولدر واراق دکلدر نتکم قرأنده کلور (الا ابتغاء وجه
ربه الاعلی) ای الاطلب رضاء ربه الاعلی وینه کلور (ویبقی وجه ربك)
ای ذاته المقدسة ووجهك رضا معناسنه کلدیکی بودر که اثر رضا یوزده
ظاهر اولور وذات دخی من حیث هی مطلوب اولماز بلکه بر وصف
اعتباریله مطلوب اولور اشرف صفات ایسه رضادر (طلب عربیدر
استمك معناسنه مصدرنده طلبیدن ومضارعنده میطلبد وامرنده بطلب
ونهینده مطلب ومخاطبنده میطلبی دیرلر که بوراده مراد بودر ولکن
ضرورت وزنیچون آخرندن یاء خطاب واوندن می حذف اولنمش
ویادن عوض تو کلمه سیله اکتفا قلنمشدر وجائزدر که هستی ده همزهٔ
اضافت اولیوب حق طلب وصف ترکیبی اوله طلبندهٔ حق معناسنه
(جز غیر معناسنه حرف استثنا (فرمان بیورق (مکشای نهی حاضردر
آچه دیمکدر مصدری کشادن در که آچقدر مضارعنده یا زیاده
ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر ونهی حاضر اودر که امر حاضر اوزرنه
میم مفتوحه زیاده قلنور وامر حاضر دخی مستقبلدن اخذ اولنور
مطلب آخرندن دالی حذفله مثلا کشایدك دالی حذف اولیجق کشای قالوب
امر اولور واوزرنه میم نافیه ایله مکشای اولور (لب طوداقدر وطرف
معناسنه لب جوی کبی کنار جوی دیمکدر وبردنم اتمکه لبی دیرلر ظاهر
بودر که بتون اتمك اولیوب بر طرفی اولمق حسبیله در (معنای بیت
بودر که اکر برادر اکر حقك رضاسن طلب ایلرسك ویاخود طالب
حق اولدکسه فرمان خدادن غیری وجهله دودق دپرتمه واغز آچه
یعنی اغزکی آچه الا حقك اذن ویردیکی وشرعك رخصت کوستردیکی
وجهله کشاده قیل یوخسه نهی ایتدیکی وبیورمدیغی نسنه یی اسانه

کتورمه زیرا سن عبد ضعیف وحق مولای قوی در چون سندن
نامشروع سوز ایشیده مؤاخذه دن خوف ایله وغضبنی اوزریکه حواله
بیل بعدذا ناظم قدس سره بو پندده ابتدا اغزی اغز آفتندن آچدی
زیرا روز قیامتده اولان عقوباتك اکثری حصائد السنه دربو جهتدن
صدر اولده بعض خلفاء تحت اللسان برحجر پاره قورلر وضرورت
قویه اولمدقجه سوز سویلمزلردی پس آفت لسان آفت عظیمه در
کرخبر داری زحی لایموت * بردهان خود بنه مهر سکوت * بونك
تقدیری اکرداری خبر ازحی لایموت بنه مهر سکوت بردهان خود
دیمکدر که خبرداری نك مفعولی وجار ومجرور خبره متعلقدر ولایموت
حقه صفتدر وجمله سی فعل شرطدر ومهر سکوت بنه مفعولی وبردهان
مهره متعلقدر خبر وقوف وعلم که بطریق الاخبار حاصل اوله (داری
فعل مضارع مخاطبدر مصدری داشتن در مضارعنده شینی رایه
وتایی داله قلب ایدوب دارد ودارنده دیرلر (حی ذوالحیاتدر حقك حیاتی
ذاتی در یوخسه امر عارض ایله دکلدر آدمك حیاتی نفخله اولدیغی کبی
پس حیات روحله اولمغله ذاتندن اولمانك فرقی وار در وحیات ذاتیه سی
اولانه موت یوقدر زیرا موت روحك بدندن مفارقتی در پس لایموت
حیك صفت کاشفه سی اولور (دهان ودهن اغزدر (بنه بانك کسره سیله
امر حاضردر اولنده بامعنای طلبی تأکید ایچوندر مصدری نهادن در
قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده
دیرلر وامر بالاده ذکر اولندیغی اوزره مستقبلدن مشتقدر که آخر
مستقبلدن دال حذف وماقبلی اسکان اولنور ومستقبله باومی داخل
اولدیغی کبی امره دخی داخل اولور (مهر ضم میمله مشهوردر سکوت
کلامه قدرتی وار ایکن ترك ایتمکدر (معنای بیت) بودر که
اکر حی لایموت یعنی حی وباقی اولان الله تعالی دن وامرندن خبرك
وار ایسه ویاخود فی نفس الامر ذات وصفات وافعالنی فی الجمله
بلدك ایسه کندی اغزك اوزرنه مهر سکوت اور وسویلمه زیرا حقدن
آکاه اولنلر (من عرف الله کل لسانه) موجبنجه سویلمزلر خصوصا که
سویلدیکی اسرار اوله وبونده دهانی مهرلتمکه صالح نسنه یه وسکوتی
مهره وخاتمه تشبیه واردر کویا مهرلنن نسنه اچلمدیغی کبی اغزدخی

اجلبه مكرذ كرو تسبيحله و ياضرورت قويه وقتنده آچله وشولكه (من عرف الله طال لسانه) دنلمشدر مأمور اولنلره كوره دركه انلرحقله تكلم ايدرلر زيرا معرفت تامه اغراض فاسده ايله كلامه مانعدر
* اى پسر پند ونصيحت كوش كن * كرنجاتى بايدت خاموش كن *
بونك تقديرى بودركه اى پسركن پند ونصيحت كوش كر بايدت نجاتى كن خاموش (پس پند ونصيحت كن كلمه سنه مفعول اول وكوش ثانى و بايدت ده تا مفعول ونجاتى فاعل و بعد الجمله فعل شرط وخاموش مفعول كن اولوب بعد الجمله جزاء شرط اولور ومجموع شرط وجزا پند ونصيحتى بياندر (اى پسرمرور ايتدى ندانوع كلام اولمغله تقديم ايتدى و پسرله تعبيرايتديكى شفقت ومرحمت طريقيله در تكلم بعض مواضعده برادرله تعبيرى تو قيردن خالى دكلدركه سبب تنفيذ نصيحتدر (پند باء عجمينك فتحيله ترك اوكوت وعرب نصيحت دير(نصيحت اسمدر نصحدن ضمله نصح صلاحى متضمن اولان قول وفعلى تحريدر ونصح فتحله جامه دككدركه ناصح خياط در و بونده ناصحك فعلى خياطك عملنه تشبيه واردر يعنى خياط نيجه خلل ثوبى سد ايدرسه ناصح دخى منصوح له اولان كمسه نك دين ودنياده خروقن ديكر و بعضيلر ديديلركه نصح عسلى شمعدن تصفيه در پس بونده كلامك غل وغشدن تخليصنى عسلى خلطدن تخليصه تشبيه واردر بوصورتده نصحك نقيضى غش اولور(كوش كاف عجمينك ضميله قولاق معناسنه ولكن كوش كن استماع ايله ديمكدر كه استماع قولاغك لوازمندندر(كن امردر مصدرى كردندر اشلمك وايلمك معناسنه مضارعنده را يرينه نون كتوروب كنند وكنده ديرلر ايكنجى كن اول معناسنه امردر زيرا برنسنه يى اشلمكه وايلمكه اولمق لازم كلمكله تكلم عربيده مطاوعت ايچون بابلرده اعتبار اولنور ايله معناسنه اولان كلمه يى اول معناسنده استعمال ايتديلر مع هذا برى لازم وبرى متعديدر (نجاتى ده يا تنكير ايچوندر نجات خلاصدركه هلاكك مقابليدر (بايدت ده تا خطاب ايچوندر كه تقديرى بايد ترا ديمكدر بايد باء عربيله مضارعدر مصدرى بايستن در كرك اولمق معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب بايد ديرلر عجم كرك ديه جك يرده بايد وكركز ديه جك محلده نبايد دير (خاموش اپسم ديمكدر واونى

حذف ايدوب خامش دخى ديرلر (معناى بيت) بودركه اى اوغل اوكوت دكله سكا نصيحتم اولدركه اكرسكا دوجهان آفاتندن خلاص كركسه اپسم اول و بلاضرورة سكوت اختيار ايله مكركه كلامه ضرورت اوله بوصورتده مواقع سكوندن مستثنادر وخاموش اولمق زياده مهماتدن وكلام بلاضرورة آفاتدن اولمغله ارشادده تلطف وامحاض نصحده مبالغه طريقيله مخاطبه پسر اطلاق ايلدى تكلم مقام مناصحه ده بن بنم اوغلم كبى بلكه دخى ايلريسن ديرلر و بونده صحبت ناسدن تحذير وعزلته ترغيب واردر زيرا صحبتده خاموشلق اولماز بس سد ذرائع ايتمك كركدر زيرا خيره مؤدى اولان خير وشره منجر اولان شردر فاعمل بذلك * هركرا كفتار بسيارش بود * دل درون سينه بيمارش بود * بونك تقديرى هركرا كه بود كفتار بسيارش بود دل درون سينه بيمارش ديمكدرهركرا مبتدا وكفتار بودك مفعولى و بعد الجمله محذوف اولان كه رابطه سيله مبتدايه صفتدر ودل ايكنجى بودك فاعلى ودرون ظرفى و بيمار مفعوليدر و بعد الجمله خبر مبتدادر (هركرا هركيمك ديمكدر كه را تعليل ايچوندر وكه اسمدر (كفتار كاف عجمينك ضميله هنوز دله كلن سوزدر سخن اعمدر كفتار اصلنده آرندهٔ كفت دركه وصف تركيبيدر ابن كمال ديمشدركه كفتار سوز ديزمكدر انجو ديزر كبى عرب اكا نظم كلام دير نظم كلام سوزى كتورمكه باعث اولديغندن اوتورى كفتار ديديلر باعث فعله فاعلك اسمنى اطلاق ايتمك هر دلده شايعدر(بسيارش ده شين ضميرى كه يه راجعدر بسيار كفتاره صفتدر بسيار چوق ديمكدر ظاهر اولان بودركه اصلى آرندهٔ بسى دركه وصف تركيبيدر چوق سوز كتوريجى وديزيجى معناسنه

مطلب

(بود مضارعدر مصدرى بودندر اولمق معناسنه مضارعنده واو مفتوح قلنوب بود دينلور امرغائبده باد ديرلركه اصلى بواد دركه كثرت استعماللله واو حذف اولنمشدر فاحفظه (درون اصلنده دردركه ظرفيت ايچوندر واونسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر درون سينه نك معناسى سينه ايچروسنده ديمكدر (سينه كوكس در صدر معناسنه دل كه كوكلدر سينه ايچروسنده در كه سينه انك ظرفى وظاهريدر تكلم قرآنده كلور (ولكن تعمى القلوب التى فى الصدور)

(بیمار خسته در که ترك صبرو دیر اصلی آرنده‌ء بیم درکه وصف ترکیبیدر
قورقو کتور یجیدر زیرا بیم قورخودر انسانك مرضی موت قورخوسن
کتوردیکی ایچون مریضه بیمار دیدیلر و بعضیلر دیمشلردر که بی
حرف نفی ومار یلاندر حیه کبی و یلان بیك سنه ودخی زیاده صحت
وحیاتده اولور پس بیمار دیمك بی صحت دیمك اولور بیمار آخرنده اولان
ضمیر غائب اولیکی کبیدر واولیکی ضمیر معناده بوده متصلدر که هرکرا
بودش کفتار بسیار دیمکدر وایکنجی سینه یه متصلدر که دل درون
سینه اش بیمار بود دیمکدر ودله متصل اولمق دخی وجهدر دلش کبی
(معنای بیت) بودر که هرکیمك که کلام کثیری اوله یعنی چوق سویلیه
انك سینه سی ایچنده اولان کوکلی خسته اولور یعنی چوق سویلمك
کوکله مضردر که حقله حضورنه مانعدر مکر که کلامی ذکر وتلاوت
قرآن وامثالی اوله و بر دخی چوق سویلمك معصیتدر ومعصیتدن
کوکل قرارر وفطرت اصلیه سندن انحراف بولور مریضك طبعی
منحرف اولدیغی کبی پس بونده دلك اصل خلقتندن انحرافده حالی
مزاجك اعتدالدن انحرافنه تشبیه واردر و بونده اشارت واردر که
قلبك بیمار اولدیغی جمیع اجزاء بدنه مضردر زیرا قلب مدار وجوددر
نتکم حدیثده کلور (ان فی الجسد لمضغة اذا صلحت صلح الجسد کله
واذا فسدت فسد الجسد کله) الحاصل ظاهرك خیر و شرله باطنه
و باطنك دخی ظاهره تأثیری واردر و باطنك خیری حسن اعتقاد
ونیت وشری خلافیدر * عاقلانرا پیشه خاموشی بود * پیشهٔ جاهل
فراموشی بود * بونك تقدیری بود خاموشی عاقلانرا پیشه بود پیشهٔ
جاهل فراموشی دیمکدر که خاموشی بودك فاعلی و پیشه مفعول اولی
وعاقلانرا ثانیسی در پیشهٔ جاهل فاعل وفعل وفراموشی مفعولدر
(عاقلان عاقلك جمعیدر آخرنده را علامت مفعولیدر (پیشه صنعتدر
نتکم تفصیلی مرور ایتدی (خاموشی ده اولان یا مصدریه در (پیشهٔ
جاهلده همزه اضافته توسل ایچوندر زیرا آخرنده اولان هاء غیر
ملفوظه اتصاله مانعدر (جاهل عالمك ضدیدر احمق عاقلك مقابلی
اولدیغی کبی وجهل ایکی نوعدر بری جهل بسیطدر که انك صاحبی
قابل علمدر و بری دخی جهل مرکبدر که صاحبی قابل علم دکلدر زیرا

جهل مرکب اودر که صاحبی بلدیکنی بلمز و بلکه بلمك ادعا ایلر نتکم
جهل بسیطك صاحبی بلدیکنی بیلور و بلکه سعی ایدر بلدیکنی بلمین
ایسه تعلم صددنده اولماز بوراده ناظم قدس سره پیشهٔ احمق دیسه
مقابله درست اولوردی ولکن احمقه جهل لازم کلمکله لازم ایله مقابله
ایلدی زیرا جهلده تشنیع زیاده در (فراموشی ده اولان یا دخی
مصدریه در فراموش اونتمق فراموشی اونتمقلقدر وحلمیده مصرحدر که
فراموش اونتمق معناسنه اسم مصدردر فراموشی اونتمقلقدر مصدریت
اسم اعتباریله حاصلده همان اسم مصدر قبیلندندر (معنای بیت)
بودر که عاقلاره پیشه خاموشلق اولور یعنی عقل کامل اهلی اولان
ایسم اولور وچوق سویلمز زیرا مقتضای حکمت سکوندر نتکم لقمان
حکیمدن واقع اولمشدر فاما پیشهٔ جاهل و نادان و بی شعور بوپند
ونصیحتی اونیدوب اکثار کلام ایلمك لکدر پس انك که بو اوکوت
قولاغنه کیرمش و بصیرتله حسنی کورمشدر خلافنه قولاق طوتوب
اغزن اچماز و یاخود پیشهٔ جاهل خاموشلغی اونتمق اولور زیرا اکر
حضوری دائم اولایدی خاموشلغی اوزرنه مستمر اولوردی ولکن
غافلك حالی نولاجقدر بللودر * خامشی از کذب وغیبت واجبست
* ابلهست آن کو بکفتن راغبست * خامشی مبتدا وجار ومجرور
اکا متعلقدر ابلهست مقدم خبر آن که مؤخر مبتدا واومبتدا وراغبست
خبری وجار ومجرور راغبه متعلقدر و بعد الجمله مبتدایه یعنی آن که یه
صفتدر زیرا اصلنده آن کسی که او دیمکدر پس فی الحقیقه مبتدا
اولان آن کسی در (وکه بین الموصوف والصفة رابطه در (کذب
صدقك مقابلیدر یعنی خلاف واقع اوزرنه اخبار در (غیبت کسرله
شرح اولندی (واجب وجوبدندر که لزوم وثبوتدر بوراده مراد
واجب شرعیدر که تارکی ذم وعقابه مستحق اولور (ابله بالاده شرح
اولندیغی اوزره اوغوز دیدکلریدر که سلیم الصدر در بوراده مراد
احمق در که حمق صفت مذمومه در (بکفتن ده باء مفتوحه باء تعدیه
دیدکلریدر که مجرد تعلق ایچوندر یعنی بو با فعلی معموله ایصال ایچوندر
یوخسه باء صله دیدکلری دکلدر که زائده در وکفی بالله ده کی کبی (کفتن
سویلمکدر (راغب رغبتدندر که برنسنه یی ارادت واوزرنه حریص

اولمق (معنای بیت) بودرکه کذب وغیبت وامثالی منکرات قولیه دن
سکوت وپرهیز ایتمك شرعا واجبدر شویله که تارکی ذم وعقابه مستحق
اولور زیرا برنسنه نك که حقنده وعید قرآن اوله فعلنك قبحی
ونتیجه سی ظاهر درایله واجقدر اول کسه که سویلمکه حریصدر
زیرا سویلدیکی حرام ایسه حال بللودر وحرام اولمیوب شهوت
کلامدن ناشی ایسه صورتده حسن ومعناده قبیح اولمش اولور
الله تعالی ایسه انسانك باطننه وغرض صحیحنه نظر ایدر صورتنه
وعملنه باقمز زیرا صورت قشر ومعنی لب در وبی لب اولان نسنه نك
خالی جوز وبادام پوسیده وامثالی کبی یاقذف ویاآتشده احراق اولنور
بعدذا ناظم قدس سره عموم اوزرنه سکوته ترغیبدن صکره خصوص
اوزرنه کذب وغیبتدن سکوته دخی تحریض ایلدی زیرا کذب وغیبت

افحش منکرات قولیه دندر * ای برادر جز ثنای حق مکو * قول حق را
از برای دق مکو * بونك تقدیری ای برادر مکو جز ثنای حق مکو
قول حق را از برای دق دیمکدرکه جز ثنا اولکی مکونك مفعولیدر
استثناء مفرغ طریقیله که علی حسب العوامل معربدر ای لاتقلب
ثناء من الاثنینة الا ثناء الحق پس مستثنی منه حذف اولنوب جز لفظنك
مدخولی عامله کوره اعراب اولندی وقول حق ایکنجینك مفعولیدر
واز برای دق انی تعلیلدر (ثنا تعظیمی مشعر اولان قول وفعلدر حالا
بعد حال اعاده اولنمغله ثناء دنلدی زیرا ثنی برنسنه یی ایکی قات ایتمکه
ومکرر قلمغه دیرلر (ثنای حق آخرنده اولان یا همزه دن بدلدر زیرا ثنا
ناقصدر مهموز دکل ولکن بومقوله ناقصلر ممدود ومقصور اولمق
معلل جائز عطا وغطا ورداء وامثالی کبی وثنای ده یایه بدل همزه رسم وتلفظ
اولنمق وجهدر ولکن قواعد فرسه مناسب اولان یادر زیرا آخری
الف وواو اولان کلمه لره اضافت حالنده یای توسل کتوررلر (مکو نهی
حاضردر کاف عجمیله مصدری کفتن در سویلمك معناسنه مضارعنده
فانی واوه قلب ومابعدنده بر یا زیاده ایدوب کوید وکوینده دیرلر پس
مکونك اصلی مکوی درکه مضارعك دالنی حذف ایله امر ومیم مفتوحه
ادخالی ایله نهی اولور (از برای وبهر وزیرا حروف تعلیلدر اصلنده
برای در اولنه تأکید تعلیل ایچون از لفظی ادخال اولنوب از برای

وازبهر دیرلر زیرا از دخی من جاره معناسنه تعلیل ایچون کلور تتکیم
ازانکه دیرلر ازان سبب وعلت که معناسنه (دق عربیدر برنسنه یی
دوکمك وکسر ایتمك درکه فارسیده کوفتن ایله تعبیر اولنور وبوندندر طحینه
یعنی مطحون ومدقوق دانه یه دقیق وبایعنه دقاق دیرلر یعنی دقیله
اون اولان نسنه یی صاتیجی معناسنه که اوائلده دق ایدن بیع ایدردی
بواعصارده ده خاص اونلرده عربده وروده جاریدر ودق دیمکه
سبب آلت ایله اولدیغنه بناءدر واول آلتدر که مدق کسریله ومدق دیرلر
ضمتین ایله بو اعصارده صو وباد وآت دکرمنلریله دق اولنور وبوراده
دقله مراد طعن وتشنیعدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر حقك
مدح وثنا وذکر وتسبیحندن غیری سویلمه (زیر السان کذار کاه قرآن
وواسطهٔ وردثنا رحماندر یوخسه آلت کذب وغیبت ومساوی دکلدر
وسن قول حقی خلقه طعن وتشنیعدن اوتوری سویلمه باطل سویلیوب
حق سویلدیکك صورتنده غرض نفسانی ایله سویلمه والا بو دخی باطل
اولور زیرا دق وطعن حرامدر پس حرامی متضمن اولان دخی حرامدر
نتکیم برخارجی ناحیهٔ مسجد نبوی ده لاحکم الا الله دیو امام علی یه
کرم الله وجهه طعن وتعریض ایتدکده امام علی دخی بوسوزی کوش
ایدیجك جوابنده کلمهٔ حق ارید بها باطل دیدی اشته بو بر اصلی
صحیحدرکه فروع کثیره یی مشتملدر یعنی نقدر صورت حقده ریا وسمعه
واغراض نفسانیه یی متضمن امور وار ایسه آنده داخلدر زیرا صورت

معنا ایله دائردر چونکه معنادن عاری اوله بی فائده در * هرکه در بند عبارت
میشود * هرچه دارد جمله غارت میشود * بونك تقدیری هرکسی که
میشود در بند عبارت میشود هرچه دارد جمله غارت دیمکدرکه هرکسی
مبتداء مابعدنده جمله اکا صفتدر هرچه ایکنجی میشودك فاعلی
وغارت مفعولی ودارد جمله سی محذوف که رابطه سیله هرچه یه
صفت وجمله لفظی هرچه یی تأکیدر ومیشود بعد الجمله مبتدایه خبردر
(عبارت معانی اوزرنه دلالت ایدن الفاظدر زیرا اورادن معنای
مقصوده عبور وتجاوز واقع اولور نتکیم موعظه یه عبرت دیدیلر زیرا
آنکله جهلدن علمه عبور اولنور وبر دخی تفسیر رؤیایه تعبیر دیدکلری
کبی الفاظه دخی عبارت دیدیلر زیرا ضمیرده مستور اولان معنایی

تفسیر ایدر کذا قیل فاماظاهر اولان بودر که تعبیر رؤیاده دخی معنای
عبور واردر زیرا عالم مثالده تمثل ایدن خیالك بو عالمده حقیقتی
واردر مثلا کندنی سود ایچر کورسه علمه دلالت ایدر (پس معبر
بو معقوله معنایه واقف اولیجق خیالدن حقیقته عبور ایدوب اول
وجهله تفسیر ایدر (هرچه بوراده چه چیز معناسنه در که نسنه در
(دارد داشتن دن اولدیغی کذر ایتدی که طوتمق معناسنه در بوراده
مالك اولمقدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر
(غارت اغارتدن اسمدر طاقت اطاقتدن وطاعت اطاعتدن اسم
اولدیغی کبی زیرا افعالی اغار واطاق واطاع اولمق مصادر مذکوره یه
دلالت ایدر غارت واغارت مشیده یعنی یوریمکده عجله وسرعت
ایتمکدر ونهب ویغما ایچون عسکر وخیل برقوم اوزرنه سرعتله هجوم
ایتمکدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که عبارات والفاظ قیدنده اولوب
اظهار فصاحت ایچون لبلرن بوکوب سویلیه وآوردن طوادوره
کلام ایلیه اول کمسه هرنه مالك ایسه عمل وطاعتدن جمله سی غارت
ویغما اولور (یعنی نفس وشیطان انك اعمالنی افساد وابطاله سبب
اولور زیرا (وما انا من المتکلفین) موجبنجه دینده تکلف اولماز
انکیچون دعاده سجعدن نهی اولنمشدر (پس الفاظی دوزب آنده
تکلف ایتمك آرایش ظاهر وشعرایه تشبهدر قرأن ایسه شعر دکلدر
بو جهتدن اهل قرأن دخی شعر کبی مخیل نسنه دن حذر ایتملودر
* دل ز پر کفتن بمیرد در بدن * کرچه کفتارش بود در عدن *
بونك تقدیری بمیرد دل در بدن ز پر کفتن اکرچه بود کفتارش در عدن
دیمکدر که دل بمیردك فاعلی وظرف وجار ومجرور اکا متعلقدر و کرچه
اکرچه حرف شرطدر ولکن بوراده عربیده ان وصلیه کبیدر که
تقدیری اکرچه بود کفتارش درعدن واکرچه نبود دیمکدر که
ایکی صورتك میاننی تسویه در (پس جزایه حاجت قالماز کفتار بودك
فاعلی ودرعدن مفعولیدر (پر باء عجمینك ضمیله طولو معناسنه در
پرکفتن طولو سویلمکدر که اکثار کلامدن عبارتدر بمیرد مضارعدر
مصدری مردندر که اولمکدر مضارعنده فصیح بودر که میمی مکسور
ایدوب مابعدنده بریا زیاده سیله میرد ومیرنده دیرلر (وکاه اولور که

ضرورت وزن ایچون یاسز دخی استعمال ایدرلر ومیرد اولنده بامضارعی
استقباله تخصیص ایچوندر ومضموم اوقندیغی میم حرف شفوی اولمغله
تناسب ایچوندر زیرا ضمه شفویه در وسائر حروف شفویه دخی میم
کبیدر ومضارعك اولی مضموم اولدیغی محلده دخی کسره دن ضمه یه
خروج لازم کلمسون ایچون مضموم اوقنور (اکرچه مرور ایتدی (دل
وکفتن وکفتار وبدن وبو کبی (در ضمله ورانك تشدیدی ایله عریدر
انجو معناسنه (عدن فتحتین ایله یمنده برشهردر عدن ایله تسمیه یه وجه
بودر که تبع دیدکاری پادشاه اهل جرائمی اوراده حبس ایدردی
عدن ایسه اصلنده اقامت معناسنه در انکیچون جنات عدنی جنات
اقامتله تفسیر ایدرلر ومعدن دخی کسر داله بوندندر که منبت جواهردر
ودری عدنه اضافت قیلدی زیرا ایوسی یمنه مضاف اولان دریادن
چیقر هرمز انجوسی دیدکاری کبی هرمز دخی برشهردر ودیمشلردر که
بحر هند وبحر یمن اهل توحیدك سفینه ایله اوزرلرنده حملنی قبول
ایتدکلر یچون حق تعالی تشریفا انجویی انلره تخصیص ایتدی
شویله که اعتبار انلردن اخراج اولنان انجویه در وانجو خلق آدمدن
مقدمدر اکرچه حوانك کوزی یاشندن دخی انجو حاصل اولدی
لیلهٔ معراجده عرق نبویدن کل حاصل اولدیغی کبی اکرچه اندن
مقدم عالمده کل موجود ایدی (معنای بیت) بودر که بدن ایچنده سینه
مشتمل اولدیغی دل چوق سویلمکدن مرده اولور وقوتی کیدر ونوری
سوینور اکرچه نظم ایتدیکی کلام یمنده شهر عدنه مضاف اولان
دریادن چقان انجو کبی معتبر ولطیف اولورسه ده پس بونده فصاحت
وبلاغتی مشتمل اولان کلامی لطافت واعتبارده انجویه تشبیه واردر
وتشبیهدن غرض ترغیبدر وبوندن ناظمك قدس سره مقصودی
اکثار کلامدن تنفیردر یوخسه محلنده کوره سویلنن کلام مرغوبی
قدح دکلدر زیرا سامعه فائدهٔ زائده سی واردر کلام حسان وسحبان
وامثالی کبی فافهم * ای که سعی اندر فصاحت میکنی * چهرهٔ دلرا
جراحت میکنی * بعض نسخه ده انکه سعی اندر فصاحت میکند
دوشمشدر ولکن خطاب مابعدنه مناسبدر بونك تقدیری دیمکدر که
ای کسی که میکنی سعی اندر فصاحت میکنی چهرهٔ دلرا جراحت

پس سعی میکنی یه مفعول واندر اكا ظرف اولوب بعد الجمله
كسی یه صفت اولور وچهره ایكنجی میكنی یه مفعول اول وجراحت
ثانی اولوب مصراع اولدن مأخوذ اولان شرط محذوفه جواب
وجزا اولور تقدیری اگر تو میكنی سعی اندر فصاحت میكنی
چهره دلرا پر جراحت دیمكدر (سعی مشی سریعه دیرلر كه یلمك
دیدكلری مرتبه دن آشغه در صكره مجازا برامرده جد ایچون دخی
استعمال اولندی كرك خیر وكرشر ولكن افعال محموده ده اكثردر
(فصاحت لغتده بیاندر وروشن زبان اولمقدركه سوزنده لكنت
وقار یشق دل اولمیه اصطلاحده مفردده وكلامده ومتكلمده
اولور كه علم بیانده مبیندر (چهره فتحله وكسرله بكزدر باقی مفردات
مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودركه ای كسه كه كلامنده فصاحته
ومزین عبارته سعی ایدرسن وجد ایلرسك كه ارایشلی الفاظله
خلقه صنعت صتارسن اگر سن بویله ایدرسك كوكل یوزنی یاره
ومجروح ایلرسن زیرا سن خارجده تصنع ایتدكجه كویا چهرهٔ دلی
خراشیده قیلورسن زیرا سوز تراش ایدوب سویلمك معصیت اولمغله
اثری كوكل چهره سنده ظاهر اولور كه هر عملك كندنه مناسب اثری
واردر پس كلامده تكلف ایتمك مجروح اولیجق اثری دخی جراحت
اولور وخلقك یوزنه سویلدیكك سوزك اثری كوكل یوزنه
عكس ایدر* روزبانرا دردهان محبوس دار *از خلائق خویش را
مأیوس دار* بونك تقدیری رو دار زبانرا محبوس دردهان
دار خویش را مأیوس از خلائق دیمكدركه زبان دارك مفعول اولی
ومحبوس ثانیسی ودردهان محبوسه ظرفدر وبعد الجمله رو جمله سنی
بیان اولور وكذلك خویش دار ثانینك مفعول اولی ومأیوس ثانیسی
وبعد الجمله استینافیه اولور كه فی الجمله ماقبلنی تعلیلدن خالی اولماز
زیرا خلقدن مأیوس اولمق حبس لسان ایتمكه سببدر وشولكه طمع
وخلقدن جلب اوزرنه در سویلكدن لابد در (رو رانك فتحیله
امر حاضردر مصدری رفتن در فتحله یوریمك وكتمك معناسنه
مضارعنده فانی واوه وتانی داله قلب ایدوب رود ورونده دیرلر (زبان
فتحله وضمله دلدر زبان بند دل باغی ودل بغلیجی در (دهان آغزدر

محبوس اسم مفعولدر مصدری حبسدركه حركتدن منعدر انكچون
علی التأبید ناس اوزرنه موقوف اولان نسنه یه حبس فی سبیل الله
دیرلر زیرا موقوف اولان نسنه شرط واقف اوزرنه وقوف ایدر
وتصرفدن منع اولنور (خلائق خلیقه نك جمعیدر ناس معناسنه
خلق كبی وبهائمه وسائر مخلوقاته دخی اطلاق اولنور (مأیوس
اسم مفعولدر ایاس دن ناامید اولمق وقطع امل ایتمك معناسنه یأس كبی
ولكن اولكی سمع وایكنجی منع بابندندر (دار بالاده ذكر اولندیغی
اوزره داشتن دن مأخوذ امردر یعنی داشتن كه طوتمقدر مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر ودارد كه مضارعدر دالی
حذف اولنیجق دار قالور كه امردر (معنای بیت) بودركه یوری
آغزكده دلكی محبوس طوت وسویلمه وكندیكی خلقدن ناامید طوت
وانلرك جانبندن طمعه دوشوب آغزك آچمه زیرا طمع بلاسیدركه
آغزیكی آچدررومشهوردركه سویلرلر دل بردر ایكی قولاق برسویله
ایكی دكله سؤال اولنورسه كه دل آغزده اولور پس دهانی ذكر ایتمكه
حاجت ندر جواب بودركه دهانی ذكر ایتمك تقبیح ایچوندر (یقولون
بافواههم) كبی فم ولسانله اولوركن فم تصریح اولندی كویا دیمكدركه
دهان لسانی حبس ایچوندر زندان خلق اولنمشدر پس آنی اوزادن
اطلاق ایله وآغز قلبده اولمیان نسنه یی سویلمك ایچون دكلدر
بلكه صدق ایچوندر پس اومقوله نسنه یی لسانه كتورمك قبیحدركه
دهان ولسانی ماخلق لهك غیرنده استعمال ایتمكدر* هركه او برعیب خود
بیناشود* روح اورا قوتی پیدا شود* بونك تقدیری هركسی كه
او شود بینا برعیب خود شود قوتی روح اورا پیدا دیمكدركه هركسی
مبتدا واو مبتداء ثانی وشودك فاعلی تحتنده اولان ضمیر او ومفعولی
بینا وبرعیب بینایه متعلقدر اطلاع معناسنی تضمین ایله زیرا بینا
یا بنفسه ویا باء ایله تعدیه ایدر برایله دكل ودرنسخه سنه كوره در
زایده اولورسه وشود وبعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر اولوب جمله سی مبتداء
اوله صفت اولور وقوتی ایكنجی شودك فاعلی وپیدا مفعولی وروح اورا
قوته متعلقدر زیرا را تخصیص ایچوندركه لام جاره معناسنه در
وفعل مذكور بعد الجمله مبتداء اولك خبری در (عیب هر بید ركه

شول امر در برنسنه آنکله نقصانه مقراولور زیرا عیب فتحله ظرف مقوله سیدر (بیناصفت مشبهه نك برنوعیدر که آخر کلمه دن بدل الغله اولور معناسی کورکن در و بوبابك مصدری دید ندر علی غیر القیاس پس ماضیسی دید ومضارعی بیند واسم فاعلی بینده در خود بین کندنی کوریجی در و بیناده بین مضارعده اولان بین درکه مضارعك آخر حرفنـه بدل الف کتور مشلردر کویدده کویا دیدکلری کبی امر اولان بین دخی مضارعك دالنی حذفله در (روح نفس ناطقه درکه هرکس اندن انا ایله تعبیر ایتدیکی ذاتدر (قوتی ده یانوعیت فاده ایدرقوت ضعفك مقابلیدر یعنی بنیه نك شدت وصلابتیدرکه حیوان افعال شاقه یه انکله متمکن اولور (معنای بیت) بودرکه هر اول کس که کندی عیبنی کورکن وانك اوزرنه مطلع وغیرك عیبنی سویلمکدن فارغ وکندی نفسنه مشغول اوله انك روح ونفس ناطقه سی ایچون باشقه برقوت ظاهر اولورکه اول قوت سببیله اهل ملکوتله مکالمه یه قدرت بولور وهرکسده باطن اولان هنره اطلاع ایله کمالی صورته کلور نتکم عیسی روح الله علیه السلام حوارییّن ایله کیدرکن برخنزیره راست کلوب حواریون آنی تقبیح ایتدکده حضرت عیسی دخی ما احسن بیاض اسنانه دیو اول خنزیرك دندانلرینك بیاضلغندن تعجب صورتن کوستردی واشارت ایلدی که هرنسنه نك عیبندن اغماض عین ایدوب محاسنی طرفنـه نظر ایتمك لازمدر

* * درعمل خالص مکوید * *

هرکه باشد اهل ایمان ای عزیز * پاك دارد چارچیز ازچارچیز * بونك تقدیری ای عزیز هرکسی که باشد اهل ایمان دارد چارچیز پاك از چارچیز دیمکدرکه هرکسی مبتدا واهل ایمان باشدك مفعولی و بعدا لجمله مبتدایه صفت اولور وچارچیز داردك مفعول اولی و پاك ثانیسی وجار ومجرور پاکه متعلقدر زیرا پاك عربیده طاهر دیمکدر ولغت عربده تأویل ایله بعض جوامده جار تعلق ایتدیکی کبی اسد علی کبی شجاع علی دیمکدر فارسیده دخی جاریدد ودارد بعد الجمله مبتدایه خبراولور (باشد باء عربیله مصدری باشیدن کلور اولمق معناسنه (اهل برنسنه نك خاصه سیدرکه اکا نسبت اولنور اهل الله کبی که خواص حقدر

واهل البلد واهل الدار واهل القبیله واهل الحی دیرلر اول بلده یه وامثالنه منسوبلردر واهل الرجل دخی بویله درکه ازواج واولاد واقارب واصحاب وعبید وامایه شاملدر زیرا جمله سی رجله مضافدر واهل قرآن واهل حدیث واهل ایمان علم قرآن وعلم حدیث وتصدیق واقرار انلری جمع ایلین جماعتـدرکه قرآن وحدیث وایمانه منسوبلردر (عزیز عزتدندرکه ذلتك مقابلیدر وعزیز نادر بولنان نسنه درکونش کبی واهل کماله عزیز دیدکاری دخی موقر ونادر بولندیغنـدندر (چاردرتدر چهار لفظندن مخففدرکه چهار جیم عجمینك فتحیله در چهار یاردیرلر خلفاء اربعه یه وچارپا دیرلر درت آیاق اوزرنه یورین حیواناته (چیز جیم عجمیله نسنه معناسنـه نسـنه سی یوق دیه جك یرده عجم بی چیزست دیر ونسـنه دکل دیه جك یرده ناچیز دیر (معنـای بیت) بودرکه ای عزیز الوجود ومحترم بهبود هرکسه که اهل ایمان کامل اولا که قلبنـده تصدیق ولسانـده اقرار وارکانـده اعمال صالحه بولنه درت نسنه یی درت نسنه دن پاك وطاهرطوتر ونجاست حسیه دن پرهیز ایتدیکی کبی قذر معنوی دن دخی حذر ایدوب تکمیل طهارت ایدر و بوطهارتی باننده عزیز ایله خطاب ایتدی زیرا عزت نفس وشرف انسان پاك دامن اولمغله در مطلقا وملوث ذلیلدرکه اکا حرمت یوقدر

* ازحسد اول تودلرا پاك دار * خویشتن را بعداز آن مؤمن شمار *

بونك تقـدیری دارتو اول دلرا پاك از حسد شمـار خویشتن را مؤمن بعدازان دیمکدرکه تودار تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر اول داره ظرفدر زیرا اولا وقبـل الکل دیمکدر دل مفعول اول و پاك ثانی واز حسد پاکه متعلقدر خویشتن شمـارك مفعول اولی ومؤمن ثانیسی و بعد کلمه سی ظرفدر ومصراع اول جمله سی ماقبلنی بیان اولور اکرماقبلی دخی بو نحو این امر اولایدی اندن بدل اولوردی ومصراع ثانی اوله معناده تعلیلدر (حسد کشی عدوسنك نعمتنه باقوب غیظ واضطرابه دوشمکدر و بوغیظ واضطراب نعمتك محسوددن زائل وحاسده انتقالنك تمنیسنه سبب اولمغله حسد بومعنـاده یعنی تمنیء مذکورده استعمال اولنـدی و حدیثده (لا حسد الا فی اثنین)

وارد اولدیغی غبطه نك حسده مؤدی و سبب اولدیغیچوندر پس
حدیثده حسددن مراد غبطه در یعنی ایکی نسنه یه غبطه ایدیکوز
بری تصدق مال وبری تعلیم علمدر که بونلر افاضل اعمالدن اولمغله
لمغبوط فیه اولمغه سزادر و بعضیلر حقیقت حسده حمل ایتدیلر
زیرا قدر مال و حرمت علمی بیلنلر مال وعلمی قدر وحرمت بلنلره
انتقالی ایتمك مناسب ومعتاددر (اول قبل معناسنه در وزنی افعلدر
تنکیم مؤنثی اولی کلدیکی اکا دالدر و یافوعلدر تنکیم اتیته اولاده
انصرافی آنی مؤیددر (خویشتن کندی دیمکدر خویش کبی واولری
رسمیدر تلفظ اولنمز استخوان و خوان وامثالنده کی کبی (بعد
صکره درکه قبل مقابلیدر بعدازان اندن صکره دیمکدر (مؤمن کافرك
مقابلیدر کویا تکذیبدن امن اوزرنه قلبیچی دیمکدر وحقلك مؤمن
اولدیغی مؤمن خائفی عذابدن امن اوزره قلدیغیدر ودیمشلردرکه
مؤمن اهل اعتقاد وشهادت وعملدر وکافر مطلقا ایمانی اولمیاندر
اکر اظهار ایمان ایدرسه منافقدر واکر بعد الایمان کافر اولورسه
مرتددر واکر ایکی الهه قائل اولورسه مشرکدر واکر بردین ایله تدین
ایدرسه کتابیدر واکر قدم دهره ذاهب اولوب حوادثی دهره اسناد
ایدرسه دهریدر واکر دهری اولدیغی اعتراف نبوت واظهار شرعه
مقارنتله ایسه زندیقدر (شمار شین معجمه نك ضمیله بوراده امردر
وعدد معناسنه دخی کلور یوم حسابه روز شمار دیدکلری کبی شمردن
وشماریدن صایمقدر وحلیمی ده کلور که شمار شمردن لفظندن صیغهٔ
امردر مضارعنده الف زیاده ایدوب شمار وشمارنده دیرلر وجائزدر که
الف سز شمرد و شمرنده دیه لر اکر دیرسنکه شمار وشمارنده شماریدن
لفظندن مشتقدر جواب بودر که شماریدن لغت مغیراوزرنه بنا اولنان
مصدر قبیلندندر انتهی و بعضیلر دیدیلر که شمرد ماضیدر امری
شمر کلور میمك ضمیله تنکیم شمارید دخی ماضیدر امری شمار کلور
ومضارعنده شمرد وشمارد دیرلر (معنای بیت) بودرکه اولا سن حسد
دیدکلری صفت مذمومه دن قلبکی ونفسکی پاك وطاهر طوت وانك
آلایشی ایله ملوث ایلمه ایدن صکره کندیکی مؤمن کامل عد ایله
یعنی صفت مذکورهٔ نجسه دن نفسکی تزکیه وتطهیر ایتدکجه سکا

مؤمن

مؤمن کامل دیمزلر بلکه عند الحقیقه مطلق مؤمن بله دیمزلر شول
جهتدنکه قسمت حقه قائل اولمدك وکندیکی حقه شریك قیلوب
بحسب العقل بشقه تصرف کوستردك والعیاذ بالله تعالی وناظم قدس
سره چار چیزده حسددن بدء ایدوب انی اول قیلدیغی زیاده قبحنه
دلالت ایدر زیرا صفت شیطانیه درکه نفس انسانیه یه اول لعیندن

میراثدر * پاك دار از کذب واز غیبت زبان * تا که ایمانت نیفتد در
زیان * بونك تقدیری دار زبان پاك از کذب واز غیبت تا نیفتد ایمانت
در زیان دیمکدر که زبان دارك مفعول اولی و پاك ثانیسی وجار ومجرور
پاکه متعلقدر تنکیم نظیری مرور ایتدی وجمله سی استینافیه در وایمانت
نیفتدك فاعلی ودر اکا ظرف و جمله سی تعلیلیه در بو بیتك اکثر
مفرداتنك شرحی کذر ایتدی (تا تعلیل ایچوندر ایمانت ده اولان تاء
خطاب مضاف الیه در جانت ده کی کبی سنك ایمانك وسنك جانك
معناسنه زیرا مضاف اسمدر اکر فعل آخرنه کلسه مفعول اولور
مثلا دیدت ودیدمت و بیندت کوردی سنی وکوردم سنی وکورر سنی
معنالرنه واوزرنه الف ونون زیاده قلنسه جمع اولور مثلا رویشان
دیدم سزلرك یوزن کوردم دیمکدر (نیفتد اصلنده نه افتددر که نون
مفتوحه نافیه در (وافتد فعل مضارعدر مصدری افتادن وافتیدندر
دوشمك معناسنه مضارعنده الف ویا ساقط اولوب افتد وافتنده
دیرلر وکاه اولور که تخفیفا وضرورة فتد دخی دیرلر تنکیم دفع ثقلت
ایچون نه افتدك همزه سی یایه قلب اولنوب نونی وصلله نیفتد دنلمشدر
بو اسانده نظائری چوقدر بیا دخی بو بابدندر (زیان زای عربینك
کسریله سودك مقابلیدر تنکیم اصی وزیان دیرلر معروفدر (معنای بیت)
بودرکه دلکی کذب وغیبتدن پاك وطاهر طوت تا که ایمانك زیان
وخسارته دوشمیه یعنی انسانك ایمانی رأس مال کبیدر وکذب وغیبت
انك آفاتندندر پس هرقنده که بو سوء معامله اوله لاجرم صاحبی زیان
چکر وخایب وخاسر اولور واثرده کلور که ایمان وکذب بر یرده مجتمع

اولماز وکذب ناره وصدق جنته جر ایدر وکف لسان شعب ایماندندر
* پاك اکر داری عمل را از ریاء * شمع ایمان ترا باشد ضیاء * بونك تقدیری
اکر داری عمل را پاك از ریا باشد ضیا شمع ایمان ترا دیمکدر که (اکر

حرف شرط وداری مضارع مخاطب وعمل مفعول اول وپاك ثانی
وجار ومجرور پاکه متعلق وبعد الجمله فعل شرط وضیا باشدك
فاعلیدر یحصل الضیا معناسنه وشمع مفعولی وبعد الجمله جزاء شرط
اولور (عمل فعلدر که قصده مقارن اوله پس مطلق فعلدن اخصدر
زیرا فعل بغیرقصد حیواناتدن دخی صادر اولور وجماداته دخی نسبت
اولنور عمل ایسه نسبت اولنماز وصنع عملدن اخصدر زیرا اجادة
الفعل معناسنه در هر عملده ایسه جودت صفتی اولماز (ریا مفاعله
بابنك مصدر ثانیسی در مرآت معناسنه که برکاری ایل کورمك ایچون
اشلمکدر که باطننده اولان حالك خلافیدر شرعده ریا اودرکه اظهار
عبادت ایلیه خلق انی کوروب واکا مدح وثنا ایدوب حسن اعتقاد
ایتمکدن اوتوری حاصلی ماسوی ملاحظه سیله عبادتده اخلاصی
ترك وعبادت واعمال، خیریوزندن قلوب ناسده مرتبه طلب ایتمکدر
پس عبادات واعمال دینیدن اولمیان افعالله قلوب ناسده منزلت دلسه
ریا اولماز کثرت مال وغلمان وحسن ثیاب وحفظ اشعار وعلم طب
وحساب ونجوم ونحو وفقه وبونلرك غیری اعمال واحوال کبی (شمع
میمك سکونیله وحرکتی ایله بال مومنده شایع لفظ مولددر وسائر
موملره دخی اطلاق اولنور سراج بشقه در که حبوبدن استخراج
اولنان دهندن فتیل ایله ایقاد اولنان چراغدر (ضیاء وضوء اجسام
نیره‌دن منتشر اولان اجزاء نوریه در انکچون لغتده ضیا ونور بردر
وبعضیلر دیدیلر که ضیا بحکم الوضع والاستعمال نوردن اقوادر
انکچون ضیا شمسه ونور قمره نسبت اولنور وعند الحکما ضیا بالذات
اولانه دیرلر شمسده کی کبی نور بالعرض اولانه دیرلر قمرده کی کبی انکچون
دیرلر نور القمر مستفاد من الشمس وسعد الدین حاشیهٔ کشافده
دیمشدر که بوفرق لغتده یوقدر بلکه نور الشمس ونور القمر دیمك
شایعدر (معنای بیت) بودر که اکر عملکی ریادن پاك طوترسك سنك
شمع ایمانکه نور وضیا اولور یعنی شمع کبی اولان ایمانك نورلنور
وخلوصك سببیله روشنالق بولور والا قرارب قالور زیرا ایمانه نور
وفر ویرن اعمالدر چونکه اعمال صالحه وخالصه اولمیه لاجرم صرصر
ریا انی سویندرر ویاخود ضعفنه سبب اولور حتی بعض اعمال بله

بری برنه قوت ویرد وبرشمع که دامنه ایرسه یرینده بری دخی نصب
اولنوب خانهٔ وجود بی نور قالماز فاما ایمانك انطفا وزوالی کفره مؤدی
اولور * چون شکم را پاك داری ازحرام * مرد ایمان دار باشی والسلام *
بونك تقدیری چون داری شکم را پاك از حرام باشی مرد ایمان دار
والسلام دیمکدر که (چون حرف شرطدر اکر معناسنه وشکم
داری یه مفعول اول وپاك مفعول ثانی وجار ومجرور پاکه متعلق
اولوب فعل بعد الجمله فعل شرط اولور (وباشی مضارع مخاطبیدر
داری کبی مرد انك مفعولیدر وبعد الجمله جزاء شرط اولور (وایمان
دار مرده صفتدر (والسلام آخر کلامده استعمال اولنان تحیتدر که
ختامه نشاندر تقدیری والسلام علیك درکه جملهٔ مستأنفه‌در (شکم
شین معجمه نك کسریله قارندر بطن معناسنه قارن اغریسنه شکم درد
دیرلر (حرام ومحرم لغتده ممنوع ومهجور معناسنه‌در وشرعده حرمتی
دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه‌در که انکاری ویا استحلالی ویاحلنی
تمنی ایتمك کفردر اکر جمیع ادیانده حرام ایسه قتل نفس وزنی ولواطه
وامثالی کبی خمر بویله دکلدر یعنی کرچه حرمتی منصوص ومتفق
علیه‌در فاما جمیع ادیانده حرام دکلدر وبو مقوله نك مباحثی کیمی علم
کلامده وکیمی فقه‌ده‌در ومسجد حرام کعبه‌در وجملهٔ حرمه دخی
اطلاق اولنور زیرا محترمدر (مرد ارآدمدر مقابلی زندر ولکن حکمده
زن دخی داخلدر زیرا احکامده زن مرده تابعدر (ایمان دار دیندار کبی
وصف ترکیبیدر اصلنده دارندهٔ دین وایماندر دین وایمان طوتیجی
وحفظ ایدوب حقوقن مراعات ایدیجی پس بوترکیب کمال دین وکمال
ایمانی اولان اوزرنه اطلاق اولنور مطلقا دکل (معنای بیت)
بودر که اکر قارنکی حرام اولان مأکولات ومشروباتدن پاك وطاهر
طوترسك ایمانی قوی ار اولورسن کرکسه عورت اول زیرا غداء
حلالدن ایمانه قوت وحرامدن ضعف، کلور حاصلی حرامدن عفت
وپرهیز وبطنی اندن کف ایتمك شعب ایمانك اقواسندن اولمغله
بومعنی حاصل اولان ایمانه ایمان دیمك سزادر که دللو وبداقلو
میوه دار اغاچ کبی اولور * هرکه دارد این صفت باشد شریف *
ورندارد دارد ایمان ضعیف * بونده هرکه هرکسی دیمکدر که مبتدادر

این صفت داردك مفعوليدر كه بعد الجمله مبتدايه صفتدر باشدك
فاعلی تحتنده مبتدايه راجع وشريف مفعول و بعد الجمله خبر اولور
(ور واكر ديمكدر كه حرف شرطدر (ندارد فعل شرط وايمان داردك
مفعولی اولوب بعد الجمله جزاء شرط اولور صفت موصوفله قائم
معنادر كه محمود ومذمومه شاملدر بورادهاین صفت بيت سابقده بطنی
حرامدن پاك طوتمغه اشارتدر (شريف صفت مشبههدر شرفدنكه
علو معناسنه در واكر آباء واجداد له اوله ويا حسب ومكارم ايله
اولورسه مجد ديمك اولور (ضعيف قوينك ضديدر كه بدنده وحالده
اولور (معنای بيت) بودر كه هر كسه كه بوصفتی طوته وانده بولنه
يعنی بطننی حرامدن حفظ ايده دينده ويا اهل دين ارا‌سنده شريف
وعالی اولور و بو حسب شريفله مجد وسنا بولور واكر بو صفتی
طوتمزسه يعنی ذاتنده بو صفتله دكل ايسه بلكه حرام خور ايسه
اول كمسه ايمان ضعيف طوتر قوی دكل ايمان ضعيف ايسه زائل
ونوری بالكليه منطفی اولمق احتمالی غالبدر و بونده وسائر مواضعده
هر كسی ده مرد وزن داخلدر ومردتخصيص اولنان محلده دخی بويله در
نتكم بالاده اشارت اولندی وزن كه اهل هنز وكمال اوله حكما اول
زن مرددر* هر كه باطن ازحرامش پاك نيست* روح اورا ره سوی
افلاك نيست* بونك تقديری هر كسی كه باطنش پاك نيست ازحرام
راه نيست روح اورا سوی افلاك ديمكدر كه هر كسی مبتدا و باطنش
مبتداء ثانی و پاك نيست خبر ثانی و بعدالجمله مبتداء اوله صفتدر وراه
نيست معنای نفيده اولمغله روح وسويك هر بری اكا متعلق اولوب
جمله سی مبتداء اوله خبر اولور ولسان عربيله ديمك اولور كه (كل من
باطنه لبس بطاهر عن الحرام لبس لروحه طريق الی جانب الافلاك
وبوندن فهم اولنور كه راه نيستك فاعلی واورادهرا لام جاره
معناسنهدر كه تخصيص افاده ايدر (وسوی ده حرف جر محذوفدر كه
بسوی ديمكدر ومتعلق راه در زيرا متعلق مشتقله مولددر مع هذا
بو اعتبار عربيهدر فارسيده تأويل لازم كلديكی معلوم دكلدر بلكه
جامده دخی تعلق صحيحدر زيرا مقصود اولان جانب معنايی مراعاتدر
(باطن ظاهرك مقابليدر يعنی ظاهر اودر كه حاسه ايله ادراك اولنه

وباطن اودر كه حاسهدن خفی اوله بورادهباطندن مراد بطندر كه
خلاف ظهردر زيرا باطن بطنی مشتملدر پس باطن بطندن اعمدر
(حرامش حرام شرح اولنمشدر شين ضميری معنادهباطنه متصلدر كه
باطنش ديمكدر زيرا نظم فارسيده شين نره يه اولورسه متصل اولور
كركسه حرفه اولسون مثلا اكرش ديرلر ولكن معناده مناسب اولان
محله متصلدر اكرت دخی بويله در تاء خطابله زيرا حرفه ضمير متصل
اولماز (ره راهدن مخففدر يول معناسنه وبوراد ندر كه يوله وامثالنه
كوندرب استخدام ايتدكلری بندهيه رهی ديرلر (سوی ضم سينله ياءله
وياسز سو طرف وجهت معناسنه كه ترك يكا ايله تعبير ايدر بوراده
وزن ايچون واو قصر اولنور وسويك افلا كه اضافتی ياء توسل ايله
دكلدر زيرا بوراده يا اصليهدر همزه توسل كبی دكلدر جانانه ماكبی
(افلاك جمع فلكدر كه مجری الكواكبدر نتكم بالاده شرح اولندی
(معنای بيت) بودر كه هر كسه كه انك باطنی وقارنی حرامدن اولان
مأكول ومشروبدن پاك وطاهر دكلدر انك روحی ايچون افلاك جانبنه
يعنی عالم علوی يه يول يوقدر زيرا روحك عالم بالايه عروجی كمال
لطافت ومزيد خفتله در وحرام اولان مأكول ومشروب بدنی تكثيف
وتثقيل ايدر كثيف وثقيل بدنه تعلق ايدن روح دخی انك كبی اولوب
حركتدن قالور حتی حلال ومباحی اكثار ايدن بله مناجاتدن قالور
الحاصل حرامك قليل وكثيری مضردر حلال ومباح الاصلك ايسه
كثيری مضردر ومباح الاصل اولديغی مشوش اولان دخی حرامه
ملحقدر وخواص ناس عندنده مشتبه نسنه يوقدر بلكه هر مادهنك
حقيقتنی شرعله ونور كشفله فرق ايدرلر وخبيث وطيبی بری برندن
تمييز ايلرلر وغورنه ايررلر* چون نباشد پاك اعمال از ريا* هست
بی حاصل چونقش بوريا* بونك تقديری چون نباشد اعمال پاك از ريا
بی حاصل هست چونقش بوريا ديمكدر كه چون حرف شرط واعمال
نباشدك فاعلی و پاك مفعولی و بعدالجمله فعل شرط اولور بی حاصل
هست اينها بی حاصلست تقديرنده مبتدا وخبر و بعد الجمله جزاء
شرطدر پس بوراده هست است معناسنه رابطهدر كه معنادهحاصله
متصلدر حاصل محصول معناسنه بی حاصل بی فائده دربی لب قشر

وبی دانه صمان وامثالی کبی (چو واو رسمیله چوندن تخفیف اولنمشدر که
ادات تشبیه در (نقش اصلنــده مصدر در برنسنه یی ایکی و یا زیاده
لونله تلوین ایتمکدر بوراده منقوش معناسنه در (بوریا مدله عربیدر
کما فی القاموس وائمهٔ لغتدن اصمعی دیمشدر که بوریا فارسیدر عربیسی
بوریدر ولغات معتبره دن مفهوم اولان بودر که بوریا قمشدن طوقنان
وحصیر سازدن اولاندر حتی برکسـه بوریا اوزرنه جلوس ایتمیه م دیو
قسم ایلسه و بوریا اوزرنه حصیر قویوب انك اوزرنه جلوس ایتسـه
حانث اولماز (معنای بیت) بودر که اکر عملر ریادن پاك یعنی خلوصه
مقارن اولمازسه او عملر نقش بوریا کبی بی حاصلدر بونده ریائله اولان
عملك صورت حسنه سنی حصیر بی قیمتك نقشنه تشبیـه وار در که
برنسنه نك ماده سی قامش و یاساز اولدقدن صکره انك نقشنه اعتبار
اولنمدیغی کبی ریایی مشتمل وغرض وسمعه یه مبنی اولان عمل دخی بویله در
ومن الله الحفظ بوراده ندر که الله تعالی صورته واعمال ظاهره یه نظر ایلمز
بلکه قلوبه ونیات صادقه یه نظر ایدر پس اکر خلوص وار یسه قبوله
قرین اولور والا رد اولنور و بومقوله عمل شول خانه یه بکزر که پردهٔ
دری زربفت وایچرونده بسـاطی حصیر اوله * هرکه را اندر عمـل
اخلاص نیست * درجهان از بندکان خاص نیست * بونك تقدیری
هر کسی را که اخلاص نیست اندر عمل نیست از بنـدکان خاص
درجهان دیمکدر که هرکسی مبتدا ورا لام جاره معناسنه در واخلاص
نیست مبتدا وخبر اولوب بعد الجمله هرکسی یه صفت اولور اندر عمل
اخلاصه ظرفدر نیست اونیست تقدیرنده در که مبتـدا وخبر اولوب
بعـد الجمله هرکسی یه خبر در وجار ومجرور وظرف نفیه متعلقدر
خاص بندکانه صفتــدر اخلاص برنسنه یی شوبدن خالص قلمقدر
تصفیه کبی که صافی قلمقدر وکاه اولور که اصلندن شوبی اولمیانه دخی
خالص دیرلر بوصورتده خالص قلمغـه حاجت قالمز بوراده مراد عملی
شوب ریا وسمعه واغراض نفسانیه دن خالص قلمقدر اولندن آخرنه دك
واکر نمازه خالصا لله تعالی افتتاح ایدوب صکره قلبنه ریا دخول ایتسه
افتتاح ایتدیکی اوزره در که ریاسی اصل صلوته مضر دکلدر وریا
اودر که ناسدن خالی اولسـه قلمیه وناسله اولسه قیله واکر ناسله اولدقده

ایو قیلوب یالکز قالدقده اومرتبه ده کوزل قلمزسه اصل صلوتك ثوابنه
نائل اولور انجق ایولکنه دکل ودیمشـلردر که صومده ریا اولماز
(بندکان بنده نك جمعیدر قول معناسنه مطلقا مذکر اولسون مؤنث
اولسون وسبی اولنمش اولسون وخانه زاد یعنی مولاسی اونده طوغمش
اولسون (کان ده کاف عجمی بنده آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن
بدل (والف ونون ادات جمعدر و بعضیلر کانك مجموعی ادات جمعدر
دیدیلر نتکم بالاده شرحی کذر ایتـدی (خاص عامك خلافیدر یعنی
بعض الشیٔ جمله انده مشارك اولمیان نسنه ایله تفرددر بوراده بندکان
خاصدن مراد کمالات انسانیه ایله عوام ناسدن ممتاز اولان خواصدر
و بو مقوله لره بنـده دیمك ماسوی اللهدن حر وحقده عبـد محض
اولدقلری ایچوندر که عبادتی اجلالا لله ومراعاة لحقوق الربوبیه اشلرلر
بوخسه کندی جانبلرنه عائد اولور ملاحظه ایله دکل حتی اخلاصلری
شوقدردر که اخلاصی بله رؤیتدن خالصلردر (معنای بیت) بودر که
هر کیمك که عملنده اخلاص یوقدر الله تعالی نك خاص ومقرب بنده لرندن
دکلدر بلکه عام ومبعد قوللرندندر زیرا اخلاصی اولمادیغی صورتده
عبـادتی مردود وکنـدی رضادن ساقطدر قال الله تعالی (فمن کان
یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرك بعبادة ربه احدا) وجناب
رسالت صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر که (اکر قرآنده بو آیتدن غیری
اولمسه بو آیت کفایت ایدردی الحاصل ریا اهلی باب حقدن خارجدر
وخلوص اهلی کرچه داخلدر فاما خلوصك مراتبی واردر که اهل
خلوصك درجه ده تفاوتی اکا کوره در وکمالی کندی نفسندن بالکلیه
منسلخ اولمغـله در که بومقوله نك عملی اکسیر اعظم طرح اولنمش ماده
کبیدر نتکم بعض آثار مزده تفصیل اولنمشدر * هرکه کارش از برای
حق بود * کار او پیوسته بارونق بود * بونك تقدیری هرکسی که بود
کارش از برای حق بود کار او پیوسته بارونق دیمکدر که هرکسی مبتدا
وکارش بودك فاعلی وجار ومجرور اکا متعلقدر که بعد الجمله مبتدایه
صفت اولور وایکنجی بودك فاعلی وپیوسته اکا ظرفدر دائما معناسنه
وبارونق اکا متعلقدر که مع معنـاسنه در برای تعلیـل ایچوندر که
از کلمه سیله مرکبدر (از برای از بهر دیرلر نتکم مرور ایتدی (پیوسته

اولاشمش واولاشق دیمکدر که اسم مفعولدر موصول کبی پیوستن
اولاشمق واولاشدرمق مضارعنده سین حذف اولنوب یرینه نون
ودال کتوررلر پیوند وپیونده دیرلر (رونق پراشق واطافت
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك کاری حقدن اوتوری اوله یعنی
اشلدیکی ایشده غرضی حق ورضاء مولی اوله انك کاری دائما ومتصل
رونق ایله اولور یعنی هرنه ایش طوترسه اطافتدن خالی اولمز زیرا باطنی
صافدر وشول عمل که غرض حق ایچون اولمیه بی نور وفرقالور زیرا (کل
اناء یترشح بما فیه) موجبنجه متکدر نسنه نك اثری دخی اکا کوره اولور
فافهم جدا * ⁂ در بیان آنکه پادشاهانرا زیان دارد ⁂ *
* چار خصلت ای برادر در جهان * پادشاهانرا همی دارد زیان *
بونك تقدیری ای برادر چار خصلت درجهان همی دارد پادشاهانرا
زیان دیمکدر ندایی تقدیم ایتسه اولی اولوردی زیراهم وزنه خلل کلمز
وهم نوع کلام یرن بولوردی چار خصلت مبتدا ودرجهان اکا
ظرفدر پادشاهان داردك مفعول اولی وزیان ثانیسی وبعد الجمله
خبر اولور خصلت بالاده ذکر اولندیغی اوزره فضیلتده ورذیلتده
مستعملدر بوراده مراد ثانیدر (پادشاهان پادشاهك جمعیدر تفسیری
کذر ایتمشدر (همی معلوم اولاکه (می لفظی ماضی ومضارع وامره
داخل اولور ولکن ماضیده بعده وهاء مفتوحه تأکید معنای بعده محمول
اولور ومضارعده حاله دلالت ایدوب ها معنای حالی تأکیده محمول
اولور وامرده می معنای طلبی تأکیده محمولدر پس بوراده هایه حاجت
قالمز باقی مفردات بالاده تحریر اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر
درت خصلت دنیاده پادشاهلره البت زیان وخسارت طوتر واول
خصلتلرك فائده سن کورمزلر پس اول خصالدن حذر لازمدرکه
آنلره مضردر اکرچه عامهٔ ناسه ضرر ویرمز وشانندن تنزیل ایتمز
* پادشه چون درملا خندان بود * بی کماندر هیبتش نقصان بود *
بونك تقدیری چون بود پادشه درملاء خندان بود نقصان بی کمان در
هیبتش دیمکدر که چون حرف شرطدر پادشه بودك فاعلی در وخندان
مفعولی ودرملاء ظرفدر ولکن ظرفده توسع اولمغله مفعول صریح اوزرنه
تقدیم اولنور نقصان ایکنجی بودك فاعلیدر یحصل النقصان معناسنه

بی کمان بلاشك معناسنه فعله متعلقدر درهیبتش نقصانه ظرفدر
پادشه پادشاهدن مخففدر مه ماهدن وسپه سپاهدن وکه کیاهدن
تخفیف اولندیغی کبی ملا اصلنده ملاءدر جبل وزنی اوزرنه که مهموز
اللامدر بوراده وزن ایچون همزه الفه قلب اولنمشدر ملاء شول
جماعتدر که بر رأی اوزرنه مجتمع اولوب عیون ونفوسی حسن وبها
وجلالت ایله پرایدرلر لاخلا ولاملا عند الحکما فوق العرش درکه
اوراسی نه خلو ایله ونه بر مخلوق ایله پر اولمغله موصوف دکلدر وعند
الصوفیه عالم ملادر که ارواحله طولودر بوراده درملا ناس اراسنده
وخلق ایچنده دیمك نتکیم شو ایشی علی ملاء الناس اشلدی دیرلرکه
خلقك کوزنه قرشو دیمکدر (خندان صفت مشبهه در کولکن
معناسنه مصدری خندیدندر که کلمکدر ضحك کبی وبر سبیل
استعاره انساندن غیریده دخی استعمال اولنور مثلا کل خندان
دیرلر آچلمش کلمه واناره چاتلامش اولسه خندان ایله وصف
ایدرلر وخنده اسم مصدردر که کلمه نك اسمیدر (قبله ضمله اوپمه نك
اسمی اولدیغی کبی (کمان کاف عجمینك ضمیله ظن که ترکیده
صانو وسرنمك دیرلر (هیبت اصلنده مخافتدر که قورقمق در
بوراده مشاهدهٔ جلالدن قلبده حاصل اولان اثردر پس هیبت حالت
قلب اولمغله نعت کونی درکه تعظیم ایدن کمسه نك حالنه راجعدر
عظمت ایسه نعت الهیدر زیرا مقتضاسی حیادرکه حق تعالی انکله
منعوتدر وبوندن هیبت وعظمت اراسنده فرق ظاهر اولدی (نقصان
کمالك ضدیدرکه نصبیده خسراندر که فارسیده اندن کم شدن ایله
تعبیر ایدرلر برنسنه آخره کوره ازواکسك اولمق معناسنه (معنای بیت
بودرکه اکر پادشاه خلق اراسنده وناسك یوزنه وکوزنه قرشو کولکن
اولورسه شبهه سز انك هیبتنه نقصان عارض وحاصل اولور یعنی
خلق انك جلالندن قلبلرنده اثر بولوب تعظیم ایدرلرکن ضحکی سببیله
قلبلرندن ساقط اولوب عامی کبی مبتذل اولور پس کمال هیبت خنده
ایتموب لب بسته اولمقدر وبو معنی رسول اللهه صلی الله علیه وسلم ذاتی
وخلقی ایدی انکیچون اکثر حالده تبسم ایدرلردی وضحکاری قلت
اوزرنه واقع اولوب قهقهه ایسه اصلا صادر اولمامش ایدی وهیبت

كامله لر ايچون انلره ملوكدن زياده تعظيم ايدرلردی تنكم وصفلرنده
كلور كان فخما مفخما يعنی كندی ذاتلرنده عظيم وصدورناسده دخی
معظم ايدی * باز صحبت داشتن باهر فقير * پادشاهان را همی دارد حقير *
بعض نسخده پادشه را عيب باشد كوش كير و بعضنده همی دارد يرينه
همی سازد دوشمشدر باز كرو معناسنه در و بردخی ديمك اولور عربيده
وايضا ديرلر ظاهر اولان باز اسم اولمقدر زيرا كرو دن غيری دخی
معانيسی واردر (صحبت داشتن مبتدادر يعنی داشتن مبتدا وصحبت انك
مفعوليدر (بامع معناسنه صحبته متعلقدر پادشاهان را همی داردك مفعول
اولی وحقير ثانيسی و بعد الجمله خبر اولور (صحبت معاشرتدر كه ملازمتله
حاصل اولور صاحب ملازمدر تفصيلی بالاده در هر كل افرادی
معناسنه در (فقير صيغهٔ مبالغه در نصير كبی مفتقر معناسنه كه ذوالاحتياج
الكثير ديمكدر اثيم كبی كه كثير الاثم ديمكدر فقر غنانك مقابليدر كه
احتياجدر حقير عظيمك مقابليدر صغير كبيرك مقابلی اولديغی كبی
حقارت ذلتدر تحقير استخفافدر كه ذلتدن ناشيدر (معنای بيت) بودر كه
كرو يعنی اول درت خصلتدن بری دخی بودر كه هر فقير وادنی ايله صحبت
طوتمق پادشاهلری خوار وحقير طوتر يعنی سرير عزتدن دوشورر
وذليل ايدر زيرا هر كسك مقداری رتبه سی قرينندن بللودر چونكه قرينی
ادنی اوله كندی دخی ادنی اولور كه ادنايه مقارنت ايتمك دناءت طبع
وسفولت همتدندر ومثلدر كه ديرلر اوزم اوزمه كوره قرارر چونكه
سلطان جاهله غيريدن اعلی اوله كركدر كه مصاحبی واخلاقی وهر حالی
دخی اكا كوره اوله تا كه علو صورت علو معنايه عنوان وعلو همت
شرف طبعه نشان اوله مكر كه صحبت ايتديكی فقراء باب الله دن
اولا كه اومقوله عباد صالحين ايله صحبت عين عزتدر بعده نسخهٔ ثانيه ده
واقع اولان سارد وعيب وساير مفردات بالاده شرح اولنمشدر فلا نعيده
* بازنان بسيار اكر خلوت كند * خويشتن را شاه بی حرمت كند * بعض
نسخده شاه بی قيمت دوشمشدر بونك تقديری اكر خلوت بسيار كند
بازنان كند خويشتن را شاه بی حرمت ديمكدر كه اكر حرف شرط
وخلوت كندك مفعول مقدمی وبسيار خلوتك صفتی وبازنان خلوته
متعلقلر وفعل بعد الجمله فعل شرط اولور وخويشتن ايكنجی كندك

مفعول اولی وشاه بی حرمت ثانيسی و بعد الجمله جزاء شرط اولور
زنان زنك جميدر كه مرد مقابليدر (بسيار چوق معناسنه در ظاهر اولان
بودر كه اصلنده آرندهٔ بسی در چوق كتوريجی معناسنه صكره وصف
تركيبی قلنمشدر تنكم نظائری مرور ايتدی بانك حركتی تغيير اولنديغی
بعد التركيب در تنكم عربيده تغيير نسب ديرلر خلوت جلوتك مقابليدر
يعنی تنها وخالی اولمقدر كه يانده كمسه اولميه حرمت مهابتدر كما
فی القاموس واحكامدر سنن وفرائض وامثالی كبی كه هتكی حلال دكلدر
يعنی پرده سن يرتمق وعرضنی بوزمق روا اولماز ونسخهٔ اخرايه كوره قيمت
بر نسنه نك مقدارنه موافق ومعادل اولانه ديرلر پس بی قيمت بيمقدار
وبی وزندر (معنای بيت) بودر كه شاه اكر زنان ونسوان ايله چوق
خلوت ايليه وانلرله ملعبه واجراء شهوت ايچون چوق كره تنها قاله
كنديني شاه بی مهابت وبی عرض ايلر وبی مقدار ايلر زيرا انلرك يانده
وقعی قالمديغندن غيری اشيدنلر دخی حالنی تقبيح ايدوب يوزه كلجك
صورتی قالماز پس سلطان عالی هر كس ايله علونه كوره معامله ايليوب
حرمت مقامی محافظه ايتمك كركدر وخلوتنی كثرت ايله تقييددن فهم
اولنور كه خلوت قليله مضر وعرضی مخل دكلدر زيرا ان لنفسك عليك
حقا ولزوجك عليك حقا موجبنجه حق شرعی رعايت ايتمش اولور
وبردخی بودر كه ازدواج شرعی باعث تناسل وسبب ظهور ذريتدر كه
تناكحوا تكثروا موجبنجه سواد اهل دينی تكثير واهل ذكر وتوحيدی
توفير ايتمش اولور وسلسله سندن الی يوم القيام دعاجيلری قالور ومو تله
عملی منقطع اولماز تنكم بعض احاديثده وارد اولمشدر * هر كرا فر
جهانداری بود * ميل او سوی كم آزاری بود * بونك تقديری هر كسی كه
اورا بود فر جهانداری بود ميل او سوی كم آزاری ديمكدر كه هر كسی مبتدا
واورا بودك مفعول اولی وفر ثانيسی و بعد الجمله مبتدايه صفت اولور
ميل او ايكنجی بودك فاعلی وسوی مفعولی و بعد الجمله خبر مبتدادر
(فر تشديد له قوت ورونق ودولت وسياست (جهانداری ده
يا مصدريه در جهان دار وصف تركيبی در جهان صقليجی واهل
جهانی حمايت ورعايت ايديجی معناسنه اصلی دارندهٔ جهاندر
مصدری داشتندر كه طوتمق وصقلمق در ميل لسان فرسده جسبيدن

ايله تعبير اولنان معنادر جيمك فتحيله تنكم اوقدر جسبان دكل ديرلر
يعنى ملايم وخاطر ميل ايده جك مرتبه دكل معناسنه ا كم آزارى ده
يامصدريه در كم آزار بولسانده صفت مشبهه دركه آزار كم
لفظنك فى الحقيقه فاعليدر (كم كاف عربى نك فتحيله اكسك كه
ابتدادن كسك خلق اولنه اكر اكسلمك ايله ناقص اولورسه اكا كاست
ديرلر وكم عزيز معناسنه ده كلور كه از بولنور ديمكدر بوراده قلت معناسى
انسبدر وقلت دخى عدمدن كنايه در (آزردن رنجيده ايتمكدر آزاردن كبى
مستقبلاتنده زائله را اراسنده بر الف زياده ايدوب آزارد وآزارنده
ديرلر آزاردن اشتقاقه كوره زياده يه حاجت قالماز (معناى بيت) بودركه
هركيمك كه سلطنت قوتى اوله وياخود هركيمه كه رونق وسلطنت
مطلوب اوله انك ميلى كم آزارلق جانبنه اولور يعنى رعيتى از رنجيده ايدر
يعنى هيچ رنجيده ايتمز زيرا سلطنته قوت بونكله حاصل اولور والا ضعف
قبول ايدوب اساسندن منهدم اولور نتكم نيچه لرندن منقولدر وبو
اعصارده اولنلردن دخى نه عبرتلر مشاهده اولندى پس جور وظلم
باعث هلاك وعلت بلاء وسبب عبرت عالمدر وبعض سلاطيندن
منقولدركه ديمشدر لاسلطان الا برجال ولارجال الا بمال ولامال الا
بعمارة ولاعمارة الا بعدل وحسن سياسة فافهم جدا * عدل بايد پادشاها
نراوداد * تازعدلش عالمى كردند شاد * بونك تقديرى بايد پادشاهانرا
عدل وداد تاكردند عالمى زعدلش شاد ديمكدركه عدل بايدك فاعلى
وپادشاهان مفعوليدر عالمى كردندك مفعول اولى وشاد ثانيسى وجمله سى
تعليليه در عدل ميل معناسنه دركه حقه اولورسه عدل وباطله اولورسه
جور ديرلر وتعديل وتقويم عالم حقه ميل وافراط وتفريط بيانده توسط
واقتصادله اولمغله عدل دينلدى وكاه اولور كه عدل فضل مقابله سنده
دخى اطلاق اولنور نتكم حديثده كلور الظالم عدل الله فى ارضه ينتقم به
ثم ينتقم منه يعنى ظالمك خلقله معامله سى قهر معامله سيدركه بومعنى
كندنه نسبتله ظلم ومقهور اولنلره كوره جزاء عملدركه عدل الهى يه
دائردر بايدباء عربيله مضارع دركرك اولور معناسنه مصدرى بايستن در
كرك اولق معناسنه مضارعنده سينى حذف ايدوب بايد ديرلر (وداذ
عدل اوزرنه معطوفدر ولكن واو مضموم اوقنور پاوسر كبى زيرا

اكرچه معطوف عليه آخرنك حركته تحملى ولر درجان ودل كبى
ولكن آراده فصل واقع اولمغله واو وزن ايچون تلفظ اولنور ومضموم
قلنور زيرا اصلنده معطوف عليه آخرنده اولان ضمه نك صورتيدر
(داذ وشاذ ذال معجمه ايله در زيرا مده دن صكره كلمشدر اكرچه عامه
لسانده مهمله ايله شايعدر داذ عدل در پس عدل اوزرنه عطفى عطف
تفسيرى قبيلندندر تا بوراده تعليل ايچوندر عدلش اصلى عدل اش در
اتصال ايچون همزه حذف اولنمشدر (كفتش وامثالى كبى وبوشينه
ضمير غائب مفرد ديرلر كه جمعى شان كلور بوراده عدلشان كرك ايدى
زيرا جمعه راجعدركه پادشاهان در ولكن وزن ايچون وياهر برى
اعتباريله افراد ايلدى وبومقوله اعتبار عربيده دخى جاريدر عالمى ده
يازائده دركردند عالم را ديمكدر كردند فعل ماضى جمعدر ايلديلر
معناسنه اصلى كرده اند دركه اند ادات جمعدر همزه سى حذف وبرى
برينه وصل اولنمشدر بوراده ماضى صيغه سى بطريق التفؤل دركويا
عدل ايلديلر واندن اخبار ايدر رحمه الله كبى (معناى بيت) بودركه
پادشاهلره عدل وداد وانصاف كركدر تاكه عدللرندن اهل عالمى
شاد وخندان ايليه لر پس اهلى طى ايتديكى مبالغه طريقيله در واهل
عالمده مورچه لره وارنجه داخلدر زيرا داد كرلرك يعنى عادللرك
عدلندن انلر دخى منتفع وظلمندن متضرر اولور زيرا عدل باعث خصب
رخادركه عالم نباتك بله يوزى اندن كلر وشن وشاد اولور فكيف ذى
روح ايمدى خلق عالمى شاد وخندان ايتمدن اونورى عدل وداد لازمدر
ديو توصيه ايلر وبونده مصالح نامده سعيك فضيلتى اولديغنه رمز
واردر زيرا كندى نفسى اوزرنه سائرى ترجيح ايتمكده نفسدن خلاص
واردر وحضرك عليه السلام آب حياته وصولى عسكر اسكندره
صو طلبيچون اولدى فاعلم ذلك * كر كند آهنك ظلمى پادشاه
سود نكند مروراخيل وسپاه * بعض نسخده كر كند آهنك ظلم آن
پادشاه سودكى دارد باوخيل وسپاه دوشمشدر تقدير بيت بودركه كر كند
پادشاه آهنك ظلمى نكند خيل وسپاه مروراسود (كر كره معناسنه حرف
شرط (پادشاه كندك فاعلى وآهنك مفعولى وبعد الجمله فعل شرطدر
خيل وسپاه نكندك فاعلى مرورا مفعول اولى وسود ثانيسى وبعد الجمله

جزاء شرطدر آهنك مدله قصد وعزم ايلمك معناسنه اسم مصدردر
وخيرآهنك وشرآهنك ديرلر صفت مشبهه در آهنكيدن مصدر در
قصد ايلمك معناسنه وكاه اولوركه آهنك حمله معناسنه ده كلور زيرا
حمله عزمك لازميدر ظلمى ده يا زائده ويا تقليل ايچوندر ظلم برنسنه يى
موضعنك غيريه وضع ايتمكدر پس حقدن باطله تعدى ايتمك ظلمدركه
غيرك ملكنده تصرف وحدى تجاوز ايتمك دخى انده داخلدر الحاصل
حقدن عدول ايتمك كندى نفسنه وياغيره ظلمدر سود فائده كه زيانك
مقابليدر تركى اصى دير سود مند اصلودر (نكند كاف عربينك ضميله
فعل مضارع منفى در بوراده سلاست وزن ايچون ضمه اختلاس اولنور
يعنى بعض حركتله اوقنور مر ورا اصلنده مرا ورا در كه مر تحسين
لفظ ايچوندر مرترا كبى ولام جاره معناسنه دخى كلور او ضمير منفصلدر
عربيده هو كبى اصلى اوى در الفى حذف اولنوب فتح واوله وى دخى
ديرلر ويالكز واوى دخى استعمال ايدوب ورا ديرلر كمزا ادات مفعولدر
بومقامده اولديغى كبى وهمزه سنى حذف ايدوب ضم را وسكون واوله
مرورا دخى ديرلر هيولى وزنى اوزرنه (خيل عربيدر كه افراسدر وفرسانه
يعنى راكب اولنلره دخى اطلاق اولنور نتكم حديثده كلور ياخيل الله اركبى
بوراده اركبوا ديمليديكى خيلى جماعتله تأويل حسبيله در وخيل خيلاءدن
احذ اولنمشدر تكبر معناسنه زيرا هر راكب فرس اولان كمسه نفسنده
بر نخوت وكبر بولور سپاه لشكر در كه عربى عسكر وتركى چرى دير
(سپاهى لشكره منسوب يعنى پادشاه عسكرندن معدودر زيرا عسكر
سلطانك اصنافى واردر كه معلومكدر (معناى بيت) بودر كه اكر پادشاه
قصد ظلم ايله يا بوادنى مرتبه ده جوره عزم ايتسه فكيف كه كثيرا كا
عسكر وسپاهى فائده ايلمز زيرا امر سلطنت ظلم اوزرنه مبنى اولمجق
بلمپه كرك آن وكرك چرق اوله چه سود كه اساسى خراب اولان اركان
بوبنا كبيدر وظلم ظلمتدر عسكر اعدا كبى پس ظلمات ظلمتله مندفع اولماز
بلكه نورله زائل اولور چونكه نور ايمان وتقوى وعدل يولنمه وجود
عسكر عدم وكثرتى قلت يرينه اولور وچونكه نور منوكوپ پرتو انداز
اوله (كم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن الله) موجبنجه وقليل
اذا عدوا كثير اذا شدوا مقتضاسنجه دنى بهانه ايله دخى ايش بتر والمداد

روحانى وسماوى ايله انجام كارظفر ونصرت اولور اشته بيت مذكورك
مضمونندن آكاه اولان پادشاه اكا كوره عمل ايدر وسير خلفاء راشدين

اوزرنه كيدر فاعلم ذلك * چونكه عادل باشد وفرخ لقا * باشد اندر
مملكت شه را بقا * بعض نسخده شه چو عادل باشد وميمون لقا باشد
اندر مملكت اورا بقا دوشمشدر بونك تقديرى چونكه باشد عادل وفرخ
لقا ديمكدر كه باشدك فاعلى تحتنده ضميردر كه شاهه راجعدر عادل
مفعوليدر وجمله سى حرف شرط وفعل شرطدر شه ايكنجى باشدك
مفعول اولى وبقا ثانيسى و بعد الجمله جزاء شرط اولور پس (چون
بوراده شرط ايچوندرا وكه لفظى حرف شرط وفعل شرطى برى برينه
ربط ايچون كلمشدر (فرخ فاء مفتوحه وراء مضمومه نك تشديدى
وخاء معجمه ايله قوتلو وبختلو ومبارك معناسنه ميمون كبى زيرا يمن وبركت
وسعادتدر واصحاب يمين كه اصحاب سعادتدر يمندندر (لقا قاوشمق
وكورمكدر بوراده فرخ لقا حسن المنظر ديدكلريدر كه ايكسى دخى
صفت مشبهه در (مملكت سلطانك تملك ايتديكى بقعه لردر كرك
كندى فتح ايلسون وكرك آباء واجدادندن بطريق الارث انتقال
ايلسون پس سلطانك وقفندن وآخره تمليك ايتديكى يرلردن ماعدا
اراضى كندى ملكيدر (بقا استمرار الوجوددر يعنى برنسنه حالت
اولاسى اوزرنه ثابت وقائم اولمقدر (معناى بيت) بودر كه اكر سلطان
عادل وحسن اللقا ونورانى الوجه اولا كه اكا ملاقى اولان كمسنه
لقاسندن نشاط وانبساط بوله مملكتنده اكا دوام وبقا وثبات اولور
يعنى هيچ كمسه انك ملكنى يدندن تغلب ايدوب الماز بلكه حسن حال
وجمالى سببيله سرير دولت وسلطنتده استقرار بولور وبعد الممات
دخى خيرله ياد اولوب عمر ثانى ايله معمر اولور بونده حسن لقايى دخى
درج ايتدى زيرا حديثده كلمشدر كه (خواتجكزى حسان الوجوه
اولنلردن طلب ايديكوز يعنى حسن الوجه اولمق آفتدن سلامت
ايله در كه اعتدال مزاجه تابعدر پس صاحبندن بحسب الظاهر خير
مأمولدر وجناب نبوى صلى الله عليه وسلم بيور مشلردر كه بكا پرايش
ايچون آدم كوندردكده حسن الوجه وحسن الاسم اولانى بعث
ايديكوز يعنى بو وصفلرك ارباينده يمن وبركت اولمق ملاحظه سيله

تفوّلدر صدق الرسول الجليل * چون کند سلطان کرم بالشکری *
بهر او بازند صد جان وسری * چون حرف شرطدر سلطان کندك
فاعلی وکرم مفعولی و بالشکری کرمه متعلقدر وجمله سی فعل شرطدر
بهر بازندی تعلیلدرکه معلول اوزرنه تقدمی ضرورت وزن ایچوندر
بازند فعل مضارع جمعدر اوینارلر دیمکدر مصدری بازیدندرکه
اوینامقدر فاعلی لشکر ضمیریدر صد جان مفعول و بعد الجمله جزاء
شرطدر (سلطان اصلنده تسلط واستیلا معناسنه مصدردر صکره
اسم قلندی (کرم بعد السؤال اولان عطادر بوراده مطلق احسان
مراددر (بالشکر یده بازائده در سریده کبی (بهر ادات تعلیلدر (صدجان
وسر کثرتدن کنایه در (معنای بیت) دیمکدرکه اکر سلطان لشکر
وچری یه کرم ولطف واحسان ایلیه لسکر دخی سلطاندن اوتوری
وانك یولنه چوق جان و باش اوینارلر واکا فدا ایدرلر واعداسنه
زبون ومغلوب اولمغه قومزلر زیرا دیمشلردرکه الانسان عبید
الاحسان بوتده سلطانك کندی ذاتنده عدلنی بیاندن صکره
اوصافندن خصوص اوزرنه کرم واحسانه انتقال ایلدی زیرا کرچه
ایکسی دخی ینه و بین الناس معامله در ولکن عدلده سیاست دخی
داخلدرکه عدل لطف محض دکلدر کرم ایسه خالصدر

* ⁂ در بیان اخلاق حمیده کوید ⁂ *

*چارچیز آمد بزرکی رادلیل * هر که اودارد بود مرد اصیل * چارچیز
مبتدا دلیل آمدك مفعولی و بزرکی را دلیله متعلقدر و بعد الجمله خبر
مبتدادر را ادات مفعول ولام جاره معناسنه تعلیل اولمغه قابلدر هرکه
هرکسی که تقدیرنده مبتدادر اومبتداء ثانی ودارداك تحتنده اولان
فاعلی او ومفعولی محذوفدرکه هرکسی که اودارد آن چارچیز دیمکدر
و بعد الجمله هرکسی یه صفت اولور مرد بودك مفعولی اولوب بعد
الجمله مبتدای اوله خبر اولور (بزرکی ده یامصدریه در (بزرك بانك وزانك
ضمه سیله ورانك سکونیله اولو دیمکدر عظیم معناسنه مقابلی کوچکدر
کبیجی معناسنه بزرك منش متکبر دربزرجمهر بزرك مهردن معربدر
(دلیل مرشد ومابه الارشاد در مصدری دلالتدرکه یول کوسترمکدر
الحاصل برنسنه نك معرفتنه وصوله وسیله اولانه دلیل دیرلر الفاظك

معنایه دلالتی ورموز واشارات وعقود وامثالی کبی (اصیل حسب
وفضیلت وشرف صاحبی انکچون کشی زاده لره اصیل واصلدن
خطا کلمز دیرلر زیرا مکارم اخلاقی میراث کبی اولمشدر ومختار صحاحده
کلورکه فلان لااصل له ولافصل الاصل الحسب والفصل اللسان
انتهی یعنی فلان کمسه نك اصل وفصلی بوقدر دیمك حسب ولسانی
بوقدر معناسنه در زیرا فصل وفرق غالبا لسانله اولور وحسب مفاخر
آباء ومآثر اجداد درکه انلك سببیله اولاد دخی عامهٔ ناس اراسنده
اهل مناقب وفضائلدن محسوبدر ویاخود حسب کندینك وآباء
واجدادینك افعال حسنه سیدر زیرا دیمشلردرکه من فاته حسب
نفسه لم ینفع حسب ابیه وینه دیمشلردرکه ومابنفع الاصل من هاشم
اذا کانت النفس من باهلهٔ (معنای بیت) بودرکه درت نسنه اولولغه
وعظم قدره دلیل ونشان کلدی هرکیم اول درت نسنه یی طوتوب
وآنده بولنورسه حسب وشرف وقدر صاحبی ار اولور وفضائل اهلی
رجال میاننده کرچك ار دیمکه لیاقت واستحقاق بولور بورادندرکه
نیجه زنلر کماله مرد ونیچه مردلر نقصانله زن اولدیلر * علم را اعزاز
کردن بی حساب * خلق رادادن جواب باصواب * بونك تقدیری
کردن علم را اعزاز بی حساب دادن خلق را جواب باصواب
دیمکدرکه کردن چارچیزدن بدلدر مابعدنده اولان اوچ خصلتك
انضمامی اعتباریله (زیرا یك چیز چارچیزدن بدل اولماز ومبتداء
محذوفه خبر اولمق دخی جائزدر نخستین او کردن تقدیریله نتکم عرب
الاول کذا دیر کردنك مفعول اولی علم واعزاز ثانیسی بی حساب
اعزازه متعلقدرکه مقصود اعزازده مبالغه در خلق دادنك مفعول
اولی وجواب ثانیسی و باصواب جوابك صفتیدر زیرا بامع معناسنه درکه
صوابه مقارن اولان جواب دیمکدر زیرا هر جواب صوابه مقارن اولماز
پس صفت تخصیص ایچون اولور (علم نظر عقلی ویا کسف الهیدن
حاصل اولان ادراك جازمدر اکر شبهه بولنسه اکا علم دیمزلر بوراده
علمدن مراد علم نافعدر یعنی علم قرآن وحدیثدرکه احکامه وحکمه
متعلقدرکه اوّلکی سنه عالم اولانه عالم باحکام الله وایکنجی سنه واقف
اولانه عالم بالله دیرلر و بوایکی علمدن ماعداسنه وسائل دیرلر وشول

علم كه وسیلهٔ معرفت اولمیه مردود ومحقردر (اعزاز اذلالك
مقابلیدر یعنی عزیز ایلمك ذلیل وخوار طوتما مقدر بوراده ایلمك
معناسی كردندن مستفاددر پس اعزاز تجریده محمول اولور حساب
عد ایتمكدر (ویوم قیامته روز حساب دنلدی زیرا اول كونده
اعمال عباد عد اولنور تا كه خیرا وشرا مجازات واقع اوله (خلق
مخلوق معناسنه دركه مقام قرینه سیله انسان مراد اولور (جواب
جو بدندر كه قطع معناسنه در زیرا جوابله كلام خصم منقطع اولور
صواب خطانك ضدیدر یعنی حقه اصابتدر (معنای بیت) بودر كه علم
نافعی كه قرأن وحدیثدن مستنبطدر بی حساب یعنی زیاده سیله ومبالغه
ایله حسابدن خارج اعزاز ایلمكدر یعنی علم شریفه تعظیم ایدوب انی
عزیز طوتمق اولولغه نشاندر زیرا علم صفت الهیه در وصفت الهیه یه
تعظیم ذاته تعظیم در ومقتضای تعظیم موجبنجه عمل واهل علمی
دخی اعزاز ودخی خلقك جوابه محتاج اولنلرنه طوغری جواب
ویرمكدر وخطا ویكلش سویلامكدر والا جناب نبوته عرض اولنوب
خطا سیله مفتضح اولور اشته بودردك اوجندن نیچه لر قضا وفتوای
ترك ایتدیلر ونیچه لر دخی عن اصل قبول ایتمدیلر امام اعظم كبی
رحمه الله (وهرندن كه انسانه سؤل ایدرلر علمی مرتبه سی راست
سویلمكدر والا آفات لسانله مبتلی اولمش اولور (مثلا یولدن سؤل
ایدن اعمی وبصیره یولی طوغری سویلیه وضال اولانی ارشاد ایلیه
والا صفت شیطانیه ایله متصف اولمش اولور كه اضلالدر
* هركه دارد دانش وعقل وتمیز * اهل علم وعقل رادار دعزیز *
اولكی مصراعك اعرابی معلومدر كه نیجه كره نظائری شرح اولندی
اهل علم ایكنجی داردك مفعول اولی وعزیز ثانیسی در وبو بیتك مضمونی
چارچیزك اوچنجی سیدر وبیت آتی مضمونی دردنجی سیدر وسائر ابیات
تمامتدندر نتكم اهل تأمله ظاهردر دانش اسم مصدردر بلو معناسنه
دانش كر ودانشمند ودانشور بلولی دیمكدر زیرا بوشین علامت اسم
مصدردر كه امر مجرد آخرینه لاحق اولور مثلا دانش وبینش وروش
ورنجش وامثالی كبی وبوشینك ماقبلی مكسور اوقنور (تمیز اصلنده
تمییزدر ایكی یائله تخفیفا بری حذف اولنمشدر تمیز عربیدر كه عجم

آندن هوش وترك اوك ایله تعبیر ایدر اوكی كتمش ومغشی ومغمی علیه
اولمش یعنی بایلمش كمسنه یه بیهوش دیرلر كه هوشك مقابلی اغمادر پس هوش
عقل اوزرنه متفرع بر حالتدر نفس عقل دكلدر انكچون عقل
اوزرنه عطف ایتدی عطف العام علی الخاص زیرا بو یله یرلرده
تمیز مطلقا ادراكدر كه انسان خیر وشری آنكله فرق ایدر عقل
ایله تعقل ایتدیكی كبی وتمیز حیوانده دخی بولنور كه حلو ومر وضار
ونافعی آنكله ادراك ایدر اص اوكدن غیریدر زیرا اص عقلدر كه
مقابلی جنوندر اصلونك مقابلی دلودر هوشیارك مقابلی مستدر
الحاصل ناظم قدس سره بوراده دانش یعنی علم وعقل وتمیزی جمع
ایلدی زیرا بری برلرندن فرقلری واردر علم معلوماته وعقل معقولاته
تعلق ایدر ومعقولات عقل اولدن آشغا سیدر معلومات اسما وصفاته مطا...
دخی اطلاق اولنور پس علم عقلدن اعمدر وتمیز دخی عقلدن اعمدر
زیرا كاه اولور كه تمیزی عقل معناسنه دخی استعمال ایدرلر (عزیز
ذلیل مقابلیدر كه بالاده اشارت اولندی (معنای بیت) بودر كه
هركیمك كه علم وعقل وتمیزی اوله اهل علم وعقلی عزیز طوتر خوار
وذلیل طوتمز زیرا علم وعقل وتمیزك شرفنی نه ایدوكن بیلور واكا كوره
اربابنك قدرن فهم ایدوب (انزلوا الناس منازلهم (ولا یعرف
ذاالفضل الاذووه) مقتضاسی اوزرنه رعایت وعزت قیلور ودیمشلردر كه
علمائله مشاوره ایله والا عقلایه مراجعت قیل وعقلدن آشغه سی
سهودر كه انك اهلنه اعتبار یوقدر * ای برادر كر خردداری تمام *
* نرم وشیرین كوی بامردم كلام * بونك تقدیری ای برادر كرداری
خرد تمام كوی كلام بامردم نرم وشیرین دیمكدر كه خردداری نك
مفعولی وتمام تام معناسنه خردك صفتیدر وبعدالجمله فعل شرطدر
كوی امر حاضردر كلام مفعول اولی نرم وشیرین ثانیسی بامردم كویه
متعلقدر كه بایه باتعلق ایدر (خرد خاء معجمه نك كسریله جمیع لغاتده
عقل ایله تفسیر اولنمشدر وابن كمال دیمشدر كه خرد عربیده كی كبی
بصیرت معناسنه در واول وصفله موصوف اولانه خردمند دیرلر
وشول حالت كه عارضی اوله آنده ادات توصیف منددر سعیله چشم
بصیرت آچلمق واردر اول اعتبار ایله خردك ادات توصیفی مند

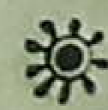
اولمسدر وینه برمحلده دیمشدر که عقل خلقیدر وهوش او کدر که
کسبله متزاید اولور وینه دیمشدر که خردك مقابلی بی خرد درکه
ترکیده ابله دیدکلریدر انتهی وبونده نظر وارد ر زیرا عقل خلقی
اولیجق بصیرت معناسنه خرد دخی خلقی اولور زیرا بصیرت قلبك
قوت مدرکه سیدر که عقلدر یوخسه بشقه نسنه دکلدر و بصیرته
چشم اضافتی بصرك مقابلی اولمق اعتباریله‌در که چشم بصر چشم
حس وچشم بصیرت چشم عقلدر که بری حسیاتی وبری عقلیاتی
ادراك ایدر وخردك مقابلی بی خرد درکه احمقدر ابله دکلدر زیرا
ابله اوغوزدر که سلیم الصدردر وابله ترکی دکلدر بلکه عربیدر تمام
مصدردر خردك صفتیدر مبالغه طریقیله واصلی خردتام در برنسنه
برحده منتهی اولمقدر که شئ خارجه محتاج اولمیه عدد تام وعدد
ناقص دیرلر ومعدود دن غیریده دخی جاریدر مساحت کبی (نرم
یومشقدر که مقابلی درشت درکه قاتیدر نرم کوش قولاغك یومشق
برینه دیرلر اصلنده اضافتله‌در (شیرین طاتلو لذیذ معناسنه عجم آجی
وطاتلویه جك یرده تلخ وشیرین دیر شیر سوددر یا نسبت ونون
تأکید نسبت ایچوندر طاتلولرده انسانك اول طتدیغی لذیذ نسنه
سود اولدیغندن اوتوری طاتلویی اکا نسبت ایتمشلردر وشیرین
خسروك زوجه سیدرکه عشقبازلقلرندن خسرو وشیرین دیو
شهرت بولمشدر مجنون ولیلی ووامق وعذرا وامثالی کبی (کوی کاف
عجمیله امر حاضردر مصدری کفتن در سویلمك معناسنه مضارعنده
فا واوه قلب ومابعدنده بریازیاده ایدوب کوید وکوینده دیرلر کفتکو
سوز ساودر (کلام مفید اولان سوزه دیرلر تکلم او مقوله سوزی
سویلمکدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر اکر عقل تام طوتسك
یعنی عقلك کامل ایسه مردمه یعنی آدم اوغلانه کلامی نرم وشیرین
سویله یعنی کلامکی رفقله ایله وسوزکی طاتلو قیلوب یاغله بال قارشدر
تا که خلقه تأثیر ایلیه وحسن استماعله استماع ایده‌لر زیرا ملایم سوزی
هرکس قبول ایدر وطاتلو کلامه قولاق طوتر نتکم لقمان حکیم اوغلنه
وصیت ایدوب آجی اولمه سنی آغزدن آتارلر وپك طاتلو دخی اولمه که
سنی یودرلر دیمشدر پس اکر کلام واکر غیری اعتدال وتوسط اوزره

کرکدر که اکا استقامت اعتدالیه دیرلر اکامل ناسه میسردر غیره
دکل * هرکه باشد ترش روی وتلخ کوی * دوستان ازوی بکردانند
روی * تقدیری هرکسی که باشد ترش روی وتلخ کوی بکردانند
دوستان ازوی روی دیمکدر که هرکسی مبتدا وترش روی باشدك
مفعولی وبعد الجمله مبتدایه صفت اولور دوستان بکردانندك فاعلی
وروی مفعولی وبعد الجمله خبر مبتدا اولور (ترش اکشی اصلی ضمتین ایله
استعمالدرکاه اولور که تخفیفا رابی ساکن اوقورلر ترشیدن اکشیمك
بوراده را طول کلمه‌دن اوتوری وجوبا ساکندر (ترش روی صفت
مشبهه‌در اکشی یوزلو معناسنه وصف ترکیبی دکل (تلخ کوی دخی
بویله‌در که آجی سوزلو دیمکدر بوراده کوی کوید ندن مأخوذ اسمدر
یعنی سویلیه نك وایتمه نك اسمیدر (دوستان دوستك جمعیدر که مقابلی
دشمندر (ازوی اصلنده ازاویدر که ضمیر غائب منفصلدر صکره همزه
حذف اولنوب واوه اخف حرکات اولان فتحه ویرلمشدر (بکردانند
کاف عجمیله فعل مضارع غائبك جمعیدر که اولنده باء مکسوره
استقباله تخصیص ایچوندر وتأکید وفصاحت ایچون دخی داخل
اولور آخرنده ند ادات جمعدر که اصلی اند در کردانیدن متعدیدر
دوندرمك معناسنه کردیدن لازمدر که دونمك دیمکدر (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که اکشی یوزلو وآجی سوزلو اوله دوستلری اندن یوز
دوندررلر یعنی اعراض ایدرلر ویوزنه باقمزلر وسوزن دکلمزلر زیرا اقبال
والتفات واستماع قلبك قبولنه منوطدر او مقوله وصفله موصوف
اولان آدمی ایسه کمسه سومز وقلبی قبول ایتمز حسن معامله
خارجیه ایسه داخل وباطنده اولان حسن قبولك ثمره سیدر مکر که
حسن معامله سی ضروری اولا که اکا مدارا دیرلر نتکم دیمشلردر که
کسه‌مدیکك الی اوپ پس سوء اخلاق سببله دوستلر واشنالر
آدمدن فرار ایدیجك اجانب واعدا اولنلره سوز قالمدی وقرآنده کلور
(ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك) چونکه حق تعالی
اکابرله یعنی اکابر یوزندن اصاغری تأدیب ایلدی پس عاقله عبرت

المق لازم کلدی * هرکه از دشمن نباشد برحذر * عاقبت بیند ازو رنج
وضرر * بونك تقدیری هرکسی که نباشد از دشمن برحذر بیند

ازوعاقبت رنج وضرر دیمکدرکه اعرابی ظاهر ونظائری ماضیدر
(حذر احتراز در یعنی اخافه ایدیجی نسنه‌دن پرهیزدر دیمشلردرکه
محذورامنك ومحظور مباحك ضدیدر پس الضرورات تبیح المحظورات
ظاء معجمه ایله‌در زیرا اباحته مقارندر ذال معجمه ایله اغلاط عامه دندر
(عاقبت آخر معناسنه زیرا عقب مؤخر الرجل یعنی آیق اوکچه سیدر
فلانك عقبنده دیرلر اردنجه معناسنه عقیب دیدکاری یائله بطریق
الاشباعدر والا اصلده یا یوقدر وعربیده اشباع طریقهٔ مسلوکه‌در
دوانق‌ده دوانیق ومخادمه‌ده مخادیم وجوالقده جوالیق وامثالی کبی
(رنج زحمت معناسنه اسمدر مصدری رنجیدن کلورکه انجمکدر
متعدیسی رنجانیدندر (ضرر نفعك مقابلیدرکه عجم اندن کزند ایله
تعبیر ایدرکه ضرر وزیان ورنج دیمکدر (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که دشمندن احتراز اوزرنه اولمیه ومکر وکیدنی دفعله مقید
اولمیوب اندن بی پروا وبلکه خصمنی استحقار اوزرنه اوله عاقبت اندن
رنج وضرر وزیان وزحمت کورر وآخر انك دامنه طوتلوب خاك مذلته
یوز اورر ودیمشلردرکه دشمن انسانك قفاسنده در فرصت کوزدب
کلور پس غافل اولمامق کرکدر ودفعنه برچاره بولملودر ودشمن سکا
ظفر بولمزدن اول سن اکا غالب اولملودر زیرا صوك پشیمانلق فائده
ویرمز دیرلر مشهوردر * درمیان دوستان مسرور باش * کرخرد
داری زدشمن دور باش * بونك تقدیری باش مسرور درمیان دوستان
اکرخرد داری باش دور زدشمن دیمکدرکه باش امر حاضردر مسرور
انك مفعولیدر وجمله سی مستأنفه‌در (اکر حرف شرطدر خرد دارینك
مفعول مقدمی وجمله سی فعل شرطدر دور ایکنجی باشك مفعولی
وجمله سی جزاء شرطدر (میان بیل واورته وسط معناسنه فتح سینله
وارالق بوراده مراد بودر (مسرور اسم مفعولدر سروردن صدرده منکتم
ومستبطن اولان لذت وانشراحدر خارجده وظاهر بشره‌ده اثری
محسوس دکلدر اصلی سردر زیرا لذت مستبطنه قلبده سردر باش امردر
مصدری باشیدندر اولمق معناسنه دور ایراق بعید معناسنه (معنای بیت)
بودرکه دوستلر آراسنده مسرور اولوب اوتور زیرا دوستلره قریب اولمق
وارالرنده بولنمق باعث انس وحضور وسروردر واکر عقل تامك

وار ایسه وادراك کامل طوترسك دشمندن ودائره سندن وصحبتندن دور
وبعید اول زیرا انلردن دور اولمق سبب راحت دل ونزدیك اولمق موجب
کدر متصلدر الحاصل دوستان دائره سنده بولنمق باغ وبوستان ایچنده
اولمق کبیدرکه آدمك دماغی پربوی انس وقلبی داخل بزم عالم قدس
اولور دشمنان میاننده اولمق ایسه خارزار ایچنده قالمق کبیدرکه
دامن دل وحاشیهٔ جامهٔ خاطر دریده اولمقدن خالی اولماز وچشم جان

روی الم کورمکدن چاره بولماز ودیمشلردرکه دشمنلرله زندکانی ایتمك
خطا وافساد عمر واسراف سرمایهٔ وجوددر فاعلم ذلك * ای پسر
تدبیر راهی توشه کن * پس حدیث این وآن یك کوشه کن * بونك
تقدیری ای پسر کن توشه تدبیر راهی پس کن یك کوشه حدیث این
وآن دیمکدرکه توشه کن کلمه سنك مفعولی وتدبیر راهی تعلیلدر ویك
کوشه ایکنجی کن کلمه سنك ظرفیدر وحدیث این وآن مفعولدر وپس
باء عجمی ایله عربیده فاء جزائیه معناسنه‌در تقدیری فاذا تدارکت الزاد
فاجعل حدیث فلان وفلان فی طرف وامض حیث اردت من طریق
الاخرة تدبیر بر نسنه‌نك آخر وعاقبتنه نظر ایتمکدر راهی‌ده یا زائده
ویا تعظیم ایچوندر تدبیر راهی تعلیلی متضمندر برای تدبیر وتدارك
راهی دیمکدر توشه آزق وزاد معناسنه حدیث لغتده جدید وعرف
عامه‌ده کلام وعرف محدثینده خبر رسولدر وکلامك قلیل وکثیرنه
شاملدر زیرا شیئا فشیئا حادث اولور پس حدیث قدیم مقابله سنده اولور
بورادندرکه خبر رسوله حدیث دیدیلر زیرا قرآن مقابله سنده‌در
قرآن ایسه قدیمدر زیرا غیر مخلوقدر این وآن فلان وفلانه یعنی زید
وعمروه اشارتدر کوشه بوجقدر بك کوشه برطرف دیمکدر کوشه ایکی
جزءدن مرکبدر بری کوش کاف عجمیله که قولقدر وبری دخی هاء
تخصیصدرکه کوشهٔ قولاغه تشبیهدر وبونده مشابهت جهتندن اولان
مناسبتی اظهار واردر نتکم ینبوع آبه عین دیدیلر زیرا هیئتده وسیلانده
کوزه بکزر (معنای بیت) بودرکه ای پسر یول ایچون ویاخود راه
عظیم اولان راه آخرت تدبیری وتدارکی ایچون توشه ایله یعنی زاد وآزق
تهیئه وتحصیل ایله پس بونك وانك یعنی زید وعمروك سوزنی برکوشه یه قو
وبرطرف ایله وایل سوزنی دکلمه وایشوکه مشغول اولوب یولکه

طوغری کت زیرا مضل ومفسد چوق وشیاطین الانس والجن حددن آرتوقدر که رهزنلك ایدرلر وملامت سمتنه کیدرلر وسکا لازم اولان لائمك لومنه وغافلك غفلتنه مقید اولمیوب تدارکده وسلوك طریق حقده اولاسن والا نادم اولورسن معلوم اولا که سالکه لازم اولان ابتدا تعیین مطلب وثانیا اسباب معینه یه تشبث وثالثا بالفعل حرکت وسلوکدر وبو مقامده مطلب متعین اولمغله ناظم قدس سره اولا تدارك زادله توصیه ایدوب بعده استصحاب زادله سلوك طریقه ترغیب ایلدی فاما زاهدك مطلبی درجات جنت وزادی اعمال صالحه وعاشقلرك مطلوبی قربات حضرت وزادی فنا فی الله درکه هربری بشقه تدارك ایله یوللرینه کیدرلر فاعلم ذلك

* * * دربیان چار چیز که درخطرست میکوید * * *

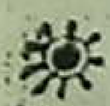
چارچیزست ای برادر باخطر * تاتوانی باش ازینها برحذر * بونك تقدیری ای برادر چار چیزرا خطرست دیمکدر که ادات خبر خطره متصلدر زیرا چار چیز مبتدا وباخطر خبردر تا مادام معناسنه درکه استمرار مراد اولنور توانی فعل مضارع مخاطبدر جمله سی تأویل مصدرده اولوب باش کلمه سنه ظرفدر باش امر حاضردر ومابعدی اکا متعلقدر وبعد الجمله مستأنفه در خطر فتحتین ایله هلاك اوزرنه اشرافدر توانی نك مصدری توانستن وتوانیدندرکه کوچ یتمکدر توان کوجدر قدرت معناسنه توانا کوجلودرکه صفت مشبهه در شکیب صبر وشکیبا صبرلو اولدیغی کبی اما توان شول کوجدر که خلقی اوله کسبله یعنی ادمانله حاصل اولان کوجه زور دیرلر قضا توان وصف ترکیبیدرکه اصلی توانندهٔ قضادر قضا وامضایه قادر اولیجی معناسنه قدر توان دخی بویله در ازینها اصلنده ازاین درها ادات جمعدر اینها چارچیزه اشارتدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر درت نسنه خطره مقارندرکه هرکیمده اول درت نسنه بولنورسه یا ظاهرا ویا باطنا هلاکه مشرف اولور مادامکه قادر اولاسن یعنی علی الاستمرار بونلردن احتراز اوزرنه اول والا هلاك اولورسن زیرا قول ناصح ایله عمل ایتمین آخر نادم اولور وبر معنایی بلمن ایله بلین برابر دکلدر وتجربه ایدن ایله ایتمین مساوی اولماز پس عاقل اولان بویله پندی قیمتدار کوشوار کبی

قولاغنده طوتمق کرکدر * رغبت دنیا وصحبت بازنان * قربت سلطان والفت بابدان * رغبت کسر ثانیله ومابعدنده اولان معطوفات ثلثه ایله چار چیزدن بدلدر قربت اولنده واو ضرورت وزن ایچون حذف اولنمشدر رغبت برنسنه یی حرصله ارادتدر دنیا عقبی مقابله سنده درکه دنو وقربی اولدیغیچون دنیا دنلدی وآخرته یوم آخر دنلدیکی دنیادن طقوز بیك ییل مؤخر خلق اولنمغله در ودنیایه رغبتدن منع متاعندن واکا تعلقدن منعدر ودنیانك حدی بالاده ذکر اولندیغی اوزره سماء سابعه نك مقعرندن ثرایه دکدر که عالم کون وفساددر قربت قرب معناسنه درکه بعدك ضدیدر وقرب وبعد اعتباری درکه انلر ایچون حد محدود یوقدر (الفت التیامله اولان اجتماعدر اجزاء محیطك بری برینه اتصالی کبی وتاج المصادرده کلورکه الالفة دوستی کرفتن یعنی دوستلق طوتمغه الفت دیرلر دوستلق ایسه اجتماع والتیامی مستلزمدر (بدان بدك جمعیدر بد یرامز در مقابلی نیك درکه ایودر (معنای بیت بودرکه اول درت نسنه که امور مهلکه دندر اولا دنیایه رغبت وانك متاعنه حریص اولمقدر حب دنیا ایسه جمیع خطایانك رأسیدر ودنیا ملعونه در مکرکه ذکر وتوحید وسائر امورکه حق تعالی شرعله انلری استثنا ایلمشدر بونلر محبوبدر الحاصل علاقهٔ دنیا انسانك قلبنی مرده ونفسنی زنده قیلور مکرکه سلیمان عم اولا که ظاهری دنیاده وباطنی شهود مولاده اوله زیرا دریا اولان متغیر اولماز وثانیا زنلرله صحبتدر زیرا زنك دنیایه تعلقی مرددن زیاده در پس صحبت زن انسانی آرایش دنیایه جذب ایله اهلاك ایلر وثالثا قربت سلطاندر زیرا ملوك وفاسی یوقدر وادنی بهانیله آدمه قیارلر پس سلامت انلردن کنارده اولمقدر ورابعا بدلر ویرامزلر ایله الفت واختلاط ایتمکدرکه اوصاف ردیه لك

سرایتنه سببدر زیرا حکم جوار اشتراکدر * قرب سلطان آتش سوزان بود * بونك تقدیری بود قرب سلطان آتش سوزان دیمکدرکه قرب سلطان بودك فاعلی وآتش سوزان مفعولیدر سوزان صفت مشبهه در یناغن ویقاغن معناسنه بوراده آتشه صفت اولمغله معنای متعدی مراددرکه یاقیجی در مصدری سوزیدن وسوختن درکه یانمق ویاندرمق معنالرنه کلورکه کونمك وکویندرمك ایله دخی تعبیر اولنور

(معنای مصراع) بودر که قرب سلطان یافیجی آتش اولور یعنی آتش نیجه احراق ایدرسه اولدخی احراق ایدر سؤال اولنورسه که آتش اصلندن محرقدر پس نوجهـله سوزانله وصف اولنور جواب بودر که مبالغه‌یه محمولدر که زیاده محرق آتشدر دیمکدر و بومقوله آتشه قریب اولمق اتلاف نفس واهلاك وجود در بوراده ناظـم قدس سره لف ونشر مرتب طریقنه سالك اولمدی بلکه اعظم اسباب هلاك اولان قرب سلطانی تقدیم ایلدی حتی دیمشلردر که برکمسه طالب علم ایکن تقوی اوزرنه اولمسه الله تعالی انی بالاخره اوچ نسنه‌نك بریله مبتلی ایدر یاعمرنه طویمیوب جوان ایکن دنیادن کیدر ویا اهل قری صحبتیـله معذب ایلر و یاخود صحبت سلطانله مبتلی ایدر که بو اوبرلرندن اشددر بابدان الفت هلاك جان بود * بونك تقدیری بود الفت بابدان هلاك جان دیمکدر که الفت بودك فاعلی بابدان الفته متعلقدر هلاك فعلك مفعولیدر هلاك موتدر که وجود اوزرنه فنا وعدم طاری اولمقدر ویاخود برنسنه استحاله وفساد قبول ایتمکدر بوراده مضاف محذوفدر تقدیری سبب هلاك جان دیمکدر (معنای مصراع) بودر که یرامزلرله الفت واختلاط ایتمك جانك سبب هلاکی اولور زیرا فسادلری ساری اولوب مرده حکمنده اولور پس قلبك حیاتی صلاحله وایلك ایله‌در وممانی فسادله وکملك ایله‌در وانسان جارسوء صحبتیله فی نفس الامر یرامز اولمسه دخی بحکم الصحبة یرامزه نازل اولان بلا نازل اولور نتکم قرآنده کلور (واتقوا فتنة لاتصیبن الذین ظلموا منکم خاصة) * زهردارد درون دنیا چومار * کرچه بینی ظاهرش نقش ونکار * بونك تقدیری دارد دنیا درون زهرچومار دیمکدر که دنیا داردك فاعلی ودر درون ظرف وزهر مفعولیدر کرچه شرطدر عربیده ان وصلیه کبیدر که جزادن مستغنیدر ظاهرش بینی‌نك مفعول اولی ونقش ونکار ثانیسی در بینی فعل مضارع مخاطبدر کوررسن دیمکدر مصدری علی غیر القیاس دیدن در مضارعی بیند واسم فاعلی بیننده کلور نکارنونك کسری وکاف عجمیله نقش معناسنه اسم مصدر در نکاریدن ونکاشتن نقش ایلمك وصورت یازمق نتکم نکارخانهٔ چین دیرلر مشهور در ومحبوبلره نکار دیدکلری حسن نقشندن اوتوریدر مضارعنده واسم فاعلنده نکارد ونکارنده

دیرلر بوراده نقش منقش معناسنه در زیرا نقش اصلنده الوانله تلوین در بوراده ایسه معنای مصدری مناسب دکلدر مفردات باقیه بالاده یازلمشدر (معنای بیت) بودر که دنیادرونده یلان کبی زهر وآغو طوتر اکرچه ظاهرنی منقش ونکاریده کوررسن یعنی ظاهرده اولان نقشنه الدانمه زیرا باطنی ظاهری کبی دکلدر بلکه باطننده مهلك نسنه طوترکه زهردر ویلانك آغزندن درون ایله تعبیر ایلدی زیرا باطن فی الجمله دروندن در یعنی یلانك زهری اغزنده دیشلرنده‌در که اصردقده اثری ظهور ایدر یوخسه قارننـده دکلدر که قیء طریقیله کلور ویلانك زهرندن غیری بعض احجار ونباتات دخی زهرناکدر الماس کبی که برقیراطی آدمی اهلاك ایلر وسم هلاهل کبی که اول براوتدر که سند اقلیمنده هلاهل شهرنده بترتازه ایکن یرلر ضررویرمز اماغیری اقلیمده اولدرر نقل اولنوب صاتلان انك کوکیدر * می نماید خوب وزیبا در نظر لیکن از زهرش بود جانرا خطر * نمایدك فاعلی دنیا مفعولی خوب در خطر بودك فاعلی وجان مفعولی واز زهرش خطره متعلقدر می نماید فعل مضارع غائبدر که اولنه می ارادت حال ویا مستقبلی حاله تقریب ایچون داخل اولور نمایدك مصدری نمودندر کوسترمك وکورنمك معنالرنه مضارعنده واو یرینه الف ویاکتوروب نماید ونمایـنده دیرلر کوسترر وکوستریجی وکورینور وکورینجی معنالرنه وبعض لغاتده نمودن ونمایدن دخی دیمشلردر ولکن ظاهر اولان بودر که مصدر ثانی نماید نمودندن اخذ اولندقدن صکره اعتبار اولنمشدر اکر مصدر اصلی اولسه مضارعنده الف ویاکتورمکه حاجت قالماز (زیبا صفت مشبهه‌در که زیب بزکدر زینت معناسنه زیبا بزکلو ویراشقلودر مصدری زیبیدن کلور یراشمق معناسنه نظر برنسـنه‌یی ادراك ایچون تقلیب بصر وبصـیرت ایدوب انی کورمکدر بوراده رؤیت بصر مراد در لکن لامك کسریله ویا ثله حرف استدراکدر اصلی لکن درکه عربیدر ولکن استعمال عجم اوزرنه یا ادخال اولنیجق لام مکسور قلنـدی ترخیم ایدوب لیك دخی دیرلر ولکن لفظـندن ولی دخی دیرلر استدراك لغتده سامعك تدارکنی طلبدر واصطلاحده کلام سابقدن تولد ایدن توهمی دفعدر خطر مرود ایتـدی که هلاکه

مشرف اولمقدر (معناى بيت) بودركه اول ماركبى اولان دنيا انسانك
نظرنده محبوب ويرا شعلو كورينور ولكن انك زهرندن جانه
خطر وهلاك واردر پس آرايشنه باقيوب زهرندن حذر كركدر
وقرآنده كلور (انا جعلنا ما على الارض زينة لها لنبلوهم ايهم احسن
عملا) يعنى زينت دنيا انسانى امتحان ايچوندر وزينت اولديغى هركسك
امنيه سنه كوره چشمنه مستحسن كورنديكيدر وزهر اولديغى اكا تعلق
وانك يوزندن ياصورة ويامعنى هلاك كدر نتكم دنيايه حريص اولنلرك
نتيجه لرى ظاهردر كرك ملوكدن وكرك رعيتدن * زهر اين مار منقش
قاتلست * باشد ازوى دور هركو عاقلست * زهر كسر رائله مبتدا
ومابعدنه مضافدر منقش مارك صفتيدر قاتلست خبردر اصلى قاتل
استدركه است در معناسنه در همزه سى حذف اولنوب قاتله متصل
قلنمشدر زيرا قاتل آخرنده وصله مانع يوقدر هاء رسمى وامثالى كبى
دور مفعوليدر فاعلى مابعدنده اولان كسيدر زيرا هركو كاف عربيله
اصلنده هركسى كه اودر نتكم مرور ايتدى او مبتدا عاقلست خبر
وجمله سى فاعله صفتدر (منقش اسم مفعولدر تنقيش دنكه برنسنه يى
الوان مختلفه ايله تلوين ورنكامیز ايتمكدر (قاتل قتلدندركه جسددن
روحى ازاله در موت كبى ولكن مباشرلك فعلى اعتباريله قتل وفوت
حيات اعتباريله موت ديرلر (عاقل عقلدندركه وسيلهٔ علم اولان قوت
مدركه در وانك محل تعيينى دماغدر بوراده مراد كمال عقلدركه عقل
قدسى وعقل معاددر وعقل اوچ قسم اوزرنه در برى عقل اولدركه
عقل كلدر وبرى عقل اوسطدركه عقول افلاكدر وبرى عقل
آخردركه عقول جزئيه در وعقل ايله روحك فرقى بودركه كرچه
ايكيسى دخى جسمدن جزء دكلدر ولكن روحك جسمه تدبير وتصرف ايله
تعلقى واردر عقلده بو معنى يوقدر بلكه نفسى قبائحدن عقال وقيده
واسطه در (معناى بيت) بودركه بو منقش يلانك زهرى آدمى قاتلدر
هر اول كسه كه كمال عقل ايله موصوفدر اول مار منقشدن دور وبعيد
اولور تا كه اكا قريب اولمغله زهرلنوب هلاك اولميه الحاصل انسان
مارك زهرندن هلاك اولديغى كبى دنيانك متاعنه تعلق وآرايشنه
فريفته اولمقدن دخى هلاك اولور كه اولكى يه هلاك صورى وايكنجى يه

هلاك

هلاك معنوى ديرلر وقالبك موتندن قلبك موتى اشددر زيرا موت
قلبدن كفر لازم كلور كه مقتضاسى خلود فى النار در موت قالب ايسه
بويله دكلدر بلكه مؤمن كا لە تحفه در ونتيجه سى درجات قرباندر
* همچو طفلان منكر اندر سرخ وزرد * چون زنان مغرور رنك
وبو مكرد * بونك تقديرى منكر اندر سرخ وزرد همچو طفلان مكرد
مغرور رنك وبو چون زنان ديمكدركه اعرابى ظاهردر (همچو چو
ادات تشبيهدر كه چوندن تخفيف اولنمشدر هم لفظنى ادخالده فائده
بودركه هم لفظى موافقت ايچون موضوعدر مثلا هم جنك ديرلر
جنكده برابر معناسنه بونده دخى طفل اولمقده واكا تشبيهده برابرلك
ديمك اولور نتكم افواه ناسده دخى بو مقوله لر جاريدر مثلا يا اوشاق
اولمش يا اولمش ديرلر ايكيسيده برابر معناسنه (طفلان طفلك جمعيدر
مولوده التى ويدى ياشنه دك طفل ديرلر وبعضيلر ديمشلردركه
بلوغه دك اطلاق اولنور نتكم مفصلا مرور ايتدى (منكر نهى حاضردر
اصلنده نكردر نونك كسرى وكاف عجمينك فتحيله ولكن بوراده
سلاست وزن ايچون نونك كسره سى اختلاس اولنور يعنى بعض
حركت ايله اوقنور نتكم نظائرى مرور ايتدى اولنده ميم مفتوحه نهى
ايچوندر يعنى امر طلب فعل ايچون ونهى ترك طلب فعل ايچوندر
مصدرى نكرستندر باقمق ونظر والتفات معناسنه مضارعنده سين
حذف اولنوب نكرد ونكرنده دينلور (سرخ قزل عارضه ومعروضه
اطلاق اولنور مثلا رنك سرخ وسرخ رنك ديرلر مرد جومرد كبى
موصوف وصفت وايكنجيسى صفت مشبهه در (زرد صارودر بو دخى
عارض ومعروضه اطلاق اولنور معروف آشه زرده ديدكلرى
صارولغندن اوتوريدر آخرنده ها تخصيص افاده ايدر (مغرور
غروردندركه الدانمق ديمكدر (رنك بو يا بوى باء عربينك ضميله
قوقى رائحه معناسنه (مكرد نهى حاضر در كردندن ايلمك وايشلمك
معناسنه مستقبلا تنده را يرينه نون كتوروب كند وكنده ديرلر بوراده
ناظم قدس سره مكردى مكن يرينه وضع ايتدى زيرا مصدردن امر
اخذ اولنماز بلكه مستقبلات اخذ اولنور پس مكرد خلاف قياس
اوزرنه مسامحاتندر نتكم بو منظومه ده بعض نسخه ده بر محلده دخى

کلور کرد(کبر وعجب ورسوایی مکرد قدر خود بشناس وخود رایی
مکرد زیرا اولکی مکرد کاف عجمیله اصلی اوزرنه درکه مصدری
کردیدندر دونمك معناسنه ومضارعی کردد کلور ودال ثانیه نك
حذفیله امر اولور ایکنجی مکرد ایسه اصلدن خارجدر زیرا کاف
عربیله درکه مصدری کردندر فاعلم ذلك (معنای بیت) بودرکه
اوشاقلر کبی قرزل وصارویه یعنی الوانه مطلقا تنفر والتفات ایلمه
وزنلر کبی رنك وبویه مغرور اولمه ویاخود غرور ایلمه که مفعول یعنی
المصدر اولور بایکم المفتون وامثالی کبی الحاصل کندیکی اطفال
ونسایه تشبیه ایلمه وانلر کبی الوان والاجه وبویا وبویه باقمه والا
الدانور ورنکلنورسن زیرا هرنسنه اصلنده لوندن خالیدر ولون اکا
امور عارضه سببیله حاصل اولمشدر بو سببدن عارف اصلنه نظر
ایدوب الدانمز ورنکی خیال بیلور جاهل اولان ایسه فرعه بقوب
خیالی حقیقت قیاس ایدر والدانوب قالور وآخر پشیمان اولور اول
عارض اولان رنك معروضنده باقی قالماز بلکه صولار وفنا بولور پس
عاقل اولان عاقبت اندیش کرکدر فافهم * زال دنیا چون عروس
آرا سنست * هردوروزی شوی دیکرخواسنست * زال دنیا مبتدا
وآراسنست خبریدر وچون عروس اراسته قیددر وشوی دیکر مبتدا
وخواسنست خبری وهرد وروزی خواسته ظرفدر (زال پیر فرتوت
یعنی بونامش وچکمش قوجه ار اولسون زن اولسون بوراده مراد
زندر زیرا دنیا عجوزه تشبیه اولنمشدر پس بوراده زالك دنیایه اضافتی
لجین الماء کبیدر که مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر ودنیایی
پیرلك ایله وصف ایلدی زیرا ابتدا حدوثی الله تعالی دن غیری هیچ کمسه
بلمز وابو البشر آدم علیه السلام خلق اولندقده دنیا اکا خطاب ایدوب
یا آدم بك قوجه لغم زمانده کلدك دیمشدر آدمدن برو خود بوقدر بیك
سنه دخی مرور ایتمشدر که دور سنبله تمام اولمغه اقل قلیل قالمشدر
(عروس صحاحده لغت مشترکدر یعنی لسان عربده وعجمده مستعمل
کلن وکویکو اوزرنه اطلاق اولنور کلمه در رجل عروس وامرأة عروس
دیرلر ولکن مؤنثك جمعی عرائس ومذکرك عرس کلور ضمتین ایله
وعروس دوکون حالنده دینلور (تخوله دك صکره مجاز االطلاق اولنور

بلوغدن صکره یتیم دنلدیکی کبی (آراسنست اصلنده آراسته است
درکه است ادات خبردر همزه سی وماقبلنده اولان هاء غیر ملفوظه
حذف اولنوب بری برینه وصل اولنمشدر ولغاتده کلور که استك ماقبلنه
بر کلمه لاحق اولسه الفی لفظا وکتابة ساقط اولور منست واوست کبی
مکر که متصل اولان کلمه نك آخرنده هاء علامت اوله اول وقتده
افصح اولان الفی ثابت اولمقدر شیوه است کرده است کبی فاماظاهر اولان
بودرکه ثبوت وتلفظی ضرورت وزن ایچوندر پس اکر ضرورت
سقوط وعدم تلفظی اقتضا ایدرسه بو مقامده اولدیغی کبی لفظا
وکتابة طی اولنور اراسته فعل ماضیدن قسمدر بزه مش وزنتمش معناسنه
مصدری آراستن وآرستن در بزه مك وزینتلمك معناسنه مستقبلاتنده
سین یایه قلب اولنوب آراید وآراینده دیرلر (هردوروزی هر ایکی
کونده دیمکدر که یازایده در سوی وسوهر ضمله عورت اری وجامه
شوی ار جامه سیدر عامه غلط ایدوب چاشیر در (دیکر بر دخی
دیمکدر تکرار اولان نسنه نك ایکنجی سندن دیکرله تعبیر ایدرلر مثلا
ایکندی نمازنه نماز دیکر دیرلر بر دخی نماز معناسنه تکم تفصیلی
مرور ایتدی خواسنست دخی اصلنده خواسته است درکه خواسته
واو رسمیله دلمش یعنی طلب ایلمش معناسنه مصدری خواستن درکه
طلب واراده در مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده
دیرلر واو رسمی والف ثابته ایله بو مصدری که دیلمك معناسنه در خاء
مضمومه ده یازرلر وخاستن که بلا واو اوری طورمق معناسنه در قیام
کبی خاء مفتوحه ده یازرلر (معنای بیت) بودرکه دنیا بر قوجه قاری کبی
ایکن کندینی کلن کبی زینتلمش ودوزوب قوشمشدر تا که اهل دنیا
وارباب شهوتی افساد ایلیه وبلا نکاح تعلق ایله وفعل فاحش ایله
مبتلی ایده هر ایکی کونده غیری ار طلب ایلمش واو ینانش ایدنمشدر
یعنی عجوز دنیا کرچه بر حیله ایله سکا بو کون کلن اولوب سکا یار
اولمق صورتن کوسترر فاما ایکنجی کون سنی ترك ایلیوب غیری وآشنا
پیدا ایدوب اکا یار اولور پس انك مطرب وچنکی یه بکزر که هرکون
برخانه ده چالوب چاغروب اوینار وبرخانه ده قرار ایتمز چونکه بیوفادر
سندخی انك یوزنه باقمه وصیت وصدا سنه قولاق طوتوب اول جانبه

آفه وارایشنه فریفته اولمه وس د اولمغه سعی ایله نتکم زینب شاعره دیمشدر (زینب قومبلی زینت دنیایه زن کبی مردانه وارساده دل اول ترك زیورایت * مقبل آن مردی که شد زین جفت طاق * پشت بروی کرد ودادش سه طلاق * مقبل مبتدا آن مردی خبر وطاق شدك مفعول صریحی وزین غیر صریحی و بعدالجمله خبره صفت اولور وکردك تحتنده فاعل ضمیری مقبله راجعدر پشت مفعول و بعدالجمله ماقبلنی بیاندر دادش جمله سی دخی انك تتمه سیدر مقبل مدبرك مقابلیدر حقه اقبال ایدیجی واکا یوز طوتیجی وسعادت اهلیدر مردیده یا زائده ویا وحدت ایچوندر ادات خبر محذوفدر که مرد یست دیمکدر (زین اصلنده زاین در که این اسم اشارتدر بوزاده همزه سی ضرورت وزن ایچون تلفظا وکتابة ساقط اولمشدر (جفت جیم عربینك ضمی وکسریله زن ومرد یعنی زوج وزوجه وآش یعنی مقارن وحلیمی ده کلور که جفت شول عدددر که کسرسز نصفه قبول ایلیه عربجه زوج دیرلر فرد مقابلیدر ونعمة الله ده کلور که جفت ایکی نسنیه دیرلر که بربرده بلیجه اوله مثلا ار عورت وعورت ارك جفتیدر وایکی اوکوز که بیوندرقده اوله جفت دیرلر اول اجلدندر که فلان جفت سوررد یرلر (وطاق وجفت دیرلر که طاق تك در فرد معناسنه پس جفتك مقابلی اولور (ومفتاح اللغه ده کلور که طاق مصندره درامّا صحاح فرسده اسطوانه وقات معنالرنه یك طاق دیه جك برده بر قات دیرلر انتهی بوراده مرد وجفت وطاق وطلاقی ذکر ایتدیکی مناسباتی جمع قبیلندندر (پشت باء عجمینك ضمیله ارقه در ظهر معناسنه بورادندر که مأبون اوغلانه پشت دیرلر پشت دوتا ایکی قات اولمش ارقه در پشت بست ارقه حالنك ارقه سنه بسته قیلدیغی یعنی بغلدیغی پالاندر (سه اوچدر ثلثه معناسنه آخرنده کی ها فتحه یی بیان ایچون علامت اولمغله تلفظ اولنماز ولکن سینك فتحه سی کسره جانبنه اماله ایله تلفظ اولنمق کرکدر واکثریا اشباع اولنوب یائله تلفظ اولنور (سه پای وسه پایه ساج ایاقدر ومسجدلرده ایقاد قنادیل ایچون اتخاذ ایتدکلری معهود اغاجه دخی سه پا دیرلر (طلاق عربیدر تطلیق معناسنه که تقییدك مقابلیدر یعنی بر نسنه نك قیدنی ازاله ایدوب وثاقندن تخلیه

ایتمکدر بعیرك عقالنی اطلاق وحل کبی صکره شرعده خاتوننی حبالۀ نکاحدن تخلیه معناسنه استعمال اولندی زیرا نکاح قید کبی برنسنه در که حل واطلاقی زوجنه مفوضدر که الفاظ معلومه ایله حاصل ونصابی اوچ عدددر که اندن صکره حله سز رجعت حرامدر (معنای بیت) بودر که مقبل واهل قبول وسعادت اول مرد ویا اول برمرد در که بو جفتدن یعنی زن دنیادن طاق ویکتا اولدی واکا اش اولمقدن مفارقت قیلدی وارقه سنی انك اوزرنه ایلدی یعنی برنسنه یه یان ویروب وارقه سن دوندرن کبی اعراض ایلدی ویوز ویروب اقبال ایتمدی واکا اوچ طلاق ویروب بالکلیه سررشته یی قطع ایتدی وبوندن فهم اولندی که دنیایه مدبر اولانه حقه مقبل ومقبل اولانه مدبر دنلدی وبودخی اخذ اولندی شهوت طبیعیه وهوای نفس وماسوایه میل قلب منقطع اولمدقجه طلاق ثلثه حکمنده اولان مفارقت

حاصل اولماز * لب به پیش شوی خندان میکند * پس هلاك ازرخم دندان میکند * بونك تقدیری میکند لب به پیش شوی خندان پس میکند هلاك ازرخم دندان دیمکدر که لب میکندك مفعول اولی وخندان ثانیسی در وبعدالجمله مابعدیله زن دنیانك حالنی بیان اولور وهلاك ایکنجی میکندك مفعولیدر وجار ومجروردخی اکا متعلقدر به پیش اولکی میکندك ظرفی اولدیغی کبی (به پیش ب مفرده بوراده ظرفیت ایچوندر نتکم پیش پس مقابلی اولمق اکا دالدر زیرا ایکسی دخی ظروف مکانیه دندر امام وخلف کبی باء مذکورك آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه سه آخرنده اولان ها کبیدر که فتحه یی بیان ایچون علامتدر فاحفظه (پس باء عجمی ایله بوراده صکره معناسنه بعده کبی (زخم یاره در عرب جراحت دیر (دندان دیش در که اوتوز ایکی در که یکرمی سکزی حروف عربیه ودردی حروف عجمیه مقابله سنده در (معنای بیت) بودر که زن دنیا اری اوکنده دوداغنی خندان ایدر یعنی اکا تعلق ومحبت ایدن کمسه نك ابتداده یوزنه کولر وانبساط وبشاشت کوسترر صکره اصروب دیشی زخمندن اهلاك ایلر پس انك خنده سنه مغرور اولاجق دکلدر زیرا لطفی اردنجه قهر اولمق دکل بلکه زهر وشکری ممتزجدر نتکم کفره وفجره حیات دنیاده معذبلردر ولکن

مطلب

مغلوب بشریت اولد قلرندن احساس عذاب ایتزلر

* در بیان چار چیز که علامت نیك بختی است میکوید *

* شد دلیل نیك بختی چار چیز * هر که این چارش بود باشد عزیز *
بونك تقدیری دیمکدر که شد چار چیز دلیل نیك بختی هر کسی که
بود ش این چار باشد عزیز یعنی چار چیز شدك فاعلی ومابعدی
مفعولیدر و هر کسی مبتدا این چار بودك فاعلی وشین مفعولی و بعد
الجمله مبتدایه صفتدر باشدك تحتنده فاعل ضمیری کسه راجعدر
وعزیز مفعولیدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر (نیك بختی ده یا مصدریه در
نیك بخت صفت مشبهه در ایو بختلو معناسنه بختیار و بختاور کبی
بخت دولت وطالع معناسنه و قاموسده کلور که البخت الجد معرب
انتهی یعنی بخت اصلنده فارسیدر صکره عربی قلنوب جد فتحله
یعنی حظ ونصیب معناسنه استعمال اولندی (چارش ضمیری اصلنده
بوده متصلدر که وزنیچون محلنك غیریه وضع اولنمشدر یعنی ش که
اصلنده اش در ضمیر مفعول متصلدر و بورا ده مضاف الیه واقع
اولدیغی ضرورتله در زیرا اضافته صلاحیتی یوقدر جانشده کی کبی که
انك جانی دیمکدر بوایسه صحیحدر (معنای بیت) بودر که درت نسنه
ایو بختلولك دلیلی ودولت وسعادت وطالع نشانی اولدی هر کیمکه
اکا بو درت نسنه حاصل اوله خلق اراسنده عزیز ومحترم اولور زیرا
هر کسك ذات وعزتی کوکبنه راجعدر * اصل پاك آمد دلیل نیکبخت
* نیست بی اصلی سزای تاج وتخت * بونك تقدیری آمد اصل پاك
دلیل نیك بختدر که اصل پاك آمدك فاعلی ودلیل مفعولیدر وجائزدر که
اصل پاك مبتدا وآمد جمله سی خبر اوله نیست لیس معناسنه اولمغله
بی اصل فاعلی وسزا مفعولیدر (اصل بوراده متفرع علیه معناسنه در که
آبا واجداد مراد در زیرا ابن اب اوزرنه متفرعدر اغصان بدن شجره
اوزرنه متفرع اولدیغی کبی (پاك طاهر دیمکدر بوراده اصل پاك زنا
وعیبو بدن طاهر حسبلو نسب دیمکدر (بی اصلی ده یا زائده در بقیهٔ
مفردات شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که شرعا وعقلا عیوبدن
پاك وسالم اولان اصل ایو بخت نشانی کلدی یعنی برکسه نك اصلی
پاك اولمق دلیل سعادتدر اکر باشنده دولتی اولمسه اصل پاکدن کلمزدی

پس بو مقوله کسه هر مرتبه یه لایقدر سلطنته وارنجه زیرا (ان الاصل
لا یخطئ) موجبنجه اصلدن خطا کلمز وهر کاری بحسب الغالب
صواب اوزرنه اولور انکچون بی اصل تاج شاهی یه وسریر سلطنته
جلوسه یعنی اهل جاه اولمغه سزا دکلدر زیرا اصلنده بی بختدر و بی
بختدن غالبا اثر سعادت ظاهر اولماز وبو معنادندر که خضراء دمنی
نکاحدن نهی اولنمشدر یعنی دمنه که بعرا بلدر انك اوزرنده بتن ایشل
اوته اعتبار اولنمدیغی کبی که ظاهرده حسن و باطنده قبیحدر کذلك
منبت سوءده یعنی بدیرده حاصل اولان زن دخی بویله در که اندن خیر
کلمز پس انك حسن وجمالنه رغبت ایتمامك کرکدر زیرا بی اصلدر
* نیك بختان را بود رأی صواب * انکه بدراییست باشد در عذاب *
نیك بختان بودك مفعول اولی ورأی ثانیسی وصواب صفتیدر انکسی که
مبتدا و بدراییست صفت و باشد جمله سی خبردر (رأی فکر ومادی
الیه الفکر ونظر واستدلالدن مکتسب اولان اعتقاددر (بدرایی ده
اولان یاء ثانیه زائده ویا نسبت ایچوندر (بدرأی صفت مشبهه در که
یرامز فکرلو واعتقادلو دیمکدر (عذاب تعذیبدن مشتقدر که ازالهٔ
العذب در زیرا مزید فیه اشهر واظهر اولسه ثلاثی اندن مشتق اولور
وجه مواجهه دن اخذ اولدیغی کبی ویاخود ایجاع شدیده عذاب
دنلدیکی بودر که مؤمن اولان کسه اعداء الله ایله قائم اولان آلام
وشدائدی استعذاب ایدر یعنی اکا عذب وطاتلو کلور پس عذب
اولدیغی مؤمنه وعذابی ازاله کافره نظرله اولور (معنای بیت)
بودر که نیك بختلر ایچون رأی صواب اولور یعنی هر کیمکه نیك بخت
واصیل ونسبب اوله انك رأی وفکری بحسب الغالب صواب اولور
خطا اولماز زیرا ملهم من عند الله در اول کسه که بد اصل اولمق حسبیله
بد فکر اولور وراه صوابدن چقوب خطا ایتمسیله عذابده اولور یعنی
مبتلای عذاب اولوب جهنمده قالور زیرا بدلکك جزاسی بدلك
وایولکك جزاسی ایولکدر انکچون مجازات عمله مکافات دیدیلر
زیرا خیرا وشرا عملك کفوی و برابریدر * هر که ایمن از عذاب حق بود
* نیست مؤمن کافر مطلق بود * بونك تقدیری هر کسی که بود ایمن
از عذاب حق نیست مؤمن بود کافر مطلق دیمکدر که هر کسی مبتدا

ومابعدنده اولان جمله سائرنظائری کبی صفت ونیست مؤمن خبردر
زیرا لیس بمؤمن تقدیرنده در ومابعدنده اولان جمله بطریق الالتزام
مفهوم اولان معنایی تصریح وکفرله تسجیل ایچوندرکه انده زیاده
تقبیح وار در (ایمن همزه نك کسریله قیغوسز وغصه سز دیمکدر
(کافر لغتده ستر ایدیجیدر کیجه ظلمتیله اشیایی واکنجی یرده تخمی ستر
ایتدیکیچون کافر دنلدی وکفران نعمت اولان دخی اداء شکری ترکله
ستر نعمت ایتدی وکفران نعمت اولمق انکار نعمتی مستلزم اولمغله وحدانیت
ونبوت وشریعتی انکار ایده نه شرعا کافر وایمانسز دنلدی پس کافر
مطلقا ایمانی اولمیانه دیرلر که تحتنده اصناف مختلفه سی واردر نتکم بالاده
تفصیل اولندی وبویله یرلرده کافر مطلق تأویل کوترمز کافر دیمکدر که
من کل الوجوه کافردر مثلا بعض کافر واردر که کفری اضطراریدر
وقلبنده اعتقادی درست ایکن ناچار صنمه سجده ویاانی تقبیل وباشد زنار
ایدرو بومقوله یه نصله کافر مطلق دیمزلر زیرا کفری اختیاری دکل بلکه
اکراهله در ویاخود کمال خوف اوزرنه مبنی در پس اکا کفر مقید دیرلر
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که حق تعالی نك عذابندن قیغوسز
وبی قید اوله اول کسه مؤمن دکل بلکه کافر مطلق در زیرا عذاب
حقدن امن اوزرنه اولمق حق تعالی حقنده عجز اعتقاد ایتمکدر که
او بکا عذاب ایتمکه قادر دکلدر دیمکدر بو اعتقاد و بو نسبت ایسه
کفردر بلکه حق تعالی قادر مطلقدر بعد ذا ناظم قدس سره بیت
سابقده سبب عذاب اولان فکر بد وکار ناصوابی بیاندن صکره عذاب
حقنده سوء اعتقاد وانی انکاردن تحذیر ایلدی تا که هر ظالم ومرتکب
ایتدوکم یانمه قالور دیمیه وعذاب آخرته عذاب دنیا ئله استدلال ایده
فاعرفه * عمر دنیا پنج روزی بیش نیست * غافلست انکس که پیش
اندیش نیست * عمر دنیا مبتدا و پنج روزی خبر و بیش نیستك فاعلی
وجمله سی معنای قصر افاده ایدر غافلست مقدم خبر ومابعدی مؤخر
مبتدادر و پیش اندیش نیستك فاعلی وجمله سی آن کسه صفتدر نتکم
نظائری مرور ایتدی (عمر دنیا مدت بقادر که دنیا اول بقائله معمور
اولور حیاتله بدن عمارت بولدیغی کبی انکیچون مدت عمارته عمر دیرلر
وعمر مدت حیاتك قلیل وکثیرنه شاملدر انکیچون عمری آز وعمری چوق

دیرلر (پنج روزی ده یازائده در اصلی پنج روزست درکه بش کوندرکه
مراد تقلیل مدتدر نتکم کلستانده دخی کلور (مکر این پنج روز دریابی
وترك دخی بورادن اخذ ایدوب بش اون کونلك عمردیر ودنیانك عمری
بش کون دکل بلکه برساعتدر نتکم دیمشلردرکه (الدنیا ساعة فاجعلها
طاعة) وبونده دور افلاکك سرعتنه اشارت واردر کویا شمس کبد
سمادن نقطهٔ اخیره یه برساعتده دور ایدر و بلکه برلمحه ایچنده یازقیش
ودنیا آخرت اولور (بیش باء عربینك کسریله آرتوق دیمکدر زیاده کبی
بیش وکم دیرلر زیاده ونقصان معناسنه پیش اندیش وصف ترکیبی زد
اوك فکر ایدیجی معناسنه زیرا پیش باء عجمی ایله اوکدر واندیشه فکردر
اندیشیدن فکر ایتمکدر پس پیش اندیشك تقدیری اندیشنده پیش در
و پیش اندیش معناده عاقبت اندیش کبیدر زیرا انسانك مستقبلی اوکی
وعاقبتی در نتکم قرأنده کلور (یعلم مابین ایدیهم وماخلفهم) یعنی امور
مستقبله وماضی یی بلورا کرچه عکس دخی ایتمشلردر فاما اوضح اولان
معنا اولدر (معنای بیت) بودرکه مدت دنیا وعمر انسان بش کوندر
زیاده دکلدر یعنی شیء قلیلدر که بش کون فی الحال کلوب کچدیکی کبی اول
دخی سریع الانقضادر پس غافل و باپرده در اول کسه که عاقبت اندیش
واوکنی فکر ایدیجی دکلدر یعنی اوکدن صوکنی صایمز وعاقبتی نه اولاجغنی
فکر ایلمز زیرا فکر عاقبت امور مهمه دندر ومهمی ترك ایدوب غیریه

مشغول واندن محجوب اولمغه غفلت دیرلر فافهم * ترك لذات جهان
باید کرفت * دامن صاحب دلان باید کرفت * کرفت بایدك فاعلی
مطلـ وترك کرفتك مفعولیدر دامن دخی ایکنجی کرفتك مفعولیدر (معلوم اولا که
ماضی اوانه می توان لفظی ضم اولنسه اول ماضی مصدر معناسنه اولور
می توان دانست ومی توان آورد کبی می توان دانستن ومی توان آوردن
دیمك اولور که معنالری بلمك اولور وکتورمك اولور دیمکدر وکذلك
اولنه باید و بباید ومی باید وخواست وخواهد ضم اولنسه بوصورتلرده
دخی ماضی مصدر معناسنه اولور باید دانست کبی که بلمك کرك دیمکدر
شمدیکی حالده ویا کلجك زمانده و بباید دانست کبی که بلمك کرك کلجك
زمانده دیمکدر ومی باید دانست کبی که بلمك کرك شمدیکی حالده دیمکدر
وخواست دانست کبی که بلمك دلدی وخواهد دانست کبی که بلسه کرك

دیمکدر پس بوندن فهم اولندیکه بو کلماتدن ایکی فعل مجتمع اولسه
ثانی مصدر معناسنه اولور و بو مقامده باید کرفت دخی بویله در باید
کرفتن دیمکدر طوتمق کرك معناسنه نتکم حلبی ده کلور که کرفت
صیغهٔ ماضیدر و مصدر معناسنه دخی استعمال اولنور کرفتار طوتساقدر
کرفتن طوتمقدر فصیح بودر که مضارعنده یاز یاده ایدوب کیردو کیرنده
دیرلر لذات لذاتك جمعیدر که نقیض المدر وقرأنده کلور لذة للشاربین
ای لذیذة الحاصل لذت ادراك ملایمدر حاسهٔ ذوقه کوره طعم حلاوت
و بصره کوره نور وقوت وهمیه یه کوره مرجوك حصولی وقوت
حافظه یه کوره امور ماضیه نك حضور وتذکری کبی و بعض اشیا واردر که
من وجه ملایم ومن وجه منافردر دواء مر کبی که نافع اولدیغی جهتدن
ملایم ولذت ومر اولدیغی جهتدن منافر والمدر باید کرك معناسنه ونباید
کرکز دیمکدر مصدری بایستن در کرك اولمق معناسنه مضارعنده سین
حذف ایدوب باید دیرلر (دامن داماندن تخفیف اولنمشدر انك معناسنه که
عرب ذیل دیر (دلان دلك جمعیدر صاحب دل اهل دل دید کلریدر که
دل بوراده لحم صنوبری دید کاری دکلدر بلکه انك مشتمل اولدیغی
قوت لطیفه در وصاحب دل اودر که احدیت جمیع اسما اولان اسم
اعظمه عارف اوله که اول اسم اللهدر پس اصلا عارف بالله اولمیانك
و یا بعض اسمایه عارف اولانك قلبنه قلب دیمزلر مکرکه مجازا دیه لر
اشته اهل دل اولوب حقدن آگاه اولمق بو وجهله اولور که اکا حقیقة
اهل دل دیرلر والادعوائله و یا بعض اسماء جزئیه بلمکله کشی عارف بالله
اولماز (معنای بیت) بودر که لذات جهانك وامور شهویه نك ترکنی
طوتمق کرك طریق ندر دیرسك اهل دل اولنلرك دامانن اخذ ایلمك
لازمدر که انلر تسلیك ایله بطریق التدریج مشتهیات طبع وهوای
نفسانیدن خلاصك چاره سن بیلورلر وباذن الله تعالی تزکیه یه باعث
اولورلر نتکم قرآنده کلور (یتلوعلیهم آیاته ویزکیهم ویعلمهم الکتاب
والحکمة) یعنی بو آیتده وغیریده تزکیه جناب رسالته صلی الله
علیه وسلم نسبت اولنمشدر بناء علی هذا اهل دل اولنلر دخی
بطریق الارث اول معنادن حصه مند اولمشلردر ولذات جهان
معظم حجاب واول الباب اولمغله ناظم قدس سره آنی تصریح ایتدی

ولذات

ولذات ایچنده سائر تعلقه صالح اولنلری دخی درج ایلدی پس مقصود
ماسوادن اعراض وحقه اقبالدر قال الله تعالی (وتبتل الیه تبتیلا

ای انقطع الیه انقطاعا کلیا البس فوقه انقطاع فاعلم بذلك* درپی لذات
نفسانی مباش* دوستدار عالم فانی مباش* درمباشك ظرفیدر دوستدار
ایکنجی مباشك مفعولیدر فانی عالمك صفتی وعالم دخی دوستدارك
مضاف الیهی درپی باء عجمینك فتحیله ایز معناسنه در که عرب اثر دیر
مباش نهی حاضردر مصدری باشیدن در باء عربیله اولمق معناسنه
حاضر باش حاضر ومهیا اول دیمکدر لذات نفسانی لذات روحانیدن
احترازدر پس بوراده نفسله مراد نفس حیوانیه در نفس ناطقه دکل
آخرنده یا نسبت والف ونون زیاده در وحدانی وصنعانی وحلوانی
وامثالنده اولدیغی کبی دوستدار وصف ترکیبی در اصلنده دارنده
دوسندر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه
قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور پس دوستدار دوست طوتیجی
دیمکدر فانی باقی مقابلیدر مراد عالم آخرتدر که باقی وقائمدر
(معنای بیت) بودر که لذات نفسانیه ایزنده وانك اردنجه واکا
طالب اولمه بلکه لذات روحانیه طلبکاری اول زیرا انسان حقیقی نك
غداسی بودر لذات نفسانیه ایسه انسان حیوانی نك غداسیدر
وروح پرورایله تن پرورك فرقی بین السماء والارض در که بری سفلی
وبری علوی در وعالم فانی نك دوستداری اولمه یعنی آنی کندیکه
دوست ومحبوب طوتمه زیرا بقاسی یوقدر بلکه دارین قیدندن
خلاص اولوب یار باقی اولان حقی کور ولذات فانیه یی علوم وفیوض

باقیه یه تبدیل ایله تا که هر موطنده همنشینك اولسون* نیست
حاصل رنج دنیا بردنت* عاقبت چون می باید مردنت* رنج دنیا
بردنت کلمه سنك مفعولی وتاء خطاب فاعلیدر که اکا مضافدر
و بردنت دخی نیستك فاعلی وحاصل مفعولیدر زیرا بوراده نفی لیس
معناسنه در عاقبت بایدك ظرفیدر مردنت بایدك فاعلیدر بردن
مصدردر ایلتمك معناسنه مضارعنده بانك ضمه سی فتحیه ابدال
اولنوب برد و برنده دیرلر چون بوراده حرف تعلیلدر می باید ده
یا مضمومدر زیرا حرف شفوی یه ملاقیدر ومضارع اولنده یا علامت

استقبال ومی ادات حالدر وحال واستقبالك اجتماعی ممکن اولمامغله
می لفظی تحسین لفظ ایچون اولور زیرا بوراده مضمون فعل استقبال
اقتضا ایدر ارادت با ترجیح اولنور (مردنت سنك موتك دیمکدرکه
مردن تایه مضافدر ولکن بردنت اضافتی کبی فاعلنه دکلدر زیرا
جامددر (معنای بیت) بودرکه سنك دنیا زحمتنی ایلدوب
چکدیکوکك حاصلی یوقدر یعنی دنیا ایچون امك وزحمت چکمك
بی حاصلدر شول معنادن اوتوری که آخر اولمك کرکدر یعنی اولهسر
وفنا بولهسرسن پس فانیده فانی ایچون نه چالشور ووجود که زحمت
ویررسن بلکه (الدنیا مزرعة الاخرة) وفقنجه دنیاده آخرتك ایچون
سعی ایله که امکك ضایع اولمسون وآخرتده پرحاصل اوله سن
* ازتنت جان چون برون خواهد شدن * خاك اندر استخوان
خواهد شدن * بونك تقدیری چون خواهد شدن جان برون ازتنت
چون خواهد شدن خاك اندر استخوانت دیمکدر که شدن بوراده
رفتن معناسنه در خواهد شدن کیتمك دلر یعنی کیدیسر دیمکدر
بو صورتده جان خواهدك فاعلی وشدن مفعولیدر ومفعولی تقدیم
ایتمك خواهد شدن ایله بله مستعمل اولدیغندندر وبرون شدنك
مفعولیدر وجار ومجرور اکا متعلقدر وخاك ایکنجی خواهدك فاعلیدر
وخاکه متصل اولان ضمیر خطاب معناده استخوانه قیددر تنتده اولان
ضمیری ایسه جانه قید ایتمکه حاجت یوقدر زیرا جانت ازتن وجان
ازتنت دیمه نك میانده معناده فرق یوقدر چون بوراده تعلیل اولی
تأکیددر زیرا مآل برددر (برون ضم بائله طشره دیمکدر برون آمدن
طشره چقمق وبرون رفتن طشره کیتمك وبرون آوردن طشره
چقرمقدر (اندر ظرفیت ایچوندر اصلی اندروندر که ایچرودر واو
ونون حذف اولنوب اندر قالمشدر (استخوان ضمله وواو رسمیله کمك در
عظم کبی کرچه کنکرانك وزنی اوزره در فاما بوراده لاجل القافیه
خانك فتحه سی ضمه جانبنه اماله اولنور (معنای بیت) بودرکه چونکه
جان تن جسمکدن طشره کیدیسر ودنیاسکا قالمیسر دربو سببدن رنج دنیا
چکمك بی حاصلدر چونکه قبرده عظمکه طپراق کیدیسر وطولهسردر
بو معنادن اوتوری سندخی کار دنیا بی قو الحاصل موت وفنا

وخاکه یکسان اولمق واستخوانه وکوزه طپراق طولمق مقرر اولیجق کفره
وفجره کبی (یعلمون ظاهرا من الحیوة الدنیا وهم عن الاخرة هم غافلون)
وفقنجه بناء قصور وحفر آبار واجراء انهار وغرس اشجار وامثالی امور
فانیه یه اشتغال له اضاعت عمر ایتمامك کرکدر والا عاقبتی خسارت وندامتدر

* * در بیان اسباب عافیت کوید * *

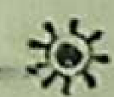
* عافیت را کر بجوی ای عزیز * می توانی یافتن در چار چیز *
عافیت بجویی ویافتن می توانی نك مفعوللریدر عافیت بلا وآفتدن
سلامتدر نتکم دعاده کلور (اسئلك العفو والعافیه) ای ترك
العقوبة والسلامة (بجویی فعل مضارع مخاطبدر مصدری جستن
وجوییدندر طلب ایتمك معناسنه بجویی ده باجیمك ضمه سنه
اتباعا مضمومدر بکویی کبی آخرنده یاء ثانیه خطاب ایچوندر (می توان
دخی فعل مضارع مخاطبدر مصدری توانستن وتوانیدندر
کوج یتمك معناسنه توان کوچدر قدرت کبی توانا کوچلودر (یافتن
بولمقدر مضارعنده فا یایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر وبعض
لغاتده یابیدن دخی یازیلور ولکن استعمال قدیم اولکیدر (معنای
بیت) بودرکه ای عزیز ومحترم کشی اگر عافیت وسلامتی طلب
ایدرسك درت نسنه ده بولمغه قادر اولورسن یعنی اگر درت نسنه
بولنورسه سلامت دخی بولنور فاعلم * ایمنی ونعمت اندر خانه دان *
* تندرستی وفراغت بعد ازان * بو بیت چارچیزی مشتملدرکه
بری ایمنی وبری نعمت وبری تندرستی وبری فراغتدر واندر
قرینه درکه بوراده دان دانستندن امردر بلمك معناسنه مضارعی
داند ودانندده کلور وصفت مشبهه ده دانادیرلر بلکن معناسنه یوخسه
اسم جامد دکلدر ظرف مکان معناسنه جامه دانده وامثالنده
اولدیغی کبی پس ایمنی اکا مفعول اولور (ایمنی ده یا مصدریه در ایمن
کسر همزه ایله قیغوسز وغصه سزدر (نعمت انکله تنعم وتعیش اولنوب
طبعه ملایم اولان امور لذیذه در (خانه اصلنده خاندرکه مطلقا منزلدر
انسانك اولسون سائر حیواناتك اولسون یوجیلر قوندقلری یره خان
دیدکلری کندیلرنه وحیوانلرنه منزل اولمغله در (خانه خصوص
اوزرنه آدم ساکن اولدیغی منزلدر که ترکیده اکا اودیرلر آخرنده

هااختصاص ایچوندر یعنی معنای عامدن معنای خاصه نقلك علامتیدر
وبو راده خانه دان دن منفصل یا زیلور فاما خاندان که حرمدن
کنایه دروانك امثالی هانك حذفیله متصل رسم اولنمق دخی نظائرنده
قاعدهٔ تخفیفه مناسبدر زیرا بوراده دان ظرف مکاندرکه اسم جامددر
(تندرستی اصلنده درستیٔ تن در اضافتله دولتخانه کبی اصلنده خانهٔ
دولتدر تخفیفا همزه حذف ومضاف الیه تقدیم اولنوب ترکیب قلنمشدر
وبو ترکیب وصف ترکیبی نك وصفت مشبهه نك غیری ترکیبدر غفلت
اولنمیه (درستی ده یا مصدریه درددرست بتون درکه منکسته نك
مقابلیدر تنك بتونلکی صحتله وآفتدن سلامتله در زیرا مرض وآفت
بدنی شکسته کبی قیلور انکیچون مزاجم ناخوش وشکسته لکم واردر
دیرلر پس تندرستی صحت بدن وصاغلق دیدکلریدر (فراغت شغلك
ضدیدرکه بین الناس اکا ایشسزلك دیرلر برکار وعملده بولنمیه سن
وخلقه قارشمیوب آسوده خاطر اوله سن (بعد ازان یعنی عافیت
مذکوره یی مصراع اولده ذکر اولنان ایکی نسنه دن صکره که بری
ایمنی وبری نعمتدر بو ایکیده بیل که بری تندرستی وبری فراغدر
(معنای بیت) بودرکه عافیت وسلامتی قیغوسزلقده بیل زیرا
مغموم ومهموم اولان غائله دن خلاص اولماز ودخی نعمت حانه ده
بیل یعنی اکرسزلکده نعمتك وتعیش ایده جك نسنه ك وار ایسه
بلای فقردن قورتلدك واجلق برزخندن نجات بولدك زیرا فقر
غائلبدن الله تعالی یه استعاذه اولنمشدر ودخی عافیتی تندرسلکده یعنی
صحت بدن وصاغلقده بیل زیرا مرض انسانی حقدن عائقدر وصاحبی
بی حضور ومتکدردر انکیچون خواص بشر طالب موت اولدیلر فاما
مرضی استمیلرزیرا موت تحفهٔ مؤمندرکه سبب لقاء الهی در مرض ایسه
بویله دکلدر ودخی عافیتی فراغده بیل یعنی ظاهر حالده برنسنه یه
شغلك وانکله تقیدك اولمیه که اول ایش سنی بی تاب وپرتعب ایلیه
ومقصود اولان کاردن قاله سن نتکم حدیثده کلورکه (شغلکدن اول
فراغکی غنیمت بیل) یعنی فارغ وآزاده ایکن کارحق وشغل آخرت طوت
والا برکون برمغلطه ومشغله وقیوده دوشرسن که بردخی اول قیوددن
خلاص اولمغه مجال بولمزسن پس فراغله مراد فراغ دلدکلدر زیرا

بومعنی ایمنی لفظندن مفهومدر بلکه شغل دنیادرکه انده بلانه ایدیکی
معلومدر مکرکه فراغت غم معنا شدن فراغ دل وایمنی مطلق
قیغوسزلغه محمول اوله نتکم آشغه ده بادل فارغ دید یکی یندن
مستفاددر وجائزدر فراغ دل ایله مراد فراغ ظاهرك مستلزم اولدیغی
فراغ دل اوله پس فراغ دل لازم ایله ملزومدن تعبیر اولنمش اولورکه

بومعنی بزم ذاهب اولدیغمز معنای سابقدر * چونکه بانعمت امانی
باشدت * عافیت را زان نشانی باشدت * بونك تقدیری چونکه
باشدت بانعمت باشدت زان عافیت را نشانی دیمکدرکه چون حرف
شرط بانعمت ده با مصاحبت ایچون وتاء خطاب باشدك مفعول
صریحی ونعمت مفعول غیرصریحی وامانی فاعلیدر وبعد الجمله فعل
شرطدر عافیت ایکنجی باشدك مفعول ثانیسی وضمیر متصل منصوب
مفعول اولی ونشانی فاعلی وبعد الجمله جزاء شرطدر (امانی ده
اولان یا زائده در امان وامن خوفك ضدیدر بوراده امان دن مراد
ایمنی در زیرا قیغوسز اولان کمسه ده خوف اولماز پس بونك اصلده
تقدیری چونکه باشدت ایمنی ونعمت دیمکدرکه چار چیزك ایکیسیدر
نتکم بیت آتیدن روشندر (وباشدنك تقدیری باشد ترادر لسان عربیله
دیمك اولورکه اذا حصل لك الامان مع النعمة ای مع حصول النعمة
ایضا واجتمعا (نشانی ده یا زائده در نشان علامتدر نشانه کبی واکثر
بودرکه نشانه اوق نشانه سنده مستعملدر نتکم هاء اختصاص انی
اقتضا ایدر (معنای بیت) بودرکه چونکه سکا نعمت ایله بله امان وایمنی
حاصل اوله یعنی بو ایکیسی سنده موجود ویا بالفعل حصوله کله سکا
انك یعنی اول ایکی نسنه نك حصولندن عافیتدن نشان وسلامتکه

علامت اولور نتکم تقریری مرور ایتدی * بادل فارغ چو باشی تندرست
* دیکر ازدنیا نباید هیچ جست * بونك تقدیری چو باشی تندرست
بادل فارغ دیکر هیچ نباید جست ازدنیا دیمکدرکه تندرست باشی نك
مفعول صریحی وبادل فارغ غیرصریحیدر وبعد الجمله فعل
شرطدر زیرا چو لفظی چوندن مخفف حرف شرطدر ومصراع ثانی
جمله سی جزاء شرطدر جست نبایدك فاعلیدر زیرا نباید دن صکره
کلن فعل ماضی مصدر معناسنه اولدیغی بالاده بلندی پس بوراده

جست جستن دیمکدر که طلب ایتمکدر جوییدن کبی وازدنیا جسته
متعلقدر وانك تقدیری هیچ نباید جستن چیزی را ازدنیا دیمکدر که
چیزی مفعول وازدنیا انی بیان اولور ودنیادن مراد متاع دنیادر (باشی
فعل مضارع مخاطبدر (دیکر بردخی درنتکم تفصیلی مروایة سدی
(نباید فعل مضارع منفیدر کرکز معناسنه (هیچ جیم عجمیله اصلا
معناسنه درهیچ نکفت اصلا نسنه سویلدی دیمکدر (معنای بیت)
بودر که چونکه دل فارغ ایله تندرست اوله سن یعنی نشان عافیتدن
بو ایکی نسنه دخی سنده بوانه بردخی دنیادن اصلا بر نسنه استمك
کرکز یرا عقلی اولان کسه یه بونلر کافی وحالنه وافیدر الحاصل بی غم
اولمق وخانه ده نعمت اولوب نامرده محتاج اولمامق وصحت بدن وشغل
دنیادن فراغ نشان سلامتدر وکاه اولور که نعمت وفراغ وجوانی مفسده یه
سبب اولور نتکم شاعر دیمشدر (ان الشباب والفراغ والجدة (مفسدة للمرء
ای مفسدة * برمیاور تاتوانی کام نفس * تا نیفتی ای پسر دردام نفس *
اولکی تامادام معناسنه میاوره ظرفدر وکام میاورك مفعولیدر ایکنجی تا غرض
و تعلیل ایچوندر دردام نیفتی یه ظرفدر براصلنده استعلا ایچوندر علی
کبی وافعال ومصادر اوائلنده تحسین لفظ ایچون زائد کلور ولکن
بوراده علو معناسنه رمزدن خالی دکلدر زیرا میاور نهی حاضردر که
اصل مه آوردر تخفیفا همزه یایه قلب وهاء رسمی حذف ومیم وصل
اولنمشدر مصدری آوردندر واوك فتحه سیله کتورمك معناسنه
و برآوردن یعنی بر کلمه سنك انضمامیله یوقارو کتورمك یعنی قالدرمقدر
قالدرمق ایسه اعلادر ومستقبلنده رایه حرکت ویروب آورد وآورنده
دیرلر کثرت استعمالنه بناء تخفیفا واوی حذف ایدوب آرد وآرنده دیرلر
ومصدرنده آوردن دخی مستعملدر کام کاف عربیله مرارمعناسنه وشول
کام که کاف عجمیله در آدم معناسنه در خطوه کبی ولکن طماق معناسنه
اولان کامده اختلاف ایدوب بعض اهل لغت کاف عجمیده درج
ایتدیلر و بعضیلر کاف عربیله اولمغه ذاهب اولدیلر نتکم مولانا
جامینك بو بیتی اولکیه دالدر (بجر عشق توشستم ز کام دست امید
چرکام سعی بکام نهنك می اید) و بو بیتی دخی ایکنجی یه نشاندر
(کسی که کام زین بحر می نهد بی کام) بکام میرسد آخر ولی بکام

نهنك

نهنك) ظاهر بودر که ایکینك دخی جوازنه اشارتدر پس طماق
معناسنه اولان کاف عجمیله دکلدر دیو دخل ایدن جهلندن دخل
ایتدی (نیفتی مضارع مخاطب منفی در دوشمیه سن معناسنه بونك دخی
اصلی رنافتی درکه تخفیفا همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری افتادن
وافتدن وافتیدن وافتن کلور دوشمك معناسنه سقوط کبی مستقبلنده
الف و یا دوشوب افتد وافتنده دنیلور وکاه اولور فتد دخی دیرلر (دام
طوزاق وآغ اسم جنسدر بوراده مراد مکر وحیلهٔ نفسدر استعاره
طریقیله (معنای بیت) بودر که ای پسر مادامکه قادرسن نفسی
یوقارو کتورمه و قالدرمه وتحصیل ایدوب شهوتنك حصولیله انی
برمراد ایتمه تاکه انك طوزاغنه وآغنه دوشمیه سن زیرا سن انی بسلیوب
مرادنجه اولدقجه قوت بولور وآخر حیله ایله سنی صید ایدوب زار
وزبون قیلور پس اول سنی قتل ایتمزدن اول سن انی مجاهده وریاضتله
قتل ایده کور تا که شرندن خلاص اوله سن * زیر پای آور هوای
نفس را * کم بدوده بهره های نفس را * هوای نفس آورك مفعولی
وزیر پای ظرفیدر کم ده کلمه سنك مفعول اولی بهر ثانیسی بد وغیر صریحی
زیر آلتدر تحت کبی مقابلی زبردر اوست معناسنه پای یاالله و یابسز
آیاقدر (آور فتح واوله امر حاضردر کتور معناسنه تفصیلی بیت
سابقده در هوای ده اولان یا اضافت ایچوندر پروای وامثالی کبی هوای
قصرله نفسك میل واشتها واستلذاذ ایلدیکی نسنه درکه انده برهان
سماوی یعنی داعیهٔ شرع ودلیل عقلی اولمیه انکچون برکسه یی ذم
ایتسه لر هواسنه تابعدر دیرلر وفلان کسه اهل اهوادندر یعنی متعمدا
سنتدن زایغ ومنحرفدر دیمکدر (کم کاف عربینك فتحیله ! کسك
ناقص معناسنه مقابلی بیش در باء عربینك کسریله که ارتوقدر زائد کبی
نتکم بالاده دخی کذر ایتدی (بدو اصلنده باودرا کا معناسنه بدان کبی که
اصلنده بان در ایکنسنده دخی همزه تخفیفا داله ابدال اولنمشدر (بده
دالك کسری وهاء ساکنه ایله امر حاضردر ویر معناسنه مصدری
دادندر (که ویرمك در اعطا معناسنه مضارعنده الف هایه قلب
اولنوب دهد ودهنده دیرلر بعد ذا بعضیلر که امر حاضر مصدردن
مشتقدر دادن لفظندن امرده کلمك سماعی وشاذ در زیرا مصدرنده

دهیدن دخی لغت اولمق قول ضعیفدر و بعضیلر که امر مضارعدن مأخوذدر دیدیلر انلره كوره دهددن ده اولمق قیاسیدر شوقدر وار در که امرده دالك كسره سی سماعیدر زیرا قیاس فتحه در (بهره های دهاولان یاد خی یاء اضافتدر بهره ها بهره نك جمیدر که ترکیده پای دیرلر آخرنده ها اختصاص ایچوندر فلان ایچون فوندی دیه جك یرده عجم بهر فلان نهاده دیر بهره معنای مذكورده بوندن مأخوذ در كما فی الدقائق (معنای بیت) بودر که هوای نفسی آیغك التنه کتور بوخسه الك اوزرنه یوقارو قالدرمه یعنی نفسی هواسی خصوصنده زبون ومغلوب ایله یوخسه مساعده ایتمه پس برنسنه یی ایاق التنه المق عدم اعتباردن وخوار ومقهور ایتمکدن کنایه در ونفسك نصیبنی نفسه اکسك ویر مقصود قلت اوزر نه ویر دیمکدر زیرا ناقص اولان نسنه زائده كوره قلتی مستلزمدر ولکن بورادہ قلت عدمدن عبارت دکلدر نتکم (نفسك مطیتك) ودخی (ان لنفسك علیك حقاً) کلدی پس دیمك اولور که نفسی تقلیل غدائله ضعیف قیل یوخسه اچلقدن بالکلیه اولدرمه زیرا زاه حقده سنك مطیه كدر وبی جو وبی علف مطیه یول یوریمز بلکه هلاك اولور اشته نفسی اولدرمك دیدکلری قمع هوی ایچوندر بعض اسبابه مباشرتدر بالکلیه بدنی افساد دکلدر نتکم قرآنده کلور (لاتغلوا فی دینكم) یعنی دینده غلو انواع اوزرنه در که ازجمله افراط ریاضتده رهبان وامثالنه تشبهدر فاعلم ذلك * نفس وشیطان می برندازره ترا * تا بیندازند اندر چه ترا * نفس وشیطا مبتدا ترا برندك مفعولی وبعد الجمله خبردر ایکنجی ترا بیندازدك مفعولی وجمله سی تعلیلیه در برند فعل مضارع ونون علامت جمع غائبدر مصدری بردندر ضمله که ایلتمکدر مضارعنده ضمه فتحه یه ابدال اولنوب برد وبرند وبرنده دیرلر (ترا اصلنده تورا در بلا اشباع الواو انت معناسنه در واو ادات مفعول اولان رایه اتصالله تخفیفاً حذف اولنمشدر (بیندازند اصلنده باندازندر تخفیفاً همزه یایه ابدال اولنمشدر اندازنده نون ثانیه علامت جمعدر مصدری انداختندر مستقبلنده خایی زایه قلب ایدوب انداز واندازنده دیرلر ونون فعلده علامت جمعدر (چه جیم عجمینك فتحی وآخرنده هانك

سكونیله مطلقا قیودر چاهدن تخفیف اولنمشدر (رهرادن شه شاهدن وتبه تباهدن اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که نفس وشیطان سنی یولدن یعنی طریق مستقیمدن که طریق حقدن ایلتورلر یعنی چیقرلر وجاده دن منحرف قیلورلر تا که سنی جهنم چقورنه آتالر وسنی بیته براغه لر زیرا نفس اماره طاغیه در که طریق حقدن عادله در زیرا مقتضاسی هوی وشهوات ولذاتدر جهنم ایسه شهواتله محفوفه در وشیطان مضل اسمنده در که دائما کاری رهزنلکدر وهدادن ضلاله تحویلدر چونکه بوعلتدن اوتوری سکا مسلط اولورلر پس سن دخی تقوی وطاعت قوتیله تسلطلرن دفع ایدوب یولکه طوغری کیت ومفسدومضله اویمه فاعلم * نفس راسرکوب دائم خواردار * تاتوانی دورش ازمردار دار * سرنفس راکوب دیمکدر که سرکوبك مفعولیدر ودائم داره ظرف وخوار مفعولیدر دورش ده شین که ضمیر غائبدر داره قیددر تقدیری دارش دوراز مردار دیمکدر که شین دارك مفعول اولی ودور ثانیسی در تاتوانی با لاده ذکر اولندیغی اوزره مادام معناسنه استمرار افاده ایدر وتوانی تأویل مصدرده اولوب لغت عربیه ایله تقدیری خذها فاجعلها بعیدة عن جیفة الدنیا مادمت تقدرای علی الدوام وفی کل وقت من الاوقات اوفی کل حال من الاحوال پس داره ظرف اولور (کوب کاف عربیله امردر مصدری کوفتن دردکمك معناسنه ضرب کبی مضارعنده فا بایه قلب اولنوب کوبد وکوبنده دیرلر (خوار واو رسمیله ذلیلدر لغاتده خاء مضمومه ده یازلمشدر مع هذا یار وخار قافیه سنده در دیمشلردر (دار امردر مصدری داشتندر طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (مردار جیفه مردارخور چیلاق درکه دولنکج دخی دیرلر (معنای بیت) بودر که نفسك باشنی دوك وضرب وتأدیب ایله زیرا حروندر ودائم آنی خوار وذلیل طوت زیرا دنی الاصلدر که خاکیدر وبی اصلدن خطا چوق واقع اولور بومقوله ایسه عزته یرامز وقادر اولدقجه انی مردار داردن دور طوت یعنی جیفهٔ دنیادن وحرام وخبیث اولان نسنه لره میل ایتدکده تقریب ایتمه زیرا جمیع اعضا وقوایه ضرری ساری اولور وحدیثده کلور که (اعدی عدوك نفسك التی بین جنبیك) یعنی اشارت

ایلرکه نفسك صفات ذمیمه سنك اکثریا اثری ایکی پهلو ارا سندن
ظاهر اولور اکل وشرب وشهوت فرج وغیری کبی * نفس بدراهرکه
سیرش میکنـد * درکنه کردن دلیرش میکند * بونك تقـدیری
هرکسی که میکندش نفس بدرا سیرمیکنـدش درکنه کردن دلیر
دیمکدرکه هرکسی مبتدا میکندش ده شین مفعول اول واضمار قبل
الذکرطریقیله نفس بده راجعدر نفس بد شینـدن بدلدر سیر مفعول
ثانیدر و بعد الجمله مبتدایه صفتدر دلیر ایکنجی میکنداك مفعول ثانیسی
و بعد الجمله خبر مبتـدادر (سیر اماله ایله طوق معناسنه شبعان کبی
مقصود فتحه جانبنه اماله در تا که صر مصاق معناسنه اولان سیردن متمیز
اوله زیرا بو سیر سینك کسره سیله در (کنه کاف عجمینك ضمیله کناهدن
مخففدر معربی جناحدر (دلیر کسر دال ایله بهادر در ظاهر بودر که
اصلنـده دلاور در تصرفات عجمیله واو یایه مقلـوب ولام مکسور
اولمشدر کویا وکویی کبی دلیر ودلاوردن مراد قوت قلبدر که آورندهٔ
دلدر دل کتور مکدن مراد قوت دلك اثارن اظهار درکه بهادر اق
دیدکلریدر نتکم نظیری کفتاردرکه مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه
هرکیمکه نفس بدی طوق ایلر وآج طوتمز کناه ایلمکـده انی بهـادر
وتوانا ایلر زیرا الله تعـالی نفسی اصلنده درت بیك ییل جوعله مبتلی
ایدوب تربیه قلمش واعترافه بو بیت ایتدرمشدر پس هرنه زمان شهوتی
یوزندن طوق اولسه وهواسـنه مساعده بولسه معصیت دکل بلکه
کفره بلکه ادعاء ربوبیته داعی اولور نتکم نیجه لرنه واقع اولدی چمشید
ونمرود وفرعون وامثالی کبی بو سببدندر که قرأنده کلور (ولو بسط الله
الرزق لعباده لبغوا فی الارض) ودیمشلر درکه شهوت بطنه مساعده
بولندقجه شهوت فرج ضبط اولنماز و بوایکی قوتی تضعیف ایچوندرکه
بو قدر ریاضات شاقه چکرلر * حلق خود را دور دار از هر مزه *
تا نیفتی در بلا ودر بزه * حلق دارك مفعول اولی ودور ثانیسی در حلق
حاء مهمله ایله بوغازدر که عرب حلقوم دخی دیر (خود واو رسمیله کندی
دیمکدر (مزه میمك فتحی وزاء عربی ایله لذات وداد چاشنی معناسنه
بی مزه داد سزدر مزیدن طاتمق معناسنه مزه دن تصرف اولنمشدر
بلاسبب الم اولان نسنه در امراض وامثالی کبی بلودندر که امتحاندر

زیرا انسان انکله امتحان اولنور و بابلی دندر کسرله که لباس اسکیمك
وچوریمکدر غم وغصه وامثالی ایسه انسانی کهنه ایدر وفانی قیلور
(بزه باء عربینك فتحیـله کناه (معنای بیت) بودرکه کندی بوغازکی
هرلذتدن دور طوت یعنی هر مشتهای طبعك اولان نسنه یی حلقومکه
قومه تاکه بلا وکناهه دوشمیه سن زیرا اکل ایتـدیکك نسنه اکر
حلال ایسه استیفاء لذات ایتدیکك ایچون مسئول اولورسن وافراط
ایدرسن امراضله مبتلی اولورسن ونیچه لر تخمه دن هلاك اولمشلردر
واکر حرام ایسه عاصی وعذابه کرفتـار اولورسن چونکه برهرحال
لذاته تهالکده غائله واردر اکر دار ینـده باشم و بدنم اسن اولسون
دیرایسك تناول مطعومات ومشرو باتده اعتدال اوزرنه اول وهر بابده
ارزوی نفسه مساعده ایتمه زیرا قرأنده کلور (اذهبتم طیباتکم فی حیاتکم
الدنیا) وحدیثده کلور که برکسه بر مشتهایی نفسندن منع ایتسـه
قدرتی وار ایکن بله انك ایچون یوز حسنه یازیله فافهم واعمل بذلك
* زآب ونان تالب شکم را پر مساز * همچو حیوان بهر خود آخور مساز *
شکم معنـاده مسازك مفعول اولی وپر ثانیسی در جار ومجرور اکا
متعلقدر وآخور ایکنجی مسازك مفعولی و بهر تعلیل وهمچو تشبیهدر
تا بوراده انتهاء غایت ایچوندر (پر ضم باء فارسیله طولو مملو معناسنه
(مساز نهی حاضردر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده
خا زایه قلب اولنوب سـازد وسازنده دیرلر (همچو ادات تشبیهدر
مثل معناسـنه ولکن هم لفظی موافقته دلالت ایتمکله تشبیهده برابرلك
افاده ایدرکه اکا تشابه دیرلر زیرا ایکی طرفدن دخی اعتبار اولنور نتکم
کلام عربده کلور (رق الزجاج ورقت الخمر) فتشابها وتشاکل الامر)
یعنی انسـان حیوانی حیوانه تشبیه اولنور لکن حیوان دخی اومقوله
انسانه تشبیه اولنور نتکم دیرلرکه اکر حیوان کورمك استرسك فلان
آدمه نظر ایله زیرا اکل وشرب وخوابده همان حیواندر حیوان حس
وادراکی اولانه دیرلر وفرق ایدوب دیمشـلردرکه هر حیوان اولان حی
اولور قاما هر حی اولان حیوان اولمازملك کبی که اکا حی دیرلر حیوان دیمزلر
زیرا حیـات حیوانیه دم ایله اولور که مقتضاسی طبیعت کثیفه در
ملکده ایسه نوردن مطبوع اولمغله طبیعت کثیفه اولماز وحق تعـالی

نور الانوار اولمغله حی دنلدی، زیرا حیاتی ذاتیه در خارجدن روحله
ویادم ایله دکلدر انسانده وغیریده اولدیغی کبی حیوان حرکتله در
یعنی یا مفتوحه در که حیوانك مسماسنده اولان حرکته دلالت ایچون
حرکت ویرلمشدر کلام ناظمده قدس سره سکونی لاجل الضروره
واسان عامه ده اغلاطدندر (بهرادات تعلیلدر (خود بعض نسخده
دالله در که کندی معناسنه در وبعض نسخده رائله د وشمشدر
ییجك معناسنه در ایکیسی دخی موجه واوایکیسی اوجهدر (خورمدله
وواو ملفوظه ایله حیوان یاتوب طوراجق یرکه عرب اصطبل دواب
دیر موقف دواب معناسنه که لغت شامیه در بوراده پر لفظی ایله
قافیه اولمق ایچون واو تلفظ اولنمز (معنای بیت) بودر که طوداغکه
کلنجه قارنکی آب ونان ن پر دوزمه وطولدرمه مقصود بوغاز که
کلنجه دیمکدر ولکن بطریق المبالغه لبه دك دیدی وحیوان کبی
کندك ایچون ویا ییجك ایچون یعنی یمکدن اوتوری آخور دوزمه
الحاصل چوق یدیکك صورتده بطنکی حیوان آخوری کبی قلمش
اواورسن بو صورتده سندخی حیوان اولورسن پس بوتشبیهده اکول
اولنلرك حالنی تقبیح واردر واعتدال اودر که بطننی اوچ حصه ایدوب
برحصه سن طعام وبرحصه سن شراب وبرحصه سن نفس المق
ایچون تهیئه ایده ایشته عامه ایچوندر والاخواص ناس قلت اکلدن
ضامر البطن اولور فاعمل بذلك * روز کم خور کرچه صائم نیستی *
* پر نخور آخر بهائم نیستی * بونك تقدیری کم خور روز کرچه صائم
نیستی نخور پر آخر بهائم نیستی دیمکدر که کم لفظی خورك مفعول
مقدمی وروز ظرفی وصائم نیستی نك مفعولیدر کرچه بوراده ان وصلیه
کبیدر که جزادن مستغنیدر پر نخورك مفعولیدر بهائم نیستك مفعولی
اولدیغی کبی روز کوندزدر که شب مقابلیدر (کم کاف عربینك فتحیله
ناقص معناسنه در (خور امر حاضردر خوردن دن یمك دیمکدر اکل
کبی لغت حلبی ده واو رسمیله دیمشدر (کرچه اکرچه دیمکدر که
اصلده حرف شرطدر وچه نسنه دیمکدر چیز کبی ونه دیمکدر که
ذوی العقولك غیریدن سؤالدر که لفظی ایله ذوی العقولدن
سؤال اولدیغی کبی بوراده الله اعلم رابطه یرنه استعمال اولنمشدر که

کبی

کبی صائم صومدندر صوم اصلنده مطلقا فعلدن امساکدر که مطعم وکلام
ومشیه شاملدر صکره شرعده مکلفك طلوع فجردن غروب شمسه دك
نیتله اطیبینی یعنی اکل ونکاحی تناول واستمناء واستقادن امساکنده
استعمال اولندی (نیستی ده تا خطاب ایچوندر کرچه صائم نیستی نك
لسان عربیله تقدیری وان لم تکن صائما دیمکدر (نخور نهی حاضردر
زیرا نون حرف نفیدر که کلمه لرك اوللرینه داخل اولوب نفی حکم قصد
اولنور ولکن افعال ومصادر واسماء فواعل ومفاعیلده متصل یازیلور
(ندانست ونداند وندانستن وندانند ونداننده کبی واسماء جوامد ده
واسماء زمان ومکان ونعوت ومبالغه ده وامثالنده هاء علا مثله منفصل
یازیلور (آخر مکر معناسنه تعریض مقامنده استعمال اولنور تتکم
تفصیلی مرور ایتدی (بهائم بهیمه نك جمعیدر بهیمه تمییز ونطق اولمیان
حیواناتدر که صورتلرنده ابهام واشکال اولوب مفهوم اولمامغله بهیمه
دنلدی وقاموسده کلورکه بهیمه حیوانات بر وبحردن چارپا اولنلره
شاملدر ومفرداتده کلورکه صکره تعارفده سباعدن ماعداسنه اسم
اولدی بهائمك جمعیتی افراد خورنده اعتبار یله در فاعرف (معنای
بیت) بودرکه صائم دکل ایسکده کوندز آز اکل ایله یعنی صائم دکلم
دیو کثرت اکلدن حذر ایله وچوق یمه مطلقا کیجه ده وکوندزده
آخرسن حیوان دکلسن یعنی چوق یمك حیوان صفتیدر پس سن
مکر حیوان سنکه چوق یرسن بو معنی تعجب اولنه جق معنادر
دیمکدر * ای که درخوابی همه شب تا بروز * بهر کور خود چراغی
برفروز * ای کسی که تقدیرنده در که مبتدأ ومابعدی صفتدر چراغی
برفروزك مفعولی بهرانی تعلیل وبعدالجمله خبر ومبتدأ وخبرای کلمه سنك
منادی سیدر خوابی ده یا خطاب ایچوندر خواب واو رسمیله منامدر
ومنامده اولان واقعه معناسنه دخی اطلاق اولنور (همه جمله دوکلی
معناسنه در هرنه اولورسه بلنه همدان دیرلر اصلنده هم درکه موافقت
ایچوندر آخرنده ها اختصاصه دالدر که معنای عامدن معنای خاص
علمی یه نقل علامتیدر تا انتهاء غایت ایچوندر کور کاف عجمینك ضمیله
قبردر ترك سنله دیر (چراغ کسر جیم عجمیله فتیلده یانان اودك اسمیدر
آلت مخصوصه یه چراغ دیدکلری مجازدر برفروزده بر تحسین لفظ

ایچون زایددر (فروز فانك ضمیله اصلنده افروزد رکه امردر مصدری
افروختن دریانمق ویاقق معناسنه لازم ومتعـدی کلور مستقبلنده
خا زایه قلب اولنوب افروزد وافروزنده دیرلر (معنـای بیت) بودرکه
ای کسه که بتون کیجه صباحه دك اویقوده سن کندی قبرك ایچون
برچراغ وموم افروخته قیل یعنی یاق ویاقلنـدر تا که ظلمت قبردن
خلاص اولاسن الحاصل کوندزه دك اویویوب ظلمت خوابده قالمه
بلکه کیجه نك برمقدارنی طاعتله احیا ایله تا که طاعتك نوری قبرکده
سـکا چراغ کبی اوله واکر بن طاعتی کوندز ایدرم دیرسـك کونك
نوافلندن کیجه نك فضائلی چوقدر زیرا تهـجد مرغوب فیه درو
عاشقلرابالیده مناجات ومعراج ایده کلمشلردر پس عبادتنی کوندزه قصر
ایتمك دخی برغفلتدر زیرا متابعت نبویه دن وسیرت حسنهٔ صلحادن
خروجدر * خواب وخور جز پیشهٔ انعام نیست * خفتکا نرا بهره
زین انعام نیست * تقدیری خواب وخور نیست جز پیشـه انعام
بهره زین انعـام خفتکا نرادیمکدر خواب وخور مبتدا ونیست خبر
وجز استثنـادر وجائزدرکه خواب وخور نیستك فاعلی اوله زیرا
عربیده لیس معناسـنه در یعنی لیس المنام والاکل الافعل الانعـام
بهره ایله بوایکنجی نیست دخی بوایکی اعتبـار اوزرنه در خفتکا ن
ایکنجینك مفعولیدرکه را تعلیل وتخصیص ایچوندر (خور ییمکدر
تنکم لغت قره حصـاری ده مصرحدر (جز حرف استثنا در (پیشه
صنعت وکاردر تفصیلی مرور ایتمشدر (انعـام فتحله نعمك جمعیدر
حرکت ایله انعام انواع اربعه درکه ابل وبقر وضأن ومعزدر ذکر
وانثی اعتبـاریله ازواج ثمانیه دینلور وجه تسمیه بودرکه ابل عند العرب
وسائرلری عند غیرهم اعظم نعمتدر (خفتکان خفته نك جمعیدر الف
ونون ادات جمع وکاف فارسی خفته آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن
بدلدر وبعضیلر دیدیلرکه کانك مجموعی ادات جمعدر بوصورتده خفته
منفصل وصورت اولیده متصل یازیلور تنکم بالاده بلندی (بهره
مرور ایتدی (زین اصلنده زاین در همزه سی تخفیفا وکتابةً حذف
اولنمشدر (انعام کسرله ایصال الاحسان الی الغیر معناسـنه در ولکن
موصل الیه ناطق اولمق شرطدر پس فلان کسه فرسی اوزرنه انعـام

ایتدی دنلمز بلکه زید وعمروه انعـام ایتدی دینلور (معنای بیت)
بودرکه خواب وخور یعنی منام واکل دکلدر الا حیوانك کاریدر زیرا
حیوان اندن غیری سن بلمز خفته اولانلره یعنی اویویانلره بوانعـام
واحساندن بهره ونصیب یوقدر یعنی کیجه عبادتندن ونعیم آخرتدن
وبلکه حظ دنیـادن بله حصه لری یوقدر زیرا چوق اویومق
وخصوصا عند الصباح خوابده بولنمق نقصان رزقه سببدر وطاعت
نقصان اوزرنه اولدیجه نصیب آخرت دخی اکسلور ولکن نقصان
وقلتـدن عدم ایله تعبیر ایتدیکی بطریق المبـالغه در وجائزدرکه
این انعـام خصوص انعامه اشارت اولا که عند اهل الخصوص انعام
معهود درکه بینهم وبین الله حالات طیبه در * ای پسر بسـیار
خواهی خفت خیز * کر خبرداری زخود بی کفت خـیز * بعض
نسخده کر خبرداری زروز رستخیز دوشمشدر بسیار خفته قید در
خیز جملهٔ مستأنفه در مصراع ثانی جملهٔ شرطیـه در بی کفت
خیز ثانی یه قیـددر خواهی خفت خواهی خفتن تقدیرنده درکه
خواهی واو رسمیله مضارع مخاطبدر وخفتن اکا مفعولدر زیرا بالاده
کذر ایلدی که خواهی ایله وبعض کلمات معروفه ایله ترکیب اولنـان
فعل مصدرتأ ویلنده در زیرا ایکی فعلك فعلیت اوزرنه اجتماعی صحیح
دکلدر) خفتن یاتمق واویومقدر خواهی خفت بسیار چوق اویومق
دلرسن اویو یسـرسن دیمکدر (خیز امر حاضردر مصدری خیزیدن در
سور ینوب ایمکلمك وقالقمق معناسنه مضارعی خیزد واسم فاعلی خیزنده
کلور (بی کفت سویلمدن ودیمدن دیمکدر بی حرف نفیدرکه جوامده
داخل اولور (معنای بیت) بودرکه ای اوغل چوق اویومق وآخرنده
راحتده اولمق دلرسن ویاخود چوق اویویسـرسن یعنی قبره کیردکده
اوراده چوق یاتورسن وقیامتـه دك یاتشك قالدرمزسك ایمدی خیز
یعنی اولدمی یاد ایدوب شمدی کیجه ایچنده فراشـندن قالق وسرك
یصدقدن قالدر وبرمقدار حقه عبودیتده اول اکرکندکدن ویاخود
روز رستخیز یعنی قیامت کوننده خبرك وارایسـه ومیت دکل ایسك
نفخ صورله قبرکدن قالق دیمدن واسرافیلك خطابی کوشکه ایرمدن
سن اختیـارکله شمدی یرندن قالق تا که قبرندن قیـامك آسان اوله

زیرا هر عملك جزاء مناسبی واردر ونوم اخ الموت در وانسان فراشنده
قبرده میت کبی در پس قبردن قیامی نائمك فراشندن قیامی کبی در
فافهم جدا * دل درین دنیای دون بستن خطاست * دامن ازوی
کرتودرچینی رواست * تقدیری بستن دل درین دنیای دون
خطاست که درچینی دامن ازوی رواست دیمکدرکه بستن دل مبتدا
ودرین ظرف وخطاست خبردر کر حرف شرط وتو درچینی نك
فاعلی ودامن مفعولی و بعد الجمله فعل شرط ورواست جزاء شرطدر
(درظرفیت ایچوندر ولکن بستن که بغلمقدر باٴله تعدیه ایدر پس
بوراده درین یرینه بدین کرك ایدی ولکن دلبستهٔ دنیا اولمق اکا دخول
وتوغلی مستلزم اولمغله فی معناسنه اولان درایله استعمال اولندی
دنیای دونده اولان یا آخرنده حرف مد اولان کلماته متصل اولان
یادرکه حرف توسل دیرلر اضافتده وصفتده کلور پروای او وابروی
مشکین کبی بوراده موصوف ایله صفت میاننده کلمشدر زیرا دون
دنیانك صفتیدر دون ادنی دیمکدر اعلی نك مقابلیدر زیرا دنیانك حالی
درجهٔ آخرتدن آشغه درکه دنیا فانی وآخرت باقیدر (بستن بغلمقدر
مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد و بندنده دیرلر (درچینی ده در
تحسین لفظ ایچون زایددر برچینی واقع اولان نسخده دخی بردرکبی در
(چینی فعل مضارع مخاطبدر که یا خطاب ایچوندر مصدری چیدن در
دیوشرمك معناسنه مضارعنده نون زیاده ایدوب چیند وچیننده دیرلر
(روالایق ودرست وجائز عجم جائز کوررمیسن دیه جك یرده روادارى
دیر زیرا جوازده معنای مرور واردر روانك معناسی ایسه مرور
ایدیجی در (روا اصلنده رفتن دن مشتقدر کما فی الدقائق (معنای بیت)
بودرکه بو دنیای دنی یه کوکل بغلمق خطادر زیرا علو همتی اولان کمسه
ادنا ئله علاقه واشنالق ایتمز بو جهتدن سن اکراندن دامن دیوشروب
ال سلکرسك شان عالی که لایق و مناسبدر والا دنیا وآخرتده دنی
اولورسن زیرا دنلمشدرکه علو الهمة من الایمان یعنی علو همت ایمانك
شعب عالیه سندندر وحدیثده کلورکه (ان الله یحب معالی الامور
ویبغض سفسافها) ودنیایه تعلق ایتمك انك حیاتنی سومك وزخارفنه
میل وتحصیلنده تکلفدر وحدیثده کلور (حب الدنیا رأس کل خطیئة)

زیرا دنیا معظم حجابدرکه کثیفدر وحجاب مانع مشاهده در * ازچه بندی
دل بدنیای دنی * چون نه جاویدست دروی بودنی * دل بندینك
مفعولدر بدنیاده با تعدیه ایچوندرکه اهل فرس اصطلاحنده اکا
تعلق مجرد ایچون اولان بادیرلر یوخسه تعدیهٔ اصطلاحیه دکلدر
نه جاویدست مقدم خبر بودنی مؤخر مبتدا در دروی بودنی یه
متعلقدر (ازچه مقام تعلیلده استعمال اولنور ندن دیمکدر (بندی
فعل مضارع مخاطبدر مصدری بستن در بیت سابقده شرح
اولنمشدر و بعض لغاتده بندیدن دخی بغلمق معناسنه مصدر در
بو صورتده بندد و بندیده اولان نون اصلی اولور یوخسه سین دن
مقلوب اولماز فاما اصطلاح عجمه کوره ظاهر بودرکه بندیدن مصدر
فرعیدر اصلی دکل (دنی مدغمدرکه اصلی دنیء فعیل وزنی اوزرنه
صکره ادغام اولنوب دنی دنلمشدر خسیس و حقیر معناسنه بوراده
تخفیفا وضرورة احدی الیائین حذف اولنمشدر (چون تعلیل ایچوندر
(جاوید ذال معجمه ایله در ابد معناسنه زیرا مده دن صکره کلمشدر نتکم
قاعده سی مرور ایتدی (بودنی ده یا زائده در بودن مصدر در اولمق
معناسنه مضارعنده واو مفتوح قلنوب بود دیرلر (معنای بیت)
بودرکه دنیای دنی وحقیر و بی قیمته نه سببدن کوکل بغلدك چونکه
انده اولمق وقرار ایتمك ابد دکلدر یعنی سنك ایچون دنیاده بقا
اولمدیغیچون کرك ایدیکه اکا دلبسته اولمیه سن فاما کمال غرور
وغفلتدن (یحسب ان ماله اخلده) موجبنجه کندیکی اوراده باقی
قیاس ایتدك وکوکل ویروب عمارتنه مشغول اولدك مع هذا کوپری
اوزرنده سن که محل بنا دکلدر انکچون دنلمشدرکه (الدنیا قنطرة
فاعبروها ولا تعمروها * ظاهر خودرا میارا ای فقیر * تا چو بدری
باطنت کردد منیر * ظاهر خود میارانك مفعول مقدمی در باطنت
کرددك مفعول اولی ومنیر ثانیسی وجمله سی تعلیلیه در زیرا تا بوراده
غرض وتعلیل ایچوندر تشبیه که چو بدر یدر منیره قیددر (میارا نهی
حاضردرکه میم مفتوحه نافیه ویا همزه دن بدلدر اصلی آرادر
مصدری آرستن وآراستن کلور بزه مك و زینت ایتمك معناسنه
مستقبلاتنده سین یایه قلب اولنوب آراید وآراینده دیرلر و بعض لغاتده

آرایبدن دخی مصادرده درج اولنمشدر بوصورتده قلبه حاجت قالماز
ولکن ظاهر اولان بودرکه بیت سابقده مرور ایدن بندیدن کبی
آرایبدن دخی مصدر فرعیدر (فقیر کثیرالاحتیاج دیمکدرکه مرور
ایتدی (چو ادات تشبیهدرکه چوندن مخففدر (بدری ده یا زائده در
ویا تنکیر ایچوندرکه تعظیمه محمولدر (بدر نورله ممتلی یعنی طولمش قمر
معناسنه که آیک اون دردنجی واون بشنجی کیجه سنده اولور ماه چهارده
اون درت کیجه‌لك آی دیمکدر ونورله طولدیغی انعکاس طریقیله در
یوخسه سریا نله دکل اگرچه رای نك کوزنه لذاته نور کورینور
و بدرده طلوع وامتلادن هر بری معتبردر زیرا قمرك طلوعی شمسدن
مقدمدرکه طلوعله انی مبادرت ومسارعت ایدر وامتلاسی اعتباریله
بدره بی یعنی طولوکبسه بی اکا تشبیه ایدرلر وجائزدرکه عکس اوزره
اولوب امتلاسندن اوتوری قمر بدره یه تشبیه اولنه (کرددکاف عجمیله
فعل مضارعدر مصدری کردیدن کلور صیرورت وتحول معناسنه
(منیر انارتدندر متعدی ولازم استعمال اولنور روشن قلمق وروشن اولمق
معنالرنه بوراده ایکسی دخی موجهدر (معنای بیت) بودرکه ای فقیر
کندی ظاهرکی آراسته ومزین قلمه تا که باطنك بدرکبی روشن اوله
ویا بدر آفاقه روشنالق ویردیکی کبی باطنك دخی انفسده بوحال
اوزرنه اوله قال الله تعالی (واشرقت الارض بنور ربها) یعنی نور
شمسله وجه آفاق منور اولدیغی کبی نور الهی ایله دخی وجه انفس
منور اولور الحاصل کشی ظاهرنی تزیین ایتمك انی تنویر ایتمك کبیدر
خصوصا که تلبس ایتدیکی قماش قسمندن اوله فاما ظاهری تزیین
وتنویردن باطنه خسوف واقع اولور کل ایمدی زن کبی ظاهرکی اراسته
قلمقدن فارغ اول تا که بوفراغ وترکك اثری باطنکده ظهور ایدوب
ظاهرك یرینه باطنك منور اولسون زیرا هر عملك جزاء موافقی واردر
وایکی مرتبه‌ده عریانلق یعنی هم ظاهرا وهم باطنا بریرده مجتمع اولماز
وقنغی طرف ملبس اولورسه طرف آخر مجرد اولور وفقیر تعبیرنده
نکته بودرکه ظاهری ملبس اولمق فی الحقیقه غنایی مستلزم اولماز
بلکه باطنی لباس معرفتدن ونور طاعتدن مجرد اولدقجه ینه اکا فقیر
دینلور نتکم عکسنده غنی دینلور فافهم جدا * طالب هر صورت

دیبا

زیبا مباش * درهوای اطلس ودیبا مباش * طالب آخرنك کسریله
مباشك مفعولی ومابعدنه مضافدر زیبا صورتك صفتیدر درهوای
ایکنجی مباشه ظرف قدر آخرنده یا اضافت وتوسل ایچوندر (طلب
برنسنه‌نك وجودندن تفحص وتفتیش ایتمکدر کرك اول نسنه عین
اولسون وکرك معنی اولسون (هر کل افراد معناسنه‌در (صورت اعیان
موجودات بری برندن انکله متمیز اولدیغی معنادر پس اگر صورت
شکل ایسه عامه وخاصه انی ادراك ایدر صور محسوسه کبی والا
خاصه ایدر فقط صور معقوله ومعنویه کبی که بونلره صور حقیقیه
دیرلر بوراده صورتله مراد صورت حسیه‌در (زیبا بزکلو ویراشقلودر
اصلی زیب در زینت وبزك معناسنه صکره مبالغه ایچون آخرنه الف
کتوردیلر کویا وپویا وبینا وجویا وامثالنده اولدیغی کبی کمافی
الدقایق پس زیبا صیغهٔ مبالغه اولدی که صفت مشبهه‌نك
برنوعیدر ایکنجی نوعی نونله اولاندر خندان وکریان وحیران
وامثالی کبی وبوفقیره لایح اولان بودرکه بوالفه الف نسبت دیمك
دخی صحیحدر نتکیم ترکی ایله تعبیرندن ظاهردر یعنی بزکلو ویراشقلوده
لوولی ادات نسبتدر عزتلو مروتلو وعزتلی مروتلی کبی ونسبتدن دخی
فی الجمله مبالغه مفهومدر (مشکین وغمکین وامثالی کبی (مباش نهی
حاضردر مصدری باشیدن‌در اولمق معناسنه (اطلس معروف قماشدر
خابسز اولمغله اطلس دیرلر نتکیم عرشه فلك اطلس دیرلر زیرا کوکبدن
عاری‌در ودرت کمسیه سادات طلس دیدیلر زیرا یوزلرنده شعر یعنی
قیل وصقل یوغیدی وانلر عبدالله بن الزبیر وقیس بن سعد بن عباده
واحنف بن قیس وقاضی شریحدر (دیبا معروف قیمتلو قماشدر
(معنای بیتم) بودرکه هر زینتلو صورته طالب وراغب اولمه مثلا
اطلس ودیبا وامثالی صور حسنه‌یه باقوب عاشق ومائل اولمه ورنکنه
قالمه زیرا اصلنده بی رنکدر ورنك امر عارضله حاصل اولمشدر مثلا
خرده‌بین اولان انك اصلنه نظر ایدوب لون عارض وزینت ظاهره‌سنه
الدنمز الحاصل ذاتندن خبردار اولان صفات حسنه باقماز بلکه حسن
صفاته بقر زیرا مقصود مطالعهٔ اسما وصفات واندن ذاته انتقالدر
یوخسه مجرد سیر آثار دکل اکثریا ناسك نظری امور حسیه‌ده

دن

مطا

وخصوصا امور حسیه نك مزین ومنقش اولنلرنه در زیرا حسله الفتلری
غالبدر اکر معنی جانبنه التفاتلری اولایدی دنیانك کوزلی انلره زشت
کور بنور دی * ازهوی بکذر خدارا بنده باش * زنده کی می بایدت
درر ثنده باش * بونك تقدیری بکذراز هوی باش خدارا بنده می بایدت
زندکی باش در رثنده دیمکدر که خدارا باشك مفعول اولی بنده ثانیسی در
می بایدت ده تا ضمیر منصوب متصل زندکی فاعلدر و بو کلام شرطی
متضمندر که اکر می بایدت زندکی دیمکدر پس باش در رثنده جزاء
شرط اولور (بکذر ده با کافك ضمه سنه اتباعا مضمومدر زیرا کاف
اصلنده مضمومدر بوراده وزن ایچون اسکان اولنمشدر (بکذر امر
حاضردر مصدری کذاشتن وکذشتن در صالیویرمك وکچمك معناسنه
یعنی واز کلمك و بریدن بریره کچمك مضارعنده شین رایه قلب
اولنوب کذارد وکذارنده دیرلر زنده کی ده یا مصدریه وکاف زنده اخرنده
هاء غیر ملفوظه دن بدلدر (زنده زای عربی نك کسریله مرده مقابلیدر
حی ومیت دیمکدر (رثنده زای عجمینك فتحیله کهنه و پلاس و پاره پاره
اولمش قفتان ومرقع (معنای بیت) بودر که هوای نفسدن کچ وحقه
قول اول زیرا هوادن مبغوض نسنه یوقدر شول جهتدن که هوا
برهان سماوی ودلیل عقلی اوزرنه مبنی دکلدر بلکه شهوت مجردهیه دائردر
شرع مطهر ایسه هوا وشهوتی رفع ایچون موضوع و امور
جاهلیه یی هدم ایچون منصوبدر و بوندندر که قرانده کلور (افرایت من
اتخذ الهه هواه) و بومعنی ایچون ناظم قدس سره خدا ایله هوایی
مقابله ایتدی زیرا هوا اکثر ناسك معبودیدر وسکا زنده لك یعنی حیات
حقیقیهٔ باقیهٔ طیبه کرکسه زینت دنیایی ترك ایدوب پلاس ایچنده
اول که فقرا خرقه سیدر زیرادرویشلك سرمایهٔ سعادت وسبب حیات
قلبدر تنکم غنا باعث ممات دلدر بوجهتدندر که اغنیادن موتی ایله
تعبیر وصحبتلرندن تحذیر اولنمشدر زیرا موتایه مقارن اولان دخی میتدر
و بوراده ناظم قدس سره زنده ایله رثنده یی جمعی لطافتدن خالی دکلدر
و ناظمك لطائفندندر که بو نظمنده بعض مواضعده التزام مالا یلزم
و بعض مواقعده تجنیس طریقنه سالك اولمشدر ولکن تطویلدن
حذرا بو فقیر خامه سندن بیانی طی اولنمشدر * خرقهٔ پشمینه را

بردوش کن * شربتی ازنا مرادی نوش کن * بونك تقدیری کن خرقهٔ
پشمینه را بردوش کن نوش شربتی از نامرادی دیمکدر که خرقه کن
کلمه سنك مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر ونوش ایکنجی کن لفظنك
مفعول اولی وشربت ثانیسی وجار ومجرور شربتدن حالدر خرقه
کسریله خرق دندر فتحله که یارمق و بیرتمق در خرقه بر پاره سیدر
ومرقعلر بر پارلرندن مرکب ومختلط اولمغله جزئی کل او زرنه اطلاق
ایدوب مجموع ثوبه خرقه دیدیلر (پشمینه ده پشم پاء عجمینك فتحیله
یوك در قیون وامثالی یوکی کبی (مرکب لیقه سنه پشم دوات دیرلر
یا نسبت ونون تأکید نسبت وهاء اختصاص ایچوندر زیرا پشمینه
منسوب اولان نسنه چوقدر پس خرقه مراد اولیجق پشمینه دیرلر
یعنی اطلاق اوزرنه ذکر اولندقده هائله تخصیص اولنور فاما خرقهٔ
پشمین دنلسه بلاها دخی استعمال اولنور و پشمینه نسنه دن مراد
منسوبك مادهٔ وجودنی بیاندر (پس پشمینه یوکدن دوزلمش عبا
وخرقه دیمکدر لوزینه کبی که لوز بادام و لوزین بادم ایچیله اولان
نسنه ولوزینه خصوص اوزرنه شکر بورك در (دوش اوموز که چکن
دخی دیرلر عرب منکب دیر (کن امر حاضر در مصدری کردن در
ایشلمك وایلمك معناسنه مضارعنده را یرینه نون کتوروب کند وکننده
دیرلر شربتی ده اولان یا وحدت ایچوندر شربت اصلنده بناء مره در که
برکره ایچمك دیمکدر بوراده شراب یعنی مایشرب معناسنه در زیرا
یاء وحدتدن مفهوم اولان شراب جنسندن نوع غریبدر بو خشمه
شربدن دکل قال الله تعالی (وعلی ابصارهم غشاوة) ای نوع
من جنس الغشاوة غریب (نا حرف نفیدر که مشتقه داخل اولور نا
مرادیده اولان یا مصدریه در نوش ایچمك اسم مصدردر اصل مصدر
نوشیدن در (معنای بیت) بودر که یوك خرقه یی یعنی عبایی اوموز که
ایله یعنی آل وانی تلبس ایله (و برمراد اولایم دیرسك نامراد لقدن بر
نوع غریب شراب ایچ یعنی نامرادلق برنسنه در که سائر امور واحواله
کوره انده غرابت واردر که هر کس بو شرابی نوش ایده مز بلکه
بو مرادلق شربتنه طالبدر ناظم قدس سره دیمك استر که درویشلك
وخرقه پوش اولمقلق نامرادلقدر ودنیاده بویله نامراد اولان

آخرنده بر مراد اولور که خرقهٔ پشمینه یرینه حلهٔ سندس
واستبرق تلبس ایدر وسائر احوال دخی اکا کوره اولور
ودیمشلر در که (المرید من لا ارادة له یعنی مرید ارادت مستقله سی
یوقدر بلکه انك ارادتی ارادت حقه تابعدر اشته اراده‌ده فنا بودر
ای که در بر می کشی پشمینه را پاك سازاز کبر اول سینه را* تقدیری
ای کسی که می کشی پشمینه را در بر ساز اول سینه را پاك از کبر دیمکدر که
کسی مبتدا وما بعدی اکا صفت واول سازه ظرف وسینه سازك
مفعول اولی وپاك ثانیسی وجار ومجرور پاکه متعلقدر وبعد الجمله
مبتدایه خبر در (بر بوراده حرفدر علی معناسنه بر من بنم اوزریمه
وبرتو سنك اوزریکه دیمکدر (کشی فعل مضارع مخاطبدر ومصدری
کشیدندر چکمك معناسنه (ساز ساختن‌دن امردر دوزمك معناسنه
مضارعنده خازایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر ومصدری
سازیدن دخی کلور ولکن مصدر فرعیدر بو صورتده قلبه حاجت
قالماز نتکم نظائری مرور ایتدی (کبر کاف عربینك کسریله انسان
کندینی غیریدن اکبر ظن ایتمکدر تکبر انی اظهاردر (سینه کوکس در
صدر معناسنه بوراده سینه ایله مراد دادر که سینه نك باطنی در یعنی
سینه ده ظرف واقع اولمشدر نتکم قرآنده کلور (ولکن تعمی القلوب التی
فی الصدور (معنای بیت) بودر که یالکز عبا پوش اولمق کفایت ایلمز
بلکه ای کشی که خرقهٔ پشمینه یی اوزریکه چکرسن وکیرسن اول
سینه وقلبکی کبر صفتیدن پاك دوز وانك لوثندن طاهر قیل بعده
صوفی ودرویش اول والا متکبر درویش اولماز ناظمك قدس سره
مرادی فنا فی الله ایله نفسی خاك ایلمکدر زیرا کبر که کندینی غیریدن
اکبر واعظم واعلی کورمکدر زائل اولدقده کندینی غیریدن اصغر
واحقر وادنی کورمکدر که حقیقت تواضع وسجده بودر وکبر اشد
اوصاف نفسانیه دن اولمغله ناظم قدس سره انی تصریح ایلدی
سؤال اولنورسه که فقراده کبر صفتی تصور اولنورمی بلکه بومعنی
اغنیاده ملحوظدر جواب بودر که کبرك حقیقتی بنلك دیدکلریدر
انانیت هرکسده ایسه حالنه کوره واردر زیرا مقتضای جبلیت در ونفس
انسان تزکیه اولنمق ایدن وانك امثالندن پاك اولمغله واوصاف قلبیه ایله

قالمغله در* کر همی خواهی نصیب از آخرت* رو بدر کن جامهای
فاخرت* نصیب خواهی نك مفعولی وجار ومجرور نصیبه متعلقدر
وجمله سی فعل شرطدر وبدر کن کلمه سنه ظرف وجامها مفعول
وجمله سی رودن بدلدر ورو یعنی بدل ومبدل منه جزاء شرطدر
همی خواهی فعل مضارع مخاطبدر همی ده هاء مفتوحه که حاله دال
اولان می اوزرنه داخل اولمشدر معنای حالی تأکید ایچوندر نتکم
ماضی ده معنای بعدی تأکیده مجمولدر پس ماضی یه داخل اولان
می لفظی بعده دلالت ایدر (همی کفتم کبی که زمان قدیمده سویلدم
وسویلدیکم مقرردر دیمکدر ومضارعده همی دانم کبی که بو زمان
حاضرده بیلورم وبلدیکم مقرردر دیمکدر زیرا همی تقریر ایچون دخی
کلور مقرر میدر دیه جك یرده عجم همی دیر (نصیب حظ منصوب
یعنی معیندر اصلی نصبدر که وضعدر (آخرت دار آخرت دیمکدر نتکم
(لیس لهم فی الاخرة الا النار) نظم جلیلنده حذف اولنمشدر وکاه اولور که
دار لفظی آخرته مضاف اولور (ولدار الاخرة) کبی که ولدار الحیوة
الاخرة تقدیرنده در وامام راغب دار آخرتی نشاءٔ ثانیه ودار دنیایی
نشاءٔ اولی ایله تفسیر ایتمشدر فاما مآل اعتباریله در والاصح دکلدر
بلکه دار آخرت دار البقادر که سعدایه کوره جنت واشقیایه نسبتله
جهنم در وآخرت دنلدیکی دنیادن طقوز بیك ییل مؤخر خلق
اولنمغله در وآخرت عاقبت کبی در که اطلاق اوزرینه ذکر اولنسه جنت
مراد اولور نتکم قرآنده کلور (والعاقبة للمتقین) یعنی عاقبت مطلقه که
جنتدر متقی اولنلر ایچوندر وینه کلور (وان الدار الاخرة لهی الحیوان)
یعنی جنت ونعیم جنت ایچون بقاء ابدی واردر که اهلی حیات حقیقیه
صاحبی در دنیا واهل دنیا ایچون ایسه بقا یوقدر وجهنم کرچه باقیدر
فاما (لا یموت فیها ولا یحیی) ایله موصوفدر (رو امر حاضردر مصدری
رفتن در یوریمك وکیتمك معناسنه مضارعنده فانی واوه وتانی داله
قلب ایدوب رود ورونده دیرلر (در بوراده قپودر که عرب اکا باب دیر
ولکن در ایله طشره چقمقدن ده کنایت ایدرلر مثلا بدر آمدك معنای
حقیقی سی قپویه کلدی ودر آیدك قپویه کلور در فاما خروجدن
کنایه در پس بدر کن اخراج ایله دیمك اولور (جامها جامه نك جمعیدر

آخرنده یا صفت وموصوف میاننده توسل ایچوندر جامه معنای
اصلیسی اعتباریله ملبوس ومفروشدن اعمدر ملبوسه تن جامه دیرلر
اصلی جامهٔ تندر مفروشه جامه خواب دیرلر اصلنده همزه ایله جامهٔ
خوابدر اما جامه کثرت استعماله ملبوسده اعلام غالبه دن اولمشدر
اطلاق اوزرنه ذکر اولنسه آرقیه کیجک مراد اولور وجامه اوکی اچق
وطوتق لباسدن عامدر اوکی اچق قفتانه قبا دیرلر (فاخرت ده تا
خطاب ایچوندر اصلی فاخره‌اتدرها وهمزه حذف وماقبلی مابعدنه
وصل اولنمشدر وجائزدرکه فاخره آخرنده تا اولمیه زیرا فارسیده
عربی ده‌کی کبی صفت وموصوف اراسنده مطابقت شرط دکلدر
فاخر نفیس نسنه یه دیرلرکه انکله مفاخرت ومباهاته صالحدر ثوب
نفیس کبی زیرا فخر اصلنده مال وجاه وامثالی اشیائله مباهاتدر
(معنای بیت) بودرکه اکر نعیم آخرتدن نصیب وافر وحظ کامل
استرسك بوری جامهای فاخره‌کی طشره ایله یعنی اوزرکدن خلع
ایت وبراق تا که دنیاده زاهد اوله سن وآخرتده نعم البدل بوله سن
وجامه یی فاخر ایله توصیف ایلدی زیرا نفسك اکا تعلق واردر
غیریه دکل تجرد ایسه اودرکه علاقه‌دن صوینه‌سن پس تجرد ایتدکجه
تجرد حاصل اولمزسه بالضروره صوینمزسن ابرهیم ادهم کبی والا
اولکی لباسك ایله تستر اینسك دخی اولور اکرچه اولی اولان زی
فقراده اولمقدر زیرا انده صلحایه تشبه وغیریلره دخی ترغیب واردر
* بی تکلف باش وآرایش مجوی * ترك راحت کیر وآسایش مجوی *
باش ومجوی وکیر امر حاضرلردرکه ماقبللری مفاعیلدر (تکلف
برنسنه نك کلفت ومشقتن چکمك وزحمتلی ایش طوتمق زیرا
بومقوله نك بوزنده کلف یعنی لکه کبی اثر ظاهر اولور سهل
اولان کارلرده ایسه بلورمز وتکلفلی اولان نسنه‌لر خلقك
کوزنه سائرلردن اصلح اولمغله مکلف اولمش دیرلر و عاقل وبالغه
مکلف دیدیلر زیرا تکالیف شرعیه ایله مأموردر وطاعاته تکالیف
دنلدیکی نفس اوزرنه کلفتلی ومشقتلی اولدیغیچوندر وبعد الترکیبه
قورق حلوی اولور اشته تکلف دین وبعض حصال محموده ایله
تخلق ایچون اولورسه محمودحدر واکر دنیا واغراض نفسانیه ایچون

اولورسه مذمومدر نتکم قرآنده کلور (وما انا من المتکلفین) وحدیثده
کلور (انا والاتقیاء من امتی برآء من التکلف) بوجهتدن دعاده سجع
وتکلفدن وکلامده لی لسان وتشدقدن نهی اولندی وسائر امور دخی
اکا قیاس اولنه آرایش بزیش دیمك اولورکه اسم مصدردر اما بزك
مطلـ
یعنی زینت معناسنه شایعدر معلوم اولاکه امر مجردك آخرنه لاحق
اولان شین علامت اسم مصدردر دانش وبینش وروش وامثالی کبی
بوشینك ماقبلی قطعا مکسور اوقنور وضمیر غائب اولان شین جانش
کبی وضمیر مفعول اولان دیدمش کبی بونلرك ماقبللری مفتوح اوقنور
وبعض طائفه کسرله دخی تلفظ ایتمشلردر فاما مختار اولان فتحه در
(راحت روحدن در فتحله بمعنی آسودکی یعنی دکلنمك و وجدان
حضور وسر ورایله نفس المق (کیر کاف عجمیله امر درمصدری
کرفتن در طوتمق معناسنه فصیح بودرکه مضارعنده یا زیاده
ایدوب کیرد وکیرنده دینلور آسایش راحت ایتمك ودکلنمك وتنفس ایتمك
معناسنه اسم مصدردر اصل مصدر آسودن دردکلنمك ودکلندرمك
معناسنه که لازم ومتعدی کلور وآسایدن دکلنمکدر وآسایانیدن
متعدیسیدرکه دکلندرمكدر کما فی نعمة الله وسائر لغاتده آسودن لازم و
آسایانیدن متعدیدردیو یازلمشدر آسایدن لفظنك ذکری طی اولنمشدر
(معنای بیت) بودرکه لباس خصوصنده بی تکلف اول وزینت
استمه یعنی زینتلو لباس استمك وکیمك تکلف قیلندندر پس اکرسن
درویش ایسك بوقیدده اولمه وغداء سرسری ایله قناعت ایتدیکك
کبی ثوب سرسری ایله دخی اکتفا ایله اکرچه اهالیٔ زمانه‌ده دکل
بلکه درویش نام اولنلرده بله بوخصلت یوقدر بلکه خرقه ومرقع
نامنه تلبس ایتدکلری هپ تکلفلی مزین نسنه‌لردر ودخی ترك راحت
طوت وآسوده‌لك طلب ایتمه زیرا دنیا قهر ولطفله ممتزجدر خصوصا
راه حقده عاشق بکنلرك شب وروز راحتلری یوقدرکه بلا اوزرنه
مبنیدر وعیش وعشرت وراحت دار البقاده اولور دار الفناده اولماز
وبو بابده سلطان عالم ایله رعیت برابردر بلکه سلطان آسودکیٔ
رعیت ایچون ترك خواب وراحت ایتمك الزم واوجبدر * دربرت
کوکسوت نیکو مباش * زیر پهلو جامه خوابت کو مباش * کسوت

نیكو مباشك مفعولی ودر بت‌ا كاظرف و جمله‌سی مقول قولدركه
كودر مصراع ثانی دخی بعینه بو اسلوب اوزره معربدر بت ده
تاخطاب ایچون و برعلی معناسنه درنتكم مرور ایتدی (كوكاف عجمینك
ضمیله امر حاضردر مصدری كفتن درسویلمك معناسنه ومصدر
فرعیسی كویدن در اوالكیه كوره مضارعنده فایایه وتا داله قلب
اولنوب برواو زیاده سیله كوید وكوینده دینلور وكولفظی امر ونهی
اولنه وآخرنه ایراد اولنور كو بكن و بكن كوكبی كه ایلدی وسویله
معناسنه بوراده نهی اوزرنه داخل اولمشدر كومباش دی اولمه
دیمكدر كسوه كسرله وضمله لباس در وفتحله جامه كیدرمكدر
قال الله تعالی (فكسونا العظام لحما) كمكاره لحم كیدردك یعنی جسد لباسله
ستر اولندیغی كبی لحمله دخی عظامی ستر ایلدك واكتساء جامه بورنمك
واورتنمكدر وكسوت كرچه عربیدر فاما عجم تاء طویله ایله یازر وتلفظ
دخی ایدر عرب تلفظ ایتمز وتاء مربوطه ایله رسم ایدر (نیكوكاف عربیله
كوبجك معناسنه مقابلی زشتدر كه چركین در نیكو اصلنده نیك در
ایودر آخرنده واو نسبت ایچوندر (زیرا آتدر تحت كبی آشغه طوداغه
لب زیرین دیرلر (بهلو باء عجمیله یان وایكو دیمكدر جامه خوابت ده
تا خطاب ایچوندر جامه خواب دوشكدر اصلنده جامهٔ خوابدر
اضافتله علمیته نقل اولنیجق علامت اضافت كه همزهٔ مكسوره حذف
اولنوب قاعدهٔ تركیب تغیر اولنمشدر و بو قبیلدن بعض تركیب واردر
بعد العلمیه مضاف الیه تقدیم اولنور تن جامه كبی كه اصلنده جامهٔ تندر كه
تركیب اضافیدر (معنای بیت) بودر كه اوزركده كوبجك وفاخر ثوب
اولمسون دی ویانك وایكوك آلتنده دوشك اولمسون دی یعنی كندی
نفسكه بویله سویله وشهرتك ایچون لباس قیدندن كچ وراحتك ایچون
دوشك تدارككنده اولمه زیرا كهنه لباس ایله وبی فراش اولمق دخی
ممكندر كه نیجه‌لر بو اسلوب اوزره كلوب كتمشلردر و پادشاه ایله كدا
آخر برابر اولمشلر و برغایته یتمشلردر تأمل ایله كه پلسپان ایله حریر
دوشكده یتان صاحب خانه صباحه برابر چقرلر و برینك نعیم و برینك
بؤسی منسی اولور ونولمامشه دونر فاعلم * همچو صوفی در پلاس
وصوف باش * باصفتهای خدا موصوف باش * بو بیتك اعرابی

ظاهردر (همچو كلمهٔ تشبیه در مثل معناسنه شرحی كذر ایتمشدر
(صوفی صوفه منسوبدر كه یوكدر زاهدلر عبا تلبس ایتدكلر ایچون
صوفی دیدیلر نتكم پلاس وصوف اكا قرینه در ولكن بوراده صوفی ایله
مراد مطلق زاهد دكلدر بلكه طریق عشقده سالك اولان زاهددر
نتكم مصراع ثانی مضمونی اكا دالدر زیرا ظاهر و باطن اخلاق الهیه
وصفات رحمانیه ایله تخلق واتصاف كار عاشقدر فقط پلاس
یوكدن طوقنمش شال ولغت حلیمی ده كلور كه بلاس باء عربیله
شال وكهنه لباس باء فارسیله مشهوردر انتهی ونعمة الله ده
كلور كه پلاس اسكی رك جل وشال وكشیشلر قفتانی انتهی وشال
بوراده پلاس وعبادر یوخسه بیونه تعلیق ایتدكلری معهود نسنه
دكلدر باسع معناسنده در كه موصوفه متعلقدر صفتها صفتك جمعیدر آخرنده
یاء توسلدر كه بوراده مضاف ایله مضاف الیه میاننده واقع اولمشدر
وكاه اولور كه بین الموصوف والصفه دخی واقع اولور صفت موصوف
ایله قائم اولان معنادر بوراده اوصاف الهیه مراددر كه اسماء حسنادن
مأخوذدر رضی ورحمت وصبر وحلم وعفو وامثالی كبی (معنای بیت)
بودر كه صوفی صافیٔ دل كبی یوكدن طوقنمش لباسده وعباده اول
وثوب كهنه ایله اكتفا ایله زیرا مقصود اولان لباس ظاهر ایله تلبس
دكلدر بلكه صفات الهیه ایله متصف اول كه فی الحقیقه لباس بودر
زیرا زینت باطنه دركه زینت ظاهره دن اعلی واغلی در یعنی سمو
ورفعتی واردر وهم بهاده زیاده در زیرا حق تعالی اعتبار ایتدیكی
نسنه در وحدیثده كلور كه (تخلقوا باخلاق الله) یعنی تخلق اخلاقله
امر ایلدی تلبس البسهٔ فاخره ایله امر ایتمدی بلكه اندن نهی وتنفیر
ایتدی و بو بیتدن مفهوم اولدی كه صوفینك لباسی عبادر غیریلرك
قبا اولدیغی كبی پس اهل خصوصه اهل عموم ایله مشترك اولمق
دوشمز واهل عبایه قبا یراشمز عكسی یراشمدیغی كبی زیرا هر طبقه نك
برلباسی واردر مكر خلفادن اولا كه اهل عرفه مخالفت ایلیه فاعلم بذلك
* مرد ره را بوریا قالین بود * زانكه خشتش عاقبت بالین بود *
تقدیری بود بوریا قالین مرد راه را زانكه بودش خشت عاقبت بالین
دیمكدر كه بوریا بودك فاعلی قالین مفعول اول ومرد ثانیدر ولكن

را تعلیل ایچوندر لام جاره معناسنه پس معناده مفعول غیرصریح
اولور زانکه ماقبلنه تعلیلدر خشت ایکنجی بودك فاعلی وضمیر غائب
معناده فعله متصلدر عاقبت ظرفدر بالین مفعولدر مرد راه یول اری
دیمکدر مراد سالك راه حقدر بوریا قامشدن اولان حصیردر تفصیلی
بالاده در قالین ده قالی معروف نسنه در که دوشنورلر ترکیده حالی دیرلر
حائله قالیچه تصغیر ایچوندر که حالیجق یعنی کوچورك حالی در قالینده
نون اصلنده تأکید نسبت ایچوندر بوراده یاء اصلی یاء نسبت
یرینه وضع اولنوب آخرنه نون الحاق اولنمشدر که بودخی لطافتدن
برنوعدر اما بالین که یاصدقدر بونده یا نسبت ایچون اولمق قابلدر زیرا
قوش قسمندن قنات و بنی آدمده قولدر یصدق قول آلتنه کلور
بوجهتدن باله منسوب اولدی (زانکه اصلنده زآن سبب که دیمکدر (که
تعلیل ایچوندر خشت خاء معجمه نك کسریله کرپچ در که پشمدکده
کرمت اولور واکا خشت پخته دیرلر عاقبت آخر معناسنه در که شرحی
مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودر که سالك طریق اولان کسبه
قامیش حصیر قالیچه در یعنی انك حالیسی حصیردر وحصیر حالیدن
بدل اکا کافیدر زیرا طریق فقرایی اختیار ایدن کمسه اغنیا کبی لباس
زینت کیمز ودوشنمز شول سببدن که آخر قبرده باشی آلتنده یصدیغی
کرپچ اولور بوجهتدن کرپچ یصدق ایله قیمتلو حالی نك مناسبتی اولماز
پس صوکی صیان آدم اوکدن اکا کوره ایش طوتر نتکم بوآنه دك
عاقبت اندیش اولنلر طریق فقر وفنایه کیتمشلر ودنیانك زخارفن ترك
ایتمشلردر پس عاقل اولنلر طریق سالفه سالك واثر صلحایه مقتفی
کرکدر دیو توصیه در

* ** در صفت درویشی وحب درویشان می کوید ** *

*کرتراعقلست بادانش قرین * باش درویش وبدرویشان نشین*
بونك تقدیری کرعقل هست ترا دیمکدر که عربیده آندن ان کان لك
عقل دیمکله تعبیر اولنور پس بوراده است هست یرینه در که معنای
وجود افاده ایدر وار در یعنی موجوددر دیمکدر است ایسه یالکز در
معناسنه در وعقل مبتدا وهست خبر اولوب جمله سی حرف شرط وفعل
شرط اولور زیرا معناده اولان شرطیت کافیدر صورتده عربیده کی کبی

مدخول حرف شرط فعل مضارع اولمق لازم دکلدر فاحفظه با مع
معناسنه در که جار ومجرور مؤخر قرینه متعلقدر قرین عقلك
صفتیدر درویش باشك مفعولیدر بدرویشان مؤخر نشینه متعلقدر
زیرا نشین امر حاضردر نتکم کلور وبعدالجمله باش درویش جمله سی
اوزرنه معطوفدر عقل سبق ایتدی که قوت دراکه در دانش
اسم مصدردر بلمو معناسنه دانشور ودانشمند بلکولو دیمك ولکن
بعض مواضعده اسم مصدر نفس مصدر یرینه استعمال اولنور پس
دانش بلمك دیمك اولور علم کبی دانشمند عالم در قرین مقارن دیمکدر
عقلی علمه قرین قیلدی زیرا علم اولمدقجه عقل کفایت ایتمز بلکه عقل
علمك آلتی و وسیله سیدر پس دانشه قرین اولان عقل تام الادراك
اولان عقلدر هر عقل دکل وبوندن فهم اولندیکه مقصود بالذات
علمدر درویش لغتده فقیردر که غنی نك مقابلیدر ولکن عرفده
طریق فقر وفنایه سالك اولان اهل تجرددر (نشین امر حاضردر
مصدری نشستن در اوتورمق جلوس معناسنه مضارعنده سین مهمله
یرینه یا ونون کتورب نشیند ونشیننده دیرلر امر حاضر ایسه
مضارعك دالنی حذفله اولور (معنای بیت) بودر که اکر سنك علمه
مقارن عقلك وار ایسه یعنی ادراکك تام اولوب عاقل وعالم ایسك
درویش وفقیر الی الله اول وبومقوله درویشلرله اوتوروب صحبت ایله
تا که قلبکدن حب دنیا بیرون اوله والادنیا محبتیله مبتلا اولوب رأس
خطایا اولان دامه کرفتار اولورسن نه باشك قالور سرسام اولمدق
نه ایاغك قالور یورلمدق وفی الحدیث (اللهم اغننی بالافتقار الیك یعنی
افتقار الی الله دیدکلری معنانك حصولی همان غنانك حصولیدر زیرا
غنادن مراد استغنادر حقه مفتقر اولان ایسه خلقدن مستغنی در
وخلقه مفتقر اولان غنی ایسه ده فقیردر زیرا فقیرك فقیره احتیاجی
کیبدر فاعمل بذلك * همنشینی جز بدرویشان مکن * تاتوانی غیبت
ایشان مکن * همنشینی مکن لفظنك مفعولیدر تامادام معناسنه ایکنجی
مکن کلمه سنه ظرفدر غیبت کسر غین معجمه ایله اکا مفعولدر همنشینی
آخرنده یاء مصدریه در همنشین همصحبت دیدکلریدر که اوتورمقده
وصحبتده موافقلر ومشترکلردر زیرا هم لفظی موافقت معناسن افاده

ایدرنتکم همراه دیرلر یولداش اولوب یولده مشترك اولنلره وبله
طوغمش که وقت ولادتده مشارکدر همزاد دیرلر وعلی هذا نظائری
چوقدر سائر مفردات بالاده مکرر یازلمشدر (معنای بیت) بودرکه
درویشلردن غیریه همنشینلك ایلمه یعنی مصاحبك و بله اوتوروب
طوردیغك حق یولنك درویشلرندن غیری اولمسون مادامکه قادرسن
انلری غیبت ایلمه زیرا انلرك لحمنی اکل ایتمك دکل بلکه زهرانوب هلاك
اولورسن زیرا انلره تعرض ایتمك غیریلره تعرض ایتمك کبی دکلدر
بلکه اشددرکه درویشلر الله تعالی نك محبوبلریدر حق ایسه
محبوبلری ایچون غضب ایدر شول غضوب ارسلان یاوریسی ایچون
غضب ایتدیکی کبی و بونده اشارت واردرکه درویشانی غیبت ایلمك
آنلره بغضدندر وآنلره بغض اهل دینك کاملرینه عداوتدر وکامله
عدو اولان کامل اولماز بلکه نقصان ایچنده قالور * حب درویشان
کلید جنت است * دشمن ایشان سزای لعنت است * جنت مبتدا
وکلید خبر وکذلك دشمن مبتدا وسزا خبردر ومحبت وعداوت
بری برینه ضد اولمغله ایکی جمله یی بری برندن قطع ایلدی اکرچه
ضدیت مناسبتیله عطف دخی صحیح ایدی لکن وزن ایچون عطف
ترك اولندی حب ومحبت خیرظن اولنان نسنه یی قلبك ارادتی وانك
جانبنه میلیدر وعلما ودرویشانه محبت ایتمکه محبت فضل دیرلر زیرا
علمانك فضل ظاهری ودرویشانك فضل باطنی واردر واکثر ناسك
بری برینه محبتنه حب طبیعی دیرلر زیرا نیل اغراض ایچوندر (کلید
کاف عربینك کسره سیله انختردر مفتاح معناسنه اکرچه ترکیده
قفلده شایعدر جنت دار البقادر اصلنده شول بستانه دیرلرکه
اشجاریله ارضی ستر ایلیه ودار البقایه جنت دنلدیکی عند العرب معلوم
اولان وجهله تعریفدر والا جنت ایله دنیا بستانلرینك میاننده بون
بعید واردر وهر ماده که جیم ونونی مشتمل اوله ستر واستتار معناسندن
خالی دکلدر جن وجنان وجنین وجنه ومجنون کبی (ایشان ضمیر جمع
غایبدرکه اولورکه همزه سی حذف وماقبلی ما بعدنه وصل اولنور
کفتیشان کبی که اصلی کفته ایشاندر وایشانله شانك فرقی بودرکه
ایشان اونك جمعیدرکه ضمیر منفصلدر شان شینك جمعیدرکه ضمیر

متصلدر مثلا جانش دە اولان شین مفردەدر (سزا لایق معناسندەدر
آخرندە یا اضافت ایچوندر (لعنت ولعن بدعادر ورحمت حقدن ابعاد
وعلی سبیل السخط طرددر قطعی العاقبه اولنلره ابوجهل وابلیس
ودجال وامثالی وکافر وظالم وفاسقلره جائزدر ماعداسندن امساك کرکدر
مکرکه حقیقت لعنتی مراد ایتمیوب مقصودی شتم اوله ونصوصده
اهل ایمانه اولان لعنت درجهٔ ابراردن اسقاط معناسنه محمولدر
من احتکر فهو ملعون کبی (معنای بیت) بودرکه درویشان حقیقیه
وفقرآء باب اللهه محبت ایتمك مفتاح جنتدر وانلره دوشمن اولان لایق
لعنتدر کرك لعنت حق وکرك غیری زیرا الله تعالی لعنت ایتدیکنه ملائکه
واهل ایمان دخی لعنت ایدر و بوراده ایکی مبحث واردر اولکسی بودرکه
مفتاح جنت نصله کلمهٔ شهادتدر یوخسه حب درویشان دکلدر
جواب بودرکه حب درویشان اعظم دندان مفتاح اولمغله مفتاح
یرینه وضع اولندی مع هذا مؤمنی ایمانندن اوتوری سومك محض ایمان
وینه ایمانندن اوتوری بغض وعداوت ایتمك محض کفردر خصوصا که
بغض اولنان مؤمن کامل اوله درویش حقیقی کبی بالکلیه تارك دنیا
ومقبل علی المولی ده ایکنجی مبحث بودرکه سزای لعنت اولمقدن
نفس لعنت لازم کلمز جواب بودرکه کرچه جوازله فعلك میاننده فرق
واردر ولکن بالکلیه ترکی مستلزم دکلدر بوراده ندرکه بعضیلر ابلیسه
لعن ایتمدیلر لسانمزی انك ذکریله تلویث ایتمیه لم دیو واکثر اهل ایمان
شارعه اقتدا ایدوب انکا وامثالنه لعن ایتدیلر زیرا یزیده لعنت اولنیجق
ظلم وفسق ظاهرینه بناء مع هذا مجهول العاقبه در قطعی العاقبه اولنلره
قطعا لعنت اولنور واو مقوله لعنده ثواب دخی بولنور زیرا حقك
اعداسنه معاداتك اثریدر نتکم درویشانه خیر دعا ایتمك حقك احبابنه
موالاتك ثمره سیدر * پوشش درویش غیر از دلق نیست * درپی کام
وهوای حلق نیست * پوشش مبتدا نیست خبر غیر استثنادر دوپی
ایکنجی نیستده ظرفدر پوشش شینك اولی نك کسریله اصلده
اسم مصدردر اورتنش واورتلمش معناسنه ولکن کثرت استعمالله اورتی
وکیجك معناسنده حقیقت مرتبه سنده وارمشدر پوشیدن اورتمك
وکیمك دیمکدر دلق درویشلر خرقه سی (کام کاف عربیله طماق معناسنه

وبعض لغاتده كاف عجميله اولمق دخی تجويز اولنمشدر نتكيم تفصيلی
مرور ايتدی حلق حاء مهمله ايله بوغاز معناسنه حلقوم كبی بوصورتده
مصراع ثانينك اوله تعلق اولماز بلكه هر بری بر مضمونی مفيد اولور
نتكيم اكثريا عادت ناظم بودر وجائزدركه خلق خاء معجمه ايله مخلوق
معناسنه اوله بوصورتده كام مراد ديمك اولور طماق دكل وثانی اوله
مرتبط اولور نتكيم تصوير معناده كلور (معنای بيت) بودركه
درويشلرك اورتسی ولباسی خرقه وعبادن غيری دكلدر زيرا طريق
فقر وفنايه سلوكك مقتضاسی بودر مكركه يلانجی درويش اوله
وكذلك درويش طماغنك ايزنده ولذت وچاشنيسی آردنجه
وبوغازی هوی ومشتهياتنده دكلدر بلكه غداء سرسری ايله قناعت
ايلر ونعم الذيذه بولسه دخی التفات ايتمز ونعيم وطيبات آخرتی كوزلر
بلكه جمله‌دن فانی اولور وياخود درويش اودركه پلاس ايله اكتفا
ايليوب خلق عالمك مراد وهواسی آردنجه اولماز يعنی انلر بنم خرقه
پوش اولديغمه طعن وتشنيع ايدرلر ديو آنلرك مرادلرنه تابع اولماز
وكيد كلرن كيمز بلكه ابا سده وغداده فقراء سلفه اقتدا ايلر وانلره
تشبيه ايله فائدهٔ جليله بولور وعيش وعشرت وزينتی آخرته آليقور
* مرد تا ننهد بفرق نفس پای * ره كجا يابد بدرگاه خدای * مرد
مبتدا تا مادام معناسنه مابعدنه ظرف وپای ننهدك مفعوليدر ره
يابدك مفعولی كجا اكا ظرف وبعد الجمله خبردر ننهدده نون اولی
نافيه ونون ثانيه لاجل الوزن ساكنه در مصدری نهادندركه
قومقدر وضع معناسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده
ديرلر (فرق عربيدر بولمك وآيرمق معناسنه وسط رأسه يعنی دپه‌يه
فرق ديديلر زيرا ساچك بولنديغی يردر بوراده مراد بودر ورأسك
جانب اعلاسنه قرن ديرلر من القرن الی القدم ديدكلری بودركه
باشدن اياغه ودپه‌دن طرنغه‌دك ديمكدر (كجا كاف عربينك ضميله
قنده ديمكدر كه حرف استفهام معناسنی متضمن اولان اسمادندر
(بكجا يی قنده‌سن ديمكدر (بدرگاه ده با تعلق مجرد ايچوندركه عاملی
معموله ايصال ايلر درگاه لغتده قپويدر زيرا درقپو وگاه كاف عجميله
زمانله مكان بيننده مشتركدر بوراده مراد مكاندر وقپويندن مراد

قپونك كنديدر واشك يعنی آستانه ايله دخی تعبير ايدرلر وبو تعبيرلر
لاجل التفهيم بطريق التمثيلدر والاحق تعالينك قپوسی واشيكی
اولماز (معنای بيت) بودركه مادامكه ار اولوب نفسنك دپه‌سنه اياق
قومديه يعنی مغلوب ومقهور قيلمديه حق قپوسنه واشكنه قنده يول
بولور يعنی نفس حيوانيه ارادن چقوب تعلقاتی فنا وزوال بولمدقجه
حقه وصول ودرگاهنه دخول ميسر اولماز نتكيم ابو يزيد بسطامی‌يه
خطاب غيبی وارد اولوب دنلديكه (دع نفسك ثم تعال يعنی عالم قدسه
دخول ايتمك لوث نفسله اولماز بلكه انی ادناس وارجاس تعلقاتدن
تزكيه وتطهير ايله اولور وبو مرتبه ايسه اقل قليله حاصلدر زيرا
نفسی مألوفاتندن قطع زياده دشواردر * هر كه او ترك تن آسانی كند
* پس خلاف نفس سلطانی كند * بو بيت غيری نسخه‌لرده يوقدر
بزم بدمزده اولان بر نسخهٔ عتيقه‌ده بولندی ترك كندك مفعولی
وما بعدنه مضافدر وسلطانی ايكنجی كندك مفعولی اولوب بعد الجمله
هركه‌يه خبر اولور زيرا هركسی كه تقديرنده در نتكيم نظائری مرور
ايتدی پس فاء جزائيه معناسنه دركه مبتدا شرط معناسنی متضمن
اولسه خبرنه داخل اولور بو محلده‌كی كبی زيرا او مبتدا وكند جمله‌سی
اكا خبر اولوب مجموعی هركسی‌يه صفت اولور عربيده مثالی كل رجل
يأتينی فله درهم در (خلاف نفس علی خلاف النفس ديمكدر (آسانی‌ده
يا مصدريه در اصلی آسانیٔ تندر اضافتله آسان ككز وقولايدر آسايی
ديدكلری آسودندن دكلدر زيرا مابعديله قافيه اولماز (سلطانی‌ده
اولان يا دخی مصدريه‌در (معنای بيت) بودركه هركسه كه بدننك
قولايني ترك ايليه يعنی مقتضاسی اوزره كيتميه واكا راحت ويرميه واكل
وشرب ومنامده حيوانله مشترك اولميه پس اول كمسه خلاف نفس
اوزره سلطانلق ايدر زيرا مقتضای نفس وهيكل اوزرنه كيدرسه
زمام امر نفس النده اولوب اكا حكومت ايتدرمز وسرير قلبه چقوب
اوتورر وقرال اسلام قلعه‌سن المش وسلطان اوزرنه مستولی اولمش كبی
اولور ايمدی اگر اقليم وجوده سلطان اولوب تخت دلی ضبط ايتمك
استرسك خلاف نفس وطبع اوزرنه اول وهوی وشهواتی ازاله ايله
وادض انفسی مخالفلردن تخليه قيل فاعمل بذلك * مرد ره در بند

قصر و باغ نیست * دردل اوغیر درد وداغ نیست * مرد مبتدا در نیست، ظرفدر نیست خبردر غیر ایکنجی نیستك مبتداسیدر یا فاعلیدر در اکا قید در (قصر کوشك در تفصیلی مرور ایتمشدر (باغ بغچه وتفرجکاه واهل روم باغی عنب حاصل یرده استعمال ایدر ولکن ظاهر اولان بو در که بطریق التغلیب در زیرا اکثر بلادده اوزم اولان یرده اشجاردخی واردر (درد اغری وصزی که عرب وجع دیر بوراده مراد درد حق ودرد عشق ومحبتدر (داغ اعضاده یاقغله اولان نشان کرك انسانده وکرك حیوانده یعنی انسانه دفع مرض وحیوانه یا دفع مرض ویا نشان ایچون ایتدکلری تمغادر بوراده مراد حرارت عشقدن دلده حاصل اولان اثردر لاله نك بغرنده اولان داغ کبی (معنای بیت) بودرکه سالك راه خدا اولان کمسه قصر وباغ قیدنده دکلدر زیرا یول اری اولانه سیر وتفرج وشغل دنیا قبوسی اولماز زیرا یولدن انی الیقور بلکه انك تفرجکاهی مشهد حسن اولان آثار الهیه واسماء حسنادر مطلقا پس باغ سالکك ایاغنه بند وباغ اولور وسنك قصر وباغ وامثالی دیدیکك انك جمله سی تسبیحلریله حقه مشغوللردر پس سندخی انك کبی حقه مشغول اول وحقه مشغول اولانه مشغول اولمغله حقدن غافل اولمه وسالکك قلبنده درد عشق وحرارت محبتدن غیری بوقدر یعنی بونلره مغایر ومخالف نسنه اولماز سودای ماسوی وتعلقات دنیای دنیه کبی * کرعمارت را بری برآسمان * عاقبت زیر زمین کردی نهان * عمارت بری نك مفعولی و بعدالجمله فعل شرط اولور نهان کردینك مفعولی وعاقبت وزیر زمین اکا ظرفلردر و بعدالجمله جزاء شرطدر (عمارت کسرله اصلده مصدردر معمور وابادان ایلمك وآبادان اولمق معناسنه ضدی تخریبدرکه ویران ایتمکدر وخراب درکه ویران اولمقدر اکرچه ضد معمور معناسنه دخی مستعملدر بوراده عمارت بمعنی المفعولدرکه معمور در (بری فتحله مضارع مخاطبدر مصدری بردن در ضمله مضارعنده ضمه فتحه یه ابدال اولنوب برد و برنده دیرلر (آسمان کوکدرکه زمینك مقابلیدرکه یردیر اصلنده ماننده آس درکه آس دکرمندر صو دکرمننه آسیاب دیرلرکه اصلی آس آب در پس مان ماننده دن ترخیم

اولنمشدر

اولنمشدرکه اسم فاعلدر بکزه یجی معناسنه مصدری مانستن درکه بکزمکدر مانیدن دخی کلور مضارعنده سین حذف اولنوب ونونه فتحه حرکت ویریلوب ماند وماننده دیرلر پس آسمانك معناسی دکرمنه بکزر دیمکدر زیرا دکرمن کبی دونر و بوندن فهم اولنورکه آسمان افلاکدرکه دوّاردر سموات دکلدرکه ثابتاتدر (زمین بالاده مرور ایلدی (کردی کاف عجمی ایله مشهوردر وفارسی الاصل اولنلره سؤال اولندقده بووجهله جواب ویرمشلردرکه مصدری کردیدندرکه دونمك در کردانیدن نك لازمیدرکه دوندرمکدر یعنی برحالدن برحاله تحول که شدن معناسیدر کردی شدیدر ولکن ظاهر اولان کردیدی ایدی اوله سن معناسنه تخفیفا بعض حروفی حذف اولندی (معنای بیت) بودرکه اکر عمارتی آسمان اوزرنه ایلده سن نمرودك صرحی کبی وفی المثل باشك کوکلره ایره ینه عاقبت یرآلتنده نهان وخفی اولورسن یعنی بروج مشیده اهلی اولمغله مبنیکی سمواته رفع ایتمزلر وآخر یرآلتنده مدفون اولورسن وعلوی دن سفلی یه دوشرسن پس بویله خاکله یکسان اولما که رفع بنا ایتدیکك دکز همان نفسکه اویوب اسراف مال ایدرسن وآخر محل محاسبیه کلورسن کل ایمدی قبل الموت هر وجهله الچقلرده والچقلقده اول تا که (من تواضع رفعه الله) موجبنجه خاك سفلیده قالمیوب مرتبه‌ك عالی ودرجه‌ك متعالی اوله * کرچو رستم شوکت وزورت بود * جای چون بهرامدر کورت بود * شوکت بودك فاعلیدر جای ایکنجی بودك فاعلیدر کورت ده تا جایه قیددر جایت دیمکدر در بوده ظرفدر (رستم بن زال ملوك فرسدن کیقبادك جهان پهلوانی یعنی امیرالامراسی ایدی صکره کیکاوس بن کیقباد رستمه خواهری مهرنازی عقد ایدوب رستم پهلوانی وامارت مرتبه سندن پادشاهلق درجه سنه ایرشدی ورستم داستانك برکیمی وار ایدی جنك کوننده کیردی و اکا ببربیان دیرلر ایدی ودیمشلردرکه اول کیمی جنتدن کتورمشلردی که قپلان پوستی صورتنده بنك بنك ایدی وتواریخده هبوط آدمدن علیه السلام درت بیك طقوزیوز قرق یدی سنه سنده رستم مذکور زاولستان مملکتنده اسفندیار بن کشتاسب ایله جنك ایدوب ایکی چتال اوق

ايله اسفنديارك كوزلرنه اوروب اهلاك ايتمشدر زيرا اسفنديارك
جسدى بالق پولى كبى ايدى كه سلاح كار ايتمزدى ورستم آخر
قرنداشى شغاد النده برحيله ايله هلاك اولدى (شوكت عربيدر
دقيق وصلب الرأس اولان اوتدركه دكن ديرلر سلاح مقوله لرينك
اوجلرى سورى وكسكين اولمغله سلاحدن شوكت ايله تعبير اولنور
وشوكتلو بومقوله سلاح واسباب ولوازمه قادر اولاندركه سلاطين
وملوكك القابندندر (زور ادمانله حاصل اولان كوج وقوتدر كه
كسبيدر بومقوله نك ادات توصيفى منددر زورمند كبى كه زورلودر
(توان خلقى اولان قدرتدر بونك ادات توصيفى الفدر توانا كركه
كوجلودر (بهرام ملوك فرسدن بر مشهور پادشاه اسميدر
بو بهرامدركه فارسيهٔ دريه بونك درنه يعنى قپوسنه منسوبدركه اول
زمانده فرمانلرى وسائر انشارى فارسيهٔ صحيحه ايله تحرير ايدرلردى
وبو بهرامدركه صيد كوره زياده حريص ايدى كور كاف عجمينك
ضميله يبان اشكى ديدكلريدركه عرب حمار وحش دير بوملابسه ايله
اضافت ايدوب بهرام كور ديديلر ولكن كورك برمعناسى دخى قبردركه
بو بيتده مراد بودر پس ناظمك قدس سره كلامى لطافتدن خالى
دكلدر كمالايخفى (معناى بيت) بودركه اكر سنك رستم داستان كبى شوكت
وزور وقوتك اوله عاقبت بهرام كور كبى يرك كورده اولوب دللرده
داستان اولورسن زيرا قضاء الهى كلدكده زور وزور وشوكتكه
باقيوب صيد كور ايدركن سنى صيد ايدوب كوره يعنى قبره ادخال ايدر
ورستم وبهرام اولمق فايده ويرمز بناء على هذا غرور وغفلتى قويوب
عجز وافتقارله حقه متوجه واعمال صالحه ايله قبره متهيئ اولمق كركدر
* كرچو كيخسرو بمانى پايدار * آخرت بايد شدن در بطن غار *
پايدار بمانى نك مفعوليدر و بعدالجمله فعل شرطدر شدن بايدك فاعلى
وآخرت ودر ظرفلريدر و بعدالجمله جزاء شرطدر كيخسروده كى اولو
ديمكدر خسرو ملك يعنى پادشاهدر پس كيخسرو اولو پادشاه ديمكدر
بورادهٔ كيخسرو سياوش بن كيكاوس اوغليدر كه كيان سلاطين
قديمه دن برجماعتدر اولى كيومرث وآخرى مذكور كيخسرودركه
جمشيد كبى صاحب شوكت وعظيم الشان پادشاه ايدى وحكمادن

فيثاغورث انك معاصرى اولمق اوزره مرويدر دنيايى عدلله معمور
وآبادان ايدوب آخر مدت طويله سلطنتدن صكره سلطنتدن فارغ
وبركيجه پلاسلر كيوب غايب اولدى ورسم واثرى بلنمدى و بلنمزدى
(بمانى بانك ضميله فعل مضارع مخاطبدر مصدرى ماندندر قالمق
معناسنه مضارعنده نونه فتحه حركت ويروب ماند ديرلر (پايدار وصف
تركيبيدر اصلى دارندهٔ پاى در اياق طوتيجى وثابت قدم اوليجى معناسنه
مصدرى داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب
اولنوب دارد ودارنده دينلور (آخرتده آخر اول مقابلى وتاء خطاب
بايده قيددر كه آخر بايدت ديمكدر (شدن بوراده اولمق وكتمك معنالرنه
متحملدر مضارعنده واو زياده ايدوب شود وشونده ديرلر (بطن غار
مغاره قارنى ديمكدر كه بالاده مشروحدر بوراده بطن تشبيه طريقيله در
زيرا بطن اصلده جارحه در (معناى بيت) بودركه اكر كيخسرو كبى
پاى دار قلاسن يعنى چوق زمان سلطنت سوروب دنيا ظهرنده
طوره سن آخر سكا مغاره كبى اولان قبرك قارننده اولمق وياخود اورايه
كيتمك كركدر پس ظهر ارضده ايكن عاقبت بطن ارضى قرار كاه
ايدرسن وموت ايريشوب برزخه طوغرى كيدرسن نتكيم ديرلر چوق
ياشه از ياشه صوكى اولمدر و بوراده بطن غار بر قصه يه تلميح اولمق
احتمالى دخى واردر ولكن بزده اولان كتبده بولنمدى و بو بيت دخى
اكثر نسخده يوقدر * اى پسر از آخرت غافل مباش * با متاع اين
جهان خوش دل مباش * غافل مباشك مفعولى وجار ومجرور غافله
متعلقدر تقديرى مباش غافل از آخرت ديمكدر خوش دل ايكنجى
مباشك مفعوليدر وبا مع معناسنه اكا متعلقدر (آخرت دنيا مقابليدر
(غافل دنيايه مشغول اولاندر زيرا آخرتدن غافل اولمق دنيايه
مطلب اشتغالله در (متاع انكله تمتع وانتفاع اولنور نسنه در وصاحب بن عباد
ديمشدر كه قبائل عربى دور ايلدم بلد مكه متاع چناق بزيدر يعنى
انكله مسح قصعه ايتدكلرى نسنه دركه مبتذادر پس دنيا ومتاع دنيا
چناق بزى كبى مالايعتد به مقوله سيدر (خوش دل صفت مشبهه در
خوش دللو معناسنه حسن الوجه كوزل يوزلو ديمك اولديغى كبى
(معناى بيت) بودركه يعنى اى پسر آخرتدن غافل اولمه يعنى دنيايه

مشغول اولوب آخرتی اونته بو جهانك متاعیله خوش دل اولمه یعنی متاع دنیایه سكون ایدوب انكله خاطرك خوش اولمسون زیرا خاطر مطمئن اولاجق نسنه دكلدر بلكه (الا بذكر الله تطمئن القلوب) وفقنجه سعی ایله كه قلبك ذكرحقله مطمئن اولسون الحاصل ذكر خدا ایله انس بالله تحصیل ایده كوركه بومعنی ماسوادن توحش ایله وجوده كلور تاكه حسن عاقبت ایله مختوم اولاسن واكرانس بغیرالله پیدا ایدوب حقدن متوحش اولورسك سوء عاقبتله انتقال ایده جكك امر ظاهردر ومعنای مقرردر* در بلیات جهان صبار باش* كاه نعمت شاكر جبار باش* بعض نسخده مصراع ثانی اولدر ولكن قرأنه موافق اولان اولكیدر نتكم كلور (ان فی ذلك لایات لكل صبار شكور) (در) صباره ظرف وصبار دخی باشه مفعولدر نتكم كاه شاكره ظرف وشاكردخی باشه مفعولدر (بلیات بلیه نك جمعیدر بلیه دخی بلانك اسمیدر بلاء شول امور واحوالدر كه حق تعالی انكله انسانی ابتلا واختبار ایدر واكثری طبعا امور مره ومكروهه اولمغله عموم وهمومله انسانی اریدر وچوریدر صبار صابرك مبالغه سیدر صبور كبی مبالغه متعلقات صبره راجعدر یعنی هر امر مكروهه صبر ایتمك صبرده نهایته بلوغدر (صبر نفسی كراهت ایتدیكی نسنه اوزرنه حبس ایتمكدر پس صابراق مبتدیلر وصباریت منتهیلر وصفیدر (كاه كاف عجمی ایله زمان معناسنه در صبحكاه صباح وقتی دیمكدر (نعمت بالاده شرح اولنمشدر (شاكر شكردندر كه قلبله تصور نعمت ولسانله ثناء علی النعمه وجوارحله مكافات نعمتدر پس شكر معنای اظهاری مشتمل اولدی ذكری مقتضی اولدیغی كبی شكرك ضدی كفراندر كه نسیان وستر نعمتدر بورادة صباره كوره شكور كرك ایدی ولكن (وقلیل من عبادی الشكور) موجبنجه مبالغه یی ترك ایلدی والاهم شكور نعمت جبار باش دیسه دخی موزون اولور (جبار اسماء الهیه دندر جبر كسرك ضدیدر زیرا الله تعالی نعم فایضه سی ایله عبادك كسورینی جبر واصلاح ایدر بوصورتده شاكری جباره اضافت ایتمك مناسبتدن خالی اولماز وشكرده وجه مبالغه دخی ظاهر اولور زیرا هرجبره برشكر لازم كلوب عهده سندن خارج اولان شكور اولمش اولور وكذلك

جبر برنسنه یی نوع قهرله اصلاحدر پس جبر قهردر زیرا الله تعالی عبادی كندی مرادی اوزرنه جبر وقهر ایدر مرض وموت وبعث كبی كه انسان بومقوله معاینده مقهوردر زیرا مر اولمغله منفوردر پس مقتضای حكمت اوزرنه قهر ایتمكده جبر معهود بوقدر وكلام علی ده كلور رضی الله عنه (یا باری المسموكات وجبار القلوب علی فطرتها سعیدها وشقیها) وقاموسده كلوركه جبار متكبردر زیرا تجبر تكبردر پس جبار (وله الكبریاء فی السموات والارض) معناسن افاده ایدر وحقیقتی امام راغبك بوكلامندن مفهومدركه دیمشدر والجبار فی صفة الانسان یقال لمن تجبر نقیصته بادعاء منزلة من التعالی لایستحقها وهذا لایقال الا علی طریقة الذم كقوله تعالی (وخاب كل جبار عنید) الحاصل تعالی وتكبر حقه كوره مدح حقیقت وخلقه كوره ذم ومجازدر (معنای بیت) بودركه جهانده واقع اولان بلالره زیاده صبر اوزرنه اول وهر بلا كه توجه ایدر صبرله مقابله ایله وجزع ایتمه وشكایتك واریسه الله تعالی یه ایله واخوانك اراسنده حكایه ایله اكتفا قیل زیرا مبلی الله تعالی در واكر بلاده مبلی یی مطالعه ایده بیلورسك باردردی چكمك سكا آسان اولور وكذلك نعمت وقتنده یعنی طبعا حلو اولان نسنه لر ظهورنده مفیض الخیر والجود اولان الله تعالی یه شكر بلیغ ایله بلكه فضل ونعمتده مفضل ومنعمی مشاهده ایله وهرصورت سكا برسره ننظر آینه اولسون وبوندن ظاهر اولوركه مقتضای بلا حمد وموجب نعمت شكردر پس بلاده شكر اولماز والا (لئن شكرتم لازیدنكم) وفقنجه مزید بلایه سبب اولور حمد ایسه بویله دكلدر نتكم الحمد لله رب العالمین دن مفهومدر فافهم جدا فاعمل بذلك

* * درصفت بدبختی میكوید * *

* چارچیز آثار بدبختی بود * جاهلی وكاهلی سختی بود * چارچیز مبتدا آثار بدبختی بودك مفعولی وبعد الجمله خبردر وكاهلی مبتدا سختی ما بعدنده بودك مفعولی وبعد الجمله خبر وچارچیزك ایكیسنی بیاندر بدبختی ده یا مصدریه در (بدبختی یرامز طالعلو والحق ونحس یلدزلو اولمقدر بدبخت اصلنده صفت مشبهه در بدخوی كبی (جاهلی

وكاهلى يارى دخى مصدريه در (جاهل عالمك مقابليدر كه علم حالدن
عاطلدر زيرا هر علمى بلمك لازم دكلدر وعلم حال مبدأ ومعاد وعبادات
ومعاملاته علمه شاملدر ولكن كندى اوزرنه توجه ايدن مرتبه ايله
مقيددر (كاهل جاهل وزنى اوزرنه سست كسه دركه عملده بطالت
وكسل اهليدر كاهللك سستلك وپر فتور اولمقلقدر كه جد ونشاط
وانبعاثك مقابليدر (سختى ده يا مصدريه ويازائده در دقائقده كاور كه
سخت محكم دركه مقابلى سست دركه ككشكدر سختك تركيده معناسى
برك در برك يوزاو ديجك يرده عجم سخت روى دير برك لكه قاتيلق لازم
اولديغندن اوتورى مجازاقى يه سخت ديرلر قاتى ككشك ديجك يرده
عجم سخت سست دير قاتلغه سختى ديرلر (معناى بيت) بودركه درت
نسنه بد بختلق آثارى اولور يعنى بى ستاره لكه ونحوسته اثر ونشاندر
جاهللك وسستلك قاتلق وياقاتى اولور حاصلى اول درت نسنه نك
برى معلومات ضروريه يه كوره جهل وبرى دخى مقدورات عمليه يه
كوره سستلك تنبلك دركه قاتى اولور يعنى بو ايكيسى مشكل درد وبلاى
عظيمدر كه بونلرله مبتلى اولان كمسه نك رفعته متعلق كوكبى يوقدر
بلكه خلقك نازل وبى حاصلى در وبو صفتلو اشخاصى كورن آدم
حقه استعاذه ايتملودر * بى كسى وناكسى هرچارشد * بخت بدرا
اين همه آثارشد * بى مبتدا چارشدك مفعولى وبعد الجمله خبردر
ما قبلنده جاهلى وكاهلى اعتباريله وجائزدركه جاهلى وكاهلى
وبى كسى وناكسى مجموعى چارچيزدن بدل وسختى بو جملهٔ مستأنفه
وهرچارشد وهريكى ازيشان بحسب الجمله چارشد تقديرنه مبتدا
وخبر اوله تتكم مابعدى اكا نشاندر (اين همه مبتدا آثار شدك مفعولى
وبخت بد آثاره صفت تتكم لام جاره معناسنه اولان اكا دالدر
وبعد الجمله خبردر (بى كسى ده اولان يا مصدريه در ناكسى ده كى كبى
بى حرف نفيدر كه جوامده داخل اولور معناسى يوقدر عربيده لا كبى
در ودلسز ديجك يرده عجم بى زبان دير (نا مشتقاته داخل اولور
دكل معناسنه عربيده لبس كبى نادان ديرلر بى دان ديمزلر بى دل ديرلر
نادل ديمزلر بعض يرده ايكيسنك دخى استعمالى صحيحدر بى كس
وناكس كبى امامعناده مختلفدر كه بى كس كمسه سزدر ناكس كمسه

دكلدر (هر كل افرادى معناسنه در هر برى جمعا درت اولدى ديمكدر
(اين همه بو دوكلى يعنى درت نسنه وهمه بالاده مشر وحدر
(معناى بيت) بودركه بى كسلك وناكسلك هر برى بريره كلوب
جمعا درت اولدى يعنى بو درت نسنه كه ذكر اولندى هر برى بخت بده
برنشاندر زيرا بى كسلك يعنى فريد ووحيد اولمق وغريب كبى زنده لك
عند الناس سعادات عرفيه دن دكلدر پس بويله اولمق يلدزسزلقندر
وكذلك ناكس يعنى خوار وبيمقدار اولوب آدم پايه سنده وضع
اولنمامق دخى نحوستندر وعرف عامه ده ناكس بخيل وخسيسه
شايعدر بونك خود نحوستى اولكيدن اشددر والعياذ بالله تعالى
 * هر كه در بند عبارت مبشود * بى شك از اهل خسارت مبشود *
بعض نسخده عبارت يرينه عمارت دوشمشدر بو مصراع بالاده مرور
ايتمشدرو بو بيتك اعرابى ظاهردر (شك اعتدال النقيضين عند الانسان
معناسنه يعنى ايكى نقيض متساوى اولوب احدهما آخر اوزرنه راجح
اولمامق (خسارت زياندر كه رأس مالده انتقاصدر امور دنيويه ده
مستعمل اولديغى كبى اخرويه ده دخى مستعملدر قرآنده ذكر اولنان
خسارتلر كبى قال الله تعالى (الذين خسروا انفسهم) وقال ذلك
(هو الخسران المبين) (معناى بيت) بودركه هر كمسه كه مقفى وفصيح
عبارتلرله آرايش كلام ويا عمارت دنيا قيدنده اوله بى شك وشبهه
اهل زياندن اولور زيرا تكلف منهيدر وشولكه حديثده كلور (جمال
الرجل فصاحة لسانه) بوندن مراد خلقى اولان حسن تكلم وصواب
مقالدر وبر دخى فصاحتدن مراد حروفى تبيين وكلماتى تصحيح ولحندن
حذردر واهل لحن اولنلر اصلاح لسانله مأمورلردر تتكم بعض احاديثده
مذكوردر ايمدى لسان لحن وخطادن محفوظ اولمق متكلمه ايراث
 حسن وجمال ايدر * برهواى خود قدم هركو نهاد * مى تواند كرد
بانفسك جهاد * بونك تقديرى هر كه اونهاد قدم برهواى خود
مى تواند كرد جهاد بانفسك ديمكدر كه هر كه هر كسى كه تقديرنده دركه
مبتدا واو مبتداء ثانى وقدم نهادك مفعولى وبعد الجمله مبتداء ثانى
خبر وجمله سى مبتداء اوله صفتدر كرد مى توانده مفعوليدر زيرا كردن
معناسنه در كه مصدردر تتكم بالاده كذر ايتدى جهاد كردنك مفعولى

وبا اکا متعلقدر زیرا مصاحبت ایچوندر (قدم ایقدر که انکله بصر
ومشی ایدر تقدم وتأخر اعتبار یله قدم دنلدی (رجل کسرله اویلق
باشندن برمقلر اوجنه کلنجه‌در (نهاد کسر نونله ماضیدر مضارعنـده
الف حذف اولنوب فتحـله نهد دیرلر (نفسك ده اولان کاف عربی
تصغیر ایچوندر وتصغیر تحقـیره محمولدر ظاهر حسبیله. والا اعدی
الاعدا اولدیغی جهتدن شری عظیمدر (جهاد دشمنی مدافعـه ده
استفراغ وسعـدر کرك عدو ظاهر اولسون وکرك نفس وشیطـان
اولسون نتکم حدیثده کلور (جاهدوا اهواءکم کما تجاهدون اعداءکم)
(معنای بیت) بودر که هرکسه که اوکندی هواسی اوزرنه قدم قودی
وهواسنی مغلوب ومقهور قیلدی اول کسه قادر اولور نفس حقیرله
جهاد ایتمکه که اکا جهاد اکبر دیرلر حاصلی جهـاد اکبر دیدکلری
اعدی الاعدا اولان نفسله محاربه‌در وانکله محاربه هواسیله مقاتله‌در
وانك هواسی دیدکلری داعیهٔ شرع یعنی برهان سماوی ودلیل عقلی
اولمیان امور شهویه‌یه میل ایتمکدر اشته انسان بومقوله اموره وجود
ویرمسه هواسن ایاغی التنه الوب نفسی خوار وحقـیر ایتمش اولور
ومقـام قلب روحه ترقی ایدوب مرتبهٔ عالیه بولور وهوای نفسـه
مساعده ایده‌نك حالنی دخی اکا کوره فهم ایله فافهم جدا فاعمل بذلك

* هرکه باشد در جهان باخواب وخور * درقیامت نبودش زانش
کذر * بعض نسخده باشد یرینه سازد دوشمشـدر دوزیله وقوشیله
معناسنه هرکسی که دیمکدر هرکسی مبتدا ومابعـدی که رابطه سیله
اکا صفتدر کذر نبودك فاعلی وبعد الجمله خبر مبتدادر باقیلر ینـك
اعرابی ظاهردر (خور یجکدر کذره موافقت ایچون ضمه سی فتحـه
جانبنـه اماله ایله اوقنور (قیامت قیام ساعتـدن عبارتدر اول کونه
یوم قیـامت دیدیلر زیرا ناس قبورندن قیام ایدرلر وقیام دخی رب
العـالمینه‌در زیرا اول کونده فصل وقضا ایچون (هل ینظرون الا
ان یأتیهم الله فی ظلل من الغمام) موجبنجه محشره امری کلسـه
کرکدر (کذر وکذار ذال معجمه ایله کچمك معناسنه کذر نامه شول
مکتوب جوازدر که یوللرده انی کوستروب کچرلر (معنای بیت) بودر که
دنیاده اویومغه ویمکه وایچمکه مصاحب ومقـارن اولان یعنی ایشی

اواوله قیـامتده اکا آتشدن کذر اولماز یعنی صراطی مرور ایده‌مز
بلکه آتشه دوشر زیرا دنیـاده معده سنك غدایه حرارتی وحرارتنك
دخی صوه ایچمکه ضرورتی وارایدی وبوراده نار طبع وحرارت شهوتی
ازاله ایتمین البت اوراده نار دوزخه مبتلی اولور پس معذب اولدیغی
نارینه عناصرك صورتیدر (خواب دخی ثقلت طعام وحرارت طبعدندر
وصفت حیوانیه‌در حیوان ایسه جثـهٔ ثقیله‌در که روح حیوانیسی
عفوناتدن حاصل اولمشدر صراطی عبور ایسه لطافت روح وجسدله

اولور که اکامل اهل ایمانه مخصوصدر * روی کردان از مراد وآرزو *
* پس بدرکاه خـدا آورتورو * روی کردانك مفعولیـدر تو آورك
تحتنـده اولان ضمیر مخاطبی تأکیددر وآورك مفعولیدر کردان کاف
عجمیله امردر مصدری کردانیدندر دوندرمك معناسنه) ارزو کوکل
داکی که عرب امنیه دیر پس صوك وآرد بویله مواضعده اندنصکره
معناسنه مستعملدر (درکاه قپو یری یعنی باب وآستانه (آور واوك فتحیله
امر حاضر در مصدری آوردن درکه کتورمك معناسنه مستقبلاتنده
رایه فتحه حرکت ویروب آورد وآورنده دیر (معنـای بیت) بودر که
یوز دوندر مراد دلکدن بعده درکاه خدایه یوز کتور یعنی توجه ایله
الحاصل (خطوتان وقد وصلت) موجبنجه اول دنیادن ادبار وقلبکی
تعلقـاتدن تخلیه ایله بعده حقه اقبال وباطنکی انوار الهیه وتجلیات
رحمانیه ایله تحلیه قیل اشته بنـار بین نورین دیدکلری دخی بودرکه
نورین نور ادبار ونور اقبـال ونـاردن مراد نار عشـقدر زیرا بومعنی
واسطه اولمسه ادبار واقبالك حقایقی ظهور ایتمز وسالك یول الوب

منزله طوغری کیتمز * کامرانی سربنا کامی کشد * مردره خط
درنکونامی کشد * کامرانی مبتدا وسر کشدك مفعولی وبعد الجمله خبردر
وکذلك مردره مبتدا خط مابعدنده کشدك مفعولی وبعد الجمله خبردر
کامرانی‌ده یا مصدریه وکام کاف عربیله مراد معناسنه کامران وصف
ترکیبی‌در که اصلنده راننـدهٔ کام در مرادن سوریجی یعنی مرادنجه
اولیجی معناسنه زیراراندن سورمك معناسنه‌در (ناکامی‌ده یا مصدریه
ونا حرف نفیدر که بوراده نی معنـاسنه‌در که سزدر (خط قلم وغیری
ایله یازمقدر اصلنده طولی اولان نسنیه دیرلر خطك بعض حروفنده

وسطورنده طول اولمغله خط دیدیلر نکو نامی ده یامصدریه در ونکو
نونك کسریله وکاف عربینك ضمیله کوکچك در اصلی نیکو درکه
نیکه یعنی ایویه منسوبدر زیرا واو نسبت ایچوندر صکره تخفیف ایچون
یاحذف اولنمشدر (نکونام صفت مشبهه در کوزل آدلو دیمکدر
(معنای بیت) بودرکه دنیاده کامرانلق ومرادنجه اولوب هرمراده نائل
اولمقلق انسنك باشنی آخرتده کام سزلغه ومحروم اولمغه چکر زیرا
ایکی مراد بریرده اولماز انکچون زاهدلر آخرتی وعاشقلر الله تعالی یی
اختیار ایلدیلر وسالك راه اولان کسه کوزل آدلو وممدوح وشهرتلو
اولمغه خط چکدیلر یعنی اوزرنه قلم فنا وبی نامی قویوب چزدیلر
وابطال ایتدیلر زیرا شهرت آفتدر وبو امتك خیرلیسی اخفیا اولنلردر
زیرا مرتبهٔ نبوت ظهور اقتضا ایتدیکی کبی مرتبهٔ ولایت دخی خفا
اقتضا ایلمشدر انکچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معارف
وحقائق بابنده بحسب الغالب رمزله اکتفا ایلمشلر در ودیمشلر درکه
بو طریقده برکسه یه بد دعا ایتسه‌لر اذاقك الله طعم نفسك دیرلر
طعم نفس اودرکه خلقك اکا عین تعظیمله نظرندن التذاذ ایلیه اکر
مرادی شهرت اولمایه ایدی خلقك انی تعظیم وتحقیری یاننده برابر

اولوردی * امر ونهی حق چوداری ای وحید * پس مرو در وایهٔ
نفس پلید * امرداری نك مفعولی (چو حرف شرطدرکه پس فاء
جزائیه معناسنه در (امر قائلك کنندندن آشغه اولانه افعل دیمسی در
(نهی ضد امردرکه کنندندن دون اولانه لاتفعل دیمسیدر امره امتثاله
ائتمار ونهیدن اجتنابه انتهاء دیرلر (حق اسم ذاتدر (وحید صفت
مشبهه درکه اصلی واحددر منفرد معناسنه یعنی یالکزکه غیریسی
انکله مختلط دکلدر صکره علم ده ناس اراسنده متقدم معناسنه استعمال
اولندی زیرا اهالینك متوحدی وبردانه سیدر بوراده تفؤل
طریقیله در (مر ونهی حاضردر مصدری رفتن در یورمك وکیتمك
معناسنه مضارعنده فایی واوله وتایی داله قلب ایدوب رود ورونده
دیرلر (وایه حظ وذوق ولذت معناسنه (پلید باء عجمیله مردار وخبیث
دیمکدر (معنای بیت) بودرکه ای فرید روزکار ووحید دیار اولق
شانندن اولان کسه اکر امر ونهی حق طوترسك وعاصی اولمیاین دیرسك

نفس مردارك حظ ولذتنه کیتمه وشهواتنه مساعده ایتمه زیرا اکر انك
مرادنجه اولورسك طاعت حقدن قالورسك وعصیان سببیله آخر
جزاء بد بولورسن ونفس کبی خوار وذلیل اولورسن پس بوندن
مفهوم اولدیکه هوای نفسله شرع بریرده مجتمع اولماز چونکه
شرعی وشرعله حقه وصول استرسن ارزوی نفسدن کچ وهواسنی

خاکله برابر ایله وتعلقات ماسوادن فنا بول * هرکه ترك کامرانی
میکند * برخلافش زندکانی میکند * هرکه مبتدا ترك میکندك
مفعولی وبعد الجمله مبتدایه صفتدر برخلافش زندکانی نك صفتیدر
زیرا تقدیرده مؤخردر شین ضمیری نفسه راجعدر زندکانی مابعدنده
میکنندك مفعولی وبعد الجمله مبتدایه خبردر (خلاف وفاقك مطلـ
ضدیدر (زندکانی ده یا نسبیه در زنده دریدر حی معناسنه
وزندکانی دیرلکدر معیشت وحیات معناسنه دخی کلور زندکانی ده
کاف زنده آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن بدلدر بو صورتده
زنده آخرنده ها یازلمز وبعضیلر عندنده کاف زائده در بو صورتده
آخرنده ها یازیلور زیرا هاء غیر ملفوظه دن صکره یاء مفرده یازیلوب
زنده ی دنلمدیکی کبی شول جهتدن که ها فاصلدر وبردخی هانك وضع
اصلیسی ماقبلنده دالك فتحه سنی بیان ومحافظه ایچوندر یاء نسبت ایسه
ماقبلنك کسره سنی اقتضا ایدر کذلك بلا کاف نسبت میسر اولماز والا
زندکانی ده زنده آنی دیمك لازم کلور ها ایسه فاصلدر که بو وصلی قبول
ایتمز واکر ها حذف اولنسه التباس لازم کلور زندکانی کبی اشته کاف
زیاده اولدیغنك سری بودرکه بو فقیره بو وجهله ظاهر اولمشدر
ولکن جوابده لائح اولان بودرکه کافك زیاده لکندن بدلیتی اولادر
شول معنادن که هانك فائده سنی کاف دخی افاده ایدرکه اول فائده
ماقبلنك حرکتنی بیان ومحافظه در نتکم زندکی وبندکی کبیلرده
ماقبلنك کسره سنه مساغ یوقدر پس هائله کافی جمعه حاجت قالماز
وزندکانیده الف ونون تأکید نسبت ایچوندر ودستورده کلور که
بو کاف نسبتلرده زیاده اولنه کلمشدر پس کاه اولورکه یائله کافی جمع
ایدرلر زندکی وبندکی کبی وجدا کانه دیرلر جدایه نسبتده یعنی الف
ونوندن صکره هاء نسبت ایراد اولنسان یرده کاف دخی زیاده قلنور

اكرچه بويله يرلرده اصلی یاء نسبت اولوب كافه قلب اولنمق دخی
جائزدر بازاركان كبی اصلی بازاريان در یاء نسبتدر والف ونون تأكيد
نسبت ایچوندر ودقائقده كلور كه زندكی ديری لكدر كه لسان عربيده
اكا حيات ديرلر آخرنده يا نسبت و كاف هادن اوتوری زياده در
زندكانی ديرلك در حياتدن تمتع معناسنه ديرلك ديری لكه متفرع
ومختص در و كاف ويا زندكی ده كی كبی كاف ويادر كه الف ونون
نسبتده مبالغه ایچون قلنمشدر وزندكی وزندكانينك معنالری وفرقلری
تعبيرلرندن ظاهر در نتكم كلور (كر بجان زند كبست حيوانرا) زندكانی
توميدهی جانرا) يعنی اكرچه حيوانك ديری لكی جانله در اما جانه
ديرلكی ومعاش وتمتعی سن ويرسن يعنی حيوانك بقاسی وحياتی جانله
وجانك دخی سنكله در (معنای بيت) بودر كه هركسه كه كام انلغی
ترك ايده ونفسنك مرادنجه اولميه نفسنك خلافی اوزرنه ديرلك ايلر
يعنی نفسه مخالفت ايتمك ارزولرنی تركله در و بويله اهل ترك اولمدقجه
حقيقی ديرلك اولماز پس فی الحقيقه ديرلك ديدكلری مخالفت ومجاهدهٔ
نفسله اولان ديرلكدر كه اهل آخرت واهل الله ديرلكی در بوخسه
نفسه موافقت ايدوب هواسنه تبعيت ايله اولان ديرلك دكلدر كه
اهل دنيا ديرلكی در زيرا حياتدن مقصود معرفتدر ومعرفتك دخی
طريقی عبادتدر وشروط وقيودنه مقارن اولميان عبادت مورث معرفت
اولمديغی ظاهردر كام انلق ايله عبادت يرينده اولماز پس كامران
اولان كمسه دنيادن حيوان كبی انتقال ايدر كه حياتنك نتيجه سی اولماز

* درصفت رياضت ميكويد *

* كرهمی خواهی كه كردی سربلند * ای پسر برخود در راحت
نه بند * سربلند كر دينك مفعولی و بعد الجمله خواهی يه مفعول
وخواهی بعد الجمله فعل شرط بر بنده متعلق ودر بندك مفعولی و بعد
الجمله جزاء شرطدر (خواهی فعل مضارع مخاطبدر مصدری
خواستن در واو رسمی والف ثابته ايله ديلمك ارادت معناسنه مضارعنده
سين خايه قلب اولنوب خواهد وخواهنده ديرلر (كردی كاف
عجمی ايله فعل ماضی مخاطبدر شدی معناسنه در كه شدن اولمقدر
زيرا كردن كه كاف عربی ايله ايلمك واشلمكدر بومقامه مناسب دكلدر

وماضی دخی مضارعه يعنی مبشوی يه محمولدر ولكن تفوّل طريقيله
ماضی ايراد ايلمدی (سربلند اصلنده بلند سردر كه صفت مشبهه در
يوجه باشلو معناسنه يعنی رفعتلو وعالی القدر وسامی الدرجه معناسنه
نتكم فلانك باشی كوكه ايرمشدر ديرلر يعنی كوك كبی رفعت وعلو
درجه بولمشدر صكره سر كه فاعلدر بلند اوزرنه تقديم اولنمشدر
زيرا لسان عجم تخفيفه مايلدر وسرخوش لفظی دخی بويله در كه اصلی
خوش سردر ابن كمال خوشی سره صفت طوتديغی يعنی فی الاصل
رانك كسره سيله قاعدهٔ فرسه مخالفدر (به بنده باء اولی مضمومه در
زيرا بند امردر وفعل اولنه داخل اولان بافعلك ياحركتنه و يامخرجنه
پس بوراده باشفويه اولمغله اول امره تأكيد طلب ایچون داخل
اولان بامضموم اوقنور آخرنده ها رسميدر بندك مصدری بستن در كه
بغلمق معناسنه در مضارعنده سين نونه قلب اولنوب بندد و بنده
ديرلر (معنای بيت) بودر كه ای پسر اكر بو حالده دلرسك كه كلجك
زمانده رفيع القدر اوله سن وعلو درجه بوله سن وسر وسهی آسا
باشك فلك اعلايه ايريشه كندی اوزريكه راحت وآسوده لك
قپوسن بغله وقپايوب آچمه زيرا انسانك قدر وشرفی ودرجات عاليه
بولديغی ترك راحت ايله در يعنی آدمك وجه ارضه هبوطی بومعنايه
مبنی در اكر مقصود اصلی راحت وحضور واسايش اولايدی مقتضای
حكمت جنتده بقا ايدی وترك راحت مجاهدات وليل ونهار عبادات
وطاعاته اشتغال الله در زيرا نفس تنبل دركه خواب وخور وراحته مايلدر
و بطالت انك صفت ذاتيه سيدر پس منزل استين طريق حقده انی
اعمال ايدر وكندی حانه قوميوب مسارعت ايتمز سه باری آهسته
آهسته اولسون كيدر * هركه بربست اودر راحت تمام * بازشد
بروی در دار السلام * بعض نسخده بازشد بر روی او دار السلام
دوشمشدر اولكی اولادر او بستك فاعلی ودر مفعولی وتمام بالكليه
معناسنه بسته قيددر باز لفظی شدك مفعولی وايكنجی در فاعلی و بعد
الجمله هركه يه خبر اولور (بربست ده بر تحسين لفظ ایچون زائد در
اوائل افعالده كلديكی كبی مصادر اوللرنده دخی كلور (بست ماضيدر
بغلدی معناسنه مصدری بستن در كه بغلمق ديمكدر مضارعنده

سين نونه قلب اولنوب بند و بنده ديرلر نتكم قريبا مرور ايتـدى
(باز آچق معناسنه باز شد آچلدى ديمكدر عرب انكشف وانفتح دير
دار السلام جنتـدر كه سلامت حقيقيه آنده در زيرا بقاسى بلافنا
وغناسى بلافقر وعزى بلاذل وصحتى بلاسقم در وجائزدر كه سلام
اسماء اللهدن اوله بو صورتده جنته دار السلام يعنى دارى حقه اضافت
دار الله ودار حق ديمك بطريق التشريف اولور بيت الله وناقة الله
كبى و بو مقوله يه مخلوقك خالقه اضافتى ديرلر كه مضاف آنكله غيريدن
ممتاز اولور وجائزدر كه دار السلام مطلقا سلامت اوى اوله زيرا
ترك راحت وخصوصا تقليل غدا وامثالنده انسانك بدن ودين ودنيا
وآخرتنه سلامت مطلقه واردر (معناى بيت) بودر كه هركسه كه
راحت قپوسنى بالتمام وبالكليه باغلـدى وآچدى آنك اوزرنه
دار السلام قپوسى آچلدى يعنى دنياده راحت قپوسى بسته اولمدقجه
آخرتده جنت قپوسى باز اولماز زيرا جنت راحت اوى در دنيا زحمت
ومحنت اوى اولـدبغى كبى پس دنيانك دار محنت اولديغن بيليوب
طالب راحت اولان كسيه اوراده باب راحت مفتوح اولماز زيرا راحت
سبب راحت اولماز بلكه بى راحت اولمق اولور بو جهتـدن كركدر كه
انسان نفسـنه راحت ويرميوب دائما خدمت عبوديتده اوله تا كه
جنتده جسما وروحا مستريح اوله جسما استراحتى نعيم جنـان وروحا
استراحتى رضاء رحمن ولقاء منانله در فاعمل بذلك * غير حق را هركه
خواند اى پسر * كبست در عالم از و كمراه تر * بعض نسخده خواند
يرينه خواهد دوشمشـدر مآل بردر زيرا برينى مستلزمدر غير حق
خواندك مفعوليدر و بعـد الجمله مبتدايه صفتدر كه هركه دركبست
مقدم خبر وكمراه تر مؤخر مبتدا و بعد الجمله مبتداى اوله خبردر ودر عالم
كمراهه قيـد وجار ومجرور اكا متعلقدر كمراه تر از وافعل من كبى در
خواند واو رسميله فعل مضارعدر مصدرى خواندن در اوقق ودعوت
ايلمك معناسنه مضارعنـده نونه فتحه ويررلر خواند وخواننده ديرلر
اوقور واوقيجى معنالرنه (كبست اصلنده كه است در كه لفظ كه كسرله
ذوى العقولدن سؤال ايدركيم معناسنه آخرنده هاء علامتدر تلفظ اولنماز
صكره كه استه وصل اولنوب هاء رسمى ساقط وهمزه يايه منقلب اولوب

كبست

كبست دنلدى كيمدر معناسنه (كمراه تركم كاف عجمينك ضميله نابديد
يعنى بلورسز ويتوك كه عرب ضاله ديركم شده ياوقلمشدر كمراه يولى
آزمشدر كه اصلنده صفت مشبهه در (ترادات تفضيلدر بهتر يكرك
ديمكدر دقائقده كلور كه فارسيده افعل تفضيل صيغه سى يوقدر
اول معنايى تركيب ايله ادا ايدرلر مثلا اكسكلكده وارتقلقده برنسنه نك
فضلن بيان ايدسه لر كمتر وافزونتر ديرلر (معناى بيت) بودر كه اى پسر
هركسه كه حقك غيريى اوقيه وماسوايى چاغروب اكا دعا ايليه نتكم
كفار وبت پرست اولنلر يا الله يرينـه صنملرن چاغررلر ومهماتده
آنلردن استمداد ايدرلر مع هذا لا يضر ولا ينفع مقوله سيدر پس عالمده
آندن زياده يول آزمش وطريق حقدن چقمش وضال بعيد له ضال
اولمش كيم واردر يعنى كمسـه يوقدر بلكه اوجمله ضال اولنـلردن
اضل در كه انك فوقنده ضال يوقدر زيرا خالق قادرى نسيان ايدوب
مخلوق عاجزدن طلبكار مدد اولمق اصـل وفرعى فهم ايتمامكدن
ناشيدر وبرنسنه فى الجمله اسم معينه مظهر اولسه دخى معين مطلق
الله تعـالى در پس يا الله يا كافى المهمات ديمك كركدر كه مطلوب
ومدعو الله تعالى در * اى برادر ترك عز وجاه كن * خويش را شايستهٔ
دركاه كن * ترك كن كلمه سنك مفعوليدر خويش ايكنجى كن لفظنك
مفعول اولى شايسته ثانيسى و بعـد الجمله ماقبلنه نتيجه وبيان كبيدر
(برادر بانك كسريله ار قرنداشدر همشيره قز قرنداش اولديغى كبى
بوراده برادر تعبيريله مخاطبى استمالت واردر پسر تعبيريله اولديغى كبى
مع هذا كل مؤمن اخوة موجبنجه كمال ونقصاندن قطع نظر اهل ايمان
برى برينـه اخوان در زيرا بابارى آدم وانالرى حوادر كه برظهر
وبر رحمدن تولد ايتمشلردر وسنا اصغر اولنلر سـنا اكبر اولنلره
پسر كبى اولدقلرى كبى بعض سنا اكبر اولنلر دخى سنا اصغر اولنلره
پسر كبى در اكر اصغرك علم وكمالله حرمت عظيمه سى واريسه انكچون
شاب عالم شيخ جاهل اوزرنه تقديم اولنور ابك فرزند اوزرنه تقديمى
كبى (عز ذلك مقابليدر يعنى عزيز ومحترم وذليل وخواردر جاه قدر
ومنزلت وقبول عند الناس معناسنه در وجهدن مقلوبدر كه يوزدر
زيرا اهل جاه عند الناس يوزلو وحرمتلودر كه سوزى نافذدر كرك

اهل منصب اولسون وکرك اولمسون فاما عرف عامه ده ارباب مناصبده
شایعدر زیرا ارباب مناصبك حرمتی غیریدن زیاده در (خویش
خاء معجمه نك کسری وواورسمیله کندی دیمکدر خودکبی شایسته
یرار ویراشق شایان صیغهٔ مبالغهٔ فاعلدر مصدری شایستن در یرامق
معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب شاید وشاینده دیرلر د قائقده
کلورکه عرب لایق دیدیکی یرده ترك یراشور عجم شاید دیر احتمال
واردر دیجك یرده مجازا لسان ترکیده یرار دیدکلری کبی لسان فارسیده
شاید دیرلر (معنای بیت) بودرکه ای برادرم مرتبه سی شقیق جانم
عزت وجاهی ترك ایله ابرهیم ادهم ترك ایلدیکی کبی اکر ارباب عزوجاه
ومناصبدن ایسك وبوبله اهل ترك اولمغله کندیکی لایق درکاه حق ایله
زیرا انسان اهل ترك اولمدقجه داخل درکاه وصول وواصل مجلس
قبول اولماز الحاصل وارلقله یوقلق بریرده اولماز واحتشامله
درویشلك برمحلده بولنماز پس حقك وارلغنه طالب اولان کندینی
بنلکدن بوشالدر ودرویشلك ایستین سبب بعد وغرور اولان
مناصبه رغبت ایتمز بناء علی هذا دیمشلردرکه مشایخ قاضی ومفتی اولماز
عبادن صکره قبا کیمك کبیدرکه مذمومدر فاما قاضی ومفتی شیخ
اولور زیرا قبادن صکره عبا تلبسی ممدوحدرکه بومقوله تجردله
الی هذا الان خیرله یاد اولورلر جمله دن بری ناظم پندر قدس الله سره
وعمم بره * خوار کرد دهر که کرد دجاه جوی * ای برادر قرب این
درکاه جوی * اولکی کرددك فاعلی هرکه ومفعولی خوار جاه جوی
ایکنجی کرددك مفعولیدر تقدیری هرکسی که کردد جاه جوی کرد د
خوار دیمکدر فافهم قرب ایکنجی جویك مفعولیدر خوار واورسمی ایله
ذلیل معناسنه که نظردن ساقط در (کردد کاف عجمی ایله فعل مضارع
غایبدر مصدری کردیدن در دونمك یعنی تحول معناسنه که شدن
کلمه سی معناسنه در پس کردد میشود دیمکدر بومصدر اوزرنه
کردیدن کردد قیاسدر واما کشتن دن اخذ اولنورسه بودخی
دونمك وشدن معناسنه در بوصورتده کردد خلاف قیاسدر زیرا
شین رایه وتا داله قلب اولنیجق مضارعی دال واحده ایله کرد کرك
ایدی اشته کشتن مخاطب کردی کلك کشتن لفظی اوزرنه در اکر مطلب

کردد وکردیدن اوزرنه اولسه کردیدی کرك ایدی فاعرفه (جاه جوی
وصف ترکیبی درکه اصلنده جوینده جاه درجاه طلب ایدیجی معناسنه
مصدری جستن وجوییدن کلور مصدر اوله کوره مضارعنده
سین واوه ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر کافی لغت حلبی
ولکن قواعد فرسده کلورکه سین یایه قلب اولنوب ماقبلی مضموم ایسه
ضمه اشباع اولنوب واو تولد ایدر انکچون جستن ده جوید ورستن ده
روید وشستن ده شوید دیرلر جوی ثانی امردرکه مضارعی جویددن
اخذ اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که جاه جوی اوله یعنی
عزوجاه وعند الناس قدر ومنزلت طلبنده اوله خوار وذلیل اولور
زیرا اهل دنیانك اهل آخرت یانده مقداری یوقدر اهل آخرتك اهل الله
عندنده مقداری اولمدیغی کبی زیرا طالب فانی طالب باقی یه برابر دکلدر
وطالب مخلوق دخی طالب خالقه مساوی اولماز انکچون دیرکه
ای برادر درکاه حقك قربنی طلب ایله یعنی حقه قریب اولمغه چالش
یوخسه خلقه دکل پس اکر دنیاده جاه دلرسن وعملك مقابله سنده
نعیم جنت استرسك طالب مخلوق وراغب صحبت ماسوی اولمش
اولدك بوصورتده حقدن ادبارك مقرر اولدی حقدن مدبر اولان
ایسه حق یاننده وحقه مضاف اولنلر قاتنده ذلیلدر بناء علی هذا
واجبدرکه عزیزه اضافتله عزیز اوله سن والاذلیله اضافتله ذلیل
اولورسن بومعناد ندرکه دنیاده تحت الاطمار ملوك وملوك صورتنده
صعلوك واردر زیرا صورته نظر اولنماز فاعرفه * عز وجاهت
 سوی پستی میکشد * مر ترا برتن پرستی میکشد * عز وجاه مبتدا
سوی پستی میکشدك مفعولی وبعد الجمله خبردر مر ترا ایکنجی
کشدك مفعولی جار ومجرور دخی اکا متعلقدر جاهت ده اولان تا
میکشده قیددرکه میکشدت دیمکدر یعنی صورتا جاهه مضاف الیه
ومعناده میکشده مفعولدر پستی ده یا مصدریه در پست الحقدرکه
مقابلی بلنددرکه یوجه ویوکسکدر (مر ترا مر تحسین لفظ ایچون
زایده در اصلنده ترا تورادرکه تخفیفا واو حذف اولنمشدر (تن پرستی ده
یا مصدریه در تن پرست ترکیب وصفیدرکه اصلنده پرستندهٔ تن در
تن وبدنه طاپیجی معناسنه مصدری پرستیدندرکه طاپمقدر مضارعنده

باحذف اولنوب پرست دیرلر (معنای بیت) بودر که عز وجاه سنی صورنا
بلندلك ومعناده پستلك جانبنه چکر وسنی تن پرستلك اوزرنه چکر
یعنی عز وجاهله دنیا بولور واهل غنا اولورسن وتنکی اغذیهٔ
لذیذه ایله بسلمه که باشلرسن تن پرورلك ایسه صفت حیوانیه در
اشته بو بوزدن ذلیل اولورسن کویا بیت سابقده اولان ذلتك وجهنی
بیاندر اکرچه معانی والطائفده مزاحم بوقدر * نفس در ترك هوی
مسکین بود * کوشمال نفس نادان این بود * نفس بودك فاعلی ومسکین
مفعولی ودرا کا ظرفدر کوشمال ایکنجی بودك فاعلی این مفعولیدر
وقواعد عربیه یه موافق اولان بودر که نفس مبتدا ومابعدنده جمله
خبر وکوشمال دخی مبتدا ومابعدی خبردر مسکین عربی در ذلیل
وضعیف معناسنه کویا فقرانی اسکان ایتمش یعنی ساکن قلمش وحرکتنی
تقلیل ایلمشدر (کوشمال اصلنده وصف ترکیبی در مالندهٔ کوش معناسنه
مصدری مالیدندر که اومق درد لك وفرك معناسنه اوغمق
وبورمقدر که تأدیبدن کنایه در (نادان صفت مشبهه در بی دانش وبی
تمیز معناسنه (معنای بیت) بودر که نفس اماره ترك هوی ایتمکده
مسکین اولور یعنی هواسنه مساعده ایتمزسك مسکنت وتواضع بولور
وحقه منقاد اولور وزمامه کلور اشته نفس نادانی کوشمال وتأدیب
ایتمك بواولورکه هواسنی ترك وشهواتنه مخالفتدر والاغیری وجهله
تأدیب کورمز وادبیله اوتورمز پس آنی تأدیب ایده یم وبوله کتوره یم
دینلمسه ایشی بولندن طوتار * چون دلت بریاد حق ایمن بود *
* نفسك اماره هم ساکن بود * چون حرف شرط ومابعدی فعل
شرط ومصراع ثانی مضمونی جزاء شرطدر تقدیری چون بود دلت
ایمن بریاد حق بود نفسك اماره هم ساکن دیمکدر وبوتقدیردن
اعراب بیت ظاهر اولدی (یاد ذکردر ایمن کسرله قیغوسزدر بوراده
مراد طمأنینت دل وزوال خوفدر (نفسك ده کاف عربی تصغیر
وتصغیر دخی تحقیره محمول اولدیغی بالاده بلنمدی (اماره مبالغه ایله
امر ایدیجی در نفسده امر اولماز ولکن تزیین وتسویل ایتمسی
امر یرینه تنزیل اولنمشدر خصوصا که انسان هوای نفسه میال اولمغله
مأمور آمره ومطیع مطاعه اتباع ومطاوعت ایدر کبی اکا انقیاد کوسترر

کویاکه نفسك مملوکیدر که انك فرماندن طشره چقمز بوجهتدن قرآنده
کلور (الشیطان یعدکم الفقر ویأمرکم بالفحشاء) وینه کلور (ان النفس
لامارة بالسوء) پس نفس وشیطان سوء وفحشایی تزیین وتسویلده
برابردر اکرچه نفسك قوتی زیاده در که تسویلی داخلدندر شیطانك
اغواسی ایسه خارجدندر وشیطانی دخی نفسی ازلال واضلال ایتمشدر
(ساکن متحرکك مقابلیدر یعنی سکون ایکی آنده بر مکانده وحرکت
ایکی آنده ایکی مکانده اولمقدر الحاصل حرکت وسکون صفات
جسمدندر که سکون حرکتدن صکره ثبوت وحرکت بر مکاندن بر مکانه
انتقالدر وحق تعالی حرکت وسکونله متصف دکلدر اتصافه قائل
اولمق کفردر حکما کبی بوراده ساکن کافك فتحه سیله اوقنور قافیه مطلـــ
ایچون نتکم کافر کسر فائله کافر اوقنور فتحله استعمال عجم اوزره
معنای بیت) بودر که اکرسنك قلبك ذکر حق اوزرنه ایمن ومطمئن
اولورسه نفس حقیر امارهك دخی اماره لکن ترك ایدوب حرکت هوادن
قاعد وساکن پس بونده (الابذکر الله تطمئن القلوب) مضمونه اشارت
واردر الحاصل کثرت ذکرله قلبه اطمئنان کلوب ظلمات شك وشبهه
ساحهٔ درونندن دور اولیجق داعیهٔ نفس اماره دخی مهجور اولوب
انك حرکتی قلبك حرکتنه وقلب دخی روحه وروح دخی سره اتباعله
بری برینه اتصال بولور وفساد ارض وجود صلاحه مبدل اولور
قال الله تعالی (ولا تفسدوا فی الارض بعد اصلاحها) والله الحفیظ
وبونده رمز واردر که نفسك مطمئنه مرتبه سنه وصولنه وسیله ذکردر
واطمئنان کمال بولسه بردخی مرتبهٔ طبعه رجوع ایتمك اولماز نتکم
دیمشلردر لو وصلوا ما رجعوا فافهم * هر که اورا تکیه بر صانع بود
در جهان بالقمهٔ قانع بود * تکیه بودك فاعلی واورا مفعولی وجار
ومجرور تکیه یه متعلقدر قانع مابعدنده بودك مفعولی بالقمه قانعه متعلقدر
(تکیه سو یکنمك وطیانمق اعتماد واسناد کبی وسو یکنجك یر بوصورتده
اصلی تکیه کاه اولور که اختصارا ظرف مکان حذف اولنوب تکیه
دینلمشدر نتکم خرمنی خرمنکاه یرنده استعمال ایدرلر مع هذا خرمن
غله در وخرمنکاه اول غله نك محلیدر وتکیه وزاویه وخانقاه صوفیه
سکناسنده شایعدر زیرا سو یکنجك ومراقبه وتوجه ایده جك کوشه در

(صانع الله تعالى در صنع انك فعليدر كه اجاده طريقيله در زيرا جودتله
متصف اولميانه صنع ديمزلر بلكه مطلق فعل ديرلر پس هر فعل صنع
اولماز بلكه صنع اخصدر (لقمهٔ ده اولان همزه وحدت ايچوندر كه ياء
مفرده دن بدلدر لقمه ضمله وفتحله ابتلاع ايچون تهيئه اولنان نسنه در
پس برلقمه بريودم غدادر جرعه بر ايچم صو اولديغى كبى (قانع قناعت
لغتده قسمته رضادر وقانع اودر كه النده موجود اولان مرتبه دن
زياده سنى استميه ومحتاج اليه اولان نسنه دن قليل ايله اكتفا ايده
واصطلاح اهل حقيقتده قناعت مألوفات اولمديغى يرده سكوندر
يعنى قلبى مضطرب اولميوب تمكين اوزره اولمقدر (معناى بيت) بودركه
هركيمك كه صانع عالم اوزرنه توكل واعتمادى اوله جهانده برلقمه يه
قناعت ايديجى در زيرا خلاق رزاق دركه مخلوقى رزقيله خلق ايلمشدر
وادنى الرزق برلقمه در وبسط وقبض حكمته دائردر چونكه انسان
صنايع حق ايچنده صنع بديعدر پس اكا التفات سائرلردن زياده در
والتفاتك حقيقتى صورى اولان مرتبه دكلدر والا هر كس رزق واسع
اهلى اولوردى بلكه معنايه ناظر نسنه در واجد معنى ايسه صورتك
قليلنه قناعت ايدر ورزقك قليلى مفيددر ومفيد اولديغن بلن قلبنى
حقه ربط ايدر وآز وچوق ديميوب سكون بولور واكا طبا نور قال الله
تعالى (ومن يتوكل على الله فهو حسبه) * اكتفا بر روزئ هر روزه كن
كرندارى از خدادريوزه كن * اكتفا كن كلمه سنك مفعوليدر وجار
ومجرورا كتفايه متعلقدر كر حرف شرط ونداری فعل شرط در
ندارى نك مفعولى محذوفدر كه روزى در ودريوزه مابعدنك مفعوليدر
وجار ومجرور دريوزه يه متعلقدر اكتفا كفايت مقداريله قناعتدر
كفايت سد فقر ايده جك قدر نسنه در (روزى ده اولان همزه اضافت
وتوسل ايچوندر (روزى يائله كون بكون تقدير اولنان وظيفه در ترك
كونلك وآيلق ديديكى يرده عجم روزى وماهى وعرب يومى وشهرى دير
روز كه كوندز اكا نسبتدن اوتورى كونلك ديمشلر در پس آخرنده كى با
نسبت ايچوندر شهرى ده كى كبى نعمة اللهك روزى ده يا نفس كلمه دندر
نسبتدن صكره رزق معناسنه اولمغله در زيرا تعميم ايدوب مطلق رزق
مقدره اطلاق ايتمشلردر بلكه كاه اولور كه تقدير معناسنى دخى اسقاط

ايدوب مطلقا رزقه روزى ديديلر (روزى ده رزق ويريجيدر كه
الله تعالى در روزه اورجدر كه عرب صوم دير روزه دار صائمدر صومه
روزه ديدكلرى روز كه كوندز اكا اختصاصى اولديغندن اوتورى در
انكيچون آخرنه هاء اختصاص وضع اولنمشدر قال الله تعالى (ثم اتموا
الصيام الى الليل) يعنى نهار شرعى طلوع فجر صادقدن غروب شمسه
دكدر وكون وصوم بو مدتدن عبارت اولمغله ناظم قدس سره كوندن
روزه يعنى صومله تعبير ايلدى مقصود بهر يوم افطار ايده جك قدر
نسنه ايله اكتفايه تحريضدر وجائزدر كه روز دريوزه مقابله سنده
واقع اولمغله لاجل الضروره ها ملحق اوله نتكم لطيفى ديمشدر (اى
شاه ستمكاره وى دلبر عياره (تاكه دل بيچاره كشته بفراقت خون)
زيرا ستمكاره وعياره اخرلرنده اولان هالر بيچاره مقابله سنده واقع
اولمغله در ولكن بو مقوله ها الف ايله ها بيننده تلفظ اولنمق
كركدر (ندارى فعل مضارع منفى مخاطبدر مصدرى داشتن در
طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه وتا داله قلب اولنوب دارد
ودارنده ديرلر صكره اولنه نون نافيهٔ مفتوحه زياده قلنوب ندارد
دنلدى پس مستقبل نون نافيه ايله فعلك زمان آتى ده عدم
وقوعنى اخباره دلالت ايدر امر اولنده ميم مفتوحه نهيه دلالت
ايتديكى كبى (دريوزه دلنمك جر ايتمك معناسنه اصلنده يوز استمكدر
خواستن كبى صكره اولنه در وآخرنه خاء تخصيص كتوروب دلنمك
ايچون وضع اولندى (معناى بيت) بودركه هر كون ايچون مقدر اولان
رزق مقسوم اوزرنه اكتفا ايله وسكا افطار ايده جك قدر نسنه
كفايت ايلسون زياده سن استمه اكر كفايت قدر رزق يعنى قوت
يومى طوتمزسك خلقه ال اچمه بلكه حقدن دريوزه ايله وآندن سؤال
ايت تاكه سكا كفايتكى احسان ايليه نتكم نيجه لرنه افطار ايچون
ضرورت قويه واقع اولدقده (ام من يجيب المضطر اذا دعاه) وفقنجه
رجا ودعالرنه على الفور اجابت واقع اولدى ومخمصه ايله هلاكدن
نجات بولديلر الحاصل حقدن استين محروم قالماز وبولديغى نسنه ده
بركت دخى بولور خالقدن سؤال ايدن ايسه بونك خلافى اوزرنه اولور

* * * دربيان مجاهدهٔ نفس كويد * * *

* نفس نتوان کشت الا چار چیز * چون بکویم یاد دارش ای عزیز *
بونك تقدیری نتوان کشتن نفس را الا چار چیز دیمکدر که چار نتوانك
فاعلی وکشتن مفعولی و نفس کشتنك مفعولیدر بعض نسخده
چار چیز یرینه باسه چیز دوشمشدر غلط در زیرا مابعدنده مسطور
اولان چار چیز در یوخسه سه چیز دکل چون بکویم شرطدر یاد
دارش مفعول ثانیسی وشین اولیدر و بعد الجمله جزاء شرطدر
نتوان ده نون نافیه در تا وزن ایچون اسکان اولنور (توان اصلنده
تواند در که مضارعدر که اکثر دالك حذفیله استعمال ومابعدنده ایراد
اولنان فعل ماضی مصدر معناسنه اولور بوراده کشت کبی که کاف
عربینك ضمیله کشتن معناسنه در که قتل ایتمکدر توان کوچدر قدرت
معناسنه توانا کوچلودر تکم با لاده مرور ایتمشدر (الاحرف استثنادر که
عربیدر (بکویم بانك ضمه سیله کافه اتباعا فعل مضارع نفس متکلم
وحده در زیرا میم اکا علامتدر یعنی نفس متکلم ایچون ضمیر فاعل
متصلدر اصلنده امدر فتحله اتصال الله همزه یا یه قلب اولنمشدر (یاد
ذکر (دارم در داشتن دن که طوتمقدر مضارعنده شین رایه وتا داله
قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر یاد دار خاطرکده طوت ونسیان ایتمه
دیمکدر (عزیز ذلیلك مقابلیدر بوراده عزیزله نداسنده لطافت واردر
زیرا قتل نفس ایدن هر وجهله عزیز اولور (معنای بیت) بودر که
نفس اماره یی اولدره بیلمز الا درت نسنه اولدرر ای عزیز چونکه
اول درت نسنه یی سکا سویلیم خاطرکده ضبط ایله و یادکدن کیدرمه
یعنی عمل ایله زیرا حفظدن مراد عملدر زیرا اکر حفظ ایدوب ومقتضاسیله
عمل ایتمزسك نفسکه زبون ومغلوب اولورسن وآخر نفسك سنی قتل
ایدر پس نفس سنی قتل ایتمزدن اول سن نفسی قتل ایله تا که شرندن
خلاص اوله سن * خنجر خاموشی وشمشیر جوع * نیزهٔ تنهایی
وترك هجوع * چار چیزدن بدلدر خنجر خاء معجمه ایله جعفر وزنی
اوزرنه بیوك بچاق معناسنه کرك آلت معروفه اولسون وکرك غیری
اولسون خاموشیده یا مصدریه در خاموش ایسم درساکت معناسنه
وشمشیر استعمال عجم اوزرنه واو عاطفه نك ضمیله تلفظ اولنور شمشیر
فتحله وکسرله قلیجدر و برنوع آغاجدر که غایتده برك ومحکم اولور

جوع آچلقدر که معده طعامدن خالی اولدقده حیوانه حاصل اولور
شبعك ضدیدر که طوقلقدر مجاعه زمان جدیدن عبارتدر عام مجاعه
قحط اولان سنه یه دیرلر نیزهٔ تنهایی همزه اضافت ایچون وتنهایی آخرنده
یاء ثانیه مصدریه در نیزه سکو دیدکلریدر که حربه دن اوزوندر
انکچون قصاجق سکویه و حربه یه نیزك دیرلر کاف تصغیرله نیزه
کسرله تعریب اولنوب نیزك دیرلر فتحله وکاف عربی ایله جمعی
نیازك کلور مصدر ومصادر کبی که فصحاء عرب آنکله تکلم ایتمشلردر
تکم جوهری ده وغیریده مصرحدر و بو کلمهٔ معربه نك لطائفندندر که
کاف مذکور کرچه نیزه آخرنده اولان هاء رسمیدن بدلدر ولکن
معنای تصغیری دخی ایهام ایدر زیرا لغت فارسیه ده کاف عربی
تصغیر ایچون کلور پسرك ودخترك کبی که اوغلنجق وقزجغز کبی
معرب اولان نیزك دخی رمح قصیر معناسنه اولمغله کاف تصغیرك
افاده ایتدیکی معنایی افاده دن خالی دکلدر اکرچه کاف هادن بدلدر
یوخسه فارسیده کی کبی تصغیر ایچون دکلدر بعده ذا خنجرك
خاموشی یه وشمشیرك جوعه ونیزه نك تنهایی یه اضافتلری
مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر و بیان ایچون دخی اولور حبل
الورید کبی (هجوع کیجه ده اولان نومدر قال الله تعالی (کانوا قلیلا
من اللیل ما یهجعون) یعنی اوقات لیلدن هجوعلری قلیل ایدی که
اکثرنی احیا ایلرلردی (معنای بیت) بودر که قتل نفس اماره نك اسباب
قویه سندن بری خاموشلق یعنی صمت وسکوت خنجریدر که ایسم
اوتورمق نفسی خنجر کبی کسر وطرغرر زیرا هواسنه مخالفدر و بری
دخی آچلق قلیجیدر که آچلق انی سیف صارم کبی ایکی بچر وحدتی
بلدرر واعترافه کتورر انکچون آچلق زندانده درت بیك ییل
حبس اولندی تا که انت ربی دیو اقراره کلدی و بری دخی تنهالق
وخلوت رمحیدر که وحدتده اولمق رمحله آنی طعن کبیدر که مجروح
ایلر زیرا بو دخی هواسنه زیاده مخالفدر که الفتی دائما کثرت
حسباتله در و بری ترك هجوع ونومدر یعنی کیجه یی خواب
وبی راحت اولمقدر زیرا صفت حیوانیه سی مقتضاسیله غالب المنام
ومائل الراحه در اشته ارباب ریاضت ومجاهده بو درت نسنه یی قتل

هوای نفسه سبب بولمشلر وشهوتنی ازالـه یه مدار ایلمشلر وآنك اوزرنه
عمل ایلمشلر ومیان بنـد اولمشلردرکه جوع وترك هجوع ریاضت
طریقیله وخاموشی وتنهایی مجاهده اسلوبی اوزرنه در وترك هجوع
ریاضتدن عد اولندی زیرا بونك غلبـه سی شبعدن و بخارات
دماغیـه دن کلور بناء علی هذا تقلیل غـداده نوم دخی قلت اوزرنه
اولور و تکثیرنده دخی کـثرت خواب وار در فافهم جدا * هرکه را
نبود مرتب این سلاح * نفس او هرکز نمی یابد فلاح * بعض نسخده
نفس او هرکز نیـابد با صلاح دوشمشدر اولکسی معتمدار در بونك
تقدیری هرکسی که نبود اورا مرتب این سلاح (سلاح نبودك فاعلی
واورا مفعول اولی ومرتب ثانیسی و بعد الجمله مبتدایه صفتـدر نفس او
مبتـدا وفلاح یابدك مفعولی و بعد الجمله خبر مبتـداء ثانی و بو دخی
بعد الجمله مبتداء اوله خبردر (مرتب اسم مفعولدر ترتیب دن که هرنسنه یی
مرتبـه سـنده وبری بری آردنجه قلمقدر بوراده مراد تهیهٔدر زیرا
اکر مراد ترتیب طبیعی اولسه ابتدا جوع واندن ترك هجوع و بعده
خلوت وصکره خاموشلقدر این سلاح مذکوره اشارتدر که چار چیزدر
(سلاح انکله مقاتله اولنان آلاتدر سیف وسهم ورمح وامثالی کبی
وقاموسده کلور که سـلاح آلت حربدر ویاد مردن اولاندر و بوندن
فهم اولنورکه عصا مطلق آلت حربده داخلدر (هرکز تعمیم اوقات
ایچوندر (یابد فعل مضارعدر مصدری یافتن در فابایه قلب اولنوب یابد
و یابنده دیرلر نمی یابد منفی در نون نافیه نك می اوزرنه تقدیمیله ومی نیابد
دخی دیلور نونی فعل اوزرنه ادخال ایله اشته بو نیابد نسخه سنه کوره
در که یاء مثناتك تقدیمی وباء موحده نك تأخیری ایله نسخهٔ اخرایه
کوره نیابد ایکی یاء مثناتله در که اصلی نه آیددر تخفیف ایچون همزه
یایه قلب اولنمشدر بونك مصدری آمدن در کلمك معناسنه مستقبلنده
میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده دیرلر (صلاح برنسنه نك حالت مستقیمهٔ
نافعه اوزرنه اولمسی در ضدی فسادد رکه برنسنـه نك حال استقامتدن
ومنتفع به اولمقـدن خروجیدر (فلاح ظفر ومطلوبه وصولـدر
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که اکا بودرت عدد سلاح مرتب ومهیا
اولمیه انك نفسی هرکز فلاح بولماز واوقاندن بروقتده اهل نجات اولماز

وصلاح

وصلاح قبول ایتمیـوب فسـاد ذاتیسی اوزرنه قالور کل ایمـدی اول
سلاحی تقلد ایله تاکه نفسی قتل ایدسن ومیدان وجود وقلعهٔ دل سنك
اوله واول سلاحك هرنقدر ثقلتی وار ایسه تحمل ایت زیرا بالکز
برعصا ئله عصیانی قوی اولانك حقندن کلمز والله المعین * چونکه
دل بی یاد اللهت بود * دیو ملعون یار وهمراهت بود * اللهت ده تا
دله قید در دات دیمکدر دل بودك فاعلی و جمله سی شرطـدر دیو
ایکنجی بودك فاعلی وملعون دیوك صفتی و یار مفعول بود و بعد الجمله
جزاء شرطدر (بی یاد بی ذکردر (دیو شیطاندر (ملعون رحمت حقدن
مطرود وغضبه مقروندر (یار معنای اصلیه سی حسبیله مصاحبدر
اصحـاب صفایه یاران دیرلر یاردمجی معناسـنه اولدیغی مجاز در اول
معنـاده حقیقت اولان لفظ یاوردر (همراه یولداشـدرکه یولده
مشترکاردر زیرا هم لفظی موافقت ایچوندر (معنـای بیت) بودرکه
چونکه سنك قلبك بی یاد اوله وحقی ذکر ایتمیـه بوصورتده ملعون
ومطرود اولان شیطان سـنك یار و یولداشك اولور یعنی شیطان
ووسوسه سـندن خلاص اولمغه قلب انسـان حقی ذاکر وحقله
حاضر کرکدر زیرا حق ذکر اولان یرده شـیطان اکلمز انکیچون
خناس دنلمدی زیرا قلب ذاکر اولدقجه شیطان خنوس وتأخر ایدر
چونکه غفلت ونسیان غالب اوله وحضور قلب بولنمیه شیطان اوراده
حاضردر بوراده ناظم قدس سره یادی دله نسبت ایتدی زیرا لسانله
اولان ذکر مجردك دفع دیو ایتمکده تأثیری یوقدر بلکه حضور قلبله
اولورسه مقبولدر وسائر اذکار لفظیه دخی بویله در * اهل دنیارا
چو دیو یار آیدش * لقمهـای چرب وشیرین بایدش * بونك تقدیری
چو آیدش دیو اهل دنیا را یار بایدش لقمهای چرب وشیرین دیمکدرکه
دیو آیدك فاعلی وشین مفعول اولی و یار ثانیسی وجمله سی فعل شرطدر
شین ضمیری اضمار علی شریطة التفسیر طریقیله مابعـدنده اهل
دنیایه کیدر اهل دنیا شین دن بدلدر بایدش ضمیری دخی اهل دنیایه
راجعدر لقمها بایدك فاعلی و بعـد الجمله جزاء شرطدر (اهل دنیـا
اودرکه دنیایه اختصاصی اوله وآخرت ومولادن فارغ وغافل اولوب
آنجق اکا اشتغال کوستره نعوذ بالله تعالی (لقمها لقمه نك جمعیدر

آخرنده یاتوسلدر که صفت وموصوف میاننده واقع اولمشدر (چرب جیم عجمیله وباء عربیله فربه معناسنه یعنی سمز و یاغلو واوزلو (شیرین بالاده ذکر اولندیغی اوزره طاتلودر لذیذ معناسنه مقابلی تلخدر که آجی درشیرسود ویانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر طاتلولرده انسانك اول طتدیغی لذیذ سد او لمغله طاتلویی اکا نسبت ایتمشلردر (معنای بیت) بودرکه چونکه اهل دنیایه دیو یار کله یعنی نسیان ذکر اکهی ایتدکلر ایچون شیطان انلره مصاحب اوله اومقولیه یاغلو واوزلو وسمز طاتلو لقمه‌لر کرك اولور زیرا حق قیدنده وآخرت تدارکنده دکلدر که پرهیز ایلیه وزاد قلیل ایله اکتفا ایده بلکه شیطان انی هوای وشهواتی طرفنه جذب ایدوب تن پرورلك اسبابنه تشبث ایتدرر وکثرت طعامله آخر لقمهٔ عقارب وحیات دوزخ اولور * هرکه اودر بندسیم وزر شود * در عقوبت عاقبت مضطر شود * اومبتدا شود جمله‌سی خبر وهرکسی که مبتدادر اکا صفتدر مضطر شودك مفعولی وعاقبت ظرفی ودر مضطرك ظرفیدر وبعد الجمله هرکسی یه خبردر (سیم کش وزر آلتوندر زر طلا یالدز التونیدر زر کشه دخی شاملدر دین خطا ایتدی قراضهٔ زر دیدکلری برده مقصود کش اولسه بطریق التغلیب در یوخسه زرك فی الحقیقه سیم اوزرنه اطلاقی حقیقت اولمقدن دکلدر (عقوبت ذنب مقابله سنده اولان عذابدر ذنبی تعقب ایتمکله عقوبت دنلدی زیرا عقب مؤخر القدمدر بورادندر که برنسنه‌نك آخرنه عاقبت دیدیلر (مضطر اضطراردن درکه اختیارك مقابلیدر یعنی انسانی مضرو مکروه اولان نسنه اوزرنه حمل وجبردر قال الله تعالی (ثم اضطره الی عذاب النار (معنای بیت) بودرکه هرکسه که اقچه والتون قیدنده اوله وتعلق قوی ایله تحصیلنده بذل مقدور ایده ومحبت ایدوب حفظ ایلیه عاقبت وآخر قیامتده عقوبتده مضطر اولور زیرا حب دنیا جمیع خطایانك باشیدر وامور دنیه ویه دن خصوص اوزره حب مال باشدن باشدر زیرا جمیع مفاسدك واسطه سیدر که نفس وشیطان انك وساطتیله شرب خمره وزنی ولواطه وقتل نفس ورفع ابنیه وتفاخر وتکاثره حمل ایدر بوجمله ایسه اسباب عذابدر واسبابك حصولی مسببك حصولنی مستلزم اولور

بو جهتدن اهل دنیا محشرده قهرا مأخوذ ومضطرا دوزخه طرح اولنور وبو اسباب اولمبوب یالکز محبتی دخی حقدن بعد وفراقنه کافی وعدم تزکیه یه کوره اطرافنده کی اولمغه وافیدر فافهم * آنکه بهر آخرت کارش بود * ازخدا تشریف بسیارش بود * بونك تقدیری آن کسی که بود کارش بهر آخرت بود ازخدا تشریف بسیار دیمکدر که کار بودك فاعلی وبعد الجمله کسی یه صفتدر وتشریف ایکنجی بودك فاعلیدر وبعد الجمله آن کسی نك خبریدر (تشریف اصلنده شریف وعالی القدر قلمقدر بوراده مراد انعام واحساندر نتکم خلعت تشریف دیرلر زیرا اول خلعت ایله مخلوع علیه اولانه شرف عظیم حاصل اولور (بسیار کثیر معناسنه در اصلنده آرندهٔ بسی درکه وصف ترکیبیدر نتکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اول کمسه نك که آخرت ایچون کاری اوله یعنی اعمال صالحه اشلیه اکر فرائض واکر سنن ومستحبات اول کمسه یه حقدن احسان کثیر اولور یعنی خلوص نیت وصدق طویتنه کوره چوق اجر بولور زیرا اهل ایمان واعمال صالحه یه جنات فردوس ومقامات عالیه وعد اولنمشدر وعده ایسه خلف اولماز زیرا کرمه متعلق وحق العبد علی الله در وعید ایسه بویله دکلدر زیرا حق الله علی العبددر پس دلرسه اخذ ایدر ودلرسه عفو ایدر * مال دنیا خاکسارانرا دهند * آخرت پرهیزکارانرا دهند * مال دنیا دهندك مفعول اولی وخاکساران ثانیسیدر وفاعلی فی الحقیقه الله تعالی وبو اعتبارله دهد کرك ایدی ولکن حقك ذات وصفاتی اعتباریله جمع ایراد اولندی (وما خلقنا السماء والارض وجعلنا) وامثالی کبی ویاخود افاضهٔ ماله وسائل اولان ملائکه اعتباریله در ویاخود دهندك جمعیتی خاکسارانك جمعیتنه ناظردر یعنی فاعل کرچه بردر ولیکن هر خاکساره کوره معطی حق اولمغله جمع قلندی (وما انا بظلام للعبید) کبی که ظلامده اولان مبالغه عبیدك جمعیتنه ناظردر وما انا بظالم للعبید دیمکدر وکذلك آخرت ایکنجی دهندك مفعول اولی وپرهیزکار ثانیسیدر (خاکساران خاکسارك جمعیدر خاکسار خاکه قارشمش نسنه در وطراق معناسنه زیرا سار برنسنه نك کثرتنه دلالت ایدر بوراده خاکسار شرمسار

كبيدر يعنى خاكسار طپراقلو وشرمسار اودلودر وطپراقلو اولمغله
خوار اولمق لازم كلور انكچون تيممده باشه مسح اولماز زيرا خلق فراق
ومصيبت وقتنده باشلرنه طپراق صاچرلر نماز ايسه وصلت ايچوندر
(دهند فعل مضارع جمع غائبدر مصدرى دادن در اعطا معناسنه
مضارعنده الف هايه قلب اولنوب دهد ودهنده ديرلر (پرهيز كاران
پرهيز كارك جمعيدر پرهيز صاقنمق واجتناب ايتمكدر پرهيز كار
كاف عربى ايله صفت مشبهه در كنهكار وامثالى كبى تنكم مرور
ايتمشدر (معناى بيت) بودركه مال دنيايى بحسب الغالب عند الله
خوار وذليل اولنلره ويررلر آخرتى ايسه دنيادن ومال دنيادن پرهيز
ايدنلره ويررلر الحاصل ماله مائل اولنلر ودنيايى چوق بولنلر اهل دنيا
وقلت وپرهيز اهلى اهل آخرت اولورلر پس بونى استر ايسك اندن
كچ زيرا اهل آخرتك دنياسى واهل دنيانك آخرتى اولماز ودنيا
وآخرت ايكى ضره كبى دركه بريره كلمز ومشرق ومغرب مثالدركه
سرلرى برمحله بغلمز همان ادنى اوزرنه اعلايى اختيار ايده كور
* هست شيطان اى برادر دشمنت * غل آتش خواهد اندر
كردنت * شيطان هستك فاعليدر زيرا هست كه واردر ديمكدر
بودكى وجود معناسى افاده ايدر عربيده كان كبى تنكم سيبويه ذاهب
اولمش وارباب تحقيق اول معنايى مقرر قلمشدر دشمنت هستك
مفعوليدر غل خواهدك مفعولى واندر غلك ظرفيدر (غل غين معجمهنك
ضميله عربيدر شول دمر طوق در يعنى بوغمقدر كه يدنى وعنقنى بريره
جمع ايدوب باشنى حركتدن منع ايدركه تعذيب وتشديد ايچون ايدرلر
وبعضيلر حديددن وغيريدن ولانه تعميم ايتمشلردر قال الله تعالى
(انا جعلنا فى اعناقهم اغلالا فهى الى الاذقان فهم مقمحون) اقماح
رفع رأس واغماض عين ايتمكه ديرلر (كردن فتح كاف عجمى ايله بيون
رقبه معناسنه (معناى بيت) بودركه اى برادر شيطان سنك دشمنك
اولدى يعنى سكا دشمنلكى مقرر ومحققدر كه سنك بيونكه آتشدن
بوغمق شد ايتمك استر تنكم دنياده مجرملره تعذيب ايچون ايدرلر پس
شيطانه تابع اولوب كردنكشلك ايله والا جزاء وفاق بولوب آخر
كردنك غل ايله مشدود اولور وباشك صالوب كززكن بردخى تحريك

رأسه قادر اولماز زيرا غل آهنين اولديغى صورتده حال يمان ايكن
آتشين اولديغى زمان حال نيچه اولور پس بونده شيطان وغل ذكرندن
مفهوم اولديكه كبر وكردنكشلك صفت شيطانيهدر * مدبرى كور
وبدنيا آورد * بهره كى ازعالم عقبى برد * بونك تقديرى مدبرى كه
او آوردر وبدنيا كى برد بهره از عالم عقبى ديمكدر كه مدبرى مبتدا واو
مبتداء ثانى ورو آوردك مفعولى بدنيا اكا متعلقدر وبعد الجمله مبتداء
ثانى يه خبر اولوب جملهٔ خبريه دخى مبتداء اوله صفت اولور بهره كى
بردك مفعولى وجار ومجرور بهره يه صفتدر وبعد الجمله مبتداء اوله
خبردر (مدبرىده يا وحدت ايچوندر مدبر مقبل وزنى اوزرنه برى برينك
ضديدر تنكم مرور ايتدى الحاصل ادبار اعراض ايتمك ودبرن يعنى
اردن دونمكدر اقبال متوجه اولمق ويوزن دونمكدر بوراده مراد
اولان معنويدر حسى دكل اكرچه ياد حق وذكر آخرت اولدقده قلبى ايله
قبولدن اعراض ايتديكى كبى قالبى ايله دخى دونمك واقع اولور (آورد
واوك وراك فتحيله مضارعدر مصدرى آوردن وآوريدن دخى كلور
كتورمك معناسنه (بهره نصيبدر تفصيلى كذر ايتمشدر (كى فتحيندركه
استفهامى متضمن اولان اسمادندر كدام وكجا وامثالى كبى (برد بانك وراك
فتحهلريله مضارعدر مصدرى بردندر بانك ضمى وراك سكونيله ايلتمك
معناسنه (معناى بيت) بودركه برمدبر كه يوزنى دنيا كتوره وچويره
يعنى دنيايه اقبال وآخرتدن اعراض ايليه عالم عقبادن نيچون نصيب
ايلدر يعنى حظ الور وحصه بولور يعنى بولماز زيرا استفهام انكاريدر
الحاصل هركسك يوزى نه طرفه ايسه نصيبى او طرفدندر پس
اهل دنيانك نصيبى دنيادندر كه آخرت انلره حرام وممنوعدر واهل
آخرتك حظى آخرتدندر كه دنيا انلره حرام وممنوعدر واهل الله اولنلره
ايكيسى دخى حرامدر يعنى انلر دنيا وعقبادن منع اولنمشلر وحق ايچون
اصطفا قلنمشلردر قال الله تعالى (واصطنعتك لنفسى) واهل دنيانك
دنياسى نقدر چوق اولسه ينه اهل آخرتك نصيبى يانده شئ قليلدر
واهل آخرتك دخى بهرهسى نقدر كثير اولسه ينه اهل اللهك بهرهسى
اندن اكثردر زيرا نعيم صورى ومعنوى يى جامعدر خصوصا كه نعيم
معنوى بحر زخار بى پاياندر * اى پسر با ياد حق مشغول باش *

ازخلائق دور همچون غول باش * باياد مشغوله متعلق ومشغول دخی باشه مفعوادر وذخی ازدوه متعلق ودور دخی ایکنجی باشه مفعولدر (خلائق خليقه نك جمعيدر كه ناسدر خلق كبی وبهائمه دخی اطلاق اولنور (غول غين معجمه نك ضميله بعضيلر قاتنده موجود الاسم ومعدوم الجسم قبيلندندر عنقا وجودی كبی وبعضيلر ديديلر كه غول جندن برنوع مخلوقدر كه بريه لرده الوان مختلفه ده كورينورلر وابناء سبيلی طريقدن اخراج واهلاك ايدرلر وبو اعتقادی عربك نفی اولنوب حديثده كلور (لاعدوی ولاطيرة ولاغول) سؤال اولنورسه كه اذا تغيلت الغيلان فعليكم بالاذان يعنی غوللر كورنمز يردن سزی صددن چقرسه وهلاك محلنه كتورسه پس بوندن وجود غول ثابت اولمق لازم كلور جواب بودر كه بوندن مقصود بريه لرده كمراه اولنلره اذانی تعليمدر تا كه اذانله فی الجمله تصرف شياطين مندفع اوله وصيت وصدا كسله مع هذا كرچه غول نفی اولنمش ولكن سعالی كه سعلاتك جمعيدر كسرله اثبات اولنمشدر كه سعلات سحرهٔ جن در تخييل وتشكل ايدرلر وفی الجمله غولك وجودی اولمغله كه سعلاة غول جنسنك اخبثی در ديمشلردر وبعض اكابر كلامنده دخی درج اولنمشدر نتكم مثنويده دخی كلور (ذكر حق كن بانك غولانرا بسوز) يعنی ذكر حقله صدای غولی ياق ونابديد ايله زيرا غول وشيطان ذكر رحمان اولان محلده اكلنمز وآبش ذكرانی احراق ايلر شهاب فلك كبی (معنای بيت) بودر كه ای پسر ذكر حقه مشغول اول چونكه ذكرك مقتضاسی خلوت وترك الفتدر سندخی خلائقدن دور وبعيد اول غول بريه كبی پس غوله تشبيهدن مقصود بومعنادر يوخسه غول كبی اولمق دكلدر مطلقا نتكم اكابر اوليادن نيچه لر بريه لرده سياحت ايدوب كزديلر وكمسه ايله مخالطه ايتمديلر ونيچه لردخی مغاره لرده وحدت اختيار ايتديلر وعلی هذا هركس حالنجه عزلت اختيار ايلدی مكر كه ارشاد انامله مأمور اولا كه اكا قطب ارشاد ديرلر قطب الاقطاب بوطائفه نك رأسيدر زيرا سلطانه اختفا ايتمك يوقدر مطلقا الحاصل ذاكر حق اولان سالك بيان آدمبسی ديدكلری كبی خلقدن توحش وتباعد ايتمك كركدر وبيان آدمبسی نسناس ديدكلريدر كه اوصاف

مختلفه ايله موصوفدر ومثل ايدوب ديمشلردر كه ذهب الناس وبقی النسناس بوتقريردن غوله معنای آخر دخی ظاهر اولدی

* * در بيان صبر در فقر ميكويد * *

* فقر ميدانی چه باشد ای پسر * باتو كويم كر نداری زان خبر *

بونك تقديری ميدانی چه باشد فقرا كر نداری زان خبر كويم باتو ديمكدر كه چه استفهام اولمغله مبتدا وفقر باشدك فاعلی وبعدا لجمله خبر وجملهٔ خبريه دخی ميدانی يه مفعول اولور ما شرط وجزادر (ميدانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سين حذف اولنوب داند ودانده ديرلر (كويم فعل مضارع متكلم وحده در مصدری كفتن در سويلمك معناسنه مضارعنده فايی واوه قلب ايدوب مابعدنده برياء زائده ايله كويد وكوينده ديرلر (نداری فعل مضارع منفی مخاطبدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده دينلور انباشتن ده انبارد دنلديكی كبی (خبر اخبارله اولان علمدر (معنای بيت) بودر كه ای پسر فقر ديدكلری معنی نه اولور وحقيقتی ندر بيلورمبسن اكر اندن خبر طوتمزسك يعنی بلمزسك سويليه يم زيرا بو اخبارات جاهله كوره در يوخسه عالمه كوره دكل اكرچه ديمشلردر كه علمان خير من علم واحد يعنی كرچه عالمه تعليم ايتمك ظاهرده حاصلی تحصيل كبی كورينور ولكن فائدهٔ جديده دن خالی دكلدر وادنی الامر تأكيد افاده ايدر تأكيدده ايسه ايراث اطمئنان واردر مثلا بركمسه برمسأله يه اجتهادله واقف ويا خود كشفله نائل اولسه نقلنی كوريجك قوت قلب ومزيد وضوح وكمال اطمئنان حاصل اولور

* كرچه باشد بی نوا در زير دلق * خويش را منعم نمايد پيش خلق *

مصراع اول فعل شرط وثانی جزاء شرطدر باشدك فاعل ضميری اهل فقره راجعدر زيرا بيت اولدن مفهومدر بی نوا باشدك مفعوليدر زير باشدك ظرفيدر خويش نمايدك مفعول اولی ومنعم ثانيسی وپيش ظرفدر (بی نوانونك فتحی وضميله بی نعمت وبی بهره وبی غنا (دلق درويشلر خرقه سيدر ندن اولورسه (منعم اسم فاعل صيغه سی اوزرنه انعامدندر كه ايلك ايلك وكمسه يه نعمت ويرمك معناسنه اشته منعمك

اصل وضعی بودر صکره غنی ودولتلو معناسنه استعمال اولندی کرك
انعام واحسانی اولسون وکرك اولمسون زیرا انعام ایتمك شانندندر
ومنعم دیمکده دخی تفؤل واردر (نماید نون مضمومهٔ اصلیه ایله فعل
مضارع معلومدر مصدری نمودن درکه کوسترمکدر مضارعنده
واو یرینه الف ویا کتوروب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودرکه
کرچه اهل فقر اولان کسه درویشلر خرقه‌سی التنده بی بهره در
یعنی خرقهٔ درویشان تلبس ایتدیکندن اهل فقر اولمق ظاهردر
ولکن بن اهل فقرم دیو کسه یه ال اچماز بلکه عفیف اولوب کندینی
خلق اوکنده منعم وبی احتیاج کوسترر والا خرقه ومرقع کیمکدن
فائده ایتمز زیرا فقیر مذموم دریوخسه ممدوح دکل اشته بوندن
دریوزه ایدنلرك ذلی وسائل اولنلرك قبح حالی معلوم اولدیکه او مقوله‌لره
درویش واهل فقر دیمزلر زیرا فقر عندالصلحا منصب عالیدر که
هر کسه یه نصیب اولماز بلکه او بی نصیبك نصیبی واهل پرهیزك
مقامیدر* کرسنه باشد دم از سیری زند* دوستی بادشمن خودکی کند*
کرسنه باشدك مفعولی ودم زندك مفعولی وازدمه متعلقدر ودوستی
مبتدا وبا اکا متعلق وکی کند جمله‌سی خبردر (کرسنه کافك ضمه‌سی
ورانك کسریله وسکونیله وسینك کسره سیله دخی لغتدر بو مقامده
واقع اولدیغی کبی آچ جایع معناسنه کرسنکی اچلقدر (سیری طوقلقدر
زیرا سیر طوق ویا مصدریه در (دوستی ده یا دخی مصدریه در (خود
خویش کبی کندی دیمکدر (کی اسماء استفهامدندر تکم مروراتیدی
(کند مضارعدر زند کبی مصدری کردندر زندك زدن اولدیغی کبی
ماضیلری کرد وزددر (معنای بیت) بودرکه اهل فقر حقیقی اودرکه
آچ اولور وطوقلقدن دم ونفس اورر یعنی اچ ایکن طوقلق صورتی
کوسترر وقول وفعلندن اچلق نشانی کوسترمز بلکه اهل صفه کبی
مقام صبرده واستغناده زیرا حق انك حالنه عالم اولدیغی بسدر پس
حالنی خلقه تعریضله مذلتدن نه حاصل اولور وکندی دشمننه
دوستلغی نجن ایلر یعنی (فانهم عدولی الا رب العالمین) موجبنجه جمیع
عالم اکا عدو ایکن نو جهله عدوسنه دوست معامله‌سی ایدوب حالنی
عرض ایلر ویاخود نفسی اکا اعدی الاعدا ایکن انکچون جر رزق

ایدر ومساعده سیچون ذل سؤال ارتکاب ایلر پس اکا واجبدر که
حالنی خالق رازقه عرض ویا توکل تام اوزرنه ثابت اوله ویا کسب ایده

فافهم* کرچه باشد لاغر وزار وضعیف* وقت طاعت کم نباشد
از حریف* لاغر باشدك مفعولی وبعد الجمله شرطدر وقت نباشده
ظرف وکم مفعول واز که متعلق وبعد الجمله جزاء شرطدر (کرچه ده
کر اکر معناسنه حرف شرطدر چه لفظنك بو یه‌رده مناسبتی یوغیکن
زیرا لغته مخالفدر ولکن الحاق ایدوب استعمال ایدرلر (لاغر آرق اتسز
ویاغسز که عرب اعجف ومهزول دیر (زار نالان یعنی اکلیجی (ضعیف
قوی مقابلیدر که بناء وجودنده شدت وصلابت اولمیه (وقت دهردن
بر مقدار زمانه دیرلر که بر نسنه انده واقع اوله کرك اول وقتده اول شیئك
وقوعنی بر تقدیر ایدیجی تقدیر ایتسون وکرك ایتمسون میقات ایسه
بر عمل انده واقع اولمق ایچون تقدیر اولنان وقتدر میقات موسی کبی که
فرق کوندر که انده کلام الهی واعطاء تورات وعد اولنمشدر (طاعت
امر الهی یه مقارن عملدر که حق مطاع وعبد مطیع وفعلی اطاعتدر
عبادت ایسه اعمدر (پس طاعت اصلنده اطاعتدر که اطاع دن
مصدردر طاقت ده بو یله‌در که اصلی اطاقتدر که اطاق دن مصدردر
(کم اکسکدر نتکم بالاده شرح اولندی قلتده دخی استعمال اولنور
زیرا ناقصك زائده کوره اجزاسی قلیلدر (حریف یار ودوست
ومصاحب وباده مصاحبی وحرفتده آلیشغك اولان کسه (معنای بیت)
بودرکه اکرچه اهل فقر بدن جهتندن آرق وضعیف وخسته کبی
اکلیجی اوله ینه طاعت وقتنده مصاحبندن ویولداشندن قالماز زیرا
بدنی اویله اولسه‌ده قلبی صاغ وقوتلو وغیرتلو وهمتلودر وهر نسنه‌نك
قوتی تملنده‌در وبدن کند وسست وکسلنلك اولمق صفت اهل نفاقدر
مطلـــ زیرا درونلرنده توجه واقبال یوقدر انکچون قرانده کلور (واذا قاموا
الی الصلوة قاموا کسالی) ومؤمنده فی الجمله فتور بولنمق مقتضای
طبعدر که ایمانه خلل ویرمز فاما اهل تزکیه نك بو یله دکلدر بلکه
انلر نشاط دائم اوزرنه درمکر که انحراف مزاج اوزرنه اوله‌لر زیرا انلر
حظ شیطان ومغمز دیو اولان علقه یی تطهیر وتزکیه ایتمشلردر
بو جهتدن طاعت انلره اطعمهٔ لذیذه کبی کلور بلورلر که غداء روحدر

* فقر خود را پیش کس پیدا مکن * محنت امروزرا فردا مکن *
تقدیری مکن فقر خود را پیدا پیش کس مکن محنت امروز فردا
دیمکدر که فقر مکن کلمه سنك مفعول اولی و پیدا ثانیسی و پیش پیدانك
ظرفیدر محنت ما بعدنده مکن لفظنك مفعول اولی وفردا ثانیسی در
فردا اکرچه پیش کبی ظرفدر ولکن بعض علما ظروفك مفعولیت
اوزرنه معمولیتنی تجویز ایتمشلردر (واذ قال ربك) وامثالنده ایتدکاری کبی
زیرا تقدیری یا محمد واذکر لقومك وقت قول ربك دیمکدر و یا واذکر
الحال الواقع وقت قول ربك در فاعرف (پیدا اظهاردر یعنی براظهار
ایدیجینك اظهاریله اولانه پیدا وکندندن ظاهر اولانه آشکارا دیوب
بنفسه و بغیره اولانك میاننی فرق ایدرلر اکرچه مقامنه کوره بری برینك
مقامنده دخی استعمال اولنورلر (محنت امتحاندن اسمدر که قلبه الم
ویره جك نسنه لردر (امروز اصلنده این روز در نونك میمه قرب مخرجی
اولمغله میمه تبدیل ورسمدن یادخی حذف اولنوب تخفیفا ام دیمشلردر
دقایقده ام این معناسنه در دیدیکنده نظر واردر زیرا ام ایندن غیری
بشقه برکلمه دکلدر والا لغت اهل مستقل یازرلردی بلکه جلهٔ لغاتده
امروز بوکون معناسنه متصل یازرلر یعنی ام ایله روزی بر یره درج ایدرلر
وام ایله مصدر اولان کلمات درتدر که امروز وامشب وام ساعت وام سالدر
واضع لغاتك تخصیصاتندر انکچون ام ماه وام هفته وام دم دیمزلر والا
من جهة المعنی اختصاص اقتضا ایدر نسنه یوقدر و بونك کبیلر لغت
عربیده دخی واردر کمافی الدقائق (فردا یارینه در که بوراده مراد یوم
قیامتدر زیرا دنیا واخرت یومله غد کبی در نتکم قرآنده کلور (ولتنظر
نفس ما قدمت لغد) واول کونه فردا دیدکاری هر کس یالکز کلدیکندن
اوتوریدر قال الله تعالی (ولقد جئتمونا فرادی) یعنی سز بزه قیامت کوننده
فردا فردا کلورسکز پس فردانك اصلی فرد آی اولور یعنی فرد کل
معناسنه یعنی آی امردر آمدن دن یا حذف اولنوب آغالمشدر فرد
کلمکدن مقصود ترك وتجرد وقطع تعلقدر (معنای بیت) بودر که
کندی فقرکی کمسه نك اوکنده اظهار ایلمه وحالم شودر دیمه بلکه
کندیکی ستر ایله وحالکی درکاهه عرض ایت که قاسم الارزاق ورازق
الانفس والافاق اودر واکر پندی طوتمز ومقتضاسیله عمل ایتمزسك

بوکونك محنتنی یارینه آیقومش اولورسن کل بویله ایلمه یعنی بوکون اکر
محنت فقری چکوب صبر اوزرنه اولورسك یارین سنك ایچون محنت
وبلا یوقدر بلکه یوم قیامت صابرلره اجر بی حساب کونیدر کما قال الله
تعالی (انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) والا بوکون راحتده
یارین محنتده سن محنت دنیا ایسه محنت آخرتدن اهوندر پس کوچلکی
چك تا که سهولت بوله سن یوخسه خلافی اوزرنه اولمه * مرترا انکس که
فردا جان دهد * غم مخور آخر ترایك نان دهد * بونك تقدیری انکس که
دهد فردا ترا جان غم مخور آخر دهد ترایك نان دیمکدر که انکس مبتدا
ودهدك ضمیر فاعلی مبتدایه راجع وفردا دهده ظرف ومرترا مفعول اول
وجان ثانی و بعد الجمله مبتدایه صفتدر غم مخورك مفعولی و بعد الجمله
مبتدایه خبردر ومابعدی جملهٔ تعلیلیه در عربیله تقدیری بودر که
الله الذی یحییك یوم القیمة لا تغتم فانه یعطیك خبزا (مرتراده مر تحسین
ایچون زائددر (غم ماضی یه وهم مستقبله کوره در غمدن سهر حاصل
اولور که بی خوابلق در وهمدن نوم عارض اولور (غم اصلنده ستر
معناسنه در انکچون سحابه غمام دیدیلر زیرا ضوء شمس ستر ایدر ونفس
انسانی اخذ ایدن ضیق وشدته غم دیدیلر زیرا قلب انکله پرده لنور
وجلاسی کیدر آخر بالاده در (یك نان براتمك که مقصود قوتدر یعنی بدن
انسان قوام بولاجق قدر نسنه در انکچون تقلیل ایتدی (معنای بیت
بودر که اول الله تعالی که یوم قیامتده سکا جان و یررو یکیدن احیا
قیلور غم یمه زیرا اکا قادر اولان بوکا دخی قادردر پس حال آخرت ایله
حال دنیایی تعلیل وتمثیل ایلدی اکا ایمان بوکا دخی ایمانی مستلزمدر
زیرا قدرتك مقدوراته تعلقی برابردر وخالق ومخلوق دیمك فی الحقیقه
مالك ومملوك دیمکدر مالك ایسه مملوکنی مراعات ومحافظه ایده کلمشدر
بوجهتدن جوع ایچون غمناك اولمامق کرکدر والا ضعف یقینه دال
اولور ورزاقنده شاك اولان خلاقنده دخی شاك اولوب بالاخره ایماندن
جدا اولور * تابکی چون مور باشی دانه کش * کرتو مردی فاقه را
مردانه کش * تابکی باشی یه متعلقدر دانه کش باشی نك مفعولیدر چون
مور دانه کشه قیدر کر حرف شرط تو مبتدا مردی خبر و بعد الجمله فعل
شرطدر فاقه کشك مفعولی ومردانه دخی معنی حسبیله اکا متعلقدر

تا انتهاء غايت ايچوندر دك معناسنه تابكى قچنه دك ديمكدر مور قرنجه
مور چه، قرنجه جقدر (باشى مضارع مخاطبدر مصدرى باشيدن در
اولمق معناسنه (دانه كش وصف تركيبى در اصلنده كشندهٔ دانه در
دانه چكيجى معناسنه (مردى ده ياخطاب ايچوندر مرد كامله مصدر و قدر
تتكم لسان عامه ده دخى اكر آدم وار ايسك ديرلر مع هـذا آد مبتى
ورجوليتى ثابتــدر (فاقه فقر وحاجتدر (مردانه ده هاء غير ملفوظه
معناى نسبت ولياقت افاده ايدركما فى نعمة الله ودقا ئقده كلور كه كاه
هاء نسبتله تشبيه قصد ايدرلر مثلا بيكاره كوزه بكزدكيچون چشمه
ديرلر وكاه اولور كه تشبيهده مبالغه قصد ايدرلر ومذكور هائله الف
ونون زياده قيلورلر ياء نسبتده زياده قلدقلرى كبى مثلا ديوه تشبيهده مطلع
ديوانه وجانه تشبيهده جانانه ديرلر انتهى بالاجمال (فانظر ماذا ترى
ولعل الاول احق بالاعتبار واحرى (معناى بيت) بودر كه قچانه دك
قرنجه كبى حرصله دانه چكيجى اولورسن ونفس حيوانيه كى تربيه ايچون
ذخائر ادخار ايلرسن اكرسن مرد وكرچك ار ايسك مردلره لايق وانلره
منسوب اولان وجهله فقر وفاقه يى چك تا كه قرنجه صفتندن خلاص
اولاسن وانسانيت حالن بولاسن والايوم قيامتده حشرك قرنجه كبى
اولور هر كسك صفت غالبه سى نه ايسه حشرده صورتى اكا مناسب اولان
وجهله در پس صورت انسانيه ده محشور اولمق قنده صورت حيوانيه
ايله متشكل اولمق قنده قال الله تعالى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا
فافهم * برتوكل كر بود فيروزيت * حق دهد مانند مرغان روزيت *
فيروزيت بودك فاعلى وجار ومجرورا كا متعلق وبعد الجمـله فعل
شرطدر حق مبتدادر وروزيت دهدك مفعولى ومانند دخى اكا متعلقدر
معنى حسـبيله زيرا تشبيه در وبعد الجمـله مبتدايه خبر واندن جزاء
شرط اولور (توكل حقه اعتماد وامرى اكا تفويضدر تا كه حق
سنك نائبك اوله وكارك انك يوزندن حصوله كله تتكم قرآنده كلور
فاتخذه وكيلا) وينه كلور (وعلى الله فتوكلوا) اى اعتمدوا (فيروز
وپيروز) فانك وباء عجميك كسره لريله غالب ومظفر معناسـنه
آخرنده يامصدريه در ومفتاح اللغه ده كلوركه فيروز وپيروز ظفردر
وبوندن فهم اولنوركه لسان فرسده فائله با اراسـنده مبادله واردر

زبان

زبان وزفان كبى (مانند شبيه ونظير معناسنه در كه مانستن دن مأخوذ
بكزمك در پس مانند ادات تشبيه در وش ووار وچون وآسا وبسان
وفام كبى (مرغان مرغك جمعيدر قوش معناسنه مطلقا(روزى رزقدر
تتكم مرور ايتدى (معناى بيت) بودركه اكرسنك توكل اوزرنه فيروزلغك
وظفر وغلبهك اولور يسه يعنى توكلك غالب اولسه وسنده قوت يقين
واعتماد بولنسه حق سكا رزقى قوشلره ويرديكى كبى ويركه قوشلر
صباح وقتنده آشيانه لرندن آچ كيدرلر واخشام وقتنده طوق كلورلر
مع هذا كسبلرى ورزق معلوملرى يوقدر تتكم حديثده كلور (لوانكم
تتوكلون على الله حق توكله لرزقكم كما يرزق الطير تغد وخماصا وترجع
بطانا) اى تذهب اول النهـار ضامرة البطون وترجع آخر النهـار
ممتلئة البطون وبونده ارباب توكلى مرغانه تشبيه ايتـدى زيرا طيور
حيوانات ارضيه يه كوره روحانى وعلوى در يعنى اجسـامدن ارواح
وارضدن سما منزله سنه در كويا ديمك اولديكه مرغان كبى روحانى
وعالى همت اولوكز تا كه(الله تعالى اجسا مكزى بلا تعب پرورده
قيله * ازخدا شاكر بود مرد فقير * كرد هدقوتش لب نان فطير *
مرد فقير بودك فاعلى وشاكر مفعولى وجار ومجرور شاكره متعلقدر
قوت دهـدك مفعول اولى ونان ثانيسى وفطير لب نانك صفتى در
وبوراده كران وصليه كبيدركه جزا استه مز(قوت حوت وزنى اوزرنه
مايقوم به بدن الانسان معناسنه در يعنى انسانك بدنى انكله قوام بولاجق
قدر غدايه قوت ديرلر تتكم زمخشرى بلاغتنده كلور (اذا حصلتك
ياقوت هان على الدر والياقوت(لب نان اتمك دنميدر يردنمى لبه تشبيه
طريقيله (فطير فانك فتحيله خمير وزنى اوزرنه عربيـدر شول عجينه
ديرلر مايه ايله طوتلميه همان على الفور بوغريله وخبز اوله بلاد عرب
وعجمده بحسب الغالب تعجيل طريقيله بويله اختباز اولنغـله ناظم
قدس سره دخى عادت ناس اوزرنه جارى اولدى وبردخى كرچه بى مايه
عجينك خبزى اول امردن لذيذدر فاما زمان قليلده يبوست غلبه ايدوب
بردورلو دخى اولوركه فقرا غداسى اولور انكيچون اكابر ناس اكثريا
مايه لو خمير اتمكى اكل ايدرلر (فطر فتحله اصلنده شق معناسنه در
(وفطر كسرله ترك صومدر زيرا صائم وجائع اولان كمسـه اكل

وشربله امعاسنی شق ایدر (معنای بیت) بودرکه مرد فقیر حقدن
شاکر اولور اکرچه الله تعالی انك قوت وکفافنی مایه سنز اتمك دیمی
ویررسه ده یعنی ویردیکی بردنم قوری نان اولورسه ده بنه عطاء
الهی یه شکرایدر و بردنم خبز یابسدن تولاجق دیو تحقیر نعمت اتمز
وکفران اوزره اولماز بلکه تعظیم ایدر وقانع اولور اشته بوصفت فقیر
حقیقی اولان مردك حالیدر و قانع وصابرك شانیدر وحدیثده کلور
(اکرموا الخبز فان الله اکرمه وسخرله برکات السماء والارض) مقصود
بودرکه خبز آدم مکرمه ابتداء غدا اولمغله مکرم درانکچون صدقهٔ
فطرده ابتدا معین اودر وانك حصولنك سموات وارضده اسباب
کثیره سی اولمغله برکات کثیره یی جامعدر * خم مشو پیش توانکر
همچو طاق * تا نکردی یار با اهل نفاق * خم مشو کلمه سنك مفعولیدر
پیش انك ظرفیدر همچو دخی معنی جهتیله اکا متعلقدر یار نکردی نك
مفعولی و با یاره متعلقدر زیرا مصاحب معناسنه در مع هذا لغت فرسده
استعمال معناسیه ناظردر لفظی کرك مشتق اولسون و کرك اولمسون
وعربیده دخی مشتق ایله مؤل جوامد چوقدر (خم فتحله اکری در
خمیده اکلمشدر منحنی کبی خمیدن اکلمکدر انحنا کبی (مشو نهی حاضردر
مصدری شدن در اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود
وشونده دیرلر (پیش اوکدرکه جهات ستدندر (توانکرده توان کوجدر
قدرت معناسنه توانکر قدرتی وکوجی یتر کمسه زیرا کر لفظی کاف
عجمیله ادات فاعلدرکه اسمك آخرنه لاحق اولوب فاعلنه دلالت ایدر
حاصلی جی معناسنه در مثلا زرکر قیومجی وکوزه کر بردقجی وتوانکر
کوجبجی یعنی قادر وغناده قدرت نامه اولمغله غنی یه توانکر دیدیلر
(طاق کردر (تا بوراده غرض وتعلیل ایچوندر (نکردی کاف عجمیله
ماضی مخاطبدر مصدری کردیدن در دونمك معناسنه در بوراده اولمق
دیمکدر شدن کبی وجائزدرکه مصدری کشتن اوله بوصورتده شین رایه
وتا داله قلب اولنوب کردن اولور پس بوراده نکردی نکشتی یرینه
ونکشتی ده نشوی مقامنده اولور و بومقامك برمقدار تفصیلی مرور
ابتدی حاصلی بو کلمه نك مثبت ومنفیسی استعماله موافق ولغته مخالفدر
(یار مصاحب (نفاق ابطان کفر واظهار ایماندرکه شرعه برقپودن

دخول و برقپودن خروجدر پس نفاق نافقاء یربوعدن اخذ اولنمشدر
زیرا عرب طوشانی دیدکاری حیوانك ایکی سوراخی واردرکه برینه
مطلب
نافقاء و برینه قاصعاء دیرلر و یربوع حیله ایدوب قاصعاء طرفنی
اظهار ونافقاء طرفنی ستر واخفا ایدر پس انی قاصعاء طرفندن صیده
کلدکلرنده نافقاء طرفندن باش اوروب طشره چقر وفرار ایدر
وذکر اولنان اظهار وابطانه نفاق شرعی دیرلر و برنفاق دخی واردرکه
اکا نفاق عرفی وعملی دیرلرکه سری علانیتنك خلافی اوزره اولمقدر
معنای بیت) بودرکه اغنیاوذی قدرت اوکنده کمرکبی اکری اولمه
یعنی غنالرندن اوتوری انلره طاپو قیلمه تاکه اهل نفاقه یار اولمیه سن
یعنی غرض دنیا ایچون دولتلولره منحنی اولسك منافق اولورسن زیرا
بر یوزك ایماننله حقه و بریوزك دخی عرض حاجتله خلقه اولور
حکم سجده ایسه بودکلدر بلکه ظاهرا وباطنا حقه انقیاددر
ودیمشلردرکه سلامده وغیریده رکوع کبی اکلمك مکروهدر
پس ضرورت قویه اولمدقجه خلقدن سؤالده مذلت اولدیغی
کبی انحناده دخی کراهت واردر وایکیسی مجتمع اولمق مذلت
اوزرنه مذلتدر * هردره را نام وننك از خلق نیست * نفرتش
از جامههای دلق نیست * نیست معنای فعلی متضمن اولمغله
نام انك فاعلی وهردره اکا متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در از نام
وننکه متعلقدر نفرت دخی ایکنجی نیستك فاعلیدر وجار ومجرور نفرته
متعلقدر (هردره سالك راه حق دیمکدرکه راه فنادر نتکم مابعدی اکا
قرینه در (نام آددر بوراده مراد شهرتدر (ننك ایکی نونله عاردر والعار
کل شئ لزم به عیب کافی القاموس (نفرت رمیدن یعنی اورکمك وازعاج
وتفرق (جامها جامه نك جمعیدر ملبوس یعنی آرقیه کیجك معناسنه
نتکم تفصیلی بالاده در آخرنده یا بین الموصوف والصفه توسل
ایچوندر (دلق درویشلر خرقه سیدر (معنای بیت) بودرکه سالك
راه خدا اولان کمسه ایچون خلقدن نام وعار یوقدر یعنی نام وشهرت
اکا سد راه اولماز نتکم قرآنده کلور (ولایخافون لومة لائم) بلکه
قونه دیرلرسه دیسونلر طوته کور یار اتکن مضمونیله عمل ایدر وآنك
درویشلر خرقه سی نامنه اولان جامهلردن نفرت وفراری یوقدر

يعنی عبا وکهنه نسنه کیمکدن عار ونفرت ایتمز پس بوراده عاری
جامهٔ دلقه تخصیص کبی کلور ولکن مراد مصراع اولدن مفهوم
اولان عمومدر تعمیدن صکره دلق تخصیص ایتدیکی عار اولان
امورك اشدی اولمغله در زیرا عوام لباسه نظری زیاده در الحاصل
سالکده مطلقا عار اولماز کرك لباسده وکرك غیریده زیرا عار ایتمك
جانب خلق مراعاتندر ملاحظهٔ خلق ایله ایسه مطالعهٔ حق بریرده
مجتمع اولماز بناء علی هذا اعتبار ناسی نظردن اسقاط ایتمك کرکدر تا که
حقه منظور اولمق میسر اوله وبو مقامدن بی مایه اولانلر ورطهٔ قیودده
قالمشلردر انکیچون دیمشلردر که مال وحال وآلتی سونلر مفتون
ومجنون ومغبونلردر * هر کرا ذوق نکو نامی بود * خاص مشمارش که
او عامی بود * بونك تقدیری هرکسی که بود اورا ذوق نکو نامی
مشمارش خاص که او بود عامی دیمکدر که اعرابی ظاهر ونظائر
کثیره سی دخی سابقدر (ذوق طاتمق یعنی برنسنه نك طعمنی آغزده
بولمقدر قلتده مستعملدر اکل کثرتده مستعمل اولدیغی کبی والفظ ذوق
قرآنده عذابده استعمال اولندیغی قلت عذابدن دکلدر بلکه اوراده
ذوق لمسله ادراك معناسنه درمثلا (فذوقوا العذاب) عذابی وجودکزده
احساس وادراك ایدیکوز دیمکدر (نکو نامیده یا مصدریه در نکو نام
صفت مشبهه در نونك کسری وکاف عربینك ضمیله معناسی کوچك
آدلودر نکو نامی کوچك آدلولقدر خاص وعام ایکیسی دخی اصلده
تشدید ایله بری برینك مقابلیدر عامك شهر ایچنده عموم وشمولی اولمغله
عام دنلدی خاص ایسه بویله دکلدر زیرا خواص ناس قلت اوزرنه در
بوراده خاص وعام ضرورت ایچون تخفیف اولنمشلردر (عامی عامه
منسوبدر که یا نسبت ایچوندر (مشمارش ده شین اولی نك ضمه سی سلاسهٔ
وزن ایچون اختلاس اولنور مشمار نهی حاضردر مصدری شماریدندر که
صایمقدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که آنك کوچك آد او لق
ذوق ولذتی اوله یعنی خلق اراسنده شهرت شایعه سی اولوب ایلوکله
سویلندیکندن حظ ایده سن او مقوله آدمی آلتون یرینه قویوب
خاص صایمه بلکه نحاس یرینه قوکه او خاص صورتنده ایسه ده
ینه عامه منسوبدر که اعتباردن ساقطدر زیرا خاص اودر که مدح

وذم نقشندن لوحی ساده ایلیه ونام وشهرت قیدنده اولمیه وذم واستهزا
ایتسلر آنی مصلحت بله واذی وجفا ایله متأذی اولمیوب قلبنده عین
صفا بوله زیرا حبیبه اولان معامله خلیله دخی اولور وخلقك برکسیه
نظر تعظیم ایله نظر ایتملری برزخ عظیمدر ومکر جسیمدر شوقدر واردر که
بو مقوله معانی بدایات اهلنه کوره در والا مقام ارشاده اولنلر
صد ورد وعیون ناسده مهیب ومعظم اولدقلرن استرلر زیرا بویله
اولدقلری دعوتلرینك قبولنه داعی در * کر ترا دل فارغ از زینت
بود * کی هوای مرکب وزینت بود * بونك تقدیری کر بود ترا دل
فارغ از زینت کی بودت هوای مرکب وزین دیمکدر که ترا ده را
لام جاره معناسنه بوده متعلقدر دل بودك فاعلی وفارغ وجار ومجرور
فارغه متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر هوا ایکنجی بودك فاعلی
وتا مفعولی وجمله سی جزاء شرطدر (فارغ مشغولك ضدیدر
(زینت آنکله تزین وتجمل اولنور نسنه در کرك بدننده وکرك فرسنده
وکرك خانه سنده وغیریده که بو مقوله زینتلره زینت حسیهٔ ظاهره
دیرلر نتکم علوم واعتقاداتده حسنه ونیات خالصه واخلاق وملکات
حمیده زینت عقلیهٔ باطنه در (مرکب آت وقاطر وامثالی که اوزرنه
رکوب ایدرلر زین کسریله اکر که آت آرقه سنه اوررلر سرج معناسنه
زین پوش غاشیه که اکر اورتوسیدر حاشیه دیدکلری بوندن
غلطدر زین کوه وزین کوهه اکر قاشیدر قربوس معناسنه زین کر
ایر بجی در سراج معناسنه وبو تقریردن فهم اولندیکه ایکنجی زینت
لفظی تجنیس صورتنده کلمشدر که تاسی اولکینك کبی اصلیه دکلدر
بلکه تاء خطابدر که معناده بوده قیددر وزین بشقه کلمه در
(معنای بیت) بودر که کرسنك ایچون دل زینتدن فارغ اوله یعنی
قلبك فکر زینته مشغول اولمیه وجان دماغنده او سودا قالمیه نجن
سکا هوای مرکب وزین اولور یعنی اولماز فاما قلبکده زینت دنیایه
محبت اولمغله زینتلو فرسه بنرسن وبلکه زرین سرج اوزرنه
اوتورسن وسیمین رکابه بصرسن واحتشامله دور ابواب ایدرسن
نتکم قرآنده بطریق الاشاره کلور (ومنهم من یمشی علی اربع) یعنی
چارپا حیوانه رکوب ایدوب آمد وشددن خالی اولماز وزینتلر ایچنده

لباس فاخردن صکره کنیلان آته بنمك وزيب وزينت وخدم ايله يوريمك
هوای نفسك معظماتندن اولمغله ناظم آنی تخصيص بالذكر ايتدی
* روی دل چون ازهوی برتافتی * بعدازان ميدان كه حق را يافتی *
تقديری چون برتافتی روی دل ازهوی ميدان كه يافتی حق را بعد ازان
ديمكدر كه مصراع اول شرط وثانی جزادر يافتی حق جمله سی ميدانه
مفعولدر پس كه لفظی فعل ومفعول اراسنده واسطه ورابطه در
تافتی ماضی مخاطبدر مصدری تافتن در بوكمك معناسنه مضارعنده
فايی بايه قلب ايدوب تابد وتابنده ديرلر ومصدر فرعيسی تابيدن در
ودقائقده كلور كه تاب اسمدر تابيدندن كه قور مقدر بوكمدن خاص
معنادر مثلا برنسنه يی ايكی قات ايتسلر بوكلدی ديرلر قورلدی ديمزلر
تركيبلر بوكلدی دير قورلدی ديمز اپی بر وضع مخصوص اوزرنه قويرب
بوكنه رسن تاب ديرلر معناسی ايب بوكيجی در موتاب ده بوندندر وينه كتاب
مذكورده كلور كه خم بوكمدر بوكلم بوكلم اولان نسنه يه پرخم ديرلر تاب
قورمدر قورم قورم اولان نسنه يه پرتاب ديرلر تمام قورلمش اولمسه نيم
تاب ديرلر انتهی (ميدان كسرله امرحاضردر كه اولنده می تأكيد
طلب ايچوندر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سين
حذف اولنوب داند ودانده ديرلر (يافتی ماضی مخاطبدر مصدری
يافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فابايه قلب اولنوب يابدو يابنده ديرلر
بولنمين نسنه يه نایاب ديرلر (معنای بيت) بودركه چونكه روی دلی
هوادن بوكدك واندن اعراض ايلدك اندن صكره بيل كه حق بولدك
يعنی اكر هوادن روكردان اولورسك حق بولورسن والا بولمزسن زيرا
هوی نفسك معبودی دركه نفسك يوزی خلقه درنتكم حق جانك
معبودی دركه جانك يوزی حقه در شول جهتدن كه جان يعنی روح
روان نفس رحمانی نك اثريدر واول جانبه تعلق قويسی واردر
نفسك ايسه ميلی عناصر وطبائعك احكامنه در پس هرنسنه كه هواسنه
موافقدر اكا سجده ايدر قال الله تعالی (افرأيت من اتخذ الهه هواه)
الحاصل معبود بالباطل ترك اولنمدقجه معبود بالحق اله كيرمز وكلمهٔ
توحيدكه لا اله الا الله در آكه منكردن مراد معبود بالحق در ای لا معبود
بالحق الا الله فاعرف * هركه اوازحرص دنيادارشد * بی كمان ازوی

خدابيزارشد * تقديری هركسی كه اوشد دنيادار از حرص شد خدا
بيزار ازوی بی كمان ديمكدر بوبيتك اعرابی دخی مرور ايدن نظائری
كبيدر (حرص مشتهاسنه اصابت ايچون اجتهاد له طلبدر پس حرص
برنسنه يی اشد طلب ايله طلبدر وديمشلردر كه حرص برجوع دركه
بتون دنيا ايله طويماز و برمرضدر كه ترابدن غيری علاجی اولماز انكيچون
ديرلر كه حريصك كوزينی طبراق طويرر (دنيادار وصف تركيبی دركه
اصلنده دارندهٔ دنيا دركه دنيا ومال طوتيجی ديمكدر (كمان كاف
عجمينك ضميله ظن معناسنه دركه تركيده صانو ديرلر (بيزار زای
هوزايله نفرت يعنی اوركمك وقاچمقدر (معنای بيت) بودركه هركسه كه
اهل حرص اولدی وحرصندن دنيا جمع ايلدی وجمع ايلديكی مالك
حقوقنی رعايت ايتمدی بی شبهه حق تعالی اندن بيزار وبری اولدی
زيرا حرص صفات ذميمه دندر وجمع مال ايتمك اهل دنيا حالیدر وحقوقنی
مراعات ايتميوب حفظيله مقيد اولمق حد شرعدن تجاوزدر ومعادی
انكاردر پس حريص اولورسك علما حريص اول نشر ايچون وكذلك
حريص اولورسك مال حلال طيبه حريص اول خير ايچون والا حرص
ومحبت ماسوی آخرسنی مولادن جدا ايدر وحجاب غليظه ايچنده
قالورسن وحق سندن بيزار اوليجق جميع خلق سكا تقرب ايلسه مفيد
اولماز ولكن اكر خلق سندن بيزار اولوب يالكز حق سكا تقرب اولسه
دولت عظمايه ايررسن كل ايمدی مال ووجودی ناظم كبی بالكليه حقه وير
تاكه حق سنك اوله فافهم جدا * چون شترمرغی شناس اين نفس را
نه كشد بار ونه پرد برهوا * اين نفس شناسك مفعوليدر چون شناسه
ناظر تشبيهدر نه حرف نفيدر كشدك تحتنده فاعلی نفس وبارانك
مطـــــ مفعوليدر شترمرغی ده يا زائده در (شتر دوه در شتربان دوه جيدر شترمرغ
شترده رانك سكونيله دوه قوشيدر اصلنده مرغ شتردر دوه يه بكزر
قوش معناسنه صكره تركيب تغيير اولنوب جزء ثانی تقديم واسكان قلنوب
دوه قوشنه علم اولدی دولت خانه كبی كه اصلنده خانهٔ دولتدر وپادشاه
عالم پناه كبی كه اصلنده پادشاه پناه عالمدر زيرا بويله مركبلر علم اوليجق
مضاف اليه تقديم اولنمق قاعده لريدر مطرد دكل ايسه ده (شناس
امرحاضردر مصدری شناختن در اكلمق معناسنه مضارعنده شناسنه

قلب اولنوب شناسد وشناسنده دیرلر (بار باء موحده ایله یوكدر حمل
معناسنه بار برحالدر باركیر فرسدر (پرد مضارعدر مصدری پریدن
باء عجمی ایله اوچمق معناسنه رانك تشدید وتخفیفی ایله لغتدر (هوا مدله
جسم لطیف خفیف سیال شفافدر كه جهات سته سریع الحركه‌در
اصلنده خلوه دلالت ایدر بو سببدن مابین السماء والارضه هوا دیدیلر
زیرا اجسامدن خالی وار واحله مملودر اشته بو هوا مدله درشول
هوی كه نفسه مضافدر مقصور ورسمی یائله در وهواء محترق دیدكلری
برهوادر كه قوی الحراره وغیر مشتعل در لیالیٔ صیفده بعض اافقده
ظاهر اولور (معنای بیت) بودركه بونفس حیوانیه یی دوه قوشی كبی
آكله واویله بیل یانو جهتله اكا بكزرد یرسك وجهی بودركه
نه یوك چكر دوه كبی ونه خود قوش كبی هوا اوزرنده اوچر اكرچه
ایكی صورتی جمع ایلمشدر كه دوه صورتی وقوش صورتیدر ولكن
ایكیسنك دخی معناسندن خالی در انكیچون ایضاح ایدوب دیر
كر بپركویش كوید اشترم * ورنهی بارش بكوید طائرم * تقدیری
كر كویش بپركوید من اشترم دیمكدر كه بپر جمله سی مقول قولدر زیرا
كر كویی لسان عربیده ان قلت كبیدر واشترم دخی مبتداء محذوفه
خبر اولوب بعد الجمله كویدك مقولی اولوب كوید جمله سی دخی شرط
جزا اولور ومصراع ثانی نك اعرابی ظاهردر بپر كلمه سنده امر اوزرنه
داخل اولان بادر ولكن پر لفظنده اولان باشفوی اولمغله اكا اتباعا
مضموم اوقنور (پر باء عجمینك فتحیله امر حاضردر مصدری پریدندر
اوچمق معناسنه نته كم پرده سبق ایتدی (كویش ایكی یائله در زیرا
كویی مضارع مخاطبدر كه اولكی یا اصلیه وایكنجی خطاب ایچوندر
وشین ضمیر غایبدر كه كویی یه مفعولدر وبو مقوله شینك ماقبلی
عند الاكثر مفتوحدر بوراده ضرورت وزنیچون اسكان اولنمشدر (ور
حرف شرطدر كه واكردن تخفیف اولنمشدر (نهی نونك كسریله
مضارع مخاطبدر مصدری نهادن در قومق معناسنه وضع كبی
مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر بوراده بارش ده
شین نهی یه قیددر (طائر اصلنده یائی دركه حق رسم یائله اولمقدر
ولكن مصحف عثمانه تبعیت ایله همزه ایله مرسوم اوله كلمشدر

معنای

(معنای بیت بودركه) اكر سن دوه قوشنه اوچ دیسك اوجمغه قادر
اولمیوب بن دوه یم دیر واكر اوزرنه یوك قویه سن بن قوشم دیر
الحاصل اوجمغه كلنجه دوه نه یلور اوجمغی كه جسم ثقیلدر دیر
وحمله كلنجه قوشه یوك یوكلتمه نك مناسبتی وارمیدر استبعاد ایدر
یعنی علی كل حال تعللدن خالی دكلدر زیرا مجاهده یی سومز بلكه
كندی قولاینه كیتمك استر فهم جدا * چون كیاه زهر رنكش دلكش
است * لیك طعمش تلخ وبویش ناخوش است * رنكش مبتدا دلكش
است خبردر چون رنكی تشبیه واكافیددر لیك حرف استدراكدر
لكن معناسنه ولكن حرف استثنا دیو تعبیر ایدرلر زیرا استدراكه
استثنانك مؤداسی بردر نته كم (ان شاالله كلمه سنه استثنا دیدیلر مع هذا
شرطدر زیرا لاجرن ان شاالله ولاخرج الا ان یشاالله معناسی واحد
اوزرنه‌در طعمش مبتدا ومابعدی خبردر كیاه كاف عجمینك كسریله
قوری اوتدر تازه چمنه سبزه دیرلر كاه اولورهایی حذف ایدرلر خفاسندن
اوتوری وكیا دیرلر كیاه زهر دیدیكی زهر اوتیدر رسم هلاهل كبی كه اسند
اقلیمنده هلاهل شهرنده بتر زهرناك اوتدر ودیمشلردركه (آدم علیه
السلام جنتده دانهٔ كندمی اكل ایتدكدن صكره وجه ارضه هبوط
واقع اولدقده قیٔ ایدوب انك قیئندن زهر اغاجی واوتی بتمشدر
(دلكش وصف تركیبی دركه اصلنده كشندهٔ دلدر كوكل چكیجی
وجذب ایدیجی معناسنه پس كوكل میل ایتدیكی وخاطر منجذب
اولدیغی مستحسن نسنه یه دلكش دیرلر (طعم فتحیله طاتمق ویمك
ومأكول اولان نسنه نك كندنه دخی دیرلر بوراده مراد دادر تلخ
آجیدر (معنای بیت) بودركه نفسك رنكی زهر اوتنك رنكی كبی
دلكش ورعنادر كه صورتیله خاطری جذب ایدر وكندی هوی
ومشتهیاتنه میل ایتدرر ولكن دادی ورائحه سی دخی ناخوش وبددر
پس هر كیم انك نمایشنه فریفته اولوب مشتهاسنی تناول ویا استشمام
ایدرسه آخر زهرلنور ودماغنه خلل كلور بونده بویی دخی درج
ایتدیكی ادنانك وقوعنی استبعاد ایچوندر یعنی زهری یمك شویله
طورسون بلكه رائحه سنی شم ایتمك بله مضردر بو جهتدن طالب
حقه كركدر كه هوای نفسه اصلا مساعده ایتمیه وشهواتی یولنه كیتمیه

والا هلاك اولور * كر بطاعت خوانيش سستى كند * ليك اندر
معصيت چستى كند * بونك تقديرى اكر خوانيش بطاعت كند
سستى وكند اندر معصيت چستى ديمكدر كه مصراع اول شرط
وجزادر واعراب ثانى ظاهردر (خوانى مضارع مخاطبدر شين ضمير
مفعول متصلدر كه نفسه راجعدر مصدرى خواندن در واو رسمى ايله
اوقق ودعوت ايلك معناسنه سستى ده يامصدريه در سست ككشك
ديدكلريدر كه مقابلى سختدر معصيت طاعتك مقابليدر كه امره
مخالفدر (چستى ده يامصدريه در چست جيم عجمينك ضميله چابك
وچالاكدر (معناى بيت) بودركه اكرسن نفسى طاعت حقه اوقوسك
ودعوت قلسك سستلك ايلر وكسل وفتور كوسترر وفرمان الهى يه
انقياد ده منافق كبى كوشك اولور وليكن معصيت ومخالفت بابنده
چابك وچالاك اولور زيرا اطاعت خلاف جبلتى اولمغله مسجد
قپوسنه كلدكده پير ناتوان كبى اشيكن اتلايه مز ومعصيت مقتضاى
ذاتى اولمغله ميخانه نردبانه پهلوان وجوان كبى چقار پس هر كسك
ميلى نه طرفه ايسه نشاطى دخى اكا كوره در * نفس را آن به كه
درزندان كنى * هرچه فرمايد خلاف آن كنى * تقديرى آن به كه كنى
نفس را درزندان وهرچه فرمايد كنى خلاف آن ديمكدر كه آن مبتدا
وبه خبرى وكنى جمله سى كه رابطه سيله انى بياندر وهرچه مبتدا
وفرمايد جمله سى صفت وكنى جمله سى خبردر زيرا عربى ايله تعبيرى
بودركه كل شئ يأمر به النفس يجب عليك ان تفعل خلافه (به باء
موحده نك كسرى وهاء ساكنه ايله يك معناسنه بن سندن يك بيلوردم
ديه جك يرده عجم من ازتو به دانم دير بهتر يكركدر زيرا ترادات تفضيلدر
بوراده فعلك تركدن اولويتى منع تركله اولان فعلدر يوخسه مطلق
دكلدر پس فعل واجب اولمش اولور فاحفظه (زندان حبس اولاجق
يركه عرب سجن دير زندان بان زندانجى زندانيان اهل زندان (هرچه
هرنه كه ديمكدركه هر كل افرادى معناسنه (فرمايد مضارع غائبدر
مصدرى فرمودن در بيورمق معناسنه مضارعنده واو يرينه الف
وياكتورب فرمايد وفرماينده ديرلر بوراده بيورمق ايله تعبيراتديكى
(ان النفس لامارة بالسوء) مضمونى اوزرنه در يعنى كرچه فى نفس الامر

نفسده امر يوق بلكه تزيين وتسويل واردر ولكن اهل هوى اكا
مأمور ومطيع كبى اولمغله اول معنادن بيورمق ايله تعبير ايلدى
(خلاف وفاقك ضديدر (معناى بيت) بودركه اول يكدر بلكه
واجبدركه نفسى مخالفت زندانده حبس ايليه سن وهرنه امر ايدرسه
انك خلافى اوزرنه اوله سن زيرا بر ذيلك حكمنه محكوم اولمق سنك
سلطانلغكه دوشمز بوجهتدن اكر طرق اولمق استرسه سن انى اچلق
زندانده حبس ايله وانواع شهواتى حلال طيبه وهواسنى هدايه
تحويل ايله بلكه مشتهياتدن بالكليه فارغ اولوب نان پاره وخبز
يابس ايله قناعت ايله كه جهاد اكبر ايتمش اولورسن زيرا نفس دشمن
حقدر ودشمن حق قتل ايتمك كركدر تا كه دوستان آسوده اولالركه
قواى روحانيه در وعالم انفس انك شرندن امين اوليجق عالم افاق دخى
خلاص اولور وارسلان زنجيرده اولمسه افساد فى الارض ايدر پس
انك مقيد ومغلول اولديغى عين صلاحدر * نيست درمانش بجز جوع
وعطش * تا كه سازى رام اندر طاعتش * درمان بحسب المعنى نيستك
فاعلدر زيرا لسان عربيله ليس للنفس دواء ديمكدر بجز نفيه متعلقدر
تا غرض وتعليل ايچوندر رام سازينك مفعوليدر طاعتش ده اولان
شين معناده سازى يه قيددر تا كه سازيش ديمكدر (درمان چاره وعلاج
(جوع اچلقدر كه معده نك طعامدن خلوّيدر (عطش تشنه
اولمقدركه صوسزلقدر (سازى مضارع مخاطبدر مصدرى ساختن در
دوزمك معناسنه مضارعنده خا زايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر
ونعمة الله ده كلور كه ساختن دوزمك وسازيدن دوزمك ويراقلمق
(رام مطيع ومنقاد (معناى بيت) بودركه نفسى اصلاح ايتمكه اچلغك
وصوسزلغك غيرى وجهله چاره وعلاج يوقدر تا كه آنى طاعت
حقه مطيع دوزه سن وامرنه انقياده تهيئه ايده سن يعنى اعظم اسباب
تزكيه جوع وعطش در زيرا اصلنده جوعله اعتراف ربوبيت
ايتمشدر پس بو عالمده دخى صلاحى اكا منوط در والا اول درده
دكه نسنه درمان اولماز واول بربدخويدركه دكه تربيه ايله طاعت
وعبادته دوزيلوب قوشلمز سير ايله اكل وشرب اهلى اولنلرى كه
نه مرتبه ده سركشلر وانقيادن خارجلردر وبالفرض انقيادلرى

اولسه دخی جان وکوکلدن نشاطله دکل بلکه کراهت واستثقالله در
والله المعین علی ترکیتها * چون شتر دروه در آی و بارکش * بارطاعت
بردرجبارکش * دروه درآیه ظرفدر وچون اول مضمونی تشبیهدر و بار
مابعدنده امرك مفعولیدر و بار طاعت ایکنجی کشك مفعولیـدر بردر
دخی اکا متعلقدر (بر بوراده یا معنـاسنه‌در ویا تأویل ایله استعلاء
معناسنه‌در زیرا کشیده اولان بارك تنزیلی قپواوزرنده وانك حکمنـده
اولان برده اولور (درآی ده درایچرو معنـاسنه آی امردر مصدری
آمدن درکلمك معناسنه مضارعنـده میم یایه قلب تبدیل اولنوب آید
وآینده دیرلر آمد شدکردن کلش کیدش ایلك (کش امردر مصدری
کشیدندر چکمك معنـاسنه مضارعنده یا حذف اولنوب کشد وکشنده
دیرلر (جبار بالاده تفصیل اولنمشـدر (معنای بیت) بودرکه دوه کبی
یول ایچروسنه کل ویوك چك یعنی طاعت وتقوی یوکنی درکاه جباره
چکوب کوتر زیرا تکالیف شرعیه نفسك اوزرنده بارکبی در یول صراط
مستقیمدر ومحل نزولك بارکاه حقدر پس دوه کبی آهسته آهسته بارکاه
بارخدانك رضاسی منزلنه کیت وتوجهله دعوت ایتدیسه اول وجهله
اجابت ایله وطریقدن انحراف کوسترمه حذر ایت والا یولك کعبه یه
چقمز بلکه ترکستانه چقر بعد ذا بومعنی نفسله زاهد حالنه کوره در
والا روحله عارفه کوره درکاه حقه کیدن فنا فی الله‌در زیرا اودرکاهده
زیاده مقبول اولان فقر وعجز وذلت وامثـالی صفاتدر * چون شترمرغ
انکه از بارش کریخت * ازکلستان حیاتش برك ریخت * تقـدیری
آنکس که کریخت از بارش چون شترمرغ ریخت برك ازکلسـتان حیاتش
دیمکدرکه اعرابده نظاری مرور ایتدی حاصلی مصراع اول مبتـدا
وثانی خبردر وکه لفظنك مدخولی اولان جمله مبتـدایه صفتـدر
بارش ده ضمیر مبتـدایه راجعدر انکس که از بارخود دیمکدر (کریخت
کاف عجمینك کسریله فعـل ماضیدر مصدری کریختن در قاچمق
فرار معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب کریزد وکریزنده دینلور
وبعض لغاتده کریزیدن دخی درج اولنمشـدر ولکن اصل مصدر
اولکیدر (کلسـتان کاف عجمینك ضمی ولامك کسره سیله وکذلك
لامك سکونی وسینك کسره سیله ایکیسی دخی جائزدر وزنه تابعـدر

هرقنغی وزن اوزرنه مستقیم ایسه استعمال اولنور اصل اولان ثانیدر
زیرا ستان کسرله ظرف مکاندر اکرچه هریره اطلاق اولنماز بلکه
شول یره دیرلرکه منشاء اوله پس کلستان کل لكدر یعنی چوق کل بتن
یردر بریره وافرکل کتوروب دوکسه‌لر اول یره کلستان دیمزلر (برك یپراق
ویراق ودقایقـده کلورکه برك یپراقدر کل یپراغنـه برك کل دیرلر اما
مجـاز در معنای حقیقیسی یراقدر یول یراغنـه برك راه دیرلر اغاجك
اولسون وچیچکك اولسون لوازم ومهماتندن اولمغـله یپراغه برك
دیدیلر (ریخت فعـل ماضیدر مصدری ریختن در دوکمك وصب
معنـاسنه ریزیدن دوکلمك انصباب کبی مضارعنـده خایی زایه قلب
ایدوب ریزد وریزنده دیرلر بوصورنده حیـاتش ضمیری برکه قیـد
اولوب برك دخی ریختك مفعولی اولور ازکلستان حیات ریخت برکش
تقدیرنه (معنـای بیت) بورکه اول کس که دوه قوشی کبی کنـدی
یوکنـدن فرار ایلدی وبارطاعت چکمدی کلستان حیاتدن عمری
یپراغنی دوکدی وبهارینی صولدردی وکندینی اهلاك ایتـدی زیرا
طریقده بارکش اولمیان حیوانی طاغده قورد یر وکذلك حیات قلب
ونماء روح فیض طاعتله در پس بومعنی اولمیجق وجودنه یبوست غلبه
ایدوب بالاخره کندینی صولدرر وعمرنده دخی برکت بولمیوب کندینی
تیز اولدرر * بار این دررا بجان باید کشید * ورنه همچون سك زبان
باید کشید * تقدیری بار این دررا باید کشید بجان ورنه باید کشید همچون
سك دیمکدرکه بار کشیدك مفعولی وکشید بایدك فاعلیدرکه ایکی
فعلك اجتماعی وثانی نك مصدریه تین اقتضا ایدر پس کشید بوراده
کشیدن معناسنه‌در ورنه واکرنه کشید دیمکدر زبان ایکنجی کشیدك
مفعولیدر سك کاف عجمی ایله کلبدر (معنای بیت) بودرکه بوقپونك یعنی
باب حقك یوکنی جانله چکمك کرکدر یعنی ازدل وجان خدمتده بولنملودر
وکسل وفتور کوسترمیوب نشاط وانبساطله طاعتده قائم اولملودر
واکر بووجه اوزره بارکش اولمزسه کلب کبی لسانی چکمك کرکدر یعنی
سکوت ایتملودر زیرا بومعنی لاف وکذاف وقیـل وقالله تمز بلکه
خدمتله وجوده کلور بونده مدعی یی کلبه تشبیه واردر نتکم تأمل ایله
ظاهر اولور فافهم * هرکه اوکردن کشد این بارها * باشد از نفرین

بروانبارها * كردن كشدن مفعولی و بعدالجمله اویه خبرو بعدالجمله مبتداء
اوله صفتدر كه هر كه در انبارها باشدك فاعلیدر وازانباری بیاندر و بعد
الجمله هر كه یه خبردر كردن كاف عجمی ایله پیوند رعنق كبی زین اصلنده
زاین در همزه سی دبر جده رسما دخی حذف اولنمشدر بارها بارك
جمعیدر زیرا جمادك ادات جمعی الف وهادر نفرین ایلنچ ولعنت ایتمك
قارشی و بردی دیجك یرده نفرین دادید یرلر اصلی ناآفرین دركه لسان
فارسیده نافی ایچوندر نفرینك مقابلی تحسینده مستعمل اولان آفرین در
كمافی الدقائق (برواصلنده براودركه براستعلا ایچون واوضمیر منفصلدر
صكره الف حذف ورایه ضمه حركتله وصل اولنمشدر انبارها انبارك
جمعیدر ایچنه غله قویدقلری اوه وكیلاره دیرلر و بعض لغاتده انبار
نبرك جمعیدر كسرله كه عربیدر دیمشدر فاما بومعنایه قاموسده انبار
ونبر یوقدر و حلیمی ده كلور كه انبار انبا شتن وانبار یدن لفظندن
مشتقدر دیمشدر كه طولدرمق معناسنه در بوصورتده عربی اولمدیغی
ظاهراولور الحاصل انبار انصار وزنی اوزرنه كلمهٔ مفردهٔ فارسیه در
عربیه وجمع دكلدر عرب یراوستنده اولان انباره بیت الغله ویر التنده
اولان چقوره مطموره دیر (معنای بیت) بودركه هركسه كه
ذكراولنان طاعت یوكلرندن یعنی انواع طاعاتدن كردنكش اوله
واعراض واباء ایلیه انك اوزرنه انبارلر طولیسی ایلنجلر وبددعا لعنتلر
اولور یعنی الله تعالینك وملائكه نك وناسك لعنتی آنك اوزرنه اولور
نتكم قرأنده كلور (اولئك علیهم لعنة الله والملائكة والناس اجمعین)
پس بوراده انبار ذكری كثرت لعنی تمثیل ایچوندر نتكم اكول اولانه
فلانك قارنی انباره بكزر دیرلر مراد كثرت اكلی وسعت بطننی تمثیلدر
وكبیر البطن اولانه دخی دیرلر انبار كبی قارنلو معناسنه و بوندن اخذ
اولندیكه خدمتده بولنمق و باركش اولمق رحمت الهیه یه وخیر دعایه
واخذ نفعه وسیله در فافهم * كردهٔ بار امانت را قبول * از كشیدن
پس نباید شد ملول * بار كرده نك مفعول اولی وقبول ثانیسیدر
مصراع ثانینك تقدیری پس نباید شدن ملول از كشیدن دیمكدر كه
پس فاء جزائیه معناسنه در شد مصدرله مؤلد ركه نبایدك فاعلیدر
ملول شدنك مفعولی وجار ومجرور ملوله متعلقدر كردهٔ ماضی مفید

وهمزه خطاب ایچوندر معناسی ایتمش سن سن كچمش زمانده دیمكدر
رسم اصلیسی كرده ای دركه الف ماقبلنده هایی وفتح دالی محافظه
ویا خطاب ایچوندر یاء خطاب حذف والف عین بتراء صورتنده
رسم اولنوب یاء خطابدن بدل قلندی اشته همزه نك خطاب ایچون
اولدیغی بدلیت ایله در والا خطاب ایچون اولان یادر بعض مواضعده
كه كردی كلور ایلدك سن معناسنه بوصورتده ماضیٔ مقیدقسمندن
اولماز امانت خیانتك ضدیدر اصلنده مصدردر صكره انسان انك
اوزرنه مأمون اولدیغی نسنیه اسم قلندی پس امانت اداسی لازم
كلان حقدر قال الله تعالی (انا عرضنا الامانة) مقصود ظاهرده وضع
الهیه دركه شرائع واحكامدر وحقیقتده بلاواسطه فیض ربانی
وسر رحمانیدر (قبول ردك مقابلیدركه فارسیده پذیرفتن ایله تعبیر
اولنور مصادر شاذه دندر ولكن ابن اعرابی قافك ضمه سن دخی
حكایه ایتمشدر دخول وزنی اوزرنه (ملول ملالتندندر سئامت معناسنه
یعنی برنسنه دن اوصانوب سیراولمق (معنای بیت) بودركه سن
بار امانتی وحملها الانسان موجبنجه قبول ایتمش سن پس اول باری
چكمكدن ملول اولمق كركمز بلكه جد ونشاط اوزرنه الی آخر العمر
خدمتده بولنوب باب حقه تردد ایتملودر وظاهرك احكام شرعیه ایله
تعبده مشغول اولوب باطنك دخی استفاده ایچون حقه مقبل كركدر
وامور تعبدیه یه ریا صغمیوب اظهار دخی لازم كلدیكی كبی اسرار حق
دخی تكلفدن مصون وستر واخفایه مقرون اولملودر والا ظاهرا و باطنا
خیانت لازم كلور وصاحبی ظلوم و جهول اولور * روز اول خود
فضولیٔ كردهٔ * دآن فضولی از جهول كردهٔ * فضولی كردهٔ نك
مفعولی وروز آنك ظرفیدر دان فضولی مبتدا وجهولی مابعدنك
مفعولی و بعد الجمله خبر وماقبلنه معطوفدر بوصورتده عطف الاسمیة
علی الفعلیه اولور وجائزدر كه آن كردهٔ یه مفعول اولوب عطف الفعلیة
علی الفعلیه اولا كه بلاغته مناسب اولان بودر روز اولدن مراد
یوم میثاقدر كه اول كونده آدمك علیه السلام ذریتیلرواحندن عهد
آلنمش وایمان وعلم عرفان وعمل اوزرنه روح وقلب وجسد عقد
اولنمشدر واول امانتك صورتی اولان برجری آدم اوموزنه آلوب

اوراده قالمشدر واندن اولادنك اوزرنه رکوب ظاهر وباطن بو بارکرانی
الی هذا الان والی قیـام الساعه حامل اولمشلردر (خود لغت حلبی ده
کلور که کندی دیمکدر واورسمیدر واداتدر که براسمك آخرنه اولاشور
حکم مرتبده خصوص حالته دلالت ایدر فضولی ولی ووکیل واصل
اولوب مالایعنی یه مشتغل اولانه دیرلر (فضول اصلنده فضلك جمعیدر
که نقصك ضدیدر (وامام راغب دیمشدر که فضلك اکثر استعمالی
ممدوحده وفضولك مذمومده در بوراده فضولی ده یامصـدریه در
(وان اصلنده وآن مدله صکره وزنیچون درج اولنمشدر (جهولی ده
یادخی مصدریه در جهول صیغهٔ مبالغه در صبور وزنی اوزرنه زیاده
جاهل معنـاسنه (معنـای بیت) بودر که روز ازل واولده که یوم
میثاقدر خود فضوللق ایتمش سن واول فضوللغی دخی زیاده جهلکدن
ایلمش سن یعنی ایتـدیکك عهدك عاقبتن بلمیوب درعهده ایتمـکله
فضوللق ایلدك زیرا سموات وارض وجبال حمل امانتدن اباء ایتدیکی
وقتده سنك اوزریکه التزام ایچون قلیج وجبر وقهر یوغیدی بلکه
سن همان کندی یانکدن بن بونك عهده سندن کلورن دیو التزام
مالایلزم ایلدك ولکن (انه کان ظلوما جهولا) موجبنجه ظلم نفس ایتدك
وامانتی موضعنه وضع ایتمیوب خیانت ایتدك وعاقبت خیانتك سببیله
مؤاخذه اولنه جغکی بلمدك وبرامر سهل صاندك وآخر صعب چقدی
فاما عارفلر بوراده ظلومیت وجهولیتی خلافنه دخی حمل ایتمشلردر
(پس اکثر انسان کرچه ظالم لنفسه در فاما مقصود اولان انسان
کاملك ظهوریدر که حامل امانت ظاهره وباطنه فی الحقیقه اودر وانك
وجودی واحد کالف درو (علیکم بالسواد الاعظم) ده سواد اعظم
واحد علی الحق در (پس ناظمك قدس سره تقبیح وتشنیعی ناقصلره
کوره درو بو عالم زمان مهدی یه دك سواد اعظم دن خالی دکلدر
(والحمد لله تعالی و بومحل کرچه زیاده تفصیل اقتضا ایدر ولکن تطویله

مؤدی اولور پس تفاسیر وسائر مواضعدن طلب اولنه * جنبشی کن ای
پسر کاهل مباش * چون بلی کفتی بتن تنبل مباش * جنبشی کن کلمه سنك
وکاهل دخی مباشك مفعوللریدر بلی کفتی نك مفعولیدر تنبل مابعدنده
مباشك مفعولی (وبتن تنبلك صفتیدر (جنبش اسم مصدردر یاوحدت

ایچوندر که نوعیه مجمولدر مصدری جنبیدن کلور دپرنمك تحرك معناسنه
تعدیه سنده جنبانیدن دیرلر که تحریك دیمکدر (کاهل سست در تنبل کبی
تنبل ایله مقابله دن ها مفتوح اولمق وجائزدر که ها اصلنده مکسورا اولوب
بوراده قافیه ایچون مفتوح اوقنه (بلی لامك فتحیله عربیدر اکرچه عجم
کسرله اوقور بلی منفی یی اثبات وکلامی جحددن تحقیقه رد درکه
بل منزله سنده در حتی بعضیلر دیمشلردر که بلی اصلنده بل ایدی صکره
الف زیاده قلندی تاکه اوزرنه سکوت حسن اوله پس الست بربکم
استفهامنده بلی ایله جواب ویردکاری الله تعـالی نك مخاطبلرك
مطلـــ پروردکاری اولماغی نفی اولدیغن بیاندر زیرا نفیی نفی ایتمك عین اثباتدر
اشته بو کلمه اقرار وایمانه دالدر اکر انك یرینه نعم دیسلردی انکار وکفر
لازم کلوردی زیرا نعم نفیی تحقیق وجحدی تصدیق ایچوندر که لست
بربنا دیمکدر (کفتی ماضی مخاطبدر مصدری کفتن درسویلمك معناسنه
مضـارعنده فایی واوه قلب ایدوب بریا زیاده سیله کوید وکوینده
دیرلر مخاطبی کویی کلور (معنای بیت) بودر که ای پسر مقام خدمت
حقـده برجنبش ایله وبرنوع عظیم حرکت کوستر سست اولمه چونکه
روز میثاقده الست بربکم خطابنه جواب ویروب بلی دیدك واعتراف
ربوبیت ایلدك وبومرتبه ایله عالم ارواحده اقرار وایمان فطری ثابت
ومتحقق اولدی پس عالم اجسامده دخی تنکاه تنبل اولمه واقرار وایمان
ازلی عمل صالح ابد ایله تأکیـد وتقویت ایدوب ارکانکی شرائع

واحکامده اعمال واستخدام ایله تا که اقرارك نشـان اوله وقلب وقالبك
شداد واستقـامت بوله ودخی (اعملوا فکل میسر لما خلق له) سری
ظهوره کلـه اشـته بعث رسولدن مراد بو ایمـانی تذکیر وامر اماتی
تحدیث وعهد قدیمی تجدید در زیرا غواشیٔ بشریه وحجب ظلمانیه
ووسائط کثیره وعوائق وفیره نسیان وخیـانت ونقض ایراث ایدر
والله الحفیظ * هرکه اندر طاعتش کسلان بود * حاصلش کراهی
وخذلان بود * هرکسی که تقدیرنده درکه هرمبتدا اندر کسلانه ظرف
وکسلان بوده مفعول اولوب بعد الجمله مبتدایه صفت اولور حاصلش
مبتداء ثانی وکراهی بودك مفعولی وبعـد الجمله مبتداء ثانی یه خبر
وبودخی بعد الجمله مبتداء اوله خبردر کسلان عطشان وزنی اوزرنه

صفت مشبهه در کسل برنسنه ده تثاقل وفتوردر که آنده تکاسل لایق
دکل بلکه تحصیلی ایچون قیام وجد واهتمام لازمدر انکیچون کسل
مذموم اوادی وصفت نفاق قلندی حاصل بوراده محصول ونتیجه
دیمکدر (کمراهی ده یا مصدریه در کمراه ضال معناسنه در که صفت
مذمومه در وبو اعصارده عوام ناس غلط ایدوب مدحده استعمال
ایدرلر وفلانك کمراهلغی واردر دیرلر یعنی یولنده وصوینده ومعمور در
دیمك استرلر بوایسه اعتقددن خارج بر غلط فاحشدر وبالاده کذر
ایتمشدر که کمراه اصلنده صفت مشبهه در کنهکار وسیاه کاسه
وکمان ابرو وامثالی کبی خذلان کسر له ترك نصرتدر یعنی برکسه یه
نصرت اولنمیوب حالی اوزرنه ترکه خذلان دیرلر پس مخذول
منصورك مقابلیدر انکیچون دعاده دیرلر) اللهم انصر من نصر الدين
واخذل من خذل المسلمين (معنای بیت) بودر که هرکسه که حقك
طاعتنده کسلنلك واهل فتور اوله زیرا طاعتی شینه اضافت ایتمك
مطاع اولان حق اولمغی اشعار ایدر مع هذا ابیات سابقه دخی مرجعه
قرینه در پس اومقوله کسه نك محصول ونتیجه سی ومآل حالی
ضال ومخذول اولمق اولور زیرا مهتدی اولان طریق عبادتده بولنور
ونصرت دین ایدن دخی حقدن منصور اولور نتکم قرآنده کلور
(ان تنصروا الله ينصركم) پس طریق شرعدن خارج اولانه کمراه
ونصرت دین ایتمینه خذلان دیرلر والعیاذ بالله تعالی * وقت طاعت
تیز روچون باد باش * وزهمه کار جهان ازاد باش * بونك تقدیری
روتیز وقت طاعت باش چون باد وباش ازاد ازهمه کار جهان دیمکدر که
تیز لفظی روك تحتنده فاعلندن حالدر زیرا مسرعا معناسنه در وقت
روه ظرفدر باش چون باد ماقبلنده اولان تیزی یعنی سرعتی بیان
وآنی تشبیهدر وازاد ایکنجی باشك مفعولی وازهمه ازاده متعلقدر
(تیز تانك کسره سنك اماله سیله کسکن وعجله ایتمك معناسنه (رو امر
حاضردر مصدری رفتن در کیتمك ویوریمك معناسنه مضارعنده
فایی واوه وتایی داله قلب ایدوب رود و رونده دیرلر (وز اصلنده واز در که
واو فی الحقیقه باش اوزرنه داخلدر که بوراده جملهٔ فعلیه یی جنسی
وزرنه عطف ایچوندر (همه جمله ودوکلی اصلی هم درصکره معنای

عامدن معنای خاص علمی یه نقل علاقه‌سیچون آخرنه ها الحاق اولندی
(آزاد حر الاصل ومعتق وسرو اغاجنه دخی آزاد دیرلر روایت
اولنور که مجنون برکون بر باغبانی کوردیکه بر سرو اغاجن کسمك دلر
قد یاره بکزر بونی کسمه دیو شفیع اولوب بهاسن ویروب آزاد ایتدی
خصوصله اول سروه آزاد دیدیلر بعده شایع اولوب هر سروه آزاد
دنلدی وبر سروك قدی غایت موزون اولسه خصوصله اکا آزاد
دیرلر (معنای بیت) بودر که طاعت وقتنده سرعت وعجله ایدیجی
اولدیغك حالده یوری وسرعتده باد کبی اول زیرا طاعته مسارعتله
مأمورسن نتکم قرآنده کلور (وسارعوا الى مغفرة من ربكم) الآیه
زیرا مقصود اسباب طاعته مسارعتدر که جنتده رؤیت حق ایچون
مقام کشیبه مسارعت بوراده طاعته مسارعت قدر در وکار جهانك
جمله سندن یعنی تعلقندن منقطع وآزاد اول الحاصل وقت طاعتده
کار دنیایه شغلك وار یسه اندن کسل زیرا مقبول کار کار آخرتدر
یوخسه کار دنیا دکل ویالکز بر کار دکل بلکه جملهٔ علائقدن انقطاع
وتجرد تام ایدوب اهل تفرید زمره سندن اول که حقدن کلانك ینه
حقه کیدر سن پس تجرد ده مجیٔ وذهابی بری برینه تطبیق ایله
* منزلت دور ست وبارت بس کران * کوششی کن پس نمان
ازدیکران * منزلت دورست مبتدا وخبر وبارت کران دخی بویله در
کوشش کن کلمه سنك مفعولی وازنمانه متعلقدر (منزلت ده تا خطاب
ایچوندر که منزل اکا مضافدر (منزل نزول ایده جك مکان حسی در
بوراده مقام معنویدر که مقام وصولدر (دور ایراقدر مقابلی نزد یکدر که
قریبدر (بارت ده دخی تا خطاب ایچوندر که بار اکا مضافدر (بس
باء عربیه له زیاده معناسنه در (کران کاف فارسینك کسریله آغر
معناسنه در ثقیل کبی (کوششی ده یا وحدت ایچوندر که نوعیته
محمولدر کوشش کاف عربینك ضمیله کوشیدن لفظندن اسم مصدردر
دوریشش معناسنه بوراده همان مصدر معناسنه در که دورشمق
واجتهاد ایدوب چالشمقدر (پس بو پس باء عجمی ایله در فاء جزائیه
معناسنه (نمان نهی حاضردر که اصلی نه ماندر یعنی نون مفتوحه
نافیه در مان امردر مصدری ماندن قالمق معناسنه مضارعنده نونه

فتحه حرکت ویروب ماند ومانـنده دیرلر مانستن که بکزمکدر
مضارعنده سین حذف اولنوب انده دخی ماند ومانده دیرلر ولکن
التباس مقام وقرینه دن مندفع اولور (دیکران دیکرك جمعیدرکه
دخی وغیری معناسنه نتکم تفصیلی بالاده کذر ایتدی (معنای بیت)
بودکه سنك منزلك ایراق ویوکك زیاده آغردر پس چالش
غیریلردن کری قالمیه سن زیرا انلر واصل اولوب سن فراقده قالورسن
بوندن مقصود بارعلاقه یی تخفیفله بلکه اصلندن اسقاط وازاله ایله
توصیه در نتکم حدیثده کلور (وخفف الحمل فان العقبة کؤد) یعنی
اخرت عقبه ویوقشی صرپدرکه یوکلی آدم اول عقبه یی مرور
ایده مز پس سعی ایدوب بار وجود وعلاقه یی اوزرندن رفع ایتمك
کرکدر اهل تجرد اولنلر ایتدکلری کبی والا کارمشکل اولوب برزخده
قالمق اقتضا ایدر اهل برزخ ایسه حقدن محجوبدر وآی اکاکه یاردن
جدا اوله منزل وصله ایرمیه وجمال حقی کورمیه وقد وصل الاحبة

وانقطعنا* راه پرخوفست ودزدان درکمین* رهبری برتانمانی برزمین*
راه مبتدا وپرخوف خبری ودزدان دخی مبتدا ودرکمین خبری در
رهبری بره مفعولدر تاغرض ایچوندر (پر ضم باء فارسی ایله طولو
مملو معناسنه (خوف امنك ضدیدرکه توقع مکروهدر یعنی امارت مظنونه
ویا معلومه دن زمان مستقبلده توقع وانتظار اولنان امر مکروهدن
لاحق وعارض اولان غمدر (دزدان دزدك جمعیدرکه اوغری
دیدکلریدر دزدیدن اوغرلمقدرکه عرب سرقه دیر (کمین کاف عربینك
فتحیله پوسی کمینگاه پوسی یری یعنی استخفا ایده جك یرکه عرب
مکمن دیرکوندنکه پنهان اولمق معناسنه (رهبر ورهنما قولاغوزکه
عرب دلیل دیریول کوستریجی وایلدیجی معناسنه اصلنده وصف
ترکیبیدرکه برندۀ راه در رهبری ده یا وحدت ایچوندر (بر باء عربینك
فتحیله امر حاضردر مصدری بردن درضمله ایلتمك معناسنه مضارعنده
بانك ضمه سی فتحه یه ابدال اولنوب برد وبرنده دیرلر (تمانی فعل مضارع
مخاطبدر اصلنده رسمی نه مانی درکه نه حرف نفیدر صکره آخرنده
هاء بیان حرف ونون مانی یه متصل قلنمشدر (معنای بیت) بودرکه
راه حق خوفله طولیدر یعنی زیاده خطرناکدر وخوفلودر واوغریلرده

پوسیده در یعنی اول یولده پوسیده اوغریلر وحرامیلر اولمغله ابناء سبیله
زیاده خوف واردر وانك حرامیلری نفس اماره وهوی وشیطان
وشهوات وافکار فاسده وظنون وشکوك وشبهاتدر بو جهتدن
یانکجه سلاح کوتر توحید وذکر وقوت یقین وعفت وصلاح وتقوی
وموافقات شرعدن تاکه اول مخالفلره زبون اولمیه سن وسلامتله کندر
ایدوب کیده سن ولکن بر رهبر ورهنما ایلت یعنی اول یولده یالکز
سلاح کفایت ایتمز بلکه سکا برقولاغوز ومرشد دخی کرکدر ایمدی
بویله برکسه بولوب بو طریق مخوفده اکا تابع اول تاکه یاوزرنده وقعه
ایدوب قالمیه سن بلکه طوغری یولدن منزله ایره سن اشته بوندن
سالکه برمرشد کامل لازم اولدیغی ظاهر اولدی زیرا خود بخود سلوك
اولمدیغی مقرردر قال الله تعالی (اهدنا الصراط المستقیم) یعنی هادی

ومرشد اولا وبالذات الله تعالیدر واندن خلیفه سیدرکه انك صفاتیله
قائم ومتخلیدر* هرکه دره از کران باران بود* هردمش از دیده
خون باران بود* مصراع اول مبتدا وثانی خبردر هردمش ده شین
معناده دیده یه قیددر هردم از دیده اش دیمکدر خون بودك فاعلی
وباران مفعولیدر از دیده بارانه متعلقدر هردم دخی اکا ظرفدر
(کران باران صفت مشبهه در آغر یوکلیلر دیمکدر پس باران بارك
جمعی یوك معناسنه (دیده دقائقده کلورکه دیده کوز ایچنده قپاق
التنده اولان یردر چشم کوزدرکه قپاق وکربك انده داخلدر دیده ده
داخل کرکدر اما سواد وبیاض دیده ده داخلدر دیده مرکبدر برجزئی
معط دید درکه اسم مصدر در دیدن دنکه کورمکدر کفت کفتن دن اسم
مصدر اولدیغی کبی کوزه دیده دیدکلری مذکور اسم مصدرك معناسنه
انتساب خاصی اولدیغندن اوتوریدر پس جزء ثانی که هادر نسبت
ایچوندر نتکم ال دوکجکنه دسته دیدکلری دستکه الدر اکا انتسابی
اولدیغندن اوتوریدر وکتاب مذکورده برمحلده دخی کلورکه دیده ده
ها معنای عامدن اسم خاصه نقل علامتیدر وبو تقریردن فهم
اولنورکه یانك مدلولی نسبت ایچون اولدیغی کبی هانك مدلولی دخی
نسبت ایچون اولور نتکم دستورده کلورکه الف ونوندن صکره یادن
بدل برهاء نسبت زیاده ایدرلر مثلا ملوکانه عاقلانه عارفانه دیرلر زیرا

بوهاره لياقت ونسبت افاده ايدر (خون قاندر كه عرب دم دير (باران
صفت مشبهه در يغاغن معناسنه كريان اغلاغن ونالان اكلكن
ديمك اولديغى كبى مصدرى باريدن دركه ياغمقدر و بوجهتدن يغموره
باران ديرلر و يغمورلغه بارانى ديرلر و يغموردن قاچوب تحصن
ايده جك آلاچغه يعنى قاره اوه كه اهل غنم چادر كبى قوررلر باران كريز
ديرلر و بوراده ايكى باران اراسنده تجنيس تام واردر مع هذا برى جميع
و برى صفتدر (معناى بيت) بودر كه هركه كه راه حقده آغر يوكليلردن
اوله هردم انك كوزندن قان ياغيجى اولور يعنى ثقيل الحمل اولان كشى
يوكن چكمكدن عاجز اولوب قان اغلر وهردمى بومحنتله بويله كچر
زيرا عقبه صعب وطويل المسافه در وانك برصورتى صراط و برصورتى
دخى (سارهقه صعودا) ده صعوددر وصعود آتشدن برطاغدر كه
صعود ونزولى يتمش سنه ده حاصل اولور كه مالا يوصف برنوع
عذابدر الحاصل انسان طريق آخرتده هرنقدر سبكبار اولورسه
اولقدر مستريح اولوب سهولتله كيدر وعقبات مشقتنى چكمز ولا
شدائدله مبتلى اولور واول بلر انسانك وجودى واحكام طبايع
وعناصرى وتعلقاتى در و بومقامه متعلق حديث شريف واردر كه
كتاب محمديه اوزره اولان شرحمزده ايراد اولنمشدر وعلى التفصيل
فوائدى تحرير قلنمشدر پس اورادن مطالعه اولنه * لاشهٔ دارى
سبك كن بار خويش * ورنه در ره سخت بينى كار خويش * لاشه
دارى نك مفعولى و سبك كن كلمه سنك مفعول اولى و بار ثانيسى در
ورنه واكر نكنى سبك ديمكدر كه شرط وسخت بينى نك مفعول اولى
وكار ثانيسى ودر اكا ظرف وبعد الجمله جزادر (لاشه جيفه دركه
مردار در آخرنده يادن بدل اولان همزه يازائده ويا تنكير ايچوندر
(دارى فعل مضارع مخاطبدر مصدرى داشتن دركه طوتمقدر
مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده ديرلر (سبك سينك
فتحى وباء موحده نك ضميله يعنى خفيف معناسنه (سبكبار يعنى يوكلودر
(بينى مضارع مخاطبدر مصدرى ديدندر كسر دالله كه كورمكدر
مضارعنده على خلاف القياس دال بايه قلب اولنوب بيند وبيننده
ديرلر (معناى بيت) بودركه اوزركده جيفهٔ دنيا طوترسن كندى

يوككى خفيف ايله يعنى اول جيفه يى بالكليه ترك ايله پس تخفيفله
ترك مراد اولور قلت ايله عدم مراد اولديغى كبى والا راه آخرتده
كندى كاركى سخت يعنى قاتى وشديد كوررسن وايشك يمان ومشكل
اولور زيرا مواقف واسؤله چوقدر كه هر موقفده برسؤال واردر كه
جوابه قادر اولميان اوراده بيك سنه عرق ايچنده قالور بوراده دنيايى
لاشه يه تشبيهدن اهل دنيايى كلابه تشبيه لازم كلور كه كلاب كبى
جيفهٔ دنيايى اجتذاب ايدرلر وآخر سير اولمازلر وجيفه دن مرادى
دنيا اولديغن تصريح ايدوب ديركه * چيست بارت جيفهٔ دنياى
دون * كز پى او كردهٔ خود را زبون * بارت مبتدا وچيست خبر
مقدمدر جيفه مبتداى محذوفه خبردر كه تقديرى آن جيفهٔ دنياى
دونست ديمكدر كه جمله سى باري بياندر خود را كرده نك مفعول
اولى وزبون ثانيسى وكز پى اوآنى تعليلدر و بعض نسخده
كز پى آن كشتهٔ خوار وزبون دشمشدر (چيست اصلنده چه است
دركه چه كسرله ذوى العقولك غيريدن استفهامدر (بارت ده
تا خطاب ايچوندر كه بار اكا مضافدر (جيفه كسرله قوقش ميت
جثه سيدر (كز پى او اصلنده كه از پى اودرها والف حذف اولنوب
كاف زايه وصل اولنمشدر (پى باء عجمينك فتحيله ايز معناسنه بوراده
از پى او بهره معناسنه دركه تعليلدر اندن اوتورى ديمكدر از پى
توسندن اوتورى ديمك اولديغى كبى (كردهٔ كرده فعل ماضئ مقيددر
وهمزه خطاب ايچوندر تتكم مرور ايتدى (معناى بيت) بودركه
سنك بارك ندر دنياى دنيه نك جيفه سيدر يعنى جيفه يه بكزه ين
قوقش دنيادر پس جيفه نك اضافتى لجين الماء كبى در شول دنياى
دون دركه آندن اوتورى كنديكى خوار وذليل وزبون ايلدك يعنى
تحصيل دنيا اردنه دوشوب اهل دنيا اراسنده عزيز اولدكسه ده
آخرنده اهل آخرت اراسنده ذليل اولدك زيرا دنيانك عندالله
وعند العرفاء والزهاد جناح بعوضه قدر وزنى يوقدر پس بويله
بى مقدار اردنه دوشن كمسه نك نه دكلو عزتى اولسه كركدر كل ايمدى
اول بارى ظهر كدن كيدر تاكه عقبهٔ آخرتده خفيف الحمل اولەسن
واول جيفه نك چورسنه دولاشمه تاكه عزت دارين بولەسن وآخرته

غزیزلرله کله سن * کرچه این جاهست در ره خفتنت * هیچ رحمت نیست برجان وتنت * بو بیت اکثر نسخـده یوقدر واولان یرده دخی اختلاف فاحش ایله یازلمشدر که بی معنی در ناچار نسخه مزتهی اولمامق ایچون بری اختیار اولندی (خفتن یاتوب اویومق خفتـه یاتمش واویومش در خفتنت آخرنده تا خطاب ایچوندر (رحمت ده تا دخی خطاب ایچوندر (هیچ نسنه دکل معناسنه بویله مواضعده اصلا وقطعا معنـاسنه استعمال اولنور (معنـای بیت) بودرکه کرچه بوراده راه آخرنده خوابك وغفلتك واردر فاما جان وتنکـه هیچ رحمك یعنی مرحمتك یوقدر زیرا یول اوزرنده اویومق اولماز وطالب راحت اولان یولدن قالور ورفقـادن جدا اولور پس انك که کندی جان وتننه مرحمتی واردر جان وتنك راحتی قیـدنه دوشمز ومنزله ایرمدکجـه خوابه وارمز والا چوق نادم اولور

* * در بیان ترك زینت کوید * *

* سرچه آرایی بد ستار ای پسر * تا توانی دل بدست آرای پسر * سر آرایی نك مفعولیـدر تامادام معناسنه آرامرنه ظرفدر دل دخی اکا مفعولدر چه استفهامدر (آرایی مضارع مخاطبدر مصدری آراستن وآرستن در بزه مك وزینت ایتمك معناسنه مضـارعنده سین یایه قلب اولنوب آراید وآراینده دیرلر (دستار دلبندکه باشه صررلر ال ایله صرلمغله دستارد نلدی اصلنده وصف ترکیبی درکه آرنده دست درعقد دلبند ایله حاجیه باعث اولمغله دستار دیدیلر پس آر اسم فاعلدر که کتوریجی در مصدری آوردن در واوك فتحیله کتورمك معناسنه مضارعنـده اورد دیرلر اصل اوزرنه وکثرت استعمالنه بناء واوی حذف ایدوب آرد دخی دیرلر آرمدله بوندن امردر (معنـای بیت) بودرکه ای پسرنه ایچون دستـار ودلبند له باشکه زینت ویررسن مادامکه قادرسن برکوکل اله کتور وخاطریاب که سکا بواندن یکدر الحـاصل ظاهری کوزتمه بلکه باطن ایله مقیداول زیرا الله تعالی قوللك ظاهرنه التفات ایتمز بلکه باطننـه نظرایدر وخصوص اوزرنه باطن غیری دخی اصلاحله مقیـد اولملودر زیرا کوکل کعبه در پس انی بنا ایتمك کبی وهدمی دخی اکا کوره در وخصوص اوزرنه قلوب اولیایی

مراعات ومحافظه لازمدرکه نظرکاه حقـدر لاجرم تعلق ومحبت ایتدکلری کسه مقبول مولادر * تا نکیری ترك عز ومال وجاه * ازهمه برسر نیابی چون کلاه * ترك نکیری نك مفعولیدر وبعد الجمله نیابی یه ظرفدر زیرا تامادام معنـاسنه در بقیهٔ ترکیب دخی نیابی قید ومتعلقدر نکیری نك اصلی رسمی نه (کیری درکه نون مفتوحه نافیه در صکره ها حذف ونون وصل اولندی کیری مضارع مخاطبدر مصدری کرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده یا زیاده ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر (نیابی ده نون دخی بویله در اصلی نه آیی درکه همزه تخفیفا یایه قلب اولنمشدر (آیی مدله مضارع مخاطبدر مصدری آمدن در کلمك معنـاسنه مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده دینلور (کلاه کاف عربینك ضمیله بورکدر سلطان بورکی دیدکلری چیچك تاج سلطانه تشبیه طریقیله در پس بوندن معلوم اولـدی که عرب تاج دید یکنه عجم کلاه وترك بورك دیر صکره کلاه بورکده وطاقیـه ده ومطلقا باشه کیجك نسنه ده استعمال اولندی کرکسه کلـه پوش دیدکلری اولسون کلاه قاضی برنوع طاقیه در کلاه تتری کلاه امیرانه در وکلاه زر التون اسکفدر (معنـای بیت) بودرکه مادامکه عزت ومال وقدر ومنزلت ترکنی طوتمیه سن وذلت وفقر وبی مقدار اولمغی اختیار ایتمیه سن جمله خلق اراسندن طاقیه وتاج کبی باش اوزرنه کلمزسن یعنی باشلر تاجی وعندالله مقبول ومعتبر اولمزسن پس اعتبار بولمغه ترك اعتبـار لازمدر زیرا خلق قیـدنده اولان خالقه تقرب ایتمز بلکه بو معنانك وسیلهسی رفع قیود وترك وتجرد در احوال انبیـا واولیا کبی فاعرف * نیست مردی خویشتن آراستـن * قصد جان کرد هرکـه اوآراست تن * خویشـتن اراستنك مفعولی واراستـن دخی نیستنك بحسب المعنی فاعلی ومردی مفعولیـدر قصد جان کردك مفعولی وهرکه فاعلیـدر زیرا هرکسی که تقدیرنده در اومبتدا وتن آراستنك فاعلی وبعده الجمله مبتدایه خبردر بو دخی بعد الجملـه هرکسی یه صفت اولور (مردی ده یا مصدریه در مردلك ارلك وانسانیت دیدکلریدر (خویشتن واورسمیله وخویش وخود کندی دیمکدر خویشتن دار نفاقده وغیریده کندن اعتدال اوزره طوتیجی وحفظ

ایدیجی در (آراستن مصدردر زینت ایتمك معناسنه که ترك بزه مك دیر
اراست فعل ماضیدر بزه دی معناسنه تن لفظی ایله ماقبلنه تجنیس
تام اولور زیرا بوراده تن بدن معناسنه در آراستن ایسه مصدر تای در
(معنای بیت) بودرکه کندینی لباس فاخر ایله تزیین ایتمك حقیقتده
ارلك وانسانیت دکلدر بلکه ارلك ارنلر کبی خرقه پوش اولمقده در که
بومعنی انلرك اوزرلرنده حرب اعدا ایچون زره دیدکلری درع کبیدر
کویا مرقعنك پاره لری زره حلقه لریدر لباس زینت ایسه قوری
شهرت وصورتدر قصد هلاك جان ایلدی هر کیمکه بدنی بزه دی زیرا
حریردن قمیص زرهه بدل اولماز الحاصل جسدنی وعالم صورتی احیا
وتقویم ایلین کمسه جاننی وعالم معنایی اهلاك وهدم ایتدی زیرا ایکی
آرایش بریرده اولماز وهرنه مقوله معنی که صورتده ضعف قبول ایدر
آنك قوتی معنایه کیدر وخلافی دخی بویله در فافهم جدا و بوندن
فهم اولنددیکه اهل ارادت وتصوفه لباس زینت تلبس ایتمك حرام
کیدر وکندی کسوهٔ مخصوصه سندن عریان اولمق مقتضای حاله
جهلدر وجاهل علم بالله دعواسنی ایتمك امر قبیحدر والعیاذ بالله
من الجهل والدعوی * نیست درتن بهتر از تقوی لباس * درتکلف
مرد را نبود اساس * لباس نیستك بحسب المعنی فاعلیدر از بهتره
متعلقدر اساس نبودك فاعلی ومرد مفعولیدر (بهتر یکرك دیمکدر زیرا
تر ادات تفضیلدر که بهتر کیجی رك دیمك اولدیغی کبی (تقوی شرك جلی
وخفی وتعلق ماسوادن توقی واحترازدر تقوی نك اصلی وقیی در واو
تایه ویادخی واوه قلب اولنوب تقوی دنلدی (لباس مایلبس معناسنه در
یعنی بمعنی الملبوس در (تکلف برفعلده کلفت ومشقت کوسترمك
وزحمتله اشلمك که کلفی یعنی اثری یوزنده ظاهر اولمقدر تکم مقاسات
اعمال شاقه ایدنلرك چهره لرنده نمایاندر (نبود وزنیچون بانك سکونیله
اوقنور اصلنده بود در بانك ضمیله واونده نون مفتوحه نافیه در ابود
مضارعدر مصدر ی بودندر اولمق معناسنه (اساس عربیدر تمل
معناسنه در قاعده کبی که بنانك اوزرنه وضع اولنور (معنای بیت)
بودر که انسانك بدننده تقوی لباسندن اوز که لباس یوقدر نتکم قرآنده
کلور (ولباس التقوی ذلك خیر) زیرا لباس ظاهر وجودی وتقوی

باطنی تزیین ایدر باطن ایسه ظاهردن خیرلودر زیرا نظرکاه حقدر
پس ظاهرده لباسده تکلف ایتمامك کرکدر زیرا تکلفك تملی بوقدرکه
غرض نفس وحب زینت وشهرت اوزرنه مبنیدر بلکه تکلف لباس
باطنده کرکدرکه لباس اسمادر زیرا باطنی اخلاق الهیه ایله متحلی اولیجق
ظاهرده اعضا وجوارحدن هربری دخی محفوظ وماخلق له ده
استخدام واستعمال اولنور * هرکه اودربند آرایش بود * درجهان
فرزنده آرایش بود * تقدیری هرکس که بود دربند آرایش بود
درجهان فرزند اسایش دیمکدر و بوندن اعرابی ظاهراولور
خصوصا که نظائر کثیره سی سبق ایتدی (آرایش زینتدر آسایش
آسوده اولمقدرکه دکلنمکدر (فرزند اسلنده اوغل وقزدر ولد معناسنه
ولکن اکثریا اوغل مراددر (معنای بیت) بودرکه هر اول کسه که
زینت قیدنده اوله ولباسده تکلفدن خالی اولمیه اول صفتله متصف
اولان کمسه بودنیاده بن راحت اولور یعنی راحتنه تابع اولوب کندی
هواسنه وذوقنه آرر یوخسه نفسیله مجاهده قیدنده دکلدر زیرا
اهل مجاهده اولان جوع وعطش وعرایه باقز ونان پاره یه وجرعه یه
وخرقه یه قائل اولور وشولکه جنتك سندس واستبرقنه دلر وحقدن
لباس اسما وصفات طلبکاریدر اکانه زیب وزینت قیوسیدر
* عاقبت جز نامرادی نبودش * بهرهٔ از عیش وشادی نبودش *
عاقبت نبودشك ظرفیدر جز حرف استثنادر نبودك شین مفعولی
وفاعلی محذوفدر تقدیری نبودش چیزی از چیزها الا نامرادی بهرهٔ
ایکنجی نبوده فاعلدر از بهره یه متعلقدر بهرهٔ ده همزه وحدت ایچوندر
بهره نصیبدر تفصیلی بالاده در (عیش فتحله حیاتدر که حیات تامه
مراددر ومایعاش به معناسنه دخی کلور واکامعیشت دخی دیرلر
وحدیثده کلور (لاعیش الاعیش الاخرة) وشولکه عیش وعشرت
دیرلر کسرله غلط مشهور قبیلندندر که اصلی عیشت در زندکانی
معناسنه یعنی دیرلك که حیاتدن تمتع در (شادی ده یا مصدریه در
(معنای بیت) بودرکه قید زینتده اولانه آخر نامرادلقدن غیری
بر نسنه اولماز دنیاده لباس وغیری جهتندن مراد نه ایردیسه دخی
آخرتده نامراد قالور زیرا دنیا وآخرت بریرده اولماز انکیچون دیرکه

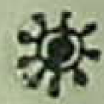
حيات وسرور آخرندن وياخود عيش وعشرت جنتدن اكا بر نصيب
اولماز زيرا نصيبني دنياده استيفا ايلدى قال الله تعالى (وماله فى الآخرة
من خلاق) يعنى شول كسه كه دعا ايدوب يارب بنم نصيبمى زياده ويردير
انكيچون آخرتده نصيب اولماز پس ناظمك كلامى يا كفاره كوره
ويا مبالغه وتغليظ طريقيله مؤمن ناقصه نسبتله در زيرا دنيادن نصيب
نقدر زياده اولورسه حال آخرت اكا كوره نقصان اوزره اولور
وناقص لاشى حكمنده در * خود ستايى پيشهٔ شيطان بود * هركه
خود را كم زدن سلطان بود * خود ستايى بودك فاعلى وپيشه
مفعوليدر وياخوستايى مبتدا وبود جملهسى خبردر خودرا زندك مفعول
اولى وكم ثانيسى وجملهسى هركسى صفتدركه هركه هركسى تقديريله
مبتدا در سلطان بودك مفعولى اولوب بعد الجمله خبردر خودستايىده
ياء ثانيه مصدريه در (خودستاى وصف تركيبى دركه اصلنده ستايندهٔ
خوددر مصدرى ستودندر اوكمك مدح معناسنه (ستايش اوكش دركه
ستودندن اسم مصدردر مضارعنده واو يرينه الف وياز يادهقلنوب
ستايد وستاينده ديرلر پس ستايندهٔ خود كندن اوكيجى ومدح ايديجى
ديمك اولور (پيشه كار وصنعتدر تفصيلى اوائل كتابده مرور ايتمشدر
شيطان وابليس عزازيلك بعد اللعن اولان اسماسندندركه رحمتدن
بعدنه واياسنه دلالت ايدر (كم كاف عربينك فتحيله اكسك معناسنهدر
بندهٔ كمينه ديرلر اكسكلو قول معناسنه (زنده فعل مضارعدر مصدرى
زدندر اورمق ضرب معناسنه مضارعنده نون زياده ايدوب زند
وزننده ديرلر (معناى بيت) بودركه كشى كنديني اوكمكلك ومدح وثنا
ايتمكلك شيطان كاريدر زيرا شيطان كنديني آتش علوى اولمغله
مدح ايدوب بومعنى آدمك سجدهٔ آدمدن اباء واستكبارنه سبب اولمشدر
(وهركسه كه كنديني كم اوره وناقص كتوره سلطان اولور يعنى سلطان
كبى درجهٔ علو وكمال بولمشدر كويا ناظم قدس سره ديمك استركه
(آدم عليه السلام خاكدن مخلوق اولمغله اكسكلكنى بلدى وآخر خليفهٔ
حق مرتبهٔ عاليه بولدى انكيچون شياطين سليمانه عليه السلام مسخر
اولدى فاما شيطان دعواسيله خوار اولدى وانسانا كامسخر اولدى
بلكه نفوس متمردهيه اغوا وتزيين ايله وراء پردهدن مسلط اولوب نفوس

فاصله يه

فاصلهيه بر وجهله ظفر بولامدى * كفت شيطان من از آدم بهترم
* تاقيامت كشت ملعون لاجرم * شيطان لفظى كفتك فاعلى ومن
مبتدا واز بهتره متعلق وبهتر خبر وبعد الجمله مقول قولدر (ملعون
لفظى كشتك مفعولى وتا انتهاء غايت ايچوندركه كشته قيددر (لاجرم
قسم معناسنهدر (من انا ديمكدركه بهترم آخرنده اولان ميم كبى متكلم
وحده ايچوندر واول ميم اصلنده ام در نانم نان من ديمكدر كشت كاف
عجمينك فتحيله فعل ماضيدر مصدرى كشتن در شدن معناسنه كه
اولمقدر مضارعنده شين رايه قلب اولنوب كردد دنيلوركه على خلاف
القياس در زيرا قياس دال واحده ايله كرد ايدى وبعضيلر ديمشلردركه
كرديدن دخى لغتدر بلكه كثير الاستعمال در بو صورتده كردد يعنى
ايكى دال ايله قياس اوزرنه وارد اولمش اولور (ملعون مطرود من رحمة
الله معناسنهدر (لاجرم لابد ولامحالة معناسنهدر صكره حقا معناسنه
استعمال وقسم مجراسنه اجرا اولندى پس مؤداسى تحقيق وتأكيددر
حقا كبى وبونده اقوال مختلفه وار در سورهٔ هودده (لاجرم انهم
فى الآخرة هم الاخسرون) آيتنده تفاسيره نظر اولنه (بعد ذا الله تعالى
ابليسه لعنتى يوم دين ايله توقيت ايلدى نتكم كلور (وان عليك اللعنة — مطلب
الى يوم الدين) زيرا لعنت ابليس من حيث هو دكلدر بلكه آدمه
سجدهدن ابا ايتديكيچوندر پس من حيث انت ملعون اولمش اولدى
انسانك ايسه انكله ابتلاسى يوم دين ايله منتهى در بو معنادن اوتورى
انسان ايچون الى يوم الدين ملعون اولوب بعده لعنت ابديهٔ اصليه
ايچنده قالور فاعرف جدا (معناى بيت) بودركه شيطان بن آدمدن
بهتر يعنى يكركم ديو انانيت دعوى ايلدى نتكم كلور (قال انا خير منه
خلقتنى من نار وخلقته من طين) لاجرم ولابد وتحقيق نص كريمله
قيامته دك ملعون ومطرود اولدى وبلكه لعنت ابديه بولدى
بوجهتدن ديديلركه قياس ديدكلرى معنى ابتدا ابليسدن قالدى پس
نص واريكن قياسه حاجت يوقدر حقك سجده ايله امرى نص
قاطع ايكن ابليسك خاكه نسبتله جوهر علوىٔ نورانى اولديغيله
كندى فضلنى اظهار وحالنى ترجيح ايتديكى لغو اولدى (فافهم
قطعا وعليك بالكتاب والسنة فانهما من اعظم المنة * از تواضع خاك

مردم مىشود * نورنارازسر كشى كم مىشود * خاك مىشودك فاعلى
ومردم مفعولى واز بطريق التعليلا كامتعلقدر نور ايكنجى مىشودك
فاعلى وكم مفعولى وازدخى بطريق التعليل اكامتعلقدر وخاك ونوردن
هر برى مبتدااولوب مابعدنده كشى اولان جملهٔ فعليه خبراولمق دخى
جائزدر (تواضع وضعدندركه كندى نفسنك ذات وعبوديتنى بيلوب
آشغه قومقدر ضدى رياست وكبردر تملق بويله دكلدر بلكه هركس
مطلوبى ومطلوب منه مقدارى سرفرو ايتمكدركه عوام ناس ارasنده
جارى در حقيقت تواضع اهل تزكيه يه مخصوصدر انكيچون انلرده
طلب رياست ورئيس القوم اولمق يوقدر مكركه خليفه اوله ائمهٔ اثنى
عشر كبى (مردم آدم اوغلانى بوراده نوع انسان مراددركه آدم
واولادى در (نورنار اضافتـله مراد آتشدن مشتعل ومرتفع اولان
لهب در من وجه صورت نورده اولمغـله نورله تعبير ايلدى والا نارده
شدت ضوء واردر نور ايسه اندن اخف در سركشى ده يامصدريه در
(سركش وصف تركيبى دركه اصلنده كشندهٔ سر در باش چكيجى
ومطيع ومنقاد اولميوب باشن هوايه طوتيجى (كم كاف عجمينك ضميله
نابديد معناسـنه (معناى بيت) بودركه خاك تواضعندن اوتورى آدم
وانسـان اولور وآتش شعلهسى سركشلكندن اوتورى نابديد اولور
يعنى زمين راه حقده خاك اولوب تواضع كوسترمكله الله تعالى اندن
تخمير ايتديكى برقبضه ترابدن كندى ذاتنه خليفه اولمغه لايق آدم
خلق ايلـدى واكا نفخ ايلديكى روح علوىنك نورنى عرشـه دك
چيقردى وعالملرى اول نورله پرقيلدى شعلهٔ آتش ايسه خفتندن نابود
اولدى يعنى شيطان كه لهب ناردن مخلوقدر آدمه كوره بىقـدار در
زيرا نظرايله كه شلهٔ نارهوايه برخوش تصـاعد ايتدين منطفى اولور
ووجودى عدم پرده سن بولور راشته ارباب كبر واهل ترفعـك حالى
بودر * رانده شد ابليس ازمستكبرى * كشت مقبول آدم ازمستغفرى *
ابليس لفظى شدك فاعلى رانده مفعولى واز علت فعلدر آدم كشتك
فاعلى ومقبول مفعولى وار تعليلى در (رانده اسم مفعولدر سورلمش
معناسنه مصدرى راندن سورمك معنـاسنه واسم مفعول ماضى دن
مشتقدر يعنى ماضى كه اندر سورلدى معناسنه آخرى مفتوح وفتحهسنى

بيـان ايچون ها زياده قلنيجق اسم مفعول اولور وماضىٔ مفيد دخى
كرچه اسم مفعول هيئتنده در ولـكن مقامدن وسوق كلامدن فرق
اولنور مثلا كرده ايتمش وايدلمش وخواسته دلمش ودلنمش در وكرده شد
ايلندى وكرده شد نده ايلنديلر ديمكدر (ابليس ابلاسدن مشتقدركه
شدت يأسدن عارض اولان حزندر و بعضيلر ديديلركه ابليس اسم
اعجميدركه انده اشتقاق اولماز آدم وامثـالى كبى (ازمستكبرى ده از
تعليـل ايچون ويامصدريه در استكبار كبر باطل اظهار ايتمكدر نتكم
ابليس حقنده كلور (ابى واستكبر) وكبر كندينى غيريدن اكبر كورمكدر
وتكبر دخى استكبار كبى اظهار كبردر ولـكن كبرحق وكبر باطلى اظهاردن
اعمدر كبرحق اسمـاء الهيدن كلن متكبردن مأخوذ در وكبر باطل
(ساصرف عن آياتى الذين يتكبرون فى الارض بغير الحق) آيتنـده
اولان تكبردن مستفـاد در (ازمستغفرى ده دخى از تعليـل ايچون
ويامصدريه در استغفـار ذنوبى مغفرت وستر طلب ايتمكدركه مآلى
تبديله راجع اوله (معناى بيت) بودركه ابليس متكبرلكندن اوتورى
دركاه قربدن سورلدى نتكم قرآنده كلور (قال اخرج منها مذؤما
مدحورا) يعنى ياابليس چق جنتدن مذموم ومطرود اولديغك حالده
زيرا مستكبرلك حالى رسواى وذليل اولمقدر وآدم مستغفرلكندن اوتورى
مقبول اولدى نتكم كلور (فتلقى آدم من ربه كلمات فتاب عليـه) واول
كلمات (ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين) در
يعنى آدم اعتراف ذنب ايدوب خاك ذلته جبهه سوده قلمغله فى المثـل
يرده اولان يوز باصلمز موجبنجه الله تعالى انى خاكدن رفع ومقام عالىٔ
قربده نصب ايلدى ومقبول اعلى الاعالى اولدى وابليس سرن هوايه
رفعله سرنكونلق رتبه سن بولدى وخاك مذلتده قالدى عليه مايستحق
* شد عزيز آدم چو استغفار كرد * خوار شد شيطان چو استكبار كرد *
آدم شدك فاعلى وعزيز مفعولى چو تعليليه در استغفـار كردك مفعولى
وفاعلى ضمير آدم در شيطان شدك فاعلى وخوار مفعولى ومابعـدى
ماقبلى كبيدر بو بيتك مفرداتى مرارا شرح اولندى (معنـاى بيت)
بودركه آدم استغفـارى سببيله عزيز وشيطان استكبارندن اوتورى
ذليل اولدى پس بوندن اعتـذارله اصرارك نتيجهسى بلندى زيرا

استغفار اعتذار در واستکبار اصرار نوعندندر و بونده رمز واردر که کشی
قضائله برحالدن برحاله تحول ایدر مثلا عزیز ایکن ذلیل اولور
ابلیس کبی زیرا حقنده سعادت ازلیه یوقدر بو جهتدن سعادتی
عارضه اولور وذلیل ایکن عزیز اولور آدم کبی زیرا حقنده سعادت
ازلیه واردر بو جهتدن شقاوتی عارضه در قال الله تعالی (یمحوا الله
مایشاء ویثبت وعنده ام الکتاب) یعنی علمنده محو واثبات یوقدر بلکه
لوح محفوظده واردر بو تغیر ایسه لوح علمك نقشی سلمز فافهم جدا
* دانه پست افتد زبردستش کند * خوشه چون سر برکشد
پستش کند * دانه افتدك فاعلی و پست مفعولیدر زبردست کندك
مفعولیدر وفاعلی معلوم اولمغله محذوفدر که خاکدن رفع ایتمك شانندن
اولانلر در خوشه برکشدك فاعلی وسر مفعولی وجملهسی فعل شرطدر
زیرا تقدیرنده چون برکشد خوشه سر دیمکدر پست کندك مفعولیدر
فاعلی محذوفدر که اوراغه مباشرت ایدنلردر و بعد الجمله جزاء
شرطدر (زبردستش و پستش ده اولان ضمیرلر کندده قید در کندش
زبردست و کندش پست دیمکدر (دانه حبه در ودانهٔ دل حبة
القلب درکه مضغهٔ صنوبریه در (پست باء عجمی ایله الچقدر (افتد
فعل مضارعدر مصدری افتادندر که دوشمکدر مضارعنده الف
ساقط اولوب افتد وافتنده دیرلر وکاه اولور که تخفیف ایدوب فتد
دخی دیرلر ومصدری افتیدن دخی کلور بو صورتده مضارعنده
یا دوشر (زبردست اصلنده صفت مشبهه در اوست اللو وقوی
وکربز معناسنه پس فی الاصل رانك سکونیله در و بوراده اصلده
رانك کسره سیله واضافتله در ال اوستی معناسنه وزن ایچون
اسکان اولنمشدر (خوشه بغدای وارپه وسائرا کن باشیدر که بشق دیرلر
اصلنده خوش در خشك معناسنه صکره علمیته نقل اولنوب آخرنه
علامت نقل ایچون ها وضع اولندی (معنای بیت) بودر که دانه الچغه
دوشسه انی ال اوستنده ایلرلر نتکم خرمنکاهده دوشر واکا (من
تواضع رفعه الله) سریله معامله قیلورلر چونکه بشق باش چکه
وکردن فرازلق ایلیه انی پست ایدرلر واوراقجیلر انی بچوب دسته
دسته یره براغورلر اشته کردن کش اولانك حالی خاکه دوشمکدر

ویره دوشه نك حالی یوقارو رفع اولنمقده در خرمن دانه لری کبی

* * در بیان نشان ابلهان کوید * *

* چار چیز آمد نشان ابلهی * بانو کویم تا یابی آکهی * چار چیز
مبتدادر آمدك ضمیر فاعلی اکا راجعدر نشان مفعولیدر و بعد الجمله
خبردر بانو کویمه متعلقدر آکهی یابی نك مفعولی و جملهسی
تعلیلیه در ابلهی ده یا مصدریه در ابله اوغوز دیدکلریدر که سلیم
الصدردر احمق دیدکلری دکلدر زیرا اوغوز عاقلدر احمق ایسه
عاقل مقابلیدر بوراده ناظم قدس سره ابلهی معنای اصلیسی
اوزره استعمال ایتمامشدر بلکه ذم اوزرنه اجرا ایتمشدر نتکم ابیات
آتیه دن معلوم اولور (یابی اولنده باء مکسوره علامت استقبالدر
یابی یاء مثناة وبعده باء موحده ایله مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فا یایه قلب اولنوب یابد و یابنده دیرلر (اکهی
مدله اصلنده اکاهی در که یا مصدریه در اکاه خبردار در اکاهیدن اکاه
اولمقدر که تنبه در واکاه ایتمك که تنبیه واخبار واعلامدر (معنای بیت)
بودر که درت نسنه ابله لك و بی رشد اولمق نشانی کلدی اول درت
نسنه یی سکا سویلیه یم تا که اکاهلق بوله سن یعنی خبردار اولوب اکا
کوره حرکت ایده سن واول درت نشانلردن حذر اوزرنه اولاسن
والا سن دخی ابله اولوب بدکام و بدنام اولورسن * عیب خود ابله
نه بیند در جهان * باشد اندر جستن عیب کسان * ابله نه بیندك فاعلی
وعیب مفعولیدر ودر اکا ظرفدر باشدك فاعلی ضمیر ابله در جستن
عیبه وعیب کسانه مضافدر عیب شول امردر که برنسنه انکله عیبه یعنی
نقصانه مقر اولور عیبه سختیاندن زنبیل وایچنه ثیاب وضع ایتدکلری
صندوق وسپت وامثالیدر وحدیثده کلورکه (الانصار کرشی وعیبتی)
ای موضع سری (نه بیند فعل مضارع منفی در مصدری دیدن در کورمك
معناسنه مضارعنده علی غیر قیاس دالی بایه قلب ایدوب بیند و بیننده
دیرلر اندر ظرفیت ایچوندر (جستن جیم عربی نك ضمیله استمکدر
مضارعنده سین واوه و بایه قلب اولنوب جوید و جوینده دیرلر ودقائقده
کلور که جستن وجوییدنك معنالری بر برینه قریبدر که جستنك استمك
وجوییدنك ارامقدر بو سببدن اندن اخذ اولنه جغی بوندن اخذ ایدرلر

شستن وشویدن کبی که بری یومق و بری آرتمقدر جستن وشستن دن
نه فاعل کلور ونه امر کلور ایکیسیده جو یدن ایله شو یدن دن کلور
بوده برنوع توسعدر که لسان فارسی یه مخصوصدر عربی ده یوقدر
(کسان کسک جعیدر کشی وکسه معناسنه (معنای بیت) بودر که
ابله دنیاده کندی عیبنی وعار اولاجق نسنه‌یی کورمز غیر یلرك عیبنی
طلبده اولور بو ایسه قباحت عظیمه وحماقت ظاهره در اکر عقلی
اولایدی کندی حالنی کورردی وغیر یدن اغماض عین ایدردی زیرا
مؤمنك شانی غیرك عیبنی ستر و کندی عیبنی کشفدر والا (وقدخاب
من دساها) داخل اولور ودیمشلردر که فضوح الدنیا اهون من
فضوح الآخرة وحدیثده کلورکه (سزدن بریکوز قرنداشنك کوزنده
چور وچوپی کورر کندی کوزنده اغاجی کورمز) وعند الملائکه

ستر عیوب وذنوب افضل اعمال بنی آدمدندر فاعمل * تخم بخل اندر دل
خود کاشتن * انکه امید سخاوت داشتن * تخم کاشتنك مفعولی واندر
اکا ظرفدر انکه داشتنه ظرف وامید اکا مفعولدر تخم تاء مثناتك ضمی
وخاء معجمه ایله معروفدر هر نسنه‌نك اصلنه ومادەسنه تخم دیرلر حیواناتده
ومیوه ده وغیریده استعمال اولنور تخم مرغ یمرطه‌سه دیرلر که مرغك
ماده سیدر (بخل باء موحده نك ضمی وخاء معجمه ایله عربیدر که کرمك
ضدیدر ومفرداتده کلورکه بخل مکسوب ومدخر اولان نسنه‌یی حبسی
لایق اولمیان محلدن امساکدر ومقابلی جوددر وشرح مناویده کلور
که بخل سائل محتاجی حاجتدن فضله اولان نسنه‌دن منعدر (کاشتن
کاف عربیله اکمك حراست معناسنه مضارعنده شین معجمه راء مهمله‌یه
قلب اولنوب کارد و کارنده دینلور وکاشتن کبی کاریدن دخی مستعملدر
(سخاوت وسخا کریم وجومرد اولمق (انکه انکه‌دن مخففدر که لغتده
اول وقتده دیمکدر ولکن اندن صکره معناسنه استعمال اولنور
ودیمشلر که سخا اول عطادر که بحسب رأی المعطی حاجت مقداری
اوله زیرا مصلحتدن زیاده اولسه بلکه معطی لهك هلاکنه سبب
اوله (داشتن طوتمقدر مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده
دیرلر (معنای بیت) بودرکه بخل وامساك تخمنی کندی قلبنده اکمك
اندن صکره جومردلك امید ورجاسنی طوتمق یعنی قلبی مزرعه‌سنه

تخم امساك اکوب انك حاصلی اثر بخل ایکن ینه حالنده اولمیوب
دعوای سخاوت ایدر (وکل اناء یترشح بما فیه سرنی بلمز پس اسخیا
دفترنده اولمغه ظاهرده نقش سخاوت استر والا کدا سلطان صفتنی
امید ایتمکله اولماز بلکه خزائن وبذل وانفاق دخی لازمدر الحاصل
بخیلك امید سخاوت ایتمسی دلوجه دیدکلری تخمی اکوب دخی خاص
بغدای امید ایتمك کبی اولور هر نسنه نك ایسه تخم مخصوصی واردر

قال الله تعالی (والله خلق کل دابة من ماء) ای من نوع من انواع لمیاه
* هرکه خلق از خلق اوخشنود نیست * هیچ قدرش در در معبود
نیست * بونك تقدیری هرکسی که خلق نیست خشنود از خلق او هیچ
قدرش نیست در درمعبود دیمکدر که هرکسی مبتدا وخلق مبتداء ثانی
وخشنود نیستك بحسب المعنی مفعولی اولوب بعد الجمله مبتداء ثانی یه
خبر وبو دخی مبتداء اوله صفتدر از خشنوده متعلقدر قدرش مبتدا
ونیست خبر وبعد الجمله مبتداء اوله یعنی هرکسی یه خبر اولور در قدره
ظرفدر نسخه لرده دریرینه بر واقع اولمشدر ولکن استعماله مناسب
اولان در ذر فی معناسنه وعربی ایله تعبیری لبس له قدر فی باب المعبود
دیمکدر (بو صورتده قدر نیستنه فاعل اولمق دخی وجهدر خلق اول
خاء معجمه نك فتحیله مخلوق معناسنه درکه مصدر بمعنی المفعولدر
وخلق ثانی خاء معجمه نك ضمی ولامك سکونیله وضمه سیله دخی
مطلب
جائزدر طبیعت دیدکلریدر که فارسیده خوی دیرلر (تفصیلی
بودرکه خلق نفسك هیئت راسخه سیدرکه بلا فکرة
ولا رؤیة سهولت ویسرله آندن افعال صادر اولور اکر
صادر اولان عقلا وشرعا افعال جمیله ایسه اول هیئته خلق
حسن واکر افعال قبیحه ایسه خلق سیئ دیرلر وشول یرده که رسوخ
اولمسه اکا خلق دیمزلر بعض احوال عارضه سببیله بذل مال ایتمك
کبی که اکا سخاوت دیمزلر زیرا نفسنده ثابت اولمش خوی دکلدر وکذلك
عند الغضب بطریق التکلف سکوت اینسه شونك خوی وخلقی
حلمدر دینلمز وخلق فعلدن عبارت دکلدر زیرا کاه اولورکه برکسه نك
خلقی سخا اولور ولکن خارجده یا فقد مال ویا برمانع سببیله بذل
بولنماز وکاه اولورکه برکسه نك خلقی بخل اولور ولکن بر باعث و باریا

ایچون بذل ایدر پس اولکنه بخیل وایکنجی یه سخی دنلمز و بوتقریردن
معلوم اولدیکه خوی عادت وتوره ایله تفسیر ایتمك خطادر نتکیم بعض
لغات فارسیه ده واقع اولمشدر زیرا ترك توره دیدکاری رسم وقانوندر
(وعادت خودتند رکه برفعلی ویاانفعالی تکریر ایتمکدر تا که کند نه
طبع کبی اوله یعنی تعاطیسی قولای کله انکچون عادته طبیعت ثانیه
دیمشلر پس عادت نفسده اولان خوی وخلقك غیریدر که طبیعت
اصلیه دکلدر (خشنود راضی معناسنه در واوك حذفیله خشند
دخی دیرلر خشنودی قانعلك دیمکدر (قدر مقدار و وزن (معبود
الله تعالی‌در که مرتبهٔ الوهیتده اطلاق اولنور زیرا عابد مقابله سنده در که
امور اضافیه دندر یعنی عابدك عبودیتی اللهك الوهیتی حذاسنده در که
اللهه ارتباط عبودیتله در وکلمهٔ توحیدك معنای صوریسی لامعبود
الاالله دیمکدر وحقیقیسی لاموجود الاالله در (معنای بیت) بودر که
هرکشی که خلق عالم انك خوبندن خوشنود وراضی دکلدر الله تعالی
قپوسنده ودرکاهنده انك اصلا قدر و وزنی یوقدر زیرا بد خوی اولان
کشی کسر خاطر ایتمکدن خالی دکلدر کسر قلب ایسه هدم بیت الله در
تخریب کعبه ایده نك ایسه الله تعالی عندنده اعتباری یوقدر زیرا
کعبه معظم وقلب انسان اندن اعظم در که کعبه بناء ابرهیم وقلب
بناء رب ابرهیمدر وخالق ومخلوق میاننده تفاوت بین السماء والارض در
بلکه حادثك قدیم یاننده اسمی یاد اولنماز پس چه مناسبت * هرکه اورا
پیشه بد خویی بود * کار او پیوسته بد رویی بود * بد خویی بودك
فاعلی واورا مفعول اولی وپیشه ثانیسی وبعد الجمله هرکه یه صفت
اولور زیرا هرکسی تقدیرنده در که مبتدادر کار او ایکنجی بودك فاعلی
وبد رویی مفعولی وپیوسته کاره ظرفدر (بد خویی ده یاء ثانیه
مصدریه در و یاء اولی اصلیه در اکرچه بلا یا خو دخی استعمال اولنور
(خوی خلق وطبیعتدر که مرور ایتدی (پیوسته متصل دیمکدر که
دوام مراد در اصلنده ماضیٔ مقیدر مصدری پیوستن در اولاشمق
واولاشدرمق معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب یرینه دال
ونون کتوررلر پیوند وپیونده دیرلر (بد رویی ده یاء اولی وثانیه
بد خویی ده کی کبیدر بعض نسخه ده بی رویی دوشمشدر یوزسزلك

معناسنه (معنای بیت) بودر که هرکشی که بد خویلق اکا پیشه
وصنعت اوله انك دائما کاری بد یوزلولك ویاخود یوزسزلك اولور
یعنی بد خوی اولان کسه بد چهره ومنقبض یوزلو اولور نتکیم
بد خوی اولنلرده مشاهده در ویاخود یوزسز یعنی بی حیا وبی ادب
اولور وفی المثل کلب کبی هرکسك یوزنه یاپشور وبی حضور ومشوش
دل ایدر بو معنی ایسه سیماء صالحینه مخالف وآداب وارکان اهل حیا
وتقوایه ناملایم در * خوی بد برتن بلای جان بود * مردم بد خو
نه از انسان بود * خوی بد بودك فاعلی وبلا مفعولی وبر بد خویه
متعلقدر بد خویك صفتی در بد خو مردمك صفتی اولدیغی کبی
مردم مبتدادر نه بوده قیددر نبود دیمکدر (ولکن فاصله اولمغله
اصلی اوزرنه هاء رسمی ایله یازلدی ونبودك تحتنده فاعل ضمیری
مردمه راجعدر وبعد الجمله مبتدایه خبر اولور وبو بیتك مفرداتی
شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که تن اوزرنده یارامز خوی بلا
ومحنت جان عزیز اولور یعنی جان ثقلت چکر انسانك ظاهرنده اولان
بد خویندن زیرا بد اولان خوی صفت نفسانیه در یوخسه روحانیه
دکل وبد خوی اولان کسه انساندن اولماز بلکه حیوانات ایچنده
سباع قسمندن اولور ویوم قیامتده دخی صفت غالبه سی اوزرنه کلور
یعنی اول وجهله صورت بولور زیرا دنیاده سیرت انسانیه دن بیرون
اورادة دخی صورت انسانیه دن خارج اولور زیرا دنیاده ظاهری
انسان وباطنی حیوان ایدی پس نشر وحشری دخی اکا کوره اولور
* بخل شاخی ازدرخت دوزخست * آن بخیلك ازسکان مسلخست *
بخل مبتدا شاخی خبردر دوزخستده اولان است شاخه قیددر که
شاخیست دیمکدر ازدرخت شاخه صفتدر آن بخیلك مبتدا ازسکان
خبردر شاخی ده یا زائده ویا تنکیر ایچون شاخ بوداق وشاخسار
بوداقلقدر که سار انك کثرتندن عبارتدر ودقائقده کلور که شاخسار
بداق دیه سیدر زیرا سار دیه در درخت اغاجدر مطلقا که هنوز
کسلمامش اوله یاش اغاجه وقوری یه ویمش اغاجنه وغیریه شاملدر
(دوزخ جهنم که ترك طامودیر (بخیلك ده بخیل باخل مبالغه سیدر که
کثیرا لبخل اولانه دیرلر (رحیم راحمك مبالغه سی اولدیغی کبی

کثیرالرحمه‌در آخرنده کاف تصغیر ایچوندرکه تحقیره محمولدر نفسک‌ده اولدیغی کبی (سکان کاف فارسیله جمع سکدر کلاب معناسنه (مسلخ سلخ‌خانه دیدکلریدر یعنی حیوان بوغازلیوب دریسنی یوزدکلری یر زیرا سلخ خاء معجمه ایله جلد حیوانی نزع ایتمکدر سلخ شهر آی آخریدر سلخ نهار غروب شمسدر (معنای بیت) بودرکه بخل وامساک وادخار جهنم اغاجندن بر یداقدرکه بخیلک قلبنه اورادن تدلی ایتمشدر جود وسخا جنت اغاجندن بر یداق اولوب کریمک قلبنه تدلی ایتدیکی کبی سؤال اولنورسه که جنتده اشجار اولور زیرا انهاری مشتملدر فاما جهنمده نوجهله درخت اولورکه نار محرقدر منبت دکلدر جواب بودرکه درخت دوزخ ینه کندی جنسندندرکه آتشیندر وقرآنده ذکر اولنان شجرهٔ زقوم اشجار جهنمدر پس درخت دوزخک تربیه‌سی آتش ایله‌در صوایله دکل نتکیم آتشدن متلذذ اولان مرغ سمندرک ریشندن مندیل اتخاذ ایدوب متسخ اولدقده یعنی وسخ ودنس قبول ایتدکده اول مندیلی آتشه طرح ایدر واتش انک وسخنی اکل وازاله ایدر وکالاول صابونله غسل اولنمش ثوب کبی اولور واتشده یانمز چقاروب استعمال ایدرلر ومصراع ثانینک معناسی بودرکه اول بخیل‌جک یعنی حقیر ومهین سلخ‌خانه کلبلرندندرکه جیفهٔ دنیایه حرص قوی ومزید طبعی اولمغله خوار وذلیل اولمشدر ویلادیغی قاندرکه دم حیوانی دردم ایسه نصله حرامدر * روی جنت را کجا بیند بخیل * پشهٔ افتاده اندر پای پیل * بخیل بیندک فاعلی وروی مفعولیدر پشهٔ مبتداء محذوفه خبردر تقدیری بخیل پشهٔ است دیمکدر (افتاده پشه‌نک صفتیدر اندر افتاده‌یه ظرفدر بعض نسخه‌ده افتاده زیر پای پیل دوشمشدر زیر دخی ظرفدر زیرا تحت معناسنه‌درکه فوقک مقابلیدر (کجا استفهامدر قنده معناسنه بیندک مصدری دیدندر نتکیم مرور ایتدی (پشهٔ‌ده همزه وحدت ایچوندر (پشه باء عجمینک فتحیله سوری سکک‌درکه عرب بعوض دیر زیرا جثه‌ده ذبابک بعضی کبیدر (پیل باء عجمینک کسریله عرب فیل دیدیکی حیوان عظیمدرکه هندستانده اولور وانک اوصاف کثیره‌سی واردرکه حیوة الحیوان نام کتابده مسطوردر (معنای بیت) بودرکه بخیل

اولان کسه جنت یوزنی قنده کوره زیرا باب جنت بخیله مسدود وسخی‌یه مفتوحدر حتی مشهوردرکه دیرلر خسیسک قپوسنی جومرد آچر بخیل فیل ایاغنه ویا ایاغی آلتنده دوشمش بر سوری سکک کبیدرکه ضعف بصری اولدیغندن ماعدا ایاقلر آلتنده ازیلوب خرد ومرد اولور ویاخود فیل کبی توانا اولان نفس اماره‌نک ایاغی آلتنده قالمش پشه کبیدر یعنی انک زار وزبونی در نفس ایسه جنتی کیرمز زیرا اصلی ناردندر پس صفت نفسانیه اهلی دخی بویله‌در وبخیلی پشه ایله تمثیلنده وجه بودرکه پشه‌نک وذبابک کوزی قپاقلری یوقدر انکیچون ایاقلریله دائما کوزلرینه مسح ایدوب جلا ویررلر زیرا مغبر اولمقدن خالی دکلدر * باش از بخل بخیلان برکران * تا نباشی از شمار ابلهان * ازکرانه ویرباشه متعلقدر باش امردر مصدری باشیدندر اولمق معناسنه بخیلان بخیلک جمعیدر (کران وکرانه کاف عربینک فتحیله کنار معناسنه‌درکه ترک قراغ دیر (شمار صاغش عدد معناسنه قیامت کوننه روز شمار دیرلر یوم الحساب معناسنه شماریدن صایمقدر زیرا اول کونده خیر وشر امقابله ومکافات ایچون عملار عد اولنور شمارگاه عرصات درکه صوری وحساب یریدر (ابلهان ابلهک جمعیدرکه معناسی عنوان کلامده تبیین اولندی بعده ناظم قدس سره کرچه چار چیز دیدی فاما ظاهرا اوچ نسنه عد ایتدی که بری عیب جو وبری بخیل وبری بدخوی اولمقدر مکرکه بدخوی اولمغله خلقی رنجیده قلمق میاننده فرق اوله فافهم (معنای بیت) بودرکه بخیلرک بخلی صفتندن کنار اوزره اول واول درپایه دوشمه کری چکل تاکه ابلهلر عدادندن وزمره سندن اولمیه‌سن یعنی اختیار کنار ایتدیکک ابلهلردن عد اولنمامق ایچوندر زیرا بیت مذکورده تا غرض وغایت ایچوندر نتکیم مرارا شرح اولندی فاعمل

* در بیان عاقبت کوید *

* از بلا نارسته باشی ای عزیز * باز باید داشتن دست از سه چیز * رسته باشی‌نک مفعولیدر از رسته‌یه متعلقدر وجمله‌سی مصراع ثانی‌نک مضمونی تعلیلدر داشتن بایدک فاعلی دست داشتنک مفعولی از داشته متعلقدر باز معتاده داشتنه داخلدر باید بازداشتن دیمکدر (بلا شول

امر شاق در که انکله امتحان الهی واقع اولور بو صورتده بلودن
اولور ویاخود بلی دندر که کسریله اسکیمك وفنا بولمقدر زیرا طبعا
مکروه اولان نسنه اصابتیله انسان غم وغصه یه دوشوب اول سببدن
چوریوب فنا بولور (تا تعلیل ایچوندر (رستهدرانك فتحیله اسم مفعولدر
قورتلمش معناسنه مصدری رستن در قورتلمقدر که خلاص ونجاتدر
مضارعنده سین هایه قلب اولنوب رهد ورهنده دیرلر (باز کیرو
دیمکدر (باید مضارعدر مصدری بایستندر کرك اولمق معناسنه
مضارعنده سین حذف اولنوب باید دینلور داشتن طوتمقدر
مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (دست الدر که
عرب ید دیر حدی رؤس اصابعدن قولتغه وارنجه در پنجه دستده
داخلدر که منتهای کف اولان رسغدن یعنی بلکدن اعتبار اولنور
(سه فتحله وهاء غیر ملفوظه ایله که فتحه یی بیان ایچوندر که اوچدر
ثلثه معناسنه ولکن سین فتحهٔ صریحه ایله اوقنیوب اماله اولنور
(معنای بیت) بودر که ای عزیز بلادن قورتلوب عافیت بولمقدن
اوتوری اوچ نسنه دن الی کیرو طوتمق یعنی ال چکمك کرکدر که اول
اوچ نسنه اسباب عافیتدندر بعض نسخده سه چیز یرینه دو چیز
واقع اولمشدر ولکن صحیح دکلدر زیرا ابیات آتیه ده مذکور اولان اوچ
نسنه در ایکی دکل وبو کتابك بو مقوله تحریفاتی کثیردر تقدیم
وتأخیر ابیات شویله طورسون سامح الله الناسخ لمانه لبس براسخ
* رو تو دست از نفس ودنیا باز دار * تا بلاها را نباشد با تو کار *
تو رو تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکید در دست باز دارك
مفعولیدر واز اکا متعلقدر وجمله سی بیانیه در کار نبا شدك
فاعلی وبلاها مفعولی ویا دخی اکا متعلقدر رو فتحله امر حاضردر
مصدری رفتن در یوریمك وکیتمك معناسنه مضارعنده فا واوه وتا
داله مقلوب اولوب رود ورونده دیرلر (دار امردر مصدری داشتن در
تتکمه مرور ایتدی (بلاها بلانك جمعیدر تا غرض ایچون وبا معیت
ومصاحبت ایچوندر (معنای بیت) بودر که یوری سن نفس ودنیادن
الی کر وطوت یعنی بو ایکیسندن ال چك وانلره مشغول اولمقدن
فارغ اول تا که بلالر ایچون سنکله کار اولمیه وسکا ظفر بولمیه زیرا

هوای

هوای نفسه تابع ودنیایه مشغول اولان کسه نك باشندن بلا اکسك اولماز
شول جهتدن که نفس مبدأ فساد ودنیا مصدر نزاع وجدل وعناددر
پس دنیایی اهل دنیا اوزرنه طرح ایدوب حبلك علی غاربك دیمك
کرکدر * ور بحرص وآز کردی مبتلا * با تو روی آرد زهر سو صد بلا *
مبتلا کردی نك مفعولیدر بحرص مبتلایه متعلقدر وجمله سی فعل
شرطدر زیرا ور واکر معناسنه در حرف شرطدر که معناده فعله
داخلدر تقدیری واکر کردی مبتلا بحرص وآز دیمکدر صد بلا آردك
فاعلی وروی مفعولی وبا دخی اکا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر
وبعض نسخده زهر سو یی بلا دوشمشدر یاء ثانیه زائده در وما ل کرچه
بردر که وصول بلادر ولکن نسخهٔ اولی ابلغدر فتفطن (حرص عربی
وآز مدله فارسیدر که ایکیسی بر معنایه در یعنی بر نسنه یی فرط ارادت
واجتهادله طلب وحصولنی آرزو در تتکمه مرور ایتدی (کردی کاف
عجمی ایله کشتی وشدی دیمکدر مصدری کشتن در که اولمقدر یعنی
تحول معناسن افاده ایدر ولکن مضارعی کرد دکلمك خلاف قیاسدر
وکردد ك مصدری کردیدن اولدیغی صورتده دخی مخاطبی کردی کلمك
تخفیفه محمولدر مبتلی ابتلادندر اختبار وامتحان معناسنه (آرد مدله
مضارعدر مصدری آوردن در واوك فتحیله کتورمك معناسنه
مضارعنده رایه فتحه حرکت ویروب اورد واورنده دیرلر وکاه اولور که
کثرت استعمالندن اوتوری تخفیف قصد ایدوب واوی حذف ایدرلر
آرد وآرنده دیرلر یوز کتورمك توجه واقبالدن عبارتدر (سو سوی
جهت معناسنه در کدترك یکادیر مثلا بو یکادیمك محلنده عجم این سو دیر
(صد بلا کثرتدن کنایه در لغت عربده دخی جاری در مثلا سبعه وار بعین
ومائه دیرلر وعدد مخصوص مراد ایتمیوب کثرتدن کنایه در زیرا صد
عشرات مرتبه سنده اولان کثرتك منتهاسیدر (معنای بیت) بودر که
اکر حرص وطمع وآرزویه مبتلی اولد کسه که بلای سیئ مقوله سیدر
هر جانبدن سکا یوز یعنی چوق بلا توجه واقبال ایدر وانلردن خلاصه
مجال بولمزسن زیرا مایه سی بانکیجه در پس صفت حرصدن نفسکی
تزکیه ایدوب بعده بلا وقضادن نجات بول ودیمشلردر که حرص صفت
غالبه مور در انکیچون ایاقلرالتنده پایمال اولور * آنکه نبود هیچ نقدش

درمیان * هر بکجا باشد بود اندر امان * هیچ نقدش نبودك فاعلی
ودرا کا ظرفدر و بعدالجمله انکه یه صفت اولور که انك تقدیری آن کسی که
دیمکدر که مبتدادر بکجا باشده ظرفدر و بعد الجمله مبتداء محذوفدن حال
اولور که عربیله تقدیری هو کائنا فی ای مکان یکون دیمکدر بود جمله سی
محذوف مذکوره خبر اولوب بعد الجمله آن کسی یه خبر اولور (نقدش ده
ضمیر غائب یانبوده و یامیانه قیددر انکه نبودش و یا درمیانش دیمك
اولور (نقد خلاف النسئه یعنی ویرسی دیدکارینك خلافیدر که ناجز
وحاضردر ودراهم وامثالی تمییز ایتمکدر یعنی زیوف ونبهرجنی جیدندن
ایرمقدر و بومعناده ماهر اولانه نقاد دیرلر بوراده نقدله مراد منقوددر
یعنی دراهم ودنانیردر که مصدر بمعنی المفعولدر (وسط میان درکه
اورته دیرلر انسانك وسطی بلی اولمغله بله میان دیدیلر میان بند قشاق
واو چقور در امان خوف زائل اولوب طمانینت نفس حاصل اولمق
امن کبی پس امن وامان خوفك ضدیدر (معنای بیت) بودر که اول
کسه که انك بلنده بغلو اولان کمرنده اصلا نقده متعلق نسنه سی اولمسه
اول کسه هر قنغی مکانده اولورسه امن وامانده اولور انکچون دیرلر که
مال آدمه دشمندر یعنی مالی اولان ادمك ماندن اوتوری دشمنی اولور
انکچون قوافل قطع وخانه لردن سرقه اولنور ونیجه سی دخی مالی
اوجندن قتل اولنور علم ایسه بویله دکلدر بلکه علم صاحبنی حارسدر
ومنظور وملتفت اولماسنه باعثدر الحاصل اسباب عافیتدن بری دخی
خصوص اوزرینه استصحاب مال ایتممکدر زیرا درویشه هرقنده
اولورسه زیان اولمز زیرا بوقلغه کسه طولاشمز وارلق ایسه اکر ظاهر
واکر باطن بویله دکلدر * نفس ودنیارا رها کن ای پسر * باز رستی
از بلا واز خطر * نفس ودنیا رها کن لفظنك مفعولیدر رستی ماضی
مخاطبدر مابعدی اکا متعلقدر بوراده شرط معناسی واردر تقدیری
اکر رها کردی باز رستی دیمکدر رها کن امر حاضردر مصدری
رها کردن درکه صالی ویرمکدر رهائیدن ورهاندن دخی بویله در باز
بوراده تحسین ایچون زائددر خطر هلاك اوزرینه اشرافدر (معنای بیت)
بودر که ای پسر نفس ودنیانی صالی ویر یعنی صفات نفسانیه
واشتغال دنیانی ترك ایله ورذائل وعرض دین اولمیان نسنه لری براق

اکر

اکر بویله ایدرسك بلا وخوف وهلاکدن سالم اولورسن والا عافیت

بولمازسن * ای بسا کس کز برای نفس زار * در بلا افتاد وکشت
از غم نزار * بسا کس مبتدا وافتاد جمله سی خبردر کز افتادی تعلیل
ودردخی اکا ظرفدر کشتك فاعلی بساکس ضمیری ونزار
مفعولی وبعد الجمله افتاد اوزرینه معطوفدر ای کسرله فارسیده
وفتحله عربیده حرف ندادر بوراده منادی محذوفدر ای پسر
وامثالی کبی (بساو بسی نیچه معناسنه استعمال اولنور الف ویا نسبت
افاده ایدر وبعضیلر دیدیلر که بساو بسی اصلنده بس در نیچه معناسنه
صکره مبالغه ایچون الف ویا زیاده قلنوب نیچه نیچه یعنی زیاده
چوق معناسنه استعمال اولندی و بو فقیر عندنده ظاهر اولان
بودر که بو کلمه لر عربیده کم خبریه معناسنه درکه تکثیر ایچوندر
مثلا (وکم من قریة) وکثیر من القری دیمکدر که مواضع استعمالاتندن
مطلق کثرت مفهومدر مبالغه دکل پس قول اول اولی کورینور
(برای بهرکبی تعلیل ایچوندر (زار نالان که اکلیجی در بوراده مرادهوی
ومشتهیاتی ایچون اکلیجی درکه انك تحصیلی دردندن مریض کبی
اولور (افتاد فعل ماضیدر مصدری افتادندر دوشمك معناسنه (کشت
کاف عجمینك فتحیله ماضیدر شد معناسنه (غم اصلنده ستر معناسنه در
اندوهه غم دیدیلر زیرا غمامه شمسك یوزنی ستر ایتدیکی کبی اول دخی
وجه قلبی تغطیه وصفاسنی مکدر ایلر وغم ماضی یه کوره در واندن
نوم عارض اولور وبعضیلر دیدیلر که سهر یعنی بی خوابلق عارض
اولور ولکن اولکسی اصحدر (نزار کسر نونله آرق که عرب اعجف
ومهزول دیر (معنای بیت) بودر که ای پسر چوق کسه واردرکه
نفس نالاندن اوتوری بلا ومحنته دوشدی وانك غم وغصه سین
چکمکدن آرقلدی وضعیف اولدی اشته بو قدر تجارات ومزاولهٔ
اعمال شاقه و بلکه علما وارباب جهاتك تدریس ووعظ وامامت
وخطابت وتأذین وتعلیم وسائر خدماتی هپ نفسك مرادیچون
خدمتدر تا که اکل وشرب ایده لر ونفائس ایله تنعم ایلیه لر ولباس
فاخره کیه لر ومساکن عالیه وفرش غالیه ده اوتوره لر وهر نوعدن

حاجاتی بتوره لر والعیاذ بالله تعالی * از برای نفس مرغ نارراد *

آمد ودر دام صیاد اوفتاد * مرغ آمدك فاعلی وازانی تعلیلدر
وجائزدر که مرغ مبتدا وآمد جمله سی خبر اوله ودر اوفتاده ظرفدر
وبعد الجمله جملهٔ آمد اوزرینه معطوفدر (دام طوزاقدر که جنس در
یعنی هردورلو طوزاغه دام دیرلر که برنوعه اختصاصی یوقدر (صیاد
شکار ایدیجی که ترك آوجی دیرصید بنفسه ممتنع وکسه یه مملوك اولمیان
حیوانی شکار ایتمکدر یعنی ظفر بولوب تناولدر (اوفتاد وافتاد بردر که
مصدرلری اوفتادن وافتادن کلور دوشمك معناسنه وظاهر اولان
بودر که واو همزه نك ضمه سندن تولد ایدر که اکا طریق اشباع دیرلر
خصوصا که ضرورت وزن اولان مواضعده بومقوله توسعات اوله
کلمشدر (معنای بیت) بودر که مرغ نامراد نفس حیوانیه سندن
اوتوری کلدی وصیادك دامنه دوشدی وطوتلوب اله کلدی مرغی
نامرادلق ایله وصف ایلدی زیرا آج اولان نامراد اولور ومرغك
مرادی دانه در ولکن چونکه نفسنه اویدی وآرزوسی اوزرینه
دوشدی نفس انك هلاکنه سبب اولدی شویله که اکر نفسه تابع
اولمیایدی نجات بولوردی اشته نفس انسانی بویله ورطه یه القا ایدر
* تادلت ارام یابد ای پسر * بود ونابود جهان یکسان شمر * دلت
یابدك فاعلی وارام مفعولیدر بود مبتدا ویکسان شمرك مفعولی وبعد
الجمله خبردر ومصراع اول ثانی یه تعلیلدر (یابد بای مثناتك تقدیمی
وبای موحده نك تأخیری ایله مضارعدر مصدری یافتن در بولمق
معناسنه مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر (بود وجود
ونابود عدمدر (یکسانده یك بردرسان اسلو بدر ترك بردوزه یه دیدوکی
یرده بجم یکسان دیرلر (شمر شین معجمه نك ضمی ومیمك فتحیله امر حاضردر
مصدری شمردندر صایمق معناسنه شینك ومیمك ضمه لریله ماضیسی
کبی که شمر کلور ضمتین ایله ومضارعی شمرد کلور شینك ضمی ومیمك
فتحیله امر کبی زیرا امر مضارعدن مأخوذدر دالك حذفیله بوصورتده
اسم فاعلی شمرنده کلور وجائزدر که مضارعی الف زیاده سیله شمارد
وشمارنده اوله پس شماردن امر شمار کلور ولکن شمارك اصلی شمردندر
شماریدندن دکلدر یعنی امرنده شمارد نملك شماریدندن اخذینی اقتضا
ایتمز زیرا شماریدن لفظ مغیر اوزرینه بنا اولنمشان مصدر قبیلندندر

مغیر اولان شمارده ایسه اعتبار بلکه اصل اولان شمرده وشمردن معتبردر
فاحفظه (معنای بیت) بودر که ای پسر تاسنك قلبك ارام واستراحت
بوله یعنی قلبکك سکونی وتحصیل اطمئنانی ایچون جهانك وجود
وعدمنی برابر صای واویله عد ایله زیرا وارلق ویوقلق یانکده یکسان
اولمدقجه نفسك اضطرابدن خالی اولمزوسنی وجود جانبنه جذب ایدر
ومرادنی تحصیل ایتدکجه ارام ایتمز اهل فنا ایسه بویله دکلدر فافهم

جدا * ازعذاب وقهر حق ایمن مباش * ازپی آزار هرمؤمن مباش *
ایمن مباشك مفعولی واز ایمنه متعلقدر وایکنجی از مباشه متعلقدر (ایمن
همزه نك ومیمك کسره لریله قیغوسز معناسنه (ازپی تعلیل افاده ایدر
نتکیم مرور ایتدی (آزار مدله اسم مصدردر ازارلمق وسوکمك ورنجیده
قلمق معناسنه مصدری آزردن وآزاردن وازار کردندر انجتمك معناسنه
(معنای بیت) بودر که حق تعالی نك عذاب وقهرندن قیغوسز
ولاابالی اولمه زیرا کفردر که امن عاجزدن اولور الله تعالی حقنده ایسه
عجز اعتقاد ایتمك کفردر پس اسباب عذاب وقهردن اجتناب
وموجبات ثواب ولطفی اکتساب لازمدر وهرمؤمنی انجتمکدن اوتوری
اولمه یعنی هیچ برمؤمنی رنجیده قلمق ایزنه وآردنه دوشمه زیرا سن
ملت ابرهیم اوزرینه سن که کعبه یی بنا ایچون خلق اولندك یوخسه
هدم ایچون دکل وبونده مؤمنی تخصیص بالذکر ایتدوکی شرفندن
اوتوریدر والا هیچ برذی روحه اذیت وبخش جائز دکلدر کرکسه
کافر اولسون مکر که اوراده ضرورت قویه وبرهان اوله یاعقلا

ویا شرعا * در بلا یاری مخواه ازهیچ کس * زانکه نبود جز خدا
فریادرس * یاری مخواهك مفعولی واز اکا متعلق ودر یاری یه ویانهیه
ظرفدر زانکه ماقبلنه تعلیلدر جز استثناء مفرغدر که علی حسب
العوامل معربدر مستثنی منه محذوفدر تقدیری نبود کس فریادرس
الا خدا دیمکدر (یاری ده یا مصدریه در معاونت دیمکدر یار معین در
(زانکه ءزان سبب که دیمکدر (نبودده باوز ایچون اسکان اولنور اصلی
مضمومدر (فریادرس وصف ترکیبیدر اصلنده رسندهٔ فریاددر
فریاده ایریشیجی ومدده کلیجی معناسنه زیرا فریاد مدد دیو اغلمق
وچاغرمقدر رسیدن ایرشمکدر ورساندن ورسانیدن ایرشدرمکدر

(معنای بیت) بودر که بلا حالنده ومصیبت ومحنت نزول ایتدوکی
وقتده هیچ برکسه‌دن معاونت وامداد طلب ایتمه زیرا الله تعالی دن
غیری فریاده ایریشیجی ومدده کلیجی یوقدر انکیچون حضرت ابرهیم
علیه السلام آتش نمروده طرح اولندقده اول اثناده جبریل علیه
السلام کلوب الك لك حاجة یا ابرهیم دیوجك ابرهیم دخی اما الیك
فلا دیو جواب ویردی یعنی یاجبریل سکا عرض حاجت ایلم وسندن
مدد خواه اولمم بلکه لسان حالم ایله حاجتم معین وظهیر اولان اللهه
معروضدر وایوب علیه السلام دخی (رب انی مسنی الضر) دیو حالنی
حقه عرض ایتدی وبوراده ناظمك قدس سره مرادی عالم حقیقته
و یا حق نسبانه کوره منع استمداددر والا اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا
من اهل القبور مطالعه اولنه * هرکه رنجانیدهٔ عذرش بخواه *
تا نباشد خصم تو درعرصه‌گاه * هرکه نك تقدیری هرکسی که دیمکدر که
مبتدادر رنجانیدهٔ فعل مخاطبدر که ماضیدن برقسمدر که اکا ماضیٔ
مقید دیرلر مفعولی محذوفدر که اودر معناسی سن انی انجتمش سن
دیمکدر بعد الجمله مبتدایه صفت اولور عذر بخواهك مفعولیدر
وبعد الجمله خبردر تا تعلیل ایچوندر نباشدك تحتنده فاعل ضمیری
هرکسه راجعدر (رنجانیدهٔ ده همزه خطاب ایچوندر رنجانیده ذکر
اولندیغی اوزره ماضیٔ مقیددر اکر رنجانیدی دنلسه ماضیٔ مطلق
اولوردی مصدری رنجانیدن درکه انجتمك ورنجیده قلمقدر مضارعی
رنجاند ورنجاننده کلور رنجانیدن رنجیدنك متعدیسی در رنجیدن
لازمدر که انجنمك وآزرده دل اولمقدر (عذر عربیدر که محو ذنب
ایده‌جك بهانه تحری ایتمکدر شو ایشی بن اشلمدم دیو انکار ایتمك
و یا اشلدم اما مرادم شو ایدی دیمك و یا ایتدم اما بردخی ایتمیه یم
دیمك کبی (بخواه ده با تأکید طلب ایچوندر زیرا خواه امردر مصدری
خواستن درکه طلب ایتمکدر مضارعنده سین هایه قلب اولنوب
خواهد وخواهنده دیرلر (خصم فتحله خصومتندندر که منازعه در
مخاصم اولانه خصم دنلدی زیرا هربری آخرك خصمنه تعلق ایدر
خصم ضمله جانبدر نتکم بجم دست وکریبان شدند دیر وترك یاقه یاقیه
اولدیلر دیو تعبیر ایلر (عرصه گاه ده عرصه عربیدر بنادن خالی اولان

بقعهٔ واسعه‌یه دیرلر (گاه کاف فارسیله ظرف مکاندر عرصه‌گاه محشردر
یعنی خلقك حشر وجمع اولاجق بریدر که میدان واسعدر زیرا ارض
اول وقتده یکرمی برجزءدن طقسان طقوز جزءه دك مد وتوسیع
اولنسه کرکدر پس عرصه‌گاه شول یردر که حشرك بقعه ومیدانیدر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که انی سن انجتمش وآزرده خاطر
ایتمش سن انك عذرنی دله وحلاللق طلب ایله تا که محشرده سکا
خصم ومنازع اولمیه والا اوزرنده حقم واردر دیو سنکله دست
وکریبان اولور وفضاحته دوشرسن وبلکه استیفاء حقوق واقع
اولورسه یا حظ آخرتك منقص اولور و یا مفلس قالورسن زیرا یوم
عدلده مسامحه اولماز همان بو موطنده ایکن قبل المحاسبه محاسبهٔ نفس
ایده کور وحقوق حق وحقوق عبادی ادا وقضا ایله والله الموفق
* کرغنا خواهد کسی از ذوالمنن * درقناعت می توانش یافتن *
کسی خواهدك فاعلی وغنا مفعولی واز اکا متعلق و بعد الجمله فعل
شرطدر در یافتنه ظرف ویافتن توانه مفعولدر فاعلی کسی‌یه راجع
ضمیر زیرا توان بوراده تواند دیمکدر و بعد الجمله جزاء شرطدر
وتوانش ضمیری معناده یافتنه قید در می تواند یافتنش دیمکدر که
مصدری مفعولنه مضافدر (غنا فقرك مقابلیدر که عدم احتیاج
وبلکه کثرت اموالدر (ذوالمنن ده ذو صاحب معناسنه منن کسر میمله
منتك جمعیدر که نعمت ثقیله وعطاء بی عوضدر وانك تفصیلی بالاده در
قناعت قسمته رضا وموجود اوزرینه زیاده طلب ایتمامکدر نتکم بیانی
مرور ایتدی توان قدرت در مصدری توانستن در مضارعنده سین
حذف اولنوب تواند دینلور دانستن دن حذف اولنوب داند دنلدوکی
کبی (یافتن باء مثناتله بولمقدر مضارعنده فا باء موحده‌یه قلب اولنوب
یابد و یابنده دینلور (معنای بیت) بودر که اکر برکسه ذوالمنن
وذوالعطایا اولان الله تعالی دن غنا ودولت طلب ایدرسه اول دولتی
قناعت وقسمته رضا ایچنده بولمغه قادر اولور زیرا قناعت کنز لایفنی در
پس هرکیمکه بو کنزه واصل وبودفینه‌یه نائل اوله فقر یوزنی کورمز
وانك دولتنه زوال ایرمز والا حریص اولان کمسه غنی اولسه دخی
غنای نفس اولمیجق ینه فقیردر و بونده اشارت واردر که قوت وکفاف

وكفايت اولىجق طلبكار غنا اولمامق كركدر زيرا مقصود اولان تعيشدر وحقك متكفل اولديغى رزق واصل اولىجق مزيده حاجت قالماز مع هذا مزيدك محاسبه‌سى واردر وسوء حسابدن خوف ايتملودر

* * در بيان علامات عقل ودانش نصيحت كويد * *

* هركرا عقلست ودانش اى عزيز * دور بايد بودنش ازچارچيز *

بونك تقديرى هركسى كه عقل ودانش هست اورا ديمكدر كه هركسى مبتدا عقل ودانش مبتداء ثانى وهست مبتداء ثانى يه خبردر زيرا بوراده است هست معناسنه وبعد الجمله كه رابطه سيله مبتداء اوله صفتدر اورا هستى تعليلدر زيرا را لام جاره معناسنه در بودن بايدن فاعلى وشين مضاف اليه يعنى بودن فاعلنه مضاف ودورانك مفعولى واز دوره متعلقدر بو بيتك مفرداتى مرارا شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودر كه هركس كه انك ايچون عقل ودانش وادراك وار در اول كمسه درت نسنه دن دور وبعيد اولمق كركدر كه اكر بو درت نسنه دن دور اولورسه اهل علم نافع واهل عقل معاد اولديغى بللو اولور واكر بونشاندن خالى اولورسه جاهل واحمق قالور

* كار خود با ناسزا نكندرها * مردمى نكند بجاى ناسزا *

نكند فاعلى عاقل واهل دانشدر كه بيت اولدن مفهومدر كار مفعول اول ورها ثانيسى وبارهايه متعلقدر مردمى ايكنجى نكندك مفعولى در بجاى اكا متعلقدر ناسزا نالايق ديمكدر سزيدن فتحله لايق اولمقدر رهاصالى ويرمكدر كه رهاكردن ويا رهانيدن ويا رهاندن تخفيف اولنمشدر (مردمى انسانيت ديمكدر كه يامصدريه در (بجاى ناسزا عرفلرنده ناسزانك حقنده ديمك معناسنده مستعملدر (بجاى اوانك حقنده ديمكدر نتكم شيخ سعدى ديمشدر (تو بجاى پدر چه چه كردى خير (كه همان چشم دارى از پسرت) يعنى سن پدرك حقنده نه خير ايتدك كه اوغلكدن همان اميد طورسن (معناى بيت) بودر كه كندى كاركى ناسزايه صالى ويرمه ومحل اولميانه ايش اصمرلمه زيرا هركارك بر رجلى واردر وكذلك ناسزا حقنده انسانيت ايتمه زيرا ضايع اولور نتكم ديمشلردر كه معروفى احسان اهلنه اصطناع ايتمك كركدر والا احرامى بدنه سيف قاطع ويرمك وسباع حيواناتى تربيه ايتمك كبى

اولور

اولور * عقل دارى ميل بدكارى مكن * زين چو بكذشتى سبكسارى مكن * عقل دارينك مفعول مقدمى در وبعد الجمله فعل شرطدر زيرا بو كلام شرطى متضمندر كه تقديرى اكر عقل دارى ديمكدر ميل مكنه مفعولدر وبعد الجمله جزاء شرطدر مصراع ثانى دخى بو اسلوب اوزرينه شرط وجزادر تقديرى چو بكذشتى زين سبكسارى ديمكدر يعنى چو حرف شرطدر كه اكر معناسنه در عقل بوراده مراد عقل كاملدر عقل معاد وقدسى در (دارى مضارع مخاطبدر مصدرى داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب دارد ودارنده دينلور بدكارى ده يامصدريه در (بدكار صفت مشبهه در بد اشلو معناسنه وبدكارى بد اشلولك در (زين اصلنده ازاين در كه حالت درجده الف تلفظا ورسما ساقط اولمشدر (بكذشتى بانك ضمه‌سى وكاف عجمينك لاجل الضروره سكونيله ماضى مخاطبدر مصدرى كذشتن در كچمك معناسنه مضارعنده شين رايه قلب اولنوب كذرد وكذارنده ديرلر (سبكسارى ده يا مصدريه در سبكسار دخى صفت مشبهه در يينى باشلو يعنى خفيف العقل سبك سركبى زيرا سار كله در كه سردن جزءدر مجازا سر اوزرينه اطلاق اولنمشدر كله پوشه ساره ديرلر ديه يه اختصاصى اولديغندن اوتورى سبكسارى يينى باشلولقدر (معناى بيت) بودر كه اكر عقل كامل وعلم شامل طوترسك يعنى بو معنى وبو صفت سنده وار ايسه بد ويرامز ايش اشلمه كرك عقلا قبيح اولسون وكرك شرعا زيرا اخلاق اراسنده تشنيع اولنديغندن غيرى من يعمل سوء يجز به مضمونجه عمل بده جزاء بدايله مقابله اولنور نتكم مقتضاى عدل بودر وبونى كچدكدن صكره يينيلك ايتمه كه خفيف العقل اولمقدر يعنى بو خصلتى كچرسك سكا بر پند دخى بودر كه عقلا كبى آغر باشلو اول وخفت وطيشدن حذر ايت والا بين الناس رذيل ومبتذل اولورسن وعندالله دخى وزن ومقدارك قالماز وصراف معنى سنى بر پوله الماز

* هركرا حلم ودل روشن بود * در زمانه باصلاح تن بود * هركسى كه اورا ديمكدر كه هركسى مبتدا واورا بوده مفعول وحلم فاعل وبعد الجمله مبتدايه صفتدر ايكنجى بودك فاعلى هركس ودر اكا ظرف وبا اكا متعلقدر وبعد الجمله مبتدايه خبردر حلم كسرحائله مجرمى جرميله

مؤاخذه ده عجله ایتمامك قدرت وارتفاع مانع واریکن بله پس خالقه
کوره ترك مؤاخذه ومخلوقه کوره کیفیت نفسانیه در که ترك مذکوری
مستلزمدر وحلم کسرله عقل معناسنه دخی کلور قال الله تعالی
(تأمرهم احلامهم بهذا) ای عقولهم کما فی القاموس والمفردات ولکن
مفرداتده دیمشدر که حلم حقیقتده عقل دکلدر ولکن عقلله تفسیر
ایتدکاری عقلك مسببا تندن اولمغله والا حلم نفس وطبعی هیجان
غضبدن ضبط ایتمکدر پس اکر ناظمك قدس سره حلم ایله مرادی
عقل ایسه عقل یرینه حلم دیدیکی بطریق التفنن در (دل روشن
کدورتدن صافی اولمش کوکل پس روشن که آیدین در صفا وجلا مراد
اولور زمانه آخرنده ها تخصیص ایچوندر زیرا هر وقته من الاول
الی الاخر زمان دیرلر زمان مخصوصه ایسه زمانه دیرلر مثلا هر کسك
زمانی کبی صلاح فسادك ضدی اولدیغی ومعنالری مرور ایتمشدر
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك حلم ویا عقل صفتی ودل صافیسی
اوله زمانه ده صلاح تن ایله اولور یعنی بدن وجسمی فساددن خلاص
وآسوده اولور شول جهتدن که حدیثده کلور (اعوذبك من ان اجهل
او یجهل علی) یعنی نادان اولمقدن ونادانلر بکا نادانلق معامله سن
ایتمکدن سنی پناه کاه ایدهرین پس شول کسه ده عقل وقلب حالی
کمال بولمیه البت ناسزا ایش طوتمقدن خالی اولمز واخراجانب الندن
مبتلی اولور وبر دخی بودرکه سوء اخلاقی اولان کسه نك اضطراب
قلبی بدننه دخی ساری اولوب ظاهرا وباطنا راحت بولمز وساکن اولمز
* تاشوی پیش ازهمه در روزکار * دست برنان ونمك بکشاده دار *
پیش شوی نك مفعولی واز پیشه متعلقدر وجمله سی تعلیلیه اولور
دست دارك مفعول اولی وبکشاده ثانیسی وبر بکشاده یه متعلقدر تا
تعلیل ایچوندر (شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در
اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر
پیش بای عجمینك کسریله اوك که جهات ستدندر امام معناسنه
فتحله روزکار اصلنده شدتلی کوندر زیرا کار کاف عجمیله مبالغه افاده
ایدر صکره مطلق زمانه محمول اولدی وشدت معناسنی متضمن
اولدیغنه قرینه درکه وقت محنتده بویله اولور روزکار در بو دیرلر یعنی

زمان محنتدن خالی دکلدر که انده بویله شدتلی کونلر اولور
وروزکار جهان معناسنه کلور یکی نعمة الله ده مصرحدر ولکن
روز لفظی معنای اولی ترجیح ایدر اکرچه بو مقامده ایکی معنی دخی
درستدر نمك طوزدر ملح معناسنه نمکدان طوزلقدر بوراده نمك ایله مراد
ادام در کسرله قاتق دیدکلریدر زیرا بحسب الغالب طوزدن خالی اولمز
وحقیقی مراد اولمق دخی جائزدر زیرا طعامده نمك ایله بدأ ایتمك
مسنوندر بو صورتده قوام طعام اولان ملحله اکتفا وماعدا بطریق
الاستتباع مراد اولور ونان اصل الکل اولمغله تقدیم اولندی انکچون
حدیثده کلور (اکرموا الخبز) بکشاده بانك ضمه سی ولاجل الضروره
کافك سکونیله اسم مفعولدر آچلمش معناسنه مصدری کشادندر که
آچمقدر مضارعنده با زیاده ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر
واسم مفعول ماضیدن مشتقدر زیرا مضی یه دلالتده مناسبتلری
واردر پس ماضی نك آخری مفتوح قلنوب فتحه یی بیان ایچون هاء
علامت وضع اولنور دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه
(معنای بیت) بودر که زمانده ویا جهانده جمله دن مقدم اولمق
ایچون دستی نان ونمك اوزرینه آچلمش طوت یعنی مقبوض الید اولوب
طعامکی مسافردن ومجاوردن امساك ایتمه بلکه اطعامله مبسوط الید
اول چونکه کشاده دست اولاسن اهالی زمانه یی عملده سبق ایدرسن
وجمله یه اوك اولورسن وایلرو کیدرسن زیرا سخاوت ملکانك
اکملی واطعام صالحاتك اکملی درجتی بین الملائکه بو عمل مغبوطدر زیرا
انلر اطعام طعام وسقی ماء عملندن محرومارلدر که بو عمل بشره مخصوصدر
* تا تو باشی در زمانه دادکر * زیردستا نرانکو دارای پسر * تو لفظی
باشی تحتنده اولان ضمیر فاعلی تأکیددر دادکر باشی نك مفعولیدر
وبعد الجمله تعلیلیدر زیرا دارك مفعول اولی ونکو ثانیسیدر دادکر داد
عدل وداد کر عادل وستمکر ظالم درودادخواه شکایتچیدر کر کاف عجمی
ایله ادات فاعلدر رجی معناسنه مثلا زرکر قیومجی وآهنکر دمرجی در
زیردستان الآلتنده اولنلردر مطلقا پس دستانك جمعیتی زیردست
ومحکوم اولنلره راجعدر آن ادات جمعدر جسم نامی ده یعنی انسانده
وحیوانده ونباتده مستعملدر مثلا مردمان واسبان ودرختان دیرلر

نکو نونك کسریله ونیکو کوکجك در مقابلی زشتدر که چرکندر (معنای بیت) بودر که ناسن زمانه ده عادل اوله سن یعنی عدل صفتیله متصف اولمالك ایچون الك التنده وزیر حکومتنده اولان اهل واولاد وخدامی کوکجك و خوش طوت وهره و کلبه وارنجه حقوق عباد وحیوانی رعایت ایله تا که صفت الهیه ایله متصف اولاسن وشرف ودرجات عالیه بولاسن والارذیل وساقط اولورسن ودرکاته نزول ایدرسن زیرا ظالم ملعوندر وملعونك مقری ناردر وحدیثده کلور (کلکم راع وکلکم مسئول عن رعیته) وآخر وصایای نبوی ده کلور (الصلوة وما ملکت ایمانکم * هرکه در پند خود آمد استوار * پنداورا دیکران پندندکار * تقدیری هرکسی که دیمکدر در استواره ظرف واستوار آمده مفعولدر و بعدالجمله مبتدایه صفت اولورکه هرکسی در دیکران پندندك فاعلی و پند مفعول اولی وکار ثانیسی در و بعدالجمله مبتدایه خبردر پند باء عجمینك فتحه سیله نصیحت ووعظدر که ترك اوکوت دیر استوار محکم معناسنه در دیکران دیکرك جمعیدر غیر معناسنه ترك بردخی دیر تکم مفصلا مرور ایلدی بند نون باء عربیله فعل مضارع جمعدر مصدری بستن در بغلمق معناسنه مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بند د و بندنده دیرلر (معنای بیت بودر که هرکسه که کندنه وعظ ونصیحت ایتمکده محکم کلدی یعنی عظ نفسك ثم عظ الناس موجبنجه اول نصیحت ایدوب عمل ایلدی غیریلر دخی انك نصیحتنی کار بغلدیلر وایش طوتدیلر یعنی انلره دخی تأثیر ایدوب عمل قلدیلر و نصیحتك نفوذی اولدی زیرا خلقك لسان عذری قطع اولندی ویرده مجالری قالمدی اشته عامل ایله غیر عاملك فرقی بودر * هرکه اوکفتار خود باشد ملول * قول اورا دیکران نکنند قبول * ملول باشدك مفعولیدر فاعلی هرکه متضمن اولدیغی کسك ضمیریدر دیکران نکنندك فاعلی وقول مفعول اولی وقبول ثانیسی در و بومقوله تراکیبك نظائر کثیره سی مرور ایتمشدر اعرابی انلره قیاس اولنه و بو بیتك جمیع مفرداتی بالاده شرح اولنمشدر خصوصا کفتار لفظی محلندن مطالعه اولنه (معنای بیت) بودر که هرکسه که کندی سوزندن پرملال وکسلناك اوله یعنی مقتضاسیله

عمله حرکت ایتمیه وقول مجردیله قاله غیریلر انك سوزنی قبول ایتمزلر زیرا متکلم و مخاطب و ناصح و منصوح له اراسنده جهت جامعه کرکدر که چاتقی ایله قاو اراسنده اولان مناسبت کبی تا که ارتباط حاصل اوله و متکلم وناصحدن کلام مخاطب و منصوح لهه نافذ وواصل اوله و بومعنی مرتبهٔ اقوایی بیاندر والا انسانده استعداد واقبال اولیجق خط دیواردن دخی اخذ ایدر ودنلمشدر که (الحکمة ضالة المؤمن اینما وجدها اخذها) چونکه ادبار اوله انسان عاملدن دخی مستفید اولماز نتکم حدیثده کلور (یجیٔ النبی ولیس معه احد (فافهم جدا * هرچه باشد در شریعت ناپسند * کرد او هرکز مکرد ای هوشمند * ناپسند باشدك مفعولیدر و بعدالجمله هرچه یه صفت اولورکه هرکسی چه یعنی که تقدیرنده در که مبتدا در کرد مکردك مفعولی وبعدالجمله خبر اولور (هرچه ده هر کل افرادی معناسنه در وچه که یرینه مستعملدر اکرچه لفظنده اولدیغی کبی وجائزدر که اصلی او زرینه نه معناسنه اوله نتکم تصویر معناده کلور (شریعت الله تعالی نك عبادی ایچون مشرع یعنی دین ده طریقت قلدیغی نسنه در که انك اوزرینه سلوك ایدوب کیدرلر واول شریعته وضع الهی دیرلر که رسول الله صلی الله علیه وسلم کتورمش وانك وساطتیله متعین اولمشدر پس شول نسنه که کتاب وسنتدر ایکسی دخی شرعیدر زیرا سنت دخی (واما اتاکم الرسول فخذوه) مضموننده داخلدر وشولکه کتاب وسنتدن علی سبیل الاجتهاد استنباط اولنمشدر (احکام فقهیه کبی ویاخود اجماع علماء انك اوزرنه منعقد اولمشدر بو ایکسی کتاب وسنت اوزرنه متفرعدر وکتاب وسنت واجماعی انکار ایدن کافر اولور اجتهادیاتی انکار ایدن کافر اولماز زیرا ظنیاتدر بلکه تضلیل اولنور وشول سنتلر که الله تعالی یه قربت طریقی اوزرنه ابتداع اولنمشدر انلر دخی سنت طاهرهٔ نبویه ده داخلدر تراویح وامثالی کبی زیرا سنت مطلقیه مصادمه سی اولمیان امور محدثه ضلالتدن خارجدر و بونك خلافی اوزرینه اولان کمسه عقل وعلمدن بالکلیه خالی وحلیهٔ ادراکدن عاطلدر ناپسند اصلنده ناپسندیده در بکنلمامش معناسنه مصدری پسندیدن در که بکنمك دیمکدر دکه نسنه نی بکنمینه

مشكل پسند ديرلر (كرد كسر كاف عجميله برقاچ معنايه كلور بورادە
چوره ديمكدر كرداكرد چپ چوره در (مكرد كاف عجمينك فتحيله
نهى حاضردر مصدرى كرديدندر دونمك معناسنه برحالدن برحاله
وبريانندن بريانه وكيدركن دونمك كبى مضارعى كردد كلور (هوشمند
اوصلى وعقلى باشندهكسه كمافى نعمةالله زيرا مند ادات توصيفدركه
لى معناسنه دروديقده كلوركه هوش اولك ديدكارى حالتدركه
عقل صحيحك اثريدركه عرب اندن تميزله تعبيرايدركه آدمى خير وشر
ونفع وضررى انكله فرق ايدر يوخسه نفس عقل دكلدر اوكى كيتمشه
بيهوش واوكلويه هوشمند ديرلر هوشك منافيسى اسان عربده اغما
ديدكاريدر اوصلو دلو مقابليدر اكرهوش اوص اولايدى بيهوش
ديوانه اولوردى انتهى بالتهذيب كتاب مذكورده هوشك عقل
اوزرينه متفرع ايدوكنه بو بيتله استشهاد ايدركه (بعقل ارچند
مردم هوشمند ست نداند موى ريش خود كه چند ست يعنى مردم
هرچندكه عقليله مميز اولسه ده كندى صقالنك قيلى قاچ اولديغن بيلمز
ولكن كشف الاسرار نام تفسيرده كلوركه زهرى كه بياد تو خوردم
نوش آيد ديوانه ترا بينند و باحوش آيد پس بو بيتده باهوشك ديوانه يه
مقابله سى هوش اوص معناسنه اولمق اشعارايدر ودقايق بيتده اولان
هوش كماله مصروفدركه انسان قوت مدركه سيله نقدر كامل اولسه
ديمكدر ودقايقك بو محلده بوندن غيرى قصورى دخى واردركه تطويلدن
حذرا بيان وجوابى طى اولنمدى فاعرف (معناى بيت) بودركه
هركسه كه شريعتده ناپسند ونامقبول اوله اى عقللو انك چوره سنده
اوقاتدن هيچ بروقتده دونمه وطولاشمه زيرا شرعله عامل اولميانه رغبت
ومجلسنه حركت يوقدر وكذلك بركسه ده حال اوله ولكن ادب شرع اولميه
اوادخى اهل قال بى ادب كبيدر كه اقتدايه صالح دكلدر شوقدر واردركه
مجذوب الهى اولانه اقتدا اولنمزسه ده تعظيم واحترام اولنور فاحفظه
* تا صواب كار بينى سر بسر * بامراد خود مكن كار اى پسر *
صواب بينى يه مفعولدر سر بسر معنى جهتيله بينى يه متعلقدر زيرا
تقديرى از تا سر بسر ديمكدر وبعد الجمله مصراع ثانى مضمونه
تعليل اولور كارمكن كلمه سنك مفعولى و با اكا متعلقدر زيرا معيت

ومصاحبت ايچوندر (صواب خطا مقابليدر (بينى مضارع مخاطبدر
مصدرى ديدندر كورمك معناسنه على غيرالقياس دال بايه قلب
اولنوب بيند وبيننده ديرلر (سر بسر ازسر تا بسر ديمكدر يعنى اوجدن
اوجه وباشدن باشه بالكليه مراد در تخفيف اولنوب سر بسر
دنلمشدر تكم سر تبسرا اكا قرينه در زيرا بودخى ازسر تا بسر ديمكدركه
تا انتهاء غايت ايچوندر وانتهايه ابتدا لازم اولمغله از تقديرا ولمغه باعث
بودر زيرا از ابتداء غايت ايچوندر وسرا سر وتكاپو ودنكادنك
وامثالنده اولان الفات واودن بدلدركه اصلنده سر وسروتك وپو
ودنك ودنكدركه تخفيف مراد ايتدكارى يرده بونى ايدرلر ودربدر
دخى سر بسر كبيدركه از تابدر ديمكدر يعنى قپودن قپويه در بوزه
ايدر انتهايه دك ديمكدر مفلسه دربدر ديدكارى بو مقوله دربوزه
شاندن اولمغله در وسر بسر باش باشه ودربدر قپو قپويه وروبرو
يوز يوزه ديو مقابله معناسى دخى صحيحدر ولكن هر استعمال مواقعنده
كوره دربوراده مراد اولدر (مكن نهى حاضردر مصدرى كردندر
ايلمك وايشلمك معناسنه مضارعنده را يرينه نون كتوروب كند وكننده
ديرلر (معناى بيت) بودركه اى پسر اكر كاريكى بالكليه صواب اولمق
استرسك وهر ايشم خير اولسون ديرسن كندى مرادكله ايش ايشلمه
ونفسكى آرادن طرح ايدوب هوى وشهوتى براق وشرعله ومرشد سوزيله
وعقله ايش طوت تا كه اغراض نفسانيه وشهوات طبيعيه دن خلاص
اولوب خالص آلتون اوله سن ونحاسك زر ابريزه منقلب اوله ولكن بو معنى
خواص ناسه مخصوصدر كه انلر كاردان وحق بين وحق شناس وفانى اراتدر

* * در بيان رستكارى كويد * *

* هست بى شك رستكارى درسه چيز * باتو كويم ياد كيرش اى عزيز *
هست مقدم خبر ورستكارى مؤخر مبتدادر و بى خبره متعلق ودر اكا
ظرفدر با تو مابعدنه متعلقدر كيرش ده شين مفعول اول وياد اكا
ثانيدر وجمله سى استئناف بيانيدر هست واردر ديمكدر رستكارى ده
يا مصدريه در رسته رانك فتحيله اسم مفعولدر مصدرى رستندركه
قورتلمقدر خلاص ونجات معناسنه مضارعنده سين هايه قلب اولنوب
رهد ورهنده دنلور خواستن دن خواهد دنلدوكى كبى و بعضيلر

رهیدن رستنه کوره وخواهیدن خواستنه کوره دخی لغتدر دیمشلردر
ورستکاردخی رسته کبی قورتلمشدر زیرا کاف عجمیله ادات مبالغه درکه
بعض افعال واسماء آخرنه لاحق اولور مواد کثیره سی واردر (یادکردر
(کیر کاف عجمینك کسریله امرحاضردر مصدری کرفتن در طوتمق
معناسنه مضارعنده یاز یاده ایدوب کیرد وکیرنده دیرلر یادکیر خاطرکده
طوت وذکر وحفظکدن کیسون دیمکدر (یاد داشت خاطرده محفوظ
اولان نسنه یه دیرلر (معنای بیت) بودرکه دنیا وآخرتده خلاصلق
بی شك وشبهه اوچ نسنه ده در ای عزیز سکا اول اوچ نسنه یی
سویلیم سن انی خاطرکده طوت وعمل ایله تاکه بلا ومحنتدن نجات
بوله سن ودرد وغمدن خلاص اوله سن * زان یکی ترسید نست
از ذوالجلال * دوم آمد جستن قوت حلال * یکی مبتدا وترسید
نست خبردر زان یکی دن یاحال ویا اکا صفتدر از ترسید نه متعلقدر
دوم مبتدا جستن آمد ضمیرندن حالدر عربی ایله تقدیری الثانی جاء
کائنا هذا المعنی دیمکدر آمد بعدالجمله خبر اولور جستن مصدردرکه
مفعولنه مضافدر حلال قوتك صفتیدر (یکی بری دیمکدرکه آخرنده
یا نسبت ایچوندریك بردر (ترسیدن فتحه‌له قورقمق خوف معناسنه
(ذوالجلال الله تعالی درکه جلالت وعظمت وهیبت صاحبیدر پس
جلال نعت الهیدرکه قلوبه هیبت وتعظیم اعطا ایدر وبو جلالدن
اسم جلیل ظاهر اولمشدر وحکم جلالدرکه تنزیه وتشبیه دینلور
یعنی جلال ضدین اوزرینه اطلاق اولنور (لیس کمثله شیء) ومرضت
فلم تعدنی کبی (دوم ضمتین ایله ایکنجی دومین ایکنجسی دیمکدرکه
ایکی یه منسوبدر یکی بره منسوب اولدیغی کبی (آمد فعل ماضیدر
مصدری آمدن درکلمك معناسنه مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب
آید وآینده دیرلر (جستن جیم عربینك ضمه سیله استمکدر مضارعنده
سین واو ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر (قوت حوت وزنی
اوزرینه عربیدر مایقوم به بدن الانسان معناسنه یعنی انسانك بدنی
انکله قوام بولاجق قدر غدادر (حلال عقده حرمت اندن حل
اولنان نسنه درکه استعمالنده عقاب یوقدر طیب استلذاذ اولنان
نسنه در پس هر حلال طیب اولماز (معنای بیت) بودرکه اسباب

نجات اولان اوچ نسنه دن بری ذوالعظمة والکبریاء اولان الله تعالیدن
خوفدر یعنی عقابندن واکا باعث اولان اموردن پرهیز وحذر در
بوراده مقام خوفده ذوالجلال وصفنك مناسبت ولطافتی خفی دکلدر
ایکنجی قوت حلال طلب ایتمك کلدی یعنی نفقه سنی حلالدن ایلیه
ومحرمات ومشتبهات تناولندن حذر ایده والا آتش اکل ایدر وعذابه
مستحق اولور وفرض ونافله سی قبول اولماز وآخرتده صورتی مسخ
اولور * سیومین رفتن بود بر راه راست * رستکار است انکه این
خصلت وراست * سیومین مبتدا رفتن بودك مفعولی بر رفتنه
متعلقدر و بعدالجمله خبردر رستکارست مقدم خبر انکه مؤخر مبتدا
واین خصلت دخی مبتدا وراست خبردر زیرا تقدیری حاصل است
اورا دیمکدرو بعدالجمله انکه یه صفتدر زیرا ان کسی که تقدیرنده در
(سیومین اوچنجسی سوم اوچنجی دریا اشباع طریقیله در اصلی
سه درکه اوچدر سینك فتحه سی کسره جانبنه اماله ایله اوقنور
سیومینده یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (راه راست صراط
مستقیم درکه دین مشروعدر (رستکار مرور ایتدی (خصلت
فضیلتده غالبدر اکرچه رذیلتده دخی مستعملدر (ورا اصلنده
اورادرکه واو حرف آخره اتصالله همزه ساقط وواوه اخف حرکات
اولان فتحه ویرلمشدر (ورا کلمه سی ادات مفعولدر ولام جاره معناسنه
کلورکه بوراده مراد بودر (معنای بیت) بودرکه اسباب خلاصك
اوچنجسی صراط مستقیم اولان شرع نبوی اوزرینه یوریوب
کتمکدر قورتلمشدر اول کسه که بو خصلت یعنی سلوك جادهٔ دین
انك ایچون حاصلدر زیرا شرع مطهردن خارج اولان کافردر
کافره ایسه نجات یوقدر بلکه نجات مؤمنه در وخصلت مذکوره ده
امر ونهی داخلدر زیرا فرائضی اکتساب مناهیدن اجتنابله تام
اولور پس انده که امر اوله ولکن نهی اولمیه وبالعکس اول کسه
نجات بولماز زیرا احدهما آخره مربوط وبری برینه منوطدر نتکیم
قرآنك وعیدندن مفهومدر شو قدر واردرکه ایمانله انتقال ایدن
عاصی نك حسابی حقه مفوضدر حق عبد اولمیجق عفو ایتمك جائزدر
* کر تواضع پیشه کیری ای جوان * دوست دارندت همه خلق جهان *

تواضع کیری نك مفعول اولی و پیشه ثانیسی و بعد الجمله
فعل شرطدر وهمه دارندك فاعلی وتا مفعول اولی ودوست ثانیسی
و بعد الجمله جزاء شرطدر (کیری، مضارع مخاطبدر مصدری
کرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده یازیاده ایدوب کیرد وکیرنده
دیرلر وبعض نسخده کردی دوشمشدر که ماضی مخاطبدر (جوان
یکت در که پیر مقابلیدر جوان مرد یکت کشی وسخی زیرا جوان
قوت معناسنی متضمندر سخا ایسه قوت روحانیه ایله نفسی زبون
ومغلوب ایتمکدن کلور (دارند فعل مضارع جمعدر مصدری
داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد
ودارنده دیرلر (خلق جهاندن مراد انساندر که افرادی یری برلرینه
دوست اولورلر زیرا مراد تواضع مقابله سنده اولان دوستلقدر سائر
مخلوقات ایسه بو وصفله موصوف دکللردر اکرچه حقه مسخر
ومنقادلردر وانسان کامله بعضی نك محبتی واردر (احد یحبنا ونحبه)
و بعضی نك بغضی واردر سام ابرص، دیدکلری کلر که آتش ابرهیم
علیه السلام نفخ ایتدی انکیچون شارع انك قتلی ایله امر ایتدی
(معنای بیت) بودر که ای جوان اکر تواضعی پیشه وکار طوتر سك ویا
ایلدکسه سنی خلق عالم دوست ومحبوب طوترلر زیرا یرده اولان یوزی
کمسه بصمز وخاکه یکسان اولنلری خاکدن رفع ایدوب دستکیر اولور
وطبع انسان انك اوزرینه در که سرکشه سرفرو ایتمز بلکه فی المثل الی
کوکسنده اولانه انقیاد ومحبت ایدر پس محبوب القلوب اولمغه بی وجود
اولمق لازمدر وبونده جوانه خطابك سری بودر که جوانلق ایام غرور
وسرکشی در که دکه حالله کسه به باش اکز بوجهتدن تواضع وترك کبر
احسن اخلاقدندر* سرمکن در پیش دنیا دار پست* ورکنی بی شك
رود دینت زدست* سر لفظی مکن کلمه سنك مفعول اولی و پست
ثانیسی در اکا ظرفدر ورکنی واکرکنی دیمکدر که شرطدر بی شك
روده متعلقدر دین رودك فاعلیدر وتایه مضافدر زدست دخی اکا
متعلقدر دنیا دار وصف ترکیبی در اصلنده دارندهٔ دنیادر دنیا طوتیجی
معناسنه که غنی ومتمول مرادادر (دین معلوم اوله که شریعت وملت ودین
وضع الهی اولدیغی جهتدن امر واحدر ولکن اطاعت اولندیغی

جهتدن دین وکتابت اولندیغی یوزدن ملت دینلور پس وضع الهی
انی اقامت وانکله عامل اولانه کوره دین وانی الله تعالی دن تأدیه ایدنه
نسبتله ملت دیرلر وامام راغب دیمشدر که ملت الله تعالی یه و آحاد
امته مضاف اولماز بلکه نبی یه مضاف اولور ملت ابرهیم کبی و کذلك
جملة الشرائع ده مستعملدر آحادده دکل دین ایسه بویله دکلدر تکم
دین الله وشرع الله دیرلر ونماز دین دن در دینلور ملتدندر دنلمز
(معنای بیت) بودر که غنی واهل دنیا اوکنده باشکی آشغه ایتمه یعنی
سرفرو ایدوب منحنی اولمه واکر بو وضعی ایلرسك بی شبهه دینك
الدن کیدر یعنی بی دین قالورسن زیرا غنی یه غناسندن اوتوری رکوع
ایتمك الله دن غیریه سجده در بو ایسه کفردر وحدیثده کلور که
(من تواضع لغنی لغناه ذهب ثلثا دینه) یعنی لسان وبدنی مرتبه سنده
دینی کیدر انجق قلبی مرتبه سنده قالور واکر بعد اللسان والبدن قلبی
ایله دخی اعتقاد ایده جك اولورسه کل دینی ذاهب اولور واکر غنی یه
غناسندن اوتوری عبادت قصد ایتمیوب بلکه تعظیما تحیت قصد
ایدوب سرفرو ایدرسه مکروهدر ومشایخ وبکلر اوکنده تقبیل ارض
وانحنا بو معنایه محمولدر* بهرزر مستای دنیا دار را* تاچه خواهی
کرد این مردار را* دنیا دار مستاینك مفعولی بهرانك تعلیلی در کرد
خواهی نك مفعولی واین دخی کردك مفعولیدر مستای سینك لاجل
الضروره سکونیله نهی حاضردر زیرا میم مفتوحه نهی ایچوندر که امر
طلب فعله دلالت ایتدوکی کبی نهی دخی ترك طلبه دلالت ایدر ستای
کسرله مصدری ستودن در اوکمك مدح معناسنه مضارعنده واو
یرینه الف ویا زیاده قلنوب ستاید وستاینده دینلور دنیا دار بیت
سابقده در کرد بوراده مصدر معناسنه در که کردندر زیرا ایکی فعلك
اجتماعندن فایده اولمدیغندن ثانی مصدره محمول اولور چه خواهی
کردنه ایلمك دیلرسن ونه ایدیسرسن دیمکدر این مردار جیفهٔ دنیایه
اشارتدر هرنه اولورسه کرك عروض وکرك نقود (معنای بیت) بودر که
دنیا داری یعنی غنی ومتمولی سیم وزردن یعنی مطلق مالندن اوتوری
مدح وستایش ایتمه ولکن زر که آلتوندر اعلی المعادن وانفس الاثمان
والنقود اولغله انکله اکتفا ایلدی تا بو دنیا جیفه سنی نه ایلك

استرسن ونه ایدیسرسن که اندن اوتوری اهل دنیایه سرفرو ومدح وثنا قیلورسن شعرا اغنیایه قصائد عرض ایتدکلری کبی زیرا بوراده لسان وکتابت بردرکه غرض دنیا ایچون سویلمك ویازمق مذمومدر واکا میت دیرلر که بی روحدر زیرا برکارك روحی ذکرالله درچونکه اوراده یاد حق اولیه میته در خصوصا که حضور حقده کذب ایدوب خلق مدح ایتمك نه شناعتدر اشته موتی اوزرنه اوصاف سویلمك نتکم اهل شام مبتلا درکه اکا متصدی اولانه مداح دیرلر قبیحدر فافهم جدا * مرد کانند اغنیای روزکار * ای پسر بامرد کان صحبت مدار * اغنیا مبتدا ومردکانند خبر مقدم در وصحبت مدارك مفعولی ویادخی اکا متعلقدر مرد کانند اصلنده مرده کان اندرکه کان لفظی کاف عجمیله ادات جمعدر وعند البعض کاف اخری هاء غیر ملفوظه اولان کلماتك هالرندن بدلدر وادات جمع آندر کان دکلدر بوصورتده مثلا مرده اوکنده هایا زلمز زیرا بدل ومبدل منهك اجتماعی لازم کلور اولکی صورتده دکل ولکن تخفیفات لغت عجمه مناسب اولان صورت ثانیه در واند ضمیر جمع غایبدر یعنی است که رابطه در اند لفظی انك جمعیدر الفی تخفیفا حذف اولنمشدر راست دن بعض مواصعده حذف اولندیغی کبی وکاه اولور که است واند مجتمع اولورلر خریدستند کبی که اشترا ایتمشلردر دیمکدر پس مرد کان مردهنك جمعیدر واخرنده انداست کبی رابطه در معناسی مردهلر درلر دیمکدر که لر ادات جمع اولان آن دن ودرلر اندن مستفاددر اغنیای اصلنده اغنیاء در همزه ایله که غنی نك جمعیدر ولکن استعمال عجم اوزرنه همزه دن بدل یاء توسل واضافت کتورورلر غنی وبقیهٔ مفردات بالاده در (معنای بیت) بودر که اغنیا زمانه مردهلر یعنی میت کبیلر درکه قلبلری حب دنیا وحرص متاع فانی ایله اولمش ونفسلری دیرلمشدر (ای پسر بومقوله مردهلرله صحبت طوتمه والفت واختلاط ایتمه والا الصحبة مؤثرة فحواسنجه انلرك صفات ذمیمهسی سکا دخی ساری واثر صحبت اوزر که جاری اولوب سندخی انلرك کبی اولورسن واخر اولورسن * مال وزر بی حد بدست آورده کیر * * بعد ازان در کور حسرت برده کیر * آورده کیرك مفعولی ومالی

دخی

دخی آوردهنك مفعولی وبدست اکا متعلقدر بی حد مال وزرك صفتیدر برده دخی ایکنجی کیرك مفعولی ودر برده یه ظرفدر بعد دخی بویلهدر (مال رغبت وتصرف جاری اولان نسنهدر دراهم ودنانیر کبی پس تراب ونار ومردم کبیلر مال قسمندن خارجدر زیرا طپراغه وآتشه رغبت یوقدر وحر اولان کسهنك تصرف وتملکی جائز دکلدر وبوندن فهم اولندیکه زری مال اوزرنه عطف ایتمك تخصیص قبیلندندر زیرا عموم نفعی اولمغله سائر اموالدن مرغوب ومستثنادر ومال دنلدوکی بودرکه قلوبك اکا میل تامی واردر شول جهتدن که انسان فقیر بالذات ومال دخی قاضی الحاجات در (آورده واوك فتحیله ماضیدن قسمدر که کتورمش دیمکدر مصدری آوردن وآوریدن درکه کتورمکدر (کیر کاف عجمیله امر حاضر در مصدری کرفتن درکه طوتمقدر (بعد ازان آوردهنك مصدرنه اشارتدر (کور کاف عجمینك ضمیله قبر در کورك حسرته اضافتی ادنا ملابسه ایلهدر (حسرت غم وفرقت وندامتدر تفصیلی بالاده در (برده دخی ماضیدن قسمدر مصدری بردن درکه ایلتمك در (معنای بیت) بودرکه بی حد وبی پایان یعنی غایتده چوق مال وخصوصا سیم وزر الهکتورمش یعنی طوتالم که بی حساب ملك ومالك اولمش سن اندن صکره حسرت قبرنه ایلتمش طوت یعنی انك صوکی اول مالی دنیادهآلیقویوب کندك غم وفرقت والم وندامتله قبره کیرمکدر زیرا وفاسی یوق وسندن مفارق اولور دوستدر پس سندن آیرلماز دوست تحصیل ایدهکورکه عمل صالح وبلکه مولادر جل جلاله وحدیثده کلور (نعما بالمال الصالح للرجل الصالح) یعنی مال قسمی حلالدن وخیره مصروف اولیجق سائر اموال کبی اولمز بلکه ممدوح اولور

* * در صفت ذکر الله میکوید * * * *

* باش دائم ای پسر بایاد حق * کرخبر داری زعدل وداد حق *
دائم باشه ظرفدر بادخی اکا متعلقدر بعد الجمله جزاء مقدم درمصراع ثانی شرط مؤخردر باعث تقدیم ذکرله توصیه بی تعجیل در خبر مابعدنه مفعولدر خبر اعلام واخبار له اولان علمدر داد عدلك عطف تفسیریدر عدل بالاده در (معنای بیت) بودرکه ای پسر هردمده

ذکر حقه مقارن ومصاحب اول واندن مفارقت ایتمه اکر حقك عدل وداددن خبر وعلم طوتر سك یعنی شول کسه نك که یوم حشرده حقك کمال عدالندن وغافللری مؤاخذه سندن خبری اوله (اذکروا الله ذکرا کثیرا) موجبنجه استیعاب اوقات واستغراق حالات اوزرنه ذکر اللهدن خالی اولماز زیرا غفلت منهی در قال الله تعالی (ولا تکن من الغافلین) ذکر ایچون وقت مخصوص وحالت مخصوصه اولماز قال الله تعالی (الذین یذکرون الله قیاما وقعودا وعلی جنوبهم * زنده دار از ذکر وصبح وشام را * در تغافل مکذر آن ایام را * زنده مفعول مقدم در از زنده یه متعلقدر صبح دارك مفعول ثانیسی در آن ایام مکذره مفعولدر درا کا ظرفدر ذکر نسیانك ضدیدر قال الله تعالی (واذکر ربك اذا نسیت) بونده کلمهٔ اذا دلالتیله نسیانك تحققنه اشارت واردر ولکن فی الجمله نسیان ذکر دائمی منافی دکلدر واوصاف نبویه ده کلور (کان یذکر الله علی کل حالاته) ود عادهٔ کلور (ذکرنا ما نسینا وعلمنا ما جهلنا) یعنی بونده فی الجمله نسیانی اثبات واردر اکرچه متعلق قرآندر ولکن اذا نسیت ده متعلق حقدر وسهوات نبویه دخی بویله در اکرچه انك سهو ونسیانی افراد امتك سهو ونسیانی کبی دکلدر (صبح وصباح حاجب شمسله افقك قزردیغی وقتدر که اول نهار عرفیدر وفجر معناسنه دخی کلور که اول نهار شرعیدر انکچون صبح صادق دیرلر (شام اخشام وقتی که غروبدن اعتبار اولنور (تغافل بی غفلت ایکن غفلت کوسترمکدر بوراده مراد حقیقت غفلتدر نتکم شعرده کلور (کیدر خاب تغافل دیده لردن دور اولور برکون) مکذر کاف عجمینك لاجل الضروره سکونیله نهی حاضردر مصدری کذشتن در واز کلمك وبر یردن بر یره کچمك معناسنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد وکذارنده دیرلر (وبعض لغاتده کلور که کذاشتن قومقدر مضارعی میکذارد کلور (وبو مقامه مناسب اولان معنی بودر (آن ایامدن مراد ایام عمردر که اسم اشارت تعظیمی مشعردر که ایام فاضله واوقات شریفه دیمکدر ایام یومك جمعیدر که طلوع شمسدن غروبه دك اولان وقتدر اصلنده اون ایکی ساعتدر صکره اختلاف مشارق ومغارب ایله زاید وناقص اولدی (معنای بیت) بودر که صباح

واخشامی ذکر اللهدن زنده طوت واحیا ایله زیرا زمان ومکان میت کبیدر که انلری حی کبی فلان ذکردر وکذلك نفس ذکر دخی اهمال اولندیغی جهتدن میت حکمنده در وآنی احیا ایدن ذاکردر انکچون احیاء ذکر واحیاء اصول دیرلر (بعده ناظم قدس سره دیر که غفلتده قومه وترك ایتمه وکچورمه اول ایام شریفه یی که ایام عمر عزیزدر ودیمشلردر که (الوقت سیف قاطع) یعنی وقت انسان سیف قاطع کبی نافذ وماضیدر که تیز کلور کچر پس مرور ایتمزدن اول تدارك حال لازمدر وانسان دار الاحزان اولان دنیادن خروجنه اغلمز آخر غفلتله کچن دملرنه اغلار وتأسف ایدر زیرا عمر سرمایه در وغفلت اکا زیاندر

* یاد حق آمد غدای روح را * مرهم آمد این دل مجروح را *

یاد آمدك فاعلی وغدا مفعولیدر مرهم ایکنجی آمدك تحتنده فاعلندن حالدر غدا کسرله ما یؤکل در (یعنی ییجك نسنه در غدوة وغدوة اوّل نهاردر واول وقتده اکل اولنان طعامه غداء دیرلر فتحله اخشام اکل اولنانه عشاء دیدکلری کبی فتحله صکره هر طعامه غداء دنلدی تغلیب طریقیله (روحدن مراد روح رواندر زیرا روح حیوانی نك غداسی اطعمه واشربه در را تخصیص ایچوندر روحك غداسی معناسنه وبعض نسخده غدا این روح را دوشمشدر بو صورتده غدا آمدك فاعلندن حال ورا علامت مفعول اولور بو روحه معناسنه (مرهم عربیدر که جراحت اوزرینه اوردقلری ملایم نسنه در تحریف ایدوب ملهم دیرلر (اصلی رهمندر کسرله مطر ضعیف دائم معناسنه پس مرهم ده مطرمذکور کبی لین اولمغله مرهمی رهمتدن مشتق قلدیلر (مجروح جراحتلنمش یعنی یرالنمش زیرا جراحت کسرله یاره در (معنای بیت) بودر که ذکر حق روح انسانی نك غداسی کلدی یعنی جسد مطعومات ومشروبات حسیه ایله تغذی وتربی ایدوکی کبی روح دخی ذکر وتسبیحله غدالنور وآنکله نشو ونما بولور زیرا هر نسنه نك غداسی کندی مناسب وجهله در وحد یشده کلور که (ایکم مثلی انی ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی) زیرا ارباب معرفت بو اطعام وسقیی معنوی اولمغه حمل ایتمشلردر که علوم ومعارف وحکم ذوقیه در وذکر حق بو دل مجروحه مرهم کبی کلدی یعنی کوکل که خنجر فراق وسکین

عشق واحتراق ایله مجروح اولمشدر انك مرهم ودواسی ذکر حقدر
(مرض قلبه شفادر توحید) قال الله تعالی (الا بذکر الله تطمئن القلوب)
یعنی اضطراب دل که مجروحك اضطرابنه بکزر انك سکونی ذکرله‌در
* یاد حق کر مونس جانت بود * کی هوای کاخ وایوانت بود *
یاد بودك فاعلی ومونس مفعولی و بعد الجمله فعل شرطدر وحرف
شرط که کردر معناده بود اوزرنه داخلدر هوی ایکنجی بودك فاعلی
ونامفعولیدر که معناده اکا متصلدر تقدیری کی بودت یعنی بود ترا
هوای کاخ وایوان و بعد الجمله جزاء شرطدر (مونس ایناسدن درکه
انس ویرمکدر ضمله ایحاشك ضدیدر که وحشت ویرمکدر پس انس
ووحشت ضدان‌در (کی فتحله اسم استفهامدر نچن معناسنه (هوی
آرزو واشتهادر تفصیلی باکاده درهوای آخرنده یا اضافت ایچوندر
الف هوی نك یاسندن منقلبدر (کاخ کاف عربی وخاء معجمه ایله کوشك
وچارطاق وتماشاکاه که باغده یاپلمش اوله (ایوان فتحله طاق بلند
ونشتکاه پادشاهان ورواق که اوایوکنك سقفی در وقاموسده کلورکه مطلب
ایوان کسرله صفهٔ عظیمه در پس بوندن معلوم اولدیکه ایوانك
فارسیده استعمالی فتحله وعربیده کسرله‌در (معنای بیت) بودرکه
یاد حق وذکر ذات مطلق سنك مونس جانك اولورسه وسکا انس
وحضور ویروب دفع وحشت وغفلت ایدرسه نچن سکا قصر وسرای
ورواق وطاق وطمطراق قبوسی وآرزو وهوس وعلاقه سی اولور
یعنی اولمازز یرا باقی ایله مستأنس اولان فانیدن علاقه یی قطع ایدر
وابرهیم ادهم کبی تاج وتخت سلطنت صاحبی اولورسه ده ترك وتجرد
طریقنه کیدر وحدیثده کلمشدر که اکر امیر ذکر الله‌ده اولان فضیلتی
بلیدی امارتی کسرله یعنی بکلکنی ترك ایدوب درویش اولوردی
واکر تاجر دخی اول معنادن آکاه اولیدی تجارتن ترك ایدوب ذکره
اشتغال کوسترردی واکر برتسبیحه نك ثوابی اهل ارضه تقسیم
اولنسه ایدی هرفرده اضعاف دنیا اجر ذکردی (والله یضاعف لمن
یشاء * کر زمانی غافل از رحمان شوی * اندران دم همدم شیطان
شوی * تقدیری کر شوی غافل زمانی از رحمان دیمکدر که غافل
شوی نك مفعول وزمان غافله ظرف واز اکا متعلقدر اندر ایکنجی

شونك

شوی نك ظرفی وهمدم مفعولیدر و بعد الجمله مصراع اوله جزادر
(زمانی ده یا وحدت ایچوندر زمان عند العرب لیل ونهاردرکه یکرمی
درت ساعتدر و بونك تفاصیل کثیره سی واردر محلندن مطالعه اولنه
(رحمن الله تعالیدر که رحمت واسعه وانعام وافضالی جمیع اشیایه
شاملدر و بو اسم شریف شمول وعمومده اسم الله ایله برابردر شوقدر
واردرکه جلاله نك مرتبه دخی دلالتی واردرکه الوهیت جمیع مراتب
اسمایی جامعدر سلطنت کبی اسم رحمانده ایسه دلالت مذکوره یوقدر
(شوی فعل مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه
مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر (دم نفس حرکت
ایله که آغزدن و بروندن بدنه داخل وخارج اولان ریح درکه نفس
انسانیه یه غدا کبیدر آنکچون انقطاع وانحباس ایله حیات منقطع
وجسد متلاشی ونفس مرده اولور (اندران دم زمان غفلته اشارتدر
(همدم مصاحب یعنی اش ویولداش ونفس داش زیرا هم مقارنته
دلالت ایدر پس ایکی کشی نفس المقده برابر اولسه‌لر همدم دیرلر
(معنای بیت) بودرکه اکر برزمان قلیل رحماندن وذکرندن غافل
اولوب غیره مشغول اولورسك اول غفلتك دمنده شیطانه مصاحب
اولورسك زیرا حقدن مفارقت ایدن شیطانه متصل اولور شول
جهتدنکه انسان یارحمانده ویا ماسوادده در چونکه ذکر رحمانه
مشغول وتوجهی اکا موصول اولمیه ماسوائله مألوف ومستأنس
اولور بوایسه نفس وشیطانك تزیین واغواسنه دائردر پس برنفسی
اضاعت ایلین شیطانه مقارن اولوب اول نفس شیطانله کذر ایدیجك
بوقدر انفاسی اضاعت ایده نك حالی نیجه اولور آنکچون دیدیلرکه
محافظهٔ نفس لازمدر زیرا جائز درکه برنفسده بردولته نائل اوله‌که
سائر انفاسده اول دولت مقدر اولمیه و بونده اشارت واردرکه عمر
انسان دیدکلری فی الحقیقه انفاسدر یوخسه ایام ولیالی واسابیع
وشهور وسنون دکلدر فافهم جدا * مؤمنا ذکر خدا بسیار کوی *
تابیابی دردوعالم آب روی * مؤمنا ای مؤمن معناسنه ندادر زیرا آخر
اسمده اولان الف ساکنه کاه اولورکه ندا علامتی اولور یاراکبی که
ای یار دیمکدر ذکر کویك مفعولیدر بسیار اکا مفعول مطلقدر

(اذ كروا الله ذكرا كثيرا) كبی آب روی بيابی نك مفعوليدر در دخی
اكا ظرفدر (بسيار كثير معناسنه‌در شرحی مرور ايتمشدر (كوی كاف
عجمی ايله امر حاضردر مصدری كفتن در سويلمك معناسنه مضارعنده
فا واوه قلب اولنوب بر ياء زياده سيله كويد وكوينده ديرلر ونعمة الله‌ده
كوييدن دخی كفتن كبی مصدر اولمق اوزره ايراد اولنمشدر بوصورتده
قلب مذكوره حاجت قالماز ولكن فعل مغيرك مصدری معتد به دكلدر
يعنی انك اوزرنه برنسنه بنا اولنماز زيرا قاعدهٔ عجمه مخالفدر و بعض
فضوللر هر فعلك مطلقا لفظندن مصدر اخذ ايدرلر وشولكه
بعض لغاتده مندرجدر كوييدن كبی كثرت استعمال وشهرتنه بناء در
(بيابی مضارع مخاطبدر مصدری يافتن در بولمق معناسنه يابيدن
دكلدر اكرچه نعمة الله‌ده درج اولنمشدر فاما كوييدن كبی مصدر
فرعيدر اصلی دكلدر پس اصله كوره فا باء موحده‌يه قلب اولنوب
مضارعنده يابد ويابنده ديرلر (آب روی يوزصوبی يعنی حرمتلو زيرا
حرمتلو آدم يوزی صولی ورونقلو اولور كل سيراب وشاداب ديدكاری
كبی وبرنسنه‌يی مدح ايتسلر صوينده‌در ديدكلری معنای مذكوره
راجعدر (معنای بيت) بودركه ای مؤمن حقك ذكرنی چوق ايله
يعنی حق ذكر كثير ايله ذكر ايله نتكم قرآنده مواضع متعدده‌ده منصوصدر
تاكه ايكی عالمده يعنی دنيا وعقباده حرمت وعزت بوله سن دنياده
حرمت بودركه اهل ذكر يوزی نورلو ومحبوب القلوبدر وعقباده
حرمت بودركه درجاتی عاليدر نتكم قرآنده بو دخی مصرحدر وبوندن
فهم اولنديكه اهل غفلت ونسيان اولنلر ظلمت نفسك غلبه سيله
بی نور وفر قالمشلر وذلت بولمشلردر فافهم جدا * ذكر را اخلاص
می بايد نخست * ذكر بی اخلاص كی باشد درست * اخلاص بايدك
فاعلی وذكر مفعولی ونخست اكا ظرفدر ذكر بی اخلاص مبتدا
درست باشدك مفعولی و بعد الجمله خبردر (اخلاص خالص قلمقدر كه
شوبندن صافی ايتمكدر وكاه اولور كه شوبی اولميانه دخی خالص ديرلر
اخلاص ترك ريا ونفاق وقلبی شائبهٔ نفسانيتدن حتی ملاحظهٔ
اخلاصدن بله تخصيلدر (می بايد باء موحده‌نك تقديمی ايله فعل
مضارع غائبدر مصدری بايستن در كرك اولمق معناسنه مضارعنده

سین

سين حذف اولنوب بايد ديلور (نخست نون وخاء معجمه‌نك ضمه‌لريله
اول ونخستين اولكی در (باشدك مصدری باشيدن در اولمق معناسنه
(درست بتوندر كه مقابلی شكست در (معنای بيت) بودركه حقی
ذكر ايتمكه اول اخلاص كركدركه انده حظ نفس وغرض وريا ونفاق
اولميه زيرا بی اخلاص اولان ذكر حقين درست وصحيح اولور يعنی
اولماز واعتبار بولماز بلكه سائر اعمال باطله كبی صاحبنك يوزنه ضرب
اولنور اشته ذكر خالص حضورله وحقله اولان ذكردر غفلتله
وخلقله اولان دكلدر يعنی ذكرده ملاحظهٔ خلق شركدر كه صفات
نفسانيه‌نك بقاسندندر چونكه صفات نفسانيه محو اوله ذاكر
ومذكور حق اولور وبوندن فهم اولنديكه ذكر حق حقله اولان
ذكرك فوقنده‌در زيرا حقله اولان ذكرده فی الجمله اثنينيت واردر
ذكر حقده ايسه بو معنی مفقوددر زيرا بودرجه‌ده عبد فناء مطلقدر
* ذكر باشد برسه وجهی بی خلاف * تاندانی اين سخن را از كزاف *
ذكر فاعلدر باشده وبروبی اكا متعلقدر اين ندانی‌يه مفعولدر از دخی
اكا متعلقدر (وجه وجهت بردر وطريق معناسنه دخی استعمال اولنور
آخرنده ياء زائده‌در (خلاف وفاقك ضديدر (تا بوراده تحذير ايچوندر
زنهار معناسنه عربيده اياك واتق كبی نتكم ديرلر اياك والاسد زيرا
ابتدا وانتها وتعليل ودوام وكه معنالرينك بو مقامه مناسبتلری
يوقدر بعض نسخه‌ده تا يرينه تو دوشمشدر فاما اولكسی انسبدر
وبوستانده كلور (الا تا نكريد كه عرش عظيم) (بلرزد همی چون
بكريد يتيم) يعنی ظاهر اولان بودركه بويتده تا معنای مذكور ايچوندر
(كزاف كاف عجمينك ضمی وزاء هوزايله قولاينه وبيهوده ولاف
ديمكدركه تعريب ايدوب جزاف ديرلر بيع جزاف كبی (معنای بيت)
بودركه ذكر اوج وجه وقسم اوزرنه اولور يعنی اوج قسم اولديغی
بين العلماء اتفاقيدر آكاه اول وصاقين كه سن بو سوزی لاف وچكه
چالمقدن وكوتری بيليه سن كه انك وزنی واندازه‌سی اولميه بلكه ذكر
حقنده واقسامی خصوصنده سوزم علم اليقين دن واتفاق علماء
بالله دندر كه انده شك وشبهه يوقدر ناظمك قدس سره بو كلامدن
مرادی استماعله توصيه وتقريرنی تقويتدر زيرا بعض اهل رسوم كه

جهلاء حکمنده درازکاره متعلق اولان مباحثده منازعه وانکار
وسوء اعتقاددن خالی دکللردر ازاحهم الله عن وجه الارض وضیق
علیهم کل طول وعرض * عام را نبود بجز ذکر زبان * ذکر خاصان
باشد ازدل بی کمان * عام نبودك مفعولیدر فاعلی جزلفظنك مدخولی
اولان ذکردر زیرا جز حرف استثنادر و بواستثنایه استثناء مفرغ
دیرلر که علی حسب العوامل معربدر عربی ایله تقدیری لایکون له ذکر
من الاذکار الا ذکراللسان دیمکدر که مستثنی منه حذف اولنوب عامل
مستثنی ایچون تفریغ اولنمشدر (بجزده با زائده در (زبان فتحله وضمله
لساندر (خاصان خاصك جمعیدر خاص وعام بو بوینك معنا بلیدر
معنالری بالاده در (کمان کاف عجمینك ضمیله ظن معناسنه درکه ترك
صانودیر (معنای بیت) بودرکه عوام ناس ایچون اقسام ذکردن
اولماز الا ذکرلسانی اولورکه اکا ذکر مجازی دیرلر زیرا قلبلری غافلدر
وخاصلرك ذکری بی شبهه کوکلدن یعنی ذکر قلبی اولور زیرا قلبلری
مذکورله حاضردرکه اکا ذکر حقیقی دیرلر وصورت معنادن لبدن
قشرکبی در واهل نفاق عوامله ذکرلسانیده مشترکدر فاما خواصله
ذکر قلبیده مشترك دکلدر زیرا نفاق وغفلت خلوص وحضوره
مانعدر * ذکر بی تعظیم کفتن بدعتست * واندران یك شرط دیکر
حرمتست * کفتن مبتدا ذکرانك مفعولی و بی تعظیم ذکرك صفتی
و بدعت خبردر ویك شرط مبتدا ودیکر صفت واندران مبتدادن
حال وحرمت خبر و بعدالجمله ماقبلنه معطوفدر (تعظیم عظیم یعنی
اولو طوتمقدرکه فارسیده بزرك داشتن ایله تعبیر اولنور (بدعت کسرله
ابتداعدن اسمدر رفعت ارتفاعدن وخلفت اختلافدن اسم
اولدقلری کبی صکره دینده زیاده ده ونقصانده استعمال اولندی
زیاده دخی اکر کتاب وسنته مصادمه طریقیله اولورسه بدعت
قبیحه درکه مردود دروDینده حدث دیدکلری بودر اکر شرعده   مطلب
اصل صحیحی اولوب علی طریق التقرب ابتداع اولندیسه بدعت حسنه
دیدکلریدر که مقبولدر واکا حدث دیمزلر بلکه سنت دیرلر زیرا سنن
علمادندر بواعصارده اکثر علماء ظاهر بدعت نه ایدوکن بلیوب شویله
مجهول قالمشدر انکیچون خلق اراسنده اختلاف فاحش واردر کلام

ناظمده قدس سره اولان بدعت ایله مراد بدعت قبیحه یه لازم کلن
بطلاندر (اندرآن ده اندر ظرفدر آن اسم اشارتدر مشار الیهی ذکردر
شرط اصلده رانك فتحه سیله درعلامت معناسنه صکره برشیء برشیئه
تعلیق ایتمکه که معلق به اولان شیئك وقوعیله معلق دخی واقع اوله
شرط دیدیلر رانك سکونیله زیرا معلق به اولان نسنه نك حصولی
معلقك وجودنه علامت کبیدر مثلا ان کانت الشمس طالعة فالنهار
موجود کبی که نهارك وجودی شمسك طلوعنه تعلیق اولنوب طلوع
شمس انك وجودنه علامت قلنمشدر (دیکر یائله ویاسز بردخی درکه
غیر معناسنه در (حرمت ضم وسکونله روا اولمامق وپرده سی یرتلمامق
بو معنایه ایسه احترام وتوقیر لازم کلور یعنی اول پرده سی منخرق اولمق
جائز اولمیان نسنه یی هیبتلو وحشمتلو طوتوب اکا کوره حقنی مراعات
وشاننی تعظیمدر بونده ناظم قدس سره تعظیم ایله ظاهرده اسمی
تعظیم وحرمت ایله باطنده مسماسنی توقیر مراد ایدرنتکیم اسمی تعظیمده
کلور (سبح اسم ربك الاعلی) ومسماسنی تعظیمده کلور (سبحان ربك
رب العزت عما یصفون (معنای بیت) بودرکه بی تعظیم ذکر ایلمك
وحقك اسم پاکی یاد ایلمك بدعت وباطلدر زیرا قرون ثلثه تعظیمله
یاد ایدرلردی بی ادبلك صکره کلن احداثده حادث اولدی پس
اسم شریفی تحریفدن مصون طوته واستهزاء وهزل کبی سویلیه
وعندالتأدب وعند مضغ الطعام وحال غائط ده ومزابلده ومواضع
مستقذره ده وملاهی واغانی اوزرنه سویلیه وقسمنی من غیر مبالاة
اکثار ایتمیه وخبائث وروائح کریههدن پاك اولمش دهان ولسانله ذکر
ایلیه وغلبهٔ خوابده واختلاط اصواتده ومشغول اولان قوم یاننده دمیه
وغفلتله ومعنی وحقیقتنه عدم وقوفله ذکردن تحرز ایلیه وکلام حق
کلام ناس یرینه قومیه واسم الهی یاد اولسه جل جلاله وبونك
امثالی نسنه ایله مقابله ایلیه واسم اللهی ارضدن رفع ایلیه ودیوار
آرالغنه صوقیه وعلی هذا اسم شریفی ابتذالدن وجهر واخفاده
لحندن حذر وذکرده برغیری شرط دخی حرمتدر یعنی مسماسنی
قلبنده مهابتلو طوتمقدر بوکا خود حضور دل لازمدر والله تعالی
ذاتنده عظیم وصدور وقلوبده معظمدر پس اکا کوره ذکر ایتملودر

* ذکرخاص الخاص ذکرسر بود * هرکه ذاکرنیست اوخاسر بود *
ذکر رانك کسره سیله استعمال عجم اوزرنه مبتدادر ذکر ثانی بودك
مفعولی و بعد الجمله خبردر هرکه هرکسی که تقدیریله مبتدادر ذاکر
بحسب المعنی نیستك مفعولیدر و بعدالجمله مبتدایه صفتدر او مبتدا
وخاسر بودك مفعولی و بعدالجمله خبر و بودخی بعدالجمله هرکسی یه
خبردر خاص الخاص اخص الناس در عادتك مقابلی اولان خاصك
درجه ده فوقنده در سر انسان قلبده ایداع اولنمش برلطیفه در که مطلـــب
بدنده روح کبیدر پس روح محل محبت وقلب محل معرفت وسر محل
مشاهده در زیرا بوسر الهیدر که اکا تجلیء وجه خاص دیرلر
بووجهله عبدله حق اراسنده واسطه یوقدر واول وجه انك تجلیء
جمعی دن حصه سیدر بوجهتدن مشاهده لازم کلسه چشم سرله
مشاهده اولنور حق حقله شهود دیدکلری بودر زیرا خلقله حق
مشهود اولماز انکیچون بوذکره ذکرخاص الخاص دیدی زیرا ذکر
قلبی نك باطنی در که ذکرحق در وذکرقلبی ده معنای حضور واردر که
اثنینیتی مشعردر ذکرحق ده ایسه ذاکر ومذکور بردر فافهم جدا
(خاسر خاء معجمه ایله خسارتدندر زیان معناسنه پس خاسر اهل زیاندر
(معنای بیت) بودر که اخص الخواصك ذکری ذکرسری در که ذکر
قلبی نك فوقنده در ومشاهدهء حق اول مرتبه نك دیده سیله حاصل
اولور زیرا حق واجب الوجود در لسان وقلب وروح ایسه مخلوقدر
مخلوق ایسه جانب خلقیندن حقی کورز زیرا میانده جهت جامع
یوقدر بلکه جانب حقیتندن کورر که سر الهی در وحدیث قدسیده
کلور (سر الانسان سری وسری سره) یعنی انسانك سری بنم سرمك
ظاهری و بنم سرم انك سرنك باطنیدر وهرکس که حق تعالی یی
هرنوجهله اولورسه ذاکر اولمیه تجارت عمرده زیانکار ووقتنی اسراف
ایدر واکا غافل دیرلر پس ابتداء یقظه ذکر لسانی و بعده قلبی
و بعده سری ایله اولور که یقظهٔ تامه در * هست مر هر عضو را
ذکری دکر * هفت اعضا هست ذاکر ای پسر * هر عضو بحسب
المعنی هستك مفعولی وذکر فاعلیدر دکر ذکری نك صفتیدر اورتاده
یاء وحدت که نوعیته دلالت ایدر وصفیته مانع دکلدر واصل استعمال

بجم بومقوله مواضعده وجه مذکورله یائله در (بحری دیکرکبی هفت
اعضا مبتدا وهست ذاکر خبردر زیرا تقدیری ذاکرست دیمکدر که
بوراده هست است یرینه در تکلم کاهیجه عکس اوزرینه در مر فتحله
تحسین لفظ ایچون اول کلمه یه داخل اولور مرترا کبی وچون دیمك
اولور ولام جاره معناسنه کلور مر فلان فلانه وفلانك دیمکدر (عضو
ضمله وکسرله عظمیله بله اولان لحم وافره دیرلر جمعی اعضا کلور
اعضاء سبعه دن مراد جبهه و یدین ورکبتین واطراف قدمین در
انف جبهه ده داخلدر زیرا عظملری بردر واعضاء مذکوره یه
مساجد دیرلر که بدن انساندن مواضع سجوددر بوراده مساجد مسجدك
جمعیدر فتحله لاغیر کما فی المغرب بعد ذا ناظمك قدس سره اعضانی
تعمیمدن صکره اعضای سبعه یی تخصیصی شرفندن اوتوریدر زیرا
سجده ارکان صلاتك اعظمیدر که حال اقتراب ومشاهده در پس
جمیع اعضا واجزاء لطیفهٔ انسانیه ایچون ما خلق له واردر اول اعضا
کندی ذاتلرنده مسبح اولدقلرندن ماعدا انسان انلری وجه شرع
اوزرنه استخدام لازمدر که اولکسی عبادت ذاتیه وایکنجسی عبادت
تکلیفیه در انکیچون ایاك نعبد نون جمعله ایراد اولندی تاکه جملهٔ اجزایه
شامل اوله فاعرفه (معنای بیت) بودر که اعضاء انسانیه دن هر عضو
ایچون بشقه بر ذکر واردر یعنی اعضانك نوعیتی کبی ذکرلری دخی
انواعدر که هر برینك ذکری حالنه مناسب اولان وجه اوزرنه در
وجمیع اشیاء دخی بو اسلوب اوزرنه در انکیچون برسالك اشیایی کندی
تسبیحی کبی تسبیح ایدر استماع ایدیسه انك کشفی خیالیدر حقیقی دکلدر
زیرا هر برینك ذکر مخصوصی واردر که مکاشف اولان ذکر وتسبیحنه
مغایردر راشته الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق سری بودر ای پسر
خصوص اوزرنه یدی اعضاء سجده دخی ذاکردر پس اهل ذکری
تعظیم ایدوب ما خلق اهنده استخدام ایتمك لازمدر زیرا سکا لصوقی
اولان نسنه نك غیریدن حقی اقوادر فافهم جدا * یاریء هر عاجز آمد
ذکر دست * ذکر پا خویشان زیارت کردنست * یاری مبتدا وهمزه
توسل ایله ما بعدنه مضافدر ذکر دست آمدك تحتنده یاری ضمیرندن
حالدر و بعدالجمله خبردر ذکر پا مبتدا وخویشان زیارتك وزیارت

دخی کردینك مفعولی وکردن مبتدایه خبردر (یاری اعانتدر عاجز
قادرك ضدیدر عجز فتح عین وضم جیمله برنسنه نك مؤخریدر
برد العجز کبی که قیش آخرنده کلور عجز که قدرت مقابلیدر اندن
مأخوذدر زیرا تأخرامورە مؤدیدر (خویشان خاء معجمه نك کسری
و واو رسمیله خویشك جمعیدر خصم قوم معناسنه (زیارت زوردندر
فتح واوله میل معناسنه زیرا زائر اقربا واصدقاسنك ملاقاتنه
میل ایدر ویا زوردندر جور وزنی اوزرنه که وسط صدردر زیرا
زائر مزورك مواجهه سنی قصد ایدر (معنای بیت) بودرکه دستك
ذکری خلقك عاجزنه اعانت کلدی یعنی دستله بتن ایشلرده عاجزلره
ال یاردمی ایدرسك الکی ماخلق لهنده استعمال ایتمش اولورسن والك
دخی ذکر ایتمش اولور وپای یعنی ایاغك ذکری اقربا واصدقایی
زیارت ایتمکدر زیرا حرکتله زیارت وحرکت دخی ایاقله اولور پس
ایاغك ماخلق لهی بودر اکر بی دست وپا وزیاده اعرج اولورسه
معذوره حرج اولمامغله اعانت وزیارت ساقط اولور وزیارتی اقربایه
تخصیص ایتدوکی شرفندن وصلهٔ رحمدن اوتوریدر والا علماء بالله
واخوان فی الله دخی زیارت اولنور * ذکر چشم از خوف حق
بکریستن * بازدر آلاء اونکریستن * ذکر چشم مبتدا و بکریستن
خبر وازا کا متعلقدر باز کبر و معناسنه در یعنی و بردخی دیمکدر
درنکریستنه ظرفدر اوحقه اشارتدر چشم کوزدرکه قپاق وکرپك
آنده داخلدر خوف توقع مکروهدرکه اوراده یا علامت مظنونه
ویا معلومه اوله بوراده مراد عذاب حقدن خوف ویا جلال وهیبتندن
خشیتدر (کریستن کاف عجمینك کسریله اغلمقدر بوراده وزن ایچون
اسکان اولنور مضارعنده سین حذف وراء اسکان اولنوب کرید
وکریند دینلور اولنده باء عربیهٔ مکسوره ادات توسلدرکه افعال
ومصادراونه داخل اولورکه علامت اشتقاقدر (آلاء الیك جمعیدر
همزه نك فتحی ولامك سکونیله نعمت معناسنه ودخی غیری وجه
اوزرنه جمع اولور وبعضیلر دیدیلرکه آلاء نعم ظاهره ونعماء نعم باطنه در
مثلا یدین ورجلین وامثالی آلاءدن وقوتلری نعماءدندر واغذیهٔ
جسمانیه آلاء وعلوم واذواق نعمادر وحدیثده کلور (تفکروا فی آلاء الله

ولا تفکروا فی ذات الله) یعنی آثار ظاهره یه نظر ایدوب اثردن مؤثره
استدلال ایدیکوز وحقائق اسمایه مطلع اولوکز فاما ذات الهیه ده
تفکر ایتمکوز زیرا نظر عقلی ایله ادراك اولنور مقوله سی دکلدر (نکریستن
نونك کسره سی وکاف عجمینك لاجل الضروره سکونیله باقق نظر
والتفات معناسنه نکاه کردن کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد
ونکرند دینلور وبوندن فهم اولنورکه نکریستنده یا اشباع
طریقیله در اصلی نکریستندر (معنای بیت) بودرکه کوزك
ذکری الله تعالینك عذاب وعقابی خوفندن وجلال وهیبتندن
اغلمقدر نتکیم تائبلر وعارفلر کریان اولورلر کرو یعنی آلاء حقه دیده
عبرتله نظر ایلمکدر نتکیم قرآنده کلور (فانظروا الی آثار رحمة الله)
وینه کلور (فاعتبروا یا اولی الابصار) وینه کلور (سنریهم آیاتنا
فی الافاق وفی انفسهم) پس مقتضای نظر مشاهدهٔ مجرده دکلدر بلکه
اعتبار واطلاع حقائقدر وعلم نجومك فی الجمله مرخص اولدیغی
(ویتفکرون فی خلق السموات والارض) مضموننده داخل اولمغله در
الحاصل تفکر ایتمك خلقه کوره در حقه کوره دکلدر انکچون خلقله
تقیید ایتدی زیرا فکر طبیعی خیاله مصاحبدر خیال دخی محسوساتدن
اخذ ایدر وعقل فکر طبیعی نك فوقنده در پس مادهٔ حسدن اخذ
ایتمسه دخی عقلیات وروحانیاتی ادراك ایتمك شانندندر ولکن معتبر
ولان عقل قدسیٔ کلیدر یوخسه عقول جزئیه دکلدر وفوق العقل
اکشف مرتبه سی واردر امور معنویه آنکله ادراك اولنور * استماع
قول قرآن ذکر کوش * تاتوانی روز شب در ذکر کوش * استماع مبتدا
ذکر خبریدر تامادام معناسنه مصراع ثانی اخرنده کوشه ظرفدر توانی
مضارع مخاطبدر مصدری توانستندر قادر اولمق معناسنه مضارعنده
سین حذف اولنوب تواند دینلور تانك دخولیله مصدریته تحول ایدر
عربیده مدة قدرتك دیمکدر روز ودر کوشه ظرفلردر استماع قصدله
سماعدر یعنی قولاق طوتوب دکلمکدر (سماع اعمدر قول قرآندن مراد
تلاوت قرآندر کوش اول کاف عجمی نك ضمیله قولاقدر وکوش ثانی
کاف عربی نك ضمیله امر حاضردر مصدری کوشیدندر دورشمق
وچالشمق معناسنه (معنای بیت) بودرکه تلاوت قرآنه قولاق

طوتوب دکلـك قولاغك ذکری در زیرا قرآن فلك جمع ذاتی دن فلك سمع صفاتی یه نزول ایتمشدر پس لسان تلاوت ایچون اولدیغی کبی سمع دخی استماع ایچوندر وحدیث وکلمات کبار دخی لازم الاستماع اولمقده قرآنه منضم وملحقدر ایمدی مادام که قادرسن کیجه وکوندز ذکره چالش واعضا وجوارحکی دخی اعمال ایله * اشتیاق حق بود ذکر دلت * کوش تا این ذکر کردد حاصلت * اشتیاق بودك فاعلی وذکر مفعولیدر کوش کاف عربیله امر حاضر در تتکم مرور ایتدی تا تعلیل ایچوندر انتهاء غایت ایچون اولمغه تحملی وار در این ذکر کردد دك فاعلی حاصل مفعولیدر حاصل تاء خطابه مضافدر وجائزدر که تاء خطاب بحسب المعنی کردد کلمه سنه لاحق اوله (اشتیاق هوی ومحبتك قلبده حرکت وهبوب وانبعاثیدر شوق کبی ولکن فرق بودر که شوقده غایب حاضر اولیجق قلب ساکن اولور اشتیاقده ایسه ساکن اولماز بلکه محب محبوبه ملاقاتله فرح وسرور مزید اولور ومطالعهٔ جمال ایتدکجه محاسن افزون اولور ودیداره طویمق اولماز (کردد کاف عجمی ایله فعل مضارعدر مصدری کشتن در شدن معناسنه کردیدن دخی لغتدر دونمك معناسنه که لازمی تحولدر یعنی بر حالدن بر حاله دونمك که صیرورتدر (معنای بیت) بودر که اشتیاق حق سنك قلبکك ذکری اولور یعنی شول کمسه که جمال حقه مشتاق دکلدر انك قلبی غافلدر ذاکر دکل پس چالش بو ذکر قلبی سنك حاصلك ویا سکا حاصل اولمقدن اوتوری ویاخود بو مرتبه منتهی اولنجیه دك اجتهاد ایله زیرا عاشق ومشتاق حق اولمیان انسان حیوانی اولور حقیق دکل نفس حیوانیه یه ایسه عذاب اولور فاما اهل عشق وشوقه عذاب اولماز وحقه وصوله طریق عشق در غیری یول یوقدر وسر خلافت اکا منوطدر فافهم جدا * آنکه ازجهلست دائم درکنار * کی حلاوت یابد از ذکرا له * آنکه انکسی تقدیریله مبتدادر جهلست ده تا کاهه قیددر تقدیری درکاهست دائما ازجهل دیمکدر که در محذوفه متعلق اولوب عربیده کی ظروف کبی ماقبلنه صفت ویا صله اولور از ظرفده اولان استقراری تعلیلدر حلاوت یابدك مفعولی واز حلاوته متعلقدر

وبعد الجمله مبتدایه خبردر جهل نفسك علمدن خلویدر کاه اولور که لا على سبیل الذم ذکر اولنور (یحسبهم الجاهل اغنیاء من التعفف) کبی زیرا بوراده جاهل ایله مراد انلرك حالرنه واقف اولمیان دیمکدر کلام ناظمده قدس سره جهل ایله مراد جهل مذمومدر که حقوق الله وحقوق عباد بلمامك ویاسوء اعتقاد اوزرنه اولمقدر (حلاوت حلوك لذتیدر حلو مرك ضدیدر که طتلو وآجی دیمکدر (یابد مضارعدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه تتکم مرور ایتدی (اله الله تعالی در ولکن معرف الله تعالی دن غیری اوزرنه اطلاق اولنماز تتکم قرآنده کلور (هل تعلم له سمیا) اله منکر ایسه اطلاق اولنور هل من اله غیر الله وامثالی کبی لا اله الا الله ده اولان منکر معبود بالحق معناسنده در که اصلی الله الاله در (معنای بیت) بودر که اول کمسه که جهلی سببیله دائما کاه ایچنده مستقر وراسخدر اله حقك ذکرندن نچین حلاوت ولذت بولور یعنی بولماز زیرا استفهام انکاریدر وبوندن معلوم اولدیکه جهل بالاحکام وبالله باعث کناهدر وکناه حجابدر وحجاب غفلتدر وغفلت مانع ذوق ذکردر زیرا غفلتله ذکر مجتمع اولماز ذوق نره ده قالدی اشته بو سببدن عوام ناسده ذکر اولماز واولسه دخی حلاوت بولماز وبو سره اشارت ایچون قرآنده کلور (واذا ذکر الله وحده اشمأزت قلوب الذین لا یؤمنون بالاخرة واذا ذکر الذین من دونه اذاهم یستبشرون) والعیاذ بالله من ان یکون ذوقنا وفرحنا تماسواه *خواندن قران بود ذکر لسان * هر کرا این نیست هست از مفلسان * خواندن بودك فاعلی وذکر مفعولیدر هر کرانك تقدیری هر کسی که اورا دیمکدر که هر کسی مبتدا واین مبتداء ثانی ونیست خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر اوراده را لام جاره معناسنه نفیه متعلقدر وهست هر کسی یه خبردر واز اکا متعلقدر (خواندن خاء معجمه نك ضمی وواو رسمیله الف ثابتدر اوقومق فارسیسی ترکیسی کبی مشترکدر ودعوت معناسنه کلور (لسان جارحه وقوت جارحه در تتکم قرآنده کلور (واحلل عقدة من لسانی) مقصود لسانمك قوتندن عقده یی حل ایله دیمکدر زیرا عقده نفس لسانده دکل بلکه قوتنده ایدیکه نطق انکله حاصل اولور (هست بوراده است یرینه در بحسب المعنی تقدیری

ازمفلسانست دیمکدر (مفلسان مفلسك جمعیدر فلس سكون لامله منغر دیدکلریدر ماضیسی افلس کلور مالی قالمیوب دراهمی فلوس اولدیغی وقتده ویاخود برحالده اولسه که یانده فلس بله بولنمیه وتامنی فلان کمسه یی تفلیس ایتدی دیرلر افلاسنه حکم ایتدی معناسنه افلاس مفلس اولمقدر (معنای بیت) بودرکه قرأن اوقومق لسانك ذکری اولور جمیع ذکار واسماء دخی قرأنده مندرجدر هر کس که انك ایچون تلاوت قرأن معناسنه ذکر یوقدر اول کمسه قیامت مفلسلرندندر زیرا قرأن اوقومق مؤمنلرك سرمایه سیدرکه تجارت آخرت انك نظمی ذکر ومعناسیله عمل ایتمکله اولور پس بوتجارتدن محروم اولان مفلس و بی مایه قالور وخسارت عظیمه بواور * شکر نعمتهای حق میکن مدام * تا کنـد حق باتو نعمت رامدام * شکر میکن کلمه سنك مفعولیدر مدام اکا ظرفدر زیرا مدام اصلنده مطر دائم در بوراده مطلق دوام مراد در حق کنندك فاعلی وباتو اکا متعلق ونعمت مفعول اول وتمام ثانی وبعد الجمله تعلیلدر تمام اصلنده اتمام درکه مصدردر زوایدی حذف اولنمشدر وقرأنده کلور (ثم آتینا موسى الکتاب تماما) ای اتماما للکرامة والنعمة کما فی الارشاد بقیهٔ مفردات بالاده شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه حقك نعمتلرنه دوام اوزرنه شکر ایله تا که حق دخی سکا (لئن شکرتم لازیدنکم) نعمتی مزید واتمام ایلیه بوراده نعمتها دیو نعمتی جمع ایراد ایلدی زیرا نعم الهیه (وان تعدوا نعمة الله لاتحصوها) وفقنجه غیر محصوردر وشا کره لازمدر شکری بعض نعمه تخصیص ایتمیه بلکه ظاهر و باطن انواع نعمه تعمیم ایلیه تا که هر بری ایچون مزید حاصل اولوب نعم کبی شکر دخی تام اوله قال الله تعالى (واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة) وقال (وقلیل من عبادی الشکور * حمد خالق برزبان دارای پسر * عمر تا برباد ندهی سربسر * حمد دارك مفعولی وبرا کا متعلقدر عمر دخی ندهینك مفعولی وبر دخی اکا متعلقدر سراز سر تقدیریله در تکم مرور ایتدی حمدك متعلق اعمدرکه نعمته وغیریه شاملدر وموردی خاصدرکه لساندر (خالق خلقدندر که ترکیب اجزا وتسویهٔ اجسامدن عبارتدر وعند الصوفیه وجودك ماهیاته اقترانیدر (دار امردر داشتن دنکه

صاقلمق

صاقلمق وحفظ ایتمك معناسنه در (ندهی مضارع مخاطب منفی در دالك سکونی لاجل الوزن در مصدری دادن در مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهدودهنده دینلور (ده کسریله امردر (سربسر ازسرتابسر تقدیریله باشدن باشه واوچدن اوچه دیمکدر تکم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه ای پسر سنی خلق ایلین مولانك حمد وشکرنی زبانك اوزرنه طوت وانکله رطب اللسان اول وجملهٔ اوقاتده انی حفظ وضبط ایله تا که بالکلیه عمرکی برباد ایتمیه سن وهوایه صاورمیه سن زیرا عمر که بی ذکر وبی حمد وثنا کذر ایده هوادر یعنی فائده دن خالیدر وذکر وحمدك فائده سی حقه ارتباط ونعمت وجوده حمدله مقام محمودیته وصولدر زیرا حامد حقك محمودیدر ذاکر مذکوری اولدیغی کبی * حمدحق را برزبان بسیاردار * تاشوی ازنار حرمان رستکار * حمد دارك مفعولیدر برحمده متعلقدر بسیار بحسب المعنی دارك مفعول مطلقی در رستکار شوینك مفعولی واز رستکاره متعلقدر و جمله سی تعلیلیه در (حرمان منع معناسنه در محروم ممنوعدر رزقده وسعتی اولمیان وخیردن ممنوع اولان حقنده استعمالی کثیردر بوراده مراد اجر وثوابدن محرومیتدرکه آتشه بکزر زیرا مرزوقیت جنتده ومحرومیت جهنمده اولور (رستکار قورتلمش خلاص اولمش معناسنه تکم انك وبقیهٔ مفرداتك شرحی بالاده در (معنای بیت) بودرکه حمد حقی زبانك اوزرنه چوق طوت یعنی حمد کثیرله حقه حمد ایله تا که محروملق آتشندن خلاص اوله سن یعنی نعم الهیه یه علی الدوام حمد ایدرسك جنات عالیه ده اجر جزیل وثواب کثیر بولورسن وسرا وضراده حامدوندن اولوب محاسبه دن قورتلورسن والا آتش حرمانده معذب اولورسن وضیقده قالورسن ودیمشلردرکه فرائض وجود واجب ونوافل وجود ممکن مقابله سنده شکردر پس بوایکی وجودك سرنه واقف اولان عارف لسانتی مورد شکر ایتدوکی کبی ارکانتی دخی مصدر اعمال ایدوب فرائض ونوافل ایله حقه تقربدن خالی اولماز واکر بواسلوب اوزرنه شکردن دور اولورسه حقدن بعید اولور وقرب ومنزلت بولماز ومنزلی نار حرمان و بعد اولور * لب مجنبان جز بذکر کرد کار * زانکه پاکان راهمین بود ست کار

* لب مجنبانك مفعوليدر جز استثناء مفرغدر تقديری مجنبان لب بچيزی الابذ كرديمكدر همين ادات قصردر انجق معناسنه بو دست مقدم خبر وكار مؤخر مبتدادر پا كارا كاری تعليلدر زيرا را لام جاره معناسنه در (مجنبان نهی حاضر در مصدری جنبانيدن در دپرتمك تحريك معناسنه لازمی جنبيدن در تحرك معناسنه كه دپرنمكدر (كردكار فعال معناسنه در زيرا كرد كاف عربی نك كسريله ايشدر تكم دقايقده مسطوردر (وكار كاف عجمی ايله ادات مبالغه در كه مشتقات و بعض اسما اواخرنه لاحق اولور پس كردكار حق تعالی در كه فعال لما يريددر سؤال اولنورسه كه اولان كرد در فتحله زيرا كردن ايلمك واشلمكدر كرد انك ماضيسی در كه اشلدی ديمكدر جواب بودر كه بعض افعال واسما وار در كه علميته نقل ويا تركيب اولند قده تغيير اولنمشدر بو جهتدن لغانده كرد كاری كسره بابنده درج ايتمشلردر مثلا فرا ديرلر فتحله اصلی فرار در كسرله وكردون ديرلر فتحله اصلی كردر كاف عجميله كه دكرمی ديمكدر پس كاه فتحه دن كسره يه وكاه عكس ايتمك قاعدهٔ عجمدر واسان عربده دخی تغييرات نسب ديرلر مشهوردر وبو معنادن غافل اولان جاهل كرد كاری فتحله تصحيح ايدوب جمهوره مخالفت ايتمش وقصور عقلی سببيله خطا يولنه كيتمشدر (پاكان پاكك جمعيدر دنس معاصی وتعلقاتدن طاهر ديمكدر (بو دست اصلنده بوده است در كه بوده اسم مفعولدر آخرندن هاء علامت واستك اولندن حذف وبری برينه وصل اولنمشدر (كار كاف عربيله ايش معناسنه در (معنای بيت) بو در كه دوداق دپرتمه اشيادن برنسنه ايله الافعال لما يريد اولان الله تعالی نك ذكريله تحريك ايله شول سببدنكه معاصی وتعلقات فانيه چركندن طهارت بولنلره كار انجق بو اولمشدر يعنی انلرك ايشلری دائما اغزلرنی خيره وذكره اچمقدر فضول كلامه دكل زيرا فضول مسئولدر پس اكر پاكلردن ايسك اغزكه پاك اولان ذكر وتلاوت وكلمات خيری ال مساوی ومالا يعنی يی بالكليه ترك ايله

مطا

* برهمه كس نيك باشد چار چيز * با تو كويم ياد كيرش ای عزيز *

چار چيز باشدك فاعلی ونيك مفعولی وبرا كا متعلقدر همه كسه مضافدر كل ناس معناسنه با تو ما بعدنده فعل مضارع متكلم

وحده يه

وحده يه متعلقدر كيرش ده شين مفعول اول ويا ثانيدر كير كاف عجميله امردر مصدری كرفتن كلور مضارعنده يازياده سيله كيرد وكيرنده ديرلر بقيهٔ مفردات ظاهر وسابقدر فاعرفه (معنای بيت) بو در كه درت نسنه جملهٔ ناس وجميع مؤمنين اوزرنه كوزل اولور وخوب كلور سكا ای عزيز وشريف اول درت نسنه يی سويليه يم آنی يادايله وخاطر كده طوت وعمل ايله تا كه اهل دين ايچنده خوب ومحبوب اولاسن وعند الله وعند الناس رغبت واعتبار بولاسن

* اول آن باشد كه باشی دادكر * هم ز عقل خويش باشی باخبر *

اول مبتدا آن باشدك مفعولی وبعد الجمله خبردر دادكر باشی نك مفعولی وبعد الجمله ما قبلنه صفتدر وكه لفظی موصوف وصفت ميانده رابطه در هم معيت افاده ايدر ولكن مآلی واو عاطفه معناسيدر ز از دن مخفف حرف جردر متعلق ايكنجی باشيدر باء خبر دخی اكا متعلقدر دادكر عادلدر زيرا داد عدلدر وكر كاف عجمينك فتحيله ادات فاعلدر جی معناسنه خبر اخبار واعلامدن حاصل اولان علمدر (معنای بيت) بودر كه اول درت نسنه نك اولی اول اولور كه عادل اولاسن يعنی خلقك اجانب واقاربی ايله عدلله زندكانی ايده سن وهيچ بر مخلوقه ظلم ايتميه سن بلكه كندی وجودنده دخی اعضا وقواكی تعديل وتقويم ايده سن وهر برنی ما خلق لهنده استعمال ايليه سن والا نفسكه واجزاء وجودكه ظلم ايتمش اولورسن راعی ايسه رعيتندن مسئولدر هم كندی عقلندن خبر ايله اولاسن يعنی اول چار چيزك بری دخی بو در كه عقلك باشكده اوله تا كه ديوانه معامله سی وبد كارلق ايتميه سن زيرا خفت عقلله ناسزا كار بسيار اولور

* با شكيبايی تقرب كرد نست * حرمت مردم بجای آورد نست *

تقرب كردنك مفعولی وبا تقربه متعلقدر وكردنست مبتداء محذوفه خبردر كه سوم ويا ثالث در اول قرينه سيله آورد نست دخی بويله در كه ويا چارم ويا رابع تقدير اولنور حرمت آوردنك مفعولی وبجای دخی اكا متعلقدر بعض نسخده حرمت يرينه خدمت دوشمشدر شكيبايی ده شين معجمه نك كسريله شكيبيدن لفظندن صيغهٔ مبالغه در زياده صبر ايدیجی معناسنه عربيده صبور كبی اخرنده

یاء اولی اصلیه وثانیه مصدریه در شکیبالق صبر ایتمکدر و دقایقده
کلورکه حرف یا معنای مصدریت افاده ایتمز زیرا اسماء جامده ده اول
معنی بولنمز لغت فارسیده اول معنایی افاده ایدن نون ساکنه درکه
اخر فعل ماضی یه لاحق اولور کردن کبی زیرا لسان فارسیده فعل ماضی
اصل ومصدر اکا تابعدر وبونون مصدریه نك مدلولنك یاء وصفیه
ونسبتك مدلولنه بعض موادده قریبی اولمغین حرف اولینك مدلولنی
حرف ثانیه نك مدلولی صانورلر مثلا شکیبیدن ده اولان معنای مصدری
شکیبایی ده اولان معنای وصفیته مشتبه در ارالرنده فرق دقیق درکه
تصاریفندن ظاهر اولور مثلا شکیب اول حالتك اسمیدر که لغت عربیده اکا
صبر دیرلر (شکیبا صبر اودر شکیبایی صبر اولقدر شکیبیدن صبر ایتمك الکدر
شکیبنده صبر ایدیجی در شکیبیده کی صبر ایدیجی الکدر انتهی بو فقیره ظاهر
اولان بودر که عبارتده فی الجمله فرق بولنمق معنی ومآلده اتحادی منافی
دکلدر وجامد دخی مشتق ایله مؤل اولیجق مشتق حکمنده اولور مثلا
مردی ارلکدر سردی صوقلقدر بدی کلمه سنده یایی کرك نسبت
ووصفیت ایچون اخذ ایله وکرك مصدریه طوت مراد اساتذدر (تقرب
قریب اولمق وقرب طلب ایتمکدر مقصود اسباب سعادتله عبدك حقه
قریبدر ونتیجه سی انکشاف حجابدر که قاب قوسین مرتبه سنه ناظردر
پس قرب دیدکلری قوسینك خطی کبیدر حرمت احترام وتعظیمدر
نتکم مر ورایدی (معنای بیت) بودر که اوچنجسی زیاده صبرلو
اولمق ایله حقه تقربدر یعنی کرچه حقه امور مقربه چوقدر ولکن
صفت صبرله اتصاف کبی یوقدر زیرا صبرك اولی وآخری سلامتدر
اخری سلامت اولدیغی ظاهردر نتکم صبرله قورق حلوا اولور دیرلر
مشهوردر واولنك سلامتی بودر که صبرله انفس وآفاقده آفاتدن
خلاص اولور یعنی نفسنك شرندن خلاص اولدیغی کبی صبرسزلق
ایله خلقك جانبندن متوجه اولاجق بلادن دخی مصون اولور
دردنجسی آدم اوغلنك حرمتنی یرینه کتورمکدر وهرکسه مقامنه
کوره تعظیم ایدوب خوش کورمکدر مکر که اهانتی موجب برمعنای
شرعی اوله ویاخود خدمت ایدوب مصالح عباده بولنمقدر که اعمال

فاضله نك بری دخی خدمتدر * چارچیز دیکرای نیکو سرشت *

* هست ازجمله خلائق نیك زشت * چارچیز مبتدا ودیکر صفتیدر
نیکوسرشت صفت مشبهه درکه سرشت نیکونك معناده فاعلیدر
هست معناده ماضیدر عربیده کان کبی زیرا ایکسی دخی وجوده
دلالت ایدر نیك زشت انك مفعولیدر وبعد الجمله خبردر نیکوکوکجدر
(سرشت مزاج وطبیعت وخوی در واسم مصدردر یوغرش معناسنه
زیرا سرشتن یوغرمقدر مضارعنده یا زیاده ایدوب سریشد
وسریشنده دیرلر نیك ایودر مقابلی بد درکه برامزدر زشت چرکین در
مقابلی نیکودر بوراده نیك قاتی معناسنه در (سخت زشت کبی نتکم
ترکیبده دخی مستعملدرکه ایو چرکین وایو بد نسنه در دیرلر قاتی
چرکین وبد معناسنه ولکن ناظمك قدس سره سخت یرینه نیك
ایراد ایتدیکی زشته مقارنتندن اوتوری درکه ضدینی جمع کبیدر پس
نیك ایله زشت اراسنده واو عاطفه یوقدر (معنای بیت) بودر که
ای کوچك نهادلو که طبیعتی ایلو کلده تخمیر اولنمشدر بشقه
درت نسنه دخی واردر که جمله ناسدن ایو قبیح کلمشدر یعنی
قاتی وزیاده چرکین درکه هر کیده که اول درت خصلت ذمیمه
بولنورسه کندی دخی خلق اراسنده مذموم وعندالله مغضوب
اولور زیرا ذمائم خصال سبب غضب رب ملك متعالدر
* زان چهار اول حسد کینی بود * زان کذشتی عیب خود بینی بود *
زان چهار مابعدندن حالدر زیرا عربی ایله تقدیری الاول منها
دیمکدر پس اول مبتدادر حسد کینی بودك مفعولیدر وبعد الجمله
خبردر زان مابعدنه متعلقدر زان کذشتی معناده والثانی یرینه در
ویا وبعده دیمکدر ویاخود شرط وجزا تقدیرنده درکه فاذا تجاوزت
عنه فالثانی یکون هو العجب دیمکدر عجب بودك مفعولیدر خود بینی
عجبك صفت کاشفه سیدر تقدیری عجب که خود بینی است دیمکدر
زان اصلنده ازان در انك الفنك مدیله وزنیچون تخفیف ودرج
اولنمشدر چهار جیمك فتحیله درتدر چهارشنبه یوم احدك دردنجی
کونیدر انکیچون عرب یوم احد ویوم اثنین ویوم ثلثاء ویوم اربعا
دیر زیرا بری بری اردنجه خلق اولنمشدر وعجم یکشنبه ودوشنبه
وسه شنبه وچهارشنبه دیر کویا شنبه که جمعه ایرتسیدر اندن صکره

متعاقبهٔ ومرتبهٔ اولان ایام در که آخری پنجشنبه در که پنج بش در عرب یوم خمس دیر که خمس دخی بشدر حسدکینی ده یامصدریه در حسدکینی اصلنده حسد آکین در الفك مدی وکاف عجمینك کسریله عندالترکیب الف حذف اولنمشدر آکین یصدق ومندر و یورغان کبیلرك ایچنه طولدردقلری نسنه در که عرب حشو دیر (غمکین غم طولمش ونمکین یاش طولمشدر حسد اکین حسدطولمشدر حسد اکینی حسد طولولقدر یعنی قلبی حسدله طولمقدر و بعضیلر کین لفظنك مخفف اولدیغنی بلیوب (کین ادات نسبتدر دیمشلر فاما صحیح دکلدر بلکه ادات نسبت اولان ین در (مثلا زرین دیرلر التونه نسبتده زیرا یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (کذشتی ماضیٔ مخاطبدر مصدری کذشتن وکذاشتن در وآز کلك وصالی ویرمك وبریردن بریره کچمك معنالرنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب کذرد وکذارد وکذرنده وکذارنده دیرلر (عجب عینك ضمی وجیمك سکونیله کندینی ورأیني استعظام ایلیوب منعمی وتوفیقنی نسیاندر (خودبینی ده یا مصدریه در خود بین وصف ترکیبدر اصلنده بیننده‌ٔ خوددر کندینی کوریجی معناسنه خود بینی کندینی کوریجی لکدر (معنای بیت) بودر که اول درتدن اولکسی حسدله پر اولمقلق اولور یعنی دشمنی اولان کسه‌نك نعمتی زائل اولوب کندنه اولدیغنی استمکدر بو ایسه فی الحقیقه کفردر زیرا الله تعالی نك حکمتنی جهلدن وحکمنه اعتراضدندر وبو حسدی کچدکدن صکره اول درت خصلتك ایکنجیسی عجب دیدکاری عجم اندن خود بین لك وترك کندن کوریجیلك ایله تعبیر ایدر وکندن کورمك حقی نسیاندن توفیقنی عدم ملاحظه دندر وبونده شائبهٔ اعتزال واردر یعنی طائفهٔ معتزله عبد افعالنی کندی خلق ایدر دیوب خلاقی نسیان ایتدکاری کبی معجب بنفسه وبرأیه دخی افعالنی کندنه اضافت ایتمش اولور توفیق وترتیب اسباب ایسه حقدندر پس تأثیر وخلق حقدن اولیجق غیره نظر ایتمك کرك کندی نفسنه وکرك آخره باطلدر * خشم را دیکر فرونا خوردنست * خصلت چارم بخیلی کردنست * خشم فرونا خوردنك مفعولی ودیکر مبتدا وفرونا خوردن خبردر خصلت مبتدا وچارم انك صفتی

وبخیلی

وبخیلی کردنك مفعولی وکردن خبر مبتدادر خشم فتح خاء معجمه ایله اصحدر اکرچه کسرله مشهوردر اسم مصدردر قاقیمق معناسنه که عرب غضب دیر خشم آلو وغضبله طولمش کسه (دیکر غیری وبردخی (فرو اشغه فروخوردن برصوبی یوتمق فرو بردن وفرو آوردن کبی فرونا خوردن برصوینی یوتماق واشغه بطننه الماق بوراده مراد غضبنی یوتمق یعنی کری رد ایتمك وحبس ایتمك معناسنه درکه عرب کظم غیظ دیر (خصلت فضیلتده غالبدر کاه اولور که رذیلتده دخی استعمال اولنور بومقامده اولدیغی کبی (چارم رانك ضمه سیله دردنجی بخیلی ده یامصدریه در بخیل سبق ایتدی (معنای بیت) بودر که اول درت خصلت ذمیمه‌نك بری دخی غضبنی یوتمامقدر یعنی یورکنك قانی قینادیغی زمان طشره دوکلك واغزنه کله‌نی سویلیوب والندن کلدنی اشلمکدر که شیطانك تحریك وتسلطندندر انکیچون غضوبك کوزلری وچهره سی قزارر ووجودنده ناریت ظهور ایدر دردنجی خصلت ذمیمه بخللق ایتمکدر یعنی مالنی امساك ایدوب مستحقندن منعدر وکتم کتب دخی منع مال کبیدر اکر کندنه ضروری دکل ویامکرر ایسه وحدیثده کلور که مستحقندن کتم علم ایده‌نك اغزنه آتشدن لجام اوریلور * ای پسر کم کرد کرد این خصال * از برای انکه زشتست این فعال * کم مابعدنه مفعول مطلقدر ایکنجی کرد اولکنك ظرفیدر کرداین کلمه سنه مضاف وخصال اینك صفتیدر زشت مقدم خبر واین فعال مؤخر مبتدادر وبعدالجمله مابعدنه صفتدر زیرا تقدیری از برای آن سبب که دیمکدر کم کاف عربی نك فتحیله اکسکدر کینه اکسکلودر ناقصه قلت لازم کلمکله قلیل ده دخی استعمال اولنور بومقامده اولدیغی کبی که قلتدن مراد عدمدر کرد کاف عجمینك فتحیله امردر مصدری کردیدن در دونمك وطولاشمق معناسنه وامر مستقبلدن مشتقدر کردك مستقبلی ایسه کردد درکرد دکلدر پس دال ثانیه‌نك حذفیله امر اولور وکشتن دن کردد اخذ اولنمق خلاف قیاسدر زیرا مضارع دال واحده ایله کرد کلمك کرك ایدی شینی رایه قلب ایله کرد کاف عجمینك کسریله چوره معناسنه کرد اکرد چپ چوره دیمکدر از برای تعلیلدر بهر کبی

فعال کسرله فعلك جمعیدر که قصدله اشلنن عملدر کما فی القاموس
ومفرداتده کلور که قصدله اشلنن ایشه عمل دیرلر فعل دیمزلر زیرا
فعل بغیر قصد حیواناتدن دخی صادر اولور پس صنع بطریق
الاجادة وعمل بطریق القصد وفعل عامدر (معنای بیت) بودر که
ذکر اولنان خصال ذمیمه‌نك چوره سنده ازدون یعنی دور قلبل ایله
دور ایله وطولاش یعنی هیچ دونمه وطولاشمه اول سببدن که بو فعللر
قبیحدر پس قبیحی ارتکاب ایدن دخی قبیحدر حسنی اختیار واکتساب
ایدن حسن اولدیغی کبی اشیه قلت عدمه محمول اولدیغی بوندن
ظاهر اولور زیرا برنسنه که قبیح اوله کرك قبح عقلی وکرك قبح شرعی

ایله انك چور سنده هیچ بر وقتده طولاشمق مرخص دکلدر * غل
وغش بکذار چون زر پاك شو * پیش ازانکه خاك کردی خاك شو *
غل وغش بکذارك مفعو لی و پاك شوك مفعولی وچون پاکی تشبیهدر
پیش ایکنجی شوك ظرفیدر خاك انك مفعول مقدمیدر اولکی خاك
کردی‌نك مفعولیدر و بعدالجمله ازانکه‌یه صفتدر زیرا تقدیری پیش
ازان وقت که دیمکدر (غل وغش نعمة الله ده ایکسی ده کسره بابنده
یازیلوب خیانت معناسنه اخذ اولنمش ولکن قاموسده غل کسرله
حقد در دیمشدر یعنی کوکلده کین طوتمق وغش کسرله خیانتدر
یعنی امحاض نصح ایتامك و یاخود اضمار ایتدیکی نسنه‌نك خلافنی
اظهار ایتمك (بکذار بانك ضمی ولاجل الضروره کاف عجمینك
سکونیله امردر مصدری کذاشتن درکچمك وترك ایلمك معناسنه (زر
التوندر سیمه شمولی یوقدر نتکم بعضیلر زعم ایتمشلردر وعدم شمولی
بومقامده تشبیهدن مأخوذ در زیرا مهذب اولان نسنه‌یی ذهبه
تشبیه ایدرلر فضه‌یه دکل خاك اولکی خاکدن مراد ترابدر زیرا بدن
انسان موت طبعی ایله منحل وترابه منقلب اولور مکر که بدن انسان
کامل اوله و ایکنجی خاك فنا فی الله معناسنه در زیرانفسندن فانی
اولان ذلت وتواضعده اصل عناصری اولان تراب مرتبه سنه نزول
ایدر انکیچون ساکن وساکت در (کردی کاف عجمینك فتحیله مضارع
مخاطبدر اولورسن معناسنه نتکم مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودر که
کین وکبر وخیانت وامثالی صفات رذیله دن کچ وانی ترك ونفسکی

اندن تزکیه ایدوب زر خالص کبی پاك وطاهر اول یعنی التون قال
اولدیغی کبی سندخی قال اولوب حال وقبول کامل بول وسن موت
طبیعی ایله مرده اولوب قبرده خاکله یکسان اولمزدن اول ماسوی
اللهدن وتعلقات اغیاردن جدا و یار باقی اولان خدایه متصل اول

*خرص بکذار وقناعت پیشه کن * احتراز مردن یکی اندیشه کن *
خرص بکذارك مفعولی وقناعت کن کلمه سنك مفعول اولی و پیشه
ثانیسی در یکی معناده اندیشه نك صفتیدر واندیشه کن‌ك مفعولیدر
وازاندیشه‌یه متعلقدر تقدیری کن اندیشهٔ یکی ازمردن واخر مکر
دیمکدر که مقام تعزیضده مستعملدر نتکم تصویر معناده ظاهر اولور
(یکی ده یازایده در یك دیمکدر بقیهٔ مفرداتك شرحی مرو ایتمشدر
(معنای بیت) بودر که دنیایی رغبت وکمال ارادتله طلب ایتمکی قو
وموجودله اکتفا ایلیوب قسمتکه راضی اول وزیاده اردنه دوشمه زیرا
مطلوب حقیقی خداو حب دنیا رأس کل خطا در آخر موتدن بر
اندیشه وفکر ایله یعنی نیچون بویله طول امله وحرصه دوشرسن سن
خود مرده اولجغکی بیلورسن پس بویله غفلت سندن عجبدر کویا که
موته واقف دکل سنکه بومعامله‌یی ایدرسن وغافللر طریقنه کیدرسن
نتکم قرآنده کلور (اولم تکونوا اقسمتم من قبل مالکم من زوال) یعنی
کمال غرور وغفلتلرندن بزه موت یوقدر دیو دنیاده خلود دعواسن
ایدرلر وانك اوزرنه قسم ایلرلردی و یاظاهر حاللرندن دعوای خلود
شم اولنوردی (هل من محیص) یعنی موتدن مفر وفنا وهلاکدن

کریزکاه وپناه کاه یوقدر وموت مذل الجبابره درفافهم * بامحبان باش
دائم همنشین * ناتوانی روی اعدارا مبین * بامحبان همنشینه متعلقدر
همنشین باشك مفعولی ودائم انك ظرفیدر روی مبینك مفعولی ناتوانی
اکا ظرفدر زیرا مادام معناسنه در یعنی مادامده مامصدریه اولوب
مابعدنی تأویل مصدرده قلدیغی کبی تادخی مدخولنی بویله قلور و
فعل مضارع اوزرنه داخل اولان ان ناصبه کبی وقبل المصادر زمان
تقدیر اولنمق کثیردر پس ناتوانی‌نك تقدیری مدة قدرتك دیمکدر
(محبان محبك جمعیدر یار وصادق معناسنه محبت بالاده تعریف
اولنمشدر همنشین همصحبت ومجالسنه در زیرا هم موافقته دلالت ایدر

ونشین اصلنده نشیننده درکه مصدری نشستن در اوتورمق جلوس
معناسنه مضارعنده سین مهمله یرینه یا ونون کلوب نشیند ونشیننده
دیرلر (اعدا عدونك جمعیدر دشمن معناسنه که دوستك مقابلیدر
مبین میم مفتوحه ایله نهی حاضردر مصدری دیدندر کورمك معناسنه
علی غیرالقیاس دال بایه قلب اولنوب بیند و بیننده دینلور (معنای
بیت) بودرکه دائما یعنی ممکن اولدقجه محبلر وحقیقی دوستلر ایله
مجالسه وصحبت ایله تا که قادرسن دین دشمنلرینك یوزلرن کورمه
کرك کفار وکرك فجار ورؤیتدن نهی صحبتدن نهیدر زیرا صحبت
رؤیتی مستلزمدر بدون العکس پس بعض مواضعده اعدایی رؤیت
ضروریدر ولکن صحبته ضرورت یوقدر مکرکه نادر اوله وجه نهی
بودرکه (کوریجك دشمنی ویسی اونیدرسن کندك (روی بی روح
عدو آدمه نسیان ویرر) موجبنجه عدو بی روح کبیدر ومیته
نظرده ندر فایده وسوء حال بحکم الجوار قرینه ساریدر واومقوله ایله
صحبت دخی دینده تهمتدر و باعث کدورت دلدر ودمشلردرکه اضیق
السجون معاشرة الاضداد یعنی دوستله سم الخیاط صحرا ودشمنله
عکس اولور فافهم

* در صفت مدبری میکوید *

* چارچیز آمدنشان مدبری * یادکیرش کرتوروشن خاطری *
چارچیز مبتدا نشان آمدك ضمیرندن حال و بعد الجمله خبردر
شین کیرك مفعول اولی و یاد ثانیسی و بعد الجمله جزاء مقدم ومابعدی
شرط مؤخردر تومبتدا وروشن خاطر صفت مشبهه درکه خبردر
(مدبری ده یامصدریه در مدبر مقبلك ضدیدر نتکم بالاده شرح
اولندی (خاطری ده یازایده در ویاتوبی تأکید ایچون خطابدر
خاطر اصلنده قلب اوزرنه مرور ایدوب مکث ایتمین نسنه در نتکم
خطر بباله دیرلر بویله مواضعده ذکر حال ارادهٔ محل طریقیله نفس
بال مراد اولنور (معنای بیت) بودرکه درت خصلت مدبرلك
اوکمقلق نشان وعلامتی کلدی اکرسن روشن ضمیر ومجلی قلب ایسك
انی یاد طوت یعنی خاطرندن چقارمه وحفظ ایلیوب عمل قیل بوراده
روشن خاطر دیدی زیرا افکار دنیا وتعلقات ماسوا ژنکاریله آیینهٔ قلبی

مکدر

مکدر اولان کسه نك قلبنده صورت پند نقش بند اولماز بلکه استماع
نصح ایتمکه (اوالقی السمع وهو شهید) مقوله سندن اولمغه محتاجدر
* مدبری باشد بابله مشورت * هم بجاهل دادن سیم زرت *
مشورت باشدك فاعلی ومدبری مفعولی وبابله مشورته متعلقدر بجاهل
دادنه متعلقدر زرت ده تا خطاب معناده دادنه قیددرکه دادنت
دیمکدرکه تا دادنك فاعلیدر اکرچه مضاف الیه در پس دادنك سیمه
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر (ابله اوغوزدرکه سلیم
الصدردر ناظم قدس سره ابلهی عامه لسانده شایع اولدیغی اوزره
احمق معناسنه استعمال ایلدی فاما احمق بشقه در وحدیثده کلور
(اکثر اهل الجنة البله والعقلاء فی علیین) بوندن ابله غافل مقابله سنده
اولمق مقابله سنده ظن اولنور ولکن بوراده ابله محجوبدن وعاقل
مکاشفدن کنایه در مشورت استخراج الرأی معناسنه در یعنی برقاچ
کسه نك مجتمع اولوب مشاوره لری بری برلرینك رأیلرنی ومؤدای
فکرلرنی استخراجدر تا که اقوی واصلح ایله عمل اولنه وقرآنده کلور
(وشاورهم فی الامر) یعنی وحی صریح اولمیان ماده ده مشاوره ایله
امردر زیرا جانب رسالت مشاوره کوتورمز بلکه مشاوره مقام خلافته
ناظردر (هم اصلنده موافقت ایچوندر بویله مواضعده پس و بردخی
دیمك اولور (معنای بیت) بودرکه مدبرلك اولور ابله ایله مشاوره
ایلمك زیرا احمقده نه رأی اولاجق که انکله عمل ایدن کارنده اقبال
وترقی بوله زنان ایله مشاوره کبی انکیچون وارد اولدیکه (شاوروهن
وخالفوهن) یعنی آنلرك رأیلریله عمل اولنمامق ناقصات العقل
اولدقلرندندر پس هر احمق وناقص العقل زن حکمنده اولمش اولور
وانك رأیی معمول به دکلدر والاصوکی ندامتدر وهم یعنی بوندن صکره
علامت ادبار ونحوست سیم وزری قدرنی بلمین کسه یه ویرمکدر نتکم
قرآنده کلور (ولاتؤتوا السفهاء اموالکم) زیرا سفه جهل ویانقیض
العقلدر و بوراده نادرکه جوهری نادان الینه ویرمه دیرلر زیرا ضایع
اولور ونقد دخی تلف وسرف بولور * هرکه پند دوستان نکند
قبول * درحقیقت مدبرست ان بوالفضول * پند نکندك مفعول
اولی وقبول ثانیسی و بعد الجمله هرکه یه صفتدرکه هرکسی تقدیرنده در

وهر کسی مبتدا ومدبر ست خبردر ودرمدبره ظرفدر آن مدبرك
فاعلیدر بو الفضول آن کلمه سنك مشارالیهی در حقیقت نفس الامر
وبی تأویل وبلا مجاز بو الفضول اصلنده ابو الفضولدر بو العجب
وبو الهوس وامثالی دخی بویله در فضول بالاده ذکر اولنمشدر حاصلی
فضل مدحده وفضول ذمده مستعملدر انکچون فلان فضول آدمدر
دیو ذم ایدرلر فضولدن غلط در ابو الفضولی فضوله اضافتدن مبالغه
فهم اولنور کویا فضول اندن تولد ایتمشدر (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که دوستلرك وناصح بالخیرك پند ونصیحتی قبول ایلیه وهواسنه
تابع اولوب ردایده اول ابو الفضول حقیقتده وکندی ذاتنده وبلا
تأویل مدبر ومنحوس واولکدر زیرا عاقل اولان کلام حقی استماع
ایدر واهل حقه تابع اولوب کندی عندندن فضولی کبی ایش طوتمز
وهرکس فوقنده اولانه متابعتله مأمور در قال الله تعالی (قل ان کنتم
تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله) یعنی مقام محبوبیتنه وصول اتباعله
حاصل اولور * هرکه از دنیا نکیرد عبرتی * هست ازان مدبر
جهان را نفرتی * هرکسی که نکیرد عبرتی ازدنیا دیمکدرکه اعرابی
ظاهردر هست مقدم خبر ونفرتی مؤخر مبتدادر از نفرته متعلقدر
جهان کبی زیرا را لام جاره معناسنه در (عبرت عین مهمله نك کسریله
موعظه ودلالت که انکله جهلدن علمه عبور واقع اولور (نفرتی) ده
یا زایده در ویاتعظیم ایچوندرکه نفرت عظیمه دیمکدر (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که احوال حائلهٔ دنیادن عبرت وموعظه اخذ ایدوب
حقیقت حاله واقف اولمیه اهل جهانك او مدبردن نفرت عظیمه سی
واردر یعنی اومقوله کسه مدبر ومنفور واحمقدر زیرا العاقل من وعظ
بغیره کلامندن مأخوذ ومفهومدرکه عاقل موعوظ بالغیر اولان یعنی
غیرك حالنه نظر ایدوب عبرت الاندر واولمیان احمقدر احمقدن ایسه
اهل جهان اورکوب فرار ایدر واویله لاابالی جاهلك یاننه اوغرامز
زیرا که صحبت جاهل نار دوزخدن اشددر فافهم * مشورت هرکس که
با ابله کند * دیو ملعونش سبك کمره کند * هرکس که کند مشورت
با ابله دیمکدرکه هرکس مبتدا ومابعدی بعد الجمله اکا صفتدر دیو
مبتداء ثانی وملعون انك صفتی وشین معناده اینکیجی کندده

قیددرکه کندش دیمکدرکه شین کندك مفعول اولی
وکمره ثانیسی (وسبك اکا ظرف ویا فاعلندن حالدر فی
زمان سریع او مسرعا معناسنه (دیو شیطاندر علیه مایستحق من
اللعنة انکچون ملعونیتله وصف ایلدی زیرا درکاه رحمتدن مطروددر
(سبك سینك فتحی وباء موحده نك ضمی وکاف عربیله یعنی خفیف
معناسنه وخفته سرعت لازم کلدیکی بویله مواضعده سرعته محمولدر
تتکلم سبك سیر دیرلر سریع السیر معناسنه (کمره کمراه دن تخفیف
اولنمشدر کمراه صفت مشبهه در آزغون بوللی ضال معناسنه
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که احمق ابله مشورت ایلیه ابلیس
ملعون انی زمان سریعده ویا مسرع اولدیغی حالده ضلالته
دوشرر یعنی رأی احمق ایله طریق مراده مهتدی اولامیوب تیز
زمانده بلاسنی بولور ومدبر اولدیغی بلالو اولور * انکه مال وزر دهد
باجاهلان * انچنان کس کی بود آن مقبلان * مال وزر دهدك مفعولی
وبا اکا متعلق وبعد الجمله انکه یه صفتدر زیرا آن کسی که دیمکدرکه
آن کسی مبتدا در آنچنان کس اصلده چون آن کس در که آن مبتدا
وکس مشار الیه در عربیده مثل ذلك الرجل کبی زیرا آن بعیده اشارتدر
ذلك کبی کی بود بعد الجمله خبر وبو جمله دخی آن کسی یه خبردر
وبوندن فهم اولندیکه چنان انچلین وچنین بونچلین دیمکدر ولکن
انچنان آن چون آن وایچنین این چون این دیمك اولیجق آن واینك
تکراری احدهمانك آخری تأکیده محمول اولمسیله مدفوعدر
(معنای بیت) بودرکه اول کسه که مطلق مالی وخصوصا اعز الاثمان
والاجساد اولان التونی جاهللره وقدر وقیمتن بلمیوب هوی وشهواتنه
اسراف ایدنلره ویره وبومعنایه کندو دخی نادان اوله اول کسه چین
مقبوللردن اولور یعنی اولماز بلکه مدبرلر دائره سنده قالور زیرا محلك
غیریه اعطاء مال ایتمك فی المثل حرامی النه قلیج ویرمك کبیدر بو ایسه
اشد جهالتدر * زرچو جاهل را همی آید بکف * میکند اسراف
می سازد تلف * زر آیدك فاعلی وجاهل را اکا متعلقدر بکف کبی
زیرا را لام جاره معناسنه در بعض نسخه ده جاهل یرینه ابله دوشمشدر
میکندك تحتنده ضمیر فاعل جاهله راجعدر اسراف مفعولیدر

می سازد تلف دخی بویله در ومیکند جمله سی اوزرینه معطوفدر
(همی آیده می ادات حال واولنده ها معنای حالی تأکید ایچوندر
نتکم ماضی اولنده می بعده وها تأکید معنای بعده محمولدر همی کفتم
کبی که زمان قدیمده اکا سویلدم دیمکدر (کف فتح کاف عربی
وتشدید فائله عربیدر ال آیه سی معناسنه مشهوردر اکرچه قاموسده
ید ایله تفسیر ایتمشدر (اسراف حد اعتدالی تجاوزدر هرنه مقوله
فعلده اولورسه اولسون اکرچه انفاقده اشهردر اسرافک تبذیردن
فرقی بودر که اسراف مالی محلنه زیاده وجهی اوزره وتبذیر محلنک
غیریه صرفدر پس طاعت حقده اولمسه قلیل ایسه ده سرفدر
وخیرده اولسه لاسرف فی الخیر موجبنجه کثیر ایسه ده سرف دکلدر
(سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده
خا زیه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر یول یراغنه برك وساز
دید کلری دوز یلوب تدبیر اولند یغندن اوتوریدر (تلف عربیدر
هلاك معناسنه واتلاف افنادر (معنای بیت) بودر که مال وزر چونکه
نادان وابله النه کله آنی اسراف ایلر وتلف وهلاك دوزر یعنی انك
ایشی وتدبیری اول مالی محلنك غیریه صرف اولور پس شول مال که
قوام وجود ومدار طاعت رب ذی الجوددر وکذلك الدراهم لجروح
الدهر مراهم موجبنجه یاره لره مرهم وبیچاره لره چاره وباعث دفع
غمدر برآلای قدر وقیمت بلمزلك کیسه لرینه کیرمك روا ویاد لر الترنه
دوشمك سزا دکلدر * نشنود ازدوست ابله پندرا * ازجهالت بکسلد
پیوندرا * ابله نشنودك فاعلی وپند مفعولیدر ازمن اجلیه معناسنه
مابعدنی تعلیلدر پیوند بکسلدك مفعولیدر بعد الجمله ماقبلنی بیان
کبیدر که اکا استیناف بیانی دیرلر که علم بیانده سؤال مقدره جوابدر
(نشنود فعل مضارع منفیدر اصلی نه شنود در شینك کسره سیله
بوراده وزنیچون اسکان اولنور (شنودن ضمله وشنیدن کسرله
مصدردر اشتمك معناسنه چونکه بولسانده مضارع امر حاضردن
مشتقدر دال ساکنه زیاده سیله امر ایسه شنودر کسرله لاجرم اول
مضارع مکسور اولدی (بکسلد فعل مضارعدر اصلنده بانك
کسره سیله در لکن کاف فارسینك ضمه سنه اتباعا مضموم اوقنور

بوراده کاف وزنیچون اسکان اولنور کسلمدك مصدری کسستن
وکسیختن در ضم کاف عجمی ایله اوزمك واوزلمك وصنمق معنالرنه که لازم
ومتعدیدر ومضارعنده خاء معجمه لامه قلب اولنوب کسیلد وکسیلنده دنلرر
وکاه اولور که یایی حذف ایدوب کسلد دخی دیرلر فاما امر ونهیده
حذفی واجبدر انکیچون بکسل ومکسل دیرلر جان کسل جان اوزیجی
وقطع ایدیجی دیمکدر نتکم شعرده کلور (قید غم جان کسل زلف
سیاهکمیدر) (صد شکن انداز دل طرف کلاهکمیدر) پیوند باء
فارسینك فتحه سیله سبب اتصال واولاشق وچاتق واایاق باغی کویا که
پای وند وپای بند بوندن تصرف اولنمشدر پیوستن اولاشمق
واولاشدرمقدر مضارعنده سین حذف اولنوب یرینه نون ودال
کتورررلر پیوند وپیونده دیرلر (معنای بیت) بودر که ابله اولان کمسه
دوستندن وخیرخواهندن وعظ ونصیحی اشتمز وقولاغنه الماز کمال
جهالتندن سبب اتصالی اوزر وکسر یعنی دوستندن نصیحت
طوتمز یعنی صورتده دوست دخی اکا عدو واشنا ایکن بیکانه
اولوب علاقه یی قطع ایدر نتکم قرآنده کلور (ولو کنت فظا
غلیظ القلب لانفضوا من حولك) انسان بد خوی اولمق باعث
تنفردر وجائزدر که پیوندی قرمق حق اتصالی انقطاعه تبدیل
معناسنه اوله زیرا شریعت رابطهٔ قویه در پس سوز دکلین کمسه آخر
شریعتدن خارج وحقدن جدا اولور وبالاخره بلاسنی بولور وباشنه
چوق قضا کلور والعیاذ بالله تعالی * عبرتی کیر از زمانه ای جوان *
تانباشی ازشمار مدبران * بوبیتك اعرابی ظاهر ومفرداتی مرة بعد
اخری شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که زمانه ده واقع اولان
حوادث هائله دن عبرت ال وجهلدن علمه عبور ایله تا که مدبرلر
عدادندن وبولکندن اولمیه سن یعنی اکر عبرت الورسك دینده ترقی
وحقه اقبال زائد بولورسن والا مدبرلر دائره سنده قالورسن واسمدوکك
کبی مدبر اولورسن وآخرتده صف نعالده اولنلرله کلورسن بوراده
جوانه خطابنك سببی بودر که جوانك عقلی قوتده وادراکی متانتده
اولمغله صرف بصر بصیرت ایتمك اکا سهل وادراك ایلمك آسان
وعبرت المق قولای اولور پیر ایسه بویله دکلدر خصوصا که ارذل عمره

مطلب

بالغ اولمش اوله بو صورتده قلبی سست وادراکی ضعیف اولور * هر کرا از
عقل آکاهی بود * نزد او ادبار کمراهی بود * بونك تقدیری هر کسی که
اوربود آکاهی از عقل دیمکدر که آکاهی فاعل بود واورا مفعولدر
واز آکاهه متعلقدر (نزد ایکنجی بونك ظرفی (وادبار فاعلی (وکمراهی
مفعولیدر و بعد الجمله هر کسی یه خبردر جملهٔ اولی صفت اولدیغی کبی
آکاهی ده یا مصدریه در آکاه خبردار دیمکدر (نزد لسان عربده عند
معناسنده در ترکیان ایله تعبیر ایدر زیرا یان ده حضور معناسی وار در که
معنای عنددر مثلا فلانك یاننده دنیانك قدری یوقدر دیرلر عرب لیس
للدنیا عنده قدر دیر عجم نزد او دنیا راقدر نیست دیر کمراهی ده اولان یا
دخی مصدریه در (معنای بیت) بو در که هر کسه که انك عقلدن
آکاهلغی اولور یعنی ادنای عقلدن حصه مند اولان کمسه نك قتننده
ادبار دید کلری معنی ضلالت اولور یعنی مدبر اولمغی ضال اولقدن عد
ایدر واندن حذر ایلر ومقبل اولمغی مهتدی اولمقدن اعتقاد ایلر وانك
اسبابنه تشبث ایدر همان سوز عقلده در که مقبل ومدبری فرق ایدن اودر

* * در بیان صفت دانش کوید * *

* چارچیز آمد بزرك ومعتبر * می نماید خرد لیکن در نظر *
چارچیز مبتدا آمد جمله سی خبر بزرك آمدك فاعلندن حالدر یوخسه
آمده مفعول دکلدر زیرا آمد لازمدر عربیده جاء واتی کبی (بزرك بانك
وزانك ضمه سیله ورانك سکونیله اولو عظیم معناسنه (می نماید فعل
مضارع مجهولدر قائم مقام فاعلی تحتنده ضمیردر که چارچیزه راجعدر
خرد مفعولدر نمایدك مصدری نمودندر کوسترمك و کورنمك معناسنه
مضارعنده واو یرینه الف ویا کتور وب نماید ونماینده دیرلر (خرد خاء
معجمه نك ضمیله ورانك سکونیله اوفاق وخرد مرد اوفاق دولك و کیجی رك
(خرده اسم مفعولدر که خرد دن مشتقدر مرده کبی اوفاق اولمش
نسنه یه خرده دیرلر (دقیق نکته بلنه خرده دان دیرلر که خرده نکتهٔ
دقیقه ایچون استعاره اولنمشدر زیرا خرده اولان نسنه دقیق اولور
غلیظ اولماز انکیچون اونه عرب دقیق دیر طحین معناسنه لیکن کسر
لام ایله حرف استثنادر معناده می نماید اوزرنه داخلدر (در نظر نمایده
ظرفدر بوراده نظر ایله مراد نظر عین دکلدر زیرا بو مقامده ذکر اولنان

امورك بعضیسی حسی وبعضیسی عقلی در بلکه مقصود اعتبار عقلدر
(معنای بیت) بو در که درت نسنه فی الحقیقه عظیم وعند العقلا معتبر
ومقبول کلدی ولکن عقل جزئی یاننده واعتبارنده خرد کورینور
یعنی حقیر ولاشی عد اولنور ولکن عقلا اول امورك انجامنه نظر ایدوب
استعظام ایدرلر پس عاقل اولدن صوکن صبر که آکا عاقبت اندیش
دیرلر وحذره سزا اولان نسنه نك ایرکندن تدارکن ایدر احمق ایسه
بونك خلافنه در انکیچون عاقبت سرنده آتشلر یانار * زان یکی
خصم است ودیکر آتش است * باز بیماری کز ودل ناخوش است *
یکی مبتدا زان اندن حالدر خصم خبردر ودیکر بوراده لسان عربده
والثانی یرینه در که آتش آکا خبردر باز دخی والثالث یرینه در که بیماری
آکا خبردر ودل مبتدا وناخوش خبر واز وناخوشه متعلقدر و بعد الجمله
بیماری یه صفتدر تقدیری بیماری که دل ناخوش است از و دیمکدر
یکی بری دیمکدر خصم خصومتدندر منازعه معناسنه مخاصم اولان
کمسیه خصم دیدیلر فتحه ایله زیرا عند الخصومة بری برینك خصمنه ضمله
یعنی جانبنه یاپشوب دست وکریبان اولورلر (باز کیر و دیمکدر بیماری ده
یا مصدریه در خسته لك معناسنه تکم مفصلا بیانی مرور ایتمشدر
(خوش واو رسمیله ملایم وایو و بخشی معناسنه در پس ناخوش انك
خلافیدر زیرا نا حرفدر که نفیه دلالت ایدر بعدذا ساکنة الاخر اولان
کلمه نك آخرنده اولان رابطه نك همزه سی لفظا وکتابة وجوبا حذف
ووصل اولنور دیو بعض لغات فرسده مصرحدر ولکن هر یرده اتصال
مشکل اولمغله یعنی طول کلمه وشین معجمه اولان محلده مناسب اولان
ایجابی جوازه تبدیلدر (معنای بیت) بو در که اول درت نسنه نك بری
خصم وبری آتش وبری خسته لکدر که دل آندن ناخوشدر یعنی
خسته لك وانحراف مزاج انك مشربنه ملایم وایو دکل بلکه انك
حدوثیله پر اضطراب والمدرشته بواوچ نسنه یی کلیجك در دنجی ایله
خوار وحقیر وخرده کورمك کرککدر نتکم سزی اشاغه ده کلور
* چارمین دانش که آرایدترا * این همه تا خرد ننماید ترا * چارمین مبتدا
دانش خبری ومابعدنده اولان جمله که رابطه سیله آکا صفتدر این
مبتدا همه انی تأکیددر که عربیده هذا کله برینه در خرد ننمایدك مفعولیدر

وقاعقام فاعلى تحتنده ضميردر كه اينه راجعدر واين امورار بعديه اشارتدر
كه مبتـدادر ومابعدنده جمله خبردر (وترا اصلنده تورادر كه را لام
جاره معناسنه در (چارمين دردنجسى ديمكدر زيرا چار درت وچارم
دردنجى وچارمين دردنجسى دركه يانسبت ونون تأكيدنسبت ايچوندر
(دانش اسم مصـدر در دانستن بلمكدر علم كبى ودانش كه بلودر
بويله مواضعـده مصدر معناسنه در (آرايد مضارعدر مصـدرى
اراسـتن در بزه مك يعنى زينت ايتمكدر مضارعنـده سين رايه قلب
اولنوب ارايد وآراينده ديرلر (تا ادات تحذيردر زنهار معناسنه عربيده
اياك والاسد واتق واحذر كبيـلردن مفهوم اولديغى كبى اكرچه
بو معنى كتب لغويهٔ فارسيه ده درج اولنمامشـدر ولكن ظاهر حال
اكا قرينـه در (معنـاى بيت) بو دركه اول چارچيزك دردنجسى
علمدركه سنى بزروسكا زينت ويرر زيرا صفت شريفهٔ الهيه درانكيچون
عالم صدرده اوتورر وسادات واكابر اوزرينه هر وجهله ترجيح اولنور
بوجمله يعنى بودرت نسـنه سكا خرد وخوار كورنمكدن صاقن زيرا
بونلر فى الحقيقـه استعظام اولنور يوخسه استحقـار اولنماز * هركه
درچشمش عدو باشد حقير * از بلاى اوكند روزى نفير * تقـديرى
هركسى كه باشد عدو در چشمش حقير ديمكدر كه هركسى مبتـدادر
عدو باشدك فاعلى وحقير مفعولى وبعد الجمله مبتدايه صفتدر كندك
فاعلى تحتنـده هركسى ضميرى ومفعولى نفير واز تعليـل وروزى اكا
ظرفدر (حقير عظيمك مقابليدر (اوضمـير غائبدر هوكبى كه عدويه
راجعـدر (روزى ده ياوحدت ايچوندر (نفير عربيدر جزع واضطراب
ونفرت وفرار وبطريق الحرب عدويه خروج ايتمك (معنـاى بيت)
بودركه هركسه كه دشمن انك كوزنده خوار وحقـير اوله وكـوزنه
صالندرميوب عدوبى هيچه صايه اول كسـه آخر اول عدويله مبتلى
اولور وبركون انك بلاسى اوجنـدن جزع واضطرابه دوشر
واجبـابيله انك جنكنه چقر وزحمت چكر زيرا كاه اولور كه برصو
آزايكن چوغ اولور رود وه يى كوترر وبرودتدن منجمد اولان اژدر
كرميتن بولور وديريلور وبرقيل انسـانك اياغنه طولاشر ودوشرر
وبرچوپ كوزه كيروب كوزى كور ايلر وعلى هذا پس دشمنى استحقـار

ايتمك بوقدر انكيچون آداب مناظره دندر كه خصمنى خوار كورميه بلكه
فضائله الندة آخر مغلوب وزبون اولور وشعر وبسى ده كلور (بيت)
(ندكلو مور ايسك ده پايمال اولور قياس ايتمك) (سليمانلر زبون دارو
كبى موراولور بركون * ذرهٔ آتش چوشد افروخته * بينى ازوى عالمى
راسوخته * ذره شدك فاعلى وافروخته مفعولى وبعـد الجمله فعل
شرط ومصراع ثانى جملهسى جزاء شرطدر عالمى بينىنك مفعول اولى
وسوخته ثانيسى واز سوخته يه متعلقدر (ذرهٔ آتشـده همزه توسل
ايچوندركه بو راده اضـافته توسل ايچوندر وبعض مواقعـده بين
الموصوف والصفة دخى اولور كه اوراده وصفيتـه توسل ايچوندر
(ذره اصلنده اواق قارنجه نملهٔ صغيره معنـاسنه ويا پنجره دن شعاع
شمسك عكسنده كورينن هبا وياكنى خاكه وضع وبعـد الرفع كفه
ملتزق اولان تراب دانهلرى ويابر حبهٔ شعـيركه درت پرنج وهر پرنج
درت سوسم وهر سوسم درت خردل وهرخردل درت نخـاله يعنى
كپك ورقى وبر ورق بر ذره در وبو راده ذره جزئى ديمكدر هبـانك
وامثالنك جزئيتى كبى (افروختـه اسم مفعولدر يالكلنمش معنـاسنه
مصدرى افروختن در يالـكلندرمق ويالكلنمق معناسنه مضارعنـده
خاء معجمـه زايه قلب اولنوب افروزد وافروزنده ديرلر (بينى كسر باء
اصليه ايله فعل مضارع مخاطبدر مصدرى ديدن در كورمك معناسنه
مضارعى على غير قياس بيند كلور (عالمى ده ياز ائده وياخود وحدت
ايچوندر اكر عالمدن مراد برشهر وامثالى اولورسه سوخته دخى اسم
مفعولدر يانمش معناسنه مصدرى سوختن در يانمق ويافق معنـاسنه
مضارعنـده خاء معجمه زايه قلب اولنوب سوزد وسوزنده دينلور
(معناى بيت) بودركه چونكه آتش ذرهسى يعنى برجزئى آتش يالكلنمش
وهوا كبراوله سن عالمى ويا برشهرى اندن يانمش كوررسن حاصلى
برشراره قوت بولسـه علولنور وكبدرك اطرافنى سراپا احراق ايدر
ايمدى آتش نقـدر جزئى اولورسه ده انى استحقـار ايتامك كركدر
بوسببدن جناب نبوت صلى الله عليه وسلم كيجهلرده اطفاء نار وسراج ايله
امر ايلدى تاكه بربهانه ايله ضرر ساريسى اولميه * علم اكراندك بود
خوارش مدار * زانكه دارد علم قدرى بيشمار * بونك تقديرى اكر

بود علم اندك مدارش خوار دیمكدر یعنی مدار علمرا خوار اكر بود اندك
دیمكدر كه اكر بوراده عربیده ان وصلیه یرینه در ا قدری قاعدهٔ فرس
اوزرینه یائله در كه موصوفله صفت میاننده متوسط در زیرا بیشمار
قدره صفتدر بحری دیكر كبی ا بیشمار ده بی حرف نفی وشمار
صاغشدر عدد معناسنه مصدری شمردن وشماریدندر (معنای بیت)
بودر كه علم دین اكر اندك یعنی از ایسه انی خوار و حقیر طوتمه وقلیل
كورمه شول سببدنكه علم مطلق بی عدد و بی حساب قدر طوتر
یعنی فضائلی چوق وقدری عال ووزنی آغر در انكچون دنلدیكه
شمة من العلم خیر من كثیر من العمل یعنی بی علم اولان عملك چوغندن
بلكه جمله سندن علم جزئی خیرلودر زیرا علی منهاج السنة اولان
عمل علم اوزرنه مبنی در و بوندن مفهوم اولدیكه مقصود اولان علم
شرعیدر كه تفسیر وحدیث وكلام وفقه واصول فقه در بو خسته
مطلقا علم دكلدر ودیمشلردر كه وقل رب زدنی علماده علمله مراد علم
حقایقدر یوخسه علم احكام دكلدر زیرا علم احكام محصور و علم
حقایق غیر محصوردر والله واسع علیم * رنج اندك رابكن غمخواره‌كی *
ورنه بینی عجز در بیچاره كی * رنج بكن كلمه سنك مفعول اولی غمخواره‌كی
ثانیسی ورنه نك تقدیری واكرنكنی در ولكن والا و یوخسه معناسنه
استعمال اولنور بلا احتیاج الی التقدیر عجز بینی نك مفعولی ودر عجزك
ظرفیدر (رنج امك وزحمت وخسته لق مصدری رنجیدن كلور
انجمك معناسنه متعدیسی رنجانیدندر (بكن بانك ضمیله كافه اتباعا
بحسب وبكوش وامثالی كبی (غمخواره كیده اكر هاء رسمی كتابت
اولنورسه كاف زائده و یا مصدریه اولور نتكم بعض اهل لغت اختیار
ایتمشلردر واكر كتابت اولنمزسه كاف هادن بدل اولور نتكم بعضلر
عندنده بو مختار در غمخوار وغمخواره غم ییجی وقیور ییجی ویار
و یولداش وانیس در وغمن یمكدن مقصود انك غمیله غمناك وغمن ازالیه
چاره ساز اولمق پس غمخواره‌كی غم ییجیلك وقیور ییجی لقدر واو
رسمیله وحلبی ده كلور كه ودخی جائزدر كه الف ایله استعمالی اولنه
واوسز انتهی ولكن واوله مرسوم اولدیغی صورتده الفك وجهی
یوقدر زیرا حقیر وذلیل معناسنه اولان خواره التباس لازم كلور

مع هذا جمعا للفائده ونسخده الف ثابته ایله در (بیچاره‌كی خسته لكدر
ها وكاف اولكی كبیدر (معنای بیت) بودر كه آز رنجه وخسته لكه
غمخواره‌لك ایله یعنی انك غمن یی ونولاجق بو قدر خسته لكدن دیمه
والا خسته لك ایچنده عجز كوررسن یعنی آخر بتر وآز ایكن چوغ
اولور ودفعنه قادر اولمزسن همان قلیل ایكن معالجه ایده كور ودفعیله
مقید اول زیرا لاابالی اولاجق محل دكلدر نتكم بعض اشخاصك
مثانه سنده طاش اولمغله عسر بوله مبتلا اولور ولكن بوكون یارین
دیه‌رك معالجه یی تأخیر ایتمكله اول طاش نخود قدر ایكن جوز
ویمرطه قدر اولور وخلاص امیدیله اوراسنی جراحه شق ایتدروب
هلاك اولور نتكم شاهده اشنالردن برجوانه واقع اولدی والعیاذ
بالله تعالی * درد سر را چون نجوید كس علاج * خوف آن باشد كه
بدكردد مزاج * كس نجویدك فاعلی ودرد مفعول اولی وعلاج ثانیسی
وبعد الجمله فعل شرطدر خوف باشدك فاعلی وبعد الجمله جزاء
شرطدر مزاج كرددك فاعلی وبد مفعولی وبعد الجمله مشار الیهی
بیان وكشف وآنه صفت اولور درد سردن مراد باش اغریسی در
(نجوید فعل مضارع منفیدر مصدری جوییدندر ارامق معناسنه
(علاج معالجه ومداوات ایتمكدر فعل اصلنده فاعلدن اعضا ایله
مباشرت وحركت جسمانیه ایله صادر اولان نسنه‌در ضرب وفتح
وامثالی كبی انكچون قلیج وقلقان لعبنه مواظبت ایدنه معالج دیدیلر
وبو ایشك علاجی ندر دیرلر كرك مریض ومجروحه كوره اولسون
وكرك غیریه كوره اولسون اكرچه علاج طبیب ده اكثردر (كردد
كاف عجمیله فعل مضارعدر مصدری كردیدندر صیرورت معناسنه كه
عجم شدن ایله تعبیر ایدر (مزاج چار طبیعت كه حرارت و برودت ورطوبت
ویبوستدر بونلرك میاننده كیفیت متوسطه در یعنی بری بریله امتزاج
واعتدالدر خلافنه مبدل اولورسه انحراف دیدكلری معنی حاصل
اولور وقوام وجود قالماز (معنای بیت) بودر كه باش اغریسنه مثلا
بركمسه علاج ارامسه وابتدا ظهورنده قیدنی كورمسه كیدرك مزاج
منحرف اولوب ایو ایكن یرامز اولمق خوف واحتمالی اولور زیرا صداع
شدیدك وجعی بدنه ساری اولوب جملهٔ اعضا وقوایی مضطرب

قيلور والله الحفيظ * باش ازقول مخالف برحذر * پيش ازان پادراپى
اى پسر * از پا مابعدنه متعلقدر و بعد الجمله ماقبلنه صفتدر (حذر
خوفدر ومثلده كلور (احذر من الغراب) درايى ده در زائده درايى
مضارع مخاطبدر مصدرى آمدن در مضارعنده ميم يايه تبديل اولنوب
آيد وآينده ديرلر بقيهٔ مفردات مرارا محرردر (معناى بيت) بودركه
شرعه مخالف اولان قولدن واو مقوله نسنه يى اسانه كتورمكدن
خوف وحذر اوزرنه اول وياخود سكا مخالف اولان كسنه نك سوزنى
قولاغكه آلمه بلكه وقت ضرورتده خصوصا حال مرضده قول
موافق ايله عمل ايت اى پسر اندن اول كه اياقدن كله سن يعنى اياغك
سورچوب دوشمزدن اول زيرا زلل واقع اولدقدن صكره قيام كوچ
اولور اشته معناى ثانى نك بيت سابقه مناسبتى وار واولك يوقدر
پس قبولده اختيار الكده در * آتش اندك توان كشتن با آب * وآى
آن ساعت كيرد التهاب * توان بوراده مضارعدر تواند معناسنه كشتن
مفعولى وآتش دخى كشتنك مفعولى و با آب دخى اكا متعلقدر آن ساعت
وآى كلمه سنه ظرفدر زيرا حال مشكل باشد آن ساعت كه تقديرنده در
التهاب كيردك مفعوليدر و بعد الجمله ماقبلنه صفتدر بيت سابقده
اولديغى كبى (توان قدرتدر بوراده مضارع اولمغله ممكن اولور ديمكدر
(كشتن كاف عربى نك ضميله ديه لمك قتل معناسنه بوراده اطفادركه
سو بندرمكدر مضارعنده كشد وكشنده ديرلر (باآب ده ب سببيه در
زيرا صوآتشك سوبغه سنه سببدر (وآى مدله كلمهٔ توجع وتحسردر
اه واه وفرياد معناسنه (ساعت اجزاء زماندن برجزءدر (كيرد فعل
مضارع غائبدر مصدرى كرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده يازياده
ايدوب كيرد وكيرنده ديرلر (التهاب آتش يالكلنمق لهب آتش يالكيدر
(معناى بيت) بودركه از آتشى صو يله سو بندرمكه واولدرب ميت
حكمنده قلمق ممكن اولور فاما حال مشكل اولور اول ساعتنده كه
يالكلنمش اوله زيرا اول وقتده انى صو سويندرمكه وفا ايتميوب
مقتضاى طبعى اوزرنه علولنور وهرنيه ملاقى اولورسه احراق
ايدر وضرر عظيمى اولور * اى پسر هركس كه دارد چار چيز *
* چار ديكر هم شود موجود نيز * هركس مبتدا وما بعدنده

اولان جمله سكه رابطه سيله اكا صفتدر چار ديكر شودك
فاعلى وموجود مفعولى و بعد الجمله خبردر هم موافقت معناسنه
(ونيز دخى معناسنه ديكرى تأكيدر كيدر موجود معدومك ضديدر
(معناى بيت) بودركه اى پسر هر كسنه كه درت نسنه يى طوتر يعنى
انكله متصف اولور غيرى درت نسنه دخى موجود اولور يعنى اول
درت نسنه نك جزاء وفاقى اولور درت نسنه دخى اندن تولد ايدر
* خشم رانكند پشيمانى علاج * عاقبت رسوايى آيد ازلجاج * عاقبت
آيدك ظرفى و رسوايى مفعولى و از اكا متعلقدر پشيمانى نكندك
فاعلى (وخشم مفعول اولى وعلاج ثانيسى در (رسوايى آخرنده اولان
يا مصدريه در رسواملامت اولمش كسنه در (لجاج لامك فتحيله
عربيدر خصومت معناسنه (خشم خاء معجمه نك فتحيله اكرچه لسان
ناسده كسرله متداول ومشهوردر غضب معناسنه دركه قاقيمق در
پشيمانى ده يا مصدريه در (پشيمان نادم معناسنه ندامت اودركه كنندن
صادر اولان نسنه اوزرنه نولايدى اولمايدى ديو على الدوام محزون
ومغموم اوله علاج بالاده در (معناى بيت) بودركه عاقبت رسوايلق
وملامت حاصل اولور خصومت ايتمكدن يعنى خصومت وبيهوده
جنك وجدل ايتمكدن فضاحت لازم كلور ولسان عامه دن ملامت
اولنور وانسان غضبنى يودوب سكوت ايتمك كركدر والا صكره پشيمان
ونادم اولمق غضبه علاج وفائده ايتمز زيرا دهاندن بيرون بر دخى كيرو
دونمز وامام على دن كرم الله وجهه مشهوردركه ديمشدر (جراحات
السنان لها التيام (ولايلتام ماجرح اللسان) يعنى مزراق يارهسى
بريره كلور فاما لسانك آچدوغى ياره بريره كلوب اوكلمز * بى كمان
از كبر خيزد دشمنى * حاصل آيد خوارى از كاهلتى * دشمنى خيزدك
فاعلى و بى واز اكا متعلقدر (خوارى ايدك مفعولى وحاصل فاعليدر
واز اكا متعلقدر (خيزد فعل مضارعدر مصدرى خاستن در قائم اولمق
معناسنه تركيده اورى طورمق ايله تعبير اولنور بوراده خيزد ظهور ايدر
معناسنه در زيرا قيامده ظهور وار در دشمنى ده يا مصدريه در كاهل
تى ده يا مصدريه در كاهل كاف عربى وهاء مفتوحه ايله تنبل ديدكلريدر
كاهلتن صفت مشبهه در (معناى بيت) بودركه بى شك وبى شبهه

کشی کندنی غیریدن اکبر ظن ایدوب متکبر اولمقدن دشمنلك قائم اولور
وظهور ایدر یعنی متکبرك کبرندن آخر خلقك اکا عداوتی تولد ایدر
واو مقوله یی سومز اولورلر پس انسان ترابدن مخلوق اولمغله یوزی یرده
اولانك یوزینی بصمزلر واکا محبت ایدرلر متکبر ایسه بویله دکلدر زیرا
آتش کبی سرکشدر بو ایسه شیطان صفتیدر وشیطان (فاتخذوه عدوا)
موجبجه مؤمنلرك دشمنیدر وکذلك خوارلق وحقیرلق حاصل اولور
(کاهل تنلکدن یعنی تنبل اولمقدن زیرا کسل وفتور صفت اهل نفاقدر
منافق ایسه ذلیل ونظردن ساقطدر پس معاش ومعادده حرکت
ممدوحدر ونشاط صفت اهل اخلاصدر * چون لجوجی در میان
پیدا شود * بنده از شومیٔ او رسوا شود * لجوجی شودك فاعلی و پیدا
مفعولیدر در پیدایه ظرفدر و بعد الجمله فعل شرطدر (بنده ایکنجی
شودك فاعلی (و رسوا مفعولی واز رسوایه متعلقدر (لجوجی ده یا
مصدریه در (لجوج مبالغهٔ اسم فاعلدر ضروب کبی کثیر اللجاج
والخصومه وکثیر الضرب معناسنه (بنده اسیردر مطلقا مرد وزن
وخانکی وغیریه شاملدر (شومیٔ ده همزه اضافت ایچون ویا
مصدریه در (شؤم اصلنده مهموزدر که ضد یمن در یعنی یمن سعادت
وشؤم نحوستدر (معنای بیت) بودر که چونکه اورتاده لجوجلق
وخصومت ظاهر اوله قول یعنی انسان اول خصومتك شوملغندن
ونحوستندن رسوای وپرملامت اولور زیرا خلق انی او مقوله
منازعه سندن اوتوری تعییب وتقبیح ایدرلر وپرده سی یرتلوب عار
وناموس برطرف اولور وبو جهتدن آدم یرینه عد اولنمیوب خاك ذلتده
ورتبهٔ حیوانیتده قالور * خشم خود را چونکه راند جاهلی *
جز پشیمانیش نبود حاصلی * جاهلی راندك فاعلی وخشم مفعولی
وجمله سی شرطیه در حاصلی نبودك فاعلی وجز استثناء مفرغدر که
مابعدی علی حسب العوامل معربدر وعربی ایله تعبیری لایکون له حاصل
الا الندامة دیمکدر و بعد الجمله جزاء شرطدر (راند فعل مضارع
غائبدر مصدری راندن در سورمك معناسنه (جاهلی ده یا وحدت
ایچوندر (پشیمانیش ده اولان ضمیر متصل معناده نبوده قیددر نبودش
جز پشیمانی دیمکدر (و پشیمانی آخرنده یا مصدریه در (معنای بیت

بودر که چونکه بر جاهل کندی غضبنی سوره واجرا ایده انکچون
پشیمانلقدن غیری حاصل اولماز یعنی غضبنی یوتمیوب فعله کتوردیکی
ایچون آخر پشیمان اولور وندامت ایچنده قالور وغضبندن بو معنی
وجوده کلور نتکم بعض اشخاص غضب اثناسنده کفر سویلر ویاخود
ثلاث ایله خاتونی تطلیق ایلر وسورت غضب ساکن اولدقدن صکره
اشد ندامتله نادم اولور ولکن چه فائده که ایمان وزن الدن کیتدی
* هرکه کشت از کبر بالا گردنش * دوستان گردند اخر دشمنش *
بونك تقدیری هرکسی که کشت گردنش بالا از کبر دیمکدر که هرکسی
مبتدا (و کشت جمله سی اکا صفتدر (دوستان گردندك فاعلی
ودشمن مفعولی وآخر اکا ظرفدر و بعد الجمله خبردر (گشت کاف
عجمینك فتحیله فعل ماضیدر مصدری گشتن در شدن معناسنه که
اولمقدر مضارعنده گردد دینلور (بالا یوقارو ویوجه در
ودقائقده کلور که بالا ابعاد ثلثه نك ثالثی در که لسان عربده اکا
عمق دیرلر مذکور بعده که انسانك غیری حیواناتده وکلیا جماداتده
جانب مرکزدن جهت اوجه اعتبار اولنور اکثریا رفعت
لازم اولدیغندن اوتوری بالایی پستده استعمال ایدرلر مع هذا
پستك مقابلی بلنددر الحق و یوکسك دیجك یرده بالا و پست دیرلر
بالانك قده وصف اولوب قد بالا دیدکلری یوجه معناسنده استعمال
اولندیغی اعتباریله در مذکور بعدك طرف اعلاسنه ده بالا دیرلر
و بو اعتبارله بالا مقابلهٔ زیرده استعمال اولنور آشغه و یوقارو دیجك
یرده زیر و بالا دیرلر ایکی او بری برینك اوستنده اولسه اوستنده کی اوه
بالاخانه دیرلر حقیقتده زیرك مقابلی زبردر نتکم زیر وزبر دیرلر (گردن
کاف عجمینك فتحیله بیون رقبه معناسنه گردند کاف عجمی ایله فعل
مضارع جمعدر شوند معناسنه اصلی گرده انددر که مضمراتدن جمع
غائب ایچون وضع اولنمشدر واکا رابطه دیرلر که ثبوت افاده ایدر
است کبی صکره ها وهمزه حذف وماقبلی مابعدنه وصل اولندی
(معنای بیت) بودر که هرکس که انك بیونی کبردن و یوکلمکدن
یوقارو و یوجه اولدی نتکم متکبرلرك عادتلریدر که رقبه لرن یوکسك
طوترلر انکچون گردنکش دیرلر اشته او مقوله متکبرك آخر دوستلر دشمنی

اولورلر واول كبر انلرك محبتلرينك عداوت و بغضه مبدل اولماسنه
باعث اولور زيرا كبريا صفت الهيه در كه عبده يراشمز بلكه عبدك
صفتى ذلت وخضوع وتواضعدر چونكه عبد مولى صفتيله ظهور
ايليه مبغوض اولور زيرا عبد مولى اولماز فافهم جدا * كاهلى راهر كه
سازد پيشهٔ * آيد ازخوارى به پايش تيشهٔ * تقديرى هركسى كه سازد
كاهلى را پيشهٔ ديمكدر كه كاهلى سازدك مفعول اولى و پيشه ثانيسى
وبعد الجمله هركسى يه صفتدر كه هركسى مبتدا وجملهٔ مصراع ثانى
خبردر تيشه آيدك فاعليدر به پايش آيده متعلقدر ازخوارى تيشه دن
حالدر پس بونده خوارلغى تيشه يه تشبيه واردر (كاهلى ده يا
مصدريه در پيشه صنعتدر صانع صنعتى پيشه ند يعنى اوكنه الوب
اشلديكيچون پيشه دنلدى پس آخرنده ها علامت تخصيصدر وهمزه
يايه توسل ايچوندر كه اصلى پيشه اى در و بوراده يازائده در و بدلى
اولان همزه دخى زياده لكده اكا تابعدر (تيشه هاء اصليه ايله كسر كه
دوركر آلاتندندر وكلنك معناسنه وتيشه آخرنده همزه دخى كالاول در
وجائزدر كه ايكيسنده بله همزه نوع ايچون اوله زيرا كاهلك پيشهٔ
مجازيدن وخوارلق دخى تيشهٔ حكميدن برنوع غريبدر كه غيرى
انواعه قياس اولنماز فاحفظه (معناى بيت) بودر كه هركسه كه
تنبللكى و بطالتى صنعت دوزه يعنى ايش ايدينه ودائم كارى اوله
خوارلقدن وذليللكدن اياغنه كسر و بالته كله يعنى خوارلق انى
اوره ومجروح ايدوب دوشوره و بين الناس نظردن ساقط اوله زيرا
الله تعالى كندى ذاتنى وصف ايدوب (كل يوم هو فى شأن) بيوردبكه
فعال اولديغنه دلالت ايدر اكرچه فعلى حركت ايله دكلدر بلكه
كن خطابيله در پس عبد دخى مولاسى صفتى اوزرنه فعال اولمق
كركدر كه صفت حياتك قوتندندر زيرا ناقص الحيواة اولان مؤف
و پرفتور و بى حركتدر * خشم خود را كرفرو نخورد كسى * عاقبت
بيند پشيمانى بسى * كسى نخوردك فاعلى وخشم مفعولى و بعد الجمله
فعل شرطدر پشيمانى بيندك مفعولى وعاقبت ظرفيدر و بسى پشيمانى يه
صفتدر يعنى ندامهٔ كثيرة معناسنه (فرو خوردن يوتمق فرو بردن
وفرو آوردن كبى پس فرو نخورد يوتميه ديمكدر كه مصدرى خوردند

يمك معناسنه اكل كبى فرو آشغه ديمكدر آشغه يمك يوتمقدن عبارت
اولور يرصو بى يوتديغى كبى وآشغه يمك يوتمق ديمك اولور (ونخورد
خاء معجمه نك ضمه سيله اولور بوراده وزنيچون اسكان اولنور (بسى
نيجه معناسنه در نه كثيردر بس كبى باء عربيله آخرنده يانسبت ايچوندر
(معناى بيت) بودر كه اكر بركسنه غضبنى يوتميه ومقتضاسنى اجرا
ايدوب دلنه كله نى سويليه عاقبت چوق پشيمانلق كورر وزياده
ندامت چكر بوراده كورمك پشيمانلق معناسنك آثارى ومتعلقاتى
اعتباريله در زيرا نفس پشيمانلق محسوساتدن دكلدر و بردخى بودر كه
رؤيت ادراك معناسنه در زيرا رؤيتله اولان ادراك سائر ادراكاتدن
اقوادر پس پشيمانلق كورمك نفسنده آنى ادراكدر (فذوقوا العذاب) ده
ذوقله مراد ادراكدر و بردخى رؤيت ابتلادر تنكم تهديده ديرلر كه
بركون كوررسن باشكه نلر كلور يعنى بلاء عظيم ايله مبتلى اولورسن
* هركه اوافتاده وتن پرورست * نيست آدم كمتراز كاو خرست *
هركسى كه تقديرنده در مبتدادر او مبتداء ثانى وافتاده خبر و بعد الجمله
مبتداء اوله صفتدر نيست آدم عربيده ليس با دم يرينه در ومبتدايه
خبردر كمتر مبتداء محذوفه خبردر بلكه اوكمترست ديمكدر (افتاده
دوشمش ديمكدر كه ماضيدن قسمدر كه اكا ماضىٔ مقيد ديرلر مصدرى
افتادن كلور ضمله دوشمك معناسنه (تن پرور وصف تركيبيدر اصلى
پرورندهٔ تن در تن بسليجى معناسنه مصدرى پروردن و پروريدن در
(كمتر كم كاف عربينك فتحيله اكسك وتر ادات تفضيلدر پس كمتر
اكسكرك ديمك اولور انقص معناسنه كمترين وكمترينه برطائفه نك
اكسكرى اولان كمسه (كاو كاف عجميله اهلى اولان صغره ديرلر
اسم جنسدر جاموس يعنى صو صغرى دخى انده داخلدر (خر
معروفدر كه عرب حمار دير طوشانه خركوش ديد كلرى قولاغى خر
قولاغنه بكزديكندن اوتوريدر (معناى بيت) بودر كه هركسه كه
اوطبيعت دوشكونى وتن بسليجى در او مقوله كمسه آدم دكلدر بلكه
كاو خردن احقر واذل در زيرا آدم انسان كاملدر وانسان كاملك
غداسى روحانيدر وغداء جسمانيسى قوام بدن اولاجق قدردر پس
غداء روحدن بى خبر اولوب يالكز بدننى بسلين حيوان و بلكه حيواندن

بتردر قال الله تعالى (اولئك كالانعام بل هم اضل) وبونده كاوخری
تخصیص بالذكر ایتدوكی بوایكیسنك اكلده وجهل و حماقتده علم
اولدیغیچوندر و بونلر بو صفات ردیه ایله متصف ایكن تن پرور اولان انسان
بونلردن دون اولدی زیرا بونلر اعمال شاقه ده استعمال اولنورلر تن پرورلك
ایسه بطالتدن غیری ایشی یوق و باب حقده خدمته عدم
مسارعتندن جرمی حددن ارتوقدر

* در بیان صفت ناجنس كوید *

* چار چیز ای خواجه كم دارد بقا * كوش دارای مؤمن نیكولقا *
چار چیز مبتدا و دارد جمله سی خبردر كم بحسب المعنی بقانك صفتیدر
عربی ایله بقاء قلیلا معناسنه كوش دارك مفعولیدر نیكو مؤمنك
صفتیدر (لقا صورتده نیكویه مضاف الیه معناده انك فاعلیدر زیرا
نیكولقا صفت مشبهه در حسن الوجه كبی پس نیكولقانك مؤمنه
وصفیتی زید ضارب غلامه قبیلندن اولور لقا رؤیتدر كوچك لقالو
اولمق حسن المنظر اولمقدن كنایه در كه علامت خیردر خواجه
واو رسمیله بای و پیر و عزیز و دانشمند ولطف الله حلیمی دیمشدر كه
خواجه قوش ایكی كه خروس وطویغارك تاجیدر بو سببدندر كه تعظیم
قصد ایدوب بعض عزیزلره خواجه دیرلر بقا برنسنه نك حالت اولاسی
اوزرینه ثباتی در ضدی فنادر (معنای بیت) بودر كه ای عزیز ورفیع
درت نسنه بقا وثباتی اكسك یعنی آزطوتر زیرا ناقصه قلت لازم كلور
وقلت دخی عدمدن عبارتدر پس دیمك اولور كه درت نسنه نك بقاسی
یوقدر ای مؤمن نیكولقا وحسن المنظر وجمیل الخلق قولاق طوت
اول درت نسنه یی سكا دیه یم تاكه ضبط ایده سن وعبرت ونصیحت
اخذ ایده سن * جور سلطان را بقا كمتر بود * پس عتاب دوستان
خوشتر بود * بقا بودك فاعلی وكمتر مفعولی وجور بقایه متعلقدر زیرا
آخرنده را لام جاره معناسنه در عتاب ایكنجی بودك فاعلی وخوشتر
مفعولی و بعد الجمله ماقبلنه معطوفدر زیرا پس باء عجمی ایله بوراده
عربیده ثم معناسنه در كه عاطفه در عتاب تاء مثناة ایله بركسه یه
برنسنه ایچون ظهار غضب ایتمكدر محبتك بقاسیله بله یعنی اول كسه
اول نسنه یی ترك ایتسه دخی غاضبك محبتی باقیدر پس عقاب ادلال

وناز قسمندن برنوعدر فلانه عتاب ایتدم دیمك صدرمده بولدیغم
غلظتی انك حقنده اظهار ایتدم معناسنه در بقیهٔ مفردات بالاده
مشرو حدر (معنای بیت) بودر كه سلطانك جور وظلمی ایچون بقا
وثبات اكسكركدر وآزارق اولور یعنی نقدر ظلمی چوق اولسه زمان
دولتی اوقدر آز اولور زیرا ظلمله بقاء دولت بریرده اولماز كفرله اولور
شول معنادن كه كفر كندی نفسنه لازم وغیره غیرمتعدی در ظلم ایسه
متعدی در كه اختلال عالمه باعثدر وقرآنده شركه ظلم عظیم دنلدیكی
ظلم نفس اولمق حسبیله در كه بنده وبین الله در ظلم غیر ایسه بنده
وبین الخلق در كه صورت عالم بونكله خراب اولور و بوندن صكره
بی بقا اولان اموردن بری دخی بودر كه دوستلرك عتاب وخطاب
نازی خوشرك اولور زیرا جان وكوكلدن دكلدر بلكه بی بقادر كه
كلور كچر و دوستلق كالاول یرنده قالور * دیكران مهری كه باشد
از زنان * بی بقا چون صحبت ناجنس دان * دیكر والثالث برینه در
ویاخود واو عاطفه یه بدلدر آن مهر مبتدا وما بعدی صفتدر دان
امردر كه بی بقا اكا متعلقدر چون بی بقایی تمثیلدر و بعد الجمله
مبتدایه خبردر وجائزدر كه بی بقا خبر اوله بقاست تقدیریله بو صورتده
ما بعدی دان اوررا چون صحبت زنان دیمك اولور مهر كسریله محبت
وشفقت آخرنده یا زایده ویا وحدت ونوعیت ایچوندر ناجنسده نا نفی
ایچوندر دكل معناسنه عربیده لیس كبی جنس كسریله نوعدن اعمدر
مثلا دوه بهایم جنسندندر كه بهایمك برنوعیدر دان امردر مصدری
دانستن در بیلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند
ودانده دیرلر (معنای بیت) بودر كه چار چیزدن بری اول محبت
ویا اول برنوع محبت كه زنلردن مردلره وازواجه واقع اولورسن آنی
بی بقا ایل صحبت ناجنس كبی یعنی ناجنسك بریله اولان صحبتلرینك
دوامی اولمدیغی كبی نتكم دیرلر (كبوتر با كبوتر باز با باز محبت زنانك دخی
دوامی یوقدر زیرا زن صورت دنیادر دنیا ایسه برمطرب كبیدر كه
هركون برخانه ده سازنده لك ایدر وهیچ برخانه اهلنه وفاسی اولماز
چونكه زن زوجنك فی الاصل جزئی وآندن متلذذه ایكن اكا وفاسی
ودوام محبتی اولمیه نتكم بوخصوصده اخبار كثیره واردر پس سائر

اجانبه توجهله وفا واستقامتی اوله بو یوزدن زن یوزه خنـده زنان
اولدیغنه مغرور اولمامق کرکدر * کرچه باشد زن زمانی مهربان *
* چون کم اید بهره بکشاید زبان * زن باشـدك فاعلی ومهربان
مفعولی وزمان ظرفدر بوراده کرچه عربیده ان وصلیه کبیدر (بهره
آیدك فاعلی وکم مفعولی وبعـد الجمله فعل شرطدر بکشاید فاعلی
زن ومفعولی زباندر وبعد الجمـله جزاء شرطدر کرچه برکلمـه
حکمنده در اکرچه اصلنـده چه نك یری یوقدر زمانی ده یا وحدت
ایچوندر که زمان ممتد مراد در (مهربان محبتلو شفقتلو دیمکدر زیرا
بان صاحب وبجی وحافظ معنالرینه کلور پس مهربان مهر صاحبی
ومحبت ایدیجی ومحبتی حفظ ایلیجی دیمك اولور ودقائقده کلور که (بان
اسم جامد در معنـاسی کوزدیجی در باغی کوروب کوزتدیکیچون
باغ بکجیسنه باغبان دیرلر (کم کاف عربی نك فتحیله اکسك معناسنه
تنکیر مروایتدی بهره بانك فتحیله پای ونصیبدر اصلنده تعلیل ایچون
اولان بهردر زیرا نصیبی انك ایچون واندن اوتوری آلیقورلر پس
اخرنده ها تخصیص ایچوندر (معنـای بیت) بودر که کرچه زن
برزمان مدید مهربان ومحبه اولورسن آنی محبتنده صادقه صانورسن
چونکه معاشـدن نصیبی اکسك وقلیل کله زبان آجر یعنی
دشمن کبی زبان درازاولور وآزه قنـاعت ایتمز و وقت اخرده اولان
ذوق وصفا ووسعتی نسیان ایدر وطارلغه دوشر پس جمیع احوالده
محبتی مطرده اولمیانی نیلرلر بلکه حبلك علی غاربك دیوب ترك
ایلرلر * بارعیت چون کند سلطان ستم * مرورا باشد بقا در ملك کم *
سلطان کندك فاعلی وستم مفعولی وبا ستمـه متعلقدر بقا باشـدك
فاعلی ومرورا مفعول اولی وکم ثانیسی ودر ملك بقایه ظرفدر ومجموع
مصراعین شرط وجزادر رعیت مرعیه معناسـنه در تنکیر کلکم راع
وکلکم مسؤل عن رعیته اکا دالدر یعنی راعی اول کمسه درکه برقومك
امرنه والی ومتصرف اولوب انلری رعی وحفظ ایده وکوروب کوزه ده
واول قومه مرعی اولدقلری ایچون رعیت دیرلر که جمعی رعایا کلور
فتح را ایله برایا وزنی اوزره ستم جور وظلمدر مرورا مرزایدر تحسین
لفظ ایچون ورا اصلنده اورادر همزه حذف و واوه فتحـه حرکت

ویرلدی

ویرلدی تنکیر بالاده شرح اولنمشدر ملك میمك ضمیله دولت وسلطنتدر
تفصیلی مرور ایتمشدر (معنـای بیت) بودر که چونکه سلطان تحت
سیاستنده اولان رعیته ظلم وجور ایلیـه ملك ودولتده اکا بقا وثبات
آزاولور تنکیر مثلده دیمشلردر (طوغان طورمز زیانکار اولدیغیچون
(یاشر کر کس کم آزار اولدیغیچون) اصلی بودر که عالم افاق عالم
انفسك تفصیلیدر چونکه تفصیل خراب اوله اجمـال دخی اکا تابع
اولور ونظام وجود بوزیلور وحدیثـده کلور که (اسرع الخیر ثوابا
صلة الرحم واعجل الشر عقوبة البغی) یعنی اعمـال خیر ایچنده صلهٔ
رحمك اجر وثواب واثری زیاده سریع واعمال شر ایچنده بغی وظلمك
عقوبت ونتیجه سی زیاده تیزدر * کرترا ازدوستـان آید عتـاب *
* کم بقـا باشد چوخط بر روی آب * عتاب ایدك فاعلی وترا مفعولی
وازا کا متعلقدر وبعـد الجمله فعل شرطدر بقا باشـدك فاعلی وکم
مفعولی وبعد الجمله جزاء شرطدر خط قلم وغیری ایله کتابت ایتمکدر
خط اصلنده مد کبیدر که طولی اولان نسنه اوزرنه اطلاق اولنور که
ابعاد ثلثه نك اولکیسیدر (روی یوزدر که آرقه مقـابلیدر عجم روی
پشت دیر جانب ظاهره ده مجازا روی دیرلر مثلا ارضك سطح ظاهرنه
روی زمین وصونك روی آب دیرلر عرب وجهده ایتدیکی تجوزی عجم
رویده وترك یوزده ایدرهر یوزدن شویله دردیر (معنای بیت) بودر که
اکر سکا دوستلردن خطاب ادلال ونوعا غلظتی مشتمل سوز کلورسه
انك بقا وثباتی آز اولور صویوزنه یازی یازمق کبی یعنی صو اوزرنه
اولان رقمك دوامی اولمیوب صو فی الحال بری برینـه ملاقی اولمغله
رقمدن نشان بلور مدیکی کبی احباب ارا سنده دخی فی المثل ناز ونیـاز
سریع الزوالدر * چون بنا جنسان نشیند ادمی * کمترك پیند از یشان
همدمی * ادمی نشیندك فاعلی وبنا جنسانا کا متعلقدر وبعد الجمله
فعل شرطدر همدمی پیندك مفعول اولی وکمترك ثانیسی در از همدمی
بیـاندر وبعـد الجمله جزاء شرطدر (نشیـنـد نونك کسریله فعل
مضـارعدر مصدری نشستن در اوتورمق معناسـنه جلوس کبی
مضـارعنده سین مهمله برینه یا ونون کلوب نشیند ونشیننده دیرلر
آدمی ده یانسبت ایچوندر آدمی آدم زاد دیمکـدر وزایده اولمق دخی

وجهدر (كمترك ده تر ادات تفضيلدر نتكم مرور ايتدى وكاف عربى
تصغير ايچوندر پسرك اوغلنجق ديمكدر چونكه تر لفظى برنسنه نك
اكسكلكنده ويا ارتقلقده فضلنى بيان ايچوندر تصغيرك دخى اكسكلك
ايله قوت مناسبتى اولمغله بطريق التأكيد ادات تصغير الحاق
اولندى همدمى ده يا مصدريه در (همدم يار و يولداش ومونس
(معناى بيت) بودر كه چونكه آدم ويا آدمى زاد ناجنسلرله اوتوره
وصحبت ايده انلردن انس وحضورى ازارق كودر زيرا ناجنسله
صحبت كالجمع بين الضب والنون مضمونى اوزرنه در پس ناجنس سنكله
صحبتى اشتغال ايدوب تيز قيام ايدر وسكا وفادارلق ايلمز پس
اومقوله نك يوزنى كورمه ومجالسنه اوتورمه زيرا طوطى وزاغ برقفسده
اولماز وزاهد وعاشق بر يرده ديرلمز * زاغ چون فارغ ز بوى كل بود *
نفرتش ز صحبت بلبل بود * زاغ بودك فاعلى وفارغ مفعوليدر زيرا
حرف شرط معناده فعل اوزرنه داخلدر وحرف جر فارغه متعلقدر
وبعد الجمله فعل شرطدر نفرت ايكنجى بودك مفعولى وشين معناده ايكنجى
بوده قيددر وحرف جر نفرته متعلقدر (زاغ مطلقا قارغه كه قوزغون دخى
انده داخلدر (فارغ مشغولك ضديدر (كل كاف عجمينك ضميله معروف
چيچكدر و مطلقا چيچكه اطلاق اولنور ولكن تعيين مراد ايدنسلر اضافتله
تخصيص ايدرلر كل زنبق وكل بادم وكل شفتالو وامثالى چيچكلر كبى بلبل
معروف قوشدر كه كل اياننده فرياد ايدر واكا هزار دستان وعندليب
دخى ديرلر عربيدر وقاموسده كلور كه الهزار طائر فارسيته هزار دستان
وعندل الهزار صوت انتهى كويا بلبله عندليب ديدكلرى صوتندن
اوتورى وهزار دستان انواع اصوات ونغماتله تصويتنه بناء در
وديمشلردر كه (حضرت ابرهيم عليه السلام آتش نمروده طرح
اولندقده بلبل دخى اكا تابع اولوب آتش كلستان اولنجق حق تعالى
اكا اسماء حسنى ايله تسبيح وذكر ايتمكى احسان وانعام ايلدى
(معناى بيت) بودر كه چونكه قارغه رايحهٔ كلدن فارغ وخالى وآنى
استشمامه نامستعددر لاجرم صحبت بلبلدن انك نفرتى اولور زيرا بلبل
اول بويله مبتلى وملازم صحبت كل رعنادر بو جهتدن ايكيسنك
مياننده مناسبت اولماز وعدم مناسبت عدم مجانستدن كلور وعدم

مجانست دخى سر قدره دائر نسنه دركه اهلى بيلور * صحبت ناجنس
جان كاهى بود * جمله را زين حال آكاهى بود * صحبت بودك
فاعلى وجان كاهى مفعوليدر جمله سى ايكنجى بودك مفعولى
وآكاهى فاعليدر زين حال فاعله متعلقدر جان كاهى ده يا مصدريه
ويا زايده در (جان كاه كاف عربى ايله وصف تركيبى دراصلى
كاهنده جان در جان اكسلديجى معناسنه مصدرى كاهيدن در
اكسمك نقص كبى واكسلمك انتقاص كبى وكاستن دخى بويله در
مضارعى كاهد كلور زين حال مصراع اولك مضموننه اشارتدر
واول معنادن حال ايله تعبير اولنديغى امور متحوله ومتغيره دن اولمق
حسبيله در (آكاهى ده يا مصدريه وآكاه مد وكاف عجمى ايله خبردار
معناسنه در (معناى بيت) بودركه صحبت ناجنس جان اكسلمكلكه
سبب ويا جان اكسلديجى اولور وجملهٔ عقلايه بوحال وبو معنادن
آكاهلق اولور يعنى جمله سى بيلورلركه بويله در زيرا صحبت ناجنس ايله
جان منقبض اولور انقباض ايسه انبساطك ضديدر پس انبساط ايله
جان آرتديغى كبى انقباضله دخى اكسلور نتكم بعض مفرح نسنه يه
روح افزا ديرلر زيرا روحه نشاط زايد ويرمكله قوت روح مزيد
وجان اوزرنه جان اولور وكذلك بعض مكدر نسنه يه جكر كاه
ديرلر كه بو دخى كاف عربيله در جكرى اكسلديجى وقان قوريديجى
معناسنه زيرا انسانك حيات حيوانيه سى خون جكرله در پس اول
خون جكردن اكسلمك حياتك انتقاصنه سببدر و بالكليه يبوست غلبه
ايتسه مماته مؤدى اولور نتكم ايام حرارتده باديه لرده قالنلره واقع اولور
حتى دهاننده اصلا اثر لعاب قالميوب زبانى تخته پاره يه دونر نتكم الفات
اربعه ده طريق حجده قرب على ده معركهٔ عرب واقع اولوب بوفقيره
دخى معناى مذكوردن مذاق حاصل اولدى وآخرينجه رفقا وغير
چشمهٔ حياتدن فيض منداولميوب اول حرارتله تنور آتشين ريكستانده
ياتوب شمع وجودى سويند رديلر * چون ترا ناجنس آيد در نظر *
* اى پسر چون باد از وى دركذر * ناجنس آيدك فاعلى وترا
مفعولى ودر اكا ظرفدر وبعد الجمله فعل شرطدر ومضمون مصراع
ثانى جزادر (نظر اصلنده برنسنه يى ادراك ورؤيت ايچون تقليب

بصردر اکرچه تقلیب بصیرتده دخی مستعملدر پس تقلیب بصر
ادراك حسیات وتقلیب بصیرت ادراك عقلیات ایچوندر ونظر بویله
مواضعده رؤیت بصریه ده مستعملدر (درکذرده در زایده در کذر
کاف عجمینك ضمیله امر حاضردر مصدری کذشتن وکذاشتن در
بربردن بریره کچمك معناسنه اولکیدن مضارع کذرد وایکنجیدن
کذارد کلور (معنای بیت) بودرکه ای پسر چون ناجنس سنك
نظرکه وقارشوکه کله وآنی برطریقله کوره سن سن آندن وانك یاندن
یل کبی کچ وسرعتله حرکت ایله واکا التفات ایتمه زیرا نظر والتفات
وصحبت ومحادثه یه سزا دکلدر بلکه نحوستندن سکا اثر ساری اولور
وآیینهٔ خاطرك اندن کدر بولور بونده (فر من المجذوم فرارك من الاسد)
سرینه اشارت واردر کویا ناجنس مرض هائله مبتلی کبیدرکه انك
صحبتندن تحذیر اولنمشدر فافهم جدا

* ⁂ در بیان صفت شکر میکوید ⁂ *

* چار چیز از چار دیکر شد تمام * چون شنیدی یادمی دارای غلام *

چار چیز شدك فاعلی وتمام مفعولی وجار ومجرور تمامه متعلقدر
وچار چیز مبتدا وجملهٔ فعلیه خبر اولمق دخی وجهدر ولکن اولکیسی
اخصر اولمغله اختیار اولندی وبو کتابده انك نظائری چوقدر فاحفظه
چون شنیدی شرط ومابعدی جزادر یادمی دارك مفعولیدر شنیدی
ماضی مخاطبدر غلام فارسیده قول معناسنه عربیده حر الاصل ده
دخی مستعملدر ولغات عربیه ده کلورکه غلام هنوز بیغی درلیوب کلن
ویاخود ابتدای ولادتدن حد شبابته دك اطلاق اولنور ومطرزی
لغت مغربده دیمشدرکه شاب اوتوز ایله قرق اراسنده اولانه دیرلر
واشباهده کلورکه بلوغدن اون طقوز یاشنه کلنجه غلام واوتوز درت
یاشنه کلنجه شاب دیرلر اهل لغت ذاهب اولدقلری اوزره فاما
اهل شرع بلوغه دك غلام واوتوزه دك شاب وفتی دیرلر وترك
غلامدن اوغلان ایله تعبیر ایدر وبوندن اهل لغت استعمالی اصح اولمق
کورینور بوراده ناظم قدس سره تازه یه غلام دیدی زیرا تازه لك
وقت تعلمدر (معنای بیت) بودرکه درت نسنه بشقه درت نسنه دن
تمام اولدی ای غلام چونکه سن انی اشتدك یاد طوت یعنی حفظ ایله

وخاطر کدن اخراج ایلمه زیرا امور مهمهٔ دینیه دندر وناظمك قدس سره
بو کتابده بو مقوله امورار بعه ایله تقییدی وسائر اعداد اوزرنه ترجیحنه
سبب چار اسماء الهیه وچار عناصر وچار طبائع وچار اخلاط
ملاحظه سیله درکه وجود انسانی ظاهر وباطن بو چارلر اوزرنه مبنی در

* دانش مرد از خرد کیرد کمال * از عمل نیت همی یابد جمال *

دانش مبتدا وخرده مضافدر (کمال کیردك مفعولی وازا کا متعلقدر
وبعد الجمله خبردر (نیت یادك فاعلی وجمال مفعولی وحرف جرا کا
متعلقدر (دانش بلمشدرکه اسم مصدردر بویله مواضعده نفس
مصدر مراددرکه علمدر (خرد خاء معجمه نك کسریله عقل دیمکدر کمال
وتمام بر معنایه دریعنی کمال اودرکه بر نسنه دن غرض اولان معنی
حصوله کله وبرغایته ایره که شیء آخره حاجت قالمیه (عمل بوراده
عملدن مراد قصده مقارك اولان عمل شرعیدر (نیت بر فعله شروع
وقتنده آنکله الله تعالی یه قربت قصد ایتمکدر ونیت اول فعلك صحتنده
شرطدر کرك اول فعل صلاة اولسون وکرك غیری اولسون ونیت
عملك غیریدر زیرا نیت ارادت مخصوصه در هر عملده ایسه ارادت اولماز
کفر ومعصیتی بلمك کبی یعنی برکسه بونلری بلمکله کافر وعاصی اولماز
بلکه قصدله وفعل ایلمه اولور (جمال حسن در کرك خلقدن فتحله
وکرك خلقدن ضمله وحسن بر نسنه نك طبعه ملایم اولمسیدر وامام
سهیلی فرق ایدوب دیمشدرکه حسن سنك استحسان ایتدوکك
نسنه درکه انده غرضك اوله پس حسن ذاتله قائم اولور صفت دکلدر
جمال ایسه صفت عیندر انکچون سنك حقکده جمال اولدیغی کبی
غیرك حقنده دخی جمالدر وحقك جمالی صفت رحمت واطفیدر
(معنای بیت) بودرکه کشی نك علمی عقلندن کمال طوتر یعنی عقل که
قلبك ادراکده آلتیدر اکر کامل ایسه انك ادراکیله اولان علم دخی کامل
اولور انکچون احمق ورأیی کمسه بکنمز وعمله کتورمز بلدوکنده نسنه
یوقدر دیر زیرا علمنك اساسی اولان عقل ضعیف وجزئیدر وکذلك
نیت وقصد قلبی عمل شرعی قالبی دن حسن وجمال بولور زیرا فعله
کلمدکجه مستوردر ومستور اولان نسنه جمالله موصوف اولماز الحاصل
نیته عملك مقارنتی دخی لازمدر عمله نیت لازم اولدیغی کبی وشولکه

حدیثده کلور (نیة المؤمن خیر من عمله) مواد مخصوصیه واهل نیتك
مرتبه لرینه کوره در فاعرفه * دینت از پرهیز کامل میشود * نعمتت
از شکر شامل میشود * دینت میشودك فاعلی وکامل مفعولی
وحرف جرا کا متعلقدر ویا دینت مبتدا و جملهٔ فعلیه خبریدرکه
عربی ایله تقدیری دینك یکون کاملا بالتقوی والورع دیمکدر مصراع
ثانی دخی بو ایکی وجه اوزره در (دین وضع الهیدرکه شرعدر نتکم
بالاده تفصیل اولندی (پرهیز اجتناب دیدکلریدرکه تقوادر ولکن
بوراده تقوا دینده داخلدر زیرا دین امر ونهی مشتملدر ودین دینله
کامل اولماز پس ناظمك قدس سره آشغه ده تقدیری قرینه سیله تقوی
مطلق پرهیزه محمولدر یوخسه یالکز کفر ومعاصیدن دکل (شامل عام
ومنتشردر (معنای بیت) بودرکه سنك دینك ورع وپرهیز
وعلاقاتدن انقطاع وماسوایی ترکله کامل وتام اولور زیرا نوافل طاعات
دخی قربانندر ویوم قیامتده فرائض نوافل ایله تکمیل اولنور وسنك
اوزرمه لازم دکلدر دیدوکك اموری سلف صالحین التزام ایتمشلر
ومالایلزم دیمشلردر صوم دهر واحیاء لیل وریاضات ومجاهدات
شاقه کبی زیرا شارعدن بونلره دخی اشارات واردر وکذلك سنك نعمتك
یعنی احسان اولنان نعم الهیه شکرله شامل وعام اولور ومزید تام
بولور پس نعمتك یانجه هر برینه فردا فردا شکر دخی کرکدر تا که نعمت
کمال بوله زیرا نعم الهیه محصور دکلدر وشکر ایتدکجه کمال بولمقده وتام
اولمقده در وفی الحدیث (افلا اکون عبدا شکورا) ای شاکرا علی الاستغراق
* هست دانش را کمالات از خرد * نیت را بی عمل کس ننکرد *
هست مقدم خبر وکمالات مؤخر مبتدادر (دانش بحسب المعنی هستك
مفعولی وحرف جر دخی اکا متعلقدر عربی ایله تعبیری الکمالات حاصلة
للعلم من العقل دیمکدر کس ننکردك فاعلی ونیت مفعولی وبی عمل نیتدن
حالدر کس بوراده عموم افاده ایدر زیرا معناده سیاق نفیده در (ننکردده
نون اولی نافیه در نون ثانیه اصل کلمه دندر که اصلنده مکسوردر
بوراده وزن ایچون اسکان اولنور (نکرد کاف عجمینك فتحیله مضارعدر
مصدری نکرستن در باقی التفات ونظر معناسنه مضارعنده سین
حذف اولنوب نکرد ونکرنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه دانشه

کمالات خرددن حاصله در یعنی علمك کمالی عقل کاملدن کلور نتکم
بیان اولندی وبوندن عقلده اصلنده تفاوت یوقدر زیرا عقل اوله
مستنددر ولکن بعض احوال عارضه ایله سائر اشیا تفاوت قبول
ایتدیکی کبی اولدخی قبول ایتمشدر نتکم حدیث فطرت اکا دالدر که کلور
(کل مولود یولد علی الفطرة ثم ابواه یهودانه وینصرانه ویمجسانه)
وکذلك بی عمل اولان نیته هیچ کسنه التفات ورغبت حتی ملائکه دخی
کتابت ایتمزلر زیرا اعمال قلوبه مطلع دکللردر بلکه انی انجق الله تعالی
بیلور وخیرا وشرا مجازات ایدر زیرا عزم حسنه ده ثواب وعزم سیئه ده
عقاب واردر اکرچه عمل جوارحك ثواب وعقابی زیاده در اشته
بی عمل نیته اعتبار یوقدر دیدوکی بودر والا بعض نیته اعتبار واردر
اکر عزمه مقارن ایسه بو صورتده مانع قوی منع ایتدکجه فعله کتورمك
کرکدر که اجر مزید حاصل اوله ودیمشلردر که نیت عملك روحی
ومرغك پر وبالی کبیدر پس بی عمل نیت چندان مقبول اولمدیغی کبی
بی نیت عمل دخی مقبول دکلدر بلکه میت کبیدر بو جهتدن مؤمنه
لازمدر که نیتنی تحقیق وعملنی اصلاح ایلیه * چون کمال بنده رادر
دین بود * پیشه زهد وطاعتش آیین بود * بونك تقدیری چون بود
بنده را کمال در دین دیمکدر که کمال بودك فاعلی وبنده مفعولی ودر
کماله ظرفدر ولکن ضرورت وزن ایچون فاعلی مفعوله مضاف قلندی
ومصراع ثانی نك تقدیری بود پیشه اش زهد وآیینش طاعت
دیمکدر که طاعتش ده اولان ضمیر غایب آیینه قیددر وبو قرینه ایله
قرینتدن اش حذف اولنمشدر پس زهد بودك فاعلی وپیشه مفعولیدر
وآیین پیشه وطاعت زهد اوزرینه معطوفدر نتکم بعض ائمه نحو
تجویز ایتمشلردر ویاخود بود آیینش طاعت تقدیرنده در (زهد متاع
دنیادن امساکی مباح اولان نسنه یی ترك ویدندن اخراج وعدم میلدر
ودیمشلردر که دنیانك قلیلی کشی یی زهددن اخراج ایتمز وترك جماع
زهددن دکلدر انکیچون قطب کثیر النکاح در زیرا زهد حقیقتده بغض
دنیا واندن اعراضدر وجماع اسباب تصفیه دن اولمغله زنان کامل ناسه
کوره امور اخرویه دن عد اولندی وحدیثده کلور که متأهلك ایکی
رکعتی غیر متأهلك یتمش رکعتندن خیرلودر (آیین عرب رسم وقانون

وعادت وترتيب ديد وكنه عجم آيين وترك توره دير (معنای بيت)
بودركه چون بنده نك دين ده كمالی اوله انك صنعتی زهد وترك دنيا
ورسم وعادتی طاعت وعبادت حق اولور زيرا جسدی يوزندن
شريعت واحكامی درعهده ايتدوكی كبی نفسی يوزندن طريقتی
وقلبی يوزندن اخلاقی وروحی يوزندن معرفت الٓهيه بی وسری
يوزندن ترك ماسوايی دخی درعهده ايتمشدر ايمدی بوعهده لردن
بيرون اولمغه ظاهر وباطن اجتهاد لازمدر وكمال مطلق
بومعنا ئله حاصل اولور والا ناقص قالور وحق بومقوله امورله
امر ايتامشدر ديمك كذب محضدر زيرا كتاب وسنتده
جميع مراتبه اشارت وترغيب واردر والعارف يكفيه الاشارة ولايحتاج
الى العبارة * شكر نعمت را كمالی ميدهد * غافلانرا كوشمالی ميدهد *
شكر ميدهدك فاعلی ونعمت مفعول اولی وكمال ثانيسی در غافلان
وكوشمال دخی ايكنجی ميدهده كوره بويله در كوشمالی ده يا زائده در
كوشمال وصف تركيبيدر اصلی مالندهٔ كوش درماليدن اومق
وسورتمك ودورتمك قولاق اومق بورمقدر وبورمق دخی تأديبدن
كنايه در (معنای بيت) بودركه نعمته شكر ايتمك نعمته كمال ويرر
يعنی شكرله مزيد وتام اولور قال الله تعالى (لئن شكرتم لازيدنكم) نتكم
كفرانله الدن بيرون اولور قال الله تعالى (ذلك جزيناهم بما كفروا)
وشكر ايتمك شكردن غافل اولنلری تأديب ايدر زيرا كفرانله حرمانه
دوشيجك شكرانله نعمتی مزيد اولان مرزوقلره باقوب عبرت ونصيحت
آلورلرو بويله ديمك دخی اولور كه شكرله نعمت افزون اولمقدن غافل
اولنلر شاكرلرك حالنه باقوب متنبه اولورلر وبزدخی مرزوق اولورسق
طريق شكره سلوك ايده لوم تاكه بزه دخی بوحسن حال احسان اولنه
ديرلر فافهم جدا * شكر ناكردن زوال نعمتست * بهرهٔ شاكر كمال
نعمتست * بو بيت تفنن فی العبارة قبيلندندر والا تكراردر زيرا مضمونی
سبق ايتمشدر (ناكردن ايلمامك ديمكدر زيرا نا حرف نفيدر وحرف نفی
كلام عربيده اسم وفعل اوزرينه داخل اولديغی كبی كلام فارسيده دخی
داخل اولور شكر ناكردن تقديرده ناكردن شكر ديمكدر كه اضافتله در
وعدم الشكر كبی مبتدادر خبری زوال نعمتدر حذف مضافله كه

تقديری سبب زوال نعمت ديمكدر (زوال ثابت اولان نسنه نك مقرندن
مفارقتيدر زوال شمس ديدكاری شمسك كبد سماده استوا واستقراری
حسبيله دكلدر زيرا شمس حركت دائمه اوزرنه در ولكن وقت ظهيره ده
بطيئة الحركه اولمغله ثابته حكمنده قلنوب زوال دنلدی كواكب ثابته
ديدكاری دخی بويله در زيرا كواكب واردر كه بطیء الجريان اولمغله
نيجه بيك ييلده دور ايدر نتكم قطب شمالی ديدكاری كوكب بويله در
انكچون تركيده اكا دمر قازق ديرلر كه قبله يه متوجه اولان كسه نك
صول اوموزی اوزرنه كلور (بهرهٔ شاكر دخی مبتدا وكمال نعمت خبردر
بهره نك همزه سنه همزهٔ توسل واضافت ديرلر زيرا اضافتده توسل
انكله در وبعض مواضعده وصفيته دخی توسل اولنور بوصورتده
حرف اضافت ديمزلر بلكه حرف توسل ديرلر صوفیٔ صافی وناله‌ٔ
شبكير ومحبوبهٔ ظريفه وامثالی كبی (بهره نصيب دركه تركی پای در
انتهی فافهم جدا * علمرا بی عقل نتوان كار بست * پيش بی عقلان
نمی بايد نشست * بونك تقديری نتوان بستن كار علمرا بی عقل ديمكدر
زيرا نتوان بست ايله ذكر اولنسه ماضی مصدر معناسنه اولور وسائر
ايكی فعل مجتمع اولان موادد دخی بويله در كه ثانی مصدره محمولدر بوراده
نتوانده نون نافيه وتوان كرچه قدرت معناسنه در ولكن توان تواند
معناسنه مضارع كلدوكی دخی حلبی ده مصرحدر (نمی بايد نشست دخی
بويله در كه نشست مصدر معناسنه در كه نشستن در پس بستن نتوانك
فاعليدر واصلنده كاره مضافدر بوراده بستنه مفعولدر بناء على هذا
اصلی اعتباريله مصدر مفعولنه مضاف اولور وفاعلی فی الحقيقه علمدر
اكرچه علم بوراده صورت مفعولده كلمشدر بی عقل علمك صفتيدر
نشست نمی بايدك فاعليدر پيش نشستك طرفی وبی عقلانه مضافدر
(نشست نونك كسريله در وشينده فتحه وكسره جائزدر (معنای بيت)
بودركه علمه بی عقل كار بغلمق ممكن اولمز يعنی عقل اولمدقجه علم صورت
بولماز زيرا علمك وسيله سی وآلتی عقلدر پس احمق جاهلدر بوجهتدن
احمق وبی عقل اولنلر اوكنده وحضورنده ومجلسنده اوتورمق
كركمز زيرا احمق ايله مجالسه ايدن استفادهٔ علم ايده ميوب اسراف
وقت واضاعت عمر ايدر وهمنشينك حالی اكا دخی ساری اولوب آخر

اودخی انجلین احمق اولور وحضرت عیسادن علیه السلام سؤال
ایدوب نه مقوله کسه ایله مجالسه ایدهلم دیدکارنده جواب ویردیلرکه
انك که منطق سزك علمکزی زیاده ایده انکله صحبت ایدیکوز یعنی
عقلی کامل اولانك علمی دخی کامل اولور پس عقلا وعلمائله صحبت
ایدیکوز که انلرك نطقلری وکلاملری مفیددر زیرا انسان بوموطن
تکلیفه علم وعبادت ایچون کلمشدر* بی خرد دانش وبالست ای پسر*
علم مرغ وعقل بالست ای پسر* بی خرد دانشك صفتیدر که لاجل
الضروره تقدیم اولنمشدر دانش مبتدا وبال خبریدر وکذلك علم
وعقل مبتدالر وبال خبرلردر (وبال ضرری خوف اولنان نسنه
وشدت وثقل (بال فارسیده قوشك قنادی چلکی که شهیر دیرلر
(معنای بیت) بودرکه بی عقل اولان علم ضرر وسبب شدت وثقلتدر
پس احمقك علمنه اعتبار یوقدر وهر کیم اعتبار وعمل ایدرسه آخر وبالن
چکر علم قوش وعقل انك قنادیدر یعنی علمی اوچوران عقلدر وبی جناح
اولان مرغ اوج هوایه پرواز ایده میوب حضیض خاکده قالدیغی کبی
عقل کاملدن ناشی وادراك تامدن فاشی اولمیان علم دخی ساقط وبی
اعتباردر* هر که علمی دارد ونبود پران* از طریق عقل باشد برکران*
تقدیری هر کسی که دیمکدر که مبتدادر علمی داردك مفعولی وبعد
الجمله مبتدایه صفتدر ونبود جمله سی انك اوزرینه معطوفدر از باشده
متعلقدر برکبی وبعد الجمله خبردر علمی ده یا زائده در (پران باء عجمینك
فتحیله ایکی احتمال اوزرنه در اولکسی بودرکه پرقنات وآن اسم
اشارتدرکه پر اکا مضافدر ولکن ضرورت وزنیچون رانك کسرهسی
اختلاس اولنور (پس نبود پران اول علمك قنادی اولمیه دیمکدر زیرا
بیت سابقده علم مرغه وعقل قناده تشبیه اولنمشدر واحتمال ثانی بودرکه
پران کلمهٔ واحده درکه صفت مشبهه در اوچغان معناسنه مصدری
پریدن درکه اوچمق دیمکدر نتکم چمان فتحله صالغان درکه مصدری
چمیدن در صالنمق معناسنه زیرا صفت مشبهه یالکز الف ایله
اولدیغی کبی نتکم دانا وبینا دیرلر الف ونونله دخی اولور خندان
وکریان وامثالی کبی بوصورتده نبود پرانك معناسی اول علم اوچغان
یعنی عقلدن قنادی اولمامق حسبیله اوچیجی اولمیه دیمکدر (طریق

اصلنده قدم ایله طرق وضرب اولنان یولدر کرك معتاد السلوك اولسون
وکرك اولمسون صکره هر نسنه که انکله بر شیئه توصل اولنه طریق دیدیلر
خیر وشر اولسون وحسی وعقلی اولسون سبیل دخی بویله در عرب
بو مصلحتك طریق وسبیلی وترك یولیدر دیر یعنی منزله یولدن واصل
اولدقلری کبی اکا دخی نو جهله وصول ممکندر دیمکدر (کران کاف
عربینك فتحیله کنار دیمکدر که بری برینك مقلوبیدر (معنای بیت)
بودرکه هر کسه نك علمی اوله واول علمك عقلدن قنادی اولمیه ویاخود
بر عقل ایله پرواز ایدیجی اولمیه طریق عقلدن اولماز بلکه طریقدن کنار
اوزرنه اولور یعنی مقبول دکلدرکه طریق اوزرنه کلمامشدر بلکه کنارده
قالمشدر راقمه بو رادندرکه الله تعالی حضرت آدمه علیه السلام
عقل وایمان وحیایی عرض ایدوب بونلرك برینی اختیار ایله دیدکده
آدم دخی عقلی قبول ایدیجك ایمان وحیا دخی عقله تابع اولدیلر
بناء علی هذا عقل کامل اولان یرده ایمان منجی وحیاء تام دخی بولنور
چار چیزست انکه بعد از رفتنش از محالاتست باز آوردنش*
چار چیز مقدم خبر انکه ان امور وخصال که تقدیریله مؤخر مبتدادر
بعد آوردنه ظرفدر باز آوردن مبتدا واز محالات خبر وبعد الجمله
مبتدای اوله صفت اولور (رفتن فتحله مصدر در کتمك ویورمك
معناسنه (ذهاب ومشی کبی مضارعنده فانی واوه وتانی داله قلب
ایدوب رود ورونده دیرلر رفتنش ضمیری چار چیزه راجعدر زیرا لسان
فارسیده مطابقت معتبر دکلدر (محالات ضم میمله محالك جمعیدر محال
خارجده وجودی ممتنع اولان نسنه درکه اکا ممتنع لذاته ومحال عقلی
دیرلر شریك باری واعدام القدیم وجمع الضدین والنقیضین وقلب
الحقائق کبی ومحالك بعض انواعی دخی واردر که محلنده مبیندر وصوابدن
بعید اولان نسنیه دخی محال دیرلر وقاموسده کلورکه المحال من الکلام
ما عدل عن وجهه کالمستحیل انتهی قال الراغب استحال الشیء صار
محالا فهو مستحیل ای آخذ فی ان یصیر محالا (آوردن واوك فتحیله در
کتورمك معناسنه (معنای بیت) بودرکه درت نسنه درکه اول امورکه
کتدکدن صکره انلری کرو کتورمك محالاتندر زیرا کری دونمك
شاننددن اولان اموردن دکلدر پس بوندن فهم اولنور که قبیل

مذکوردن اولمیان امور دخی واردر انکچون چارچیزه تخصیص
ایلدی وبونك اوزرنه دخی کلام واردر آشفده کلور * چون حدیثی
رفت ناکه بزبان * یاکه تیری جست بیرون از کمان * چون حرف
شرطدر جزاسی بیت آتی مضمونیدر حدیثی رفتك فاعلیدر زیرا رفت
ماضیدر مصدری رفتندر که بیت سابقده در ناکه رفته ظرفدر بردخی
اکامتعلقدر تیری جستك فاعلیدر لفظ که تقدیرده تیردن مؤخردر
یاتیری که دیمکدر بیرون بحسب المعنی جسته متعلقدر از کبی حدیثیده
اولان یا وحدت ایچوندر (حدیث قاموسده خبردر وترك سوزدر
وامام راغب دیمشدرکه هر کلام که جهت سمعدن ویا طریق
وحیدن یایقظه ده ویا منامده انسانه بالغ اولور اکاحدیث دیرلر
انکچون قرانه حدیث دنلدی قال تعالی (فلیأتو بحدیث مثله) وقرانك
نزولی وقتا فوقتا جدید اولمغله حدیث دنلدی والا صفت قدیمهٔ
حضرت قدیمدر وحدیث رسول مقابلهٔ قران قدیمده اولمغله در
وحدیث انسان دخی حدوثی اعتباریله در وقریب العهد اولانه دخی
حدیث دیرلر حدیث السن کبی که سن وسالی تازه دیمکدر وبوندندرکه
نزول مطرده (حدیث عهد بربی) وارداولدی (ناکه ناکهدن مخففدر
معناسی بی وقت دیمکدر ترك آکسوزندر عرب فجاءة دیدوکی کبی (بزبان
بعض نسخده ازبان دوشمشدر ایکسی دخی وجهدر یعنی بزبان
اولورسه جری علی اللسان وازبان اولورسه صدر عن اللسان کبی
اولور (یانقطهٔ مثناة ایله حرف تردیددر عربیده او کبی نحو جاءنی زید
اوعمرو وکاهیجه مکرر دخی کلور عربیده اما کبی نحو جاءنی اما زید
واما عمرو تاکه اول امردن کلام شك اوزرینه مبنی اولدیغی معلوم
اوله (تیری ده یاوحدت ایچوندر تیر اوقدرنه مقوله اغاچدن اولورسه
وکلك قامشدن وخدنك قاین اغاجندن اولاندر وناوك چکره وقوغش
اوقی دیدکلریدر حقیقتده شول اوارق کبی نسنه نك آدیدر که ایچندن
اوق آتارلر اما مطلق اوقده شایعدر (جست جیمك فتحیله ماضیدر
مصدری جستندر صچرامق معناسنه که عرب وثبه دیر مضارعنده
سین هایه قلب اولنوب جهد وجهنده دیرلر (بیرون کسرله طشره
دیمکدر بیرون آمدن طشره چقمق وبیرون کردن طشره چقرمقدر

کمان کاف عربی نك فتحیله یای معناسنه درکه عرب قوس دیر وقوس
برجنه قوس دیرلر یعنی عرب برج قوس وعجم برج کمان دیر تشبیه
طریقیله وکمان ابرو یای قاشلودر (معنای بیت) بودرکه چونکه
برسوز آکسوزدن زبان اوزرنه کندی یعنی جاری اولدی ویا دلدن
صدور ایلدی ویا براوق که یایدن طشره صچرادی یعنی آتلدی
ویایدن چقدی مقصود بو ایکسنی من بعد تدارك ممکن دکلدر
دیمکدر وشولکه بیت مولاناده قدس سره کلور (اولیارا هست قوت ازاله
(تیرجسته بازگرداندزراه) بوندن مقصود خرق عادت طریقیله اولاندر
والا بحسب العاده آتلن اوق کری دونمز الحاصل بطریق الکرامه اولان
نسنه بطریق العاده اولانه قیاس اولنماز زیرا قدرت الهیه هرنسنه یه
صالحدر آخرزمانده شمسك مغربدن طلوعی کبی پس شول نسنه که
قدرته مضاف اوله عادتدن خارجدر مثلا سنك سیاهدن اسباب عادیه
جهتیله جوهر وآیینه اولماز فاما متعلق قدرت اولان ضلع ایسردن
حوا خلق اولنوب صورت قوس اولان عظم صورت بشریهٔ بدیعه یه
کیردوکی کبی صورت حجر دخی کهراولمق بعید اولماز نتکم طور موسانك
علیه السلام وقت تجلیده احجاری لعل اولدی * بازچون آری حدیث
کفته را * کس نکرداند قضاء رفته را * حدیث آری نك مفعولی
وکفته حدیثك صفتیدر بومصراع بیت سابقك مصراع اولنه
ناظردر کس مبتدا وقضا نکرداندك مفعولی وبعد الجمله خبردر رفته
قضایه صفتدر (چون بوراده اشباع ضمه واظهار واوله نیجه ونته
معناسنه در عربیده کیف کبی (آری فعل مضارع مخاطبدر مصدری
آوردندر کتورمك معناسنه مضارعنده رایه فتحه حرکت ویروب
آورد وآورنده دیرلر وکاه اولورکه کثرت استعمالنه بناء تخفیفا واوی
حذف ایدوب آرد وآرنده دیرلر بوراده آری تخفیف مذکور اوزرنه
جاریدر والا اصلی آوریدر (کفته اسم مفعولدر سویلنمش معناسنه
(پس بوراده حدیث سخن معناسنه درکه هنوز لسانه کلمین سوزدر
انکچون کفته ایله وصف ایلدیکه کفت دله کلن سوزدر (نکرداند
کاف عجمی ایله فعل مضارع منفیدر مصدری کردانیدندر
دوندرمك وبرحالدن برحاله تحویل ایتمك معناسنه (قضاء بوراده

همزه اصلیه‌در یوخسه حرف توسل دکلدر زیرا ناقصی مد وقصر
جائزدر عطا وجفا وصفا وامثالی کبی خطا بویله دکلدر یعنی مهموزدر
بوسببدن مد اولنماز مکر ضرورت اوله ویا تنبیه قصد اولنه (ان قتلهم
کان خطأ کبیرا) کبی فتحه‌ـله ومد له قرأته کوره قضا حکم وفصل
الامردر که صفت الهیه در (رفته ماضیٔ مقیددر کتمش معناسنه
قضاء رفته قضاء ماضی وازلی ومبرم دیمکدر وکاه اولور که قضا مقضی
معناسنه دخی کلور قضاء سوء وقضاء بد دیدکلری کبی زیرا صفت
الهیه‌ده بدلك اولماز بلکه مقضی ده اولور که مقضی خیر وشره
شاملدر ومقضی شره بلادیرلر انکیچون قضاء الهی یه رضا اوزرنه
اولوب مقضی سوءك رفعنه دعا ایتمك کرکدر (معنای بیت) بودر که
نه کیفیله سویلنمش سوزی کروکتورورسن یعنی اغزکدن چقان سوز
بردخی اغزکه دونوب کلمز بلکه فاش ومنتشر اولور همان دلکی طوت
وبوکسه قضاء مبرمی کری دوندرمز آتلمش اوق کبی مکرکه متعلقاتدن
اوله بو صورتده بطریق خرق العاده اوق کری رجوع ایتدوکی کبی
مقضی نك شری دخی دعا ئله مرتفع اولور وضرری اولماز بلکه
نیچه سیئات حسناته مبدل اولور والله علی کل شیٔ قدیر * بازکی کردد
چوتیر انداختی * همچنین عمری که ضایع ساختی * بونك تقدیری
چون انداختی تیر باز کی کردد دیمکدر که انداختی ماضیٔ مخاطبدر
وتیرانك مفعولیدر وکرددك تحتنده ضمیر فاعل تیره راجعدر وبو مصراع
شرط وجزادر همچنین اصلنده همچون این درکه چون ادات تشبیه
واین اسم اشارتدر که عربیده مثل ذلك کبی وبو اعتبارله مقدم خبر
وعمری مؤخر مبتدادر وجائزدر که همچنین کی کردد عمری تقدیرنده
اوله (ضایع ساختی نك مفعولیدر وبعد الجمله عمری یه صفت اولور
(کی کاف عربینك فتحیله اسماء استفهامیه دندر که بوراده انکاره
محمولدر (کردد کاف عجمی ایله مضارع غائبدر مصدری کردیدندر
دونمك معناسنه نتکیم بالاده شرح اولنمشدر (انداختی ده یا خطاب
ایچوندر انداختن اتمقدر مضارعنده خازایه قلب اولنوب اندازد
واندازنده دیرلر (همچنین اصلنده همچون این درکه بونجلین وهمچنان
انجلین دیمکدر که این مصراع اول مضموننه اشارتدر واکر مابعدنده

فعل

فعل مقدر ویا فعل مذکور ایسه این اول فعلك مصدرینه اشارت
اولوب ادات تشبیه تفخیمده مبالغه ایچون یوخسه فی الحقیقه تشبیه
ایچون اولماز والا برنسنه‌یی کندی نفسنه تشبیهه لازم کلور وتفخیم
اسم اشارتدن مأخوذدر اکرچه که لسان فارسیده این قریب وآن بعید
ایچون وضع اولنمشدر اشته بو تقریر همچنین کردیم وهمچنین میکنیم کبی
یرلرده جاریدر بوراده همچنین ماقبلنه اشارتدر نتکیم اشارت اولندی
زیرا فعل اوزرنه داخل دکلدر فافهم جدا فانه عمیق وبالتأمل حقیق
(عمری ده یا وحدت ایچوندر ویا تنکیر تفخیمی یه محمولدر (ضایع هالك
ومتلف درضیاعدن درکه هلاك وتلف اولمقدر (ساختی ماضیٔ مخاطبدر
مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده خازایه قلب
اولنوب سازد وسازنده دیرلر (معنای بیت) بودر که کری چکن دونر
چونکه اوقی اتدك یعنی آتلان اوق کری دونمك محال عادیدر اعمانك
مصحفه نظری کبی وتیرانداخته نك استحالات رجوعی کبیدر شول عمر
نازنین وعزیزك رجوعی که سن آنی ضایع وهالك دوزدك یعنی هلاك
وتلفنه سبب اولور وجهله تدبیر ایلدك واویله صورت ویردك ایمدی
اغزدن چقان سوز وآتلان اوق وقضاء مبرم وکچن عمر بودردی کری
دونمز همان کندوکی محافظه ووقتکی مراقبه ایده‌کور وقضایه رضا ویر
وبلایه صبر ایت تا که بالآخره نادم اولمیه سن فافهم جدا * هرکه
بی اندیشه کفتارش بود * پس ندامتهای بسیارش بود * کفتار بودك
فاعلی وبی اندیشه اکا متعلق وبعد الجمله هرکه یه صفتدر زیرا
تقدیری هرکسی که دیمکدر که مبتدادر ندامتها ایکنجی بونك فاعلی
وبسیار ندامتهانك صفتی وبعد الجمله خبر مبتدادر (کفتار وصف
ترکیبیدر اصلنده آرندهٔ کفت در سوز کتوریجی معناسنه ودقایقده
کلور که کفتار کاف عجمی ایله سوز دیمکدر انجو دیزر کبی عرب اکا
نظم کلام دیر نظم کلام سوزی کتورمکه باعث اولدیغندن اوتوری
باعث فعله فاعلك اسمن اطلاق ایتدیلر پس باء عجمی ایله فاء جزائیه
معناسنه در (ندامتهای ندامتك جمعیدر پشیمانلق معناسنه آخرنده
یا همزهٔ توسلدن مقلوبدر زیرا همزه‌یی تلفظده ثقلت واردر وفارسیده
نظائری چوقدر (بسیار کثیردر اصلی آرندهٔ بسی درکه بودخی وصف

ترکیبیدر (بسی باء عربی ایله کثیر معناسنه در ولکن ترکیب اولنمغله
فتحه کسره یه تحویل اولندی (معنای بیت) بودر که هرکس که انك
سوزی بی اندیشه یعنی فکرسز اوله بو سببدن چوق پشیمان اولور
زیرا قول جزافك نتیجه سی اولماز وعاقبت قائلنی خسارت وفضاحته
دوشرر ونار ندامته یقار پس بویله بی اندیشه اولانه سکوت ایتمك
دوشر وفکر صحیح ورأی صواب دخی عقل کاملدن کلور بو جهتدن
احمقك فکر معقولی اولماز وخاطرنه کلنی اغزنه الور * تا نکفتی می توانی
کفتنش * چون بکفتی کی توان بنهفتنش * تا مادام معناسنه اولمغله
ما بعدی می توانی یه ظرفدر عربی ایله تقدیری مدة عدم تکلمك
دیمکدر کفتن می توانی یه مفعولدر آخرنده شین که ضمیر غائبدر نکفتی دن
مفهوم اولان کفته راجعدر (توان تواند معناسنه مضارعدر
(بنهفتن ده کی با که مصادر وافعال اوائلنه داخل اولور حرکتی
ضمه ده وحرف شفوی اولد یغی یرده ما بعدنه تابعدر بوراده کاف
ونونك ضمه سندن اوتوری مضمومدر ولکن بنهفتن ده لاجل الضروره
نون اسکان نهفتن کزلمك وکزلنمکدر لغت حلبی ده کلور که نهفتن
مصدردر مضارعنده نهبد ونهبنده دیرلر نتکیم سفتن لفظندن سنبد
وسنبنده دیرلر (معنای بیت) بودر که سویلمدکجه اول سویلیجککك
سوزی سویلمکه قادرسن زیرا هنوز ضبطکده در چونکه آنی
سویلیه سن کزلمك نیجه ممکن اولور یعنی اولماز پس ضمیرده مخفی اولان
سخن هنوز مطلعنه بالغ اولمیان کنش کبی در که خفاده در چونکه
مطلعندن طلوع ایده سترنه مجال قالماز زیرا ضوئی منتشر اولور فافهم
* عمر رامی دان غنیمت هر نفس * چون رود دیکر نیاید باز پس *
عمر می دانك مفعول اولی وغنیمت ثانیسی هر اکا ظرفدر چون رود
شرط ونیاید جمله سی جزادر رودك ضمیری عمره راجعدر نیاید کبی
ودیکر نیایده ظرفدر زیرا عربیده مرة اخری یرینه در وباز پس
نیایدك مفعولیدر اکر باز کرو وپس باء عجمیله صوك وآرد واکسه
معناسنه اولورسه که ظاهر اولان بودر وجائزدر که پس فاء جزائیه
معناسنه اولوب بحسب المعنی نیاید اوزرنه داخل اوله که تقدیری
نیاید باز دیکر دیمکدر بو دخی لطائف کلامدندر زیرا جزا اولنمه

حرف جزا داخل اوله کلمشدر که اشعار سببیت ایچوندر (عمر روحله
بدنك مدت عمارتیدر اسم عمر بوندن تقوّل اولنوب وضع اولنمشدر
(غنیمت اهل حربدن قهرله اخذ اولنان مالدر (نفس فانك فتحیله
تنفس حالنده اغزدن وبورندن خروج ودخول ایدن ریحدر که
بقاء انسان اکا منوطدر انکیچون مخنوق اولان هلاك اولور (نیاید
اصلنده نه آیدایدی تخفیف ایچون همزه یایه قلب اولندی (معنای بیت)
بودر که هر نفسده عمری غنیمت بیل واکا کوره تدارك اوزرنه اول
چونکه اول عمر اسریل واقار صو کبی کیده بر دخی کرو آردنه کلمز یعنی
دونمز وبیر دخی جوان اولماز وبو باغه خزان ایردکده بر دخی بهاره
ایرمز زیرا فصولنی تکمیل ایتمش وانجامنه یتمشدر وبونده رمز واردر که
عمر دیدکلری فی الحقیقه نفسدر که ساعت ویوم وهفته وماه وسال
انك تفاصیلیدر ونفسك دخی مبدائی آن غیر منقسمدر ولکن ترکیبی
غالب اولنلر زمان تفصیلی یه باقوب عمری انکله حساب ایدرلر وتجرد
اهلی آن بسیطه نظر ایدوب علم عدد انفاسی حقه تفویض ایدرلر
* هیچ کس از خود قضا ارد نکرد * هر که راضی از قضا شد بد نکرد *
کس مبتدا وقضا نکردك مفعول اولی ورد ثانیسی واز اکا ویا رده
متعلقدر راضی شدك مفعولی واز راضی یه متعلقدر وبعد الجمله
هر که یه صفتدر زیرا هر کسی که تقدیرنده در که هر کسی مبتدادر
بد نکردك مفعولیدر وبعد الجمله مبتدایه خبردر (هیچ بویله مواضعده
ما بعدنده اولان نکره نك عمومنی افاده ایدر (قضا حکم الهی در که بالاده
مفصلا مرور ایتدی ایکنجی قضاده بویله در رضا قرینه سیله زیرا
رضا ترك اعتراض وغضب وعند البلاء سکون نفسدر حکم الهی به
تعلق ایدر وبلاء که مقتضی در دعا ایله رفعنه جهد ایتمك رضایی منافی
دکلدر (معنای بیت) بودر که افراد ناسدن برفرد کندی اوزرندن
قضایی رد ایتمدی یعنی قضاء مبرمی کری دوندرمکه قادر دکلدر
مکر که قضاء معلق اوله وهر کس که قضاء الهی دن راضی اولدی
یرامز ایش اشلمدی زیرا بد ایشی قضایه راضی اولمیان ایشلر مثلا عند
المصیبه جزع وچاك کریبان وامثالی افعال غیر مرضیه کبی زیرا
هر نسنه نك اجل مسماسی واردر حتی کسر اوانی وظروف ایدن

جواری ضرب اولنمقدن نهی اولنـدی زیرا ادوات وظر وفك دخی آجال مضر وبه سی واردر ووقت مصیبتده جزع ایتمـك مصیبت اخرادر زیرا ثوابدن حرمانه باعثدر وحدیث نبویده کلورکه (ولانقول الا حقا) یعنی وقت بلاده اسائمزه قول حقدن غیری کتور مرز بلکه حقه حمد ایدوب ودخی (انا لله وانا الیـه راجعون) دیرز * هرکه میخواهد که باشددرامان * مهرمی باید نهادن بردهان * بعض نسخده هرکرابایدکه باشددر امان دوشمشدر دیمشلردرکه خواهد ایله ترکیب اولنان فعل مصدرمعناسنه در پس بوراده باشد باءعربی ایله باشیدن معناسنه در که اولمق در بناء علی هذا میخواهده مفعولدر وکه فعل ایله مفعول اراسنده رابطه در وبعد الجمله هرکه یه صفتـدر زیرا اصلی هرکسی که دیمکدر که هرکسی مبتـدادر مهر نهـاد نك مفعولی ونهـادن بایدك فاعلی در وبرنهـادنه متعلقدر وبعـد الجمله خبرمبتـدادر (امان سکون نفس وزوال خوفدر (مهر ضم میمله مشهوردرمهرلنمش نسنه یه ممهور دیدکلری اغلاط عامه دندر بلکه مختوم ویا مطبوع دیمك کرکدر زیرا مهرضمله فارسیـدر (مهرکبی کسرله محبت در خاتونه ممهوره دیدکلری مهردندر فتحـله صداق مرأة معناسنه (معنـای بیت) بودرکه هرکس که امانده اولق دلیه یعنی امن اوزره وبی خوف وبی فزع ارلمغه طلبکاراوله اغزی اوزرنه مهرقومق کرکدر زیرا (سلامة الانسان فی حفظ اللسان) موجبجه سلامت دلنی طوتمقده در وابن سکیت که ائمهٔ لغتدندر دلی اوجنـدن متوکل خلیفه نك غضبنه اوغرایوب لسانی قفاسندن اخراج اولنمشدر بوجهتدن دیمشلردرکه ملوکله رفقله معـامله کرکدر * می سنزد کر عمررا داری عزیز * چون رود پیشش نخواهی دید نیز * بعض نسخـده چون رود دیکرنخواهی دید نیز دوشمشـدر عمرداری نك مفعول اولی وعزیز ثانیسی وبعـدالجمله فعل شرطدر جزاء شرط مقدمدرکه می سزد در مصراع ثانی دخی شرط وجزادر (پیش باء عجمی ایله روده ظرفدر ضمیرعمره راجعدرکه فی الحقیقه دیده قید در تقدیری نخواهی دیدنش دیمکدر زیرا دید بوراده مصادر معناسنه در که دیدن در نیز دخی وینه معناسنه در عربی ده ایضا کبی ولکن دخی

معناسنه اولـنـق بعض مواضعده حرف عطف کبی وبعض مواضعده اولماز (معنـای بیت) بودرکه اکرعمری عزیز وشریف وحرمتلو طوتوب قدرن بیلورسك لایق اولورسـك زیرا عمرفی نفس الامر عزیزدر یعنی دنلی بولنماز نسنـه در پس واجب اولانی محافظه در زیرا چونکه ایلری کچوب کیـده ونظردن غایب اوله آنی بردخی کورمیسرسن زیرا کری دونمك شانندن اولان اموردن دکلـدر ودیمشلردرکه الوقت سیف قاطع یعنی زمان سیف تیزکبی نافذ وماضی در وکسلن باش بردخی بتمز تکم مشهوردر

* ** در بیان صفت خاموشی وسخاوت میکوید ** *

*حاصل آید چارچیز از چارچیز * یاددار این نکته ازمن ای عزیز * چار آیدك فاعلی وحاصل مفعولی واز حاصله متعلقـدر یاد دارك احد مفعولینی واین اخری ونکته اینه صفتدر زیرا عربی ایله تقدیری احفظ هذه النکتة منی دیمکدر پس جار ومجرور یاد داره متعلقدر (یاد اکمق معناسنه اسم مصدر در دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسـنه مضارعنده شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (یاد طوتمق ازبرلمـك دیمکدر تکم یاد داشت دیرلر خاطرده محفوظ اولان نسنیه نکته نقطه وزنی اوزره عربی در اصلنده شول اثره دیرلرکه وجه ارضده برچبق وامثالی نسـنه اوجیله حاصل اوله صکره قوت فکرله استخراج اولنوب قلبده مؤثره اولان لطیفه ده استعمال اولندی لطافت ودقتی حسبیله (معنـای بیت) بودرکه درت نسـنه دن درت نسنه حاصل کلدی وانکله عامل اولان اندن فائده لنـدی ای عزیز بولطیفهٔ علمیه یی بندن ازبرایله وحفظ ایدوب عمل قیـل که بنم سکا یادکارمدر وعزیزله خطابی رمزایدرکه بولطائف ایله عمل ایلین کمسه بین النـاس عزیز ونادرالوجود اولور فافهم جدا * خامشی را هرکه سازد پیشهٔ * کردد ایمن نبودش اندیشـهٔ * خامشی سازدك مفعول اولی وپیشه ثانیسی وبعدالجمله هرکه یه صفتدر زیرا هرکه هرکسی که تقدیرنده درکه هرکسی مبتدادر کرددك تحتنـده ضمیرفاعل کسی یه راجع وایمن مفعولیدر وبعدالجمله خبرمبتدادر (اندیشـه کرددك فاعلی وشین مفعولی وبعدالجمله جملهٔ خبریه یی تأکید وایضاحدر

خامشی ده اولان یاء مصدریه در اصلی خاموشی در اپسم اولمق معناسنه تخفیفا وضرورة حذف واوله دخی استعمال اولنور پیشهٔ واندیشهٔ ده اولان همزه لرکه یایه وسیله واندن نشانه در زایده در اندیشــه ده وحدت ایچون اولمق دخی وجهدر (کرددکاف عجمیله مضارع در شود معناسنه (ایمن قیغوسز دیمکدر همزه نك ومیمنك کسره لریله تکلم بالاده مؤمن لفظی مقابله سنده ایراد اولندیغی اکاندر (معنای بیت) بودر که هرکس که سکوت ایتمکی کند نه کار دوزه واپسم اولمغی ایش اید ینــه بی غم وبی غصه اولور واندیشــه وفکری اولماز ویاخود افکاردن هیچ بردرلو فکرا کا یول بولماز زیرا خاموشلق سببیله باشی سلامت اوزرنه اولان کسه نك قلبنده فکره صالح نسنه اولمیجق اوراده غم نیلر الحاصل خاموشلق سلامت صدره وصفاء خاطره سببدر واکثار کلام ایتمك دین ودنیــاده کدره باعثدر خصوصا که کلامی اذیت ناسدن خالی اولمیه که اومقولیــه دل آزار وزبان دراز وحدید اللسان دیرلر که خلق اومقوله نك صحبتندن ومعامله ســندن فرار ایلر
* کرسلامت بایدت خاموش باش * کشت ایمن هرکه نیکی کرد فاش *
سلامت بایدك فاعلی وتا خطاب مفعولی و بعــد الجمله فعل شرطدر خاموش باشك مفعولی وبعد الجمله جزادر مصراع ثانی نك تقــدیری هرکسی که کرد نیکی فاش کشت ایمن دیمکدرکه هرکسی مبتدا وکشت ایمن جمله سی خبردر ونیکی کردك مفعول اولی وفاش ثانیسی و بعد الجمله مبتدایه صفتدر نیکی ده یاء مصدریه در فاش عربی در اصلنده فاشی در ناشی وزننده صکره یاسی تخفیفــا حذف اولنوب اول وجهله استعمال اولنــدی معاف ومسلم دیدکلری کبی اصلی معــافی در فاشی منتشر معنــاسنه در خبری ویارایحه سی ویا فضلی فاش اولدی دیرلر شایع ومنتشر واطرافه متفرق اولدی دیمکدر افشا انشر وطاغتمقدر (معنای بیت) بودر که اکر سکا آفاتدن سلامت کرك ایسه خاموش اول زیرا سلامت حفظ لســانده در مکرکه خیر سویلیــه سن وذکرایده سن هرکیس که ایلوك فاش ایتــدی یعنی اکراسان وقولیله واکرفعــلی ایله ایلوکی چوق سویلیوب وچوق اشــلیوب اطرافه طاغتــدی بی غم وبی غصه اولدی زیرا (هل جزاء الاحسان الاالاحسان)

موجبنجــه ایلوکــنه ایلوك قرشو کلــدی تکم خلافی یعنی بد اولوب بدلکنی افشا ایدن بدلرك بدلکیله مجــازات اولندی وایلوك یوزنی کورمدی

* از سخــاوت مرد یابد سروری * شکر نعمت را دهد افزون تری * مرد یابدك فاعلی وسروری مفعولی واز یابدی تعلیــلدر شکر دهدك فاعلی ونعمت مفعول اولی وافزون تری ثانیسی در ویاخود شکر مبتدا ودهد جمله سی خبردر (سخا علی قدر الحــاجة اولان عطادر که معطی نك رأینــه کوره در یعنی مصلحت نه ایســه اول مقدار بذل ایتمکدر (سروری ده اولان یا مصــدریه در سرور صاحب ریاستدر زیرا سرباش (ور عربی ده ذوکبی در سردن مراد بومقامده مجازا ریاست ومتبوعیتــدر ولکن غلبهٔ استعماللە مقدم ومتبوع معناسنده حقیقت منزله سنه وارمشدر کذا فی الدقایق ونعمــة الله ده کلور که (ور ادات نسبتــدر پیشه ور وجانور صنعتــلو وجانلو دیمکدر و بعض اسمك آخرنه لاحق اولور اسم فاعل معنــاسنه مثلا سخنور سویلیجی رهرو یولجی زرکر التونجی دیمکدر انتهی سائر لغاتده دخی بوتقریر اوزرنه تحریر اولنمشدر الحاصل سرور باش بوغ دیدکلریدر (افزون تری ده یاء مصــدریه در افزون آرتقدر یعنی افزودن لفظندن اسمدر که آرتمقدر مقــابلی کاست درکه اکسکدر یعنی کاستن لفظندن اسمدرکه اکسلمکدر (تر ادات تفضیلدر افزونتر آرتوق رقدر مقصود آرتقلقده فضلنی بیاندر (معنــای بیت) بودر که مرد سخاوتنــدن اوتوری سرورلك بولور یعنی اهل دین ایچنده باش بوغ اولور وعند الله درجهٔ عالیه بولور زیرا سخا وجود صفت انبیــا واولیادر وقائد جنان وراغم شیطاندر وشکر ایتمك نعمته فوق الحد زیاده لك ویرر زیرا شکرك متعلقی کرچه یالکز نعمتــدر فاما موردی قلب ولسان وارکاندر پس عبودیت نقدر مزید اولورسه فیض حق دخی اکا کوره اولور زیرا وارد ورده ناظر وقوت وضعفده انکله دائردر وبو بیتــده اشارت واردرکه سخــاوکرم شکر نعمدندر

* هرکه اوشد درسخــا سرور شود * نعمتش ازشکر کامل ترشود *
هرکه مبتدادر تقدیری هرکسی در اومبتداء ثانی وشد جمله سی ثانی یه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر سرور شودك مفعول اولی و بعد

الجمله مبتـداء اوله خبردر نعمتش مبتـدا كامل ترشود مؤخرك مفعولى
واز تعليل و بعد الجمله خبردر واكر اختصار اولنورسه شود مظهره
مسند اولور كه نعمتدر (شود نعمتش معنـاسنه درظرفدر كه رسوخ
واستقراره متعلقـدر تقـديرى شود راسخ ومستقر درسخـا ديمكدر
(معناى بيت) بودر كه هركس كه سخا وكرمده راسخ و مستقر اولدى
سرور اولورزيرا (الانسان عبيد الاحسان) موجبنجه آخر خلق عالم
انك محب وتابعى ودائره سنك ملازمى اولور واولدخى بو سـببدن
تعين ودرجهٔ عاليه بولور وارتفاع شانله دولت وسلطنت اياغنه كلور

وشكر اوجندن نعمتى اكمل واولـكيدن اكثر واوفر اولور* هركه اوشد
ساكن وخاموش كرد * از سلامت كسوتى بردوش كرد * تقـديرى
هركسى كه او باشـد ساكن وخاموش كرد كسوه تى از سلامت كرد
بردوش ديمكدر كه اعرابى ظاهردر زيرا نيجـه كره شرح واعراب
اولنمشـدر (ساكن متحركك مقابليدر يعنى سكون برنسـنه نك
تحركدن صكره ثبوتيدر (خاموش كرد صفت مشبهه در خاموش فعللو
معنـاسنه زيرا كرد شادى معنـاسنه ماضى اولديغى كبى اشلمك
معناسنه دخى اسم مصدر كلور نتكم لغت حليمى ده مصرحدر (كسوتى ده
يا وحدت نوعيه ايچوندر كسوه لباسدر مايلبس ويكسى به معنـاسنه
(دوش اوموزدر چكن دخى ديرلر عرب منكب ديرميك فتحيـله قال
الله تعالى (فامشوا فى مناكبها) كرد فعل ماضيدر ايلدى معنـاسنه
مضـارعى كند كلور (معنـاى بيت) بودر كه هركس كه او ساكن
وساكت فعللو اولدى يعنى چوق سويلميوب ايسم اوتوردى سلامتدن
بركسوهٔ عجيبه اوموزى اورزنه ايلدى يعنى سلامت كسوه سنى كيدى
ووجودى آفاتدن خلاص اولدى پس بونده سلامتى كسوه يه تشبيـه
وار در ستر وحفظ ده زيرا ازسلامت لفظى كسوه بى بيـان ايچوندر
اكرچه تقديم اولنمشـدر نتكم قرآنده كلور (حتى يتبين لكم الخيط
الابيض من الخيط الاسود من الفجر) يعنى من الفجر خيطى بيـان
ايچوندر زيرا خيط ابيض واسود ايله مراد حقيقتلرى دكلدر بلـكه

تشبيه طريقيله وارد اولمشدر كه مقصود نهارى خيط ابيضه وليلى
خيط اسوده تشبيهدر* كرهمى خواهى كه باشى درامان * رونكوبى

كن

كن تو باخلق جهان * مصراع اول شرط وثانى جزادر رو فتحله
امردر مصدرى بوريمك وكيتمـك معناسنه مضارعنـده فايى واوه
وتايى داله قلب ايدوب رود وروند ديرلر مابعدى روى تبين ايچوندر
نكويى كن كلمه سنك مفعوليدر ياء ثانيه مصدريه در (توكن تحتنده اولان
ضمير خطابى تأكيد ايچوندر با نكويى يه متعلقدر زيرا نكويى تقديرده
تودن مؤخردر (معناى بيت) بودر كه كردلرسك كه امن وامان ايچنده
اوله سن وفزع وخوفدن نجات بوله سن بورى خلق جهانه ايلوك ايله
يعنى بو ايلو كه مسارعت قيل زيرا سبب امان وباعث سكون واطمئناندر
شول جهتـدنكه سنك انلره خير خواهلغك انلرك دخى سكا خير
خواهلغنه علتدر خيرخواهدن ايسـه ضرر كلمز پس ندن الم چكر
وندن خوف ايدرسن اشـته مؤمن حقيقتى بودر كه غيرى بى امانده
قلمق غيرك دخى سنى امانده قلمه سنه وسيله در حتى مؤمن كامل بردرجيه
واصل اولور كه وحشيلراندن تنفر ايتمزلر ومؤذى ومضر اولان سباع
حيوانات انى اهلاك وافتراس يولنه كيتمز بومقامدندر كه بعض اهل

تصرف اسده راكب اولوب ودستنه تازيانه يرينه مار آلور* هركرا
عادت شود جود وكرم* درميان خلق كردد محترم* هركسى كه شود
اورا جود وكرم عادت كردد درميـان خلق محترم ديمكدر كه هركسى
مبتـدا اورا عربى ده له معناسنه شودى تعليل وجود فاعل وعادت
مفعولدر و بعد الجمله مبتدايه صفتدر دركردده ظرف ومحترم مفعول
وبعد الجمله مبتدايه خبردر عادت افعالده وعرف اقوالده مستعملدر
كمافى التلويح مثلا لباس آلتنـه قميص تلبس ايتمك كه فعلـدر عادتدر
وتعزيه ده الحكم لله ديوب تهنيـه ده ديمك كه قولدر عرفدر والا
بحسب المعنى تهنيه ده دنلمك كرك ايدى وامام راغب ديمشدر كه عادت
يا بر فعلى ويا انفعـالى تكرير ايتمكـدر تا كه تعاطيسى كندنه سهل وامر
طبيعى كبى اوله انكچون ديمشلردر كه العادة طبيعة ثانية پس عادت
اودر كه خلق انك اوزرنه مستمر اولوب معاوده ايتدكلرى نسنه در زيرا
عود دندر كه برنسنه دن بعد الانصراف رجوع معنـاسنه درجود
قبل السؤال وكرم بعد السؤال اولان عطادر ميـان اورته وميانه
وسط معنا سنه فتح سينله (كر دد كاف عجمى ايله مضارعدر اولور

معناسنه محترم حرمتلو ومهابتلو وعرضلو و وقارلو مصدری احترام کلور (حرمت پرده سی یرتلسی جائز اولمیان نسنه در قال الله تعالی (ومن یعظم حرمات الله) ای ماوجب القیام به فانه مما لایحل انتهاکه (معنای بیت) بودرکه هرکس که جود وکرم انك ایچون عادت اوله ودائما بومعنایه معاوده ایلیه خلق اراسنده حرمتلو وعزتلو وعظمتلو اولور زیرا جود وکرم استجلاب مودت قلوب ایتمکده حجر مقناطیس وحدید کبی در الانسان عبید الاحسان خود مشهور در وخلقك اقبال واعزاز واکرام واحترامنده فایده بودرکه نافذ الکلم اولور نفوذ کلمه ایسه دین ودنیایه نافع نسنه در خصوصا امر ونهی واحتساب صددنده اونلره مفیددر زیرا کرملری نهی ایتدکلری نسنه دن اجتنابه وسیله اولور شول جهتدنکه منهی اولان نسنه دن فراغ عطادن اعراضدن آسان وسهل کلور * هرکه کارنیك ویابد میکند * آن همه میدانکه باخود میکند * بونك تقدیری هرکسی که میکند کارینك ویابد میدانکه میکند آن همه باخود دیمکدر (نیك کارك صفتی در یاحرف تردیددر (نیك وبد بری برینك مقابلیدرکه نیك ایو وبد یرامزدر ومیکند جمله سی هرکسی یه صفتدرکه هرکسی مبتدادر آن ایکنجی میکندك مفعولی وهمه انی تأکید در وبعد الجمله مبتدایه خبردر (میدان وسط کلامده کلدوکی ضرورة در زیرا عربك اعلم دید وکید رکه تنبیه وایقاظ ایچوندر بومقوله کلمات ایسه صدارت کلام اقتضا ایدر وکاه اولورکه آخر کلامده ایراد ایدوب فاعلم ذلك دیرلر بو بیتك مفرداتی مرارا شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه هرکس که ایو ویا یرامزایش اشلر بیل که بوجمله یی کندنه ایلر نتکم قرآنده کلور (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها) زیرا انسان غیره بدلك ایتسه دخی غیرانك وبالك چکمز بلکه صورة متأذی ومتضرر اولور ودنیاده فنا بولور وآخرتده وبالی بدلك ایدنك اوزرنده قالور وایلوك دخی بویله درکه ثوابی فاعل خیر اولانه در اکرچه دنیاده غیرانك خیرندن صورتا منتفع اولورسه ده واولکیه کوره دیمشلردرکه من حفر حفرا لاخیه وقع فیه وکندی نفسنه ظلم دخی بویله در وایکنجی یه کوره دیمشلردرکه من یفعل الخیر فالرحمن یشکره

یعنی غیره خیرایدن کندی نفسنه ایدر * ای برادر بندهٔ معبود باش * تاتوانی باسخا وجود باش * برادر کسر بائله قرنداشدر قز قرنداشه همشیره دیرلر بو بیتك اعرابی ظاهر وبقیهٔ مفرداتی مرة بعد اخری شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه ای برادر معبود حقیقی اولان الله تعالی یه عبد وعابد اول ماسوا پرست اولمه زیرا ماسوی سنك مثلکدر حقك ایسه مثل ونظیری یوقدر وقادر اولدقجه سخا وجود صفتیله متصف اول زیرا حق سنی جود ایله خلق ایتمشدر پس کرکدرکه سنده دخی اول خلق بولنه اکرقدرتك وار ایسه یعنی آفاقه کوره واکر یوغیسه نفسکی بذل ایله زیرا کندی نفسکده اکا قادرسن پس قدرتم یوقدر دیو تعلل ایلمه زیرا هرکس مقدوری مرتبه سیله مأموردر * باش ازبخل بخیلان باحذر * تانسوزد مرترا نارسقر * باحذر باشه واز حذره متعلقدر (نارسقر نسوزدك فاعلی ومرترا مفعولیدر بخل مالی مستحقندن امساك ایتمکدر علمی امساك دخی آنده داخلدر نتکم بالاده مرور ایتدی بخیلان بخیلك جمعیدر حذر خوفدر (نسوزد فعل مضارع منفیدر مصدری سوختن در یانمق ویاندرمق معناسنه لازم ومتعدی استعمال اولنور مستقبلنده خاء زایه قلب ایدوب سوزد وسوزنده دیرلر (مرترا اصلنده مرتورا درکه مر زایده در وتو ضمله سن دیمکدر عربیده انت کبی ضرورت وزن اولیجق واو تلفظ اولنماز بوراده واوك حذفی اخرنه علامت مفعول اولان رانك اتصالی سببیله در زیرا بلا اتصال حذف اولنسه کلمه حرف واحد اوزرنه قالمق لازم کلور پس اتصال مذکورله طلبا للتخفیف واوی حذف ایتدیلر خصوصا واو حرف علتدرکه آخر کلمه دن حذفی شایعدر نتکم بو مقاعده بعضیلر ذاهب اولمشلردر ولکن علت اولی اصحدر زیرا بوراده واو جائزدرکه اصل کلمه دن اولمیه بلکه تانك ضمه سنه نشان وضع اولنه بو صورتده اخر کلمه ده حرف علتدر دنلمز مکر مطلق اخرنده بولنمغله اطلاق اولنه (سقر ابن عباس رضی الله عنه قولی اوزرنه جهنمك التنجی طبقه سنك اسمیدر سقر اصلنده کنشك تابی برنسنه یه تأثیر ایدوب انی احراق ولونی تسوید ایتمکدر اول طبقه نك آتشی دخی لواحة للبشر محرقة مسودة للبشرة ایله موصوف اولمغله

سقى ديو تسميه اولنـدى (معنـاى بيت) بودركه بخيللرك بخلندن
حذر وخوفله اول يعنى صاقن سكا بخل بخلاءدن سارى اولوب سنده
انلركبى اولميه سن تا كه سنى نار جهنم احراق ايتميـه زيرا حقوق مالى
مراعات ومحافظه ايتين آخر (فتكوى بها جباههم وجنوبهم) شانيله
معلم اولور (ومن يبخل فانما يبخل عن نفسه) اى على نفسه موجبجـه
وبال وجزاسن بولور

* در بيان اخلاق چندى كه چندى ديكر ازان حاصل وظاهر آيد *

* چار چيزى برد هد ارچار چيز * نشنود اين نكته جز اهل تميز *

چار چيز مبتدا ودهده قيـدر بره مفعولدر دهده فاعلى ضمير غايبدر كه
مبتـدايه راجعدر وبعـد الجمله خبردر اين نشنودك مفعولى وفاعلى
اهلدر زيرا استثنا مفرغدر نكته اينك صفتى در (برباء عربى نك فتحيله
باغ وبغچه وبستان كبيلرك حاصلنه ديرلر وآغاچ يمشنه دخى شاملدر
بوراده حاصل وميوه دن مراد اثرونتيجه در (نشنود فعل مضـارع
منفيدر مصدرى شنودن در ضم شين ونونله اشتمك معناسنه (نكته
مرور ايتمشدر تميز (ياء واحده ايله اصلنده ايكى يائله تميز در ادراك
وفرق معنـاسنه تفصيلى مرور ايتمشدر (معنـاى بيت) بودركه
درت نسنه سكا درت نسنه دن ميوه ومحصول ويرر يعنى درت نسنه نك
درت اثرى واردركه اكا لازم كلور واندن تولد ايدر حاصل يردن وميوه
اغاچدن اولديغى كبى بونكته يى يعنى بو لطيفه ودقيقهٔ مؤثره بى هيچ
بركمسه كوشنه الماز واشتمز الا اهل ادراك آلور واشيدر زيرا خير وشرى
تشخيص ايدر واكا كوره خيره اقبال وشردن ادبار ايلر * هركه
زو صادر شود اين چاركار * بيند آن چار ديكر بى اختيـار * تقديرى
هركسى كه شـود اين چار كار صادر از ودیمكدركه هركسى مبتـدا
ومابعدنده جمله اكا صفتدر اين شودك فاعلى وچاركار اينك صفتى در
صادر شودك مفعوليدر حرف جر صادره متعلقدر آن بيندك مفعولى
ودكر چارك صفتى وبى بيـنده متعلق وبعد الجمله مبتدايه خبردر
زو اصلنده از او در كه از حرف جر واو عربى ده هو كبى ضمير غايب
منفصلدر همزه لر حذف وتخفيف اولنوب زايه ضمه حركت ويرلدى
زيرا واو بحسب الغالب ماقبلنك ضمه سن اقتضا ايدر صادر صدوردندر

كه

كه اصلنده كرى دونمك معناسنه در يعنى ورود ومجىءدن صكره رجوع
وانصرافدر مثلا دوه لر صويه كلوب اورادن دونسه لر (صدرت الابل
عن الماء) ديرلر زيرا عن كلمه سيله تعديه معناى انصرافى اقتضا ايدر
بو مقامده دخى از عن معنـاسنه در فاما معناى مذكورك بويله مواضعده
مناسبتى اولمديغندن صدور ووقوع وتحقق معناسنه محمول تكلم (يومئذ
يصدر النـاس) ده صدور قبوردن قيامدر چاركار اصلنده چاركاردر
كارده راءنك كسريله كه چاركاره صفتدر اين كار چار عربى لسـانله
هذه الامور الاربعـه ديمكدر صكره صفت موصوف اوزرنه تقديم
وتخفيفـا را اسكان اولنوب چاركار دنلدى (شاه راه كبى كه اصلنده راه
شاه در اولو يول معناسنه عربى ده طريق عظيم كبى چارد كرده دكر
چاره صفتدر كه بو مقوله لرده فى الحقيقه رابطهٔ محذوفه واردر تقديرى
چاركه دكرست در (اختيار اضطرارك ضديدر يعنى اختيار اصلنده
فعلى خير اولان نسنه يى طلب ايتمكدر وعند المتكلمين مختار اودركه انك
فعلى اكراه واجبار طريقيله اولميه (معنـاى بيت) بودركه هركس كه
اندن بو درت ايش صادر وواقع اولور او بر چارچيزى دخى بى اختيار
كورر يعنى اول درت كارك مقابله سنده ناچار درت نسـنه دخى ظهور
ايدركه انك ثمره ولازمى در وانى دفع ايده مز * چون سـؤال آورد
كرد د خوار مرد * ماند تنها هركه استخفاف كرد * بونك تقديرى
چون آورد مرد سؤال كردد خوار ديمكـدركه مرد اوردك فاعلى
وسؤال مفعولى وبعد الجمله فعل شرط وكردد خوار جزاء شرطدر
واكر تقديرى چون اورد سؤال كردد خوار مرد ديمك اولورسه تنازع
فعلين قبيلندن اولوركه مرد عند البصريه كرددك فاعلى اولوب آوردك
فاعلى مضمر وعند الكوفيه خلافى اولور تتكم محلنده مبيندر مصراع
ثانى نك تقـديرى هركسى كه كرد استخفـاف ماند تنها ديمكدركه
هركسى مبتدا واستخفاف كردك مفعولى وبعد الجمله مبتـدايه صفتدر
تنها ماندك تحتنـده فاعلندن حالدر زيرا ماند لازمدر سؤال بوراده
استعطاءدر استفتـاءى دكل يعنى ادنانك اعلادن برنسنه طلبى دركه
ادنى مرتبه سى دلنمك ديدكلريدر وسائر تعريضا وتصريحا سؤاللر
دخى انده داخلدر هركيمدن اولورسه آورد مد الف وفتح واو وسكون

رائله فعل ماضیدر مصدری آوردن ر کتورمك معناسنه ماند مدله ونونك سكونیله مصدری ماندن در قالمق معناسنه مضارعنده نونه فتحه حركت ویروب ماند ومانده دیرلر (تنها بالكوز (استخفاف خفیف طوتمق كه استهزایی مستلزمدر انكیچون استهزاده مستعملدر واستخفاف استثقالك ضدیدر ولكن خفیف وثقیل مدحا وذماتكلم عجم مدحده سبكروح دیر خفیف الروح كبی وذمده كران جان دیر ثقیل الروح كبی وكذلك مدحده صاحب الوقار دیرلر كه ثقیلك معناسیدر (معنای بیت) بودركه چونكه مرد خلقدن دنیایه متعلق نسنه طلب ایلدی ودلنمك كتوردی خوار وذلیل اولور یعنی هركیمدن سؤال صادراولورسه ذلت بولور وذلت اول سؤالك لازمیدر كه اندن مفارقت ایتمز انكیچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم (لاتسألوا الناس) دیو سؤالدن نهی ایتدی وكذلك هركس كه خلقی استخفاف واستهزاء ایتدی آدم یرینه عدایتمیوب مرتبه سندن انلری اسقاط وتنزیل ایلدی تنها قالدی زیراهزیٔ اوجندن خلق انك یاندن پریشان اولوز وآخر یالكوز قالور اشته بوتنهالق دخی اول استخفافك ثمره ونتیجه سیدركه اندن مفارقت ایتمز پس خلقله صحبت والفت وحسن زندكانی استین انلری مرتبه لرینه تنزیل ایدر وتعظیملرنده قصور ایتمز * هركه در پایان كاری ننكرد * عاقبت روزی پشیمانی خورد * درننكرده ظرفدر وبعدالجمله هركه یه صفتدر هركه هركسی كه تقدیرنده مبتدادر عاقبت وروزی خورده ظرفلردر (پشیمانی خوردك مفعولیدر وبعدالجمله خبردر (پایان كاری ده یاوحدت ایچون ویا زائده در پایان كاد ایش آخری وصوكی (ننكرد ده نون اولی نافیه ونون ثانیه كسرله اصلیه در بوراده وزن ایچون اسكان اولنمشدر نكرد نونك كسری وكاف عجمی ورانك فتحه لریله فعل مضارعدر مصدری نكرستن در باقمق معناسنه نظر والتفات كبی مضارعنده سین حذف اولنوب نكرد ونكرنده دیرلر (روزی ده یاوحدت ایچوندر (پشیمانی ده مصدریه در (خوردخانك ضمی ورانك فتحیله مضارعدر مصدری خوردن در یمك معناسنه اكل كبی بوراده اكل ایله مراد مجازی در زیرا مطعومات غداء جسمانی اولدیغی كبی غموم وهموم وپشیمانی وامثالی دخی غداء روحانی كبی در پس

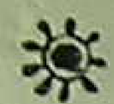
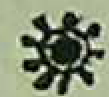

فلان كسه فلانك غمن یردیكاری انك غمی جاننه غدا كبی اولمشدردیمكدر (معنای بیت) بودر كه هركسه كه برایشك ویامطلقا كارك صوكنه نظر ایتمیه وتفكر ایدوب عاقبت اندیش اولمیه عاقبت بركون پشیمانلق یعنی ندامت یر ونادم اولمق غدا كبی اكا برنسنه اولور انكیچون دیرلر كه اولدن صوكن صایمق كركدر ودیمشلر كه قدم الخروج قبل الولوج ادم علیه السلام نهیك غایتنی تأمل ایتمیوب حوّا سوزیله تأویله ذاهب اولدی واخر نادم اولوب ظلم نفسه اعتراف ایلدی الحاصل بی تأمل ایش طوتن آدمه ندامت لازم كلور * هركه نكند احتیاط از كارها * بردلش اخر نشبند بارها * برنشبنده متعلق واخر اكا ظرف وبارها انك فاعلیدر وباقی نكند فعل مضارع منفیدر كندك كافی اصلنده مضمومدر بوراده ضرورت وزنیچون اسكان اولنور مصدری كردن در ایلمك معناسنه (احتیاط حیاطتدندر حفظ وصیانت معناسنه احتیاط برنسنه یی جد واقدام وجودت رأیله طوتمقدر كه اولی ایله عمل دیدكلریدر وامام راغب دیمشدركه الاحتیاط استعمال مافیه الخیاطة ای الحفظ بو كلامك مؤداسی دخی ماقبلی كبیدر (نشبند نون اصلیه نك كسریله فعل مضارع مثبتدر مصدری نشستن درشین معجمه نك فتحی وكسریله اوتورمق جلوس معناسنه مضارعنده سین مهمله یرینه یاونون كتوروب نشبند ونشبنده دیرلر (بارها بارك جمعیدر یوك معناسنه حمل كبی باركیر یوك طوتیجی فرسدر یوكلو یعنی حامله عورته باردار دیرلر واغاج یمشی اغاجك یوكی كبی اولمغله بار دیرلر بوراده باردن مرادبار مجازیدر كه غموم وهموم وحسرت دلدر (معنای بیت) بودر كه هركس كه كارلردن احتیاط ایلمز یعنی طوتدیغی ایشلری جودت رأی واهتمامله طوتمز واحوط واولی ایله عمل ایتمز آخر قلبی اوزرینه احمال ثقیله اوتورر وفی المثل یوك بز واول یوك ندامت وغم وحسرتدر پس عاقل اولان ایشی جد ورأیله اخذ ایدوب عزیمتی دلدن واولی واعلایی الدن براقممق كركدر تا كه آخر وعاقبت خیر اوله وكار مراد اوزرنه حصوله كله * هركه او استیزه باسلطان كند * كار خودرا سر بسر ویران كند * استیزه كندك مفعولی وبا استیزه یه متعلقدر وبعدالجمله اویه خبر اولور زیرا او مبتدادر

وبعدالجمله هركه‌یه صفت اولوركه هركه هركسی تقدیریله مبتدا در
خبری مصراع ثانی جمله‌سیدر كار ایكنجی كندك مفعول اولی وویران
مفعول ثانیسی در وسر بسر كاری بیاندر من الاول الی الاخر معناسنه
استیزه همزه‌نك كسریله اصلنده ستیزه در كسر سینله همزه لاجل
الضروره ادخال اولنمشدر عادت عجم اوزرنه‌كه اولكی مكسور اولان
كلماتی وقت ضرورتده همزه ایله استعما ایدرلر ستیز واستیز وسپید
واسپید وامثالی كبی نتكم اولی مهموز اولنلرك دخی ضرورتده همزه لرن
حذف ایدوب اسكندر وسكندر واستانبول وستانبول ونظائری كبی
(ستیزه عناد وجدل معناسنه اسمدر مصدری ستیزیدن در كه جدل
ایتمكدر ترك اونكولك دیرمضارعی ستیزد وستیزنده كلور (سر بسر
بالاده شرح اولندیغی اوزره تقدیری ازسر تابسر دیمكدر باشدن
باشه واوچدن اوجه یعنی بالكلیه ومحلنه كوره باش باشه معناسنه
دخی اولور روبرو كبی كه یوز یوزه دیمكدر كه مواجهه معناسنه
(معنای بیت) بودر كه هركسه كه اوسلطانله جنك وجدل ایلیه
كندی كارنی بالكلیه خراب ایلر یعنی انكله باشه چقامیوب اایاقده قالور
وآخر زار وزبون اولور زیرا فی المثل ارسلانله كورشمك اولماز پس
انلره رفقله معامله ایتمك كركدر كرك ناصح وكرك غیر ناصح فافهم
* هركه كشت ازخوی بدناساز كار* دوستان ازوی كنند بی شك فرار*
ناساز كشتك مفعولی وبعد الجمله هركه‌یه صفتدركه هركه هركسی
تقدیری ایله مبتدا ومصراع ثانی جمله‌سی خبردر دوستان كنندك
فاعل مظهری در اكرچه تقدیم اولنمشدر انكچون كند مفرد در
فرار مفعولی واز فراره متعلقدر (كشت كاف فارسیله اولدی معناسنه
شد كبی (ناساز كارده نانفی ایچوندر سازدوزن در ساختن دن تغیر
اولنمشدر (كار كاف عربیله ایش معناسنه در سازكار صفت مشبهه در
دوزنلو وموافق وفایده‌لو ایشلو معناسنه حلمیده كاف عجمیله
دیدوكنه اعتماد اولنمیه ناسازكار دوزنسز ایشلو ونا موافق معناسنه در
فاحفظه (معنای بیت) بودر كه هركس كه بدخوبی ویرامزخلق
اوجندن دوزنسز ومخالف ایشلو اوله دوستلر اندن بی شبهه فرار ایدرلر
واكا بغض وعداوت اوزره اولورلر زیرا دوستلرك اكا موافقت وانكله

صحبت والفتلری خوی نیك وكار موافقه مبنیدر والا ایولر یرامزاره

یار اولمازلر وموافقلر مخالفلر یانلرینه اوغرامزلر* هركه باسلطان
دلیری كرد مرد* در هلاك مال وجان تن را سپرد* بادلیره متعلق
ودلیر كردك مفعولی وبعد الجمله هركه‌یه صفتدر وهركه هركسی
تقدیری ایله مبتدادر خبری مرد جمله‌سیدر زیرا مرد میمك ضمیله
ماضیدر مصدری مردن در اولمك معناسنه موت كبی مضارعنده
فصیح اولان بودركه میمی مكسور ومابعدنه برباء زیاده ایدوب میرد
ومیرنده دیرلر وكاه اولوركه ضرورت وزنیچون یاسز استعمال اولنور
(تن سپردك مفعولیدر سپرد سینك وباء عجمینك ضمه‌لریله ماضیدر
مصدری سپردن در اصمرلمق معناسنه مضارعنده الف زیاده سیله
سپارد وسپارنده دیرلر ضمه‌له سپردنه كوره وكسرله مصدر فرعی‌یه
كوره كه سپاریدندر كسرله وبلا الف سپرد وسپرنده دخی جائزدر
(دلیر بهادر معناسنه در تفصیل بالاده در (معنای بیت) بودركه
هركسه كه سلطانه بهادرلق وقول وفعلله جرأت وجسارت ایلدی
اولدی یعنی تننی وكندنی مال وجانك هلاك وتلفنه اصمرلدی وتسلیم
ایلدی زیرا آخر ماله قیرلر والندن الورلر وجاننه دخی قیرلر كه
قتل ایدرلر انكچون سلطان جائره كلمهٔ حق سویلمك افضل الجهاد
اولدی زیرا تلف نفس غالبدر سائر جهادده ایسه خوف اولدیغی كبی
رجاء نجات دخی واردر وانسان كندی نفسنی تهلكه‌یه القا ایتمك نهیدر
وبو بابك تفصیلی وقائع چنكیزجدن وتیموردن واقع الندن معلومدر وبوراده

خود رایرینه تن رادیدی جانله جمعدن اوتوری* هركه وباغی شود
باپادشاه* روز اوچون تیره شب كرد دسیاه* باغی شودك مفعولی
وباپادشاه باغی‌یه متعلق وبعدالجمله اویه خبر واودخی هركه‌یه صفتدر
(روز كردك فاعلی وسیاه مفعولی وچون سیاهی‌یه تشبیهدر وبعد الجمله
هركه‌یه خبر اولور نتكم نظائر كثیره‌سی مرور ایتدی (باغی بغی دندر
علو وظلم واستطاله یعنی كردن كشلك معناسنه اصلنده طلب
معناسنه‌در كه اشلدوكی ایشده وتحری ایتدوكی نسنه‌ده اعتدالی تجاوز
ایتمك استمكدر كرك بالفعل تجاوز بولنسون وكرك بولنمسون وبغی
اكثر مواضعده بغی مذموم در وبعض مواضعده ممدوح دخی اولور

عدلی احسانه وفرضی تطوعه وقرضی هبه یه تجاوز کبی بویله یرلرده
افساد مملکت وخروج علی السلطان مراددر زیرا اطاعت سلطاندن
خارج اولان زور بازواره اهل بغی وجلالی دیرلر پس بوراده باریته بر
کرك ایدی زیرا بر علی معناسنه درکه استعلا ایچوندر وبا معیت ومجرد
تعلق ایچون کلور ولکن باغی شود ارادت معناسنه محمول اولوب
اراد بالسلطان البغی دیمك تقدیریله اعتراض مندفع اولور (تیره شب
اصلنده شب تیره درکه تیره شبه صفتدر بولانق و قرا کو معناسنه
ظلمت کبی صکره شب تأخیر واخری اسکان اولنمشدر عالم پناه کبی که
اصلی پناه عالمدر اضافتله وبو مقوله تخفیفات لسان عجمده چوق
واقع اولمشدر (سیاه سپیدك مقابلیدر که عرب سواد وبیاض وترك قاره
وآق دیر وبو ایکی لون اصل وماعداسی بطریق الامتزاجدر
معنای بیت) بودر که هرکسه که سلطان اعظمه بغی وخروج قصد ایلیه
انك کونی ظلمانی کیجه کبی سیاه اولور یعنی اق کورمز ودلی سواد غم
وجسم ظلمت آفتدن عبارت اولمغله اویله بدحالك روزنه روز دنلمز بلکه
شب تیره یعنی زیاده ظلمانی کیجه دینلور مقصود بغی وجسارتك کندی
هلاکنه سبب اولدیغن بیاندر نتکم منقول اولدیغی کبی هرعصرده
دخی مشهوددر زیرا خروج علی السلطان جائز دکلدر وعنفله
معامله ایتمك دخی ممنوعدر پس منهی وممنوعی ارتکاب ایدن کمسه آخر
منهزم ومخذول ومدمردر * هر که او از کبر باشد سر بزرك *
ازهمه تنها بماند همچو کرك * بو بیتك اعرابی نظائرندن ظاهردر
سر بزرك اصلنده بزرك سردر اولو باشلو معناسنه که صفت مشبهه‌در
صکره تخفیفا ترکیب تغییر اولنمشدر (بزرك بانك وزانك ضمه سی وراء
مهمله نك سکونیله اولو دیمکدر عظیم معناسنه بزرك سر کردنکش
وسرکش کبی درکه تکبری مستلزمدر انکچون متکبره بزرك منش دیرلر که
منش طبع وکوکلدر کوکلی بیوك اولمق ایسه کبری مستلزمدر یعنی
ظاهرده دخی اظهار آثار کبردن خالی دکلدر باش بیوکلکی دخی اکا
قیاس اولنه زیرا سودا آدمك باشنده ود ماغنده اولور ومتکبره مدمغ
دیرلر (کرك کاف عجمینك ضمیله قورد ذئب معناسنه که سباع حیواناتندر
وکرکین بر پهلوانك اسمیدر که افتراسده وزور پنجه اولمقده کرکه نسبت

وتشبیه اولنمشدر (معنای بیت) بودر که هر کس که کندنی کندی
نفسنده غیریدن اولو ظن ایتدوکندن بیوك باشلو اوله ومتکبر اولوب
اظهار اثار کبر ایلیه اول کمسه جمله خلقدن قورد کبی تنها
قالور وهیچ کمسه یانته اوغرامز اولور اشته متکبری قورده تشبیه ایلدی
زیرا یرتیجی حیواناتك یانندن فجرلر وشرندن حذر ایدرلر وانلره
عداوت اوزره اولورلر متکبر دخی بویله درکه خلق انك صحبتندن
فرار ومتواضع اولانك مجلسنده قرار ایلرلر والله الحفیظ

* ⁂ در دشمن داشتن ووام کردن می کوید ⁂ *

* آدمی را چار چیز ارد شکست * با تو کویم یاد دار ای حق پرست *
چار چیزار دك فاعلی وآدمی مفعول اولی وشکست ثانیسی در با کویم
کلمه سنه متعلقدر (کویم فعل مضارع نفس متکلم وحده‌در یاد دخی
دارك مفعولی در دار امردر نتکم نیجه کره تقریر اولنمشدر (آدمی یاء
نسبتله در آدم زاده درکه عرب ابن آدم دیر (شکست ماضیدر بوراده
مصدر معناسنه درکه شکستن در شکستن صمق وصنمقدر که متعدی
ولازمدر کسر وانکسار کبی مضارعنده سین نونه قلب اولنوب شکند
وشکننده دیرلر (حق پرست وصف ترکیبی در اصلنده پرسنده حقدر
حقه طپوجی معناسنه زیرا مصدری که پرستیدندر طاپمق دیمکدر
مضارعنده پرستد دینلور (پرستار قول وقراوشدر بو دخی اصلنده
آرندهٔ پرست در طاپو کتوریجی معناسنه (معنای بیت) بودر که درت نسنه
آدم اوغلنه انکسار کتورر ونظام حالنه خلل ویرر ای حق پرست اول
درت نسنه‌یی سکا سویلیه‌یین حفظ ایله یعنی ازبر ایدوب مقتضاسیله
عمل ایله تاکه پریشانلق کورمیه سن بوراده حق پرست دیدی زیرا دنیا
پرست اولان کمسه‌نك کوشنه کلام حق کیرمز وسرنه ایرمز وآخر عناد
واصرار وجهلنك جزاسنی بولور واستمدوکی کبی اولور * دشمن بسیار
ووام بیشمار * جور بی حد وعیال بی قطار * چار چیزی بیان واندن
بدلدر وام بورجدر دین معناسنه (بیشمار بی حسابدر بوراده کثرتدن
کنایه‌در نتکم مقام مبالغه‌ده فلانك حسابسز بورجی واردر دیرلر کثیر الدین
معناسنه جور بی حد بعض نسخه‌ده جرم بی حد وثمشدر فانظر ماذا تری
(عیال کسرله کتاب وزنی اوزرنه مؤنتنه کافل ورزقنه ضامن اولدیغك

كسه لردر واوى و يائى اولور واوى اولورسه مفرد اولوب جمعى عالة
كلور و يائى اولورسه عيال جمع اولوب مفردى عيل كلور يانك كسرەسى
وتشديدى ايله جياد وجيد كبى يقال عال الشئ فلانا غلبه وثقل
عليه واهمه امام راغب ديمشدر كه عول مصيبت ثقيله در انكچون
عيال دنلدى زيرا صاحب العيال اولان عيالنك مؤنى ثقلتنى چكر
وحديثده كلور (ابدأ بمن تعول) وينه كلور (الخلق كلهم عيال الله)
وامام شافعى ديمشدر كه (الخلق كلهم عيال ابى حنيفة فى الفقه) يعنى
خلق امام ابو حنيفەنك عيالى كبيدر كه انك فقهيله انتفاع ايدرلر
(قطاردىزى در يعنى نظام اوزرنه برى برينه تقريب يغمور قطرەلرى كبى
برى برى اردنجه اولان نسنەلردر قطار ابل وامثالى كبى نتكم قاموسده
كلور كه قطر الابل قطرا وقطرها واقطرها قرب بعضها الى بعض
على نسق وجاءت الابل قطارا بالكسر اى مقطورة انتهى (معناى بيت)
بودر كه اول درت نسنه نك برى انسانك دشمنى چوق اولمقدر كه بو معنى
انسانك بلنى بوكر وكلەسنى شكست ايلر وضعيف الحال ايدر و برى دخى
بى حساب يعنى چوق بورجدر زيرا انك سببيله زبون افكار وغم
وغصه دن نزار و بيمار اولور و برى دخى خلقك ستم بى حدى ويا
كنديسنك جرم بى عدى در زيرا ستم وظلمله دنياده وجرم وكناهله
آخرتده شكست و پريشان اولور فاما ظاهر اولان جوردر زيرا ناظمك
قدس سره مرادى حال دنيايى بياندر و برى دخى كثير العيال ومتفرق
الخرج اولمقدر زيرا بركسه نك دخلى آز وعيال وخرجى چوق اولسه
قطارسز ودورنسز صالمه دوه صاحبنه دونر پس بى قطار بسيار
وبى نظام اولمقدن كنايه در و بعض نسخده باقطار دوشمشدر اكرچه
ماقبلنه مناسبتى يوقدر زيرا ماقبلى منفى و بو مثبتدر ولكن من وجه
صحته قريبدر زيرا كثرتدن تعبيرده قطار يله كلديلردير لر يعنى برى برينه
منضم اولوب چوق اولدقلرى حالده وارد اولديلر * واى مسكينى كه
غرق وام شد * هردمى ازغصه خون اشام شد * واى كلمهٔ تحسردر
آه وفرياد معناسنه مسكينى ويا برمسكينى تقديرنده در بعض نسخده
واى برمسكين كه واقع اولديغى آنى تأييد ايدر ويا مسكينى ديمكدر
غرق شدك مفعولى و بعد الجمله مسكينه صفتدر هردمى ايكنجى شده

طرفدر

ظرفدر ازخون اشامى بياندر خون اشام شدك مفعوليدر بعد الجمله
بو دخى واى تحتنده داخلدر (مسكينى ده اولان يا وحدت ايچوندر
مسكين من لاشئ له معناسنه در كه فقيردن ابلغدر مسكنتدن اولورسه
ذليل وضعيف وسكوندن اولورسه فقر آنى اسكان ايتمش اولور يعنى
حركتنى تقليل ايتمش معناسنه اولور (غرق صويه باتمقدر اصلنده
رانك فتحيله در نتكم قرآنده كلور (حتى اذا ادركه الغرق) اى الرسوب
فى الماء و بطريق التشبيه مستعملدر نتكم فلان كسه غريق نعمتدر
ديرلر يعنى هرجانبدن نعمت انى احاطه ايتمشدر صو غريقى احاطه
ايتدوكى كبى و بو مقامده غريق وام دخى بويله در نتكم فلان كسه
بوغازنه دك بورجه باتمشدر ديرلر (غصه اصلنده بوغزده معترض
اولوب قلان نسنه در كه لانازل وخارج اوله عظم وامثالى كبى و بو معنى
غم وحزنى مستلزم اولمغله اندن غصه ايله تعبير اولندى قساوت
ديدكارى كبى كه غم قسوت قلبه سببدر (خون اشام وصف تركيبيدر
اصلى اشامندهٔ خوندر قان ايچيجى معناسنه مصدرى اشاميدن كلور
ايچمك معناسنه شرب كبى مضارعى اشامد كلور بوراده خون اشام
اولمق تشبيه طريقيله در نتكم ازغصه انى بيان واقع اولمشدر يعنى غم
وغصه چكركه اكا قان وزهر ايچمك كبى اولور (معناى بيت) بودر كه
واى اول برمسكين اوزرنه ويا اكا كه بورجه غرق اولدى ودين انى
هرطرفدن دريا كبى احاطه قيلدى و بو سببدن هردمده غم وغصه دن
قان ايچيجى اولدى وقان يوتديكه قان ايچمك و يوتمق نقدر دشوار ايسه
بورج اوجندن چكلن غم وغصه دخى اويله در كه يوركنه درددر
پس بو قان درياسندن سلامت استين لنكر عقليله وجودنى ضبط
ايلر ودينله افكاره دوشوب كندنى مضطرب قلمز * هركرا بسيار
باشد دشمنش * خيره كردد هردوچشم روشنش * بونك تقديرى
هركسى كه باشد اورا دشمنش بسيار كردد هردوچشم روشنش خيره
ديمكدر كه اعرابى بوندن ظاهردر نتكم نظائرى مرور ايلدى خيره
طونق وظلمانى در (معناى بيت) بودر كه هركسه كه انك ايچون دشمن
چوق اوله انك ايكى روشن كوزى طونق و بولانق اولور وكمال
حيرتندن كوزلرى كورمدن قالور واعمالله مساوات بولور وكثرت اعدا

اوجندن دیده لری خیره وتیره اولدیغنك سری بودر که اعدا دائما
انك فرصتن کوزلرلر اولدخی انلری مراقبه سببیله کوزدن چقر
وحیرته دوشر وافکاردن ظاهر و باطنی بولا نور والله الرقیب وهو
الکالئ باللیل والنهار لکل حبیب * هرکرا اشغال بسیارش بود *
درزمانه زاریی کارش بود * بونك تقدیری هرکسی که بود اورا اشغال
بسیار بود کارش در زمانه زاریی دیمکدرکه اعرابی بوندن ظاهردر
(اشغال شغلك جمعیدرکه فراغك ضدیدر زاریی ده ایکی یا واردرکه
اولکسی اصلیه وایکنجسی مصدریه در زاری ٔ دخی جائزدر همزه
ایله که همزه یاء ثانیه دن بدلدر زاری لق اکلمکدر نالان اولمق کبی
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که انك اشغال کثیره سی اوله زمانه ده
یعنی زمان مخصوصده که انك مدت حیاتیدر کاری زاریلق اولور
یعنی محنت اوجندن اکلیه قالور زیرا اشغال ازاولسه بله انسان اندن
بی حضور اولور فکیف که چوغ اوله واوقاتنی استیعاب ایده بناء
علی هذا شغلی فراغه تبدیل ایدوب آسوده اولمق کرکدر بعد ذا
ناظم قدس سره بوابیاتده سرد ایتدوکی معانیده لف ونشری مراعات
ایتمدی و بعض اجمالده ذکر ایتدوکنی تفصیلده ایراد ایتمدی مع هذا
ذکر ایتمك دأبی ایدی یا وضوحنه بناء طی ایتدی ویاخود ناسخ
اولنلرك قلملرندن ساقط زیرا بو پند نامه ده ایتدکاری تقدیم وتأخیر
وتغییر وطی وترك هیچ بركتابده یوقدر سامحهم الله تعالی عز شانه

* درصفت زنان وصبیان می کوید *

*چارچیزست ازخطاهای پسر*کوش دارش باتوکویم سربسر*
چارچیز مبتدا وازخطاها خبردر است خطاهایه قیددر چارچیز
ازخطاها ست دیمکدر وجائزدرکه چارچیز وهاست خبر اوله هست
معناسنه زیرا هست واست بری برینك مقامنده استعمال اولندیغی
بعض کتب فارسیه ده مصرحدر بوصورتده چاچیزی بیاندر کوش
مابعدنه مفعولدر باتو دخی مابعدنه متعلقدر سربسر ازسرتا بسر
تقدیرنده در تقدیرا اوزنه کویم متعلقدر وتقدیردن قطع نظر جمیعا
معناسنه دارش ضمیرندن حالدر زیرا شین چارچیزه راجعدر بعض
نسخده باتوکویم یرینه تابکویم دوشمشدر معناده بری برینه متقاربدر

اکرچه اولکسی استعمال عرفی یه اقربدر (خطاها خطانك جمعیدر
خطا لغتده ضد صوابدر که جهتدن عدولدر واصطلاحده کناهدر
یعنی فعل قبیح اولان نسنه در ودیمشلردرکه برنسنه نك خطا اولدیغنی
بیلوب اشلینه خاطئ دیرلرکه انکله مأخوذ در بیلمیوب اشلسه مخطی
دیرلر پس اولکسی دینده ضلالدر قال الله تعالی (لا یأکله الا
الخاطئون) وایکنجسی کلامده ویا برخصوصده زلل وهفوتدر خطاء
ممدوزدرانکچون مداولمق خطادر زبرامد وقصرك جوازی ناقصده
اولور وفا وجفا وعطا کبی خطایا چوغیکن بوراده دوردی تخصیص
ایتدیکی عظمنه تنبیهدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر درت نسنه
خطایای عظیمه دندر ویاخود درت نسنه غیره قیاس اولنماز اول درت
نسنه یه قولاق طوت تا که من الاول الی الآخر سویلیه یم وسندخی
اومقوله خطادن حذر ایدهسن وسلامت بولهسن *اول اززن داشتن
چشم وفا* ساده دل رابس خطا باشد خطا* اول مبتدا واز داشتن
متعلقدر وچشم داشتنك مفعولیدر وداشتن مبتداء ثانی در ساده دل
باشدك مفعول اولی و بس خطاء ثانیسی در زیرا خطاء کثیرا دیمکدر
ایکنجی خطاء تأکیدر و بعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر وثانی دخی
اوله خبراولور (چشم اصلنده کوزدر صکره امید معناسنده دخی استعمال
اولندی زیرا انسان امید ایتدوکی نسنه طرفنه کوز اوجیله التفاتدن
خالی دکلدر (وفا غدرك ضدیدر یعنی عهدنه طورمقدر (ساده دل
صفت مشبهه در خالی دل معناسنه زیرا ساده اصلنده آری نسنه درکه
غیری جنسله قارشمش اولمیه اکثر قفتانده ونقشلنمامش نسنه ده
استعمال اولنور تعریب ایدوب ساذج دیرلر تصور کبی که حمله بهم
دکلدر صکره ابله و بون وحرامزاده لك بیلمز الدانور کمسه ده استعمال
اولندی (بس بوراده باء عربیله نیچه یعنی زیاده وچوق معناسنه در
(معنای بیت) بودرکه اول درت خطاء اکبرك اولکسی بودرکه زن
یعنی عورتدن عهدده وفا ایتمك امیدنی طوتمق خالی الذهن وسلیم
الصدر و بون آدمه زیاده خطا اولور زیرا بونلکی سببیله زنی عهدنه
طورر ظن ایدوب الدانور وآخراول غداره نك بی وفالغی زخمتن چکر
پس انك عهد وپیمانه اعتماد ایتمامك کرکدر زیرا زن عجوز دنیانك

صورتیدر دنیانك ایسه کسه یه وفاسی یوقدر بلکه مطرب کبیدر که
هر کون برخانه ده سازنده لك ایدر * کام نفس بد برآوردن خطاست *
زانکه دشمن را بپروردن خطاست * براوردن مبتدا وکام مفعولی
وخطا خبریدر زانکه خطایی تعلیلدر بپروردن دخی مبتدا ودشمن
مفعولی وخطاست خبریدر (کام کاف عربیله مراد معناسنه در
(نفس بد نفس اماره درکه صفات حیوانیه سی غالب وشهواته طالبدر
(برآوردن واوك فتحیله یوقاری کتورمك یعنی تحصیل ایتمك بوندرکه
یاپلمش بنایه برآوردن دیرلر (زان که زان سبب که دیمکدر که تعلیل
معناسنده مستعملدر (پروردن باء عجمی ایله بسلمکدر مضارعی پرورد
وپرورنده کلور واوك وراءنك فتحه‌لریله اولنده اولان باء عربی مصادر
وافعال اوائلنه ادخال اولنان ادات توسلدر که علامت اشتقاقدر
بو بانك حکمی مکسور اولمقدر ولکن بوراده مضمومدر زیرا مابعدی
حرف شفوی در (معنای بیت) بودرکه یرامز نفسك مرادنی تحصیل
ایتمك خطاء محضدر شول سببدنکه نفس اماره دشمندر ودشمنی بسلمك
خطادر حرامی النه قلیج ویرمك کبیدر پس آرزولری برطرف ایدوب
مجاهده وریاضت اوزرنه اولمق کرکدر * ایمنی از بد خطایی دیکرست *
صحبت صبیان ازینها بد ترست * ایمنی مبتدا وخطایی خبر ودیکر
اکا صفتدر بویله یرلرده موصوف ایکی یائله رسم اولنمق استعمال عجمه
مناسبدر ویاء ثانیه صفت وموصوف میاننی فصل ایتمز که رابطه سی کبی
بوسیدن درکه بحری دیرلر بحور اوزرنه مبنی اولان نظملرده وصحبت
مبتدا وازین بدتره متعلق وبدتر خبردر ایمنی ده اولان یا مصدریه در
(ایمن کسراه قیغوسزدر (صبیان صبی نك جمعیدر هنوز سددن
کسلمش اولان اوشاغه دیرلر صبو اصلنده میل معناسنه در زیرا صبی
حکم طبیعته میل ایدرکه شهواتدر بوراده مراد حد بلوغه بالغ اولمیان
واول حکمده اولانلردر (ازینها اصلنده ازاینهادر که از حرف جر
واینها اینك جمعیدر واین اسم اشارتدر (معنای بیت) بودرکه بدآدمدن
وبد اکندن بی قید اولمق بشقه برخطادر یعنی ذکر اولنان درت
خطانك بری دخی بودرکه بو دخی خطاء عظیمدر زیرا بد آدم
مارکبی درکه زهرنا کدر ماردن ایسه لاابالی اولمق خطادر ونابالغ

وبو حکمده اولان اوشاقلرله صحبت ایتمك ذکر اولنان خطالردن
بدتردر یعنی بدلکده زیاده در زیرا محل تهمتدر ومخالف عرض
ووقاردر وصحبت مؤثره اولمغله آخر انلرك مشربلرینه دخول
ایدوب تغییر طبع ایتمك لازم کلور بو ایسه سفاهت وجنوندر
وبعض نسخده دردنجی اولمق اوزره یازیلان بیت بودرکه ذکر اولنور
(چارمین ازمکردشمن ایمنی) (کی کند دشمن بغیراز دشمنی) یعنی
اول خطالرك دردنجیسی کید وحیلهٔ دشمندن امین اوزره اولمقدر زیرا
دشمن دشمنلکندن غیری نه ایلر یعنی ایلمز پس اندن حذر اوزرنه
اولمامق خطادر

* ** دربیان حق والدین وفرض اوردن میکوید ** *

* چارچیزست از عطاهای کریم * باتو کویم یادکیرش ای سلیم *
بونك اعرابی پند سابقك عنوانی کبیدر عطاها عطانك جمعیدر صله
واحسان معناسنه عطوت الشیء دیرلر یدله تناول ایتدم دیمکدر کریم الله
تعالی درکه مبالغه ایله کرم ایدیجی در کرم بعد السؤال اولان عطادر
جود قبل السؤال اولان عطا اولد یعنی کبی کرامت بوندن مأخوذدر
یعنی کرامت اودرکه عبده علی وجه الکرم احسان اولنه کرامات
اولیا کبی (سلیم سالمك مبالغه سیدر سلامت آفات ظاهره وباطنه دن
تعری در نتکیم بقرهٔ موسی حقنده کلور (مسلمة لاشیة فیها) یعنی
عیب ظاهری یوقدر وفلان مسلم درد یدکلری بوندندر وعیب باطندن
سلامته شمولی اولمق دخی وجهدر وینه قرآنده کلور (الامن اتی الله
بقلب سلیم) مراد سلامت باطندر یعنی امراض قلبیه دن وتعلقات
کونیه دن سلامتدر (معنای بیت) بودرکه درت نسنه واردر مولای
کریمك عطالرندن یعنی اول درت نسنه حقك عبده عطایای
خاصه سندندر که موجب شکر عظیمدر ای سلیم القلب سکا سویلیه یم
سن دخی حفظ ایلیوب موجبیله قائم اول تنبیه وتأکیددن مراد
امور آتیه نك حفظ وعملنه ترغیبدر * حکم قرآن چارچیزست
ای جوان * چون دراوردی بکوش اورابدان * بو پند نامه نك
تصرفات فاحشه سندن بری دخی بیت مذکوردر فاما ظاهر اولان
بودرکه بیت اولك برینه نسخه دربو خسه مستقل دکلدر انکچون

اكثر نسخه‌ده يوقدر حكم قرأن مبتدا و چار چيز خبردر اورا آوردی‌نك مفعوليدر بكوش دخی اكا متعلقدر وبعد الجمله فعل شرط (وبدان جزادر حكم قرأندن مراد حكم شرعيدر كه الله تعالی‌نك افعال مكلفينه متعلق اولان حكمی وشويله دردیو خطاب وقضاسيدر كرك عمله وكرك اعتقاده متعلق اولسون پس حاكم الله تعالی‌در بوراده حكمی قرأنه نسبت ايتمك مجازدر زيرا حكم الهی قرأنده مذكوردر يوخسه قرأن حاكم دكلدر عقل كبی زيرا عقل آلت معرفتدر (معنای بيت) بودركه ای جوان قرأنده حكم الهی درت نسنه‌در يعنی كرچه قرأنده احكام كثيره واردر ولكن بودرت نسنه احكام رئيسيه وفرائض جامعهٔ مقدمه‌دندر چون اول درت نسنه‌يی قولاغنه كتوره‌سن والاسن آنی بيل يعنی عمله دخی كتوررزيرا علمدن مقصود عملدر * فرض حق اول بجای آوردنست * والدين ازخويش راضی كردنست * فرض حق آوردنك مفعوليدر اول ظرفدر بجای آوردنه متعلقدر اوردن چار چيزدن بدلدر والدين كردنك مفعول اولی وراضی ثانيسی وازراضی‌يه متعلقدر وبودخی ماقبلندن بدلدركه چار چيزك ايكنجيسی درفرض اصلنده برسخت نسنه‌يی قطع وآنده تأثيردر قطع حديد كبی بوراده فرض مفروض معناسنه‌در خلق ومخلوق كبی يعنی حكم الهیٔ مقطوع ومقدر ومبين والدين پدر ومادردركه ترك آنا وبابا دير عرب اب وام ولادتدن دركه كسرله طوغرمقدر زادن معناسنه بوراده والدين تغليب طريقيله دكلدر زيرا انايه والده دنلدوكی كبی والد دخی دينلور (زوج وزوجه كبی نتكم قاموسده كلور ولدت تلد وهی والد ووالدة وامام راغب مفرداتده ديمشدر (الاب يقال له والد والام والد ويقال لهما والدان (خويش واو رسمی ايله كندی ديمكدر (معنای بيت) بودركه اول فرض حق يرينه كتورمكدر كه توحيد وعبادتی اكا تخصيصدر قال الله تعالی (واعبدوا الله ولاتشركوا به شيئا) وفی الحديث (يامعاذ هل تدری ماحق الله علی العباد ان يعبدوه ولايشركوا به شيئا) ايكنجيسی والدينی كندندن خوشنود ايلمكدر وحقوقنی كما ينبغی مراعات ومحافظه‌در قال تعالی (وبالوالدين

احسانا) يعنی كندنه عبادتی تخصيصله امردن صكره والدينه احسانی ذكرايتدی وآنكله توصيه قيلوب سائر فرائض اوزرنه تقديم ايلدی وبوندن فهم اولندی كه حقوق والدين حق الله كبی امر مؤكد وعقوقی كفر كبيدر * حكم ديكر چيست باشيطان جهاد * چارمش نيكی بخلق نامراد * بعض نسخده شيطان يرينه نفسك دوشمنشدر كاف تصغير تحقيری ايله فی الحقيقه بواسد اولمق كوريور زيرا نفسله جهاد اشددر شول جهتدنكه داخلندر شيطان ايسه خارجندر وشيطانی اضلال ايدن دخی نفسيدر پس نفسله مجاهده ايتمك فرض اقوادر (حكم ديكر مبتدا چيست خبردر با جهاده متعلقدركه تقديری آن جهادست باشيطان ديمكدركه جهاد مبتداء محذوفه خبردر وجمله‌سی ماقبلنده سؤاله جوابدر (چارمش رانك ضميله مبتدادر ضمير غائب چار چيزه راجعدر (نيكی خبردر يامصدريه‌در (بخلق نيكی‌يه متعلقدر (نامراد خلقك صفتيدر تقديری بخلق كه نامرادست ديمكدر زيرا موصوف وصفت ميانده اولان رابطه اكثريا محذوفدر نامراد محتاجدركه مقاصدی مقتضيه دكلدر مقابلی برمراددركه مرادنه نائل وبی ضرورتدر (معنای بيت) بودركه برحكم آخر دخی يعنی احكام اربعه وچار فرائضك اوچنجيسی ندر شيطان رجيم وياخود نفس اماره ايله جهاد اكبر ايتمكدركه بودخی رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاكبر موجبنجه فرض مؤكدر زيرا ايكسی دخی عدو الله وعدو انساندر ودفع استيلاء ايچون اعدا ايله محاربه ايتمك اهم واوجب اولان اموردندر زيرا تسلط اعداء امور واجبه‌يی محافظه وشرائع دينی اجرايه مانعدر انكيچون نصب سلطان لازم كلمشدر تا كه امر جهادله قائم اولوب رعايا آسوده اوله واول درت حكمك دردنجيسی محتاج واهل ضرورت اولان خلقه ايلوك ايتمكدر زيرا دين ايكی نسنه‌دن عبارتدركه بری تعظيم لامر الله وبری شفقت علی خلق الله‌در وفقرايی مراعات شفقتندندر وانسان عاميه احسانله مأموردر كرك ماليله وكرك غيری ايله وفقرا اغنيانك آينه‌سيدر يعنی قابل صدقه فقير اولمسه غنينك غناسی يوز كوسترمز ومحسن اولديغی ظاهر اولمازدی قال تعالی (وانفقوا مما جعلكم

مستخلفين فيه) يعنى انسان انفاق مالده خليفهٔ حقدر پس حقك
مالنى امرى اوزرنه انفاق لازمدر

* ** در بيان تزايد عمر ميكويد ** *

*مى فزايد عمر مرد از چار چيز * اين نصيحت بشنواى جان عزيز*

عمر مرد مى فزايدك فاعلى واز اكا متعلقدر اين بشنوك مفعوليدر
نصيحت اينه صفتدر لسان عربى ده هذه النصيحة كبى عزيز دخى جانه
صفتدر مى فزايد فعل مضارعدر وفعل مضارع فارسى فعل مضارع
عربى كبى حال واستقبال ميانده مشتركدر پس باء موحده ومى يا ارادت
حاله ويا تقريب حاله تخصيص ايدر (مى فزايد اصلنده مى افزايددر
همزه سى تصرفات عجم اوزرنه حذف اولنمشدر مصدرى افزودندر
آرتمق وارتورمق معناسنه كه لازم ومتعدى كلور مستقبلنده واوى الفه
قلب ومابعدنده برياز ياده سيله افزايد وافزاينده ديرلر عمر بدنك
روحله مدت عمارتيدر تفؤلا عمر اسمى اندن اخذ اولنمشدر (مرد اردر
بويله مواضعده زن دخى اكا تابعدر زيرا امور آتيه نك مرده اختصاصى
يوقدر احكام قرآنيه كبى (نصيحت اصلنده نصحدن در فتحله جامه
ومنخرق نسنه دكمك معناسنه انكچون خياطه ناصح ديرلر وواعظه
ناصح ديدكلرى وعظ ونصحيله خلقك خروق دينى دكوب ملتئم
قلديغندن وفسادنى اصلاح ايتديكندن اوتورى در بشنو امردر
مصدرى شنيدن وشنودن كلور اشتمك معناسنه مضارعى شنود
وشنونده در اولنده اولان با تأكيد طلب ايچوندر كه امردن مستفاددر
بوجهتدن امر بائله ومضارع مى ايله استعمال اولنور مكر كه ضرورة
حذف اولنه (جان بوراده روح رواندر (عزيز قليل الوجود در جان
كبى انكچون مشهوردر كه ديرلر جان بوستانده تميز بو سببدن
حضرت موسى عليه السلام مصرده قبل النبوة قتل قبطى ايتدكده
مدين طرفنه فرار ايدوب روح انسانيسنى تخليص ايچون بدن وروح
حيوانيسنه زحمت ويردى بوراده جان عزيز ديدوكى تشبيه
طريقيله دركه جان عزيزم كبى محبوبم اولان مرد ديمكدر (معناى
بيت) بودركه انسانك عمرى درت نسنه سببيله افزون اولور يعنى
عمرنده بركت بولور والا عمر زياده ونقصان قبول ايتمز صورتا قبول

ايتدوكى يا تعليقات ويا انفاسده تفاوت ايله در ونصوصده واقع اولان
زياده ونقصان مؤلدر صدقه وصلهٔ رحم حديثى كبى اى جان عزيزم

كبى سوزكم ايشت واول ايش نسنه يى از برايت * اول آوردن بكوش
آواز خوش * وانكهى ديدن جمال ماه وش * اول مبتدا وآوردن
خبر وبكوش اكا متعلقدر وانكهى مبتدادر زيرا كرچه وبعده
ديمكدر ولكن بوراده والثانى ديمكدر تكم اول اكا قرينه در (ديدن
خبردر جمال اكا مفعولدر (آواز مدله اون صوت كبى (خوش خاء معجمه نك
ضميله واو رسميله ايو وملايم ويخشى بوراده خانك فتحه سيله اوقنور
وش دن اوتورى (وانكهى واندن صكره ديمكدر اصلى وانكاهى در
ياء زائده ايله زيرا انكاه دخى او معنايه در جمال صفت عين دركه بر نسنه نك
ذاتنده كوزل اولماسيدر حسن ايسه بويله دكلدر بلكه كاه اولوركه
سنك استحسانكله كوزل اولور كرچه فى نفس الامر حسن اولمسون
ليلى كبى كه چشم مجنونه كوزل كورينوردى مع هذا فى نفس الامر مجنونى
اولاجق قدر حسن رائق وجمال بديعى يوغيدى بوراده جمالدن
مراد وجه جميلدر وحقده كوزل اطلاق ايتمك جميلدن مأخوذ در
اكرچه اسماء حسنى دخى ديرلر (وش ادات تشبيهدر كه مشبه به اولانك
آخرنه لاحق اولور بو مقامده اولديغى كبى (ماه وش وغنچه وش
ديرلر (معناى بيت) بودركه اول درت نسنه نك اولى قولاغكه
آواز خوش كتورمكدر زيرا آواز خوب غداى روحدر وبدن ملايم
والذيذ غدا بولدقجه سمروب زياده لك قبول ايتدوكى كبى روح دخى
صوت حزين ومؤثردن غدالنور ونشاط وانبساطندن كويا افزون
اولور وبدنده مدت بقاسى زياده لك بولور انكچون صفا ايله كچن
كونلره خوالد ديرلر طول مكثندن اوتورى يوخسه دوام بقاسندن
اوتورى دكل زيرا بتون عمر دنيايه دوام اولماز فكيف كه خصوص
اوزرنه عمر انسانه پس عمر دنيا علم الهى ده مسمى ومعين اوليجق
عمر انسان دخى اول مسماىى تجاوز ايتمز تكم كلور (لا يستأخرون ساعة
ولا يستقدمون) واندن صكره يعنى اول درت نسنه دن ايكنجى سبب
آى كبى منور يوز كورمكدر زيرا حسن وجمال فى الحقيقه
امر روحانى دركه روح اكا منجذب وانكله منبسط اولور وانبساط ايسه

کویا سبب تزاید عمردر و بعض احادیثده کلور که اوچ نسنه چشمه
جلا ویرر که سبزه یه وماء جاری یه ووجه حسنه نظردر و ابن عباس
رضی الله عنهما عند النوم اثمد دیدکاری طاش سورمه یی دخی الحاق
ایتمشلردر و بو مقامده وجه حسندن مراد نظری حلال اولان
وجه حسندر مطلقا فافهم جدا * سیوم آمد ایمنی بر مال و جان *
* میفزاید عمر مردم را ازان * سیوم مبتدا و آمد جمله سی خبر و یاخود
سیوم آمدك فاعلیدر ایمنی اندن حالدر زیرا ایمن لازمدر بر ایمنه متعلقدر
عمر می فزایدك فاعلیدر زیرا کلمه سی بو راده زایده در نتکم کتب
لغویهٔ فارسیه ده رانك زایده و تحسین لفظ ایچون کلدوکی دخی
مصرحدر اوچنجی دیمکدر اصلنده سوم در سینك کسره سی و واوك
ضمه سیله بلا یاء ولکن سلاست وزن ایچون کسره دن یا اشباع ورسم
دخی اولنور و بعض یاء بطنیلر واردر که کتابت بنام خداوند جان آفرین
وامثالنده واقع اولان کبی که زیاده کثرتی واردر (معنای بیت) بودر که
اول درت نسنه نك اوچنجیسی مال وجان اوزرنه قیغوسزلق کلدیکه
عمر انسان اندن آرتر اکسلمز یعنی انسان دنیاده کندی نفسی ومالی
اوزرنه بی خوف و با امن اولمق اسباب تزاید عمردندر زیرا بو ایکی نسنه
انسانه احب الاشیادر حتی مال جاندن در دیمشلردر پس بو ایکی نسنه
خصوصنده قلبی بی قید و بی غم اولمق روح افزا اولور وروح افزالق
سبب درازیء عمردر نتکم مروی ایتدی فاما مردمدن یعنی آدم
اوغلانندن بو صفتده کمسه اولمق نایابدر مکر که مجنون اولا که بی غم
اوله خصوصا که مشهوردر مالك دشمنی چوقدر بو سببدن مالدار
اولان آدم مالنك ملاحظه و فکرندن خلاص اولمز * آنکه کارش
برمراد دل بود * در بقا افزونیش حاصل بود * تقدیری آن کسی که
بود کارش برمراد دل بودش افزونی در بقا حاصل دیمکدر پس
افزونیش ده شین فعله قیددر و افزون ده یا مصدریه در (بقا فنانك
ضدیدر که بر نسنه نك حالت اولی اوزرنه ثباتیدر بقیهٔ مفردات
و کذلك تقدیر مذکوردن اعراب ظاهردر (معنای بیت) بودر که
اول کمسه که انك ایشی کوکلی مرادی اوزرنه اوله و ارادتندن مرادی تخلف
ایتمیه اکا بو عالمده بقا وثبات وطول عمر حاصل اولور زیرا مرادی اوزرنه

اولدقده غم دلدن قورتلور وصفا وحضور وراحتله تعیش ایدوب عمرنده
برکت بولور * * در نقصان عمر میکوید * *
* عمر مردم را بکاهد پنج چیز * یاد دارش چون شنیدی ای عزیز *
عمر بکاهدك مفعولی و پنج فاعلیدر چون شنیدی فعل شرط
یاد دارش جزاء شرطدر (کاهد کاف عربی ایله فعل مضارعدر
مصدری کاهیدندر اکسلمك و اکسلتمك معناسنه نقص کبی که لازم
ومتعدیدر کاستن دخی بویله در مضارعنده سین هایه قلب اولنوب
کاهد وکاهنده دینلور (پنج بشدر خمسه کبی پنجك دیدکاری پنج
یکدن غلطدر بشده بر معناسنه خمس کبی ضمله پنجه هاء تخصیصله
انسانه کوره بش پرمغی مشتمل اولان کف و حیوانه کوره بش طرنغی
حاوی اولان ایاقدر پنجاه اللیدر که بش کره اوندر (معنای بیت)
بودر که آدم اوغلاننك عمرنی بش نسنه اکسلدر و برکتن قوماز
ای عزیز وشریف ونادر الوجود چونکه انی اشیده سن حفظ ایله
واندن حقه استعاذه قیل زیرا امور صعبه واحوال مشکله در * شدیکی
زان پنج در پیری نیاز * پس غریبی وانکهی رنج دراز * یکی مبتدا
زان انی بیان ونیاز شدك مفعولی وفاعلی تحتنده ضمیر یکی در ودر پیری
نیازه متعلقدر و بعد الجمله خبر در غریبی بر مقدر شدك مفعولیدر
رنج دراز کبی (یکی ده یا نسبت ایچوندر بری دیمکدر (پیری ده
مصدریه در (نیاز احتیاج معناسنه در نیازمند احتیاجلو مقابلی
نازدر زیرا نازلنمق عدم احتیاجدندر وحقه نیاز ایله یعنی عرض حاجت
ایت وفلانه نیاز ایت یعنی یلوار زیرا یلوارمق ضرورتدن ناشیدر پس
صوك وآرد یعنی بعده (انکهی ده بویله در (غریبی ده یا مصدریه در
غریب وطندن دور اولان کمسه در زیرا غربت وطندن مفارقت
وتباعددر قارغه یه غراب دنلدی زیرا ایراغه اوچر کیدر و غربتك
انواعی واردر بو راده مراد غربت حسیه در که غربت کونیه دن
بر نوعدر (رنج دراز اوزون زحمت یعنی مدت مدیده خستهلك
وامثالی الحاصل دراز جسم ممتددر که عرب طویل وترك اوزون دیر
مقابلی کوتاه در که قصه در قیوده امتداد بولندیغندن اوتوری چاهی
درازله وصف ایدرلر نتکم دلو کبیره غرب دیرلر قیویه بعدی تصور یله

(معنای بیت) بودر که اول بشدن بری پیرلك وقتنده ضرورت
واحتیاج اولدی زیرا پیرلك زمان ضعف وانقطاع قوادر که مانع
کسبدر وخلقه محتاج اولمق دین ودنیا جهتیله مخل ومضردر پس
پیر ایسه دخی فکر معاش بقیهٔ عمرنده برکت قومز واندن صکره
بری دخی غریبلقدر که وطن اصلیسندن دور واقربا واشناسندن
مهجور اولمقدر زیرا هجران المندن غیری هزار زحمتی دخی واردرکه
وجودك انحلال وجوهر قلبنك ذوبانه سببدرکه غمندن لیل ونهارنی
تمییز وحیرتندن یمین ویسارنی تشخیص ایتمیه نك عمرنده نه برکت
اولاجقدر واندن صکره یعنی اوچنجیسی رنج دراز ومرض مدید
وبی نفاد درددر زیرا فی المثل بیوك باشك بیوك اغریسی اولدیغی کبی
بلاء عظیم ورنج طویلك دخی فکر وغم درازی اولور محنتله مرور
ایدن عمره ایسه عمر دنلمز ودنلمشدر که کل قلیلا تعش طویلا یعنی
طعامی قلت اوزره اکل ایله وچوق یاشه زیرا قلت اکلده صحت بدن
واردر وصحت بدنله برکون بلاصحة اون کوندن خیرلی واکثردر
پس درد ومرضه مقارن اولان عمرده برکت یوقدر* هرکه او برمرده
اندازد نظر* عمر او بی شك بکاهد ای پسر* بونك تقدیری هرکسی که
او اندازد نظر برمرده ای پسر بکاهد عمر او بی شك دیمکدرکه
بو تقدیردن اعرابی ظاهردر (مرده میتدر آخرنده ها فعلیتدن اسمیته
علامت نقلدر (اندازد فعل مضارعدر مصدری انداختن در اتمق
معناسنه مضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب اندازد واندازنده
دیرلر (نظر برنسنه یی ادراك ورؤیت ایچون بصر وبصیرتی تقلیب
ایتمکدر (بکاهد بوراده لازمدر اکسلور معناسنه اولنده باء مکسوره
حرف استقبالدر می حرف حال اولدیغی کبی (معنای بیت) بودرکه
هرکیمسه که میت اوزره نظر والتفات طرح ایلیه ای پسر انك عمری
بی شبهه اکسیلور زیرا موت وحیات مجانس دکللردر حیات ایسه
حی دن اخذ اولنور پس میته نظر ایتمك نقص حیاته سبب اولور
انکیچون دیمشلردرکه مصلوبه نظر والواح قبوری قرائت نسیان
کتورر ونسیان عصیاندندر وعاصی مرده کبیدر وبونده میتدن مراد
موتای عوامدر زیرا خواص ناس احیاء حقیقیه در پس انلرك میتلری

حی حکمنده اولمغله هرحالده انلره نظر ایتمك برکتدن خالی دکلدر بلکه
دست وپالری بله تقبیل اولنور زیرا انلرك جسدلرنی مس ایدن اعضا
دوزخه یانمز* پنجم آمد ترس وبیم از دشمنان* عمررا اینها همی دارد
زیان* پنجم آمدك فاعلی وترس اندن حالدر واز ترسه متعلقدر اینها
داردك فاعلی وعمر مفعول اولی وزیان ثانیسی در (پنجم باء عجمینك فتحی
وجیم فارسینك ضمیله بشنجی دیمکدر (ترس فتح تائله ترسیدن لفظندن
اسم مصدردر قورخو معناسنه ترسیدن قورخمقدر خوف کبی بیم دخی
قورخو معناسنه در پس عطف تفسیری قبیلندن اولور ودقایقده
کلور که بیم مقابل امیددر عرب توقع خیره رجا وعجم امید وترك
اومود دیر نومید اولانه اوموسی یوقدر دیرلر وعرب توقع شره خوف
وعجم بیم وترك قورخو قویو دیر عجم بی ترس وبیم دیر ترك قورخوسی
قویوسی یوقدر دیر ترس مطلقا قورخودر اولاجقدن اولسون
اولمشدن اولسون انتهی بوصورتده واو عاطفه مغایرتی بیان ایچون
اولمش اولور (همی دارد می حرف حال وهاء مفتوحه تأکید ایچوندر
دارد فعل مضارعدر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر (زیان زای هوزك کسریله
اصی نك ضدیدر سود وزیان دیرلر (معنای بیت) بودرکه بشنجی
دشمنلردن وشرلرندن خوف کلدی زیرا خوف وهم انسانی اریدر
وبدنی چوریدر ووقتنی شاشورر وآخر طپراغه دوشورر اشته بو
بش نسنه عمر انسان وحیات آدمه خسارت وزیان طوتر وبونلردن
مصون اولان کمسه نك وقتی هردم بهار اولوب بلبل کبی دائم اوتر
* هرکه او از دشمنان ترسان بود* کار او هر لحظه دیکرسان بود*
تقدیری هرکسی که او بود ترسان از دشمنان بود کار او هر لحظه دیکرسان
دیمکدرکه بود اولك تحتنده ضمیر فاعل اویه راجعدر ترسان مفعولی
واز ترسانه متعلقدر وبعد الجمله اویه خبردرکه او مبتداء ثانیدر واو دخی
بعد الجمله هرکسی یه صفتدرکه هرکسی مبتدای اولدر کار ایکنجی
بودك فاعلی وهرلحظه ظرفدر ودیکرسان مفعولدر وبعد الجمله
مبتدای اوله خبردر (ترسان صفت مشبهه درکه ترسیدن لفظندن
صیغهٔ مبالغه در معناسی قورقغاندر ولکن اکثر مواضعده معنای صفته

نظر ایتزلر بلکه همان اسم فاعل معناسن ویررلر وقورخوبجی دیرلر خائف کبی نتکم اسماء مصادر دخی بویله در مثلا دانش که باش دیمکدر بلکده استعمال ایدرلر علم کبی (لحظه لحظ کوز اوجیله وقیروغی ایله باقمقدر لحظه اندن مره در لمحه برکره نظردر طرفه برکره کوز قپاغن آچوب قپامقدر پس بو اوچ کلمه نك میاننده فرق ظاهر اولدی (سان معانیٔ کثیره یه کلور بوراده مراد اسلوبدر کافی الدقایق ودورلو معناسی در کافی وسیلة المقاصد (معنای بیت) بودر که هرکسه که اعدادن قورخوبجی ودشمنلری طرفندن خوفی اوله انك هرکوز قیروغیله نظر والتفات ایده جك زمانده یعنی هردمده کاری بشقه اسلوب و بردورلودخی اولور یعنی حالی مکدر اولوب بلا وقضا وافکار وغم غصه اکا کوز آچدرمز واستغراق اوزرنه باشنه نلر کلور فافهم

* ازخدا ترس ومترس ازدشمنان * کز همه دارد خدایت در امان *

بو بیتك اعرابی ظاهر در ترس امر حاضر ومترس نهی حاضردر (کز اصلنده که ازدر که کاف عربینك کسریله کلامك مابعدنی ماقبلنه ربط ایچون وتعلیل ایچون دخی کلور تاکبی بوراده ایکسی دخی وجهدر (خدایت ده تا دارده قیددر داردت خدا ازهمه دیمکدر که خدا داردك فاعلی وتا مفعو لیدر (امان بی خوف وبی اضطراب اولمقدر امن کبی (معنای بیت) بودر که الله تعالی دن خوف ایله اعدادن خوف ایلمه که حق سنی جمله سندن امانده وحفظنده طوته ویاخود تاسنی جمله سنك شرندن مصون ایلیه زیرا انسانه اعانت التجا ایتدیکی یردن کلور ملتجا ومنجا ایسه حقدن در پس اکا حق تعظیمله تعظیم ایدوب جلال وهیبت ومؤاخذه سندن خوف ایدن البت امان بولور بورادندر که اعوذ بالله دینلور وقرآنده کلور (فاستعذ بالله) وینه کلور (اعیذها بك) اشته بو معنی عالم حقیقتك حکمیدر قال الله تعالی (فلاتخافوهم وخافون) فاما شریعتده (خف من الذی لایخاف من الله) دنلدی پس غیریدن خوف ایتمك امر حقله اولیجق اعدادن خوف اولنور نتکم واسطه یه شکر امر شارعله اولمغین شکر اولندی والا حقدن غیریه شکر اولنمز

مطلب

* درشناعت دروغ کوی کوید *

* دور باش از پنج خصلت ای پسر * تا نریزد آب رویت درنظر *

دور مابعدنه مضافدر زیرا باش امردر باشیدن دن باء عربی ایله اولمق معناسنه تا تعلیلیه در آب نریزدك فاعلیدر (خصلت فضیلتده اکثردر بوراده رذیلتده مستعملدر (نریزد فعل مضارع منفی در مصدری ریختن در دوکمك معناسنه صب کبی مضارعنده خازایه قلب اولنوب ریزد وریزنده دیرلر ریزیدن دوکلمکدر که لازمدر بوراده مراد بودر ریختن معناسی دکلدر که متعدیدر (معنای بیت) بودر که بش رذیله دن دور وبعید اول وآنی ارتکابدن حذر ایله تا که خلقك نظرنده یوزك صویی دوکلمیه وحرمت وعزتك باقی قاله والا بین الناس بی اعتبار اولورسن مؤمنه ایسه عرض دین وعرض دنیا لازمدر انکیچون وارد اولدیکه (اتقوا مواضع التهم) عرض کشینك صیانت ایتدوکی طرفیدر زیرا عرض کسرله عرضدن اخذ اولنمشدر ضمله که جانب دیمکدر قال الله تعالی (لیذهب عنکم الرجس) ای الشیٔ القذر المدنس بعرضکم

* اولاکم کوی بامردم دوروغ * زانکه کردی از دروغت بی فروغ *

اول مبتدادر زیرا آخرنده الف لاجل الضروره وصلی وقف مجراسنه اجرا قبلنمشدر کوی امردر کم اکا مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری قل قولا قلیلا دیمکدر با اکا متعلق ودروغ انك مفعولیدر و بعدالجمله خبردر (کردی فعل مضارع مخاطبدر که بی فروغ مفعول صریحی وازغیرصریحی در (کم کاف عربینك فتحیله اکسك معناسنه نتکم بالاده شرح اولندی بوراده نقصان قلتی مستلزم اولمغله عدمدن کنایه اولور (دروغ یلان کذب کبی دروغ زن یلانجی وفاسق وفاجر دروغ کوی کبی (کردی کاف عجمیله شوی معناسنه که اولورسن دیمکدر تحقیقی بالاده در (فروغ علو وشعله یعنی ایدنلق (معنای بیت) بودرکه اولا آدم اوغلانه وخلقه یلانی اکسك واز سویله یعنی هیچ سویلمه زیرا کذبه رخصت یوقدر مگر که اصلاح سناه وسیله اوله اول سببدن سویلمه که دروغکدن بی فروغ اولورسن یعنی یوزك قرارر وفضاحت بولورسن کویا دروغی صبح کاذبه تشبیه ایتدی بالاخره روسیاه اولمقده نتکم صدق صبح صادقه بکزرر وسفید اولمقده زیرا کتدکچه ضوئی افزون اولور طلوع شمسه دك * هرکه استیزه کند

بامهتران * آب روی او بریزد بی کمان * تقدیری هر کسی که کند استیزه بامهتران بریزد آب روی او بی کمان دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (استیزه اصلنده ستیزه در عناد وجدل معناسـنه تتکم مرور ایتدی اولنده همزهٔ مکسوره لاجل الضرورة تصرفات عجمدندر (مهتران مهترك جمعیدر میمك کسریله مه اولودر ترادات تفضیلدر مهتر اولورق دیمکدر یعنی اولولقده غیراوزرنه فضلی واردر (کمان کاف عجمینك ضمیله شبهه وسرزمك (معنای بیت) بودر که هر کسه که اولرله یعنی اکابر واشراف واعیانله جنك وجدل ومضاد ایلیه انك بی شبهه آب رویی دوکیلور وحرمتی قالماز زیرا حدی اولمیان کسه وجوه قومك یوزلرنه قرشو بد معامله ایتمك سبب حقارت وباعث سقوط در بلکه مردمانله مطلقا کثرت مجادله خفتدن ناشی اولمغله بین الناس استخفافه داعیدر * پیش مردم هر کرا نبود ادب * کر بریزد آب رو نبود عجـب * تقدیری هر کسی که نبود اورا پیش مردم ادب دیمکدر که اورا نبودك مفعولی عربی ده له معنـاسنه وادب فاعلی وپیش ظرفیدر وبعد الجمله هر کسی یه صفتدر وهر کسی مبتدادر اب رو ریزدك فاعلی وجمله سی فعل شرطدر ایکنجی نبودك فاعلی بریزدك مصدری اولان ریزیدندر وعجب مفعولیدر وبعد الجمله خبردر (پیش باء فارسیله اوك معنـاسنه جهات ستدندر (ادب امور مستحسنه یی مراعاتدر عجب سببی خفی اولوب عادتدن خارج اولان نسنه دن نفسك تغیریدر سیل عظیم وشجرهٔ منتهی وامثالی کبی (معنای بیت) بودر که هرکسه که انك خلق اوکنده ویاننده ادبی وعقلا وشرعا مستحسـن اولان نسـنه یی مراعات ومحافظه سی اولمیه انك یوزی صویی دوکیلوب حرمتی قالماز وبی عرض وبی ناموس وبی اعتبار اولورسه عجب اولماز یعنی اویله اولدیغنه تعجب ایتمه زیرا سببی واردر که بی ادبلکی در وبی ادب حیوان مقوله سیدر که عجب وعاری بلمز وحسن وقبحی فرق ایلمز فافهـم * از سبکساران مباش ای نیك خوی * کز سبکساری بریزد آب روی * از مباشه متعلقدر (کز تقدیرده که بریزد آب روی از سبکساری دیمکدر که آب روی بریزدك فاعلی واز بریزده متعلقدر (سبکساران سبکسارك جمعیدر سبکسار وسبك سر صفت مشبهه در که لغتده یینی باشلو

دیمکدر ولکن عرفده خفیف العقل معناسنده مستعملدر تتکم دستور العمل ده مصرحدر (نیك خوی دخی صفت مشبهه در کوزل وایو خویلو معناسنه سبکساری ده یاء مصدریه در یینی باشاولق معناسنه زیرا سارا کرچه دپه در انکچون کله پوشه ساره دیرلر ولکن جزء کل اوزرنه محمول اولوب بتون باش مراد اولور وخفیف العقلدن کنایه اولدیغی عقل سرده اولمغله در پس سرك خفتی عقلك خفتی در (معنای بیت (بودر که ای ایو خویلو خفیف العقل اولانلردن اولمه که خفیف العقل اولمقدن آب روی دوکیلور وانسانه حرمت قالماز زیرا خفت عقله خفت افعال لازم کلور افعالنده متانت واوضاعنده وقار وصلابت اولمیان کمسه نك ایسه حرمتی اولماز بلکه سفه وخفت وجنونه حمل ونسبت اولنور * ای پسر بامهتران کمتر ستیز * وز حماقت آب روی خود مریز * ستیز امر حاضر در ستیزیدن دن کمترانك مفعول مطلقی وباستیزه متعلقدر بونك لسان عربی ایله تقـدیری وجادل الاکابر والاشراف مجادلة ناقصة قلیلة ای لاتجادل اصلا (وآب روی مریزك مفعولی (وازانی تعلیلدر (حماقت قلت عقلدر (معنای بیت) بودر که ای پسر خلقك عظما وکبری ایله از جنك وجدل ایله یعنی هیچ ایتمه وحماقتك سببیله کندی آب روییکی دوکمه یعنی انلرله مجادله ایتمك حماقتدندر وحماقتك اثری اولان کار انسانك قدرنی تنزیل ایدر وبی حرمت وبی اعتبار قیلور * کر بعالم آب رویی بایدت * دائما خلق نکویی بایدت * تقدیری کر بایدت آب رویی بعالم بایدت دائما خلق نکویی دیمکدر که تاء خطاب بایدك مفعولی وآب رویی فاعلی وبعالم اکا ظرفیدر وبعد الجملـه فعل شرطدر خلق نکویی دخی ایکنجی بایدك فاعلی (ودائما ظرفی وبعد الجمله جزاء شرطدر (بعالمده با ظرفیه در که در عالم دیمکدر وعالم مایعلم به الصانع در که دنیا مراد در (آب روی ده یاء ثانیه وکذلك نکویی ده یا زائده ویا وحدت نوعیه ویا تنکیر ایچوندر که تعظیم مجمولدر یوخسه جنسدن فرد مبهم دکل (معنای بیت) بودر که اکر سکا عالم دنیاده آب روی ویا بر نوع آب روی غریب ویا آب روی عظیم کرکسـه سکا دائما ایو خوی کرکدر یعنی ادبك وایو خویك وار ایسـه عزتلو وحرمتلو ویوزی صولو

اولورسن واکر خلافی یعنی بدخوی اولورسك یوزك صورتك قالماز
و بین الناس بدنام و پرملامت قالورسن انکچون ممدوح ونیك خولره ملك
مشربدر دیرلر و بد اخلاق اولنلره کلب عقور وحیوان مفترس دیو
سویلرلر * هرکه اهنك سبکساری کند * ازوی آب روی بیزاری کند *
اهنك کندك مفعولی وفاعلی هرکه در زیرا تقدیری هر کسی که
دیمکدر که مبتدا در و بعد الجمله مبتدایه صفتدر (آب روی ایکنجی
کندك فاعلی و بیزاری مفعولی واز بیزاره متعلقدر و بعد الجمله
مبتدایه خبردر (آهنك بدله قصد وعزم معناسنه اسم مصدردر
آهنکیدن مصدردر که قصد ایتمکدر خیراهنك وشراهنك قاصد خیر
وشر دیمکدر (بیزاری ده یا مصدریه در بیزار نفرت یعنی اورکمك
وقورتلق وقاچمق (معنای بیت) بودر که هرکسه که قصد خفت
ایلیه آب روی اندن بیزارلق ایلر ونفرت قیلور حاصلی خفیف ادمده
آب وروی وحرمت اولماز بلکه مسخرهٔ عالم اولور و بوندن فهم
اولنور که آب رویی محافظه ایتمك اسبابنه تشبث ایله اولور که از جمله
کران سر یعنی اغرباشلو واوصلو وادبلو اولمقدر * جز حدیث راست
با مردم مکوی * تانکردد آب رویت آب جوی * جز حدیث استثناء
مفرغدر که جز کلمه سنك مابعدی علی حسب العوامل معربدر یعنی
مکوی با مردم الاحدیث راست پس حدیث مکوینك مفعولیدر مثبتی
اعتباریله با اکا متعلقدر تا تعلیل ایچوندر آب روی نکرددك فاعلی
وآب جوی مفعولی و بعد الجمله مکویه تعلیلدر و بو تقریردن فهم
اولندیکه (جز حرف استثنادر (حدیث خبر وسوز در (راست طوغریدر
اکرکرك مقابلی اولورسه که اکری در اماچپه مقابل اولیجق معناسی
صاغدر ترك صاغ وصول دیدوکی یرده عجم راست وچپ وعرب یمین
وشمال دیر (جوی ارمق نهر کبی بونده اب رویی آب جویه تشبیه
واردر روان اولمقده (معنای بیت) بودر که خلقه طوغری سوزدن
غیری سویلمه یعنی نه بتون یلان سویله ونه سوزکه یلان قات تا که
ابروی وحرمتك ارمق صویی کبی آقوب کتمیه پس کذب ایتمك
ابرویك جریان وعدم قرارنه سببدر وکذب هر کسدن مذمومدر
(فاما سلطاندن زیاده مذمومدر زیرا غیریسی کذبله یا جلب منفعت

ویا

ویا دفع مضرت ایدر سلطان دفع وجلبه کذبله توسل ایتمکه حاجت
بوقدر پس حل وعقد وتصرفاته قادر اولان کمسه نك کذبی خباثت
زاتیه سنه نشاندر * از خلاف واز خیانت باش دور * تابود پیوسته بر روی
تونور * دور باشك مفعولی واز اکا متعلقدر نور بودك فاعلی و پیوسته
مفعولی و بر اکا متعلقدر و بعد الجمله امر سابقی تعلیلدر خلاف وفاقك
ضدیدر خیانت دخی امانتك ضدیدر یعنی خیانت امانتده علی خلاف
الشرع تصرفدر که نقض عهد ایتمکله حقه مخالفتدر پیوسته اولاشق
وچاتق واولاشمش مصدری پیوستن در اولاشمق واولاشدرمق
معناسنه مضارعنده حذف سین وجلب نون ودالله پیوند و پیونده
دیرلر بعض نسخده بر برینه دردوشمشدر نورمایدرك به ولابدرك در
(بو تفسیر اوزرنه الله تعالی یه دخی اطلاق اولنور فاعرفه (معنای بیت)
بودر که حقه وخلقه مخالفتدن وحق وخلقك اماناتنه خیانتدن دور
و بعید اول تا که متصل یوزك اوستنده نور اوله یعنی دائما نورلو اولسون
دیرسك خلاف وخیانت ظلمتنی ازاله ایله زیرا نور طاعتله ظلمت
معصیت بر یرده اولماز و بونده خلاف وخیانتی تخصیص ایلدی وترکنی
سبب نور قیلدی زیرا الله تعالی وفاق واجتماعی سور خلاف وافتراقی
سومز حتی طلاق سبب افتراق اولمغله ابغض مباحاتدندر وانسانك
خلقندن مقصود تحمل اماناتدر اکر شرائع واکر حقائق واکر
سائر ودائع وامانات وامر دین ودنیا وفاقله نظام بولور خلافله دکل
فافهم جدا * کرهمی خواهی که کویندت نکوی * ای برادر هیچ
کس را بد مکوی * کویند ضمیر جمع خلقه راجعدر وتاء خطاب مفعول
اول ونکوی ثانی و بعد الجمله که رابطه سیله خواهی یه مفعولدر
وخواهی جمله سی دخی فعل شرطدر (نکوی نونك کسره سی و کاف
عربیله (ومکوی کاف فارسیله در وایکسی دخی یائله ویاسز مستعملدر
ومده الف اولسه اودخی بویله در مثلا خدا وخدای دینلور و بوندن
فهم اولنور که یا الراصل کلمه دندر (هیچ کس مکوینك مفعول اولی (و بد
ثانیسی در و بعد الجمله جزاء شرطدر (معنای بیت بودر که اکر دلرسك که
سکا ایو سویلیه لر بد سویلمیه لر ای برادر سن دخی هیچ برکمسیه بد سویله
زیرا ایلوکه ایلوك وکلکه کلك ایله مقابله اولنه کلمشدر ودیمشلردر که

كما تدين تدان و بالكأس التى تسق تسق وقرأنده كلور (هل جزاء الاحسان الاحسان) وينه كلور (وجزاء سيئة سيئة مثلها) وهيشلردر كه كران جانه يعنى ثقيل اولان كمسيه حرف ثقيل سويلمه تا كه سندخى اندن ثقيل سوز اشتميه سن زيرا طاغ رد صداده بى اختيار در يعنى طاغه چاغرن آدمك صوتنه وكلامنه كوره صوت وكلام عكس ايدر وقبه دخى كوه كبى در * تا نباشى در جهان اندوهكين * از حسد در روز كار كس مبين * اندوهكين نباشى نك مفعوليدر و بعد الجمله مصراع ثانى نك مضمونى تعليلدر زيرا تا بو راده تا غرضدر عربيده لام علت كبى از مبينه متعلق ودر دخى اكا ظرفدر اندوه غم و غصه اندوهكين غصه لو اندوهناك كبى زيرا كين كاف عجميله ادات نسبتدر كما فى كتب اللغه و بعضيلر ديديلر كه كين اصلنده اكين در الف ممدوده ايله شئ آخرله تركيب اولنيجق الف حذف اولنور اكين مندر و يصدق ويورغان كبيلرك ايچنه طولدردقلرينه ديرلر غمكين وغمكين كبى كه غم طولمش ونم طولمش ديمكدر اصلرى غم اكين ونم اكين در و بو قول صوابه اقربدر زيرا نسبت ايچون اولان ين لفظى در كه يا نسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر سيمين وزرين كبى نسبتده كاف دخى زياده اولور ديمك ضعيفدر (حسد بالاده در (روز كار زماندر مراد حسن حال وخوشلقدر ذكر محل واراده حال طريقيله (مبين نهى حاضردر مصدرى ديدن در كورمك معناسنه مضارعنده دال على غير قياس بايه قلب اولنوب بيند و بيننده ديرلر (معناى بيت) بودر كه تا دنياده غم وغصه لو وياخود غم وغصه ايله طولمش اولميه سن يعنى بويله اولمامقدن اوتورى حسد يوزندن كمسه نك دنيا جهتندن حسن حال وخوشلغنه باقميه سن زيرا حسد صفت شيطانيه در پس عاقبت سنى بردرده كرفتار ايدر وغمه دوشورر بو معنادن كركدر كه حسدى غبطه يه تبديل ايده سن وغيرك علم نافعى كبى علم استيه سن تا كه اهل دينى احيا ايليه سن وعالملرك اجرى قدر اجر بوله سن و كذلك غيرك مال حلالى كبى مال دليه سن وخيرات وحسنات ايله ذكرك جاودان وسراى آخرتك آبادان اوله فافهم * در سخاوت كوش اكر دارى غنا * * تا فزايد آب رويت از سخا * در كوشه ظرفدر و بعد الجمله جزاء

مقدم وما بعدى شرط مؤخردر كه لاجل الضروره تقديم وتأخير واقع اولمشدر (آب فزايدك فاعلى واز اكا متعلقدر و بعد الجمله ماقبلنه تعليلدر (كوش كاف عربيله امر حاضردر مصدرى كوشيدن در دورشمق وچالشمق معناسنه (غنا فقرك مقابليدر كه بى احتياج اولمقدر (فزايد فعل مضارعدر مصدرى فزون درارتمق وارتورمق معناسنه مضارعنده واو يرينه الف وياكتوروب فزايد وفزاينده ديرلر (فزون اسم مصدر در آرتوق معناسنه وهمزه ايله افزودن وافزايد وافزون دخى ديرلر (ودقاعده كلور كه فزون آرتقدر اصلى افزون در افزودن دن كه معناسى ارتمقدر الفى حذف اولنمشدر مقابلى كاست دركه معناسى اكسكدر اسمدر كاستن دن كه معناسى اكسلمكدر افزون ايله بيشك فرقى بودركه ارتمغله زايد اولان نسنيه افزون وابتدادن زايد خلق اولانه بيش ديرلر (معناى بيت) بودركه اكر غنا ودولتك وار ايسه جومردلكه وفقيرلره صرف ايتمكه چالش تا كه سخا و بذلك سببيله آب رويك افزون اوله يعنى كرچه غيرى احوالله دخى يوزصويى وحرمت حاصل اولور فاما سخا ايله زياده لك بولور زيرا خلقده فقر ذاتى اولمق حسبيله ماله ميل ايدرلر بو معنادن كرم كور دكلرى كمسيه تعظيم ايلرلر كريم دخى كرمى سببيله حرمت وعزتى ارتورر * برد بارى ووفادارى كزين * زانكه آب روى افزايد از ين * كزين امردر برد بارى اكا مفعولدر افزايد مضارعدر آب روى انك فاعليدر از ين اكا متعلقدر (برد بارى ده يا مصدريه در بانك ضمه سيله يواش حليم كبى ويوك كوتوريجى وكوچ چكيجى معناسنه برد بار يواش يعنى حليم اصلنده فعلدر كه برد ماضى و بارانك مفعوليدر صكره معناى مذكوره نقل اولندى (وفادار وصف تركيبى در اصلى دارندهٔ وفادر آخرنده يا مصدريه در (كزين كاف عجمينك ضميله در كه مصدرى كزيدن كلور اورندلمك معناسنه مضارعنده كزيند وكزيننده ديرلر (معناى بيت) بودر كه يواشلق و وفادالق اختيار ايله تيز مشرب وغدار اولمه شول سببدنكه بو ايكى صفتدن آب روى زياده اولور انكيچون كاد الحليم يكون نبيا دنلدى يعنى حلم وخلقك يوكن چكوب تحمل ايتمك انبيا صفتى در و وفا دخى بويله دركه عهدنه طور مقدر

کرك حق و کرك خلقله قال الله تعالى (يوفون بعهدهم) فافهم
* هر که او با خلق بخشاید همی * بی شك آب رویش افزاید همی *
با بخشایده متعلقدر و بعد الجمله اویه خبر واو دخی بعد الجمله هر که یه
صفتدر زیرا هر که هر کسی که تقدیرنده در که مبتدادر آب روی
افزایدك فاعلی و بعد الجمله مبتدایه خبردر (همی ایکی موضعده دخی
حقیقتده فعللر اوزرنه داخلدر که همی بخشاید وهمی افزاید دیمکدر
(می حال ایچون واولنده هاء مفتوحه تأکید حال ایچوندر (بخشاید
مضارعدر مصدر اصلیسی بخشودن در که اسرکمکدر مضارعنده
واو الفه قلب اولنوب بخشاید و بخشاینده دیرلر مصدر فرعیسی
بخشایدندر بخشایش اسم مصدردر اسرکیش معناسنه (معنای بیت)
بودر که هرکسه که خلقه مرحمت ایلر بی شك انك آب رویی افزون
اولور یعنی خلق اسرکینك ومرحمتله معامله قلمق حرمت آرتورر
انکیچون دیرلر که کنند کدن اسن واکبر اولانی پدر و برابری برادر
واصغری اولاد یرینه بیل یعنی بوجملیه پدر واخوان واولاده اولان
معامله یی ایله که لطف ومرحمت وشفقتله در تاکه بو صفت رحمانیه ایله
محبوب القلوب اولاسن وحرمتك افزون اولوب قدر وجاه بولاسن فافهم
* * در بیان آنکه آب روی ازان زیادت می شود کوید * *
* می فزاید آب رو از پنج چیز * با تو کویم بشنو ای اهل تمیز *
بونك اعرابی ظاهر ومفرداتی مرة بعد اخری شرح اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که آب روی وحرمت بش نسنه دن افزون اولور
سکا سویلیه یم ایشت وقولاق طوت ای اهل تمیز وادراك بوندن
مقصود تنبیه در یعنی امور آتیه حفظنده اهتمام اولنه چوق اشیادن
اولمغله اول خصوصده سامعی ایقاضدر تاکه وارد اولدقده غافل
اولمیه پس لسان فارسیده بشنو وامثالی عربیده استمع و الا واعلم
کلمه لری کبیدر بعد ذا امور خمسهٔ ماضیه تخلیه خاء معجمه ایله یابندن
اولمغله تقدیم وامور مستقبله تحلیه نوعندن اولمغله تأخیر اولندی
زیرا اساس بنادن مقدم در * چون بکار خویش حاضر بودهٔ *
* آب روی خویش را افزودهٔ * حاضر بوده نك مفعولی و بکار
حاضره متعلقدر و بعد الجمله شرطدر آب روی افزوده نك مفعولیدر

آب رویه وروی خویشه مضافدر و بعد الجمله جزاء شرطدر
(بکارده باء ظرفیه در تکلم آشغه ده اندر کاردن مفهومدر (بودهٔ ده
همزه خطاب ایچوندر که اصلنده یاء محذوفه یه توسل ایچوندر
سکره یاء خطابه بدل قلنمشدر (بودهٔ ماضیدن قسمدر مصدری بودن در
اولمق معناسنه مضارعنده واو مفتوح اولوب بودیلور وافزودهٔ ده
بودهٔ کبیدر (معنای بیت) بودر که چونکه کندی کارکده حاضر
اولمش سن آب روی وحرمتکی آرتورمش سن یعنی اکر ایشکی غیره اعتماد
ایدوب سپارش قلمزسن بلکه بالفعل حاضر اولورسن فضاحتدن
قورتلورسن زیرا بلکه ایل سنك تدبیرکه موافق ایش طوتمیوب سنی
تخجیل ایلیه وآب رویك دوکیله خصوصا که کار خطیری شخص
وضیعه تفویض ایتمك محل خطردر ولسان ترکده مثلدرکه قورده
سؤال ایدوب اکسك نیچون قالندر دیمش اولدخی ایشمی غیره اصمرلمام
دیو جواب ویرمشدر * از سخاوت آب رو افزون شود * وز بخیلی
بی خرد مطعون شود * آب رو شودك فاعلی وافزون مفعولی واز
اکا متعلقدر وجمله سی ابتدائیه در و بی خرد شودك فاعلی وافزون
مفعولی ومطعون مفعولی واز اکا متعلقدر و بعد الجمله ما قبلنه
معطوفدر (بخیلی ده یاء مصدریه در (بخیل مالی مستحقندن امساك
ایده نه دیرلر (بی خرد عقلسزدر (مطعون طعن دندر که مزراق
و بوینوز وامثالیله ضربدر صکره وقیعد ده قولله اولان طوقنمقده
بطریق الاستعاره استعمال اولندی قال الله تعالى (وطعنوا فی دینکم)
ومبارك دیدکلری مرضه مبتلی اولانه مطعون دیدیلر زیرا طائفهٔ
جنك رمحله طعن وضربندن حاصل اولور و بعض نسخه ده مطعون
یرینه ملعون دوشمشدر علیه اللعنه (معنای بیت) بودر که سخا
وجود وکرمدن انسانك حرمتی آرتار و بی عقل اولان بخیللغی اوجندن
تعیب وتقبیح وقدح اولنور وخلقك دلنه دوشوب رسوای و بد نام
اولور بوراده بی خرد دیدوکی بخلك نقصان عقلدن ناشی اولماسنه
دلالت ایدر زیرا عقل کاملی اولان آدم مقتضای عقل وشرعی
مراعات ایدر وامور واجبه ومستحسنه محافظه ده تقصیر ایتمز
و بوندن فهم اولنور که مؤمن عاقل هر وجهله محل تهمتدن حذر

ومظان قيل وقال وطعن وتشنيعدن كذر ايلر * هر كه حاضر نيست
ندربكارخويش * ريزد آب روى از رخسارخويش * بونك عربى ايله
ترجمه سى كل شخص لبس بحاضر فى فعله ديمكدر پس حاضر
بحسب المعنى نيستك مفعولى وفاعلى هركه يه راجع ضميردر اندر
حاضره متعلقدر وبعد الجمله هركه يه صفتدر زيرا هركه هركسى
ديمكدركه مبتدادر (آب ريزدك فاعلى واز اكا متعلقدر وبعد الجمله
مبتدايه خبردر (ريزد فعل مضارع لازمدر دوكيلور معناسنه عربى ده
ينصب كبى مصدرى ريزيدندر دوكلمك معناسنه انصاب كبى (رخسار
بوفنده تدوين اولنان جميع كتب لغويه ده تحرير ايتدكلرى بودركه مطلب
رخسار اصلنده رخزاردركه رخ يكاق وزاركه بركلمه نك آخرنه لاحق
اولور موصوفنك كثرتنه دلالت ايدر (كلزار ولاله زار وامثالى كبى
واخرى حرف حلق اولميان كلمه يه متصل اولسه زائله سينك قرب
مخرجى اولمق سببيله زا سينه قلب اولنوب مثلا رخ زارده رخسار
وشاخ زارده شاخسار وكهزارده كهسار دينلور ورخده كثرت حقيقيه
اولامغله رخساره دكرمى و يوك يكاق مراد اولور كويا برقاچ يكاق
حكمنده در وابن كمال دقائقده ديمشدركه سار ديه در شاخسار
بداق ديه سيدر چاهسار قيو باشيدر چشمسار بكار منبعيدركه سار
بوراده بطريق الاستعاره در رخساردكى كبى كه يكاغك اورته سنده
بوجه برينه ديرلر يعنى يكاغك يومروجه يرى زيرا رخسارده كثرتك
وجهى بوقدر انتهى ملخصا اشته بونك كلامندن سار زاردن
مقلوب اولديغى معلوم اولدى ولكن لسان فرسه مناسب اولان
اعتبار اولدركه رخسارده كثرتى كثرت اعتباريه يه حملدر زيرا بونده
مبالغه واردركه مقام مدحه مناسبدر وبونك نظائرى دخى بويله در
حتى شاخساركه بوداقلقدر اكر بربداق اولوب زياده منتهى ايسه
مبالغيه مجوولدر وكذلك شاخ كه بوينوزدر براولوب عظيم قرنده
عظم وارايسه كثرت اعتباريه يه راجعدر ولسان عربده دخى بومعنى
جاريدر يعنى مفردى جمع منزله سنه تنزيل ايدوب صيغهٔ جمعله تعبير
ايدرلر سرا ويل كبى كويا هرقطعه سى برسروال در وعجم محبوبه
جانان ديرمع هذا برجاندر زيرا همان بن خسته نك جانى دكلسنى جان

عالم سن) وفقنجه برقاج جان ونيجه روح روان منزله سنده ديرپس
بومعنايه الف ونونى نسبت معناسنه اخذ ايتمكه حاجت يوقدر
وابن كماله بودقائقدن ذهول ايدوب اظهار نقصان دوشمزدى ولكن
ديمشلردركه الكل صارم كبوة واول كتابده بومقوله مرجوح اعتبارلر
وبلكه سقط سوزلر چوقدر (معناى بيت) بودركه هركسه كه كندى
كارنده حاضر دكل وايشنى غيره اصمرلر انك آب رويى رخسارندن
دوكيلور وحرمتى قالماز وصويى كسلمش اغاج كبى قوريوب قالور فافهم

* هركرا باخلق بخشايش بود * آب روى اودر افزايش بود *
تقديرى هركه اورا بود بخشايش باخلق بود آب روى اودر افزايش
ديمكدر اورا بوده متعلقدركه را لام جاره معناسنه در تقديم اولنديغى
كه يه ارتباطندن وايكيسى كلمهٔ واحده حكمنده اولديغندن اوتورى در
باخلق بخشايشه متعلقدر بخشايش دخى بودك فاعليدر وبعد الجمله
هركه يه صفتدركه هركه دخى هركسى تقديريله مبتدادر (هرلفظى
كل افرادى معناسنه احاطهٔ افراد ايچوندر آب روى ايكنجى بودك فاعلى
ودر اكا ظرفدر وبعد الجمله خبر مبتدادر (بخشايش اسم مصدردر
اسركيش معناسنه در ولكن بويله مواضعده مصدر معناسنه حمل
اولنور بخشودندركه اسركمكدر مرحمت كبى (افزايش دخى بويله در
يعنى اسم مصدردر آرتش معناسنه زيرا افزون ارتوق وافزايش
آرتش در مراد مصدردركه افزودندر آرتمق معناسنه (معناى بيت)
بودركه هركس كه انك خلقه مرحمتى اوله انك حرمتى ارتمقده اولور
زيرا رحمت وحرمت برى برينك مقاوبيدر پس شول دلده كه صفت
رحمت اوله انك صاحبى حرمت وعزت بولور ورحمتك نتيجه سى
معاونت وامداد وانعام وافضالدر پس ماليله وبدنيله اولانه شاملدر

* باش دائم بردبار وما وفا * تا بروى خويش بينى صد صفا *
دائم ظرفدر بردبار باشك مفعوليدر تا تعليليه در بروى ده با ظرفيه دركه
بينى يه متعلقدر صد صفا بينى نك مفعوليدر وبعد الجمله مصراع اولك
مضمونى تعليلدر بردبار يواش معناسنه در حليم كبى فعلدن منقولدر
عربى ده قيل وقال كبى يعنى اصلنده برد فعل ماضى وبارانك مفعوليدر
صكره حليم معناسنه نقل اولندى يوخسه وصف تركيبى دكلدر زيرا

وصف ترکیبی ده مشتق مؤخردر (بارکش کبی که اصلنده کشنده
باردر معمول عامل اوزرنه تقدیم وترکیب اولنور صدفتحله یوزدر مائه
کبی اصلنده سین در وایکسی دخی مستعملدر صفا کدرك ضدیدر
یعنی برنسنه یی شوبندن تخلیصدر (عسل مصفی کبی که شمعدن تصفیه
اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه دائما جول وحلیم اول که صفت
انبیادر وعهدکه طور ووعدکی انجازایله که غداراق منافقلر صفتیدر
تاکه کندی یوزکده یعنی اوزره صد صفا یعنی چوق صفا کوره سن
زیرا صد بویله مواضعده تکثیر ایچوندر بوراده صفادن مراد
حرمتدر زیرا یوزی مصفی ومنور اولان کسنه نك حرمتی زیاده در
وبردخی چونکه حرمتدن آب روی ایله تعبیرایتدی صفوت ایسه آبك
لوازمندندر نیتکم آب صافی دیرلر ماء قراح کبی که ایچنه خارجدن
نسنه مخالطه ایتامش اوله * دوستی بابی هنرعین خطاست *
* ورنداری دشمن اوراهم رواست * دوستی مبتدا باا کامتعلق عین
خبروخطایه مضافدر وحرف شرطدر اصلی واکردر اوندارینك
مفعول اولی ودشمن ثانیسی در لاجل الضروره ثانی اول اوزرنه تقدیم
اولنمشدر وبعدالجمله فعل شرطدر رواست مبتداء محذوفه خبردر
تقدیری این ناداشتن هم رواست دیمکدر (هنرعیبك ضدیدر نتکم
نجانی نك بوبیتندن معلومدر (بیت (حرفی اوچ اولمغله ایکیسنك)
(برمیدر فی الحقیقه عیب وهنر) وکتب لغویه ده کلورکه هنر
صنعت وصنعتده مهارتدر (هنرمند وهنرور هنرلودر عین بوراده
غیرك مقابلیدر عین خطانك معناسی خطانك غیری دکلدر بلکه
نفس خطادر دیمکدر زیرا عین معانی ٔ کثیره اوزرنه کلورکه ازجمله
عین الشیٔ ذات الشی دیمکدر خطا صواب مقابلیدر الفی مقصوردر
مدی خطادر زیرا خطا مهموزدر ناقص دکل مهموزده ایسه الف
ماقبلنك فتحه سنی بیان ایچوندر فارسیده ماضیٔ مقیدد واسم فاعل
واسم مفعول آخرلرنده اولان هاء غیرملفوظه کبی هم تخفیفله جمع وضم
معناسنه در بوراده مراد مصراع ثانی مضمونی ایله اولك اجتماع
وبری برینه انضمامیدر ولایق ودرست وجائزدیمکدر راشتقاقی
رفتن در روان مرورایدیجی در سرو روان کبی جوازده معنای مرور

اولمغله عجم جائزکوررمیسن دیجك یرده روادارییدیر (معنای بیت)
بودرکه بی هنره دوستلق ومحبت ایتمك خطادن غیری دکلدر بلکه
عین ونفس خطادر زیرا محبت یاعلمی وافر ویاصنعتده ماهراولانه
کرکدر تاکه ظاهر وباطننده اندن مستفید اوله وعلاقه والفتدن
فائده بوله وعمری هبا وحاصلی هوا اولمیه واکر اومقوله هنرسزی دشمن
طوتمز وعداوت ایتمزمك دخی جائز وسزادر یعنی نه دوست ونه خود
دشمن اول زیرا بی هنر اولمق عداوتی اقتضا ایتمز بلکه اومقوله ناقصك
خصوصنده خالی الذهن اولمق لازمدرکه فی نفس الامر لایضر ولاینفع
قبیلندندر * تاعاند رازت ازدشمن نهان * سرخود باد وستان
کمتررسان * راز بماندك فاعلی ونهان فاعلدن حال وازنهانه متعلقدر
سر رسانك مفعولی وباا کا متعلق وکمتر مقدره صفتدرکه اول مقدر
مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری اوصل سرك الی الاحباب ایصالا
قلیلا دیمکدر (بماند بانك ضمیله در زیرا مابعدنده میم شفویدر ماند
مضارعدر اولنده بااستقباله تخصیص ایچوندر زیرا لسان فارسیده
دخی مضارع حال واستقبال میانده مشترکدر وبوبایه علامت اشتقاق
وادات توسل دخی دیرلر اصلنده مکسوردر راز وسر برمعنایه درکه
کتم اولنان نسنه در ضد الشهرة معناسنه لکن راز فارسی وسر عربیدر
کمترآزارق معناسنه در تفصیلی بالاده در بوراده قلت عددن
کنایه در رسان امر حاضر در مصدری رساندندر ورسانیدن
ایرشدرمك معناسنه (معنای بیت) بودرکه تاکه سنك رازك دشمندن
نهان قاله یعنی دشمندن مستور اولمقدن اوتوری کندی سرکی دوستلره
آزارق سویله یعنی هیچ افشا ایتمه زیرا دیمشلردرکه کل سر جاوزالاثنین
شاع یعنی ایکی لبدن چقان سر درون احباب قولاغنه کیرسه دخی
آخر دشمن اغزنه دوشر وضبطی قابل اولماز پس آنی درون دلده
حفظ اید وبه هیچ برفرده آچامق کرکدر والابردخی قپانمز وبونده
مطلقا سر داخلدر کرك اسرار کونیه وکرك اسرار الهیه زیرا همدل
نادر ورازدار کمیابدر وبوفقیر نیجه اسرار الهیه احباب نامنه اولنلر
ایچون تحریر ایتمش ایدم آخر اعدا النه دوشوب نیجه زحمتلر چکلدی
* تانکری پیش مردم شرمسار * آنچه خودنهاده باشی برمدار *

پش نکردی یه ظرف وشرمسار مفعول وجمله سی مصراع ثانی یه
تعلیلدر آنچه آن چیزی که دیمکدرکه مبتدادر خود مبتداء ثانیدرکه
انت مقامنده در نهاده کرچه فعل ماضیٔ مقید منفی در فاما نفی
حقیقتده باشی یه قید ونهاده بحسب المعنی اکا مفعولدر فارسیله تعبیری
نیاشی نهندهٔ او وعربیله لم تکن انت واضعه دیمکدرکه بعد الجمله
خوده خبر وخود دخی بعد الجمله مبتداء اوله صفتدر وبرمدار جملهسی
خبردر تا تعلیلیه نکردی کاف عجمی ایله دشوی معناسنه در شرمسار خجل
اوتانمش معناسنه ودقائقده کلور که شرمسارك اصلی شرمهساردر ترکیب
اولنیجق ها حذف اولنمشدر شرمه دهکی ها نسبت ایچوندر سارده کی
ها کبی (شرم اوددر شرمه اود لودر کشی اوتانیجق باشنی اشاغه
صلار اثر حیا اندن ظاهر اولمغین اکا نسبت ایدرلر برکسه اوتانسه
خجالت کاسه شرمسار اولدی دیرلر (برمدارده بر استعلاء افاده ایدر
مدار نهی حاضردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب دارد ودارنده دیرلر برداشتن و برداریدن رفع
معناسنه یعنی قالدرمق پس مدار قالدرمه دیمك اولور (معنای بیت)
بودرکه تا که خلق اوکنده خجل اولمیهسن یعنی انلرك یانلرنده
اوتانمقدن اوتوری اول نسنهیی که سن کندك قومامش اولاسن
الکله قومدغك نسنهیی قالدرمه تا که تهمت وخجالتدن خلاص اولاسن
زیرا اول نسنه نك محل مخصوصده وضع اولندیغی بر مصلحته دائر
اولا که واضعی بیلور و بومعنی بین الناس کثیر الوقوع در انکیچون
فضوللق ایدنلر آخر شرمسار اولورلر پس خانهٔ غیرده واشیاسنده
اوضاع غیره وضع ورفعله مداخله ایتمه زیرا سرندن بی خبرسن
* ای برادر پردهٔ مردم مدر * تاندرد پرده ات شخص دگر * پرده مدرك
مفعولیدر شخص ندردك فاعلی و پرده ات مفعولی بعد الجمله تعلیلیهدر
(پرده حجاب ونقاب مدر دالك فتحیله نهی حاضر در مصدری
دریدن در کسرله یرتمق و بچمك معناسنه واهل لغت انی کرچه کسره
باینده درج ایتمشلردر عبارت شیخ فتحله استعمالنه دخی شاهد در
و بوستان سعدی ده دخی کلور (بیت) تو بینا وما خائف از یکدگر)
(که تو پرده پوشی وما پرده در) و یوسف زلیخای مولانا جامی ده کلور

(بیت) قدم ازراه غمازی بدزنه) (که باشد پرده پوش از پرده دربه)
وحلیمی ده دخی دیرکه (درقپو وادات ظرفیه ودریدن لفظندن
صیغهٔ امر ووصف ترکیبیدر مثلا پرده در کبی (ندرد فعل مضارع
منفی در مصدری ذکر اولنان دریدن در ولکن کسرهیه کوره دالك
کسرهسی وفتحهیه کوره فتحهسیله تلفظ اولنور رانك تشدیدی لاجل
الضروره در والا اصلنده مخففدر ومواقع ضرورت مستثنادر
زر لفظنده وامثالنده دخی جاری در (پرده ات فصلهدر زیرا وصله
ضرورت یوقدر واهل لغت دیمشلردرکه اکر تاء خطاب آخرنده
هاء علامت اولان کلمهیه متصل اولسه برهمزهٔ مجتلبه زیاده ایدرلر
بندهات کبی وکاه ضرورت ایچون اول ها وهمزهیی حذف ایدرلر
درخزینت کبی که درخزینهات تقدیرنده در وتاء خطاب ومیم متکلم
وشین غائبه اصطلاحی شعراده حرف اضافت دیرلر کما فی اللغات
شخص عربیدر انسانك وغیرینك ایراقدن کورینن قرالتیسیدر صکره
کمسه معناسنده استعمال اولندی (معنای بیت) بودرکه ای برادرم
وآخرت قرنداشم و برادر کبی محبوبم خلقك پرده سنی یرتمه یعنی کزلو
اولان عیوبنی کشف ایتمه رفع پرده ایدوب مستوری کشف ایدر کبی
بلکه حقك ستاریتی صفتیله عمل ایله وخالقك خلقیله متخلق اول
تا که برغیری کمسه دخی سنك پردهکی یرتمیه زیرا اتدوکه کوره
بولورسن خیرا وشرا وحدیث قدسیده کلور (یاعبادی انما هی اعمالکم
تردعلیکم) کل ایدی بصیرت اوزره اول که رحمانی وملکی وشیطانی
ونفسانی هرنه دورلو صورت اولورسه سندن اولور خارجدن نسنه
یوقدر * باهوای دل مکن زنهار کار * تا نیارد بس پشیمانیت بار *
با مکنه متعلقدر کار مفعولدر زنهار کلمهٔ تنزیه وردعدر کلا معناسنه
ودقایقده کلور که زنهارك اصل معناسی صقیندراما وصیت وسپارش
محلنده تأکید ایچون استعمال اولنور (بس بوراده باء عربی ایله بسی
و بسا کبی کثیر معناسنه در (پشیمانیت ده اولان تاء خطاب معناده
نیارده قید در وتا نیاردك مفعول اولی (و بار که یمش ومحصول
معناسنه مفعول ثانی در و بس پشیمانی باره عطف بیاندر تقدیری
تا نیاردت بار بس پشیمانی (معنای بیت) بودرکه صاقین هوای دل

وشهوت طبعی کنـد که کار ایله وآنی ایش طوتمه تاسکا محصول
کتورمیه که اول محصول چوق پشیما نلقدر وزیاده ندامتـدر یعنی
هوای نفسـه وآرزوی دله تابع اولان صکره چوق نادم اولور زیرا
داعیهٔ شرع وعقل کامل اولمدقجه ایش طوتمق اولماز وانك که ایشی
هوی وهبا اوله نه هدی ونه خدا قیوسیدر وآخر انك مطرحی آه
وندامت قیوسیدر فافهم جدا * قدر مردم راشناس ای محترم *
تاشناسد مردمان قدر توهم * قدر شناسك مفعولیدر مردمان
شناسدك فاعلی وقدر مفعولیدر و بعد الجمله تعلیلدر (قدر مقداردر که
کیت دخی دیرلر مقصود وزن عقل واعتبارله اولان قدریدر نتکم
برکسه یی مدح ایتسه لر وزنده آغر چکر دیرلر (شناس شین معجمه نك
کسریله امرحاضردر مصدری شناختن در آکلمق معناسنه مضارعنده
خا سینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دینلور محترم حرمتلو ومعزز
ومکرم بونده محل قدر ده محترم لفظنده اصابت ایتـدی هم جمع
وموافقت ایچون اولدیغی مرارا اشارت اولنمشدر (معنای بیت) بودر که
ای محترم ومعزز کسه قدر مردمی فهم ایله وخلقی مراتبنه تنزیل ایت
تا که مردملر یعنی آدم اوغلنلری دخی سنك قدرکی بله لر وسنی عالی
طونه لر و بوایکی فهمك اثری بربره مجتمع اوله والا خلافی بربره کلور که
ایکی طرفدن دخی حرمتسزلکدر الحاصل خیرا وشرا انسان عمانه
کوره مکافات اولنور * تازبانت باشد ای خواجه دراز * دست کوته
دار وهرجانب متاز * زبانت باشدك فاعلی ودراز مفعولی و بعد الجمله
ظرفیه در زیرا تا بوراده مادام معناسنه در دست دارك مفعول اولی
وکوته ثانیسی وهرجانب متازه متعلق و بعد الجمله دار جمله سی اوزرنه
معطوفدر خواجه بای و پیر وعزیز ودانشمند وقوش ایبوکی و بعضیلر
دیدیلر که خوچ اصلنده جیم عجمیله قوش ایبوکی در مثلا خروس
وطویغر وهدهد وامثالنك تاجیدر بوسببدندر که تعظیم قصـد
ایدوب بعض عزیزلره خواجه دیرلر بوصورتده آخرنده اولان
ها تخصیص ایچون اولور (کوته هاء ساکنه ایله کوتاه دن مخففـدر
قصه دیمکدر قصیرکی که درازك مقابلیدر که اوزوندر طویل کبی (متاز
نهی حاضردر مصدر اصلیسی تاختن در سکرتمك وقتی ایومك معناسنه

مضارعنده

مضارعنده خا زایه قلب اولنوب تازد وتازنده دینلور ومصدر فرعیسی
تازیدن در زیرا بعد القلب اخذ اولنمشـدر (معنـای بیت) بودر که
ای خواجه مادامکه سنك دلك اوزون اوله وخلقه اطاله و پرده در
اولمقـدن خالی اولمیه سن مرادك اولان نسنه دن الکی قصه طوت
وهر جانبـه یلوب سکرتمه یعنی هرقنغی جانبـه هرنه مراد ایچون
حرکت ایتسك الك مطلوبه ایرشمز واندن کوتاه قالور پس بو کلامده
محذوف واردر که بحسب المقام مفهوم اولمغله طی اولنمشدر و بونده
تایی تعلیلیه طوتوب زبانك دراز اولمقـدن اوتوری یعنی اکردیلرسك
زبانك دراز اوله دلکی کوتاه طوت دیو معنی فاسـدر زیرا کلامك
ماقبلنه مخالفدر و بردخی لسان عامه دن خارجدر اکرچه من عرف الله
طال لسانه وفتنجه الی دنیادن چکوب علاقات طرفنـه حرکتدن
منقطع اولان عارف بالله اولدیغی جهتدن طویل اللسان اولور یعنی
چوق سویلر ومعروفك اسما وصفاتنی شرح ایلر * هرکرا قدری نباشد
در جهان * زنده مشمارش که هست از مردکان * بونك تقـدیری
هرکسی که نباشد اورا قدری درجهان مشمارش زنده که از مردکان
دیمکدر و بونك نظائرنك اعرابی سبق ایتمشدر (مشمارش نهی حاضردر
مصدری شماریدن در ضمله صایمق معناسـنه بوراده لاجل الضروره
شین اسکان اولنور که لفظی بومقامده تعلیل ایچوندر وهست است
معناسنه در که مردکانه قیددر تقدیری ازمردکانست دیمکدر مردکان
مرده نك جمعیدر میت معنـاسنه که زنده نك مقـابلیدر کاف مرده
آخرنده اولان هاء غیرملفوظه دن بدل وآن ادات جمعدر نتکم بالاده
مشروحدر (معنـای بیت) بودر که هرکسـه نك که بدخوی
وبد زبان اولدیغنـدن اوتوری دنیاده قدر واعتباری اولمیه سن آنی
زنده صایمه زیرا اویله کس مرده لردندر یعنی میت حکمنده در الحاصل
خوار وحقیر اولان کسه نك حیات دنیویه سی ممات کبیدر وحقارتنه
سبب اخلاق ردیه در * ازقناعت هرکرا نبود نشـان * کی توانکر
سازدش مال جهان * تقدیری هرکسی که نبود اورا نشان ازقناعت
کی سازدش مال جهـان توانکر دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر
قناعت قسمته رضا وزیاده طلب ایتمامکدر اوراده را لام جاره معناسنه در

عرب له دیر (توانکر قادر دیمکدر زیرا توان قدرت وکر کاف عجمی ایله
ادات فاعلدر که ترکیده یجی معناسن افاده ایدر (زرکر قیومجی در
توانکر قدرت بولیجی در (سازد مضارعدر مصدری ساختن در دوزمك
معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنور (معنای بیت) بودر که
هرکسه که انك ایچون قناعتدن نشان اولمیه وموجود اولان مرتبه‌دن
زیاده سن طلب ایلیه پس آنی مال دنیا توانکر وغنی دوزر یعنی
اهل حرصی بتون مال عالم طویرمز وهر نقدر چوق بولسه طویدم
دیمز بلکه قبرده طوپراق طویورر که استخوان ودیده سنك ایچنه
طولار پس نعیمك مزیدنی آخرنه آیقومق کرکدر * دائما می باش
از حق ترسکار * باش نیز از رحمتش امیدوار * دائما ظرفدر
از ترسکاره متعلقدر ترسکار می باشك مفعولیدر امیدوار ایکنجی باشك
مفعولی اولدیغی کبی از رحمت امیدواره متعلقدر ترسکارده ترس فتحله
سمدر قورخو معناسنه مصدری ترسیدن درکه قورقمقدر (کار کاف
عجمی ایله ادات مبالغه درکه فعل ماضی وامر وبعض اسما اواخرنه
لاحق اولور وکثرت معناسن افاده ایدر که معنای مبالغهٔ اسم فاعلدر
پروردکار کبی که کثیر التربیه در رب کبی وآمرزکار کبی غفور معناسنه
ویادکار کبی که آکدریجی دیمکدر وحلیمی ده کلور که اسم فاعل
مقامنده مصدردن بر اسم اخذ اولنوب آخرنه کار الحاق ایدرلر مثلا
ساختن لفظندن ساز آلوب سازکار دیرلر موافق معناسنه انتهی
بوصورتده ترس دخی ترسیدن لفظندن اخذ اولنوب ادات کار الحاقیله
مبالغهٔ اسم فاعل معناسن افاده ایدوب زیاده خائف دیمك اولور وبویله
دیمك دخی جائزدر که (ترس ترسنده دن ترخیم اولنمش اوله وصف
ترکیبی ده اولدیغی کبی بوصورتده ادات مبالغه اسم فاعل آخرنه کلمش
اولور نتکیم توان دیرلر که اسم قدرتدر وتواند مراد ایدرلر که فعلدر
ومطلق اسمه لاحق اولمق جائز اولدیغی ذکر اولنسان یادکار لفظندن
وخداوندکاردن وامثالندن مستفاددر زیرا خداوندکار صاحب
ومالك معناسنه در مبالغه طریقیله ملوك وسلاطین کبی وبحسب
الاعتبار عزیزلره واهل کمال اولنلره دخی اطلاق اولنور حضرت
مولانایه خداوندکار دیدکلری کبی (نیز نعمة الله ده کلور که نیز حرف

عطف

عطف در دخی دیمکدر وینه معناسنه انتهی بنه ایضا معناسنه در
بومقامده اولدیغی کبی ولکن نیزك حرف عطف اولماسنده شبهه
واردر دیو بعضیلر اعتراض ایتمشلردر زیرا اسب واسترا سوار کشتند
دیجك برده اسب نیز استررا دنلمز وبوفقیرك فهم ایتدیکی بودر که
حرف عطف دخی معناسنه اولمغله نیزی دخی معنای دخی یی مشتمل
اولمغله او حکمده قیلدیلر پس بوندن نیز فی نفس الامر حرف عطف کبی
استعمال اولنمق لازم کلمز ونقدده کلور که نیز لفظی ده معناسنه در
مثلا ترك اولده دیر عجم او نیز دیر نیزك نوزدن فرقی بودر که نوز
دخی در اواده ها زیاده ایدوب هنوز دیرلر انتهی بالاجمال بوفرقك
تحتنده طائل یوقدر زیراده ودخی بر معنایه در وهنوز دخی شمدی
معنالرنه کلور مقامنه کوره (امیدوار کتب لغویه ده کلور که وار ادات
تشبیه در قروار کبی ومصاحبت ایچوندر امیدوار وبزکوار کبی
امیدلی وعظمتلو دیمکدر رود قاعده کلور که وار لسان فارسیده
مناسبت ولیاقت معناسن افاده ایدر که ترکی دلده اندن یارایله تعبیر
ایدرلر راهوار که آت اوصافندندر یوله یارار آت دیمکدر درشهوار که
انجو اوصافندندر معناسی شاهه لایقدر کوشوار کوپه در قولاغه
مناسبتی اولمق اعتباریله در مناسبت مشابهتدن بر نوع اولدیغندن
اونوری مقام تشبیهده ده وار استعمال اولنور (قروار کبی برکسیه
برنسنه لایق واول کمسیه سزاوار واول نسنیه سزاوار دیرلر (بزرکوار
اولویه لایق اما اولوغه لایق معناسنده استعمال اولنور بوصورتده
بزرکوارلك اصلی بزرکی وار اولور که اندن اختصار اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که دائما حق تعالی دن زیاده خوف ایدیجی اول
ومکرندن امن اوزره اولمه زیرا کفردر وینه رحمتندن امیدلو
ورجالو اول ونا امید اولمه که بو دخی کفردر نتکیم بالاده تفصیل اولنمشدر
قال تعالی (لاتأمنوا مکر الله) وقال تعالی (لاتقنطوا من رحمة الله)
الایة فافهم جدا * برعدوی خویش چون یابی ظفر * عفو پیش
آور زجرمش درکذر * تقدیری چون یابی ظفر برعدوی خویش
پیش آور عفو ودرکذر از جرمش دیمکدرکه اعرابی بوندن ظاهردر
(یابی فعل مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه

مضارعنده فا یایه قلب اولنوب یابد و یابنده دینلور (ظفر عربیدر
مطلوبه فوز وغالب اولمق (عفو عربیدر ذنبدن تجاوز واثرنی محودر
ودعاده کلور (اسألك العفو والعافیه) ای ترك العقوبة والسلامة
(عفو اصلنده قصد معناسنی مشتملدر کویا سندن عفو ایتدم دیمك
ازالهٔ ذنبی قصد ایتدم دیمکدر (جرم ضمله عربیدر اکتساب مکروهده
استعمال اولنور اصلی جرم درفتحله که آغاجدن یمش کسمك
معناسنه در (کذر بوراده امر درمصدری کذشتن درواز کلمك
وبریردن بریره کچمك وصالیویرمك مضارعنده شین رایه قلب اولنوب
کذرد دینلور (معنای بیت) بودر که چونکه کندی دشمنك اوزرنه
ظفر بوله سن وغالب اولاسن عفوی اوکوکه کتور وانك کناهندن کچ
یعنی عفو داحج اولان مقامده والا شرعدن وقلبدن استفتا ایله واکا کوره
عمل قیل زیرا بعض اعدا واردر که قتلی ویاغیری وجهله مؤاخذه سی
لازمدر نتکیم بعض حیوانات حل وحرمده قتل اولنور فاره وکلب
وکلب عقور وعقرب ودولنکیج دیدکاری قوش کبی * با تواضع باش
وخوکن باادب * صحبت پرهیز کاران می طلب * یا ما بعدنده امره
یعنی باشه متعلقدر وخو دخی کنه مفعول وباا کامتعلقدر وبعدالجمله
جملهٔ اولی اوزرنه معطوفدر صحبت مابعدنه مضاف ومی طلبه
مفعولدر تواضع عبودیت نفسی بیلوب تذلل ایتمکدر که مقابلی
کبردر وریاستدر انکیچون درویش ریاست اهلی اولماز (ادب امور
مستحسنه یی رعایتدر کرك عباداتده وکرك معاملاتده وکرك عاداتده
وانك جزئیاتی چوقدر انسان کامل کرکدر که هر بابده عهده سندن
کله (وپرهیز کاران پرهیز کارك جمعیدر پرهیز کار صفت مشبهه در
اهل تقوی معناسنه (می طلب امر حاضر در مصدری طلبیدن در
استمك معناسنه مضارعی می طلبد کلور اصلنده عربیدر ولکن عجم
تعجیم وتصریف ایتمشدر (معنای بیت) بودر که تواضع صفتیله اول
وادبله خوی ایله واهل تقوی صحبتنی طلب ایت اشقیا مجلسنه اوتورمه
زیرا تواضع وادب صفت انبیادندر علیهم السلام ومتواضع ومتأدب
اولان کمسه انبیا ئله مجانست ومناسبت ایتمکله وصف مذکور علو
درجه سنه سبب اولور وکذلك مجالس تقوی مجلس رحمت ومجلس

فسق مجلس غضبدر بناء علی هذا اعوذ برضاك من سخطك موجبنجه
اسباب غضبدن فرار ودائرهٔ رحمتده قرار ایلمك کرکدر وانسان بالفعل
فسق ایتمك دکل بلکه فاسقه وآلات فسقه نظر ایتمك بله منهیدر

* برد باری جوی وبی آزار باش * تا که کردد درهنز نام توفاش *
برد باری مابعدنه مفعولدر (وبی باشه متعلقدر وبعد الجمله جوی
جمله سی اوزرنه معطوفدر (نام کرددك فاعلی وفاش مفعولیدر
ودر اکا ظرفدر برد باری ده یا مصدریه در برد بار حمول وحلیمدر
نتکم تفصیلی مرور ایتدی (جوی امردر مصدری جویدندر
آرامق معناسنه (آزار آزردن لفظندن مشتقدر واسم مصدردر
آزردن وآزاردن آزارلمق وانجتمك وسوکمك معناسنه (هنز خصال
حمیده وصنعت ومهارتدر (فاش عربیدر اصلنده فاشی در تخفیفا
یاسنی حذف ایدوب فاش استعمال ایدرلر فشو عتو وزنی اوزرنه
برنسنه نك انتشار وظهوریدر نتکم مرور ایتدی (معنای بیت)
بودر که یواشلق آره ودله یعنی خلقك هرنه ایسه یوکن کتوریجی اول
وبی آزار اول یعنی کمسه یی رنجیده ایتمه وسب وشتم ایلمه ودهانکی
محفوظ طوت تا که هنزده نامك فاش ومنتشر اوله یعنی بویله خصال
حمیده واخلاق جمیله لك سببیله اسان ناسده ایو نامك سویلنه وخلق
سنك حسن حالنه شهادت ایده لر که انتم شهداء الله فی الارض
موجبنجه انلرك حسن شهادتلری عند الله قبوله قریندر خصوصا
دیمشلردر که قرق نفر کمسه بر ولی عرفی حکمنده در ولی نك شهادتی
ایسه مقبولدر زیرا تزکیهٔ نفس ایتمکله کلام شوب اغراضدن خالصدر

* همچو تریاقند دانایان دهر * قاتلندای خواجه نادان چوزهر *
همچو تریاقند مقدم خبر ودانایان دهر مؤخر مبتدادر قاتلند ایله
نادان دخی بویله در (همچو کلمهٔ تشبیه در مثل معناسنه درهم لفظی
موافقته دلالت ایدر مألی تشابهدر که ایکیسی بری برینه تشبیهده
موافقدر دیمکدر کویا دانا تریاقه بکزه دیکی کبی نافع اولمقده تریاق
دخی دانایه بکزر مفید اولمقده نتکم علم بیانده کلور (بیت) رق الزجاج
ورقت الخمر) (فتشابها وتشاکل الامر) (فکانما خمر ولا قدح)
وکانما قدح ولا خمر) تریاقند اصلی تریاق اندراند بوراده است

كه رابطه در انك جمعيدر ياران من اند بنم يارلرمدر ديمكدر ترياق و درياق
كسرله معروف نسنه در كه زهرلرك مضرتن دفع ايدر يعني بر دواء
مركبدر كه ابتدا انى ماغنيس ديدكلرى حكيم اختراع ايلدى صكره بر حكيم
دخى كلوب لحوم افاعى زيادهسيله انى تتميم ايتدى وتاريخ كزيدهده كلور كه
دفع زهر ايچون مارافعى دن معمول اولان ترياقى افريدون ديدكلرى
پادشاه دوزدى وقاموسده كلور كه ترياق يونانى در صكره تعريب
اولنمشدر وصحاح جوهريده فارسى معربدر ديمشدر يعني فارسيده
ترياكدر صكره كاف قافه تبديل اولنوب ترياق دنلمشدر نتكم ساخته
افريدون اولمق اكا دالدر زيرا افريدون ملوك عجمدندر ولكن كلام
قاموس اصحدر زيرا حكما يونانيهدر ومعاجين وادويه انلردن قالمشدر
پس اصلى تريادر تاورانك كسرهلرى و يانك تشديديله (دانايان دانك
جمعيدر اصلى دانا آن در همزه ايله كه آن ادات جمعدر ولكن تخفيفا
همزه يايه قلب اولنمشدر دانا صفت مشبههدر مبالغه ايله عالم معناسنه
عليم كبى ومفتاح اللغهده كلور كه صفت مشبهه مضارعدن مشتقدر
طريق اشتقاقده كاه فعل مضارعك آخر حرفن الفه ابدال ايدوب
مثلا كويد و بيند لفظندن كويا و بينا ديرلر و كاه الفه بر نون ضم
ايدوب مثلا كريد ونالد لفظندن كريان ونالان ديرلر و بو صيغه ايله
مبالغهٔ اسم فاعل مراد اولسهده جائزدر انتهى و بعضيلر ديديلر كه
صفت مشبهه امردن مشتقدر مثلا داناده دان امر در آخرنه الف
زياده سيله صفت اولور ودقايقدهكلور كه دان اسم فاعلدر دانستن دن
معناسى بليجى در داننده دن ترخيم اولنمشدر نكته دان وخرده دان دن
جز اولان دان دخى بو معنايه در دانا بللو ديمكدر شول الف كه آخر
كلميه لاحق اولور معناى اتصاف افاده ايدر شول حالت كه عارض
اوله انده ادات توصيف مندر حاجت مند كبى وشول حالت خلقى
اوله انك اداتى الفدر بيناده كى تواناده كى كبى دانانك مقابلى نادان در
كسك مقابلى ناكس ومردك مقابلى نامرد اولديغى كبى لسان فارسيده
نا ادات سلبدر اول كلميه داخل اولوب مدخولنك مدلولنده اولان
وصفى موصوفندن سلب ايدر بو قاعده اوزره نادانك معناسى بليجى
دكلدر ديمكدر نتكم نامردك معناسى ار دكلدر ديمكدر انتهى (دهر

اصلنده عالمك مبدأ وجودندن انقضاسنه دك اولان مدتك اسميدر
صكره هر مدت كثيرهده استعمال اولنمشدى زمان ايسه مدت قليله
وكثيره اوزرنه واقع اولور دهرى ديرلر بقاء دهره ذاهب اولانه بوراده
دهرله مراد زماندر قال الله تعالى (ومايهلكنا الا الدهر) اى الزمان
(قاتلند بونك دخى اصلى قاتل اندر قاتللر در معناسنه قتل جسددن
روحى ازالهدر موتله فرقى بودر كه موت فوت حياتله اولور قتلده ايسه
مباشرك فعلى معتبردر (زهر آغو ديدكلريدر زهره اودر مراره معناسنه
زياده آجى اولديغندن اوتورى يعني اكا نسبت ايدوب زهره ديديلر
وپاد زهر ديدكلرى مصلح زهر ديمكدر (معناى بيت) بودر كه زمانك
عالملرى وجهانك فاضللرى ترياق فاروق كبى در كه زهر جهله محض دوا
ومرض نفسه عين شفادر نادانلر ايسه بونلرك خلافيدر كه زهر
هلاهل كبى قاتل ومضردر پس نافعدن استفاده وضاردن مباعده
ايده كور قال الله تعالى (وهديناه النجدين) يعني الله تعالى سنى طريق
خيره وشره هدايت ايلمش واسبابنى بلدرمشدر همان سن دخى مهتدى
اولوب طريق خيره سلوك وطريق شردن رجوع ايله فافهم * مردم
از ترياك مى يابد نجات * خود كسى از زهر كى يابد حيات * تقديرى
مى يابد مردم نجات از ترياك كى يابد كسى حيات از زهر ديمكدر كه
مردم يابدك فاعلى ونجات مفعولى واز اكا متعلقدر كسى وحيات
واز دخى ايكنجى يابده كوره بويله در (يابد ياء مثناتك باء موحده اوزرنه
تقديمى ايله مضارعدر مصدرى يافتن در مضارعنده فا بايه قلب
اولنوب يابد ويابنده ديرلر (خود بويله يرده آخر لفظى كبى مقام تعريضده
استعمال اولنور نتكم تصوير معناده كلور (معناى بيت) بودر كه
آدم اوغلاننك مسموم اولانى ترياكدن نجات بولور وهلاكدن
قورتلور خود بر كمسنه زهردن نجه حيات بولور يعني بويله اولديغن
بيلورسن وسكا ديملود كلدر وانى بلمامك عجبدر ايمدى دانا ايله
نادان دخى بويله در كه دانا علم وكمالى ايله هلاك معنويدن نجاته سبب
ونادان جهل ونقصانيله هلاكه مؤديدر بو سببدندر كه علمه نور
وروح وفيض ديرلر زيرا باعث روشنايى وبادئ حيات جاودانى در
جهل ايسه ظلمت ومزيل الحيات وعين يبوستدر والله الحفيظ

صبر وعلم وحلم تو باغ دلند حرص و بغض و كينه زهر قاتلند* بعض
نسخه‌ده صبر وحلم وعقل تو و بعضنده صبر وعلم وحلم ترياك دلند
دوشمشدر ولكن علم عقلده داخلدر و باغ دخی ترياكك افاده ايتدوكی
حياتی افاده ايدر نتكم آشغده كلور اكرچه ترياكله زهرك ظاهرده
مناسبت ضديه واردر (باغ بغچه‌ده رومده بغچه ديدكلری دركه
هر نوعدن اشجاری مشتملدر اوزم چبغنه اختصاصی يوقدر و باغ
و باغچه‌يه بالطبع ميل ايدوب سبب انشراح صدر و باعث حيات دل
ايلمريله ترياكه بدل باغ ذكر ايتدی زيرا ترياك زهرك مضرتن دفع
ايتدوكی كبی سير باغ دخی انقباض وكدورتی دلدن ازاله ايدر وانبساط
وصفا وحيات بخش اولور (دلند قاتلند ده اولان اند بالاده‌كی كبی در
(بغض حبك ضديدر يعنی بغض نفسك برنسنه‌دن نفرتی وحب
نفسك برشيئه انجذاب ورغبتی در وديمشلردر كه عداوت ايله بغضاتك
فرقی بودر كه عداوت بغضادن اخصدر زيرا هر عدو مبغضدر فاما
هر مبغض عدو اولماز مثلا بعض اشخاص بری برندن بالطبع نفرت ايدر
فاما اورتاده موجب عداوت اولمجق انتقام ايچون كين طوتمقدن
خالی دكلدر (كينه كاف عربی نك كسريله خشم وقلبنده دشمنلك
طوتمق وانتقام المق دله مكدر كه عرب حقد دير (كينه ور كينلو در
بقيهٔ مفردات بالاده‌در (معنای بيت) بودر كه سنك صبر وعلم وحلم
وعقل وسائر صفات وخصال حميده‌ك باغ لك وسبب انبساط
و باعث حياتكدر ترياك كبی زيرا بومقوله فضائل ايله قلب زنده اولور
نتكم حرص و بغض وكبر وكينك وامثالی قاتل حياتكدر زهر كبی زيرا
بومقوله رذائل ايله قلب مرده ونفس زنده اولور مقصود اصلی ايسه
نفسی قتل وقلبی احيادر و بو معنی حيات حقيقيه اربابی ايله صحبته
منوطدر زيرا زنده ايله اختلاطدن زنده لك حاصل اولور مرده ايله
القتدن مرده لك وجود بولديغی كبی* فخر جمله كارهانان دادنست*
در بروی دوستان بكشادنست* فخر مبتدا وجمله دخی همزهٔ اضافت
تقديريله مابعدنه مضافدر اصلی جملهٔ كارها دركه لاجل الضروره
همزه حذف اولنمشدر دادنست خبردر ونان انك مفعوليدر بروی
بكشادنه متعلقدر بكشادن خبر بعد خبردر (فخر نازلنمق وخصالله

تمدحدر افتخار كبی (نان خبزدر نان اصل اولمغله تخصيص ايلدی
پس ادام دخی مطلقا اكا منضمدر (بروی برروی ديمكدر كه رانك
حذفيله تخفيف اولنمشدر (كشادن اچمقدر مضارعنده يا زياده
ايدوب كشايد وكشاينده ديرلر اولنده با مضموم اوقنور كافك ضمه سنه
اتباعا اكرچه بوراده كاف لاجل الضروره اسكان اولنمشدر
(معنای بيت) بودر كه جمله كارلرك فخری يعنی انسان انكله فخر
وتمدح ايتمكه صالح وسزا اولان ايش نان ويرمك واطعام طعام
ايتمكدر كه قرآنده مواضع عديده‌ده مدح وترغيب اولنان صفت جميله
وخصلت جليله در ودوستلرك يوزی اوزرنه قپوبی اچمقدر يعنی
كشادهٔ باب اولوب آينده وروندهٔ يه اكرام وانفاق ايتمكدر كويا
كشاده در اولمق سخا وضيافتدن و بسته در اولمق امساك وادخاردن
كنايه اولدی و بوراده دوستانی تخصيص ايتدی زيرا بطريق الزياده
كلوب كيدن احبابدر اعداد كل و بردخی اهل تقوايه رمزدر زيرا
حديثده كلور كه (لايأكل طعامك الا تقی) اكرچه حضرت ابرهيم
عليه السلام بذل عام ايدردی و بوندن مراد ذی قدرت اولانی اطعام
وانفاقه ترغيبدر زيرا معسر اولنلره حرج يوقدر* كرچه دانا باشی
واهل هنر* خويش را كمتر زهر نادان شمر* تقديری كرچه باشی دانا
واهل هنر شمر خويش را كمتر زهر نادان ديمكدر كه بوندن اعرابی ظاهر
اولور كرچه كرحرف شرطدر كه اكردن تخفيف اولنمشدر ورچه دخی
ديرلر ولكن چه بوراده اتباع طريقيله در بو نسخه بشقه معناسی
يوقدر (شمر شينك ضمی وميمك فتحيله امردر شمردندن ضمتين ايله صايمق
معناسنه ماضی دخی بويله درشمرد كبی مضارعی شمرد كلور ميمك فتحيله
بوكلمه نك تفصيلی بالاده‌در (معنای بيت) بودر كه اكرچه دانا واهل
هنر اوله سن يعنی بو صفتلرله متصف اولورسكده ينه كنديكی هر ناداندن
اقل وانقص عد ايله زيرا كمال انسانی بونده در وشول كه منم ديكر
نيست دير قصورنه واقف اولمديغندن در و بو بابده اعلم الخلق علمنا
ماجهلنا ديدی وماعرفناك حق معرفتك ديو اعتراف ايلدی وحق تعالی
(وما أوتيتم من العلم الا قليلا) بيوردی پس حقدن آگاه اولان كمسه‌يه
دعوی دوشمز بلكه تواضع دوشر زيرا ديمشلردر كه فی كل شیءٍ وفيه

کل شیٔ فافهم جدا

* تنبیهات اخری *

*شد دو خصلت مرد نادان را نشان * صحبت صبیان ورغبت بازنان*
دوشدك فاعلی وخصلت فاعلدن تمیز در نشان مفعولیدر مردنشانه
متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در نادان مرده صفتدر صحبت دودن
بدلدر معطوفله بله (خصلت بو راده رذیله در (صبیان صبی نك
جمعیدر که هنوز سوددن کسلمین اوغلانلدر بوراده صبیان ایله مراد
احداث در یعنی حدیث السن اولان اوغلانلر وتازه لر در (رغبت
برنسنه یی حرص له ارادت وطلبدر زهدك مقابلیدر که زهد اعراض
ورغبت توجه واقبالدر (بازنان ده با فی معناسنه ظرفیه در ویا الی
معناسنه در زیرا رغبت فی ویا الی ایله استعمال اولنسه حرص واقبال
وعن ایله مستعمل اولسه زهد واعراض اقتضا ایدر (زنان جمع زندر که
مقابل مردر (معنای بیت) بودر که ایکی خصلت رذیله مرد نادان
ایچون نشان وعلامتدر یعنی هر کیده که بو ایکی خصلت اوله اول کمسه
جهلا وسفها قبیلندندر عقلا واهل وقار کروهندن دکل اول ایکی
رذیله نك بری تازه لر له صحبت و مجلسلرنه ملازمت وبری دخی زنلره
رغبت وحرص وانلرله الفت ومزاوجه در زیرا ایکیسی دخی خفته
دلالت ایدر اکرچه خاتونلرله مخالطه فی الجمله مشروعدر تمتع وتناسل
ایچون فاما تازه لر له صحبت بالکلیه ممنوعدر زیرا مواضع تهم دندر مکر که
ضرورت قویه اوله تعلیم علم وکتابت وصنعت وامثالی کبی * ناخوشی
درزندکانی ای ولید * مرد را ازخویی بد کردد بدید * ناخوشی مبتدا
ودرزندکانی اکا صفتدر تقدیری ناخوشی که درزندکانی حاصلست
دیمکدر بدید کرددك مفعولی ومرد اکا متعلق واز بد یده متعلقدر
ومردك تعلق را لام جاره معناسنه اولمغله در و بعد الجمله مبتدایه
خبردر ناخوشی ده یا مصدریه در (ناخوش ناملایم دیمکدر (زندکانی
بالاده تحریر اولندیکه زندکی دیری لکدر حیات کبی کاف زنده آخرنده
اولان هاء غیر ملفوظه دن بدل ویا نسبت ایچوندر زندکانی درلکدر
حیاتدن تمتع معناسنه که دیری لك اوزرنه متفرعدر کاف ویا
زندکی ده اولان کبی درالف ونون نسبتده مبالغه ایچون زیاده قلنمشدر
کذا فی الدقایق بوراده ظاهر اولان یا مصدریه اولمقدر زیرا کرچه

مصدرده الف ونون زیاده قلنمز ولکن زنده نك قصه سنی تصحیح ایچون
کاف زیاده قلندیغی کبی زندکی یه مشابهت لازم کلمسون ایچون
الف ونون دخی زیاده قلندی (ولید عربی در مولود معناسنه
بو یله مواضعده ای جوان وای پسر معناسنه استعمال اولنور
(بدید بعض نسخه ده وحید دوشمدر باء عربی نك فتحیله آشکاره
و بللو معناسنه (معنای بیت) بودر که ای ولید وجوان درلکده
ناخوشلق یعنی خلقله ناخوش درلمك ولطفله کچنمامك وامتزاج
قلمامق انسانه بد خوینه دن ظاهر وآشکاره اولور اکر حسن خلق
اوزرنه اولسه هر کس ایله خوش کچنور ومحبوب القلوب ومقضی المرام
اولوردی پس بد اخلاق اولان کمسه کندی نفسنه لوم ایتسون وتبدیل
اخلاق ایلسون تا که وکونوا فی الله اخوانا موجبنجه هر کس ایله اخوت
مرتبه سنه ایروب آخر حقنده حسن شهادته سزا اولسون * آنکه نبود
مرورا فعل نکو * مرده می دانش که زنده نبود او * فعل نبودك فاعلی
مرورا اکا متعلقدر که تقدیری مراورا دیمکدر که را لام جاره معناسنه در
ونکو فعله صفتدر و بعد الجمله انکه یه صفتدر که انکسی تقدیرنده درکه
مبتدادر مرده دانشك مفعولی و بعد الجمله خبردر و که تعلیل در
نبودك فاعلی او و مفعولی زنده در و بعد الجمله تعلیلیه در بو بیتك جملهٔ
مفرداتی مرارا شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که اول کمسه که
انك ایچون ایوایش اولمیه بلکه بد کار اوله انی سن مرده ومیت بیل زیرا
زنده لك اسبابندن اوزرنده اثر یوقدر حیات حقیقیه نك آثاری ایسه
افعال جمیله واخلاق حمیده در حیات صوریه نك آثاری حس وحرکت
مطلقه اولدیغی کبی وشولکه حقیقتده زنده در کمال صورت الهیه
اوزرنه در وشولکه فی الحقیقه مرده در نصف صورت الهیه اوزرنه در
میت کبی و بوندن انسان حقیقی ایله انسان حیوانی نك بیننده فرق
ظاهر اولدی * هر که کوید عیب تواند رحضور * می نماید راهت از
ظلمت بنور * هر کسی که دیمکدر مبتدا در و کویدك تحتنده ضمیری
اکا راجعدر وعیب مفعولیدر واندر اکا ظرفدر و بعد الجمله مبتدایه
صفتدر (راه نمایدك مفعول ثانیسی فاعلی تحتنده کس در تاء خطاب
نمایده قیددر می نمایدت راه دیمکدر که نمایدك مفعول اولی در واز وبا

نمایده متعلقدر (عیب شول امردر که برنسنه انکله مقر نقص اولور تفصیلی بالاده در (حضور غیبتك ضدیدر غین معجمه نك فتحیله (ظلمت استنارت شاندن اولان محلده عدم نور در محل لیل کبی انکچون ظلمات لیل دیرلر وجهل وشرك وفسقه دخی ظلمت دینور علم وتوحید وطاعته نور دینلدوکی کبی زیرا ظلمات ونورك هر بری ایکی قسمدرکه حسی ومعنوی در (معنای بیت) بودرکه هر کسه که سنك عیب ونقصان وخطاکی حضورکده یوزکه سویلر اول سنك مخلص دوستکدر زیرا سکا ظلمتدن نوره یول کوسترر یعنی ظلمت عیب وعار ونقصدن نور هنز وعرض وکماله اخراج ایدر مداحك اولان ایسه خلافن ایدر نتکم اهل خلاف حقنده کلور (یخرجونهم من النور الی الظلمات فافهم * مرترا هرکس که باشد رهنمای * شکر او می باید آوردن بجای * هرکس مبتدا ورهنمای باشدك مفعولی ومرترا اکا متعلقدر وبعدالجمله مبتدایه صفتدر شکر آوردنك مفعولی وآوردن بایدك فاعلیدر بجای اکا متعلقدر (رهنمای وصف ترکیبی در یول کوستریجی معناسنه مرشد وهادی کبی اصلنده نماینده راهدر صکره ترخیم وتقدیم معموله ترکیب اولنمشدر مصدری نمودندر کوسترمك وکورنمك معناسنه مضارعنده واوینه الف ویاکتوروب نماید ونماینده دیرلر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که طریق حقده سکا رهنما ومرشد اوله انك شکرنی یرینه کتورمك کرکدر اولا حقه شکر ایله که سنی او مقوله مرشده هدایت ایتدی وثانیا اول مرشده شکر ایله که سنی ارشاد ایلدی زیرا بو مقوله یه شکر ایتمك امر حقله اولیجق اطاعت امر لازمدر سجدهٔ آدم کبی الحاصل مرشد امرله در نتکم قرآنده کلور (وابتغوا الیه الوسیلة) وشکر واسطه دخی بویله در کما ورد فی الحدیث (من لم یشکر الناس لم یشکر الله) نتکم براءت صدیقه رضی الله عنها حقنده آیات کریمه نزول ایتدکده پدری حضرت صدیق رضی الله عنه اکا رسول اللهه صلی الله علیه وسلم شکرله توصیه ایتدی زیرا نعمت مذکوره وساطت رسول الله حصوله کلدی پس حق واسطه مراعات اولنمق مقتضای حکمت اولدی * مرخرد مندان عالم را شناس * خلق نك وشرم نیکوتر لباس * بعض نسخده لباس شناس دوشمشدر

مآل

مآل بردر را لام جاره معناسنه اولمغله خرد مندان شناسه متعلقدر خلق شناسك مفعول اولی ونیکوتر ثانیسی در نیکوتر لباس احسن لباس دیمکدر (مرخرد مندان مرزائددر خرد مندان خرد مندك جمعیدر عقلا و معناسنه دانشمند بیلو در زیرا مند آخر کلمیه لاحق اولوب ربط ونسبت افاده ایدر ودقائقده کلور که شول حالت که خلق اوله انك ادات توصیفی الف در بینا وتوانا کبی وشول حالت که عارض اوله انك ادات توصیفی منددر خرد مند کبی زیرا خرد بصیرت در چشم بصیرت ایسه سعیله آچلمق واردر مقابلی بی خرد در انتهی بو مقامه متعلق اولان کلام بالاده در (شناس امردر مصدری شناختن در اکلمق معناسنه مضارعنده خا سینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده دیرلر (شرم اوددر حیا کبی (نیکوتر ایورك یعنی زیاده ایو لباس مایلبس معناسنه بونده اخلاق جمیله یی لباسه تشبیه واردر اشعارده نتکم قرآنده کلور ولباس التقوی ذلك خیر (معنای بیت) بودرکه عالم دنیانك عاقللری ایچون ایو خویی وحیایی زیاده کوزل ویراشور لباس اکله یعنی احمق کندی اوزرنه لباس فاخر تلبس ایتسه دخی یراشمز زیرا اخلاق جمیله دن وجودنده زینتی یوقدر وعاقل پلاس وخرقه کیسه دخی یاقشور زیرا حسن الاخلاقدر وانسانه اخلاق حسنه زینت بسدر کرکسه لباس زینتی اولمسون الحاصل عاقل اولان کمسیه کرکدرکه لباس شهرت قیدنده اولمیه بلکه اخلاق حسنه ایله تخلق ایلیه که فی الحقیقه لباس بودر خصوصا حیا وادب یوزنی ویولنی طوته * حال خودرا از دوکس پنهان مدار * از طبیب حاذق واز یار غار * تقدیری مدار حال خودرا پنهان از دوکس دیمکدر که حال مفعول اول وپنهان ثانی وار پنهانه متعلقدر ایکنجی واوچنجی از اولکیدن بدلدر حال انسانك نفسنده وجسمنده ومالنده امور متحوله ومتغیره سیدر (پنهان باء عجمینك فتحیله کزلو کما فی لغة نعمة الله وغیره ولکن ابن کمال پنهانله وپیدا ئله آشکاره یی فرق ایدوب پنهانده اختفا غیرك فعلیله اولور خفی ونهان ده اول معتبر دکلدر پس پنهان مخفی در افعالدن اسم مفعول صیغه سی اوزرنه مقابلی پیدادر که مظهر در بو دخی اظهاردن صیغهٔ اسم مفعول اوزرنه که غیرك فعلنه مقارن اولان

ظهوردر آشكارا كه نهانك مقابليدر غيرك فعلى معتبر دكلدر الحاصل آشكارا ونهان وظاهر وخفى بربابدندر وپيدا وپنهان ومظهر ومخفى دخى بربابدندر (طبيب طبدندر مثلثة الطا كه علاج جسم وعلاج نفسدر (حاذق حذاقتدندر كه برنسنه‌يى تعلم ايدوب مهارت اهلى اولمقدر طبيب حاذق جسمانى اودر كه جسمك دردى مقدارى علاجنه قادر اوله وطبيب حاذق روحانى اودر كه نفسك مرضنه مطلع ومعالجه وارشاد وتكميله قادر اوله ومواطندن هيچ بر موطنده وقفه وعجزى اولميه (غار طاغده اولان مغاره در اكر واسع دكل ايسه والا كهف ديرلر يار غار اصلنده ابو بكر صديقدر رضى الله عنه كه جناب نبوته صلى الله عليه وسلم مكهٔ مكرمه قربنده جبل ثورده اولان مغاره‌ده (اذهما فى الغار) موجبنجه يار ومصاحب ومعين اولمشدر صكره تشبيه طريقيله خواص احبابدن اولان كمسه‌يه يار غار دنلدى زيرا شدتلرده معين وهر حالده مصاحب وهمدم در (معناى بيت) بودر كه كندى حالكى ايكى كمسه‌دن كزلو طوتمه وهرنه ايسه سويله برى طبيب حاذق وحكيم ماهردن وبرى دخى يار غار ومصاحبدن زيرا اكر جسمانى واكر روحانى دردسنك مرض ودردكه مطلع اولميجق حالك مشتد وهلاكه مؤدى اولور انكيچون مريد رؤياسنى مرشددن كتم ايتمز بلكه هرنه ايسه سويلر زيرا اظهارنده مصلحت واردر ويار غاردخى بويله در انكيچون جناب نبوت حذيفة اليمانى‌يى صاحب السر ايدنمشدر كه سائره ابراز ايتمدوكى اسرار وخفياتى اكا كشف ايدردى زيرا بو كشفده دخى مصلحت واردر نظر ايله كه الله تعالى كنز مخفى ايكن كندنى اظهار واسما وصفاتنى ابراز ايلدى ولكن نيچه عبادنى محرم راز ايلدى ونيچه‌لرنى اسرارندن اجنبى قلدى * تاصواب كارينى سر بسر * بر مراد خود مكن كاراى پسر * صواب بينى‌نك مفعوليدر سر بسر ازسر تابسر ديمكدر كه من الاول الى الاخر جميعا وكليا معناسنه بر مكنه متعلقدر كارانك مفعوليدر (معناى بيت) بودر كه تاكه ايشوك صوابنى كوره سك من الاول الى الاخر يعنى جميع كارم صواب اولسون واوچدن اوچه هيچ برنسنه‌ده خطا ايتميه‌يم ديرسك اى پسر كندى مرادك اوزرنه

ايش ايشلمه بلكه ايشوكى شرعه تطبيق ايله وهوى وشهوتله ايش طوتمقدن حذر ايت والا خطا ايدرسن ونادم اولورسن وبونده مشاوريه دخى رمزواردر زيرا مشاوره ايله استخراج اولنان رأى كاه اولور كه مراد مخالف كلور پس اوراده كندى ارادتى ترك ايتمك لازم اولور قال تعالى (وشاورهم) * تاتوانى بازنان صحبت مجوى * راز خودرا نيز با ايشان مكوى * تا مادام معناسنه در لسان عربى ايله ترجمه‌سى مادمت تقدير اى مدة دوام قدرتك ديمكدر (مجوى نهى حاضردر مصدرى جستن وجويدندر استمك وارامق معناسنه صحبت انك مفعولى وبا صحبته متعلقدر تقديرى مجوى صحبت بازمان ديمكدر راز دخى مكويك مفعولى وبا اكا متعلقدر (نيز دخى معناسنه‌در شرحى بالاده در (معناى بيت) بودر كه قادر اولدقجه زنلرله صحبت طلب ايلمه يعنى صحبت والفت ايتمه زيرا طلبك ثمره‌سى صحبتدر مقصود كثرت صحبتى منع ونهى در زيرا مخالف وقار وباعث طيش وخفت وسبب مذمتدر تكلم بالاده مرور ايتدى والا فى الجمله اختلاط انبيا واولياده دخى اولور خصوصا كه (حبب الى من دنياكم ثلث الطيب والنساء وقرة عينى فى الصلوة) حديثنده تحبيب نسانك سرنى اربابى بيلور ودخى كندى راز وسركى زنانه آچلوب سويلمه زيرا ضبطنه قادر اولميوب فضاحتكه سبب اولورلر پس انلره افشاى راز ايتمك محل تهمت اولور * انچه اندر شرع باشد ناپسند * كرد اوهركز مكرد اى هوشمند * تقديرى آن چيزى كه باشد اندر شرع ناپسند اى هوشمند مكرد هركز كرد او ديمكدر كه بوراده چه چيزى معناسنه‌در كه نسنه ديمكدر وباشد جمله‌سى اكا صفتدر وچيزى مبتدادر كه خبرى مصراع ثانى مضمونى‌در (ناپسند بكنلمامش يعنى منهى ومنكر ومكروه پسنديدن بكنمكدر پسند پسنديده وبركزيده معناسنه‌در مشكل پسند دكمه نسنه‌يى بكنمين (كرد كاف عجمينك كسريله چوره معناسنه مكرده ظرفدر (مكرد نهى حاضردر كرديدن دردونمك معناسنه (هركز تعميم ازمان واوقات ايچوندر (هوشمند اوصلو وعقللو تكلم بالاده تفصيل اولنمشدر (معناى بيت) بودر كه اول نسنه كه شرع الهى ايچنده پسنديده ومقبول دكلدر اى عاقل هيچ بر وقتده انك چوره سنده دونمه

وایشلیه یم دیمه زیرا عاصی اولورسن وآخر جزاکی بولورسن زیرا
حق تعالی عصیان مقابله سنده وعید وانذار ایتمشدر انتقامدن دخی
عاجز دکلدر مکر که منهی اولان نسنه یی ارتکابه ضرورت قویه اوله
بو صورتده اول نسنه ینه اذن شرعله معمول اولور حالت مخمصده ده
اکل میته کبی و بعض محرماتله تداوی وخمرله اساغهٔ لقمه وامثالی
دخی انده داخلدر ولکن حرامله تداوی نك جوازی حلالله تداوی یه
امکان اولمیوب طبیب حاذقك رأییله اولمغه موقوفدر اکرچه
بو اعصارك احوالی لسان وقلمه کنجایشدن دوردر * هرچه را کردست
حق برتو حرام * دور باش ازوی که کردی نیك نام * حق کردستك فاعلی
ورا مفعول اولی زیرا تقدیری هرچیزی که اورا دیمکدر که هرچیزی
مبتدادر وحرام مفعول ثانی و بر حرامه متعلقدر وبعد الجمله مبتدایه صفتدر
دورمابعدنده امرك مفعولیدر وبعض نسخده دور دار ازخود دوشمشدر
ازدوره متعلقدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر نیك نام کردی نك مفعولیدر
و بعد الجمله تعلیلیه در زیرا بوراده که تا معناسنه تعلیل ایچوندر
تا کردی دیمکدر (کرد فعل ماضی وآخرنده است رابطهٔ اخبار در
(وحرام ومحرم بر معنایه در که حقنده نهی قطعی اولانه دیرلر پس
حرام قطعا ممنوع اولان نسنه در (نیك نام صفت مشبهه در کوزل
وایو ادلو معناسنه یعنی ممدوح (معنای بیت) بودر که هر نسنه که انی
حق تعالی سنك اوزرکه حرام ایلمشدر سن اندن بعید اول وحد شرعی
تجاوز ایتمه تا که نیك نام اوله سن یعنی اکر دللرده ممدوح وحقده مقبول
ومرضی اولایم دیرسك حرامدن حذر ایله والابد نام ومبغوض ومغضوب
اولورسن الحاصل سوء حالك سنی هر وجهله پست پایه ایدر
* چونکه بکشاید در روزی خدای * دل کشاده دار وتنکی کم نمای *
خدای بکشایدك فاعلی ودر مفعولی و بعد الجمله فعل شرطدر دل
دارك مفعول اولی وکشاده ثانیسی و بعد الجمله جزادر تنکی نمایك مفعولی
وکم مصدر محذوفك صفتیدر که اول مصدر نمایك مفعول مطلقیدر
لسان عربی ایله ترجمه سی اراالانقباض اراءة قلیلة دیمکدر چونکه ده که
رابطه در که ایکی کلمه ویا ایکی جمله یی بری برینه رابط ایچوندر
(روزی ده یا اصلنده نسبت ایچوندر که روزی بهر یوم تقدیر اولنان

وظیفه در که ترك کونلك دیرصکره رزق مقدرده استعمال اولندی
(تنکی ده یا مصدریه در که طارلق دیمکدر ضیق کبی مقابلی فراخی درکه
بوللق در وسعت کبی انکیچون غنی یه فراخ دست دیرلر (نمای امردر
مصدری نمودن در کوسترمك وکورنمك معناسنه بوراده متعدی در
مضارعی نماید کلور تنکم سبق ایتمشدر (معنای بیت) بودر که چونکه
حق تعالی خزانه کبی اولان رزقك قپوسنی اوزریکه فتح وسنی مرزوق
ایلیه باطنکده کشاده دل اول و ظاهرکده دخی طارلغی ازکوستر یعنی
هیچ بر وجهله منقبض اولمه یعنی تحدیث نعمت طریقیله کشاده روی اول
واثر نعمتی اوزرکده اظهار ایله والا کفران نعمت اولورسن تنکم بعض
اشخاصك رزقه ضرورتی یوغیکن خلقدن جر ایچون فقر صورتی
کوسترروبوندن مستثنادر شول مسأله که برکسه نك مالی اولوب ولکن
ظلمه شرندن حذرا مالنی کسیه بلدرمسه لابأسدر فافهم جدا
* تازه روی وخوش سخن باش ای اخی * تا بود نام تو در عالم سخی *
تازه باشك مفعولیدر نام فاعلی وسخی مفعولی ودر اکا ظرفدر
وبعد الجمله تعلیلدر (تازه معروفدر عرب غض وطری دیر بوراده
تازه خندان معناسنه تازه روی کوار یوزلو وخوش سخن ملایم سوزلو
دیمکدر که ایکیسیده صفت مشبهه در (اخی ده یا متکلم وحده یاسیدر
(اخ برادر در یعنی ولادتده آخره یا طرفین دن ویا طرف واحددن
ویا رضاعدن مشارکدر صکره دینده ویا قبیله ده ویا صنعتده ویا
معامله ده ویا موده ده ویا مناسباتدن بر مناسبتله غیره مشارك اولان
ایچون استعاره اولندی بوراده مرادی دین قرنداشیدر سخی سخاوتدندر که
حاجت مقداری بذل وعطادر بوراده مطلق جومرد معناسنده
مستعملدر (معنای بیت) بودر که ای دین قرنداشی ماله مالك
ورزقه نائل اولدیغك وقتده کولر یوزلو وملایم سوزلو اول واثر رزقی
ظاهرکده اظهار ومالکدن دوستان وفقرایه بذل وانفاق ایله تا که
عالمده نامك سخی وجومرد لکله آدلك اکله وخلق سنك حسن خلق
وحالکه حسن شهادت ایدوب بو معنی سبب مغفرت وباعث رفعتك اوله

خصوصا وفاتكدن صكره خيرله ذكر باقى عمر ثانى در پس شيخڭ
مرادى يالكز سنحا‌ئله ياد اولمق دكلدر زيرا بو معنى شهرت مجرده دركه
تحتنده طائل يوقدر بلكه تقرير اولنديغى اوزره فائدهٔ اخرويه در
*پرمخور اندوه مرڭ اى بوالهوس*چونكه وقت آيد نكردد پيش وپس*
اندوه مخورڭ مفعوليدر وقت آيدڭ فاعلى وبعد الجمله فعل شرطدر
نكردد ضميرى مركه راجعدر (پيش نكرددڭ مفعوليدر پيش وپس
مقدم ومؤخردر زيرا پيش اوكدر كه تقدم وپس آرد دركه تأخر
اقتضا ايدر (پر باء عجميڭ ضميله مملو معناسنه طلويه كثرت لازم اولمغله
پر چوق معناسنه استعمال اولنور (مخور نهى حاضر در مصدرى
خوردندر يمك معناسنه اكل كبى (اندوه غم وغصه بونده تشبيه واردر
زيرا غم وغصه مطعوم ماندن دكلدر بلكه انسان صباح واخشان
غم وغصه ايله مبتلى اولوب انى جاننه غدا كبى قلمغين مخور ديدى
انكيچون يار وانيسه غمخوار ديرلر زيرا انڭ غمن ييجى وحالن قيوريجى در
(مرڭ موتدر (بوالهوس اصلنده ابوالهوس دركه همزه لاجل
الضروره محذوفدر وضرورتڭ غيريده دخى كثرت استعمالنه بناء
تخفيفا بوالهوس ديرلر (هوس عربيدركه نوعا جنون معناسنه در
بويله مواضعده سودا مراد در بوالهوس مبالغه طريقيله دركويا كه
هوس وجنون وسودا اندن تولد ايتمشدر بوسببدن ابو لفظى هوسه
اضافت قلندى نعمة الله ده هوس هوادر ديدوكى صحيح دكلدر زيرا
هوى وهوس دبو برى برينه عطف ايدرلركه عطف بحسب الغالب
مغايرت اقتضا ايدر بلكه هوى سودادن اعمدر (نكردد كاف عجمى ايله
فعل مضارع منفى در مصدرى كرديدندر دونمك معناسنه ولكن
دونمكده تحول بولنمغله كرديدن شدن معناسنه دخى استعمال اولنور
(معناى بيت) بودركه اى بوالهوس وصاحب سودا وحريص
حيات فانيه غم وغصهٔ موتى چوق يمه وموتدن خوف ايدوب طائفهٔ
يهود كبى الف سنه عمر تمنى ايتمه چونكه وقت موت كله (فاذا جاء اجلهم
فلا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون) موجبنجه مقدم ومؤخر اولماز
وسنڭ تمنى وخوفكله ايش بتمز وهيچ كمسه موته درمان بولماز
چونكه اجلڭ سن معلوم ومرض معهودى يوقدر پس مؤمن

جام آشام فنا اولاجغن بيلوب هر نفسده سفر آخرته مهيا
وتحصيل زاد ايچون ميان بسته اولمق كركدر فافهم
* دل زغل وغش همیشه پاڭ دار * تا توانى كينه در سينه مدار *
دل دارڭ مفعول اولى وپاڭ ثانيسى وحرف جر پا كه متعلقدر (همیشه
دائما معناسنه ظرفدر كينه مدارڭ مفعوليدر دراكا ظرفدر (غل وغش
ايكيسى دخى غين معجمه نڭ كسريله در غل خيانت وقلبده عداوت
وكين طوتمق وغش دخى غل كبى وامحاض نصح ايتمامك ويا اضمار
ايتدوكى نسنه نڭ خلافن اظهار ايتمك وبونلرڭ امثالى فسادات
باطنيه غل وغش ديرلر كينه عرب حقد ديركه قلبنده انتقام ايچون
عداوت طوتمقدر (سينه كوكس در صدر كبى (معناى بيت) بودركه
قلبكى اخلاق رديه دن دائما پاڭ طوت وقادر اولدقجه سينه كده هيچ
بركمسه يه كين وعداوت طوتمه زيرا سنڭ قلبڭ فى الحقيقه جنت
معنويه در واهل جنت حقنده كلور (ونزعنا ما فى صدورهم من غل)
پس جنت عاجله اهلى اولمق استين ايركندن كدورات باطنه يى
ازاله ايدر واختيار يله نزع ايلر وآخرتده منزوع اولمغه تأخير ايتمز
والا مقربين دن اولماز * تكيه كم كن خواجه بر كردار خويش *
دل بنه بر رحمت جبار خويش * تكيه كن كلمه سنڭ مفعولى وكم
مصدر محذوفڭ صفتيدر كه اول مصدر امرڭ مفعول مطلقى در
عربى ايله تقديرى اعتمد اعتمادا قليلا ديمكدر كه بو راده قلت عدمدن
عبارتدر كه لا تعتمد اصلا ديمكدر بر تكيه يه متعلقدر دل مابعدنده
امرڭ مفعولى وبر رحمت دخى اكا متعلقدر تكيه طيانمق وسو يكنمك
اعتماد كبى تكيه كاه سويكنجك يركه اولوركه كاهى حذف ايدوب
تكيه دخى ديرلر (خرمن وخرمنكاه واشالى كبى خانقاه صوفيه يه تكيه
ديدكلرى بوقبيلدندر يعنى تكيه كاه ديمكدر كه خلقدن عزلت وانڭ
زواياسندن بر زاويه ده سويكنوب مراقبه حالنه اشارتدر اكرچه
بو اعصارده نادر در خواجه اى خواجه ديمكدر كه حرف ندا
محذوفدر (يوسف اعرض عن هذا) كبى كردار كاف عربى نڭ كسريله
صنعت وعادت اولوب اشلنن ايش وصف تركيبى دركه اصلنده آرندهٔ
كرد در ايش كتوريجى معناسنه زيرا صنعت ايش كتوره كه باعث در

مع هذا ایشی اشلین صانعدر ولکن باعث فعله مجازا فاعلن اسمن
اطلاق ایدرلر نتکم کفتارده مرور ایتدی وایش معناسنه اولان کرد
کسرله اصلنده فتحله در ولکن عندالترکیب فتحه کسره یه تغییر
اولنمشدر سائر مغیرات کبی وفعال معناسنه کردکاردخی کاف عربی نك
کسریله در نتکم جمیع لغاتده کسره بابنده درج اولنمشدر وآنی فتحله
ضبط ایدن عقل قاصره تابع اولوب خطا ایتمشدر (بنه نه نونك کسری
وهاء ساکنه ایله امردر اولنده باء مکسوره تأکید طلب ایچوندر
مصدری نهادندر قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف
اولنوب نهد ونهنده دیرلر (جبار بالاده مفصلدر (معنای بیت) بودرکه
ای خواجه وعزیز ودانشمند کندی فعل وعملك اوزرنه آزاعتماد ایله
یعنی اصلا طیانمه وبنم عملم واردر دیو نفسکه غرور کتورمه بلکه
کوکلکی کندی جبار وغفارك اولان مولاك فضل ورحمتنه قو
یعنی اکا طیان زیرا توفیق آندندر وعمل موجب دخول جنت دکلدر بلکه
دخول فضل ورحمته منوطدر اکرچه درجات جنت اعماله کوره
اقتسام اولنور وبعض اعمال واردر که عن اصل باطلدر وبعضیسی
دخی بعضا فاسددر ودرست عمل نادردر زیرا شروط ظاهره
وباطنه سنی مراعات صعبدر که انبیا وکمل اولیایه مخصوصدر بوسبیدن
خدمتده قائم اولوب ولکن ملاحظهٔ اعمالدن اغماض کرکدر وغیره
اعتماد ایلك درست اولدیغندن بوخوفله بعض خواص فرائض ایله
اکتفا وبعضیلر دخی جمیع اعمالی غیره هبه ایلیوب مفلسون ایله مسمی
اولدیلر که بو افلاسده عین غنا واردر * بهترین چیزها خلق نکوست *
خلق خلق نیك را دارند دوست * بهترین مبتدا ومابعدنه مضاف
وخلق خبر ونکوست اکا صفتدر خلق دارندك فاعلی وخلق مفعول
اولی ودوست ثانیسی در ویاخود خلق مبتدا ودارند جمله سی خبردر
بهترین ده یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر (خلق خاء معجمه نك
ضمیله خوی معناسنه در اوچنجی خلق کبی ایکنجی فتحله مخلوق
معناسنه در که مراد ناسدر (معنای بیت) بودر که نسنه لرك یعنی
اوصاف انسانیه نك اك ایوسی ویکرکی ایوخویدر وحسن خلق
جمله دن مقبولدر زیرا خلایق بری برینه نظم وجمع ایدر الله تعالی ایسه

اجتماعی سور وافتراقه بغض ایلر وخلق عالم دخی ایوخویی سورلر
وصاحبنی دخی دوست طوترلر زیرا خوی محبوب اولیجق انکله متخلق
اولان دخی محبوب اولور ومحبوب القلوب صفت اخیاردر
* رو فروتن باش دائم ای خلف * کین بود آرایش اهل شرف *
رو راء مهمله نك فتحیله امردر رفتن دن کیتمك ویورمك معناسنه
مضارعنده فابی واوه وتایی داله قلب ایدوب رود ورونده دیرلر
بو راده یورمك مطلق اولمغله رودك مابعدی روی واقع اولمشدر
فروتن باشك مفعولیدر ودائم ظرفدر (کین اصلنده که این در یعنی که
رابطه در واسم اشارتدر این که مشار الیهی فروتن باشك مضمونیدر
واین بودك فاعلیدر وآرایش مفعولیدر وآرایش مابعدنه مضافدر
فروتن صفت مشبهه در آشغه تنلو معناسنه یعنی متواضع زیرا فرو
آشغه دیمکدر وتنی اشاغه طوتمق تواضع نتکم یوقار وطوتوب
کردنکش اولمق کبر وریاست علامتیدر (خلف فتحتین ایله بحسب
الغالب صالحلره اطلاق اولنوب صفت مدح اولور ولد صالح کبی که
پدری مقامنه خلیفه اولور پس خلف متأخردر که ضدی سلفدر
متقدم معناسنه زیرا خلافت تأخرله وجود بولور وخیر خلف
دیدکاری خلفك مطلقا نسله اطلاقنی مشعردر بو صورتده لفظ خیر
شری اخراج ایچون اولور (آرایش زینتدر یعنی ارایش کرچه
بزه یش معناسنه در اسم مصدردر فاما بزك وزینت معناسنده
شایعدر (شرف علو ومجد در یا آباء واجداد یوزندن ویاخود
کندی حسب وهنری جهتیله (معنای بیت) بودر که ای خلف
وولد وخلیفهٔ من تقدم یوری دائما متواضع اول که اهل شرف
وحسبك فی الحقیقه زیب وزینتی بوصفت اولور یعنی اکر خلف
الصدق خاندان پدر اولایم دیرسك وسلفه خیر خلف اولمق دلرسك
تواضع زینتی ایله تزین ایله زیرا اهل عز وقدر وشرف اولانلرك زینتی
بودر که زینت معنویه در وبومقوله زینت وآرایش زینت حسیه دن
خیرلودر زیرا الله تعالی صورته نظر ایلمز بلکه سیرته نظر ایلر خصوصا
اصیل اولان فروعه طریق اصولی طوتمق کرکدر انکیچون دنلمشدر که
لاصل لا یخطئ یعنی اصلدن خطا کلمز فافهم * انکه باشد درکف

شهوت اسیر * کرچه آزادست اورانده کیر * تقـدیری آن کسی که
باشد اسیر در کف شهوت کرچه او آزادست کیر بنده اورا دیمکدر که
اعرابی بوندن ظاهردر آزادست مبتداء محذوفه خبرو بعدالجمله شرط
وجملهٔ بعـدیه جزادر (کف عربیدر اصلنـده تشدید له در بوراده
ضرورت وزنیچون تخفیف اولنمشدر کف کرچه ال آیه سنده مشهوردر
ولکن ید معناسنه دخی مستعملدر بوراده اولدیغی کبی (شهوت نفسك
لذاته میل وانی ارادیتدر (اسیر مأسور معناسنه در که مأخوذ ومقیددر
زیرا اسر شد معنـاسنه واسار کتاب وزنی اوزرنه انکله شد اولنان
نسنه در ایب وقایش کبی و بعضیلر دیدیلرکه اسر اصلنـده قایش ایله
بند ایتمکدر (آزاد بوراده حرالاصله وغیریه شاملدر (معنـای بیت)
بودرکه اول کسه که شهوت طبیعیه النده اسیر واکا بند اوله اکرچه
آزاد درسن انی قول طوت واسیر عد ایله یعنی ظاهرده حر وآزاد
اولدیغنك شرفی ندرکه معنـاده عبد البطن والشهوه در وشهوت
نفسانیه امرسافله دن اولمغـله صاحبی دخی خوار وذلیلدر انکیچون
طائفهٔ صوفیـه سلوکلرنی ریاضتله بدء ایدرلر وبعض شعراء عرب
دیمشدر (بیت) ومایـنفع الاصل من هاشم) (اذا کانت النفس من باهلة)
یعنی هاشمی الاصل اولدیغنك فائده سی نفسی باهله دن اولدقدنصکره
وباهله عربدن دناءت ایله معروف برقبیله درکه عظام میته نك مخنی
یعنی ایلکنی چقاروب یرلردی ودیمشلردرکه العبرة بالوصل لا بالاصل
* چون کی دأب حبیبا نرا ادب * دارشان ازخویش دوروکم طلب *
دأب کنی نك مفعول اولی وادب ثانیسی و بعد الجمله شرط ومصراع
ثانی مضمونی جزادر دارشان ده شان ضمیر جمع متصـل مفعول اول
ودور ثانیدر واز دوره متعلقـدر وکم طلب دارشان جمله سی اوزرنه
معطوفدر زیرا ایکسی دخی انشادروکم طلبك عربی ایله تقدیری اطلب
طلبا قلیلا دیمکدر زیرا کرچه معنـای کم ناقصدر فاما نقصان قلتی
مستلزم اولمغله نقصان قلتده مستعمل اولوب قلت دخی عدمه محمول
اولدی بو جهتدن تقدیری لاتطلب اصلا لاقلیلا ولا کثیرا دیمکدر
(کی فعل مضارع مخاطبدر مصدری کردن در ایلمك واشلمك معناسنه
مضارعنده نون حذف وراء ی قلب ابدالی ایله نونه قلب اولنوب کند

وکنده

وکنده دینلور (دأب عادت معناسنه در دیدن کبی (حبیبـان حبیبك
جمعیدر محبوب یعنی دوست معنـاسنه دأبك حبیبـه اضافتی ادنای
ملابسه ایچوندر (طلب امر حاضر در مصدری طلبیدن در استمك
معنـاسنه مضارعی می طلبد کلور (معنـای بیت) بودرکه چونکه
دوستانله دأب وعادتکی ادب وامور مستحسنه یی رعایت ایلیـدسن
پس انلری کنـدکدن دور طوت واز طلب ایله یعنی مقتضـای ادب
بودرکه انلردن اصلا برنسنه طلبنده اولمیه سن وانلری اومقوله طلبدن
بعید طوته سن تاکه اراده برامر مکروه ظهوریله دوستـن سندن تنفر
ایتمیه لر ودوستاندن نسنه استمك ممنوع اولیجق دشماندن بطریق
الاولی در وبیعت نبویه ده کلور (ولاتسألوا الناس) یعنی خلقـدن
نسنه استمیکوز مکر کنـدی ارادتلریله بطریق الهـدیه وارد اوله

بوصورتده لاساب ولاجلب مقتضاسنجـه رد یوقدر * کرتو بینی
ناکسی را دستکاه * حاجت خود را ازوهرکز مخواه * بعض نسخده
دستکاه یرینه بارکاه دوشمشـدر مأل بردر زیرا بارکاه صاحبی اولمغه
دستکاه یعنی قدرت لازمدر (کر حرف شرطدرکه فعل اوزرنه داخلدر
(تو توسط ایتدوکی لاجل الضروره در پس توحقیقتده بینی تحتنده
اولان ضمیر خطابی تأکیددر (بینی تو دیمکدر (را لام جاره معناسنه در
وناکسی بینی یه متعلقدر دستکاه بینی نك مفعولیـدر حاجت مخواهك
مفعولیدر از دخی اکا متعلقدر (ناکسی ده یا تنکیر وابهـام ویا وحدت
ایچوندر ناکس کس دکل دیمکدر نامرد مرد دکل یعنی آدم دکل معناسنه
اولدیغی کبی وناکس اولمق بخلدن ناشی اولمغـله ناکس بخیل ودنی
معنـاسنده استعمال اولنـدی (دستکاه عوام تحریف ایدوب دزکاه
دیدکلریدر زیرا دست ال در وکاه کاف فارسیله اسم مکاندر دزکاه مطلـــب
صانعك ال ایله اشلدوکی یر اولمغـله دستکاه دیدیلر صکره صنعت
سبب غنا وقدرت اولمغین دستگاهی قدرت ومکنتده استعمال ایلدیلر
بارکاهده دخی بار اجازت وکاه ظرف مکاندر مرتبـه صاحبلرینـك
قپولرنه ودیوانخانه لرینه اذن واجازتسز وارمق وکیرمك ممکن اولمامغله
بارکاه دنلدی اجازتکاه معنـاسنه و بومقوله صاحب البـاب اولنلره
بهرحال مال ومنال لازم کلور (ازو اصلنده ازاودر تخفیفا الف حذف

اولنمشدر اوضمیر منفصلدر که ناکسه راجعدر (معنـای بیت) بودر که
اکرسن بخیل ودنی کسه ایچون قدرت وغنا کوردسك ویا بارکاه وجاه
وجلال مشاهده قیلورسك کندی حاجتکی اومقوله سافلدن اوقاتدن
بووقتده طلب ایتمه یعنی جمیع اوقاتده اندن مستغنی اول واکا ال اچمه زیرا
دنی یه ال اچمق زیاده دناءتدر پس اومقوله یی آدم یرینـه عد ایتمه
زیرا نصف صورتدر فافهم جـدا * بردر ناکس قدم هرکز مبر *
ور ببینی هم مپرس ازوی خبر * قدم مبرك مفعولی و براکا متعلقدر ببینی نك
مفعولی محذوفدر ور ببینی ناکس را دیمکدر و بعد الجمـله شرطدر زیرا
ور واکردن تخفیف اولنمشدر از مپرسه متعلقدر وخبر انك مفعولیدر
وبعد الجمله جزادر وجزا جمله سی دخی ماقبلنه معطوفدر (مبر باء
موحده نك فتحیله نهی حاضردر مصدری بردن در بانك ضمیله ایلتمك
معناسنه مضارعنده فتحیله بردو برنده دیرلر (ببینی ده با اصلنده مکسوردر که
اوائل مشتقاته علامت اشـتقاق ایچون و مضارع اوزرنه تخصیص
استقبالدن اوتوری داخل اولور بوراده مابعدنده اولان یاشفوی اولمغله
مضموم قلنمشدر پس رسمی متصـل کرکدر (ببینی مضارع مخاطبدر
مصدری دیدندر که کورمکدر مضارعنده علی خلاف القیاس دال
بایه تبدیل اولنوب بیند و بیننده دینلور (هم جمع وضم موافقت ایچوندر
(مپرس باء عجمینك ضمیله نهی حاضردر مصدری پرسیدندر صورمق
معناسنه سئوال کبی از وی اصلنده ازاوی در تفصیلی یا آلاده در (خبر
غیرك اخباریله حاصل اولان علمدر بوراده اخباره صالح اولان نسنه در
مثلا نه خبر وار دیرلر یعنی اخباره صالح نسـنه وارایسه سویله تا که
سنك اخبار واعلامکله معلومز اولسون دیمکدر و بعض علماء خبری
تحدید ایتمـدی زیرا ضروری نسنه در که تعریفه محتـاج دکلدر
و بعضیلر دیدیلر که هومایصح السکوت علیـه نحو زید قائم پس خبر
برنسـنه یی برنسنه یه نسبتدر کرك صدق وکذبه محتمل اولسون وکرك
اولمسون خبر الٰهی کبی که صدق محضدر ومحالدن خـبر کبی که
کذب محضدر (معنای بیت) بودر که ناکس وبخیلك قپوسی اوزرنه
قدم ایلتمه وایشکنه اناق باصمه واکر آنی کورر سن اندن خبر صورمه
زیرا آندن خبر صورمق که سئوال اسـتفتائی در سئوال استعطائی

حکمنده در چونکه دنی ودوندن طلب عطا ممنوعدر سئوال خبر دخی
بویله در زیرا ایکیسی دخی سؤال قبیلندندر پس بومقوله سئوال مذلت
وحقارتی مشتمل اولمغله منهی اولدی واندن امساك ایتمکله عرض دین
کامل بولدی فافهم جدا * تاتوانی کار ابله را مساز * کار فرمایش ولی
کمتر نواز * تاتوانی ظرفیت مستمره معناسـنه در مادمت تقدر دیمك
اولمغله مسازه ظرفدر (کار مسازك مفعولیـدر رایکنجی کار فرمایشك
مفعول ثانیسی وضمیر غایب اولکیسیدر (ولی ولیکن دن تخفیف اولنمش
حرف استدراکدر کمتر محذوف اولان مفعول مطلقه صفتدر تقدیری
نواز نواختن اندك دیمکدر (ابله عربیـدر بون وساده دل یعنی اوغوز
وسلیم الصدر معناسنه ولکن ناظم قدس سره مقام ذمده استعمال ایلدی
احمق ویوغون وناساز کبی (مساز نهی حاضردر مصدری ساختن در
دوزمك مضارعنده خازایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر ومصدر
فرعی دخی استعمال اولنـدی سازیدن کبی وساز دوزندر چالیجی یه
سازنده دیدکلری چالدیغی نسنه نك دوزنی دوزدیکندن اوتوری در
(فرمای امر حاضر در مصدری فرمودن درکه بیورمقدر مضارعنده
واو یرینه الف ویا کلوب فرماید وفرماینده دیرلر (نواز امر حاضردر
مصدری نواختن در اوخشمق وایو نغمـه ایله ساز چالمق ود وست
وقرنداش طوتمق معنالرنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب نوازد
ونوازنده دیرلر (معنـای بیت) بودرکه مادام که قادراوله سن احمق
وناسازك ایشنی دوزب قوشمـه مقصود ایشنه قارشمه و بولاشمه والا
ملوث اولورسن دیمکدر وسن اکا ایش بیور وخدمت خارجیـه ده
استخدام ایله ولکن آنی یار ویولداش طوتوب اوخشمه ورفقله معامله
قلمه زیرا ابله بنـدهٔ شهوتدر حر بالطبع دکلدر پس اکا خدمتـده
تشدید ایله وقهر یوزنی طوت زیرا لطف ومعامله یه سزا وحسن خطابه
لایق دکلدر فافهم

* ** در بیان احتراز از دشمنان کوید ** *

* از دوکس پرهیز کن ای هوشـیار * تانبینی نکبتی در روزکار *
تقـدیری کن پرهیز از دوکس دیمکدرکه پرهیز امرك مفعولی وجار
ومجرور پرهیزه متعلقـدر (نکبتی نبینی نك مفعولی و در رفعله ظرف

وجمله سی تعلیلیه در (پرهیز اجتناب واتقا (هوشیار دقائقده کلور که
هوش تمییز دیدکلری حالتدر که عقل سخیفك اثر بدرادمی خیروشر ونفع
وضرری آنکله فرق ایدر هوشیار آیقدر مقابلی مستدر معناسی
ترکیبی سی هوشی کند ویه یار ومعین در انتهی بوفقیره لایح اولان
بودر که هوشیار اصلنده یار هوش در اضافتله مصاحب هوش
معناسنه مرکب علم اولیجق مضاف الیهك تقدیمی شایع اولمغله هوشیار
دنلدی عالم پناه ودولت خانه کبی که اصلنده پناه عالم وخانهٔ دولتدر
پس هوشیار معنای اضافی اوزرنه در نظائری کبی دقائقده ویردوکی
معنی ایسه اصلنده صفت مشبهه اولمق اوزره در اکرچه ترکیده ایکی
معنی دخی شایعدر نتکیم دیرلر که فلانك عقلی کند ویه یاردکلدر
ودیرلر که فلان عقله یاردکلدر پس بوراده معنای اصلیسی اوزرنه
مصاحب دیمکدر نتکیم یاران صفادیرلر معین معناسنك مناسبتی یوقدر
(نکبت فتحله عربیدر مصیبت معناسنه منکوب دیدکلری بونلردر که
مصائب دهرله مبتلا ودوشکون دیمکدر (معنای بیت) بودر که
ایکی کسه نك صحبتندن وقربندن اجتناب ایله تا که روز کارده مصیبت
کورمیه سن یعنی زمانه ده منکوب ومصاب اولمقدن خوف ایدرسك
اول ایکی نسنه دن حذر ایله والا درده اوغررسن ومصیبته دوشرسن
فافهم * اول از دشمن که او استیزه روست * وانکهی از صحبت نادان
دوست * تقدیری اولا پرهیز کن از دشمن دیمکدر که جار ومجرور
مقدر پرهیزه متعلقدر واول ظرفدر او مبتدا واستیزه رو خبر وبعد الجمله
دشمنه صفت اولور (وانکهی وبعده وثانیا پرهیز کن از صحبت
دیمکدر استیزه رو صفت مشبهه در جنك وجدل وخصومت یوزلو
معناسنه (پس رو اصلنده روی در یوز معناسنه (نادان دوست نونك
سکونیله اصلنده دوست نادان در تانك کسره سیله که نادان محذوفدر که
رابطه سیله دوسته صفتدر تقدیری دوست که نادانست دیمکدر (مرد
جومرد کبی که تقدیری مرد که جومردست دیمکدر ولکن اکر ضرورت
واکر سعتده رابطه حذف اولنمق شایعدر (ارادت خیر دخی بویله در
(معنای بیت) بودر که اولا شول دشمندن اجتناب ایله وشرندن حذر
ایله که جنك وجدل وخصومت یوزلو در یعنی یوزسزدر که اظهار

خصومت وعداوت ایتمکدن وانسانك یوزنه باقمقدن حیا ایتمز یعنی
فاسق ایکی دورلو اولوب بری فاسق معلن وبری فاسق مستور اولدیغی کبی
دشمن دخی ایکی نوعدر که بری عدو باطندر که اظهار عداوت وحالی
اوزرنه کچوب کیدر بونك حالی اخفدر وبری عدو ظاهردر که باطنده
کین اهلی اولدیغی کبی ظاهرده دخی آثارنی اظهار ایتمکدن خالی اولماز
بونك حالی اشددر زیرا بی ادبدر که انسانی رسوای ایتمکدن پرهیز ایتمز
پس سن اویله رسوایدن پرهیز ایله وثانیا نادان اولان دوستك صحبتندن
صاقن وآنکله چوقلق مجالسه ایتمه زیرا آخر منکسر اولورسن
ودیمشلردر که مجالسة الاحمق خطر والقیام عنده ظفر فافهم جدا
* خویش را از زد دشمن دور دار * یار نادان را زخود مهجور دار *
تقدیری دار خویش را دور از زد دشمن دار یار نادان را مهجور زخود
دیمکدر که خویش دارك مفعول اولی ودور ثانیسی وجار دوره متعلقدر
وکذلك یار ایکنجی دارك مفعول اولی ومهجور ثانیسی وجار مهجوره
متعلقدر (زد عند معناسنه در مثلا زدمن بنم قاتمده وزد توسنك یانکده
دیمکدر (مهجور هجردن در مفارقت معناسنه ویا بدن ویا لسان
ویا قلبله هجرت بونلردر که ترك دیار ومفارقت اوطان واعتزال
اخواندر (معنای بیت) بودر که کندیکی دشمن یانندن دور وبعید
طوت تا که شرندن امان بولاسن ونادان اولان دوستی کندکدن
مهجور ومتروك طوت ودوستلغنی ترك ایت زیرا احمقدن جفادن
غیری نسنه کلمز بوسببدن دیمشلردر که احمق دوستدن عقللو دشمن
یکدر زیرا عاقل اولان کسه دشمن اولسه ده میزان عقلی الده
اولدیغنده هر ایشی فکر صحیح ایله وزن ایدوب ایشلر احمق ایسه بی میزان
وبی فکردر وبونده رمز واردر که احمق سنك صحبتکه طالب اولسه
دخی سن انی کندکدن تبعید ایله ووصالی هجرانه تبدیل ایت زیرا
انك صحبتندن سکا حماقت وجهل ساری اولور عقل وعلم دکل زیرا
عقل اولمیجق علم نره دن کلور * ای پسر کم کوی با مردم درشت *
* ور بکویی باتو کر دانند پشت * کم بالاده تقدیر اولندیغی اوزره در
درشت موصوف تقدیریله کویك مفعولیدر سخن درشت دیمکدر
باکویه متعلقدر ور بکویی واکر بکویی درشت تقدیریله شرطدر

پشت کرداننداڭ مفعولی وفاعلی تحتنده ضمیر جمعدر زیرا مردم اسم جنسدر باکرداننده متعلقدر وبعد الجمله جزادر (درشت لغاتده ایری ایله تفسیراولنمشدر خشن معناسنه ودقائقده دیمشدر که درشت قاتی در مقابلی نرم در فارسیده ایری یه سترك دیرلر انتهی ولکن بونده نظر واردر زیرا ایری ایکی وجهله در بری جثه ده ایری و بیوکدر که اکا سترك دیرلر وبری دخی خشن معناسنه ایری درکه اکا درشت دیرلر (وعربیده خشونتك ضدی لین اولدیغی کبی فارسیده دخی درشتك ضدی نرم در قاتی معناسنه کلن سخت در (کردانند کاف عجمیله جمع مضارع غایبدر مصدری کردانیدن در دوندرمك معناسنه (پشت باء عجمینك ضمی وشین معجمه ایله ارقه در ظهر کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر خلقه ایری سوزی از سویله یعنی هیچ سویلمه واکر سوز دکلیوب سویلرسك سکا ارقه لرن دوندررلر یعنی اقبال ایتمزلر بلکه اعراض ایدرلر زیرا قول غلیظ سهم زهرناك کبی در بو مقوله سهمه ایسه کسه قارشو وارمز ویوزنی اکا هدف ایتمز وخلق سندن اعراض ایدیجك بیکس قالورسن انسان ایسه مدنی بالطبع درکه بنی نوعیله تعیشه محتاجدر پس حسن خلق ورفقله کلام کرکدر تا که خلقی صید ایده سن
بهترین خلق می دانی کراست انکه داد انصاف وانصافی نخواست*
بهترین خلق مبتدا کراست خبر وبعد الجمله میدانی نك مفعولیدر زیرا میدانی افعال قلوبدن درکه بوراده معلقدر انکه نك تقدیری ان کسی راست دیمکدر که آن مبتداء محذوفه خبر درکه اودر دادك تحتنده فاعلی آن کسی در انصاف مفعولیدر وایکنجی انصاف نخواستك مفعولیدر که نخواست فعل ماضیء منفی در واو معناده نخواست اوزرنه داخلدر وبعد الجمله داد اوزرنه معطوفدر (خلق خاء معجمه نك ضمیله خویدر تفصیلی باآلاده در (می داند فعل مضارع مخاطبدر که بوراده استفهامی متضمندر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانده دینلور (کراست ده که اسم استفهامدر وراتخصیص ایچوندر که لام جاره معناسنه در پس کرالسان عربیده لمن کبیدر (است ادات خبردر (انصاف عدالتدر که نفع وضررده مثلی ایله مکافات ومقابله در (انصافی ده یا زائده در وبعض

نسخنده انصافش دوشمشدر که ضمیر داد انصافك مضموننه راجعدر (نخواست واو رسمی والف ثابته ایله در مصدری خواستن در دیلمك معناسنه طلب وارادت کبی مضارعنده سین هایه قلب اولنوب خواهد وخواهنده دیرلر (معنای بیت) بودر که خویك یکرکی وایوسی بیلورمیسن کیمك ایچوندر وکیمه مخصوصدر وانکله متصف اولان کیمدر پس جواب ویروب دیرکه اول کسه ایچوندر وانك شانندر که خلقه انصاف ویردی وعدلله معامله ایلدی وانلردن انصاف استمدی بلکه ظلم اولندیغی صورتده عفو ایلدی زیرا کرچه عقاب مثلی ایله مقابله اولنور شرعا فاما عفو ایتمك خیراودر حقیقه زیرا صفات الهیه ده عفو غالبدر پس شول کسه که خلقه ظلم ایتمیه واکر خلق اکا ظلم ایدرسه اول انلره عفوله مقابله ایلیه که (واحسن الی من اساء الیك) مضمونیدر بونك فوقنده عند الله مرضی ومقبول خوی اولماز انکیچون قرآنده کلور (فاعف عنهم واصفح وقل سلام)
چون حدیث خوب کوبی بافقیر به بود زانش که پوشانی حریر*
مصراع اول شرط وثانی جزادر حدیث کویی نك مفعول صریحی وبافقیر غیر صریحی در وچون معناده کویی اوزرنه داخلدر زانش بهه متعلقدر به بودك فاعلیدر شین ضمیری فقیره راجعدر حریر پوشانینك مفعولی وبعد الجمله که رابطه سیله ماقبلنه صفتدر (حدیث سوزدر (کویی مضارع مخاطبدر مصدری کفتن درکه سویلمكدر مضارعنده فا واوه قلب اولنوب بریاز یاده سیله کوید وکوینده دیرلر (فقیر کثیر الاحتیاج در (به کسرله وهاء ساکنه ملفوظه ایله ایودر نیك کبی کما فی اللغات ودقائقده کلور که به یکدر نیك ایودر مقابلی بددر که یرامزدر (بهتر یکرکدر انتهی ظاهر بودرکه ایو اولمغه سائردن یك اولمق لازم کلور بوجهتدن بهر ایو ایله تفسیر ایتدیلر (زانش اصلنده از آنش درهمزه حذف وزانك سکونی لاجل الضروره فتحه یه تبدیل اولنمشدر شین فی الحقیقه پوشانی یه قید در تقدیری ازان معنی که پوشانیش دیمکدر (پوشانی فعل مضارع مخاطبدر مصدری پوشانیدن در اورتمك وکیدرمك واورتدرمك وکیدرتمك معنالرنه زیرا امرك آخرنه الحاق اولنان الف ونید لفظلری تعدیه

ایچوندر وتعدیه برمفعوله وایکی مفعوله تعدیه یه شاملدر پس پوشانید
کیدردی وکیدرتدی وپوشاند کیدرر وکیدردر دیمکدر زایانید
طوغردی وطوغرتدی وزایاند طوغرر وطوغرردر دیمك اولدیغی کبی
وپوشانیدن ایله پوشیدنك فرقی بودرکه پوشانیدن متعدیدر مطلقا
یعنی برمفعولله ایکی مفعوله تعدیه میاننده مشترکدر پوشیدن لازم ایله
متعدی میاننده مشترك اولدیغی کبی زیرا معناسی اورتمك واورتنمك
وکیمك وکیدرمکدر مضارعی پوشد کلور پوشانیدنك پوشاند کلور
فاحفظه فانه مزالق الاقدام (حریر ثیابك رقیقنه وابریشمدن منسوج
اولانه دیرلر که رجاله لبسی حرامدر مکر که ضرورت قویه اوله پس
بوراده ناظمك قدس سره مرادی یاثوب رقیقدرکه ارباب زینت
یاننده معتبردر ویاثوب شهرتدر زیرا حریر ثوب شهرتده علم کبیدر
خصوصا که سرخ رنك اوله ویاخود فقیره الباس زوجه سی ویا
جاریه سی فقیره یه نسبتله اوله نتکم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم
حضرت عمره رضی الله عنه حریردن برجبه اهدا ایتدیلر وحضرت
عمر بوبابده توقف ایدیجك بیع ایدوب ثمنی مصارفنه صرف ایلیه
وخاتوننه وجاریه سنه الباس ایده دیو بیوردیلر (معنای بیت) بودرکه
چونکه فقیره کوزل سوز سویلیه سن وفرح بخش کلامله حسن خطاب
ایلیه سن بومعامله اکا حریر کیدرمکدن یك اولور زیرا کلام حسنك
تأثیری جانه والباس رقیق وثوب شهرت بدنه در وروحانی جسمانیدن
اقوادر بوسبیدن قرآنده کلور (قول معروف ومغفرة خیر من صدقة
یتبعها اذی) فافهم جدا * خشم خوردن پیشهٔ هرسرورست *
تلخ باشد وزشکر شیرین ترست * خوردن مبتدا خشم مفعولیدر
پیشه خبر ومابعدینه مضافدر تلخ باشدك مفعولیدر فاعلی تحتنده
ضمیردرکه خشم خوردنه راجعدر وزشکر تقدیری ولکن اوشیرین
ترست ازشکر دیمکدرکه بوراده حرف استدراك تقدیراولنور وشیرین
مبتداء محذوفه خبر وجار ومجرور اکا متعلقدر (خشم خاء معجمه نك
فتحیله غضبدر اکرچه بین الناس کسرله شایعدر غضب یورك قانی
قینامقدر انتقام المق ایچون ایدیشه صفتدرکه تفصیلی بالاده در
(سرور سابقا حل اولندیغی اوزره ریاست صاحبی ومقدم ومتبوع

معناسنه مستعملدر بوراده مراد مقتدای دین وامام اهل یقیندرکه
خصال حمیده ده سائره نسبتله باش بوغدر وخلقك پهلوانیدر زیرا
شدید اودکلدرکه کشتی کیرلکده خصمنه غالب اوله بلکه شدید اودرکه
غضب حالنده نفسنه مالك اوله وحکمنی ویرمیوب زمام صبر وتجرع ایله
انی قید وبند ایده (تلخ آجیدر مقابلی شیریندر نتکم مرارا مرور ایتدی
(معنای بیت) بودرکه غضبنی یمك وبوتمق ولسان وفعله اثرنی
کتورمك وطشره چقرمق رئیس دین اولان کسنه نك صنعتی ومیدان
تقوانك پهلوانی اشیدر کرچه بویله تجرع غیظ وغضب ایتمك ابتداده
تلخ وزهرناك اولور ولکن نهایتنده شکردن زیاده طاتلو کلور زیرا
غضبك دنیا وآخرتده مفاسدی چوقدر نیجه لرانك سببیله دین وسر
وجاندن چقمشلر ومال وملك خصوصا خاتونلرندن واولادندن جدا
دوشمشلردر وکذلك جفاره تحمل ایتمك بدایتده آجی کلور چونکه
انسان کمال اهلی اوله وتحمل وتجرعی خوی ایدینه وملکه صاحبی اوله
بردخی آجی کورمز وآجیلر اکا طاتلو اولور خصوصا که مکاشف اوله
زیرا مکاشفك نظری حقه در وجانب حقدن کلن زهر ایسه شکردر
* هرکه بامردم نسازد درجهان * زندکانی تلخ دارد بی کمان * تقدیری
هرکسی که نسازد بامردم درجهان دارد زندکانی تلخ بی کمان دیمکدرکه
اعرابی ظاهردر خصوصا که نظائری سبق ایتمشدر (نسازد فعل
مضارع منفیدر مصدراصلیسی ساختن وفرعیسی سازیدندر دوزمك
معناسنه (زندکانی آخرنده اولان همزه حرف توسلدرکه بوراده
صفت ایله موصوف اراسنده توسط ایتمشدر انکیچون حذف اولنماز
بلکه سلاست وزندن اوتوری حرکتی اختلاس اولنور نظملرده
نظائری چوقدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که دنیاده خلق
عالم ایله کندنه دوزن ورمز یعنی دوزیلوب قوشیلوب امتزاج ایتمز
اولکسه بی شك وشبهه آجی دیرلك طوتر وخلقله دیرلکی اولمدیغندن
حالی زهرناك اولور وعروة کاری یدنده قالور زیرا معین بولمز وغم
وغصه دن خلاص اولمز * انکه شوخست وندارد شرم نیز * دانکه
اونا پاك زادست ای عزیز * انکه آن کسی که تقدیرنده در مبتدا
وشوخست مبتداء محذوفه خبردرکه اودر وبعد الجمله مبتداء اوله

صفتیدر شرم ندارداک مفعولیدر و بعد الجمله جملهٔ اسمیه اوزرنه
معطوفدر اکرچه فعلیه یی اسمیه اوزرنه و بالعکس عطف ایتمك بلاغته
انسب دکلدر او مبتدا ناپاك زادستك تحتنده فاعلندن حالدر وزاد
بعدالجمله مبتدایه خبر و بعد الجمله که رابطه سیله دانه مفعولدر زیرادان
افعال قلوبدن درکه بوراده معلقدر (شوخ برقاچ معنایه کلور بوراده
مناسب اولان بی تکلف وجری و بی ادب وفتنه معنالریدر (شرم
اوددر یعنی اوتانمق که عرب حیادیر (دان امر حاضردر مصدری
دانستندر بلك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند
وداننده دینلور (ناپاك سلب طهارتدر پاك وطاهر دکل معناسنه (زاد
طوغدی دیمکدر مصدری زادندر طوغمق وطوغرمق معناسنه لازم
ومتعدی استعمال اولنور مضارعنده دال یایه قلب اولنوب زاید
وزاینده دینلور کذا قالو ولکن بونده نظر واردر زیرا تعدیه معناسن
افاده ایلین زایانیدر که طوغردی وطوغرتدی دیمکدر نتکیم ایکی بیت
مقدم تحقیق اولندی زاد لازمدرکه طوغدی دیمکدر وکاه اولورکه
عربیده فعل لازم حرفله تعدیه ایتدیکی کبی فارسیده دخی تعدیه ایدر
مثلا زاد که لازمدر راکلمه سی ایله متعدی اولور نتکیم کلور (بیت)
(پشت دوتاء فلك راست شد از خرمی) (تاچوتو فرزند زاد مادر ایام را)
زیرا بوراده زادك مادر ایامه تعدیه سی را وساطتیله در بوجهتدن
زایانید منزله سنده اولور معناسی دیمکدرکه فلکك ایکی قات اولان
آرقه سی سرور وشنلکدن راست وطوغری اولدی (مادر ایام
سنك کبی فرزند طوغرالدن بری پس بوراده زاد طوغردی دیمکدر
ولکن ادات تعدیه ذکر اولنمدیغچه نه عربیده ونه فارسیده معنای
تعدیه ویرلمامك کرکدر فاحفظه (معنای بیت) بودرکه اول کمسه که
فتنه و بی پرده و بی ادبدر وحیادخی طوتمز ای عزیز بیل که اونا پاك
طوغمشدر یعنی طهارت اصلیه سی یوقدر بلکه خباثت جبلیه ایله
دنیایه کلمشدر بدکهردن ایسه اومقوله سوء خلق صادر اوله کلمشدر
علی الخصوص منبت سوءدن بیتمك دخی باعث فضاحتدر نتکیم
حدیثده کلور (ایاکم وخضراء الدمن) یعنی ناپاك زنه اعتبار ایتمکوز
حسنالردن ایسه ده زیرا کاه اولورکه مزبله ده وموضع خبیثده نبات

بترکه

بترکه ظاهری ناظری تحسینه کتورر فاما مرداد یرده بتمکله معتبر دکلدر
وحدیثده کلورکه (ولد الزنیة شر الثلثة) فافهم جدا * از ملامت
تا نمانی در امان * باش دائم همنشین صالحان * از ملامة متعلقدر ودر
نمانی یه ظرفدر تانملیایه در دائم ظرف باش در همنشین مفعول باشدر
ومابعدنه مضافدر ملامت دناءته متعلق اولان نسنه ایله وصف
وتعییب ایتمکدر (نمانی بانك ضمیله زیرابیم شغوی اولمغله حرکتی
اکا تابعدر (مانی مضارع مخاطبدر مصدری ماندن در قالمق معناسنه
مضارعی ماند کلور فتح نونله امان زوال الخوف وحصول الاطمئنان در
همنشین همصحبتدر زیرا هم موافقت ایچوندر (نشین نشیننده دن
ترخیم اولنمشدر مصدری نشستن در اوتورمق معناسنه جلوس کبی
مضارعنده سین مهمله یرینه یاونون کلوب نشیند ونشیننده دیرلر
پس همنشین اوتورمقده بری برینه موافق یعنی بریرده اوتوروب صحبت
ایدیجی دیمکدر (صالحان صالحك جمعیدر صلاح اودرکه اوقاتدن
هیچ بر وقتده اعتقاد وعملنه خلل کلمیه وبو معنی کسبی اولمغله خواص
ناس صلاحه رغبت واهل صلاحه التحاقله دعا ایتدیلر زیرا اکر خلقی
اولایدی هرکس صالح اولوردی ومعنای مذکوردن غافل اولان
صلاحی درجهٔ نازله صاندی وظاهر آیته آلدندی قال تعالی (فاولئك
مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین)
یعنی صلاحك تأخیر اولندیغی مرتبهٔ جامعه اولدیغنه مانع دکلدر
بلکه نبوت وصدیقیت وشهادت صلاح مطلقدن خصوص مرتبه در
فاعرف جدا (معنای بیت) دیمکدرکه ملامت وسرزنشدن
امانده قالمغك ایچون دائما صالحلره یار اول وانلرله صحبت ایله زیرا
صالحلر ممدوحلر وفاسقلر مذمولردر پس مذمومه مقارن اولان
مذموم اولدیغی کبی ممدوحه مقارن اولان دخی ممدوحدر ودیمشلردرکه
تقوادن صکره خیراو نسنه اخ صالحدر زیرا خیرله امر ایدر وکلب
جلیس سوءدن خیرلودر زیرا جلیس بد شره تحریضدن خالی دکلدر

* * در بیان صفت خواری میکوید * *

چند خصلت آورد خواری بروی باتو کویم کرهمی کویی بکوی *
بعض نسخه ده هشت خصلت دوشمشدر سکز خصلت ذمیمه معناسنه

چند خصلت آوردك فاعلی خواری مفعولی و باكا متعلقدر و یاخود
چنـد خصلت خصال متعدده معناسنه مبتدا ومابعـدی خبردر
باكویم متعلقدر و بعد الجمله جزاء مقدمدر مابعدی شرط مؤخردر
(بكوی بانك ضمیله مقول قولدر (چند جیم عجمی ایله عدددن سؤالدر
كم كبی یعنی اسماء استفهامیه دندر نقدر معناسنه نتكم دیرلر (دراهمت
چند ست یعنی اقچه‌ك نقدردر چندان نیجه نیجه واولقدر دیمكدر
كاه اولوركه استفهام انكاری معنـاسنه كلور وكاه مجرد تكثیره محمول
اولور (خواری خاء معجمه نك فتحیله و واو رسمی والف ثابته ایله دار
وزننده ذلیلـدركه عزیزك ضدیدر آخرنده یا مصدریه در (روی
بوزدر مراد ذاتدر ذكر جزء اراده كل طریقیـله در ولكن روبی
تخصیص ایلدی زیرا اثر حقارت وذلت یوزده بللو اولور (كوبی مضارع
مخاطبدر (بكوی بانك ضمیله امر حاضردر مصدری كفتن در سویلمك
معناسنه مضارعنده فایی واوه قلب وبر یا زیاده سیله كوید وكوینده
دیرلر (معنـای بیت) بودركه بر قاچ خصلت انسانك یوزنه یعنی ذاتنه
خوارلق وذلت كتورر اكر سویله دیرسك سكا سویلیـه یم یاخود
تعـدار خصلت انسانی خوار ایدر دیو سؤال ایدرسك سكا جواب
ویروب تعداد ایده یم تا كه اول رذائلدن حذر ایدوب ذلیل اولمقدن
مصون اوله سن ومعنـای اوله كوره اكر سویله دیرسك دیدوكی
سؤاله حمل وسویلنجك خصالك ذكری امور لازمه دن
اولدیغی اشعاردر یعنی طالب عزت اولان سكا بو مقوله نسنه دن
سؤال ایتمك دوشر وبالفرض سن آنی صورمسك دخی بن آنی
دیمه لویم زیرا اجتنابی واجب وعرضه شین ویرن نسنه لردندر

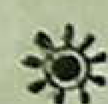

اول آن باشد كه مانـند مكس مرد ناخوانده شود مهمان كس*
اول مبتدا آن مفعول مقدمدر بعد الجمله خبردر مانند مهمانی تنظیردر
مرد شودك فاعلی مهمان مفعولیـدر ناخوانده مرددن حال ویا اكا
صفتـدر حال اولورسه آخری ساكن وصفت اولورسه مكسوردر
(مانـند شبیه ونظیر معنـاسنه مانستن دن مأخوذ اسمـدر مانستن
بكزمكدر چون ایله فرقی بودركه ماننددك معنای مستقلی اولمغله قابل
سلبدر بی مانند دیرلر اما بی چون دیمزلر اكرچه چون دخی بلا اشباع

الواو ادات تشبیه در (مكس سكك در ذباب كبی (ناخوانده اوقنمامش
ودعوت اولنمامش معنـاسنه اسم مفعولدر اصلی خوانددر خانك ضمی
وواو رسمی ودالك سكونیـله كه ماضیدر اوقیدی معنـاسنه آخری
مفتوح وفتحه سنی بیـان ایچون ها غیر ملفوظه زیاده قلنوب خوانده
دنلدی (نا ادات سلبدر معناسی دكل دیمكدر ناخوانده اوقنمش دكلدر
ماضی مقیـد ایله اسم مفعولك لفظده فرقی یوقدر ولكن مقـامدن
وسوق كلامدن معنی فرق اولور (مهمان قونقدر (مه اولودر (مان
بكزیجی معناسنه مانستن دن اسم فاعلدر قونق مستحق تعظیم اولوب
قوندیغی یرده رعایت اولندیغندن اوتوری مهمان دیرلر اولویه بكزر
دیمك اولو اولمقدن عبارتدر لسان عربده ده مستعملدر مثـل الامیر
یحمـل علی الادهم والاشهب كبی فافهم (معنـای بیت) بودركه
اول خصـال رذیله نك اولی اول ذمیمه دركه كشی دعوت اولنمامش
اولدیغی حالده ویاخود دعوتسز كسه مكس كبی كمسه یه مهمـان
وضیف اوله یعنی سكك بلا دعوة طعـام اوزرنه قوندیغی كبی اولدخی
واروب ایل سفره سنه اوتوره وطفیل كبی مدعو اولنـلره تابع اولوب
غیرك خانه سنه مهمان اوله بوایسه عقلا وعادة بلكه شرعا قبیحدر
نتكیم قرآننده كلور (ولكن اذا دعیتم فادخلوا) یعنی بیوت نبویه یه
مأذون وطعامه مدعو اولسكوز اول وقتـده علی وجه الادب داخل

اولوكز والا ثقلت ویرمكوز كما فی التفـاسیر* هركه مهمان كسی
ناخوانده شد* نزد مردم خوار وزار ورانده شد* تقدیری هركسی كه
شد مهمـان ناخوانده شد نزد مردم خوار وزار ورانده دیمكدر بوندن
اعرابی ظاهر اولور ناخوانده شدك تحتنده ضمیردن حالدر (ناخوانده
بیت سابقـده در بونده خاء مضموم وخوارده مفتوحدر (زار اكلیجی
نالان معناسنه زاریدن اكلمكدر (رانده اسم مفعولدر سورلمش معناسنه
مصدری راندن دركه سورمكدر (معنـای بیت) بودركه هركس كه
بركسه نك مهمان وقونغی اولدی اورایه اوقنمـامش اولدیغی حالده
اول كمسه خلق یاننده ذلیل ونالان وسورلمش اولدی ذلیل اولدیغی
بودركه بلا دعوة وارمغله استثقال وتذلیل اولنور زار اولدیغی بودركه
خلقك ستمی وملامتی اوجندن مریض ومبتلی كبی اولوب اكلر سورلمش

اولديغى بودر كه نظردن ساقط واعتباردن دور اولور بلكه نيجه لرى
حقيقتده مجلسدن سوريلور و بوندن فهم اولنور كه مهمان اولمق
غيرك طعامنه حاضر اولمقدر مسافر اولوب برخانيه نزول ايتمك
بشقه‌در و بعض كتب معتبرده كلور كه اهل كوفه دن طفيل ديرلر
بركسنه واريدى كه اكا طفيل الاعراس ديرلردى زيرا دوكونلرده
وجمعيتلرده حاضر اولوردى و بوعمل ابتدا اندن قالوب صكره بو بابده
اكا اقتدا ايدنلره طفيلى ديوب مثل ضرب اولندى * ديكران باشد كه
نادانى رود * كد خداى خانهٔ مردم شود * ديكر مبتدادر ثانى يرينه
وضع اولنمشدر آن باشد سابقده كى كبى خبردر نادانى ياء وحدت ايله
رودك فاعليدر (كد خدا اصلنده خداى كددر صاحب البيت ورب
الدار معناسنه زيرا كد لغت پهلوى ده خانه وخدا رب ديمكدر اموردہ
مدبر معناسنه ده استعمال كد خدائيت اندن تعريب اولنمشدر
ودقايقده كلور كه كد مطلقا محل قراردر كرك اوزرنده بنا اولسون
ميكده بتكده آتشكده كبى وكرك اولمسون وادى كده كبى كده
مخصوصدر خانه ده بنا معتبردر يوخسوله كداى ديدكلرى دلنور كن
اولر قپوسنه كلديكندن اوتوريدر پس كداى ده آى خداى ده كبيدر كه
آينده ترخيم اولنمشدر وكدانك كافى عربيدر اكرچه عجمى ايله استعمال
ايدرلر ودالله تانك قرب مخرجى اولمغله بين الناس كتخدا ديرلر بورادہ
كد خدا خانيه مضاف اولمغله تجريده محمولدر وفضولا صاحب خانه
ديمك اولور (معناى بيت) بودر كه بردخى يعنى ايكنجى خصلت رذيله
اول اولور كه بر نادان كيده فضولا خانهٔ خلقك كتخداسى اوله يعنى
خانه صاحبى كبى غيرك خانه سنده متصرف اوله و بى پروا معامله ايليه
وايشه قاريشه كه اكا بين الناس فضول ديرلر زيرا مداخله سى رضا
وتعيينله دكلدر بويله اولان ايسه استثقال و تذليل اولنور مكر كه
ضرورت قويه اوله نكاح فضولى وامثالى كبى وخواص احباب اولنلر
بوندن خارجلردر زيرا حكما مأذونلردر خصوصا كه اخوان فى الله
اولنلر تكلفدن بريلردر * كار كردن بر حديث آن دو مرد * كز پى
جهلند دائم در نبرد * اوچنجى خصلتى بياندر پس كار كردن مبتدا
محذوفه خبردر كه ثالث ويا ديكردر كار كردنك مفعوليدر كز اصلنده

كه ازدر ولكن همزه نك حركتى كافه نقل اولنمغله كاف مفتوح اوقنور
از پى يرينه از سر دخى نسخه دوشمشدر كه ايكيسى دخى مقام تعليلده
از براى وعربى ده لاجل كبيدر (جهلند ده انداد ات جمع ورابطه در
معناده نبرده قيددر (نبردند دائما از پى جهل ديمكدر بس دو مرد مبتدا
ودر نبردند خبردر نبرد نونك تقديميله جنكدر نبرده بهادر دركه جنكه
قادردر (معناى بيت) بودر كه خصال رديه نك اوچنجيسى ايش
ايشلمكدر اول ايكى كسه نك سوزى اوزرنه كه انلر برى برى ايله دائم
جهالتلرى اوجندن جنك وجدالده در زيرا اهل خصومتك سوزنه
اعتبار واعتماد يوقدر كه غرضا برى برلرينك خلافنه اولوب
مخالف سويلرلر بس اومقوله لرك سوزلرن دكلمكده خطر واردر
زيرا خلافى ظهور ايتدكده انسان خجل وخوار اولور و بوندن فهم
اولنور كه بى معنى خصومت جهالتدندر زيرا عقل كامل وعلم شاملك

حكمتى وقار وصلح وصلاح وامثالى صفات حميده در فافهم * هر كه
بنشيند زبر صدر صدور * كر رسد خوارى بر ويش نسبت دور *
هركسى كه ديمكدر كه مبتدا و بنشيند جمله سى اكا صفتدر زبر نشيندك
ظرفيدر بوراده سكونله اوقنديغى لاجل الضروره در والا مابعدنه
مضاف اولديغى جهتدن مكسوردر خوارى رسدك فاعلى و برويش
اكا متعلقدر و بعد الجمله فعل شرطدر دور نيستنك مفعوليدر عربى ايله
تقديرى لبس بعيدا ديمكدر و بعد الجمله جزاء شرط وشرطيه دخى
بعد الجمله خبر مبتدادر (نشيند فعل مضارعدر مصدرى نشستن در
اوتورمق معناسنه مضارعنده سين مهمله يرينه يا ونون كتوروب
نشيند ونشيننده ديرلر زبر راء هوز باء موحده نك فتحه لريله يوقارى
واوست فوق كبى (صدر اصلنده جارحه دركه كوكسدر و كوكس
بدنك مقدمى اولمغله صكره هر نسنه نك اعلى ومقدم واولنده استعمال
اولندى بوندندر كه قاضيعسكرلره صدرين ديرلر زيرا جميع قضاتك
مقدملريدر پس صدر صدور مقدملرك مقدمى واعلالرك اعلاسى
ديمكدر كه اكابر واشرافدر و بعض نسخده كه صدر صدور يرينه
زبردست دوشمشدر خطا وغلطدر (رسد مضارعدر مصدرى
رسيدندر ايرشمك معناسنه (معناى بيت) بودر كه هركسه كه

مجالس ده اعلا الاعالی اولان اشرافك اوست یاننه اوتوره وحدن بلیه
اکرانك یوزنه خوارلق ایریشورسه وحقارت ذاتله مبتلا اولورسه
بعید دکلدر زیرا حدنی تجاوز ایدن کمسه آخر خجل اولور انکچون
دیمشلردر که (رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره) معلوم اوله که
بو بیتك مضمونی خصال رذیله نك دردنجیسی در * نیست جمعی را
چو برقول تو کوش * صد سخن کر باشدت یك را مکوش * بشنجی
خصلته اشارتدر، جمعی راده را لام جاره معناسنه اولمغله بحسب المعنی
نیستِه متعلقدر زیرا بوراده عربیده لیس معناسنه در کوش فاعلیدر
وبعد الجمله فعل شرطدر زیرا چو واو غیر ملفوظه ایله که واو رسمی
دیرلر برقاچ معنایه کلور بوراده شرط ایچوندر که معناده نیست
اوزرنه داخلدر (صد سخن باشدك فاعلی وتا مفعولیدر وبعد الجمله
شرطیه در (یك را مکوشك تقدیری مکوان جمعی را یکی از صد سخن
دیمکدر پس شین ضمیر غایبدر که بحسب المعنی مکویه متعلقدر
عربی ایله تقدیری لاتقل لهم من اقوالك الکثیرة ولو واحدا دیمکدر
وبعد الجمله جزا وجملهٔ جزائیه دخی شرطیهٔ اولایه جزادر (جمعی
جماعت معناسنه در ویا وحدت ایچوندر (کوش قولاقدر بوراده سماع
معناسنه در زیرا قولاق طوتمق دکلك وطوتمامق دکلمامکدر (صد تکثیر
ایچوندر (یك بوراده یکی مقامنه در زیرا مراد بردیمك دکل بلکه بری
دیمکدر (مکو کاف عجمی ایله نهی حاضر در سویله دیمکدر مصدری
کفتن در که سویلمکدر مضارعنده فا واوه قلب وبر یا زیاده سیله کوید
وکوینده دیرلر (معنای بیت) بودر که چونکه سنك قول وکلامك
اوزرنه برجماعتك کوش وسماعی اولمیه اکر یوز سوزك یعنی کلام
فراوانك اوله برینی سویلمه زیرا کلام حق کهردر که مناسب قولاق
اولمدقجه تعلیق اولنماز والا سوزك بیانه کیدر وخوار اولورسن وبوندن
متکلمك سخنور وکلامنك حق اوله سی فهم اولندی زیرا کلامه
اقتداری وکلامی حق اولمیانه اهل حق کوش طوتمز * حاجت خود را
مجوی از دشمنان * زین بتر خواری نباشد درجهان * التنجی خصلتی
تقریردر حاجت مخواهك مفعولی وجار ومجرورا کا متعلقدر (خواری
نباشدك فاعلی وزین خواری یه متعلقدر درکبی (زین بتر اصلنده

زاین بدتردر تخفیفا همزه ودال حذف اولنمشدر بقیهٔ مفردات
ظاهردر (معنای بیت) بودر که کندی حاجت وضرورتك اولدیغی
نسنه یی دشمنلردن استمه زیرا دنیاده بوندن زیاده بدخوارلق اولماز
شول سببدنکه دشمنه جلادت واستغنا اظهار ایتملودر که عزت
بونده در سؤال وطلبده ایسه ذلت وانکسار واردر دشمن دخی سنك
بویله اولدیغك استر * آن فرومایه مراد خود مجوی * تانیاید مرترا
خواری بروی * یدنجی رذیله یی بیاندر (مراد مجویك مفعولی وازدخی
اکا متعلقدر مصراع ثانی نك تقدیری تانیا بدخواری بروی ترا دیمکدر که
خواری نبایدك فاعلی وبروی اکا متعلقدر ویاخود مرتراده را لام جاره
معناسنه اولوب نیایده متعلقدر پس بروی خوارلغك متعلقنی بیان
اولور (فرومایه خوار ودنی وبی اصلدر زیرا فرو آشغه در ومایه
هرنسنه نك اصلیدر پس صفت مشبهه در آشغه والحق اصلو
معناسنه نیاید ایکی یاء مثناتله اصلنده نه آید در دفع ثقلت ایچون
همزه یایه قلب اولنمشدر (آید فعل مضارعدر مصدری آمدن در
کلمك معناسنه مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب آید واینده دینلور
(معنای بیت) بودر که دشمندن طلب حاجت ایتمه وکلك کبی کرکسه
بداصل اولمسون بداصلدن دخی مرادکی استمه کرکسه دشمن اولمسون
تا که یوزکه وذاتکه خوارلق کلمیه زیرا بداصل اولان کمسه بدمعامله دن
خالی دکلدر کشی زاده لر حسن معامله دن خالی اولمدیغی کبی زیرا
بحسب الغالب اخلاق حسنه وسیئه ساریدر پس اهل عرض اولان
دنی مقوله سنه ال آچمز وحاجت طلب ایتمز * بازن وکودك مکن
بازی هلا * تانکردی خوار وزار ومبتلا * سکزنجی خصلتی تحریردر
پس عنوان کلامده چند دن مراد هشت اولمش اولور (بازی مفعول
مکن وبامکن ایله بازی دن هر برنه تعلقه صالحدر اکرچه ثانی
اقربدر خوار نکردی نك مفعولی وبعد الجمله ما قبلنه تعلیلدر
کودك ضمله بالغ اولمدق اوغلان ایکی کاف دخی عربی در (بازی
اویون لعب کبی بازیدن اوینا مقدر هلا تخفیفله الا معناسنه
حرف تنبیه در آگاه اول دیمکدر (وبلا وقورقی معنالرنه
دخی کلور وهلا عربی ده فرسی زجردر کما فی القاموس

هلا زجر للخيل بو راده زجر ایچون اولنق انسبدر (معنای بیت)
بودر که عورت واوغلان ایله اوینامه صاقن تا که خوار وحقیر
ونالان وپر بلا اولمیه سن زیرا فی نفس الامر وقاری منافی وعرضه
مخل الفدر پس بو مقوله لعب اوجندن انسانه خلقدن ستم اکلك
اولماز وغم وغصه آخر آدمی بالی ایدر یعنی چوریدر وکهنه قیلور

* * درصفت یارموافق کوید * *

* در جهان شش چیز می آید بکار * اولا یابی طعام خوشکوار *
شش چیز می آیدك فاعلی ودر اکا ظرف وبا اکا متعلقدر اولا اول
دیمکدر که الف اطلاق وصلی وقف مجراسنه اجرا ایچوندر اول مبتدا
ومابعدی مصدر تأویلی ایله خبردر اولا یابی یه ظرف اولمق درست
دکلدر تأمل (یابی فعل مضارع مخاطبدر بوله سن معناسنه مصدری
یافتندر که بولمقدر مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد ویابنده دیرلر
بعض نسخه ده یابی یرینه باری دوشمشدر برکره معناسنه غلط محضدر
صوابی یابی در طعام یابی نك مفعولیدر خوشکوار طعامك صفتیدر
(طعام مطعوم معناسنه درکه طعم وذوق اولنان غدادر (خوشکوار
صفت مشبهه در کاف عجمی ایله خوش سکیجی یعنی سکمه سی خوش
وملایم پس مصدردن مرخم اولور که کواریدن در سکمك وسکورمك
وقانمق معناسنه مضارعی کوارد واسم فاعلی کوارنده کلور کوارش
ضمله هاضم طعامدر که تعریب ایدوب جوارش دیرلر یعنی معده یه
قوت ویروب یمك سکوریجی وهاضم ایدیجی معجوندر وبو تقریردن
مفهوم اولدیکه خوشکوار وصف ترکیبی دکلدر نتکم اهل لغت
زعم ایتدیلر زیرا وصف ترکیبده جزئینك بری مفعولدر پس
خوشکوارك تقدیری کوارندهٔ خوش اولور خوش ایسه کوارنده یه
مفعول اولمق بحسب المعنی صحیح اولماز (معنای بیت) بودر که دنیاده
التی نسنه ایشه کلور ویرار وفائده لو رغبتلودر اول التی نسنه نك اولی
بودر که منهضم اولور ملایم طعام بولاسن که بدنه مفید ومقویدر
درشت ویابس نسنه لر ایسه معده ده منهضم اولمیوب کدورت وثقلتدن
خالی اولماز بو جهتدن مهرا طعاملره رغبت ایدرلر وثقیل نسنه دن
حذر ایلرلر مکر که فقرادن اولوب اکل ایتدیکی ناملایم ضروری اوله
فافهم

فافهم * خوش بود یار موافق درجهان * بازمخدومی که باشد مهربان *
بودك فاعلی یار ومفعولی خوشدر ودرا کا ظرفدر مخدومی مقدر بودك
فاعلیدر که باز خوش بود مخدومی که تقدیرنده در باشدك تحتنده
ضمیر فاعل مخدومه راجعدر مفعولی مهربان در وبعد الجمله مخدومه
صفتدر (موافق مخالفك ضدیدر یعنی موافقت ومطابقت وایکی
کشی نك مرادلری برینه اتفاق اوزره اولمقدر (مخدوم خدمتدندر که
معروفدر خدمت دخی کسریله خدمه دندر حرکت ایله خدمه خلخاله
دیرلر خدمك مخدومی احاطه سی خدمه نك ساقی احاطه سنه تشبیه
اولندی انکیچون الله تعالی یه مخدوم دنلمز زیرا الله تعالی محیطدر محاط
دکلدر بلکه معبود دینلور (مهربان کسریله شفقتلو زیرا مهر شفقت
ومحبت معناسنه کلور وبان صاحب در ودقایقده کلور که بان اسم
جامددر که کوزه دیجی معناسنه درباغ بکیجی سنه باغی کوزب
کوزتدوکیچون باغبان دیرلر یلکنه باد بان دیرلر استعاره طریقیله که
یل کوزه در شخصه تشبیه اولنمشدر ودیده بان دیمکده دخی نوع
توسع واردر زیرا اول کمسه کوز کوزه دیجی دکلدر بلکه کوز انك خدمتنك
آلتی در که انکله کوزه در نکاهبانده اویله در برنسندیی کوزتمکدن
مراد انك امرنده قیام واتمامنده اهتمامدر انتهی بالاجمال وبعض
کتب فارسیه ده کلور که معنای اسم فاعل مشتقك غیریدن دخی
اخذ اولنور لفظ کر مقارنتیله زرکرکبی که قیومجی دیمکدر ویا لفظ بان
مقارنتیله باغبان کبی که باغجی در ویا لفظ دار مقارنتیله علمدار کبی که
سنجق کوتریجی در انتهی بالاختصار پس مهربان دخی بو قبیلدن
اولمق جائز اولور شفقت ومحبت ایدیجی معناسنه سؤال اولنورسه که
اسم جامدده معنای حدوث یوقدر اسم فاعل ایسه حدوث ایچوندر
جواب بودر که مقصود اسم فاعلك صورتیدر که اندن تعبیر اولنان
بجی لفظی ایله تعبیر اولنمقدر یوخسه حقیقت اسم فاعل دکل پس
باغبان ومهربان وشتربان وسکبان وکشتی بان وامثالی بربایدندر که
اصللری اسم جامددر ولفظ کر امثاله سی دخی بویله در فاما باجدار
وعلمدار بویله دکلدرکه بونلرده وصفیت معناسی واردر (معنای بیت)
بودر که خوش اولور یار موافق دنیاده یعنی موافق مصاحب ومتفق

يولداش دنياده رغبت اولنان اموردندر كرو برمخدوم كه مهربان
ومشفق اوله بودخى شانته اعتنا اولنان نسنه لردندر مخدومدن مراد
خادمك ولبسى در كه افنديسى در بومقوله ايسه ايكيدن خالى دكلدر
ياالخلاق صلحا اوزرنه در كه حقوق خادمى مراعات ايدوب شفقت
ومرحمتله معامله ايدر و بومعنى خادمك سعادت دنيويه سندندر
وياالخلاق فسقاء اوزرنه دركه خامه خالى دائما جبر وعنفدر و بوحال
خادمك بى ستاره اولديغندندر كه خدمتنده اولدقجه ظلمت غمدن
خلاص اولماز * هرسخن كان راست كوبى ودرست * به زدنيا زانكه
دروى نفع نست * هرسخن مبتدا كان اصلنده كه آن دركه رابطه
وآن اسم اشارتدر آن را تقديريله كه آن كوبى نك مفعول اولى
وراست ثانيسى در و بعد الجمله مبتدايه صفتدر به تقديرى به است دركه
خبر مبتدادر زانكه زان سبب كه معناسنه تعليلدر ودرروى مقدم
خبر ونفع نست مؤخر مبتدادر ادات خبر فى الحقيقه خبره قيد در
تقديرى در روى است نفع تو ديمكدر راست طوغرى دركه واقعه
مطابق اولان سوزدر صدق كبى (درست بتون وصاغ دركه عرب
صحيح دير (به كسر وسكونله يك معناسنه نتكم سبق ايتدى (نفع
ضرك مقابليدر كه فائده ايلمكدر اسمى منفعت كلور (معناى بيت)
بودركه سوزكه انى طوغرى وصاغ سويلرسن دنيادن وايچنده اولان
اشيادن سكا يكدر شول سببدن كه طوغرى وصحيح سويلمكده سنك
دين ودنياكه فايده واردر نتكم مشهوردركه ديمشلردر النجاة فى الصدق
و الهلاك فى الكذب يعنى دنيا واخرتده نجات طوغريلقده وهلاك
اكريلكده در زيرا صدق جنته وكذب جهنمه جر ايدر و بين الناس
معاملات دنيويه ده دخى مشهور دركه يلانجى نك يوزى قاره اولور
صبح كاذب كبى نتكم طوغرى نك يوزى آق اولور صبح صادق كبى
پس صدق من كل الوجوه ايشه يرار كذب يرامز فافهم * آنچه
ارزانست عالم در بهاش * عقل كامل دان و رود لشاد باش * بعض
نسخده دان وزان خرسند باش دوشمشدر كه خرسند خاء معجمه نك
ضميله قانع معناسنه در آنچه آن چيز ديمكدر كه مبتدادر ارزا نست
مقدم خبر وعالم مؤخر مبتدا و بعد الجمله مبتداء اوله صفتدر كه

رابطه سيله كه محذوفدر آنچيز كه ديمكدر در ارزانه ظرفدر عقل دانك
مفعولى و بعد الجمله آنچه نك خبريدر زوكه ازاو ديمكدر دلشاده
متعلقدر ودلشاد باشك مفعوليدر و بعد الجمله جمله دان اوزرنه
معطوفدر ارزان اوجوز ارزانى اوجوزلق ولايق معناسنه دخى
استعمال اولنور (بها قصرله برنسنه نك قيمتى در عربى ده بهاء حسن
فائق معناسنه در دان امر حاضردر مصدرى دانستن در بلمك معناسنه
مضارعنده سين حذف اولنوب داند ودانده دينلور (دلشاد اصلنده
شاد دل كه صفت مشبهه در سرخوش اصلنده خوش سر اولديغى
كبى كه بودخى صفت مشبهه در يوخسه خوش سره صفت دكلدر
نتكم بعضيلر زعم ايتديلر (پس شاد دل شن كوكللو ديمكدر صكره
قاعدۀ عجم اوزرنه تخفيفا تركيب وتغيير اولندى (معناى بيت) بودركه
اول نسنه كه عالم انك بها وقيمتنده اوجوزدر يعنى بتون عالمى انك
مقابله سنده ويرسك ينه اوجوز آلمش اولورسن اول نسنه بى عقل
كامل بيل اكر عقل كاملك واريسه دلشاد وفرحناك وياخود اكا قانع
وراضى اول زيرا عقل كامل بتون دنيا دكر كه انك كمالى عقل معاد
اولمقدر زيرا عقل معاش ناقصلرده دخى بولنور كه عقل رخيصدر
پس عقل غالى كامللرك عقللريدر وهركيمده كه بوعقل بولنور دولت
عظمايه مالك اولمش اولور پس بو دولتله نيجه شن وشاد اولماز
والله الكريم * دشمن حق را نبايد داشت دوست * بازكشت جمله چون
آخر بدوست * بعض نسخده نبايد يرينه نشايد دوشمشدر معنالرى
متقاربدر زيرا بايد كرك اولور ونبايد كركمز وشايد يرار ونشايد كركمز
يرامز ديمكدر دوست داشتنك مفعول اولى وداشت داشتن معناسنه
نبايدك فاعلى ودشمن داشتنك مفعول ثانيسى در بازكشت مبتدا
وجمله يه مضاف وبدوست خبردر (بازكشت رجوع معناسنه در
زيرا باز كيرو وكشت كاف عجمينك فتحيله كشتن معناسنه دركه دونمك كه
رجوعدر و برحالدن برحاله انتقال ايلمك واولمق معنالرنه كلور موسيقى ده
برمقامدن برمقامه انتقال ايتسه بازكشت ايتدى ديرلر (جمله دن مراد
جملۀ خلقدر (چون تعليل ايچوندر (بدوست اصلنده باوست در
همزه داله قلب اولنمشدر بدين وبدان كبى كه اصللرى باين وبآن در

وبونده تجنیس تام واردر واو ضمیری حقه راجعدر (معنای بیت) بودر که حقك دشمننی دوست طوتمق اولماز یعنی کفار وفساق واهل بدعت وارباب انکار دوستلغه سزا دکلدر زیرا جمله خلقك رجوعی آخر حقه در پس مؤمن مطیع وسنی ومقرك دوستی الله در ماسوی دکلدر وانك که مرجعی الله در انك محاسبه سندن حذر ایدوب اعدایی احباب اتخاذ ایتامك کرکدر قال الله تعالی (لا تتخذوا عدوی وعدوكم اولیاء) وقال عن ابرهیم علیه السلام (فانهم عدولی الا رب العالمین) وقال (یاموسی هل والیت لی ولیا او هل عادیت لی عدوا) یعنی حقك دوستنه دوست ودشمننه دشمن اولمق حقه راجع اولور عمل خاص در اعمال باقیه ایسه عاملك کندنه راجعدر * عیب کس بااونمی باید نمود * زانکه نبود هیچ لحمی بی غدود * عیب نمودك مفعولی ونمود بایدك فاعلیدر زیرا نمو دن معناسنه در و بانموده متعلقدر و بعد الجمله مستأنفه اولور زانکه زان سبب که دیمکدر که مابعدنده جمله اکا صفتدر هیچ لحمی نبودك فاعلی و بی غدود اکا متعلقدر (غدود غین معجمه نك ضمیله. غده نك جمعیدر غموم غمه نك جمعی اولدیغی کبی (غده لحم ایچنده پك نسنه در که ترکیده بز دیرلر اکلی مکروه در سائر مفردات ظاهردر شوقدر واردر که لحمی ده یا زائده در ووحدت ایچون اولمق دخی جائزدر (معنای بیت) بودر که کمسه نك عیبنی اکا یعنی کندنه کوسترمك وسنك شویله عیبك وسبب نقصانك واردر دیمك کرکمز زیرا هیچ ات ویاهیچ برات بزدیدکاری نسنه سز اولماز پس بزی طرح ایدوب لحمی اکل ایتدکلری کبی سن دخی عیبی ترك وستر ایدوب وهنز وخصلت حسنه یه نظر ایله زیرا دیمشلردر که ای الرجال المهذب یعنی خلقك قنغیسی منقح وعیبدن خالص وخالی در همان عیبله قبول ایتمك کرکدر پس بو کلام عیبی غده یه وهنزی لحمه تشبیهی متضمندر وکمسه نك عیبنی کورمك وسویلمك منهیدر مکرکه سویلدوکی تعییب طریقیله اولمیوب ارشاد واخلاقنی اصلاح معناسنه اوله * از خدا خواه انچه خواهی ای پسر * نیست در دست خلائق نفع وضر * آنچه آن چیز که دیمکدر که مقدم اولان خواهك مفعول صریحی واز خدا غیر صریحی در وخواهی جمله سی چیزه صفتدر نفع

نیستك فاعلیدر عربی ایله تقدیری لیس فی ید الخلائق نفع وضر دیمکدر ونیست نفی جنس ایچون اولان لا معناسنه ده اولمق جائزدر بو صورتده نفع منصوب اولوب تقدیری لا نفع ولا ضر دیمك اولور خلایق خلیقه نك جمعیدر ناس معناسنه بقیهٔ مفردات ظاهردر (معنای بیت) بودرکه ای پسر هرنه حاجتك واریسه خدای غنی دن طلب ایله که حصوله کله زیرا خلقك النده نفع وضرر یوقدر بلکه نافع وضار الله تعالی در یعنی منفعت ومضرتده تأثیر خدانکدر وخلقك جمله سی (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله) موجبنجه باب حقك محتاجلریدر پس حاجتکی اصالة اول بابه عرض ایله وبعده قطبه توجه ایله وانك روحانیتندن استمداد ایله که قطب مظهر صفات الهیه وخصوصا مظهر قدرتدر وبعده مظهر اسم غنی اولان سلطان اعظم قپوسنه وار باب الله اولمق قصدیله زیرا سلطان دخی غناسی جهتیله وظل حقیقت الهیه اولمق طریقیله سنك حاجتکی بتورمکه قادردر اذن الهی اولورسه سائرلر بونلر پایه سنده دکللردر بوراده شیخ ناظم قدس سره ضری نعمیم طریقیله الحاق ایتدی والا مطلوب اولان منفعتدر مضرت دکلکو یا دیمك اولدیکه جلب منفعت ودفع مضرت ایتمك استرسك دامن حقه یاپش وکندیکه برمضرت ایریشمه دخی حقدن بیل منفعت کبی غیره نسبت ایتمه که آنده شرك خفی واردر والله الحفیظ * بندکانرا نیست ناصر جز اله * یاری از حق خواه واز غیری مخواه * بندکانراده را لام جاره معناسنه درکه بندکان نیستك مفعول غیر صریحی در ناصر فاعلدر جزاله استثناء مفرغدر عربی ایله تقدیری لیس للعباد ناصر الا الله دیمکدر یاری خواهك مفعول صریحی واز حق غیر صریحی در ایکنجی از مخواهه متعلقدر وبعد الجمله خواه جمله سی اوزرنه معطوفدر وبو عطف معطوف علیه جمله سنی تأکید ایچوندر بندکان بنده نك جمعیدر که کاف بنده آخرنده اولان هاء غیر ملفوظه دن بدلدر وآن ادات جمعدر وبقیهٔ تفصیل بالاده در (یار معین ویاری معاونتدر پس یا مصدریه در وبعض نسخده از غیرش دوشمشدر (ونصرت دخی یاری کبی اعانتدر وناصر یاردر غیری ده

يا زايده در غيرى سوى معناسنه در جمعى اغيار كلور و بعض تفاسيرده
مثبتدركه كلمهٔ غير اوچ وجه اوزرنه در اولكيسى مغايرت معناسنه دركه
فارسيه سى جزدر قال تعالى (لتفترى علينا غيره) وايكنجيسى لا
معناسنه دركه فارسيه سى نادر قال تعالى (فمن اضطر غير باغ ولاعاد)
واوچنجيسى الا معناسنه دركه فارسيه سى مكردر قال الله تعالى (فما وجدنا
فيها غير بيت من المسلمين) (معناى بيت) بودركه قوللر ايچون الله تعالى دن
غيرى ناصر ومعين يوقدركه محل ضرورتده وخصوصا اعدا اوزرنه
نصرت واعانت ايدر بناء على هذا اعاتى مولى الموالى دن طلب ايله
زيرا ماعداسى اعانتدن عاجزدر والله المعين قال تعالى (ان ينصركم الله
فلا غالب لكم وان يخذلكم فمن ذا الذى ينصركم من بعده)
* هركه از قهر خدا ترسد بسى * بى كمان از وى بترسد هركسى *
بعض نسخه ده بى كمان ترسند از وى هركسى دوشمشدر اولكيسى اولى در
بونك تقديرى هركسى كه ترسد از قهر خدا بسى بترسد بى كمان از وى
هركسى ديمكدر بسى ترسد اوله و بى كمان ثانى يه قيددر قهر الطفك
ضديدر يعنى غلبه وتذليل وتسخيردر بسى ده يااصلنده نسبت ايچوندر
بس باء عربى ايله نيجه وچوق وزياده معناسنه در هركسى ده ياوحدت
ايچون وزايده اولمغه دخى صالحدر (معناى بيت) بودركه هركس كه
قهر الهى دن زياده سيله يعنى حقيقت خوفله خوف ايليه كه
موارد خوفدن هيچ برمحلده استشعار خوف ايتمكدن خالى اولميه بى شك
وشبهه هركس اومقوله خائفدن خوف ايدر واكاسر فرودن منفك
اولماز نتكم خلقه امان ويرن مؤمنه خلق عالم دخى امان ويرر نظر ايله
اسده راكب اولانلره وحضرت سليمانه عليه السلام كه نوجهله تسخير
جن ايتمشدى اشته خوف كرچه وصف كونى دركه حقه مضاف اولماز
ولكن حقه مضاف اولان كسه حقك اسماسيله قائم اولوركه از جمله
اسم قهار ومريد ومقتدر وقهار وجبار ومنتقم ومذل در فافهم
* ازبدى كفتن زبانرا هركه بست * كرد شيطان لعين را زيردست *
از بسته متعلقدر وزبان انك مفعولدر و بعد الجمله هركه يه صفتدر
تقديرى هركسى كه بست زبان را از بدى ديمكدركه هركسى مبتدا
ومصراع ثانى جمله سى خبردر كردك تحتنده فاعلى هركسى در

شيطان مفعول اول وزيردست مفعول ثانى در بدى ده اولان يا زايده در
بد يرامزدر مقابلى نيكدركه ايودر (لعين بمعنى الملعون طريد بمعنى المطرود
اولديغى كبى مقصود رحمتدن دور اولديغيدر (معناى بيت) بودركه
هركمسه كه لسانى شرعا وعقلا قبيح اولان سوزى سويلمكدن بغلدى
واغزك آچوب سويلمدى شيطان لعينى الى التنده ايلدى يعنى زبون
ومغلوب قيلدى والا شيطان اكا غالب اولدى پس دلنى فحشدن و كلام
ردى دن حفظ وضبط ايدن شيطانه غالب كلدى زيرا شيطانك اضلال
وازلالى ياقلب يوزندندركه وسوسه سى ايله اعتقاد فاسده وظنون
وشكوكه ايقاع ايدر ويالسان يوزندندركه منكرات سويلدرو يااركان
يوزندندركه سيئات اشلدر ولسان واركان سالم اولمق حسن
اعتقاددندر ولسان كرچه قليل الجرم در ولكن كثير الجرم در پس
حفظ لسانده سلامت وسد باب معصيت واردر والله الحفيظ
* كس نيايد پنج چيز از پنج كس * يادكير از ناصح خود اين نفس *
كس نكره اولمغله مقامنه كوره عموم افاده ايدر تمرة خير من جرادة كبى
پس كس مبتدا ونيايد جمله سى خبردر نيابدك فاعلى تحتنده وپنج
مفعولى وجار ومجرور اكا متعلقدر ياد مابعدينك مفعولى واين دخى
يادك مفعوليدر ولكن يادكير لسان عربى ده احفظ واضبط معناسنه
مستعمل اولمغله اين نفس يادكيرك مفعوليدر ديمك دخى وجهدر
ناصح بالاده ذكر اولندى (نفس فانك فتحيله آغزدن داخل وخارج
اولان ريحدر ولكن ايكى جسمك تصادمى سببيله تموج عارض
اولسه صوت وصوته دخى كيفيت مخصوصه عارض اولسه
حرف ديرلر اشته سوزه نفس ديدكلرينك اصلى بودركه اصلى اعتباريله
اطلاقدر (معناى بيت) بودركه هيچ بركسه بش نسنه يى بش كسه دن
بولماز يعنى اول بش كسه ده اول بش خصلت اولماز ومأمول دكلدر
كندى ناصح وواعظكدن بونفسى يعنى بوسوزى ازبر ايله وخاطركدن
چقرمه مقصود ديمكدركه بزم سوزمز سكا نصيحت طريقيله در
وبوخصوصده قلبمزده غل وغش يوقدر بناء على هذا نفس حقدر
ديوب سوز طوترسك منتفع اولورسن * نيست اول دوستى اندر ملوك
* اين سخن باوركن از اهل سلوك * اول مبتدا دوستى بحسب المعنى

نیستك فاعلیدر وجمله سی مقدم خبردر اندر نیسته ظرفدر ونیست
مقدم خبر ودوستی مؤخر مبتدا اولوب بعد الجمله خبر اولمغه مساغ
یوقدر بوصورنده نیست مجرد رابطه وادات خبر اولور فافهم باورکن
بیت سابقده یادکیر کبی در (عربیده اعتقد معناسنه اولیجق این سخن
لفظی باورکن مجموعنه مفعول اولور والا این باوره مفعولدر دوستی ده
یا مصدریه در اندر ظرفدر در کبی ظرفدن مراد بو در که قلبلرنده
دوستلق راسخ دکلدر دیمکدر (باور مصدری باوریدن و باورکردن در
اینانمق معناسنه تصدیق کبی (سلوك اصلنده رفتن ایله تعبیر اولنان
رفتار در که یوریمك و کیتمکدر وسالك رونده در یعنی بر و بحرده
سیاحتدر وارباب حقائق عندنده رفتن مخصوصدر که جهلدن علمه
واخلاق ذمیمه دن حمیده یه ووجود مجازی دن وجود حقیقی یه و بر
اسمدن بر اسمه و بر تجلیدن بر تجلی یه و بر فعل مشروعدن بر فعله
و بر ترکدن بر ترکه و بر فعلدن بر ترکه و بر ترکدن بر فعله و بر مقامدن
بر مقامه سفر وحرکت معنویه در که بو مقوله سالکلر اهل سلوك دیو
شهرت بولمشلردر اکرچه دشمنلری چوق وقطع طریق صددنده
اولان ارباب انکار وحرامیان حددن ارتوقدر (معنای بیت) بو در که
اول بش نسنه نك اولی بو در که سلاطین وملوکده دوستلق یوقدر
یعنی قلبلرنده صداقتلری راسخ دکلدر بلکه ادنی بهانه ایله صداقتی
عداوته تبدیل ایدرلر ووعد وعهدلرنه طورمیوب لاوفاء للملوك وفقیجه
غدر ونقض عهد ایتمك شانلرندندر اهل سلوکدن بو کلامه اعتقادایله
یعنی خواص ناس سکا بو سوزی عین الیقیندن سویلرلر پس بو معنایه
اینانمامق اولماز نظرایله که انبیا واولیایه نلر ایتدیلرونه اذیت وجفالر
ایلدیلر که قلم ولسانه کلمز * سفله را بامروت ننکری * هیچ بدخویی
نیابد مهتری * بعض نسخهده سفلکانرا دوشمشدر سفله نك جمعی
اولمق اوزره سفله ننکری نك مفعول صریحی و بامروت غیرصریحیدر
مهتری نیابدك مفعولی و بد خویی فاعلیدر مصراع ثانی جمله
مستقله ومضمونی دخی ماقبلندن منقطعدر (سفله ضمله وکسرله
هرنسنه نك کندی جنسندن بد کوهر اولانه دیرلر و بخیل ودون
همت در آخرنده همزه یاء زائده یه بدلدر اصلنده عربی در کسرله

وفتح وسکون فاله اسافل ناس معناسنه (مروت فصیحی همزه ایله در
کشیلك معناسنه مرءدن در که کشی وانسانیت دخی دیرلر ولسان
ترکده آدملك دیمك دخی شایعدر (ننکری فعل مضارع مخاطب
منفی در اصلنده نکری در نونك کسریله نون نافیه ادخال اولندقده
ضرورت وزنیچون اسکان اولندی مصدری نکرستن در باقمق معناسنه
نظر والتفات کبی مضارعنده سین حذف اولنوب نکرد ونکرنده دیرلر
نکاه کردن دخی نکرستن معناسنه در (بدخویی ده یاء ثانیه وحدت
ایچوندر وزائده اولمق دخی جائزدر (نیابد فعل مضارع منفی در
یاء مثناتك تقدیمی و باء موحده نك تأخیریله مصدری یافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فا بایه قلب اولنوب یابد دیرلر (مهتری
اولواقدر زیرا یا مصدریه در (معنای بیت) بو در که دنی و بخیل
و بدکوهره مروت ایله نظر ایلمیه سن یعنی برکشیلکی و بر لطف وکرمی
اولور دیو بو وجهله انك جانبنه باقمیه سن زیرا بد اصل و بخیلدن
بو مقوله ایلوك صادر اولماز پس (لقدازلت حاجاتی بوادغیر ذی زرع
موجبنجه تخم املی شوره زاره صاچمش اولورسن وفائده بولماز
تهی دست قالورسن ودخی هیچ بر بد خوی اولوق بولماز وخلق
اراسنده اهل عزت وحرمت اولماز پس بدخوی آدم اولور دیمه
وامید ایلمه اشته بو ایکی مصراعك هربری پنج چیزدن بر ماده یه
اشارت اولمش اولور * هر که برمال کسان دارد حسد * بوی رحمت
دردماغش کی رسد * بعض نسخهده بوی راحت دوشمشدر اولکیسی
اصحدر تقدیری هر کسی که دارد حسد برمال کسان کی رسد بوی
رحمت در دماغش دیمکدر برحسده متعلقدر حسد داردك مفعولیدر
بعد الجمله هرکسی یه صفتدر که هرکسی مبتدادر بوی رسدك فاعلی
ودر اکا ظرفدر و بعد الجمله مبتدایه خبردر (کسان کسك جمعیدر
کمسنه وکشی معناسنه مقصود متمول اولان کمسهلر در (حسد بالاده
محرردر (بوی قوخودر عرب رایحه دیر (دماغ کتاب وزنی اوزرنه
مخ الرأس در که ترك بینی دیر ام الدماغ بر جلد رقیق در که بینی انك
ایچنده در دمغ دماغی کسر ایتمکدر صکره بطریق الاستعاره غیری
موضعده دخی استعمال اولندی مثلا حجت دامغه دیرلر دعوای باطله نك

دماغنی کسرایدیجی یعنی ابطال وازاله ایدیجی معناسنه وفی التنزیل (بل
نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه) ای یکسر دماغه (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که بکسه لرك یعنی ارباب عنادن اولان خلقك مالی اوزرنه
حسد ایلیه وانك زوالی وکندنه حصولنی استه یه بومقوله کشی نك
دماغنه رحمت قوقوسی هیچ ایریشوریعنی ایرشمز ورحمت بولماز
زیرا الله تعالی نك حکمنه اعتراض ایتمش اولورکه فی الحقیقه کفردر
ویاخود رایحهٔ رحمت شم ایتمز زیرا دردحسدله دردناك اولان کمسه نوجهله
مستریح اولور ولیل ونهار ینجه دکله نور پس انسان بومقوله اوصافدن
نفسی تزکیه ایتمه دکجه آسوده اولماز انکیچون سلیم الصدر اولنلر دارین ده
سالم وعندالله مقبولدر * انکه کذا بست ومیکوید دروغ * نیست
اورادروفاداری فروغ * تقدیری آن کسی که اوکذابست دیمکدرکه
اومبتدا وکذاب خبر وبعد الجمله ان کسی یه صفتدرکه آن کسی مبتدادر
ومیکوید دروغ جمله سی فعلیه یی اسمیه اوزرنه عطف قبیلندندر
اکرچه بلاغتده مناسب دکلدر وجائزدرکه واو میکوید تقدیرنده اوله
بو صورتده اسمیه اولور فروغ نیستك بحسب المعنی فاعلیدر واوراده
رالام جاره معناسنه اولمغله فروغه متعلق اولور کذاب صیغهٔ مبالغه درکه
مواد کثیره ده کذبه اشارتدر پس مبالغه کذبك متعلقی اعتباریله اولور
بوصورتده میکوید بطریق المبالغه استمراره محمول اولور (دروغ کذبدرکه
واقعه مطابق اولمیان سوزی سویلمکدر (وفاداریده اولان یا مصدریه در
وفادار وصف ترکیبی در اصلنده دارندهٔ وفادر وفا بی حفظ ایدیجی
وصقلیجی معناسنه وفا غدر ونقض عهد ایتمامك در (فروغ شعله که
نرك اشق وآیدنلق دیرلر بوراده مراد اثردر (معنای بیت) بودرکه اول
کمسه که کذابدر وعلی الاستمرار یلان سویلر اول کمسه ایچون
وفادارلقده شعله واثر یوقدر زیرا کذاب اولان کمسه وعدنه طورمز
ودائما نقض عهد ایدر پس اومقوله نك وعد وعهد وپیمانه اعتماد
ایتمامك کرکدر واویله کمسه یار وفادار اولماز بناء علی هذا صحبتندن
ودوسلغندن حذر لازمدر وحدیثده کلورکه برکمسه دین قرنداشنه
برنسنه وعد ایدوب نیتنده وفا ایتمك اولسه فاما عائق ومانع حسبیله
وفا ایده مسه اکا کناه اولماز

* در بیان اهل سعادت کوید *

* هرکراسه کارعادت باشدش * درجهان بخت وسعادت باشدش *
بونك تقدیری هرکسی که باشدش اوراسه کار عادت باشدش بخت
وسعادت درجهان دیمکدر پس اورا فی الحقیقه ضمیر غائبدن یعنی
شین دن بدلدر سه کار باشدك فاعلی وشین مفعول اولی وعادت
ثانیسی وبعد الجمله هرکسی یه صفتدر وهرکسی مبتدادر وبخت
وسعادت ایکنجی باشدك فاعلی وشین مفعولی ودر انك ظرفیدر
وبعد الجمله مبتدایه خبردر (سه اوچدر ثلثه معناسنه آخرنده ها
سینك فتحه سنه علامت اولمغله تلفظ اولنماز وسین دخی فتحهٔ
صریحه ایله تلفظ اولنمیوب کسره جانبنه اماله وبلکه اکثریا اشباع
اولنوب یا ایله تلفظ اولنور وبوراده سلاست بواشباعله حاصلدر
(عادت خلقك معاوده ایلیوب اوزرنه مستمر اولدقلری نسنه در تتکم
بالاده تفصیل اولندی (بخت دولت وطالع سعادت شقاوت ونحوستك
ضدیدر یعنی امور آلهیه نك انسانه نیل خیر اوزرنه معاوتی در
(معنای بیت) بودرکه هرکسه که اوچ کار اکا عادت اوله دنیاده
اکا دولت وسعادت حاصل اولور یعنی دنیاده طالعی باشنده اولور
اول کارلره موفق اولدیغیچون وآخرتده دخی اجرعظیم بولوب سعدا
درجاتنه وصول بولور * تاتواند خیر بی منت کند * خویش را
مستوجب رحمت کند * تاتواند عربی ایله مدة دوام قدرته معناسند
کندك ظرفی وخیر کندك مفعولیدر خویش ایکنجی کندك مفعول
اولی مستوجب ثانیسی در (خیر شرك مقابلیدر امر مرغوب فیه در
(منت امتنان معناسنه اسمدرکه عد نعمتدر امتنان ایسه مذمومدر
تتکم بالاده مفصلا شرح اولندی بعض نسخ ده چیز بی منت دیمش
جیم عجمی ایله نسنه معناسنه غلطدر زیرا خیر بی منت شول ایلوکدرکه
انده من واذی اولمیه قال الله تعالی (لاتبطلوا صدقاتکم بالمن والاذی)
ولکن خیر چیز رسمنده اولمغله سهو ایدوب لفظ ومعنایی تغییر ایتمشلردر
(مستوجب اسم فاعل صیغه سی اوزرنه استیجابدندر لایق اولمق
معناسنه قال فی القاموس استوجبه استحقه (معنای بیت) بودرکه
قادر اولدقجه بی امتنان خیر وحسنه ایلیه وبو بهانیله کندنی مستحق

رحمت ایمه یعنی ایتدیکی ایلوکده اکر امتنان واذیتی یوغیسه سزاوار
رحمت اولور والا بطلان عملدن ماعدا کسر خاطر ایتمکله مظهر
غضب الهی اولور پس امتناندن حذر کرکدر زیرا فی الحقیقه معطی
وفعال الله تعالی در عبد آلت کبیدر بو جهتدن (بل الله یمن علیکم)
موجبنجه هر وجهله منت الله تعالی یه مضافدر وسبحه ایله تعداد
تسبیح وامثالنی ایتمك امتنان دکلدر بلکه ضبط عدد ایچوندر فاعمل
بذلك * دائما کر بیند اوعیب کسان * درملامت هیچ نکشاید زبان *
کر بیند اودائما عیب کسان تقدیرنده در که او بیندك فاعلی ودائما
ظرفی وعیب مفعولی وبعد الجمله فعل شرطدر در نکشایدك ظرفی
ونکشایدك فاعلی تحتنده اوضمیری ومفعولی زبان وبعد الجمله جزاء
شرطدر (عیب اول نسنه درکه برشیٔ انکله مقرنقص اولور انسانده
وغیریده جاری در (ملامت خوارلمق یعنی ذم ایتمك وباشه قاقوب
طعن وتشنیع ایلمك (معنای بیت) بودرکه اکر اولکسه دائما خلقك
عیب ونقصانی کوره ملامتده هیچ زیان آچیه یعنی اغزن اچوب دل
اوزاتمیه وتعییب ایدوب حقنده بد سویلمیه وستر ایلمیه پس اغز اچقدن
مراددل اوزاتمق اولمغله آچغی زبانه قیلدی مع هذا دهان دیسه دخی
وزنه خلل کلمزدی وبونده رمز واردر که لبلر زبانی حفظ ایچوندر کویا
طویل اللسان اولان کسه بی لب وبی دهان کبیدر انکچون محل ذمده
اغزی آچق دیرلر بناء علی هذا اسم ستارله اتصاف لازمدر فافهم
* هر کرا بینی براه ناصواب * سر براهش آرتا یابی ثواب * تقدیری هر کسی که
بینی اورا دیمکدر که اورا بینی نك مفعولی وبراه اکا ظرفدر وبعد الجمله
هر کسی به صفتدر که هر کسی مبتدا در ناصواب راهك صفتیدر آر
امر حاضردر مصدری آوردن در اوراك فتحیله کتورمك معناسنه مضارعنده
رایه فتحه حرکت ویروب اورد وآورنده دیرلر وکاه اولور که کثرت
استعمالندن اوتوری تخفیفا واوی حذف ایدوب ارد وارنده دیرلر
پس اولکینك امری اور وایکنجینك ار کلور وسر ارك مفعولی وبراهش
انك ظرفیدر وراهش ده اولان شین سره قیددر سرش براه ار دیمکدر
وبعض نسخده سر برینه رو کلمشدر مآلی بردر ثواب یابی نك مفعولیدر
وبعد الجمله تعلیلیه در ناصواب خطا دیمکدر زیرا نا نفی ایچوندر

عربی ده لبس کبی دکل معناسنه پس ناصواب دیمك صواب دکل بلکه
خطادر معناسنه اولور (ثواب عمل صالح مقابله سنده اولان جزادر
وجزاء خیره ثواب دیمك ایکی معنایه در اولکیسی بودرکه ثواب مستحق
جانبنه ثوران وعجله ایدر یقال ثاب الی الشیٔ اذا ثار الیه بالعجلة
ایکنجیسی بودرکه اصل ثوب برنسنه حالت اولاسنه رجوعدر یقال
ثاب فلان الی داره کویا ثواب عملك عینی درکه اکا رجوع ایدر قال تعالی
(فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره) یعنی عمل خیرله جزاسنی برعد ایدوب
عملنی کورر دیدی مع هذا کوردیکی عملك ثوابی در نفس عملی دکل
ولباسه ثوب دینلدی زیرا غزل که اصکر دکلری ایپلك درانکچون
تقدیرا ولنان حالته رجوع ایتمشدر که ثوب اولمقدر (معنای بیت) بودرکه
هر کیمی که راه خطاده کوره سن کرك خطاء ظاهر وکرك خطاء باطن
سن انك باشنی ویوزنی طریق صوابه کتور وطوغری یوله دوندر خطاء
ظاهر اعمی وکراهك خطاسی کبی وخطاء باطن سوء اعتقاد وعمل
وظنون وشکوکه وقوع کبی که بو مقوله یی طریق مستقیمه ارشاد ایتمك
افاضل اعمالدندر که اعمی وضالی ارشادك فوقنده در زیرادینه متعلقدر
وفی الحدیث (یاعلی لان یهدی الله بك رجلا خیرلك من حمر النعم) یعنی
الله تعالی نك برکسه یی سنك یوزکدن هدایتی عند العرب مقبول اولان
شتر سپید رنکی تصدقدن خیراودر زیرا تصدقده اولان ثواب کندی
نفسکه راجع اولان کمالدر هدایت ایسه تکمیل غیر بابندندر که خیر
متعدی وصفت خواص بشردر * زحمت خودر از مردم دور دار *
بارخود برکس میفکن زینهار * دور دارك مفعول اولی وزحمت ثانیسی
وجار ومجرور دوره متعلقدر وجائزدرکه دور دارك مجموعی عربی ده
بعد معناسنه اوله تبعیددن که ایراق طوتمقدر بو صورتده مفعول بر
اولور که زحمتدر بار میفکننك مفعولی وبرا کا متعلقدر (زحمت زاء هوز ایله
غلبه وتضییق نتکم اثرده کلور الزحمة رحمة یعنی نمازده ازدحام ایتمك
ودوش بدوش اولمق رحمتدر که بنیان مرصوص اولمغله شیطان انلره
فرجه بوله مز وبویله ازدحامه نوعا ثقلت وشدت لازم کلمکله زحمت
معنای لازمی ده استعمال اولندی (بار باء موحده ایله یوکدر حمل کبی پس
بار زحمتی تفسیر کبیدر زیرا بارك شانی ثقیل اولمقدر وبوندن فعل ثقیلی

بارکرانه تشبیه لازم کلور (میفکن نهی حاضر اصلنده مدافکن در
همزه ایله دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری
افکندن در براقق معناسنه (زینهار یائله و یاسز زنهار کلمهٔ تنزیه
ورد عدر کلا معناسنه ود قائقده کلور که زنهارك اصل معناسی
صاقن در اماوصیت وسپارش محلنده تأکید ایچون استعمال اولنور
(معنای بیت) بودر که کندی ثقلتکی وکندیکه شاق اولان ایشی
خلقدن ایراق طوت صاقن کندی بارکی کسه نك اوزرنه براقه بلکه
غیرك یوکنی کندی اوزرنه آل که کمال انسانی بونده در الحاصل سن
غیریدن اولی دکلسن که غیر یوککی چکه بلکه غیرله نفس واحده
کبی سن پس مایهٔ فضلدن حصه مند ایسك سن غیرك مؤنتنی
چك وعباد اللهك بارنی تخفیف ایله

* ⁂ دربیان رستکاری کوید ⁂ *

* کرهمی خواهی که باشی رستکار * رخ مکردان ای برادر از سه کار *
رستکار باشی نك مفعولی و باشی جمله سی دخی خواهی نك وخواهی
جمله سی دخی فعل شرطدر ورخ مکرداناك مفعولی واز اکا متعلقدر
و بعد الجمله جزاء شرطدر رستکار اصلنده رسته در که اسم مفعولدر
قورتلمش وخلاص اولمش معناسنه آخرنده کار کاف عجمی ایله ادات
نهی حاضردر مصدری کردانیدندر دوندرمك معناسنه تحویل
کبی سه کار اولان کار کاف عربی ایله درایش سه مفصلا مرور
ایتدی (معنای بیت) بودر که ای برادر دنیا وآخرتده اهل نجاتدن
اولمق دلرسك اوچ کاردن یوزکی دوندرمه وانلرله عمل ایله بو اوچ کار
سنك دست قهردن سبب نجات وباعث خلاصکدر فافهم

* اولادیدن بود حکم قضاش * بعد ازآن جستن بجان ودل رضاش *
اول مبتدا الف وصلی لاجل الضروره وقف مجراسنه اجرا ایچوندر
دیدن بودن فاعلی حکم دیدنك مفعولیدر بعد الجمله خبردر حکم
قضایه وقضا شینه مضاف وشین ضمیر غایبدر که الله تعالی یه راجعدر
بعد جستنه ظرف وجار ومجرور اکا متعلقدر رضاش انك مفعولیدر
(دیدن کورمکدر بوراده مراد رؤیت قلبیه درکه معرفتدر (قضا
صفت الهیه درکه حکم ازلی وارادت قطعیه درکه برنسنه نك

وجودنی ایجاب ایتمشدر زیرا مراد حق ارادتدن تخلف ایتمز واول
قضانك حکمی ومقتضاسی تسلیم وانقیاد وحقدن اولدیغن ادراك
ایدوب وموجبی اوزره جریاندر کما قال تعالی (ان الدین عند الله الاسلام
ای الاستسلام ویاخود حکم قضامضی نك وجودیدر که دفعنه چاره
یوقدر کما قال تعالی (والله یحکم لامعقب لحکمه) وقال تعالی (واذا
اراد الله بقوم سوء فلا مرد له) رضا ترك السخط وخشنودلقدر
(معنای بیت) بودر که اولا الله تعالی نك حکم قضاسنی بلمك وانك
اوزرنه جاری اولوب حلو ومرده انقیاد کوسترمکدر بوندن صکره
جان ودل ایله رضاسنی طلب ایتمکدر یعنی اسباب رضایه تشبث ایدوب
رضی الله عنهم ورضوا عنه زمره سندن اولمقدر زیرا طلب رضا یالکز
لسان ایله اولماز بلکه فعلا دخی مأمور اولدیغی یرده ثابت اولمق کرکدر
ولکن مصراع اولك مضمونی بوندن اشددر زیرا آمنت بالله و بالقدر
خیره وشره دیمك کفایت ایلمز بلکه مرقضایاده حکم قضایه تسلیم
ایتمکله اولور بو ایسه اکامل ناس حالیدر که لطف وقهرده حاللری
برابردر عوام ناس ایسه جزع واعتراض وتشکی دن خالی دکللردر

* چیست سیوم دور بودن از جفا * هرکه دارد این بود اهل صفا *
چیست مقدم خبر سیوم مؤخر مبتدادر دور بودنك مفعولی و بودن
مبتداء محذوفه خبردر که جمله سی سؤال جوابدر تقدیری آن بودن
دور دیمکدر از دوره متعلقدر این داردك مفعولی و بعد الجمله
هرکه یه صفتدر وهرکه هرکسی که تقدیریله مبتدادر اهل صفا بودك
مفعولی و بعد الجمله خبردر (چیست اصلنده چه است در نیست اصلنده
نه است اولدیغی کبی چه ده هاء غیر ملفوظه دن یاء ملفوظه بدل
اولوب حذف همزه ایله چیست دنلدی نتکم نه ده ها یایه ابدال اولنوب
نونك فتحه سی کسره یه تحویل وتخفیفا حذف همزه ایله نیست دنلدی
(سوم اوچنجی دیمکدر اصلنده بلا یاء در ولکن سلاست وزن ایچون
کسره دن یا اشباع اولنور (جفا جفوتدن در غلظت وسوء معامله
معناسنه (این جفادن دور اولمغه اشارتدر یوخسه سبق ایدن اوچ
نسنه دکل (صفا صفوتدندر که برنسنه شوبدن خالص اولمقدر عسل
شمعندن مصفی اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که اوچنجی ندر

بكسيه جفا ايتمكدن وغلظتله معامله دن دور و بعيد اولمقدر و بونده
الله تعالی یه ورسول الله صلی الله علیه وسلم اذی وجفا دخی داخلدر که
کتاب وسنتك حكمندن خروج وتعظیمی مخل اولور ایشده بولنمقدر
وهر کسه که بو معنادن یعنی جفادن دور اولمغی طوته واهل جفا اولمیه
اول کسه اهل صفا اولور یعنی غلظت وکدورتدن آیینه سی پاك اولوب
عکس انوار الهیه ایله تابناك اولمغه سزاوار اولور فافهم فاعمل بذلك
* هر که دارد دانش وعقل وتمیز * جز برای حق نبخشد هیچ چیز * جز
استثناء مفرغدر تقدیری نبخشد هیچ چیز از چیزها الا برای حق دیمکدر
وبو استثناده مستثنی علی حسب العوامل معربدر بوراده مفعول واقع
اولمشدر ماضربت الا زیدا کبی تمیز اصلنده تمییزدر ایکی یائله نتکم بالاده
مفصلدر نبخشد در مضارع منفی در مصدری بخشیدن بغشلمق معناسنه
(معنای بیت) بودر که هر کسه که علم وعقل وادراك طوتر یعنی بو قوتلر و
ملکه لر آنده موجود در بر نسنه بغشلمز وکسیه اعطا ایتمز الا حق ایچون
ورضاسنی تحصیلدن اوتوری بغشلر وویرر یعنی عطاسی غرض نفسانی
ایله مشوب دکل بلکه محض ارضاء حق ایچوندر زیرا مؤمن مخلصك حالی
بودر یوخسه ریا ونفاق دکلدر والا انفاقی باطل اولور بوراده ناظم قدس
سره ایکی نسنه ذکر ایتدی بری بودر که دانش وعقل وتمییزك میانتی جمع
ایتدی زیرا ارالرنده تفاوت واردر که تمیز عقلك اثریدر نفس عقل دکلدر
وعلم دخی عقلدن حاصلدر انکیچون احمقده علم اولماز بلکه جهل اولور
پس امور ثلثهٔ مذکوره کمال انسانی یه دالدر وکاملدن اکر انفاقده واکر
غیریده ناقص ایش کلمز وبری دخی بودر که چیزی تعمیم ایلدی زیرا کلام
انفاقی خلوصله ایتمکده در انفاق اولنان هر نه اولورسه اولسون یعنی
حلالدن اولدقدن صکره جمله سی جائز ومشروعدر اکرچه مشروعاتده
تفاوت دخی واردر مثلا صوغان وصارمساق مطعومات لذیذه کبی
دکلدر پس انفاقنده دخی تفاوت واردر انفاقك محلنده تفاوت اولدیغی
کبی زیرا ابوین ایله غیری وصالح ایله فاسق بر دکلدر نتکم قرأنده
کلور (یسألونك ماذا ینفقون قل ما انفقتم من خیر فللوالدین والاقربین
والیتامی والمساکین وابن السبیل) وفی الحدیث (لا یأکل طعامك الا تقی)
یعنی طعام حلالك نه اولورسه اولسون طاعم وآکلی متقی کرکدر

کیم

کیم اولورسه اولسون فافهم جدا * صدقهٔ کالوده باشد باز یا *
* کی بود آن خیر مقبول خدا * صدقه مبتدا وکه رابطه وآلوده
باشدك مفعولی وبا آلوده یه متعلقدر وبعد الجمله صدقیه صفتدر آن
خیر بود فاعلی ومقبول مفعولی وبعد الجمله خبر مبتدادر (صدقه
شول عطیه درکه انکله الله تعالیدن ثواب مطلوب اوله ولکن
صدقك بر معناسی دخی شدت اولمغله صدقه شدت وقهر ایله اعطا
اولنان نسنه در زیرا نفس بخل اوزرنه مجبوله درکه ویردیکی نسنه یی
طیب خاطر ایله ویرمز مکر که تزکیه اولنه بوراده صدقه لاجل الضروره
دالك سکونیله اوقنور (کالوده اصلنده که آلوده در وزنیچون حذف
ودرج اولنمشدر آلوده ماضیدن قسمدر بولاشمش معناسنه مصدری
آلودن درکه بولاشمقدر مستقبلنده واو الفه مقلوب ومابعدنده بر یا
زیاده سیله آلاید وآلاینده دیرلر بولاشور وبولاشیجی معناسنه (ریا
عملنی خلقه کوسترمك یعنی اخلاصی قویوب حقك غیرینی ملاحظه
ایتمك نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (خیر شرك ضدیدر که مرغوب فیه
اولان شیدر بعض نسخده چیز دوشمشدر جیم عجمینك کسریله
نسنه معناسنه ولکن تصحیفدر زیرا صدقه خیر مقوله سندندر که
جمعی خیوردر کلور چیز اعمدر (معنای بیت) بودر که صدقه ویاخود
بر صدقه که ریا وسمعه ایله آلوده اوله اول خیر چنین مقبول خدا اولور
یعنی اولماز پس استفهام انکاری اولور واو مقوله اغراض نفسانیه ایله
مشوب اولان نسنیه خیر دیمك صورتی ویا صاحبنك زعمی حسبیله در
نتکم قرأنده کلور (لم ینالوا خیرا) والا خیر اولمقدن عری وقبولدن
بری در زیرا الله تعالی پاکی قبول ایدر ملوثی دکل نتکم آیات واحادیث
انکله مشحونه در * کر عمل خالص نباشد همچو زر * قلب را ناقد
نباید در نظر * تقدیری کر نباشد عمل خالص همچو زر دیمکدر که
عمل نباشدك فاعلی وخالص مفعولی وهمچو خلوصی تشبیه در
وبعد الجمله فعل شرطدر ناقد نبایدك فاعلی وقلب مفعولی ودر اکا
ظرفدر وبعد الجمله جزاء شرطدر (قلب کچمز اقچه در زیرا طریقندن
قلب وتحویل اولنمشدر واکا ناسره دخی دیرلر (ناقد نقددندر که
دراهم وغیرینی تمییز ایتمکدر پس ناقد ونقاد تمییز ایدیجی وانتقاد جیاد

وزيوفى برى برندن تمييز ايدوب ايوسن اختيار ايلمكدر (معناى بيت) بودركه اكر عمل خاص التون كبى غشدن خالص اولميه قلب ومغشوش اولمش اولور ناقد وصراف ايسه اومقوله قلبى نظره كتورمز وقبول ايتمز وحديثده كلور (واخلص العمل فان الناقد بصير) يعنى الله تعالى بصيردركه ناقد دراهم ودنانير نوجهله رائج وقلبى برى برندن تمييز ايدوب رائجى قبول وقلبى رد ايدرسه الله تعالى دخى يوم قيامتده عملك خالص وغيرخالصنى تمييز ايدوب كندى ذاتيچون اولان عمل خالص وصالحى اخذ وماعداسن طرح ايدر پس ريائله اولان عمل قبوله قرين اولماز زيرا انده ملاحظهٔ غير شائبه سى واردر وبلكه محضا غير ايچوندر والعياذ بالله تعالى * تا توانكر باشى اندر روزكار * نفس را از آرزوها دوردار * توانكر باشى نك مفعولى واندر اكا ظرف وبعد الجمله مصراع ثانى مضمونى تعليلدر (دوردار بعد معناسنه در تبعيددن ونفس انك مفعولى وجار ومجرور اكا متعلقدر (توانكرده توان كوچدر قدرت معناسنه توانكر قادردر زيرا كر كاف عجمى ايله بجى معناسن افاده ايدركه انكله كلمه اسم فاعل معناسنه تحول ايدر زركر وكفشكر كبى كه قيوجى وپاشمقجى درغنى يه قدرت لازم كلمكله توانكرى باى معناسنه استعمال ايدرلر بوراده معناى اصليسى اوزرنه مستعملدركه توانا ديمكدر كوجلو وقوت وقدرتلو معناسنه (باشى فعل مضارع مخاطبدر مصدرى باشيدندر اولمق معناسنه مضارعى باشددر (نفسدن مراد نفس حيوانيه در آرزو وشهواتك مبدائيدر (آرزو دلكدر ارزومند ارزولى ومشتاق ديمكدر (معناى بيت) بودركه تاروز كارده كوچلو وقوت وقدرتلو اولهسن نفس حيوانيه يى مشتهاسى اولان نسنه لردن تبعيد ايله يعنى قوت وقدرت اودركه نفسه غالب اولهسن ودلدوكى نسنه لره مساعده ايتميهسن اكر بويله توانا اولورسن پهلوان وبهادرسن والا ارسلان اولسك دخى روباه وخركوشدن اضعف سن زيرا اعتبار معنايه در صورته دكل

* * در صفت صدق وامانت وسخاوت كويد * * *

* چار چيزست از كرا متهاى حق * باد دارش چون زمن كيرى سبق * چار چيز مبتدا واست معناده آخر مصراعه قيددركه

از كرا متهاى حقست ديمكدر جار ومجرور خبردر ياد دارش جزاء مقدم ومابعدى شرط مؤخر در سبق كيرى نك مفعولى وزمن اكا متعلقدر (كرا متهاى ده يا اضافته توسل ايچوندر زيرا ماقبلى الف ساكندر كرا متها كرامتك جمعيدر كرامت انسانه على وجه الاكرام اشلنن ويا اعطا اولنان نسنه در كرامت مصطلحه بوندر كه اوليادن بطريق خرق العادة صادر اولان نسنه در هواده اوچمق وصودن مرور ايتمك وآتشده محترق اولمامق وامثالى كبى (يادداش ده شين ضمير غائب متصلدركه چار چيزه راجعدر (كيرى كاف عجمينك كسريله مضارع مخاطبدر مصدرى كرفتن در طوتمق در مضارعنده يا زياده سيله كيرد وكيرنده ديرلر (سبق حركت ايله درس معناسنده مستعملدر ظاهر بودر كه فعلدن منقولدر قيل وقال كبى زيرا سبق حركت ايله سابقهٔ سبق مقابله سنده ويريلان اجرتدركه اكا جعل ديرلر (سبق سكون بائله تقدم واحراز فضل معنازنه در درسده ايسه سبق وتقدم اعتبار اولنور پس بو اعتبارله سبق ديديلر تقدم ايلدى وكچدى معناسنه فاعرفه (معناى بيت) بودركه درت نسنه الله تعالى نك عباده كرامتلرندندر كه (يختص برحمته من يشاء) موجبنجه مراد ايتديكى قوانه انكله اكرام ايلمشدرسن اول درت نسنه يى ازبرايت چونكه بندن درس طوته سن يعنى بندن بو نسنه لرى اخذ ايتد كدنصكره حفظ ايله واكا كوره عمل قيل زيرا مفيد نسنه لردر * اولا صدق زبانت درسخن * بعدازان حفظ امانت فهم كن * اولا مبتدا در سابقا ذكر اولنديغى اوزره صدق زبان خبردر زبان تاء خطابه مضافدر درصدقه ظرفدر بعد ازان دومين كه عرب الثانى ديرانك يرينه در وحفظ خبردر فهم كن كلمه سنك مفعوليدر وبعد الجمله استينافيه اولور كه ماقبلنه تعلق يوقدر (بوراده سخن سينك فتحيله در مطابقت كن دن اوتورى (امانت ضد خيانتدر انك حفظى ضبط ومراعاتيدركه تركى كوزتمكله تعبير ايدر (فهم مخاطبك لفظندن معناسنى تصور در يعنى قلبله آنى ادراكدر (معناى بيت) بودركه اول درت نسنه نك ولى سوزده صدق زبانكدر يعنى سوزى طوغرى سويليه سن كذب ايتميه سن ويا يلان قاتميه سن وخلط كذبدن دركه مثلا كلام عربى ده

واو يرينه فاكتوره سن اكر غيرك كلامنى نقل ايدرسك والاصادق اولمزسن بوندن صكره حفظ امانتدر كه خلاف شرعله امانتده تصرف كوسترميه سن وامانات حق وعبدك عهده سندن كله سن ايمدى فهم ايله عمل قبيل زيرا فهم بولنمدقجه عمل درست اولمز * پس سخا هست از كرامات آله * فضل حق دان كر نظر دارى نكاه * سخا مبتدا هست است معناسنه آخر مصراعه قيددر كه از كرامات آلهست ديمكدر پس جار ومجرور خبر مبتدا در فضل دانك مفعولى وبعد الجمله جزاء مقدم در نظر دارى نك مفعول اولى ونكاه ثانيسى وبعد الجمله شرط مؤخردر پس بوراده بعده معناسنه در (نكاه نونك كسرى وكاف عجمى ايله صقلمق وبكلمك نكاه داشتن كبى كه حفظ ايتمكدر نكاهبان كورب كوزديجى رقيب معناسنه پس نكاهبانده اولان نكاه باقمق معناسنه اولور معلوم اولا كه بو ايكى مصراعك برى بشقه جمله ومضمون مستقلدر يوخسه برى برينه متصل ومتداخل دكلدر (معناى مصراع) اول بودر كه بوندن صكره سخا وكرم الله تعالى نك عبده كرامات سنيه سندندر يعنى سخى اولان كمسنه حقك اكرامنه مظهر اولمشدر كه انك كرمى اكا سارى اولوب اهل كرم اولمشدر پس هر قوله بو كرامت ويرلمز بلكه اختصاص آلهيدر ومعناى مصراع ثانى بودر كه اكر نظر وبصركى محفوظ طوترسك انى حقدن مزيد لطف بيل يعنى كشى چشمنى نامحرمدن ونظرى حرام اولان نسنه لره باقمقدن حفظ ايتمك حقك اكا فضل واحسان وزياده اكرامندندر كه هر كسه ميسر اولماز سخا كبى وديمشلر كه آلات لهوه نظر ايتمك مكروهدر بس خانه بيرون اولان كمسه اكر زقاقده واكر سوقده كوزنى حفظ ايتملودر اكر محرمدن واكر مكروهدن زيرا مكروهه نظر دخى حظ نفسدن ومعصيته داعى اولمقدن خالى دكلدر * تاتوانى دور باش از سود خوار * زانكه هست از دشمنان كردكار * تاتوانى مابعدنه ظرفدر دور باش بعد نفسك ديمكدر مصراع ثانى نك تقديرى زان سبب كه از دشمنان كرد كارست ديمكدر كه هست است معناسنه ادات خبردر وجار ومجرور مبتداء محذوفه خبر اولوب بعد الجمله سببه صفتدر وزان سبب دور باشى تعليلدر سود خوارده

رسم بلا الف اولمقدر زيرا اصلى خورندۀ سوددر كه خوردن ديمكدر اكل كبى ولكن ايضاح قافيه ايچون الف ايله مرسوم اولدى بس خانك ضمه سى فتحيه اماله ايله اوقنمق كركدر سود خور فايده ييجى يعنى معامله جى ومحتكر كه برنسنه بى زياده يه بيع ايچون صقلر مع هذا خلقك اكا ضرورتى واردر واهل ربا واحتكارك اعداء حق وملعون مطلق اولدقلرى نصله ثابتدر قال تعالى (واحل الله البيع وحرم الربوا) وقال ومن عاد اى الى الربوا (فاؤلئك اصحاب النار) وفى الحديث (من احتكر فهو ملعون) كرد كار كاف اول عربى ومكسور وكاف ثانى عجميدر فعال معناسنه تتكم بالاده تصحيح اولندى (معناى بيت) بودر كه قادر اولدقجه معامله جيدن يعنى اهل ربادن ومحتكردن نفسكى تبعيد ايله وصحبت ايچون مجلسلرنه داخل اولمه بلكه ملاقى اولسك سلام بله ويرمه اول سببدن كه بونلر فعال لما يريد اولان الله تعالى نك اعداسندندر واعدايه مقارن اولمقدن دوسته عداوت لازم كلور پس حذر ايتملودر وبونده وعيد شديد واردر زيرا سود خواره مقارنتده سوء حال بو اولجق سود خورك سوء حالى نيجه اولمق كركدر بعض نسخه ده بو محلده بو بيت دخى واقع اولمشدر * هر كرا حق داده باشد اين چهار * باشد انكس مؤمن پرهيز كار * ولكن ناظم قدس سره كرچه عنوان كلامده دخى چار چيز ديدى فاما پنج چيز يازدى مكر كه چار چيز ناسخدن سهو اوله (معناى بيت) بودر كه هر كيمه كه الله تعالى بو درت كرامتى احسان ايتمش اوله اول كمسه مؤمن متقى اولور پس پرهيز كار مؤمنك صفتيدر يوخسه واو عاطفه ايله دكلدر تتكم شرح صددنده اولان بعض بى مايه لرك نسخه زنده وغيريده واوله واقع اولمشدر * پيش مردم هر كه رازت كرد فاش * همدم آن ابله باطل مباش * بونك تقديرى هر كسى كه كرد فاش راز ت پيش مردم مباش همدم آن ابله باطل ديمكدر و بو تقديردن اعرابى ظاهردر كرد فاش مجموعى عربى ايله افشى معناسنه دركه ماضيدر (فاش منتشره معناسنه واصلى فاشى اولديغى بالاده در (همدم همنفس وهمصحبت كه هم موافقت ايچون ودم نفسدر فتح فائله (ابله عربيدر عجم ساده دل ديرسليم الصدر ا رغوز معناسنه يعنى بون كمسه كه حرامزادهلك بلمز الدانور ولكن احمق

وبی اندیشه ونازش معنالرنده استعمالی شایعدر باطل مقابل حقدر که
مقال وفعالده اولمغـه شاملدر ابلهی باطل ایله وصف ایتدی زیرا
کشف راز ایتمك بلاهتـده کمالندندر که اومقولهیه باطل دیرلر که حد
شرعدن خارجدر که شرعده حق وثابت اولمیـان نسنهیی سویلر
وایشلر (معنای بیت) بودر که هرکسه که سنك رازکی خلق اوکنده
وناس یاننـده افشـا ایدوب سویلر اول ابله باطل وآغزی اچقك
مصـاحبی اولمه زیرا همدم اودر که صاحب السر یعنی رازدار اوله
چونکه بومعنی مفقوددر بس اومقوله ایله صحبت ممنوعدر والا فضاحته
مؤدی اولور * هرکه باشد مانع عشروزکات * وانکه غافل وار بگزارد
صلات * برحذر باش ازچنان کس زینهار * تانباشی در جهان بسیار
زار * هرکسی که وانکسی که تقـدیرنده در که نظائری سبق ایتمشدر
غافل وار مابعدنه قید در بر باشه واز حذره متعلقدر و باش جملهسی
هرکسیه خبردر زیرا هرکسی عربیده کل شخص معناسنه مبتدادر که
هر لفظی کل افرادی معنـاسـنه در تاجملهٔ سابقهٔ امریهیی تعلیلدر
زار نباشینك مفعولیدر بسیار زاره قید در (مانع مقابلی معطی در
(عشر ضم عینله اون جزء دن بر جزء در که عجم دهیك دیر اونده بر
معنـاسنه بوراده مراد خارج ارضدن ویریلان زکوة عشوردر اگر
خارج سنه ده ایکی کره اولسـه ایکی عشر ویریر یعنی خارج تکرر
ایتدکجه عشرده تکرر ایدر خراج وظیفه دیدکلری ایسه بویله دکلدر
وخراج وظیفه وضع عمر رضی الله عنه اوزره سنه ده باعتبـار الزراعه
ذمتـده واجب اولان شیءدر (زکوة مالدن جزء معیندر که فقرایه
صرف اولنور زکاء ونماء دندر زیرا اخراج زکاتله مال نامی وافزون
اولور ویاخود طهارت معنـاسنه در که زکات نفسی رذیلهٔ بخـلدن
تطهیر ایدر (وار ادات تشبیـه در ولیاقت معناسـنه کاور (بگزارد
زاء هوز ایله مضـارع مثبتدر مصدری گزاردن در کاف عجمینك
ضمیله ادا ایتمك معناسنه ترك اودهمك دیر (صلوة لغتده دعا وشرعده
افعال مخصوصه وارکان معلومهدن عبارتدر که شرائط مخصوصه ایله
اوقات مقـدرده ده ادا اولنور وصلوة رسول طلب تعظیم واستدعاء
رحمت مخصوصهدن عبـارتدر معلوم اولا که صلوة وزکوة وحیوة

مصحف

مصحف عثمانده واوله رسم اولنمشـدر پس قرآنده اکا اتباع اولنور
وخارج قرآنده بلا واو یالکز الف ایله دخی رسم اولنور خصوصا
حال اضافت وتثنیـه ده یالکز الف ایله رسم اولنور دیو حریری
نص ایتمشدر (حذر خوف معناسنه (چنان اصلنده چون آن در که
چون تشبیـه ایچون وآن اسم اشارتدر (زینهار مرورایتـدی
بعـد ذا بیت اول بیت ثانی یه مرهوندر انکچون بریره جمع اولنـدی
معنـای دوبیت) بودر که هرکس که عشروزکاته مانع اوله یعنی
(وآتوحقه یوم حصاده) موجبنجه خارج ارضك حقنی محلنه ویرمیه
ودخی (وآتوا الزکوة) وفقنجه حق فقرایی اخراج ایلمیـه واول کمسه که
غافل کبی نمازاوده یه یعنی شروط ظاهره وباطنهسن رعایت ایتمیوب
غافلانه نماز قله (وان تعبد الله کانك تراه فان لم تکن تراه فانه یراك)
مضمونندن بی خبراوله اومقوله کمسـهدن حذر اوزرنه اول صاقن
تا که جهانده چوق نالان اولمیهسن یعنی اگر احتراز اوزرنه اولمازسك
وآنلره همدم اولورسك باشکه کلان درد وبلا اوجندن چوق اگلرسن
زیرا حقوق الله وحقوق عبـاد بیلنلر مغضوب ومنحوسلردر پس
انلره قرین اولان دخی انلرکبی اولوب برکات عمر ورزق بولمدیغنـدن
غیـری سریان اخلاق ایله دخی مذموم واخرتده معـذب اولور

* * درصفت ترك خشم وقهرکوید * *

* درگذر از چار خصلت زینهار * تا نسوزد مرترا بسیار نار *
درگذر امر حاضر در مصدری گذشتن در که گچمك در مضارعنده
شین رایه قلب اولنوب گذرد وگذارنده دینلور نسوزدك فاعلی نار
ومفعولی ترادر مرزایددر (بسیار محذوفه صفتدر که اول محذوف نسوزدك
مفعول مطلقی در عربی ایله تقـدیری کیلا یحرقك النار احراقا کثیرا
دیمکدر (نسوزد مضارع منفیدر مصدری سوختن در یانمق ویاقدی
معنـالرنه که لازم ومتعدی در مضارعنده خاء معجمه زایه قلب اولنوب سوزد
وسوزنده دیرلر نار حسیه وروحانیه یه شاملدر (حسیه جهنم وروحانیه
غم والم وحسرت وندامتدر (معنـای بیت) بودر که درت خصلتدن
گچ صاقن یاننـه اوغرامه وصاحبی اولمه تاکه سنی صوری ومعنوی
آتش چوق یاقمیـه یعنی اگر اول خصال رذیلهدن گچمز وآنی ترك

ایتمزسك چوق یانارسن وغم وحسرت آتشنه دوشرسن * لذت عمرت اکر باید بدهر * باش دائم برحذر ازخشم وقهر * عمرت ده تاء خطاب بایده قیددر تقدیری اکر بایدت لذت عمر بدهر دیمکدر پس لذت عمر بایدك فاعلی وتاء مفعولیدر دائم ظرفدر برباشه واز حذره متعلقدر (خشم فتحله غضبدر که ارادت انتقام ایچون دم قلبك غلیانی در (معنای بیت) بودرکه اکر سکا دهر وزمانده لذت عمر کرکسه وحلاوتی بولایم دیرسك دائما غضب وقهردن حذراوزرنه اول یعنی کمسه یی مقهور ومسخر ایدهیم وانتقام آلایم دیو مضطرب وبی حضور اولمه زیرا خشم وقهر ایتمك وانتقام صددنده اولمق انسانه کدر ویرر وزهرناك ایلر پس لذت عمری نوجهله بولور بلکه وقتی زهرله کذر ایدر پس بومقوله صفتدن سلیم الصدر اولمق کرکدرکه دنیا وآخرتده صوری ومعنوی عذابدن خلاص نفسی بو صفتدن تزکیه ایله اولور * چون نکردد خلق باخلق توراست * کربخوی مردمان سازی رواست * خلق اول فتحله نکرددك فاعلی وراست مفعولی وباخلق ضمله اکا متعلقدر وبعدالجمله شرطدر بخوی سازی یه متعلقدرکه سازی فعل مخاطبدر وبودخی بعدالجمله شرط ثانیدر و(رواست یجوز معناسنه جزادر وبعدالجمله شرط اولك جزاسیدر وجائزدرکه روا جائز معناسنه مبتداء محذوفه خبر اولوب جملهسی جزا اوله این رواست تقدیرنه زیرا عربی وفارسیده شرط وجزا جمله قبیلندندر (معنای بیت) بودرکه چونکه خلق عالم سنك خلق وخویك ایله راست ودرست اولمیهلر بلکه سنك خویکله تخلقدن منحرف اولالر وسن خویکله تنها قالاسن پس کوردك زمانه اویمدی سن اوی زمانهیه وفقنجه اکر مردملرك وناسك خوبی ایله دوزیلوب قوشیلوب کند که برد وزن ویررسك روا وجائزدر بلکه مخالفنه کوره واجبدر ولکن بومعنی امورعامهیه کوره شرعه موافق اولان موادده در والا خلاف شرع اوزره وعادت قبیحهده خلقك مزاجنه کوره یوریمك راست وروا دکلدر اشته عوامه کوره جمهوره مخالفت ایتمك قوت خطادندر وخواصه کوره جمهوره مخالفت قوت صوابدندر زیرا عادات مطلقا ترك اولنمدقجه راه صوابه سلوك میسر اولماز * زانچه حاصل نیست دل خرسند دار * کوش

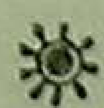

دل را جانب این پند دار * تقدیری دار دل خرسند زآن چه که او حاصل نیست دیمکدرکه دل دارك مفعول اولی وخرسند ثانیسی وحرف جر خرسنده متعلقدر واو مبتدا وحاصل نیستك مفعولیدر زیرا نیست بوراده لیس معناسنه در وبعدالجمله خبر وبعدالجمله که رابطه سیله چه یه صفتدر زیرا چه بوراده چیز معناسنه در زآن ده زانك کسرهسی همزهنك حركتی اکا نقل اولنوب زانچه کلمهٔ واحده کبی قلنمشدر (خرسند ضمله قانعدر کوش دل ایکنجی دارك مفعول اولی وجانب ثانیسیدر (معنای بیت) بودرکه اول نسنهکه حالا حاصل وواقع دکلدر اندن قلبنی قانع وراضی طوت یعنی ماضییه تأسف ومستقبل ایچون توقع ایتمه بلکه موجودله اکتفا ایله وقلبك قولاغنی بونصیحت جانبنه طوت زیرا فائدهلی نسنهدر قال تعالی (لکیلا تحزنوا علی مافاتکم ولاتفرحوا بما آتاکم) ودیمشلردرکه ذرة موجودة خیر من درة موعودة ومشهوردرکه دیرلر ازنلر حاضره قلمش دعایی وصوفی ابن الوقتدر فاعرف * ای خلیفه تکیه بردولت مکن * یاد دار از ناصح خود این سخن * اکثر نسخهده خلیفه یرینه برادر واقع اولمشدر انسب اولان خلیفهدرکه مراد سلطاندر زیرا سائره نسبتله دولت کامله صاحبیدر برتکیهیه متعلق وتکیه مفعول مکندر یاد دارك مجموعی عربی ایله احفظ معناسنهدر این مفعول صریحی واز غیر صریحیدر خلیفهده تا مبالغه ایچوندر علامه ونسابه وامثالنده اولدیغی کبی یوخسه تأنیث ایچون دکلدر کما فی التیسیر خلیفه خلافتدندرکه غیرك یرینه نائب ومقامنه قائم اولمقدر یا منوب عنه غایب اولمغله ویاموتی سببیله ویا عجزنه بناء ویا مستخلفی تشریفدن اوتوری نتکیم آدم خلیفة الله اولدی واکامل اولادی دخی اول درجهیه بالغ وهربری تشریف تام بولدی یعنی هم آدمك خلفی اولدیلرکه دنیایه اندن صکره کلدیلر وهم حقه نسبتله خلافت مرتبهسن بولدیلر وسلطان اعظمك خلافتی متقدمك خلفی اولمغله در اکر خلافت معنویه درجهسنه ایرمدیسه واکر خواص اولیادن ایسه قطب ظاهر وباطن اولور خلفاء اربعه وامثالی کبی (تکیه اعتماد در تکیهکاه سویکنجك یردر نتکیم بالاده مفصلدر دولت شول مال ومرتبهدرکه بین الناس

تداول یعنی بری برینه‌دن اخذ اولنور (معنای بیت) بودرکه ای خلیفهٔ
ارض ومدار بقاء طول وعرض مال وملك ومرتبه‌ لك اوزرنه اعتماد
ایتمه ودنیایه طیب‌انمه زیرا بی وفا وسریع الزوال وجب بطلانی در
وکندی واعظ وناصحکدن بو سوزی وپندی حفظ ایله زیرا مفید
نسنه‌در که عمل ایدرسك منتفع اولورسن وحقه توکل ناملیه برازخ دنیا
واخرتدن نجات بولورسن یوسف وداود وسلیمانه علیهم السلام
نظر ایله که دولت وسلطنتلری حقنه حجاب اولمدی ودولت ایچنده
دولت عظمی بولدیلر سر افتقاردرانکچون ظاهرده دخی فقرا ئله
مجالسه ایدرلر وکسب یدلریله تعیش ایلرلردی فاعرفه * سود نکند
کرکریزی از قضا * هرچه می آید بدان می ده قضا * سود نکند
جزاء مقدم کر کریزی ازقضا شرط مؤخردر سود نکند لك مفعولیدر
فاعلی محذوفدر که جملهٔ شرطیه دن مستفاددر نکند کریختن سود
دیمکدر کریزی مضارع مخاطبدر مصدری کریختن در قاچمق
معناسنه فرار کبی مضارعنده خا زایه قلب اولنوب کریزد وکریزنده
دینلور از اکا متعلقدر هرچه هرچیز که معناسنه‌در که مبتداو می آید
جمله‌سی محذوف اولان که رابطه‌سیله اکا صفتدر رضامی ده‌ك
مفعولی وبدان رضایه متعلقدر و بعد الجمله خبردر (بدان اصلنده
باآن در تخفیفا همزه داله قلب اولنمشدر (ده کسره‌له وهاء ساکنه ایله
امر در مصدری دادن در ویرمك معناسنه اعطا کبی مضارعنده
الف هایه قلب اولنوب دهد ودهنده دینلور (معنای بیت) بودرکه
اکر قضا وحکم ازلدن فرار ایدرسك بو فرار ایتمك سکا فائده ویرمز
زیرا قضاء مبرم کیرو دونمز واخر مقتضی نه ایسه یرن بولور بناء علی هذا
هر نسنه که قضادن سکا کله اکا رضا ویر وغضب ایتمه واعتراض ایله
زیرا اول مقتضی سنك احوال عینکدن درکه حق تعالی مرهونده
خلق ایدوب سکا کوندرمشدر پس (لا نفرق بین احد من رسله)
موجبنجه قضا وقدره ایمانی کامل اولان کمسه محبوبی قبول ایتدوکی کبی
مکروهی دخی قبول ایدرکه محبوب طبعا حلو وخیردر ومکروه طبعا
مر وشردر واکر وارد اولان قضاء معلق ایسه دعا ئله قرشوله زیرا
دعا دخی قضادندر بو صورتده قضایی قضا ئله رد ایتمش اولورسن

فافهم

فافهم جدا * هرکه او با دوستان یك دل بود * جمله مقصود داش
حاصل بود * تقدیری هرکسی که او بود یکدل با دوستان دیمکدرکه
هرکسی مبتدا واو مبتداء ثانی وبود جمله‌سی خبر مبتداء ثانی و بعد الجمله
مبتداء اوله صفت اولور مصراع ثانینك تقدیری بود جمله مقصود
داش حاصل دیمکدرکه جمله بودك فاعلی وحاصل مفعولیدر
و بعد الجمله مبتداء اوله خبر اولور وجمله لفظی مقصوده مضافدرکه
اصلنده جملهٔ درهمزه اضافت ایله ولکن بوراده لاجل الضروره
حذف اولنمشدر وجائزدرکه جمله مابعدندن حال اوله جمیعا معناسنه
بو صورتده مقصود بودك فاعلی اولور (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که دوستلرله یکدل ویکجهت یعنی متحد ومتفق اوله اول
کمسه نك جمیع مقاصد قلبی حاصل اولور یعنی کوکلی مرادی نه ایسه
وجوده کلور زیرا برمصلحت مهمه دوشدکده قلبلریله همت وقالبلریله
دخی اعانت ایلرلر وآنی مخذول ایلیوب حالی اوزرنه ترك ایتمزلر زیرا
مقتضای صداقت واخوت نصرت واعانه‌در خلافی دکل وشولکه احبابله
صداقت اوزرنه زنده کانی ایتمیه آخر مقهور ومخذول اولور فافهم جدا

* * در بیان بی وفای جهان کوید * *

* درجهان دانی که کردد معتبر * آنکه اورا پاك می باشد نظر *
بعض نسخه‌ده مصراع ثانی انکه اورا باك نبود از خطر دوشمشدر
(که لفظی کسرله ذوی العقولدن سئوالدر کیم معناسنه آخرنده
هاء علامت تلفظ اولنماز وکاه اولورکه ضرورت وزنیچون کسره یی
اشباع ایدوب یایی تلفظ ایدرلر وکاه اولورکه مابعدنده‌کی کلمه نك اولن
اسکان ایدوب کافی اکا متصل قیلورلرکه رابطه‌لرده چوق واقع اولور
کاین کبی که اصلنده که این در بوراده که اسم استفهامدر عربیده
من کبی فتحله ومبتدادرکه خبری کردد جمله‌سیدر و بعد الجمله دانی یه
مفعولدر زیرا بوراده دانی افعال قلوب معلقه دندر و بوراده معنای
استفهامی متضمندر انکه جواب استفهامدر تقدیری آن کسی کردد
معتبرکه دیمکدرکه ان کسی مبتدا ومابعدی خبردر نظر می باشدك
فاعلی وپاك مفعولی واوراده را لام جاره معناسنه‌درکه نظره متعلقدر
معتبر اعتباردندرکه مشاهده اولنان نسنه نك معرفتندن مشاهده

اولنمیان نسنه نك معرفتنه عبوردر یعنی برنسنه ده نظردر انك جنسندن
شیء آخری بلمكدن اوتوری وفلان معتبر آدمدر دیدكاری بورادن
اخذ اولنمشدر یعنی آثارنه نظر اولنوب انكله كمالنی معرفتنه توصل اولنمش
ونظر قبول وتحسینله منظور وملتفت اولمشدر دیمكدر (پاك باء عجمیله
آری وتمیز دیمكدر كه عرب طاهر دیر (باك باء عربی ایله مبالات یعنی
قیورمق دیدكاریدر بی باك بی پروا وبا آمن دیمكدر (خطر هلاكدر
(نظر برنسنه یی ادراك ایتمكیچون بصر وبصیرتی تقلیب ایتمكدر
وكاه اولور كه تأمل وتفحص معناسنه كلور یعنی برنسنه ده فكر ایتمك
وفلان صاحب نظردر دیرلر یعنی نظر بصیرتی ایله جمیع معاد ماتی
ادراك ایلر وپاك نظر دیرلر شول كمسه یه كه محاسن واحاسنه
نظری حقائقه راجع اوله یوخسه شهوت وهوی وصورت
ومجازه دكل واكا عاشق پاك باز دخی دیرلر (معنای بیت) بودر كه
بیلور میسین كه جهانده كیم معتبر اولور وقنغی شخص زیاده رغبت
واعتبار بولور اول كمسه معتبر اولور كه پاك نظر یعنی هوی وشهوتله
نظردن طاهر اوله وچشم مجازله باقیه بلكه عفیف اوله ویاخود
هر كاری نظر عقلی یه مقارن اوله وهر ایشی طریقی اوزرنه ایشلیه
بومقوله ایسه قلت اوزرنه بولنور انكیچون معتبردر ونسخهٔ اخرایه كوره
دیمك اولور كه اول كمسه معتبردر كه خطر وهلاكدن خوف ایتمیه
وامور هائله یی قیورمیه وامن اوزرنه اوله بوندن مراد شجاعتله
وصفدر زیرا بهادر اولان كمسه ده اولور اولماز نسنه یی مبالات اولماز
اكرچه نفسی تهلكه یه القا ایتمك منهیدر فاما شجاعت كه تهورله جبن
اراسنده برخلقدر مقبولدر زیرا اعدا ایله محاربه ده مقدام ومضراب
اولمق كركدر * كم كند باكس وفا این روزكار * جوردار دنیستش
بامهر كار * تقدیری كند این روزكار وفا باكس كم دیمكدر كه این
روزكار كندك فاعلی ووفا مفعولی وباكس وفایه متعلقدر كم كنده
ظرفدر ویاخود عربی ایله تقدیری یفی هذا الزمان وفاء قلیلا دیمك
اولورسه مصدر محذوف فعله مفعول مطلق اولوب كم قلیلا معناسنه
مصدره صفت اولور وكم كرچه اكسك معناسنه در ناقص كبی ولكن
نقصان قلتی مستلزم اولمغله معنای قلتده محمول وقلت دخی عدمدن

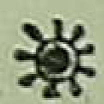

كنایه اولور جور مابعدنه مفعولدر نیست بوراده لیس معناسنه در كه
كار فاعلی وشین معناده مفعول غیر صریحدر عربی ده له معناسنه
وبا مع معناسنه كاره متعلقدر (معنای بیت) بودر كه بوروزكار یعنی
زمانه ویادنیا خلقنه وفایی آزایلر یعنی اصلا وفاسی یوقدر اكر وفاسی
اولایدی خلق مصائبدن مصون اولوردی خصوصا اجله درمان
بولوردی پس مصراع ثانی ایله بی وفا اولدیغنی شرح ایدوب دیر كه
بودنیا جور طوتر وزمانه ده ظلمدن غیری اثر كورنمز وانك مهر ومحبتله
كمسیه ایشی یوقدر یعنی زمانه ظالم وغدار وبی مرحمت وشفقتدر
وعوام وخواصه حالی بودر پس بومقوله بی وفا یاره دلبسته اولمه
بونده معنای مذكوری روزكاره نسبت ایتدوكی روزكار مفعول فیه
اولدیغی جهتندندر مراد الله تعالی دنیایی دار بقا وزمانی صاحب
وفا قلمامشدر وانك ایچنده جور وظلم وامثالنه متعلق ایش چوقدر
همان اكا اعتماد ایتمیوب اقبالكی حق باقی یه ومرادكی اندن رجا ایله
وسندن اعراض ایدن فانی یه یوز طوتمه * انكه باتو روز غم
می بست كار * روز شادی هم بپرسش زینهار * بعض نسخ ده
می بست یرینه پیوست وكردست كار وبودست یار دوشمشدر
جمله سنك مآلی بردر تقدیری آنكسی كه بست باتو روز غم كار هم
بپرسش روز شادی زینهار دیمكدر كه كار بستك مفعول صریحی
وباتو غیر صریحی وروز اكا ظرفدر وروز شادی بپرسشه ظرفدر
وجملهٔ اولی انكسی یه صفت وثانیه خبردر نتكم نظائری مرور ایتمشدر
(بست باء عربی ایله ماضیدر مصدری بستندر بغلمق معناسنه
مضارعنده سین نونه قلب اولنوب بندد وبندنده دینلور (شادی ده
یاء مصدریه در سرور معناسنه شاد مسروردر (بپرسش ده باء عربیٔ
اول وباء عجمیٔ ثانی مضمومدر پرس امردر مصدری پرسیدندر
صورمق معناسنه سؤال كبی (معنای بیت) بودر كه اول كمسه كه
غم وغصه ومصیبت كوننده سنكله ایش بغلدی ویار ووفادار وندیم
غمكسار اولدی فرح وشادی وسرور وسور كوننده هم سن آنی صور
وانكله لطف وكرمه متعلق كار بغله وسابقه یی نسیان ایتمه والا كفران
نعمت اهلی اولورسن وآخر مزیددن حرمان بولورسن ودوستلق

حقنی مراعات ایتمامك بی وفالقدندر وبی وفا غداردر وغدار خائندر
وخائن مکرا لٓهی ایله محاط در (زینهار کلمهٔ زجرد ر صاقن
بو دید وکنك خلافن ایتمه ویا کلمه دیمکدر * روزنعمت کرتو پردازی
بکس * روز محنت باشدت فریادرس * تقدیری کر پردازی
تو روزنعمت بکس باشدت روز محنت فریادرس دیمکدرکه
تو پردازی تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر روزا کا ظرف و بکس
دخی اکا متعلقدر و بعد الجمله فعل شرطدر باشدك فاعلی تحتنده
ضمیر کس ومفعول اولی تاء خطاب وثانیسی فریادرس و بعد الجمله
جزاء شرطدر وتاء خطاب حقیقتده مفعول غیر صریحدر زیرا تقدیری
باشد ترا دیمکدرکه را لام جاره معناسنه در پس لسان عربی ایله تقدیری
یصیرلك دیمك اولور وبو کتابده بومقوله اعتبارات چوقدر ولکن دکه
برفهمك وقوفی یوقدر (پردازی فعل مضارع مخاطبدر مصدری
پرداختن در اتمام ایلمك وایشه صورت ویرمك معناسنه تاجرلر اسانده
پرداخت دیدکلری بور ادندر مضارعنده خازایه قلب اولنوب پردازد
وپردازنده دینلور (محنت امتحاندن اسمدر امتحان وابتلا واختبار
آزمودن ایله تعبیر اولنسان معنادرکه ترك صنایق دیرکه اکثریا طبعا
مکروه ومنفور اولان نسنه ایله در (فریادرس مدد ایریشیجی زیرا فریاد
مدد دیو اغلاشمق وچاغرشمقدر اصلانده رسنده در ایریشیجی
معناسنه پس فریادرس رسندهٔ فریاد معناسنه وصف ترکیبی در نتکم
بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودرکه اکرسن نعمت ورخا وخوشلغك
کونندهکسه نك ایشنه صورت ویررسك ومصلحتنده بولنورسك
روز محنت وشدتده اولدخی سکا معین ومدد ایریشیجی اولور یعنی
ایلدوك ضایع اولماز وفائدهسی سکا راجع اولور قال تعالی (هل جزاء
الاحسان الا الاحسان (وفی الحدیث تعرف الی الله فی الرخاء یعرفك
فی الشدة) یعنی انسان شدته ومشکل ایشه دوشمکدن خالی دکلدر
زیرا دار بلاده در پس راحتی حالنده اکرحق واکرخلق ایله خوش
اولمق کرکدرتا که وقت محنتده انلرك طرفندن اکا بر آشنالق
ظهور ایده ومحنتدن خلاص وله و بو مضمونله عمل اهم مهماتدندر
ولکن اکثرناس غافللردر و واقعه نك علاجنی وقوعندن صکره ارارلر

مع هذا تدارکی مقدمدن کرکدر اشته منصور ومخذول اولنلرك حاللری
بهر مذکور اوزرنه دائردر * چون بیابی دولتی از مستعان * اندران
دولت مبراز دوستان * دولتی بیابی نك مفعولی واز اکا متعلقدر
اندران مبره ظرف واز اکا متعلقدر وبعد الجمله جزاء شرطدر
بیابی مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا
باء موحدهیه قلب اولنوب یابد ویابنده دینلور دولتیده یاوحدت نوعیه
افاده ایدر (دولت مال ومرتبهدرکه الدن اله کزر وشخصدن شخصه
انتقال ایدر (مستعان الله تعالی درکه اندن وقت حاجتده عون
ونصرت طلب اولنور انکیچون نعم المعین ونعم المولی ونعم النصیر
دینلدی (مبر باء موحدهٔ عربیه نك ضمیله نهی حاضر در مصدری
بریدندر کسمك معناسنه رانك تشدید وتخفیفی لغتدر مضارعی می برد
کلور بانك ضمیله (معنای بیت) بودرکه چونکه حق تعالی نك اعانت
وامدادیله بر دولت عالیه بولاسن وبر منصب شریفله اقراندن سر
افراز اولهسن اول دولت وپایه ایچنده دوستلردن کسلمه وینه اولکی
صحبت وحسن معامله اوزرنه اول بلکه بحسب المقام والحال مواسات
احباب ایله تا که دولتك عهدهٔ شکرندن کلهسن ومزید رفعت بولاسن
بوراده مبر کرچه متعدیدرکه قطع ایتمه دیمکدر ولکن قطع انقطاعی
مستلزم اولمغله مبر منقطع اولمه معناسنه محمول اولدی وبونك عکسی
وتبتل الیه تبتیلا عضمونیدر زیرا تبتل وانقطاع نفسی عوائقدن قطع

وتجریدله اولورکه معنای تبتیل تفعیلدن بودر * مرترا هرکس که
یار غم بود * چون رسد شادی همان همدم بود * بوراده نسخهلرده
اختلاف فاحش واردر اصح اولان یار یاء مثناتله اولمقدر مصاحب
معناسنه نتکم روز غم نسخهسی انی تأیید ایدر بوصورتده یارك غمه اضافتی
ادنای ملابسه ایچوندر اولور تقدیری یار تو بوددر اوقات غم دیمکدر
وجائزدرکه باء موحده ایله بار اوله یوك معناسنه نتکم تصویر معناده کلور
هرکس مبتدا ویار بودك مفعولی ومرترا اکا متعلقدر زیرا بوراده را
لام جاره معناسنه در نتکم نظائری مرور ایتدی شادی رسدك فاعلی
وبعد الجمله فعل شرطدر همدم بودك مفعولی وهمان هم اول
معناسنه اولورسه فاعل اولور زیرا همانه برقاچ معنی ویرمشلردر انجق

وانجلین وهم اول وهمبشـه کبی وجائزدرکه مان ماندن مرخم اوله
بکز رمعناسنه مصدری مانستن درکه بکزه مکدر (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که اوقات غم وغصه ده سنك یارغمکسارك چونکه غمك زائل
اولوب فرح وسرور حاصل هم اول یارسنك انیس ومصاحبك اولور
ومحنت وراحتده سندن منقطع اولماز پس سکا لازم وواجبدر ایام
غمده اولان غمخورلغنه باقوب ایام سرورده مجلسکدن دور
وصحبتکدن مهجور ایتمیه سن تتکم بیت سابق بومعنایی تأییـد ایدر
ویاخود هرکسه که ایام غمده سکا غم یوکی اوله یعنی غمخورك اولمیوب
خلافکده بولنه چونکه سکا سرور ایریشه یعنی ادبارك اقباله وعزتك
نصبه وذلتك عزته مبدل اوله همان سکا انیس ومصاحب اولور
وصورت معامله بشقه یوز کوستررونفاقنی ستر ایدوب اخلاص یوزندن
کلور تتکم ابناء زمانه نك جمیع زمانده حاللری بودر انکیچون انسانك زمان
نصبنده حالنی درخت میوه داره تشبیه ایتمشلردرکه میوه چین اولمغیچون
تحتنه مجتمع اولورلر چونکه بی بر وبار قاله اورادن دونوب طاغیلورلر

* ⁂ در صفت معرفت حق میکوید ⁂ *

* معرفت حاصل کن ای جان پدر * تا بیابی از خدای خود خبر *

حاصل کن مجموعی عربی ده حصل معناسنه اولمغله تفعیلدن امر اولمق
اوزره معرفت اکا مفعول اولور حصل المعرفة معناسنه از خبره متعلق
وخبر بیابی نك مفعولیدر وجمله سی تعلیلیه اولور زیرا تا غرض ایچوندر
معرفت بر نسنه یی علی ما هو علیه ادراك ایتمکدر معرفت بعد العلم
حاصل اولان نسیانله مسبوق اولمغله حق تعالی یه عالم دینلور عارف
دنلمز وبر دخی عند العلماء معرفت جزئیاتده وعلم کلیاتده استعمال اولنور
علم حق ایسه کلی ومحیطدر جزئی ومحاط دکل وعلم بالله دید کلری
حیثیت ایله معتبردر یعنی حق تعالی ایله خلق اراسنده اولان ارتباط
وعالمك حقدن انتشاسی حیثیتندن اولان علمدر والا من حیث الکنه
حق مدرك دکلدر وعلم اوله اشارت ایدوب قرآنده کلور * فاعلم انه
لا اله الا الله * یعنی مرتبهٔ الوهیه علم باعتبار الحیثیة اولان علمدر اسما
وصفات مرتبه سنده اولان علم ایسه بحسب مقدور العبد کلی درانکیچون
دیرلرکه ما عرفناك حق معرفتك ای بحسبك وعرفناك حق معرفتك

ای بحسبنا وعلم معرفتدن اشرفدر زیرا علم ایکی مفعوله متعدی درکه
بری حق وبری عبددر زیرا عبد اکمل اودرکه انده بقاء رسم اوله (مطلب)
یعنی کندی جانبنی ملاحظه دخی بولنه یوخسه محو مطلقده قالمیه
معرفت ایسه مفعول واحده متعـدی در بو یوزدن اکر حقه تعلق
ایدرسه کوندن واکر کونه تعلق ایدرسه حقدن محتجب اولمق لازم کلور
بو ایسه شرح صدرك مقتضاسی دکلدر زیرا شرح صدرده حقله
خلقدن وخلقله حقدن محتجب اولمق یوقدر چونکه علم اشرفدر
عارف بالله دیمیوب عالم بالله اطلاق ایتمك کرکلر ایدی ولکن ابتداده
علماء رسومه علماء دیمك عرف اولمغله انلردن تمییز ایچون عالم بالله
اولنلره عارف بالله وعالم باحکام الله اولنلره علماء دیدیلر پس عارفك
معرفتی عالمك علمندن کلیدر زیرا عارف اهل حکمتدرکه اشیایی علی
ماهی علیه بلمش واسما وصفات وذات حقی بقدر الطاقة البشریة
فهم ایلمشدر زیرا معرفتی تقوی وعمل صالح وسلوك اوزرینه مبنیدر
انکیچون علمنه شبهه طاری اولماز فکر عقلی اهلی اولان ایسـه
فی المثل بردالده طورمز اشته شیخ ناظمك قدس سره بوراده معرفتـله
مرادی معرفت الهیه درکه ذات وصفات وافعال حقه متعلقدر
یوخسه افواه عوامده دائر اولان معرفت وهنر دکلدر زیرا قواعد
ورسوم وشعر وانشا وامثالنك علم الهی یاننده وقعی یوقدر وبو بابك
تفاصیلی چوقدر اربابی بیلور (حاصل کن تحصیـل ایله دیمکدرکه
تحصیل جمع معناسنه در ومحصل اودرکه جمع علمی مراد ایلمشـدر
عرف عوامده محصل جمع مال ایدیجی دیمك اولدیغی کبی (جان پدر
ای پدرك جانی کبی محبوبی وپدر تعبیرنده اظهـار شفقت واردر (خبر
مخبرك اخباریله حاصل اولان علمه دیرلر (معنـای بیت) بودرکه ای
اعز واحب اشیا اولان جان کبی عزیز ومحبوب اولان پسر معرفت
الهی جمعنی قصد ایله تا که کندی ربکدن خبر بولاسن یعنی کشی یه
معرفة الله لازم وطریقندن وحقدن خبرالمق کرکدر تا که غافل وجاهل
زمره سندن اولمیه زیرا غفلت وجهل منهیدر وسرآمد اهل تألیف
سید شریف جرجانی دن منقولدرکه کندی نفسندن اخبار ایدوب
دیمشدر تا بن مشایخ شیرازدن زین الدین کلاله صحبتنه ایرشمدم رفضدن

قورتلدم وتابن خواجه علاء الدين عطاره پیوسته اولمدم خدای
متعالی بیلوب اکلمدم یعنی آخر معرفة الله بکا عطارك صحبتندن حاصل
اولدی شویله که اکر اکا متصل اولمیایدم حقدن بی خبر قالوردم
وتحصیل ایتدوکم علومك چوقلق بکا فائده سی اولمازدی ای عارف
اشته سید سندك بو کلامندن انکله سائرك فرقی ظاهر اولدی علامهٔ
شیرازی ونصیرطوسی وفخر رازی وسعد الدین تفتازانی وامثالی کبی
* هرکه اورا معرفت حاصل نشد * هیچ بامقصود خود واصل نشد *
معرفت نشدك فاعلی وحاصل مفعولی واورا حاصله متعلقدر زیرا
را لام جاره معناسنه در و بعد الجمله هرکه یه صفتدر که هرکسی تقدیرنده
مبتدادر ایکنجی نشدك تحتنده ضمیر فاعل اویه راجعدر واصل مفعولی
وبا واصله متعلق و بعد الجمله خبر مبتدادر بو بیتك مفرداتی ظاهردر
(معنای بیت) بودر که هرکسه که اکا معرفة الله حاصل اولمدی
وحق اسما وصفاتی یوزندن مقدور بشر اولدیغی قدر بیلمدی اوقاتدن
بر وقتده مراد ومقصودنه واصل اولمدی بلکه اندن منقطع قالدی
زیرا مقصود اصلی معرفة الله در که اجل المعلومات اولدیغی کبی اکا
علم دخی اجل العلوم در پس معرفة الله ومن حیث التجلی مشاهده دن
ماعداسی مقاصد حسنه ومطالب مقبوله دن دکلدر بناء علی هذا
طریق معرفتدن منقطع اولان کمسه هرنه مقوله مراده ایرسه منزل
مقصودنه ایردم دیمسون و بالاده اشارت اولندیکه معرفت مقبوله
تقوی وعمل وسلوك یوزندن حاصل اولاندر ماعداسی مردوددر
فافهم جدا واعمل * هرکه عارف شد خدای خویش را * در فنا
بیند بقای خویش را * تقدیری هرکه شد عارف خدای خویش را
دیمکدر که عارف شدك مفعولی وخدای لفظی دخی عارفك مفعولیدر
بقا بیندك مفعولی در دخی اکا ظرفدر وجملهٔ اولی هرکه یه صفت
وثانیه اکا خبردر زیرا هرکسی تقدیرنده درکه مبتدادر (فنا بقا معلوم
اولاکه فنا وبقا ضدان در فنا برنسنه نك حالت اولاسی اوزرنه عدم
ثبوتیدر وبقا ثبوتیدر اجسام فنائله موصوف اولدی زیرا صور در
وصورك ایسه حالت واحده اوزرنه ثبوتی یوقدر ارواح بقائله موصوف
اولدی زیرا حقا تقدر حقائق ایسه اولنکی حالی اوزرنه دائمه در انکچون

حقائق الاشیاء ثابتة دنلدی صور الاشیاء دنلمدی زیرا صور حقائق
اوزرنه عارضه در عارض ایسه معدومدر وفنائله عدمك فرقی بودر که
فنا عدمدن اخصدر زیرا عدم سلب الوجود درکرك سابقا وکرك
لاحقا فنا ایسه لاحقا سلب وجوددر بو راده ناظمك قدس سره
فنا وبقائله مرادی اصطلاح صوفیه اوزرنه اولان فنا وبقادر یعنی
فناء معنوی نك اول مرتبه سی سقوط صفات نفسانیه در وآخری
رسومك بالکلیه زوالی وذات وصفات وافعال عبدیه نك ذات وصفات
وافعال حقده استهلاکی درکه نفسك غیریتدن فناسی در وبو مرتبه یه
فقر حقیقی دیرلر نتکم کلام کبارده کلور (الفقر سواد الوجه فی الدارین)
یعنی فقر حقیقی کونین دن فنادر که انده حقدن غیری یه تعلق یوقدر
زیرا کونین مخلوقدر انکچون کون دنلدیکه وجود بالفعل درعارف ایسه
مخلوقه تعلق ایتمز وبونك مقابلی غناء اعتباریدر که بیاض الوجه
فی الدارین درکه انده ماسوای حقه تعلق وار در وفنا عبدك حق
اولمسی معناسنه دکلدر بلکه وجود مجازینك زوالی ووجود حقیقی نك
ظهوریدر که وحدت دید کاری بودر چونکه عین ممکنهٔ عبد فنایه
ایره عین واجبهٔ حقله بقا بولورکه اکا باقی ببقاء الله دیرلر (لا اله الا الله
سر فنایه (ومحمد رسول الله سر بقایه رمزایدر وفناده اولان سواد
ظل حقیقی درکه عین نور مطلقدر زیرا بو مرتبه ده تقابل یوقدر
پس عالم فنا لا نور ولا ظلمتدر لیلهٔ قدر کبی سائر انوار ایسه ظلمت ایله
مقابله اولنور لیل ونهار کبی (معنای بیت) بودرکه هرکشی که کندی
خداسنه عرفان حقیقی ایله عارف اوله ووجدان ایله ادراك ایابه
اول کمسه فنا فی الله مرتبه سنده کورز کندی بقاسنی وحیاتنی وادراك
ایلر زیرا بوراده رؤیتدن مراد رؤیت قلبیه در الحاصل حقله بقا
وحیات باقیه استین اول کندی نفسنی افنا ایدر یعنی ذات وصفات
وافعالنی ذات وصفات وافعال حقده مستهلك قیلور صکره ذات
وصفات وافعال حقله بقا بولور که اولکی یه تحلیل وایکنجی یه تعقید
دیرلر اشته مرتبهٔ فنا ذاته عروج ومرتبهٔ بقا صفاته نزول صورتیدر که
عروجده منتهایه او ادنی ونزولده غایته قاب قوسین دیرلر وفنا موت معنوی
وبقا حیات باقیه در وبو مقامدن دیمشلردر (اقتلونی یا ثقاتی ان فی قتلی

حیاتی) و بیت مذکورده بویله دیمك دخی اولورکه اول کسه بقاسنی
وزندهلکنی عالم فناده کورر وتحصیل ایدر زیرا فناء ارادیء معنوی سلوکله
حصوله کلور وسلوك سفر معنویدر وسفر معنوی بو عالم فانیده باقی
اولدقجه وجود بولور چونکه فناء اضطراری یعنی موت طبیعی ایله
فانی اوله بردخی تدارك مافات ایده مز پس سر حیات و بقادن حصه مند
اولایم دین کسه عالم فناده اختیار النده ایکن طریق فنایه سلوك ایدر
فاعمل بذلك* هر که او عارف نباشد زنده نیست* قرب حق رالایق
وارزنده نیست* تقدیری هر کسی که او نباشد عارف نیست زنده دیمکدر
که هر کسی مبتدا واو مبتداء ثانی ونباشدك فاعلی تحتنده ضمیر او ومفعولی
عارف و بعد الجمله خبر مبتداء ثانی و بعد الجمله صفت مبتداء اولدر
نیست لیس معناسنهدر فاعلی تحتنده ضمیر او ومفعولی زنده و بعد الجمله
مبتداء اوله خبردر لایق ایکنجی نیستك مفعولی وقرب لایقه متعلقدر
زیرا را لام جار معناسنهدر ولیاقت کرچه بالله تعدیه اولنور فاما
معنای اهلیت تضمینی ایله جائزدر عربی ایله تعبیری لیس اهلا لقرب
الحق دیمکدر و بعد الجمله خبر بعد خبردر (زنده حی در مراد حیات عطا
معنویهدر که قلبك فیض معرفتله حیاتی در (قرب حق معلوم اولا که
مقام قرب دیدکاری حقیقت قاب قوسین در (یعنی شول دائرهنی ایکی
نصف ایلین خط مقداری نسنه در که مشاهده دیدکاری بو مرتبهده
حاصلدر زیرا قرب و بعد مفرط مانع مشاهده در وفناء کلیده
مشاهده اولمز دیدکاری قرب مفرط دندر ومرتبهٔ حجابده اولمدیغی
بعدده افراط اولدیغندندر واعتدال مزاج وانحرافك بو بابده دخلی
چوقدر انکچون دیدیلرکه مزاج نبوی اعدل الامزجه ایدی بو معنادن
مقام قربه سائردن اقرب اولدی تتکم معراجی دلیل وافیدر (ارزنده
راء مهمله نك تقدیمی ایله لایق معناسنه اسمدر ارزانیدن لایق اولمقدر
ارزانی شدن کبی پس ارزانیده کرك ایدی ولکن تخفیفا اختصار
اولنمشدر لسان عجمده بو مقوله تخفیف واختصار چوق واقع اولور
(معنای بیت) بودرکه هر کسه که او عارف بالله اولمیه زنده دکلدر
زیرا حیات حسیه یه اعتبار یوقدر حیواناتده دخی واردر بلکه معتبر
اولان قابل فیض معرفتله زنده اولماسیدر که حیات انسانیه بودر

واویله کسه قرب حقه لایق وارزانی دکلدر زیرا قرب حقه وسیله
اولان معرفتدر ومعرفتك دخی طریقی عبادات شرعیهدر* نفس
خودرا چون شناسی باخطا* حق تعالی را بدانی باعطا* بعض نسخده
خطا یرینه هوی دوشمشدر مآل بردر زیرا هوائی نفسه خطا لازم
کلور نفس شناسی یه مفعولدر بادخی اکا متعلقدر و بعد الجمله فعل
شرطدر حق لفظی بدانی یه مفعول و بادخی اکا متعلقدر و بعد الجمله
جزاء شرطدر تعالی جملهٔ معترضهدر (نفس ایله مراد نفس حیوانیهدرکه
مبداء شر وفساددر (شناسی مضارع مخاطبدر مصدری شناختن در
اکلامق معناسنه مضارعنده خاسینه قلب اولنوب شناسد وشناسنده
دینلور (خطا مقابل صوابدر زیرا مقصوردرکه ءهموزالنی فتحهٔ طابی
بیان ایچوندر مدی جائز دکلدر مکر تنبیه ایچون اوله (ان قتلهم کان
خطاء کبیرا) ده قراءت مد کبی فافهم (حق اسم ذاتدر ثابت ودائم و باقی
معناسنه (تعالی ماضیدر تفاعلدن اصلی علودر وصف واصفین
وعلم عالمین وعارفین آنی احاطه ایتمکدن وصفات مخلوقیندن عالی
ومرتفع اولدی دیمکدر لفظ تفاعل علوده مبالغهدن اوتوریدر
یوخسه بشردن واقع اولدیغی کبی تکلف طریقی اوزرنه دکلدر (بدانی
مضارع مخاطبدر مصدری دانستندر بلمك معناسنه مضارعنده
سین داله قلب اولنوب داند ودانند دینلور (عطا مقصورا وممدودا
زیرا ناقصدر (عطا عطیه وصله در عطودندرکه یداله تناولدر واعطا
اناله در یعنی عطا ویرمکدر وعطا مایعطی معناسنه کلدوکی کبی اعطا
معناسنه دخی کلور (معنای بیت) بودرکه چونکه کندی نفسکی خطاله
یعنی خطاکار اکلیه سن حق تعالی یی عطاله یعنی عطاکار بیلورسن
ناظمك قدس سره بوندن مرادی طبقات معرفتدن طبقهٔ ادنایی بیاندر
زیرا اوصاف الهیه یی معرفته اوصاف نفسیه ایله انتقال اولنور
پس قلب انسانیده ادنی المعارف نفس حیوانیه نك شانی خطا اولدیغن
بلمکدر وکشی کندی جرمنه اعتراف ایتمك طلب عفوی مستلزمدر
عفو ایسه الله تعالیدرکه مذنبه توبه اعطا ایدر اولدخی تائب اولور
وتواب وغفور وعفو اسملری بوزندن حقه ارتباط بولور وعبد مذنب
ذنب نه ایدوکن بلمسه بو ارتباطی بولماز فافهم جدا و بو معنی من عرف

نفسه فقد عرف ربه كلينك برجزئي سيدر سائر اوصاف دخي اكا
قياس اولنه فافهم جدا * عارف ان باشد كه باشد حق شناس * هركه
عارف نيست نبود جنس ناس * تقديري عارف باشد آن كسي كه
ديمكدر كه عارف مبتدا و آن كسي باشدك مفعولي و بعد الجمله
خبردر بو صورتده باشدك فاعلي تحتنده ضمير اولور وجائزدر كه عارف
باشده فاعل اوله وحق شناس ايكنجي باشدك مفعولي و بعد الجمله
ماقبلنه صفتدر وايكنجي مصراعك تقديري هركسي كه نيست عارف
ديمكدر كه هركسي مبتدا وعارف نيستك بحسب المعنى مفعوليدر
و بعد الجمله مبتدايه صفتدر نبودك تحتنده ضمير فاعل مبتدايه راجعدر
جنس نبودك مفعوليدر و بعد الجمله خبردر (حق شناس وصف
تركيبيدر اصلي شناسنده حقدر حق اكليجي معناسنه (جنس نوعدن
اعم اولانه ديرلر كه نوع انك برضربي يعني برصنفي در انسان حيوانك
ضربي اولديغي كبي ولكن حقيقت متحده افرادنه دخي جنس دينلور
ارالرنده بعض اوصاف واحوالله اختلاف وامتياز اوليجق نتكم
ديرلر الرجل جنس والمرأة جنس (ناس اسم جمعدر انسان ايچون
وجه تسميه نسياني ويا ابصاره ايناس وظهوري ويا انسي ايچونكه
ضد وحشتدر نسياندن اولور سه مقلوب اولور يعني نوس نسو
اولوب واو طرفده واقع اولمغله يايه قلب اولنور وصاحب قاموس
ديمشدر كه ناس انسدن وجندن اولور جمع انس در اصلي اناس در
جمع عزيز در كه اوزرنه ال ادخال اولنمشدر انتهى بالمعنى
(معناي بيت) بودر كه عارف اول كمسه اولور كه حق شناس
اوله يعني حق اكليه كمسه يه عارف ديمزلر كر كسه عارف تخلص
ايلسون وعلوم وقوانين عقليه ورسوم عرفيه بلسون زيرا مقصود
اصلي علم آلهي در وهر كيمكه عارف بالله دكلدر جنس ناس اولماز
يعني سن اومقوله يه آدم ديمه زيرا آدم خليفة الله در وخلافت علم
ومعرفت وزرنه موقوفدر انكيچون تنزيلده كلور (وعلم آدم الاسماء) وامام
راغب ديمشدر كه كاه اولور ناس ذكر اولنور وفضلا مراد اولور زيرا
مقصود اولان معناي انسانيتك وجوديدر وهر نسنه كه كندينه
مخصوص اولان كمالدن عاري اوله اكا اطلاق اولنان اسم مجرد در

مثلا يده اخذ و بطش وسائر معاني اولمسه اكا يد ديمك سريرك اياغنه
قدم ديمك كبي اولور * هست عارف را بدل مهر و وفا * كار عارف
حمد باشد باثنا * بعض نسخده ثنايه بدل صفا دوشمشدر ثنا انسبدر
مكر كه حمد برينه جمله اوله نتكم بعض نسخده دوشمشدر مهر و وفا
مبتدا وهست مقدم خبردر حاصل معناسنه عارف بحسب المعنى هسته
متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه در بدل اكا ظرفدر كار باشدك فاعلي
وحمد مفعولي و با مع معناسنه اكا متعلقدر حمد محمود اوزرنه ثنادر
يعني تعظيمي مشعر اولور وجهله ذكردر نعمت مقابله سنده وغيريده
اولمغله عام ومورددي خاصدر كه يالكز لساندر (معناي بيت) بودر كه
عارفك برنشاني دخي بودر كه عارفك قلبنده مهر ووفا واردر يعني محبت
روحانيه وعهد ووعده وفا واردر كرحقه وكرك خلقه نسبت ايله
وبرعلامتي دخي بودر كه عارفك كاري الله تعالى يه حمد وثنا اولور
يعني اكر نعمت معرفتده واكر غيريه وكرك سرا و كرك ضراده زيرا
جمله سي محمود در و بعض احوالك طبعا مكروه اولديغي عارفك غيريه
كوره در زيرا عارف سر قدره واقف وحكمت ابتلايه مطلع وحلو
ومر اكا برابردر كه حلوله متلذذ ومرله متألم اولماز فاعرفه بو جهتدن
باصفا ديدي نتكم بعض نسخده واقع اولمشدر يعني صفا، خاطرله
حمد ايدر يوخسه قلبي متكدر اولوب حمدي يالكز لسانه كتورمز
وياخود جمله كاري صفايه مقروندر فافهم * هر كه اورا معرفت
بخشد خداي * غير حق را در دل او نيست جاي * تقديري هر كسي كه
بخشد اورا خداي معرفت نيست در دل او غير حق را جاي ديمكدر كه
اورا بخشدك مفعول غير صريحي وخداي فاعلي ومعرفت مفعولي در
عربي ايله تقديري كل شخص وهب له معرفة به ليس في قلبه محل لغيره
پس جاي نيستك فاعلي ودر اكا ظرف وغير مفعول غير صريحي در
بخشد مضارعدر مصدري بخشيدن در بغشلمق معناسنه (معناي بيت)
بودر كه هر كس كه الله تعالى اكا ذات وصفات وافعالنه متعلق معرفت
بغشليه انك قلبنده حقدن غيري ايچون يريوقدر (ماجعل الله لرجل
من قلبين في جوفه) موجبنجه قلب واحده يا رله اغيار صغمز
ومعرفة الله اومقرله تعلق كوترمز پس قنغي قلبده كه ماسوادن برنسنه يه

تعلق واردر انك معرفتی قاصره وناقصه‌در * نزد عارف نیست دنیارا
خطر * بلکه برخود نیستش هرکز نظر * خطر نیستك فاعلی ودنیا
مفعول غیرصریحی زیرا را لام جاره معناسنه در نزد اکا ظرفدر نظر
نیستنك فاعلی وبرنظره متعلقدر نیستنك تقدیری نیست اورا
دیمکدر هرکز عموم اوقات ایچوندر (نزد عند معناسنه‌در ترکی یان‌دیر
(خطر صدروکدر وزنلری اوزره عربی‌در شرف معناسنه (بل که
بل دخی عربی‌در بوراده ترقی ایچوندر زیرا بل کلمه‌سنك مابعدی
اولی اولسه ترقی‌یه محمول اولور که لفظی مابعدنه ربط ایچوندر
استعمال عجم اوزره (معنای بیت) بودر که عارف بالله قاتنده دنیا
ومافیهانك شرف وعزت وحرمت ومقداری یوقدر زیرا مخلوقدر
انکیچون عارف ملك سلیمانه نظر ایتمز زیرا ملك فانیدر بلکه حق باقی‌یه
وتجلیاتنه نظر ایلر ودنیایه نظر ایتمك طورسون بلکه کندی نفسی
اوزرنه بله هرکز و اصلا نظر ایلمز مع هذا کندی نفسی کندنه احب
الاشیادر زیرا فی المثل جان ویرمدکجه جانانه کیرمز پس طالب جانان
اولان کمسه جانی جاندن عزیز اولان جانانه بذل ایدر زیرا جان که
مخلوقدر انك دخی دنیا کبی خطری یوقدر بلکه جان وجهانك
خطری جاهل بالله وغافل عن الله اولنلر یانده‌در * معرفت فانی
شدن دروی بود * هرکه فانی نیست عارف کی بود * معرفت بودك
فاعلی شدن مفعولی وفانی شدنك مفعولی ودر فانی‌یه ظرفدر ایکنجی
فانی نیستك مفعولی وعارف بودك مفعولیدر و بعد الجمله هرکه‌یه
خبر اولور فانی نیست جمله‌سی صفت اولدیغی کبی دروی اصلنده
دراوی در اوی ضمیر منفصلدر هو کبی بوراده خدایه راجعدر صکره
همزه حذف اولنوب واوه اخف حرکات اولان فتحه ویرلدی (معنای
بیت) بودر که معرفت الهیه دیدکلری حقدن فانی اولمق اولور یعنی
نتیجهٔ معرفت فنا فی الله‌در که عبدك ذات وصفات وافعالی ذات
احدیه‌ده بالکلیه مستهلك اولمقدر که محق وطمس ومحودر هرکیمکه
بو وجهله فانی دکلدر نجه عارف حقیقی اولور یعنی اولماز بلکه عارف
رسمی اولور بوراده معرفتی فنایه موقوف قیلدی زیرا فنا ذاته وصول
ومقام احدیته دخولدر که ذات احدیه منبع فیض معرفت ومعدن

جواهر حکمتدر انکیچون دیدیلر که من عرف الله کل لسانه یعنی مرتبهٔ
فناده که عین الجمع‌در ومن عرف الله طال لسانه یعنی مقام بقاده که
جمع الجمع‌در پس تکلم معارف ایله طویل اللسان اولمق حقه وصولدن
صکره‌در * عارف ازدنیا وعقبی فارغست * زانچه باشد غیرمولی
فارغست * عارف مبتدا فارغ خبر واز فارغه متعلقدر زانچه دخی
ایکنجی فارغه متعلقدر باشدك فاعلی تحتنده ضمیر آنچه‌در غیرمفعول
و بعد الجمله آنچه‌یه صفتدر دنیاعقبی دنیا دنودندر قرب معناسنه
بوراده قربله اولیت مراددر زیرا آخر مقابله‌سنده ذکر اولنمشدر کما قال
تعالی (خسر الدنیا والآخرة) یاخود دنیا دنی ورذیل وحقیردر عقبی
آخردر که عالی وشریف وعظیمدر ولکن عقبی دنلدی زیرا دنیانك
عقبنده‌در ویوم آخردر که دنیادن طقوزبیك سنه مؤخر خلق
اولنمشدر وبرنجی مؤمنلرك عاقبت خیری‌درکه خیرلری مقابله‌سنده
اوراده مکافات اولنورلر فارغ مشغولك ضدیدر (زانچه اصلنده
از آن چیزدیمکدر مولی الله تعالی‌درکه عبد مملوك مقابله‌سنده
مذکوردر انکیچون مولایی مالك وولی وناصر ورب ومنعم ایله تفسیر
ایدرلر خلافیله تفسیر ایتدکلری کبی یعنی مولی عبد ومنعم علیه ومعتق
وامثالی معنالرنه دخی کلور (وموالی دیرلر بنی الروم معناسنه (معنای
بیت) بودر که عارف بالله دنیاوعقبی قیدندن مطلق وانلره تعلق
ایچون خدمتدن فارغدر زیرا دنیا وآخرت اهل الله‌ه حرامدر یعنی
اهل الله که حقه مضاف اولمشلردر دنیا وعقبایه تعلقدن محجور
وممنوعلردر اکرچه ابدانله اعمال اخرویه‌یه مشغوللردر ولکن قلوبله
تعلقدن بریلردر شول جهتدن که طالب اجور اولان اجیر اولور
عارف ایسه خادم حقدر که عبددر وهرنسنه که مولانك غیریدر
آندن آزاده‌در زیرا مطلوب حقیقی مولادر که یار باقی‌در غیر ایسه
فانی‌در فانی ایسه باقی‌یه بدل اولماز فافهم * همت عارف لقای
حق بود * زانکه از خود فانیٔ مطلق بود * همت عارف مبتدادر
لقا بودك مفعولی و بعد الجمله خبردر (زانکه ازآن سبب که دیمکدر که
مضمون مصراع اولی تعلیلدر فانی ایکنجی بودك مفعولی واز فانی‌یه
متعلقدر و بعد الجمله سببه صفتدر واولکی بودك فاعلی ضمیر همت

وایکنجی نك ضمیر عارفدر وبعض نسخ ده از خود برینه در حق
دوشمشدر اولکسی بحسب المعنی اظهر واز خود ایله در خود بردر
(همت هم دندرکه هم عقد قلب معناسنه در همت عقد مخصوصدرکه
قلبك برنسنه اوزرنه جمیع قواسیله توجهیدر بر وجهله که
اول نسنه نك خلافی خاطره کلمیه پس انسان بومرتبه ده کندی
نفسنده شیٔ واحد اولوب هرنه مقوله اسم الهی یوزندن توجه ایلسه
اجرا واحوال عالمده البت اثری ظهور ایدر واکا برنسنه مشکل اولماز
حتی بعضیلر اسماء جلالیه ایله قتل نفوس ایدرلر اکرچه مقبول دکلدر
زیرا مریدلره بدایت حاللرنده واقع اولان احوالدندر ونفسی قتل ایتمك
اندن اقدمدر چونکه نفس مقتول اوله غیرك قتلی قیوسی قالماز (لقاء
حق اصلنده همزه ایله در ولکن عجم بویله مده لی کلماتك آخرنه حالت
اضافت وتوصیفده یاء توسل کتورر لقا رؤیتدر کرك حس بصرله
وکرك ادراك بصیرتله بوراده مراد رؤیت قلبیه در زیرا الله تعالی
محسوسات ومعقولات قبیلندن دکلدر بلکه تجلیسی یوزندن چشم
بصیرتله ادراك اولنور از خود کندی نفسندن دیمکدر جمیع اعضا
وقواسنك حسیله انکچون فانیٔ مطلق دیدی زیرا فانیٔ مقید ده
لقا دخی مقیددر قمرك شمسله دورنه نظر ایله معتبر اولان بدر اولمسیدر.
(معنای بیت) بودرکه عارف باللهك همت وقصدی لقاء الهی
ورؤیت باری در اول سببدنکه کندی نفسکدن فانیٔ مطلقدر یعنی
افعال وصفات وذاتندن واعضا واجزا وقواسندن فنا بولمقدر
الحاصل اکر عارفك مرادی لقاء حق اولمیایدی فناء کلی بولمازدی
پس عارفه دوشن بویله فنا تحصیل ایتمکدر تاکه لقاء مذکورله مستعد
ومشرف اوله زیرا نفس پرده در بوجهتدن نفسله باقی اولان بی پرده
حقه واصل اولماز وسر معرفت بولماز وسر معرفت مشاهده
حضرتندر فافهم جدا * باچه ماند این جهان کویم جواب * آنکه بیند
آدمی چیزی بخواب * باماند متعلقدر این ماندك فاعلیدر (کویم
جواب شرط مقدره جزادر تقدیری اکر پرسی کویم جواب دیمکدر
جواب کویمك مفعولیدر فاعلی میم متکلمدر زیرا میم ساکن ایله که
اخر کلمه یه ملحق اوله ضمیر متکلم وحده در (جانم ودلم ودانستم کی

انکه ماند بان چیزی تقدیرنده در آدم بیندك فاعلی وچیزی مفعولی
وبخواب اکا ظرفدر وبعد الجمله آن چیزی یه صفتدر (چه جیم
عجمینك کسریله نه دیمکدر (جواب جو بدن در قطع معناسنه زیرا
کلام خصم جوابله منقطع اولور آدمی ده یا وحدت ایچون ویا زایده در
ونسبت ایچون اولمق دخی جائزدر آدم زاد معناسنه (خواب واو
رسمیله اویخو نوم کبی ومنامده اولان واقعه یه دخی اطلاق اولنور
(معنای بیت) بودرکه بو جهان نیه بکزر اکر سؤال ایدرسك سکا
جواب ویره یم اکا بکزرکه برکسه منامده برنسنه کوره وامور خبالیدن
برشیٔ مشاهده ایلیه که کوردیکی نسنه اوچار قوش سایه سی کبی
قوری قرالتیدرکه سایه صیدا ولنمدیغی کبی اول خیالدن دخی برنسنه

اله کیرمز * چون شود بیدار از خواب عزیز * حاصلی نبود ز خوابش
هیچ چیز * شودك تحتنده ضمیر فاعل آدمی یه راجعدر بیدار مفعولدر
از بیداره متعلقدر هیچ چیز نبودك فاعلی وحاصلی مفعولی وحرف
جر حاصله متعلقدر وبیتك اول وآخری شرط وجزادر (بیدار
اویانق حاصلی ده یا زایده در خوابش ده ضمیر غایب فعله قید در
نبودش هیچ چیز حاصل از خواب دیمکدر (معنای بیت) بودرکه
ای عزیز القدر وشریف الوجود چونکه اول آدمی خوابدن اویانه
خوابده کوردیکی نسنه دن اکا برنسنه حاصل اولماز زیرا علم سیمیا کبی
امر خیالیدرکه خارجده وجود محققی یوقدر مثلا کندینی حمامده
اغتسال ایدر کورر اویانوب بدننده حمام راحتی بولماز وعسل مصفی
تناول ایدر ولکن یقظه یه کلدکده آغزنده داددن زاد بولماز اما
ارباب کشفك انسلاخلرنده اولان احوال بویله دکلدر بلکه خارجده
اثری احساس اولنور حتی جناب نبوت صلی الله علیه وسلم شیخ اقطعك
قدس سره یدنه برقرصه ویروب شیخ مذکور اول عالمده قرصه نك

نصفنی اکل ایدوب حسه کلدکده نصف آخرنی النده بولدی
فسبحان القادر * همچنین چون زنده افتاد ومرد * هیچ چیزی
از جهان باخود نبرد * همچنین ادات تشبیهدر اصلی هم چون
این در هم بو نجلین معناسنه زنده افتادك فاعلی در آخرنده همزه
وحدت ایچوندرکه یاء محذوفه دن بدلدر هیچ چیزی

بردك مفعولی واز وبا نبرده متعلقـدر و بعد الجمله جزادر (افتاد
فعل ماضیدر مصدری افتـادن در دوشمك معناسنه مضارعنـده
الف ساقط اولوب افتـد وافتنده دیرلر (مرد دخی ماضیدر
مصدری مردن درکه اولمكدر موت كبی مضارعنده فصیح
بودرکه علی خلاف القیاس میمی مكسورایدوب مابعدنه بریا زیاده سیله
میرد ومیرنده دیرلر مكر كه وزن بوصورتده بلا یا استعمال اولنور ومیم
اصلی اوزرنه مضموم قلنور (نبرد ماضیء منفی در مصدری بردن در ضمله
ایلتمك معناسنه مضارعنـده ضمه فتحه یه تبدیل اولنوب برد وبرنده
دیرلر تاكه قطع معناسنه اولان بریدنك مضارعنه ملتبس اولمیه
(معنـای بیت) بودركه بونجلین یعنی جان خواب كبی چونكه برزنده
یعنی دیری خاك فنایه دوشدی واولدی ویاخود قیام ایدوب كزركن
وسرو كبی روان صرصر اجل طوقنوب یقلدی ودوشدی ومرده
اولدی ویاخود مرد اعتبارده مقدمدر یعنی مرده اولدی وحفرهٔ قبره
دوشدی بوجهاندن كندی ایله هیچ برنسنه ایلدوب آخرته كوتورمدی
باغ و باغچه ومتاع ولباس ودار واثاث ودرهم ودینار وامثالندن بلكه
بوجمله دار فناده قالدی پس استصحاب ایتمكه حسن عمله محتاج اولدی
نتكم بومعنایی افاده ایدوب دیر * هركرا بودست كردار نكو * درره
عقبی بودهمراه او * تقـدیری هركه بوده است اورا كردار نكو بود
درراه عقبی همراه اودیمكدركه بوده است مقدم خبر واورا اكا متعلقدر
وكردار مؤخر مبتـدادر بود ضمیری كرداره راجعدر دراكا ظرف
وهمراه اكا مفعولدر و بعدالجمله هركه یه زیرا تقـدیری هركسی كه
دیمكدر بوده ماضیدن قسمدركه اكا ماضیء مقید دیرلر وماضیء مقیـد
اودركه كلمه نك آخری قربه دلالت ایچون مفتوح قلنوب فتحـه سنه
دلالت ایچون دخی آخرنه هاء غیر ملفوظه الحـاق اولنوب اكا ماضیء
مقیـد بالقرب دیرلر واكر اولنده می لفظی ادخال اولنورسه اكا ماضیء
مقید بالبعد دیرلر می آموخت كبی تعلیم ایتـدی زمان قدیمده ویا تعلم
ایتدی معنـاسنه واكر می ایله ها مجتمع اولورسه توسط ایچون اولور
می آموخته كبی واكر بوقیـدلردن مطلق اولورسه اكا ماضیء مطلق مطلـــ
دیرلر آموخت كبی ودقایقـده كلوركه بود وجوددر بوده موجوددر

صیغه

صیغهٔ اسم مفعولدر بودندن كه بودن مصدردر اولمق معنـاسنه انتهی
عرب وجوده كون دیر پس وجود وكون الفـاظ مترادفه دن اولور
وسائر لغاتده دخی آخرنه ها لاحق اولان كلماتی اسم مفعولدر دیمشلردر
نتكم مفتـاح اللغه ده كلوركه اسم مفعول ماضیدن مشتقـدر طریق
اشتقـاق بودركه هر فعـل ماضی نك كه آخری ساكن اوله وقتـا كه
اسم مفعول قلمق دلسلر ماضی نك آخر حرفنی مفتوح قلوب مابعـدنه
برهاء غیر ملفوظه یازرلر آخرك فتحـه سنه دلالت ایچون مثلا كردوشد
لفظندن كرده وشده دیرلر بومعنـایه نظر صیغهٔ اسم مفعول فعـل
لازمدن دخی كلور بوسببدندركه صیغهٔ اسم مفعولی صیغهٔ ماضیـدن
اخذ ایدرلر انتهی و بعضیلر بونی تزییف ایدوب عربیـده وفارسیده
فعـل لازمدن مفعول ومجهول كلمز مثلا خمیـده اكلمش دكلدر بلكه
اكلیجی دردیمشلردر بوفقیرك فهم ایتدیكی بودركه بوایكی طائفه دخی
خطا ایتمشـلردر صواب بودركه بونلرك اسم مفعول دیدكاری بالاده
شرح اولنان ماضیء مقیـددر ولكن صیغه ده متحد اولمغله ماضی یی
مفعول ظن ایتدیلر ولكن مقـامدن وسوق كلامدن فرق حاصلدر
مثلا كرده ایلمشدركه بحسب المقام ماضیء مقید دینلور وكذلك
ایلمشـدركه بودخی سوق كلامدن مفعول اولدیغی بللودر پس كرد
متعـدی اولمغله ماضیء مقیده ومفعوله متحملدر وشده اولمشـدركه
ماضیء مقیددر یوخسه اولنمش دكل زیرا لازمدر و بودخی شده كبیدر
وفلان آمده است ورفته است وامثالی دخی بویله دركه ماضیء لازمدر
معنـاسی فلان كلمشدر وكیتمشدر دیمكدر زیرا بومقوله ماضیء مقیـد
ادات خبرله مجتمع اولور مانحن فیه اولان بودست دخی بویله دركه
معناسی اولمشـدر زیرا بود وجود اولدیغی كبی ماضی دخی كلور ایدی
معنـاسنه جان بود جان ایدی دیمكدر ودقایقـده بوده موجوددر
واسم مفعولدر دیدوكی اكر موجود معناسی اعتبـاریله ایسه فی الجمله
صحیحدر والا فلا (كردار كاف عربی نك كسریله عادت اولوب اشلنن
ایش كه صنعت دیرلر اصلنده كاف مفتوحدر ولكن بعـد التركیب
تغیر اولنمشـدر انكچون دقایقده كلوركه كرد كاف عربی نك كسریله
ایشدر كرد آراندن مركبدر برجزئی كرد و برجزئی آردركه اسم فاعلدر

آوردندن انتهى يعنى اصلنده آورنده كرد در ايش كتورىجى معناسنه
وتخفيفا واوى حذف ايدوب آورد وآورنده يرينه آرد وآرنده دخى
ديرلر پس كردارك فى الحقيقه اصلى آورندهٔ كرد وفرعى آرندهٔ كرددر
ترخيم وتأخير اولنوب كردارد نلدى (نكونوك كسريله كوجك در
نيكو كبى (همراه يولداشدر زيرا راه يول وهم موافقت ايچون ندر
(معناى بيت) بودر كه هركسه كه انك كوجك ايشى يعنى عمل صالحى
اولمشدر ووار در راه عقباده انك يولداشى اولور يعنى بورباط كهنه دن
نهضت وسفر آخرت ايتدكده اكا يولداش اولاجق اعمال صالحهٔ باقيه در
يوخسه زخارف دنياى فانيه دكلدر پس اغيارى ترك وكندنه يار
اولانى اختيار ايتمك كركدر * اين جهان راچون زنى دان خوبروى *
خويش را آرايد اندر چشم شوى * اين جهان دانك مفعول اولى
وچون زنى ثانيسى درخوبروى زنك صفتيدر خويش آرايدك مفعولى
واندر اكا ظرفدر وجمله سى وجه تشبيهى بياندر زنى ده يا زائده در
(خوبروى صفت مشبهه در كوزل يوزلو معناسنه (آرايد مضارعدر
مصدرى آراستن وآرايدندر كه اولكيسى مصدر اصلى وايكنجيسى
مصدر فرعيدر يعنى اولكيه كوره مضارعنده سين يايه قلب اولنوب
آرايد وآراينده ديرلر وبعد القلب آرايدن اخذ ايدرلر بزه مك يعنى
زينت ايتمك معناسنه (شوى ضمله وشوهر ضمله وفتحله عورت ارى
زيرا مطلقا ارە مرد ديرلر (معناى بيت) بودر كه بوجهانى كوزل يوزلى
عورت كبى بيل يعنى مرأهٔ حسنا كبيدر كه كندنى ارى كوزينه تزيين ايدر
وشيرين كوسترمراد ايسه حقيقت دكل بلكه مكر وحيله در فافهم
* مرد رامى پرورد اندر كنار * مكر وشيوه مى نمايد بيشمار * مرد پرورزدك
مفعولى واندر ظرفيدر مكردخى مى نمايدك مفعولى وبى شمار اكا متعلقدر
پرورد مضارعدر مصدرى پروردندر بسلمك معناسنه (كنار وكناره
فتح كاف عربيله حالت وصلتدن كنايه در وقوجق معناسنه كلور
اكرچه اولكى معنانك جزئياتندندر اما مستقل دخى استعمال اولنور
(مكر عربيدر خفيهٔ سعى بالفساد معناسنه وامام راغب ديمشدر
المكر صرف الغير عما يقصده بحيلة يعنى مكر بركسه يى مقصودى اولان
نسنه دن چويروب دوندرمكدر (شيوه ناز وطريقهٔ خوبان يعنى

محبوبلرك خوش حركتى وكرشمه سى شيوه زبان طاتلو دللو شيوه كر
نازايديجى ونازك حركت ايليجى وظريف (نمايد مضارعدر مصدرى
نمودندر كوسترمك وكورنمك معناسنه مضارعنده واو يرينه الف ويا
كتوروب نمايد ونماينده ديرلر (معناى بيت) بودر كه زن خوب روى
ارى قوجاغنده بسلر وبى حساب حيله وناز وعشوه كوسترر تا كه سنى
صيد ايليه ومغرور وغافل قيله فافهم * چون بيابد شوى خفته ناكهان
* بى كمان سازد هلاك كش آن زمان * شوى بيابدك مفعول اولى وخفته
مفعول ثانيسى وناكهان بيابده ظرفدر بى كمان سازده متعلق وهلاك
سازدك مفعولى وفاعلى ضمير زن در وضمير غائب كه شين در شويه
راجعدر آن سازده ظرفدر (يابد مضارعدر مصدرى يافتندر بولمق
معناسنه مضارعنده فا باء موحده يه قلب اولنور پس بيابدك وسطى
ياء مثناة وطرفينى باء موحده در كه اولكى با مضارعى استقباله تخصيص
ايدن بادر (خفته ماضئ مقيددر مصدرى خفتن در ياتمق واويومق
معناسنه بوراده مراد غفلتدر كرك خوابده اولسون وكرك اولمسون
(ناكهان اصلنده ناكاهان در كه نانفى ايچوندر دكل معناسنه لبس كبى
كاه كاف عجمى ايله ظرف زماندر آخرنده الف ونون ظرفيت ايچوندر كه
ده معناسن افاده ايدر بهاران بهارده وبامدادان بامدادده وصبحكاهان
صباح وقتنده ديمكدر پس ناكاه وناكهان وقتسز وآكسوز يعنى غافل
اولديغى وقتده (سازد دوزر وصورت ويرر معناسنه تكمرور ايتدى
(معناى بيت) بودر كه چونكه زن مكاره وخداعه ارنى اويومش
وغافل بوله بى كمان اول وقت غرور وغفلتده انك هلاكنى دوزر
وصورت ويروب وجوده كتورر زيرا شيوه كارلقدن مرادى كندنى
ايناندرمق ويار وفادار ظن ايتدرمك ايدى يوخسه صادقانه دكل ايدى
* برتو باد اى عزيز باهنر * كرچنين مكاره باشى برحذر * بعض نسخده
باهنر يرينه نامور دوشمشدر برباد ايه متعلقدر باهنر عزيزه صفتدر
اى عزيز كه مقارنست باهنر ديمكدر زيرا با مع معناسنه در برثانى باشى يه
وكزكه اصلنده كه ازدر حذره متعلقدر كه رابطه در (برتو بادا كه
ديمكدر بادا امر غائبدر مصدرى بودندر اولمق معناسنه باد اصلنده
بوادر يعنى قبل الدال الف زياده سيله صكره كثرت استعمالنه بناء

تخفيفا واو حذف اولنوب آخرنه تفخيم ايچون الف اطلاق الحاق اولندی وجائزدر كه اصلی بود اوله واو الفه قلب اولنوب ماقبلنك فتحيله باد دنلدی و بونك نظائری چوقدر كاد ورساد وامثالی كبی كه دعاده مستعملدر (هنرصنعت وصنعتده مهارتدر هنرمند هنرلو يعنی صنعتنده مهارتلو كه چوق بيلور واهل فندر ديمكدن عبارتدر نامور بعض نسخه‌ده كلمشدر ونامدار آدلو يعنی آدی چقمش ودللرده خيرله و بعض اوصافله سويلنور انوشروان عدلله وسحبان فصاحتله و مجنون عشقله وحاتم طی سخائله ياد اولندیغی كبی (مكاره زياده مكر وحيله ايديجی وفی المثل صمان التندن صو يوريديجی زيرا مكرك معناسنده سعی بالفسادی اخفا ايتمك واردر (معنای بيت) بودركه ای عزيز باهنر وشريف نامورسنك اوزركه اولسونكه بومقوله مكاره‌دن حذروخوف اوزرنه اولاسن يعنی بويله زن مكاره دن حذر اوزرنه اولمق امور لازمه دن اولدیغی كبی والا هلاك صوريه مؤدی اولور كذلك عجوز دهردن دخی احتراز كركدر والا هلاك معنوی يه منجر اولور پس بونده دنيايی زن زيبايه وزخارفنی زينت وديبايه وصورت مزخرفه‌سيله دلفريب اولدیغی مكر وحيله وتزويره تشبيه واردر

* * درصفت ورع كويد * *

* درورع ثابت قدم باش ای پسر * كرهمی خواهی كه باشی معتبر *

در ثابته ظرف وثابت قدم باشه مفعولدر وجمله‌سی جزاء مقدمدر معتبر باشنك مفعولی و بعد الجمله كه رابطه‌سيله خواهی يه مفعول وبعد الجمله شرط مؤخردر بعض نسخه‌ده باشی يرينه كردی دوشمشدر كاف عجميله و بعضنده مصراع ثانی مقدمدر (ورع شبهاتدن اجتنابدر محرمانه وقوعدن خوفا پس ورع حرام وشبهاتك مجموعندن اجتنابدر حلالدن دكل زيرا حلال اكتساب اولنور يوخسه اجتناب اولنماز (ثابت قدم صفت مشبهه‌در ثابت اياقلو معناسنه (معنای بيت) بودركه ای پسر ورع بابنده ثابت قدم اول وشبهاتدن پرهيز خصوصنده اياق بص وذللدن صاقن اكر عند الله معتبر آدم اولمق استرسك زيرا الله تعالی نجاسات صوريه ومعنويه دن تطهر اولنلری سور محرمات وشبهات ايسه نجاسات معنويه‌دندر

شبهه اودركه انك بروجهی حلاله و بر وجهی حرامه اوله علی السواء من غير تغليب وجه تسميه من وجه حقه مشابهتيدر انكيچون استفت قلبك دنلدی ولكن هرقلبك فتواسنه عمل يوقدر بلكه اهل دل وارباب كمالك فتوای قلبنه نظر ايتملودركه بومقوله نك قلبی آفت وهم وخيالدن سليم وعقل كامل ايله استخراج ايتديكی معنی مستقيمدر فاحفظه

* خانهٔ دين كرد داباد از ورع * ليك ميكيرد خرابی از طمع *

خانه كردك فاعلی وهمزه‌سی حرف اضافتدر آباد مفعوليدر از ابادە متعلقدر ليك حرف استدراكدر لكن معناسنه وحرف استثنا دخی ديرلر اصلی لكن در تخفيفا نون حذف اولنمشدر (ميكيرد مضارعدر مصدری كرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده يا زياده ايدوب كيرد وكيرنده ديرلر اولنده می لفظی ادات حالدر (خرابی ده يا مصدريه در خرابلق ويران اولمقدر پس خراب عمارتك ضديدر ومعمور مقابله‌سنده دخی استعمال ايدرلر (طمع نفسك برنسنه‌يه حرصله ميلی وايدیء ناسده اولان شهوت وهوی طريقيله حركت وداعيه‌در (معنای بيت) بودركه شبهاتدن پرهيز ايتمكدن خانهٔ دين معمور واباادان اولور وطمعدن خرابلق طوتر بونده دينی خانه‌يه تشبيه وورعی اساسله تنظير واردر كويا بی اساس وبی استحكام اولان بنا استمساك ايتميوب خراب اولدیغی كبی دين دخی طمعله خراب و ورعله معمور اولور و ورعی طمع مقابله‌سنده ايراد ايلدی زيرا طمعكار اولان آدمده پرهيز اولماز بلكه حاطب ليل كبی نه بولورسه جمع ايدر وحلال و حرام وشبهه ديمز اكل ايلر * هركه ازعلم وورع كيرد سبق * دور بايد بودنش ازغير حق *

هر كسی كه ديمكدر كيردك ضمير فاعل كسی يه راجع ومفعولی سبق وازسبقه متعلقدر ورع علم اوزرنه معطوفدر وعلم ورعه اضافتله دخی درستدر نتكم تصوير معناده كلور دور بودنك مفعولی و بودن بايدك فاعليدر واز غير دوره متعلقدر (سبق حركت ايله درس معناسنه‌در تفصيلی بالاده‌در (معنای بيت) بودركه هر كسه كه علم نافعدن وورع قويدن درس طوته وياخود ورع نيه ديرلر كما ينبغی اكا عالم اوله اول كسه حقك غيريدن دور اولمق كركدر يعنی يالكز شبهه‌لو نسنه‌دن دور اولمق دكل بلكه ماسوی اللهك جمله‌سندن پرهيز ايدر وورع شرعی

وحقیقی ایله متصف اولور ولکن اکثر ناسده علم وادراك تام وورع غالب
اولمدیغندن اشیاره قریب اولورلر و یاردن بعید دوشرلر * ترسکاری
از ورع پیدا شود * هر که باشد بی ورع رسوا شود * تقدیری شود
ترسکاری پیدا از ورع دیمکدر که فعل وفاعل ومفعولدر از پیدایه
متعلقدر مابعدی ظاهردر ترسکاری ده یا مصدریه در ترس خوفدر که
ترسیدن دن اسم مصدردر کار کاف عربیله ایش معناسنه در ترسکار
صفت مشبهه در خوف ایشلو دیمکدر یعنی ایشی خوف وخشیتدر
واصلنده جائزدر که ترسنده کار اوله بوصورتده کار کاف عجمی ایله
ادات مبالغه اولور زیاده خوفناك معناسنه (رسوا ملامت اولمش کمسه
(معنای بیت) بودر که الله تعالی دن خوف وخشیت اوزره اولمق
ورعدن پیدا اولور یعنی انك که شبهاتدن اجتنابی یوقدر قلبی قاسیدر
وبوصفتلو کمسه اللهدن قورقمز هر کمکه بی ورع وتقوی اوله رسوا
وپر ملامت اولور یعنی اکر دنیاده واکر عقباده زیرا دنیاده لسان ناسه
وآخرتده زبانیه النه دوشر * باورع هر کس که خودرا کرد راست *
جنبش وآرامش از بهر خداست * تقدیری هر کس که کرد خودرا
راست باورع دیمکدر که هرکس مبتدا ومابعدنده جمله اکا صفتدر
خودکردك مفعول اولی وراست ثانیسی وباکرده متعلقدر جنبش مبتدا
واز بهر خبر وبعد الجمله هرکسه خبردر جنبش جنبیدن لفظندن اسم
مصدردر دپره نش وحرکت معناسنه آرام آرامیدن لفظندن اسم
مصدردر قرار معناسنه یعنی دکلمنك بوراده جنبش وآرامدن مراد
حرکت وسکوندر (معنای بیت) بودر که هرکسه که کندنی ورع
صفتیله راست ومستقیم ایلدی وتقوای حقیقی ایله حقه طوغریلوب
کندی انك حرکت وسکونی حقدن اوتوریدر یعنی اغراض نفسانیه دن
پاك اولوب هرحالی حقله اولور وکندی نفسیله من بعد ایش طوتمز
زیرا ورع انك سبب طهارتیدر بوصورتده آخرتده محاسبه یه حاجت
قالماز زیرا محاسبه خالص وغیر خالصی تفتیش ایچوندر اهل ورع ایسه
دنیاده محاسبه لرن کورمشلردر حتی (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا)
حدیثنده محاسبه ایله مراد ورعدر دیمشلردر * آنکه از حق دوستی دارد طمع
* در محبت کاذبش دان بی ورع * تقدیری آن کس که دارد از حق

دوستی طمع دیمکدر که آن کس مبتدا ودارد ك فاعلی ضمیر آن کس
ومفعول اولی دوستی وثانیسی طمع وبعد الجمله مبتدایه صفتدر
کاذب دانك مفعولی وشین دانه قیددر ودر کاذبه متعلق وبی ورع
شین دن حالدر وبعد الجمله مبتدایه خبردر بو بیتك مفرداتی شرح
اولنمشدر (معنای بیت) بودر که اول کمسه که حقدن حقه دوستلق
طمعن طوتر بی ورع اولدیغی حالده یعنی شریعت وحقیقتده ورع
وتقواسی یوغیکن دعوای محبت الهیه ایدرسن انی اول حالده
دعواسنده کاذب بیل زیرا محب محبوبك امر ونهیندن طشره چقمز
پس بلا برهان دعوی استماع اولنماز * چیست تقوی ترك شبهات وحرام *
از لباس واز شراب واز طعام * چیست مقدم خبر وتقوی مؤخر مبتدا
وترك سؤاله جوابدر که مبتدای محذوفه خبردر تقدیری او ترك شبهات
وحرامست دیمکدر از شبهات وحرامی بیاندر شبهات ضمتین ایله شبهه نك
جمعیدر ضمه واحده ایله غرفات غرفه نك جمعی اولدیغی کبی بوراده
لاجل الضروره بانك سکونیله تلفظ اولنور بطریق الاختلاس (حرام
محرم و(لباس ملبوس و(شراب مشروب (وطعام مطعوم معناسنه در
وبو بیتك مفرداتی بالجمله بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت) بودر که
ندر تقوی ملبوسات ومشروبات ومطعوماتدن شبهات ومحرمات
اولانلری ترکدر وبونلر معظم شبهات ومحرمات اولمغله تخصیص
بالذکر ایتدی والا جزئیاتی احصادن خارجدر کما لا یخفی وشبهاتی
تقدیم ایتدی زیرا حرامك وسیله سیدر پس ترك شبهات ایدن حرامدن
دخی پرهیز ایدر بطریق الاولی انکیچون قرآنده کلور (تلك حدود الله
فلا تقربوها) وحدیثده کلور هر پادشاهك حمایه ایتدرکی نسنه سی واردر
ارض وامثالی کبی وحقك حماسی محارمیدر وشول کمسه که حمایه
قریب اوله لابد انك ایچنه دوشر پس کرکدر که شبهاتدن اجتناب
ایده وحدود الهیه یه قریب اولمیه فافهم * هرکه افزونست اکر باشد
حلال * نزد اصحاب ورع باشد وبال * تقدیری هرچیز که او فزونست
دیمکدر که هرچیز کل شیء معناسنه مبتدا وافزونست مبتداء محذوفه
خبر وبعد الجمله مبتداء مذکوره صفتدر واکر بوراده عربیده ان وصلیه
مقامنده در حلال باشدك مفعولیدر نزد ایکنجی باشدك ظرفیدر وبال

انك مفعوليدر وبعد الجمله هرچيزه خبردر (افزون آرتوق معناسنه اسمدر افزودن دن كه معناسی آرتمقدر مقابلی كاستندر كه معناسی اكسلمكدر اسمدر كاستن دن معناسی اكسلمكدر آرتمقله زائد اولان نسنه يه افزون وابتدادن زائد خلق اولنانه بيش ديرلر حلال اودر كه انی استعمالده عقاب اولميه زيرا عقدهٔ منع اندن حل اولنمشدر وبال ضروری خوف اولنان نسنه در (معنای بيت) بودر كه ذكر اولنان ملبوسات ومأكولات ومشروبات وغيريدن هرنسنه كه قدر حاجتدن زياده در اكر حلال مقوله سندن ايسه دخی اصحاب ورع وارباب تقوی عندنده ضررندن خوف اولنور زيرا فوق الحاجه نسنه ادخار واستمساك ايتمك زهد وتوكلی منافی وحرص وطمع وشهوتی مشعردر انكيچون صحابه رضی الله عنهم زائدی قبول ايتمديلر ومحاسبه سندن خوف ايتديلر زيرا وارد اولمشدر كه (حلالها حساب وحرامها عذاب) فافهم جدا واعمل *چون ورع شد يار با علم وعمل* حسن اخلاصت بيابد بی خلل* ورع شدك فاعلی ويار مفعولی وباعلم ياره متعلقدر وبعد الجمله فعل شرطدر وحسن بيابدك فاعلی وبی خلل فاعلدن حالدر وبعد الجمله جزاء شرطدر اخلاصت ده تاء خطاب بيابده قيددر يار قرين ومصاحب معناسنه اخلاص عملی ملاحظهٔ غيردن خالص قلمقدر حتی كندی اخلاصنی رؤيتدن بله فنا بولمقدر خلل ايكی نسنه اراسنده اولان فرجه يه ديرلر بی خلل متصل ديمكدر (معنای بيت) بودركه چون ورع وتقوی علم وعمله قرين اوله بولمرك وجودندن صكره متصل حسن اخلاص دخی كركدر زيرا اخلاص هر عملك اصليدر بی اصل فرع ايسه ثمره ويرمز واصلك وجودندن صكره حسنی دخی لازمدر كه استحكام دروبی خلل كركدركه هر عمله مقارنيدر والا بی روح جسد كبی اولور زيرا اعمال صالحه نك ارواحی نيات خالصه وقصود صافيه در وصالحك صلاحی انكله صورت بولور والا فاسد اولور انشه بو بيتدن درت نسنه مفهوم اولدی كه بری اصل واوچی فرعدر اصل اولان اخلاص محكم وفرع اولان علم وعمل وتقوی شرعيه در وعلم وعمل اكتساب وتقوی اجتناب بابندندر واجتناب كرچه اساس كبی اولمغله اصلدر ولكن اكر فعل واكر ترك قصد صحيحه مقارن

كركدر يوم صومده ترك طعام وامثالی كبی زيرا مطلق ترك قربتی مستلزم دكلدر پس نيت قربت وخلوص طويت لازمدر فافهم جدا *نا كهان ای بنده كر كردی كناه* توبه كن درحال وعذران بخواه* نا كهاه كردی به ظرفدر كناه انك مفعوليدر توبه كن لفظنه مفعول ودرا كاظرف وعذر بخواهك مفعوليدر ومصراع اول شرط وثانی جزادر نا كهاه بالاده در كردی كاف عربيله ماضی مخاطبدر (توبه معصيتدن طاعته رجوعدر وعند العارفين رجوع دائمدر (حالدن مراد بحال زمانیدر (عذر فعلت واساءت وقد اقلعت ديمكدر يعنی بن اشلدم وبدلك ايتدم ورجوع ايلدم بردخی ايتميه يم معناسنه پس عذر انسان ذنوبنی انكله محو ايده جك نسنه تحری ايتمكدر كه قول مذكوردر (معنای بيت) بودركه ای بنده يعنی الله قولی اكر نا كاه غفلتله خطا وكناه ايتدكسه تأخير ايتميوب همان اول حالده مولايه رجوع ايله وايتدوكك كناهك عذرنی دله واستغفرك واتوب اليك ديو سويله كه توبه طاعته رجوعك واستغفار ايتدوكك كناهك سترنی طلبدركه رجوعك حقيقتی بو ايكی نسنه دن عبارتدر زيرا بری قولیدركه لسانله در وبری دخی فعليدركه اركانله در وكناه اولوركه ايكيسی دخی لسانله اولور مثلا لفظ قبيحك يرينه كلمهٔ طيبه سويلر ولسانيله اول لفظك سترنی طلب ايلر اكرچه قلبيله ندم دخی توبه در ولكن مرتبهٔ شرعيه دخی مراعات ومحافظه ايتملودر *چون كناه نقد آيد در وجود* توبهٔ نسيه ندارد هيچ سود* كناه آيدك فاعلی ودرا كاظرف ونقد كناهك صفتيدر تقديری چون آيد در وجود كناه كه نقدست ديمكدر توبه نداردك فاعلی وهيچ سود مفعولی ونسيه توبه نك صفتيدر كه بونك دخی تقديری توبهٔ نسيه است ديمكدر توبه آخرنده اولان همزه توسل ايچوندركه صفت وموصوف ميانندە واقع اولمشدر زيرا هاء غير ملفوظه اتصاله مانعدر نقد نسيه نك خلافيدر (نقد حاضر مال ونسيئه قبيله وزنی اوزرنه ويره سی ديدكلريدركه تأخيرندن اوتوری نسيئه دنلدی زيرا نسأ امرء وزننده تأخير ايتمكدر (ونسیء فعيل وزنی اوزره اسمدر نتكيم قرآنده كلور (انما النسیء زيادة فی الكفر) وجود برنسنه نك عين خارجی ده ظهور

وكونی در زيرا برماهيتـه وجود ديمك ظهوری اعتباريله در پس
وجود كونی ماهيتی او زرنه امر زايد در (نسيه نونك كسری وسينك
سكونيله نسيئه معناسنه در زيرا كرمانی شرحنده كلور كه نسيئه
كريمـه وزنی اوزره وادغام دخی اولنور (بريه كبی وحذف همزه
وكسر نونله دخی دينلور جلسه وزنی اوزره (معنای بيت) بودركه
چون وجوده حاضركاه كله ويره سيه توبه اصلا فائده طوتمز پس
خطاء حاضره توبهٔ عاجله كركدر زيرا بلكـه ناكاه مصرا فوت اوله
انكيچون حديثده كلور (هلك المسوفون يعنی توبه يی تأخيرايدنلر هلاك
اولديلرزيرا بركسـه يی كه يلان صوقمش اوله شهر اصفهاندن ترياك كلنجه
تأخير ايتمز بلكـه هلاك اولور پس كناه يلان كبی زهرناكدركه حذر
ايتملودر و وجود بولديغی صورتده دخی تأخير ايتميوب علاجن
كورملودر فافهم * در انابت كاهلی كردن خطاست * برامـيد
زندكانی كان هواست * كردن مبتدا كاهلی مفعول ودركاهله ظرف
وخطا خبردر بركردنه متعلقدركان اصلنده كه آن دركه كافك كسره سی
حذف وهمزه نك فتحه سی اكا نقل اولنوب درج اولنمشدر (ان مبتدا
وهوا خبردر وبعـد الجمله صفتدر (انابت توبه واخلاص عمـل ايله
الله تعالی يه رجوعدر قال تعالی (وانيبوا الی ربكم واسلموا له) وحقيقت
انابت رق شهواتدن خروج ونفسندن حقه دخولدر وعشق مفرط
اهلنك معشوقده استهلاكی كبی حقـده استهلاكدر (كاهل هانك
فتحيله سست معناسنه وفتحله اولديغی بالاده ناظمك قدس سره
تنبـل لفظنی كاهل مقابله سنده ايرادندن ظاهردر مكركه ضرورة
مكسـوراوله (زندكانی حياتدن تمتع معناسنه تكم تفصيلی مرورايتمشدر
آن اميـده اشارتدر هوا مدله خلوه دلالت ايدر پس هرخالی هوادر
انكيچون سما وارض ارانسه هوا ديديلر صورتا خلاوندن اوتوری اكرچه
حقيقتده ارواحدن خالی يربوقدر اكرفوق العرش واكرتحت العرش
فافهم جدا (معنـای بيت) بودركه حقه انابت ورجوع ايتمكـده
سستلك ايلمك وضعف وفتور كوسترمك خطادر شول حياتدن مدت
طويله تمتع وانتفـاع اوزرنه اول اميد معنـادن خالی وفايده دن
تهی در زيرا اجلك سن معلوم ومرض معهودی يوقدر پس محتملدركه

سن بوطول امل ايچنـده غافل اولوب موت سكا كله وامید ايتدوكك
معنی حاصل اولميـه تكم نيچه لری بو وجهله مأخوذ اولمشلر ودنيادن
قصور ونقصانله رحلت قلمشـلردر

* در صفت شرف خدمت كويد *

* ناتوانی ای پسر خدمت كزين * تاشود اسب مرادت زيرزين *

تا توانی كزينـه ظرفدر زيرا تامادام معنـاسنه در خدمت مفعولدر
ايكنجی تا تعليل ايچوندر اسب شودك فاعلی وزيرا كا ظرفدر (كزين
كاف عجمی نك ضميله امردر مصدری كزيدن در اورندلمك معناسنه
مضارعی كزيند وكزيننـده كلور (اسب آت در فرس معناسنه (زير
آشغه در مقابلی زبردركه يوقرودر (زين كسريله ايركه آت ارقه سنه
اورولر سرج معنـاسنه زين پوش حاشيه كه ايراورتوسيدر زين كوه
ايرقاشيدر زين كر اكرجی در سراج معناسنه (معنـای بيت) بودركه
ای پسر تا كه قادرسن يعنی قادراولدقده خدمت اختيـاريله وسائر
احوال ايچندن انی اورندله تاكه مرادك آتی ايراك نده اوله يعنی تحت
سرجده فرس مركوب آدم راكبد نيجه مسخراولديسه مراد ومقصودك
دخی سكا مسخر ومبسراوله زيرا خدمت وسـيلهٔ نفسدر فتح فائله
ونفس عين مراد در پس خدمتـدن مراد طريق تواضعی اختيار
ومصالح عبـادده بولنمق واداء حقوق وخدمت باب الله دركه صورت
كامله سی مرشد كامله خدمتـدر وخدمتك غايتی (من خدم خدم
موجبنجه مخدوم اسما وممدوح خلائق اولمقدر * بندهٔ چون خدمت
مردان كند * خدمت اوكند كردان كند * تقـديری چون كند
بندهٔ خدمت مردان كند كنبد كردان خدمت او ديمكدركه بنده كندك
فاعلی وخدمت مفعوليدر وكذلك كنبد ايكنجی كندك فاعلی وخدمت
مفعوليـدر ومجموع كلام شرط وجزادر بندهٔ ده اولان همزه وحدت
ايچوندر (مردان رجال الله ديمكدر زيرا مرد اردر اهل الله ايسـه
حقيقت ارلريدر اكرچه آرالرنده نسـاءن دخی واردر ولكن حقيقت
فعـاله صورتی اوزرنه كلمكله اردنلدی پس اوقوله زن ظاهرده قابل
وباطنده فاعلدر (كنبد ضمله قبـه در ولكن كافنك عربيت وعجميتنه
تعرض ايتمامشلردر ظاهر اولان عجميتدر اكرچه لسان عامه ده عربيتله

مشهوردر كردان كاف عجمى ايله صفت مشبهه در دونكن معناسنه
مصدرى كرديدن دونمك معناسنه كه لازمدر (معناى بيت) بودركه
چونكه بر صادق حق قولى رجال اللهه خدمت لايقه ايليه كنبد
كردان كه آسمان وافلاكدر انك خدمتك ايلر زيرا حقيقت ارلرنه
خدمت همان حقه خدمتدر زيرا وسائل حق ومظاهر سرمطلقدر
وحديث قدسيده كلوركه (يادنيا اخدمى من خدمنى) يعنى خادم حق
اولانك دنيا خدمتكارى اولور اكر يرلر واكر كوكلر واكرماذ بهما ولكن
چرخى تخصيص ايتدى زيرا اجزاء دنيانك معظمى در خصوصا
وجه ارضده اولان ارزاق واسبابه تأثيرات اورادن نازل اولور زيرا
علويات مؤثرات وسفليات متأثرات در فافهم * بهر خدمت هركه
بربندد ميان * باشد از آفات دنيا درامان * تقديرى هركسى كه بربندد
بهر خدمت ميان ديمكدر اعرابى ظاهر در بهر تعليل ايچوندر برزايددركه
مصادر وافعال اوائلنه تحسين ايچون كتوررلر وكاه اولوركه اول
ماضيده بردر مفاجأه ايچون زياده قلنور برآمد ودرآمد كبى ناكاه
كلدى ديمكدر (بندد مضارعدر مصدرى بستن در بغلق معناسنه
مضارعنده سين نونه قلب اولنوب بندد وبندنده ديرلر (ميان بل
واورته معناسنه وسط كبى سكون سين ايله ميانه الك اورته وسط كبى
فتح سين ايله ميان بند قشاقدر آفات جمع آفتدر كه مضر ومفسد نسنه در
(معناى بيت) بودركه هركسكه خدمت مردان ايچون بل بغليه وفى
المثل دامن درميان وتشمير ساق ايليه آفات وعاهات دنيويه دن امانده وبى
خوف اولور زيرا فأووا الى الكهف) موجبجه اهل الله كهف امانده كه
آفات نفسدن انلره امان حاصل اولديغى كبى آفات صوريه دن دخى
حصولى كلور زيرا الله تعالى انلره نظر ايدوب انلرك حرمتنه خلقه مرحمت
وآفاتى دفع ايلر خصوصا كه خدمت سببيله اورتاده اتصالى قوى اوله
شؤال اولنورسه كه يا بوقدر ابتلا ومحنت ندركه خواص وعوام مبتلادر
جواب بودركه بو دنيا دار السلامه دكلدر دار الامتحان در وحق تعالينك
امساك ايتديكى آفات ارسال ايتديكندن بسياردر قال تعالى (ولو يواخذ
الله الناس بظلمهم ماترك عليها من دابة) فافهم * هركه پيش صالحان
خدمت كند * ايزدش بادولت وحرمت كند * تقديرى هركمى كه

كند خدمت پيش صالحان كندش ايزد بادولت وحرمت ديمكدر كه
بونده اعرابى ظاهردر (صالحان صالحك جمعيدر صلاح جميع اوقاتده
اعمال وافعالى فساد وخللدن مصون اولمقدر كه امر مغبوطدر انكيچون
انبيا واوليا صلاحله وصلاح اوزرنه ثبات وصالحلره لحوق ايله دعا
ايدرلر (ايزد كسر همزه وفتح زاء معجمه ايله كافى الدقايق ومفتاح اللغه ده
كلوركه ايزد زاء عجميله در لسان فارسيده الله تعالينك علمى در عربيده
لفظة الله وتركيده تكرى كبى يزدان خالق معناسنه دركه ياديجى در
(دولت مال ومرتبه دركه خلق ارasنده نوبت بنوبت اخذ اولنور
والدن اله كيدر (حرمت عزت وتعظيم كه احترامدن اسمدر فلان
حرمتيچون ديد كلرى بوراده ندر (معناى بيت) بودركه هركسكه
صالحلر حضورنده خدمت ايليه ومصالحنده بولنه الله تعالى آنى
دولت وحرمته مقارن ايلر زيرا محترم اولان نكسه يه احتراما خدمت
ايتمك سبب حرمتدر وكذلك دولت اخرويه يه وسيله در زيرا صلحا
ومردان حق ملوك معنويه در ملوك ايسه اصحاب خزائن در بعض نسخده
صالحانه بدل مقبلان دوشمشدر مقبل مدبرك ضديدر بوراده مراد
مقبل حقيقى دركه اقبال كلى ايله حقه مقبلدر نتكم خدمتنه ترغيب اكا
دالدر زيرا دولت عظمى وحرمت كبرى دكه صالحه خدمتدن حاصل
اولماز * خادمانرا هست درجنت مآب * روز محشر بى حساب وبى كتاب *
بعض نسخده كتاب يرينه عذاب وياعقاب دوشمشدر انسب اولان
كتابدر هست حاصل وموجود در بوراده رابطه در است معناسنه كه
خادمانه قيددر تقديرى خادمانراست درجنت مآب ديمكدر كه را لام
جاره معناسنه در خادمان مقدم خبر ومآب مؤخر مبتدا ودرجنت
اكا ظرفدر عربى ايله تقديرى للخادمين مآب ومرجع فى الجنة ديمكدر
وبونده تجريد اعتبار اولنور زيرا مآبدن مراد جنتك كنديدر پس
جنت ايچنده مآب واردر ديمك جنت ايچنده جنت واردر ديمكدر كه
جنتدن مآب اخر انتزاع ايدوب خادمان ايچون مهيا قلدى ترغيب
وحسن مآبله اتصافده مبالغه دن اوتورى نتكم اهل نار حقنده كلور
(لهم فيها دار الخلد) يعنى جهنمدن دار اخرى انتزاع اولنوب كفار
ايچون معد قلدى امر نارى تهويل وشدتله اتصافده مبالغه ايچون

جنت دارالثوابدر که اشجار یله وجه جنت مستتر اولور (مآب مرجع در اوبدن که رجوعدر جنتك مرجع اولدیغی آدمك علیه السلام اورادن خروج وارضه هبوطی اعتبار یله در اول وقتده ذریتی ظهرنده اولمغله حکما انلر دخی جنتدن چقدیلر وروز حشرده ایمانلری حسبیله ینه اورایه رجوع ودخول ایدرلر (بی حساب خادمان حال وروز اکا ظرفدر روز محشرده بی حساب و بی کتاب اولدقلری حالده جنته رجوع ایدرلر دیمکدر حساب لغت بالبندن عد اعمالدر مجازات ایچون وتفسیرده کلور که محاسبه معناسنه درکه عبدك خیر وشرنی اظهار ایتمکدر تا که انك اوزرنه مجازات اولنه (کتاب دفتر اعمالدر (معنای بیت) بودرکه صلحایه خدمت ایدنلر ایچون جنتده مآب واردر یعنی اومقوله خادملره جنت عالیه حسن مآب ومرجع در روزمحشرده وجهده بی حساب و بی کتاب اولدقلری حالده یعنی انلر ایچون نه دفتر عمل اچلور ونه خود مناقشه اولنوب بو عملر ندر دیو صایلور. بلکه قبرلرندن مبعوث اولدقلری کبی جنته رجوع ایدرلر ومقاملرنه کیدرلر سائرلر ایسه بویله دکللر درپس خدمت ارباب کمال اعمال مخصوصه دن اولدی اعمال سائره اوزرنه مزیت ورجحانی واردر

* خادمان باشند اخوان راشفیع * جای ایشان درجنان باشد رفیع *

خادمان مبتدا شفیع باشندك مفعولی واخوان شفیعه متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در و بعد الجمله خبردر عربی ایله تقدیری الخادمون یکونون شفعاء للاخوان دیمکدر ولکن شفیع ضرورت ایچون افراد اولندی و یاخود هر برخادم اعتبار یله و یاخود اسان فارسیده بومقوله مطابقات امور لازمه دن دکلدر جای ایشان مبتدا ودرا کا ظرفدر باشدك تحتنده ضمیر فاعل جایه راجعدر رفیع مفعولیدر و بعد الجمله خبردر (باشند باشدك جمعیدر زیرا نون ادات جمعدر باشد باء عربی ایله اولمق معناسنه در (اخوان جمع اخ درقرنداش معناسنه تفصیلی بالاده در (شفیع شافعك مبالغه سیدر شافع شفعدندر جفت معناسنه زیرا شافع کندنی مشفوع له اولان کمسه یه حصول مرامنی رجاده جفت ومشترك قلمشدر و بوندن فهم اولنورکه شافع مشفوع له دن مرتبه ده اعلی کرکدر تا که مراد حاصل اوله (رفیع بمعنی المرفوع در عالی معناسنه

زیرا

زیرا رفع اجسام موضوعه بی مقرندن اعلاده وذکر ومنزلتی تنویه وتشریفده استعمال اولنور بوراده مراد رفع حسیدر که درجات عالیهٔ جنانه دائردر (معنای بیت) بودرکه اهل حقه خدمتکزار اولنلر یوم حشرده اخوان مؤمنینه شفاعتکاه اولورلر کرك اول اخوان مشفوع له اخوان قرابت اولسون وکرك (انما المؤمنون اخوة) موجبنجه اخوان دین اولسون خصوصا که میانده عقد اخوت اخرویهٔ مخصوصه اوله واو مقوله خادملرك جنات عالیه ده یری مرفوع وعالی اولور زیرا عملدن عاری اولان اولاد مرتبه ده آباء واجدا ده ملحق اولیجق خدمت باب الله ده دخی قصور ایتمینلر مخادیم مرتبه سن بولورلر وآخرتده انلرك جوارنده اولورلر شو جهتدن که اولاد وآباء واجدادك ارالرنده والدیت ومولودیتله مناسبتلری اولدیغی کبی بونلرك دخی خادمیت ومخدومیت ایله اضافت وخصوص اوزرنه حال بوزندن دخی مجانست واردر قال تعالی (واذا النفوس زوجت

* کرچه خادم عاصی ومفسد بود * بهتر از صد ممسك وعابد بود *

کرچه بوراده عربی ده ان وصلیه کبیدر پس جزایه محتاج اولماز خادم بودك فاعلی وعاصی مفعولیدر بهتر ایکنجی بودك مفعولی واز بهتره متعلقدر کرچه ده اولان چه لفظنك معناسی یوقدر فاما عجمانی کرایله استعمال ایدر رابطه صورتنده که کبی عاصی عصیاندندر طاعتدن خروج معناسنه یعنی قصدله ارتکاب حرامدر واکر خطائله اولسه زله دینلور وآدمك علیه السلام زله سندن عصیان ایله تعبیر اولندیغی تتکم کلور (وعصی آدم ربه عهد مأخوذه عدم اهتمامندن وشانی او مقوله نسیاندن تبعیددن اوتوری ایدی مفسد ضد مصلح در فساد صلاحك ومفسده مصلحتك ضدی اولدیغی کبی افساد برنسنه یی حد اعتدالدن اخراجدر یعنی حالت مستقیمه ونافعه سنی تغییردر افساد فی الارض ارتکاب معاصی ایله در صد بوراده تکثیره محمولدر ممسك امسا کدندر که مال و وجودی بذلده بخل ایتمکدر عابد وزاهد عاشق خادم مقابله سنده در زیرا عابدده عبادت وزهد وار یسه امساك وجود دخی واردر عاشقك ایسه جسدی خدمته مصروف وجانی حقه مبذولدر (معنای بیت) بودرکه اکرچه خادم اهل الله وعاشق

جمال الله كندی نفسنده خطا كار وارض وجود نده مفسد اوله يعنی
بالفرض بويله اولسه دخی يكركدر چوق ممسك وعابد دن يعنی
جمله سندن اولادر ديمكدر زيرا افراد اهل امساك وعباد تدن هيچ
برفردك راه حقده وجودنی بذل ايدن عاشقله برابر اولديغی يوقدر
فكيف كه اندن اولی واعلی اوله بوراده ناظم قدس سره خادمی عاشق
معناسنه اخذ ايتدی انكيچون عابدله مقابله قيلدی ومقتضای عشق
خدمتده بذل وجود اولمغله ممسك لفظنی دخی درج ايليوب عاشق
بذالله مدح وعابدی امساكله ذم ايتدی وبونده عاشقك عشق سببيله
ذنبی مغفور اولمغه رمز واردر انكيچون حق تعالی بن عشاقه عذاب
ايتمم ديو وعد واخبار ايتمشدر تأمل ايله كه حضرات اصحاب كرامك
رضی الله عنهم غزوۀ بدرده خدمت رسول وخدمت دين وبذل وجود
ايتدكلری يچون اعملوا ماشئتم فقد غفرت لكم مضمونی ايله مبشر اولديلر
الحاصل بيت مذكوردن مراد عاصی بی مطيع ومفسدی مصلح اوزرنه
ترجيح دكلدر بلكه شرف خدمتی بيان وخدمتده بذل وجود ايدن عاشقی
عابد ممسك اوزرنه ترجيحدر وعابده خود بين وخودرولغی كناه يتر
عاشقه بی وجود اولديغی ثواب كافی اولديغی كبی * ميدهد هرخادمی را
مستعان * اجر ومزد صائمان وقائمان * مستعان ميدهدك فاعلی
وهرخادمی را مفعول اولی واجر ثانيسیدر مستعان الله تعالی دركه
اندن عون ونصرت طلب اولنور اجر ومزد ضم ميم وسكون زاء
هوزايله برمعنايه دركه اجرت وثواب ديمكدر كويا مضاف اليهك تعددی
اعتباريله مضافی تكرير ايلدی صائمان قائمان صائمك وقائمك جمعلريدر
قيام ليل كرچه كيجه‌يی عبادتله مطلقا احيادر فاما بحسب الغالب
صلاتله احياده مستعملدر (معنای بيت) بودركه الله المستعان صلحايه
خدمت ايدنلرك هر برينه صائملرك اجرنی وقائملرك مزدنی ويرر يعنی
صائم وقائم اولمسه دخی شرف خدمت سببيله انلرك ثوابنی بولور
زيرا صائم وقائم اولمق كندی نفسنه خدمتدر خدمت صلحا وارباب
حق ايسه خير متعدیدر وغيرك مصلحتنده بولنمق افضلدر خصوصا كه
مصلحت خواص ناس اوله * بهر خدمت هركه بربندد كمر *
ازدرخت معرفت يابد هنز * تقديری هركسی كه بربندد كمر بهر خدمت

يابد ازدرخت معرفت ثمر ديمكدركه بوندن اعرابی ظاهردر كمر حركت ايله
قوشاق معناسنه كه عرب منطقه دير (درخت ياش اغاج كه هنوز
كسلمامش اوله ودقائقده كلوركه درخت شول اغاجدركه هنوز
كسلمامش اوله ياشه وقرويه ويمش ويرنه ويرامز اولانه شاملدر (معرفت
حقائق الهيه وكونيه يه علمدر بونده معرفتی ميوه دار اولان اغاجه
تشبيه واردر پس درختك معرفته اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی
قبيلندندر حبل الوريد ولجين الماء كبی ثمر حركتله اغاج يمشی در حمل
الشجر معناسنه ومال مستفاددن كنايه اولور (وكان له ثمر كبی وهر نافع
شی كه برشيدن صادر اوله اكا ثمره ديرلر عمل صالحه ثمرة العلم وعلم الهی يه
ثمرة العمل الصالح ديرلر (معنای بيت) بودركه هركسه كه قوشاق بغليه
خدمت مرداندن اوتوری يعنی خدمتده جد واهتمام ايليه شول برمهم
كار ايچون بند نطاق ايدن كبی اول كمسه بولور معرفة الله اغاجنده ميوه
يعنی ميوۀ معرفتی خادم مردان اولان اكل ايدر كويا معرفت الهيه
مطلقا براغاج كبيدركه فيض الهی انك ميوه سيدر وبوراده درختله
تمثيلده لطافت بودركه خادم خدمتده قائم درشجره بستانده قائم
اولديغی كبی انكيچون ميوه دار اولور وخادمك ميوه‌سی دهان مرداندن
اخذ ايتدوكی فيض معرفتدر چونكه مخدوم يوزندن پرورش بوله
آخر كندی دخی مخدوم اسماء اولور * هر كه خادم شد جنانش ميدهند *
هم ثواب غازيانش ميدهند * تقديری هركسی كه شد خادم ميدهندش
جنان هم ميدهندش ثواب غازيان ديمكدر پس شينلر فعللره قيددر
وبو تقديردن اعراب بيت ظاهردر ثواب اجر عملدر تكلم بالاده تفصيل
اولندی (غازيان غازينك جمعيدر غز ودشمنله محاربه ايتمكه خروجدر
وقاموسده كلوركه غزا العدو سار الی قتالهم وانتهابهم يعنی دشمنه غزا
ايتدی ديمك انلرك قتال ونهب وغارتنه سير وحركتدر (معنای بيت
بودركه هركسه كه مردان ميدان حقه خدمت ايلدی اكا جنتلر
ويررلر يعنی بردكل برقاچ جنت احسان ايدرلر هم اكا غازيلر ثوابی
ويررلر يعنی يوزدرجه ويريلوركه هرايكی درجه نك اراسی بشر يوز
سنه لك مسافه در پس مجموع مسافه اللی بيك يل اولور وجهی
بودركه خدمت مردان ايتمك جهاد اكبر قبيلندندركه نفسيله مجاهده‌در

وبو مجاهده اهلنه صدیق دیرلر که درجه سی فوق درجات الشهدادر بو جهتدن ثواب غزاتله مثاب اولدیغی جهتی یوزندندر اکرچه صدیقیتی یوزندن رتبه سی غازی وشهیددن عالیدر بو بیتده ویردلر دیدی یعنی جمله ایراد ایلدی مع هذا اعطا ایدن فرد واحد درکه الله تعالی در یا مباشر اولان ملائکه ویاخود حقك ذات وصفاتی اعتباریله خلقنا وجعلنا وکانحن وامثالی کبی که قرآنده واقع اولمشدر فافهم

* ❋ دراکرام مهمان می کوید ❋ *

* ای برادر دارمهمانرا عزیز * تا بیابی عزت از رحمن تونیز * مهمان دارك مفعول اولی وعزت ثانیسی در عزت بیابی نك مفعولی واز اکا متعلق وتو بیابی تحتنده ضمیر خطابی تأکیددر (نیز دخی معناسنه در (مهمان قونقدر که عرب ضیف دیر تفصیلی بالاده در (عزیز عزتلو حرمتلو وشرفلو (تا تعلیل ایچوندر (بیابی مضارع مخاطبدر مصدری یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه قلب اولنوب یابد وبنده دیرلر (رحمن الله تعالی درکه واسع الرحمه در یعنی انعام وافضالی دنیاده مؤمن وکافره شامل وواصلدر کرك وجود وکرك لوازم وجود جهتندن زیرا خلاق ورزاق مطلقدر (معنای بیت) بودرکه ای قرنداش اکر خانه که قونق کلورسه وسکا ضیف نزول ایلرسه انی عزیز طوت یعنی خدمتله واطعام طعامله وروی خندانله تا که سندخی رحمن اولان اللهدن عزت وحرمت بولاسن زیرا هر عملك جزاسی کندی جنسندندر بوراده اسم رحمانی ذکرده اصابت ایلدی زیرا رحم که قرابت معناسنه در اسم رحماندن مأخوذدر ومؤمنلر اخوان فی الله اولمغله بری برلرینه صله لازم اولمشدر خصوصا که ضیف مقوله سندن اوله فاعرفه * مؤمنی کوداشت مهمانرا نکو * حق کشاید باب رحمت را برو * مؤمنی مبتدا ویا وحدت ایچوندر کو اصلنده که اودر که او مبتداء ثانی ومهمان داشتك مفعول اولی ونکو ثانیسی وبعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله صفتدر حق کشایدك فاعلی وباب مفعولی بروا کا متعلق وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر برو براودر که براستعلا ایچوندر علی کبی واو ضمیر منفصلدر که مؤمنه راجعدر وبروی او تقدیرنده اولمق دخی لطائف

کلامدندر بو صورتده ب حرف تعلق وروی یوز معناسنه اولور وجه کبی (معنای بیت) بودرکه برمؤمن که او مهمانی ایو وخوش طوتدی واکا شایسته خدمت ایتدی بوخویلو مؤمن اوزرنه ویاخود انك یوزنه الله تعالی باب رحمتی کشاده ایدر یعنی مرحمت واکرامی وفتح بابی مقابله سنده اکا رحمت خاصه قپوسن آچر مقصود بودرکه انك ذنوبی مهمان ایله خانه بیرون اولدیغندن ماعدا اکرامی فوقنده مزید نعمت ووفور رحمتله اکرام اولنور (ان الله لایضیع اجر المحسنین) وبونده رمز واردرکه مهمانك نزولی امتحان الهی قبیلندندر تا که متابعت ملت ابرهیمیه ادعاسنده اولان مؤمن اکرام ضیفده خلیل الرحمن مشربنده اولدیغی ظاهر اوله وصدق دعواسی ثبوت بوله والا کذبی ظهور کله زیرا صادقه دعواسنده برهان کرکدر فافهم واعمل * هرکه باشد طبعش ازمهمان ملول * ازوی آزارد خدا وهم رسول * تقدیری هرکسی که باشد طبعش ملول ازمهمان آزارد ازوی خدا ورسول دیمکدرکه هرکسی مبتدا وطبع باشدك فاعلی وملول مفعولی وازملوله متعلق وبعد الجمله که رابطه سیله مبتدایه صفتدر ازوی آزاره متعلق وخدا فاعلی وبعد الجمله مبتدایه خبردر (طبع مزاجدرکه حرکت وشعوری اولانده واولمیانده مستعملدر حرکت حیوان وحرکت افلاك کبی که طبع حرکتك مبدائیدر وحیوانك اول حرکتنه شعوری وار وجمادك یوقدر طبیعت اندن اخص در زیرا حرکت وشعوری اولمیانده استعمال اولنور فلانك خوشجه طبیعتی واردر دیمك اغلاط عامه دندر زیرا آدمیٔ عاقلی جماد منزله سنه تنزیلدر وتعریفاتده کلورکه طبیعت اجسامه سریان ایدن قوتدرکه جسم کمال طبیعی سنه انکله واصل اولور ونهاد وسرشت دیدکلری بو طبیعتدرکه هرموجود طبیعت اوزرنه تخمیر اولنمشدر وطبیعت انك مایه سیدر وطبیعیون دیدکلری عالم طبیعتدن بحث ایدن طائفه درکه مذمومه در ومزاج آدمی دیدکلری حرارت ورطوبت وبرودت ویبوست میانی جمع ایدن حقیقتدرکه عناصر اربعه اوزرنه متفرعه در تنکم اخلاط دخی طبایع اوزرنه مترتبه در (ملول ملالتدندر سئامت معناسنه یعنی انسان برنسنه دن طوق اولمق واوصانمق وفی الحدیث (تکلفوا من الاعمال فان الله

لايمل حتى تملوا) مقصود سزده ملالت اولور الله تعالى ده اولماز
وياخود حقك مرادى اوزرنه بر صفت مشابهه در ضحك وفرح
واستهزا ومكر وامثالى كبى) آزارد مضارعدر مصدرى آزردن در
سوكمك وانجتمك معناسنه كه آزارلمق دخى ديرلر مستقبلا تنده
زائله را اراسنده بر الف زياده سيلد آزارد وآزارنده ديرلر وبعض
لغاتده آزاردن دخى آزردنه ضم اولنمشدر بوصورتده مضارعنده
الف زياده سنه حاجت قالماز ولكن ظاهر اولان بودركه آزاردن
مصدر فرعى دركه مضارعى تصحيح اولنـد قدن صكره اخذ
اولنمشدر بعد ذا آزارد متعدى در بوراده ناظم قدس سره آزاردى
رنجد مقامنده استعمال ايتمشدر كه لازمدر زيرا رنجيدن انجتمكدر
انجتمك ايسه انجنمك لازم كلور (معناى بيت) بودر هركسه كه انك طبع
ومشربى مهماندن پرملال اوله واستثقال ايدوب حظ ايتميه خدا ورسول
اندن انجنور زيرا كتاب وسنته مخالفدر كه الله تعالى اطعام طعام
ورسول الله اكرام ضيف ايله امر ايتمشدر ومخالفت امر شارعى رنجيده
قلمق كبى در اذاى خدا ورسول ايسه موجب لعنتدر نتكم قرانده
منصوصدر بورنجيده لك دخى ملالت مذكوره كبى صفت مشابهه دركه
اعتقاد ايليوب كيفيتندن بحث ايتامك كركدر زيرا صفات كونيه ايله
حقك اتصافى خلقك اتصافى كبى دكلدر بوراسنى فهم ايتمك امر عسير
اولديغندن اكثر علما تأويله ذاهب اولمشلر وبعض لوازم ايله تفسير
ايلمشلردر رحتى انعام وغضبى عذاب معناسنه محموله قلمشلردر فاما
محصولى قليلدر زيرا بوصورتده سامعك ذهنى هر مذهبه ممكنه ذاهب
اولماز وتخصيص اولنان معنى عندالله اطلاقى دخى منافيدر * بندهٔ
كوخدمت مهمان كند * خويش راشايستهٔ رحمان كند * تقديرى
بندهٔ كه او كند خدمت مهمان كند خويش را شايستهٔ رحمان
ديمكدر كه بوتقديرله اعرابى ظاهر در خصوصا كه نظائرى قريبا
وبعيدا سبق ايتمشدر شايسته يرار ويراشق مصدرى شايستن در
يرامق معناسنه شايستكى يرار اولمق ويراشقلق مضارعنده سين حذف
اولنوب شايد وشاينده ديرلر (معناى بيت) بودركه بر قول كه او مهمانه
خدمت لايقه ايليه كندنى رحمانه يرار ايلر يعنى رضاسنى بولور ومقام

قرب عنديده اولور پس رحمانده مضاف تقدير اولنور رضاى رحمن
وقرب رحمن كبى بونده اكرام ضيفده فضل راجح اولمغه رمز وار در
زيرا بر عمل كه عبدى موصل مولى اوله اعمال سائره دن ممتاز اولور
اصلى بودركه الله تعالى اطعام وسقى وعيادهٔ فقيرى كندنه اضافت
قيلدى جعت فلم تطعمنى وظمئت فلم تسقنى ومرضت فلم تعدنى كبى
بوجهتدن ضيفك نزولى حقك بالذات نزولى كبى اولدى وسلطانه
اكرام ايدن قرب سلطانله مكرم اولدى * هركه مهمان را بروى تازه
ديد * ازخدا الطاف بى اندازه ديد * تقديرى هر كسى كه ديد مهمانرا
بروى تازه ديد ازخدا الطاف بى اندازه ديمكدر كه اعرابى ظاهر در
(تازه طرى ولطيف وكنج روى تازه خندان يوزدر كه تروتازه كبى
كورينور (الطاف لطفك جمعيدر لطف ايصال نفعدر كه انده دقت
اوله انكچون تعاطىء امور دقيقه يه لطافت ديرلر وحاسه ادراك ايتمدوكى
نسنه دن لطيف ايله تعبير ايلرلر ودقائق امورى ادراك ايدنه دخى
اطلاق اولنور ولطيفه ديرلر شول دقيقة المعنى اشارته كه فهمه لائح
اوله فاما عبارته صغميه ومودته وسيله اولان تحفه يه دخى لطف ديرلر
وفى الحديث (تهادوا تحابوا) اندازه رسم وتصميم واولچمك ومشهور
اغاچدر كه درزيلر وبزازلر قاشى انكله اولچرلر تعريب اولنوب
هندازه ديرلر كسرله هندسه ومهندس ديدكلرى بوندندر كه زابى
سينه قلب ايتمشلردر زيرا لسان عربده دالدن صكره زا كلور كلمه
يوقدر (معناى بيت) بودر كه هركسه كه مهمانى كولر واچق يوزله
كوردى وانى انبساطله قرشولدى خداى غنى ومعطى دن بى قياس
وبى تقدير لطفلر كوردى وايتدوكى كرمك اجرنى مشاهده قيلدى
ونتيجه سنه واصل اولدى واجرك بى حد اولديغى عاملك خلوصنه
دائردر يعنى خلوص نقدر قوتده اولسه اجر اكا كوره تضعيف اولنوب
عشراتدن مأته ومأتدن الوفه ترقى ايدر خصوصا كه اختصاص الهى
بابندن بشقه مزيد دخى واردر قال تعالى (للذين احسنوا الحسنى وزيادة)
* ازتكلف دور باش اى ميزبان * تاكرانى نبودت از ميهمان * دور
باشك مفعوليدر واز دوره متعلقدر وياخود دور باشك مجموعى تباعد
ويا تبعيدله امردر بوصورتده از مجموعنه متعلق اولور تا تعليل ايچوندر

كرانی نبودك مفعول ثانيسی واولی تاء خطابدر حرف جر كرانی يه متعلقدر (تكلف كلفت ومشقتله ايش طوتمق وزحمت چكمك تحكم شرحی مرور ايلدی (ميز كسرله قنوعك وضع خاصله اسمی در مهمانك ايسه اطلاقی وضع عام تركيبی حسبيله در ميزبان قونغی قونقليوب رعايت ايدندر زيرا بان حفظ ايدیجی معناسنه در (كرانی كاف عجمينك كسريله وياء مصدريه ايله اغرلقدر كران اغردر ثقيل كبی كرانمايه اغر بهالودر (مهمان ميمك كسری ويائله وياسز قونقدر (معنای بيت) بودر كه ای قونق قونقلايجی وكوروب كوزدب رعايت ايديجی اكر طعامده واكر غيری احوالده تكلفدن وعادتدن زياده ايش طوتمقدن ايراغ اول وياخود كندی نفسكی تبعيد ايله تاسكا قونقدن اغرلق حاصل اولميه يعنی اكر تكلف طريقنه سالك اولورسك قونقدن تيز ملال كلور واستثقاله سبب اولور بوجهتدن اجرك نقصان بولور زيرا اجر وثواب مأمول اولان خدمات نشاط وانبساطه مقارن كركدر پس شول عمل كه كراهت طبعله اوله مقبول اولماز فافهم * ميهمان هست ازعطا های كريم * هر كه زو پنهان شود باشد لئيم * ميهمان مبتدا وهست اخر مصراعه قيد در است معناسنه ازعطاهای كريمست ديمكدر كه جار ومجرور خبردر مصراع ثانی نك تقديری هركسی كه شود پنهان زاو باشد لئيم ديمكدر كه اعرابی ظاهردر (كريم الله تعالی در كه زياده كرم صاحبيدر كرم بعدالسؤال اولان عطادر كه انده عوض وغرض ملحوظ دكلدر انكچون ديديلر كه فعل آلهی معلل بالغرض دكلدر والا ذاتنده ناقص وغيرله مستكمل اولمق لازم كلور بوايسه محالدر لئيم كريم مقابليدر كه دنی الاصل وشحيح النفس اولان كمسه در كه فرومايه ديرلر ولؤم ضمله وسكون همزه ايله ضد كرمدر (معنای بيت) بودر كه قونق قوناق صاحبنه مولای كريمك عطالرندندر كه كفارت ذنوب ورفع درجاتنه باعثدر هركمسه كه مهماندن كندنی كزليه وكورنميه ودفع ايده دنی وبخيل اولور پس خلق آلهی ايله اتصاف كركدر كه كرمدر وملت ابراهيميه اوزرنه اولمق لازمدر كه اكرام ضيفدر والا عبدحق اولمز بلكه عبدنفس اولور وملت ابرهيمه اتباعدن خارج اولور قال تعالی (قل بل ملة ابرهيم حنيفا)

خيره

* خيره برخوان كسی مهمان شود * چون رسد مهمان از و پنهان شود * تقديری شود خيره مهمان برخوان كسی چون رسد مهمان شود پنهان ازو ديمكدر كه بو تقديردن اعرابی واضح اولور خيره خاء معجمه نك كسريله برقاج معناية كلور بوراده مراد بی عقل وبی ادراك وبدانديش در خوان نعمة الله ده ضمه بابنده شور با وحاضر ييجك ايله تفسير اولنمشدر (وحلبی ده كلور كه خوان سماط وسغره وهر نسنه كه ايچنده طعام اراسته اوله واو رسمی والف ثابتدر (عرب خوان دير وازله زيان وزنی اوزره وصحاحده كلور كه ايچنده طعام اولورسه مايده والا خوان ديرلر (معنای بيت) بودر كه بی عقل وبی ادراك وبدانديش اولان غيرك سفره سی اوزرنه مهمان اولور ونزول وجلوس ايدر چونكه اكا مهمان كلمه كزلنور وسفره سنه كمسه آلوب مواسات ايتمز بی عقل وبی ادراك اولديغی بودر كه علم حال بلمز ومهمانك ضيف الهی اولديغن اكلمز وبد انديش اولديغی بودر كه نعمتم اكسلور قياس ايدر مع هذا بذلك مزيد اولور زيرا محسنه احسان الهی وعد اولنمشدر بعد ذا بيت مذكورده اصح اولان شود در يوخسه بعض نسخده واقع اولديغی كبی مشو دكلدر نهی حاضر اولمق اوزره مكر كه حرف ندا محذوف اولوب ای خيره ديمك اوله بوايسه عربيده شايعدر فارسيده دكل فافهم * هر كه مهمانت شود ازخاص وعام * پيش اومی بايد آوردن طعام * تقديری هر كسی كه شود مهمانت از خاص وعام می بايد آوردن طعام پيش او ديمكدر كه ازخاص وعام هركسی دن حالدر وآوردن می بايدك فاعلی وطعام آوردننك مفعولی وپيش اكا ظرفدر باقی مفردات بالاده مشروحدر (معنای بيت) بودر كه هركمسه كه خاص وعامدن سنك قونغك اوله انك اوكنه طعام كتورمك كركدر كه عرب اكا قری دير كراوزنی اوزره وتعجيلی منددر خصوصا راه دوردن وارد اوله زيرا آچ اولمق احتمالی غالبدر * هر كه مهمانرا كرامی ميكند * كوششی درنيك نامی ميكند * تقديری هر كسی كه ميكند مهمانرا كرامی ميكند كوششی درنيك نامی ديمكدر كه اعرابی ظاهردر كرامی كاف فارسينك كسريله وياء نسبتله اولو وعزتلو وحرمتلو معناسنه پس كرام عزت

وحرمت دیمك اولور وهر قیتلو اولان نسنیه دخی کرامی دیرلر
کوششی ده یا زایده ویا وحدت نوعیه ایچوندر (کوشش کاف عربی نك
ضمیله کوشیدن لفظندن اسم مصدردر دورشش معناسنه ولکن
مصدر مراد درکه دورشمقدر اجتهاد کبی نیك نام صفت مشبهه در
ایو آدلو وخیرله یادلو معناسنه اخرنده یا مصدریه در (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که مهمانی عزیز ایلر یعنی اول عمل انك بین الناس
نیك نام اولماسنه باعث پس اکرام ضیفله کندی نفسیچون اجتهاد
ایتمش اولور که خلقك کندی حقنده حسن شهادت وخیرله
دعالریدرکه سبب قبول خدادر نتکم حدیثده کلور (انتم شهداء الله
فی الارض) والاخلاق ایچنده مجرد شهرت شایعه دن فایدهٔ اخرویه
حاصل اولماز سؤال اولنور سه که اکر ضیف کافره مقوله سی اولور سه
انی نوجهله عزیز طوترکه اعزاز کافر اذلال دیندر جواب بودرکه
مقصود حالنه کوره قوندرب کوچرمکدر خلیل الرحمن علیه
سلام المنان ایتدوکی کبی یوخسه مؤمن وکافری هرحالده برابر کورمك
دیمك دکلدر وکافرده اسباب قهر ظهوری دخی داخلدرکه لطفی
خوش کوردیکی کبی قهری دخی خوش کوره زیرا رسول حقدر
قال تعالی لانفرق بین احد من رسله) تأمل ایله که سائل فرس اوزرنه
راکب اولوب کلورسه دخی رد ایتمك بوقدردنلدی یعنی هرحالده
مواسات وحسن معامله لازمدر * زانچه داری اندك وبیش ای پسر *
برد باید پیش درویش ای پسر * بونك تقدیری ای پسر آنچه داری
زاندك وبیش دیمکدرکه حرف جرماقبلنی بیاندر وجائزدرکه حرف
جرداری یه متعلق اولوب اندك وبیش انچه دن بدل اوله برد باید ایکیسی
دخی فعل اولمغله برد مصدره مجهول اولوب بایدك فاعلی اولور (باید
بردن دیمکدر بوصورتده پیش برد نه ظرف اولور وبعد الجمله انچه یه تقدیر
اول اوزرنه خبر اولور وتقدیر ثانی اوزرنه دخی کلام معنای مبتدادن
خالی دکلدر زیرا عربی ایله تقدیری دیمکدرکه (من کل شیء تملکه
من القلیل والکثیر لابد من رفعه الی حضور الفقیر) یعنی کل شیء تملکه
الی اخره زانچه درجله در اصلی کسر زا ئله وقطعله زانچه درنتکم
مرور ایتدی (اندك كاف عربی ایله آزدر قلیل معناسنه ظاهر بودرکه

اندیجه معناسنه درکه عدد مجهولدن عبارتدر اخرنده کاف تصغیر
تقلیله دلالت ایچوندر (بیش باء عربی ایله ارتوقدر زائد معناسنه
بوراده ناظم قدس سره بیشی اندك مقابله سنده ذکر ایلدی مع هذا بیشك
مقابلی کم درکه ناقصدر واندکك مقابلی بسدرکه چوقدر زیرا قلت
ونقصان یری برلرینی مستلزمدر پس اندك که آزدر کثیره کوره ناقصدر
(پیش ثانی باء عجمی ایله اوکدر قدام کبی مقابلی پسدر باء عجمیله
معناسی صوکدر (خلف کبی درویش لغوی فقیردر وعرفی ترك وتجرد
اهلیدر اولکیه فقیر صوری وایکنجی یه فقیر حقیقی دیرلر بوراده
مراد مطلق فقیردر اکرچه (لا یأكل طعامك الا تقی) موجبجه درویش
حقیقی یه بذل ایتمك اقوی وثوابده مضاعفدر وبو اعصارده کسوت
درویشانده اولمرك اکثرنه درویش دیمك تسمیهٔ مجرده قبیلندندر
حبشی یه کافور وطاعونه مبارك اطلاقی کبی (معنای بیت) بودرکه
ای پسر هرنه که طوترسن آزدن وچوقدن یعنی مالك اولدیغك نه ایسه
درویش اوکنه ایلتمك کرکدر کرك مهمان وکرك غیر مهمان زیرا فقرایه
تصدق الله تعالی یه قرض حسن کبیدرکه الله تعالی غنی بالذات
اولمغله مقابله سنده مضاعف احسان ایدر زیرا قرضدن مرادی
لطف وکرمنه وسیله در * نان بده باجائعان بهر خدا * تادهندت
در بهشت عدن جا * تقدیری بده نان باجائعان از بهر خدا دیمکدرکه
نان بدهك مفعول صریحی وباجائعان غیر صریحیدر از بهر امری
تعلیلدر تا غرض ایچوندر دهندت ده تاء خطاب مفعول اول وجا ثانیدر
(بده امر حاضردر بانك ودالك کسریله بالتأکید طلب ایچوندر دهنك
مصدری دادندر ویرمك معناسنه اعطا کبی مضارعنده الف هایه
قلب اولنوب دهد ودهنده دینلور فتحله (باجائعانده با تعدیه یعنی
مجرد تعلق ایچوندر جائعان جائعك جمعیدر جوع شبعك ضدیدر
یعنی آچ اولمقدرکه معده طعامدن خالی اولمقدن حاصل اولور
(بهشت بانك کسریله اوچمق جنت معناسنه بهشتك عدنه اضافتی
عامك خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغداد کبی زیرا عدن ابن عباس
رضی الله عنهما قولی اوزرنه جنان سبعك وغیریلر قائل اولدیغی اوزره
ثمانیه نك بریدرکه اعلی الجناندر عدن دنلدوکی خواص اهل جنتك

اوراده استقرار وثباتندن اوتوريدر نتكم مستقر جواهره معدن ديرلر
كسرد الله نتكم دار الخلد دخي احدى الجنانك اسميدر كه خلود و بقايه
دلالت ايدر وجميع جنان دار البقاء والقرار ايكن خصوص اوزرنه
عدن وخلد اطلاق اولندى بعض فضائله اختصاصلرندن اوتوريدر
انكيچون اوراده بقاسار جنانده بقادن مرغوبدر (معناى بيت) بودر كه
نان و ير و خبز طوغره آج اولنلره رضاء خدا ايچون تاسكا جنت عدنده
ير و يرەلر يعنى اوراده ملائكه سكا يرومقام كوسترەلر اكرچه فى الحقيقه
معطى الله تعالى در مقصود اعطاء نان واطعام طعامك مزيد فضلنى
بياندر كه بو خصلت باعث دخول اعلاى جنات و سبب وصول
ذروهٔ مقاماتدر پس بوراده نانى تخصيص ايتدى معظم غدا اولمغله معطا
والا مراد اطعام طعامدر مطلقا كركسه وقت ضرورتده كلبه اولسون
زيرا هر كبد رطبه ده اجر واردر وحديثده كلور (افضل الصدقة
ان تشبع كبدا جائعا) كما فى الجامع الصغير شرح مناوى ده كلور كه
كبد جائع مؤمن وكافر وناطق وصامت يعنى انسان وحيوانه شاملدر
وشول حديثده كلور (اكرموا الخبز) بوندن مراد تحقيردن تحذيردر
اطعام ايسه مأموربه در وكلبك لعابى نجس اولمق مستلزم تحقير دكلدر
زيرا نظر ابتدايه در انتهايه دكل والا انتهاده امعاء انسان ايله
دهان كلب برابر اولور وناظم قدس سره اطعامى رضاء خدا ايله تعليل
ايلدى زيرا اخلاص نيت وحسن طويت اوزرنه مبنى اولمسه مردود
وموجب غضب رب معبود اولور فافهم جدا * برتن عريان كه پوشد
جامهٔ * حق دهد اورا ز رحمت نامهٔ * كه لفظى بوراده ذوى العقولدن
استفهام ايچوندر كه مبتدادر پوشد ضميرى اكا راجعدر جامه پوشدك
مفعول صريحى و برتن غير صريحيدر و بعد الجمله خبردر حق دهدك
فاعلى ونامه مفعولى واورا اكا متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه در
ز رحمت نامه يى بياندر و بعد الجمله جواب استفهامدر (تن كوده در
بدن معناسنه كه رأس و يدان ورجلان اندن خارجدر جسد دخى
بدندر لكن جثه اعتباريله بدن ولون اعتباريله جسد ديرلر و بو مقامك
تفصيلى بالاده در (عريان ملبسك خلافيدر كه عجم برهنه وترك چبلاق
و يالنجق دير جمعى عريانون كلور عارى ده كرچه عريان معناسنه

ولكن

ولكن انك جمعى عراة كلور (پوشد مضارعدر مصدرى پوشيدندر
اورتمك واورتنمك و كيمك معناسنه (جامهٔ ده همزه وحدت ايچون و يا
زائده در جامه ملبوس در تفصيلى بالاده در (نامهٔ ده همزه دخى بو يله در
نامه عرف عامه ده مكتوب ديدكلريدر ايچنده نام يعنى آد يازلمغله مكتوبه
تخصيص ايچون آخرنه ها الحاق ايتمشلردر (معناى بيت) بودر كه
هر كيم عريانك بدنى اوزرنه برجامه ولباس اورته وكيدوره حق تعالى
اكا رحمتندن برنامه و يره يعنى مرحوم ومغفور اولمسى حقنده برات يازه
وآخرتده معافى ومسلم اولنلرله محشور اوله وحلهٔ جنت ايله آرايش بوله
جزاء وفاق طريقيله زيرا هر عملك كندى مناسب اجرى واردر انكيچون
صائملره (كلوا واشربوا) دينلور فافهم * هر كه ثوبى برتن عارى دهد
* در دو عالم ايزدش يارى دهد * تقديرى هر كسى كه دهد ثوبى
برتن عارى دهدش ايزد در دو عالم يارى ديمكدر پس شين دهده قيددر
بوراده اوكى دهد پوشد معناسنى متضمن اولمغله برا ايله تعديه ايلدى كه
استعلا ايچوندر نتكم عرب البس عليه وخلع عليه دير (ثوب لباسدر
اصلنده برشينك حالت اولاسنه و يا حالت مقدره سنه رجوع معناسندر
اولكيه كوره مثلا ثاب فلان الى داره ديرلر و ايكنجى يه كوره مثلا لباسه
ثوب ديرلر زيرا غزلدن اول فكرتده مقصود اولان ثوب ايدى پس
غزل اول حالت مقدره يه رجوع ايتدى انكيچون ديمشلردر كه اول الفكرة
آخر العمل فافهم جدا (دو عالمدن مراد دنيا وآخرتدر (ايزد زاء عربى
و ياء عجمى نك فتحيله اسم خاص بارى در عربى ده جلاله وتركيده
تكرى كبى (يارى اعانت معناسنه در يار معين در پس يا مصدريه اولور
(معناى بيت) بودر كه هر كسه كه برعريانك بدنى اوزرنه برلباس و يره
يعنى الباس ايليه ايكى عالمده حق اكا اعانت و يره يعنى عريانه لباسله
نيجه معين اولديسه حق دخى اكا معين اولوب دنياده لباس تقوى
وآخرتده حلهٔ جنت ايله مزين ايليه * كر برآرى حاجت محتاج را *
برسر از اقبال يابى تاج را * مصراع ثانينك تقديرى يابى تاج برسر از
اقبال ديمكدر كه تاج يابى نك مفعولى واز تاجى بياندر برآرى مضارع
مخاطبدر مصدرى برآوردن در يوقارى كتورمك يعنى قالدرمق
معناسنه مستقبلنده آورد وآرد دخى ديرلر حذف واوله اقبال ادبارك

ضدیدر مقبل سعادتلو کسه‌در که ین ودنیا جهتندن دائم ترقیده اوله
تاج) پادشاهلر باشلرنه کیدکلری نسنه‌در که جواهرله تزیین اولنور
اکلیل دخی دیرلر تفصیلی سبق ایتمشدر بوراده اقبالی تاج شاهی یه تشبیه
ایتدی زیرا اقبال کشینك عزت وسعادت سریدر (معنای بیت) بودر که
اکر محتاجك حاجت وفقر وضر ورتی یوقاری کتوررسك یعنی
احتیاجنی دفع ایدوب مرادنه مساعده ایدرسك اقبالدن باشك اوزرنده
تاج بولورسن یعنی تاج اقبال کیوب ملوك کبی معزز ومکرم اولورسن
زیرا فقیرك دستکیری اولمق سبب دولت وغنا وحقیرك معاونتنده بولنمق
باعث عظمت وکبریادر * هرکه باشد اوز دولت بختیار * خیر ورزد
درنهان وآشکار * بعض نسخده هرکرا باشد زدولت بختیار دوشمشدر
بو نسخه یه کوره بخت منفصل یازیلور واو باشدك تحتنده ضمیر فاعلی
تأکیددر بختیار مفعولیدر وخیرما بعدنه مفعولدر (بختیار بخت دولت
وطالع معناسنه درپس (بختیار دولتلو وطالعلو دیمکدر یعنی بختی
کندویه یار ومعین درهوشیار ویار هوش درصکره جزء ثانی تقدیم
وترکیب اولنمشدر سرخوش دخی بویله‌در که اصلنده خوش سردر
اکرچه بعضیلر خوشی سره صفت طوتمشلردر ولکن قواعد فرسه
مخالفدر (ورزد مضارع غائبدر راء مهمله نك تقدیمی ایله مصدری
ورزیدن در اویکمك وبرنسنه یی عادت ایدنمك وقزانمق معنالرینه
(معنای بیت) بودر که هرکسه که دولت اخرویه‌دن طالعلو وکوکبلو
یعنی بومقوله دولت عظمایه ستاره‌سی مساعد اوله ونجم سعدده طوغوب
لوح جبیننده رقم سعادت یازله اول کسه کزلی وآشکاره خیر قزانور
وخیرلو نسنه یه یلتنور وانی عادت ایدینور زیرا یلدزینك مقتضاسی
بودر وبونك خلافی اولان ساعی بالشر اولور نتکم حدیثده کلور
اعملوا فکل میسر لما خلق له) پس بونده خیرله مراد امر مرغوبدر
مطلقا کرك (اطعام طعام (واکرام ضیف (والباس لباس وکرك غیری
* ای پسر هرکز مخور نان بخیل * کم نشین در عمر برخوان بخیل *
کم مصدر محذوفه صفتدر که اول مصدر نشستنه مفعول مطلقدر
فارسی ایله تعبیری نشین نشستن اندك وعربی ایله ترجمه‌سی اجلس جلوسا
قلیلا دیمکدر ای لا تجلس اصلا فان القلة فی مثل هذا المقام عبارة

عن

عن العدم بقیهٔ اعراب ظاهردر وجملهٔ مفردات مرة بعد اخری محرردر
معنای بیت) بودر که ای پسر هیچ بروقتده بخیل اولان کسه نك
اتمکنی یمه وعمرکده ممسك اولانك سفره‌سی اوزرنه آز اوتور یعنی هیچ
اوتورمه زیرا خسیسك طعامی داء یعنی مرضدر جومردك طعامی
دواء اولدیغی کبی انکچون بعض صلحانك فطوریله تبرك ایدرلر بونده
تعمیمدن صکره تخصیص واردر زیرا اکل نان سفره‌یه اوتورمغی اقتضا
ایتمز بلکه غیری وجهله دخی اولور پس دیمکدر که نه سفره‌سنه اوتور
ونه خود غیری وجهله طعامن اکل ایله زیرا بخیلك هرنوجهله اولورسه
طعامك اکل ایتمك همان سفره‌سنه اوتورمق کبیدر زیرا سفره‌یه
اوتورمقدن مراد اکل طعامدر فافهم * نان ممسك جمله رنجست وعنا *
میشود نان سخی نور وضیا * نان ممسك مبتدا جمله حال ورنج خبردر
نان میشودك فاعلی ونور مفعولیدر (ممسك بخیلدر که مالنی محلنه
صرف ایتمکدن امساك ایدر یعنی اکا تعلق وحفظ ایدر (رنج فارسیدر
زحمت معناسنه (عنا عربیدر که حرکتدن حاصل اولان تعبدر (سخی
شول جومرددر که حاجت مقداری بذل ایده زیاده ایتمیه زیرا بلکه
زیاده‌ده مضرت ومفسده اوله نور وضیا دیمشلردر که ضیاء بحکم
الوضع والاستعمال نوردن اقوادر انکچون ضیاء شمسه ونور قمره نسبت
اولنور قال الله تعالی (هو الذی جعل الشمس ضیاء والقمر نورا) وعند
الحکماء ضیا بالذات اولانه دیرلر ضیاء الشمس کبی ونور بالعرض
اولاندر نور القمر کبی بو بوزدن دیمشلردر نور القمر مستفاد من الشمس
وبعضیلر دیدیلر که لغتده ایکیسی میاننده فرق یوقدر انکچون نور
القمر دیدکلری کبی نور الشمس دخی دیرلر نور وضوء اجسام نیره‌دن
منتشر اولان نسنه‌در که امور حسیه یی مشاهده‌یه معیندر انکچون
دیمشلردر که النور یدرك به ولا یدرك وعند الصوفیه ضیاء نور وظلمتك
امتزاجندن ناتج اولاندر نور ایسه بویله دکلدر تفصیلی واردر اربابنه
معلومدر (معنای بیت) بودر که بخیلك نان وطعامی جملهٔ رنج والمدر
یعنی درد وبلا وزحمته سببدر که اندن ظلمت طبیعیه حاصل اولور
سخی وجومردك نان ونعمتی ایسه نور وضیادر یعنی قلب وروحك
پرنور وپرضیا اولماسنه باعثدر زیرا سخی نك قلبی نور خلوصله منور

ومالى دخى شوب شبهه دن مطهردر پس اثرى دخى اكا كوره اولور
* تا نخوانندت بخوان كس مرو * وز پى مردار چون كركس مرو * تا
مادام معناسنه مرو كلمه سنه ظرفدر نخوانند فعل مضارع منفى در
تاء خطاب مفعولى وفاعلى ناس در كس قرينه سيله و بخوان اكا
متعلقدر مرو نهى حاضردر مفعولى محذوفدر ماقبلى قرينه سيله
تقديرى مرو بخوان كس ديمكدر ومصراع ثانى نك تقديرى ومرو
از پى مردار چون كركس ديمكدر كه بوندن اعرابى ظاهردر مرو ميم
مفتوحه ايله نهيدر كه طلب ترك فعل در مصدرى رفتن در كيتمك
ويوريمك معناسنه مضارعنده رود ورونده ديرلر فايى واوه وتايى داله
قلب ايله (از پى بهر معناسنه در از پى توسندن اوتورى ديمكدر
وپى ايز واوكچه معناسنه ده كلور (مردار لاشه وجيفه ديدكاريدركه
جثة الميت در (كركس لغات فارسيه ده تحرير اولنديغى اوزره
معروف طائر عظيمدركه بيك ييل ياشر ديرلر تركيده آق بابا
ديدكاريدر بياض ريش اولور وجيفه يه قونمغله مشهوردر
(معناى بيت) بودركه مادام كه سنى دعوت ايتمه لركسه نك سفره سنه
كيتمه وجيفه دن اوتورى كركس كبى كتمه يعنى دنياى خبيثه اردنه
دوشوب كركس قوشى كبى لاشه يه قونمغه ومردار نسنه يمكه تنزل ايتمه
زيرا بلادعوة سفرۀ غيره جلوس ايتمكده رزالت وفضاحت واردر
نتكم بالاده بلندى ودنيا جيفه وطالبلرى كلاب تشبيه اولنديغى خود
اثرده وارد اولمشدر پس دنيا جيفه دن عبارت اولدى فكيف كه خبيث
وحرام اوله فافهم جدا * چشم نيكى از خسيس ودون مدار * سقف
اوراهم تو بى استون شمار * بعض نسخه ده سقف ويران راتو براستون
مدار دوشمشدر چشم مدارك مفعولى وحرف جر اكا متعلقدر سقف
دخى شمارك مفعولى وتو تحتنده ضمير خطابى تأكيد وبى اكا متعلقدر
چشم بوراده اميد معناسنه در زيرا بركسه نك اخردن اميدى اولسه
كوز اوجيله اكا نظردن واردنجه التفاتدن خالى اولماز (نيكى ده يا
مصدريه در (نيك ايودر خسيس دون خساست ودناءت وحقارت
اهلى ديمكدر پس دونك عطفى تفسيرى در (سقف خانه نك تاوانى در
قال تعالى (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) يعنى سما ارضك سقفى كبى در

عرشله كرسى يعنى سطح جنت كبى (استون ضمله اصلنده ستون دركه
درك ديمكدر اسطوانه كبى همزه لاجل الضرورة ادخال اولنمشدر
كلمات فارسيه ده نظائرى چوقدر (معناى بيت) بودركه خساست
ودناءت اهلندن ايلوك اميدنى طوتمه هم سن اوىقوله نك سقفنى دركسز
عدايله يعنى بخيل ودنى دن برنسنه رجاسنده اولمق تملسز ودركسز
خانه يه اعتماد كبى دركه تحتنده فايده يوقدر ونسخۀ اخرانك دخى آلى
بومعنادر زيرا ديمكدركه دنى آدم سقف ويران كبى دركه سن انى درك
اوزرنه طوتمه واكا كوكل ويرمه زيرا اندن خير يوقدر * كر كنى خيرى
توان از خود مبين * هرچه بينى نيك بين وبد مبين * بونك تقديرى
كر كنى تو خيرى مبين آنرا از خود ديمكدركه تو كنى تحتنده اولان ضمير
خطابى تأكيد وآن مبينك مفعوليدر وياخود ظاهر نظم اوزره دركه
تو مبتدا وآن كالاول ومبين جمله سى خبر وبعده جزاء شرطدر هرچه
مبتدا وبينى جمله سى اكا صفتدر عربى ايله تقديرى كل شىء تراه ديمكدر
نيك مابعدنه مفعول اولوب بعد الجمله خبردر وبد دخى ماقبلنه معطوفدر
عطف الانشاء على الانشاء قبيلندندر خود بوراده اماله ايله اوقنور زيرا
بدايله قافيه اولمشدر مبين نهى حاضردر بين امر حاضر اولديغى كبى
مصدرى ديدن دركه كورمكدر مضارعنده على خلاف القياس دال يايه
قلب اولنوب بينند ديرلر (معناى بيت) بودركه اكرسن برخير ايدر وياخود
اكر خير ايلرسك سن انى خودبين اولوب كنديكدن كورمه بلكه توفيق حقه
باق بلكه كنديكى افنا ايدوب توحيد افعاله ناظر اول وهرنه كه كورر سن
ايو كور وبد كورمه يعنى قبيحك قبحنى ستر وحسننى كشف ايله تا كه ستار
اسمندن حصه دار اولاسن بلكه كنديكى مقام فرقده اولوب كم ويرامز كور
وخلقه نظر جمله نظر ايدوب محاسندن غيرى كورمه زيرا حكيمك
جميع افعالى خيردر انكچون (بيده الخير) دنلدى وشر اضافت اولنمدى
زيرا شر بزه نسبتله وبعضى با لغرض در فافهم جدا
* * در صفت علامتهاى احمقان كويد * *
* سه علامت دانكه در احمق بود * اولا غافل زياد حق بود *
بونك تقديرى انكه سه علامت بود در احمق ديمكدركه دانكه عربى ده
علم ديمكدر پس سه علامت مبتدا وبود جمله سى خبر اولوب بعده

دانکه یه مفعول اولور اول مبتدا والف وصلی وقف مجراسنه اجرا
ایچوندر غافل ایکنجی بودلک مفعولی وحرف جر غافله متعلق و بعدا الجمله
خبردر بو بیتک مفرداتی شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر کهای عاقل
بیل ومتنبه اول که احمقده اوچ علامت ونشان واردر که اول علامات
انک حماقتنه دالدر اولا ذکر حقدن غافل اولور زیرا ذکر ایتمکه اولا
عقل کرکدر علم عقل اوزرنه مبنیدر پس شول دلده که علم وعقل
یوقدر معلوم ومذکور نه دن خاطره کلور پس بونده رمز واردر که
انسان دائما حضور اوزرنه کرکدر تاکه معاصیدن مصون واذکار
وعباداته مقرون اوله * کفتن بسیار عادت باشدش * کاهلی اندر
عبادت باشدش * کفتن باشدک فاعلی وعادت مفعولی وشین عادته
قیددر یعنی بحسب المعنی اکا راجعدر زیرا باشد ایکی مفعوله تعدیه
ایتمز مکر که شین اورا یرینه اولاکه را لام جاره معناسنده در نتکم بعض
نظائری مرور ایتدی کاهلی ایکنجی باشدک فاعلی واندر اکا ظرفدر
(عادت خلق انک اوزرنه مستمر اولوب معاوده ایتدکاری نسنه در
(کاهل هانک فتحیله سستدر (عبادت امرله و بلا امر اولانه شاملدر
طاعت ایسه امره مقارن اولاندر (معنای بیت) بودر که احمقک
ایکنجی علامتی بودر که چوق سویلمک اکا عادت اولور اکثار
کلام ایسه مالایعنی مقوله سندندر وانسان هراشتدوکن سویلمک
کذبدندر وانسانی یوزی اوزرنه جهنمه دوشورن لسانی شریدر
پس قلت کلام عقلدن وکثرتی حمقدندر واوچنجی علامتی بودر که
عبادتده اکا کاهلک وفتور اولور یعنی جد ونشاطله عبادته قیام ایتمز
زیرا ثمرات علم وعملدن مستفید دکل وحقیقة الحال وقوفی یوقدر
* ای پسر چون جاهل و احمق مباش * یکدم از یاد خدا غافل
مباش * تقدیری ای پسر مباش چون احمق وجاهل ومباش غافل
از یاد خدا دیمکدر که از غافله متعلق ویکدم اکا ظرفدر (معنای
بیت) بودر که ای پسر احمق وجاهل کبی اولمه یعنی بردم
وبرنفس ذکر حقدن غافل اولمه پس مصراع ثانی اولی بیان اولمش
اولور الحاصل عاقل وعالم اول که مقتضاسی دوام اوزرنه ذکر حقدر
نتکم احمق وجاهلک حالی دوام اوزرنه غفلتدر سؤال اولنورسه که

ذکر دائم محالدر (جواب بودر که جناب نبوت صلی الله علیه وسلم
نعتنده کلور که (کان یذکر الله علی کل احیانه) یعنی حضور مع الله اهلنده
غفلت یوقدر زیرا هرنه مقوله ایش طوترسه حقله در وصورت خوابده
اولسه نفسی تسبیحدر * هرکه اواز یاد حق غافل بود * از حماقت در
ره باطل بود * تقدیری هر کسی که او بود غافل از یاد حق بود در ره
باطل از حماقت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (معنای بیت) بودر
هرکسه که اوذکر حقدن غافل وغیره مشغول اوله حماقتندن باطل
یولده اولور یعنی طریق حق طریق ذکر وطریق باطل طریق سهو
ونسیان وغفلتدر باطل اولدیغی بودر که نتیجه سی یوقدر زیرا
برفایده لی نسنه یه موصل دکلدر * هیچ از فرمان حق کردن متاب *
* بهر دام ازاده رادامن متاب * کردن متابک مفعولی وجار ومجرور
اکا متعلقدر بهر ایکنجی متابی تعلیلدر دامن انک مفعولیدر دامن
معناده آزاده یه مضافدر دامن ازاده رادیمکدر دام دامندن جزء اولمغله
ساق مساق کبی بر یرده جمع ایلدی (کردن کاف عجمیله بوندر عنق کبی
(متاب نهی حاضردر مصدری تافتن در بوکمک معناسنه مضارعنده
فانی بایه قلب ایدوب تابد وتابنده دیرلر مصدر فرعیسی تابیدن کلور
(ودقائقده کلور که تاب قورمدر قورم قورم اولان نسنه یه پرتاب دیرلر
تمام قورلمش اولمسه نیم تاب دیرلر تاب دیرلر تاب اسمدر تابیدندن که
قورمقدر رسن تاب ایب بوکیجی وموتاب قیل قوریجی موتاف ده دیرلر
اصلنده تاف در فائله باء ارسنده مبادله واردر مثلا اصفهان واصبهان
وزفان وزبان دیرلر (دام دال مهمله ایله طوزاق در که اسم جنسدر
بوراده تزویر ایچون استعاره اولمشدر نتکم دام تزویر دیرلر آزاده فارغ
معناسنه که مشغوللک ضدیدر دامن دامندن تخفیف اولنمشدر که
عرب ذیل دیر (معنای بیت) بودر که هیچ حقک بویغندن بوکه ویان
ویرمه نتکم قرانده کلور (واذا انعمنا علی الانسان اعرض ونأی بجانبه)
نتکم خسیس اولان غنی فقیری کوردکده روکردان وپهلوزن اولور
ودخی تزویردن اوتوری فارغ وکندی حالنده اولان آدمک دامنی بوکه
یعنی اتکنه یاپشوب چویرمه وبی کناهی متهم وبی حضور ایتمه الحاصل
فرمان حقدن بوینکی بوکوب چویرمدیکک کبی ایل اتکنه دخی

بلا سبب یا پشوب قویرمه والا حقه وخلقه اذیت ایتمش اولورسن که
جزاسی لعنت وغضب وعذابدر فافهم * باطلی را ای پسر کردن منه
* نقد مردانرا بهر کودن منه * کردن مابعدنه مفعولدر وباطل
اکا متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در باطلی ده یا زایده در نقد ایکنجی
منه مفعول صریح وبهر غیر صریحیدر (منه نهی حاضردر مصدری
نهادندر قومق معناسنه وضع کبی مضارعنده الف حذف اولنوب
نهد ونهنده دیرلر (نقد حاضر مالدر تفصیلی بالاده در نقد مرداندن
مراد رجال اللهك اسرار ومعارفی درکه قیمت ورغبت واعتبارده
زر وسیم کبی در بلکه دخی اعلی واغلی در (کودن کاف عربی نك
ودال مهمله نك فتحه لریله آغر یوریشلو (کند پالان آتی وطوی
قوشی بوئلردن استعاره ایدوب کج فهملو احمق ونادانه کودن دیدیلر
(معنای بیت) بودر که ای پسر باطله کردن قومه یعنی بویون ویروب
تسلیم اولمه وانقیاد ایتمه بلکه حقه فرو ایله وظاهر وباطن کتاب
وسنتدن خارج اولمه زیرا حقه عاصی وخلقه مطیع اولمق یوقدر
وباطل نفس وشیطان واهل هوی ومنکر تدر ودخی رجال اللهك
نقد معارفی احمقلر النه ویرمه زیرا نادان قدر کوهری بیلمز ویدنده
ضایع اولور وعرفاء امناء اسرار درپس نامحله صرف درهم ودینار
ایتمك نتیجه خیانت ایسه کشف اسرار وافشاء راز ایتمك دخی بویله در
ودیمشلردر که لایباع الابل فی سوق الدجاج * درقضای آسمانی دم مزن
* هرکسی که بیش بین وکم مزن * تقدیری مزن دم در قضای آسمانی
وبین هرکسی رابیش ومزن کم دیمکدر که اعرابی نظائرندن ظاهردر
(درقضا درحق قضا دیمکدر حذف مضافله قضا حکم ازلیدر که
بالاده مشروحدر اخرنده یا توسل ایچوندر رسم فرس اوزره فاما اصلی
اوزرنه همزه ایله قضاء آسمانی دیمك دخی وجهدر عادت عرب اوزره
آسمانی ده یا نسبت ایچوندر (دم مزن سکوت ایله دیمکدر زیرا دم یعنی
نفس اورمغه سکوت لازم کلور (مزن نهی حاضردر مصدری زدن در
اورمق معناسنه ضرب کبی مضارعنده نون زیاده ایدوب زند وزننده
دیرلر (بیش باء عربی ایله زایددر مقابلی کم درکه ناقصدر ولکن نقصان
قلتی مستلزم اولمغله اکثر مواضعده قلت وقلت ایله دخی عدم مراد

ایدر

ایدرلر زیرا قلیل اولان نسنه معدوم کبی امر موهومدر بوراده ناظمك
قدس سره بیش ایله مرادی کاملدر آنکیچون کم ایله مقابله ایلدی که
ناقصدر وکمال ونقصان دخی معنایه راجعدر صورته دکل (معنای بیت)
بودر که قضاء آسمانی حقنده دم اورمه یعنی تکلم ایتمه زیرا بوراده
سکوت ایتمك تکلمدن اوجبدر شول جهدنکه سر قضا وقدره دکه
عارف وواقف دکلدر وبالغرض واقف اولسه دخی سویلمز زیرا ظاهر
شرعه خلل کتورر پس حکم ازله اعتراض ایتموب مقضی اکر حلو واکر
مردر قبول ایتملودر واندن بحثی ترك ایتمك کرکدر وقضایی آسمانه نسبت
ایلدی زیرا صورتی اوحده مثبتدر وقت مرهونی اولدقده سماء بعد سماء
جو هوایه واندن ساعتنده مقضی له وعلیهه نازل اولور وقضانك اسباب
مؤثره سی سماده در زیرا علویات فواعل وسفلیات قوابلدر ودخی هرکسی
زاید وکامل کور وناقص وقاصر اورمه یعنی صفت کماله وصف ایله
صفت نقصانله دکل نتکم مشهوردر که دیمشلردر (هرکوردککی
خضر بیل یعنی عین کماله باق وحقیر کورمه کرکسه فی نفس الامر
کامل وعظیم اولمسون زیرا سوز سنده درآنده دکل * دست خود را
سوی نامحرم میار * جانب مال یتیمان هم میار * تقدیری میار دست
خود را سوی (نامحرم ومیار هم جانب مال یتیمان دیمکدرکه بو تقدیردن
اعرابی ظاهر اولور نامحرم اجنبیه درکه منکوحه سی وجاریه سی اولمیه
نامحرمك معناسی محرم دکل دیمکدر پس نامحرم ایله محرمدن احتراز
ایدرکه نکاحی حرام اولاندر واستمتاعی حلال اولان دخی انده داخلدر
ذکر اولنان زوجه وجاریه کبی (میار نهی حاضردر مصدری آوردندر
کتورمك معناسنه مضارعنده آورد وارد دخی دیرلر تخفیفله میار
اندندر پس میارك اصلی مأردر همزه ایله که میم مفتوحه افادهٔ نهی
ایچوندر وهمزه ده ثقلت اولمغله یایه قلب اولنمشدر (یتیمان یتیمك
جمعیدر انساندن یتیم اولان شول صبی درکه قبل البلوغ بلا اب قاله
وحیواندن بلاام اولانه دیرلر ویتم ضمله افراد وانقطاع معناسنه اولمغله
دریتیم دیرلر زیرا دانه دار اولمغله جنسندن منفرددر وانقطاعی محلی
صدفه نسبتله در (معنای بیت) بودر که کندی الکی نامحرم جانبنه کتورمه
وکوتورمه وطو تمه نتکم بعض نسخده میار برینه مدار دوشمشدر

ونامحرمه ال اوزاتمق یازنادن کنایه ویابرعضونی مس ایتمکدر که بودخی زنادن معدود در شهوتله نظرکبی زیرا نظر ومس ذریعهٔ زنادر بوراده ظاهراولان مس حقیقی در یعنی ایلرك مالی جانبنه دخی ال کتورمه یعنی اوزاتمه نامحرمه اوزاتمدوغك کبی زیرا ایکسی دخی حرامدر ومال یتیم اکل ایدن بطننده آتش اکل ایدر پس انك نفسی دنیاده پرآتش اولمشدر اخرتده دخول نارك سببی بودر فافهم

* تا توانی راز باهمدم مکوی * کرتو باشی نیز باخودهم مکوی *

تاتوانی مکویه ظرفدر راز مفعول صریح وباهمدم غیرصریحیدر وتو باشی ده اولان ضمیر خطابی تأکیددر وبعدالجمله شرطدر یاخود مکوی ثانی یه مفعولدر وبعدالجمله جزادر بو بیتك مفرداتی ظاهر وسابقده دخی مشروحدر (معناسی) بودرکه قادر اولدقجه رازی انیس وجلیسنه سویلمه وسن اولورسك دخی سن سکاسویلمه وکندکاده محادثه قلمه زیرا صورت اولی ده بلکه همدمك امانته خیانت ایلیوب کشف رازایده وسبب فضاحتك اوله وصورت ثانیه ده بلکه محادثهٔ نفسانیه یه شیطان مطلع اوله وانی خلقه نشرایلیه زیرا بویله رازلر مکتوم ایکن من حیث لایحتسب مکشوف اولمشدر وبویله دیمك دخی جائزدرکه مصراع ثانی کشف رازی نهیده مبالغه یه محمولدر زیرا کندی رازنی کندنه کشف ایتمك جائز اولمدیغی پرده غیره کوره بطریق الاولی در نتکم کوکلندن ونظرندن صاقنور دیرلر

* تا شوی آزاد ومقبل ای عزیز * بی طمع می باش اکر داری تمیز *

بو بیتك اعراب ومفرداتی ظاهردر (معنای بیت) بودرکه ای عزیز تابند علاقه دن مطلق وآزاد ومقبل واهل سعادت اوله سن یعنی بویله اولمق ایچون بی طمع وحرص وشهوت اول اکر تمییز وادراکك وار ایسه زیرا کمال عقل انسانی علاقادن آزاد ایدر وشهوت نفسانیه دن انقطاعنه سبب اولور وخلقك مالنه والنه باقدرمز بلکه سلامت وعفت جانبنه جذب ایدوب کیدر

* * درصفت فاسق کوید * *

* هست فاسق راسه خصلت درنهاد * باشد اول دردلش حب فساد *

هست مقدم خبر فاسق را اکا متعلقدر زیرا لام جاره معناسنه در

سه خصلت مؤخر مبتدادر درخبره قید دراول باشده ظرفدر دردلش حبه ظرفدر حب باشدك فاعلی در (فاسق طاعتدن خروج ایدن کسه در (نهاد طبعدر وسرشت کبی (فساد صلاحك ضدیدر (معنای بیت) بودرکه فاسق ایچون اوچ خصلت رذیله حاصلدر نهادنده یعنی انك اوزرنه مطبوعدر اولا قلبنده محبت فساد اولور یعنی صلاح نسنه یی سومز بلکه فسادی سور ونظام انفس وآفاقه خلل ویره جك احواله میل ایدر وایکی کسه ارasında شقاق واقع اولسه اصلاح ذات البین ایتمز بلکه شدت بغضه وسبله اولان اسبابله آتش افروز اولور

* حرفتش آزردن خلق خداست * دور دارد خویش را از راه راست *

حرفت مبتدا وآزردن خبردر دور داردك مفعول اولی وخویش ثانیسی واز دوره متعلقدر (حرفت حاء مهمله نك کسریله عربی در صناعت معناسنه زیرا هرنسنه که اکا مشغول ومعتاد اوله صنعت وحرفت دیرلر شول جهتدن اکا محترفدر ورزق عیال ایچون حرف وکسب ایدر واهل حدیث فرق ایدوب دیدیلرکه صنعت عمل یدایله اولانه دیرلر خیاطت وصیاغت وکتابت وامثالی کبی حرفت ایسه تجارتدر بزازلق وغیری کبی (راه راست صراط مستقیمدرکه شرع الهی ودین مبین در رضاء حقه موصلدر (معنای بیت) بودرکه فاسقك ایکنجی علامتی خلق خدایی انجتمکدر یعنی اذیت وکسر خاطر اکا کار اولمشدر بو ایسه فسق عظیمدر زیرا قتل حکمنده درکه بناء حق هدمدر پس قاتل نیجه ملعون ایسه مؤذی دخی ملعوندر واوچنجی نشانی بودرکه کندنی صراط مستقیمدن دور وبعید طوتار وطریق ضلاله کیدر که راه کژ در کویا ناظم قدس سره دیرکه فاسق مطلق اودرکه هم کندی نفسنه وهم سائره ضرر وظلمی واردر اصلحه الله تعالی فافهم

* * درصفت شقی کوید * *

* هست ظاهر سه علامت درشقی * میخورد دائم حرام از احمقی *

هست ظاهر مقدم خبردر زیرا ظاهرست دیمکدرکه هست بوراده است یرینه در سه علامت مؤخر مبتدادر ودرشقی ظاهره ظرفدر دائم میخورده ظرفدر حرام میخوردك مفعولیدر از تعلیلدر از سبب

حماقت دیمکدر زیرا احمق ده یا مصدریه در شقی سعیدك ضدیدرکه
بد بخت دید کلری یعنی اسباب توفیقك مساعده ومعاونت ایتمدیکی
کمسه در زیرا اصلده بی ستاره درکه ولادتی نجم سعد اوزرنه مبنی
دکلدر (حرام حرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولان نسنه در) احمق ده
یا مصدریه در بوراده احمق اودرکه برنسنه بی محلنك غیریه وضع
ایلیه قبحنی بیلورکن حرامی حلال یرینه وضع ایتمك کبی حرمتی معلوم
ایکن (معنای بیت) بودرکه شقیٔ اخروی ده اوچ علامت ظاهردر اولا
احمقلغندن دائما حرام اکل ایدر اکل حرام ایسه شقاوت اخرویه یه
باعثدرکه طریق جنتدن ضال اولوب طریق ناره طوغری کتدوکی
واهل شقاوت ایله معذب اولدیغیدر پس فی الحقیقه شقاوت بودرکه
شقاوت دنیویه انك یاننده بی اعتباردر فقر وسوء حال وذلت
وخسارت کبی * بی طهارت باشد وبیگاه خیز * هم زاهل علم باشد
درکریز * بیگاه خیز بی طهارت اوزرنه معطوفدر بی طهارت باشده
متعلقدر زاهل کریزه متعلق ودر باشده ظرفدر (طهارت لغتده
نظافتدرکه پاکلك دیر وشرعده اعضای مخصوصه یی صفت
مخصوصه اوزرنه غسلدر وحقیقتده قلبی نجاسات معنویه دن
تطهیردر واندن مراد اخلاق رذیله واوصاف ذمیمه درکفر ونفاق
وکبر وحسد وغضب وریا وحب مال وحب جاه وامثالی کبی بیگاه خیز
بی وقت قالقیجی دیمکدرکه صفت مشبهه در خیزك مصدری
خیزیدن در ایاق اوزرنه قالقمق معناسنه مضارعی خیزد وخیزنده در
پس خیز اسم مرخمدر (کریز کاف عجمینك کسریله وراء مهمله نك
تقدیمیله قاچقدر فرار کبی مصدری کریختن در مضارعنده خا زایه
قلب اولنوب کریزد وکریزنده دیرلر (معنای بیت) بودرکه شقی نك
بر علامتی دخی بودرکه طهارتسز اولور یعنی آبدست آلماز ووقتسز
یعنی کیچ قالقیجی اولورکه طلوع شمسه دك اویور ونمازی قضایه
قالور وبی طهارت اولدیغی جهتدن قضا دخی ایتمیوب امر صلوة ده
تهاون وتکاسل ایتدوکی وعقاب الهیدن خوف ایتمدوکی ایچون کافر
اولور وبر نشانی دخی بودرکه اهل علم صحبتندن فرارده اولور زیرا
علم حال اوکرنمك مرادی دکلدر طلب علم ایسه هر مسلم ومسلمه اوزرنه

فرضدر بو جهتدن علما ایله مجالسه دخی فرضدر الحاصل حرام خور
وبی نماز وجاهل اولمق علامات شقاوتدندرکه صاحبی فلاح بولماز
کرکسه سعادت دنیویه مستسعد ایله اولسون مال وصحت وطول
عمر وامثالی کبی * باطهارت باش وپاکی پیشه کن * وزعذاب کور هم
اندیشه کن * بعض نسخه ده هم یرینه نیز دوشمشدر معنی بردر زیرا هم
بوراده نیز کبی دخی معناسن افاده ایدر پاکی یاء مصدریه ایله کن امرینه
مفعول اول وپیشه ثانیدر اندیشه ایکنجی کنه مفعول وازعذاب
اندیشه یه متعلقدر مفردات مرارا تبیین اولنمشدر (معنای بیت)
بودرکه وضو ایله اول وپاکلکی کندنه صنعت ایله یعنی صانع صنعتن
الدن قومدیغی کبی سن دخی الك ویوزك یومقدن خالی اولمه یعنی
یالکز اوقات مخصوصه ده نماز ایچون آبدست المق دکل بلکه طهارت
دائمه اوزرنه اولمغه سعی ایله وعذاب قبردن اندیشه وفکر ایله یعنی
خوف ایت زیرا بی طهارت وبی نمازك قبرده حالی دشوار اولور
شول معناددن که ارکان دینی هدم ایتد کیچون سؤال ملکینه جوابه قادر
اولمیوب معذب اولور * ای پسر مکریز از اهل علوم * تا نسوزد
مر ترا نار سموم * بو بیتك اعرابی ظاهردر مکریز نهی حاضردر مصدری
کریختن در کاف عجمی ایله فرار معناسنه نسوزد مضارع منفی در
مصدری سوختن در (یانمق ویاقمق معناسنه بوراده متعدی در
مر تاده مر زایده در سموم فتح سین ایله شول ریح حاره یه دیرلر که سمك
یعنی زهرك تأثیری کبی تأثیر ایلیه ودیمشلردر که سموم غالبا نهارده اولور
وسموم غالبا لیلده اولور وقرآنده کلورکه (واصحاب الشمال
ما اصحاب الشمال فی سموم) یعنی کفره شول حر نارده درکه مسام بدنه
یعنی بدنك دلکلرنه نفوذ ایدوب اجساد واکبادی احراق ایدر بو معنایه
کوره سموم سمدن اولور ثقب معناسنه یوخسه زهر قاتل معناسنه
دکل ومسام بدن منافذ بدندر (معنای بیت) بودرکه ای پسر علوم
نافعه اهلندن فرار ایتمه بلکه تعلم علم دین ایچون مجلسلرنه داخل اول
وملازمت ایله تا که سنی نار سموم احراق ایتمیه یعنی حر جهنم که زهرك
تأثیری کبی تأثیر ایدر ویاخود منافذ بدنه نفوذ ایدوب اجسادی سوزان
ایتدیکی کبی اکبادی دخی یاقوب بریان ایلر زیرا جهل ناردر علم نور

اولدیغی کبی خصوصا که علم حقائق اوله وجهل حجابدر وعلم کشفدر
العلم حجاب دیدکلری جهلدن حجابدر معناسنه در مکرکه پندار اهلی
اوله بوصورتده دخی حجاب اولان پندار در نفس علم دکل و بوندن فهم
اولنـد یکه علم معلومه کوره پرده اولماز فافهم جـدا * تا توانی هیچ
کس را بد مکو * پیش مردم هم زباب خود مکو * بعض نسخ ده
تا توانی یرینه تاتو باشی دوشمشدر مآلی بردر تامادام معناسنه مکویه
ظرفدر و باشی جمله سی خبردر وخبر مبتـدانك صورة عینی ومعنی
غیریدرکه قدرت معناسنی متضمن در پس حمل صحیح اولور بد مکونك
مفعول صریحی و هیچ کس را غـیر صریحی در زیرا را لام جاره
معنـاسنه در عربی ایله تقدیری لاتقل قولا قبیحا للواحد من افراد الناس
دیمکـدر (پیش باء عجمی ایله ایکنجی مکویه ظرفدر حرف جر
دخی اکا متعلقدر (باب اصلنده مدخل الشیء معناسنه درکه
قپودر باب البیت و باب الـدار و باب المدینـه کبی که مداخل
امکنـه درصکره علمده دخی استعمال اولندی مثـلا باب الطهاره
دیرلر که طهارتك علمنـه آنکله توصل اولنور دیمکـدر و ابواب
جنت وابواب جهنم دیرلر شول اسـبابه که انکله جنت و جهنمـه
توصل اولنه وشونسنه فلانك بابی دردیرلر اکا صالحدر دیمکدر (خود
خانك ضمه سی فتحه یه اماله ایله اوقنور بدایله قافیـه دن اونودی
(معنـای بیت) بودرکه تاسن سن اولاسن یعنی عمرك اولوب قادر
اولدقجه کمسـه یه بد سویلمه زیرا بدزبان دنیـاده مذموم وآخرتده
معذبدر وهم خلقك اوکنده و یانـنـده کندی بابکدن سوز آچوب
سویلمه یعنی نـاسك کندی احوالکه اطلاعلرینه سبب اولاجق مذاکره
بابن سد ایله وتمدح طریقیله کلامدن دخی حذرایت زیرا مطعون ومفتضح
اولورسن پس صدف کبی خاموش اول * معرفت داری کره درزر مبند *
چون رسد مهمان بروپش درمبند * بعض نسخ ده مغفرت خواهی
دوشمشدر اولکیسی اصحدر تقـدیری داری معرفت مبند کره درزر
دیمکدرکه داری معنـای شرطی متضمندر اکرداری معنـاسنه پس
مبند جملـه سی جزادر مصراع ثانی دخی شرط وجزادر مهمان رسدك
فاعلیدر بروپش ایکنجی مبنده متعلق ودر انك مفعولیـدر (معرفتدن

مراد معرفت الهیه واخرویه درکه معـاده دائردر (کره کاف عجمی
ورانك کسره لریله وهاء ساکنـه ایله دوکم معنـاسنه در عقده کبی
(زر التوندرکه اکتفا قیلنلندر مراد زر وسیمدر (مبند نهی حاضردر
مصدری بستن در بغلمق معنـاسنه مضارعنده سین نونه قلب اولنوب
بندد و بندنده دیرلر (در مبنده در قپو معناسنه دری بند ایتمك عدم
مساعده دن کنایه در نوجهله اولورسه (معنـای بیت) بودرکه اکر
معرفت طوترسك یعنی حقدن آکاه ایسك ومعـاده وقوفك اولوب
محاسبهٔ مال نه ایدوکن بیلورسك التونه وکمشه دوکم بغلمه بلکه حل
عقده ایدوب مالکی راه حقه صرف ایله والا نره دن کسب ایتـدك
ونیه خرج ایلدك دیو مسئول اولورسن وحساب شدید له محاسبه
اولنورسن چون قونق ایریشـه وطوغریلوب خانه که کلـه انی کلـه
قرشوله و قپو یی انك یوزنه بغلمه ورد ایتمه زیرا ضیفـه اکرام ایتمك
لازمدرکه امر الهی ایله جانب غیبـدن کلور و باعث برکات اولور
وذنوب انکله همراه اولوب صاحبی باردن قورتلور فافهم جـدا
* * درصفت بخیل کوید * *
* سه علامت ظاهر آمد در بخیل * با تو کویم یادکیرش ای خلیـل *
سه علامت مبتـدا ودر ظاهره ظرف وظاهر آمدك فاعلندن حالدر
با کویم متعلق (و یادکیرش عربی ایله احفظه معنـاسنه در (خلیل
دوست دیمکدر شرحی بالاده در (معنـای بیت) بودرکه اوچ علامت
بخیـل وممسکده ظاهر کلدی یعنی بخیل وخسیسك بخل وخساستنه
اوچ علامت ظاهره واردر سکا ای دوست اول اوچی سویلیـه یم
حفظ وعمـل ایله * اولا از سائلان ترسان بود * وز بلای جوع
هم لرزان بود * تقـدیری اولا بود ترسان از سائلان وهم بود لرزان
از بلای جوع دیمکدرکه اعرابی ظاهردر (سائلان سائلك جمعیدرکه
ترك دلنجی دیر سئوال استعطائی معنـاسنه (ترسان صفت مشبهه در
قورقغان معنـاسنه مصدری ترسیدن درکه قورقمقـدر (لرزان ده
صفتدر دترکن معناسنه مصدری لرزیدن درکه دترمکدر (معنای بیت)
بودرکه بخیلك اولکی نشانی بودرکه سائللردن قورقغان اولور وراست
کلسه بکزی دونر وچپ وراست یوز چویرر ودفعیله مقید اولور

وایکنجی علامتی بودر که اچلق بلاسندن دترکن اولور یعنی اچ
اولورسه دفع جوع ایچون خرج لازم کلور دیو الم واضطرابه دوشر
پس کندی جوعی غصه سن چکن دنی نك آخره اطعام واحسان ایتمك
احتمالی اولورمی قاتله الله تعالی * چون رسد دررہ بخویش وآشنا *
بکذرد چون باد وکوید مرحبا * بو بیتك اعرابی ظاهردر (خویش
خاء معجمه نك کسری وواو رسمیله خصم وقوم خویشاوند کبی (آشنا
بلش مقابلی بیکانه در که یاد در (بکذرد بانك ضمی وذال معجمه ایله
مضارع عدر مصدری کذشتن در بریردن بریره کچمك معناسنه
مضارعنده شین رایه قلب اولنوب بکذرد و بکذرنده دیرلر (مرحبا
طائفهٔ عرب اکرام مراد ایتدکلری مخاطبه مرحبا دیرلر موضع رحبه
ضمله یعنی واسعه کلدك اکرقلبده واکرمکانده که سنك اوزرکه ضیق
یوقدر دیمکدر دیمشلردر که مرحبا دیمك سنتدر زیرا جناب نبوتدن
صلی الله علیه وسلم مرارا صادر اولمشدر وابتدا مرحبا دیمك ملوك
یمندن سیف بن ذی یزن دن قالمشدر (معنای بیت) بودر که چونکه
بخیل بولده خصم وقوم واشنایه ایریشه وملاقی اوله بندن برشی جر
ایدرلر دیو خوفندن یل کبی کچرو برقوری مرحبا دیر وانکله دفع ایدر
زیرا انلره بالکلیه اجنبی معامله سن ایده مز سائر بیکانه لره ایتدوکی کبی
والله الحفیظ * نبود ازنانش کسی را فایده * کم رسد با کس زخوانش
مایده * از فایده یه متعلق وفایده نبودك فاعلی وکسی مفعولیدر کم
محذوفه صفتدر که اول محذوف رسده مفعول مطلقدر عربی ایله
تقدیری یصل وصلا قلیلا ای لا یصل اصلا کما هو شان الممسك الشحیح
وفارسیه ایله تقدیری رسد رسیدن کمتر با کس رسده متعلق وجار
ومجرور مایده یی بیاندر ومایده رسدك فاعلیدر (فایده یاء مثناتله لغتده
علمدن ومالدن تحصیل اولنان نسنه در فیدن مشتقدر که زیاده اولمق
معناسنه در وعرفده فعل اوزرینه ترتب ایدن مصلحتدر اول فعلك ثمره
ونتیجه سی اولدیغی جهتدن (خوان سفره در نتکم مرور ایتدی
(مایده دخی یاء مثناتله مید دن در حرکت معناسنه مایده طعامدر
واوزرنده طعام اولان سفره در واکر طعام اولمزسه خوان در
زبان وزنی اوزره (معنای بیت) بودر که بخیلك نانندن وطعامندن

برکسه یه فائده وثمره اولماز کرك اقارب وکرك اجانب وکرك اشنا وکرك
بیکانه وانك سفره سندن کمسه یه طعام از ایریشور یعنی نادر واقع
اولور که ضرورت قویه ده بولنور و بلکه کمسه فی المثل اتمکی اوجنی
اصرمیوب دنیادن اویله کیدر نتکم پنی حمید دیو مشتهر اولان شخص
بو العجبدن احوال غریبه منقولدر و بعض حکایات دخی محلنده در
* * در بیان حاجت خواستن کوید * *
* حاجت خودرا مجواززشت رو * انکه دارد روی خوب ازوی بجو *
حاجت مجوزنك فاعلی وجار ومجرور مجویه متعلقدر انکه نك تقدیری
نکسی درکه مبتدادر ودارد جمله سی اکا صفتدر ازوی بجویه متعلقدر
و بعد الجمله خبردر (زشت رو صفت مشبهه در چرکین یوزلو معناسنه
(بجو بانك ضمیله امردر زیرا مضارعك اولی مضموم اولمسه اوزرنه
داخل اولان بانك حرکتی دخی تابع اولور (معنای بیت) بودر که کندی
حاجت ضروریه کی چرکین یوزلو کمسه دن آرامه وطلب ایلمه بلکه
اول کمسه که کوزل یوزلو تر اندن استه وحدیثده کلور که (اطلبوا الخیر
عند حسان الوجوه) یعنی حسن الوجه اولمق اعتدال مزاج و بعض
اسباب ملایمه نك اثری درکه غالبا انده خواص شریفه ابداع اولنمشدر که
ازجمله خوبرویك قاضئ حاجات اولوب ارباب ضرورته بشاشت
وجهله استقبالیدر * مؤمنی را باتوچون افتاد کار * ناتوانی حاجت
اورابرآر * مؤمنی راده را لام جاره معناسنه اولمغله افتاده متعلقدر کار
افتادك فاعلیدر باتو دخی اکا متعلقدر تقدیری چون افتاد کار مؤمنی را
با تو دیمکدر ناتوانی برآره ظرفدر حاجت انك مفعولیدر و بعد الجمله
جزاء چوندر مؤمنی راده یا وحدت ایچوندر (افتاد ماضیدر مصدری
افتادن در دوشمك معناسنه وافتیدن دخی کلور مستقبلنده الف ویا
ساقط اولوب افتد وافتنده دیرلر (برآر برا استعلا ایچوندر علی کبی تحسین
ایچون زاید دخی کلور آر مدله امر حاضردر مصدری آوردندر
کتورمك معناسنه مضارعنده آورد دیرلر وتخفیفا حذف واوله آرد دخی
دیرلر که آر بوندندر آور اولکیدن اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که
چونکه برمؤمنك سنکله ایشی دوشدی وسکا متعلق مصلحتی واقع
اولدی مادامکه قادر اولاسن انك حاجتنی یوقرو کتور و یره براقمه یعنی

حصوله كلمسنه سعی واهتمام ایله زیرا مصالح ناسده بولنمق كندی
نفسنه خدمتدن افضلدر شول جهتدنكه مصلحت غیرده مجبور كبیدر كه
مرتبهٔ فرضدر وكندی خدمتنده مختاردر كه مرتبهٔ نافله در فرض ایسه
نافله دن اقوی در وبر دخی عندالعارفین مقصود اصلی نفسندن فنا
بولمقدر خدمت نفسانیه ایسه وارلق كتورر * حاجت خودرا جز
از سلطان مخواه * چون بخواهی یافت از دربان مخواه * حاجت
مخواهك مفعولیدر جز حرف استثنادر بو استثنایه مفرغ دیرلر نتكم
نظائری مرور ایتدی یافت كرچه ماضیدر ولكن ایكی فعلك اجتماعندن
فایده اولماغله بوراده ونظائرنده مصدر معناسنه اخذ اولنور یافتن كبی پس
یافت بخواهك مفعولیدر از ما بعدنه متعلقدر (دربان قپوجی در كه پوپی
كوزه‌در وبكلر (معنای بیت) بودر كه كندی حاجتكی هیچ برفرددن
استمه الا سلطان اعظمدن وانك حكمنده اولان اغنیادن طلب ایله
زیرا اغنالری جهتیله تحصیل مراده قادرلردر چونكه حاجتك سلطاندن
بولبسرسن واو قپودن وجوده كلمك ممكندر پس قپوجیدن وانك
حكمنده اولان ضعفا وفقرادن استمه زیرا عاجزلردر ناظم قدس سره
حسان الوجوددن طلبی تقدیم ایلدی زیرا انك اسعاف مرامه علامتی
ذاتی در سلطانك ایسه سلطنت وخزائنی اعتباریله در وبونده
اقطاب دخی داخل اولدی زیرا انلرك دخی اسماسی ذاتیه وكلیه در
وظاهرده یدلرنده خزائن یوغیسه دخی قلبلرنده مساعده یه داعیه
اولیجق توجه وهمت دل ایله سهولتله حصول پذیر اولور نتكم
جدیثده كلور (اذا تحیرتم فی الامور فاستعینوا من اهل القبور) یعنی
من اهل الفناء وحقك غیر یدن اول غیرده اسماء الهیه ملاحظه سیله در
والا خلقك اغنیاسی دخی فقرادر قال تعالی (یا ایها الناس انتم الفقراء
الی الله) یعنی حقه افتقاركی بلدكسه غنی بابدن طلب ایتسك حقدن
طلبه راجعدر كه باب اكا وسیله در * از وفات دشمنان شادی مكن *
از كسی پیش كسی دادی مكن * تقدیری مكن شادی از وفات دشمنان
دیمكدر كه حرف جر شادی یه متعلقدر وشادی مكنه مفعولدر
ایكنجی از دادی یه متعلقدر دادی دخی مكنه مفعولدر پیش دادی یه
ظرفدر تقدیری مكن دادی از كسی پیش كسی دیمكدر (وفات موتدر

وفی دندر ضمله كه برنسنه تمام اولوب غایته ایرمكدر پس موت ووفات
دیدكلری عمرك تماسنده اولمق حسبیله در وبوندن اخذ اولنديكه
وفات ده تا اصلیه دكلدر فوائده اصلیه اولدیغی كبی (شادی ده یا
مصدریه در شاد اولمق معناسنه (دادی ده یا مصدریه در طلب عدل
وداد معناسنه حاكم حضورنده ایسه داد وفریاد دیمك خصمندن
شكایتدن ناشی اولمغله داد دالین ایله شكایت معناسنه ده استعمال
اولندی (معنای بیت) بودر كه دشمنلرك موتندن مسرور اولمق ایله
زیرا دوران سنی ده انلرك اردنجه چوق مدت آلیقومز بلكه (الدنیا
ساعة) موجبنجه عمر دنیا برساعت كبی كذر ایدر وكمسه یه بقاسی اولماز
پس برساعت عمر ایچنده كندی غمن قویوب غیرك موتیله فرحناك
اولمقدن نه حاصل اولور مكر كه سجدهٔ شكری موجب نسنه اوله
نتكم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم غزوهٔ بدرده سر ابی جهلی
مقطوع كوردكده شكرا بش كره سجده ایتدیلر ودخی كمسه‌دن كمسه
اوكنده ویاننده شكایت ایلمه زیرا ضرری وار فایده سی یوقدر
مكر كه عدل ایچون سلطانه شكایت ایلیه‌سن وخصمكدن داد خواه
اولاسن وحالكی حقه عرض ایده‌سن ویا خلقه عرض ایتدوكك
صورتده مرادك تشكی اولمیه بلكه المكی دفع وبرای تسلی اولا كه
اكا حكایت دیرلر زیرا لسان عارفه شكایت دوشمز بعد ذا بو بیتك
ماقبلنه مناسبتی بوقدر ظاهر بودر كه مخطلر بونی محلندن رفع ونا محله
وضع ایتمشلردر وبو كتابك اكثر مواضعی ملعبهٔ جهلا اولمشدر والله علیم
بما یصنعون * * درصفت سخت دل میكوید * *
* سخت دل راسه علامت یافتم * چون بدیدم روی ازوی تافتم *
تقدیری یافتم سه علامت سخت دلرا دیمكدر كه یافتم ماضی متكلم
وحده در سه علامت انك مفعولیدر سخت دلر اده را لام جاره
معناسنه در كه یافتمه متعلقدر چون بدیدم جمله‌سی شرطیه در روی
تافتمك مفعولیدر واز اكا متعلقدر وبعد الجمله جزا در سخت دل
صفت مشبهه در قاتی دللو وبوركلو معناسنه ودقائقده كلور كه
سخت محكمدر مقابلی سست در كه كوكشكدر سختك تركیده معناسی
بركدر برك یورزلو دیمك یرده عجم سخت روی دیر بركلكه قایلق لازم

اولدیغندن اوتوری مجازا قانی یه سخت دیرلر قانی ککشك دیجك بردن
بجم سخت سست دیر قابلغـه سختی دیرلر یافتم مصـدری یافتن در
بولمق معناسنه مضارعی یابد کلور تافتم تاء مثناة فوقانیه ایله مصدری
تافتن دیر بوکمك معناسنه مضارعی تابد کلور معنای بیت) بو در که
قانی کوکللو کسه ایچون اوچ علامت بولدم چون اول سخت دلی
کوردم آندن یوزمی بوکدم وچویردم اول اوچ علامت قبیحه دن
اوتوری پس برکسه دن اعراض ایتمك قباحتی حسبیله در یوخسه
بحسب الذات دکل و بویله دیمك دخی جائزدر که چونکه فکر ایتدم کوردم
اول اوچ نسنه نك نهایت مرتبه ده قبیح اولدیغنی اندن اعراض وحذر
ایلدم تا که سخت دل اولمیام زیرا سخت دل اولان کسیه کلام حق
تأثیر ایتمز (ختم الله علی قلوبهم) زمره سندن اولور وسختلغندن
بی مرحمت وشفقت اولوب اخر (وغضب الله علیهم) شراره لری انك
اوزرنه دخی صاچلور * برضعیفان باشدش جور وستم * هم قناعت
نبودش بایش وکم * برجوره متعلق وجور باشدك فاعلی وشین مفعولیدر
باقناعته متعلق وقناعت نبودك فاعلی وشین مفعولیدر ضعیفان ضعیفك
جمعیدر مقابلی قوی در بوراده مراد ضعف حالدر یوخسه ضعف
بدن دکل (جور ظلمیدر کوچ ایتمك معناسنه اصلنده حقدن عدول
ایتمکدر (ستم دخی ظلم معناسنه در پس عطف تفسیری اولور قناعت
قسمته رضادر (بیش باء عربی ایله زاید (وکم ناقص در مقصود آز
وچوق دیمکدر اصلنده قناعت آزه در ولکن آز وچوق یاننده برابر
اولدیغن اشعار ایچون مقابلی ایله جمع ایلدی (معنای بیت) بو در که
اول سخت دلك برعلامتی بودر که انك ضعفا وفقرا وبی نام اولنلر
اوزرنه ظلمی اولور و کوچ طوتر زیرا فی المثل قلبنده مرحمت خلق
اولنمامشدر وبرنشانی دخی بودر که انك چوغه وآزه قناعتی اولماز
یعنی ایکیسی انك یاننده برابر دکلدر بلکه چوق اولدیغی زمان منبسط
وآز اولدیغی وقتده منقبض اولوب نه کثیره شکر ونه قلیله صبر ایدر
زیرا قلبنك حقله آشنالغی یوق وسر قضا وقدردن بی خبردر
* موعظت هرچند کویی بیشتر * در دل سختش نباشد کارکر *
موعظت کویی نك مفعولیدر بیشتر موعظه نك صفتیدر زیرا تقدیری

هرچنـد کویی موعظت بیشتر دیمکدر که موعظهٔ کثیره مراد در
در دل کارکرك ظرفیدر کارکر نباشدك مفعولیدر فاعلی تحتنده ضمیر
موعظـه در (موعظت تاء طویله ایله عادت عجم اوزرنه در که زیاده
دیجـك یرده زیادت دیرلر هم تاء طویله یازرلر وهم تلفظ ایدرلر پس
موعظت ده تا خطاب ایچون دکلدر بلکه موعظه دیمکدر کـه
وعظدن اسمدر (وعظ شول زجردر که تخویفه مقارن اوله و بعضیلر
دیدیلر که وعظ قلبی ترقیق واثارهٔ خشیت ایدر وجهـله تذکیر در
(چند عدد دن سؤالدر کم معناسنه نمقدار دیمکدر (بیشتر باء عربی ایله
زیاده زلك معناسنه زیرا ترادات تفضلدر پس برنسنه نك آرتوقلقـده
فضلنی بیـان ایتسلر بیشتی وافزوتی واکسکلکده کمتی دیرلر کارکر
اولکی کاف عربی وایکنجی فارسیدر (کارکر مؤثر معناسنه در زیرا
کار ایش وکر ادات فاعلدر ایشجی معناسنه آهنکر دمرجی دیمك
اولدیغی کبی (معنای بیت) بودر که سخت دلك برعلامتی دخی بودر که
هرنقـدر زیاده موعظه سویلسك ونصیحت ایلسك دل سختـنده
مؤثر اولماز زیرا سنك خارا کبی در که سنکه باران تأثیر ایتمـدیکی کبی
اکا دخی فیض پند کار ایتمز کویا اصمدر که اشتمز قال تعـالی (ولهم
آذان لایسمعون بها) یعنی اذن که ضمله قولاقدر کلام حق کوش
ایچون خلق اولنمش ایکن ماخلق له ده استعمال ایتمامکله اصم کبی
اولورلر سائر مشـاعر وحواس وقوی دخی بویله در * هر که عاری
باشدش ازحسن وحیا * ازپی حاجت به پیش اومیا * بو بیت دخی
محلنده دکلدر بالاده نظائری صفتده کرك ایدی ولکن ناسخلر بلامناسبة
یازلمشلردر تقدیری هرکسی که باشد عاری ازحسن وحیا میا به پیش او از
پی حاجت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر (عاری عریاندر حسن
بالاده ذکر اولنان روی خوبه اشارتدر نتکم تفصیل مرور ایتدی (حیا
انقباض نفسدر برنسنه دن که فعلنده لوم واردر کشف عورت وفعل
معاصی کبی پس حیایه خجالته مؤدی اولان نسنه نی ترك لازم کلور
ازپی تعلیل ایچوندر (پیش باء عجمی ایله جهات ستدن در قدام
معناسنه که اوکدر که مقابلی صوکدر (میا نهی حاضر در مصدری
آمدن در کلمك معنـاسنه مستقبلا تنده میم یایه تبدیل اولنوب آید

وآینده دینلور پس اصلی مه آاولور که تخفیفا همزه یایه قلب اولنمشدر (معنای بیت) بودر که هر کسه که حسن و جمالدن عاری اوله وصبیح الوجه اولمیه حاجت ضرروریه کدن اوتوری انك اوکنه و یاننه کلمه واکا عرض حاجت ایتمه زیرا مقضی المرام اولمزسن شول وجهدن که زشت آدمك خساست ودنائت خواص واوازمندندر وبی حیا و بی ادب اولان دخی سنی صفر الیدردایتمکدن اوتانمز آخر یانندن تهی دست ومحزون چقرسن * اهل دنیا را بمعنی مرده دان * تا نباشی همنشین مردکان * تقدیری دان اهل دنیا را بمعنی مرده دیمکدر که اهل دنیا دانك مفعول اولی، ومرده ثانیسی و بمعنی اکا ظرفدر وهمنشین نباشی نك مفعولیدر (اهل اهل الله خاصة الله در که حقه مضاف اولورلر واهل الآخرة خاصة الآخرة در که اکا نسبت اولنور واهل الدنیا خاصة الدنیادر که نسبتلری دنیایه در پس اهلیتده اشنالق وانس اولملق معناسی واردر بو جهتدن حقله اشنا وانس اولان جمله نك فوقنده در که انده اجنبی لك ووحشت یوقدر اصلا واهل آخرت حقدن اجنبی وآخرتله اشنا واهل دنیا آخرتدن اجنبی ودنیائله اشنادر (معنی بو راده صورت مقابلیدر اولنده باء ظرفیه در (تا تحذیر ایچوندر که صاقن دیمجك یرده استعمال اولنور (معنای بیت) بودر که اهل دنیایی معناده وحقیقتده میت بیل اکر صورتده وظاهرده احیادن ایسه ده نتکم اهل اللهی واهل آخرتی زنده بیل اکر موتادن ایسه ده زیرا حیات وممانده معتبر اولان قلبك حالیدر انکچون قرآنده کافردن میت ایله تعبیر اولنمشدر ایمدی آکاه اول وصاقن مرده لرك همنشین ومصاحبی اولمیه سن یعنی اهل دنیانك حب دنیائله قلبلری مرده اولمغله انلرله صحبت ایتمك همان مرده ایله صحبت کبی در پس برقلبی آکاهله صحبت ایله تا که بحکم الجوار انك حیاتندن سکا دخی حیات سریان ایده

*** ⁂ درصفت قناعت کوید ⁂ ***

* باقناعت ساز دائم ای پسر * کرچه هیچ ازفقر نبود تلخ تر * باسازه متعلقدر دائم اکا ظرفدر مصراع ثانی نك تقدیری کرچه نبود هیچ تلخترازفقر دیمکدر که تلختر نبودك فاعلی وجار ومجرور تلختره متعلقدر واصل تقدیر کرچه نبود هیچ چیزی تلختر دیمکدر که هیچ چیزی نبوده

فاعل وتلختر فاعلك صفتیدر (سازامر حاضردر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سازد وسازنده دیرلر مصدرفرعیسی سازیدن کلور ساز یراق معناسنه دخی کلور یول یراغی واوازمی کبی (کرچه بوراده عربی ده ان وصلیه یرینه در (فقردن مراد فقر صوری در که غنا مقابلیدر یعنی عدیم المال واهل ضرورت اولمقدر (معنای بیت) بودر که قسمته رضائله دوزل وقوشن وکچن ودائم راه دین ده کنند که یراغ ایله اکرچه فقردن آجی رق وزهرناك نسنه یوقدر انکچون خلق ماله میل ایدر زیرا فقر ذاتی اوزرنه مجبولدر پس اکر فقر برتلخ نسنه اولمیایدی ماله میل ایتمز وطلبکاری اولمازدی * هر سحر برخیز واستغفار کن * فرصتی اکنون که داری کار کن * تقدیری برخیز هر سحر وکن استغفار دیمکدر که هر سحر برخیزه ظرفدر ومصراع ثانی نك تقدیری فرصتی که اکنون داری کن کار دیمکدر که فرصتی مبتدا واکنون داری یه ظرفدر وبعد الجمله مبتدایه صفتدر پس که نك تأخیری ضرورتله در والا موصوف وصفت اراسنده رابطه در وکن جمله سی خبردر وجملهٔ خبریه ده رابطه مبتدا محذوفدر تقدیری کار کن در آن فرصت دیمکدر (فرصت ضمله عز یدر نوبت معناسنه (سحر حرکت ایله قبیل الصبح در که کیجه نك سدس اخیری در که عالم حقیقتدن اول وقتده فلك قمره بعض تأثیرات نزول ایدر (برخیز برتحسین لفظ ایچون زائددر اوائل مصادر وافعال اوزرنه ادخال اولنور (خیز امر حاضردر مصدری خیزیدن در اایاق اوزرنه قالقمق معناسنه مضارعی برخیزد کلور (استغفار مغفرت وستر ذنوب طلب ایتمکدر (اکنون فتحله بتمدی معناسنه تخفیف ایدوب کنون دخی دیرلر (معنای بیت) بودر که هر سحر وقتنده فراشکدن قیام ایله وآبدست آل ونماز قیل وتوبه واستغفار ایدوب والمستغفرین بالاسحار زمره سندن اول ووضوء وصلوة اثناء بیتده درج اولندی زیرا فی الجمله احیاء لیل بولنمدقجه بی طهارت تضرع ونیاز وتوبه واستغفار آثار صلحادن دکلدر و بر فرصت ونوبت که شمدی طوترسن فوت اولمدن کار ایله یعنی کذشته لره که خلیفه سن ونوبت حیات سکا دکمشدر عمر کرانمایه نك

قدرنی بیل وغنیمت اکله وفائده لی ایش طوت که عمل صالحدر والا
ناکاه کذر ایدوب راه عقبایه بی زاد کیدرسن ووقت تدارك فوت
اولیجق کند که نوجهله چاره ایدرسن فافهم * همنشین خویش را
غیبت مکن * غیر شیطان برکسی لعنت مکن * غیبت مکننك مفعول
اولی وهمنشین ثانیسی در واصلنده مفعول بردر زیرا غیبت مکن لسان
عربی ده لاتغتب معناسنه در ومصراع ثانی دخی بویله در که لاتلعن
علی احد غیر الشیطان دیمکدر که غیر احدك صفتیدر ولعنت علی
کلمه سیله مستعملدر (غیبت غین معجمه نك کسریله در معناسی غایبی
بروجهله ذکر ایتمکدر که اکر اشتسه ملول ومحزون اوله انکیچون مؤمنلر
اوزرنه حرامدر زیرا اذایی مشتملدر وقرآنده (ولا یغتب بعضکم بعضا)
دیو تصریح بالنهی اولنمشدر (معنای بیت) بودر که کندی مصاحب
وجلیسکی غیبت ایتمه زیرا بلکه کوشنه کیروب متأذی اوله
اذیت ایسه حرامدر واشتمدوکی صورتده دخی امر منهی ارتکاب
ایتمش اولورسن وعلی کل حال جزاء بد وتنزل بولورسن وبلکه
همدمك اولمیانلری اغز که المه ولسانه کتورمه مکر که فاسق اوله
نتکیم حدیثده کلور (لاغیبة لفاسق) اکرچه بعض عارفین بونفیی
نهی معناسنه اخذ ایدوب غیبت فاسقدن دخی منع ایتمشدر ودخی
شیطاندن غیری برکسه اوزرنه لعنت ایلمه یعنی شیطانه
لعنت ایله زیرا لعنتی نصله ثابتدر وشیطان انس دخی بویله در نتکیم
تنزیلده کلور (شیاطین الانس والجن) یعنی انسك ماردلرنه دخی
خبث ذاتیلرندن اوتوری لعنت اولنور زیرا شیطانله تعبیر اولندی
وبونلر ظالم لنفسه اولمغله (الا لعنة الله علی الظالمین) دنلدی
وبعض صلحا شیطانه لعنت ایتمدی دها نمی تلویث ایتمم دیو ولکن
قاریء قرآن مترجم حق اولیجق محل لعنتی قرآنده نیجه لعنت ایتمش اولماز
فافهم وبر دخی بودر که اهل تمکین مراتب اوزرنه جاری در پس صدیق
اولان مقام فرق وبقاده اثر نبوی وآثار اکامله اقتفا ایدر ودیمشلر در که
اکثر لعنت شتمه محمولدر والامحلی ایسه فیها والا لاعنه مردود اولور
پس بلا سبب وبلا محل لعنتدن حذر کرکدر فافهم جدا * چون
شود هر روز در عالم جدید * از کناهان توبه می باید کزید * هر روز

شودك فاعلی وجدید مفعولی ودر اکا ظرفدر از توبه یه متعلقدر توبه
کزیدك مفعولیدر کزید کزیدن معناسنه بایدك فاعلیدر وبعد الجمله جزاء
شرطدر (جدید عربی در یکی معناسنه عجم نودیر فتحله که حدیث الانشاء
اولان نسنه در (جد اصلنده قطع معناسنه در توبه جدید دیدکلری
قطعی قریب العهد اولمغله در بورادندر که لیل ونهاره جدیدان دیرلر
زیرا دائم تازه لنور (کزید کاف عجمینك ضمیله ماضیدر مصدری
کزیدندر که اورندلمکدر (معنای بیت) بودر که چون هر کون عالمده
یکی اوله وتازلنه کناهلردن توبه اختیار ایتمك کرك یعنی توبه بی ده
تازه لمك لازمدر زیرا انسان خطادن خالی دکلدر مقصود کیجه وکوندز
ولکن احدهما ایله اخردن اکتفا ایلدی ولکن روز که عرب یوم دیرآن
غیر منقسمدن دخی عبارت اولور پس توبه رجوع دائمه محمولدر کرك
کیجه وکرك کوندز ورجوع دائم توبهٔ عارفین در زیرا انلر طرفة العین
حقدن غافل ومنفك اولمازلر فافهم * هر کرا ترسی نباشد از خدا *
* حق بترساند ز هر چیزی ورا * بونك تقدیری دیمکدر که هر کسی که
اورا نباشد ترسی از خدا بترساندن حق زهر چیزی ورا پس هر کسی
مبتدا ترسی نباشدك فاعلی اورا مفعول غیر صریحی زیرا را لام جاره
معناسنه در از ترسی یه متعلقدر وبعد الجمله که رابطه سیله مبتدایه
صفتدر حق بترساندك فاعلی وحرف اکا متعلق ورا انك مفعولیدر
اصلنده اورادر ترسی اخرنده یا زایده در ترس فتحله قورخودر خوف
معناسنه وحلیمی ده کلور که ترسیدن لفظندن اسم مصدر در ترسیدن
قورخمقدر بترساند متعدی در مصدری ترسانیدندر قورخمتق
تخویف کبی (معنای بیت) بودر که هر کس که انك حقدن خوفی
اولمیه وغضب وعقابندن حذر قلمیه حق تعالی آنی هر شیدن
قورخیدر وفزعه دوشر وربوندن فهم اولندیکه شول کمسه که الله
تعالینك جلالی وهیبتندن خوف ایده واسماء قهریه سنی ذکر ایدوب
مؤاخذه سندن خشیته دوشه جمیع اشیا اندن تهیب ایلر وکندی
آنلردن امن اوزرنه اولور مکر که خوفله مأمور اولدیغی کمسه دن
خوف ایده الله تعالیدن خوف ایتمین کبی قال الله تعالی (یاموسی خف
من الذی لایخاف منی) فافهم * تا توانی حاجت مسکین برآر *

* تابارد حاجت را کردکار * تا توانی برآره ظرف وحاجت برآرك
مفعولیدر کردکار باردك فاعلی وحاجت مفعولی وجمله سی تعلیلیه در
مسکین من لاشیٔ له معناسنه در مراد مطلقا فقیر وضعیفدر کردکار
کاف اولی نك عربیتی وکسریله وثانیه نك عجمیتی ایله فعال معناسنه درکه
الله تعالی در تنکم بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودر که مادام که
قادرسن مسکین وفقیر وضعیفك حاجتن یوقاری کتور یعنی ضر ورتن
دفع ایله ومرادکی روا قیل ودستکیری اول تا که فعال لما یرید اولان
الله تعالی سنك حاجتکی یرده قومیه ورفع ایدوب وجوده کتوره زیرا
(انما هی اعمالکم ترد علیکم) موجبنجه هرکس عملنه کوره بولور محسنه
احسان ومسیئه اساءت اولنور تنکم اسم عدلك حکمی بودر فافهم
* هست مالت جمله درکف عاریت * کر بماند از تو باشد زاریت *
هست بورادهاست معناسنه تقدیری مالت جمله عاریت است درکف
دیمکدرکه مالت مبتدا وجمله آنی تأکیددر عربی ایله تقدیری مالك
کله دیمکدر پس مالتده تا خطاب ایچوندر وعاریت خبر ودرا کا ظرف
وقیددر مصراع ثانی شرط وجزادر از بماند متعلقدر زاریت باشدك
مفعولیدر حذف مضافله تقدیری سبب زاریات دیمکدر که یا مصدریه
وتا خطاب ایچوندر کف اصلنده تشدیدله درال آیه سنده مشهوردر
ولکن یده دخی اطلاق اولنور کما فی القاموس عاریت ده یا اصلنده
مشدددر وتا اصلیه در عادت عجم او زرنه طویله یازیلور وتلفظ دخی
اولنور عرب عاریه دیر قاموسده کلورکه عاریه تشدیدله در تخفیف
دخی اولنور بین الناس تداول اولنان نسنه در جمعی عواری کلور
تشدیدله وتخفیفله ذکره فی العور علی انها واویة وعربك تعاورنا العواری
دیدکلری اکا دالدر وتعاور تداول وتناوب معناسنه درکویا بنوبت
معیر وبنوبت مستعیر ایچون اولور وفقهده کلورکه عاریه بلاعوض
تملیك اولنان منفعتدر اکر عوضله اولورسه اکا اجاره دیرلر (معنای
بیت) بودر که سنك الکده اولان جمله مالك عاریه درکه سندن استرداد
ایدرلر ویا انکه قالماز اکر اول مال سندن صکره قالورسه نالان وکریان
اولمغه سبب اولور پس خلافت حقله اول مالی محلنه تسلیم ایله
وضروری الکدن چقمدن اختیارکله انفاق ایت قال الله تعالی

(وانفقوا مما جعلکم مستخلفین فیه) یعنی سزده اولان مال اصالة
سزكدکلدر بلکه سز وکیل وخلیفه سزکه طرف حقدن بطریق
العاریه والامانه متصرف سز بوجهتدن حقك مالنی راه حقده ینه
امر حقله انفاق ایدیکوز اشته بومعنادندرکه عارف بومال حقکدر پس
بکا انك زکاتنی ویرمك لازم کلمز دیه مز زیرا حق زکاتله امر ایتمشدر
بومعنادن خلافة زکوة ویرر فاعرفه * عاریت را بازمی باید سپرد *
* هیچ کس دیدی که زر باخود ببرد * عاریت سپردك مفعولی وسپرد
دخی سپردن معناسنه بایدك فاعلیدر هیچ کس مابعدنه مفعولدر زر
ببردك مفعول صریحی وباخود غیر صریحیدر وبعد الجمله که
رابطه سیله هیچ کسه صفتدر (سپرد سین مهمله وباء عجمینك ضمه لریله
ماضیدر بوراده مصدر معناسنه درکه اصمرلمق وطپشرمق معناسنه
تسلیم کبی مضارعنده سپارد دیرلر الف زیاده سیله وبلا الف سپرد
دخی جائزدر ا دیدی مضارع مخاطبدرکه استفهامی متضمندر (زر
خصوص اوزرنه آلتوندر بوراده مطلق مالدن عبارتدر ماقبلی
قرینه سیله زر تخصیص اولندیغی قلبه سائردن الصق وادخاره اوفق
اولمق حسبیله در (معنای بیت) بودرکه عاریتی کیرو یعنی صاحبنه
طپشرمق وتسلیم ایلمك کرکدر یعنی معیر اولان کمسه عاقبت عاریتی
مستعیر الندن استرداد ایتملودر انکیچون عرب تعاورنا العواری دیدی
یعنی ایدیٔ ناسده اولان امورك جمله سی کرك اموال وکرك مناصب
عواریدر که نوبت بنوبت تعاور وتداول اولنور وبر کمسیه باقی قالماز
وهیچ کمسه یی کوردکمی که مالی کندیله بله قبره کوتردی یعنی کوردك
پس مالك استصحاب اولندیغی اولمجق عاریه اولان نسنه یی بندر
دیمك کذب کبیدر وموجودی مصروف قلمامق خطادر ودنیایه تعلق
ایتمك غرور وغفلتدر * حاصل از دنیا چه باشد ای امین * نه کزی کرباس
ویك پاره زمین * چه باشد حاصل از دنیا دیمکدرکه چه اسم استفهام
ومبتدادر عربی ایله ای شیٔ دیمکدر حاصل باشدك مفعولی وجار
ومجرور حاصله متعلقدر عربی ایله تقدیری ای شیٔ یکون حاصلا
من الدنیا نه کزی حاصلی بیاندر باشد از دنیانه کزی دیمکدر بوتقدیر
اوزره حاصل فاعل ونه کز مفعول اولور کرباس تمیزدر پاره نه کز

اوزرنه معطوفدر زمين انى بياندر وفى الحقيقه تقديرى و باشد يك پاره
زمين ديمكدر (امين خائنك مقابليدر كه امانته وجه شرعى اوزره
متصرفدر مراد امين دين ودنيادر (نه نونك ضمى وهانك سكونيله
طقوز در نه فلك ديرلر افلاك تسعه معناسنه كزى ده يازايده در (كز
كاف عجمى وزاء عربى ايله آرشون ديمكدر ذراع كبى آرش دخى
بويله در همزه نك فتحى وراناك كسريله نتكم بعض نسخ ده واقع
اولمشدر (كرباس قطن ابيضدن اولان ثوبدر قاموسده كاور كه
كرباس معربدر فارسيسى فتحله در تغييره سبب فعلال وزنى نك ندرت
وندرتى در يك پاره زمين برقطعه يرديمكدر كه قبردر زمين بالاده شرح
اولنمشدر (معناى بيت) بودر كه اى مؤمن امين دنيادن ومتاع دنيادن
نه حاصل اولور يعنى غايتنده حاصل نواور طقوز ارشون بياض پنبه بزى
اولور كه كفندر وبر پارچه ير اولور كه قبردر يعنى لباسك و يتاغك كفن
وقبراولوب ماعداسى الكدن چقر وغيريلرك تصرفنه داخل اولور
پس بو معنى خاطركده راسخ اولوب اكا كوره تدارككده اول قال تعالى
(ولاتنس نصيبك من الدنيا) بعض اهل تفسير ديمشلردر كه نصيبدن
مراد كفندر يعنى قارون كه بوقدر خزانه مالك اولدى ودنيادن
نصيبى بركفن اولديغن بلمدى وآخر خسفله جزاسن بولدى بوراده
ناظم قدس سره طقوز ذراعى تصريح ايلدى زيرا ممتده كفن وحياتده
ثوب كبيدركه بحسب الغالب جامه طقوز ارشوندن حاصل اولور
وقبرخصوصنده يك پاره ديدى زيرا ميتك طول وقصرينه كوره در
و بردخى يك پاره برمقدار ديمكدر و بعض نسخده دوسه كز زمين
دوشمشدر ولكن ناسخلرك تصرفاتندندر صحيح اولان اولكيدر فافهم
* هرچه دادى درره حق آن تست * وانچه ماند آن بلاى جان تست *
تقديرى هرچيزى كه دادى درره حق آن تست وآن چيزى كه ماند
آن بلاى جان تست ديمكدر كه چه لفظى ايكى محلده دخى چيز معناسنه
ومبتدادر دادى و بعد الجمله محذوف اولان كه رابطه سيله مبتدايه
صفتدر آن تست كسر نونله خبردر وماند جمله سى دخى ايكنجى چيزه
صفتدر آن مبتداء ثانى در بلا خبر و بعد الجمله چيزه خبردر (آن تست
سنكدر ديمكدر آن آن انكدر ازان منست بنمدر ازان ماست بزمدر

(معناى بيت) بودر كه هرنسنه كه حق يولنده يعنى رضاء حق
ايچون ويردك اول سنكدر يعنى آخرتده انكله منتفع اولورسن واول
نسنه كه سندن صكره قالدى اول سنك بلاى جانكدر زيرا محاسبه
اولنورسن وانفاقك دخى غرض نفس ايچون وسبيل شيطانده اولسه
اولدخى مال مدخر كبى مضردر زيرا صاحب المال نره دن كسب ايتدى
ونره يه صرف ايلدى ونيچون انفاق ايتمدى ديو جمله سندن مسئولدر
فافهم * هركه باندك زحق راضى شود * حاجت اورا خدا قاضى شود *
تقديرى هركسى كه شود راضى زحق باندك شود خدا قاضى حاجت
اورا ديمكدر كه زحق راضى يه و باندك اكا متعلقدر خدا ايكنجى شودك
فاعلى وقاضى مفعولى وحاجت قاضى نك مفعوليدر مفردات ظاهردر
(معناى بيت) بودر كه هركسه كه حق تعالى دن آزه راضى اوله خدا
انك حاجتنى قضا وحكم ايديجى وكن خطابيله وجوده كتوريجى اوله
ورزقى اكسك اولميه وآزى چوق اوله وياخود اهل رضا اولان كسه نك
جميع حاجاتى مقضيه ومستجاب الدعوه اوله بونده اهل قناعت
ورضانك نفسى مؤثر اولمغه رمز واردر زيرا قسمته رضا حقدن رضادر
وحقله اولان من كان لله كان الله له وفقنجه هرخصوصنده مساعده
الهيه دن خالى دكلدر * هست دنيا برمثال خانهٔ * بكذر ازوى كرتو
خود مردانهٔ * بو بيت اكثر نسخده يوقدر وموجود اولان نسخده دخى
خانه يرينه جيفه يازلمشدر فاما صحيح دكلدر زيرا قافيه درست اولماز
(هست است معناسنه ادات خبردركه بحسب المعنى آخر مصراعه
قيددر تقديرى دنيا برمثال خانه ايست ديمكدر كه دنيا مبتدا و برمثال
خبردر وياخود هست حاصل وكائن معناسنه مقدم خبر ودنيا مؤخر
مبتدادر بكذر ازوى جزاء مقدم ومابعدى شرط مؤخردر تو مبتدا
وخود آنى تأكيد ومردانه خبردر مثال برنسنه نك صفتى در خانهٔ ده
يا زائده وياوحدت ايچون خانه دن مراد مسافرخانه در مردانهٔ ده
ياخطاب وياخود نسبت ايچوندر (معناى بيت) بودر كه دنيا برمسافرخانه كبى
دركه خان كبى قونان كوچر پس سن دخى اكا تعلق كوسترمه واوردن كچ
اكر مردان حقه منسوب ايسك يعنى اكر علو همتك وار ايسه ومنزل مراده
وصول دلرسك يول اوزرنده قونمه ونزولى اندكسه دخى شول برآغاج

سایه سنه نزول ایدن کبی اول که اوراده اقامت ایلمه کوچ کیت
* هست دنیا بر مثال قنطره * بکذر ازوی کر تو داری رو بره *
بونك دخی اعرابی اولکی کبیدر تو داری نك تحتنده ضمیر خطابی تأکیددر
رو داری نك مفعول صریحی و بره غیر صریحی در قنطره عربی در که
کوپری معناسنه بعض علما انی طاش کوپری یه تخصیص ایتمشدر
جسر اعمدر بره ده با حرف تعدی دیدکلریدر که تعلق مجرد ایچوندر
(ره هاء ساکنه ایله یولدر بوراده قافیه ایچون اسکان اولنماز واکر
اسکان اولنورسه قنطره ده دخی لاجل الضرورة اسکان اولنور (معنای
بیت) بودرکه دنیا بر کوپری مثالی اوزرنه در یعنی کوپری یه بکزر
نسنه درکه محل قرار دکل بلکه محل عبوردر ایمدی سن اول کوپری
اوزرنده طورمه واندن کذر ایله اکر یوزنی یوله طوترسن یعنی اکر
رهرو وطالب منزل ایسك یولجی یولده یراشور دیدکلری کبی سن دخی
یولکه کت ومحل اقامت اولمیان یرده اقامت ایلمه نتکم حدیثده کلور
(کن فی الدنیا کانك غریب او عابر سبیل) بوندن مقصود ماسوادن
قطع علاقه ووصل مولایه عزیمت واسبابنه تشبثدر * هر که سازد
بر سر پل خانهٔ * نیست او عاقل بود دیوانهٔ * تقدیری هر کسی که
دیمکدر که خانهٔ سازدك مفعولی اولوب بعد الجمله هر کسی یه صفتدر که
هر کسی مبتدادر مصراع ثانی نك عربی ایله تقدیری لیس هو عاقلا
بل یکون مجنونا دیمکدر که او لفظی نیستك فاعلی و عاقل مفعولی
و بعد الجمله خبردر مابعدی تصریح بما علم التزاما قبیلندندر که معنای
اضرابی مشتملدر پل بای عجمی ایله اکثر لغاتده بای مضمومه ده درج
اولنمشدر ولکن نعمة الله فتحه ده دخی یازمشدر (پل کوپری در کوپری
باشی اوزره دیمك کوپری اوستنده دیمکدر زیرا لسان عامه ده کوپری باشی
کوپرینك ایکی طرفیدر مقصود ایسه بو دکلدر بلکه کوپرینك باشی
اوزره در که خلق اوستنه و باشنه بصوب کچرلر خانهٔ ده یازایده در دیوانهٔ ده
کبی (معنای بیت) بودر که هر کسه که کوپری اوستنده خانه دوزه واو بنا
ایلیه اوکسه عاقل دکل بلکه دیوانه درز یرا بناسی محلنده دکلدر وحضرت
عیسی علیه السلام بیورمشدر که (الدنیا قنطرة فاعبروها ولا تعمروها)
یعنی دنیا بر کوپری کبیدر پس اوزرندن عبور ایدك وانی عمارت ایتمك یعنی

اوزرنده بنا قومکز ومحل ذم ده کلور که سیدوا شدیدا واملوا بعیدا یعنی
اهل دنیا طول امله دوشوب شدادی بنالر قوردیلر وعمارتلر ایلدیلر
ودنیاده مخلد اولمق اعتقادنی ایهام اتدیلر بو اعتقاد ایسه خطا و بو حال
ایسه غفلت محضه در * از خدا نبود غنا جستن روا * هست مؤمن را
غنا رنج وعنا * تقدیری نبود جستن غنا از خدا روا غنا رنج وعنا است
مؤمن را دیمکدر که جستن نبودك فاعلی وروا مفعولیدر غنا جستنك
مفعولی واز خدا اکا متعلقدر وایکنجی غنا مبتدا ورنج خبر ومؤمن را خبره
متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در وهست بوراده است معناسنه در که
معناده آخر مصراعه قیددر جستن ضم جیم عربی ایله ایستمکدر
مضارعنده سین واو ویایه قلب اولنوب جوید وجوینده دیرلر اکرچه
مصدر جوییدن دخی کلور ولکن مصدر فرعیدر و بعضیلر فرق ایدوب
جوییدن آرامق وجستن ایستمکدر دیمشلر نتکم جست وجو دیرلر ولکن
ارامق معناسنك مآلی دخی طلبدر عنا عین مهمله نك فتحیله عربی در
نصب معناسنه نصب اصلنده حرکتدن حاصل اولان تعبدر ولکن
بوراده مطلق عنا تعبدر (معنای بیت) بودرکه خدادن غنا ودولت
طلب ایتمك روا وجائز اولماز یعنی اهل اخرت یاننده رایج نسنه دکلدر
زیرا غنا ومال مؤمن کامله رنج وزحمتدر رنج وتعب ایسه باردر
وانسانك اوزرنده بار اخرت وار یکن بار دنیا وغم وغصهٔ ماسوایی نیلر
واسم غنی چکمك غناء نفسی بولمق ایچون در یوخسه غناء دنیایی
وجدان ایچون دکل و بن عهدهٔ غنادن کلورم دیمك قوری دعوادر
وطریق فقر طریق نبوی در * فقر ودرویشی شفای مؤمنست *
* زانکه اندروی صفای مؤمنست * فقر مبتدا وشفا خبردر واندروی
مقدم خبر وصفا مؤخر مبتدادر مصراع ثانی نك تقدیری زان سبب که
اندروی هست صفاء مؤمن دیمکدر که اولکی است اصلی اوزرنه درکه
در معناسنه در وایکنجی است هست معناسنه در وار دردیمکدر
انکیچون معناده آخر خبره قیددر وجمله سی تعلیلیه اولور درویشی ده
یا مصدریه در پس فقر ودرویشی بر معنایه در فقیر ودرویش
بر معنایه اولدیغی کبی شفا کسرله شفاد ندر فتحله که طرف معناسنه
ومرضدن شفا دیدکلری طرف سلامت بولمقدر (معنای بیت) بودر که

فقر ودر و یشلك مؤمنه شفادر اول سببدنكه اول درو یشلكده مؤمنـه
صفـا واردر یعنی مؤمنك قلبی كدورت ماسوائله پاس طوتمش ومؤمن
انك غم وغصه سـیله مریض اولمق مرتبه سـنه یتمش وفقر وفاقه
اول كدورتی ازاله ایتمكه صیقل كبی در زیرا ابتلا درابتلا ایسـه
جلاء دله وسـیله در والانبیـا واولیا مبتلی اولمزدی وجلاء دل دخی
عكس انوار الهیـه یی مستلزمدر كه مقصود بالذات نور تجلینك
انعكاسـیدر پس بو صفا حاصل اولیجق مرض غصه‌یه دخی شفـا
حاصـل اولور * مال و اولادت بمعنی دشمنـند * كرچه نزدیك
تو چشم روشنند * مال مبتدا بمعنی اكا ظرفدر دشمنند خبردر آخرنده
ند ادات جمعدر كرچه عربی‌ده ان وصلیه یرینه در نزدیك ظرفدر
عنـد معناسنه مظروفی محذوفدر كرچه مال واولادت نزدیك تو
تقدیرنده در كه چشم اول محذوفه خـبردر چشم روشن نور دیده
معنـاسنه پس اصلی سبب روشـنایی چشمدر وجائزدر كه بطریق
المبالغه اوله نتكم دیرلر فلان كمسه بنم كورر كوزم وطوتر الم‌در (معنـای
بیت) بودر كه سنك اموال واولادك معنـاده وحقیقتده دشمنلردر زیرا
طریق رهزنلریدر اكرچه سنك یانكده دیده‌لر یكك سبب روشناسیدر
ویاخود سـنك روشن دیده‌لركدر كویا دنیایه انلرایله نظر ایدرسك
واولاده قرة العین دیرلر زیرا كوزلر انلرله ساكن اولوب غـیریه نظر
ایتمزلر ویاخود انسان انلرله مسرور اولور * انما اموالكم را یادكیر *
مال وملك این جهانرا بادكیر * یادكیر اذكر معناسنه اولوب انما اموالكم
بحسب اللفظ اكا مفعول اولور مراد (انما اموالكم واولادكم فتنة) آیتنك
مضمونیدر اولكی یاد یاء مثناتله ذكر معنـاسـنه ایكنجی باء موحده ایله
یل معنـاسنه ریح كبی مال وملك جهانی بونده ریحـه تشبیه واردر
زیرا ریح كبی تیز كذرایدر وهیچ برفردك یدنده باقی قالمیوب صاور یلوب
كیدر (معنـای بیت) بودر كه (انما اموالكم واولادكم) آیتنی ذكر
ومضمونی فكرایله زیرا الله تعـالی بو ایكیسنی فتنه قلمشدر كه عبادی
انلرله امتحان ایدر تا كه حقه مشغول‌له غیره مشغول بری برندن ممتـاز
اوله وبو جهـانك مال وملكنی یل طوت یعنی یل كبی عـد ایله كه
سریع الانقضا ووجودی عدم مثابه سـنده برموهوم نسنه در وآثار

صویه طیـانمق اولمدیغی كبی اسریـله دخی اعتمـاد یوقدر فافهم
* مرد ره را بود دنیا سود نیست * هركزش اندیشه از نابود نیست *
بود دنیا مبتدا مرد ره اكا متعلقدر زیرا را لام جاره معنـاسنه در سود
مفعولیدر نیستك عربی ایله تقـدیری لیس مفیدا دیمكدر بعد الجمله
خبردر و بویله دیمك دخی جائزدر كه نیست مرد ره را بود دنیا سود
مصراع ثانینك تقدیری هركز نیست اورا اندیشه از نابود دیمكدر كه
اورا نیستـه متعلقدر اندیشه فاعلیدر حرف جر اندیشه یه متعلقدر عربی
ایله تقدیری لیس له فـكر وغم من المعدوم اصلا ای فی وقت من الاوقات
اومعنـاه لیس له ذلك لا جزئیا ولا كلیا مرد راه سالك راه حق در بود
وجود در كه وارلقدر نابود مقـابلیدر كه یوقلقدر (معنـای بیت)
بودر كه سالك راه حق ایچون دنیانك وجودی مفیـد دكلدر یعنی انك
وارلغندن اكا فرح كلمز وهركز یوقلقدن دخی غم وغصه سی یوقدر
الحـاصل نه وارلغنه سوینور ونه خود یوقلغـه یرینور قال تعـالی
(لكیلا تأسوا علی ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتاكم) وجهی بودر كه
عارف بالله رسم سوایی صحیفهٔ خاطردن تراش ایلمش ونقش اضافاتی
سلمش در بو جهتدن حقدن غیری قیدی یوقدر * هركرا از صدق دل
صافی بود * خرقهٔ ولقمهٔ كافی بود * تقـدیری هركه بودا ورا دل
صافی از سر صدق بود خرقهٔ ولقمهٔ كافی دیمكدر كه اورا بودك مفعول
غیر صریحی ودل فاعلی وصـافی مفعول صریحی در واز صدق
صافی‌یی تعلیلدر خرقه بودك فاعلی وكافی مفعولیـدر صدق سرا
وعلانیة حقه موافقتـدر وفی الحقیقه شوایب صفـات نفسانیه‌دن
تخلصدر صفو دخی شوبدن خلوصدر خرقهٔ‌ده یاوحدت ایچـوندر
لقمهٔ‌ده كی كبی (خرقه اصلنده بر پاره بزدر صكره درویشلر جبه‌سنده
استعمال اولندی بز پاره‌لر یله مرقع اولمغله صكره مرقعه وغیر مرقعه
اطلاق اولندی لقمه لقم دندر فتحله ابتلاع معناسـنه (لقمه ضمـله
وفتحله ابتلاع ایچون تهیئه اولنان نسنه‌در (كافی كفایتدندر كفایت
اول نسنه‌در كه انده سد ضرورت وبلوغ مراد اوله (معنای بیت)
بودر كه هركمسه كه صدق اوجندن قلبی صافی اوله یعنی اهل صدق
اولدیغنـدن اوتوری آینهٔ قلبنده كدورت اولمیه اول كمسیه بر خرقه

وبر لقمه كفايت ايديجى اولور يعنى تزين وتنعم قيدنده وغمنده اولماز
بلكه غداء سرسرى وخرقهٔ درويشانه قائل اولور ناظم قدس سره
بوراده مسكنى ذكر ايتمدى زيرا مسكن عند اهل التجرد ضرورياتدن
دكلدر بلكه مغاره لرده وخراباتده اولمق دخى قابلدر مكر كه متأهل
وصاحب العيال اوله بوصورتده مسكن ضرورى در * انكه در بند
زيادت مبشود * دورآن اهل سعادت مبشود * تقديرى آن كسى كه
مبشود در بندزيادت مبشود دور از اهل سعادت ديمكدر كه اعرابى
ظاهردر بند قيد معناسنه در زيادت عادت عجم اوزرنه تاء طويله ايله
مرسوم وملفوظدر اهل سعادتدن مراد سعادت عظمى صاحبلريدر كه
توفيق الٓهى كمال ذاتيـلرنه مساعده ايتمشـدر كه انلر مقربون در
(معنـاى بيت) بودركه اول كسه كه خرقه ولقمه وجرعه دن زياده
قيـدنده اوله اول كسه اهل سعادتدن يعنى انلرك مقاماتنـدن ساقط
وقربلرندن بعيـد اولور زيرا هركس تجردنه ومقربونله مناسبت
معنويه سنه كوره بولور * بندكان حق چوجانرا باختنـد * اسب همت
تاثريا تاختند * تقـديرى چو باختند بندكان حق جانرا تاختنـد
اسب همت تاثريا ديمكدر كه بوتقـديردن اعرابى ظاهردر باختند جمع
ماضيدر مصدرى باختن دراوينامق معناسنه مضارعنده بازد وبازنده
ديرلر ومصدرفرعيسى بازيدن كلور كه بودخى مستعملدر همت بالاده
شرح اولنمشـدر ثريا ثروتدن دركثرت معنـاسنه زيرا ثريا يدى عدد
يلـدزدركه آلتيسى ظاهر وبرى خفى در واصلنده اون ايكيـدركه
يدنجيسى ايله عرب امتحان ابصار ايدر واون ايكى يه وارنجه رسول الله
صلى الله عليه وسلم محسوس وغيريه غيرمحسوسدر زيرا حدت بصر
اعتـدال مزاجه تابعدر مزاج نبوى ايسه اعدل الامزجه ايدى تاثريا ده
تاانتهاء غايت ايچوندر حتى كبى تاختن چاپمقـدركه قوشمق وايولك
دخى ديرلر مضارعنـده خازايه قلب اولنوب تازد وتازنده ديرلر
ومصدرتازيدن دخى كلوركه مصدرفرعيدر (معنـاى بيت)
بودركه حق قوللرى يعنى عبـد محض حق اوانـلرچونكه جانلرك
اويناديلر وميدان فنـايه سرلرن قويوب وجوددن ال يوديلر
فرس همتى اولكريلدزنه دك سكرديلر يعنى چاپدرديلرولكن سوق

معناسنى متضمن اولوب سورديلر ديمك اولمغـله لازم متعدى مقامنده
استعمال اولندى مقصود علوهمت وعالم قدسه حركتلرن بياندر زيرا
ثريا وعيوق وامثـالى علوده مثلدر نتكم من الثرى الى الثريا واين الثريا
من يد المتطاول ديرلر وبوندن مفهوم اولديكه على عظيمـه وصول
وحرم حقيقته دخول عنـاصرسفليه نك احكامندن خروج وبلكه
جاندن دخى فنـائله حاصل اولور والا جان وجهـانى ويرمين بوى
جانادن نه آلور وتجارتندن نه بولور فاعرفه * تانبازى درره اوهرچه
هست * انچه مى بايد بجا آيد بدست * بونك تقديرى تانبـازى درره
اوهرچيزى كه اوهست بجـا آيد بدست انچه مى بايد ديمكدركه تامادم
معنـاسنه در (نبازى فعل مضارع مخاطب منفى در ودرا كا ظرفدر
وهرچيزى مفعولدر واوهست مبتدا وخبراولوب هرچيزى يه صفتدر
(هست موجودست ديمكدر (انچه يعنى آن چيزى كه مى بايد جمله سى
آيدك فاعليدر (بدست آيده ظرفدر (معنـاى بيت) بودركه مادام كه
انك يعنى حقك يولنده هرنه كه واردر موجودكى اوينامه سن وجان
وباشى فدا قلميه سن اول نسنه كه كركدر ولازمدر قنـده اله كلور يعنى
كلمز مقصود بودركه افنـاى وجود ايتمد كجه وصل الٓهى حاصل
اولماز پس سن اكا وجود فانى يى بذل ايدرسن اولدخى سكا وجود
باقى اعطـا ايدركه اخذ منهم واخذوا منه ديد كلرى بودر

* * درفضل سخا كويد * *

* درسخا كوش اى برادر درسخـا * تايابى ازپس شدت رخا *
دركوشه ظرفدر ايكنجى درآنى تأكيدر رخا بيابى نك مفعولى وجار
ومجرور اكا متعلقدر وبعد الجمله تعليلدر (سخا بالاده سبق ايتدوكى
اوزره على قدر الحـاجه اولان عطادركه رأى معطى يه مفوضدر
(كوش كاف عربى نك ضميـله امردر مصدرى كوشيدن در دورشمق
معناسنه (پس باء عجمى ايله صكره وارد معناسنه (شدت اشتداددن
اسمدر سخت اولمق معناسنه (شد فتحله عقد قوى در فرج بعـد الشده
ديرلر غم ومحنتدن صكره كشف معناسنه (رخا فتحـله وخاء معجمه ايله
عربيـدر سعة العيش معنـاسته اكثريا رخا وشدت برى برينـك
مقـابله سنده ذكر اولنور كما ورد فى الحديث (تعرف الى الله فى الرخاء

يعرفك في الشدة (معناى بيت) بودركه اى برادر سخايه چالش سخايه
تا كه شدتدن وقحطدن صكره رخاووسعت عيش بولاسن يعنى غم
وغصه‌دن نجات بولوب مسرور وخندان اوله‌سن مقصود جود
وسخانك بومقوله معناده مؤثر اولديغنى بياندر زيرا سخاده محتاجه
شرح صدروار در جزا ايسه عمل جنسندندر في المثل كما تدين تدان

فافهم * باش پيوسته جوانمرداى اخى * زانكه نبود دوزخى هرگز سخى *
پيوسته باشه ظرفدر دائما معناسنه جوانمرد مفعو لدر زانكه تعليلدر
زان سبب كه معناسنه هرگز سخى نبودك فاعلى ودوزخى مفعوليدر
(پيوسته اولاشق ديمكدر متصل كبى (جوانمرد اصلنده مرد جواندركه
جوان مرده صفتدر حذف رابطه ايله مرد كه جوانست ديمكدر جومرد
ديدكلرى ضمله جوان مرددن تخفيف اولنمشدر جوان مرد يكت كشيلر
صكره سخى معناسنده استعمال اولندى زيرا سخى نك سخاوتى جراءت
وقوت نفسله شول جهتدنكه ديرلر مال جاندندر جان ويرمك ايسه
هر ضعيفه ميسر دكلدر (اخى ده يا متكلم وحده ايچوندر دوزخى ده
نسبت ايچوندر (معناى بيت) بودركه اى قرنداشم وشفيق جانم متصل
سخى اول ويدكى احساندن كيمه و چكمه اول سببدنكه سخى هرگز
اهل جهنم اولماز مكر كه كافر اوله حاتم طيئ وابن جدعان وامثالى زيرا
(رب اغفرلى خطيئتى يوم الدين) ديمديلر نتكم حديثده مأثوردر پس
مؤمن سخى داخل نار اولماز زيرا سخا امثل اخلاق انبيادر وكبار
بيورمشلردر كه احسن اخلاق بينه وبين الله تسليم ورضادر واحسن

احلاق بينه وبين عباد الله حسن خلق وسخادر * در رخ مردسخى
نور وصفاست * زانكه درجنت قرينش مصطفاست * اولكى است
هست معناسنه‌در تقديرى در رخ مردسخى هست نور وصفا ديمكدركه
مقدم خبر ومؤخر مبتدادر ودرجنت مابعدنه ظرفدر قرينش مبتدا
ومصطفى خبر وبعد الجمله زانكه يه صفتدر زيرا تقديرى زان سبب كه
ديمكدر مفردات بيت بالاده شرح اولنمشدر (معناى بيت) بودركه
جومرد كشى نك يكاعنده ويوزنده نور آلهى وصفا وجلا وروشنايى
واردر اول سببدنكه جنتده انك قرين وهمجوارى جناب مصطفادر
صلى الله عليه وسلم يعنى مردسخى سخاوت وجودى سببيله جناب نبويله

مناسبت معنوى پيدا ايتمكين جنتده مكانى محاذات مقام نبوى‌ده اولور

وروى مصطفادن اقتباس نور حسن وجمال ايدوب يوزى نورا ولوب
قالور * حق تعالى بردر جنت نوشت * اين كه جاى اسخيا باشد بهشت *
نوشت كسر واوله ماضيدر مصدرى نوشتن در يازمق معناسنه كتابت كبى
مضارعنده نويسد ونويسنده ديرلر ومصدرى نبشتن دخى گلور
باء موحده كسريله بوصورتده مضارعنده باواوه وشين سين مهمله يه
قلب اولنور ظاهر اولان بودر كه مصدر اصلى باء موحده ايله‌در
واوله اولان مصدر فرعيدر ولكن با وواو حروف شفويه ومبادله‌دن
اولمغله اهل لغت ايكى مصدرى دخى ثبت ايتمشلر نوشتك فاعلى
حقدر تعالى جمله معترضه‌در نتكم مرور ايتدى بر نوشتك مفعول
غير صريحى واين صريحى در تقديرى اين خط كه ديمكدر اسخيا
سخى نك جمعيدر بهشت بانك كسريله جنتدركه باشدك فاعلى وجاى
مفعوليدر (معناى بيت) بودركه حق تعالى جنت قپوسى اوستنه دست
قدرتله بو خطى يازدى كه جنت سخى يرى اولور يعنى جنت خلق
اولنديغى وقتده طاق بابه بو مضمون كتابت اولنمش ايدى زيرا جنت كه
معناى جود وكرمدن صورت بولدى انكچون جنته فضل آلهى ايله
دخول ايدرلر يوخسه اعمال ايله دكل بو سببدن مؤمنه دخى گركدر كه خلق
الهى ايله متخلق اولوب جواد اوله تا كه جنته دخوله مناسبت قويه بوله
* اسخيارا با جهنم كار نيست * جاى ممسك جز ميان نار نيست * كار نيستك
فاعلى واسخيا اكا متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه وبا مع معناسنه‌دركه
كاره متعلقدر عربى ايله تقديرى ليس للاسخياء فعل ومصلحة مع
جهنم ديمكدر جهنم دار العذابك يعنى حرور وزمهريرو جمله
طبقاتنك اسميدر بعيدة القعر اولان قيويه جهنام ديرلر (جهنم دخى بعيدة
القعر اولمغله اندن مشتق اولدى وبعضيلر ديديلر كه جهنم جهامدندركه
ترش رو اولمقدر زيرا جهنم كريهة المنظردر وجهام شول سحاب دركه
مطرن صب ايتمش اوله مطر ايسه رحمت الله در چونكه رحمت
يعنى مطر زائل اولدى جهام دنلدى وكذلك الله تعالى جهنمدن
رحمتنى ازاله ايلمشدر بى مرحمت اولان كمسه نك ايسه چهره سى عبوس
وكريه در جاى ممسك ايكنجى نيستك فاعليدر وجز استثناء مفرغدر

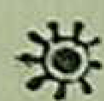
عربی ایله تقدیری لبس مکان الممسك الاوسط النار (معنای بیت) بودرکه جومردلر ایچون جهنم ایله ایش یوقدر مالنی محلندن امساك و حفظ ایدنلرك یری دخی جهنم اورتاسندن غیری دکلدر یعنی نه جومردلرك جهنمله ونه بخیللرك جنتله مناسبتلری بلکه جومردلرك یری وسط جنت و بخیللرك وسط ناردر یعنی جهنم ایچروسیدر زیرا میان اورته در ولکن چاق اورته دکلدر بلکه چاق اورته یه عرب وسط دیر سینك فتحیله وبجم میانه دیر هاء تخصیص ایله الحاصل سخنا دخول جنتك اسباب قویه سندندر موجب دکل ایسه ده و بخل جهنمك اسباب قویه سندندرکذلك زیرا دخول جنت فضلله ودخول نار عدلله در و درجات وطبقات اعمالله انقسام اولنوب خاودلری اعتقادلرنه راجع اولور * پیشهٔ اهل بخل تلبیس دان * در بجهمش همدم ابلیس دان * پیشه دانك مفعول اولی وتلبیس ثانیسی در ایکنجی دانك مفعول اولی محذوفدر دان ایشانرا دیمکدرکه اهل بخله اشارتدر مفعول ثانیسی همدم در ودر بجهمش همدمه ظرفدر شین اهل بخله راجعدر زیرا اهل لفظی جمع وافراده صالحدر و بردخی بولسانه مطابقت لازم دکلدر تلبیس تخییط ومتاع وقماشك عیبنی خریداراوزرینه ستر ایتمك تدلیس کبی (جحیم جحمه دندرکه آتشك زیاده علولنمسیدر پس جحیم شول آتشدرکه شدیدة الاشتعالدر جحیم آخرنده شین معناده دانه قیددرکه دانش دیمکدر (ابلیس ابلاسدن درکه زیاده یأس وقنوطدن عارض اولان حزندر و بعضیلر دیدیلرکه ابلیس اسم اعجمی درکه مشتق دکلدر وشیطان وابلیس ورجیم وامثالی عزازیلك بعد اللعن اولان اسماسیدر قبل اللعن عزازیل دینلوردی که اسم الهی یه مضافدر زیرا ایل الله در جبرائیلده اولان کبی (معنای بیت) بودرکه اهل بخلك صنعتنی تلبیس بیل یعنی خیر وشری بری برینه خلط ایتمشلردر وطوغری یوله کیتمیوب حیله ومکردن خالی دکللردر اشته بویله اولدقلری ایچون سن انلری جهنمده مصاحب ابلیس بیل یعنی اهل جهنم اولوب شیطانله برزنجیره باغلنورلر زیرا مالی امساك ایتمکده ابلیس پرتلبیسك وسوسه سنه تابع اولمشلردی بوجهتدن انك تحت اللواسنده محشور اولوب (واذا النفوس زوجت) موجبجه جهنمده

دخی اکا مقارن قلنورلر وناظمك قدس سره کلامنده تشدید وتغلیظ واردر کما لایخفی علی الناظر المتأمل * هیچ ممسك ننکرد روی بهشت * بلکه بااوکم رسد بوی بهشت * هیچ ممسك مابعدنك فاعلی وروی مفعولیدر بلکه اضرابدرکه ترقی معناسنی افاده ایدر بااورسده متعلقدر بوی رسدك فاعلیدر کم مصدر محذوفه صفتدر تقدیری رسد رسیدن دیمکدرکه رسیدن رسده مفعول مطلقدر عربی ایله تقدیری یصل الیه ریح الجنة وصولا قلیلا ناقصا ای لایصل اصلا کمامر نظائره (ننکرد اصلنده نکرد در نونك کسریله اوزرنه نون نافیه ادخال اولنوب ضرورت وزنیچون نون ثانیهٔ اصلیه نك حرکتی اختلاس اولنور (معنای بیت) بودرکه هیچ بر ممسك ویاخود ممسك هیچ بر وجهله جنت یوزنه بقمز زیرا او یوزه بقاجق یوزی یوقدرکه سخنا یوزیدر بلکه جنت رایحه سی که بشیوز ییللق مسافه دن ایریشور اکا آز ایریشور یعنی ایراقدن بله رایحهٔ جنتی قوقماز زیرا مشامی باد بخل ایله مسدود اولمغله دور ونزدیك بومعناده اکا برابردرکه نزدیك اولسه دخی دوردر بعدذا بوندن مراد یاتغلیظ ویاخود قرآنده ذم اولنان بخلاءدرکه کفره در پس بخل صفت کفره در صفت مؤمنین دکل نتکم بومعنایی اشعار ایدر شول آیت که قرآنده کلور (فویل للمشرکین الذین لایؤتون الزکوة) یعنی اصل ایمان معدوم اولان محل فروعله مکلف دکل ایکن زکاتی عدم ایتائیله ذم ایلدی ایتاء زکوة ایتمامك صفت کفره اولدیغنی اشعار وتوبیخدن اوتوری نتکم ولدت فی زمن الملك العادل ده انوشروان کافرلك عدلله موصوف اولدیغی عدلك مطلقا ممدوح اولدیغنه اشارت ایچوندر زیرا بوعدلدن مراد بینه وبین الناس اولان معامله در وشرك که ظلم عظیم در

بینه وبین الله اولان معنادر * انکه میخوانند مر اوراسقر * اهل کبر وبخل را باشد مقر * آنکه آن طبقه ویا آن دار العذاب که تقدیرنده در میخوانندك ضمیری اهل قرآنه راجعدرکه انلر مصحفده اوقورلر مر زائده در اورا میخواننددك مفعول اولی وسقر قافله ثانیسی در و بعض نسخه ده اورایه بدل وی را دوشمشدر ایکیسی بردر زیرا وی اصلنده اودر نتکم سبق ایتمشدر وبعد الجمله آنکه یه صفتدر وآنکه تقدیرمذکورله مبتدادر خبری مصراع ثانی جمله سیدر

اهل کبر باشدك مفعول اولی ومقر ثانیسی در سقر حرکتله طبقات
جهنمدن برینه علمدر ومطلقا جهنم دیدکلری کبی سقر دخی دیرلر زیرا
اتشی چهره یی احراق وتغییر ایدر ودخی غیری حالی واردرکه
قرأنده مبیندر قال تعالی (وما ادراك ما سقر لاتبقی ولاتذر لواحة للبشر
علیها تسعة عشر) مقر قرار ایده جك یردر زیرا اهل جنت جنتده
واهل نار نارده مخلد ومستقرلردر یعنی دنیاده قرارلری بطریق
الاستیداع ایدی دارینه دخولدن صکره قرارلرن بولدیلر (معنای بیت)
بودر که اول جهنم ویا اول طبقه که علما اکا سقر دیرلر وقاریء قرأن
اولنلر سقر دیو اوقورلر الحاصل سقر دیدکلری دار العذاب اهل کبر
وبخله مقر اولور یعنی متکبر وبخیل اولنلرك قرارکاهلری جهنمدر زیرا
کبریا الله تعالی یه مخصوصدر پس هر کیم انکله بو صفتده منازعه
ایدرسه داخل دوزخ اولور وجزاسنی بولور وکذلك بخل بیان قرأنله
مذموم در بناء علی هذا هر کیم اکا اعتقاد ایتمزسه کفره ایله ابدی جهنمده
قالور ومؤمن اولدیغی صورتده دخی بخل انی کفره داعی اولور بو سببدن
ابلیس زاهد بخیلی قطارنه المشدر وفاسق سخی یی بند ایده ممشدر.
سخانك آخر نجات وصلاحنه سببدر* ای پسر درمردمی مشهور باش
* از بخیلی وز تکبر دور باش* تقدیری باش مشهور در مردمی دیمکدر که
درمشهوره ظرف ومشهور باشك مفعولیدر واز دوره متعلق ودور
باشك مفعولیدر مردمی ده یامصدریه در مردم آدم اوغلانیدر بوراده
مراد رجلیت وانسانیت دیدکلریدر که اوچ نسنه دن عبارتدر که
صدق اللسان ودفع الاذی عن الجیران ومواساة مع الاخوان در
مواسات مالندن کسه یه نسنه ویروب انکله مشترك اولمقدر که سخا
دیدکلریدر بخیلی ده یامصدریه در (معنای بیت) بودر که ای پسر
انسانیتده وکشی لکده مشهور اول یعنی جود وکرمله خلق اراسنده
شهرت بولوب هر آغزدن برخیر دعا ال ودرجات عالیه صاحبی اول
وبخلاق وتکبردن بعید اول یعنی جمیع صفات ذمیمه دن وخصوص
اوزره بخل وتکبردن قلبکی تطهیر ایله وبو مقوله بد نسنه لرك یاننه
اوغرامه زیرا حقدن بعدکه باعث اولور * باسخا باش وتواضع
پیشه کیر* تاشود روی دلت بدر منیر* تواضع کیرك مفعول اولی وپیشه

ثانیسی در روی شودك فاعلی وبدر مفعولی ومنیر بدرك صفتی در
وبعد الجمله ماقبلنه تعلیلدر (تواضع نفسنی وضع وخفضدر که
ریاست وکبرك مقابلیدر نتکم بالاده مرور ایتمشدر (پیشه صنعتدر
شرحی بالاده کذر ایلمشدر (کیر کاف عجمی ایله امردر مصدری
کرفتن در طوتمق معناسنه مضارعنده کیرد وکیرنده دیرلر یعنی تایی داله
قلب وفایی بلاقلب حذف ویا زیاده ایدرلر وکافك زیاده لکی اشباع
کسره دن اولمق دخی وجهدر ولکن دیمشلردر که عمل مذکور شاذدر
یعنی کرفتن دن کیرد دیمك علی خلاف القیاس در که یانك زیاده لکی
وفانك بلاقلب حذفیدر (بدر اون درت کیجه لك آی که نورله ممتلی
اوله (منیر انارتدن در روشن ایلمك معناسنه (معنای بیت) بودر که سخایه
مقارن اول وتواضعی کسند که صنعت اتخاذ ایله که صانع صنعتنه مقید
اولدیغی کبی سندخی تواضعدن جدا اولمه تا که سنك قلبك یوزی
عالمی روشن ایدیجی اون درت کیجه لك ماه کبی اوله زیرا سخا ایله جلاء دل
حاصل اولور ومتواضع دخی خاکدن مرفوع اولوب خاك آلود
اولدیغی مقابله ده مقام عالیده زبرقان کبی شرف ونور بولور

* * در بیان افعال شیطانی بود * *

* چار خصلت فعل شیطانی بود * داند اینها هر که رحمانی بود *
چار خصلت بودك فاعلی وفعل مفعولیدر ویاخود چار خصلت وجملهٔ
فعلیه خبردر هر که داندك فاعلی واینها مفعولیدر بود رحمانی جمله سی
فاعله صفتدر رحمانی وشیطانی ده اولان یالر نسبت ایچوندر (رحمانی
اخلاق الهیه ایله متخلق (وشیطانی صفات شیطانیه ایله متصف اولان
کمسه در (اینها چار خصلته اشارتدر (معنای بیت) بودر که درت عدد
خصلت ذمیمه شیطانه منسوب ایش اولور رحمانی اولان بو خصال
رذیله یی بیلور ونتیجه سنه واصل اولور بوراده عالمه رحمانی دیدی
زیرا علم اسم رحماندن فیض خاصدر وانسان رحمانی اولمدقجه شیطانی
وفعل شیطانی بلمز ومیان خیر وشری فرق ایتمز انکیچون هر عصرده
بین الناس اختلافات کثیره سی اکثری جهلدن ناشیدر * عطسهٔ مردم
چو بکذشت از یکی * باشد ان ازفعل شیطان بی شکی * تقدیری
چو بکذشت عطسهٔ انسان از یکی باشد دیمکدر که اعرابی ظاهر در

(عطسه ده اولان همزه اضافت ایچوندر (عطسه اغسرمق دیدکاریدر
عطاس کبی اصلنـده بناء مره در برکره اغسرمق معناسـنه (یکی ده
وبی شکی ده یالر زائده در (معنای بیت) بودرکه آدم اوغلانـنك یعنی
اولادنك کرك مذکر وکرك مؤنث اغسرمسی چونکه بردن چکدی یعنی
زیاده اولدی اول بی شك فعـل شیطاندن اولور یعنی شیطانك دماغ
انسانی تحریك وضربندن اولور تا که صورتی متغیر وبرآفته مؤدی
اوله معـلوم اولا که نفخ روح آدمك علیـه السلام وجودنه سریان
ایتدکده منخرلرندن یعنی بورنی دلکلرندن هواء چقوب اغسردی
بوسببدن صورتی متغیر اولوب ینه یرینه کلدکده ملك اکا حمد ایتمکی
تعلیم ایتدی زیرا حسن صورتنك اولکی حالنه عودتی نعمت جلیـله
ایدی آدم دخی علیه السلام الحمد لله دیوجك الله تعالی بیوردی که
یرحمك الله یا آدم لهذا خلقتك یعنی سنی بکا حمد ایچون خلق ایتـدم
تا که حمدك مقابله سنده سکا رحمت ایدم اشته تشمیت عاطس بورادن
قالدی ومصابیحده کلور که برکـه حضور رسول الله ده علیه الصلاة
والسلام اغسردقده جناب نبوت دخی یرحمك الله بیوردی واردنجه
برکره دخی اغسردقده بیوردی که الرجل مزکوم یعنی ایکنجی عطسه سند
تشمیت ایتیوب بو آدم زکام علتنه مبتلادر دیو اشارت ایلدی ناظمك
قدس سره کلامی بوروایته وآدمك علیـه السلام عطسهٔ واحده سنه
موافقـدر وبعض روایاتده ایکی یه وبعضنـده اوچه دك جـواب
لازم واوچدن زیاده سنـده مخیردر وحدیثـده کلور که (من عطس
ثلث عطسات متوالیات کان الایمـان ثابتا فی قلبـه) دیو
حدیثده اوچه دك تشمیت لازم کلدیکی فهم اولنور وتشمیت لازم کلیجك
عاطسه دخی هر کره ده حمد لازم اولور وجوب حمد مسموع اولدیغی
صورتده در والافلا * خون بینی نیز زشیطان بود * انکه ظاهر دشمن
انسان بود * خون بودك فاعلی وازاکا متعلقدر انکه آن شیطان که
دیمکدر ظاهر فی الحقیقه دشمنه صفتـدر بود دشمن ظاهر انسان
دیمکدر که دشمن بودك مفعولی وبعد الجمله شیطانه صفت اولور بینی
اولنده باء موحده نك کسری وآخرنده یاء اصلیه ایله بروندر انف کبی
(معنای بیت) بودر که برون قانی دخی شیطاندن اولور یعنی انك دماغ

مطلب

انسانی

انسانی ضربندندر تاکه سیلان دم کثیرله هلاك اوله اول شیطانك
انسانك دشمن ظاهری اولور یعنی دشمن اولدیغی آشکاره در اگرچه
اغوا والقاسی خفیـدر که قان پاره سی اولان یورك انك مغمزی در
ومنفذی بین الکتفین در انکیچون اورادن حجامت سنتدر زیرا دمك
تقلیلی ایله مجاری شیطان تنك اولور والله الحفیظ * خامیـازه فعل
شیطانست وقی * ای پسر ایمن مباش ازمکروی * خامیـازه مبتدا
وفعل خبروقیء خامیازه اوزرنه معطوفدر ایمن مابعدنه مفعولدر ازایمنه
متعلقدر خامیازه اسنمك وخمیازه دخی دیرلر یازه اسمدر اسنمك معناسنه
مصـدری یازیدن درکه اسنمك وکرنمك درعرب اسنمکه تثـاءب
دیر وکرنمکه تمطی دیر (خام ناپخته وکند وخم اکری وقورم و بکام و کندك
بوغازه کیجه جك یری ظاهر اولان بودرکه خام اصلنده یازه اضافتله در
ولکن وجهی تأمل ایله ظاهر اولور (فی عربیدر اصلنده همزه ایله در
فی کبی ولکن وی ایله قافیه اولمقدن اوتوری بلاهمزه تلفظ اولنور
فیء کوکلی بولانوب قوصمقدر (ایمن همزه نك ومیمك کسری ایله تـکیم
بالاده مؤمن مقابله سنده ایراد اولندیغی اکاد الدر ایمن باامان
وبی خوفدر (مکرخفیه سعی بالفساد در (وی اصلنده اوی درکه ضمیر
منفصلدر بوراده شیطانه راجعدر صکره همزه حذف وواو مفتوح قلندی
تـکلم مرور ایتدی (معنای بیت) بودرکه اسنمك فعل شیطاندر یعنی
اکا منسوب برکار قبحیدر زیرا اسنمك که آغزن آچوب کرنمکدر سببی
کثرت طعامدن حاصل اولان ثقلت بدندر که حبائل شیطانندر
انکیچون دیمشلردر که هیچ برنبی تثاءب ایتمامشدر زیرا انلرده موجب تثاءب
یوقدر وآغزن آچماق دخول شیطانه طریقدر انکیچون یدیله ویا یکی
ایله سترتم ایتمك کرکدر کرك داخل صلوتده وکرك خارجنـده زیرا ترك
ایدن ومفسده دن خالی دکلدر وکذلك قیء ایتمك دخی فعل شیطاندر که
قبحی جهتیله اکا مضافدر زیرا سبب غالبی امتلا وانحرافدر که وجوده
کسل ویرمکدن وطاعتی تأخیره باعث اولمقـدن منعك اولمازای پسر
شیطانك مکرندن بی خوف وباامن اولمه زیرا خفیة ساعی بالفسادر
بعدا ذا ناظم قدس سره طاعون وحیضی ذکر ایتمدی مع هذا ایکیسی
دخی ضرب جنه منسوبدر زیرا طـاعون سبب شهادت وحیضك

سيلانى دخى مدار صلاح رحم وطبيعتدر سؤال اولنورسه كه چونكه
حيضده فايده واردر شيطانه نسبتك معناسى ندر جواب بودركه مانع
صلوة وصيام اولديغيچوندر انكيچون نسايه ناقصات الدين دنلدى

* درصفت منافق كويد *

* دور باش اى خواجه ازاهل نفاق * درجهنم ان منافق راوثاق *
ازدوره متعلقدر در دانه ظرفدر وثاق دانك مفعولى ومنافق راوثاقه
متعلقدر زيرا رالام جاره معناسنه در وثاق كسر واوله فارسيده خانه
معناسنه وفتح وكسرله عربى ده شول ايپدر كه آنكله حيوان بغلنور
بوراده مراد اولكيدر بقيهٔ مفردات شرح اولنمشدر (معناى بيت)
بودركه اى خواجه يعنى اى عزيز ومحترم اولان مؤمن مخلص اهل
نفاق دن وصفتلرندن دوراول وصحبتلريچون مجلسلرينه داخل اولمه
منافقك خانه ومنزلى جهنمده بيل كه درك اسفلدر واول طبقه نك عذابى
سائردن اشددر پس اهل ناره قريب اولان دخى اهل نار اولور بوكره
ياعلامت نفاق ندرتا كه اول نشانله منافقى بيلوب آندن بعيد اولايم
ديو سؤال وارد اولينجق جواب ويرر كه * سه علامت درمنافق ظاهرست
* زان سبب مقهور قهر قاهرست * سه علامت مبتدا ودر ظاهره
ظرف وظاهر خبردر زان سبب عربى ده ولهذا يرينه دركه مابعدنده
مقهوره متعلقدر مقهور مبتداء محذوفه خبردر تقديرى اومقهور
ديمكدر مقهور مابعدنه ومابعدى دخى مابعدنه مضافدر (قهر غلبه
وتذليلدر قاهر وقهار الله تعالى دركه قهر فى الحقيقه انك صفتيدر
(معناى بيت) بودركه اوچ علامت منافقده ظاهردر يعنى منافقك
اوچ علامت ظاهره سى ونشان نفاقى واردركه منافق اولديغى اندن
معلوم اولور اول سببدن يعنى اول اوچ علامتدن وخصلت رذيله دن
اوتورى الله قاهرك قهرنك مقهوريدر يعنى تحت قهر الهيده دركه
اكا جقدن روى لطف يوقدر * وعدهاى اوهمه باشد خلاف *
قول اونبود بغير ازكذب ولاف * وعدها اشدك فاعلى وياضافت
ايچوندر همه وعدهايى تأكيددر خلاف مفعولدر قول نبودك فاعلى
و بغيرا كا متعلق وازدخى غيره متعلقدر (وعدها وعدك جمعيدر
وعد خيرله ترجيدر يعنى زمان مستقبلده ايصال منفعت ايله اخباردر

خيرده استعمال اولنديغى كبى شرده دخى مستعملدر قال الله تعالى
(وعدها الله الذين كفروا) خلاف اصلنده وفاقك مقابليدر بوراده
خلف معناسنددركه وعده وفا ايتمامكدر (لاف زرق وريا واوكنمك
معناسنه اسم مصدردر لاف زدن ولافيدن اوكنمكدر (معناى بيت)
بودر كه منافقك جمله وعدلرى خلاف اولور يعنى ايتدوكى وعدلره
وفا ايتمز وانك سوزى كذب ولافدن غيريله اولماز يعنى سوزلرى
واقعه مطابق دكلدر وقورى لاف وچكه دركه بونلردن شرعده
نهى اولنمشدر ولكن ذكر نفاق كفرى ابطال واسلامى اظهارله
اولورسه اكا نفاق ايمانى وشرعى ديرلركه موجب درك اسفل اولان
بونفاقدر واكر سرى خلاف علنى اولمق معناسنده اولورسه اكا نفاق
عملى وعرفى ديرلركه بونك عذابى سائر عصات مؤمنين ايله طبقهٔ
علياى نارده در وناظمك قدس سره عنوان كلامده وثاقى جهنمده در
ديدوكى بومعنايه محمولدر زيرا بونفاق اولكينك شعبه لرندندر يوخسه
حقيقت نفاق دكلدر واكر مرادى درك اسفل ايسه كلامى تغليظه
ويا استحلاله محمول اولور * مؤمنا نراكم اعانت ميكند * هم امانت
را خيانت ميكند * مصراع اولك عربى ايله تعبيرى يفعل قليلا
من الاعانة للمؤمنين ديمكدر پس كم ميكندك مفعولى واعانت مميزى
ومؤمنا نرا اعانته متعلقدر زيرا رالام جاره معناسنه در بعض نسخ ده
اعانته بدل رعايت وبعضنده عنايت دوشمشدر مآل بردر عنايت شانه
اعتنا واهتمام معناسنه در (امانت وخيانت برى برينك مقابليدر يعنى
خيانت امانتده خلاف شرعله تصرفدر (معناى بيت) بودر كه منافق
مطلب مؤمن مخلص اولنلره آز ياردم ايدر يعنى اختياريله اعانت ورعايت
ايتمز وشانلرنده وخصوصنده اهتمام قلمز مكر ضرورى واقع اوله هم
امانته خيانت ايلر يعنى قبول ايتدوكى كبى محلنده تسليم ايتمز بلكه
يا انكار ويا تبديل ويا نقض ايلر وعلى هذا بعدذا حديث صحيحده وارد
اولديغى اوزره علامت نفاق اوچدر ودردتدركه خيانت وكذب
وغدر وفجور عند المخاصمه در يعنى حقدن عدول ايتمكدر وناظم
قدس سره اوچ روايتيله عامل اولوب فجور عند المخاصمه يى ترك
ايتدى * نيست در وعده منافق راوفا * زان نباشد در رخش نور وصفا

نیست عربی ده لیس معناسنه اولمغله وفا انك فاعلی ودر وفایه ظرف
ومنافق راوفایه متعلق ومنفی بی تبیین در وجائزدر که نیست نفی ایچون
اولان لامعناسنه اوله بوصورتده وفا انك اسمی اولور لاوفاء للمنافق
فی وعده معناسنه زان نفیی تعلیل ودر نباشده ظرف ونور فاعلیدر
مفردات بیت مرة بعد اخری شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودر که
منافق ایچون وعدنده وفایوقدر بلکه کاری عهدنی نقض ووعدنه
عدم وفادر بوسببدن انك یکاغنده یعنی یوزنده نور وصفا یوقدر زیرا
ظلمت باطنی وتاریکئ عملی چهره سنه عکس ایتمشدر شویله که اکر
برچشم بصیرتی نور فراستله منور وپرتو عیان وکشفله روشن برکسه
نظر ایلسه صورت ظلمت کورینور مخلصلر یوزنده نور ظاهر اولدیغی کبی
فافهم * تانپنداری منافق را امین * نیست بادا تخمش ازروی زمین *
تا تحذیر ایچوندر صاقن معناسنه زنهار کبی نپنداری مضارع منفی در
مصدری پنداشتن در صانمق معناسنه مضارعنده شین رایه قلب
اولنوب پندارد وپندارنده دیرلر منافق مفعول اول وامین ثانی در امین
صفت مشبهه در که خائنك وخؤنك صبور وزنی اوزره مقابلیدر بادا
امر غایبدر اولسون معناسنه اصلنده بود در واو الفه قلب اولندقده
بانك ضمه سی تبدیل اولنوب باد اولدی صکره تفخیم ایچون اخرنه الف
اطلاق الحاق اولنوب بادا دنلدی وحلیمی ده کلور که باد اصلنده
بواد در کثرت استعمالنه بناء واو حذف اولنمشدر انتهی ولکن صحیح
اولان اولکی در زیرا بوراده الف صکره دن زیاده در کاده ورساده
وامثالنده اولدیغی کبی پس امر غایب اصلنده مضارع صیغه سی
اوزرنه در که فرقلری قرائتله در الفله اولان امر غایب دعاده مستعملدر
رحمت کناد کبی رحمت ایلسون دیمکدر (نیست بادانك مفعولی و(تخمش
فاعلیدر تخم هرنسنه نك اصلی وماده سیدر حیوانده ومیوه ده وغیریده
مستعملدر تخم مرغ یمرطه در بعض نسخ ده شرش ونامش ولکن تخم
ابلغدر از نیسته متعلقدر روی زمین ظاهر اولان ارض دیمکدر
(معنای بیت) بودر که زنهار منافقی امین ظن ایلیه سن زیرا امانت
خواص اهل ایمانك صفتیدر پس اکر مالکی واکر رازکی اکا امانت
ویرمه والاضایع اولور منافقك تخمی یریوزندن یوغ اولسون زیرا

ضرر عامی واردر بوجهتدن بددعایه مستحقدر وسلسله سنك انقطاعنده
نفع شامل واردر زیرا دیمشلردر که الحیة لاتلد الاالحیة وبومقامده
سویلمشلردر اذاطاب اصل المرء طاب فروعه * ازمنافق ای پسر
پرهیز کن * تیغ را ازبهر قتلش تیز کن * از پرهیزه متعلق وپرهیز
کن کلمه سنك مفعولیدر وتیغ ایکنجی کنك مفعول اولی وتیز ثانیسی
ویاخود علی العکس در ازبهر فعلی تعلیلدر پرهیز صاقنمقدر تیغ
مطلقا تیز وکسکین نسنه در دمردن اولسون غیریدن اولسون بوراده
مراد قلیجدر تیغك اصلی تیردر زاغینه تبدیل اولنمشدر کریغ ده کبی که
اصلی کریزدر (قتل جسددن روحی ازاله در موت کبی غیرك مباشرتی
اعتباریله قتل وفوت حیات اعتباریله موت دیرلر تیز نافذدر ترك
کچردیر تیره وصف اولنورسه مراد دلمك وتیغه وصف اولورسه
کچمك در مقابلی کنددر ضمله نفوذی یوق معناسنه ترك اکاچونکه دیر
زبان تیز دیرلر نافذ نسنیه تشبیه اعتباریله وحدتلوکشی یه مجازا تیز
دیرلر لسان ترکیده مجازا سریع کچر دیدکاری کبی فارسیده تیز دیرلر
عربك الوقت سیف قاطع دیدوکی سریع معناسنه در (معنای بیت)
بودر که ای پسر منافقدن وانکله صحبت ومخالصه دن ومصادقه دن
حذر واجتناب ایله بلکه شرنی دفع ایچون آنی قتل ایتمدن اوتوری
قلیجی کسکین ایله زیرا واجب القتل در شول وجهدنکه مضردر بوکلام
بطریق المبالغه در وجائزدر که تیغی تیز ایتمکدن مراد بددعا وله
تتکلم بالاده کندندن صادر اولدی ومحتملدر که قتلدن مراد
قتل حکمی اولا که شری مندفع اولور وجهله تضییق در فافهم
* بامنافق هرکه همره میشود * منزل اودرتك چه میشود * تقدیری
هرکسی که میشود همراه بامنافق میشود منزل اودرتك چاه دیمکدر که
بوتقدیردن اعرابی ظاهردر بعض نسخ ده درتك چه یرنه درجهنم
دوشمشدر اولکیسی ابلغدر (تك فتحله دیب که فتحله عرب قعردیر
درین لك معناسنه (معنای بیت) بودر که هرکسه که منافق ایله
یولداش واکا یار ومصاحب اولور انك منزلی چاهك یعنی جهنم
قیوسنك درین دیبنده اولور که جهنمك دیبی یمش ییلاق مسافه در
مراد (ان المنافقین فی الدرك الاسفل من النار) مضمونیدر زیرا هرکس

قریننك حكمنی اخذ ایدر وجزاسی دخی اكا كوره اولور و بونده یول
یولداشی اولمقدن تحذیره رمز واردر زیرا موجب تعب وسقوطدر فافهم

* ❊ درعلامت اهل تقوی میكوید ❊ *

* سه علامت باشد اندر متقی * كی بود نسبت تقی را باشقی *
باشدك فاعلی سه علامت واندر اكا ظرفدر نسبت بودك فاعلی وتقی
نسبته متعلق در باكبی (متقی اتقادندر وقایه اتخاذ ایتمك معناسنه كه
كندیكی انكله صیانت ایتدوكك نسنه در وحقیقتی نفسی موجب
عقوبت اولان فعل وتركدن صیانتدر كفر ومعاصی وتعلق ماسوی كبی
وانك اسمنه تقوی دیرلر ومتقی وتقی بردر زیرا اتقیت الشی دنلدوكی كبی
تقیت الشیٔ دخی دینلور متقی نك جمعی متقون وتقی نك جمعی اتقیا كلور
نسبت اضافت و برنسنه یی برنسنه یه ایصالدر شقی سعیدك مقابلیدر كه
اسباب توفیق اكا مساعده ایتمامشدر (معنای بیت) بودركه اوچ
علامت اولور متقیده كه اول علامانله سعید ومتقی اولدیغی بلنور
وشقی یه سعید دنلمز عكسی كبی زیرا ججن تقی نك شقی یه نسبت واضافتی
اولور یعنی اولماز الحاصل متقی كه سعیددر بشقه علامتی واردر كه انك
سببیله سعید شقی یه قیاس اولنماز وحكم واحده قلنمز بلكه هر بری
وصف مخصوصی جهتیله برقیلملندر فافهم جدا * برحذر باشد تقی
ازیار بد * تانیفتد ازدورادر كار بد * تقدیری باشد تقی برحذر ازیار بد
تانیفتد ازدو رادر كار بد دیمكدر كه تقی باشدك فاعلی و برا كا واز حذره
متعلقدر تا تعلیلیه در نیفتد ازدك فاعلی تحتنده یار بده راجع اولان
ضمیردر ورا اصلنده اورادر نیفتد ازدك مفعولیدر او ضمیر منفصلدر كه
تقی یه راجعدر درنیفتد ازده ظرفدر (معنای بیت) بودر كه متقی اولان
كمسه یرامز اردن حذر وخوف اوزرنه اولور یعنی بدكار آدمی كندنه
یار ایدوب آنكله صحبت ایتمز تا كندنی كار بده القا ایتمیه زیرا بدكاره قرین
اولان دخی بدكار اولور نتكم مثل تركیده كلور اوزم اوزمه كوره قرارر
یعنی انك رنككندن وطعمندن چقمز زیرا اصلده شركت فرعده شركتی
مستلزمدر * كم رود دیكر در وغش بر زبان * وز طریق كذب باشد
بركران * تقدیری دیكر كم رود دروغ بر زبانش دیمكدر كه شین
زبانه قیددركه بونك عربی ایله تقدیری الثانی انه یجری الكذب علی

لسانه قلیلا ای جریانا قلیلا دیمكدر زیرا دیكر كه بردخی دیمكدر بوراده
ایكنجی معناسنه دركه اوچ علامتدن اولكینك غیریدر وكم دن مفهوم
اولان نقصان قلته وقلت عدمه محمولدر رود مضارعدر مصدری
رفتن دركیتمك معناسنه دروغ انك فاعلیدر كه یلان دیمكدر وز طریق
وازطریقدن مخففدر كه باشده متعلقدر طریق یولدر زیرا آیاق ایله
طرق وضرب اولنور كران كاف عربینك فتحیله كنار معناسنه دركه
مقلوبیدر (معنای بیت) بودركه بردخی علامت متقی بودركه لسانی
اوزرینه كذب آزكیدر یعنی اصلا یلان سویلمز وطریق كذبدن كنار اوزرنه
اولور یعنی راه دروغه كیتمز بلكه كناره چقر وسلامت بولور زیرا طریق
كذبك غایتی منزل دوزخدر وكناری صدقدر كه یمین عرشه ایصال
ایدركه جنت اوراده در والله الموصل * ازحلال پاك كم كیرند كام *
تانیفتد اهل تقوی درحرام * بوز كیبك اصلنده تقدیری اهل
تقوی كم كیرند كام از حلال پاك تانیفتد درحرام دیمكدر صكره اضمار
قبل الذكر طریقنه سلوك واقع اولدی پس كیرندك ضمیری مؤخر اهل
تقوی یه راجعدر انكیچون جمع ایراد ایلدی اهل تقوی نیفتدك فاعلیدر
انكیچون نیفتدی افراد ایتدی حلال عقده منع اندن منحل اولان
نسنه در استعمالی اوزرنه معاقبه بوقدر پاك طاهر دیمكدر كه شبهه دن
مبرادر كم لفظی واعرابی نظائرندن اخذ اولنور كام كاف عربی ایله
مراددر تفصیلی بالاده در نیفتدده نون نافیه در یفتد اصلنده افتددر كه
دفع ثقلت ایچون همزه یایه قلب اولنمشدر مصدری افتادندر دوشمك
معناسنه حرام محرمدر كه حرمتی دلیل قطعی ایله ثابت اولمشدر وكعبه یه
وحرمنه مسجد حرام دنلدوكی حرمت عظیمه سندن اوتوری در
(معنای بیت) بودركه اهل تقوی حلال ظاهردن بله آز مراد طوتر
یعنی دكه برغدا ئله تعیش ایتمزلر كركسه صورتا حلال اولسون تا كه حرامه
دوشمیه لر زیرا تقوی و ورعده اهتمام ایتمین شبهاته داخل اولوب
اورادن حرامه تجاوز ایدر انكیچون قرآنده كلور (تلك حدود الله
فلا تقربوها) پس قرب حدوددن نهیده مبالغه واردر زیرا مقصود
اصلی حدردی عدم تجاوزدر یوخسه عدم قرب دكل

* ❊ در بیان شكر نعما ❊ *

* هر که را باشد سه خصلت در سرشت * باشد آن کس بی شك
ازاهل بهشت * تقدیری هر کسی که باشداورا سه خصلت درسرشت
دیمکدرکه بونك اعرابی ظاهرومصراع ثانی نك اظهردر (سرشت طبع
ونهادومزاج درکه انسان اوزرنه تخمیر اولنمشدر (سرشتن یوغرمقدر
مضارعنده یا زایده سیله سر یشد وسر یشنده دیرلر (معنای بیت)
بودرکه هرکسه که انك خمیرمایهٔ اصلیسندن اوچ خصلت خمیره اوله
اولکسه بی شك وشبهه اهل جنتدن اولور مقصود توحیده مقارن
اولان خصالدر والابی فایده در * شکردرنعماوصبراندر بلا * میدهد
آیینهٔ دلرا جلا * شکرمبتدا ودراکا ظرف مید هدك فاعلی تحتنده
ضمیر شکر آیینهٔ مفعول اول وجلا ثانیدر شکر وصبر با آلاده بلندی نعماء
نونك فتحی ومدله ضراء مقابلیدر یعنی نعماء حسن حال وطیب
عیش وضرا سوء حال وضیق معاش در (آیینه معروفدرکه ترك
کوزکودر ایکی یائله وبریائله دخی جائزدر عرب مرآت دیر روم
سجنجل دیرصکره تعریب اولنمشدر (جلا کسرله صقالتدرکه پاس
اچمقدر بوراده دلی آیینه یه تشبیه ایلدی زیرا صور معقوله ومعنویه
انده ظاهر اولور وانك کدورتی شکوك وظنون وتعلقات فانیه دن کلور
(معنای بیت) بودرکه نعمتده شکر وبلا ومحنتده صبرایتمك آیینهٔ دله
جلا ویررزیراشکراعتراف نعمت ومعرفت منعم ایله اولور وصبرکه نفسی
مکروه اوزرنه حبس در احتسابله در یعنی طلب ثوابله در پس ایکی
صورتده دخی حضور قلب بولنور پاسی ایسه ذکرالله ازاله ایدر یعنی
ذکرالهی باعث صفوت وذکر ماسوی باعث کدرتدر قال الله تعالی
(فاذکرونی اذکرکم) یعنی ذکرعبد ذکرحقه سببدر ذکرحق ایسه
قلبی ظلماتدن اخراج ونوره ادخال ایدر نتکم تنزیلده کلور (لیخرجکم
من الظلمات الی النور) الی آخره فافهم جدا واعمل * هرکه مستغفر
بوداندر نکاه * حق زناردوزخش داردنکاه * مصراع ثانینك تقدیری
داردش حق نکاه ازنار دوزخ دیمکدرکه شین دارده قیددر (مستغفر
اسم فاعل صیغه سی اوزره استغفار یعنی کناهنی عفو وستر طلب ایدیجی
(نکاه نونك کسری وکاف عجمیله صقلامق حفظ کبی (معنای بیت)
بودرکه هرکشی که کناهه دوشدکده کناهنه استغفار ایدیجی اوله

حق تعالی انی ناردوزخدن حفظ ایلیه یعنی توبه سی سببیله مغفور
وعذاب جهنمدن مصون اوله زیراقرآنده کلور (وهوالذی یقبل التوبة
عن عباده) وحدیثده کلورکه (التائب من الذنب کمن لاذنب له)
وکلام ناظمدن قدس سره فهم اولنورکه مصراولان معذب اوله
ولکن مشیت حقده در قال تعالی (ویغفرمادون ذلك لمن یشاء) یعنی
شرك بلاتوبة مغفور اولماز سائرصغائر وکبائرك عفوی جائزدر صغیره
اوزرنه عقاب جائزاولدیغی کبی فافهم * هرکه ترسد از اله خویشتن *
خواهد اوعذر کناه خویشتن * ترسد مضارعدر مصدری ترسیدندر
قورقمق معناسنه خوف کبی بعدالجمله هرکه یه صفت اولور او
خواهدك فاعلی وعذر مفعولی وبعدالجمله هرکه یه خبردر زیرا
هرکه هرکسی که تقدیرنده درکه مبتدادر خویشتن کندی دیمکدر
آلهت خویشتنه اضافتنده فائده بودرکه هرکس کندی افندیسندن
خوف ایده کلمشدر حق تعالی ایسه رب العالمین درکه هرکس انك
مربوب ومملوکی در (عذر ایتدوکنه اعتراف ایدوب دخی ایتمیه یز
دیمکدر نتکم بالاده شرح اولندی (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
کندی معبودندن وافندیسندن خوف ایلیه کندی کناهنك عذرنی
طلب ایلر یعنی توبه واستغفار ایدوب بردخی ایتمیه یز دیو درکاهه یوز
سوررو عذری وعد کریمی موجبنجه مقبول اولور وهرکیمده که
خوف وخشیت یوقدر مصر وبی باك اولور وبوحالله آخر کفر
مرتبه سنه ایرر * معصیت راهرکه پی در پی کند * ایزدش ازاهل
جنت کی کند * تقدیری هرکسی که کند معصیت راپی در پی کی
کندش ایزد ازاهل جنت دیمکدرکه هرکسی مبتدا ومعصیت کندك
مفعولی وپی در پی معصیتدن حالدر متصلا معناسنه ویاخود کندك
فاعلندن حالدر مصرا معناسنه ودرپی اولکینك صفتیدر ایزد ایکنجی
کندك فاعلی وجار ومجرور اکا متعلقدر وبعدالجمله خبردر (معصیت
فعل محرمدرکه قصدله واقع اولمش اوله زیراخطائله اولانه زله دیرلر
پی باء عجمینك فتحه سیله ایز واوکچه وارد معناسنه (پی در پی لاینقطع
دیمکدر ایزایزه متصل ادیغی کبی که بری بری اردنجه در (ایزد زاء معجمهٔ
عربیه ویا عجمیه نك فتحه سیله تکری معناسنه علم اولدیغی بالاده

مفصلدر (معنای بیت) بودر که هرکسه که متصل معصیت اشلیه یعنی معصیتی معصیته متصل قیله ویاخود معصیت اوزرینه مصر اوله کرکسه بردورلو معصیت اوله الله تعالی انی قچن اهل جنتدن ایلر یعنی ایلمز زیرا استفهام انکاری درمقصود تهدید واهل اصرارك جنته دخولنی استبعاددر زیرا مصر ایچون سوء خاتمه‌دن خوف اولنور وسیئات کثیره‌سی اولمق دخی بویله‌در * ای پسر دائم باستغفار باش * وز بدان ومفسدان بیزار باش * دائم باشه ظرفدر باستغفار دخی اکا متعلقدر مصراع ثانی نك تقدیری وباش بیزار از بدان ومفسدان دیمکدر که بیزار باشك مفعولی واز بیزاره متعلقدر بعض نسخ‌ده مفسدان یرینه مفلسان دوشمشدر فاسددر که تصرف ناسخدن ومفلس معنی اولمقدن درمکر که بده مقارنت قرینه سیله مفلس آخرت مراد اوله (بیزار نفرت یعنی اورکمك در وقاچمق (معنای بیت) بودر که ای پسر علی الدوام استغفاره مشغول اول زیرا بشر اهل شردر وبالفرض کناه اولمسه دخی حقه رجوع دائم کرکدر که خواصك توبه‌سی بودر وبدلردن ومفسدلردن نفرت ایله وصحبتلرینه داخل اولمه بلکه انلرك یرینه مرور ایلسك یان ویر والا چهره‌لرندن سکا نحوست عکس ایدر

* * در فضیلت صدقه می کوید * *

*کر کنی خیری بدست خویش کن * خیر خود را وقف هر درویش کن *

خیری کنی نك مفعولیدر یا وحدت ویا ابهام ایچوندر نه مقوله خیر اولورسه اولسون دیمکدر بدست آخر مصراعده اولان کنه متعلقدر خیر خود مصراع ثانی آخرنده اولان کنك مفعول اولی ووقف ثانیسیدر (وقف لغتده حبسدر وشرعده وقف مالدر فی سبیل الله واکا خیر دیرلر زیرا خیر امر مرغوب فیه‌در مؤمن ایسه عملك ثوابنه رغبت ایدر زیرا معاده ایمانی واردر (درویش لغوی فقیر ودرویش اصطلاحی سالکدر بوراده مراد مطلق درویشدر وفقراء سالکینه وقف ایتمك غیریلره وقفدن اولادر زیرا انلر غدالرن جهر ذکر ایله ذابه ایدرلر ونور ذکر عرشه طوغری کیدر بلکه اندن کذر ایدر بو جهتدن انلره انفاق خیرلی اولور مکر که متصوفه بطالیندن اولالر (معنای بیت) بودر که اکر برخیر ایدرسك کندی الکله خیر ایله ومابعد تأخیر ایتمه

اکرچه ثلث مالدن وصیت دخی مشروعدر زیرا صدقه‌نك خیرانسان صحیح شحیح ایکن‌در وقبل الموت انفاقده محاسبه‌سندن خلاص واردر وغیرك یدیله اولان خیرده شبهه واردر یا تبدیل ویا نقص ایدرلر خصوصا بو اعصارده تنفیذ وصیت ایتمز اولدیلر مع هذا امور واجبه شرعیه‌دندر ومصراع ثانی نك مضمونی بودر که اهل خیر اولدیغك صورتده خیرکی درویشلره یعنی فقرایه وقف وحبس ایله زیرا فقراء صابرین باب الله‌ده ملازملردر پس انلره موقوف اولان نسنه‌نك اجر وثوابی عظیم وجزیل اولور بعده ذا خیر امر مرغوب فیه معناسنه کلدیکی کبی مال معناسنه دخی کلور قال تعالی (ان ترك خیرا وقال تعالی (وانه لحب الخیر لشدید) وقال تعالی (لم یبنا لواخیرا) پس کلام ناظمده قدس سره خیر ثانی مال معناسنه اولمق دخی جائز اولور وجنس ماله خیر دنلدی مع هذا آراسنده خبیث وحرام دخی وار در زیرا عرب عادتا ماله خیر دیر جهاده سوء دیدیکی کبی انکچون عادتلری اوزرنه جریان طریقیله قرآنده کلور (لم یمسسهم سوء) مع هذا قتال جهاددر که اکا سوء دنلمز وبعض علما دیدیلر که مال کثیر وجه محموددن اولمدقچه خیر دنلمز پس کثیر اولسه ولکن طیب اولماسه اول مالدن خیر اولماز * یك درم کازا بدست خود دهند * به بود آن کز پی او صد دهند * تقدیری یك درم که دهند آنرا بدست خود. بود آن به که دهند صد از پی او دیمکدر وبونك دخی اصلی بود به از آن که دهند صد از پی اودر زیرا به که باء موحده‌نك کسری وهاء ساکنه ایله‌یك دیمکدر از کلمه‌سیله استعمال اولنور نتکم عجم بن سندن یك بیلورم دیجك یرده من از تو به دانم دیر یعنی دانم من به از تو پس یك درم ده یك فی الحقیقه درمك صفتیدر ودرم مبتدادر که عربیله تقدیری درهم واحد دیمکدر ولکن قاعده عجم اوزرینه صفت تقدیم اولنوب یك درم دنلدی واحد من الدرهم معناسنه نکره موصوفه اولوب مبتدا اولور ودرهم اصلنده تمییزدر کازا اصلنده که آنرادر که ها حذف وحرکت همزه کافه نقل اولنوب بطریق اندرج کازا دنلمشدر پس آن دهندك مفعول صریحی و بدست غیر صریحیدر وبعد الجمله مبتدایه صفتدر آن بودك فاعلی وبه مفعولی وبعد الجمله مبتدایه خبردر صد ایکنجی دهندك مفعول صریحی واز غیر صریحیدر وبعد الجمله

آنه صفتدر وایکی موضعده دخی دهندك فاعلی اهل نفاقـدر درم
کمیّتله اقجه‌در ظاهر بودر که درهمدن قصر اولنمشدر وترازوطاشنه
درهم دیدکلری وزن اعتباریله درکه درهم شرعی وزنیدرپی بوراده
آرد معناسنه‌در واوچه‌درکه عقبدر (معنای بیت) بودرکه براقچه که آنی
کندی الیله ویره‌لریك اولور آندن که آردنجه یوز ویره‌لر یعنی موتندن
صکره یوز اقچه صدقه‌دن حیاتنده براقچه صدقه افضلدر زیرا بعد الموت
اقچه‌یه ضرورتی قالماز ومیلی اولماز بوجهتدن ییکی بریرینه بلا اکچمز
فاماقبل الموت بویله دکلدر بلکه واحد کالف در ودخی زیاده درزیرا
تضاعف اجر خلوصه ونفسله مجاهده‌یه مبنیدر * کر ببخشی خودیکی
خرمای تر * بهتر از بعد توصد مثقال زر * خود ببخشی نك تحتنده
فاعلی تأکید درانت معناسنه زیرا ببخشی باء اولی‌نك ضمیله امر حاضردر
مصدری بخشیدن در بغشلمقدر بخش کردن قسمت ایلمکدر یکی ده
یازایده دریك ببخشینك مفعولیدر وحرما تمییز در آخرنده یاء توسلدرکه
بین الموصوف والصفة واقع اولمشدر بهتر مبتداء محذوفه خبردر ان بهتر
دیمکدرکه بعد الجمله جزاء شرطدر از بهتره متعلقدر صد مثقال ازصد
مثقالی دیمکدرکه اولکی از قرینه سیله حذف اولنمشدر بودخی بهتره
متعلقدرکه مفضل علیهی بیان ایچوندر اولکی ازایسه تصحیح معنی
ایچوندر پس معنای واحد اوزرنه ایکی حرف برفعـله و امثالنه تعلق
قیلنمدن دکلدر خرما معروف یمشدرکه ایوسی مدینهٔ منوره ده اولور
خرمانك آغاجی بقیهٔ طینت آدمدن خلق اولنمشدر انکیچون واجب
الاکرام در یعنی غدالر آرامنده نان نیجه عزیز ایسه میوه‌لر ایچنـده
خرما دخی بویله‌در تر یاش درکه تازه‌مرادر خرمای تر عربك رطب
دیدوکیدر زفر وزنی اوزرنه یابسنه تمر دیرلر بهتر یکر کدر تر بوراده
ادات تفضیلدر مثقال بربچق درهمدر کمافی نعمة الله ثقل دندر مثقال هر
نسنه‌نك آغری درکه انکله وزن اولنور کماقال فی القاموس مثقال الشیء
میزانه من مثله وقال الراغب المثقـال مایوزن به وهواسم لکل سنج
(معنـای بیت) بودرکه اکرسن برتازه خرما بخش ایلسك یعنی ایام
حیاتکده اویکدر سندن صکره یعنی موتکدن صکره یوز مثقال آلتون
بغشلمقدن وتصدق ایتمکدن تکم سری ماقبلندن بلندی آلتون مرغوب

وعزیز

وعزیز اولمغله خرمایی آنکله مقابله ایتدی وخرمایی تخصیص ایتدوکی
شرفندن و بلاد عربده وغیریده رغبتنـدن اوتوریدر * هرکه
بخشیدی مکن با اور جوع * کرز پا افتادهٔ ازدست جوع * هرچه
هرچیزی که دیمکدرکه مبتدادر و بخشیدی جمله‌سی اکاصفتدر رجوع
مکننك مفعولی و بااور جوعه متعلقلدر و بعد الجمله خبردر کر بوراده
عربی دهان وصلیه یرینه‌درکه جزایی مقتضی دکلدر تقدیری کرافتاده
زپا ازدست جوع دیمکدرکه افتادهٔ ده همزه خطاب ایچوندر اصلنده
ای درکه همزه یاء خطابله تلفظ توسل ایچوندر مع هذا آخرنده هاء رسمیه
اولان کلمه‌دن صکره یاء مفرده رسم اولنمق قانون رسم دکلدر صکره با کثرت
استعمالنه بناء حذف وهمزه اظهار یا ایچون فوق الهاء کتابت اولندی
بواعتبارله یعنی یا کتابتدن ساقط اولمق حسبیله همزه اکابدل قلنـدی
وخطاب ایچوندر دنلدی پس افتاده ماضیٔ مقید بالحال قبیلندندرکه
زپا اکا متعلقدر واز دست تعلیلـدر بهر کبی انکیچون بعض نسخ ده
بهر واقع اولمشدر ولکن پایه مناسب اولان دستدر خصوصاکه دست
دخی مستعملدر نتکم دیرلر فلانك الندن عاجز قالدم و بوایش فلانك
النـدن بترغالب کار الدن حاصل اولمغـله اله نسبت اولنور قرآنده
(فبما کسبت ایدیکم) کبی معنـای بیت) بودرکه هرنه شیء که بغشلر
وویررسن اکا رجوع ایتمـه وهبه وانعامکدن دونمه وعطا ایتدوکك
محلدن انی استمه اکر اچلق الندن وانك سببیله ایاقدن دوشدك ایسه‌ده
یعنی اچلق وضرورت الی سنك ایاغك الوب دوشـورسه دخی کری
باقمه واحسانکدن دونمه زیرا هبه‌سندن رجوع ایدن شول کلبه بکزرکه
قیء ایتدوکی نسنه‌یی اکل ایدر بوایسه امر قبیحدر نتکم حدیثده کلمشدر
وناظم بیت آتی‌ده کلب یرینه شخص ویامرد دیمشدر ولکن کلبله تمثیلده
قبح زیاده در فافهم * این بدان ماند که شخصی قیء کـند * باز میل
خوردن اوکی کند * این مبتدادرکه رجوعه اشارتدر بدان اصلنده
بان درکه مانده متعلقدر تخفیفا همزه داله قلب اولنمشدر وجملهٔ فعلیه
خبر مبتـدا در ویا وحدت ایچوندر بعض نسخ ده مردی دوشمشدر
(شخص اصلنده قرالتی معناسنه‌در خیال کبی بورادم مردم مراددر
(قیء که اصلنده همزه ایله قوصمقدر کـسندك مفعولیدر و بعد الجمله

مبتدایه خبردر و بعد الجمله تشبیهی بیاندر و که مشبه به ارا سنده
رابطه‌در وتشبیه ماندن مفهومدر زیرا ماندك مصدری مانستن‌در که
بکز مکدر مضارعنده سین حذف اولنوب ماند دیرلر باز کرو دیمکدر
میل کی کندك مفعولیدر خوردن یمکدر اکل کبی (معنای بیت)
بودر که بخش ایتدوکك نسنه‌دن رجوع ایتمك اکا بکزر که برشخص
یعنی برکسنه قئ ایلیه کرو اول قئ ایتدوکی نسنه‌یی یمکه چون میل ایدر
یعنی میل ایتمز بلکه کندی قوصندیسی ایسه انك اکلنی استکراه ایدر
والا کلب کبی اولور زیرا کلب قئ ایتدوکی نسنه‌یی اکل ایدر هره
کندی یاوریسنی اکل ایتدوکی کبی * باپسر کر چیزکی بخشد پدر *
* می سزد کر باز کیرد از پسر * بونك تقدیری اکر بخشد پدر چیز
باپسر دیمکدر که پدر بخشدك فاعلی وچیز مفعول صریحی و باز پسر
غیر صریحی در می سزد جزاء مقدم ومابعدی شرط موءخردر جزا
تقدیم اولندی زیرا استفهامی متضمندر سزدك فاعلی شرطك
مضمونیدر که باز کرفتن‌در وشرط ثانی جمله‌سی شرط اوله جزادر
چیزکی‌ده یاوحدت ایچوندر چیزك نسنه‌جك دیمکدر زیرا کاف عربی
تصغیر ایچوندر سزد مضارعدر مصدری سزیدن‌در لایق معناسنه
کرد دخی مضارعدر مصدری کرفتن‌در که طوتمقدر (معنای بیت)
بودر که اکر پدر اوغلنه برنسنه‌جك بغشلسه اکر انی اوغلندن کرو
طوتوب الورسه لایق اولورمی یعنی سزا دکلدر پس استفهام انکاری
اولور الحاصل پدر اوغلنه هبه ایتدوکی نسنه‌یی کرو المق نیجه قبیح
ایسه اجنبی‌یه موهوب اولان نسنه‌یی استرداد ایتمك دخی بویله‌در
زیرا معامله‌ٔ دینیه‌ده اقارب واجانب بردر واقاربه کوره قبیح اولان
نسنه اجانبه کوره حسن اولماز مکر که پدر بی شفقت اولوب استرداد
ایده والا صدوری متصور دکلدر * ای پسر بامال وزر شاذی مجوی
* آنچه کس را داده‌ٔ دیکر مکوی * تقدیری مجوی شاذی بامال وزر
دیمکدر که شاذی مجویك مفعول صریحی و بامال غیر صریحی در
زیرا با مصاحبت ومعیت افاده ایدر وایکنجی مصرعك تقدیری
دادهٔ آنچه کس را مکوی دیکر دیمکدر که انچه داده‌نك مفعول اولی
وکس ثانیسی‌در ودیکر مکوی کلمه‌سنه ظرفدر زیرا عربی ایله تقدیری

لانقله

لا تقله فی زمان من الازمنة دیمکدر ویاخود مفعول مطلقدر که انتفی
القول انتفاء دیمکدر مال وزر خاصی عام اوزرنه عطف قبیلندندر
مزیدن اوتوری (شاذی‌ده یا مصدریه‌در شاذ فرح معناسنه ذال
معجمه ایله‌در زیرا قاعدهٔ عجم بودر که وای‌دن صکره معجمه والا مهمله‌در
دادهٔ ده همزه خطاب ایچون وداده ماضیٔ مقید در افتاده کبی تتکم
مرور ایتدی (معنای بیت) بودر که مال ایله وخصوصا آلتون وکمش ایله
فرح آرامه وطلب ایتمه یعنی سیم وزر وسائر اموال ایله شاد وخندان
اولمق عقلا شانی دکلدر بلکه احمقلر وجاهللر حالیدر زیرا فانی نسنه
ایله سرورك معناسی یوقدر نتکم قرانده کلور (قل بفضل الله وبرحمته
فبذلك فلیفرحوا هو خیر مما یجمعون) یعنی الله تعالی‌نك موءمنلره فضل
ورحمتی کافرلرك جمع ایلدیکی مالدن خیرلودر الحاصل فانی‌یه مدعین
والتفات ایتمك بله منهیدر دکل که انکله فرحناك اولمق نتکم قران
وحدیث انکله مشحوندر وای بسر اول نسنه‌یی که کسیه ویرمش سن
بردخی سویله یعنی لسانه کتورمه نه استرداد طریقیله ونه خود امتنان
وتمدح صورتیله زیرا باطل وقبیحدر بلکه اخلاق الهیه ایله تخلق ایله
وماسوای حقی نسیان ایت تا که ربك سنی احسانكك فوقنده نسنه ایله ذکر
ایلیه بعض نسخ‌ده بیت مذکوره بدل بویله واقع اولمشدر که ای پسر
بامال وزر شادی مکن روهنر آموز وبیدادی مکن یعنی مال وزر ایله
مسرور اولمه که بونلر فانی وبی عاقبتدر یوری هنر اوکرن ونفسکه
ظلم ایتمه یعنی نفسکه اویوب جاهل اولمه وناقص قالمه بلکه اهل علم
وکمال اول وتحصیل معارف الهیه ایله که سکا قلاجق بونلردر
* شادیٔ دنیا سراسر غم بود * سورا ورادر عقب ماتم بود *
شادی مبتدا وسراسر اندن حالدر جمیعا معناسنه ویا من الاول الی
الاخر دیمکدر زیرا اصلی سر وسردر واو عاطفه ایله صکره واو الفه
قلب اولنمشدر تکاپو کبی که اصلنده تك وپودر لسان عجمده نظائری
چوقدر (سر وسر باشدن باشه واوجدن اوجه دیمکدر که سرتاپانك
معناسی دخی بودر ازسرتاپا دیمکدر غم مفعول بودر که بعد الجمله خبر
مبتدادر ویاخود شادی بودك فاعلیدر سوز اورا ماتمه قید در زیرا
را لام جاره معناسنه‌در ماتم بودك فاعلیدر در عقب اکا ظرفدر سور

نور وزنی اوزره دوکون وجمعیت وضیافت در قاموسده کلور که سور
فارسیدر که رسول الله صلی الله علیه وسلم انی تشریف ایتمشدر انتهی
یعنی ضیافت معناسنه تعریب ایتمشدر نتکم حدیثده کلور
(یااهل الخندق ان جابرا قد صنع لکم سورا ای طعاما) یعنی سور
لسان عربده قلعه وشهرک دیواریدر صکره خلقک مدعو اولدیغی
طعامه دخی اطلاق اولندی (عقب قافک کسریله عربیدر اوکچه
معناسنه که مؤخر الرجل در صکره مطلق مؤخر معناسنه دخی استعمال
اولندی واشباع کسره ایله عقیب دخی دنلدی (ماتم یاس ومصیبت که
دوکون مقابلیدر وقاموسده کلور که المأتم کمقعد کل مجتمع فی حزن
اوفرح اوخاص بالنساء اوبالشواب انتهی یعنی ماتم عربی مهموزدر که
یاس ومصیبت جمعیت کاهنده مستعملدر اکرچه بعضیلر جمعیتکاه
فرحدر وبعضیلر خاتونلره وبعضیلر خاتونلرک تازه لرنه خاصدر
دیمشلردر ولکن مشهور ومعمول اولان اولکیدر (معنای بیت)
بودر که سرور دنیا اولدن آخره دک غم وغصه اولور یعنی انک
سروری چکلن غمنه دکمز کویا که سرتاپا غم والمدر ودنیانک دوکونی
عقبنده وصوکنده یاس وماتم اولور حیاتی آخرنده موت اولدیغی کبی
پس دنیانک اولی علق وآخری موتدر واو رتاده واقع اولان احوال
عارضه یه اعتبار یوقدر زیرا فرق سنده واقع اولان سروری جمع ایتسک
برسنه سرور اولماز انکیچون معدوم حکمنده اولدی * امر لاتفرح
ز قرآن کوش دار * جای شادی نیست دنیا هوش دار * تقدیری کوش
دار امر لاتفرح از قرآن دنیا جای شادی نیست هوش دار دیمکدر که
کوش دار استمع معناسنه در امر لاتفرح کوش داره مفعول صریح واز
قرآن غیر صریحدر دنیا مبتدا جای نیستک مفعولیدر زیرا نیست بوراده
فعل معناسنه در که تقدیری الدنیا لیست محل السرور دیمکدر پس
بعده الجمله مبتدایه خبر اولور (هوش دار بشقه جمله در آخر کلامده
فاعلم ذلک کبی پس هوش دار تمییز وادراک وتعقل ایله ودنیانک دار قرار
اولمدیغن بیلوب اکا کوره حرکت ایله دیمکدر امر لاتفرح مناسب اولان
نهی لاتفرح دیمک ایدی ولکن امر نهی ایله ونهی دخی امر ایله مؤلدر نتکم
قرآنده (وذروا البیع) دنلدی که ظاهری امر وحقیقتی نهیدر که

لاتبایعوا دیمکدر کذلک لاتفرح اترک الفرح دیمکدر که بعض علما عندنده
نهی طلب ترک فعلدر بو جهتدن نهیک مؤداسی امر اولور وجمیع موارد
امر ونهی بو اسلوب اوزرنه دروجائزدر که امردن مراد مطلق
خطاب اوله لاتفرح قارونه خطابدر که حضرت موسانک علیه السلام
عم زاده سی ایدیکه مفاتیح خزائنی التمش بغل یوکی اولوردی قال الله
تعالی (اذ قال له قومه لاتفرح ان الله لایحب الفرحین) قوم قاروندن
مراد بنی اسرائیل مؤمنلریدر فرح لذت عاجله سببیله انشراح صدردر
اکثریا لذت بدنیهٔ دنیویه ایله اولور یعنی قارونه بطریق النصیحه
دیدیلر که یاقارون بوقدر خزائنه مالک اولدم دیو مال دنیا ایله فرحناک
اولمه بلکه بو فرحی ترک ایله زیرا الله تعالی زخارف دنیا ایله فرحناک
اولنلری سومز شول معنادن که دنیا عندالله مبغوضه واکا محبت ایتمک
محبت الهیه یه مانع ومزاحمدر پس دنیا ایله ثواب آخرت مطلوبدر
یوخسه تنعم دکل (معنای بیت) بودر که ای پسر قرآندن یعنی آیات
قرآنیه دن (لاتفرح ان الله لایحب الفرحین) آیتنده اولان خطابه
قولاق طوت وآنی استماع ایله وزخارف دنیا ایله مسرور واکا مغرور
اولمغی قو زیرا دنیا جای سرور دکلدر عقلکی باشنه جمع ایله بلکه
دار الغموم والاحزاندر پس عیش وعشرتی دار السرور اولان آخرته
تأخیر ایله ودنیاده حزن اوزرنه اول که حزن مقامات عالیه دندر که
خواص بشرک مقاصدیدر وبعض نسخه ده ز قرآن یرینه ز دنیا دوشمشدر
بدنیا اولسه دخی انسب ایدی که فرحک متعلقی بیان اولوردی از
اولدیغی صورتده تعلیله محمول اولور یعنی دنیادن اوتوری ویدمه

مال دنیا کیردی دیو شادان اولمه فافهم * شاد مانارا ندارد دوست
حق * این سخن دارم ز استاذان سبق * تقدیری ندارد حق شادمانان را
دوست دیمکدر که حق فاعل وشادمانان مفعول اول ودوست ثانیدر
این دارمک مفعولی وفاعلی میم در سخن اینه صفتدر بهذا القول معناسنه
سبق مفعول ثانیدر بعض نسخه ده این دادند استاذان سبق دوشمشدر
استاذلر بو سوزی درس ویرمشلردر معناسنه شادمانان شادمانک
جمعیدر فرحناک معناسنه معنای لغویسی شاده بکزیجی دیمکدر زیرا
مان ماننده دن ترخیم اولنمشدر مصدری مانستن در که بکزه مکدر

مضارعنده سين حذف اولنوب ماند ومانده دينلور وماندن كه
قالمقدر انك مضارعى دخى بويله كلور ولكن التباس بحسب المقام
مند فعدر وشادمانك نظائرى چوقدر مهمان ودزمان وتركمان وامثالى
كبى كه مهه يعنى اولوبه ودزه يعنى قلعه يه وتركه بكزيجى معناسنه در
وبكزمكدن مراد مشبه بهك وصفيله قيامدر پس شاده بكزر ديمك
شاد اولمقدن عبارتدر مهمان دخى بويله در وبعض ضخم البدن كمسه لره
دزمان ديدكلرى غلظتده قلعه ديوارنه وبلكه بطريق المبالغه عين
ديوار اولمق اعتباريله در وترك اصلنده تاتاردر تركمان انلردن غيريدر
ولكن اسانده مشابهتلرى اولمق حسبيله تركمان ديديلر اين سخن مصراع
اولك مضمونه اشارتدر استاذان استاذك جمعيدر ذال معجمه ايله صنعتنده
ماهر ومعلم اولانه ديرلر اصلنده كلمهٔ اعجميه در اكر عربيه اولايدى ستذدن
مشتق اولمق لازم كلوردى كلمهٔ عربيه ده ايسه سين وذال بر يرده
مجتمع اولماز ديو قاموسده مصرحدر وشعر جاهلى ده دخى بوكلمه نك
بولنمديغى معربات جواليقى ده درسبق فتحتين ايله ظاهر بودر كه
فعلدن منقولدر قيل وقال كبى درس معناسنه استعمال اولندى زيرا
درسده سبق وتقدم واردر (معناى بيت) بودر كه حق تعالى دنيا ايله
شادمان وزخارفيله خندان اولنلرى دوست طوتمز زيرا دنيا مبغوض
حقدر ومبغوضه محبت ايدن دخى مبغوضدر بو سوزك مضمونى
بن استادلردن درس طوترم يعنى حقيقت شناس اولان عالملر وعارفلر بكا
بو وجهله تعليم وافاده ايلمشلردر پس كامللرك نصيحتى ايله عامل اولمق
كركدر * كر فرح دادى زفضل حق رواست * ليك از دنيا فرح
كردن خطاست * بعض نسخ ده كردن يرينه جستن دوشمشدر ضم
جيم ايله كه طلب معناسنه در مآل بردر فرح مابعدنده مفعولدر حرف
جر فرحه متعلقدر بعد الجمله شرطدر رواست مبتداء محذوفه خبردر
تقديرى آن رواست ديمكدر كه جمله سى جزاء شرطدر بوراده زفضل
يرينه بفضل انسب ايدى زيرا قرانده بائله در قال تعالى (قل بفضل الله
وبرحمته فبذلك فليفرحوا) (مصراع ثانى نك) تقديرى ليك كردن فرح
ازدنيا خطاست ديمكدر كه كردن مبتدا وفرح مفعولى واز فرحه
متعلقدر وخطاست خبردر فضل لغتده زياده اولمقدر اصطلاحده

ابتداء احساندر كه آنده علت بوقدر يعنى هر عطيه كه معطى يه
لازم كلميه اكا فضل ديرلر كامللرك حالى كبى كه هر نعمتى ابتداء احسان بيلورلر
زيرا عملك موجب اولمديغن بيلورلر وفلان اهل فضلدر ديرلر علمده
وكمالده سائرلر اوزرنه رجحانى وزياده لكى واردر ديمكدر وفضل عدل
مقابله سنده دخى مستعملدر (معناى بيت) بودر كه اكر حقك
فضلندن فرح طوترسك رواولايقدر زيرا فضل ورحمت الهى ايله
فرحناك اولمق اوزره مأمورسن نتكيم آيت مذكوره دن مستفاد اولدى
ولكن دنيادن فرح ايلمك خطادر زيرا لاتفرح ده مرور ايتدوكى اوزره
منهى در بعده فضلدن مراد اسلام ورحمتدن مراد قرآندر وجمع
ايتدكلرى نسنه مالدر يعنى اهل اسلام واهل ذكر وقرآن اولمق مال
دنيادن خيرلودر زيرا اسلام وقرآنك ثمراتى باقى ودنيانك نتيجه وفانى در
فافهم جدا

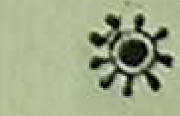
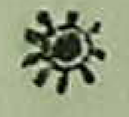
* * دربيان نصايح ميكويد * *

* اى پسر با محنت وغم خوى كن * روى دل اجانب دلجوى كن *
تقديرى كن خوى با محنت وغم وكن روى دل اجانب دلجو ديمكدر كه
بوندن اعرابى ظاهردر روى يوز ديمكدر دله روى اثبات ايتدوكى مجازى
درمقصود قلبك توجه معنوى سيدر دلجو وصف تركيبى در كوكل
قاپيجى ودلستان كبى كوكل آليجى بوراده دلجو ايله مراد محبوب
حقيقى در كه الله تعالى در وجانب كه يان وطرفدر جهت ايهام ايدر
الله تعالى ايسه جهت مخصوصه ده اولمقدن منزهدر زيرا تقييدى
مستلزمدر بلكه الله تعالى جميع جهاتى محيطدر پس جانب ديدوكى
مقابله دن ناشيدر يعنى قلبكى مشغول اولديغى جانبدن آل وحقه وجه
مطلقدن توجه ايله كه آنده اصلا اين يوقدر ديمكدر فافهم فانه لطيف
(معناى بيت) بودر كه اى پسر محنت والم وغصه وغم ايله خوى ايله
وعادت ايت وانكله طبيعت اول شويله كه يانكده سائر اخلاقك كبى
اولسون واسبابى ظهور ايتدكده بى حضور اولمه وقلبكى منكدر قلمه
بلكه قلبك يوزنى محبوب حقيقى اولان حق جانبنه ايله يعنى غم وغصه
وسائر احوال واموره اشتغالى قويوب قلبكى وجه مطلقدن حقه
توجه ايله واكا تقييد اول زيرا فاعل مطلق اودر چونكه بو توحيدى

یولاسن و یوسری بله سن مبدأ اوله واصل اولوب امور اضا فیه دن
اولان لطف وقهردن وسائر احواله اشتغالدن خلاص اولورسن
وحضور رایدرسن فافهم *حزن واندوهست قوت بندکان *غم شود یار
فرح جو یند کان *حزن مقدم خبر وقوت مؤخر مبتدادر غم شودك
فاعلی ویار مفعولیدر حزن حاء مهمله نك ضمی وزاء هوزك سكونیله
زمان ماضی ده برنافعك فواتی ویابر ضارك حصولندن لاحق اولان
غمدر نتکم خوف زمان مستقبلده متوقع اولان سوءدن عارض اولان
المدر واما راغب دیمشدر که حزن غمدن نفسده حاصل اولان خشونتدر
زیرا حزن فتحله خشونت فی الارض در بوراده حزنك خون که قان
معناسنه در دم کبی املا ده مشابهتی اولمغله ناسخلر غلط ایدوب خون
یازمشلردر نونله که اکرچه فی الجمله صحت معنی واردر زیرا اندوه که
غصه در قیغو معناسنه شدتندن کویا که جکردن و یورکدن قان طملر
واهل دردك غداسی اول قان اولور الحاصل اندوه وغم دم کبی
طبعا منفور نسنه در انکچون امر صعبه قان در یاسی دیرلر (قوت قافك
ضمیله حوت وزنی اوزره بدن انسان آنکله قوام بولاجق قدر غدادر
بند کان بنده نك جمعیدر که کاف عجمی بنده اخرنده اولان هاء رسمیدن
بدل وآن ادات جمعدر وبوندن غیری وجه دخی بالاده در بوراده
(بند کان ایله مراد خواص عباد در (یار بوراده مصاحب معناسنه در
زیرا معین معناسنه دخی کلور (جو یند کان جو ینده نك جمعیدر طلبکار
فرح جو ینده وصف ترکیبی در که اصلنده جوینده فرحدر قاعدهٔ
عجم اوزره فرح جوی کرك ایدی ترخیمله ولکن جمع قلنمغله اصلنه رد
اولندی (معنای بیت) بودر که حزن وغم وغصه در الله تعالی نك
خاص قوللرینك غداسی یعنی محزونلر ومغموملردر که حزن وغم
انلره هر وقتده غدا کبی اولمشدر که آنکله پرورش جان ودل حاصل
اولور رزق حسی ایله تربیه جسد وجود بولدیغی کبی وآخرت
سرورنه طالب اولنلرك مصاحب ومقارنی غم اولور یعنی سرور
آخرت استین غم دنیایی اختیار ایلر ولکن غم وحزنی دار
غربتده اولمغله الله ایچوندر یوخسه نفس دنیا ایچون دکل وکان
رسول الله صلی الله علیه وسلم متواصل الاحزان دائم الفکر *هر کرا نبود

بدل اندیشهٔ *عاقبت برپای یند تیشهٔ *تقدیری هرکسی که اورا
نبوددر دل اندیشهٔ یند عاقبت برپایش تیشهٔ دیمکدر که بوندن اعرابی
ظاهردر اندیشه وتیشه آخرنده اولان همزه لر وحدت ایچوندر وزائده
اولمغه قابلدر (اندیشه فکردر و(تیشه کسردر که دورکر آلاتندندر
وکلنك معناسنه دخی کلور (معنای بیت) بودر که هرکسه که انك ایچون
کوکلده فکر یوقدر مطلقا یعنی اهل تفکر دکلدر آخر ایاغی اوزره
کسر وقاطع نسنه کورر وایاغنه فی المثل بالته اورر ومنزل مقصوددن
کری قالور وپشیمان اولور ویاخود فارغ وآزاده وبی اندیشه کزرکن
ایاغن بو دنیادن کسرلر وانی چاه اندیشه یه دوشوررلر وابدی غم
وغصه دن خلاص اولماز وتفکرده رأس اولان برمعنی بیت اتیده کلسه

کرکدر اکرچه متعلق تفکربی قیاسدر قال الله تعالی (ویتفکرون
فی خلق السموات والارض) *ازچه موجودی یندیش ای پسر*
هرکسی دارد غم خویش ای پسر* ازموجودی یه متعلقدر تقدیری
تو ازچه موجودی دیمکدر که مبتدا وخبردر وبعد الجمله یندیشه
مفعولدر (موجودی آخرنده یا خطاب ایچوندر عربی ایله تقدیری
انت من ای شیء مخلوق دیمکدر کما قال تعالی (من ای شیء خلقك
من نطفة خلقك) هرکسی داردك فاعلی وغم مفعولیدر (یندیش
امر حاضردر اصلنده باندیش در همزه ایله صکره دفع ثقلت ایچون
همزه یایه قلب اولندی مصدری اندیشیدن در فکر ایتمك معناسنه
مضارعی می اندیشد کلور (معنای بیت) بودر که ای پسر فکر ایله که
سن ندن موجود ومخلوق سن یعنی نطفه دن خلق اولندك که
ماء مهین در واصلك جهتیله خاکدن وجوده کلدك کما قال تعالی
(خلقکم من تراب ثم من نطفة) ای پسر هرکس کندی غمنی طوتر یعنی
سنك اوزرکه لازمدر که کندی حالکی فکر ایلیه سن وکندی غمك
یه سن زیرا هرکس عاقل اوله کندی غمن یه وتدارکن ایده کلمشدر

مکر دیوانه اوله که بوقیدده اولمیه وکندینی بوزنجیره بغلیه والله واهب
العقل *کرد ایزد مرترا ازنیست هست *ازبرای آنکه باشی حق پرست*
ایزد کردك فاعلی ومرترا مفعول اولی وهست ثانیسی وازنیست اکا
متعلقدر ازبرای تعلیل کرددر ازبهر آن معنی که دیمکدر حق پرست

باشی نڭ مفعولیدر و بعـد الجمله آنکه یه صفت اولور اصلنده از برای باشیدن حق پرست دیمکدر (ایزد زاء عربی نڭ فتحیله و بعضیـلر عجمیدر دیدیلر الله تعالی نڭ اسم علمیدر که ترك تکری دیر) (حق پرست وصف ترکیبیدر اصلنـده پرستندهٔ حقدر حقـه طبوجی معناسنه مصدری پرستیدندر که طابمقدر مضارعی می پرستد کلور (معنای بیت) بودر که الله تعـالی سنی یوقدن وار ایلدی ومعدوم ایکن موجود قیلدی اول معنی دن اوتوری که حقه طپوجی وعبـادت قلیجی اوله سن نتکم قرآنده کلور (وماخلقت الجن والانس الا لیعبدون) وعبـادتڭ ثمرهسی دخی عابدهدر معبوده دکل نتکم حدیث قدسیده کلور (خلقت الخلق لیربحوا علی لا لاربح علیهم) سؤال اولنورسه که چونکه خلقی عبـادت حق ایچون خلق ایلدی اکثر ناس ندن کافر اولدی جواب بودر که عبادتله امر ایتمـك ارادتی مستلزم دکلدر والا مراد ارادتدن تخلف ایتمزدی سؤال اولنورسه که چونکه عدم ایمانی بیلوردی نیچون امر ایتـدی جواب بودر که مأمور اولمق مقتضـای استعدادی ایدی قبول ایتمـك دکل و بوراسی اسرار قضا وقدردندر که سکوت لازمدر * تاتو باشی بندهٔ معبود باش * باحیـا و باسخا وجود باش * تقدیری باش بندهٔ معبود مادام که تو باشی تودیمکدر که اعرابی ظاهردر تقدیری کن عبد المعبود الحقیقی مادمت حیا موجودا دیمکدر (معنـای بیت) بودر که مادامکه سن سن اولاسن یعنی حیـاتده اولدقجه معبود حقیقی اولان الله تعالی یه عبد محض اول وعبادت اصنام صوریه ومعنویه دن حذر ایله والا مشرك اولورسن ومشرك مغفور اولماز وحیـا وسخا وجود صفتلریله متصف اول بوراده ناظم قدس سره اصل توحیـد وایمانی تعییندن صکره شعب ایماندن اوچ نسنه تخصیص بالذکر ایتـدی مزید فضلندن اوتوری زیرا حیـا کرك حیاء نفسانی در که بین النـاس عار وعیب اولان نسنه دن اوتانمقدر کشف عورت وترك ادب کبی وکرك حیاء ایمانی درکه خوف حقدن معاصیدن اجتنابدر مقوی دین وایماندر وسخا کفایت مقداری عطا وجود قبل السؤال احساندر و بو ایکی خصلت بینه وبین الناس احسن اخلاق ومستوجب رضاء رب خلاق در * مگذران در خواب وخور ایام را * زنده دار

از ذکر صبح وشام را * مگذران نهی حاضردر کاف عجمینڭ ضمهسی وزن ایچون اختلاس اولنور مصدری گذرانیدندر کچورمك معناسنه که متعدیدر مضارعی گذراند وگذراننده کلور لازمی مکذردر که مصدری گذشتن وگذاشتندر کچمك معناسنه مضارعی گذرد وگذارد وگذرانده کلور ایام مگذرانڭ مفعولیدر صبح زنده دارڭ مفعولیدر زنده دار عربی ایله احی دیمکدر که احیادن امردر (خور ییمکدر که اکتفا طریقیـله در مراد ییمك وایچمکدر (ایام یومڭ جمعیـدر که معروفدر نتکم بالاده شرح اولنمشدر (زنده حی دیمکدر که مرده مقابلیدر میت کبی (ذکردن مراد یاد حقدر نوجهله اولورسه افضلی لا اله الا الله در (صبح فجردر که صبح صادقدر ویا اول نهاردر که افقڭ حاجب شمسله احمراری وقتیدر (شام اخشامدر مسا کبی شام صباح اوزرنه معطوف وصبح دخی زنده دارڭ مفعولیـدر بوراده صبح وشامله یا ایکی وقت مخصوص ویا ذکر جزء وارادهٔ کل طریقیله استیعابدر نتکم ایام ذکری استیعاب ذکره قرینهدر (معنای بیت) بودر که ایام ولیالیٔ متامده وا کل وشر بده کچورمه یعنی سن بو حالده ایکن مرور ایتمسون بلکه ذکر اللهدن صباح واخشامی زنده طوت یعنی احیا ایله زیرا اماکن وازمان بی ذکر میت کبیدر ووقتڭ ذکرله حیات بولیجق قلبڭ دخی حیات بولور وفیض الهی ایله زنده اولور وقلوب مرده اولدیغی کونده سـکنات عارض اولماز وسعی ایله که ادمان ذکرله ذکر دائم اهلی اولاسن ووقتکه تفرق وحالکه تشتت پریشانلق کلمیوب حقله حضور باقی بولاسن فافهم جدا * خواب کم کن اول روز ای پسر * نفس را خوردن میاموز ای پسر * خواب کم کنڭ مفعولیدر کم کنڭ تفصیلی بالاده در اول ظرفدر نفس میاموزڭ مفعول اولی وخوردن ثانیسیدر (میاموز نهی حاضردر اصلی ماموزدر که دفع ثقلت ایچـون همزه یایه قلب اولنمشـدر مصدری آموزیدندر اوکرتمك معنـاسنه و حلیمی ده کلور که آموختن اوکرنمك واوکرتمك لازم ومتعدی کلور مستقبلاتنده خازایه قلب اولنور آموزد وآموزنده دیرلر انتهی پس آموختن مصدر اصلی وآموزیدن مصـدر فرعی اولمش اولور وفرعه اعتبـار واردر اکر شهرتی واریسه والا فلا زیرا تکلفدن خالی اولماز (معنای بیت) بودر که ای پسر وقت اشراقده

خوابی قلت اوزرنه ایله یعنی هیچ اویومه زیرا بو راده قلت عدمدن
کنایه درسببی بودر که وقت اشراقده ملائکه ارزاق عباد له وجه
ارضه نزول ایدر پس اول وقتـده بیدار اولمق باعث برکت وخواب
سبب محقدر و بومعنـادن اوتوری (جنـاب نبوت صلی الله علیه وسلم
عایشه‌یی رضی الله عنها اول وقتده منامدن نهی ایلدی وابن عبـاس
رضی الله عنهما بیورمشدر که (الصبحة مکرهة مکسلة مهرمة منساءة)
یعنی صبحه که ضمله عندالصباح نومدر انده کراهت کثیره وکسل کثیر
وهرم کثیر وحاجتنی نسیان کثیر واردر ای پسر نفس حیوانیه‌یی اکل
وشربه اوکرتمه بلکه ریاضت وتقلیل غدا ایله که اکا موت ابیض
دیرلر که سـبب بیاضیٔ دل وضیـاء معنوی در واصلاح طبیعت ایتمك
اول الباب در بس تن‌پرور اولمق حیوانیت وروح پرور اولمق ملکیت در
فاعلم ذلك واعمل * اخر روزت نکو نبود منام * پیشتر ازشام خواب آمد
حرام * تقـدیری نبودت منـام نکودر آخر روز دیمکدر که تا خطاب
نبوده قید در ومنـامه قید اولمق اظهر در بوندن اعرابی ظاهر در
ومصراع ثانی‌نك تقـدیری آمد خواب حرام پیشتر ازشـام دیمکدر که
خواب آمدك فاعلی وحرام فاعلدن حالدر زیرا آمد لازمدر و پیشتر
دخی حرامه ظرفدر (نکونوك کسری وکاف عربی‌نك ضمیله کوچك
معناسنه اصلی نیکودر که نیکه منسوبدر منام مصدرمیمی در نوم معناسنه
ونوم شول حالت طبیعیه در که دماغه صعود ایدن بخـاراتك رطوباتی
سببیله اعصاب دماغ استرخاء ایدوب عقل وقوی انکله تعطل ایدر
وبعضیلر دیدیلر که الله تعـالی‌نك نفس انسـانی من غیرموت توفی
وقبض ایتمسیدر (پیشـتر باعجمی ایله درکه پیش اوکدر که جهـات
ستدندر ترادات تفضیلدر پیشتر اوکرك ومقدمجه دیمکدر حرام ممنوع
ومنهی معناسنه‌در (معنای بیت) بودر که کون اخرنده اویومق سکا
ایو اولماز بلکه اخشـامدن اول خواب حرام کلدی بس مصراع
ثانی‌نك مضمونی ترقی بابندندر یعنی قبل المغرب منام ترك اولی بابندن دکل
بلکه حرام ومنهیـدر زیرا نقصان عمر وعقـله مؤدیدر زیرا وقت
ناقصدر خصوصـا که تغیر زمانده ذکر وتسبیحه اشتغـال کرکدر
بو ایسه منامله فوت اولور * اهل حکمت راغمی آید صواب * درمیان

آفتاب وسایه خواب * بونك تقـدیری نمی آید اهل حکمت را خواب
درمیان آفتاب وسایه صواب دیمکدر که خواب نمی آیدك فاعلی واهل
حکمت مفعول اولی وصواب ثانیسی در ودرمیان خوابه متعلقـدر
(حکمت اصلنده علم معناسنه‌در پس حکیم اودرکـه فعلی بحکیم
الاتفاق اولیه واشیـایی موضعنه وضع ایلیه وحکمتك اقسامی واردر
حکمت طبیه وحکمت بحثیه وحکمت علمیه وحکمت عملیه وحکمت
ذوقیـه کبی (حکمت بحثیه معقولات فلاسفه درکه نتـائج افکاردر
بوحکمت اهل شرع عندنده معتبردکلدر (حکمت علمیه اعتقادیاتدر که
علم کلامده مبیندر (وحکمت عملیه عملیـاتدر که علم فقه انك بیـانته
متکفلدر و بو ایکی حکمته حکمت منطوق بها دیرلر که حکمت ذوقیه
وسیله‌در (وحکمت ذوقیـه اسرار حقیقتدر که وجدانیاتدر بوراده
حکمتدن مراد حکمت ذوقیه‌نك شعبه‌لرندن اولان حکمتدر که اسرار
شرعده بعض خفـایایه وقوفدر (آفتاب کونشدر اصلنـده وصف
ترکیبی درکه تابندهٔ آف در آف یعنی قزدریجی معناسنه زیرا صو بالطبع
بارد در وجائزدر که اصلی آفت آب اوله زیرا آبی تحلیل وافنـا ایلر
بوصورتده آفت کلمهٔ عربیه اولور فاما اولکی قاعده فرسه انسبـدر
(معنـای بیت) بودر که اهل علم واسراردان اولانلره کنشك ضوئیله
سایه اراسنده اویومق صواب کلمز بلکه خطادر زیرا اومحله شیطانك
تعلقی واردر شول جهتدنکه ضوئله یعنی ضیح ایله ظلك برزخیـدر
وبرزخ شیطانك ملعبه سیـدر * ای پسر هرکز مرو تنها سفر *
* باشدت تنها سفر عین خطر * تنها مروك فاعلنـدن حالدر زیرا
عربی‌ده حال کوك منفردا ایله تعبیر اولنور سفر مروك مفعولیـدر
یاحرجرف تقدیریله که بسفر دیمکدر سفر ایدوب یوله چقمد معنـاسنه
ویاخود مرو لاتفعل معناسـنه محمول در ایکنجی تنهـا تاء خطابدن
حالدر که تا مفعول باشد وسفر فاعلدر عین خطر مفعول ثانیسی ولکن
مفعول اول فی الحقیقه غیرصریحدر که ترا دیمکدر عربی ایله تقدیری
یکون لك در هرکز اسـتغراق زمان ایچوندر (مرو نهی حاضردر
(مصدری رفتندر یوریمك وکیتمك معناسنه مضارعی قلبله رود کلور
(سفر لغتـده قطع مسـافه وشرعده سیرابل ومشی اقدامله اوچ

کوکلك مسافه يه ودخى زياده يه خروجدر و بعضيلر ديديلر كه سفر
كشف الغطا در كه مسافر مكاندن و مكان مسافردن كشف ايدر
واخلاق انسان دخى سفرله منكشف اولور عين خطر نفس هلاك
ديمكدر زيرا عين برنسنه نك نفسى وحقيقيدر بعض نسخه ده باشدت
تنها سفر رفتن خطر دوشمشدر بو صورتده رفتن باشدك فاعلى اولوب
سفر رفتنه مفعول اولور (معناى بيت) بودر كه اى پسر هيچ بر زمانده
يالكز سفره كيتمه يعنى بطريق السفر عازم راه اولمه زيرا منفردا سفر
ايتمك عين هلاك اولور هم صورة وهم معنى صورة خطر ظاهردر زيرا
ديمشلردر الرفيق ثم الطريق يعنى بى رفيق سفر ايتمك كندنى تهلكه يه
القادر زيرا دشمن ظهور ايدرسه مغلوب اولور ومعنى خطر بودر كه
يالكز اولان سالكه شيطان رفيق اولور شيطان ايسه دشمندر دشمن ايله
رفاقت ايسه محض ضرردر خصوصا بيابانده خيالات ظهور ايدوب
رهزنلك ايدر انكيچون حديثده كلور كه بريه لرده غولر سيزى اضلال
ايتدوكى وقتده اذان ويريكوز زيرا شيطان اذانه طيانميوب فرار ايدر
* دست را در رخ زدن شومست شوم * استماع علم كن ز اهل علوم *
زدن مبتدا ودست انك مفعولى ودر زدنه ظرفدر شومست خبر وشوم
انى تأكيددر استماع كنك مفعولى واز استماعه متعلقدر (شوم اصلنده
همزه ايله در كه ضد اليمن در صكره ماقبلى مضموم اولمغله واوه قلب
اولنمشدر نظائرى چوقدر (استماع قصدله قولاق طوتوب دكلمكدر
سماع اعمدر (علمدن مراد علم نافعدر كه علم تفسير و حديث وفقه
وتصوف واصول فقه و كلامدر (معناى بيت) بودر كه الني يوزنه
اورمق يعنى الني يكاغنه ويوزنه قويوب يوزيله اكا طيانمق شومدر
يعنى منحوسدر ميمون ومبارك دكلدر زيرا محزونلر واهل نار صفتيدر
كفره كبى وتشبهده ضرر عظيم واردر وجائزدر كه ماتم ومصيبتده
خدش وجهه محمول اولا كه اهل جاهليت صفتيدر ايمدى اهل علم
نافعدن علم دكله وسكا ديدم ايسه ونه ديديلر ايسه انكله عمل ايله تا كه
نحوستدن خلاص اولاسن وتيمنت وسعادت بولاسن * شب در آينه
نظر كردن خطاست * روز اكر بينى تو روى خود رواست * تقديرى
كردن نظر در آينه در شب خطاست اكر بينى تو روى خود در روز

روز آن رواست ديمكدر كه كردن مبتدا ونظر مفعول وآينه وشب نظره
ظرف وخطا خبردر تو بينى تحتنده اولان ضمير خطابى تأكيددر
روى بينى يه مفعولدر رواست مبتداء محذوفه خبردر (بينى مضارع
مخاطبدر مصدرى ديدن در كورمك معناسنه صكره دال مكسوره
على خلاف القياس باء موحده يه قلب اولنوب مضارعنده بيند و بيننده
دينلور (معناى بيت) بودر كه كيجه ايچنده آينه يه نظر ايتمك خطادر
صواب دكلدر زيرا نورله ظلمتك مناسبتى اولمديغندن ماعدا تعرض
شيطانه دخى وسيله در زيرا كيجه وقت انتشار شياطين وآينه محل
خيالدر پس شبده محل خياله نظردن خوف اولنور خصوصا نابالغ
ولنلره خيال شيطانى دن ضرر عظيم واردر اكر كوندزده آينه ده
كندى يوزكه بقر وآنى كوررسك روا وسزادر زيرا روز محل روشنايى
وزمان احساس صوردر پس آينه افاقده (المؤمن مرآة المؤمن)
موجبنجه كندى مثلكى كورديكك كبى آينه ده دخى بخصوصه كندى
مثالكى كورمك وعقيب رؤيتده فتبارك الله احسن الخالقين ديمك
لايقدر واهل تصوف ديمشلردر كه سن مرآت حقسن كه حقك كمالى سنده
ظاهردر وحق دخى سنك مرآت احوالكدر يعنى اكر حقك سنده
تجليسى اولميايدى احوالك نه يوزدن اولديغى معلوم اولمازدى نتكم
نقطه نك كاغد اوزرنده محل تعينى اولميايدى نقطه ندر بلنمزدى
فاعرفه * خانه كر تنها وتاريكت بود * مونسى بايد كه نزديكت بود *
تقديرى اكر بود خانه ات تنها وتاريك بايد كه بود مونسى در نزديك تو
ديمكدر كه خانه بودك فاعلى وتاء خطاب اكا قيددر تنها اكا مفعولدر
وبعد الجمله شرطدر مونسى بودك فاعلى ونزديك اكا ظرفدر
وبعد الجمله بايده فاعل وبعد الجمله جزادر (مونسى ده يا وحدت
ايچوندر مونس اينا سدندر كه بركسه نك وحشتنى ازاله ايدوب اكا
انس ويرمكدر (معناى بيت) بودر كه اكر خانه ك كيجه ايچنده تنها
وبى شمع اولورسه يعنى خانه ده يالكز قالوب يانار موم وقنديلك دخى
بولنمزسه بارى يانكده بر مونسك كركدر زيرا خانه مظلم ده وحيد
اولان كمسنه يه شيطان تعرض ايدر حتى آغز باصمق ديدكلرى غالبا
اندن كلور فاناشمك اولدقده تنهالق ضرر ويرمز زيرا ظلمت شيطانه

معیندر وکذلك مونسـك اولدقده ظلمت ضرر ویرمز زیرا مونسـله
متقوی اولورسن وجماعت اولمغله یدالله علی الجماعه سرن بولورسن
خصوصا نابالغ اوشاقلری وحدت وظلمتدن محـافظه لازمدر زیرا

شیطان بالغه تعرض ایتدوکی یرده نابالغه بطریق الاولی در * دست را
کم زن تو درزیر زنخ * نزد اهل حال سرد آمد چو یخ * دست کم زنه
مفعولدر کم زنك تقـدیری مرارا مرور ایتدی تو زنك تحتنده اولان تا
خطابی تأکیددر ودرزنه ظرفدر نزد آمده ظرف وسرد آمدك فاعلندن
حالدر که مصراع اولك مضمونیـدر چو یخ سردی تشبیهدر (زیر
کسرله آشغه در (زبر فتحله وباء موحده ایله اوست ویوقارو در
(زنخ ایکاك دیدکلری در که عرب ذقن دیر یعنی ایکی چکه نك
الت طرفدن جمع اولدیغی یردر (اهل حال اهل ذوق ووجـدان
وواردات در که بو معنی مستحـکم اولدیغی حالده حال دیرلر زیرا
انسـان بر وصفدن بر وصفـه تحول ایدر ومتغیر اولور والا مقـام
دیرلر ثبوت واسـتقرارندن اوتوری ودخی نیچه وجهـلده تعریف
اولنمشـدر که بوراسی انك محل تفصیلی دکلدر وبعض نسخـده
نزد اهل معرفت دوشمشـدر که بوانسبدر (سرد صوقدر برد کبی
(یخ بوزدر که عرب جمد دیر حرکت ایله ماء جامد معناسـنه انجماد
ذوبانك ضدیدر (یخچه طولودر که عرب برد دیر حرکت ایله حب الغمام
دخی بود ر بولتـدن دوکیلن بوز دانه سی معناسنه (معنـای بیت)
بودر که چکك التنـه الکی آزاور یعنی هیچ قومه واعتماد ایتمه زیرا
بودخی اهل نار صفتیدر وبومعنی اهل حال قاتنده صوق کلدی بوز کبی
یعنی اهل حال وارباب حکمتدن اولنلر انی دخی ایوکتورمزلر وقلبلری
اکا اصنمز پس صوق اولمق عدم تعلقدن کنایه در زیرا برنسنه اسی ایکن

یا دشور صوغیدقده دکل * چار پارا چون به بینی در قطار * درمیان
شـان نیایی زینهار * بعض نسخ ده چار پادر بار چون بینی قطار
دوشمشدر وچار وا دخی کلمشـدر واوله زیرا واو یا حروف شفویه دن
اولمغـله آرالرنده مبـادله وار در شور با وشوروا دیرلر طوز لواش
وماست ویوغردلی آش معنـاسنه چار پا به بینی نك مفعولی ودر اکا
ظرفدر وبعد الجمله شرطدر ایکنجی در نیایی یه ظرفدر (زینهار صاقن

دیمکـدر که عرب احذر دیر (چار پا درت ایاقلو حیوان دوه وآت
وقاطر وحمار کبی که قوائم اربع صاحبی دیرلر (به بینی ده با مضموم اوقنور
زیرا مابعدی حرف شفوی در نسخهٔ ثانیه یه کوره (بار یوکدر حمل کبی
(قطار کسرله کما قال فی القاموس جاءت الابل قطارا بالکسر ای مقطورة
ودوه نك وغیرنك قطار اولدیغی نسق واحد اوزرنه بری برنه تقریب
اولندقلریدر قطرات مطر کبی (درمیان شان میانده نون مکسوردر
شان ضمیر جمع متصلدر ایشان ضمیر جمع منفصل کبی (در نیایی مضارع
منفی در مصدری آمدن در مضارعنده میم یایه تبدیل اولنوب آید وآینده
دینلور (معنـای بیت) بودر که چونکه چار پایی قطـارده کوره سن
ویاخود یوك التنده قطار اولوب کیدر کوره سن صاقن انلرك اورته سنه
کلمیه سن یعنی آرالرندن کچمیه سن وآرالرنده یورعیه سن زیرا اسباب
نسیاندندر یعنی انسانه اونتمق کتورر وبلدوکی نسنه یی حفظ ایده مز
اولور ومقاصد حسنه ده قطع قطار ایلمیه وجماین مقطورین میاننده
یورعیه دیمشدر که مثنوی ده جملی تخصیص وقطعده قطاری مطلق
ذکر ایتمشدر ونسخهٔ اخرادن فهم اولنور که معنـای مذکور یوکلی
یعنی یوك آلتنده اولان حیوان قطارنه کوره در مطلق قطاره کوره دکل
ظاهر اولان دخی بودر زیرا زیر بارده اولان حیوانده شیطانك بشقه
تصرفی واردر که باردن خالی اولانـده ومتفرقده یعنی قطـارسز

ویولارسز اولان حیوانده اوتصرف وتسلط یوقدر فافهم * تا فزاید
قدر وجاهت را خدا * روز شب می باش دائم در دعا * خدا فزایدك
فاعلی وقدر مفعولیدر بعد الجمله مصراع ثانی مضمونی تعلیلدر روز
دائم ودر اوچی بله می باشه ظرفدر دائم حقیقتده روز وشبی تأکیددر
پس روز شب ودائم ظرف زمان ودر دعا ظرف فعلدر چونکه معناده
اختلاف بولندی ایکی ظرفك برفعله تعلقی لابأس اولدی (تا فزایدده
تا تعلیلیه در فزاید مضارع مثبتدر مصدری فزودن کلور آرتمق وآرتورمق
معناسنه بو مقامده متعدی در مضارعنده واو یرینه الف ویا کلوب فزاید
وفزاینده دینلور والف ایله افزاید وافزاینده وافزودن دخی جائزدر
قدر وجاه برمعنـایه در زیرا قاموسده کلور که جاه قدر ومنزلتدر فاما
ظاهر اولان بودر که قدر مقـدار ومرتبه وجاه قبول عنـد الناس

وشاهدی ده جاه منصب دیمشـدر اکرمقلوب اولورسه وجاهت
معناسنه اولور که یوزی صولو وحرمتلو دیمکدر دعا یاالله دیوب حق
حصول حاجتیچون دعوت وطلبـدر (معنـای بیت) بودرکه تا که
الله تعـالی سنك قدر ومرتبه کی آرتوره وعالی قله یعنی بومقصودی
تحصیل ایچون روز وشب یعنی علی الدوام دعاء ودرکاه حقه نیازده اول
وبودوامدن مراد دوام عرفی در یوخسه دوام حقیقی دکل شوقدر
واردرکه اهل کمالك حقه اتصال وتوجهی دائمدر زیرا مراد یالکز
ظاهرلسانیله دعا دکلدر وبوندن فهم اولنورکه حقه تضرع وتذلل
وتواضع اوزره اولمق علو رتبه یه باعثدر نتکم کلورکه (من تواضع رفعه الله
* تاشود عمرت زیادت در جهان * رو نکویی کن نکویی درنهان *
بعض نسخده درنهان یرینـه ای جوان دوشمشدر عمرشودك فاعلی
وتاء خطابه مضافدر زیادت تاء طویلهٔ ملفوظه ایله نتکم رسم عجمدر
مفعولدر رو فتحله امر حاضردر مصدری رفتن در مضارعی رود در
مابعـدنده اولان جمله روی تفسیردر نکویی کنك وایکنجی تأکید در
وآخرنده یاء ثانیه مصدریه در (معنای بیت) بودرکه تا که سنك دنیاده
عمرك زیاده وبرکتی بولاسن یوری کزلوجه ایلوك ایله ایلوك دن
مقصود خفیـه صدقه واعمال صالحه در ریادن احتراز ایچون که
بومقوله عمـل اجلی تأخیر وعمر ورزقی زیاده ایدر مراد ایلوکك
وصدقه نك زیاده شرفن بیاندرکه شویله که اکر عمرافزون اولمق لازم
کلسه صدقه وصلهٔ رحم ایله افزون اولوردی وجائزدرکه زیاده لك
برکتی حسبیله اوله ومحتملدرکه انفاسده تفاوت اولمق حسبیله اوله زیرا
عمر فی الحقیقه انفاسدر وانفـاس سریعه ایله عمر اکسلور وبطیئه ایله
فزون اولور والله اعلم بالحال والمآل وماینتجه القلم الماضی من الزیادة
والانتقاص فی الآجال فافهم * تانکاهد آب روید روزکـار *
* معصیت کم کن بعـالم زینهار * روزکار نکاهـدك فاعلی
وآب روی مفعولیدر کم کن عربی ایله تقدیری افعلها قلیلا ای لاتفعلها
اصلا دیمکدر نتکم نظائری مرور ایتدی پس اکا مفعول اولور بعـالم
ظرفدر نکاهد مضارع منفیدر مصدری کاهیدن در کاف عربی ایله
اکسلمك واکسمك معناسـنه انتقاص ونقص کبی پس کاستن کبی لازم

ومتعدی اولور بومقامده متعدی در نکاهدك فاعلی روزکار ومفعولی
آب روی در حرمت معناسنه بوراده نقصی روزکاره نسبت ایلدی
مجازا ویاخالق روزکار ویااهل روزکار معناسنه اوله (معنـای بیت)
بودرکه تازمان سنك آب وروی وحرمتنی نقص ایتمیه ویاخالق الاماکن
والازمان سنی ذلیل ایتمیه ویااهالیٔ زمانه یانده خوار اولمیه سن صاقن
معصیتی آزاشله عالمده یعنی هیچ بروجهله حقه نه آز ونه چوق عاصی
اولمه زیرا عصیان که قصدله کناه ایتمکدر سبب بعـد رحماندر ساحهٔ
قربدن دور اولان ایسـه خاکسار اولور فافهم * هرکه رو در فسق
ودر عصیان کند * ایزد اندر رزق او نقصان کند * تقـدیری
هرکسی که کند رویش درفسق ودرعصیان کند ایزد اندر رزق
او نقصان دیمکدرکه اعرابی ظاهردر فسق طاعتدن خروجدر ایزد
همزه نك کسریله وزاء عربی نك فتحیله ویازاء عجمی ایله نتکم تحلیمی
ذاهب اولمشدر حق تعـالی نك علم خاصی در تکری معنـاسنه رزق
انسانك انکله تغذی ایتدوکی در یوخسه جمع ایتدوکی دکل غدا ایسـه
حلال وحرامه شاملدر وعند المعتزله حرام رزق دکلدر زیرا حرام
مال غیردرکه مملوك دکلدر وانسان مالك اولمدیغی نسـنه نی وجهاله
اکل ایدر واکارزق اولور جواب بودرکه کرچه حرامی الله تعالی یه
اضافت ایتمك ترك ادبدر ولکن سائق الله تعـالی درکه فعل اکا اسند
اولنور عبـدك مؤاخذه اولندیغی اسـباب رزقه احتیـاریه سوء
مباشرتندن اوتوری در (معنـای بیت) بودرکه هرکسه که یوزن
فسق وعصیانه ایلدی یعنی اکا اقبال ایده وفاسق وعاصی اوله الله تعالی
انك رزقنـده نقصان ایلر زیرا عمرنده برکت اولمیجق رزقنده وسـایر
احوالنـده دخی اولماز وبعض فاسقك دنیا جهتندن مرفه الحـال
اولدیغی بطریق الاستدراج در ویاخود نظر مطلق رفاهیته دکلدر
بلکه رزقه در غنی بخیلك ایسه فقیر وسخی دن رزقی آزدر زیرا حرص
مانع انتفاعدر * کم شود روزی زکفتار دروغ * در سخن کذاب را
نبود فروغ * روزی کم شودك فاعلی وحرف جر اکا متعلقدر درفروغه
ظرفدر کذاب نبوده متعلقدر فروغ نبودك فاعلیدر کم شودده نقصان
قلته محمولدر روزی رزقدر تفصیلی بالاده در کفتار کبی کذاب کاذبك

مبالغه سيدر كه كذبك تكررنه وكثرت متعلقاتنه اشارتدر دروغ يلان
وفروغ شعله وضيا (معناى بيت) بودركه يلان سوزدن وكذب ايتمكدن
رزق آز اولور يعنى موجودى منتقص اولور ومفقودى اله كلمز زيرا
ذنب موجب حرماندر خصوصا كه كذب يعنى كذب اعظم ذنوبدركه
خلاف واقعى اخباردركه سبب اختلالدر بوسببدن كاذبك رزقى مختل
ومشوش اولور وكذاب ايچون سوزده فروغ اولماز يعنى قول كاذبنك
نورى اولماز بلكه عقبنده ظلمى ظهور ايدر صبح كاذب كبى وفى المثل
كنش طوغمشندن بللودر ديرلر سوزده كلمشندن ظاهردر فافهم
* فاقه آرد خواب بسيار اى پسر * خواب كم كن باش بيدار اى پسر *
بعض نسخه ده ترك كن اين خواب زنهار اى پسر دوشمشدر وبعضنده
كلوركه ترك كن خواب زنهار اى پسر جمله سنك مآلى بردر خواب آردك
فاعلى وفاقه مفعوليدر ايكنجى خواب مابعدنه مفعولدر بيدار باشك
مفعوليدر وجملۀ ثانيه اولكيدن مفعول اولان مضمونى تصريحدر
(فاقه فقر وحاجت معناسنه در (آرد اصلنده آورد در حذف واوله
تخفيف اولنمشدر مصدرى آوردن وآوريدن دركه كتورمكدر
بسيار بالاده در (معناى بيت) بودركه اى پسر چوق اويومق فقر
وفاقه كتورر يعنى اكا سبب اولور اى پسر خوابى آز ايله اكثرا اويانده
اويانق اول تا كه غنا ودولت كله زيرا غافل ايله آكاه بردكلدر پس
نثار رحمتدن آكاهه اون حصه واقع اولسه غافله انجق برحصه
دوشر شول معنادن كه آكاه طالب وغافل طلبدن خالى وحليۀ عملدن
عاطلدر * هركه درشب خواب عريان ميكند * از نصيب خويش
نقصان ميكند * تقديرى هركسى كه ميكند خواب درشب عريان
ميكند نقصان از نصيب خويش ديمكدر عريان حالدر ميكندك
فاعلندن درشب ديدوكى قيد احترازى دكلدر بلكه واقعى بياندركه
اكثريا خواب شبده واقع اولور پس بو معناده روز شب برابر اولور
نصيب خط منصوب يعنى معيندر (معناى بيت) بودركه هركسه كه
كيجهده خوابى عريان اولديغى حالده ايلر يعنى چپلاق اويور كندى
نصيب ورزقندن نقصان ايلر يعنى نقصان معناسنه سبب اولور ايش
طوتر زيرا حكما معناى مذكورى باعث نقصان رزقدر ديمشلردر

والكن

ولكن ظاهر اولان بودركه بو معنى تحت اللحاف اولمديغى صورتده در
والا ملبس كبى درحتى اكر سترى لحافدن خارج ايسه فراشده قرآن
اوقومق دخى جائزدر اياغن مد ايتمزسه والا تارك الادب اولور وبو معنى
قرآنده (وعلى جنوبهم) دن اخذ اولنمشدر زيرا ذكر وقرآن بردر
* بول برپا هم فقيرى آورد * انده بسيار پيرى آورد * بعض نسخ ده
بول عريان هم فقيرى آورد دوشمشدر اولكيسى حديثه وايكنجيسى
قول حكمايه موافقدر بول مبتدا وبرپا اكا متعلقدر اوردك فاعلى تحتنده
ضمير بول وفقيرى مفعول وبعد الجمله خبردر انده بسيار مبتدا آورد
پيرى خبردر بول معروفدر جمعى ابوال كلور فقيرى ده ياء مصدريه در
انده فتح همزه وضم داله واندوه واوله قيغو معناسنه غم وغصه معناسنه
پيرى قوجالقدر كه اخرنده ياء مصدريه در (معناى بيت) بودركه
آياق اوزره بول ايلمك ويا خود عريان اولديغى حالده تبول ايتمك
هم فقيرلق كتورر محل بوالده مكركه قاذورات وياغيرى مانع
اولمغله قيانا بول ايده پس مواضع ضرورات مستثنادر خصوصا كه
اكثر بلادده واهالبسنده بو معنى ميسر دكلدر وچوق غم وغصه
انسانه پيرلك وهرم كتورر زيرا ديمشلردركه هموم قواى نفسانيه يى
ضعيف قلوب تسارع شيبه سبب اولور وديمشلردركه همله شحم
بريرده منعقد اولماز زيرا هم وحزن انسانى بى خواب ايدر واريدر
بو يوزدن لحم وشحم منعقد اولمديغى كبى ساچ وصقل دخى شبله
مشتعل اولور فافهم جدا * درجنابت بد بود خوردن طعام *
ناپسند ست اين بنزد خاص وعام * تقديرى بود خوردن طعام
درجنابت بد اين ناپسند ست بنزد خاص وعام ديمكدر كه خوردن
بودك فاعلى وبد مفعولى ودر خوردنه متعلقدر اين مبتدا وناپسند
خبر وبنزد ناپسنده متعلقدر (جنابت انزال ماء ويا التقاء ختانين ايله
حاصل اولان معنادر اول حالته جنابت ديديلر زيرا صلوتدن تجنب
وتبعده سببدر (ناپسند بكنلمامشدر ومشكل پسند ديرلر دكه نسنه يى
بكنمينه (معناى بيت) بودركه حال جنابتده طعام يمك يرامزدر يعنى
كرچه حرام دكلدر ولكن بو معنى عوام علما وخواص حكما يانندده
ناپسنددركه طعامى تحقير لازم كلور خصوصا كه (اكرموا الخبز) موجبنجه

نانه اهانت ایتمش اولور فاما اکر وضوء شرعیدن صکره اکل وشرب
ایتمک مرخصدر زیرا وضوء شرعی نصف غسلدر پس سوز قبل
الوضوء اولان اکل وشربك کراهتنده در یوخسه بعد الوضوء
لابأسدر پس یالکز غسل یدین ومضمضه واستنشاقله اکتفا ایتمیه
زیرا اولکی طهارت کامله یه اقربدر و بعد الجنابه جواز منام بووضوء
اوزرینه مبنیدر فافهم * ریزهٔ نازا میفکن زیرپای * کرهمی خواهی
تو نعمت ازخدای * ریزه میفکنك مفعولی وزیرپای ظرفیدر عربی ایله
لاتطرحه فیه دیمکدر ریزه آخرنده اولان همزه اضافت ایچوندر
و بعد الجمله جزاء مقدم ومابعدی شرط مؤخردر تو خواهی تحتنده
ضمیر خطابی تأکیددر نعمت خواهی نك مفعولی وجار ومجرور
خواهی یه متعلقدر (ریزه اواق دیمکدر خرده کبی (زیرپای ایاق التی
(معنای بیت) بودرکه نان خرده سنی ایاق التنه طرح ایتمه وچینه یوب
یجمه اکر الله تعالیدن نعمت زائده وحالت حسنه دلرسك یعنی خبزی
تعظیمله مزید نعمت بولورسن وتحقیرله خوار وفقیر اولورسن پس
اول خرده لری جمع ایدوب اکله صالح ایسه کندك اکل ایله والا محل
مناسبنه ویرو یا بر ایاق بصمز محله وضع ایله تا که مورچه لر انکله
انتفاع ایده لر فافهم * شب مزن جاروب هرکز خانه در * خاك روبه
هم منه در زیر در * تقدیری مزن هرکز جاروب درشب خانه وهم منه
خاك روبه در زیر در دیمکدر که مزن نهی حاضردر مصدری زدندر
اورمق معناسنه مضارعنده نون زیاده سیله زند وزننده دیرلر جاروب
اکا مفعولدر شب ودر خانه ظرفلردر وخاك روبه منهك مفعولی در
زیرا کا ظرفدر (جاروب سپرکه درمکنسه کبی اصلنده وصف ترکیبیدر که
روبنده جای در یسپور یجی معناسنه رفتن ضم رائله سپرمکدر
مضارعنده فا بایه مقلوب واشباع ضمه دن واو تولد ایدرب روبد دیرلر
(هرکز استیعاب اوقات ایچوندر بو مقامده کیجه لرده هیچ بر کیجه ده
دیمکدر (خانه در اصلنده درخانه درکه در ادات ظرفدر ایکنجی مصراع
آخرنده اولان در قپو معناسنه در پس میانلرنده تجنیس تام واردر
(روبه بورادهٔ رانك ضمی و باء موحده نك فتحی وهاء غیر ملفوظه ایله
سپرانتی دیمکدر که اسم مفعولدر اصلنده سپرندی در رفته کبی ضمله

رانك ضمه سی اشباع اولنوب واو تولد ایلدی وفائله با ارا سنده مبادله
اولمغله فا بایه تبدیل قلنوب روبه دنلدی (زیردر قپو آشغاسی والتی در
مراد قپواردی در بعض نسخه ده درپیش در دوشمشدر بو اولکیدن
انسبدر زیرا حدیثده کلمور که (نظفوا افنیتکم ولاتشبهوا بالیهود بجمع
الاکباء) جمع کباء بالکسر بمعنی الکناسة یعنی خانه لریکوزك اوکلرنی
پاك طوتك وکناسانی خانه لرده جمعله یهوده بکزمکوز (معنای بیت)
بودرکه هرکز کیجه ایچنده خانه سپرکه اورمه یعنی سپرمه زیرا سبب
فقردر تنکم حکما علمله وتجربه ایله بلمشلردر وسپرلمش طپراغی یعنی
سپرندو یی قپو التنه واردنه واوکنه قومه زیرا نظافتدن عاری اولمغله
منهیدر * کر بخوانی باب ومامت را بنام * نعمت حق برتو میکردد
حرام * باب بخوانی نك مفعولی وبنام اکا متعلقدر نعمت میکرددك
مفعول اولی وحرام ثانیسی و برتو حرامه متعلقدر ومصراع اول شرط
وثانی جزادر (باب زبان پهلوی ده بابا دیمکدر پدر کبی (مام انا در
مادر کبی (معنای بیت) بودرکه اکرسن پدر ووالده کی نامل ایله
اوقورسك مثلا یا عبد الله و یا حوا دیو آدلریله چاغررسك نعمت حق
سنك اوزرکه حرام اولور یعنی فقیر اولورسن زیرا الله تعالی انلره
تعظیم ایدوب (واعبدوا الله ولاتشرکوا به شیئا وبالوالدین احسانا)
دیو کندنه عبادتله امره انلره احسانله توصیه یی تقریب ایتمش (وقل
لهما قولا کریما) دیو امر ایلمش (ولاتقل لهما اف) دیو نهی قلمشدر پس
انلری اسم صریحلری ایله یاد ایتمك تحقیر واذادن خالی اولمامغله
کرکدر که تعظیم وتوقیره دلالت ایدر القاب مشرفه والفاظ
مفرحه ایله چاغره سن الحاصل والدین نعمت جلیلهٔ الهیه درکه
سنك سلسلهٔ وجوده ارتباطکه سبب وبو اشیا آیینه سنده روی
اسمایی مشاهده یه باعث اولمشلردر پس انلره کفران اوزره اولمق
مستوجب فقر اولد یعنی لاریبدر واساتذهٔ علوم ومعلمان صنایع
وحرف دخی بویله در وانبیا واولیا بونلردن اعالی در * کربهر
حوبی کنی دندان خلال * بی نوا کردی وافتی در زوال * دندان
کنی نك مفعول اولی وخلال ثانیسی و بهر خلاله متعلقدر بی نوا
مابعدنه متعلقدر ودر ظرف افتی در ومجموع بیت شرط وجزادر

چوپی ده یا زایده در چوپ کسلمش و یونلوب دوزلمش دکنك (دندان دیش در عرب سن دیر (خلال خاء معجمه‌نك کسریله ایکی نسنه‌نك اراسی ودیش قارشدر دقلری نسنه بوراده تخلیل معناسنه‌در دیش قارشدر مقدر وتخلیل لحیه واصابع دیدکلری ارالرینه صو اساله ایتمکدر (بی نواده نوا نونك فتح وضمیله غنا ونعمت ورونق حال وبهره پس بی نوا بی بهره وبی نصیب دیمکدر (کردی کاف عجمی ایله شدی معناسنه مضارع مخاطبدر افتی کبی (زوال ثبات مقابلیدر زوال شمس دیدکلری ظهیره ده کبد سماده بطئ حرکتندن اوتوری در والا شمسه هیچ بر وجهله قرار یوقدر تاکه محلندن مفارقتله زائل اولدی دینله (معنای بیت) بودر که اکر مسواك وزیتون وامثالی مر اولان اغاچلردن غیری هر اغاچ وچبق ایله دیشکی خلال‌لرسك فقیر اولورسن وزواله دوشرسن یعنی یدکده موجود اولان نعمت زائل اولوب بردخی رخا وغنا ورونق حال یوزن کورمزسن زیرا شرعده وحکمتده اومقوله نسنه‌لرله تخلیلدن نهی اولنمشدر * دست راهر کز بخاك وکل مشوی * از برای دست شستن آب جوی * دست مشوینك مفعول صریحی وبخاك غیر صریحی در آب مابعدنه مفعول واز برای فعلی تعلیلدر دست ثانی شستن کلمه‌سنك مفعولیدر اصلنده شستن دست در اضافتله (کل کاف عجمی‌نك کسریله باجقدر وخاتونلرك جامده باشلرنه سوردکلری طینه دخی شاملدر زیرا اودخی طپراق نوعندندر (مشوی نهی حاضردر مصدری شستندر که یومق معناسنه‌در غسل کبی مضارعنده سین مهمله یرینه واو زیاده ایدوب شوید وشوینده دیرلر (جوی امر حاضردر مصدری جوییدن در استمك معناسنه وجوی ارمق معناسنه دخی کلور نهر کبی بوراده آبله جمعنده لطافت اولدیغی خفی دکلدر ودقائقده کلور که جستن وجوییدنك معنالری بری برینه قریبدر برینك معناسی استمك وبرینك ارامقدر اول سببدن اندن اخذ اولنه‌جغی بوندن اخذ ایدرلر شستن ایله شوییدنك معنالری دخی بری برینه قریبدر برینك معناسی یومق وبرینك آریتمقدر جستن ایله شستن دن نه فاعل کلور ونه امر کلور ایکیسنده جوییدن ایله شوییدن دن کلور بوده بر نوعه توسعدر که

لسان فارسی‌یه مخصوصدر عربی‌ده یوقدر انتهی ظاهر اولان بودر که جستن ایله جوییدن بردر زیرا جوییدن مصدر فرعدر که جستن ده سین واو ویایه قلب اولنوب مضارعی جوید دنلدکدن صکره در پس قاعدهٔ عجم اوزره جویدك دالی حذف اولنیجق امر اولور که جوی در وشستن ایله شوییدن دخی بویله در که شستن مصدر اصلیدر بعد القلب مضارعی شوید کلوب امری شوی اولور جوی کبی (معنای بیت) بودر که هرکز الکی طپراق وباجق ایله یومه یعنی صابون یرینه ازالهٔ دنس ودسم ایچون استعمال ایتمه هرنه مقوله طپراق وباجق اولورسه بلکه ال یومق ایچون صو طلب ایله یعنی آنکله آبدست آلمق جائز اولان صونه ایسه اویله صویله غسل ایله والا فقر ایراث ایدر وفتواده کلور بکمزك شیره‌سنه طپراق قاتوب قیناتمق شرعیدر وینه کلور که بکمز طپراغنی شرایه قاتوب برمقدار قینادقدن صکره ایندروب طپراغنی سوزوب چقارب صافی شیره قالوب تکرار قینادوب بکمز ایلسه اول بکمز نجس اولور هرنه قاتلورسه نجس ایدر فافهم جدا * ای پسر برآستان کمتر نشین * کم شود روزی زکردار چنین * برآستان نشینه متعلقدر کمتر مفعول مطلقه صفتدر تقدیری اجلس علی العتبة جلوسا قلیلا ای لاتجلس اصلا دیمکدر روزی شودك فاعلی وکم مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر (آستان اشك معناسنه که عرب عتبة الباب دیر (نشین امردر مصدری نشستندر اوتورمق معناسنه جلوس کبی مضارعنده سین مهمله یرینه یاونون کتوروب نشیند ونشیننده دیرلر (کردار کاف عربی‌نك کسریله عادت اولوب اشلنن ایش وصنعت تفصیلی بالاده در (چنین اصلنده چون این در بوبجلین معناسنه (معنای بیت) بودر که قپو ایشکی اوزرنه ازارق اوتور یعنی هیچ اوتومه زیرا بومقوله ایشدن رزق آز اولور یعنی بویله ایش طوتمق نقصان رزقه سببدر نتکم تجربه ایله معلوم اولمشدر وایشك سر یرینه در سرایسه معظمدر اوزرنه اوتورمق ایسه تحقیردر ونان دخی طعام اراسنده سردر پس سر اولان نانی تحقیر ایتمك نو وجهله باعث قلت رزق ایسه سر اولان آستانه‌یی تحقیر دخی بویله در * تکیه کم کن نیز بر پهلوی در * باش دائم ازچنین خصلت بدر *

بعض نسخه‌ده بر پهلودری واخر بیت بری دوشمشدر مآل بردر (تکیه سو یکمك اعتماد معناسنه تکیه کاه معناسنه‌ده اطلاق اولنور سو یکنیجك یردیمك اولور (پهلو باء عجمی‌نك فتحی ولامك ضمی ایله یان معناسنه پهلودری‌ده یازایده در اصلنده نسخه اولی‌ده کی کبی یا اضافتدر (بدر باء عربی ایله طشره دیمکدر زیرادرلیله طشره چقمقدن کنایت ایدرلر مثلا درآمدك معنای حقیقیسی قپویه کلدی دیمکدر ولکن قپویه کلمك خروجی مستلزم اولمغله معنای کنائیسی خروج اولور نسخه اخرایه کوره (بری عربی‌درکه اصلی مهموزدر بیزار معناسنه (معنای بیت) بودرکه دخی ازلیان قپونك یانی اوزرنه یعنی هیچ طیشانمه دائما بونجلاین خصلت‌رذیله‌دن طشره اول واویله ایش ایچروسنه دخول ایتمه زیرا بودخی حکمتده ایودکلدرشول معنادنکه رزق دخی سکایان ویرز واقبال ایتمز زیرا اجزاء عمل جنس عملدندر * درخلاچه کرطهارت میکنی * وقت خودرا دانکه غارت میکنی * تقدیری کرمیکنی طهارتدرخلاچه دانکه میکنی غارت وقت خودرا دیمکدرکه بوندن اعرابی ظاهردر (خلاچه بیت الخلا دیدکلریدرکه خلوت اویدر یعنی مکان خالیدرکه انسان اوراده قضاء حاجت ایچون تخلی ایدرقدمکا ومستراح وامثالی دخی دیرلر آخرنده چه جیم عجمینك فتحی وهاء رسمی ایله ادات تصغیردر خلاجق معناسنه مورچه قرنجه‌جق دیمك اولدیغی کبی ولکن معنای تصغیردن منسلخدر کنیزك کبی که اصلنده جاریه‌جکدر صکره مطلق جاریه معناسنه استعمال اولندی بوراده خلاچه مطلق خلادر وبعض نسخه‌ده خلاجا دوشمشدر جای خلا معناسنه ولکن اصح اولان اولکیدر (طهارت لغتده نظافتدر وشرعده اعضاء مخصوصه‌یی صفت مخصوصه ایله غسل ایتمکدن عبارتدر (غارت اغاره معناسنه اسم مصدردرکه برقومك اوزرنه خیل وعسکرایله واروب یغما ایتمکدر (معنای بیت) بودرکه اکر بیت الخلاده طهارت ایلیه سن وآبدست آلاسن بیل که کندی وقتنکی یغما ایلرسن یعنی وقتك ضایع اولور برمفید ایش طوتمش اولمازسن زیرا بومقوله وضوء حکمتده سبب فقردر وبیت الخلا مراددرکه طهارت ایله اصلا مناسبتی یوقدر بویله غرائبدندرکه قاموسده خلایی متوضا ایله تفسیر ایتمشدرمتوضا ایسه ابدست الاجق

مکاندر مکرکه خلا بیت الخلادن غیری محله محمول اوله * جامه را درتن نشاید دوختن * باید ازمردان ادب آموختن * تقدیری نشاید دوختن جامه را درتن دیمکدرکه دوختن نشایدك فاعلی وجامه دوختنك مفعولی ودرتن دوختنه ظرفدر آموختن دخی بایدك فاعلی وادب آموختنك مفعولی وجار ومجرور آموختنه متعلقدر (جامه ملبوسدر تفصیلی مرور ایتمشدر (نشاید مضارع منفیدر مصدری شایستن‌در یرامق معناسنه عرب لایق اولور دیدوکی یرده ترك یراشور وعجم شاید دیر واحتمال واردرکه دیجك یرده مجازا لسان ترکیده برار دیدکلری کبی لسان فارسیده دخی شاید دیرلر مضارعنده شایستن‌دن سین حذف اولنوب شاید وشاینده دیرلر (دوختن دیکمکدر مضارعنده خا زایه قلب اولنوب دوزد ودوزنده دیرلر (باید باء عربی ایله کرك معناسنه‌در بایستن‌دن مشتقدرکه کرك اولمقدر عجم کرکمز دیجك یرده نباید دیر مضارعنده سین حذف اولنوب باید دینلور (مردان میدان حقیقتك مردلری یعنی ارلری (ادب امورمستحسنه‌یی رعایتدر (آموختن اوکرنمك واوکرتمك لازم ومتعدی کلور مستقبلاتنده خا زایه مبدل اولوب آموزد وآموزنده دینلور (معنای بیت) بودرکه لباسی اوستکده ایکن دیکمك یرامز یعنی ایودکلدرکه بحسب التجربه نسیان کتورر وفی الحقیقه اوزرکده دکل ایکن خیاطتنی نسیان ایدیجك که محل خیاطتدر اوزرکده ایکن خیاطت که محل دکلدر سبب نسیان اولور یعنی نسیاندن نسیان تولد ایدر مردان میدان معرفتدن ادب اوکرنمك کرکدر زیرا بویله ایش طوتمزلر وترك ایتمزلر پس بویله مادده انلره تابع اولمق کرکدرکه راه ادب بودر فاعلم واعمل * کر بدامن پاك سازی روی خویش * روزیت کم کردد ای درویش بیش * تقدیری اکر سازی روی خویش پاك بدامنت ای درویش کردد روزیت کم بیش دیمکدرکه روی سازی‌نك مفعول اولی وپاك ثانیسی وبدامن پاکه متعلقدر روزیت کرددك فاعلی وکم مفعولی وبیش باء عربی ایله فی الحقیقه کم لفظنه صفتدر زیرا عربی ایله تقدیری یصیر رزقك ناقصا کثیرا ای نقصانا کثیرا بونده روزی خویش قید احترازی دکلدر بلکه واقعی بیاندر (معنای بیت) بودرکه اکر تکك ایله کندی یوزکی سلوب

پاك ايدرسك اى فقير سنك رزقك زياده آز اولور يعنى زياده نقصانه
سبب اولور زيرا اتكله يوزك مناسبتى بوقدر كه برى علوى وبرى
سفليدر واتك غالبا خاك آلوددر وخاكسار نسنه ايله عزيز اولان يوزى
سيلك ويوزى ذليل ايلمك سبب خوارى اولان فقره سبب اولور بوراده
درويش تعبيرى كه فقير ديمكدر بطريق الترحم والشفقه در نتكم
مسكين لفظى دخى فقير ودرويش كبى در * دير رو بازار و بيرون
آى زود * از بكه رفتن نيابى هيچ سود * رو امر حاضردر رفتن دن كه
مضارعى رود در دير انك مفعول صريحى و بازار غير صريحيدر زيرا
ببازار ديمكدر كه حرف جر محذوفدر سرتاپاده كى كبى كه از سرتاپا
ديمكدر (آى دخى مدله امردر مصدرى آمدن در مضارعنده ميم بايه
مبدل اولوب آيد وآينده ديرلر (بيرون انك مفعوليدر زود امرك فاعلندن
حالدر عربى ايله تقديرى مسرعا ديمكدر از رفتنه متعلقدر (سود
نيابى نك مفعوليدر هيچ سودى تعميم ايچوندر عربى ايله تقديرى لا كليا
ولا جزئيا ديمكدر (دير كسرله كيجدر اسكى وقديم اولان نسنه يه ديرينه
ديرلر (بازار اصلنده بازار كاه دركه بيع وشرى يريدر صكره كثرت
استعمالده آخرندن كاه حذف اولنوب بازار دنلدى پس بازار آلى وصاتى
ايتمكدر (بازار كاه آلى وصاتى يريدر زيرا كاف عجمى ايله زمانله مكان
مياننده مشتركدر (زود تيز معناسنه سريع كبى (بكه باء عربى نك
وكاف عجمينك فتحه لريله وهاء ساكنهٔ ملفوظه ايله صبح وقتى
وايركن ديمكدر اصلى بكاه دركه بكه اندن مخففدر وبونك دخى اصلى
بكاه تردر عجم ايركن ديجك يرده بكاه تردير زيرا تر كه ادات تفضيلدر
نيه لاحق اولورسه مدخولنك مدلولنده مزيت معناسن افاده ايدر
وقتيه مزيت ايسه ايركنلك ايله اولور صكره كثرت استعمالده تر
طى اولنوب بكاه بودخى تخفيف اولنوب بكه دنلدى يا صكره دن
داخل اولمشدر كه كاهك ايركن معناسن افاده كوبا اكا منوطدر
پس از بكه ايركندن ديمك اولور (نيابى مضارع منفى در مصدرى
يافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فاء واوديه مقلوب اولوب يابد
ويابنده ديرلر (معناى بيت) بودركه اكر اهل سوق ايسك كيجكت
بازار يرينه وسرعتله طشره كل يعنى دكانى ايركن قپايوب شيطانك

محل تصرفى اولان موضعدن چيق وقرار كاه ومسكنكه طوغرى
كت زيرا ايركندن بازاره چقوب كتمكدن هيچ فايده بولمازسن نه
جزئى ونه كلى زيرا ديمشلردر كه الحريص محروم وحكمته مخالفدر كه
سبب فقردر وحرصدن تولد ايدن حرماندر يعنى زياده يه حريص
اولوب ايركندن بازاره خروج ايدن كسبه مناسب اولان جزاء رزقك
نقصانيدر كما كان جزاء وفاق ديرلر * نيك نبود كر كشى ازدم چراغ *
ره مده دود چراغ اندر دماغ * تقديرى اكر كشى چراغ ازدم نبود نيك
ديمكدر كه نبود نيك جزاء مقدم ومابعدى شرط مؤخر اولور ره مده نك
مفعول اولى ودود ثانيسى واندرا كا ظرفدر (كشى كاف عربى نك ضميله
مضارع مخاطبدر مصدرى كشتن در اولدرمك معناسنه قتل كبى عرب
اطفاء سراج دير مومى سوندرمك معناسنه عجم اندن كشتن ايله تعبير
ايدر زيرا موم وفتيل قنديل اطفاء اولندقده بى روح قالور كويا ضوءانك
روحيدر (دم نفسدر مراد اوفورمكدر كه عجم تف دير (چراغ جيم
عجمينك كسريله اصلده فتيلده ينان اوداك اسميدر مجازا آلات
مخصوصيه چراغ ديرلر اول آلات كه چراغ انك اوزرنده ينار فى الحقيقه
كا چراغ پايه ديرلر شمعدان كبى وايلكمن كه بودخى بر مخصوص آلتدر
چراغدن ديرلر (مده دالك كسريله نهى حاضردر مصدرى دادن در
اويرمك معناسنه اعطا كبى مضارعنده الف هايه قلب اولنوب دهد
ودهنده ديرلر (دود دوتوندر دخان معناسنه دماغ بينى ديدكلريدر نتكم
قاموسده كلور كه الدماغ ككتاب مخ الرأس يعنى باشك ايلكنه دماغ
ديرلر وام الدماغ بر جليدهٔ رقيقه در كه دماغ انك ايچنده اولور وقف
كسر قافله فوق الدماغ اولان عظمدر (معناى بيت) بودركه
اكر چراغى نفسدن يعنى تف ديوب اولدررسك وسوندررسك ايو اولماز
زيرا بودخى اسباب فقر وفاقه دندر كه بحسب التجربه وعلم حكمتده
بلنمشدر زيرا نفخ نفس فى الاصل احيا ايچوندر اماته ايچون دكل ورزق
دخى سبب حياتدر پس سبب حياتى موت قلمق سبب نقصان رزقدر
وچراغك دوتوننه دماغه يول ويرمه يعنى مومك وقنديلك دوتونى
دماغكه دخول ايتمكدن حذر ايله زيرا زياده دخان كثيف اولمغله
دماغ لطيفه ضرر عظيمى واردر وديمشلردر كه چاه بابلده هاروت

وباروت یاغ مومنك دوتونی ایله معذبلردر بال مومنك دخانی ایسه
بومرتبه ده دکلدر نعوذ بالله من الدخان ومن فیح النیران * کم زن اندر
ریش شانه مشترك * انکه خاص آن تو باشد خوشترك * شانه کم زنك
مفعولیدر مشترك شانه دن حالدر یوخسه شانه ده همزهٔ مختلسهٔ اضافتله
مضاف الیه دکلدر وکم زنك فاعلندن حال اولمق دخی صحیحدر ولکن
بعیددن قریب اقربدر انکه آن شانه که دیمکدر که مبتدا وخوشترك
خبردر خاص باشدك مفعولی وآن توسنکدر آن انکدر دیمك
اولدیغی کبی خاصه متعلقدر مالی خاص بتو دیمکدر که حرف جر حذف
فتیله در (ریش کسرهٔ صریحه ایله صقل در لحیه کبی و کسرهٔ
مختلسه یله که اتیان بعض الحرکه در قرحه معناسنه در جراحت کبی
ریش بونده اکتفا طریقیله درشعر رأس یعنی ساچ دخی بویله در (شانه
طراقدر مشترك عربی در مشترك فیه معناسنه اشتراك بری بریله برماده
شریك اولمق که ترك اکا اورتاق وعجم انباز دیر (خوشترك خوش راك
یعنی زیاده خوش دیمکدر نتکم قول مشهور در که دیرلر الهدایا
تشترك لیك تنها خوشترك ولکن بونده ایکی ضدی جمع واردر زیرا
ترتفضیله وكاف عربی تصغیره دلالت ایدر دخترك کبی بوجهتدن کاف
تلطیفه محمولدر (معنای بیت) بودر که آز اور ساچ وصقاله طراغی
مشترك اولدیغی حالده یعنی ساچ وصقالکی غیرك طراغیله طرایوب
طراقده مشترك اولمه اول شانه که سکا مخصوص اوله وسنکدر خوشترکدر
یعنی کرچه اشترا که جواز واردر ولکن سبب قفرا ولمغله کراهت
واردر پس کندی ایچون مخصوص طرق اتخاذ ایتمك کرکدر زیرا
صقال تعبیرده ماندر ومانده واسبابنده اشتراك سبب نقصاندر * از کدایان
پارهای نان مخر * زانکه می آرد فقیری ای پسر * تقدیری مخر پارهای
نان از کدایان زان سبب که می آرد فقیری دیمکدر که بونقد بردن اعرابی
ظاهردر (کدایان کدانك جمعیدر زیرا اصلنده کدای درکه که کاف
عربی ایله اکرچه کاف عجمی ایله استعمال اولنور قرار در مطلقا کرك
اوزرنده بنا اولسون کرك اولمسون پارها پاره نك جمعیدر اخرند یاء اضافتدر
(مخر نهی حاضردر مصدری خریدن در خاء معجمه نك فتحیله وکسریله
صاتون آلمق معناسنه بوراده مخر فتحله در پسرله قافیه اولمقدن اوتوری

فقیری ده یاء مصدریه در (معنای بیت) بودر که ای پسر دلنجیلردن
نان پاره لرنی صاتون آلمه یعنی اول نان پاره لری که قپولردن دلنوب جمع
ایتشلر درانلردن آنی اقچه ایله صاتون آلمه اول سببدنکه فقیراق کتورر
زیرا فقیردن اخذ اولنان رزق سبب فقردر شول سببدنکه انلر اول نان
پاره لرینی کندی احتیاجلرن عرض ایده رك اله کتورمشلردر انلرك
یدلرندن اویله نسنه نك خریدازی اولمق دناءت و باعث تنزلدر
وحکمته وتجربه یه هر یوزدن مخالفدر * دورکن از خانه تار عنکبوت
* باشد اندر ماندنش نقصان قوت * دورکن بعد معناسنه در
تفعیلدن امرا ولمق اوزره تارا کا مفعول صریح واز غیر صریحدر
نقصان باشدك فاعلی و اندرا کا ظرفدر (تار اصلنده بز آریشی که
آرغاج مقابلیدر عجم تار وپود عرب سدا ولحمه دیر بوراده
تار بطریق التشبیه درکه عنکبوتك یعنی اورمجکك کیردوکی
آغ وتل جلا حك چوزدیکی ایپلکه تشبیه اولنمشدر (قوت حوت وزنی
اوزرنه مایقوم به بدن الانسان معناسنه در یعنی قوام بدن اولاجق قدر
غدا ورزقه قوت دیرلر (معنای بیت) بودرکه خانه دن اورمجك
آغنی دور وازاله ایله وحانی اوزرنه قومه زیرا انك خانه نك اطرافنده
قالمه سنده نقصان رزق اولور نتکم امام علی کرم الله وجهه
بیورمشلردرکه (طهروا بیوتکم من نسیج العنکبوت فان ترکه فی البیت
یورث الفقر) الحاصل عنکبوت اضعف مخلوقاتدندر بعوض کبی
انکچون خانه سی اوهن البیوتدر پس اویله ضعیف واوهنی خانه ده
ابقا ایتمك اکا عماد کبی در ضعیفدن ایسه قوت وقوت کلمز * خرج را
بیرون ز اندازه مکن * ریش خشك خویش را تازه مکن * تقدیری مکن
خرج را بیرون ز اندازه مکن ریش خشك خویش را تازه دیمکدرکه
خرج مفعول و بیرون ثانی وحرف جر بیرونه متعلقدر وریش وتازه
دخی ایکنجی مکنه کوره اول وثانیدر (خرج کیسه کدن خارج ودخل
کیسه که داخل اولان مالدر (اندازه سبق ایتدی (خشك قرودر ولکن
تازه ایله جمعنده لطافت وطراوت واردر اکرچه مقابل خشکتردر
(معنای بیت) بودرکه خرجی اندازه وقیاسدن طشره وخارج ایله
زیرا اسراف اولدیغندن ماعدا سبب فقردر انکچون چوق غنیلر

خرج زايد اوجندن فقيراولمشلردر وقوری صقالكی تازه لمه يعنی ساچ
وصقل قوری ايكن طرامه زيرا يبوست وضيق رزقه سببدر بلكه
كلابله وياصوايله طراغی وياساچ وصقالی اصلد وب اوتورديغك
يرده طره يوخسه آياق اوزرنده ايكن تسريح ايتمه زيرا بودخی مذمومدر
*دست رس كر باشدت تنكی مكن * چون تورهواری برەلنكی مكن *
بعض نسخ ده چون تور وآری برەلنكی مكن دوشمشدر ولكن تحريفدر
صحيح اولان اولكيدر زيرا مضمون مصراع اولی تمثيلدر ومصراع اولی
دخی بيت سابقك مصراع اولنه مرتبطدر تقديربيت كر باشدت
دست رس مكن تنكی چون تورهواری مكن برەلنكی ديمكدر كه
دست رس باشدك فاعلی وتاء خطاب مفعولی وجمله سی شرطدر
مكن تنكی جمله سی جزادر تومبتدا ورهواری خبردر (مكن انكی فعل
ومفعولدر برەا كاظرفدر (دست رس ال ايرشمه سيدركه قدرتدن
عبارتدر پس اصلنده رسيدن دستدركه ترخيم وبحسب التركيب
تقديم وتأخير واقع اولمشدر (تنكی طارلق ديمكدر پس يامصدريه در
رهواری ده ياخطاب ايچوندر هوار يورغه واشكون آت دراه يوادر
وآر مناسبت ولياقت معناسنی افاده ايدركه اول معنادن تركی دلده
يارايله تعبيرايدرلر راه واركه آت اوصافندندر معناسی يوله يارات در
(شاه واركه انجو اوصافندندر معناسی شاهه لايقدر (لنكی فتح لامله
اقساقلق پس يامصدريه اولور (لنك اقساق اعرج كبی (معنای بيت)
بودر كه اكرسنك غنا وقدرتك اوله طارلق ايلمه يعنی وسعتكه كوره اعتدال ايله
خرج ايله زيرا چونكه يورغه واشكون آت كبی سن يولده كيدركن
يورغه آت اقساقلق ايتمديكی كبی سندخی طريق خرج ومعاشده
يوريشوكی سريع ومستقيم ايله وارباب انفاقدن كری قالمه وخست
وامساك جانبنه منحرف اولمه زيرا الله تعالی توسيع نفقه ايدنلره مزيد ويرر
فاعمل * ⁂ در بيان فوايد صبر كويد ⁂ *
* تاشوی در روزكار ازصابران * رومكن از ديدن سختی كران *
بوراده رو رانك فتحيله رفتندن امر اولمقدن ايسه يوری معناسنه نتكم
بعضيلر ذاهب اولمشدر ضمله رو اولمق يوز معناسنده اصح واوضحدر نتكم
بيت آتی اكا قرينه در پس (كران كاف عربينك فتحيله كنار وكاف

عجمينك كسريله ثقيل معناسنه اولنغه زيرا يوز چويرمك يوزنی كناره
طوتمغله اولور نتكم يان ويردی ديرلر ياتیدوندرديكی زمان وكذلك
يوزك ثقيل اولديغی استثقال ايدنلرك چهرەلری كبی اولمغله دركه
عبوستدر نتكم مابعدندن مستفاد درو مضموم اولیجق مكن كلمه سنك
مفعول اولی وكران علی كلا الوجهين ثانيسی درتاتعليل ايچوندر
(شوی مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه كه تحول
وانتقاله دلالت ايدر مضارعنده واو زياده سيله شود وشونده ديرلر
(روزكار زمان معناسنه درنتكم لفظ روز اكا دالدر ولكن جهان
معناسنده اخذ اولنمشدر دنيا ديمكدر نتكم دنيادربو ديدكلری يرده
روزكاردربو وجهساندر بودخی ديرلر زيرا زمان ومكان بری برينی
مستلزمدر (صابران صابرك جمعيدر صبر نفسی كراهت ايتدوكی نسنه
اوزرنه حبس ايتمكدر (سختی قاتيلق دركه يامصدريه درودقائقده كلوركه
سخت محكمدركه تركيده برك ديرلر براك لكه قاتيلق لازم اولمغله
مجازا قتی يه سخت ديرلر (معنای بيت) بودركه اكر زمانه ده وياد نياده
صابرلر عدادندن اولمق دلرسك واول دفتره يازلمق مراد ايلرسك
يوزكی شدت ومحنت كورديكك ايچون كناره ايلمه ونه درده كرفتار
اولدم ديو برطرف ايتمه نتكم اهل جزع ايدرلر ويا يوزيكی ثقيل وعبوس
طوتمه بلكه بشاشت وانبساط اوزرنه حقدن وارد اولان نسنه يی
هرنه ايسه جانله مقبل اول وياخود يوری محنت والم كورمكدن كنار
ايلمه بلكه بار بلايی چك تاكه صابراولاسن واجر بی حساب بولەسن
فاعمل * كرترش سازی تورواندر بلا * خويش راازصابران مشمرهلا *
تقديری كرسازی تور وترش اندر بلا هلا مشمر خويش را از صابران
ديمكدر كه توسازی تحتنده اولان ضمير خطابیء تأكيدر وسازینك
مفعول اولی وترش ثانيسی واندر اكاظرفدر خويش مشمرك مفعولی
وحرف جر اكا متعلقدر (ترش اكشی در ضمتين ايله استعمال اولنور وكاه
اولوركه تخفيفا رايی اسكان ايدرلر اما ترشيدزكه اكشمكدر بونده
تخفيف مراد اولمغله را البته ساكن تلفظ اولنور (سازی مضارع
مخاطبدر مصدری ساختن در دوزمك معناسنه مضارعنده خا زايه
قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر مصدر فرعيسی سازيدن كلور (مشمر

ایکی میمك بله فتحیله وضمهٔ شبنی لاجل الوزن اختلاسله نهی حاضردر
مصدری شمردندر میمك ضمیله سایمق معناسنه مضارعی شمرد وشمارد
دخی کلور الف زیاده سیله تشکیم بالاده تفصیل اولنمشدر (هلاهانك
فتحیله الامعناسنه حرف تنبیدرکه آکاه اول دیمکدر (معنای بیت)
بودرکه اکرسن یوزکی بلا وامتحان وقتنده وحالنده اکشی دوزرسك
ومنقبض ومتغیر وعبوس اولورسك آکاه اول کندیکی صابرلردن صایمه
زیرا صابر حقیقی اودرکه مبدأ اوله ایمان کتوردیکی کبی قضاسنه دخی
راضی اوله وصفت رضا اودرکه بلایی موجب غضب بلیه وحکمته
احاله ایدوب ینه سبب ترقی اولمق اعتقاد ایلیه زیرا فعل حکیمده عبث
وظلم اولماز فافهم * بی شکایت صبر تو باشد جمیل * باکسی کم کن
شکایت ازجلیل * تقدیری باشد صبر تو جمیل بی شکایت کم کن
شکایت باکسی از جلیل دیمکدرکه صبر تو باشدك فاعلی و جمیل
مفعولی و بی شکایت جمیلك تحتنده ضمیر صبردن حالدر باکسی
واز جلیل ایکیسی دخی شکایته متعلقدر وشکایت کم کنك مفعولیدر
شکایت اظهار حزندر واصابت ایدن مکروهدن اغلمقدر (جمیل حسن
جلیل عظیم القدردر الله تعالی یه دنلدی زیرا اشیاء عظیمه خلق
ایتمشدرکه ذاتنه دلیلدر ومحاط اولمقدن جلیلدر بلکه محیط درکه
کمسه نك اکا ادراکی ممکن اولماز واو جملهٔ اشیایی مدرك وحقائقنه عالمدر
وحواسله ادراك اولنمقدن دخی عالی و جلیلدر انکیچون کلیم الله بله
رؤیتدن منع اولندی قال تعالی (لن ترانی) واصلنده جلیل جسم
عظیم غلیظ ایچون وضع اولنمشدر معنای غلظت ملاحظه سیله
دقیق ایله مقابله اولنوب ماله جلیل ولادقیق دینلور (معنای بیت)
بودرکه سنك صبرك بی شکایت اولدیغی حالده جمیل اولور یعنی صبر
جمیل اودرکه حالکدن خلقه شکوی ایتمیه سن بلکه حالکی خالقه
عرض ایده سن مکرکه شکایتك حکایت طریقیله اوله زیرا انسان عارفه
شکوی دوشمز یوسیدن الله جلیلدن کمسیه شکایتی آز ایله یعنی هیچ
ایتمه زیرا حقدن وارد اولانی خلق دفع ایتمکه قادر دکلدر بلکه ینه
خالق دفع ایدر والله عظیمدن عبد حقیره شکایت ایتمك دناءت در
سلطاندن رعیته شکایت کبی فاما مبدأ لطف و قهره مراجعت

کندندن کنندنه درکه انده اظهار عبودیت واردر و بومقامده
دخی تفاصیل واردر ولکن اشارت کافیدر * در بلا وقتی که صابر
نیستی * نزد اهل صدق شاکر نیستی * بونك عربی ایله تقدیری
اذا انت لست صابرا فی وقت البلاء لست شاکرا عند اهل الصدق
فی وقت العافیة دیمکدر یعنی نیستی بوراده لست معناسنه خطابدر
پس دیمك اولورکه چون سن وقت بلاده صابر دکلسن اهل صدق
عندنده وقت عافیتده وزمان نعمتده دخی شاکر دکلسن یعنی مادامکه
بلایه صبر ایتمیه سن نعمته اولان شکرکه اعتبار یوقدر زیرا صبر وشکر
امور اضافیه دندرکه بری بریله تام اولور و بلا اهل شریعت عندنده
بلا واهل حقیقت عندنده نعمتدر زیرا تحت کل محنة منحة موجبنجه
بلا ولایی مشتملدر ولکن محجوبك فهم ایتدوکی واهل رسمك عقل
ودرك ایتدیکی اموردن دکلدر * کرنباشد فخراز درویشت *
* کی باهل فقر باشد خویشیت * درویشتده تاء خطاب نباشده
قیددر نباشدت فخر از درویشی دیمکدر خویشیتده اولان تادخی
بویله درکه کی باشدت باهل فقر خویشی دیمکدر و بوتقدیردن اعرابی
ظاهردر فخر وافتخار خصال حمیده ایله تمدحدر (درویشی ده یاء
مصدریه در درویشلك وفقیرلقدر (خویشی ده اولان یا دخی بویله در
خویشی کسرله و واو رسمی ایله خصملق وقرابتدر بونده ناظم قدس
سره الفقر فخری سرنه اشارت ایدر و بوکلام کرچه عند الحفاظ
ثابت دکلدر ولکن عند اهل الله مضمونی صحیحدر زیرا فقردن مراد
زهد وترك دنیا وماسوی وتخلی عن الوجود الفانی در بوایسه ممدوح
نسنه درکه ارباب حقیقت یاننده اعلای کمالاتدر (معنای بیت)
بودرکه اکرسکا درویشلکدن فخر اولمازسه یعنی انکله تفخر وتمدح
ایتمزسك و بومعناده طریق سلفه کیتمزسك قچن سکا اهل فقر حقیقی ایله
خصملق وقرابت اولور یعنی انلره انتسابه حسب کرکدر بوراده حسب
ایسه فقردر پس حسب اولمیجق نسب دخی اولماز زیرا جهت جامعه
حسبدر انکیچون حدیثده کلور (آلی کل تقی * کر همه جنبش بفرمان
باشدت * حرمت از خدمت فراوان باشدت * تقدیری کر باشد
همه جنبش بفرمان حق باشد حرمت فراوان از خدمت دیمکدرکه

همه جنبش با شـدك فاعلى وتاء خطاب جنبشه قيـددر ايكنجى تا
حرمته قيـد اولديغى كبى (بفرمان باشده متعلقدر حرمت
با شـدك فاعلى و فراوآن مفعولى واز خدمت تعليلدر (جنبش
جنبيـدن لفظندن اسم مصدردر يوريش وحركت معناسـنه
خدمتـدن مراد فرمان حقله حركتدر (فراوآن بول وچوق
وآفر معناسنه (معناى بيت) بودركه اكرسنك جمله يوريشك وحركتك
فرمان حقـه مقارن اولورسه يعنى امرنه اطاعت ايدرسك وخارج
ايش اشلمزسك حرمت وعزتك چوق اولور خدمتكدن اوتورى يعنى
نقدر حقه مطيع اولوب قبوسنده خدمت ايدرسك اوقـدر شرف
بولورسن زيرا بو بابده شرف عبوديتله در قال تعالى (سبحـان الذى
اسرى بعبده) وقال (وانه لما قام عبـدالله * بنده از خدمت بعقبى
ميرسد * بلكه ازحرمت بمولى ميرسد * تقـديرى ميرسد بنده بعقبى
ازخدمت حق بلكه ميرسد بمولى ازحرمت ديمكدركه بوندن اعرابى
ظاهردر ومفردات دخى مرة بعد اخرى شرح اولنمشدر (معناى بيت)
بودركه بندهٔ حق خدمت حقدن درجات عقبى وجنانه ايريشور بلكه
خدمت خاصه سى سببيـله حرمت وعزت يوزندن مولاى حقيقى يه
ايريشور كرك ظاهرده مملوك اولسون وكرك حر اولسون زيرا مملوك
اولديغى صورتده مولاسنك دخى مولاى حقيقيسى الله تعالى دربعدذا
بوبيتده بل ترقى ايچوندر زيرا مولايه وصول عقبايه وصولك فوقنده در
ومصراع اولده واقع اولان خدمت وايكنجى ده حرمت حاء مهمله نك
ضمى وراله عزت معناسنه و بونده خدمت وعبوديتك شرف زايدنى
بيان واردر زيرا خدمت سبب حرمت وعزت و بو دخى باعث وصول
جناب حضرتدر زيرا بى حرمت وعزت اولان آدم بسـاط قربه بصمز
ومجلس سلطانده اوتورمز * حرمتش خدمت آرام داست * هركه
خدمت كرد مردمقبلست * حرمت مبتدا ارام خبردر ايكنجى مصراعك
تقـديرى هر كسى كه كردخدمت اومرد مقبلست ديمكدر هر كسى
مبتدا وكرد جمله سى اكا صفتدر مرد مقبل مبتداء محذوفه خبردركه
اودر و بعد الجمله هر كسى يه خبردر (آرام قرار معناسنه اسم مصدردركه
مصدرى آراميدن در قرار ايتمك يعنى دولنمك (مقبل مدبرك ضديدر

يعنى مقبل اودركه اسباب سعادته موفق اوله (معنـاى بيت) بودركه
سنك خـدمتده حرمتك يعنى سبب عزتك سكون واطمئنـان دلدر
شويله كه اكر خدمت حقده انشراح بوليوب ضيق نفس اوزرنه اولورسك
سكا حرمت قالماز پس نيجه مولايى بولورسن چونكه بويله بى حرمت
اولورسن الحاصل هرخدمت سبب حرمت و باعث عزت اولمازمكركه
شرطنى اوزرنه اولا كه فى المثـل سوه سوه خدمتدر و بومعنى نفسك
مطمئنه اولماسندن كلور بوايسه نادردر * كرنكردى اى پسر كرد
خـلاف * آنكهى زيبد ترادر صبر لاف * كردنكردى يه ظرفدر
و بعد الجمله شرطدر انكهى بعده معناسنـه زيبده ظرفدر ترا زيبدك
مفـعول غير صريحى در زيرا را لام جاره معنا سنـه در عربى ايله
تقديرى لك ديمكدر لاف فاعلـدر ودر لافه ظرفدر (نكردى كاف
عجمى نك فتحيله مضارع مخاطب منفيدر مصدرى كرديدن در دونمك
و برحالدن برحاله متحول اولمق معناسنه (كرد كاف عجمينك كسريله
چوره ودكرمى وجمع معنالرنه كلور بوراده مراد اولنكيدر (زيبد مضارع
غايبدر مصدرى زيبيدن كلور ياشمق معناسنه (لاف اوكمك ورياوزرق
(معناى بيت) بودركه اى پسر الله تعالى نك امرنه مخالفت چورهسنده
دونمزسك ووقت ابتلاده مخالف ايش اشلمزسك و باطل سوزسويلمزسك
اندن صكره يراشور سكا صبرده لاف ايتمـك وتمدح ايدوب بن صابرم
ديمك والاد عوايى قوز يراصبرله سنك ميانكده مسافات ومراحل واردر
* كرهمى دارى فرح را انتظـار * در بلا نبود بصيرت هيچ كار *
انتظار دارى نك مفعولى وفرح انتظاره متعلقدر زيرا را لام معناسنه در
و بعد الجمـله شرطدر هيچ كار نبودك فاعـلى و بصير هيچ كاره
متعلقدر وتاء خطاب معناده نبوده قيـدر ودر بلا صبره ظرفدر نبودت
هيچ كار ديمكدر و بعد الجمله جزادر همى مى مضارعده حاله وهاتأكيد
حاله دلالت ايدر نتكم تفصيلى مرور ايتمشدر (فرح قلبده شول لذتدركه
مشتهايه نائل اولمقدن حاصل اولور اكثر بالذات بدنيه ده مستعملدر
(انتظار اميد طوتمق و برنسنه اوزره تأنى ايلمك (هيچ عموم افعال ايچوندر
هركز عموم ازمان ايچون اولديغى كبى (معناى بيت) بودركه اكرفرح
وسرور ايچون انتظار وترقب طوترسـك بلا حالنده صبرله سكا هيچ

كار اولماز يعنى فرجه منتظر سن سكا صابر دنلمز زيرا انسان ابن الوقت
اولمق كركدر كه وقت حاضرك حكمى نه ايسه اكا مشغول اوله
اكر صبردن و اكر شكردن و مستقبلك حالنى خاطرنه كتورميه و الا
علاقه دن خلاص اولماز وناظمك قدس سره بو كلامى خواص ناسه
كوره در زيرا عوام ناس حقنده (انتظار الفرج عبادة) وارد اولمشدر

* در بيان تجريد وتفريد ميكويد *

* كر صفا مى بايدت تجريد شو * كر خرد دارى ز اهل ديد شو * صفا
فاعليدر مى بايدك مفعولى تاء خطابدر تجريد مفعوليدر شوك ولكن
يا مجرد معناسنه اولور و يا مضافك حذفيله در اهل تجريد كبى و بعد الجمله
جزاء شرط اولور مصراع ثانى دخى بو اسلوب اوزرنه شرط وجزادر
(تجريد لغتده برهنه يى عريان و مجرد ايتمكدر انكيچون چكركه يه
جراد ديديلر زيرا وجه ارضى نباتدن جرد وقشر ايدر و اصطلاحده
قلبدن علاقات اغيارى ازاله در و تجريد توحيد ديدكلرى موحدى
اسم مفعول صيغه سى اوزره نسب واضافاتدن تجريد وموحد
كسرله كندنى آفاقه التفاتدن تقطيعدر نتكم ديرلر التوحيد اسقاط
الاضافات وبو معنانك حصولى وسالكك اول مقامه وصولى
بحسب الغالب تجريد صورى يه منطوط اولمغله قبانى ترك و عبانى
اختيار ايدن كمسه يه اهل تجرد ديديلر ابرهيم بن ادهم وامثالى كبى
زيرا اولنكى حالنده كوره عريان كبى اولمش اولدى كركسه اوستنده
خرقه ومرقع اولسون (ديد اسمدر ديدنده نكه كورمكدر اهل ديد اهل
نظردر كه نظر صحيح ايله معلوماتى ادراك ايليه بوراده مراد اهل
مشاهده دركه بصيرتلرى كشاده اولنلردر نتكم خرد اكا قرينه در فافهم
(معناى بيت) بودركه اكر سنك خاطركه صفا وقلبكه جلا كركسه
علاقاتدن مجرد اول ودرويشلر خرقه سى تلبس ايله تا كه ظاهر
و باطنك فنا وترك مرتبه سنه ايره وتركده ايسه حضور قلب وصفاى
خاطر واردر وعقل كلك وكاملك وار ايسه وادراك تام طوترسك اهل
نظر ومشاهده دن اول زيرا مقتضاى عقل قدسى مشاهده مرتبه سنه
ترقيدر زيرا نظر واستدلال اهلنك توحيدى توحيد علمى در ومشاهده
اهلنك توحيدى توحيد عينى دركه مقصود بالذات بو توحيددر

وناظم قدس سره تجريدى برغيرى اسلوب اوزرنه تقدير ايدوب ديركه
* ترك دعوى هست تجريد اى پسر * فهم كن معنى تفريد اى پسر *
ترك اضافتله وكافك كسريله مبتدادر هست تجريد خبردر زيرا هست
بوراده است معناسنه دركه تجريدست ديمكدر معنى فهم كنك مفعوليدر
زيرا فهم كن لسان عربيله افهم ديمكدر پس فهم لفظنى بشقه مفعول
اعتبار ايتمكه حاجت يوقدر ناظمك بو امردن مرادى تفريدك معناسنى
آشغه ده بيان ايله وعددر يعنى معناى تجريد مرور ايتدى شمدن صكره
معناى تفريدى سويلرز (دعوى عند الله رتبه يه دلالت ايدر كلمه صادر
اولمقدر اقران وامثال اوزرنه فخر طريقيله بو ايسه معتبر دكلدر زيرا
مقصود اولان عبوديتله قيام وذلت وانكسارله اولمقدر على الدوام
(تفريد فرد و يكتا قلمقدر يعنى توحيد موحدى اسم فاعل صيغه سى
اوزرنه انفسه التفاتدن استقطاعدر كه افاقه التفاتدن استقطاعك
فوقنده در (معناى بيت) بودركه اى پسر ترك دعوى تجريددر يعنى
السنهٔ خواصده تجريد ديدكلرى دعوايى ترك ايتمكدر كه انا ديوب نفسنه
برنسنه يى اسناد ايتمامكدر زيرا بر سالكك كه مشهودى حق اوله غير
كورمز پس كيمك اوزرنه افتخار ايدر وحق اوزرنه افتخار ايتمك باطلدر
اشته دعواده بقيهٔ نفس اولمغله الله تعالى محبلرى بلا يا ئله امتحان ايدر
زيرا صدق دعوايه برهان كركدر وعند الامتحان يكرم الرجل او يهان
و بو مقامك امثلهٔ كثيره سى واردر ولكن بعض ملاحظاتله ترك اولندى
اى پسر تجريدى بلدك نه ايدوكن شمدن صكره تفريد ندر انى فهم ايله
* اصل تجريدت وداع شهوتست * بلكه كلى انقطاع لذتست *
اصل مبتدا ووداع خبر وانقطاع خبر بعد خبردر و يا مبتداء محذوفه
خبردر (بلكه او معناسنه بل حرف ترقيدر (كلى بر وجه كلى ديمكدر
و يا اصلى كليادركه حالدر ولكن لاجل الضروره الف محذوفدر (وداع
فتح واوله توديعدن اسمدر سلام تسليمدن وكلام تكليمدن اسم
اولدقلرى كبى ترك وتخليه معناسنى متضمندر انكيچون تشبيع مسافر ايدوب
بعد الدعاء حالى اوزرنه ترك وتخليه يه توديع ديرلر الحاصل توديع سفره
كيدن كمسه يى اللهه اصمرلمق وكيدنلر دخى قالنلره خوش قالكوز
ديمكدركه ترك اكا اسنلدى وعجم بدرود كرد دير (شهوت مراد لذات

عاجلهٔ نفسانیه در کرچه اصلنده مأکولات ومشروباتدن اعمدر ولکن
بوراده بل کلمه سیله لذته ترقیدن فهم اولنور که شهوت امور طبیعیه
ولذت مطلقا ملایمات نفسانیه در (کلی جزئی مقابلی وانقطاع اتصالك
خلافیدر (معنای بیت) بودرکه سنك اصل تجریدك که سائرلرا کا
مبتنی در ترك شهوت دیر یعنی ابتدا طبیعتی شرعله اصلاح ایتمکدر بلکه
بالکلیه انقطاع لذتدر یعنی بعده نفسی طریقتله اصلاح ایدیوب
هواسنی قمع واساس مراداتنی قلع ایتمکدر تا که المرید من لا ارادة له
سری ظهور ایلیه وماسوایه تعلق جزئی وکلی قالمیه فافهم * کر
دهی یکباره شهوت را طلاق * آن زمان کردی تو درتفرید طاق *
یکباره دهیٔ یه ظرفدر شهوت دهی یه مفعول اول وطلاق ثانی در
و بعد الجمله شرطدر آن زمان کردی یه ظرفدر تو تحتنده اولان
ضمیر خطابی تأکیددر ودر طاقه ظرف وطاق کردینك مفعولیدر
(یك پاره یك بردر بار باء عربی ایله کره در باره هاء تخصیصله برکره در
یکباره بطریق التجرید برکره وبراوغوردن دیمکدر (طلاق لغتده
ازالهٔ قید وتخلیه وشرعده ملك نکاحی ازاله در بونده مرادات نفسی
مشتهی اولمقده زنه تشبیه واردر (کردی کاف عجمی نك فتحیله شوی
معناسنه مضارع مخاطبدر (تفرید فرد ویکتا قلمقدر (طاق تك معناسنه
فرد کبی (معنای بیت) بودرکه شهوات نفسانیه یه براوغوردن طلاق
یعنی اوچ طلاق ویروب کندکدن باین قلورسك نتکم یکبار لفظی
عدد مذکوره دلالت ایدر اول زمانده تفریدده فرید ووحید اولورسن
زیرا فرد که یکتا در ترکیبدن انحلالله اولور چونکه افاق وانفسده
ترکیبات علاقات منحل اوله قلب وروح وسر انسان حقله فرد قالور
وفی الحدیث (سبق المفردون) یعنی مفردلر مجردلری ومجردلر دخی
موحدلری سابقدر زیرا توحید آثار الهیه یی مشاهده ایله وتجرید
آفاقدن انقطاعله وتفرید انفسدن تجردله حاصل اولان معنادر
پس متعلقاتك آخری انفسدر که اندن صکره بردخی تعلقه صالح نسنه
قالماز وتفریدله فناء کلی حاصل اولور * کر تو ببریدی ز موجودات
امید * انکه از تفرید کردی مستفید * تو تأکید خطابدر امید
ببریدنك مفعولیدر انکه کاف عجمی ایله آنکاه دن مخففدر کردی یه

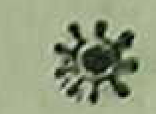
ظرفدر از مستفیدده متعلقدر مستفید کردی نك مفعولیدر صورت
ترکیب کردی انکاه مستفید از تفرید دیمکدر (ببریدی باء اولی نك
ضمیله مضارع مخاطبدر مصدری بریدن در کسمك معناسنه
مضارعی برد کاور ضمیله (موجودات موجودك جمعیدر موجود
معدومك مقابلیدر که خارجده متحقق اولان نسنه در معدوم لاشیء در
وجود ظهور در پس اجسامه موجود دنلدیکی کبی ارواحه دخی
دینلور زیرا مجملبوقدر شوقدر واردر که مرتبهٔ روحده ظهور نورانی در
(مستفید استفاده یعنی فایده طلب ایدیجی فایده بالاده در (معنای بیت)
بودر که اکر سن جمیع موجوداتدن کر جسمانی وکرك روحانی امید
ورجایی کسرسك وعلاقه یه صالح اولان اشیانك جمله سندن منقطع
اولورسك اول وقتده تفریددن مستفید اولورسن واکر افاقی وانفسی
جسما وروحا بر نسنه یه ارتباطك اولوب ترکیبك بالکلیه منحل اولمزسه
فردانیت مرتبه سنه وصول بولمازسن زیرا قرآنده کلور (لا یمسه
الا المطهرون) یعنی سر هویتی دنس تعلقاتدن مطهر اولنلر مس ایدر
غیریسی ایتمز الحاصل مراتب کونیه ایکیدر که بری اجسام وبری
ارواحدر پس سالك مرتبهٔ موالیددن عقل اوله وارنجه (ان الله یأمرکم
ان تؤدوا الامانات الی اهلها) موجبنجه جمیع اطواردن اخذ ایتدوکی
امانتی محلنه تأدیه ایدوب تعقید ایتدوکی نسنه لری تحلیل ایتدکجه عالم
کوندن عالم وجوبه قدم بصم زوط یقده قالور که اکا اهل وقفه واهل برزخ
واهل کشف کونی دیرلر بویله ممکورلر بی حسابدر ولکن هرکس حدنی
بلمیوب دعوایه دوشر وساقط اولور * اعتمادت چون همه برحق بود *
* آن دمت تفرید جان مطلق بود * تقدیری چون بود اعتمادت همه
برحق بود آن دم تفرید جانت مطلق دیمکدر که دمت ده تاء خطاب
معناده جانه قیددر بوندن اعراب ظاهردر ومفرداتی دخی بیانه حاجت
یوقدر (معنای بیت) بودر که چونکه سنك اعتماد واستنادك بالکلیه
حق اوزرنه وماسوای حقه تعلق قالمیه همان بز الله وبرسن قالهسن
اول وقتده سنك تفرید جانك ودلك مطلق اولور وقیددن قورتلور
یعنی کمایبنغی ترکیبك حل ایتمش اولوب بساطتکله عالم نقطه یه دخول
ایدرسن ومراد که ارزسن مقولای حقیقی یه خلوتخانه وحدتده ملاقی

اولورسن* ترك دنیا کن برای آخرت* وز بدن برکش لباس فاخرت*
تقدیری کن ترك دنیا برای اخرت و برکش از بدن لباس فاخرت
دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر آخرتده تا اصلیه وفاخرتده
خطاب ایچوندر (برکش امر حاضردر مصدری کشیدندر چکمك
معناسنه (معنای بیت) بودر که ترك دنیا ایله اخرتدن اوتوری یعنی اکر
اخرتی بولمق استرسك دنیایی قو وبلکه مولایه ایرم دیرسك ایکی
جهاندن کچ و بدندن لباس فاخرکی چك چقر وقبایی عبایه تبدیل ایله
زیرا درویشلکك اولی زهد وتقلید واخری عشق وتحقیق وتجریددر
ولباس فاخرده لباس وجوده دخی اشارت واردر یعنی قید لباسدن
مطلق اولدیغك کبی جامهٔ تندن دخی عریان اولوب یالکز جانکله
قال و بلکه جان دخی پردهٔ روحانی اولمغله انی دخی برطرف ایدوب
عالم تفریدده دامن سرکه پاپش تا که لباس حقانی تلبس ایده سن
وابدی زینتك اولوب انکله خرامان اولاسن * کریابی از سعادت
این مقام * صاحب تجرید باشی والسلام *این مقام بیابی نك مفعولیدر
صاحب باشی نك مفعولی اولدیغی کبی والسلام مکاتیب ورسالات
اخرنده ایراد اولنه کلمشدرکه علامت ختمدر تقدیری والسلام علیك
دیمکدر بیابی باء موحده نك کسریله مضارع مخاطبدر مصدری
یافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا یایه مبدل اولوب یابد دیرلر
سعادت شقاوتك ضدیدر یعنی اسباب خیرك مساعده سی و توفیق
آلهی نك معاونتیدر مقام فتح میم ایله موضع قیام دردر صکره جمیع
امکنه ده استعمال اولندی حتی موضع قعوده دخی مقام دنلدی کرکسه
انده قیام بولنمسون بوراده مراد مقام معنوی درکه ترك دنیادن
حاصل اولان مرتبه در نتکم بیت آتی اکا قرینهٔ ظاهره در مقام دنلدی
زیرا سالك اورایه ایردکده ثابت ومستقر اولور حال ایسه بویله دکلدر
انکیچون حال دنلدی زیرا سالك برحالدن برحاله تحول ایدر و بریرده
قرار ایتمز (معنای بیت) بودرکه اکر سعادت ازلیه حسبیله عون باری
یاری اولوب بو مقامی بولاسن و ترك دنیادن خصه منـد اولاسن
صاحب تجرید اولورسن والسلام علیك یعنی بو مقامه ایردکده فی الجمله
آفاتدن سلامت بولورسن وتحیت اولنمغه سزا اولورسن و سوز

بوراده تمام اولور* کرز عقبی دست شویی بهر حق* انکه از تفرید
کویندت سبق* تقدیری کر شویی دست از عقبی بهر حق آنکاه
کویندت سبق از تفرید دیمکدرکه دست شویی نك مفعول صریحی
واز عقبی غیر صریحی بهر فعل مذکوری تعلیلدر انکاه کوینده ظرفدر
تاء خطاب کویندك مفعول اولی وسبق ثانیسی واز سبقه متعلقدر
عربی ایله تقدیری علموك فی ذلك الوقت الدرس من التفرید دیمکدرکه
کوینده معنای تعلیم اولمغله ایکی مفعوله متعدی اولدی وجائزدرکه
کویندت ترا تقدیرنده اوله بو صورتده ترا مفعول غیر صریح اولور
زیرا را لام جاره معناسنه اولور شویی مضارع مخاطبدر مصدری
شستن در یومق معناسنه غسل کبی مضارعنده سین مهمله یرینه واو
زیاده ایدوب شوید وشوینده دیرلر سبق درس معناسنه استعمال
اولنور تفصیلی بالاده در (معنای بیت) بودرکه اکر حق ایچون یعنی
حقه وصولدن اوتوری عقبادن دخی ال یورسك یعنی فارغ اولورسك
اول وقتده واندن صکره تفریددن سکا درس ویررلر یعنی دنیادن
ال یودیغك کبی عقبادن دخی ال یومزسك درس تفریدی الامزسن
واندن جاهل قالورسن بعد ذا درس تفریدی تعلیم ایلین الله تعالی در
ولکن جمعه نسبت اولندیغی ذات وصفات حقك جماعی ویا الهام ایله
معاونت ایلین ملائکه ویا تربیه ایله ترقی یه باعث اولان ارباب تسلیك
اعتباریله در وجائزدرکه سنن کبریا وزرنه جریان قبیلندن اوله
یعنی حق عظمت وکبریاسیله سکا درس تعلیم ایلرماشته جانب عبددن
بطریق الغیبة بو اداجائزدر فاما بطریق الخطاب انتم یعنی سز دنلمز
زیرا کثرتی ایهام ایدر و جانب حقدن دینلور نتکم خلقت وخلقنا
وانا ونحن وارد اولمشدرکه نون جمع بطریق العظمة والکبریادر
و بونده ال یومق فراغدن کنایه در زیرا غسل ید برنسنه نك مثلا
طعامك آخرنده اولور وجائزدرکه غسل ید ذکر جز وارادهٔ کل
طریقیله اولاکه الدن مراد وجوددر ولکن وجوددن دخی معظم
مقصود دل اولمغله همان غسل یددن مراد عقبادن تعلق دلی قطع
اولور یعنی قطع اولنان تعلقدر یوخسه عمل دکل پس اخرت ایچون
عمل باقیدر کرك عوامه وکرك خواصه سؤال اولنورسه که دنیادن

قطع تعلق دل ایتمك دنیا ت ورداء تندن اوتوری درفاما عقبادن
انقطاعه وجه ندر جواب بودرکه دنیاواخرت مخلوقدر تعلق ایسه
خالقه کرکدرکه باقی در مخلوق ایسه فانیدر بوجهتدن خواص اهل
عمل اولدیلر اهل تعلق اولدیلر سؤال اولنورسه که اخرته غرض تعلق
ایتمجك عمل نه معنایه اولور جواب بودرکه عمل شرعی حکم جسد
وتجرد حال دلدر پس ایکیسیده مراعات اولنور بورادده ناظم قدس سره
ترك دنیایی تجرید وفراغ اخرتی تفرید اعتبار ایلدی ولکن بحسب
الحقیقه صحیح دکلدر مقام ارواح دخی اخرته داخل اوله وجهی
بودرکه اجسام حجاب ظلمانی وارواح حجاب نورانی در واجسامك اولی
عرشدرکه جنتلرك درونندهدر وارواحك عنوانی عقل اولدر
اولکیه محسوسات وایکنجیه معقولات دیرلر ومعقولاتك ماوراسنده
معنویات واردرکه غیب الغیوبه اپنجه مقامنه کوره پرده در تکمیل اهلی
بیلور ومقام ادبك حکمی بودرکه شرعا ممدوح اولان موادده ترك دکلمیه
بلکه قطع تعلق دینله نتکم علم ظاهری ترك ایله دکلمز زیرا علم ظاهر وعلم
باطن هر بری مرتبه سنه کوره کمالدر کمال اولان نسنیه ایسه ترك تعلق ایتمز

* رو مجرد کرد و دائم فرد باش * تا بهر فرقی نشبنی کرد باش *
رو امر حاضردرکه ما بعدی آنی تفسیردر مجرد مابعدنده کردك
مفعولیدر زیرا کرد کاف عجمینك فتحیله امر حاضردر شو معناسنه
مصدری کردیدندرکه مجازا تحول معناسنه در فرد اودرکه غیرله
مختلط اولمیه فرقی ده یا وحدت ایچوندر فرق عربیدرده به معناسنه
وسط الرأس کبی که ساچ بولدکلری یردر مفرق رأس کبی (کرد کاف
عجمینك فتحیله توز معناسنه غبار کبی (معنای بیت) بودرکه یوری
علاقلردن مجرد ودائم فرد اول که کمسه ایله اختلاط ایتمه الف کبی
تاهر برده یه اوتوره سن توز اول یعنی تواضعده غبار کبی اول وکندیکی
یرك کبزله بی مقدار قیل تا که غبار دپه یه قوندیغی کبی سن دخی باشلر تاجی
اوله سن وعلو مرتبه بوله سن وآفتاب ذراتی هوایه جذب ایتدوکی کبی
سنی دخی اعلی الاعالی اعلایه جذب ایده وحضیض خاکدن اوج سمایه
رفع ایلیه ورفیع الدرجات سرلك ذروه سنه ایصال ایده فافهم

* کرد کبر وعجب وخودرایی مکرد * قدر خود بشناس هرجایی مکرد *

کرد مکردك ظرفیدر قدر بشناسك وهرجایی مکردك مفعولیدر کرد
کاف عجمینك کسریله چوره معناسنه کبر انسان کندینی غیریدن اکبر
ظن ایلمك ناس اوزرنه ارتفاع ایدوب انلری احتقار ایتمك عجب ضمله
مستحق اولمدیغی رتبیه کندنده استحقاق تصور ایتمك وکندیسی کورب
منعمك توفیقی اولدیغن نسیان ایلمك خود رایی ده یاء ثانیه مصدریه در
خود رأی ده خود کندی ورأی همزه ایله عربیدر مؤدای فکردر
واعتقاد معناسنه دخی کلورکه نظر واجتهاددن مکتسب اوله خود
رأی کندی فکرلو واعتقادلو یعنی کندی اعتقادنه تابع اولمش وفکرنی
بکنمش غرور اهلی نتکم خود رو دیرلر کندندن بتوب تربیه سز حاصل
اولانه مکرد کاف عجمینك فتحیله نهی حاضردر مصدری کردیدندر
دونمك معناسنده بشناس شینك کسره سی اختلاسله امردر مصدری
شناختن در اکلمق معناسنه مضارعنده خا سینه قلب اولنوب شناسد
وشناسنده دیرلر هرجایی ده یاء ثانیه زایده در (معنای بیت) بودرکه
صفات ذمیمه خصوصا کبر وعجب وخود رالق یعنی غرور بالرأی
چوره سنده دونمه وطولاشمه بلکه تواضع اوزرنه اول وتوفیق نعمتی
حقدن بیل ورأی وفکرکه وعقلنه مغرور اولمیوب شرعه تابع اول
وامور مشکله ده عقلا ئله مشاوره ایله وکندی مقدارنی آکله حدکی
تجاوز ایتمه نتکم مثل ترکیده کلور آیاغنی یورغاننه کوره اوزات وهر یرده
دوران ایتمه مقصود هرجائی اولمه دیمکدر یعنی بیوفا وبیقرار

وهر یرده اولیجی * هرکه کرد کوره آنکشت کشت * جامه ازدودش
سیاه وزشت کشت * تقدیری هرکسی که کشت درکرد کوره انکشت
جامه اش سیاه وزشت ازدود دیمکدر که هرکسی که مبتدا ومابعدنده
جمله که رابطه سیله اکا صفتدر جامه ایکنجی کشتك فاعلی ودودش ده
شین بحسب المعنی جامه یه قیددر اولمق اوضحدر سیاه مفعولیدر کوره
کاف عربینك ضمیله دمرجیلرك چاموردن یاپدقلری اوجاقدر
مجمره کبی کما قال فی القاموس الکور فی الضم مجمرة الحداد من الطین
والکیر بالکسر زق ینفخ فیه الحداد انکشت فتح همزه وکسر کاف
عربی ایله وسکون شینله کوردر واغت حلیمی ده کسر کاف عجمی ایله
دیدوکی سهو اولمق کرك زیرا صحاحده وغیریده کاف عربیله ضبط

اولمشدر كشت اولكى كشتن دن دونمك وايكنجى صيرورت
معناسنه دركه اولمقدر (معناى بيت) بودركه هركسه كه
دمر جيلرك كورا وجاقلغى چوره سنده دوندى وطولاشدى انك
جامه ولباسى دوتوندن سياه وقبيح اولدى زيرا بحكم الجوار
دمرجينك چهره ولباسنه سارى اولديغى كبى انك دخى
ادنى الامر لباسنه تأثير ايدوب رنكنى تغيير وسياهه تحويل ايلر
زيرا سياهك اثرى دخى سياه اولور زنجى دن زنجى طوغديغى وزاغدن
زاغ ظاهر اولديغى كبى * انكه باعطارمى كردد قريب * اوهمى يابد
زبوى خوش نصيب * تقديرى آن كسى كه مى كردد قريب باعطار
اوهمى يابد نصيب زبوى خوش ديمكدركه ان كسى مبتدا ومى كرددك
فاعلى تحتنده ضمير كس ومفعولى قريب وباعطار قريبه متعلقدر
وبعد الجمله مبتدايه صفتدر اومبتدا وهمى يابدك ضميرى اكا راجع
ونصيب مفعولى وحرف جر نصيبه متعلقدر وبعد الجمله مبتداء
ثانى يه خبر وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر (عطار بايع العطر در
يعنى طيب فروشدر (كردد كاف عجمى ايله مضارعدر مصدرى
كرديدن در صيرورت معناسنه (يابد مضارعدر مصدرى يافتن در
بولمق معناسنه فا وبا اراسنده مبادله اولمغله مضارعنده فا بايه مبدل
اولوب يابد ويابنده ديرلر (نصيب حظ منصوب يعنى معين (معناى بيت)
بودركه اول كسه كه عطاره قريب ومجاور اولور دكانى مشتمل اولديغى
رايحه دار نسنه لرك خوش وملايم بوينذن نصيب بولور يعنى حصه سى
مشامنه خوش قوخو اولور زيرا بونده دخى حكم جوار وار در وناظم
قدس سره اصلنده عطار اولمغله كويا رمز ايدركه سالك راه خدا
اولان عاقلردن هر كيم كه شيخ عطاره مقارن وتحت تربيه سنده
داخل اوله اول كسه بوى معنادن دماغ جانه بهره بولور وانك عطر
حقيقى سندن معطر ومبخر اولور انتهى * همنشين صالحان باش
اى پسر * دورباش از رند وقلاش اى پسر * مصراع ثانى
بعض نسخه ده هم جدا از فاسقان باش اى پسر دوشمشدر مآل بردر
همنشين باشك مفعوليدر دورباش عربى ايله تباعد معناسنه در امر
ولمق اوزره تفاعلدن حرف جر اكا متعلقدر (همنشين همصحبتدركه

هم مقارنت ايچوندر ونشين نشيننده دن مرخمدر مصدرى نشستن در
شين معجمه نك فتحيله وكسريله اوتورمق جلوس كبى مضارعنده سين
مهمله يرينه يا ونون كتوروب نشيند ونشيننده ديرلر (رند راء مهمله نك
كسريله كتب لغويه ده عيارله تفسير اولنمشدر عيار لسان عربى ده
شول كسه دركه كندى نفسنى هواسيله تخليه ايدوب منكراتدن زجر
ايتميه نتكم امام مطرزى لغت مغربده ابن انبارى دن نقل ايتمشدر
پس رند فاسق ديمك اولور (قلاش اصلنده اسم اعجمى در صكره
تعريب اولنمشدر يان كسيجى وخراباتى ومفلس معناسنه در (معناى بيت)
بودركه اى پسر صالحلر وعملرنه هيچ بر وقتده خلل كتور ميلرله
مجالستدايله وانلره مصاحب اول فاسقدن وخراباتى اولنلرك صحبتلرندن
دور اول زيرا صحبت اولى دين ودنيا كه نافع وثانيه مضردر دنياده
نفع خلقك سكا حسن شهادتى ومصالحكده معاونتى وبونك امثالى
معاملاتى وآخرتده نفعى صالحلرك شفاعتى در ضرر دنيوى
واخروى دخى اكا قياس اولنه * جانب ظالم مكن ميل اى عزيز *
وركنى كردى ازان خيل اى عزيز * تقديرى مكن ميل بجانب ظالم
ديمكدركه جانب حرف جر تقديريله ميله متعلقدر وايكنجى مصراعك
تقديرى واكر كنى ميل كردى ازان خيل ديمكدركه كنى نك مفعولى
ماقبلى قرينه سيله محذوفدر (ظالم عادلك خلافيدركه هرنسنه يى
محلنك غيريه وضع ايدن كسه دركه طاعت يرنه معصيت وضع ايليه
كرك ظلمى كندى نفسنه وكرك غيريه اوله ولكن ظلم غيرده مشهوردر
اكرچه غيره ظلم ايلمك دخى كندينه ظلمدر زيرا وبالى كندى نفسنه
راجعدر (عزيز شريف وذو القدر معناسنه بوبله مواضعده بطريق
التفؤل در پسر وبرادر تعبيرى بطريق الترحم والتلطف اولديغى كبى
(كردى كاف عجمى نك فتحيله شوى معناسنه مضارع مخاطبدر (خيل
جماعت افراس دركه بلا واحددر بوراده مراد جماعت ناسدركه
حديثده كلور (ياخيل الله اركبى) نتكم بالاده تفصيل اولنمشدر
(معناى بيت) بودركه اى عزيز كشى جانب ظالمه ميل ايلمه زيرا
منهى دركه قرآنده كلور (ولا تركنوا الى الذين ظلموا فتمسكم النار) واكر
ميل ايدرسك سندخى ظالم كروهندن اولوب آخرسنى دخى انلرى

مس ایدن نار احراق ایلر ودیمشلردر که برکسه یدی خطوه ظالم ایله تمشی ایتسه ظالم اولوب منتقم اسمندن جزایه سزا اولور قال تعالی (انا من المجرمین منتقمون) وینه قرآنده کلورکه (احشروا الذین ظلموا وازواجهم) یعنی ازواج قرناء ایله تفسیر اولنمشدر پس دیمك اولورکه ظالملری وانلره قرین اولنلری بریرده حشر وجمع ایدیکوز زیرا ایکیسیده برحکمده در * روزاهل ظلم بکریز ای فقیر * تانسوزی زآتش تیز ای فقیر * بونك اعرابی ظاهردر (روامر حاضردر رفتن دن (بکریز باء موحده نك کسریله امرحاضردر مصدری کریختن در فرار معناسنه مضارعنده خا زایه قلب اولنوب کریزد وکریزنده دیرلر (نسوزی مضارع مخاطبدر مصدری سوختن در یانمق و یاندرمق معناسنه بوراده لازم معناسنه در مضارعنده خا زایه قلب اولنوب سوزد وسوزنده دیرلر بعض نسخه ده تانسوزد آتش تیز دوشمشدر تقدیری تانسوزدت آتش تیز دوزخ دیمکدر تیز کسکین نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (فقیر کثیر الاحتیاج در (معنای بیت) بودرکه ای ذو الاحتیاج الکثیر ومحل المرحمه یوری اهل ظلمك یانندن فرار ایله وانلرله اشنا وهمنشین اولمه تاکه جهنمك کسکین وشدید آتشندن محترق اولمیه سن نتکم بیت سابقده افاده اولندی بعدذا بوکلامده مبالغه واردر کویا دیمك اولورکه ظالم اولمق ویاظالمه معین اولمق وآنکله مماشات ایتمك ذکل بلکه یاننه بله اوغرامه وایراقدن بله چهرسنه باقمه زیرا انك جانبنه میل ایتمش اولورسن مکرکه نظرك استعاذه وعملندن حقه لیاذ طریقیله * صحبت ظالم بسان آتش است * زانکه خلق آزار وتند وسرکش است * صحبت مبتدا (بسان آتش خبردر زانکه تعلیلدر (خلق ازار مبتداء محذوفه خبردر تقدیری (انکه اودیمکدر (بسان باء عربی نك فتحیله مثل معناسنه ادات تشبیهدر (خلق آزار وصف ترکیبی در اصلی آزارندهٔ خلق در خلقی انجیدیجی معناسنه مصدری آزردن در که انجتمك وسوکمك معناسنه در مضارعنده زائله را ارا سنده برالف زیاده ایدوب آزارد وازارنده دیرلر تندضم تائله ضرب دیمکدر (سرکش وصف ترکیبی دراصلنده کشندهٔ سردرباش چکیجی ومطیع اولمیجی معناسنه (معنای بیت) بودرکه

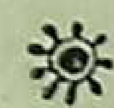
ظالم ایله صحبت ایتمك آتش کبیدر اول سببدنکه ظالم خلقی انجیدوب سوکیجی وضرب خویلو وحقه سرفرو ایتمیجی در پس یاننه وآرآن کمسه‌یی لسانیله اتش کبی یقار وقلبنه طوقنوب منکسر قیلور بوسببدن آتش سوزاندن فرار ایتملودر * از حضور صالح شوی * ورنشینی بابدان طالح شوی * تقدیری شوی صالح ازحضور صالحان وشوی طالح اکرنشینی بابدان دیمکدرکه اعرابی ظاهردر ازحضور صالحانك تقدیری ازحضور مجلس صالحان دیمکدر نتکم (مصراع ثانی) اکا قرینه درشوی مضارع مخاطبدر مصدری شدن در اولمق معناسنه مضارعنده واو زیاده ایدوب شود وشونده دیرلر طالح یالا حدن در فتحیله ضد الصلاح معناسنه (معنای بیت) بودرکه صالحلر محلسنه حضورله صالح اولورسن بدلر ایله مجالسه ایدرسك فاسق اولورسن زیرا مشهوردرکه اوزم اوزمه کوره قرارر دیرلر ایمدی سندخی حکم قرینه‌له محکوم اولوب انك رنکنه بویانورسن یاغفلتنه طلارسن ویا اویانورسن * هرکه او باصالحان همدم شود * در حریم خاص حق محرم شود * تقدیری هرکسی که شود او همدم باصالحان شود درحریم خاص حق محرم دیمکدر بوتقدیردن اعرابی ظاهردر حریم حولی وچوره درحرم دیدکلری بودرکه اورایه دخولدن اغیار ممنوعدر ومحرم اودرکه اول حرمه داخل اولور زیرا جانبدن دکلدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که اوصالحلرله همنفس وهمصحبت اوله حقك حریم خاصنده محرم اولور یعنی آنی درکاه حقه آلورلر ومحرم اسرار ایدرلر فاسقلره و انلر ایله صحبت ایدنلره ایسه او مجلس خاصه یول یوقدر زیرا مجالس خواص ناسه عوام دخول ایتمز وصحبت یاره اغیار قومزلر وهر کس کندی جنسی ایله تزویج وتقرین اولنور بعد ذا ناظمك قدس سره بوسوقندن فهم اولنورکه صالحلرله مراد صدیقلردر زیرا مرتبهٔ صلاح جمیع مراتبی مشتملدر اکرچه بعض علماء رسومه خفی اولمشدر بوجهتدن (والحقنی بالصالحین) نظمنده یوسف صدیقك علیه السلام صالحلره الحاقله دعاسنی هضم نفسه حمل ایتمشدر زیرا مرتبهٔ نبوت مرتبهٔ صلاحك فوقنده در نتکم (فاولئك مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین) اکا دالدر و بوغلط وسوه

فهم له مبتلی اولان بلمدی که کندی مدعاسی اوزره نبوت وصدیقیت
وشهادت بی صلاح اولمق لازم کلور مع هذا بونلرك هر بری صلاحده
خصوص مرتبه در که صلاح جمله سنی حاوی در ایمدی صدیق
انبیادن اشغه اولان خواص بشردر مرتبهٔ صدیقیته صلاح ایله ایرمشلردر
وصلاح جمیع ازمانده حالنی خللدن محافظه در که کسبی در اکر خلق
ایکر خلق اولسه انبیا اکا غبطه ایتمزلر دی الحاصل صالحدن صالحه
فرق وار در پس صالح مطلق انبیا و بعده سائر خواص بشردر وصالح
مقید عموم اهل ایماندن متشرع اولنلر در وشرع له مقید اولمیانلر
فاسقلر در کرك کافر اولسون و کرك عاصی اولسون اشته بو مقام بویله
فهم اولنمق کرکدر ومطلقی کماله صرف ایتمك امر مقرر مشهوردر
شول کمسه که حریم خاصده اوله کندی خاص اولدیغی کبی آنی اول
حریمه دخوله وسیله اولان دخی خاصدر که صالح صدیقدر وصدیق
ایله نبی میاننده مقام قرب وار درفقط * ای پسر مکذار راه شرع را *
اصل یابی کر بکیری فرع را * مصراع ثانی نك تقدیری کر بکیری
فرع را یابی اصل دیمکدر که شرط وجزادر ولکن وزنیچون جزا تقدیم
اولنمشدر بعض نسخ ده (اصل یابی کر کزاری فرع راد وشمشدر که
(کزاری زاء هوز ایله مصدری کزاردن در اودمك معناسنه یوخسه
ذال معجمه ایله دکلدر مکذار کبی یعنی مکذار نهی حاضردر مصدری
کذاشتن در وازکمك وصالی ویرمك وقومق و بریردن بریره کچمك
معناسنه راه شرع تشبیه طریقیله در صراط مستقیم کبی کویا اصول
اعتقادیه وفروع عملیه برجاده در که حقه ورضاسنه موصلدر اصل
برنسنه نك قاعده سیدر که انك ارتفاعیله اول نسنه دخی مرتفع اولور
اساس و بنا کبی که اساس اصل و بنافرعدر وشجره نك اصلی کوکی
وفرعی دالیدر وفرع انسان ولدی دروشرع من وجه فرع ومن وجه
اصلدر اصل اولدیغی بودر که معرفت وحقیقتك ظهوری شرعله
عمل اوزرنه مبنیدر و فرع اولدیغی بودر که مقصود بالذات معرفت
وحقیقتدر مثلا سندن مراد قیماق و یاغدر پس لبن وسائل مقوله سندن
اولور اثمان کبی (معنای بیت) بودر که ای پسر راه شرعی ترك ایتمه
اصل بولورسن اکر فرعی طوترسك وانی اودرسك یعنی اکر شرعله

عامل

عامل اولورسك من عمل بما علم ورثه الله علم مالم یعلم موجبنجه مرتبهٔ
معرفت وحقیقته ترقی ایدرسن زیرا فرع اصلك وسیله سیدر اثر ومؤثر کبی
وشول که اثرده کلور (من عرف نفسه) عرف ربه بونده ایکی اعتبار واردر
بری معرفت نفس اصلدر که معرفت ربانك اوزرنه مبنیدر وبری دخی

فرعدر که معرفت ربه موصلدر * از شریعت کر نهی بیرون قدم *
ضلالت درافتی ورنج والم * تقدیری کرنهی قدم بیرون ازشریعت
افتی درضلالت ورنج والم دیمکدر که قدم نهی نك مفعولی و بیرون اکا ظرف
وحرف جر بیرونه متعلقدر (شریعت دین ایچنده طریقت مسلوکه در که
الله تعالی انی مشروع قلمشدر پس کتاب وسنت اصل و بو ایکیسندن
علی سبیل الاجتهاد مستنبط اولان احکام فقهیه و یا اجماع علما انك
اوزرنه منعقد اولان نسنه اول ایکیسی اوزرنه متفرعدر (نهی نونك
کسریله مضارع مخاطبدر مصدری نهادن در قومق معناسنه
وضع کبی مضارعنده الف حذف اولنوب نهد ونهنده دیرلر (افتی
مضارع مخاطبدر مصدری افتادن وافتیدن در دوشمك معناسنه
مضارعنده الف و یا ساقط اولوب افتد وافتنده دیرلر وکاه اولور که
فتد دخی دیرلر (معنای بیت) بودر که اکر شریعتدن طشره ایاق
قورسك ضلالت ورنج والمه دوشرسن زیرا شریعت حقه هدایت
اولمق اوزره منزلدر پس اندن خارج اولان ضلالته دوشر نتکم قرآنده
کلور (وماذا بعد الحق الا الضلال) یعنی حقدن عدولدن صکره غیری
نسنه یوقدر که صاحبی قوری رنج والم چکر وآخرتده معذب دخی
اولور زیرا فرمان حقه مخالفت ایده نك حقنده وعید وتهدید شدید

وار در* هرکه در راه ضلالت میرود* از جهالت در بطالت میرود*
بونك تقدیری هر کسی که میرود در راه ضلالت میرود در بطالت
ازسبب جهالت دیمکدر که بوندن اعرابی ظاهردر راه ضلالت
شریعتك ارشاد ایتدوکی راه هدایته مقابلدر (میرود مضارع غایبدر
مصدری رفتن در یوریمك وکتمك معناسنه مضارعنده قلبله رود
ورونده دیرلر (جهالت فتحله علمك مقابلیدر اکر جهل بسیط اولورسه
سبب علمدر واکر مرکب اولورسه که بلمز و بلمدوکنی دخی بلمز بلکه بلورم
دیو دعوی ایدر پس بو جهل اولکیدن بتردر (بطالت باء موحده نك

کسریله تعطل وترك شغلدر یعنی برنسنه نك كه یانفع دنیویسی و یانفع اخرویسی واریكن انی ترك ایدوب شویله حالی اولان كمسنه یه اهل بطالت دیرلر وحدیثده كلور (البطالة تقسی القلب) و بوراده قاعدهٔ عربیه واردر كه فعاله وزنی اوزنه كلان مصدر كسر فائله مزاولهٔ عمل ایله واقع اولان صناعانده اولور كتابت وخیاطت وزراعت وحراثت وتجارت وقصارت وصیاغت وحیاكت وامثالی كبی بطالتده ایسه عمل یوقدر پس كسرله وزن مذكور اوزره كلدوكی حمل النقیض علی النقیض طریقله در (معنای بیت) بودر كه هر كمسه كه راه هدایت اولان شرعی قویوب راه ضلالت اولان خلاف شرعه یوریه وكیده كمال جهالتندن بطالت یولنه یعنی شرعله عملی ترك ایتمك بطاللق در بطالت ایسه انسانی سخت دل ایدر وآخر سوء خاتمه یه مؤدی اولور بس علم شرعی ایله منهاج سنت اوزرنه عمله سلوك لازمدر تا كه بطالت وجهالتدن نجات حاصل اوله ودنیا واخرتده حسن حال اثری ظهوره كله *حق طلب وزكار باطل دور باش* درسخاومردمی مشهور باش* طلب بوراده امرحاضردر نهی مطلب كلور حق لفظی اكا مفعولدر ومابعدنك تقدیری ودور باش از كار باطل دیمكدر كه دور باش عربی ایله بعدنفسك و یاتباعد معناسنه در كه ایكنجی دخی امر اولمق اوزره در حرف جرا كاتعلقدر مشهور باش دخی اشتهر معناسنه در صیغهٔ امراه ودرا كاظرفدر و بواعتبار قصر مسافه دن اونوریدر والا دور ومشهور اصلنده باش كلمه لرنك مفعولیدر حقدن مراد كار حقدن مابعدی قرینه سیله وكار حق كارشرعیدر كار باطل خلاف شرعی اولدیغی كبی وجائزدر كه حق اسم ذات الهی اوله مردمی ده یاء مصدریه در (مردم اصلنده آدم اوغلانیدر بوراده مردنلك انسانیت دیمكدر كه لطف وكرمدن عبارتدر (معنای بیت) بودر كه كار حق طلب ایله وكار باطلدن دور و بعید اول یعنی شرعله عامل اول وخلاف شرعدن حذر ایله زیرا كارحقده اولان اهل حق وكار باطلده اولان اهل باطل اولور ویاخود طالب حق وسالك راه خدا اول حقه وصول ایسه موافقتله اولور پس مخالفتدن اجتناب ایله و سخا وانسانیتده كون كبی مشهور اول نظر ایله شمسه كه قره نوجهله نور اعطا ایدر

وبوشهرتدن مقصود افواه ناسده خیرله یاد اولمقدر كه سبب عفو ومغفرتدر والا مجرد شهرت ایچون عمل اولماز زیرا غرض حقدر سائر اغراض نفسانیه ایسه باطلدر * هرنكزیند صراط مستقیم * * درعذاب اخرت ماند مقیم *صراط نكزیندك مفعولیدر در مقیمك ظرفیدر مقیم ماندك فاعلندن حالدر و بعد الجمله هركه یه خبر اولور نكم نظائری مرارا مرور ایتدی (نكزیند فعل مضارع منفیدر كافك ضمه سی وزنیچون اختلاس اولنور مصدری كزیدن كلور كاف عجمینك ضمی وزاء هوز ایله اوزندلمك معناسنه مضارعنده كزیند وكزینند دیرلر (صراط شول طریقدر انده اعوجاج اولمیه بلكه علی سبیل القصد والاستواء اوله (مستقیم استقامتدندر اعتدال معناسنه كه برنسنه طوغری اولمقدر مثلا برخط كه جمیع اجزاسی بری بری اوزرنه منطبق اوله واعوجاج وانحراف بولنمیه اكا مستقیم ومعتدل دیرلر عجم راست دیر بعدذا صراط مستقیم ملت اسلام ویا دین حق ایچون استعاره در وسیلهٔ مقصودی وسیلهٔ مقصده ویامحل توجه روحانی بی محل توجه جسمانی یه تشبیه طریقیله (ودینه صراط دنلدی زیرا اكرچه الله تعالی امكنه دن متعالیدر ولكن عبد طالبه وصول حق حاصل اولنجه قطع مسافات ومقاسات شدائد ومس آفات لازمدر (ماند فتح نونله مضارع عدز مصدری ماندن در سكون نونله قالمق معناسنه (مقیم ثابت و پایدار قال الله تعالی (ولهم عذاب مقیم) ای الی الابد (معنای بیت) بودر كه هركمسه كه صراط مستقیم اولان طریق شرعی اختیار ایلمیه كه راه هدایتدر وراه مخالفتی اختیار ایلیه كه راه ضلالتدر اول كمسه آخرت عذابی ایچنده مقیم قالور واورادن سفر وحركت ایده مز زیرا طریق شرعدن بالكلیه خارج اولان كافردر وكافر مخلد فی النار در واكر مؤمن مصر ایسه اكثرسوء خاتمه ایله مبتلا اولوب كفاره ملحق اولور وسائر عصاة كیمی شفاعتله مغفور وكیمی بقدر الذنب طبقهٔ علیای نارده معذب اولوب آخر اورادن خارج وجنته داخل اولور فسبحان الحافظ *دره شیطان مزن كام ای اخی* تانكردی خوار و بد نام ای اخی * كام مزنك مفعولی ودر دخی اكا ظرفدر خوارنكردی نك مفعولی (در راه شیطاندن مراد راه ضلالدر

زیرا شیطان مضل اسمنه مظهردر (مرزن نهی حاضردر مصدری
زندن در اورمق معناسنه مستقبلاتنده نون زیاده ایدوب زند وزننده
دیرلر (کام کاف عجمی ایله آدم در خطره کبی) (خوار ضمله وواو رسمیله
ذلیل وبی حرمت (بد نام صفت مشبهه در یرامز آدم معناسنه
(معنای بیت) بودر که ای اخی شیطان یولنه آدم قومه یعنی ایاق بصمه
وانك وسوسه سنه اتباع ایتمه وتسویلنه الدانمه تا که ذلیل وبی حرمت
وعندالاخیار بدنام اولمیه سن وبدلکله نامك سویلنمیه قال الله تعالی
(ولله العزة ولرسوله وللمؤمنین) یعنی عزیز اولمق راه هدایته سالك اولان
مؤمنلرك صفتیدر یوخسه راه ضلالته سالك اولنلرك دکل وشولکه
راه هدایتده در هادی اسمی تحتنده در ورحمانی در وشولکه راه
ضلالتده در مضل اسمی تحتنده در وشیطانی در ورحمانی اولنلر
باحرمت ونیك نام وشیطانی اولنلر بی حرمت وبد نام در * هر که
در راه حقیقت سالك است * روز وشب خائف زقهر مالکست *
تقدیری هر کسی که او سالك است در راه حقیقت او خائف است
روز وشب ازقهر مالك دیمکدر که هر کسی مبتدا ومابعدنده جمله اکا
صفتدر او خائف است جمله سی خبر مبتدا در روز خائفه ظرف
وحرف جردخی اکا متعلقدر وبعض نسخه ده مصراع ثانی روز وشب
خواهان مهر مالکست دوشمشدر اولکبسی سوق کلامه انسبدر
بوراده ناظم قدس سره راه شرعی بیاندن صکره راه حقیقته دخی
اشارت ایلدی زیرا شریعت وحقیقت بری قشر وبری لب کبی اولمغله
بری برینه مرتبطدر وانلری بری برندن تفریق ایدن ابدی جاهل
قالدی وعمله جمعیت دل بولمدی (وراه حقیقت طریق اهل الله در که
سلوك معنوی ایله حقیقة الحقائقه واصل اولور وحقیقة الحقائق جمیع
حقائقی جامع اولان مرتبهٔ احدیتدر واول حقیقته واصل اولمق عبد
کندی اوصافندن فانی اولوب فاعل مطلق حق اولدیغن بلمك
وعین الجمع ایله نظر ایتمکدر وسر حقیقت وحدت وجود دیدکلریدر
(معنای بیت) بودر که هر کسه که راه حقیقته سالکدر اول کسه روز
وشب رب مالکك مملوکی اولدیغنی بیلوب انك قهر وجلالندن خوف
ایدیجی در یعنی راه حقیقته سلوك ایدنلرك حاللری راه شریعته سلوك

ایدنلردن

ایدنلردن دشوار در زیرا اهل شریعت وراء پرده ده در انکچون
خوفلری ضعیفدر اهل حقیقت ایسه مقام مشاهدهٔ جلال حضرتده در
بوجهتدن خوفلری قوی در زیرا حضورله غیبت برد کلدر ومعصوم
ومحفوظ اولمق امتحانی منافی دکلدر انکچون مکرندن خوف ایدرلر
ونسخهٔ اخرایه کوره دیمك اولور که روز وشب مالك الملکك محبتنی
طلب ایدیجیلردر یعنی انك محبتنه وسوداسنه دوشمشلردر وغیریدن
علاقه وارتباطنی قطع ایتمشلردر زیرا مقتضای حقیقت تجرد محض
وتفرد صرفدر * برخلاف نفس کن کار ای پسر * تا نیفتی خوار درنار
ای پسر * بعض نسخه ده خوار برینه زار دوشمشدر وبعضنده
تا نیفتد پای بر خار وبعضنده خویش رامی دار بیدار ای پسر
دوشمشدر اولکبسی انسبدر برکنه متعلقدر وکار انك مفعولیدر
خور نیفتی تحتنده اولان ضمیر خطابدن حالدر درنیفتی یه ظرف
وجمله سی تعلیلیه در بو بیتك مفردات مرارا شرح اولنمشدر
(معنای بیت) بودر که ای پسر خلاف نفس اماره اوزرنه کار ایله یعنی
نفسکه دائم مخالفت وانکله مجاهده اوزرنه اول تا که خوار وذلیل
اولدیغك حالده نار دوزخه دوشمیه سن زیرا نفس وطبیعت جهنم
کبی در که دنیاده هوی وشهوت نارنه دوشن آخرتده دخی عذاب
حسی آتشنه دوشر وخوار اولور زیرا عذابك وصفندن خزی
ومهین ایله تعبیر اولنمشدر یعنی عذابده فضاحت واهانت واردر
* بر مراد نفس رفتن ابلهست * نفس را تابع شدن از کمرهست *
بر رفتنه متعلق ورفتن مبتدا وابلهست خبردر نفس تابعه وتابع دخی
شدنه مفعولدر وشدن مبتدا ومابعدی خبردر مفردات بیت بالاده
مشروحدر وتقریر معناسدن دخی معلوم اولور (معنای بیت) بودر که
نفس اماره نك مرادی یعنی هواسی اوزرنه یوریوب کتمك ابلهلك
وحماقت عظیمه در نفسه تابع اولمق کمراهلقدن وضال اولمقدندر
یعنی هوای نفسه تابع اولان کمسه طوغری یولده دکلدر زیرا نفس
انسانی طریق مستقیمدن منحرف قیلور واعوجاجله استقامت
ویرده مجتمع اولماز * کار نفس بدهمه شور وشراست * جنك
بانفسك جهاد اکبراست * کار مبتدا بد نفسك صفتی وهمه کاری

تا کیددر شورخبردر جنك مبتدا باء معناسنه اکا متعلقدر جهاد خبردر شور فتنه واشوب وغوغا وقرغشه شوریدن داورمك وقارشمق وقارشدرمق وبولانمق معنالرنه کلور شرخیرك مقابلیدر که رغبت اولنمیان وطبعه ملایم اولمیان نسنه در جنك جیم عربی ایله صواش معناسنه نفسكده کاف عربی تصغیر وتحقیر ایچوندر وجائزدر که احد ضدینی آخر ایچون استعاره طریقیله اوله زیرا نفسك شری عظیم وفسادی کبیر وبلکه اکبردر انکچون انکله جهاده جهادا کبر دنلدی که کفارله جهادله جهادا کا کوره اصغردر الحاصل نفس اعدی الاعداء اولمغله انکله مجازا ومجاهده ایتمك کبر اولدی (معنای بیت) بودرکه کار نفس بدیعنی یرامز نفسك ایشی بالکلیه شور وشر وفتنه وفساددرکه هیچ برخیره دائر ایشی یوقدر زیرا شیطان کبی شره اوزرنه مجبولدر مقتضای جبلت ایسه ذاتی در متغیر اولماز بو جهتدر نفس ذلیل ویا عظیم الشرایله جهاد ایتمك اکبردر نتکم حدیثده کلور (رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاکبر) سؤال اولنورسه نفس ذلیل وخوار اولدیغی صورتده آنکله جهاد ایتمك نوجهله اکبر اولور جواب بودرکه فی نفس الامر حقیر اولمق عدم شدتنی مستلزم دکلدر نظرایله که کفار خاکسار دیرلر کفرلری سببیله خوار دربویله ایکن جنك وحربه کلدکده عظیمدر انکچون دیرلر خصمی هرچند حقیر ایسه ده استحقار ایتمه زیرا بلکه النده زبون ومغلوب اولاسن * روخلاف نفس بکزین ای پسر * هیچ طاعت به نشدزین ای پسر * روفتح راءِ ایله امردر رفتن دن مابعدی آنی بیاندر (خلاف بکزینك مفعولیدر) بکزین باء موحده نك ضمی وکاف عجمینك ضمه سنی اختلاسله امردر مصدری کزیدن در اورنده لمك معناسنه (مصراع ثانینك) تقدیری نشدهیچ طاعت به زین دیمکدرکه هیچ طاعت نشدك فاعلی وبه مفعولیدر ازین بهه متعلقدرکه به یك دیمکدر این خلاف نفسه اشارتدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر یوری خلاف نفسی اختیار ایله یعنی اکا موافقت وهواسنه متابعت اوزره اولمه بلکه دائم مخالفت اوزره اول که بوندن یك هیچ برطاعت اولماز یعنی نفسه مخالفت وهواسنی قمع ایتمك جمیع طاعاتك اعلاسی ورأسی در زیرا نفس مبدأ فساد درپس

آنی قتل ایتمك سبب صلاح انفس. وآفاقدر وتخلیه خاء معجمه ایله تحلیه دن مقدمدر انکچون صحابه رضی الله عنهم صوری ومعنوی مجاهده ایدرلردی وثواب عملدن سؤال ایتمزلر بلکه مفسد دن صورلردی فاعلم ذلك واعمل علیه * حلق نفس ازآرز وباید برید * تاتوانی چهرهٔ اسلام دید * تقدیری باید برید حلق ازآرزو تاتوانی دید چهرهٔ اسلام دیمکدرکه برید بایدك فاعلیدر زیرا مصدر معناسنه درکسمك بریدن دن حلق بریدك مفعولیدر از بریدنه متعلقدر تاتعلیل ایچوندر توانی مضارع مخاطبدر مصدری توانستن در قادر اولمق معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب تواندیلور چهره دیدك مفعولیدر دید توانی نك مفعولیدر زیرا مصدر معناسنه درکه دیدن در حلق حاء مهمله ایله عربی در بوغاز معناسنه حلقوم کبی آرز ودلك بریدن باء موحده نك ضمیله کسمك معناسنه قطع کبی اچهره صورت وبکز معناسنه بونده استعاره بالکنایه واردرکه اسلامی برشخصه تشبیه ولوازمندن اولان چهره یی اسلامه اثبات واردر (معنای بیت) بودرکه نفس اماره نك بوغازنی آرزودن کسمك کرکدرتا که اسلام حقیقینك چهره سن کورمکه قادر اولاسن یعنی نفسك بوغازی کسلوب مشتهاسی قطع اولنمدقچه اسلام یوزی کورنمز زیرا نفس فی نفس الامر کافردر انك مسلمان اولماسی هوی وشهواتی قمع وقلعه موقوفدر انکچون دیمشلردرکه اعظم کرامات نفسی مسلمان ایتمکدرکه * نفس پرور خود مسلمان کی بود * همره اونور ایمان کی بود * نفس پرور کی بودك فاعلی ومسلمان مفعولیدر ونور ایمان ایکنجی کی بودك فاعلی وهمره مفعولیدر (نفس پرور وصف ترکیبی دراصلنده پرورندهٔ نفس در نفسی بسلیجی معناسنه مسلمان تصدیق حق ایدیجی ایمان کبی ولکن ایمان بحسب الغالب باطنه واسلام ظاهره کوره استعمال اولنور (معنای بیت) بودرکه نفس بسلیجی وشهواتنه متابعت ایله تقویت هوی ایدیجی نیچون مسلمان ونیچون نور ایمان اکا یولداش اولور یعنی اولماز پس انسان روح پرور کرکدرتا که نور ایمان اکا دنیاده وبعد الموت همراه اوله بوندن فهم اولندیکه نفس اصلنده جهنمی درکه ظلمانی دروآنی تنویر ایتمك نور ایمان ونور ایقانله درونفس بونوزله

منور اولمغه ریاضته محتاجدر پس اکا مراد اتیله موافقت ایدن ظلمتن آرتور ریوخسه ظلمتدن چقرمز قال الله تعالی (والذین کفروا اولیاؤهم الطاغوت یخرجونهم من النور الی الظلمات) یعنی فطرت اصلیه واستعداد نورندن ظلمات نفس وطبیعته اخراج ایدرلر وامر وجودی معکوس قیلورلر که * نیست حق بین هر که اوخود بین بود * همره او نور مولی کی شود * تقدیری هرکسی که بود اوخود بین نیست حق بین کی شود نور مولی همره او دیمکدر نیست بو اردهٔ لیس معناسنه درکه حق بین اکا مفعولدر حق بین وخود بین وصف ترکیبی در تقدیری بینندهٔ حق و بینندهٔ خود دیمکدر که معناسی حقی کوریجی وکندینی کوریجی در ضرورهٔ ترخیم و تقدیم وتأخیر اولنمشدر حق بین توفیق حقه نظر ایدیجی و خود بین توفیق حقی بلیوب عجب نفسه دوشیجی مغرور ومتکبر در (معنای بیت) بودر که او معجب بنفسه اوله وکندینی بکنمه اول کسه اعمی کبی در که توفیق حقه باقمز ورب فعالی کورمز پس نور مولی نجن اکا همراه اولور بلکه انک همراهی ظلمات نفس اولور زیرا اکر مشاهدهٔ نور ذات وصفات وافعال حق ایدیدی نور حقله یولداش اولوب حقه کندی نوریله واصل اولور و یولده عقبه ده قالمزدی چونکه مشاهدهٔ مذکوره دن محجوب اولدی خود بخود قالدی پس بی دلیل نره یه کیدر وآخر ضال اولور فافهم * بت شکن زنار بکشا از میان * تاشوی از جملهٔ اسلامیان * شکن شین معجمه نک کسریله امر حاضر در مصدری شکستن در صیمق معناسنه کسر کبی مضارعنده سین مهمله نونه قلب اولنوب شکنند وشکننده دینلور اخرندن نون حذف اولنسه ماضی اولور شکست کبی که قردی دیمکدر بت شکنک مفعولیدر بت ضمله کافرلر طاپدیغی صورتلردر که کیمی جثه لو وکیمی دخی منقوش اولور وعلی الاستعاره محبوبلره دخی دیرلر زیرا عاشقلر انلره معبوده سر فرو ایدر کبی انقیاد کوسترلر و بر دخی بودر که بت کبی صورت حسنه ده نقش اکهی ایلشلردر ولکن کافرلره بت پرست وعاشقلره محبوب پرست دیرلر زنار دخی بکشانک مفعول مقدمی در بکشا بانک ضمیله وکافک ضمسی اختلاسیله امر حاضردر مصدری کشادندر اچمق معناسنه مضارعنده

یا نیازنده ایدوب کشاید وکشاینده دیرلر زنار نصاری ومجوس میانلرنده یعنی بیللرنده اولان نسنه در کما فی القاموس ونعمة الله ده کلور که زنار کافرلره مخصوص برقوشاقدر حتی بر مسلمان انی قوشانسه شریعت انک کفرینه حکم ایدر اون ایکی یرده دوکمی اولور کنیشلر قوشانورلر ومجوسیلر ونصرانیلر مذهبنه دخی دیرلر انتهی ومغرب اللغه ده کلور که غیارله زنارک فرقی بودر که غیار کسر غین معجمه ایله علامت اهل ذمتدر وزنار مجوسک وانلرک امثالنکدر انتهی پس قاموسده نصاری دیدوکی اهل ذمتک غیریدر وتعریفاتده کلور که ابریشمدن معمول یومق قدر غلیظ برخیط درکه وسطه شد اولنور کستیج دیدکلرینک غیریدر انتهی یعنی کستیج ضمله برخیط غلیظ درکه ذمی انی فوق الثیاب ودون الزنار شد ایدر کستی دن معربدر کما فی القاموس اسلامیان اسلامی نک جمعیدرکه یانسبت ایچوندر ادمیان وآدمی کبی که آدمه منسوبدر وعالمیان وعالمی کبی که عالمه منسوبدر فتح لا ایله (معنای بیت) بودرکه معبود اتخاذ ایتدوکک صنم نفسی کسر ایله وسطندن تعلق ماسوی زنارنی آچ وچوز تاکه جملهٔ اسلامیاندن اولاسن یعنی کرچه صورتا مسلمانسن ولکن حقیقتده صنم پرست وزنار بند اولدقجه اسلام حقیقی اهلی اولمزسن زیرا کلام حقیقت اسلامی بولمقدر اسلام ابرهیمی کبی کما قال (اسلمت لرب العالمین) یوخسه صورت اسلامی دکل مقلد واهل رسم کبی بونلرک اکثرنک اسلامی عاریه در و بوراسی برمخوف یردر همان سلامتله مرور ایتمک اسبابنه تشبث ایله * نفس را کر باز داری از هوا * دین ودنیا حاجتت کردد روا * تقدیری اکر داری نفس را باز از هوی کردد حاجت دین ودنیات روا دیمکدر که نفس داری نک مفعول اولی و باز ثانیسی وحرف جر بازه متعلقدر وحاجتت ده اولان تاء خطاب فی الحقیقه دین ودنیایه قید وحاجت مبتدا وانلره مضاف وکردد جمله سی خبردر وجائزدر که تقدیری کردد حاجت روادر خصوص دین ودنیا اوله بوصورتده دین ودنیا حاجتنه ظرف اولور و بو بیتک مصراع اولی شرط وثانیسی جزادر و بوراده هوا دوایه موافقت ایچون الف ایله رسم اولنور والا اصلنده یائیله در زیرا الف ایله اولان هوا عناصر اربعه دندر (معنای

بيت) بودر كه اكر نفس امارهيى هواسندن كرى طوترسك وشهواتندن منع ايدرسك سنك دين ودنيا حاجتك ويا دين ودنيا خصوصنده حاجتك رائج وجارى وجائز ودعا وسؤالك مستجاب اولور زيرا سكا پرده اولان نفسدر چونكه زائل اوله نفس نفيسك تير پرتاوكبى هدف اجابته اصابت ايدر وعبد حقه مطيع اولدقجه حق دخى عبده مطيع اولور كما قال (ابو طالب ما اطوعك ربك يا محمد فقال وانت ياعم لو اطعته اطاعك) وبو بيتده بويله ديمك دخى جائزدركه اكر هواى نفسى منع ايده بيلورسك من بعد كارك تمام اولور وهر خصوصله حاجتك بتر زيرا مقصود بالذات نفسى قمع ايتمكدر پس بو مطلوب ميسر اولسه هر كار تمام وبر كمالدر * جاى آنكس كى كند حق در بهشت * كر هواى نفس سركش را بهشت * تقديرى كى كند حق جاى آنكس در بهشت اكر بهشت هواى نفس سركش را ديمكدركه ايكى بهشت دخى باء موحدهنك كسريله در ولكن تجنيس تام اوزرهدركه اولكيسى جنت وايكنجيسى ماضيدر مصدرى هشتن در كسرله صالويرمك معناسنه مضارعنده شين لامه وتايى داله قلب ايدوب هلد ديرلر سركش وصف تركيبيدر اصلى كشنده سردر باش چكيجى وبيون اكيجى معناسنه تنكم بالاده دخى كذر ايتمشدر (معناى بيت) بودركه حق تعالى اول كسهنك يرنى جنتده نجون قيلور يعنى اهل جنت ايتمز اكر نفس سركشك هواسنى صالويرديسه ومع محبوب هواسى اوزرته ترك ايتديسه يعنى اكر بالكليه اهل هوى ايسه كافر اولوب جنت يوزن كورمز واكر فى الجمله ايسه تغليظه محمولدر اولور وبونده هوايى زياده تقبيح واردر قال تعالى (ارايت من اتخذ الهه هواه) وبو استفهام استبعاددن فهم اولنوركه هوى ابغض الالهه دركه عند الله زياده مبغوضدر * هركه كردد باهواى نفس يار * ساز دش ابليس در بينى مهار * باهو ياره متعلق ويار كرددك مفعوليدر ابليس سازدك فاعلى وشين مفعول اولى ومهار ثانيسى ودرا كاظرفدر بينى باء عربيهنك كسريله بورن معناسنه انف كبى مهار قتحله يولار وبورندرق كما فى نعمة الله وقال فى القاموس المهار ككتاب العود يجعل فى انف البختى (معناى بيت) بودركه هر كسنه كه هواى نفسله يار ومصاحب اولدى واندن مفارقت ايتدى ابليس عليه

ما استحق انك بورننه بورندرق وباشنه يولار دوزدى يعنى كندنه تسخير ايدوب استدوكى يره چكدى كوتوردى پس بونده هواى نفسه تابع اولان كمسنهيى حيوانه تشبيه ايله حالنى تقبيح واردر خصوصا كه قائدى شيطان اوله * آنكه نفس خويش را مقهور كرد * ديورا از صحبت خود دور كرد * تقديرى آن كسى كه كرد نفس خويش را مقهور كرد ديورا دور از صحبت خود ديمكدركه اعراب ومفرداتى ظاهردر (معناى بيت) بودركه اول كشى كه كندى نفسنى مقهور وهواسنه مخالفت ايله انى كندنه مسخر ايلدى كندى صحبتندن ديوى يعنى شيطان رجيمى دور وبعيد ايلدى يعنى نفس مقهور ومغلوب اولدقجه شيطان اكا غالب اولمقدن خالى دكلدر چونكه نفس زبون اوله شيطان دخى تسلطه مجال بولمز زيرا نفس شيطانك وسيلهسيدر وشيطانى دخى كندى نفسى اضلال وازلال ايلمشدر پس نفس شيطاندن بتردر * چون به تير صبر شد نفست قتيل * باتو نبود هيچ شيطانرا سبيل * تقديرى چون نفست قتيل به تير صبر نبود هيچ شيطانرا سبيل باتو ديمكدركه نفس شدك فاعلى وقتيل مفعولى وبه تير قتيله متعلق وبعد الجمله شرطدر باتو سبيله متعلق وسبيل نبودك فاعلى وهيچ شيطان مفعوليدركه غيره صريحدر زيرا راء لام جاره معناسنه در (تير اوقدر ندن اولورسه صبر نفسى كراهت ايتدوكى نسنهاوزرنه حبس ايتمكدر بوراده صبرى سبب قتل اولمقده تشبيه تير واردر زيرا تير انسانى قتل حسى ايله قتل ايتدوكى كبى صبر دخى نفسى قتل معنوى ايله قتل ايدر يعنى هواسنى قمع وازاله ايلر شويله كه انى ميت كبى قيلور وبونده صبر صيام ورياضت يعنى تقليل غدادر زيرا صوم نصف الصبردر وصبر نصف الايماندر پس صوم ربع الايمان اولمش اولور نفس دن مراد نفس حيوانيهدركه اكل وشرب وشهوات انك شانيدر قتيل بمعنى المقتولدر قتل غيرك مباشرتيله اولان ازالهٔ روحدر وفوت حيات اعتباريله موت ديرلر سبيل معتاد السلوك اولان طريقدر مصراع ثانينك عربى ايله تقديرى لا يكون للشيطان سبيل عليك ديمكدركه (ولن يجعل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا) پس كلام ناظمده قدس سره باتو برتو معناسنه اولوركه با على مقامنه اقامت اولنمشدر (معناى بيت) بودركه

چونکه اوق کبی اولان صبرله یعنی پرهیز وریاضت ومخالفت هوی ایله
نفسك مقتول حکمی اولدی وهواسندن اثر قالمدی حیوان مذبوحك
دمی مسفوك اولوب بی حرکت قالدیغی کبی شیطان ایچون سنك اوزرنه
یول قالماز یعنی شیطان سنی اضلاله یول بولامز وتسلطندن خلاص
اولورسن همان ابتداء امردن نفسك قیدینی کوره کور * جام می را
ای پسر بالب مبار * ازخدای خویش اخر شرم دار * تقدیری
ای پسر میار جام می را بالب وشرم دار آخر ازخدای خویش دیمکدر که
جام میارك مفعول صریحی و بالب غیر صریحی دراز شرم داره متعلقدر
زیرا شرم دارك عربی ایله تقدیری استحی دیمکدر استفعالدن امر اولمق
اوزره جام عربی درسیمدن اولان ظرفدر می خمردر که ترك سچی دیر
میخانه سچی طوردیغی اودر باده مطبوخ اولانه اطلاق اولنور میار نهی
حاضردر اصلی ما آوردر که میم نهی ایچوندر آور امردر مصدری آوردندر
کتورمك معناسنه مضارعی آورد کلور وتخفیفا واوی حذف ایدوب
آرد دخی دیرلر پس آر که امردر مخفف اولان آردك امریدر آوردك
امری آور کلور میارده یا همزه دن قلب اولنمشدر زیرا همزه ده ثقلت
واردر آخر بوراده مقام تعریضده مستعملدر تنکم تقریر معناده ظاهر
اولور شرم حیادر که ترك اوددیر (معنای بیت) بودر که ای پسر
جام می وقدح خمری طوداغکه کتورمه واغزنه آلوب ایچمه کندی
خداکدن اخر حیا طوت یعنی اوتان زیرا بیلورسن که حرام قلمش واکا
رجس دیمشدر یا بونك بوبله اولدیغنی خود بیلورسن تعجب حبا
ایتمزسن ونفسکه اویوب شیطانه معین اولورسن * درمکش آن آب
آتش رنك را * ترس ازان اتش که سوزد سنك را * تقدیری درمکش
آن آب اتش رنکست دیمکدر که ان اب درمکشك مفعولی واتش رنك
محذوف اولان که رابطه سیله اکا صفتدر مصراع ثانینك اعرابی ظاهردر
مکش نهی حاضردر مصدری کشیدن در چکمك معناسنه ان اب
میه اشارتدر آب دیدی زیرا اصلنده اوزم صویی در ولکن کیفیتی
متغیردر اتش رنك صفت مشبهه در اتش رنکلو واونلو دیمکدر ترس
فتحله امردر مصدری ترسیدن در خوف ایتمك معناسنه سوزد
مضارعدر مصدری سوختن در یانمق ویاندرمق معناسنه بوراده

مراد متعدی در (معنای بیت) بودر که اول اتش رنك اولان قرمزی
صویی چکمه ونوش ایتمه اول نار دوزخدن خوف ایله که طاشی یقار
وکل ایدر یعنی او قرمزی سچی نك جزاسی اخر بوصفتلو قرمزی اتشدر
وشول اتش که سنك خارایی خاکستر مرتبه سنه کتوره قیاس اولنه که
نه مرتبه ده شدید ومؤثردر ناظم قدس سره کویا دیمك استر که اول سنك
نوش ایتدیکك قرمزی صو دکلدر بلکه اتش سوزاندر که وقتی
کلدکده صورت نارله تمثل ایدسه کرکدر ومکاشف اولانلر انی حالا اتش
صورتنده مشاهده ایدرلر آل فرعونه کوره دریای قلزم کبی که صورتی
آب وحقیقتی اتشدر انکیچون بیورر (النار یعرضون علیها غدوا
وعشیا) واموال یتامی حقنده کلور (انما یأکلون فی بطونهم نارا)
* هرچه راحق کفت ازوی دورباش * کرشدی نزدیك ازو مهجور
باش * تقدیری هرچیزی که اورا کفت حق دورباش از و کرشدی
نزدیك مهجور باش ازو دیمکدر که چه بوراده چیزی معناسنه درکه
مبتدادر اوراده را لام جاره معناسنه درکه معناده کفته متعلقدر دورباش
ازو جمله اولدقدنصکره مقول قولدر که بودخی مبتدایه صفتدر ومصراع
ثانی بعد الجمله خبردر (نزدیك قریب دیمکدر دیمشلردر که نزد عند معناسنه
ویا نسبت ایچون وکاف نسبتده زیاده اولان حروفدندر اکرچه یادن
مؤخردر تاریکده بویله در مهجور هجر دندر فتحله ترك معناسنه وترکه
بعد لازم کلمکله انده مستعملدر بومعنادن مهجور بعید معناسنه اخذ
اولندی (معنای بیت) بودر که هرنسنه که حق انك ایچون وانك
حقنده بیوردیکه اندن دور وبعید اول اکر قریب اولدکسه ده اندن
بعید اول وحدود الهیه یی تجاوز ایتمه (پس بوکلام تعمیم بعد التخصیص
قبیلندن اولور که جمله منکرات انده داخلدر * کرتو آب روی خواهی
ای پسر * دورباشی ازمناهی ای پسر * تقدیری اکر خواهی
تو اب روی باشی دور ازمناهی دیمکدر که تو خواهی نك تحتنده ضمیر
خطاب تأکیددر آب روی مفعولیدر ازمناهی دوره متعلق ودور
باشی نك مفعولیدر اب روی حرمت ووقار وجاه وعزتدر که انکله
انسانك یوزی سنبل طبری وکل طری کبی تروتازه وسیرابدر (مناهی
منهی نك جمعیدر منهی اودر که انك حقنده طرف شارعدن لا تفعل

دینله (معنای بیت) بودرکه اکر پسرسن عندالله وعندالناس حرمت
وعزت استرسك جمیع مناهی ومنکراتدن دور و بعید اولورسن زیرا
حل وحرمتی بلمین بی حرمت اولور وعبد مملوکك مولای مالکی یاننده
اعتباری امرنه امتثال ونهیندن اجتنابله در * هرکه میکردد مکرد
منکران * ازعذاب حق بکجا یابدامان * ازعذاب امانه متعلقدر باقی
ظاهردر میکردد کاف عجمی ایله مضارعدر مصدری کردیدندر دونمك
معناسنه کرد کاف عجمی نك کسریله چوره معناسنه در منکران منکرك
جمعیدرکه معروفك مقابلیدر یعنی معروف عقلا وشرعا مستحسن
ومنکر بوایکی وجهله مستقبح اولانه دیرلر بعدذا منکرانسانله قائم اولمغله
الف ونونله جمع قلندی والا منکرها کرك ایدی زیرا آن که ادات جمعدر
جسم نامی یه مخصوصدر انسان وحیوان ونبات کبی زامان بی خوف
وبااطمئنان اولمقدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که منکر ونامشروع
نسنه‌لر چوره سنده دونه وطولاشه اول کسه عذاب حقدن قنده امان
بولور یعنی بولماز زیرا وعید حق قولاغنه قومیانك آخر قلب وقالبی ینار
وکرد منکرده دورنه کوره چهره سی قفاسنه دونر فافهم جدا
* تادلت یابد بقرب حق محل * جهد کن تادر کشی پای از وحل *
تا تعلیلیه در دل یابدك فاعلی ومحل مفعولی وبقرب محله ظرفدر جهد کن
اجتهد دیمکدر که افتعالدن امردر پای در کشی نك مفعولی واز وحل
اکا متعلقدر قرب حق حجابلرك ارتفاعیله حاصل اولور امر معنوی در
زیرا حق ایچون قرب حسی اولماز محل خلول ونزول ایده جك یر
و بورادندر که مکان نزول معناسنه وحل حاء مهمله نك سکونی وحرکتیله
عربیدر طین رقیق معناسنه یعنی مایع بالچق که انده ایاق قپار وطوتمز
(معنای بیت) بودرکه تا سنك قلبك قرب حقده محل بوله یعنی
حجاب قلبك زائل اولوب بصیرتك مقام مشاهده یه نزول ایتمکدن
اوتوری اجتهاد وبذل مقدور ایله تا که ایاغکی تعلق بالچغندن چکه سن
وراه قربده زللدن مصون اولاسن وطوغری یوله کیدوب منزل قربده
یربولاسن پس اوندن معلوم اولدیکه کرچه قرب حق مطلوبدر فاما
طریقنده مزالق اولاجق امور وار در تعلقات کونیه کبی ومادامکه
پای طلبکی بو تعلق بالچغندن چکوب المیه سن منزل قربه ایرمزسن

وجمال

وجمال حضرتنی کورمزسن * تادران حضرت دلت یابد مقام *
* میل دل زار ونکه دار از حرام * دل یابدك فاعلی ومقام مفعولی
ودران مقامه ظرفدر میل نکه دارك مفعولی وجار ومجرور اکا متعلقدر
وبعد الجمله رو جمله سنی بیان وتفسیر اولور حضرت حضور دیمکدر که
بطریق الکنایه مراد ذات ومسما وصاحب مجلسدر تکم حضورلرنه
سلاملر اولنور وخاکپالرنه عرض عبودیت قلنور وحاشیهٔ بساطلری
تقبیل اولنور دیرلر زیرا حضورك وذیلك وحاشیه نك وخاکپانك وامثالنك
اکا نوع تعلقی واردر بو جهتدن تأدبا طریق کنایه یه سلوك ایدرلر پس
برنسنه ده مراد اولان کسیه نوع تعلق اولمسه کنایه سی درست اولماز
بقیهٔ مفردات شرح اولنمشدر (معنای بیت) بودرکه تا که حضرت ذات
احدیه ده قلبك مقام بوله ومنزل وصلده جلوسه مستحق اوله یوری
میل قلبی حرامدن حفظ ایله زیرا مادامکه حرام خورسن اول حضرتدن
دورسن وحرام دخی ایکیدر بری شرعا حرامدرکه معلومدر و بری دخی
طریقة حرامدرکه میل ماسوادر زیرا اهل اللهه دنیا وآخرت حرامدر
یعنی انلر تعلق ماسوادن محجورلردر والا اهل الله اولمزلر شول
معنادن که اهل الله خاصة اللهدر ودائرهٔ عمومدن بیرون اولمیان کمسه
اهل خصوصدن اولماز وقرب حقده مقام بولمز * کرمقامی بایدت
خدمت کزین * تا محل یابی بخدمت شوقرین * تقدیری اکر بایدت
مقامی کزین خدمت تا یابی محل شوقرین بخدمت دیمکدرکه تاء خطاب
بایدك مفعولی ومقام فاعلی وبعد الجمله شرطدر کزین امردر خدمت
مفعولیدر وبعد الجمله جزادر ومحل یابی نك مفعولی وبعد الجمله جزاء
مقدمدر وقرین شوك مفعولیدر زیرا شو امردر وبخدمت قرینه متعلقدر
مفردات بیت مرة بعد اخری مشروحدر شوقدر واردرکه مقامیده
یا تعظیم ایچوندر (معنای بیت) بودرکه اکر سکا مقام عالی وعظیم
کرك ایسه خدمت وعبودیت اختیار ایله تا که محل رفیع بولاسن یعنی
حضور حقده مرتبهٔ عالیه بولمقدن اوتوری خدمت حقه قرین اول مقصود
احکام شرعله قیام وآداب طریقتله تأدبدر پس خدمت وسیلهٔ وصول
حضرت وعبودیت باعث علو ورفعتدر بناء علی هذا طالب حق اولنلر
فرمانله یوررلر ودیوان خدمتده آداب وارکانله طوررلر و بونك خلافی

اشق مذهبیدر که باطلدر * مرد بی خدمت نمی یابد مقام * هست
بی خدمت محل انتقام * مرد بی خدمت مبتدا ونمی یابد مقام جمله سی
خبر ویاخود نمی یابدك فاعل مظهری در هست است معناسنه اذات
خبردر که معناده انتقام آخرنه متصلدر بی خدمت محل انتقامست
دیمکدر که بی خدمت مبتدا ومحل انتقام خبر در (انتقام نقمتدندر
عقوبت معناسنه وقاموسده کلورکه نقمت عقو بتله مکافاتدر وانتقام
معاقبه در (معنای بیت) بودر که مرد که بی خدمت و بی عبودیت اوله
قرب حق ومقام عالی بولماز بلکه بی خدمت اولان کمسه محل انتقام
ومعاقبه ده در زیرا اکر خدمت شرعده قصوری وار یسه وعیدا آلهی
محلنده در واکر طریقتده کسلنلك ایسه ذل حجابله ذایلدر که بری
عقوبت ظاهره و بری عقوبت باطنه در پس مصراع ثانی ترقی
طریقیله درکه بو ینوزاو مدم قولاقدن آیرلدم حکایه سیدر

* * در بیان رعایت مهمان میکوید * *

* ای برادر میهمان را نیك دار * هست مهمان از عطای کردکار *
میهمان نیك دارك مفعولیدر (هست است معناسنه معناده آخر کردکاره
متصلدر مهمان از عطای کرد کارست دیمکدر که مهمان مبتدا
ومابعدی خبردر مهمان ومیهمان یائله و یاسز قونوق درکه عرب
ضیف دیر تفصیلی بالاده در (کردکار کسره ایله در کاف اولی عربیه
وکاف ثانیه عجمیه در اوصاف باری دندر که فعال معناسنه در شرحی
کذر ایتمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر قونغی ایو طوت وخوش
کور زیرا قونق عطای آلهی در توجهله عطا اولدیغی بیت آتی ده
کلور بعدذا ناظم قدس سره مهمانه متعلق توصیه تقدیم ایتمش ایدی
بوراده تکرار ایتدی انکچون اکثر نسخه ده بولنمدی فاما بو ابیات
معنای زاید بولنمغله حشو وتکراردن خالی در * میهمان روزی بخود
می آورد * پس کناه میزبان رامی برد * میهمان می آوردك فاعلی وروزی
مفعولی و بخود اکا متعلقدر وکناه می بردك مفعولیدر فاعلی تحتنده
ضمیردر که میهمانه راجعدر (روزی رزق معناسنه در که شرحی کذار
ایتمشدر (پس باء عجمی ایله صکره معناسنه در (میزبان میز کسرله
قونغك اسمیدر که وضع خاصله موضوعدر مهمانك اطلاقی وضع عام

ترکیبی حسبیله در زیرا مدا اولودر ومان بکز یجی معناسنه درکه مانستن دن
اسم فاعلدر قونق مستحق تعظیم اولوب قوندیغی یرده رعایت اولندیغی
اجلدن مهمان دیرلر ومان اوبارق معناسنده کلور کمافی نعمة الله
میزبان قونغی قونقلیوب رعایت ایدندر زیرا بان حفظ ایدیجی
معناسنه در (معنای بیت) بودر که قونق رزقی کندیله کتورر کویا
اکل ایتدیکی نسنه سنك دکل انکدر زیرا الله تعالی انك تناول
ایتدوکندن زیاده سکا اعطا ایدر ورزقکه برکت ویرر پس فی الحقیقه
جمله کز رزق آلهی اکل ایدرسکوز بو معنادن اوتوری امتناندن
منع ونهی اولندی اشته قونق رزقیله کلدوکندن صکره کتدوکی
وقتده انی قونقلیان کمسه نك کناهنی یانجه ایلدوب طشره براغور
تکم بعض مکاشفلره ظاهر اولمشدر که قونغك دامنه نیجه حشرات
تعلق ایدوب خانه دن بیرون اولدقده متفرق اولمشلردر که اول
حشرات میزبانك کناهلری صورتلریدر * ای برادر دار مهمان را
عزیز * کر مروت داری وعقل وتمیز * مهمان دارك مفعول اولی
وعزیز ثانیسی و بعد الجمله جزاء مقدم در و مصراع ثانی شرط
مؤخردر مروت دارینك مفعولیدر عقل مروت اوزرنه وتمیز دخی
عقل اوزرنه معطوفدر (دار امردر مصدری داشتن در طوتمق معناسنه
مضارعنده شین رایه وتا داله قلب اولنوب دارد ودارنده دینلور
(مرؤت همزه ایله کدورت وزنی اوزره انسانیت وکشی لك در (تمیز
اصلنده تمییز در ایکی یائله ادراك معناسنه شرحی مرور ایتمشدر
(معنای بیت) بودر که ای برادرم مرتبه سنده اولان مؤمن اکر
مروت وعقل وتمیز طوترسك یعنی بو صفتلر سنده وار یسه قونغی
عزیز وشریف طوت ورعایت ایله زیرا مبدأ ومعاده وخیر وشری
تمیزه عقل وادراکی اولان جانب حقدن مبعوث اولان مسافری
خوار وحقیر طوتمز بلکه اعزاز واکرام ایدر انکچون کتورر * میهمان را
ای پسر اعزاز کن * کر بود کافر برو در باز کن * مهمان اعزاز کنك
مفعولیدر بودك فاعلی ضمیر میهمان در کافر مفعولیدر برو باز کنك
مفعول غیر صریحی ودر مفعول صریحی در بونك عربی ایله تقدیری
اجعل الباب مکشوفا علی الضیف وان کان کافرا دیمکدر پس بونده

كر لفظى عربى ده ان وصليه كبيدر بونده كافر غم وغصه يه دخى اشارتدر كه جانب حقدن قدوم ايتمكله فرح وسرور كبى اكادخى حسن تلقى واقبال لازمدر (معناى بيت) بودر كه اى پسر قوننغه اعزاز واكرام ايله اكر كافر ايسه ده اوزرنه قپوبى باز يعنى مكشوف ايله نتكم حضرت ابرهيم عليه السلام مؤمن وكافرى سفره سنه اوردى وهيچ كمسه دن نعمتنى منع ايتمزدى زيرا بلكه كافر مؤمنك نعمتى تأثيرى ايله مؤمن اوله وبردخى بودر كه كرچه كفر وايمان برى برينه ضددر ولكن مؤمن وكافر مرتبهٔ روحانيتده برابردر كه نفخ روحك مؤمنه اختصاصى يوقدر وبردخى الله تعالى رحمن الدنيا ورحيم الآخره در يعنى دنياده امدادى مؤمنه وكافره شاملدر قال تعالى (كلا نمد هؤلاء وهؤلاء من عطاء ربك وما كان عطاء ربك محظورا وقال تعالى فليمدد له الرحمن مدا

* * در بيان فضيلت صدقه ميكويد * *

صدقه مى ده درنهان وآشكار تا امان يابى زقهر كردكار* صدقه مى دهك مفعوليدر درا كا ظرفدر امان يابى نك مفعوليدر ازقهر امانه متعلقدر (صدقه حركتله در بوراده وزن ايچون تخفيف اولنور صدقه شول عطيه در كه انكله الله تعالى دن ثواب مطلوبدر صدقه صدقدن اخذ اولنمشدر كسرله صدق كذب مقابلى اولديغى كبى شدت معناسنه دخى كلور زيرا انسان شح وبخل اوزرنه مجبول اولمغله عطاسى شدت وقهر واباتدن خالى دكلدر (كردكار كاف عربى نك كسريله فعال معناسنه بالاده كذر ايتمشدر بعضيلر غلط ايدوب فتحله ضبط ايتمشلردر غفلت اولنميه وتركيبات وتحويلاتده تغيراتى بيلك كركدر (معناى بيت) بودر كه صدقه ويركزلو وآشكاره وليل ونهارده نتكم قرآنده مسطوردر تا كه فعال لما يريد اولان مولانك قهر وابتلاسندن امان بولاسن زيرا صدقه بلايى رد ايدر وقهر الهى بى دوندرر نتكم حديثده وارد اولمشدر* هر كه اورا خير عادت ميشود* بى كمان عمرش زيادت ميشود* تقديرى هر كسى كه ميشود اورا خير عادت ميشود عمرش زيادت بى كمان ديمكدر كه اوراده را لام جاره معناسنه اولوب ميشودده متعلق اولور خير فاعلى وعادت مفعوليدر عمر ميشودك فاعلى وزيادت مفعولى وبى كمان اكا متعلقدر (عادت بطريق المعاوده

خلق انك اوزرنه مستمر اولديغى نسنه (زيادت ده تا اصليه وعادت عجم اورره طويله يازيلور وتلفظ اولنور (معناى بيت) بودر كه هركسه كه انك ايچون خير وحسنه وصدقه عادت اولا كه مرة بعد اخرى اشليه انك عمرى بى شبهه زياده اولور زيرا حديث نبويده اول وجهله وارد اولمشدر وانك تأويلى بالاده در زيرا عمر فى الحقيقه زياده ونقصان قبول ايتمز * انكه نيكى ميكند درحق ناس * بهترين مردمان اورا شناس* اورا شناسك مفعول اولى وبهترين ثانيسى وبعد الجمله انكه يه خبردر زيرا انكه ان كسى كه تقديرنده مبتدادر (نيكى ده يا مصدريه در ايلوك معناسنه (حق ناسده حق واحد الحقوق دركه شرعا وعقلا حق ثابتدر واستحقاق بوندندر كه استيجاب معناسنه در (بهترين به كسرله وهاء ساكنه ايله يك وتر ادات تفضيل ويا نسبت ونون تأكيد نسبت ايچوندر (شناس امردر مصدرى شناختن در اكلامق معناسنه مضارعنده خاسين مهمليه وتا داله مقلوب اولوب شناسد دينلور (معناى بيت) بودر كه اول كشى كه ناس حقنده وامر واجبى خصوصنده ايلوك ايليه وحقوق مراعات ايده سن انى خلقك يكركى اكله يعنى خلقك جمله دن خيرلوسى وافضلى خير متعدى اهليدر كه مصالح ناسيده بولند ونافع اسمنه مظهر اوله والله الكريم* وانكه ازوى هست مردم را ضرر* درميان خلق نبود زو بتر* تقديرى وان كسى كه هست مردم را ضرر ازوى نبود درميان خلق بتر زو ديمكدر وان كسى كه مبتدا ومصراع ثانى مضمونى خبردر هست مقدم خبر مردم را اكا متعلقدر زيرا را لام جاره معناسنه در ضرر مؤخر مبتدادر وبعد الجمله ان كسى يه صفتدر بتر نبودك فاعلى زو بتره متعلق ودر نبوده ظرفدر (زو ازاو ديمكدر كه الف تخفيفا حذف اولنمشدر (بتر اصلنده بدتردر كه يرامزرق ديمكدر تخفيف ايچون دال حذف اولنمشدر (معناى بيت) بودر كه واول كمسه كه ناس ايچون اندن ضرر وار در خلق اراسنده اندن بدتر يوقدر زيرا ضرر متعدى اهليدر واثرده كلور كه (خير الناس من ينفع الناس) وبوندن بطريق المفهوم اخذ اولنور كه (شر الناس من يضر الناس* ترس اى ديندار ازجبار خويش* شرم دار ازعقل ناهموار خويش* ازجبار ترسه متعلقدر زيرا ترس امردر ترسيدن دن

خوف ایتمك معناسنه (دیندار اسلام دینی طوتان تتکم سوقه مناسب
اولان معناسی لغویدر ویا کمال دین طوتمغه طالب اولان زیرا بالفعل
اهل تقوی خوفله مأمور اولمازمکر که تأدیب الصغیر بالکبیر قبیلندن
اوله (یا ایها النبی اتق الله) کبی جبار الله تعالی درکه متکبر در زیرا تجبر
تکبردر ویا مصلح درکه جابر کل کسیر در ویا عبادی کندی مرادی
اوزرنه جبر وقهر ایدیجی در و بو اسمده بقیهٔ کلام بالاده در محل
تحذیرده ناظمك قدس سره اسم جباری ایرادندن اخذ اولنور که
بوراده جبار قهار معناسنه در (شرم دار استحیا ایله دیمکدر تتکم
مروراتیدی (ناهموار دوز اولمیوب ایری یاری اولان نسنه کمافی نعمة
الله ودقایقده کلور که هم موافقت ایچوندر یعنی ایکی نسبه‌نه نك
اراسنده اولان جهت اتحادی افاده ایدر شول حالت که عرب
اندن استوائله تعبیر ایدر ترك دوبدز دیر و عجم هموار دیر وکلمهٔ وار
مناسبت ولیاقت افاده ایدر (معنای بیت) بو در که ای دین طوتیجی
ودین قیدنده اولان ویا کمال دین اهلی خوف ایله کندی جبارك اولان
الله تعالی دن زیرا حقك جبار وقهار اولدیغی بلن محل نهیده بولنماز
حذر ایلر وحیا ایله کندی عقلی ناهموار کدن زیرا فعلك مطرد
اولمدیغندن عقلك دخی مطرد اولمامق فهم اولنور بویله عقله ایسه
عقل قاصر دیرلر که صاحبنی آخراوتاندرر فافهم * دین ندارد هرکه
نبود ترسکار * نیست عقل آنرا که باشد نابکار * تقدیری هرکسی که
نبود ترسکار ندارد دین دیمکدرکه نبودك فاعلی ضمیر کس در ومفعولی
ترسکاردر وبعد الجمله هرکسی یه صفتدرکه هرکسی مبتدادر وندارد دین
جمله‌سی خبردر نیست بوراده لیس معناسنه در عقل انك فاعلیدر آنرا
اکا متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه در بو کلامك عربی ایله تقدیری
لیس لمن کان غیر مشغول بشیء من امور الدین عقل اصلا دیمکدر
(ترسکار صفت مشبهه در اکر کار کاف عربی ایله اخذ اولنورسه تتکم
ناظمك قدس سره نابکار دیدوکی اکا قرینه در زیرا آداب ناظمدر که
بحسب الغالب الفاظی تناسب اوزرنه در ولکن ایکی محلده دخی کار ایش
معناسنه اولمق تکرار ایهامندن خالی دکلدر کرچه بحسب الترکیب
تعارفده مغایرت اعتبار اولنسون بس انسب اولان ترسکارده کار کاف

بجمیله بعض کلمات اواخرنه لاحق اولان ادات مبالغه اولمقدر آمر
زکار وخداوندکار وامثالی کبی نابکار کاف عربی ایله باطل ومفسد
وایش سز (معنای بیت) بودر که هرکسه که حقدن خوف ایدیجی
اولمیه دین طوتمز یعنی بی دین در زیرا عقوبت ومکردن امن اوزرنه
اولمق کفردر عقل یوقدر اول کسه ایچون که نابکار اوله یعنی باطل
ومفسد وبی کار اوله پس عاقل اودر که بطلانی حقه وافسادی
اصلاحه تحویل ایلیه وبی کار اولمیه بلکه امور آخرته مشغول اوله
زیرا یالکز امور دنیایه اشتغال دخی بی کارلقدر شول جهتدنکه
معاددن دکل بلکه معاشدندر بوایسه اسراف عمر وتضییع اوقاتدر
* باورع باش ای پسر کر مؤمنی * کافری از مکر حق کر ایمنی *
بونك تقدیری ای پسر اکر تو مؤمنی باش باورع واکر تو ایمنی از مکر حق
تو کافری دیمکدر که مؤمنی مبتداء محذوفه خبر وبعد الجمله شرط
وباش باورع جمله‌سی جزادر وکذلك ایمنی مبتداء محذوفه خبردر
وازایمنه متعلقدر وبعد الجمله بو دخی شرطدر وکافری دخی مبتداء
محذوفه خبردر وبعد الجمله جزادر ورع حرام وشبهه‌دن اجتنابدر
حلالدن دکل وشبهه‌دن اجتناب حرامه وقوعدن حذردن اوتوریدر
مؤمنی‌ده وکافری‌ده یا خطاب ایچوندر (مکر خفیه سعی بالفساددر
یعنی جانب عبددن برکمسیه من حیث لایشعر ایصال مکر وهدر
وجانب حقدن عبدك مخالفت وسوء ادبی وار ایکن ارداف نعم ایلیوب
حالی اوزرنه ابقا ایتمکدر ایمن کسر همزه وکسر میمله تتکم مؤمن ایله
مقابله اکا دالدر قیغوسز دیمکدر (معنای بیت) بودر که ای پسر
اکر سن مؤمن کامل ایسك وبویله اولمق مراد ایدرسك حرام وشبهه‌دن
پرهیز اوزرنه اول زیرا شبهه‌دن اجتناب ایتمین حرامه دوشر وارتکاب
محرمات ایدن مؤمن کامل اولماز واکر سن مکر حقدن بی قید
ولاابالی ایسك کافرسن زیرا امن اوزره اولمق الله تعالی حقنده عجز
اعتقاد ایتمکدن در بو اعتقاد ایسه کفردر زیرا الله تعالی عاصیدن
انتقامه قادردر ونیجه آثار قدرتی ظهور ایتمشدر ونیجه‌سی دخی ظهور
ایسه کرکدر * هرکرا نبود ورع ایمان نیست * هرکرا ایمان نشد
احسان نیست * تقدیری هرکه نبود اورا ورع ایمان نیست هرکه

نشدا اوررا ایمان احسان نیست دیمکدر ورع نبودك فاعلی واورا مفعول
غیرصریحی درایمان نیستك فاعلیدر اکر لیس معناسنه اولورسه که تقدیری
لیس له ایمان دیمکدر ویاخود نفی جنس ایچون اولان لا معناسنه اولورسه
ایمان انك اسمی اولور لا ایمان له تقدیری اوزره وعلی کلا التقدیرین
جمله‌سی هرکه‌یه خبر اولور زیرا هرکه هرکسی تقدیرنده مبتدادر
ومصراع ثانی نك اعرابی دخی بو اسلوب اوزره‌در احسان یاخیر اشلمکدر
ویا مرتبهٔ مشاهده‌در نتکم ایمانه اکا قرینه‌در (معنای بیت) بودرکه
هرکسه که انك ایچون حرام وشبهه‌دن پرهیز یوق ایمان یوقدر یعنی
انده کمال ایمان اولماز زیرا ورع که ذکر اولنان وجه اوزره تقوادر نصف
ایماندر زیرا ایمان مجموع اجتناب واکتسابدر وهرکشی که انك ایمانی
اولمدی مشاهده‌سی یوقدر زیرا ایمان علم الیقین واحسان عین الیقیندر
وعین الیقین علم الیقین اوزرنه مترتبدر نظر ایله که فلاسفه‌ده ایمان
اولمامغله ریاضت ومجاهده‌لری مقابله‌سنده حاصل اولان ذوق حال
ومکاشفاته اعتبار اولنمدی حتی افلاکك حرکاتنی اشیدرلر ونیچه مغیباته
واقف اولورلردی * توبه نبود هرکرا توفیق نیست * حق نه بیند هرکرا
تحقیق نیست * تقدیری هرکسی که توفیق نیست اورا نبود توبه
وهرکسی که تحقیق نیست اورا نبیند حق دیمکدرکه توفیق نیست وتحقیق
نیستك اعرابی بیت سابقده‌کی کبیدر واورا عربیده له دیمکدرکه را لام
جاره معناسنه‌در نبود توبه هرکه‌یه خبردر حق نبیندك مفعولی وبعد الجمله
بودخی ایکنجی هرکه‌یه خبردر توبه قلبدن عقدهٔ اصراری حل ایدوب
حقه رجوع وحقوقی ایله قیامدر توبه‌نك بعض تفاصیلی بالاده‌در
توفیق موافقتدندر وموافقت برمعنی‌درکه نفسله قائم اولوب عبدی
افعالنده حد مشروعه مخالفتدن منع ایدر وکمال توفیق اودرکه توفیق
عبده هرحالده وهرمقامده مستصحب اوله پس توفیق اودرکه
الله تعالی فعل عبدی رضاسنه موافق قله تحقیق برنسنه‌یی حقیقتنه
رد ایتمکدر بروجهله که شبهه ایله مشوب اولمیه وبعض اهل تحقیق
بیورمشلردرکه تحقیق هرشیئك ذاتی طلب ایتدوکی حق واجبی بیلوب
اکا کوره ایفاء حق ایتمك کرکدر (معنای بیت) بودرکه هرکشی که
انك ایچون توفیق الهی یوقدر یعنی حق تعالی انی عنایت ازلیه

ورعایت سرمدیه‌یه مخصص قلمامشدر اکا توبه یوقدر یعنی بی توفیق
باری تائب ومستغفر اولماز بلکه توبه نتیجهٔ توفیقدر قال تعالی (ثم تاب
علیهم لیتوبوا) وهرکسه که انك ایچون مقام تحقیق یوقدر حق تعالی یی
کورمز زیرا مقام مشاهده حقیقته وصول وحرم معنایه دخول اوزرنه
مبنی واکا متفرعدر فافهم * بی عمل دان هرکه اورا علم نیست *
* نیست صادق هرکه اورا حلم نیست * بو بیتك دخی اعرابی ماقبلی
کبیدر ومفرداتی ظاهردر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
انك ایچون علم حال یوقدر که هرنه ایله مأمور ونهیه مشغول ایسه انك مصالح
ومفاسدن بلمز اویله جاهلی بی عمل بیل یعنی عمل ایتسه دخی مقبول
دکلدر زیرا عملی علم شرعی اوزرنه مبنی دکلدر واورادندر که حدیثده کلور
(طلب العلم فریضة علی کل مسلم ودنمشدر که شیء من المعرفة خیر من کثیر
من العمل وهرکشی که انك ایچون حلم یعنی تأنی وتحمل یوقدر طریق
حقده صادق دکل بلکه کاذبدر زیرا جمله صدق معامله‌سی اولان
سرا وضراده بازاماتی برابر چکر واذی وجفایه تحمل ایلرکه
تحقیق دعواسنه برهان قوی بو معنادر

*** در بیان کرامتهای حق عز وجل ***

* چار چیزست از کرامتهای حق * مقبلست آن کس که کیرد این سبق *
تقدیری چار چیز از کرامتهای حق است دیمکدرکه چار چیز مبتدا
وجار ومجرور خبردر ومقبلست مقدم خبر وان کس مؤخر مبتدادر
این کیردك مفعولی وسبق اینك صفتی وبعد الجمله ان کسه صفتدر
کرامتها کرامتك جمعیدر اخرنده یا اضافتدر کرامت انسانه
علی وجه الکرم اشلنن ویا اعطا اولنان نسنه‌در کرامات اولیا کبی
وحدیثده کلور (دفن البنات من المکرمات) یعنی دفن بنات
حق تعالی نك اعزاز واکرامندندر پس مکرمات میمك فتحی وراءنك
ضمیله مکرمه‌نك جمعیدر میمك فتحی وراءنك ضمیله کرامت معناسنه
مقبل مدبرك ضدیدرکه اسباب سعادت واقباله موفق اولان کسه‌در
سبق حرکت ایله درس معناسنه‌درکه شرحی کذر ایتمشدر (معنای بیت)
بودرکه درت نسنه الله تعالی نك عبده کرامتلرندن یعنی انکله مکرم
ومعزز قلدیغی خصال شریفه‌دندر اول کسه که بودرتنی طوتر

يعنى بو درت نسنه‌يى حفظ ايدوب انكله عمل ايدر مرد مقبلدر يعنى اهل سعادت وتوفيقدر كه حسن خاتمه ونجاتنه نشان در * اول آن باشد كه باشد راست كوى * با سخاى نفس باشد تازه روى * اول مبتدا وان باشدك مفعولى و بعد الجمله خبر در راست كوى ايكنجى باشدك مفعولى و بعد الجمله ماقبلنى بياندر تازه روى باشدك مفعول صريحى و باسخا تازه رويدن حالدر سخايى تازه رويه قيد طوتدى كويا تازه روى اولمق مقصود بالذات در زيرا كولر يوز بشقه بر سخاى مقبولدر قول معروف وكلمهٔ طيبه كبى كه فرح بخش جاندر راست كوى وصف تركيبى در اصلى كوينده‌ٔ راست در تازه روى صفت مشبهه در (معناى بيت) بودر كه اول درت خصلتك اولى اول اولوركه طوغرى سويليجى اوله زيرا طوغر يلق انسانى طوغرى جنته جرايدر وسخاى نفسه مقارن اولديغى حالده كولر يوزلو اوله يعنى خندان روى جومرد اوله يوخسه عبوس اولميه زيرا عبوسك سخاسندن انسانه كدر كلور پس انسان سخى اولديغنه كوره خندان روى وكشاده چهره و جبين كركدر * بعد ازان حفظ امانت باشدش * هم نظر پاك از خيانت باشدش * بعد ازان فارسيده دومين وعربى‌ده والثانى يرينه‌در حفظ باشدك فاعلى وشين مفعولى در و بعده بعد ازانه خبر حكمنده‌در ونظر ايكنجى باشدك فاعلى و پاك مفعولى واز پاكه متعلقدر زيرا پاك طاهر معناسنه‌در وعربى ايله تقديرى يلزمه ان يكون نظره طاهرا عن الخيانة ديمكدر ويا خود يلزمه النظر الطاهر عن الخيانة تقديرنده‌در امانت اداسى لازم كلان حقه ديرلر امانت حقه وامانت خلقه شاملدر امانت حق عهود وحدود الهيه در امانت خلق ودائعدر خيانت امانتك نقيضى در يعنى نقض عهدله حقه مخالفتدر بوراده خيانت نظردن مراد نامحرمه استراق نظردر يعنى اوغورن نامحرمه باقمقدر كه مقصود نظرهٔ ثانيه در زيرا نظرهٔ اولى معفودر وخيانت نظر حقنده قرآنده كلور (يعلم خائنة الاعين وما تخفى الصدور) معلوم اولا كه ايمانك نوجهله شعبى واريسه كه ازجمله امانتدر كفرك دخى اوپله شعبه‌لرى واردركه ازجمله خيانتدر وامثالى (معناى بيت) بودركه اندن يعنى صدق وسخاوتدن صكره

اكا حفظ امانت لازم اولوركه امانت الهيه وودائع خلق محافظه ومراعات ووقتنده محلنه تأديه در وهم يعنى انكله بله نظرى خيانتدن پاك اولمق كركدر يعنى اكرناكاه نامحرمه نظرى تعلق ايدوب على الفور اغماض عين ايدرسه عفو اولنور واكرقصد له ونظرهٔ ثانيه ايله نظر اولنورسه عفو اولنمز زيرا انسانك بصرى امانتدركه حلاله نظر ايچون ايداع اولنمشدر پس انى محلنك غيريه صرف ايتمك خيانتدركه مستوجب غضب الهيدر نتكم اويله دنسدن پاك وطاهر اولمق وسيلهٔ رحمت رحمانيه در زيرا انده عهد شرعه وفا واردر فاعرفه * هركه راحق داده باشد اين چهار * باشد آن كس مؤمن پرهيز كار * تقديرى هركسى كه باشد حق داده اورا اين چهارديمكدركه هركسى مبتدا ومابعدنده اولان جمله اكا صفت ومصراع ثانى جمله‌سى خبردر حق باشدك فاعلى وداده مفعوليدر لكن داده ماضىٔ مقيد اولوب ايكى فعلك اجتماعنده فايده اولمامغله ثانى بمعنى المصدر اخذ اولنمق قاعدهٔ مطرده در مصدر دخى كرك معناسى اوزرنه باقى وكرك بمعنى الفاعل اولسون بوراده اولديغى كبى دادن دهنده معناسنه در اورا داده‌نك مفعول غير صريحى واين چهار مفعول صريحيدر اين چهار صدق وسخا وحفظ امانت و حفظ نظردر ان كس ايكنجى باشدك فاعلى ومؤمن مفعوليدر پرهيز كار كاف عربى ايله صفت مشبهه در كه مؤمنك صفتى دركه تخصيص ايچوندر زيرا هرمؤمن كمال تقوى ايله متقى اولماز (معناى بيت) بودركه هركسه كه حق تعالى بو درت خصلتى اكا ويرمش اوله اول كمسه مؤمن پرهيز كار اولور يعنى بو درت خصلت شعب ايمانك كلياتندن اولمغله بونلرله عامل اولان سائر مراتب تقوى ايله دخى عامل اولمش اولور بونده رمز واردركه كرچه تقوى عبده مضافدر نتكم كلور (واتقوا الله) ولكن تقوايه موفق اولمق فى الحقيقه احسان الهى باشندندر

* در بيان انكه دوستى را نشايد *

* دوست كرباشد زيانكار اى پسر * رو طمع زان دوست بردار اى پسر * بعض نسخ‌ده رو يرينه تو دوشمشدر دوست باشدك فاعلى وزيانكار مفعوليدر مصراع ثانينك تقديرى رو بردار طمع ازان

دوست دیمکدر که بردار جمله سی رو جمله سنی بیاندر ازان طمعه
ویا برداره متعلقدر طمعه تعلق ملاحظه سیله زیان کار کاف عربیله
صفت مشبهه در زیان ایشلو معناسنه زیان سودک یعنی اصینک
ضدیدر زیانکار مفسد و مسرفدر طمع نفسک شهوت طریقیله
برنسنه یه میلی وخلق النده اولان مال و نعمته حرکت وانجذابی در
بردار امر در مصدری برداشتن در برنسنه یی یردن یوقارو قالدرمق
معناسنه رفع کبی مضارعنده شین رایه وتا داله قلب اولنوب دارد ودارنده
دینلور مصدر فرعیسی برداریدن کلور (معنای بیت) بودرکه ای
پسر اکر دوست زیانکار ومفسد ومسرف اوله یوری سن اندن
طمعی قالدر ومفسددن مصلح صفتی امید ایتمه چونکه سنی افساد ایدر
پس سندخی مفسدی کند که یار ایدمه واندن مفارقت ایله زیرا اوسکا
یار دکل بلکه عیار واغیاردر * هرکه میکوید بد پنهای توفاش *
دوست مشمار وبد وهمدم مباش * فاش میکویدک مفعولیدر اصلنده
فاشی در یائله منتشر معناسنه کثرت استعمالنه بناء تخفیفا یا حذف
اولنمشدر نتکم بد ودخی اصلنده باور را که معناسنه همزه نک ثقلتنی دفع
ایچون داله قلب اولنمشدر بدوهمدمه متعلقدر وهمدم مباشک مفعولیدر
بعض نسخه ده دوست مشمارش بد وهمدم مباش دوشمشدر ولکن
عطفله اولمق بلاغته انسبدر (معنای بیت) بودرکه هرکسه که
سنک بدلکارکی فاش ومنتشر سویلر یعنی ستره دائر اولان احوالکی
خلقه افشا ایلرسن انی دوست عد ایتمه واکا همدم ومصاحب اولمه
زیرا افشای عیب ایتمک منهیدر که خلق ایچنده فضاحت واختلاله
سببدر قال الله تعالی (ان الذین یحبون ان تشیع الفاحشة فی الذین
امنوا لهم عذاب الیم فی الدنیا والاخرة) فاحشه اقوال وافعالدن
اعظم القبح اولان نسنه در زنی وامثالی کبی الحاصل کشف عیوب ایتمک
کار عدودر پس دشمن نوجهله دوست اولمغه سزا اولور ایمدی اویله
کمسه یه قرین اولمامق لازم کلور * دوستی هرکز مکن باباده خور *
از چنان کس خویشتن را دور دار * تقدیری مکن هرکز دوستی باباده
خور دور دار خویشتن از چنان کس دیمکدر که دوستی مکنه مفعول
نویا دوستیه متعلق وهرکز عموم ازمنه ایچوندر باده خور وصف

ترکیبی

ترکیبیدر که اصلنده خورنده باده در شراب نوش ایدیجی معناسنه
خویشتن دور دارک مفعول صریحی واز غیر صریحیدر باده خمر
جنسندن مطبوخ اولاندر یعنی اوزم صویی ادنی طبخ ایله طبخ اولنوب
ثلثدن اقلی کیدوب غلیان اشتداد قبول ایدوب اوزرنده کف یعنی
کوپک ظاهر اولسه قلیل وکثیری حرامدرکه عجم اکا باده دیر مطبوخ
اولمیانه می دیدوکی کبی پس می وباده مرادف دکلدر وعرب میه
خمر دیر ومطبوخ مذکوره باذق دیر ذال معجمه نک کسریله وفتحیله
واکر اوزم صویی ثلثانی کید نجه طبخ اولنسه اکا مثلث دیرلر لهو
ولعب ایچون اولمیوب هضم طعام ایچون ایچلورسه وقدحله دخی دور
اولنمزسه حلالدر خورده الف رسمی یوقدر والاذلیل معناسنه اولان
خواره مشابه اولور ولکن دار لفظنه موافقتدن اوتوری خاء معجمه نک
ضمه سی جانب فتحه یه اماله ومدله اوقومق کرکدر بومقوله کلماتک لسان
عجمده نظائری چوقدر (معنای بیت) بودرکه ازماندن هیچ برزمانده
باده خور ومی نوش ایله دوستلق ایتمه انجلین کمسه دن کندیکی دور
طوت زیرا میخور الله تعالی دن دوردر پس سندخی مؤمن کامل ایسک
اللهدن دور اولاندن دور اول تا که حقه قریب اولاسن باده یی یعنی
خمری مطلقا تخصیص بالذکر ایتدوکی اعاظم کبائردن اولمغله در انکیچون
طریق مبالغه یه سالک اولوب شارب الخمرک دوستلغندن نهی ومنع ایلدی
یعنی نوش ایتمک ویا نوش ایدنک صحبتنه داخل اولمق دکل راقدن دوستلغی
وآشنالغی دخی مضردر وقبحی نه مرتبه ده درکه استحاله سنده خیر
واردر نتکم حدیثده کلور (خیر خلکم خل خمرکم) یعنی خمری حالی اوزرنه
قومیوب سرکه یه تحویل ایتمک کرکدرکه رضاء الهی بونده در ونوش
اولنمسه بله خمر طوردیغی یرده مستقذر نسنه در * منعمی کومیکند
منع زکات * دور از وی باش تا داری حیات * منعمی ده یا وحدت
ایچوندر ومنع مبتدادر کو ضم کاف عربی ایله اصلنده که اودر او مبتدا
ثانی ومنع میکندک مفعولی وبعد الجمله مبتداء ثانی یه خبر وبعد الجمله
مبتداء اوله صفتدر دور باشک مفعولی واز دوره متعلقدر وتا مادام
معناسنه دوره ظرفدرکه مابعدی تأویل مصدرده در تقدیری در مدت
داشتن تو حیات دیمکدر وبعد الجمله مبتداء اوله خبردر منع اسم فاعلی

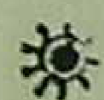
صیغه‌سی اوزره غنی ودولتلو دیمکدر زیرا انعام واحسان ایتمك منعم صفتیدر پس غنی یه منعم دیدیلر کرك انعام اولسون وکرك اولمسون زیرا بو اطلاقده تفوءل وترغیب وار در زکوة بالاده ذکر اولندیکه رسم زکوة مصحفده واوله وغیریده الفله دخی یازیلور زکوة ربع عشر مالدر یعنی بیك اقچه‌ده یکرمی بش اقچه در تو راتده مفروض اولان ربع مال یدی که بیکده ایکیوز قرق سکز اقچه در زکوة سبب نماء مال وبارذیله بخلدن سبب طهارت نفس اولمغله زکوة دنلدی (معنای بیت) بودرکه برغنی ونصابه قادر کسنه که زکاتی فقرادن منع ایدوب فرمان حق اجرا ایتمیه وعاملر یوانه کتمیه سن اندن دور اول مادامکه حیات طورسن یعنی صاغ اولدقچه یانته اوغرامه زیرا الله تعالی نك مغضوبی وخلقك منحوسی وابلیسك محبوبی در * دور ازان یاری که خواهد از تو سود * کر سر خود در قدمهای تو سود * تقدیری دور باش دیمکدرکه عربیده تباعد معناسنه در تفاعلدن امر اولمق اوزره ازدور باشه متعلقدر یاری ده یا زایده در سود خواهدك مفعولیدر راضی معناسنه فایده وربح کبی بوراده مراد اقچه مرابحه سیدر ایکنجی سود ماضی در مصدری سودندر ازمك معناسنه سحق کبی وال ایله یاپشمق لمس کبی وآشنمق وصوامق مستقبلنده واوی الفه قلب وبریاز یاده سیله ساید وساینده دیرلر کربوراده عربی ده ان وصلیه یرینه در جزادن عاری درسر سودك مفعولیدر درا کا ظرفدر (معنای بیت) بودرکه دور اول شول یاردن که سندن اقچه فایده سی طلب ایدر وکاه یردیکی مالی لله قرض ویرمه‌ وسندن سود مند اولمق طمعنده اولورا کر کندی سرنی سنك ایاغکه سور دیسه ده یعنی سورر وتواضع کوسترسه زیرا بویله وضع ایتمکدن چه سود که وضع الهی اولان شرعدن بی خبردر یعنی شرعده اخوان بربرندن بو وجهله فایده لنمك یوقدر بلکه مواسات (وتعاونوا علی البر والتقوی) موجبنجه بری برلرینه اعانت ودفع ضرورت واردر چونکه سنك یارك مسأله‌ شرعیه ودرس حقیقت المیه سن اویله جاهلی یار تخاذ ایتمه بلکه انی اغیار بیل واندن ایراغ اول بونده اهل حق ربوا خور اولدیغنده رمز واردر * ای پسر ازسود خوران دور باش *

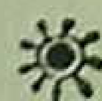

خصم ایشان شد خدای نور پاش * بعض نسخه‌ده (ای پسر ازسود خوران کن حذر (خصم ایشان شد خدای داد کر) دوشمشدر اولکیسی اولیدر زیرا بلاغته اقربدر از دور باشه متعلقدر سود خوران وصف ترکیبی در اصلی خورانده سود دیمکدر اقچه فایده سی اکل ایدیجیلردرکه بین الناس انلره معامله جی دیرلر وبونده محتکر دخی داخلدرکه زیاده‌یه صاتمق ایچون نسنه صقلر خدا شدك فاعلی وخصم مفعولیدر (خدای اخرنده او لان یاء اصلیه درکه بوراده یاء تو سلدن مغنی در نور پاش اکا صفتدر اولکی پاش یاء عربی ایله امردر مصدری پاشیدن در اولمق معناسنه ایکنجی یاء عجمی ایله درکه اسم فاعلدن مرخمدر مصدری پاشیدن در صاچمق وپرا کنده ایتمك معناسنه مضارعی پاشد وپاشنده کلور پس نور پاش اصلنده پاشنده نوردرکه وصف ترکیبی در خدانك نور پاش اولدیغی اجسام واجرام نیره خلق ایتمسیدر شمس وقمر ونجوم وسراج ونار وبرق کبی اکرچه باطن انسانه کوره انوار معنویه وتجلیات حقیقیه سی دخی واردرکه اربابی بیلور خصم خصومتدندر منازعه معناسنه تتکم بالاده مفصلدر (معنای بیت) بودرکه ای پسر معامله جیلردن ومحتکرلردن دور اول وانلرله صحبت قلمه وآشنا اولمه زیرا انلرك خصمی شول خدای قادردرکه عالمك ظاهرو باطننه اجرام حسیه ومعنویه ایله نور صاچمشدر وبوقدر نور الهی انتشارنه کوره کندیلری ظلمت معاصیدن اولمق کرکلر ایدی فاما اکل ایتدکلری ربوا وخلقه احتکارله ایلدکلری تضییق واذی پرده بصیرتلری اولوب نور حق کورمدیلر وهدایت یولنه کیرمدیلر وحقك مشروع قلمدیغی وجهله زیاده‌ لك طلب ایدیلر بیلمدیلرکه (ولدینا مزید) موجبنجه مزید الله تعالی یه وفرمانته مفوضدر * انکه ازمردم همی کیردر با * زینهار اور انکو بی مرحبا * تقدیری آن کسی که همی کیرد ازمردم ربا زنهار نکو بی اورمرحبا دیمکدرکه آن کسی مبتدا ومابعدی اکا صفت ومصراع ثانی خبردر از کیرده متعلق وربا مفعول صریحی در اورا دخی نکو بی یه متعلق ومرحبا اکا مفعول ربو الغتده زیاده معناسنه وشرعده کیل ووزنده عوضدن خالی فضل مالدرکه احد عاقدینه ایچون شرط اولنمشدر

تفصیلی فقهـده در ر بوا واوله یازلد یغی اصلنه تنبیه ایچوندر زیرا
اصلی ربایر بودر و اخرنه الف زیاده قلنـدیغی واو جمعه تشبیهدن
اوتوری درو بو رسم مصحفده جاری در زکوة وحیوة وصلوة کبی
وغیری مواضعده مراعاتی لازم دکلـدر خصوصا که بو یله محلده که
قرینه تطبیق امور مستحسنه دندر زینهار یاالله و یاسز کلمهٔ تحذیردر
مرحبا بالاده مفصلدر (معنای بیت) بودر که اول کسه که ناسدن ربا
وضرورت اهلنه التجـه یی فایده ایله و یر رصاقن انك ایچون بطریق
الاکرام مرحبا سو یلیه سن زیرا مرحبایه سزا دکلدر بلکه و یل ونفرینه
مستحقدر الحاصل مرحبا کلمه سی که مکان واسعه کلدك سنك ایچون
طارلق یوقدراوتورمستریح اول دیمکدر ربواخوراولانه مناسب دکلدر
زیراجهنمده انك ایچون مکان ضیق واردر واکا اصلا راحت یوقدر
پس برکسه نك مالی اوله اومقولیـه مرحبا دیمك حقه مخالفتـدر زیرا
حقك ضیق ایتدوکن توسیع ایتمکدرکه عین جهالت وفی الحقیقه کفر

وضلالتـدر * برسر بالین بیماران کذر * زانکـه هست این سنت
خیرالبشر * برکذره متعـلقدر (هست بوراده کان معنـاسنه در که
این فاعلی وسنت مفعولیدر بالین یصدقدر بال قول باشیدر که اموز
دیرلر یانسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر یصـدغه بالین دیدکلری
قول باشنه نسبتی اولد یغندن اوتوریدر بیماران بیمارك جمعیدر (بیمار
خسته در که ترك صبر ودر اصلنده آرندهٔ بیم درزیرا خسته لك موتدن
خوف کتـور ر و بوندن غیری وجـه دخی بالاده در (سنت طریق
مسلوکه درکه جناب نبوت صلی الله علیه وسلم اصحابنی انك اوزرینه
حث ایتمشدر پس اهـل سنت اصحاب و انلرك آثارنه اقتفـا ایدنلردر
ودیمشلردرکه نبی وولی نك مواظبت ایتدوکی نسنه سنتدر نتکم احادیثده
رمز او لنمشدر پس سنت مطلقه سنت نبویه وسنت مقیـده سائرلرك
سنتلریدر (بشرعامهٔ ادبا اتفاق ایتمشلردرکه بشره ظاهر جلددر وادمه
جرکت ایله باطن جلدیدرکه لحمی ولی ایدن جانبدر انسانه بشر دیدکلری
جلدنك شعردن ظهور اعتباریله در سائر حیوانات ایسه بو یله دکلدر
یعنی اوزرلرنده صوف و یاشـعر و یا وبر اولان حیوانانك جلـدلری
شعرله مستوردر بوراده بشرایله مراد فضلاء بشردر خیرالناس ده کی

ناس کبی زیرا بالفعل کمال بشریت وانسانیت بو لنمیان اعتباردن پس
اومقوله اضافتده فایده یوقدر (معنای بیت) بودرکه خسته لر یصدیغی
باشی واو جی اوزرنه کذر ایله واوغره یعنی خسـته حالنی صورمق
ایچونکه عیـادت دیرلر عبـادت فاضله در یاتدوغی یرده باشی اوجنه
وارو ندر حالنك دی وتسلی ایله تاکه صحبتك سببیله وجودنده خفت بوله
وکربتی زائل اوله ولکن الزیارة لحظة وفقنجه چوق مکث ایتمـه زیرا
زیارت جلسهٔ قلیله اولمحق عیادت بطریق اولی در شول وجهدن
حال خسته یی سؤال و بی مجال یانته وارمغه اعتجـال ایله که معنـای
مذکور خیرالبشرك علیه الصلاة والسلام سنت فعلیه لریدر پس سندخی

سنت ایله عامل اولوب اهل سنتدن اوله کور * تاتوانی تشنه راسیراب کن
* در مجالس خدمت اصحاب کن * تا مادام معنـاسنه در که مابعدی
تأو یل مصدرده اولوب سیراب کنه ظرف اولور تشنه مفعولیدر خدمت
ایکنجی کنك مفعولی ودرا کاظرفدر (تشنه صوسزدرکه عرب عطشان دیر
(سیراب قانمشدر اصلنده کسر رائله درکه آبه مضافدر سیر اماله ایله
طوق معناسنه در صو یه طوق اولمق ایسه قانمغله اولور اماله ایله دنلدی
زیرا اماله سز کسرهٔ صریحه ایله صر مساق معنـاسنه در مجـالس
مجلسك جمعیدر موضع جلوس معناسنه (معنای بیت) بودرکه مادامکه
قادرسن یعنی قدرتك اولدیغی مدتجه صوسز اولان کمسه یی سیراب ایله
یعنی صو یه قاندر زیرا نیجـه لر صو یه ضرورت اولان یرلرده خلقـه
سقالق ایتمکله خضره ایرشمشلر ونفس اخذ ایتمشلردر شیخ سعـدیٔ
شیرازی وامثالی کبی ودخی مجلسلرده خدمت احباب ایله جناب نبوت
صلی الله علیه وسلم خدمت اصحـاب ایلدیکی کبی زیرا کتب سیرده
مثبتدرکه برسفرده طبخ طعـام ایچون اصحابنه ایقـاد نار ایلـدیلر
و بیور دیلرکه (سیدالقوم خادمهم) یعنی سیـادت خدمته مانع دکلدر
وخادم اولنلر من خدم مو جبنجه مخدوم اولورلر ومخدوم اولنلر
ترقیـات جلیله بواورلر پس کاملك نفسی خاك کبی آلچـق وآب کبی

صافی در وخدمت حقه در خلقه دکلدر * خاطر ایتام رادر یاب نیز *
* تاترا پیوسته دارد حق عزیز * خاطر دریابك مفعولیدر نیز تونله دخی
معناسنه در مصراع ثانی نك تقدیری تادارد حق ترا پیوسته دیمکدر که

حق داردك فاعلى وترا مفعول اولى وعزيز ثانيسى در و پيوسته اكا متعلقدر كه على الدوام ديمكدر (خاطر قلبه كلان نسنه در كه خواطر وهواجس ديرلر بوراده مراد قلبدر (ايتام فتح همزه ايله ويتامى يتيمك جمعيدر يتيم انساندن بى پدر وحيواندن بلاام اولانه ديرلر و بالغ اولمدقجه يتيم اطلاق اولنور يتم ضمله انفراد در بو جهتدن در يتيم ديرلر شول دانه دار انجويه كه صدفده يكدانه اوله (در ياب امر در مصدرى يافتن در بولمق معناسنه مضارعنده فا باء موحده يه قلب اولنوب يابد ويابنده دينلور ومصدر فرعيسى يابيدن كلور و يافتن ويابيدن در ايله مركب اولسه اكلامق واسركمك ويتشمك معنالرينه دخى كلور (پيوسته اولاشق ديمكدر متصل كبى (معناى بيت) بودر كه يتيم اولنلرك دخى خاطرلرنى تفقد ورعايت ايله ومرحمتله معامله قيل وامور مهمه لرنده بولنوب فريادلرنه يتش وامداد واعانتلرنده اول تا كه حق تعالى سنى على الدوام عزيز طوته يعنى سن متصل يتيملرى عزيز وشريف ومكرم طوتنجه حق دخى سنى جزاء وفاق طريقيله بويله طوتر وعزيز لفظنى تخصيصده فايده بودر كه ابليس عليه مايستحق هر صباح يتيملرك يوزنه خاكستر يعنى كل صاچر خلقك كوزلرنه خوار وذليل اولالر ديو پس شيطانه مخالفت ايدوب انلرى عزيز طوتان كمسه عندالله عزيز اولور فاعمل * چون شود كريان يتيم ناكهان * عرش حق در جنبش آمدان زمان * يتيمى ده يا وحدت ايچوندر يتيم شودك فاعلى وكريان مفعولى (وناكهان فجاءة معناسنه كريانه قيددر فى بعض الاوقات معناسنه نتكم آن زمانانى تأييد ايدر عرش حق آمدك فاعلى ودر اكا ظرفدر آن كبى ولكن هر برينك جهت ظرفيتى واردر بردورلودر ناكهان ناكاه ديمكدر كه شرحى بالاده در عرش حق ده عرشى حقه اضافت ايلدى تعظيم طريقيله ذوالعرش ده كى اضافت كبى زيرا كندنى ذوالعرش اولمغله وصف ايتمك انده استقرارندن اوتورى دكلدر تعالى الله عن ذلك بلكه علونى وعظم عرشى بيان ايچوندر زيرا عرش بر جسم لطيفدر كه درت يوز ركنى واردر كه هر ايكى ركنك اراسى درت يوز بيك يللق مسافه در وعرشك شرح عريضى واردر كه تفاسيرده وامثالنده مبيندر (جنبش جنبيدن لفظندن اسم مصدر در دپرنش

وحركت معناسنه (معناى بيت) بودر كه چونكه بر يتيم ناكاه اغليه اول وقتده عرش الهى حركته كلدى يعنى انك كريان اولديغندن اوتورى لرزان اولور زيرا امر عظيم ومحل خوف وخطردر پس عرشده ايكى دورلو حركت واردر بريسى سرور طريقيله در كه اكا اهتزاز ديرلر نتكم انصاردن سعد بن معاذك رضى الله عنه موتنده واقع اولدى وبرى دخى هيبت طريقيله دركه اكا ارتعاش ديرلر كه دترمكدر و بوندن معلوم اولديكه عرش ذوالحياتدر زيرا دار اخرت اولان سطح كرسينك سقفى در اخرت ايسه حياتله موصوفه در قال الله تعالى (وان الدار الاخرة لهى الحيوان) پس بو مقوله بى تأويل ايتمك حقائقه جهالتدندر * چون يتيمى راكسى كريان كند * مالك اندر آتشش بريان كند * تقديرى چون كند كسى يتيمى را كريان كندش مالك بريان اندر آتش ديمكدر پس آتشش ده اولان شين كه علامت مفعولدر معناده كنده قيددر مالك خازن نار در كه سائر زبانيه وخدام انك زير دستنده در مالك دنلدوكى شدت وقوت وقهرندن اوتوريدر خازن جنته رضوان دنلدى زيرا حالت رضا حالت كبرادر كه عامللر خطاب رضايه جنتده واهل الله دنياده نائل اولورلر (بريان كسرله كبابدر وضمله اصحدر (معناى بيت) بودر كه بر كمسه بر يتيمى كريان ايليه يعنى ظلم ايدوب اغلده خازن اكبر نار دوزخ اولان مالك انى آتشده بريان وكباب ايليه ومكان ضيقه القا ايدوب عذابنى تغليظ وتشديد ايده زيرا يتيمى اغلاتمق سائر معاصيدن اشددر زيرا بى كس در وحديث قدسيده كلور (اشتد غضبى على من ظلم من لا يجد ناصرا غيرى) * انكه خنداند يتيم خسته را * باز يابد جنت در بسته را * يتيم خنداندك مفعولى وخسته يتيمك صفتى در باز كلمه سى يابدك مفعول ثانيسى وجنت مفعول اولى ودر بسته جنتك صفتى در وبعد الجمله انكه نك خبريدر زيرا آن كسى تقديرنده در نتكم خنداند جمله سى انك صفتى در (خنداند مضارع متعدى در كه مصدرى خندانيدن در كلدرمك معناسنه لازمى خندد در كه مصدرى خنديدن در كلمك معناسنه ضحك كبى خنده كلمنك اسميدر خندان كليجى در بر سبيل استعاره انسانك غيريده دخى مستعملدر مثلا آچلمش كله كل خندان ديرلر وچتلامش رمانه نار

خندان دیرلر (خسته یاره لو کمسنه در مجروح کبی هر صیرویه خسته
دیدکلری مجاز در زیرا خستن یاره لمق وصاغمق در وخسته دل
دیدکلری ده مجاز در زیرا بعض الامدن مجروح کبی اولور بوراده مراد
بودر (باز آچق در مفتوح کبی (در بسته ده بسته اسم مفعولدر مغلق
معناسنه ودر بسته اصلنده صفت مشبهه درکه بسته در دیمکدر صکره
تغییر اولندی (معنای بیت) بودرکه اول کمسه که یتیم خسته دلی کلدره
وبر لطفله شن وشادان ایلیه مغلق قپولی اولان جنتی آچق بولور زیرا
غم وغصه آچه‌نك جزاء وفاقی باب جنت انك اوزرنه آچلمقدر وقلب
انسان جنت معنویه‌در * هر که اسرارت کند فاش ای پسر * ازچنان
کس دورمی باش ای پسر * بو بیتك اعرابی ومفرداتی ظاهردر
(معنای بیت) بودرکه ای پسر هر کیمکه سنك اسرارکی فاش
ومنتشر ایلیه یعنی اغیاردن کتم وستر ایتدوکك نسنه‌یی اظهار ایده
اول مقوله کمسه دن وصحبتندن دور وبعید اول زیرا حدیثده کلور
(المجالس بالامانات) پس شول کمسه که امانته خیانت ایلیه یعنی
مجلسده محادثه اولنان رازدن اجانبی اکاه ایلیه سنك اکا قربك خائنه
قربدر وابن عباس رضی الله عنهما بیورمشدرکه (کلب امین خیر
من صاحب خؤن) یعنی امین اولان کلب خائن اولان یار ومصاحبدن
خیرلودر زیرا کلبدن نیجه وفالر کورمشلردر نتکم حقنده نیجه اخبار
منقوله وحکایات مأثوره در * در جوانی دار پیرانرا عزیز * تا عزیز
دیکران باشی تو نیز * در داره ظرف و پیرانرا دارك مفعول اولی وعزیز
ثانیسی در عزیز دیکران باشی‌نك مفعولی وتو باشی‌نك تحتنده اولان
ضمیر خطابی تأکید در وبعد الجمله ماقبلنه تعلیلدر جوانی ده یا
مصدریه در (جوان یکت در سنجی یه جوان مرد دیدکلری سنجی‌نك
قوتندن اوتوری در زیرا مال جاندندر بذل جان ایتمکه ایسه مرد قوی
لازمدر (پیر جوانك مقابلیدرکه قوجه آدمدرکه اللی برندن
اخر عمرنه دك اطلاق اولنور عرب اکا شیخ دیر (و پیر فانی ارذل عمره
بالغ اولاندرکه عرب اکا هم دیرلر کسر هائله وتشدید میمله وهرم
دخی دیر فتح ها وکسر رائله که اقصای کبره بالغ اولاندر واکا فانی دیدیلر
زیرا فنایه قریبدر ویاخود قوتی فنا بولمش وضعفی کماله ایرمشدر

انکچون شهر رمضانده افطاری مرخصدرکه بهر یوم مسکینه بشیوز
یکرمی درهم بغدادی ویا بهاسنی ویرمکله صوم ساقط اولور
(معنای بیت) بودرکه جوانلغك ایامنده پیر اولنلری عزیز ومحترم طوت
وخوار وذلیل کورمه تاسندخی پیر اولدقده غیریلرك عزیزی اولاسن
یعنی سکادخی ایللر احترام ایده‌لر وسنی عزیز وشریف طوته‌لر زیرا
(هل جزاء الاحسان الا الاحسان) موجبنجه مقتضای حکمت جزاء
وفاقدر واکثر ناسك مبتلی اولدیغی بلایا کندینك کسب یدی
اثریدر اکرچه بی خبردر وبعد خراب البصره تدارکی امر مشکلدر
پس مقدم شرع اوزرنه جریان ایدی چونکه تقصیرات ایتدی اخر
وقت مرهوننده مکافات ومجازات اولندی وفی الحدیث القدسی
(یاعبادی انماهی اعمالکم ترد علیکم * بر ضعیفان کر ببخشایی رواست *
* کین زسیرتهای خوب اولیاست * بر ببخشایه متعلقدر رواست
مبتداء محذوفه خبردر او رواست دیمکدر زیرا شرط وجزا جمله
اولمق لازمدر کین اصلنده که این درکه این مبتدا ومابعدی خبردر
واین مضمون مصراع اوله راجعدر وکه بوراده تعلیل ایچوندر
(ضعیف ایله مراد ضعیف الحالدرکه فقیردر ببخشایی ده باء اولی
مضمومدر (بخشایی مضارع مخاطبدر مصدری بخشایدن در ایکی
یائله اسرکمك وعفو ایلمك معناسنه (بخشایش اسم مصدردر
اسرکیش دیمکدر (سیرت کسرله سنت وطریقت وهیئت دیمکدر
قال الله تعالی (سنعیدها سیرتها الاولی) یعنی اول حیه‌یی
بز هیئت اولی سنه اعاده ایدرزکه هیئت عصویه در
(سیرت اصلنده سیردندرکه سیردن برنوع دیمکدر صکره طریقت
ایچون تجوز اولندی زیرا سیر طریقده اولور (اولیا ولی‌نك جمعیدرکه
مراد ولی عرفیدرکه قرب حق بولمش وفنا فی الله وبقا بالله اهلی
اولمشدر (معنای بیت) بودرکه اکر ضعفا وفقرا اوزرنه مرحمت
ومرحمتك نتیجه‌سی اولان انعام واحسانله معامله ایدرسك روا ولایقدر
زیرا بومعنی سیرت حسنهٔ اولیادندر وشول نسنه که بوقبیلدن اوله
انکله اتصاف خوبدر وبوستانده کلور (جوانمرد اکر راست خواهی
ولیست) کرم پیشهٔ شاه مردان علیست * برسر سیری مخور هر کز طعام *

تانمیرددر برت دل ای غلام * بعض نسخه‌ده مصراع ثانی ناپسند ست
این بنزد خاص وعام و بعض نسخه‌ده برت یرینه تذت دوشمشدر اولکی
اولی وابلغدر پرمخوره متعلقدر طعام مفعولدر دل نمیردك فاعلی ودر
اکا ظرفدر (بر بوراده در معناسنه ظرفیت ایچوندر (سر باش واوچدر
(سیری سین مهمله‌نك کسریله طوقلقدر زیرا یا مصدریه‌در (نمیرد
مضارع منفی درمصدری مردندر که اولمکدر موت کبی مرده میتدر
مضارعنده فصیح بودر که میم مکسوره و یاء زائده ایله میرد ومیرنده
دیرلر وگاه اولور که ضرورت وزنیچون بلا یادخی استعمال اولنور
برت‌ده تاخطاب ایچون و برکوکس در سینه کبی و بوندرکه محبو بلره
سیم بر وسیمین بر دیرلر ودقائقده کلور که سینه کوکسدر و برکوکسوك
ایکی یانلریدر مجازا بر طبیب دیرلر طبیب یانی معناسنه (غلام لسان
فارسیده قول معناسنه‌در لسان عربی‌ده حر الاصله دخی شاملدرکه
ترك اوغلان دیر بوراده جوان و پسر معنالری مراددر (معنای بیت)
بودر که ای غلام وای جوان وای پسر طوقلق باشنده واوجنده
یعنی هنوز طوق ایکن طوقلق اوزرنه طعام یمه آج اولمیجه تا که
سینه کده قلبك مرده اولمیه یعنی سینه‌ك مشتمل اولدیغی قلبك اعمی
ومیت کبی اولمیه نتکم قرآنده کلور (فانها لاتعمی الابصار ولکن تعمی
القلوب التی فی الصدور) وینه کلور (ومایستوی الاحیاء ولاالاموات)
یعنی الله تعالی کافر وجاهلی میت کبی قیلدی زیرا حیاتیله منتفع دکل
وعلم ومعرفتدن قلبی خالیدر اشته اکثار طعام وحد امتلایه دك اکل
ایتمك وجه قلبه حجاب غلیظ اولوب مشاهدهٔ حقه مانع اولور وحیات
روحانیه‌سی زائله اولوب حیات طبیعیه‌سی ایله مرده کبی قالور
وموت قلب کفره مؤدیدر والعیاذ بالله * علت مردم ز پرخوری بود *
خوردن پر تخم بیماری بود * علت بودك فاعلی وحرف جر اکا متعلقدر
خوردن مبتدا و پر انك صفتیدر کثیر معناسنه وتخم بودك مفعولی
وبعد الجمله خبردر ویاخود خوردن پر بوده فاعلی ظاهردر (علت
شول معنایه دیرلر که حلول ایتدوکی محلك حالی انکله متغیر اولور
انکچون مرضه علت دیدیلر زیرا حلول مرض ایله شخصك حالی
قوتدن ضعفه متغیر ومتحول اولور (پرخوری کثرت اکلدر چوق

یمکلك معناسنه خوردن پر کبی یعنی ایکیسی بر معنایه‌در بوراده
خورینك ضمه‌سی فتحه‌یه اماله ایله اوقنور بیماری یه موافقتدن اونوری
(تخم هر نسنه‌نك اصلی ومادهسیدر (بیماری خسته لکدر تفصیلی
بالاده‌در (معنای بیت) بودر که انسانك علت ومرض وانحرافی چوق
یمکدن اولور زیرا قارنی طولو یمك یعنی قارنی طولدروب امتلا حدینه دك
تناول طعام ایتمك مایهٔ مرضدر واثرده کلور مشهوردر که پرهیز هردرلو
دوانك و پرخور اولمق هردورلو مرضك رأسیدر قال الله تعالی (وکلوا
واشربوا ولاتسرفوا) فافهم جدا * راحتی نبود حسود شوم را *
کاذب بدبخت را نبود وفا * راحتی نبودك فاعلی وحسود راحته
متعلقدر زیرا آخرنده را لام جاره معناسنه‌در عربی ایله تقدیری
لاراحة للحسود الشئوم دیمکدر وفا ایکنجی نبودك فاعلیدر و بونك
دخی تقدیری لا وفاء للکاذب المنحوس دیمکدر حسود حاسدك
مبالغه‌سیدر که بالاده مشر وحدر شوم انك صفتیدر شئوم
مهموز العین‌درکه ضد الیمن‌در (بدبخت بدطالعدر که منحوس
دیمکدر (معنای بیت) بودر که حسود بی مینتك راحتی اولماز
یعنی علت حسد اکا راحت ویرمز و بی راحت اولدیغی کبی مشؤم
اولور وکاذب بدطالع ومنحوسك دخی وفاسی اولماز یعنی کذبله وفانك
اجتماعی میسر دکلدر وکاذبده وفا اولمدیغی کبی منحوسلق دخی واردر
زیرا صدق نور وکذب ظلمتدر وبی نور وفرا اولان یلدز نحس درفافهم
* توبهٔ بدخو کجا محکم بود * مر بخیلان را مرؤت کم بود * تقدیری
کجا بود توبهٔ بدخو محکم کم بود مر بخیلانرا مرؤت دیمکدر که توبه
بودك فاعلی ومحکم مفعولیدر ومرؤت دخی کم بودك فاعلی ومر بخیلان
مرؤته متعلقدر زیرا را لام جاره معناسنه‌در مر زایده‌در (مرؤت
همزه ایله مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودر که یرامز خویلو آدمك
توبه‌سی قنده محکم ومتین وقوی اولور یعنی اولماز زیرا اخلاق سیئه‌سی
آنی نقض عهده جر ایدر وکذلك بخیل وممسك اولنلرك مرؤت
وانسانیتلری آز اولور یعنی هیچ اولماز زیرا کشیلك ایله ناکسلك
بریرده اولماز * مر منافق را تو دشمن دار باش * از وی واز فعلی
او بیزار باش * تقدیری باش تو دشمندار مر منافق را و باش بیزار

ازوی وازفعل اودیمکدر که تو باشك تحتنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر
دشمندار باشك مفعولیدر ودشمن فی الحقیقه دارك مفعول اولی
ومنافق ثانیسی در تقدیری باش دارندهٔ دشمن منافق رادیمکدر ازوی
بیزاره متعلق و بیزاردخی باشك مفعولیدر مر منافقده مر زایده درکه
تحسین لفظ ایچون اوائل کلماتده کلور هر دکلدر هائله کل معناسنه
نتکم بعض نسخده واقع اولمشدر زیرا سوق سباقه مناسب دکلدر
بیزار زاء هوز ایله نفرت وفرار ایدیجی یعنی اورکوب قاچیجی
(معنای بیت) بودرکه سن دشمن طوتیجی اولان منافقی واندن
وانك فعلی اولان نفاقدن نفرت ایدیجی اول الحاصل منافقك
یاننه اوغرامه وانك حقنده خالی الذهن دخی اولمه بلکه اکا عداوت
ایدیجی اول زیرا منافق عدوی حقدر بونده منافقدن مراد منافق شرعی
دکلدر بلکه منافق عرفیدر که سر و علنی برابر دکلدر وعهدنه
طورمز وامانته خیانت ایدر ویلان سویلر وبرکسه ایله خصومتی
اولسه حدی تجاوز ایدر وشرعله خصومت ومنازعه ایتمز فافهم
* تاشود دین توصافی چون زلال * باش دائم طالب قوت حلال *
دین شودك فاعلی وصافی مفعولی وچون صفایی تشبیهدر دائم
باشه ظرف وطالب انك مفعولیدر (صافی شوبی زائل اولان نسنه‌در
وکاه اولور که ذاتندن مصفی خلق اولنان نسنیه دخی دیرلر (زلال ضمله
غراب وزنی اوزرنه عذب وبارد وسهل وصافی وسریع المرور
فی الحلق اولان صودر آب زلال ده زلال ابك صفتی اولور وبعضیلر
دیمشلردر که زلال برمق قدر برقورد جغزدر که اوزرنده صارو
نقطه‌لری اولور ثلج یعنی قار ایچنده بولنور خاصه‌سی ایله صویی تبرید
ایدر زیرا قار ایچنده متربی اولمغله طبعی زیاده بارددر بوصورتده
آب زلال اضافتله اولمق کوربنور (قوت مایقوم به بدن الانسان (معنای
بیت) بودرکه تاسنك دینك آب زلال کبی صافی وکدورت طبیعیه‌دن
خالص اوله دائما قوت حلال طالبی اول زیرا تصفیهٔ قلبه سبب اولان
لقمهٔ حلالدر وباب ملکوت انکله مفتوح اولور حتی دیمشلردر که قول
صدق ولقمهٔ حلال مفتاحك دندانلری کبی در پس مفتاحده دندان
اولمسه فتح باب اولمدیغی کبی دینده قول صدق ولقمهٔ حلال اولمیسه

فتح باب قلب اولماز انکیچون سالکلر ورعده اهتمام ایلرلر * وانکه باشد
در پی قوت حرام * درتن اودل همی میرد تمام * دل میردك فاعلی ودرتن
اکا ظرفدر وتمام مصدر محذوفك صفتی اولور مردن تمام معناسنه که
مردن میرده مفعول مطلق اولور وبعدا الجمله انکه‌یه خبر اولور زیرا انکسی
تقدیرنده مبتدادر (معنای بیت) بودرکه واول کسه که نفقهٔ حرام ورزق
خبیث اردنجه اوله یعنی غداسی شرط شرع اوزرنه اولمیه تنی ایچره انك
قلبی تمام مرده اولور یعنی غداء حرامك تأثیری ایله نوری منطفی اولوب
ظلمت طبع اکا ظفر بولور وعالم ملکوتك روزنه‌سی قپانور ومشاهده‌دن
قالور حتی تناول ایتدوکی حلال اولسه ولکن وقت تناولده ذکر حقه
مقارن اولمسه ینه ظلمتدن خلاص اولماز زیرا باطن انسان مزرعه یعنی
تارله وغدا تخم کبی در پس تارله‌یه تخم افشان اولمق بسمله وذکره
مقارن اولمق سبب نما وبرکت اولدیغی کبی تخم غدا حالی دخی بویله در

* در بیان صلهٔ رحم کوید *

* رو بپرسیدن برخویشان خویش * تاکه کردد مدت عمر تو بیش *
بعض نسخده پرسیدن یرینه پرسش دوشمشدر که اسم مصدردر
وامر حاضردر بپرسیدن اکا متعلقدر (بریاندر برطبیب روطیب یانه
یوری دیمکدر (خویشان خویشك جمعیدر واو رسمیله خصم وقوم
معناسنه ایکنجی خویش کندی دیمکدر خود کبی (مدت وقت ممتده
دیرلر زیرا مد فتحله جر معناسنه در (عمر مدت حیاتدر یعنی بدنك حیاتله
عمارتی مدتیدر پس مدتك عمره اضافتی کرچه مدتك مدته اضافتی درکه
مفید دکلدر ولکن عمرده تجرید مراد اولنیجق اضافت درست اولور یعنی
بوراده عمرله مراد یالکز حیاتدر مدة العمر مدة الحیوة دیمکدر مدة الحیوة‌ده
وقت الحیوة‌در انکیچون بیش ایله موصوف اولدی زیرا بیش باء عربینك
کسریله زایددر (معنای بیت) بودرکه یوری کندی خصملرك
وقوم قبیله‌لك یاننه خاطرلرك صورمق طربقیله یعنی زیارته قادر ایسك
زیارت ایله واکر غنی ایسك مالکله مواسات قیل والا مکتوبله وارسال
سلامله تفقد ایله زیرا رحم اسم رحماندندر وآخرتده تجسد ایدوب
شفاعت ایتسه‌کرکدر پس انی صله وقطع ایتمك رحمانه عائد اولور

ایمدی بو صفتله متصف اول تا که مدت حیاتك زائد اوله یعنی عمرك اوزون و برکتلو اوله زیرا عمرك طولی برکتله در والا ارتمز واکسلمز یعنی اجل مسمی وعندالله معین اولان تغییر قبول ایتمز ویاخود صلهٔ رحمه اولقدر تأثیر وارد رکه بالفرض عمرافزون اولمق لازم کلسه صدقه وصلهٔ رحم ایله افزون اولور پس بو ایکی خصلتك سائرلرا اوزرنه مزیتی وار در تتکم بالاده مفصلدر * هر که کرداند زخویشاوند رو * بی کمان نقصان پذیرد عمراو * تقدیری هرکسی که کرداند روزخویشاند پذیرد عمراو نقصان بی کمان دیمکدر که هرکسی مبتدا ومابعدیده اکا صفتدر رو کرداندك مفعولیدر و حرف جرا کا متعلقدر عمراو پذیردك فاعلی ونقصان مفعولی وبی کمان بی شبهه معناسنه پذیرده متعلقدر کرداند کاف عجمی ایله مضارعدر مصدری کردانیدن در دوندرمك معناسنه (خویشاوند واو رسمیله یقین خصم معناسنه اصلنده خویش آینده درکه واو یادن بدلدر کندی کلیجی معناسنه خداوند خود آینده اولدیغی کبی وکندی کلمك وجودی ذاتی اولوب غیریدن مستفاد اولمامغله در قرابت قریبه کبی که نسبلری اعتبار له دکل بلکه حقیقتله در (پذیرد باء عجمی وذال معجمه ایله مضارعدر مصدری پذیرفتن در قبول ایلمك معناسنه مضارعنده فا رایه قلب اولنوب پذیرد دینلور (معنای بیت) بودر که هرکسه که کندی خصم وقوم وخصوصا قرابت قریبه سندن یوز دوندره ووجه شرعی ایله اقبال کوسترمیه بی شك انك عمری نقصان قبول ایدر یعنی بی برکت اولوب طویل العمر اولسه دخی اخر عمرنه طویماز وعمری اولو جهله آخر اولور (وآیة لهم اللیل نسلخ منه النهار فاذاهم مظلمون) سری ظهوره کلور *هرکه او ترك اقارب میکند* جسم خود قوت عقارب میکند *تقدیری هرکسی که او میکند ترك اقارب میکند جسم خود قوت عقارب دیمکدر که هرکسی مبتدا واو مبتداء ثانی ومیکند جمله سی مبتداء ثانی یه خبر وبعدالجمله مبتداء اوله صفتدر وانك خبری مصراع ثانی مضمونیدر جسم میکندك مفعول اولی وقوت ثانیسی در اقارب اقربك جمعیدر که زیاده قریب اولان عشیرتدر عقارب عقربك جمعیدر که ذوات السموم دن مؤذیٔ معروفدر که واجب القتل در حق جناب نبوتی

صلی الله علیه وسلم نماز ایچنده لدغ ایتدکده نعلملری ایله قتل وعنت ایتدیلر (معنای بیت) بودر که هرکسه که اقربلرینی ترك ایلیه وصلهٔ رحم ایتمیه کندی جسمنی عقربلره قوت ونفقه ایدر یعنی قبره دخول ایتدکده جسمنی عقربلر صوقوب حشرات لحمی اکل ایدرلر که بویله قطع رحم ایدنك جزاء وفاقی بودر زیرا همزه ایله عینك قرب مخرجی واردر بو یوزدن اقربه سوء معامله ایدن عقربله مبتلا اولور * کرچه خویشان تو باشد از بدان * بدتراز قطع رحم کاری مدان * تقدیری کرچه باشد خویشان تو از بدان مدان کاری بدتراز قطع رحم دیمکدر که خویشان باشدك فاعلیدر وفاعل مظهر اولسه فعلله مطابقت لازم کلمز کاری مدانك مفعولی وبدترکارك صفتی در از بدتره متعلقدر خویشان خویشك جمعیدر خصم وقوم معناسنه رحم کتف وزنی اوزرنه ورحم کسرله اصلنده منبت ولددر که بطنده اوغلان یتاغی دید کاری ظرفدر صکره ولاد جهتندن اولان قرابت ووصلته رحم دیدیلر مدان نهی حاضردر مصدری دانستن در بلمك معناسنه مضارعنده سین حذف اولنوب داند ودانده دینلور (معنای بیت) بودر که کرچه سنك اقربلرك ظاهر ابدلردن اولالر وشرعا فسق وفجورله اتهام بولالر بویله ایکن قطع رحم ایتمکدن بدکار بلمه یعنی سنك قطع رحم ایتدوکك انلرك بدلکلرندن دخی بددر حتی اوزرك نفقه سی لازم کلن کمسنه فاسق ایسه دخی کفایتی قدر معاونت ایتملودر زیاده سی منهیدر زیرا مال حلالی حرامه صرف ایدر وقطع رحمك مدتی عرف ناسه مبنی در اندن اوتوری وقت تحدید ایتمامشلردر فافهم * هرکه اواز خویش خود بیکانه شد * نامش از روی بدی افسانه شد * تقدیری هرکسی که اوشد بیکانه از خویش خود شد نامش افسانه از روی بدی دیمکدر که نظائرندن اعرابی ظاهردر بیکانه یاد (افسانه حکایت ومثل (معنای بیت) بودر که هرکسه که او کندی خصم وقومندن یاد اولدی وآشنالغی بیکانه لکه تبدیل ایتدی واقاربه اباعد نظریله نظر ایلدی انك نامی بویله بدلکی یوزندن جهانده حکایت ومثل اولدی یعنی السنهٔ ناسه دوشوب بدنام اولدی زیرا هرصنفك کندی قرابتنه بحسب الطبع

والطين و الدين ميـل وعلاقه سى واردر شويله كه وصلى استحسان وقطع علاقه‌يى استقباح ايدرلر بوجهتدن قاطع الرحم دللرده مذموم اولوب سويلنور ودللنور

* * در بيان مردى وفتوت كويد * *

*چيست مردى اى پسر نيكو بدان *اولا ترسيدن ازحق درنهان* چيست مقـدم خبر ومردى مؤخر مبتدا نيكو مصدر محـذوفك صفتى درتقديرى بدان دانستن نيكو پس مصدر محذوف بدانه مفعول مطلق اولور ترسيدن سؤاله جوابدر كه مبتداء محذوفه خبردر تقديرى او ترسيد نست ديمكدر اولا اكا ظرفدر دركبى (مردى اركلكدر زيرا يامصدريه در اركلكدن مرادر جوليت حقيقيه در كه اهل كمال صفتى در (معناى بيت) بودر كه اى پسر ارلك ندر كوچك بيل وبرخوش فهم ايت اولا الله تعالى دن كزليده خوف ايتمكدر وتنهاسنده معصيتدن حذر ايلمكدر زيرا خلق مطلع دكل ايسه خالق مطلع دركه عالم الغيب والشهاده در)پس مراقبه اهلى اولان كمسه اطلاع حق استحضار وجلال وهيبتى مشاهده ايدوب نهانى اشكاره سى كبى جنايتدن مصون اولور *عـذر خواهد مردپيش ازمعصيت * باشدش طاعات بيش از معصيت * تقـديرى خواهد مرد عذر پيش ازمعصيت ديمكدر كه مرد خواهدك فاعلى وعذر مفعولى وپيش اكا ظرفدر طاعات باشدك فاعلى درشين ضميرى معناده طاعته قيددر كه باشد طاعاتش ديمكدر بيش باشدك مفعوليدر عذر انسان كندى كناهنى محوايده جك نسنه طلب ايتمكدر مثـلا اندم ايسه بردخى ايتميه‌يين ديمك اعتـذار در اولكى (پيش باء عجمى ايله اوك معناسنه درقدام كبى ايكنجى (بيش باء عربيله در زايد معناسنه (معناى بيت) بودر كه مرد معنوى واهل فتوت اودر كه معصيتدن مقدم عذرخواه اولور يعنى بالفعل معصيت بولنمدن باطننده صفت ندامت واردر كه ماضى ومستقبلى بريره كتوروب حقه رجوع دائم اوزرنه اولور وبو معنى اندن اوتوريدر كه الله تعالى قضاسنى تنفيذ ايتمك مراد ايتسه ذوى العقولك عقولنى سلب ايدر واول اثناده عبددن ناچار برناسزا نسنه صادر اولور مع هذا اصلنده عن عمد اوله ايشده بولنمغى خاطرنه كتورمز ولكن بشريت حسبيله

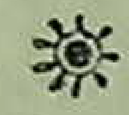

صادر اولور پس مؤمن صادق بومثابه عارف اولديغندن اول نسنه وقوعندن اول حقـه رجوع ايدر وكذلك مرد ميدان حقك برصفتى دخى اولدر كه انك طاعاتى معصيتدن زياده اولور زيرا معاصى يه آحاد ديرلر كه (وجزاء سيئة سيئة مثلها) وفقنجه برينه برياز يلور طاعتك ايسه برينه ادنى الامر اون ياز يلور بومعنادن اثرده كلور كه (ويل لمن غلبت آحاده على حسناته) يعنى وآى اول آدمه كه معاصيسى حسناتنه غالب كله پس مرد حقيقى ده سيئات حسناتدن زياده اولمـاز بلكه حسناتى سيئاتندن زياده اولور كه انكله آخرتده نجات بولورز يرا حسنات

چوغ اولنجه كفه سى كفهٔ سيئات اوزرنه راجح كلور * انكه كار نيـك مردان ميكند * باضعيفان لطف واحسان ميكند * تقديرى ان كسى كه ميكند كار نيك مردان ميكند لطف واحسان باضعيفان ديمكدر كار ميكندك مفعـولى ونيك مردانه مضافدر نيك مردان اصلنـده مردان نيكدر كه نيك مردانك صفتيدر صكره صفت موصوف اوزرنه تقديم ايله تخفيف اولنمشدر (لطف شول تحفه يه ديرلر كه انكله موده توصل اولنور نتكم حديثده كلور (تهاد واتحابوا) پس لطف ايصال نفعدر كه انده دقت واردر انكچون لطيف دقائق اموره واقف واولوجهله احسـان ايدنه ديرلر احسان اصلنده مشـاهده درولكن انعامه احسان ديديلر زيرا سكا انعام ايدن سنك حالكه مطلع اولاندر (معنـاى بيت) بودر كه اول كسه كه مردان نيك ايشنى ايشلر وانلرك يولنه كيدر ضعفا وفقرايه لطف واحسان ايلرز يرا بومعاملهٔ حسنه انلرك خصال محمدوحه لرندندر واخلاق اخياره متابعت ايتمك سبب سعادت

وباعث نجات وبادئ رفعت درجاتدر فافهم *هر كه او باشدز مردان خدا* باشد اندرتنك دستى ازسخا* بعض نسخده باسخاد وشمشدر كه بامقارنت معناسنى افاده ايدر اولكيسى ابلغدر زيرا سخاده تمكن واستقرارنه دلالت ايدر مردان خداده اضافت رجال الله واهـل الله ده كى كبى دركه خاصة الله معنـاسنه تعظيم وتشريف افاده ايدر (تنك دستى ده يا مصدريه درتنك دست صفت مشبهه در طار اللو معنـاسنه كه ضيق مال وضرورت حالدن كنايه درنتكم غنى يه فراخ دست ديرلر عرب سعة ذات اليد ديدوكى كبى كه ذات اليـد مالدرزيرا

يدماله اشلمدوكنى غيرله اشلمز كويا مال يده عطا وامسا كله امر ايدر
ويدانك مملوكيدر فافهم جدا (معناى بيت) بودر كه اول كسه كه دراه
حقك مردلرندن وكرچك ارلرندن در طارلق حالنده بله سخادهاولور
وكيف وسعت حالنده واول معنايه ايثار ديرلر نتكم قرانده كلور (ويؤثرون
على انفسهم ولو كان بهم خصاصة) * اى پسر در صحبت مردان
درآى * تانظر هايابى ازفضل خداى * درصحبت درايه ظرفدر
زيرا دراى امر حاضردر مصدرى آمدن در كلمك معناسنه مجئ كبى
مضارعنده ميم يايه مبدل اولوب آيد واينده ديرلر نظرها نظرلك
جمعيدر كه يابى يه مفعولدر يابى مضارع مخاطبدر مصدرى يافتن در
بولمق معناسنه مضارعنده فاباء موحده يه مبدل اولوب يابد ديرلور
فضل عدل مقابلهسنده در كه مزيد احساندر (معناى بيت) بودر كه
اى پسر صفاتمذكوره ايله متصف مردلرك وحق ارلرينك صحبتنه
كل ومجالسلرنه داخل اول تاكه فضل خدادن نظرلر بولاسن يعنى
الله تعالىنك فضل وكرمندن نظر رحمت بولاسن زيرا اوليانك نظرى
نظر حقدر ونظرى جمع قلدى زيرا مقاصد انسان انواع اوزرنهدر كه
هر برينه كوره برنظر آلهى واردر ويا نظرنه تنبيهدر * هر كه ازمردان
حق دارد نشان * نكذراند عيب دشمن برزبان * تقديرى هركسى كه
دارد نشان ازمردان حق ديمكدر كه اعرابى ظاهردر نشان علامتدر
نكذراند كاف عجمىنك ضمهسنى لاجل الوزن اختلاسله وذال معجمه ايله
مضارع متعدئ منفيدر مصدرى كذارنيدن در يچورمك معناسنه
عيب مقر نقصان اولان نسنهدر (معناى بيت) بودر كه هركسده كه
مردان حقدن نشان طوتر يعنى انلرك علامت وخويندن اوزرنه علامت
وخوى، واردر اول كسه دشمنك عيبنى دلى اوزرنه يچورمز يعنى احبابك
عيبنى سويلمك دكل بلكه اعدابى بله آغزنه آلماز بلكه ستر عيوبله مقيد
اولور كه الله تعالىنك ستاريتى ايله اتصافدر حتى بعضيلر لاغيبة لفاسق
حديثنده نفيى نهى معناسنه حمل ايدوب فاسقى دخى غيبتدن منع
ايتمشدر زيرا خلقى تعييب ايتمك خالقى تعييبه مؤدى اولور پس يرادلمشى
يرادندن اوتورى خوش كورمك كركدر نتكم مقتضاى توحيد حقيقى
بودر ولكن بو مقامك اهلى غايت قلت اوزرنه در * خود نخواهد

مرد

مرد خصمانرا هلاك * وزغم مردم شود اندوهناك * مرد نخواهدك
فاعلى وهلاك مفعول صريحى وخصمانرا غير صريحى در زيرا
رالام جاره معناسنهدر واو معنادهشود اوزرنه داخلدر وشود ازغم مردم
اندوهناك ديمكدر كه اندوهناك شودك مفعولى وجار ومجرور اندوهناكه
متعلقدر مردن مراد مردراه خدادر اندوه غصه در اند وهناك
غصه لودر زيرا انالك نسبت ووصفيت افاده ايدر زيد فرحناك است
ديمك فرحه منسوب وانكله متصفدر ديمكدر ودقائقده كلوركه لسان
فارسيدهنالك اختلاطدن عبارتدر كه اشراب طريقيله اوله نمناك كبى كه
ايچنه ياش سكمش نسنهدر كمال تكيفدن دهناكله تعبير ايدرلر غمناك
وبرشناك كبى (معناى بيت) بودر كه مرد حقيقى خود كندى
خصم وعدولرى ايچون هلاك استمز يعنى هلاك اولسونلر ديمز بلكه محيى
ومميتك ارادتنه احاله ايدر واول خصومتى حكمتنه حمل ايلرو اشيابى
كاتب ازل يدنده قلم كبى بيلور قلمدن ايسه فرياد ايتمك اولماز زيرا آلت
مجبوره دربلكه جباره نظر اولنور كه الله تعالىدر ولكن فنى بو توحيدك
صاحبى وكذلك مرد حقيقى اودر كه خلقك غمندن غمناك اولور يعنى
مغموم اولسه اولدخى مغموم اولور وياخلقك غمن چكر زيرا جهت
جامعه اخوت ويا انسانيت انى مرحمت وشفقته حمل ايدر بوسببدن
انلرى كندى نفسى حكمنده بيلوب تاسهلنور * مى نجويد مرد انصاف
ازكسى * كررسد جور وجفا باو بسى * مرد نجويدك فاعلى وانصاف
مفعولى وازانصافه متعلقدر جور رسدك فاعلى وباوكا متعلقدر بسى
معناده جور وجفايه صفتدر وجائزدر كه رسده ظرف اوله زمان كثير
معناسنه عربى ايله تقديرى وان وصل اليه الجور والجفاء زمانا كثيرا
ديمكدر (معناى بيت) بودر كه مرد معنوى اودر كه هيچ بركسهدن
انصاف وعدل استمز اكرا كاجور وجفاء كثير ايريشورسه ده يعنى
هرنقدر بركسهدن جور وجفا چكسه وظلم وتعدى كورسه
شوندن بنم انتقامى اليويرك ديمز وداد خواه اولماز بلكه (واحسن
الى من اساء اليك) موجبنجه عفو ايدراشته بومعنى دخى اوليانك صفات
مخصوصهسندندر واكا عدم التأذى باذى الناس ديرلر توحيد افعال
ديدكلرى مرتبهيه ناظردر * هركه باالدر ره مردان نهاد * كى رود

هركز بد نبال مراد * تقـديرى هركسى كه نهاد پاى اندر راه مردان
حق ديمكدر كه بوندن اعرابى ظاهردر نهاد ماضيـدر مصدرى
نهادندر كسرله قومق معنـاسنه مضارعنده الف حذف اولنوب نهد
دينلور كسرنونله نتكم امرى نه كلدوكى اكادالدر دنبال ضمله قير وقدر
دنبال چشم كوز قيروغى در ود قائقده كلوركه بال قنـائدر وقيروق
صوقنه دخى بال ديرلر دمبـال اندن مركبدر دم قير وقدر اصلى بال
دم در تركيب اولوب علم اوليجق مضاف اليه تقديم اولنمشـدر بطريق
الاسـتعاره آدمى نك آردنه ده دمبـال ديرلر انتهى ولغت حليمى ده
كلوركه نون ساكن بادن مقـدم واقع اولسه ميمه قلب اولنوب لغت
مستقله اولور (معنـاى بيت) بودركه هركشى كه مردان حق يولنه
قدم قودى وانلرك كتدوكى يوله كتدى قچن مرادى اردنجـه كيدر
يعنى هيچ برزمانده كندى مرادنه تابع اولماز بلكه ارادتنى ارادت حقده
افنـا ايدر وكمسه دن انتقام اخذ ايده يم ديمز بلكه عالم فنـاده طوروب
امرنى حقه تفويض ايدر تاكه حق اكا نعم البـدل اوله الحاصل دنياى
مراده تابع اولمق بقاء نفسدندر بقاء نفس ايسه صفت نقصاندر فافهم
جدا * اى پسر ترك مراد خويش كير * وانكهى راه سلامت پيش كير *
ترك كيرك مفعوليدر زيرا كير كاف عجمى ايله امردر مصدرى كرفتن در
طوتمق معناسنه وانكهى وبعده ديمكدر وراه ايكنجى كيرك مفعولى و
پيش قدام معناسنه ظرفدر (معناى بيت بودركه اى پسر كندى مرادك
تركنى طوت يعنى نفسه تابع اولوب كندى مرادنجه اولمه بلكه ارادتكى
ارادت حقده افنا ايله وتصرفنى اكا تسليم ايله اوندن صكره راه سلامتى
اوكونه طوت يعنى سلامت وعافيت دل ايله يولكه كت والا خطردن
خلاص اولمـازسن وبرزخ نفسده قالورسن وحفرهٔ هوايه دوشرسن
زيرا نسانك ارادت جزئيه وتدبير نفسانيسى بوراه درازده منزل رسان اولماز

* ⁂ دربيان فقر كويد ⁂ *

* فقر مى دانى چه باشـد اى پسر * باتو كويم كر ندارى زان خبر *
عربى ايله تقديرى هل تعرف الفقر ماذا يكون اى اى شئ هو ديمكدر
پس چه باشد جمله سى ماقبلنـدن مفهوم اولان سؤالى تصريحدر

(معناى بيت) بودركه اى پسر فقرى بيلورميسن نه اولور يعنى اسان
صوفيه ده فقر ديدكارى نه معنـايه وحقيقتى ندر وفقير حقيقى ندن معلوم
اولور علامتى ندر سكا سويليـه يم اكراندن خبر طوتمزسن يعنى بو آنه
كلنجه اكر سكا برعارف انى اخبـار ايتمديسه بو قولمه قولاغك طوت تا كه
سمعنـه الاسن ونه ايد وكن بلهسن * كرچه باشد بى نوا درزير دلق *
* خويش را منعم نمايد پيش خلق * باشدك تحتنـده ضميرى بيت
سابقده فقرك دلالت ايلدوكى فقيره راجعدر بى نوا مفعوليـدر ودراكا
ظرفدر خويش نمايدك مفعول اولى ومنعم ثانيسى وپيش اكا ظرفدر بى نوا
بى غنـا ديمكدر زيرا نوانك برمعناسى غنادر دلق فتحله ولامك سكونيله
درويشلر خرقه سى منعم بالاده در (معناى بيت) بودركه كرچه فقير
درويشلر خرقه سى التنده بى غنـا وبا احتياج وضر ورت اوله بويله
ايكن ينه خلق اوكنده كنديني منعم ودولتلو كوسترر وحالنى كتم ايليوب
كمسه يه افشا ايلمز وضرورتم واردر ديو زبانه تصريحا وتعريضا سوز
كتورمز * كرسنه باشد دم سيرى زند * دوستى بادشمنان خود كند *
تقديرى باشد كرسنه زند دم از سيرى كند دوستى بادشمنان ديمكدركه
بوندن اعرابى ظاهردر كرسـنه كافك ضمى ورانك سكونى وسينك
كسريله آچ معناسنه جايع كبى ورانك كسره سى وسينك سكونيله دخى
مستعملدر سيرى طوقلقدر زيرا يا مصدريه در زند مضارعدر مصدرى
زدندر اورمق معناسنه ضرب كبى مضارعنده نون زياده ايدوب زند
وزننده ديرلر ((معناى بيت) بودركه فقير حقيقى اودركه آچ اولور يعنى
آچ ايكن طوقلقدن دم اورر وبى احتياج اولديغنى اشـعار ايدر وجهله
معامله ايدر وحقـدن غيريه حالنى عرض ايتمز زيرا ماسوا وجودنده
ولوازم وجودنده حقه مفتقردر هركيم اولورسـه اولسون پس غنى
مطلق قويوب فقـير ذاتى يه عرضحال ايتمك جهل عظيمدر وكذلك
فقر حقيقى اهلى اودركه كندى دشمنلرنه دوستلق ايدر
زيرا تزكيـهٔ نفسك حكمى جمله يه حسن معـامله در والا اهل كين
اولمق حسبيله خبث نفسـدن طاهر اولمش اولماز * كرچـه
باشد لاغر وزار وضعيف * وقت طاعت كم نباشـد از حريف *
كرچه عربى ده ان وصليـه يرينه در لاغر باشدك مفعوليـدر وقت

کم نباشده ظرفدر بعض نسخه‌ده کم نماند دوشمشدر از حریف دخی
کم نباشده متعلقدر (لاغر آرقدر که اتسز ویاغسزدر لاغرمیان
انجه بلاودر (زارا کلیجی نالان کبی اکلمك بحسب الغالب خسته‌لکدن
اولمغله زار بوراده ناخوشلقدن کنایه‌در (ضعیف قوینك ضدیدر
(کم نباشدك نظائری مراراً مرور ایتدی (حریف یار ومصاحب ودوست
(معنای بیت) بودر که فقیر حقیقی هرنقدر آرق وناخوش وضعیف
الوجود اولسه‌ده ینه طاعت وعبادت وقتنده یار ومصاحبدن اکسك
اولماز یعنی یولداشدن کری قالماز وتوانا وصحیح الوجود اولنلرله برابر
حرکت ایدر وعملده بولنور* چون دل پردارد ودست تهی* درترازو
می نماید فربهی* تقدیری چون دارد دل پر ودست تهی می نماید
درتراز وفربهی دیمکدر که پردله وتهی دسته صفتدر درنماید ظرفدر
فربهی نمایدك قائمقام فاعلیدر (تهی کسرله بوش مثلا بوش اللویه
تهی دست دیرلر فقیر معناسنه تهیگاه بوش بوکر دیمکدر (تراز وعربیده
میزان دیدکلریدر (فربهی‌ده یا زائده‌در فربه اولنده فاء مفتوحه
وآخرنده باء موحده نك کسری وهاء ساکنه ایله سمزدر که عرب
سمین دیر (معنای بیت) بودر که چونکه فقیر طولو کوکل و بوش ال
طوتر یعنی الی بوش ایسه‌ده دخی کوکلی غنی در ترازوده یعنی وزنده سمز
کورینور یعنی اغرچکر زیرا الله تعالی بواطنه نظر ایدر ظواهره دکل
پس غنی اظهار غنا ایتسه ثقیل الوزن اولمق لازم کلمور زیرا قلبی قناعتدن
تهی در فقیر ایسه بویله دکلدر بلکه اظهار غنا ایتمسیله ثقیل الوزندر
زیرا قلبی قناعتله پردر* ای پسر خودرا بدرویشان سپار* تانکهدارت
بود پروردکار* خودرا سپارك مفعولیدر تا معناده بوده داخلدر تابود
دیمکدر که پروردکار بودك فاعلی ونکهدار مفعولیدر (سپار کسر سین
وباء عجمی ایله امر حاضردر مصدری سپردن وسپاریدندر اصمرلمق
وطاپشرمق معناسنه مضارعنده الف ایله سپارد وسپارنده وبلاالف
سپرد وسپرنده دخی جائزدر (نکهدار صقلایجی وبکلیجی در اصلنده
وصف ترکیبی درکه دارنده نکاه درنکاه داشتن صقلایی طوتمق وحفظ
ایتمکدر زیرا نکاه نظر وحفظ در ودارد داشتن دن اسم فاعلدر
صقلایجی معناسنه (پروردکار مربی معناسنه‌درکه مبالغه افاده ایدر

زیرا کار کاف فارسیله ادات مبالغه‌در ماذی آخرنه لاحق اولور مبالغهٔ
فاعل معناسنه پروردکار کبی که رب دیمکدر وآفریدکار کبی که خلاق
دیمکدر وامره دخی متصل اولور آمرزکار کبی که غفور وغفار دیمکدر
وآموزکار کبی که کثیر التعلم وکثیر التعلیم دیمکدر (معنای بیت) بودر که
ای پسر کندیکی درویشلره وفقراء باب اللهه سپارش ایله وطاپشر
وانلرك دائره‌لرنده وخدمتلرنده وصحبتلرنده اول تا که پروردکارك یعنی
ربك سنك حافظك اوله یعنی بلایا وآفاتدن مصون وصحت وعافیته
مقرون ایلیه الحاصل اولیاء الله محفوظ اولمغله انلره قرین اولان دخی
ظاهر وباطن محفوظ اولور خصوصا که شهوات وهوی ودنیا
وما سوادن حفظ الغیب الٰهی‌ده حمایه بولور فافهم* بافقیران
هرکه همدم میشود* درسرای خلد محرم میشود* تقدیری هرکسی که
میشود همدم بافقیران میشود محرم درسرای خلد دیمکدر که بوندن
اعرابی ظاهردر (سرای پادشاهلرك واولو کمسه‌لرك اولدقلری دائره‌لره
واولره دیرلر (سرایچه وسراچه کوچك خانه حجره کبی زیراچه تصغیر
ایچوندر (سرای خلد سرای جنتدر زیرا کون وفساد عارض اولمیوب
درونی مشتمل اولدیغی اشیائله حالت اولاسی اوزرینه باقیدر
(معنای بیت) بودر که هرکه که فقراء حقیقیه‌یه همدم ومصاحب
اوله سرای مخلد اولان ینه انلره دنیاده‌کی کبی محرم ودرجه‌لرنده
مساوی اولور زیرا مناسبت معنویه جنسی جنسه جذب ایدر ویاخود
محرم الٰهی اولور سائر درویشان وخواص درکاه رحمان کبی

* ** در بیان انتباه ازغفلت کوید ** *

* ازخدای خویشتن غافل مباش * غافلانه درره باطل مباش*
تقدیری مباش غافل ازخدای خویشتن مباش غافلانه درره باطل
دیمکدر که اعرابی ظاهردر (غفلت حقك غیریه مشغول اولوب حقی
نسیاندر (غافلانه‌ده اولان ها نسبت ولیاقت معناسن افاده ایدر
نظائری چوقدر ملوکانه کدایانه عاقلانه وشیخانه کبی (باطل حقك
مقابلیدر نتکم مرور ایتمشدر (معنای بیت) بودر که کندی خدادن
غافل اولمه یعنی غیره مشغول اولاجغکه اکا مشغول اول زیرا غیر
فانی وحق باقیدر پس باقی یی فانی اوزرنه اختیار ایله عکس ایتمه

وغافللره مناسب اولور وجه اوزره يعنى غافللر كبى راه باطلده يعنى راه شيطانده وماسواده وخلاف شرعده اولمه * جاى كريه است اين جهان درروى مخند * چشم عبرت بركشا ولب به بند * اين جهان مؤخر مبتدا وجاى كريه است مقدم خبردر درمخنده ظرفدر چشم بركشايه مفعولدر لب به بنده مفعول اولديغى كبى (كريه اسم مصدردر اغلايش واغلمه معناسنه كريان زياده اغلغان معلوم اولاكه بركلمه ساكنة الآخر اولسه نيك كبى ادات خبرك يعنى استك همزه سى لفظا وكتابة وجوبا حذف اولنور نيكست كبى واكر مفتوحة الآخر اولسه كرده است وكريه است كبى خطا الفى وجوبا ثابت اولور لفظا ايسه حذف واثباتى جائزدر (مخند نهى حاضردر مصدرى خنديدن دركلمك معناسنه ضحك كبى مضارعى خندد كلور خندان كليجى وخندان وخنده اسم مصدردر (عبرت كسرله اعتباردر كه انسان برنسنه نك دلالتى يوزندن جهلدن علمه عبور ايتمكدر يعنى عبرت برحالتدر كه انكله مشاهد اولان نسنه نك معرفتندن مشاهد اولميان نسنه نك معرفتنه توصل اولنور اصل العبر برحالدن برحاله تجاوزدر (عبور صويى كچمكدر ياسباحت وياسفينه ايله ويابعير وياقنطره اوزرنده (ودمعه يعنى كوز ياشنه عبر العين ويوجى يه عابر سبيل ديدكلرى دخى اندندر وتفسير رؤيايه تعبير ديدكلرى ظاهرندن باطننه عبور حسبيله در (بركشا امر حاضردر مصدرى كشادندر اچق معناسنه مضارعنده يا زياده سيله كشايد وكشاينده ديرلر (به بند باء اولى نك ضميله امر حاضردر مصدرى بنديدن دربغلمق معناسنه مضارعنده بندد دينلور (معناى بيت) بودركه بودار دنيا اغلمق يريدر بناء على هذا كولمه يعنى دار ابتلاده خندان اولمق اولماز پس انده كولمك سوداسنه دوشمه زيرا انده مجنون اولان كولر يوخسه عاقل كولمز انكيچون ديرلر كه جهانده بى غم اولان آدم اولماز وعبرت كوزنى آچوب احوال عالمه وواقع اولان تغيرات وقضاياى مختلفه يه نظر ايله تاكه متعظ اولاسن وپند قبول ايده سن وطوداغكى بغله يعنى واجب اولان كوزى عبرتدن اوتورى آچوب واغزى قپايوب مهر سكوت اورمق كركدر زيرا ديمشلردركه هذا زمان السكوت وملازمة البيوت ووارد اولمشدر كه (سلامة الانسان فى حفظ اللسان)

پس دنيا وآخرتده چكلن زحمتلرك اكثرى دل اوجندندر * همچو مور از حرص هر سويى مرو * پند ناصح را بكوش جان شنو * بعض نسخده مرو يرينه مدو دوشمشدر دال ايله دويدن دنكه يلمك معناسنه رائله ايسه رفتندن در يوريمك وكتمك معناسنه اكرچه لسان عامه ده متداول اولانه دال انسبدر زيرا قرنجه كبى يلر ديرلر تقديرى مرو هرسويى ازحرص همچو مور شنو پند ناصح را بكوش جان ديمكدر كه بوتقديردن اعرابى ظاهردر (مور قرنجه دركه صفت حرصله معروفدركه اكل ايتمدوكى نسنه يى ادخار ايدر (حرص فرط ارادتدر يعنى برنسنه يى جدله طلب ايلمك وتحصيل ايده يم ديو اجتهاد ايتمكدر وحرص غالبه شره ديرلر حركت ايله (سويى ده ياء ثانيه زايده وياوحدت ايچوندر سوطرف وجهت كه تركجه يكا ديرلر (ناصح بالاده در (شنو كسرله امر درمصدرى شنودندن درضمله اشتمك معناسنه مضارعى شنود كلور (معناى بيت) بودركه قرنجه كبى حرصكدن هر يكا كتمه ويلوب يوكرمه زيرا حرص صفت مذمومه دركرك رزق ايچون وكرك غير ايچون زيرا حرصله مقدردن زياده اولماز وديمشلردركه الحريص محروم وسن اكر بوخصوصده واكر غيريده ناصح وواعظك پند ونصيحتنى جان قولاغيله ايشت ودكله يوخسه سمع ظاهركله اكتفا ايتمه زيرا پند انسانك قلبنه تأثير ايتمدكجه مقتضاسيله عمل حاصل اولمز * اى پسر كودك نه ء بازى مكن * كار باشيطان بانبازى مكن * كودك نه ء نك مفعوليدر بازى دخى مكن مفعوليدر كار دخى ايكنجى مكننك مفعوليدر باشيطان بانبازى اصلنده بانبازى ء شيطان ديمكدر صكره وزنيچون تفريق اولنمشدى (كودك كاف عربى نك ضميله بالغ اولمدق اوغلان دال مهمله ايله مشهوردر ولكن اصلى ذال معجمه در زيرا قاعده ء عجم اوزرنه واى دن صكره كلن معجمه در (نه ء ده همزه خطاب ايچوندركه يايه بدليت ايله درنه حرف نفيدر يوق معناسنه پس نه ء نيستى معناسنه دركه سن دكلسن ديمكدر عربى ده لست كبى ولغت حليمى ده كلور كه نون مفتوحه حرف نفيدر كلمه لرك اوللرنه داخل اولور نفى حكم قصد اولنان يرلرده متصل يازيلور مثلا فعللرده ومصدرلرده واسم مفعوللرده واسم فاعل صيغه لرنده ندانست ونداند

ونداننده ونداننستن کبی ونفی ذوات ونعوت وسلب صفاته متعلق
قصد اولندقده منفصل یاز یلور آخرنده هاء علامتله مثلا اسماء
جوامدده واسماء مصادرده واسم زمانده واسم مکانده ونعوت
ومبالغهده واسم فاعلکه مفعوله متعلقدر انك نفی وسلبی قصد
اولندقده انتهی (بازی باء موحده ایله اویون بازیدن اویناق انباز
فتحله وتقدیم نونله اورتاقدر شریك کبی یا مصدریهدر (معنای بیت)
بودرکه ای پسر نابالغ وبی تمییز اوغلان دکلسن بازی ایلمه یعنی
اوشاقلر کبی اوینامه وسنی حقدن اشتغال ایدهجك ایش طوتمه الحاصل
لهو ولعب اهلی اولمه وشیطان اورتاقلغی ایله ایش ایلمه یعنی شیطانی
ایشوکه قارشدرمه والا کارخیرکی افساد وابطال ایدر پس هر ایشه
بسمله ایله مباشرت ایله وضرورت اولمدقجه صول الکله طعام یمه
وغرض دنیا ایچون ایش طوتمه وریا وامثالندن حذر ایله اشته کار
عقلا واهل تقوی بودر * نفس بدرادر کنه یاری مده * عمر برباد
ازتبهکاری مده * تقدیری مده یاری نفس بدرادر کناه مده عمر برباد
ازتبهکاری دیمکدرکه یاری مفعول مده در نفس بدر یاری یه متعلقدر
در کنه یاری یه ظرفدر عمر ایکنجی مدهك مفعولیدر برباد مدهه
متعلقدر ازدخی بویلهدر (کنه کناهدن مخففدر (تبه تباهدن مخففف
اولدیغی کبی (یاری یاء مثناة ایله اعانتدر (تبهکاریده یا مصدریه در
(تبه کار صفت مشبههدر (تباه یرامز وفاسد وآزغون وخراب پس
تبهکار بدکاردر (معنای بیت) بودرکه نفس بده کناه ایتمکده یاردم
ویرمه یعنی معصیتده هوای نفسه مساعده ومتابعت ایتمه وبدکارلق
یوزندن عمرکی باد اوزرینه ویرمه ویوق یره هوایه صاورب افنا ایتمه
الحاصل شول کسه که کناه اشلکده نفس امارهیه معین اولور واول
بابده اکا مساعده قیلور بومقوله بدکارلغی جهتندن عمرنی برباد
واسراف واضاعت ایلر وقیامتده مسئول اولور پس کرکدرکه نفس
وشیطانه مساعده ایتمیوب وقتنی محافظه ایلیه فافهم * هرکجا تهمت
بود آنجا مرو * راه حق را همچو نابینا مرو * هرکجا ظاهرا بوده
ظرف وتهمت بودك فاعلیدر ولکن معناده مبتدا ومرو آنجا جملهسی
خبردر عربی ایله تقدیری ای مکان یکون فیه تهمة فلا تذهب الیه

دیمکدر وظاهری اوزرینه تقدیری بودرکه مرو انجا که دران تهمت بود
دیمکدر راه مروك مفعول غیر صریحیدر زیرا را لام جاره معناسنهدر
لام دخی الی مقامنه اقامت اولنمشدر (بان ربك اوحی لها) کبی که
اوحی الیها دیمکدر همچو سالك راه حقی تشبیهدر (تهمت اصلنده
تانك ضمی وهانك فتحیله در وزنیچون ها اسکان اولنمشدر تکلم
عامهده دخی اولوجهله شایعدر اتهام وهمدن تهمتلدی یعنی انك
یوزندن وهمنه برنسنه ادخال ایتمکدر توهم کبی (نابینا اعمی در بینا
بصیردر و قائقده کلورکه بینامی کبدر برجزئی بیندرکه اسم فاعلدر
کوریجی معناسنه دیدندن مأخوذ در خلاف قیاس اوزرینه برجزئی
الفدرکه لسان فارسیده وصف جبلی ایله توصیفك اداتیدر معنای بین
حقیقتده چشمك ایچنده کی برعضوك حالیدر چشمله اول عضوك
اراسنده اولان علاقهٔ خلقیهیه دلالت ایچوندر چشمك وصفی اولان
بیناده کی الف کبی انتهی ومفتاح اللغهده کلورکه صفت مشبهه
مضارعدن مشتقدر طریق اشتقاقده کاه فعل مضارعك آخر حرفنی
الفه ابدال ایدوب مثلا کوید وبیند لفظنده کویا وبینا دیرلر وکاه
برنون ضم ایدوب مثلا کرید ونالدده کریان ونالان دیرلر بوصیغه ایله
مبالغهٔ اسم فاعل مراد اولسه جائزدر (معنای بیت) بودرکه هرقنده که
تهمت اوله اورایه کتمه وموضع تهمتده بولنمه زیرا وارد اولمشدرکه (اتقوا
مواضع التهم) الحاصل خلقك وهمنه برنسنه دوشوب سنك حقکده
سوء ظنه باعث اولاجق یرده وایشده بولنمه کرك عرض دین وکرك
عرض دنیانی محافظه ایله وضرورت اولورسه ازالهٔ وهم ایله تکلم
جناب نبوت صلی الله علیه وسلم معتکفلرنده ام المؤمنین صفیه ایله
رضی الله عنها وعنهن مکالمه ایدرکن مسجد ایچندن برکسه مرور
ایلیوب مطلع اولدقده جناب رسالت اول کسهیه بیوردیلرکه یاهذا
بو بنم اهلم صفیهدر اجنبیه دکلدر اول کسه دخی حاشا یارسول الله
بنم خاطرمه سزك حقکزده اویله نسنه کلمز دیدکده بیوردیلرکه (ان
الشیطان یجری من ابن آدم مجری الدم) یعنی شیطانك تسویلندن
حذر کرکدر زیرا انسانك قلبنی افساد ایلر وینه ناظم قدس سره
پند ایدوب دیرکه راه حقه اعمی کبی کتمه یعنی اعمی یوله توجهله افتان

وحيران وتردد وتحير اوزرينه كيدرسه سندخى طريق حقـه على العميا
كتمه بلكه برمرشد كاملى رهنما ايدوب هر وضع قدم ايتـدوكك يره
عمله ورشدله اياق بص تاكه وقفـه‌دن وانحرافدن خلاص اولوب
منزله طوغرى واره‌سن ومقـام معينكه ايره‌سن * دشمنى دارى ازو
ايمن مباش * زيرسقف بى ستون ساكن مباش * بونك تقـديرى اكر
دارى دشمنى مباش ايمن از ومباش ساكن زيرسقف بى ستون ديمكدركه
بوندن اعرابى ظاهردر (ايمن كسرهمزه وميمله قيغوسز معنـاسند
كسرميمله اولديغى بالاده مؤمن و بوراده ساكن مقابله ايرادا ولنديغندن
مفهومدر (سقف خانه نك تاوانى درسمايه سقف دنلدوكى تشبيـه
طريقيله درقال تعـالى (وجعلنا السماء سقفا محفوظا) ستون ضمـله
درك درعرب عماد واستوانه دير (معنـاى بيت) بودركه اكر دشمن
طوترسك يعنى دشمن وخصمك واريسه اندن بى قيـد ولا ابالى اولمه
زيرا دشمنـدن حذر لازمدر ايمدى دركسز سقف التـنده اوتورمه
وساكن اولمه واويله مخوف يرده ساكن اولقدن نيجه حذر ايدرسك
اوزركه حواله اولان دشمندن دخى حذر اوزرنه اول واكا قريب اولمه
الاهلاك مقرردر و بوراده دشمنى ده اولان يا جائزدركه تعظيه محمول
اولوب مراد نفس اماره اوله بوصورتده شرط تقدير اولنميوب ديمك
اولوركه سن بردشمن عظيم طوترسن كه بين الجنبين نفسـكدر اندن
بى غم اولمه زيرا انسـانى موارد هلاكه ايراد ايدن نفس شريره در
* دررهٔ فسق وهوى مركب متاز * خويشتن راسخرهٔ شيطان مساز *
تقـديرى متاز مركب درراه فسق وهوى ومساز خويشتن را سخرهٔ
شيطان ديمكدركه اعرابى ظاهردر (فسق طاعتـدن خروجدر
وطاعت امره مقارن اولان ايشدر (هوى آخرنده يائله نفسك شرعا
مذموم اولان نسنه طرفنه ميل وانحرافيدر زيرا هوى اصلنده كرچه
محمود ومذموم اولان مشتهايه شاملدر ولكن صكره غير محمود اوزرنه
تغليب اولنمشـدر وبركسه متعمدا جادهٔ سنتدن زايغ اولسـه اهل
اهوادندر ديو ذم اولنور (مركب ركوبه صالح اولان آت وقاطر ودوه
وحمار وامثالنه شاملدر اكرچه لسان عامه‌ده مركب خرمعناسنه تغليب
اولنمشـدر (متاز نهى حاضردر مصدرى تاختن درچاپمق معناسـنه

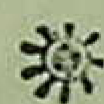
مضارعنده خا زايه قلب اولنوب تازد وتازنده ديرلر ومصدر فرعيسى
دخى مستعملدركه تازيدندر (سخره سينك ضميله عربيدر من يسخرمنه
يعنى شول كمسـه دركه استهزا اولنور سخريت مسخره لق ايتمكدر
(مساز نهى حاضردر مصدرى ساختن دردوزمك معناسنه مضارعنده
خا زايه قلب اولنوب سازد وسازنده ديرلر (معنـاى بيت) بودركه
فسق وهوى يولنـده مركب چاپمه يعنى اسب نفسكى اويوله سورمه
بلكه امساك عنان ايله زيرا غايتى حفرهٔ هلاكه وقوعدركنديكى شيطان
مسخره سى دوزمه يعنى برايش اشلمه كه انكله سخرهٔ شـيطان رجيم
اولاسن بلكه بركار طوت كه سندن تهيب ايلسون ويانكه قريب اولمغه
قادراولمسون نتكيم عارفك نور معرفتندن فرار ايدر ومحـترق اولقدن
خوف ايلرشهاب آسماندن فرار وحذر ايتدوكى كبى فافهـم
* چون سفردر پيش دارى زادكير * عمرخودرا همسرا سر بادكير *
بعض نسخده عمرخودرا سر بسرهم بادكير دوشمشـدر معنى بردر
تقديرى چون دارى سفردر پيش كير زادهم كير عمرخودرا سراسر باد
ديمكدركه اعرابى ظاهردر زاد شول مدخر نسـنه دركه فى الوقت
محتاج اليه اولان اوزرنه زائد اوله مراديول آزيغى در (سراسر الف واو
عاطفه‌دن بدلدر سر وسر ديمكدركه براوچدن براوجه يعنى اولندن
آخرنه‌دك معناسنه‌در (معنـاى بيت) بودركه چونكه اوككده سفر
آخرت طوترسن كه اول يوله كتسك كركدر آزق طوت يعنى علم وعمل
وحالدن لوازمله سلوك ايله تهى كتمه زيرا هريوله حالنه كوره البت برك
وساز كركدر وبونكله بله كندى عمريكى ومدت حياتكى باشدن باشه
يعنى من الاول الى الاخر باد طوت يعنى يبل كبى نسنه دركه تيز كلور كچر
واوچار قوش سايه‌سى وآقار صوكبى دركه قرار ايتمز وسرعتله كذر ايلر
پس اكا طيانمه ومغرور اولمه وطول املى قو والا بركون اجل ييلى اوزركه
اسدوكنى كوررسن واضاعت اوقات واسراف نقدعمر ايتدوككه نادم
اولورسن همان خدمت حقده اول نه طوررسن * اى پسر انديشه
ازاغلال كن * نفس بدرا بالكد پامال كن * انديشه مفعول كن واز
انديشه‌يه متعلقدر نفس بد مفعول پامال كن بالكدا كامتعلقدر (اغلال
غلك جمعيدرغل ضمله شول دمردن وغيريدن حلقه‌در مجرملرى تعذيب

وتأديبده تشـديد ايچون بيونلرنه بكوردلر والى ايله بله جمع ايدرلر
شويله كه باشلرنى تحريكه قادراولمازلر اوائلده بومقوله طوق منهى ايدى
بلكه بنده لرك اياقلرنه قيد يعنى بوقاغى اوررلردى فاما فقهاء ديديلركه
بو اعصارده لابأسدر غلبهٔ افراددن اوتورى خصوصا كه هند
وامثالندن سبى اولنانلر مطوق اولمدقجه دكه حالله ضبط اولنمازلر
(لكد حركت ايله دپمه وطبانجه (پامال وپايمال آياق آلتى وخوار نسنه
اصلنده ماليدهٔ پاى دركه ماليدن اوغمق وسورتمك ودورتمك در ماليده
اسم مفعولدر پس ماليدهٔ پاى اياق ايله اوغلمش وسورتلمش ديمكدركه
خوارلق انك لوازمندندر (معناى بيت) بودركه اى پسر دوزخده
مجرملرك بيونلرنه بكچوردكارى آتشين حلقه لردن وزنجيرلردن انديشه ايله
يعنى فكر ايدوب اسباب مؤديه سندن حذر ايله زيرا بوراده دمردن
حلقه يه طاقت كتورمزسن اوراده آتش سوزاندن طوقه نيجه طاقت
كتوررسن ونفس بدى دپمه ايله پايمال ايله يعنى مجاهده ايله شويله تأديب
ايله كه خوار وحقير اولسون وقرنجه كبى ازلسون زيرا سن انى عزيز
طوترسن آخر اول سنى ذليل ايلر ودوزخ نفسدن عبارت نسنه در همان
باب هوى وهوسى سد ايدرسك باب دوزخى دخى سد ايتمش اولورسن
وعذابدن نجات بولورسن * از عذاب حق يكى انديشه كن *
تانسوزى سازكارى پيشه كن * از انديشه كنه متعلقدر يكى معناده
انديشه يه صفتدر عربى ايله تقديرى تفكر تفكرا واحدا وخف من
عذاب الله تعالى ديمكدر كه تفكر تفعل بابندن امردر كه انديشه كنك
معناسيدر پس انديشه خوفى متضمن اولمغله من معناسنه اولان از ايله
استعمال اولندى سازكارى پيشه كنه مفعولدر تانسوزى مؤخرى
تعليلدر تقديرى پيشه كن سازكارى تانسوزى ديمكدر يكى ده يا زائده در
نسوزى مضارع مخاطب منفيدر مصدرى سوختن در يانمق وياقق
معنالرنه بوراده مراد اولكيدر (سازكارى ده يا مصدريه در سازكار
صفت مشبهه در دوزكن ايشلو ديمكدر ولغتده كلور كه ساز دوزن
ويراق وفائده وچالغى معنالرنه در (معناى بيت) بودركه عذاب حقدن
برانديشه ايله يعنى فكر ايدوب اندن خوف ايله كه نار آخرت نار دنيا
كبى دكلدر بلكه نار دنيا نار آخرتدن يتمش حصه دن برحصه در تانار

دوزخه يانميه سن يعنى يانمقدن اوتورى سازكارلغى پيشه وصنعت ايله
ودنى راه آخرتك يراغنى دوز ولوازمنى مهيا ايله زيرا بوراددن اورايه بى زاد
وتهى دست كيدنلر آخر معذب اولورلر شول معتادلكه عمرلرى بطالتده

كچمش ونقد وقتلرى هوايه كيدوب اوچمشدر * جمله راچون هست
بردوزخ كذر * جاى شادى نيست باچندين خطر * تقديرى چون كذر
هست بردوزخ جمله را اين جاى جاى شادى نيست باچندين خطر
ديمكدركه چون تعليل ايچوندر كذر مبتدا وهست خبردر عربى ايله
المرور واقع وكائن معناسنه بركذره متعلقدر جمله را كبى زيرا را لام جاره
معناسنه در جاى شادى نيستك مفعوليدر كه نيست بوراده ليس
معناسنه دركه تحتنده ضمير فاعل محذوف اولان اين جايه راجعدر كه
اين جاى مبتدا ونيست جمله سى خبردر وياخود اين جاى مابعدى
قرينه سيله فاعل محذوفدركه نيست اين جاى جاى شادى ديمكدركه
عربى ايله تقديرى ليس هذا المحل محل السرور درباء مقارنت ماقبلنه
قيددر (كذر وكذار ذال معجمه وآخرنده زاء مهمله ايله اسم مصدر در
كذشتن وكذاشتن بربردن بره كچمكدر مضارعنده شين رايه قلب اولنوب
كذرد وكذارد ديرلر (چندين وچندان نيجه نيجه ديمكدر كه انجه دخى
ديرلر چند عدددن سؤالدر نه مقدار معناسنه عربى ده كم كبى پس چندان
اولقدر وچندين بوقدر يعنى چوق ديمكدر خطر خاء معجمه ايله عربى در هلاك
معناسنه بوراده مراد اسباب ومواضع خطردر كه يوم قيامتك مواقف
وبرازخيدر (معناى بيت بودركه) چونكه جملهٔ عوام وخواص ايچون
جهنم اوزرنه مرور وعبور واردر نتكيم قرآننده كلور (وان منكم لا
واردها) پس بوقدر خطرلر وموقفلر وهولناك برزخلر واريكن بومحل
بونك ايله بله جاى سرور دكلدر يعنى بويرلر اغليه جق يرلردر يوخسه

كوله جك دكل * آتشى در پيش دارى اى فقير * هيچ خوفت نيست
از نار سعير * تقديرى دارى آتشى عظيم در پيش ديمكدركه آتشى ده
يا تعظيم ايچوندر وعظم وشدتنى بالاده بلندى مصراع ثانينك عربى ايله
تقديرى ليس لك خوف اصلا من نار السعير ديمكدركه خوف نيستك
فاعلى واز خوفه متعلقدر نار سعير نار جهنمدركه كفار وفجار ايچون
تسعير يعنى ايقاد شديد ايله ايقاد اولنمشدر تاكه انلرى احراق عظيم ايله

احراق ایلیه وانی ایقاد واشعال ایدن غضب الهی وخطایای انس وجن وانفاس زبانیه در ودیمشلردر که حالا جهنم هواء محترقدر که انك جمری یوم قیامتده فجار وآلهه اتخاذ اولنان احجار واهبی جن بزه کاردر فقیر بوراده ترحم طریقیله درکرکسه غنی اولسون (معنای بیت) بودرکه ای فقیر ومسکین افتح هیئاك که اوککده آتش عظیم طوترسن که اوزرندن کذر ایلمسك کرکدر سنك ایسه بومقوله نار الله الموقده دن اصلا خوفك یوقدر نه جزئی ونه کلی پس اکرسن انك حقیقتنی ادراك ایدیدك اول ناری سویندرر نور عمل ونور معرفت پیدا ایدردك زیرا اول وقتده جهنم دیسه کرك که (جز یامؤمن فان نورك اطفا لهبی

*عقبه در راهست وبارت بس کران *نکذرد بارت بسعی دیکران*

عقبه مبتدا واست هست معناسنه خبر ودر هسته متعلقدر عربی ایله تقدیری العقبة کائنة فی الطریق ویاخود است کندی معناسنه رابطه اولوب عقبه مبتدا ودر راه خبردر که تقدیری فی الطریق العقبة دیمکدر بارت مبتدا وکران ماقبلی قرینه سیله محذوف اولان اداتله خبردر بس اکا قید در تقدیری بارت کرانست کرانیٔ بسیار دیمکدر ایکنجی بارت نکذردك فاعلی وحرف جرا کا متعلقدر عقبه خرکت ایله یوقشدر که عجم فراز دیر اسکان قاف ضرورت وزنیچوندر (بار یوکدر حمل کبی (کران کاف عجمینك کسریله ثقیل معناسنه استثقال اولنان آدمه کران جان وخلافنه سبکروح دیرلر (معنای بیت) بودر که یولده عقبه واردر وسنك یوکنده زیاده آغردر وغیریلرك سعی ایله اول یوك اول یوقشدن کچمز زیرا هرکس کندی یوکی قیدنده در پس یوککی تخفیف ایده کورتا که آسان کذر ایده سن والا ایل سنك یوکك چکمز بونده طریق اخرتی طریق دنیایه تشبیه واردر پس طریق دنیاده حملی ثقیل اولان عقبه یی کذر ایده مدیکی کبی بار کناهی آغر اولان عقبهٔ آخرتدن نجات بولمز پس شول کمسه نك که کناهی ازدر ویا چوق ایسه ده مغفور اولمشدر انك ایشی آساندر وناظمك قدس سره سعی دیکران دیدوکی (وان لیس للانسان الا ما سعی) ودخی (ولا تزر وازرة وزر اخری) وامثالنه اشارتدر وانك کما ینبغی تفصیلی تفسیر روح البیانده در * داری اندر پیش روز رستخیز *

وز خدایت نیست امکان کریز * اندر داری یه ظرف ور وزه مفعولدر ومصراع ثانی نك تقدیری ونیست امکان کریز از خدایت دیمکدر که امکان نیستك فاعلی واز کریزه متعلقدر پس نیست بوراده عربی ده لیس معناسنه در رستاخیز ورستخیز قیامت کونیدر که ثانی اولدن مخففدر ظاهر اولان بودر که رستاخیزده الف واو عاطفه دن بدلدر که اصلی رست وخیزدر تکاپونك اصلی تك وپو ودنكا دنكك دنك ودنك وسراسرك سر وسرا اولدیغی کبی که نظائری چوقدر رست بتمه نك اسمیدر که رستن بتمکدر مضارعی می روید کلور وخیز یردن قالقوب اوری طورمقدر که خیزیدن اباق اوزرنه قالقمقدر نشأه آخره ده موتی تازه بتوب قبرلرندن قیام ایدکلریچون اول کونه روز رستاخیز دیدیلر که (یوم یقوم الناس لرب العالمین) مضمونه اشارتدر کریز کاف عجمی نك کسریله واخری زاء هوزایله فرار معناسنه اسمدر مصدری کریختن درکه قاچمقدر مضارعی می کریزد کلور (معنای بیت) بودر که اوککده قیامت کونی طوترسن که بعد الموت حیات تازه بولوب قبرکدن قیام ایتسك کرکدر واول کونده خدا کدن فراره امکان یوقدر انکیچون خلق اول کون محصور ومحاط اولیجق این المفر دیسه لر کرکدر ودنیاده دخی کرچه امکان کریز یوقدر فاما اهل دنیا امکان اولمغی تصور ایدرلر انکیچون ایام طاعونده وبعض نوازلده برمحلدن برمحله فرار ایدرلر فاما آخرنده بو تصور باطل اولور وهرکس بیلور که مأخوذدر پس فراری قراره تبدیل ایلیوب ایرکندن امرنه امتثال ایله

حقه اقبال کرکدر زیرا مدبر اولنلر اول کونده جزا لرن بولورلر * ای پسر راه شریعت پیش کیر * ره روی ترك هوی خویش کیر * پیش کیرك مجموعی خذ معناسنه در که راه اکا مفعولدر ویاخود پیش ظرفدر که اکرچه ظروف توسعا مفعول دخی اولور روی مضارع مخاطبدر مصدری رفتن در راه انك مفعولیدر (معنای بیت) بودر که ای پسر راه شریعتی اوککه طوت یعنی وراء ظهره طرح وترك ایتمه بلکه اکا سالك ومقبل اول وطوغری یوانه کت اکرسن طریق حقه کرچك سالك ایسك کندی هواکی ترك طوت یعنی براق ایکی تکریلو اولان منزل وجدنه یتمز پس حق سندن وحدت وهوای نفسك کثرت دلر وبو ایکی

مطلوب بر یرده مجتمع اولماز بو جهتدن کرکدر که هوای نفسی ترك ایده‌سن وحقه حقله کیده‌سن تا که واصل منزل اولاسن ومرادکی بولاسن و بونده اشارت واردر که کرچه وصل الهی نك طریقی شریعتدر کبی شریعت اولان دائره حقیقته دخول ایده‌مز فاماسلوك هوائله مشوب اولیجق مطلب حقیقی حاصل اولماز زیرا هوی معارض حق ومعاندرب مطلقدر * ای برادر باش بافرمان حق * تا بیابی جنت ورضوان حق * اعرابی ظاهردر (رضوان رضاء کثیردر و قرانده کلور (ورضوان من الله اکبر) بوراده رضوانك تنکیری تقلیل ایچوندر ورضاء قلیل من الله معناسنه و بو تنکیردن اوتوری رضوان معنای کثرندن تجرید اولنمشدر (معنای بیت) بودر که ای برادر فرمان حقه وامر خدایه مقارن اول یعنی حقك بیورغندن طشره چقمه که راه شریعتدر تا که جنت ورضوان بولاسن واهل نعیم اولاسن یعنی ظاهر شریعت سالکی نعیمه وباطنی منعم حقیقی یه ایصال ایدر وهرکس کندی خطوه سنه کوره بقدر الاستعداد بولنه کیدر بوراده ناظمك قدس سره جنت ورضوانی جمعنده التفات اولدیغی ظاهردر اکرچه رضوانله مراد رضاء الهیدر فاما خازن دار الثواب اولان رضوانه ایمادن دخی خالی دکلدر ورضانك جنته اختصاصی عوام ناسه کوره‌در والا عارفلر بودنیاده راضی ومرضیلردر * کردن ازحکم خدای خود متاب * تانمانی روز محشر در عذاب * تقدیری متاب کردن ازحکم خدای خود دیمکدر که کردن متابك مفعولیدر ازمتابه متعلقدر (کردن کاف عجمی ایله بیوندر که عرب عنق دیر (حکم خطاب الهیدر حاکم الله تعالی در عقل کاشفدر زیرا عقل آلت معرفتدر محکوم به فعل مکلفدر محکوم علیه نفس مکلفدر (متاب نهی حاضردر مصدری تافتن در بوکمك وچویرمك معناسنه مضارعنده فا باء موحده یه متقلوب اولوب تابد وتابنده دینلور (نمانی مضارع مخاطبدر مصدری ماندن در قالمق معناسنه مضارعی ماند وماننده کلور (محشر حشر یریدر حشر برجماعتی مقرندن حرب وامثالنه اخراج وازعاجدر پس واحده کوره حشر دنلمز زیرا معنای جمعدن خالیدر مکرکه امت واحده حکمنده قلنه ورقة بن نوفل کبی قبیل النبوة انتقال ایتدی (معنای بیت) بودر که

کردنکی حکم خدادن بوکمه یعنی اندن اعراض ایتمه وخطاب الهی یه یان ویرمه بلکه اقبال ایله تا که روز محشرده عذابده قالمیه‌سن زیرا امر الهی یه مخالفت ایدن وعید قرآن اوزرنه معذب و بلکه نیجه‌لری مخلد فی العذاب در * تا بیابی در بهشت عدن جای * شفقتی بنمای باخلق خدای * تا مصراع ثانی بی تعلیلدر جای بیابی نك مفعولیدر باخلق تقدیرده شفقته متعلق وشفقت بنمایه مفعولدر (عدن جنان ثمانیه ویا سبعه دن مقر انبیا وخواص ناس اولان جنت عالیه‌در که اکا دخول خصوص عمله موقوفدر که ازجمله بوراده شفقت علی عباد الله درکه نصف دین در پس بهشتك عدنه اضافتی عامه نك خاصه اضافتی قبیلندندر بلد بغداد کبی معنای لغویسی بالاده در (شفقت فانك فتحیله در بوراده ضرورت وزن ایچون اسکان اولنمشدر (باخلق ده با علی معناسنه‌در شفقت علی خلق الله اودر که انلره محبت وشانلرنه اعتنا ایده‌سن ومکروه لحوقندن خوف ایلیه‌سن (معنای بیت) بودر که جنت عدنده یر بولمقدن وانده قرار داده اولمقدن اوتوری الله تعالی نك قوللرنه یعنی مخلوقاتی اوزرنه شفقت ومرحمت کوستر بی رحم اولمه وکمسه یه ضرر لاحق اولدیغن استمه وانلرك غمن چکوب بوصورتده انلری کندی نفسك حکمنده قلمش اولورسن وجملهٔ صفات رذیله‌دن قورتلورسن بوجهتدن جایکاهك مقر خواص ناس اولور * تادهندت جای در دار السلام * بافقیران روز وشب می ده طعام * تا تعلیلدر دهندت ده تا مفعول اول وجای ثانی ودر اکا متعلقدر طعام می دهدك مفعول صریحی و بافقیران غیر صریحیدر (دار السلام اسماء جناندندر عموم اوزرنه عدن وخلد کبی ویا خصوص اوزرنه برجنتك اسمیدر که اطعام طعامك اکا دخولده زیاده تأثیری واردر (ده کسرله وهاء ساکنه ایله امردر مصدری دادندر اعطا معناسنه مضارعنده الف هایه قلب اولنوب دهد دیرلر (معنای بیت) بودر که تاسکا دار السلامده یر ویرهلر یعنی الله تعالی یر ویروب ملائکه رهنما اولمقدن اوتوری فقرایه کیجه وکوندز طعام ویر یعنی بذلدن خالی اولمه زیرا ملائکه‌نك غبطه ایتدکلری اعمال مرغوبه‌نك بری اطعام طعامدر وطعام مطعومدر هرنه اولورسه اکرچه لحمده وحلاوی قسمنده بشقه

فضیلت و اردر والله المطعم المنعم الجواد * شاذ اکر داری درون
خستەرا * باز بینی جنت در بستەرا * شاذ داری نك مفعول اولی
ودرون ثانیسی در بازمفعول اولیدر بینی نك ثانیسی جنتدر بعض نسخدە
باز یابی دوشمشدر مآل بردر ودر بستە جنتك صفتیدر شرحی کذر
ایتمشدر (خستە اصلندە مجروحدر صکرە عامە مریض معناسندە استعمال
ایتدیلر بورادە ظاهر اولان تعمیمدر (معنای بیت) بودرکە اکر بر مجروح
ومریض و بیچارەنك درونی شاذ طوترسك وخاطرن حالنە مناسب
اولان تطییب ایدرسك بغلو قپولی اولان جنتك قپوسن آچق
کوررسن و بولورسن یعنی جنتك بابی مغلقدرکە ایمان وعمل صالح
اهلندن غیریە آچلمز واعمال صالحهٔ فاضلەدن تفریح دل ناشاد ایتمك
موجبات فتحندندر همان عقدهٔ قلبی حل ایلە فتح باب ایدە کورزیرا
دیمشلردرکە الجزاء من جنس العمل * هرکە آرد این نصیحتها بجای *
در دو عالم رحمتش بخشد خدای * بعض نسخدە نصیحتها یرینە
وصیتها دوشمشدر ورحمتە بدل راحت وحرمت واقع اولمشدر جملەنك
مآلی بردر بو بیتك اعرابی ظاهر ومفرد اتی مرة بعد اخری شرح
اولنمشدر رحمتش دەشین معنا دە فعلە قیدر بخشدش خدای رحمت
دیمکدرکە مرادر حمت کلیهٔ مطلقە زیرا هرکس بو پندلرلە عامل اولمق
آسان دکلدر (معنای بیت) بودرکە هر مؤمن کە بو نصیحتلری واول
کتابدن بو محلە دك تحریر اولنان وصیتلری یرینە کتورە وحکمنی ویرە
حق تعالی ایکی عالمدە یعنی دنیادە وآخرتدە اکا رحمت وراحت
وحرمت و عزت بغشلر بورادە بخشد امر غایب اولمق دخی جائزدر
بغشلە سون معناسنە ولکن مابعد کلامە مناسب اولان بطریق التفؤل
اخبار در یرحمك الله وامثالی افعال کبی * ورنیار داین وصیت رابجای
* دورماند بی شکی اوازخدای * این وصیت نیار دك مفعولیدر بجای
اکا متعلقدر دورماندك مفعولی و بی شك اکا متعلق واو ماندك فاعلی
وجار ومجرور دورە متعلقدر ور (واکر دیمکدرکە حرف شرطدر (نیار
واصلندە نە آرد در تشکیم مرور ایتدی (وصیت موتك مابعدنە مضاف
اولان تملیکدر بورادە مراد غیریە بروغط و پند ایتمك وصیت وعهددر
(بی شکی دە یازایدە در (معنای بیت) بودرکە واکر بو وصیت وعهدی

یرینە ومحلنە کتورمز وعمل ایتمزسە اوکسە بی شك و بی شبهە حق تعالیدن
دور و بعید اولور یعنی بعد معنوی بولور وحجاب آلتندە قالور زیرا
بو وصیتلر اسباب قرب آلهی ووسائط وصل رحمانیدر پس انك
طریقندن خارج اولان منزلدن دورا دور اولور * یا آلهی رحم کن
برماهمە * عفو کن جملە کناە ماهمە * بونك تقدیری یا الهی واله
المؤمنین دیمکدر انکچون تعمیم ایدوب برماهمە دیدی (یا ایها النبی
اذا طلقتم النساء) کبی اولورکە تقدیری (یا ایها النبی والمؤمنون اذا طلقتم
النساء) دیمك اولور (رحم کن ارحم معناسنەدرکە (برما اکا متعلقدر
مامن کلمەسنك جمعیدر (همە انی تأکیدر (عفو کن دخی اعف دیمکدرکە
جملە انك مفعولیدر اصلندە همزاضافتلە جملهٔ کناە در همزە لاجل
الضرورە حذف اولنمشدر همە مابی تأکیددر وجائزدرکە جملەیی
تأکید اولە پس (فسجد الملائکة کلهم اجمعون) کبی اولور عفو
محودر مغفرت ایلە فرقی بودرکە مغفرت تبدیل بابندندر قال تعالی
(فاولئك یبدل الله سیئاتهم حسنات) زیرا غفر ستردر ستر ابسە
محو اقتضا ایتمز پس مغفرت خواص ناسە وعفو عوامە (معنای بیت)
بودرکە یا آلهی واله المؤمنین جملەمزە یعنی اکر بنم واکر سائر مؤمنلرك
اوزرنە رحم ایلە واثر رحمت بودرکە بزم جملەمزك جملهٔ کناهنی عفو
ومحو ایلە وصحیفهٔ اعمالمزدە اندن اثر قومە ناظم قدس سرە بوندە انبیایە
علیهم السلام اقتدا ایلدی زیرا انلر دخی عفو ومغفرتلە دعاو تعمیم ایتدیلر
نتکیم حضرت آدم ونوح وابراهیم وموسی علیهم السلام وامثالندن
قرآندە منقولدر پس دعایی کندی نفسنە تخصیص ایتمامك کرکدر
اکر داخل صلاتدە واکر خارجندە زیرا غیری تشریك ایتمك اجابتە
اقربدر انکچون (ایاك نعبد وایاك نستعین) دنلدی اعبد واستعین
دنلمدی وفی الحدیث (لا یؤم عبد قوما فیخص نفسە بالدعاء دونهم
فان فعل ذلك فقد خانهم * عاجزیم وجرمها کردەبسی * نیست
ماراغیرتو دیکر کسی * تقدیری ما عاجزیم وجرمها بسی کردە دیمکدرکە
عاجزیم مبتداء محذوفك خبریدر عاجز قادرك ضدیدر زیرا
عجز انسان جیمك ضمیلە مؤخریدر عجز کە سکون جیملە ضدقدرتدر
تأخر امورە مؤدی در انکچون تعارفدە قصور عن فعل الشیء معناسنە

اسم اولمشدر (عاجزیم اخرنده اولان ایم کسر همزه ایله متکلم مع الغیر
ضمیریدر تخفیفا همزه سی لفظا و کتابة حذف اولنمشدر (کرده ماضیدن
قسمدر که ماضئ مقید بالقرب دیرلر ایلمش معناسنه (جرمها انك مفعولی
و بسی کثیر معناسنه اکاصفتدر جرمها جرمك جمعیدر ذنب معناسنه
جرم فتحله اصلنده قطع الثمرة من الشجرة معناسنه در پس جرم ضمله
شول کسب قبیحدر که فاعلنك حقدن قطیعتنی ایجاب ایلمشدر
مارانیسته متعلقدر زیرا رالام جاره معناسنه در عربی ایله تقدیری
لبس لنا غیرك احد ای احد غیرك دیمکدر که احد لبس نك فاعلی
وغیراندن بدلدر (دیکر تأکید ایچوندر زیرا غیر معناسنه در پس کسی ده
یاوحدت ایچوندر که کسی سیاق نفیده واقع اولمغله عموم افاده ایدر
(معنای بیت) بودر که بز عاجزلرز وچوق کناه ایلمشوز در بزم ایچون
سندن غیری هیچ برکسه یوقدر که لااله غیرك موجبنجه سنی معبود
بالحق بلمشوز والوهیتی سکا تخصیص قلمشوز ودخی (ومن یغفر الذنوب
الا الله) مفهومنجه سنك دامن عفو ومغفرتکه تشبث ایلمشوز در پس
بنده یوز که باب مولایه التجا وانتساب ایتمسوز در * کر بخوانی ور برانی
بنده ایم *هرچه حکم تست ازان خرسندو ایم * بنده ایم مبتداء محذوفه
خبردر تقدیری مابنده ایم دیمکدر که جمله سی جزاء شرطدر بوراده
ایم اصلی اوزرنه همزه ایله واقع اولمشدر که لفظا وکتابة مثبتدر
مصراع ثانی نك تقدیری هرچیزی که اوحکم تست ماخرسند
ایم ازان دیمکدر که هرچیزی مبتداء ومابعدنده جملهٔ اسمیه اکاصفتدره
وماخرسنده ایم جمله سی مبتدایه خبردر (بخوانی مضارع مخاطبدر
مصدری خواندن در واور سمیله اوقومق ودعوت ایتمك معناسنه
ولکن خواندن فتحه وضمه بابنده درج اولنمشدر پس اکر فتحه نظر
اولنورسه باء موحده کسرله واکر ضمه یه اعتبار قلنورسه ضمله اوقنور
بوراده بخوانی وبرانی نك متعلقلری محدوفدر تقدیری بخوانی بدرت
وبرانی ازدرت دیمکدر که (درقپودر (برانی باء موحده نك کسریله مضارع
مخاطبدر مصدری راندن در سورمك معناسنه حکم خطاب الهیدر که
فرماندر (خرسند خاء معجمه نك ضمیله قانع وراضی معناسنه در آخرنده
هابندهایله مقابله دن اوتوریدر زیرا لغت حلیمی ده کلور که کاه اولور که

هاء

هاء علامت محاذاتنده وزن ضرورتندن اوتوری برهاء ساکنه
احتیاج اولنورده ادخال اولنور اول حالده هاء صریح تلفظ ایلمك
قبیحدر افصح اولان بودر که فتحه یی سلکرك تلفظ ایلیه لر شویله که
نه صریح ها ونه الف بلکه بین بین اوله نتکم لطیفی شعرنده کلور
(ای شاه ستمکاره وی دلبر عیاره (تاکی دل بیچاره کشته بفراقت
خون) انتهی پس ضرورت وزن ایچون هاء علامت محاذاتنده
هاء ساکنه ادخال اولنمق جائز اولیجق ضرورت قافیه ایچون
دخی هاء علامت ادخال اولنور (معنای بیت) بودر که یا الهی اکر
قپوکه لطفله دعوت ایدوب قبول ایده سن واکر قپوکدن قهرله سوروب
رد ایده سن هرنه شی که سنك فرمانك وموجب امرکدر اکا قانع
وتسلیم واندن راضی یوز زیرا عبد مملوکه مولاسنه انقیاد واطاعت
واو ومرنه ذوقله اقبال دوشر یوخسه ادبار واعتراض دشمز اشته
بو بر کلامدر که بونك مضمونی عهده سندن کمل اولیا بیرون اولور
آنجق وشیخ ناظمه قدس سره حسن ظن اولنور بعد ذا دعاده الوهیت
وربوبیت تعیین اولنوب یا اله العالمین ویارب العالمین دنلد وکینك سری
بودر که حقله عبدك میاننده ارتباط الوهیت وربوبیت ومألوهیت
ومربوبیت ایله در که بونك ماوراسنه کذر قابل دکل وداعی یه دخی
فیض حق اول مرتبه دن نازل اولور واول مرتبه نك ابتداء ظهوری
عقل اولدندر پس الوهیت وربوبیت سلطنت کبی مرتبهٔ تعین در که
رعیتك سلطانه ارتباطی واندن سئوال ومنتهای دعاسی مرتبهٔ
سلطنت اولدیغی کبی اهل جهانك مرجع توجهی دخی مرتبهٔ الوهیتدر
* رحمت حق باد بر روح کسی * کین نصائح را بخواند او بسی *
ظاهر اولان بودر که بو بیت بالاده وزنیارد بیتنه الحاق ومنظومه
مناجات خدا ئله ختم اولنه ولکن بزده بولنان نسخه لرده بولنمدی کویا
ناظم قدس سره مغفور الذنب اولماسن دعادن صکره رب العالمینه
حسن ظنی (وادعوا الله وانتم موقنون) بالاجابة وفقیجه کمال اولدیغی
جهتدن اثر استجابت استشعار ایتمکله بطریق التکمیل دعاء آخره دخی
شروع ایتدی که نصائح مذکوره ایله عمله تحریضدن صکره منظومه سنی
مطالعه یه دخی حس ایلدی زیرا مطالعه طالب حقه وسیلهٔ عملدر

والامطالعـهٔ مجردهٔ بی ثمره در و بو خصوصده مستجاب اولد یغنك
اثری بودر که بو منظومه یه انجام رغبت ایتدوکی کبی ارواح دخی رغبت
ایدہ و بو معنـادن درکه منقار قلم حق دن بو نقاط بو اوراقه چکیده
و بو حروف و کلمات بو سطوره کشیده اولدی بیت مذکورك عربی ایله
تقـدیری رحمة الله علی روح رجل قرأ هذه النصائح قرأة کثیرة
وحفظها وعمل بها دیمکدر (پس بادام غایبدرکه رحمت حق انك
فاعلی و برا کا متعلقدر (او نخواندك فاعلی واین نصائح مفعولی و بسی
خوانده قیددر و بعد الجمله کسی یه صفتدر بادام غایبك بر نوعیدرکه
دعاده مستعملدر کناد ورساد وامثالی کبی اصلی بود در واو الفـه
وماقبلی مفتوح اولوب باد دنلدی و بعض مواضعـده بادا دینلور
الف اطلاقله تفخیمدن او توری ولغت حلیمی ده کلور که باد امر
غایبـدر مصدری بودن در اولمق معناسنه اصلنـده بواد در کثرت
استعمالنـه بناء واو حذف اولنـدی انتهی (روح دن مراد روح
رواندر که نفس ناطقه دخی دیرلر که نفس کلیـه دن مستفاد در یعنی
الله تعـالی صورت آدمیه یی تصویر ایدوب نفخ ایلدی که اکا نفس
رحمانی دیرلر فتح فائله و روح حیوانی وقوی اول نفسـدن حاصل
اولوب اجزاء صورته سریان ایلـدی واول صورته نفس کلدن
نفس ناطقهٔ جزئیه تعیین ایتـدی پس نفس جزئیـه نفس کلك
اشعهٔ انوارندندر که تدبیر وتصرف انك یدنده در اکر بو نفس ناطقه
اولمیایدی علم وادراك حاصل اولمازدی ولکن انی ادراك ایتمکـده
زیاده صعوبت اولمغله هرکس انك شاننده حیرتده قالمشدر (کین
اصلنده که این در که این اسم اشارت و که رابطه در ضمیر ورتاها والف
لفظـا وکتابة حذف اولنمشدر (نصائح نصیحتك جمعیدر نصیحت
نصح دن اسمدر نصح شول فعلی و یا قولی تحری در که صاحبنـه
انده صـلاح واردر نتکم بالاده تفصیل اولنمشدر (معنای بیت)
بودر که رحمت اولسون اول کمسـه نك روح روانی اوزرنه یعنی
رحمت خاصهٔ الهیه نزول ایلسون اول جان عزیز اوستنه که لسانی
بو نصائحی چوق اوقیه وقلبی انی ادراك وحفظ ایدوب قلب و قالبی
ایله عمله کتوره نتکم بعض سور قرآنیه فضائلی بیاننده بر کمسـه

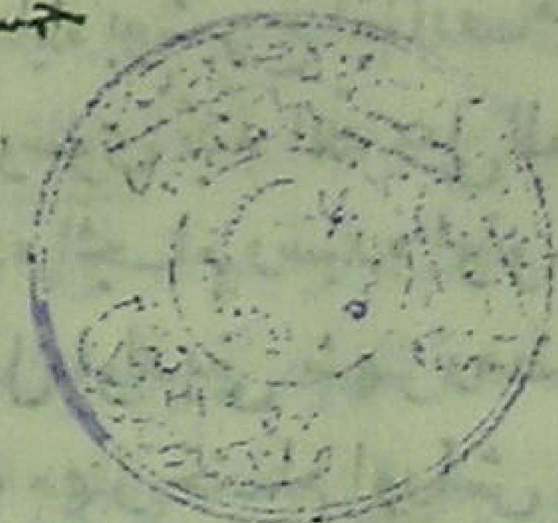
بو سوره یی قرائت ایلسه شویله ثواب بوله دنلمشـدر مقصود لسانیله
قرائت و جنانیله درایت و مقتضاسیله عمل و حرکت دیمکدر زیرا
قرائت مجرده ده اجر مرتبهٔ لسانه مقصوردر که شیء قلیلدر فاعلم
هذا (بعده ذا ناظم قدس سره کتابی باء بسمله ایله بدأ ایدوب یاء مثنات ایله
ختم ایلدی که باء موحده تعینات حرفیه نك اولیدر یعنی الفك نقاطی که
یا اوج و یا ایکی و یا بردر باء موحده ده تعـین بولدی و اخری یاء
مثنات ده ختم اولدی کویا باء موحده ام الکتابدر که مرتبـهٔ علمدر
و اکا مرتبهٔ صفات دخی دیرلر و نقطه مرتبهٔ احدیتدر که مرتبهٔ
غیبـدر و اکـا مرتبهٔ ذات دخی دیرلر و یاء مثنـات اسم رب
مقابله سنده در زیرا جملهٔ اطوار و مراتب ربوبیته ناظردر انکچون
رب العالمین دینلوب جمیع عوالمه اضافت قلندی وکذلك یاء مثنـات
مراتب کونیه دن سماء کیوانه ناظردر که نزولا سماء اولیدر بو جهتـدن
آخریت واولیت بری برینـه ملتقی اولدی زیرا آخر الامر اول الامره
راجعـدر نتکم دائرهٔ پرکارده ظاهردر وخوشدر اول آخریت که
اول الامره راجع اوله زیرا امر سلوك خطی دکل بلکه دوری در همان
اختیـار کله اولدن آخره ایره کور (و بعده ذا ناظمك قدس سره بونده
رحمتله دعاسی مطالعهٔ کتاب ایدنلرك مراتبنه راجعـدر زیرا هر کسه
رحمت الهیه حالنه کوره در پس وارحم محمدا وارحم امة محمد مقابله سنده
اولان رحمت خصوص اوزرنه در که جنـاب نبوته کوره تصلیـه
معنـاسنه در که بین الحبیبین سر مکتومدر پس بوندن حضرت نبوت
غیرك مرحومی اولمق لازم کلمز نتکم بعضیلر وهم ایتـدیلر وامت محمده
تعلق ایدن رحمت دخی علی الخصوص در اکرچه رحمت عامه تحتنده
داخلدر الحمد لله الملك المنعم المحسن المفضال والشکر لله المولی المولی
المتعال که رحمت امتنانیه ومنت رحمانیه ایله بو شرح لطائف مشحون
ومعارف مقرون شیخ اسمعیـل حقی بروسوی ثبته الله علی الصراط
السوی قلمندن چکیده وخط اتمام کشیده انجام رسیده اولوب بیك
یوز اوتوز التی سال فرخنـده فالی مشتمل اولدیغی شهر رمضـانك
اون یدنجی روز جمعه اشراقندن صکره مهر ختـام اورلمش ودفتر
تحریر وطومار دورلمشدر جان ودلدن مأمول ودرکاه عزتدن مسئول

بودر که الى يوم التلاق صحيفهٔ عالمده نقش باقى اولوب بو عبد طالحدن
انتفاع ارباب دله صالح براثر جزيل اولمغله اجر ومثوبتى خاك
حقير حفرهٔ فقيرى فيضياب وحديقهٔ خشك حالنى تر و تازه وسيراب
ايليه والله خير وابقى الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى
خصوصا على النبى المجتبى والرسول المرتضى والحبيب المصطفى
صلى الله تعالى عليه وسلم تصلية وتسليمة ليس
لهما نفاد وعلى آله واصحابه الامجاد
الى يوم التناد وآخر دعواهم
ان الحمد لله رب
العالمين

تاريخ منظوم للشارح قدس سره

حمد لله كه شيخ عطارك ويردى حق مشامنه بو شرح
برالف قد كلوب ديدى تاريخ اولدى اهل دله تحفه بو شرح

الحمد لله فى الاول والاخر * والصلاة والسلام على سيدنا محمد الناصح
لامته فى الكامن والظاهر * وعلى آله واصحابه ذوى السعادة والمآثر
فقد وقع اتمام طبع هذا الشرح المستطاب * والكتاب الناطق بالحق
والصواب * بدار الطباعة العامرة * بمعرفة ناظرها القاضى يومئذ
بدار الخلافة الناضرة * وهو العبد الفقير الى الاء ربه الصمد *
شيخزاده السيد محمد اسعد * الناظر لتقويم الوقايع السنيه
فى الدولة السرمدية العليه * اواخر
شهر رجب المرجب * سنة
خمسين ومأتين
والف

* تاريخ ختام الطبع لاسعد الفقير *

بولدى كثرت اشبو نسخه عهد خان محمودده
ذاتى زيرا منصفدر طبع عرفان نبعله
اسعدا مطبوعدر تاريخى ده الحق انك
پند عطار شرحى حقى اولدى اعلى طبعله

* تاريخ ديكر *

عجبمى بيقرانك شهرتى باصدرسه خان محمود
زمان دولتى علم وكماله مايه در زيرا
هنر تحصيلى موقوف كتاب اولمقله لطفندن
باصلمقده نيچه نادر نسخ تصحيح ايله حالا
ازانجمله اولندى طبعله تكثير بو نسخه
الوب قيلسون دعاى شاه عصرى سرتاسر دنيا
صحايف جلوه گاه ديدهٔ تدريس اولدقجه
وجود داوريسين زيور تخت ايلسون مولى

اوقونسون سويلدى تاريخن اسعد لفظا ومعنى
باصلدى بيك ايكييوز اللیده پند شرحى پك رعنا